CEPEJ

Raport privind „Sistemele judiciare europene - Ediția 2014 (cu date din anul 2012): eficiența și calitatea justiției

Capitolul 1. Procesul de evaluare al CEPEJ

Acest prim capitol descrie procesul de evaluare desfăşurat de CEPEJ pentru a pregăti acest raport. Acesta stabileşte principiile de lucru şi metodologiile utilizate în acest exerciţiu şi prezintă datele generale demografice şi economice.

1.1 Comisia Europeană pentru Eficienţa Justiţiei

Comisia Europeană pentru Eficienţa Justiţiei (CEPEJ) a fost înfiinţată de către Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei în septembrie 2002 şi este însărcinată, în primul rând, cu propunerea de soluţii concrete, adecvate pentru utilizarea de către statele membre ale Consiliului Europei pentru:

- promovarea punerii efective în aplicare a instrumentelor Consiliului Europei, utilizate pentru organizarea justiţiei;
- asigurarea că politicile publice cu privire la instanţe ţin seama de nevoile justiţiabililor; şi
- oferirea de soluţii eficiente statelor înainte de a se adresa instanţelor şi prevenirea încălcării articolului 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, contribuind astfel la degrevarea Curţii Europene a Drepturilor Omului.

În prezent, CEPEJ este un organism unic pentru toate statele europene, alcătuit din experţi calificaţi din 47 de state membre ale Consiliului Europei, în scopul evaluării eficienţei sistemelor judiciare şi propunerii de instrumente practice şi măsuri pentru funcţionarea unui serviciu din ce în ce mai eficient pentru cetăţeni.

Potrivit Statutului său, CEPEJ trebuie *"(a) să examineze rezultatele obţinute de diferitele sisteme judiciare (...) prin utilizarea, printre altele, de criterii statistice şi mijloace de evaluare comune, (b) să definească problemele şi domeniile pentru posibile îmbunătăţiri şi schimb de opinii cu privire la funcţionarea sistemelor judiciare, (c) să identifice modalităţi concrete de îmbunătăţire a măsurării şi funcţionării sistemelor judiciare ale statelor membre, având în vedere nevoile lor specifice*". CEPEJ va îndeplini aceste sarcini, de exemplu, prin: „(a) identificarea şi dezvoltarea de indicatori, colectarea şi analizarea cifrelor cantitative şi calitative, precum şi definirea măsurilor şi mijloacelor de evaluare, şi (b) întocmirea de rapoarte, statistici, sondaje de bună practică, linii directoare, planuri de acţiune, opinii şi comentarii generale".

Statutul subliniază, prin urmare, compararea sistemelor judiciare şi schimbul de cunoştinţe cu privire la modul în care acestea funcţionează. Aplicabilitatea aceste comparaţii este mai largă decât „doar" eficienţa în sens restrâns: accentuează şi calitatea şi eficacitatea justiţiei.

Pentru a îndeplini aceste sarcini, CEPEJ a întreprins un proces periodic de evaluare a sistemelor judiciare ale statelor membre ale Consiliului Europei.

1.2 Metodologia pentru evaluarea sistemelor judiciare

În comparaţie cu exerciţiul precedent (Ediţia din 2012 a Raportului, bazat pe date din 2010), CEPEJ a dorit să stabilească sistemul menit să adune, de la statele membre, informaţii calitative şi cantitative cu privire la funcţionarea de zi cu zi a sistemelor judiciare. Scopul principal al menţinerii unei astfel de consecvenţe a fost să se asigure colectarea de date omogene de la un exerciţiu la altul, permiţând astfel comparaţii în timp, pe baza compilării şi analizei seriilor statistice iniţiale (vezi mai jos). Prin urmare, sistemul de evaluare folosit pentru acest ciclu [1] rămâne foarte similar cu cel utilizat pentru ciclul 2010-2012. Doar câteva întrebări au fost clarificate sau adăugate. În plus, s-a actualizat nota explicativă[2] pentru a reduce pe cât posibil dificultăţile de interpretare şi pentru a facilita o înţelegere comună a întrebărilor de către toţi corespondenţii naţionali, garantând caracterul uniform al datelor colectate şi prelucrate. Li s-a recomandat tuturor corespondenţilor naţionali să citească cu atenţie nota explicativă, înainte de a răspunde la fiecare întrebare.

CEPEJ a proiectat şi folosit metodologia pentru înţelegerea sistemului judiciar pe baza principiilor identificate în Rezoluţia Res (2002) 12 a Comitetului de Miniştri, care înfiinţează CEPEJ, precum şi rezoluţiile şi recomandările relevante de la Consiliul Europei în domeniul eficienţei şi echitabilităţii justiţiei.

[1] Vezi Anexa.
[2] Vezi Anexa.

CEPEJ a revizuit metodologia de evaluare la cea de-a 20-a reuniune plenară (decembrie 2012). Metodologia şi nota explicativă au fost prezentate statelor membre în mai 2013, în scopul de a primi date noi la sfârşitul anului 2013, utilizând versiunea electronică a metodologiei, ce permite fiecărui corespondent naţional să acceseze o pagină de internet securizată pentru a transfera răspunsurile Secretariatului CEPEJ.

1.3 Colectarea datelor, validarea şi analiza

Acest raport se bazează pe cifrele din 2012. Întrucât majoritatea statelor şi entităţilor au fost în măsură să emită cifrele judiciare pentru anul 2012 doar în vara sau toamna anului 2013, CEPEJ nu a fost în măsură să adune cifrele înainte de începutul anului 2014. Acest lucru a lăsat doar câteva luni statelelor membre pentru a colecta şi consolida răspunsurile individuale la Metodologia de Evaluare şi mai puţin de patru luni de lucru efectiv pentru experţi pentru a le prelucra şi a pregăti raportul.

Metodologic, colectarea cifrelor se bazează pe rapoartele de la statele şi entităţile membre, care au fost invitate să numească corespondenţi naţionali, însărcinaţi cu coordonarea răspunsurilor la Metodologie pentru statele sau entităţile respective.

CEPEJ a însărcinat Grupul său de Lucru, sub preşedinţia Dlui Jean-Paul JEAN (Franţa), cu întocmirea raportului[3], coordonată de Secretariatul CEPEJ[4].

Corespondenţii naţionali au fost consideraţi a fi principalii interlocutori ai Secretariatului şi experţilor la colectarea de cifre noi, şi primii care urmează să fie traşi la răspundere pentru calitatea cifrelor utilizate în studiu. Toate răspunsurile individuale au fost înregistrate în baza de date.

S-au depus eforturi semnificative pentru verificarea calităţii datelor prezentate de către state. De aceea, s-a comunicat frecvent cu corespondenţii naţionali, pentru a valida sau clarifica cifrele (vezi caseta de mai jos) şi ajustarea lor a continuat până cu puţin timp înainte de finalizarea versiunii finale a raportului. Experţii CEPEJ au convenit că cifrele nu vor fi modificate din oficiu, cu excepţia cazului în care corespondenţii au fost de acord, în mod explicit, cu aceste modificări. Astfel, toate modificările de date au fost aprobate de către corespondenţii naţionali în cauză. Cu toate acestea, în urma discuţiilor cu corespondenţii naţionali, experţii au decis să excludă unele date care nu păreau suficient de precise pentru a fi demne de publicare.

Reuniunea dintre experţii ştiinţifici, CEPEJ-GT-EVAL şi reţeaua de corespondenţi naţionali (Strasbourg, mai 2014) a fost un pas esenţial al procesului pentru validarea cifrelor, explicarea sau corectarea, pentru aceleaşi întrebări, a variaţiilor semnificative dintre datele din 2004 şi 2012, discutarea deciziilor experţilor şi îmbunătăţirea calităţii cifrelor furnizate.

Statele respondente

Până în mai 2014, 45 de state membre participaseră la proces: **Albania**, **Andorra**, **Armenia**, **Austria**, **Azerbaidjan**, **Belgia**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **Croaţia**, **Cipru**[5], **Cehia**, **Danemarca**, **Estonia**,

---

[3] Grupul de lucru al CEPEJ privind evaluarea sistemelor judiciare (CEPEJ-GT-EVAL) a fost compus din:
Dl. Ramin GURBANOV, judecător în cadrul Tribunalului Yasamal din oraşul Baku, Azerbaidjan,
Dl Adis HODZIC, şef al Departamentului de Buget şi Statistică, Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii şi Procurorilor din Bosnia şi Herţegovina,
Dl Jean-Paul JEAN, Preşedinte de Cameră în cadrul Curţii de Casaţie, Profesor Asociat la Universitatea din Poitiers, Franţa (**Preşedintele CEPEJ-GT-EVAL**),
Dra Stéphanie MOUROU-VIKSTRÖM, judecător, judecătorie, Monaco,
Dl John STACEY, Consilier de stat pentru eficienţa şi calitatea justiţiei, Marea Britanie (Preşedintele CEPEJ),
Dl Georg STAWA, şef al Departamentului pentru Proiecte, Strategie şi Inovare, Ministerul Federal al Justiţiei, Austria,
Mr Frans van der DOELEN, Manager de Program al Departamentului Sistemului de Justiţie, Ministerul Justiţiei, Olanda.
şi sprijiniţi de experţi ştiinţifici:
Dra Munira DOSSAJI, Analist principal de cercetare operaţională, Echipa de strategie şi inovare, Direcţia internaţională şi pentru drepturile omului, Marea Britanie
Dra Beata Z. GRUSZCZYŃSKA, Institutul de Justiţie, Ministerul Justiţiei, Polonia,
Dra Simone KREβ, judecător, Curtea de Apel din Köln, Germania.

[4] Autorităţile franceze au pus la dispoziţia Secretariatului CEPEJ pe Dl Mr Yannick MENECEUR, judecător, în calitate de Consilier Special.

Finlanda, **Franţa**, **Georgia**, **Germania**, **Grecia**, **Ungaria**, **Islanda**, **Irlanda**, **Italia**, **Letonia**, **Lituania**, **Luxemburg**, **Malta**, **Republica Moldova**[6], **Monaco**, **Muntenegru**, **Olanda, Norvegia**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Federaţia Rusă**, **Serbia**[7], **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania**, **Suedia**, **Elveţia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**[8], **Turcia**, **Ucraina**[9] şi **Marea Britanie**[10].

Numai **Liechtenstein şi San Marino** nu au fost în măsură să furnizeze date pentru acest raport.

Pentru prima dată, CEPEJ a acceptat să includă în ciclul de evaluare, la solicitarea acestora, statele nemembre ale Consiliului Europei care se bucură de calitatea de observator în cadrul CEPEJ[11]. **Israelul** a participat la ciclul de evaluare şi apare în prezentul raport. Este de remarcat că datele indicate la finalul tabelelor (mediile, medianele etc.) continuă să fie calculate doar pentru statele membre ale Consiliului Europei pentru a asigura o imagine generală a situaţiei sistemelor judiciare europene. La nivel mai general, este de menţionat că în ultimii doi ani CEPEJ, conform politicii generale convenite cu Comitetul Miniştrilor din cadrul Consiliului Europei, şi-a extins cooperarea cu statele nemembre în cadrul programelor specifice de cooperare. Maroc, Tunisia şi Iordania beneficiază de această cooperare.

Este de reţinut că în statele federale sau statele cu un sistem descentralizat de administrare judiciară, colectarea datelor are caracteristici diferite comparativ cu cele din statele centralizate. Situaţia este deseori mai complexă în aceste cazuri. În aceste state, colectarea datelor la nivel central este limitată, în timp ce la nivelul entităţilor federale, atât tipul, cât şi cantitatea cifrelor colectate pot varia. În practică, mai multe federaţii au trimis chestionarul fiecăreia dintre entităţile lor. Unele state au conceput răspunsurile pentru întreaga ţară folosind cifrele puse la dispoziţie de către entităţilor, luând în considerare numărul de locuitori pentru fiecare componentă. Pentru facilitarea procesului de colectare a datelor, s-a elaborat o versiune modificată a sistemului electronic, la iniţiativa Elveţiei

Toate cifrele furnizate de statele membre individuale au fost puse la dispoziţie pe pagina de internet CEPEJ: www.coe.int/cepej. Răspunsurile naţionale conţin, de asemenea, descrieri ale sistemelor juridice şi comentarii care contribuie semnificativ la înţelegerea cifrelor oferite. Drept urmare, acestea ajută la completarea raportului, deşi nu s-au inclus toate aceste informaţii în raport, în interesul conciziei şi consecvenţei. Astfel, există o adevărată bază de date cu privire la sistemele judiciare ale statelor membre ale Consiliului Europei uşor accesibilă pentru toţi cetăţenii, factorii de decizie politică, practicienii dreptului, academicienii şi cercetătorii. Echipele de cercetare pot desfăşura studii şi activităţi de cercetare, cu acces uşor la date conform contractelor încheiate cu CEPEJ, în funcţie de modalităţile ştiinţifice acceptate de experţii GT-EVAL.

1.4 Aspecte metodologice generale

Obiectivele CEPEJ

Acest raport nu are pretenţia de a fi exploatat exhaustiv toate informaţiile relevante care au fost transmise de către statele membre, având în vedere cantitatea mare de date. Ca în cazul ediţiilor anterioare ale acestui raport, CEPEJ a încercat să abordeze subiectele de analiză, ţinând cont, mai presus de toate, de priorităţile şi principiile fundamentale ale Consiliului Europei. Dincolo de cifre, interesul raportului CEPEJ constă în afişarea tendinţelor principale, evoluţiilor şi aspectelor comune ale statelor europene.

---

[5] Datele furnizate de Cipru nu includ datele din teritoriul care nu se află sub controlul efectiv al Guvernului Republicii Cipru.

[6] Datele furnizate de Republica Moldova nu includ datele din teritoriul Transnistriei care nu se află sub controlul efectiv al Guvernului Republicii Moldova.

[7] Datele furnizate de către Serbia nu includ datele de pe teritoriul Kosovo* (toate trimiterile la Kosovo, fie că este vorba despre teritoriu, instituţii sau populaţie, în acest text se interpretează în deplină conformitate cu Rezoluţia Consiliului de Securitate 1244 a Organizaţiei Naţiunilor Unite şi fără a aduce atingere statutului Kosovo).

[8] Menţionată „FYROMacedonia" în tabelele şi graficele de mai jos.

[9] În ciuda situaţiei politice din Ucraina de la momentul elaborării prezentului raport, autorităţile Ministerului Justiţiei au participat la procesul de evaluare şi au furnizat, în măsura limitelor posibile, date pentru 2012.

[10] Rezultatele pentru Marea Britanie sunt prezentate separat pentru Anglia şi Ţara Galilor, Scoţia şi Irlanda de Nord, dat fiind că cele trei sisteme judiciare sunt organizate pe baze diferite şi operează independent unul de altul.

[11] Canada, Japonia, Mexic, Sfântul Scaun, Statele Unite ale Americii (în calitate de observatori în cadrul Consiliului Europei) precum şi Israel şi Maroc (conform solicitării exprese a acestora acceptată de Comitetul Miniştrilor) se bucură de calitatea de observator în cadrul CEPEJ.

Acest raport este parte a unui proces continuu si dinamic desfăşurat de către CEPEJ. În timpul elaborării raportului, experţii şi corespondenţii naţionali au fost încurajaţi să aibă în vedere obiectivul pe termen lung al procesului de evaluare: definirea unui set de date cantitative şi calitative esenţiale, care urmează să fie colectate în mod regulat şi să fie prelucrate în mod similar în toate statele membre, identificând indicatori comuni de calitate şi eficienţa activităţilor instanţelor judecătoreşti în statele membre ale Consiliului Europei şi subliniind reformele organizatorice, practicile şi inovaţiile, care permit îmbunătăţirea serviciilor oferite justiţiabililor.

Calitatea datelor

Calitatea cifrelor din acest raport depinde foarte mult de tipul de întrebări adresate în documentul de colectare a datelor, definiţiile utilizate de ţări, sistemul de înregistrare din ţări, eforturile depuse de corespondenţii naţionali, cifrele naţionale disponibile şi modul în care cifrele au fost prelucrate şi analizate. În ciuda îmbunătăţirilor rezultate din experienţele anterioare, este rezonabil să presupunem că unele variaţii reies din interpretarea înterpretărilor de către corespondenţii naţionali şi din încercarea acestora de a potrivi întrebările pentru ţara lor cu informaţiile aflate la dispoziţie. Cititorul ar trebui să aibă în vedere acest lucru şi să interpreteze întotdeauna cifrele statistice prezentate în lumina comentariilor ataşate, precum şi a explicaţiilor mai detaliate prezentate în răspunsurile naţionale individuale.

CEPEJ a ales să proceseze şi să prezinte numai cifrele care au oferit un nivel ridicat de calitate şi răspundere. Aceasta a decis să nu ia în considerare cifrele care erau prea diferite de la o ţară la alta, sau de la un exerciţiu de evaluare la altul, sau nu au prezentat o garanţie suficientă de fiabilitate. Informaţiile care nu au fost incluse în prezentul raport au fost colectate şi sunt disponibile pe pagina de internet CEPEJ (www.coe.int/cepej).

Controlul şi coerenţa datelor

S-a depus un efort specific de validare pentru a asigura coerenţa şi fiabilitatea datelor şi pentru a permite alcătuirea şi analiza de serii statistice. Aceste serii permit măsurarea evoluţiilor înregistrate. Aceste evoluţii sunt adesea limitate la ultimele două perioade examinate (2010-2012 şi 2012-2014). s-au analizat câteva serii pe perioade mai lungi, incluzând 2004-2012, în funcţie de omogenitatea datelor disponibile. În ceea ce priveşte acurateţea cifrelor, s-au aplicat norme statistice (vezi mai jos) pentru a compara datele din mai multe cicluri care ne-au permis să identificăm răspunsuri ce prezintă diferenţe mari sau mici, care cu greu pot fi explicate. Prin aceste comparaţii, s-au identificat şi corectat problemele metodologice. Pe de altă parte, în unele cazuri, variaţiile semnificative s-au explicat prin evoluţia situaţiei economice, reformele structurale şi organizatorice, deciziile politice sau implementarea de noi mecanisme, proceduri sau măsuri.

Metodologie şi proceduri pentru validarea datelor

Înainte de alte măsuri care ar putea fi luate pentru validarea datelor, a trebuit să se reconstruiască şi cadrul de intervenţie pentru cele cinci cicluri de evaluare (date din 2004, 2006, 2008, 2010 şi 2012). Pentru aceasta, s-a creat o bază de date care reuneşte toate informaţiile disponibile de la primul până la ultimul ciclu. Pe măsură ce s-a modificat şi/sau ajustat uşor şi chestionarul de la un ciclu la altul, expertul ştiinţific a codificat din nou mai multe variabile şi a folost câteva metode de cartografiere de date cu privire la cifrele furnizate pentru cele cinci exerciţii.

Toate datele (aproximativ 3 milioane de intrări, fără a lua în calcul comentariile) au fost supuse procedurii de validare. Metodologia aleasă, care este adaptată special pentru acest exerciţiu, este „metoda de corespondenţă longitudinală pe trei niveluri”. Această metodologie reuneşte trei proceduri de validare de date cantitative. În primul rând, s-au identificat diferenţe semnificative (de peste 20%) între intrările pentru acelaşi subiect şi pentru cele trei exerciţii. Pentru a garanta valabilitatea acestei proceduri, şi datele au fost examinate conform *testului Grubbs.* Acest lucru a permis izolarea „valorilor aberante” (valori extreme care, pe lângă faptul că diferă de intrările anterioare (diferenţe de peste 20%), sunt şi dificil sau imposibil de comparat cu intrările pentru anul 2012 pentru alte state). Pentru cazurile în care care corespondenţii naţionali au putut explica uunele valori care prezintă diferenţe de peste 20% de la un an la altul, toate „valorile aberante” au fost corectate, fără excepţii. Al treilea element de validare prin „metoda de corespondenţă longitudinală pe trei niveluri” constă în verificarea valabilităţii interne. Această procedură s-a aplicat în principal elementelor complexe, şi anume celor formate din mai multe intrări. Printre variabilele supuse acestei proceduri, apar variabilele bugetare şi situaţiile soluţionate de instanţe. Pentru aceasta, expertul ştiinţific a creat un sistem de validare specific. Elementele care fac parte din variabilele complexe au fost verificate pe orizontal (corespondenţa dintre suma elementelor şi intrarea corespunzătoare din total)

şi uneori şi pe vertical (includerea sau excluderea elementelor din total).

Validarea s-a realizat conform unei metodologii foarte riguroase. Cu toate acestea, nu se poate garanta fiabilitatea deplină a tuturor datelor. Trebuie să se ia în considerare faptul că acurateţea unor intrări a fost confirmată de corespondenţii naţionali fără explicaţii specifice cu pvirei la diferenţa identificată. În general, astfel de întrări au fost fie excluse din analize, fie păstrate împreună cu comentarii de declinare a răspunderii cu privire la interpretarea rezultatelor analizelor ce ţine cont şi de aceste elemente.

CEPEJ a instituit încă din 2008 un proces de evaluare inter pares privind sistemele de colectare şi prelucrare a datelor judiciare din statele membre. Acest proces are ca scop sprijinirea statelor pentru îmbunătăţirea calităţii statisticilor judiciare şi dezvoltarea sistemului lor de statistică, astfel încât aceste statistici să fie în conformitate cu indicatorii comuni definiţi prin Metodologia de Evaluare CEPEJ. Acesta permite şi facilitarea schimbului de experienţă dintre sistemele naţionale, schimbul de bune practici, identificarea standardelor de referinţă şi transferul de cunoştinţe. Astfel, acesta contribuie la asigurarea transparenţei şi fiabilitatea procesului CEPEJ de evaluare a sistemelor judiciare europene.

Până în prezent, sistemele au fost examinate inter pares pentru 17 state membre voluntare, pentru a se analiza organizarea colectării de date CEPEJ şi pentru comunicarea către Secretariatul Consiliului Europei: **Austria**, **Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Estonia**, **Franţa**, **Letonia**, **Malta**, **Olanda**, **Polonia**, **Federaţia Rusă**, **Elveţia** şi **Turcia**. În plus, s-a organizat o vizită în **Norvegia**, reunind experţii şi din **Danemarca, Finlanda, Islanda** şi **Suedia.** În timpul acestor vizite, experţii numiţi de către CEPEJ-GT-EVAL au analizat în special modul practic de răspuns la întrebările selectate ale Metodologiei de Evaluare şi conţinutul acestor răspunsuri, mai exact întrebările referitoare la chestiunile bugetare, tipurile şi numărul de judecători, cauzele civile contencioase şi metodele de calcul pentru durata procedurilor.

Mai mult decât atât, CEPEJ a aprobat un set de principii directoare cu privire la statisticile judiciare pentru serviciile din statele membre care colectează şi prelucrează statistici în domeniul justiţiei.[12] Aceste principii directoare au rolul de a asigura calitarea statisticilor judiciare colectate şi prelucrate de către statele membre, ca instrument de politici publice. Ele ar trebui să faciliteze şi compararea datelor între ţările europene prin asigurarea omogenităţii adecvate, în ciuda diferenţelor substanţiale dintre ţări (în ceea ce priveşte organizarea judiciară, situaţia economică, demografie, etc.).

Compararea datelor şi normelor

Compararea cifrelor cantitative din diferite ţări care prezintă situaţii geografice, economice şi juridice diferite este o sarcină delicată. Aceasta ar trebui abordată cu grijă de către experţii care scriu raportul şi de cititorii care o consultă şi, mai presus de toate, de cei care interpretează şi analizează informaţiile conţinute.

Pentru a compara statele şi sistemele diferite, trebuie să se aibă în vedere particularităţile sistemelor care ar putea explica diferenţele de la o ţară la alta (structuri judiciare diferite, organizarea instanţelor şi utilizarea de instrumente statistice pentru a evalua sistemele etc.). S-au depus eforturi speciale pentru a defini cuvintele şi a asigura abordarea conceptelor conform unor înţelegeri comune. De exemplu, s-au inclus în Metodologie mai multe întrebări, cu definiţii clare în nota explicativă, cu privire la numărul instanţelor (atât printr-o perspectivă instituţională, cât şi o perspectivă geografică) sau la numărul de judecători (s-au specificat categorii diferite). S-a acordat atenţie deosebită definiţiei bugetului alocat instanţelor, astfel încât cifrele furnizate de statele membre să corespundă cheltuielilor similare. Cu toate acestea, particularităţile unor sisteme ar putea împiedica realizarea unor concepte comune. În aceste cazuri, s-au inclus observaţii specifice alături de figuri. Drept urmare, numai o lectură activă a prezentului raport poate permite analize şi formularea de concluzii; datele nu pot fi interpretate în mod pasiv una după alta, ci doar prin prima comentariilor ulterioare.

Raportul urmăreşte să ofere o imagine de ansamblu a situaţiei sistemelor judiciare europene, nu pentru a clasifica cele mai bune sisteme judiciare din Europa, ceea ce ar fi inexact din punct de vedere ştiinţific şi nu ar fi un instrument util pentru politicile publice de justiţie. Într-adevăr, compararea nu înseamnă clasificare. Cu toate acestea, acest raport îi oferă cititorului instrumentele necesare pentru un studiu aprofundat, care ar trebui apoi să fie finalizat prin alegerea unor grupuri relevante de ţări: în funcţie de caracteristicile sistemelor judiciare (de exemplu, ţări cu sistem de drept roman şi de drept cutumiar; ţări cu sisteme judiciare relativ noi sau ţări cu vechi tradiţii judiciare), criterii geografice (dimensiune, populaţie) sau criterii economice (de exemplu, în interiorul sau în afara zonei euro). În al doilea rând, CEPEJ va realiza, ca şi pentru ciclul precedent, propria analiză în baza acestui raport.

[12] Document CEPEJ(2008)11.

Metodologia CEPEJ a fost completată şi de anumite state mici. **Andorra** şi **Monaco** sunt teritorii care nu operează la o scară comparabilă cu cea a altor state studiate în raport. Prin urmare, cifrele din aceste state trebuie să fie interpretate cu precauţie, ţinând cont de caracteristicile specifice ale indicatorilor structurali naţionali.

Valorile monetare sunt raprtate la euro. Din acest motiv, au apărut unele probleme cu privire la folosirea ratelor de schimb pentru statele din afara zonei euro. Cursurile de schimb variază de la un an la an. Dat fiind că raportul se concentrează în principal pe anul 2012, s-au folosit cursurile de schimb de la 1 ianuarie 2013. Pentru statele care se confruntă cu rate ridicate ale inflaţiei, această alegere poate genera cifre foarte mari, care trebuie interpretate în contextul lor specific. Variaţia mare a cursului de schimb ar putea avea un efect considerabil asupra cifrelor pentru ţările din afara zonei euro. Pentru unele dintre ele, un curs de schimb comparativ cu euro ar fi putut fi mai favorabil în 2013 decât în 2011; aceasta ar fi consolidat creşterile bugetare sau monetare dacă ar fi fost exprimate în euro. De aceea, trebuie să se acorde atenţie acestui aspect la compararea cifrelor din ediţiile 2012 şi 2014. Există un tabel specific (tabelul 1.3) ce arată variaţia cursului de schimb pentru toate ţările din afara zonei euro. Pe cât posibil, s-a ţinut cont de acest lucru dar s-au exprimat şi comentarii cu privire la tabelele şi cifrele ce arată variaţii bugetare.

Evoluţia sistemelor judiciare

Începând cu anul 2012, câteva state membre ale Consiliului Europei au implementat reforme fundamentale instituţionale şi legislative ale sistemelor juridice. Pentru aceste state, situaţia descrisă în prezentul raport poate fi complet diferită de situaţia de astăzi, la citirea raportului. De aceea, statele au fost invitate să precizeze dacă s-au implementat reforme din 2012 sau dacă alte reforme sunt în curs de desfăşurare. Acest lucru ne permite să identificăm principalele tendinţe legate de reformele prioritare în sistemele diferite de justiţie.

În anumite ţări, situaţia economică s-a deteriorat faţă de 2012, din cauza crizei, ce a avut impact asupra funcţionării justiţiei. Şi pentru astfel de state situaţia descrisă în prezentul raport ar putea să fi evoluat.

Prezentarea datelor

În ciclul de evaluare 2012-2014, CEPEJ a încercat să adopte o abordare globală a sistemelor judiciare a 47 de state şi entităţi - plus **Israel.** Pentru a evidenţia unele particularităţi ale sistemelor judiciare europene, s-a dezvoltat sau calculat o serie de indicatori: fracţii, coeficienţi, medii şi/sau mediane, indici, etc. Unele tabele includ răspunsurile furnizate de ţări. Alte tabele arată răspunsurile prelucrate împreună sau prezentate în conformitate cu cifrele agregate. Graficele arată, de cele mai multe ori, răspunsuri globale la nivel european. Unii indicatori sunt afişaţi prin folosirea hărţilor.

Pentru a propune câteva referinţe pentru citirea rezultatele analizelor la nivel european, CEPEJ a folosit următorii indicatori de tendinţă centrală:

Medie: reprezintă media aritmetică, care este rezultatul împărţirii sumei observaţiilor distribuţiei (datele furnizate) la numărul total de ţări care au indicat informaţiile incluse în distribuţie. Media este sensibilă la valorile extreme (prea mari sau prea mici).

Mediană: reprezintă punctul de mijloc al unui set de observaţii ordonate (clasificate în funcţie de o ordine crescătoare sau descrescătoare). Mediana este valoarea care împarte datele furnizate de către ţările în cauză în două grupuri egale, astfel încât 50% dintre ţări se află peste această valoare şi 50% sunt sub ea. Atunci când există un număr impar de observaţii, mediana este valoarea care este chiar în mijlocul acestor două grupuri. Uneori, mediana este mai bine de utilizat decât media, deoarece este mai puţin sensibilă la valori extreme. Efectul valorilor extreme este, prin urmare, neutralizat.

În afară de medie si mediană, s-au inclus minima şi maxima în mai multe tabele:
Minima: cea mai mică valoare înregistrată în coloana din tabel.
Maxima: cea mai mare valoare înregistrată în coloana din tabel.

Adesea în acest raport este prezentat indicatorul de *variaţie medie anuală.*

Variaţia medie anuală: reprezintă rezultatul calculării (în %) variaţiei observate între mai mulţi ani. Această valoare permite să stabilirea tendinţei de evoluţie generală pe perioada examinată. Astfel, o ţară care arată o scădere mare între 2008 şi 2010 şi o uşoară creştere între 2010 şi 2012 va avea, însă, un indicator negativ de variaţie medie anuală. Acest indicator ia în considerare valorile fiecărui an şi nu doar valorile primului şi ultimului an, ceea ce permite o prezentare mai exactă a fenomenului pe mai mulţi ani.

Pe mai multe grafice, cititorul va găsi şi coeficientul de determinare (R^2).

Coeficientul de determinare: poate avea valori între 0 (0%) şi 1 (100%). Cu cât relaţia de interpretare dintre două variabile este mai puternică, cu atât coeficientul de determinare va fi mai aproape de 1. Dacă, de exemplu, R^2 între două variabile este egală cu 0,7, acest lucru poate fi interpretat după cum urmează: variabila Y explică 70% din variabilitatea variabilei X.

CEPEJ a încercat şi să includă o analiză mai complexă: analiza factorială urmată de clasificări. O astfel de analiză, des utilizată în ştiinţele sociale, ne permite să luăm în considerare un număr mai mare de date şi tendinţe, asemănări sau diferenţe. Prin urmare, modelele care rezultă dintr-o asemenea prezentare sunt în mod evident aproximări. Avantajul acestei metode constă în capacitatea sa de a prezenta o sinteză a informaţiilor pe un grafic sau tabel unic şi de a evita prezentarea de date brute, una câte una. Acest lucru permite crearea de grupuri. În acest raport, grupurile de ţări au fost create în jurul elementelor principale.

1.5 Cifrele generale economice şi demografice

Aceste cifre, pe care aproape fiecare stat a fost în măsură să le furnizeze, oferă informaţii cuprinzătoare cu privire la contextul general în care s-a efectuat acest studiu. În special, ele permit, aşa cum a fost cazul şi în exerciţiul precedent, relativizarea celorlalte cifre şi aşezarea lor în context, în special cifrele bugetare şi cifrele referitoare la activitatea instanţelor.

Cifrele îi permit cititorului şi să măsoare variaţiile populaţiei şi mărimea ţărilor în cauză, de la **Monaco**, cu 36.000 de locuitori, la **Federaţia Rusă**, cu peste 143 de milioane. Această variabilă demografică trebuie luată întotdeauna în calcul. Populaţia vizată de acest studiu este de aproximativ 820 de milioane de oameni, ceea ce reprezintă aproape întreaga populaţie a jurisdicţiei Consiliului Europei – dat fiind că doar **Liechtenstein şi San Marino** sunt absente faţă de ediţia din 2014.

Datele demonstrează şi mari diferenţe în ceea ce priveşte standardele de bogăţie şi de viaţă din diverse ţări, prin PIB-ul pe cap de locuitor şi, parţial, prin suma cheltuielilor publice globale (la nivel naţional şi regional). Salariul brut mediu anual oferă o imagine de ansamblu interesantă a standardelor de bogăţie şi de viaţă, deoarece implică cifre economice, sociale (sistemul de protecţie socială) şi demografice. Deşi acest indicator nu este perfect, el evidenţiază, totuşi, din nou, diferenţe substanţiale între cetăţenii statelor membre.

În sfârşit, trebuie să se ţină cont de influenţa cursului de schimb dintre ţările din „zona Euro" şi „celelalte" deoarece modifică puternic ceea ce reprezintă salariile în raport cu calitatea vieţii pentru locuitorii fiecărei ţări.

Drept urmare, comparaţiile trebuie să fie întotdeauna restrânse la ceea ce poate fi comparat. Rezultatele pe care fiecare stat membru ar dori să le măsoare comparativ cu alte state care par comparabile trebuie să fie echilibrate, ţinând cont de contextul specific. Există, evident, efecte de prag în funcţie de nivelul populaţiei sau de nivelul de trai, care sunt măsurate prin coeficienţii privind numărul de locuitori şi PIB-ul pe cap de locuitor.

Datele privind cheltuielile publice (Q2) par a fi legate de diverse tehnici de contabilitate publică, atât în ceea ce priveşte parametrii definiţi, cât şi, de exemplu, prezentarea deficitelor. Şi efectele problematice ale bugetelor naţionale şi regionale privind competenţele publice ca întreg dau naştere la alte probleme metodologice. Astfel că aceste cifre sunt oferite numai ca informaţie în tabelul cifrelor generale economice şi demografice.

S-a decis, în principal pentru comparaţiile bugetare cu grafice, să se utilizeze numai doi coeficienţi folosiţi de obicei în astfel de studii comparative: numărul de locuitori şi PIB-ul pe cap de locuitor.

Cifrele referitoare la populaţie au fost furnizate de către toate statele membre. Ele vor fi folosite în toate raporturile care măsoară impactul pe cap de locuitor (de cele mai multe ori la 100 000 de locuitori).

Cifrele referitoare la PIB-ul pe cap de locuitor au fost furnizate de către toate statele participante. Aici, din nou, pot fi observate diferenţe foarte mari în PIB-ul pe cap de locuitor şi trebuie luate întotdeauna în calcul când se analizează rezultatele ulterioare. De exemplu, se pot observa două extreme: pe de o parte, ţările cu un PIB pe cap de locuitor sub 2.000 € (**Republica Moldova**), iar pe de altă parte, **Luxemburg**, cu un PIB raportat pe cap de locuitor de peste 50 de ori mai mare.

S-a folosit şi salariul brut anual naţional de mai multe ori pentru compararea salariilor judecătorilor şi procurorilor. Acest s-a realizat astfel încât să garanteze o comparabilitate internă cu standardele de viaţă din fiecare ţară.

Tabelul 1.1 Date economice și demografice în anul 2012, în valori absolute (întrebările de la 1 la 4)

State/entități	Populație	Cheltuieli publice anuale totale per țară	PIB / locuitor	Salariu mediu brut
Albania	2 815 749	2 706 290 000 €	3 363 €	4 323 €
Andorra	76 246	537 120 987 €	32 892 €	24 031 €
Armenia	3 026 878	1 908 920 703 €	2 560 €	2 628 €
Austria	8 451 860	157 799 650 000 €	36 430 €	29 723 €
Azerbaidjan	9 235 100	17 359 528 487 €	5 885 €	4 697 €
Belgia*	11 161 642	264 462 000 000 €	34 000 €	40 980 €
Bosnia și Herțegovina	3 831 555	5 711 488 217 €	3 430 €	7 915 €
Bulgaria	7 284 552	14 228 377 332 €	5 436 €	4 486 €
Croația	4 262 140	18 152 164 367 €	10 290 €	12 571 €
Cipru	865 900	8 257 831 260 €	20 512 €	24 124 €
Republică Cehă	10 509 286	68 087 191 726 €	14 557 €	12 463 €
Danemarca	5 602 628	69 900 000 000 €	43 738 €	51 774 €
Estonia	1 286 479	6 977 616 000 €	13 495 €	10 644 €
Finlanda	5 426 674	52 353 408 000 €	35 571 €	38 472 €
Franța	65 585 857	421 200 000 000 €	31 059 €	34 100 €
Georgia	4 483 800	3 150 834 836 €	2 642 €	NA
Germania*	80 233 100	878 654 000 000 €	32 550 €	44 991 €
Grecia	11 062 508	NA	17 161 €	NA
Ungaria	9 908 798	51 573 528 468 €	9 800 €	9 137 €
Islanda	321 857	3 200 000 €	30 235 €	27 403 €
Irlanda	4 591 087	69 812 000 000 €	35 752 €	33 358 €
Italia	59 685 227	535 003 616 032 €	25 729 €	28 619 €
Letonia	2 044 813	4 956 691 251 €	10 858 €	8 981 €
Lituania	3 003 641	7 471 460 554 €	11 025 €	7 381 €
Luxemburg	525 000	19 082 100 000 €	83 600 €	42 500 €
Malta	421 364	3 668 677 000 €	16 417 €	15 536 €
Republica Moldova	3 559 497	2 272 892 856 €	1 586 €	2 682 €
Monaco	36 136	896 401 177 €	59 541 €	NA
Muntenegru	620 029	1 454 584 148 €	5 063 €	8 652 €
Olanda	16 778 025	302 089 000 000 €	35 772 €	52 800 €
Norvegia	5 051 000	138 210 000 000 €	79 235 €	64 418 €
Polonia	38 533 000	77 785 333 399 €	10 126 €	10 338 €
Portugalia	10 487 289	80 869 200 000 €	15 607 €	19 800 €
România	21 305 097	33 329 365 079 €	6 200 €	5 556 €
Federația Rusă*	143 347 000	520 028 039 753 €	10 877 €	7 943 €
Serbia	7 199 077	14 345 000 000 €	4 158 €	6 096 €
Slovacia	5 410 836	15 640 711 000 €	13 207 €	9 660 €
Slovenia	2 058 821	17 377 000 000 €	17 172 €	18 300 €
Spania	46 006 414	480 111 000 000 €	22 300 €	22 899 €
Suedia	9 555 893	209 462 351 800 €	43 867 €	41 733 €
Elveția*	8 039 060	156 432 260 920 €	61 200 €	57 014 €
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	2 062 294	1 367 707 317 €	3 616 €	5 984 €
Turcia	75 627 384	231 786 944 783 €	8 221 €	12 103 €
Ucraina	45 461 627	40 194 880 077 €	3 008 €	3 535 €
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor**	56 567 800	596 083 582 900 €	30 292 €	33 157 €
Marea Britanie - Irlanda de Nord**	1 823 634	24 322 434 200 €	19 777 €	29 313 €
Marea Britanie - Scoția**	5 313 600	78 519 000 000 €	29 672 €	30 832 €
Media	17 458 452	124 034 682 275 €	22 329 €	21 901 €
Mediana	5 426 674	28 825 899 640 €	16 417 €	16 918 €
Minima	36 136	3 200 000 €	1 586 €	2 628 €
Maxima	143 347 000	878 654 000 000 €	83 600 €	64 418 €
Israel	7 984 500	81 194 894 932 €	25 536 €	22 697 €

* incluzând entitățile de la nivel federal în cheltuielile publice anuale totale ale statului / ** numai entități la nivel regional din cheltuielile publice anuale totale

Comentarii:

Slovenia: în ciclurile anterioare de evaluare au fost indicate numai cheltuielile publice la nivel de stat, așa cum sunt acestea reprezentate în contul final al bugetului național. Pentru a asigura compatibilitatea cu celelalte state membre, datele actuale includ cheltuielile efectuate la nivelul întregului sector public în conconrdanță cu metodologia ESA 95.
Spania: cheltuielile publice și salariul brut mediu anual reprezintă date din anul 2011.
Suedia: datele privind salariul brut mediu anual exclud cheltuielile sociale.
Elveția: salariul brut mediu anual reprezintă date din anul 2010.
Turcia: salariul brut mediu anual reprezină salariul unui funcționar public, incluzând contribuțiile la asigurări sociale.
Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor: metodologia utilizată pentru calcularea PIB-ului pentru anul 2012 este diferită față de cea utilizată în anul 2010. Aceste date privind PIB-ul nu sunt oferite separat pentru Anglia și Țara Galilor, ci reprezintă cifra pentru Marea Britanie.
Marea Britanie-Scoția: datele se referă la cifrele aferente cheltuielilor publice totale pentru anul 2011.

1.6 Analiza constatărilor raportului

Scopul final al acestui exercițiu repetat de evaluare este de a elabora recomandări și de a pne la punct instrumente concrete pentru îmbunătățirea calității, caracterului echitabil și eficienței sistemelor judiciare. Câteva tendințe principale și indicații de ordin calitativ sunt subliniate pe parcursul raportului. Acestea sunt prezentate în cadrul concluziilor. Cu toate acestea, pe parcursul unei a doua etape, CEPEJ va fi în situația de a putea realiza o analiză aprofundată, pe baza tuturor datelor puse într-o perspectivă mai largă.

***

Legendă

Pentru a avea o imagine mai bună și completă asupra planșelor și graficelor complexe incluse în document, au fost folosite în repetate rânduri codificări în locul denumirii statelor membre. Aceste codificări corespund clasificării oficiale (ISO 3166-1 coduri de tip alfa-3 cu trei litere) folosite de *Organizația Internațională de Standardizare.* Deoarece nu există coduri ISO pentru entitățile incluse în Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, au fost folosite codificările oficiale ale FIFA*(Fédération Internationale de Football Association).* Aceste coduri sunt, respectiv, ENG, WAL, NIR și SCO. (n. trad.: alternativ sunt menționate în tabel și denumirile statelor/entităților în limba engleză, așa cum apar acestea în original)

ALB	Albania	CZE	Republică Cehă/Czech Republic	IRL	Irlanda/Ireland	NLD	Olanda/Netherlands	ESP	Spania/Spain
AND	Andorra	DNK	Danemarca /Denmark	ITA	Italia / Italy	NOR	Norvegia/Norway	SWE	Suedia /Sweden
ARM	Armenia	EST	Estonia	LVA	Letonia/Latvia	POL	Polonia / Poland	CHE	Elveția /Switzerland
AUT	Austria	FIN	Finlanda/ Finland	LIE	Liechtenstein	PRT	Portugalia / Portugal	MKD	„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei" /The FYROM Macedonia
AZE	Azerbaidjan /Azerbaijan	FRA	Franța /France	LTU	Lituania /Lithuania	ROU	România	TUR	Turcia./Turkey
BEL	Belgia/Belgium	GEO	Georgia	LUX	Luxemburg /Luxembourg	RUS	Federația Rusă / Russian Federation	UKR	Ucraina /Ukraine
BIH	Bosnia și Herțegovina/ Bosnia and Herzegovina	DEU	Germania /Germany	MLT	Malta	SMR	San Marino	UK: ENG&WAL	Marea Britanie: Anglia și Țara Galilor / UK - England and Wales
BGR	Bulgaria	GRC	Grecia /Greece	MDA	Republica Moldova /Republic of Moldova	SRB	Serbia	UK: NIR	Marea Britanie: Irlanda de Nord / UK – Northern Ireland
HRV	Croația	HUN	Ungaria /Hungary	MCO	Monaco	SVK	Slovacia/Slovakia	UK: SCO	Marea Britanie: Scoția / UK - Scotland
CYP	Cipru/Cyprus	ISL	Islanda /Iceland	MNE	Muntenegru / Montenegro	SVN	Slovenia		

În raport - în special în tabelele prezentate - au fost utilizate mai multe prescurtări:
(Qx) se referă la (numărul) întrebării din Metodologia de evaluare care apare în anexă, prin intermediul căreia s-au colectat informațiile.

Dacă nu au existat informații (valabile), acest lucru este prezentat prin completarea cu opțiunea „NA" (datele nu sunt disponibile).

În unele cazuri, la o anumită întrebare nu s-au putut oferi răspunsuri, deoarece făcea referire la o situație care nu exista în țara respondentă. Aceste cazuri, precum și cazurile în care a fost oferit un răspuns, însă acesta în mod evident nu corespundea întrebării, sunt completate cu opțiunea „NAP" (nu este cazul).

FTE = echivalent normă întreagă; cifrele referitoare la personal (judecători, procurori, etc.) sunt oferite în echivalente cu normă întreagă care să permită realizarea unei comparații (acolo unde posibil).

„NC" indică faptul că o valoare nu a putut fi calculată datorită faptului că o (sau mai multe) componentă a calculului (un procentaj, de exemplu) nu este disponibilă („NA") sau nu se aplică situației în cauză („NAP").

În unele capitole, valorile duble menționate arată două tipuri de date diferite sintetizate într-un singur grafic. Diagramele coloană în nuanțe de albastru descriu datele aferente anilor 2006, 2008, 2010. Pentru a scoate în evidență datele pentru anul 2012, se folosește un punct roșu. Dreptunghiurile portocalii indică (în %) evoluția datelor oferite în dreapta figurii. Pagina următoare prezintă un exemplu în acest sens.

Prezentarea a două tipuri diferite de date

Exemplu

Nr. de sancţiuni per 100 judecători
Valori pentru 2012

Evoluţia 2006-2012
a numărului de sancţiuni per 100 de judecători

	2006	2008	2010	2012
Average	1,2	0,7	1,2	1,2
Median	0,6	0,3	0,9	0,7

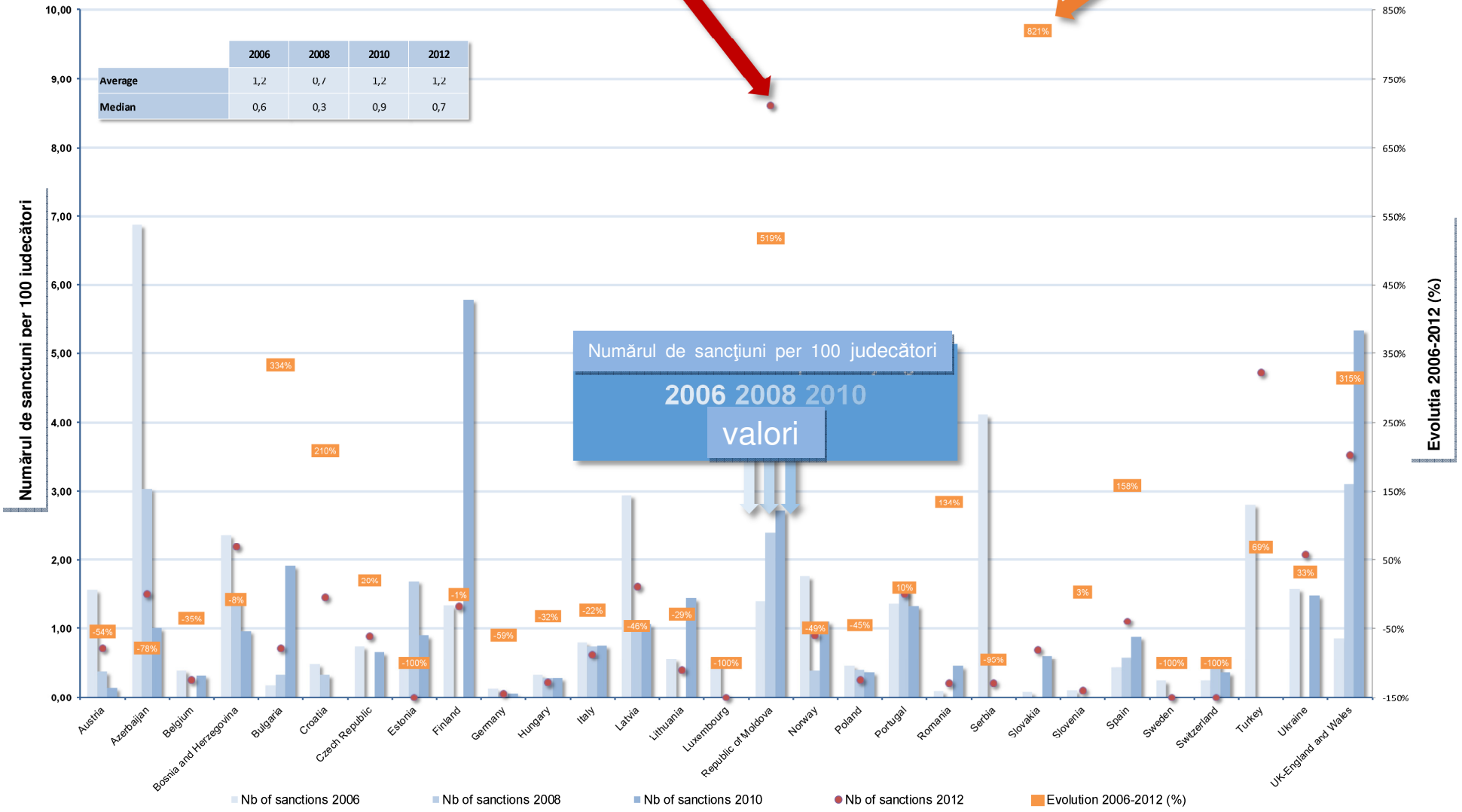

Numărul de sancţiuni per 100 judecători

2006 2008 2010

valori

Figura 1.2 Nivelul populației și PIB-ul pe locuitor (€) în Europa în 2012 (Q1, Q3)

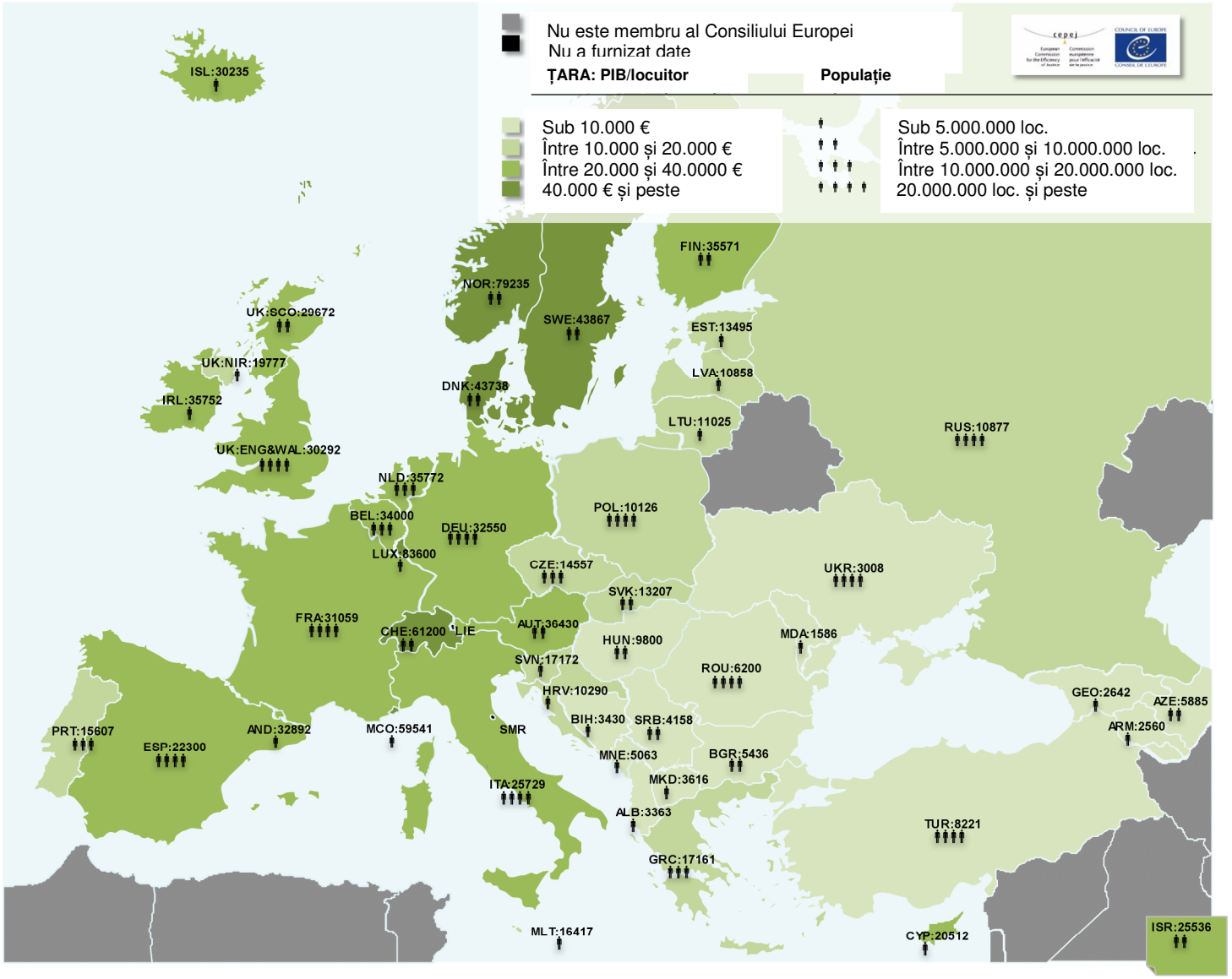

Notă pentru cititor: hărțile utilizate în acest raport indică prin culori datele oferite de către statele membre pentru teritoriile vizate efectiv (cu excepția teritoriilor statelor membri care nu se află pe continentul european - cel mai adesea insule). Prin urmare zonele figurate în culori nu corespund neapărat cu granițele geografice ale statelor membre.

Tabelul 1.3 Cursurile de schimb față de € la data de 1 ianuarie 2011 și 1 ianuarie 2013 și evoluția acestora (Q5)

Suma în monedă curentă necesară pentru cumpărarea a 1 €.

State/entități	Moneda	Rata de schimb pt. moneda națională la € la 1 ianuarie 2009	Rata de schimb pentru moneda națională la € la 1 ianuarie 2011	Rata de schimb pt moneda națională la € la 1 ianuarie 2013	Variația bienală 2011-2013 în ceea ce privește moneda €
Albania	ALL (Lek)	124,00000	138,77000	139,04000	-0,19%
Armenia	AMD (Dram)	435,00000	481,16000	481,16000	0,00%
Azerbaidjan	AZN (Manat)	1,24500	1,05600	1,01800	3,60%
Bosnia și Herțegovina	BAM (Mark)	1,95583	2,00000	1,95583	2,21%
Bulgaria	BGN (Lev)	1,95583	1,95583	1,95583	0,00%
Croația	HRK (Kuna)	7,33177	7,38430	7,54659	-2,20%
Republică Cehă	CZK (Koruna)	26,83000	25,06000	25,14000	-0,32%
Danemarca	DKK (Krone)	7,43000	7,45310	7,46040	-0,10%
Georgia	GEL (Lari)	2,34750	2,37080	2,18450	7,86%
Ungaria	HUF (Forint)	265,48000	278,85000	292,96000	-5,06%
Islanda	ISK (Krona)	170,00000	153,80000	169,00000	-9,88%
Letonia	*	0,70280	0,70280	0,70280	0,00%
Lituania	LTL (Litai)	3,45280	3,45280	3,45280	0,00%
Republica Moldova	MDL (Leu)	14,74080	16,10450	15,99670	0,67%
Norvegia	NOK (Krone)	9,69500	8,01000	7,31750	8,65%
Polonia	PLN (Zloty)	4,21810	3,96030	4,08820	-3,23%
România	RON (Leu)	3,98520	4,28480	4,41530	-3,05%
Federația Rusă	RUB (Ruble)	41,42750	41,48760	40,22860	3,03%
Serbia	RSD (Dinar)	89,08610	105,00000	113,12770	-7,74%
Suedia	SEK (Krona)	10,84050	8,95000	8,56880	4,26%
Elveția	CHF (Franc suisse)	1,48500	1,25040	1,20720	3,45%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	MKD (Denar)	61,40000	61,10000	61,50000	-0,65%
Turcia	TRY (Lira)	2,13300	2,07000	2,36000	-14,01%
Ucraina	UAH (Hryvnia)	10,85500	10,57000	10,53000	0,38%
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	GBP (Pound sterling)	0,96090	0,85060	0,81546	4,13%
Marea Britanie - Irlanda de Nord	GBP (Pound sterling)	0,96090	0,85060	0,81546	4,13%
Marea Britanie - Scoția	GBP (Pound sterling)	0,96090	0,85060	0,81546	4,13%
Israel	ILS (Shekel)			4,92060	NA

* moneda este € de la 1 ian 2014 (fosta LVL)

Capitolul 2. Cheltuieli publice alocate justiţiei şi funcţionării instanţelor

CEPEJ îşi propune să identifice, să înţeleagă şi să analizeze funcţionarea sistemelor judiciare şi, la un nivel mai detaliat, bugetul alocat funcţionării instanţelor judecătoreşti înainte de a le analiza activitatea. De aceea, raportul se concentrează în principal pe bugetele alocate instanţelor judecătoreşti, parchetelor şi asistenţei judiciare.

Totuşi, înainte de orice analiză suplimentară asupra bugetelor sistemului judiciar, este interesant de studiat eforturile depuse de autorităţile publice faţă de instanţele judecătoreşti, în comparaţie cu eforturile depuse pentru funcţionarea sistemului general de justiţie ce poate include, conform statelor, bugetul sistemelor de penitenciare, funcţionarea Ministerului de Justiţie sau alte instituţii, cum ar fi Curtea Constituţională sau Consiliul de Justiţie, protecţia juridică a tinerilor etc.

Figura de mai jos ilustrează definiţiile acordate de CEPEJ fiecărei categorii bugetare în parte.

Definirea componentelor bugetului public anual al Ministerelor de Justiție (2012)

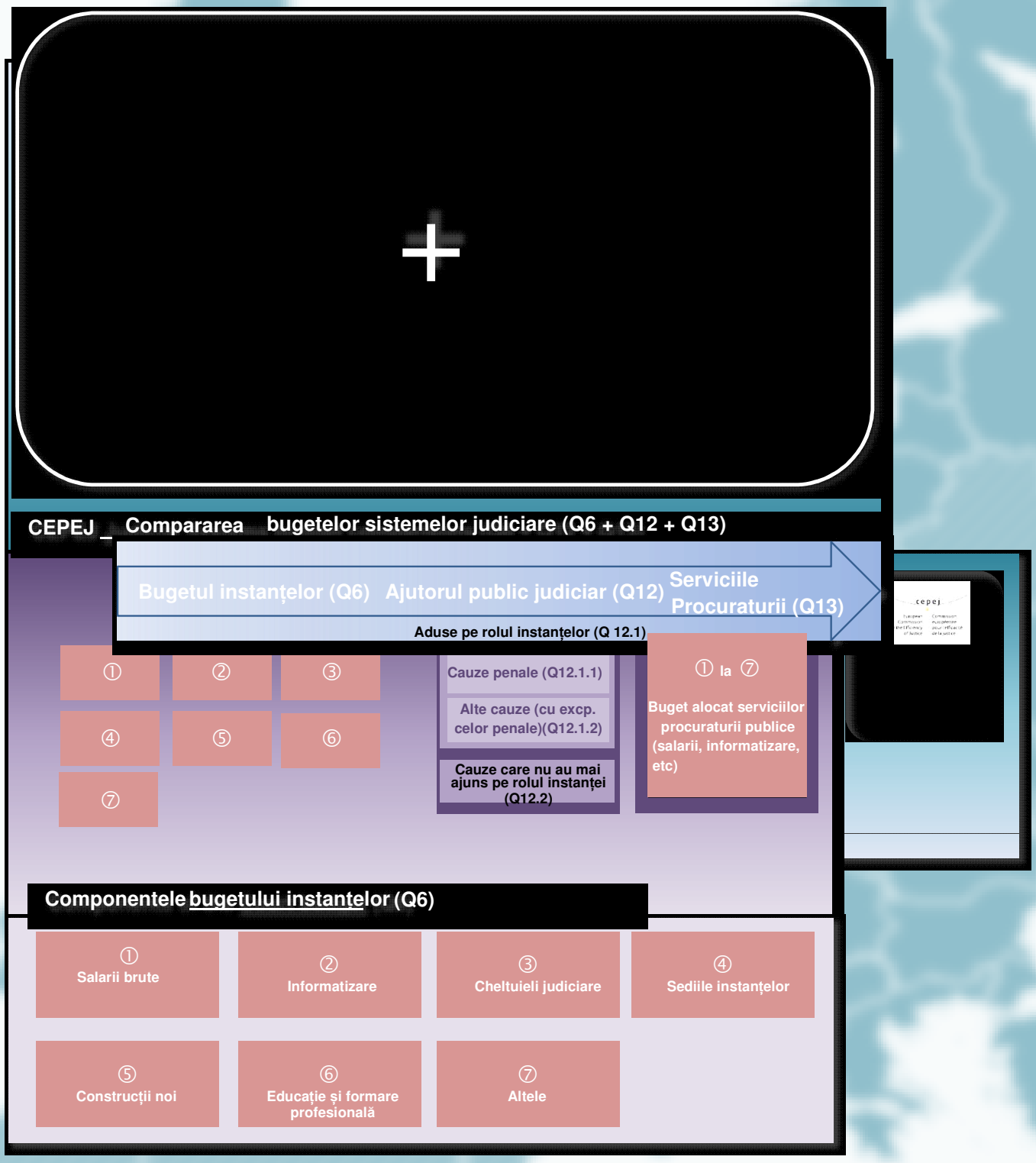

47 Numărul de state/entități membre ale CoE care includ acest element ca parte a bugetului sistemului de justiție în ansamblul său

2.1 Cheltuielile publice privind funcţionarea întregului sistem de justiţie

Notă pentru cititor: datele din cea de-a treia coloană a tabelului 2.1 sunt indicate numai în scopuri informative. Fiecare stat membru sau entitate au fost invitate să includă toate bugetele alocate justiţiei dar, aşa cum apare în tabelul de mai jos, nu toate bugetele indicate reprezintă aceeaşi realitate, ţinând seama de competenţele diferite date justiţiei în funcţie de state şi entităţi. Este, în special, relevant să se delimiteze statele membre care au inclus bugetul sistemului penitenciar în bugetul general al justiţiei de cele care nu l-au inclus. Astfel, **Cehia, Georgia** şi **Spania** nu include bugetul sistemului penitenciar în bugetul alocat întregului sistem de justiţie (vezi coloana 7 din tabelul 2.1).

Tabelul 2.1 - partea 1 Bugetul anual total aprobat pentru întregul sistem de justiție în 2012, în € (Q15.1) și capitolele bugetare incluse la nivelul întregului sistem de justiție (Q15.2)

			Sistemul judiciar			Întregul sistem de justiție (Elementele de la 1 la 6/13)					
State/entități	Bugetul anual total aprobat pentru întregul sistem de justiție în 2010 (€)	Bugetul anual total aprobat pentru întregul sistem de justiție în 2012 (€)	Instanțele	Ajutor public judiciar	Serviciile publice ale procuraturii	Sistemul penitenciar	Serviciile de probațiune	Consiliul Superior al Magistraturii	Curtea Constituțională	Organismele de management judiciar	Serviciile de consiliere
Albania	53 278 944 €	65 662 476 €									
Andorra	36 963 662 €	15 605 446 €									
Armenia	NA	17 908 393 295 537 €									
Austria	1 174 830 000 €	1 276 420 000 €									
Azerbaidjan	100 914 019 €	216 805 932 €									
Belgia	1 802 642 657 €	1 855 485 000 €									
Bosnia și Herțegovina	177 456 251 €	180 532 451 €									
Bulgaria	224 069 853 €	NA									
Croația	352 621 340 €	340 465 130 €									
Cipru	79 536 746 €	76 527 498 €									
Republica Cehă	557 183 160 €	509 966 190 €									
Danemarca	2 086 000 000 €	2 387 211 425 €									
Estonia	98 519 256 €	111 404 414 €									
Finlanda	792 410 000 €	855 857 000 €									
Franța	7 517 535 561 €	8 087 936 029 €									
Georgia	NA	85 274 925 €									
Germania	13 320 680 442 €	13 392 212 369 €									
Grecia	714 721 911 €	641 115 896 €									
Ungaria	1 604 399 373 €	1 609 052 020 €									
Islanda	23 343 734 €	29 909 511 €									
Irlanda	2 540 438 000 €	2 346 727 000 €									
Italia	7 716 811 123 €	8 038 108 740 €									
Letonia	137 747 332 €	144 823 662 €									
Lituania	155 377 083 €	179 756 697 €									
Luxemburg	116 165 559 €	124 017 268 €									
Malta	83 998 000 €	105 152 000 €									
Republica Moldova	40 226 452 €	43 879 511 €									
Monaco	9 039 700 €	10 350 800 €									
Muntenegru	38 236 480 €	35 944 997 €									
Olanda	6 098 900 000 €	5 972 900 000 €									
Norvegia	3 754 745 000 €	4 463 015 000 €									
Polonia	2 821 561 570 €	2 472 780 000 €									
Portugalia	1 693 952 793 €	1 744 093 667 €									
România	569 175 715 €	718 812 448 €									
Federația Rusă	9 129 524 916 €	11 121 776 504 €									
Serbia	245 022 123 €	258 883 193 €									
Slovacia	278 261 799 €	310 844 502 €									
Slovenia	263 000 000 €	254 154 443 €									
Spania	4 632 278 011 €	4 111 000 000 €									
Suedia	4 064 159 050 €	4 519 656 078 €									
Elveția	1 363 587 966 €	2 212 593 669 €									
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	44 880 556 €	55 226 793 €									
Turcia	2 274 389 431 €	2 667 643 220 €									
Ucraina	631 286 949 €	1 277 280 417 €									
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	10 866 000 000 €	10 582 637 899 €									
Marea Britanie - Irlanda de Nord	1 378 080 000 €	1 392 000 000 €									
Marea Britanie - Scoția	1 993 680 000 €	NA									
Media	2 081 280 723 €	400 117 662 172 €	46 țări	44 țări	39 țări	43 țări	33 țări	29 țări	19 țări	25 țări	14 țări
Mediana	631 286 949 €	718 812 448 €									
Minima	9 039 700 €	10 350 800 €									
Maxima	13 320 680 442 €	17 908 393 295 537 €									
Israel		694 224 282 €									

	Inclus
	Neinclus
	Date indisponibile
	Nu este cazul

Tabelul 2.1 - partea 2 Bugetul anual total aprobat pentru întregul sistem de justiție în 2012, în € (Q15.1) și capitolele bugetare incluse la nivelul întregului sistem de justiție (Q15.2)

			Sistemul judiciar			Întregul sistem de justiție (Elementele de la 7 la 13/13)						
State/entități	Bugetul anual total aprobat pentru întregul sistem de justiție în 2010 (€)	Bugetul anual total aprobat pentru întregul sistem de justiție în 2012 (€)	Instanțele	Ajutor public judiciar	Serviciile publice ale procuraturii	Serviciile executorilor	Notariate	Servicii de medicină legală	Protecția judiciară a minorilor	Funcționarea Ministerului Justiției	Serviciile pentru refugiați și azilanți	Altele
Albania	53278944	65 662 476 €										
Andorra	36 963 662 €	15 605 446 €										
Armenia	NA	17 908 393 295 537 €										
Austria	1 174 830 000 €	1 276 420 000 €										
Azerbaidjan	100 914 019 €	216 805 932 €										
Belgia	1 802 642 657 €	1 855 485 000 €										
Bosnia și Herțegovina	177 456 251 €	180 532 451 €										
Bulgaria	224 069 853 €	NA										
Croația	352 621 340 €	340 465 130 €										
Cipru	79 536 746 €	76 527 498 €										
Republica Cehă	557 183 160 €	509 966 190 €										
Danemarca	2 086 000 000 €	2 387 211 425 €										
Estonia	98 519 256 €	111 404 414 €										
Finlanda	792 410 000 €	855 857 000 €										
Franța	7 517 535 561 €	8 087 936 029 €										
Georgia	NA	85 274 925 €										
Germania	13 320 680 442 €	13 392 212 369 €										
Grecia	714 721 911 €	641 115 896 €										
Ungaria	1 604 399 373 €	1 609 052 020 €										
Islanda	23 343 734 €	29 909 511 €										
Irlanda	2 540 438 000 €	2 346 727 000 €										
Italia	7 716 811 123 €	8 038 108 740 €										
Letonia	137 747 332 €	144 823 662 €										
Lituania	155 377 083 €	179 756 697 €										
Luxemburg	116 165 559 €	124 017 268 €										
Malta	83 998 000 €	105 152 000 €										
Republica Moldova	40 226 452 €	43 879 511 €										
Monaco	9 039 700 €	10 350 800 €										
Muntenegru	38 236 480 €	35 944 997 €										
Olanda	6 098 900 000 €	5 972 900 000 €										
Norvegia	3 754 745 000 €	4 463 015 000 €										
Polonia	2 821 561 570 €	2 472 780 000 €										
Portugalia	1 693 952 793 €	1 744 093 667 €										
România	569 175 715 €	718 812 448 €										
Federația Rusă	9 129 524 916 €	11 121 776 504 €										
Serbia	245 022 123 €	258 883 193 €										
Slovacia	278 261 799 €	310 844 502 €										
Slovenia	263 000 000 €	254 154 443 €										
Spania	4 632 278 011 €	4 111 000 000 €										
Suedia	4 064 159 050 €	4 519 656 078 €										
Elveția	1 363 587 966 €	2 212 593 669 €										
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	44 880 556 €	55 226 793 €										
Turcia	2 274 389 431 €	2 667 643 220 €										
Ucraina	631 286 949 €	1 277 280 417 €										
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	10 866 000 000 €	10 582 637 899 €										
Marea Britanie - Irlanda de Nord	1 378 080 000 €	1 392 000 000 €										
Marea Britanie - Scoția	1 993 680 000 €	NA										
Media	2 081 280 723 €	400 117 662 172 €	46 țări	44 țări	39 țări	21 țări	5 țări	20 țări	19 țări	42 țări	9 țări	19 țări
Mediana	631 286 949 €	718 812 448 €										
Minima	9 039 700 €	10 350 800 €										
Maxima	13 320 680 442 €	17 908 393 295 537 €										
Israel		694 224 282 €										

	Inclus
	Neinclus
	Date indisponibile
	Nu este cazul

Comentarii:

Andorra: bugetul public anual aprobat şi alocat sistemului general de justiţie a scăzut semnificativ comparativ cu exerciţiul anterior. Într-adevăr, ca urmare a crizei economice, în 2012 contul salariilor a fost redus semnificativ în special pentru salariile ce depăşeau 3000 €. Alte conturi nu au crescut.
Bosnia şi Herţegovina: datele cu privire la bugetele Agenţiei de Expertiză Criminalistică şi ale Parchetului General nu au fost incluse în datele din 2010. Reducerea bugetului total din 2010 este corelată în principal cu bugetul sistemului penitenciar din Bosnia şi Herţegovina, în mare parte ca urmare a reducerilor considerabile a fondurilor alocate construcţiei de penitenciare în 2010.
Germania: Informaţiile pot varia de la un land la altul.
Islanda: Ministerul Justiţiei este o categorie nedefinită din cadrul noului Minister de Interne, împreună cu Ministerul Transporturilor – în 2010 era doar Ministerul Justiţiei
Lituania: şi instanţele judecătoreşti foloseau fonduri din alte surse: proiectul "Implementarea şi certificarea modelelor de management al calităţii în instanţele judecătoreşti din Lituania şi NCA (Agenţia Naţională pentru Administrarea Instanţelor Judecătoreşti)" a fost finanţat prin Fondul Social European; suma totală acordată în perioada 2009-2014 a fost de circa 699 715 € (din care, 85% sunt fonduri din partea UE şi 15% fonduri de la bugetul de stat). Proiectul „Servicii electronice în implementarea sistemului de justiţie" a fost finanţat prin Fondul European de Dezvoltare Regională; suma totală acordată în perioada 2010-2013 a fost de circa 1 903 035 € (din care, 85% sunt fonduri din partea UE şi 15% fonduri de la bugetul de stat).
Olanda: cifrele nu reprezintă bugetul total al Ministerului Securităţii şi Justiţiei. Nu s-a inclus bugetul ministerului pentru securitate (poliţie, antiterorism) pentru a putea compara bugetul pentru justiţie cu alte state şi cu anii anteriori. Totuşi, sistemul de justiţie poate fi finanţat parţial de alte ministere, precum şi de către terţi. Aceste fonduri nu sunt incluse în prezentul. Olanda nu are o curte constituţională, dar activităţile unei astfel de instanţe sunt îndeplinite de către Consiliul de Stat. Bugetul acestuia nu este inclus în cifrele raportate în prezentul.
Federaţia Rusă: cu privire la cheltuielile publice, datele din 2012 diferă considerabil de datele furnizate în exerciţiul anterior deoarece lista cu indicatorii folosiţi pentru statistică a fost extinsă semnificativ din 2010.
Slovenia: în ciclurile anterioare de evaluare, datele cu privire la cheltuielile publice au inclus doar cheltuielile de la nivel de stat. Pentru a asigura comparabilitatea cu alte state membre, datele actuale includ cheltuieli ale întregului sector public (conform metodologiei ESA 95).
Elveţia: creşterea bugetului pentru justiţie se explică prin introducerea noilor coduri de procedură civilă şi de procedură penală care a impus creşterea numărului de angajaţi din sistemul juridic în multe cantoane; se explică şi prin faptul că trebuie să se înfiinţeze în toate cantoanele în care nu există deja o curte de apel (şi nu doar o curte de casaţie) în toate materiile ce permit apel împotriva hotărârilor Tribunalului Federal Elveţian (Curtea Supremă). Răspunsurile furnizate în această categorie corespund situaţiei din majoritatea cantoanelor.

Alte elemente bugetare

Printre „alte" elemente care constituie bugetul general al justiţiei, pot fi menţionate, *inter alia*, curţile constituţionale (**Letonia, Republica Moldova, Turcia**), organismele judiciare naţionale de administrare (**Republica Moldova**), procuratura (**Albania**), serviciile de punere în executare (**Albania, Finlanda, Republica Moldova**), serviciile de justiţie comunitară (**Marea Britanie-Scoţia**), notariatele (**Republica Moldova**), centrele de armonizare a legislaţiei şi institutele de justiţie (**Republica Moldova**), organismele oficiale de publicare (**Albania**), medicina legală şi/sau expertiza judiciară (**Albania, Republica Moldova, Suedia, Turcia**), organismele sau cheltuielile electorale (**Finlanda, Turcia**), asigurările sau fondurile sociale pentru personalul judiciar (**Letonia**) sau diferite agenţii însărcinate, de exemplu, cu adopţia (**Albania**), protecţia datelor (**Finlanda**), retrocedarea proprietăţilor (**Albania**), prevenirea criminalităţii (**Finlanda, Suedia**), combaterea traficului de droguri (**Marea Britanie-Scoţia**), victimele şi fondurile de compensare (**Suedia, Marea Britanie-Scoţia**).

În unele state membre, şi poliţia este inclusă în acest buget general (**Suedia, Marea Britanie-Scoţia**). Într-adevăr, în anumite state membre, anumite servicii de poliţie nu au doar competenţă de anchetare, ci şi de supraveghere a anchetelor şi apar uneori în instanţă în sprijinul acţiunii publice. În alte state, astfel de servicii specializate sunt încredinţate apoi procuratorii împreună cu o parte din activităţile specifice.

Figura 2.2 Proporția din cheltuielile publice anuale la nivel de stat (și acolo unde este cazul, la nivel regional), alocate întregului sistem de justiție în 2012, în % (Q2, Q15.1)

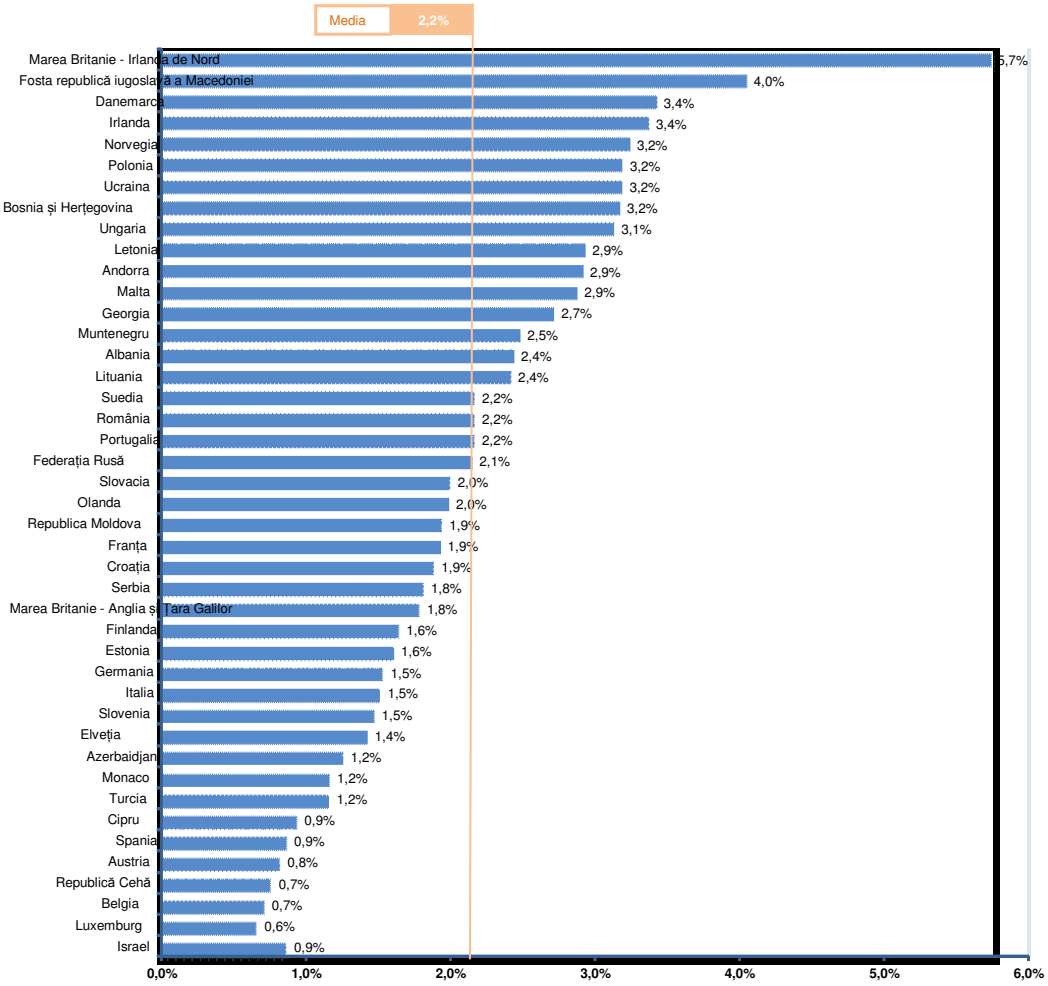

Aceste cifre arată efortul bugetar al autorităților publice (prin urmare, din partea contribuabililor) dedicat întregului sistem de justiție prin raportare la eforturile bugetare totale alocate tuturor politicilor publice. Pe cât de mult posibil, CEPEJ a luat în considerare nivelul cheltuielilor publice efectuate de acele entități regionale/federale care dețin competențe relevante în ceea ce privește finanțarea sistemului de justiție în organizarea statului.

Trebuie subliniată existența unor discrepanțe accentuate între statele europene din perspectiva angajamentului bugetar al autorităților publice cu privire la funcționarea justiției prin raportare la totalul cheltuielilor publice efectuate. Cu toate acestea, datele prezentate, care sunt oferite orientativ, trebuie evaluate cu prudență datorită discrepanțelor între metodele de calcul, folosite în cadrul statelor și entităților menționate, pentru fiecare dintre cele două elemente pe care se bazează stabilirea acestui raport.

Aceeași situație se aplică elementelor care sunt sau nu luate în considerare în cadrul acestui buget consolidat (vezi tabelul 2.1 partea 2 de mai sus)

Figura 2.3 Proporţia din bugetul întregului sistem de justiţie alocată în 2012 sistemului judiciar (instanțe, serviciile publice ale procuraturii și ajutorului public judiciar), în % (Q6, Q15.1)

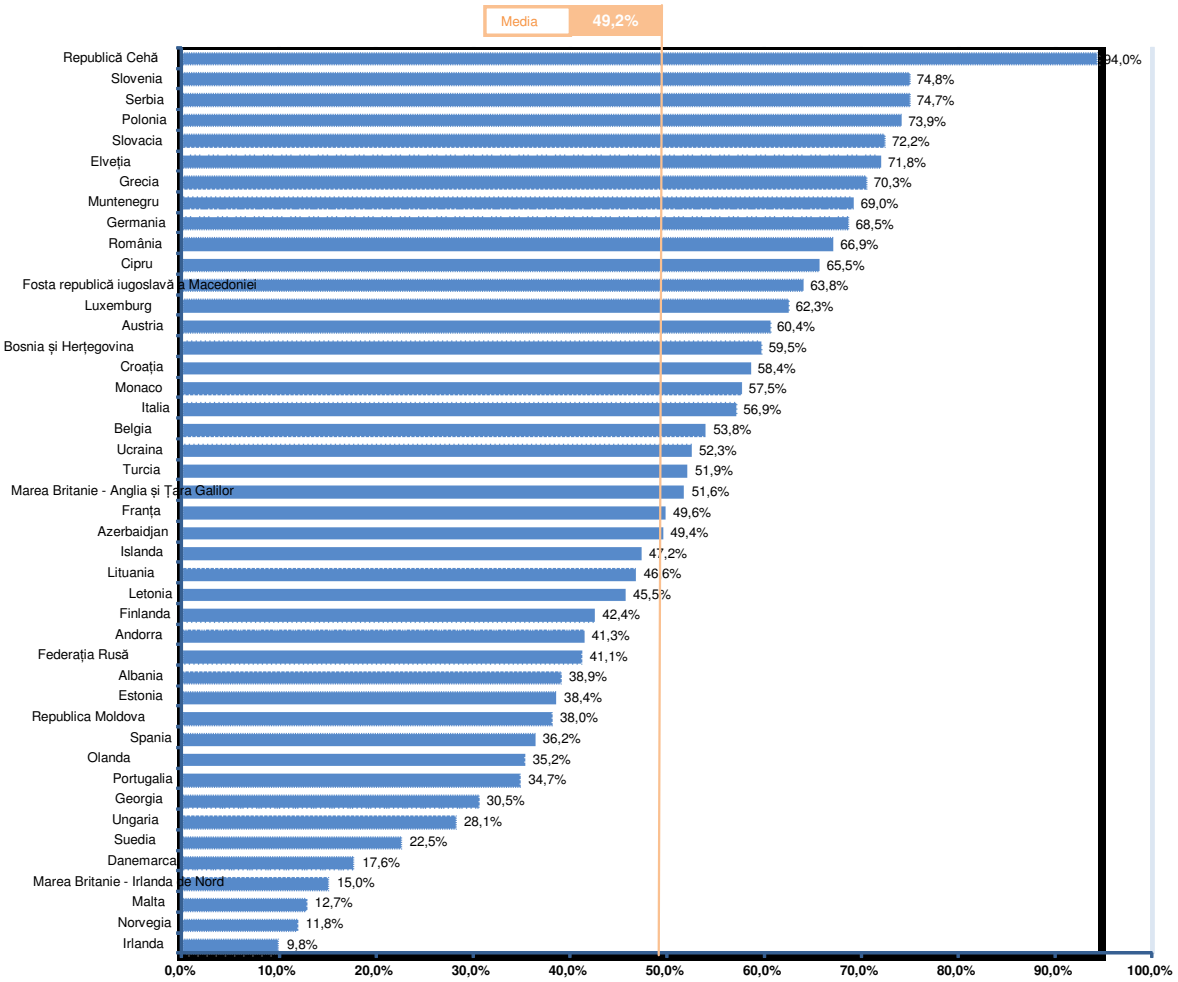

Situaţia din Europa este foarte inegală când se identifică priorităţile bugetare pentru state în materie de justiţie. Doar 12 state membre (**Cehia, Grecia, Serbia, Slovenia, Germania, Luxemburg, Austria, Polonia, Monaco, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Belgia, Muntenegru**) dedică mai multe resurse bugetare funcţionării instanţelor faţă de alte domenii ale sistemului de justiţie. În 3 state sau entităţi (**Irlanda, Norvegia, Marea Britanie-Irlanda de Nord**), instanţele judecătoreşti reprezintă mai puţin de 10% din angajamentul bugetar public către justiţie. Acest lucru reflectă, în special, diferenţele de organizare a sistemului judiciar, dat fiind că activităţile principale ale instanţelor pot fi diferite. În unele ţări, instanţele îndeplinesc activităţi privind registrele funciare şi comerciale (de exemplu, **Austria, Polonia**), în timp ce în alte ţări aceste activităţi sunt îndeplinite de organisme separate, specializate (**Azerbaidjan, Olanda**, de exemplu).

2.2 Cheltuielile publice privind funcţionarea sistemului judiciar

Prezentul capitol se concentrează pe mijloacele financiare alocate instanţelor, parchetelor şi asistenţei judiciare. Aceste date reprezintă baza comparaţiilor efectuate de CEPEJ cu privire la mijloacele alocate de state şi entităţi sistemelor lor de justiţie. Într-o a doua etapă, se vor putea raporta aceste mijloace pentru a măsura activitatea instanţelor.

Metodologia utilizată pentru a prezenta cifrele rămâne apropiată de cea urmată în ediţiile anterioare ale acestui raport de evaluare. Potrivit statelor, există modalităţi comune şi distincte de finanţare a instanţelor, parchetelor şi asistenţei judiciare.

Prin urmare, pentru 8 state nu se pot furniza separat datele aferente instanţelor şi parchetelor deoarece acestea sunt incluse într-un singur buget (**Andorra, Austria, Belgia, Franţa, Grecia, Luxemburg, Monaco** şi **Turcia**).

Cu privire la asistenţa judiciară, s-au putut separa datele bugetare pentru 43 de state sau entităţi (comparativ cu 40 în raportul anterior, ceea ce a dus la îmbunătăţirea calităţii analizei). A fost imposibil de separat bugetul alocat asistenţei judiciare în **Armenia, Muntenegru, Serbia** şi **Ucraina**, în timp ce **Andorra, Slovacia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** şi **Marea Britanie-Scoţia** nu au fost în măsură să furnizeze astfel de date de această dată.

Din cele 47 de state sau entităţi vizate, doar **Armenia** nu a fost în măsură să ofere totalul celor trei bugete (instanţe+parchet+asistenţă judiciară), ca urmare a faptului că bugetul de asistenţă judiciară nu a fost disponibil. În raportul anterior, 8 state s-au regăsit în aceeaşi situaţie (ceea ce reprezintă o îmbunătăţire majoră a exerciţiului de evaluare CEPEJ). Se pot sublinia eforturile suplimentare depuse în special de **Andorra, Cipru, Danemarca, Norvegia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Ucraina** şi **Marea Britanie-Scoţia.**

Având în vedere aceste diferenţe şi complexitatea acestor întrebări, CEPEJ a ales să defalcheze cât mai mult posibil elementele diferite ale bugetelor pentru a permite o abordare progresivă. Prin urmare, s-au luat în considerare trei bugete:

- bugetul alocat instanţelor, care va fi legat de partea raportului privind activităţile instanţelor (capitolul 5),
- bugetul alocat parchetelor, care va fi legat de partea raportului privind activităţile parchetelor (capitolul 10),
- bugetul alocat asistenţei judiciare care constituie un indicator al eforturilor consacrate de către un stat sau entitate de a face sistemul său judiciar accesibil şi care va fi legat de partea raportului privind accesul la justiţie (capitolul 3).

Tabelul 2.4 prezintă informaţii de bază care permit comparaţii pentru fiecare dintre aceste trei bugete: instanţele (C) (prima coloană), sistemul de asistenţă judiciară (LA) (a doua coloană), procuratura (PP) (a treia coloană).

Tabelul oferă şi posibilitatea unui studiu al bugetelor pe bază comparativă:

- Coloana 4: bugetul alocat accesului la justiţie şi instanţelor (LA+C): bugetul total alocat instanţelor şi asistenţei judiciare în 2012;
- Coloana 5: bugetul alocat tuturor organismelor care se ocupă de urmărirea penală şi judecată (PP+C): bugetul total alocat instanţelor şi procuraturii în 2012 (fără asistenţă judiciară);
- Coloana 6: bugetul alocat în total celor trei bugete (C + LA + PP): bugetul total alocat instanţelor, asistenţei judiciare şi procuraturii în 2012.

Ca urmare, orice stat sau entitate va putea să se compare cu alte state sau entităţi considerate ca fiind similare. În acelaşi mod, va putea apoi să se raporteze la rezultatele activităţii.

În scopul contribuirii la o mai bună înţelegere a acestor comparaţii argumentate, au fost puse la dispoziţie toate cifrele raportate şi studiate. Au fost evidenţiaţi coeficienţii pentru a permite comparaţii între categoriile comparabile, prin corelarea cifrelor bugetare la numărul de locuitori şi PIB per cap de locuitor, sub formă de cifre.

Urmând tabelul principal, cifrele sunt prezentate cu coeficientul bugetului pe cap de locuitor şi coeficientul ca procent din PIB pe cap de locuitor, pentru compararea categoriilor comparabile în mod realist.

Notă pentru cititor: cu excepţia cazului în care s-a menţionat expres contrariul, bugetele indicate corespund, în principiu, sumelor votate şi nu cheltuite efectiv. Acest lucru ar putea avea un impact asupra rezultatelor furnizate de mai multe state membre, care nu au executat în 2012 bugetul votat la sfârşitul anului 2011, ca urmare a efectelor crizei financiare şi economice.

În plus, trebuie subliniat faptul că începând cu anul de referinţă 2012 criza financiară şi economică ar fi putut avea un impact grav asupra situaţiei bugetelor publice: bugetele s-ar fi putut reduce de atunci sau, dimpotrivă, unele state ar fi putut decide să dedice eforturi suplimentare către sistemul de justiţie pentru a face faţă provocărilor crizei.

Toate sumele sunt indicate în euro. Pentru ţările care nu fac parte din zona euro, CEPEJ a fost foarte atentă la variaţiile cursurilor de schimb dintre moneda naţională şi euro (dacă nu se precizează altfel, s-a luat în calcul valoarea de la 1 ianuarie 2013). Inflaţia ar putea explica, de asemenea, câteva evoluţii bugetare semnificative. Acest fapt trebuie luat în considerare pe deplin în interpretarea variaţiilor din statele sau entităţile din afara zonei euro (vezi tabelul 1.3 de la capitolul 1).

Pentru o analiză mai în profunzime a specificităţii bugetelor diferitelor state sau entităţi membre, cititorul este invitat să examineze răspunsurile detaliate oferite de către fiecare stat sau entitate, care apar pe pagina de internet a CEPEJ: www.coe.int/cepej.

Tabelul 2.4 Bugetele publice alocate sistemelor judiciare (instanțe, ajutor public judiciar și procuratură) în 2012, în € (Q6, Q12, Q13)

	Sistemul judiciar (componente)					Sistemul judiciar (Total)
State/entități	Bugetul public anual total aprobat alocat tuturor instanțelor (Q6)	Bugetul public anual total aprobat alocat asistenței judiciare (Q12)	Bugetul public anual total aprobat alocat sistemului procuraturii publice (Q13)	Instanțele și ajutorul public judiciar (Q6) + (Q12)	Instanțele și sistemul procuraturii publice (Q6) + (Q13)	Instanțele, ajutorul public judiciar și sistemul procuraturii publice (Q6) + (Q12) + (Q13)
Albania	12 513 000 €	60 253 €	13 000 734 €	12 573 253 €	25 513 734 €	**25 573 987 €**
Andorra	NA	387 485 €	NA	NC	6 054 897 €	**6 442 382 €**
Armenia	11 717 070 €	NA	5 356 768 €	NC	17 073 838 €	**NC**
Austria	NA	19 000 000 €	NA	NC	751 790 000 €	**770 790 000 €**
Azerbaidjan	58 719 620 €	457 000 €	47 881 654 €	59 176 620 €	106 601 274 €	**107 058 274 €**
Belgia	NA	87 024 000 €	NA	NC	911 101 000 €	**998 125 000 €**
Bosnia și Herțegovina	79 013 297 €	7 128 234 €	21 290 084 €	86 141 531 €	100 303 381 €	**107 431 615 €**
Bulgaria	124 911 954 €	5 811 015 €	83 876 607 €	130 722 969 €	208 788 561 €	**214 599 576 €**
Croația	156 601 458 €	166 631 €	42 040 323 €	156 768 089 €	198 641 781 €	**198 808 412 €**
Cipru	30 611 480 €	1 526 738 €	17 971 759 €	32 138 218 €	48 583 239 €	**50 109 977 €**
Republică	370 751 152 €	24 142 835 €	84 706 722 €	394 893 987 €	455 457 874 €	**479 600 709 €**
Danemarca	243 294 736 €	83 643 048 €	94 400 000 €	326 937 784 €	337 694 736 €	**421 337 784 €**
Estonia	29 728 350 €	3 835 000 €	9 256 322 €	33 563 350 €	38 984 672 €	**42 819 672 €**
Finlanda	249 704 356 €	67 697 000 €	45 312 000 €	317 401 356 €	295 016 356 €	**362 713 356 €**
Franța	NA	367 180 000 €	NA	NC	3 647 125 137 €	**4 014 305 137 €**
Georgia	16 714 717 €	1 428 885 €	7 836 580 €	18 143 602 €	24 551 297 €	**25 980 182 €**
Germania	8 302 304 846 €	344 535 431 €	523 346 503 €	8 646 840 277 €	8 825 651 349 €	**9 170 186 780 €**
Grecia	NA	8 300 000 €	NA	NC	442 670 924 €	**450 970 924 €**
Ungaria	325 687 695 €	907 974 €	125 851 993 €	326 595 669 €	451 539 688 €	**452 447 662 €**
Islanda	9 602 600 €	3 555 654 €	951 085 €	13 158 254 €	10 553 685 €	**14 109 339 €**
Irlanda	107 090 000 €	83 159 000 €	40 528 000 €	190 249 000 €	147 618 000 €	**230 777 000 €**
Italia	2 986 521 397 €	153 454 322 €	1 435 025 477 €	3 139 975 719 €	4 421 546 874 €	**4 575 001 196 €**
Letonia	44 494 921 €	962 294 €	20 495 958 €	45 457 215 €	64 990 879 €	**65 953 173 €**
Lituania	53 138 612 €	4 543 826 €	26 101 135 €	57 682 438 €	79 239 747 €	**83 783 573 €**
Luxemburg	NA	3 500 000 €	NA	NC	73 736 940 €	**77 236 940 €**
Malta	11 527 427 €	49 500 €	1 828 559 €	11 576 927 €	13 355 986 €	**13 405 486 €**
Republica Moldova	9 581 963 €	1 211 570 €	5 877 744 €	10 793 533 €	15 459 707 €	**16 671 277 €**
Monaco	NA	294 400 €	NA	NC	5 653 156 €	**5 947 556 €**
Muntenegru	NA	NA	5 543 766 €	19 252 931 €	NC	**24 796 697 €**
Olanda	983 764 000 €	483 000 000 €	636 924 000 €	1 466 764 000 €	1 620 688 000 €	**2 103 688 000 €**
Norvegia	234 000 000 €	270 501 300 €	22 266 400 €	504 501 300 €	256 266 400 €	**526 767 700 €**
Polonia	1 379 338 000 €	24 107 000 €	424 128 567 €	1 403 445 000 €	1 803 466 567 €	**1 827 573 567 €**
Portugalia	453 077 390 €	55 184 100 €	97 551 326 €	508 261 490 €	550 628 716 €	**605 812 816 €**
România	324 611 610 €	7 958 050 €	148 321 292 €	332 569 660 €	472 932 902 €	**480 890 952 €**
Federația Rusă	3 336 134 801 €	69 401 711 €	1 161 610 701 €	3 405 536 512 €	4 497 745 502 €	**4 567 147 213 €**
Serbia	NA	NA	15 498 237 €	177 981 291 €	NC	**193 479 528 €**
Slovacia	152 715 786 €	1 771 287 €	69 947 692 €	154 487 073 €	222 663 478 €	**224 434 765 €**
Slovenia	165 060 055 €	6 741 620 €	18 198 295 €	171 801 675 €	183 258 350 €	**189 999 970 €**
Spania	1 241 560 960 €	36 890 711 €	211 352 960 €	1 278 451 671 €	1 452 913 920 €	**1 489 804 631 €**
Suedia	637 246 965 €	236 399 146 €	144 485 809 €	873 646 111 €	781 732 774 €	**1 018 131 920 €**
Elveția	981 206 021 €	108 609 657 €	499 544 104 €	1 089 815 678 €	1 480 750 125 €	**1 589 359 782 €**
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	29 782 751 €	304 741 €	5 153 300 €	30 087 492 €	34 936 051 €	**35 240 792 €**
Turcia	NA	89 840 624 €	NA	NC	1 295 361 065 €	**1 385 201 689 €**
Ucraina	NA	NA	257 763 148 €	410 373 391 €	NC	**668 136 539 €**
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2 384 439 794 €	2 350 470 057 €	722 425 593 €	4 734 909 851 €	3 106 865 387 €	**5 457 335 444 €**
Marea Britanie - Irlanda de Nord	73 932 000 €	92 250 000 €	42 860 000 €	166 182 000 €	116 792 000 €	**209 042 000 €**
Marea Britanie - Scoția	135 811 499 €	179 000 000 €	132 549 350 €	314 811 499 €	268 360 849 €	**447 360 849 €**
Media	715 192 008 €	122 939 351 €	186 386 168 €	817 201 800 €	906 151 382 €	**1 000 573 735 €**
Mediana	154 658 622 €	8 300 000 €	45 312 000 €	184 115 146 €	239 464 939 €	**296 745 178 €**
Minima	9 581 963 €	49 500 €	951 085 €	10 793 533 €	5 653 156 €	**5 947 556 €**
Maxima	8 302 304 846 €	2 350 470 057 €	1 435 025 477 €	8 646 840 277 €	8 825 651 349 €	**9 170 186 780 €**
Israel	289 565 906 €	39 771 572 €	NA	329 337 478 €	NC	**NC**

Comentarii:

Austria: suma indicată pentru asistenţă judiciară include doar suma forfetară plătită baroului pentru reprezentarea părţilor „pro bono”. Nu include taxele de timbru sau onorariile pentru traducere sau experţi, care sunt acoperite tot de asistenţa judiciară, dar care nu pot fi separate în cadrul bugetului.
Belgia: angajamentele finale pentru instanţe şi procuratură au fost în valoare de 940.602.000 €.
Cipru: bugetul indicat pentru procuratură reprezintă doar bugetul pentru Parchetul General.
Danemarca: în exerciţiile anterioare, bugetul alocat procuraturii a fost inclus în bugetul general al poliţiei. Acum este disponibil pentru prima dată.
Estonia: cu privire la bugetul alocat asistenţei judiciare în 2012, bugetul total aprobat (3 835 000 €) include şi costuri administrative şi IT. Conform bugetului executat, s-au plătit 2 857 850 € avocaţilor care au furnizat asistenţă judiciară în

2012. Bugetul public alocat asistenţei judiciare în 2012 a crescut comparativ cu bugetul public alocat acesteia în 2010 ca urmare a creşterii numărului de cazuri pentru care s-a acordat asistenţă judiciară şi ca urmare a proiectelor de dezvoltare a sistemului IT.
Germania: datele cu privire la bugetul alocat instanţelor includ bugetul pentru procuratură pentru anumite landuri. În anumite landuri, bugetul pentru procuratură este estimat.
Italia: dat fiind că Ministerul Justiţiei are un buget unic ce nu deosebeşte între bugetul alocat instanţelor, bugetul alocat procuraturii şi cel alocat administraţiei, s-a estimat bugetul alocat procuraturii ţinând cont de mai multe criterii (de ex., personalul alocat procuraturii).
Malta: Parchetul General desfăşoară serviciile de urmărire şi acţionează nu doar în calitate de Procuror, ci şi drept Consultant Juridic Principal pentru toate departamentele de stat: suma bugetată nu poate fi considerată ca fiind fonduri alocat doar procuraturii. Suma indicată pentru asistenţă judiciară reprezintă întreaga sumă alocată de stat pentru numirea avocaţilor din oficiu pentru persoanele care au nevoie de aceste servicii. Toate cheltuielile juridice atrase de aceste persoane sunt suportate tot de stat; totuşi, nu se poate cuantifica procentul acestor cheltuieli deoarece diferă de la caz la caz.
Olanda: bugetul pentru procuratură include cheltuielile judiciare pentru cazurile penale.
Serbia: bugetul pentru procuratură nu include salariile personalului din cadrul Parchetului şi echipamentele şi investiţiile deoarece acestea ţin de competenţa Ministerului Justiţiei şi Administrării Publice.
Elveţia: bugetul pentru procuratură este extrapolat din răspunsurile acordate de 25 de cantoane şi de Confederaţie.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": asistenţa judiciară include 301 525 € din bugetul instanţelor (care nu este luat în calcul ca parte din bugetul instanţelor) şi 3 216 € din bugetul Ministerului Justiţiei.
Turcia: bugetul alocat tuturor instanţelor nu include aici Curtea Constituţională, Curtea de Casaţie şi Consiliul de Stat, Curtea pentru litigii de competenţă şi Consiliul Electoral Suprem. Dat fiind că instanţele militare sunt incluse în sistemul nostru juridic drept componentă separată a sistemului juridic, acestea nu sunt menţionate aici.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: cifrele furnizate pentru 2010 au fost pentru judecătorii şi au exclus bugetul pentru tribunale. Totuşi, acestea au fuzionat în 2011/12. Bugetul menţionat aici este atât pentru judecătorii, cât şi pentru tribunale. Drept urmare, din nefericire, cifrele nu reprezintă o bază comparabilă cu datele depuse anterior şi nu sunt disponibile separat.
Bugetul indicat pentru procuratură reprezintă cheltuielile totale votate, dar nu include capitalul (terenuri, clădiri, fabrici şi utilaje). În anumite cazuri speciale, există şi alte departamente de stat şi autorităţi locale care pot instrumenta un caz, de obicei pentru infracţiuni în materie de reglementare, dar cifrele de mai sus reprezintă majoritatea bugetului public aprobat alocat procuraturii.

2.2.1 Bugetul public alocate instanţelor

Această secţiune măsoară eforturile pe care fiecare stat membru sau entitate le face pentru buna funcţionare a instanţelor.

Dintre 47 de state sau entităţi, 36 au fost incluse în această analiză. Cifrele iau în considerare numai acele state care furnizează bugete distincte alocate instanţelor şi procuraturii. Nu include bugetul alocat asistenţei judiciare.

Datele sunt evaluate pe cap de locuitor şi în raport cu PIB-ul pe cap de locuitor (în %) în aşa fel încât să se ia în considerare, în cadrul analizei, dimensiunile statelor sau entităţilor, precum şi nivelurile de bogăţie a ţărilor.

Figura 2.5 Bugetul public anual alocat tuturor instanțelor (excluzând asistența judiciară și procuratura publică) per capita în 2012, în € (Q1, Q6)

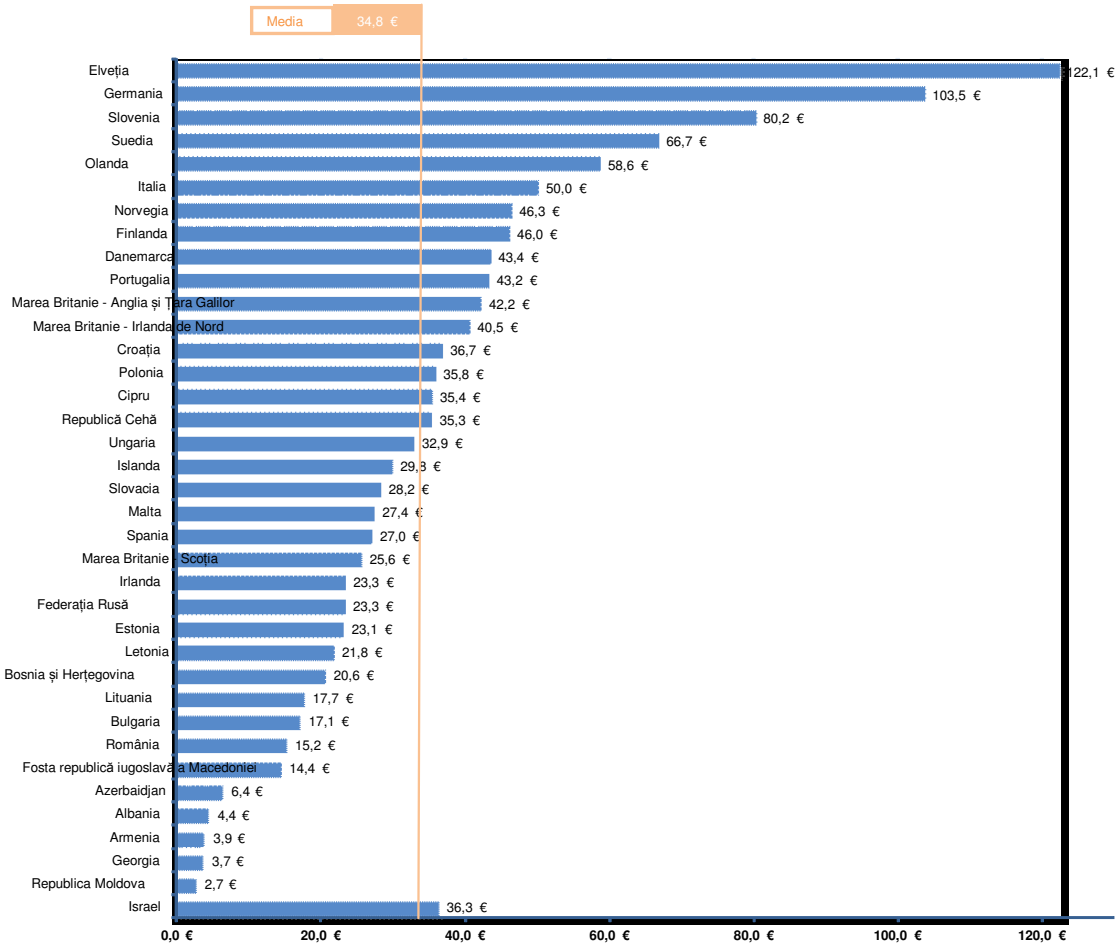

În medie, statele europene alocă anual 35 € per capita funcționării propriului sistem de instanțe. Cu toate acestea, eforturile bugetare diferă semnificativ în rândul statelor membre, de la sume reduse de mai puțin de 10 € per capita în unele state din Europea de Est în care situația economică rămâne fragilă (**Republica Moldova, Georgia, Armenia, Albania**) până la sume care depășesc 100 € per capita în statele cu un PIB mare, precum **Elveția sau Germania**. Situația economică din statele membre nu reprezintă singura explicație: unele state membre acordă o prioritate mai mare funcționării instaețelor, în timp ce altele își echilibrează prioritățile între diferitele componente ale sistemului lor de justiție (vezi capitolul 2.1 de mai sus).

O perspectivă diferită se constată dacă analizăm bugetul alocat instanțelor prin compararea acestuia cu nivelul de bunăstare al statelor exprimat în termenii PIB-ului per capita.

Figura 2.6 Bugetul public anual alocat tuturor instanțelor (excluzând asistența judiciară și procuratura publică) exprimat în % din PIB per capita în 2012, în € (Q1, Q3 și Q6)

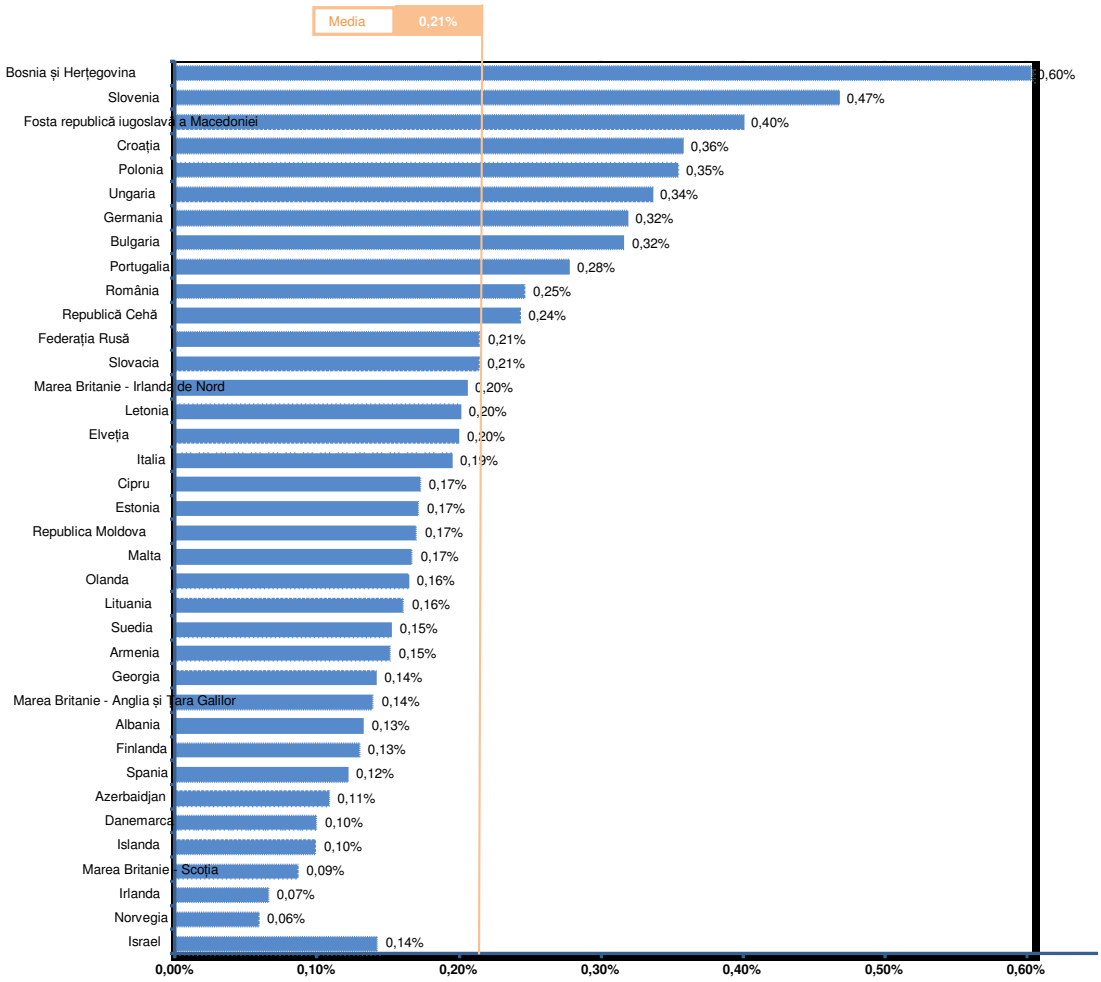

Trebuie subliniat faptul că statele care beneficiază de o asistență pe scară mare în vederea întăririi statului de drept, în mod special din partea Uniunii Europene sau altor organizații internaționale, alocă în mod automat proporții relativ mari din buget propriului sistem de instanțe. Acesta este cazul în mod special al **Bosniei-Herțegovina, fostei republici iugoslave a Mecedoniei, Croației, Poloniei, Ungariei sau Bulgariei.**

În consecință, statele sau entitățile Europei Occidentale, care au un nivel mai înalt de bunăstare cum ar fi **Suedia, Olanda, Norvegia, Finlanda, Danemarca sau Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor** par a cheltui o sumă mai mică (PIB per locuitor) pentru a-și finanța instanțele. Acest efect distorsionant trebuie luat în considerare la efectuarea posibilelor comparații, pentru nu a trage concluzii eronate potrivit cărora un stat sau o entitate mai bogate nu ar aloca un buget semnificativ pentru funcționarea propriilor instanțe.

Figura 2.7 Variația în cifre absolute a bugetului public anual alocat tuturor instanțelor (excluzând asistența judiciară și procuratura publică) între anii 2010 și 2012, în % (Q6)

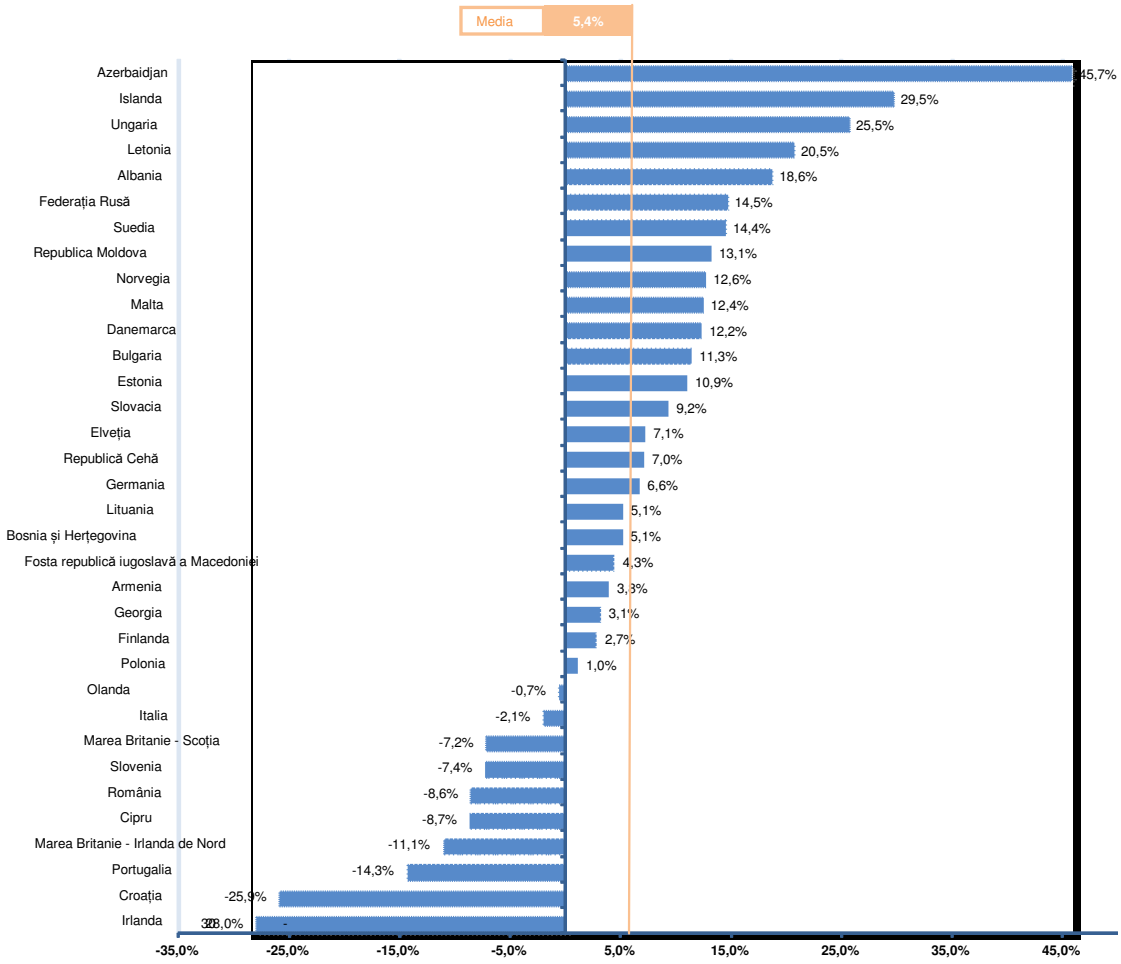

Comentarii:

Irlanda: date fiind condiţiile economice şi conform angajamentului statului faţă de controlul strict permanent al cheltuielilor, alocările bugetare de la nivelul sectorului public au scăzut în general faţă de Raportul pentru 2012. Au fost necesare măsuri pentru a asigura că Irlanda îşi poate stabiliza economia, îşi poate îndeplini angajamentele internaţionale şi poate restitui la timp ajutorul financiar acordat la finalul anului 2013. În 2012, au trebuit reduse alocările pentru cheltuieli curente pentru instanţe precum şi alocările pentru investiţii de capital în contextul impunerilor fiscale de la acel moment - trebuie reţinut că începând cu 1999 instanţele au beneficiat de investiţii majore de capital.
Spania: în această figură nu apar date deoarece in 2012 acestea se refereau doar la Ministerul Justiţiei, excluzând datele generale despre Consiliul General al Sistemului Juridic şi Regiunile Autonome (incluse în 2010), şi incluzând doar date bugetare despre instanţe, excluzând Parchetul - în 2012 există bugete separate, spre deosebire de 2010. În final, în 2010 s-au luat în calcul toate programele politice privind justiţia din cadrul Ministerului Justiţiei, în timp ce în 2012, dat fiind că acestea constituia bugete separate, s-au luat în calcul doar datele cu privire la programele instanţelor.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: cifrele furnizate pentru 2010 au fost pentru judecătorii şi au exclus bugetul pentru tribunale. Totuşi, acestea au fuzionat în 2011/12. Bugetul menţionat aici este atât pentru judecătorii, cât şi pentru tribunale. Drept urmare, din nefericire, cifrele nu reprezintă o bază comparabilă cu datele depuse anterior şi nu sunt disponibile separat.

Variaţia bugetului alocat instanţelor între 2010 şi 2012 se poate măsura în 33 din cele 47 de state sau entităţi şi **Israel.** În medie, în Europa, bugetul a crescut cu peste 5%, în ciuda crizei economice şi financiare - aceasta trebuie calculată ponderat prin rata inflaţiei aferentă. Totuşi, situaţia (în euro) nu este omogenă între toate statele membre: 23 dintre statele respondente au crescut bugetul alocat funcţionării instanţelor (**Georgia** nu poate fi luată în calcul aici deoarece tendinţa este influenţată subiectiv de cursul valutar), în timp ce 10 state au diminuat această parte.

Se pot observa tendinţe inverse comparativ cu perioada anterioară evaluată (2008-2010). **Letonia, Estonia, Lituania, Bulgaria, Ungaria, Bosnia şi Herţegovina, Danemarca, Finlanda, Slovacia, Albania** au crescut bugetele alocate instanţelor în perioada vizată de prezentul raport, în timp ce aceste bugete erau în scădere în perioada anterioară. În schimb, **Slovenia, Marea Britanie-Irlanda de Nord, Olanda, Irlanda, Portugalia, Italia** şi-au redus în special bugetele alocate instanţelor în ultimii ani, în timp ce în perioada anterioară acestea erau încă în creştere.

Acest lucru se poate explica parţial prin faptul că bugetele alocate instanţelor nu au fost afectate de criza economică şi financiară în aceeaşi perioadă vizată de politicile publice bugetare. Acele state sau entităţi care au trebuit să reducă bugetele juridice între 2008 şi 2010 le-au putut creşte din nou recent, în timp ce alte state sau entităţi au trebuit să decidă abia recent cu privire la aplicarea acestor reduceri.

O parte din aceste rezultate trebuie atenuată ca urmare a variaţiei cursului valutar dintre monedele naţionale şi euro. Creşterea este astfel mai puţin semnificativă pentru **Islanda, Norvegia, Federaţia Rusă, Suedia, Bosnia şi Herţegovina** sau **Elveţia** dacă se ia în calcul variaţia pozitivă a monedelor naţionale comparativ cu euro în aceeaşi perioadă. **Georgia** apare în figura de mai sus cu o variaţie pozitivă a bugetului său (+3,08%), deşi bugetul a scăzut de fapt dacă ţinem cont de variaţia cursului valutar (+7,86%). Din acelaşi motiv, scăderea bugetului indicată pentru **România** (-8,62%) trebuie atenuată dacă ţinem cont de variaţia cursului valutar (-3.05%). Resursele bugetare în creştere ale instanţelor din **Ungaria** sau **Polonia** sunt chiar mai semnificative decât datele din figura de mai sus dacă ţinem cont de variaţia negativă a cursului valutar din aceeaşi perioadă, în timp ce scăderile ca urmare a acestor eforturi ar trebui să fie şi mai pronunţate în **Marea Britanie-Irlanda de Nord, Marea Britanie-Scoţia** dacă luăm în calcul faptul că moneda naţională a crescut în faţa euro în aceeaşi perioadă.

O tendinţă pozitivă se observă în continuare pe o perioadă mai lungă de timp pentru **Suedia, Azerbaidjan, Norvegia, Cehia, Federaţia Rusă, Elveţia, Malta, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Georgia, Islanda.** Se observă în continuare o tendinţă negativă în **Marea Britanie-Scoţia** şi **România** în ultimele două perioade evaluate.

Componenţa bugetului alocat instanţelor

În scopul de a analiza mai exact bugetele alocate instanţelor, CEPEJ studiază diferitele componente ale acestor bugete, prin evidenţierea elementelor diferite: salariile brute ale personalului, Tehnologiile Informaţionale - IT (calculatoare, software, investiţii şi întreţinere), taxele judiciare (cum ar fi remunerarea interpreţilor sau a experţilor), costurile pentru angajarea şi asigurarea funcţionării clădirilor, investiţiile în clădiri, formarea profesională.

32 din 47 de state sau entităţi în cauză au fost în măsură să indice cifrele privind astfel de detalii şi alte 10 se apropie de acest obiectiv, ceea ce reprezintă o îmbunătăţire calitativă majoră a datelor prelucrate în comparaţie cu ciclul de evaluare anterior. Statele membre trebuie să fie lăudate pentru această evoluţie. Această evoluţie pozitivă cu privire la o cunoaştere mai exactă a bugetelor instanţelor este încurajatoare şi permite crearea unei defalcări relevante a principalelor componente ale bugetelor instanţelor.

Notă: pentru **Andorra**, **Austria**, **Belgia**, **Franţa**, **Grecia**, **Luxemburg**, **Monaco** şi **Turcia**, sumele indicate mai jos includ atât instanţele, cât şi procuratura, deoarece aceste state nu au putut specifica ambele bugete. Acest lucru permite includerea acestora în comparaţia defalcării în funcţie de componentele principale ale bugetului (tabelul 2.8).

Tabelul 2.8 Defalcarea pe componente a bugetelor instanțelor în 2012 (Q6)

State/entități	Bugetul anual total aprobat alocat tuturor instanțelor* (Q6)	Bugetul anual public alocat pentru salariile (brute)	Bugetul anual public alocat dotării TIC**	Bugetul anual public alocat cheltuielilor judiciare	Bugetul anual public alocat clădirilor instanțelor***	Bugetul anual public alocat investițiilor în clădiri noi	Bugetul anual public alocat educației și formării profesionale	Altele
Albania	**12 513 000 €**	8 822 000 €	231 000 €	2 631 000 €	165 000 €	638 000 €	26 000 €	NA
Andorra**	**NA**	5 901 937 €	NA	113 000 €	9 960 €	NAP	30 000 €	NAP
Armenia	**11 717 070 €**	9 084 375 €	NA	30 015 €	13 555 €	NA	306 176 €	2 282 949 €
Austria	**NA**	416 840 000 €	35 800 000 €	103 750 000 €	59 700 000 €	0 €	2 200 000 €	133 500 000 €
Azerbaidjan	**58 719 620 €**	23 431 620 €	7 046 730 €	NAP	3 121 780 €	20 029 770 €	2 950 650 €	2 139 070 €
Belgia**	**NA**	697 424 000 €	37 697 000 €	87 080 000 €	65 782 000 €	7 924 000 €	5 220 000 €	96 998 000 €
Bosnia și Herțegovina	**79 013 297 €**	58 658 703 €	1 183 964 €	341 359 €	7 115 591 €	NAP	722 194 €	10 991 486 €
Bulgaria	**124 911 954 €**	80 210 055 €	375 878 €	NA	NA	NAP	25 427 €	32 726 448 €
Croația	**156 601 458 €**	149 182 668 €	6 134 132 €	NA	809 410 €	NA	475 248 €	NA
Cipru	**30 611 480 €**	22 793 540 €	124 970 €	117 374 €	2 474 850 €	3 000 060 €	92 480 €	2 008 206 €
Republică	**370 751 152 €**	274 251 486 €	6 332 315 €	15 406 078 €	9 648 595 €	NAP	455 033 €	64 657 645 €
Danemarca	**243 294 736 €**	157 585 434 €	16 162 826 €	10 076 344 €	43 388 631 €	NA	2 106 506 €	13 974 995 €
Estonia	**29 728 350 €**	22 560 006 €	812 487 €	326 259 €	4 970 552 €	0 €	177 645 €	881 401 €
Finlanda	**249 704 356 €**	188 215 108 €	12 726 529 €	7 850 083 €	34 483 581 €	NA	897 000 €	5 532 055 €
Franța**	**NA**	2 298 785 554 €	50 457 182 €	478 570 000 €	252 782 592 €	140 770 000 €	84 275 231 €	341 484 578 €
Georgia	**16 714 717 €**	9 449 530 €	266 018 €	2 259 422 €	1 193 376 €	2 151 800 €	453 189 €	941 379 €
Germania	**8 302 304 846 €**	5 038 944 353 €	173 261 525 €	1 777 215 875 €	287 130 254 €	65 579 695 €	69 721 400 €	890 451 744 €
Grecia**	**NA**	382 542 800 €	5 947 969 €	3 316 045 €	34 564 099 €	6 903 321 €	9 396 689 €	NAP
Ungaria	**325 687 695 €**	235 373 000 €	1 195 000 €	14 426 154 €	27 507 000 €	7 692 308 €	318 785 €	39 175 448 €
Islanda	**9 602 600 €**	NA	44 295 €	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	**107 090 000 €**	49 544 000 €	5 581 000 €	4 797 000 €	13 572 000 €	25 043 000 €	550 000 €	8 003 000 €
Italia	**2 986 521 397 €**	2 319 976 073 €	64 830 009 €	324 337 299 €	182 503 436 €	NA	229 971 €	94 644 609 €
Letonia	**44 494 921 €**	32 592 664 €	1 049 170 €	2 602 683 €	7 264 546 €	NA	249 939 €	735 919 €
Lituania	**53 138 612 €**	46 314 146 €	397 069 €	329 306 €	1 644 012 €	1 013 670 €	311 973 €	3 128 436 €
Luxemburg**	**NA**	58 857 450 €	1 000 000 €	3 920 000 €	791 000 €	NAP	100 000 €	9 068 490 €
Malta	**11 527 427 €**	8 425 403 €	1 342 265 €	1 476 078 €	200 000 €	82 681 €	1 000 €	NAP
Republica Moldova	**9 581 963 €**	6 095 225 €	162 576 €	NA	1 820 442 €	0 €	25 625 €	1 478 095 €
Monaco	**NA**	4 219 800 €	57 400 €	1 092 100 €	NA	NA	70 000 €	213 856 €
Muntenegru***	**NA**	14 469 947 €	180 000 €	2 615 000 €	50 000 €	NAP	28 454 €	NAP
Olanda	**983 764 000 €**	724 526 000 €	65 557 000 €	4 089 000 €	117 266 000 €	NA	18 753 000 €	53 573 000 €
Norvegia	**234 000 000 €**	160 100 000 €	9 400 000 €	NAP	62 300 000 €	0 €	3 900 000 €	NAP
Polonia	**1 379 338 000 €**	897 425 000 €	56 686 000 €	158 928 000 €	92 443 000 €	38 237 000 €	2 822 000 €	132 797 000 €
Portugalia	**453 077 390 €**	396 291 048 €	7 965 991 €	10 310 000 €	31 220 522 €	NA	7 289 829 €	NA
România	**324 611 610 €**	186 052 154 €	682 766 €	115 873 €	34 669 478 €	11 567 120 €	3 554 195 €	87 970 023 €
Federația Rusă	**3 336 134 801 €**	1 922 361 631 €	150 894 210 €	72 992 964 €	197 056 629 €	183 689 997 €	16 252 538 €	792 886 832 €
Serbia***	**NA**	137 208 931 €	NA	NAP	15 538 160 €	NA	NAP	25 234 200 €
Slovacia	**152 715 786 €**	86 354 081 €	3 555 096 €	8 423 500 €	13 362 799 €	0 €	1 414 040 €	39 606 270 €
Slovenia	**165 060 055 €**	123 329 428 €	3 454 684 €	30 732 240 €	7 037 588 €	NA	506 115 €	NA
Spania	**1 241 560 960 €**	1 006 059 080 €	45 277 000 €	NA	45 058 050 €	18 275 620 €	2 743 370 €	124 147 840 €
Suedia	**637 246 965 €**	446 449 529 €	15 379 625 €	NA	90 513 800 €	NA	7 706 415 €	77 197 596 €
Elveția	**981 206 021 €**	720 798 618 €	39 275 907 €	48 852 663 €	61 241 108 €	39 455 894 €	3 759 005 €	67 822 825 €
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	**29 782 751 €**	24 583 740 €	126 830 €	1 405 795 €	1 918 699 €	48 780 €	567 970 €	1 130 937 €
Turcia**	**NA**	1 077 127 934 €	25 127 767 €	81 455 770 €	11 591 377 €	95 392 385 €	4 665 832 €	NA
Ucraina***	**NA**	246 203 829 €	87 608 760 €	NA	NA	NA	NA	76 560 802 €
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	**2 384 439 794 €**	1 218 027 367 €	50 929 495 €	96 745 831 €	423 043 749 €	0 €	1 326 282 €	594 367 070 €
Marea Britanie - Irlanda de Nord	**73 932 000 €**	47 307 000 €	6 718 000 €	5 116 000 €	22 100 000 €	0 €	152 000 €	NAP
Marea Britanie - Scoția	**135 811 499 €**	48 801 835 €	4 292 050 €	8 287 335 €	32 303 195 €	11 535 804 €	662 202 €	29 929 078 €
Media	**715 192 008 €**	480 207 784 €	22 802 966 €	91 138 742 €				110 235 465 €
Mediana	**154 658 622 €**	143 195 800 €	6 041 051 €	5 116 000 €				32 726 448 €
Minima	**9 581 963 €**	4 219 800 €	44 295 €	30 015 €				213 856 €
Maxima	**8 302 304 846 €**	5 038 944 353 €	173 261 525 €	1 777 215 875 €				890 451 744 €
Israel	**289 565 906 €**	196 052 311 €	18 290 452 €	9 211 885 €	30 891 558 €	20 987 278 €	1 329 309 €	12 803 113 €

* fără a include nici procuratura, nici ajutorul public judiciar

** echipamente, investiții și întreținere

*** întreținere și cheltuieli operaționale

**** Bugetul alocat sistemului procuraturii publice nu poate fi separat de bugetul alocat instanțelor

***** Bugetul alocat ajutorului public judiciar nu poate fi separat de bugetul alocat instanțelor

Comentarii:

Andorra: dacă sumele pentru bugetul de stat alocate salariilor nu reflectă reducerea salariilor indicată mai sus, acest lucru se explică prin faptul că anumiţi judecători de la nivel de judecătorie au avut acces la funcţii cu normă întreagă, în timp ce acestea erau ocupate doar de judecători spanioli sau francezi. În plus, datele furnizate se referă la „bugetul aprobat" pentru salarii înainte de impunerea plafoanelor asupra salariilor mai mari de 3000 €. Bugetul public anual alocat taxelor judiciare şi bugetul public anual alocat clădirilor instanţelor au crescut comparativ cu datele din 2010. De la impunerea obligaţiei de a dispune de un avocat de la momentul reţinerii, articolul pentru cheltuieli cu taxele judiciare a crescut. Cu privire la bugetul pentru întreţinerea instanţelor, în aşteptarea construcţiei de clădiri noi, instanţele îşi desfăşoară activitatea în spaţii închiriate.
Azerbaidjan: s-a alocat un buget mai mare TIC pentru modernizarea sistemului instanţelor, crescând eficienţa şi productivitatea acestora. S-a cheltuit o sumă semnificativă cu construcţia clădirilor moderne pentru instanţe şi a centrelor regionale pentru instanţe în vederea facilitării accesului cetăţenilor la justiţie. Şi formarea profesională a judecătorilor şi personalului auxiliar reprezintă o prioritate a bugetului.
Bosnia şi Herţegovina: defalcarea componentelor diferite ale bugetului alocat funcţionării instanţelor este o estimare calculată în funcţie de mai multe criterii.
Estonia: bugetul alocat dotării cu mijloace de calcul a crescut semnificativ comparativ cu ultima perioadă ca urmare a proiectelor de dezvoltare a sistemului IT. Bugetul alocat cheltuielilor judiciare a scăzut comparativ cu ultima perioadă deoarece cheltuielile pentru expertiză au fost incluse înainte în bugetul alocat instanţelor, însă acum face parte din bugetul Institutului pentru Ştiinţe de Expertiză Criminalistică.
Germania: dat fiind că landurile nu au putut furniza date în mod independent cu privire la toate întrebările, informaţiile sunt incomplete.
Grecia: scăderile de la nivelul tuturor categoriilor sunt rezultatul rectificării bugetare din ultimii ani. Bugetul anual alocat formării profesionale este în mare parte format din bugetul Şcolii Naţionale pentru Judecători.
Republica Moldova: spre deosebire de datele din 2010, aceste date nu includ suma bugetului anual aprobat pentru funcţionarea Institutului Naţional de Justiţie.
Olanda: sunt excluse cheltuielile alocate Consiliului Juridic Suprem şi „Raad van State".
Suma alocată cheltuielilor judiciare exclude costurile pentru cauze penale, care se încadrează în bugetul procuraturii.
Polonia: Resursele dedicate educaţiei şi formării profesionale sunt semnificativ mai mari decât reiese din bugetul public aprobat. Ministerul Justiţiei şi Şcoala Naţională pentru Magistraţi şi Parchetul folosesc proiecte finanţate de UE în care formarea şi educaţia reprezintă componente majore. Nu se pot separa sumele raportate din cauza regulilor de încadrare a costurilor proiectelor precum şi din cauza faptului că aceste proiecte nu sunt dedicate în exclusivitate formării şi educaţiei.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": legea prevede ca cel puţin 2,5% din bugetul sistemului juridic să fie cheltuite pe formarea profesională a judecătorilor, grefierilor, jandarmilor de pe lângă instanţe şi a altor angajaţi ai instanţelor.
Turcia: veniturile Departamentului de Ateliere din cadrul Penitenciarelor constă parţial în taxe judiciare şi parţial în profitul generat de întreprinderile care funcţionează în cadrul sediilor instanţelor. O parte semnificativă din bugetul departamentului se foloseşte pentru servicii judiciare. Cifrele menţionate acoperă şi sumele alocate din bugetul Departamentului pentru servicii judiciare.
Dat fiind că instanţele militare sunt incluse în sistemul nostru juridic drept componentă separată a sistemului juridic, acestea nu sunt menţionate aici.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: Serviciul Regal de Judecătorii şi Tribunale (HMCTS) a fuzionat în 2011/12. Răspunsurile la studiul CEPEJ acordate în anii anteriori fac trimitere doar la Serviciul Regal de Judecătorii, care acum a fuzionat. Drept urmare, cifrele furnizate aici nu reprezintă o bază comparabilă cu raportările anterioare. Cifrele menţionate aici se aplică întregului HMCTS, atât judecătoriilor, cât şi tribunalelor. Acestea includ şi costurile tribunalelor administrate în Scoţia care sunt în afara statului scoţian care nu pot fi extrase separat din bugetul menţionat.

Tabelul 2.9 Distribuția principalelor capitole bugetare ale instanțelor în 2012, în % (Q6)

State/entități	Bugetul anual total aprobat alocat tuturor instanțelor* (Q6)	Bugetul anual public alocat pentru salariile (brute)	Bugetul anual public alocat dotării TIC**	Bugetul anual public alocat cheltuielilor judiciare	Bugetul anual public alocat clădirilor instanțelor***	Bugetul anual public alocat investițiilor în clădiri noi	Bugetul anual public alocat educației și formării profesionale	Altele
Albania	12 513 000 €	70,5%	1,8%	21,0%	1,3%	5,1%	0,2%	NA
Andorra****	6 054 897 €	97,5%	NA	1,9%	0,2%	NAP	0,5%	NAP
Armenia	11 717 070 €	77,5%	NA	0,3%	0,1%	NA	2,6%	19,5%
Austria****	751 790 000 €	55,4%	4,8%	13,8%	7,9%	0,0%	0,3%	17,8%
Azerbaidjan	58 719 620 €	39,9%	12,0%	NAP	5,3%	34,1%	5,0%	3,6%
Belgia****	911 101 000 €	76,5%	4,1%	9,6%	7,2%	0,9%	0,6%	10,6%
Bosnia și Herțegovina	79 013 297 €	74,2%	1,5%	0,4%	9,0%	NAP	0,9%	13,9%
Bulgaria	124 911 954 €	64,2%	0,3%	NA	NA	NAP	0,0%	26,2%
Croația	156 601 458 €	95,3%	3,9%	NA	0,5%	NA	0,3%	NA
Cipru	30 611 480 €	74,5%	0,4%	0,4%	8,1%	9,8%	0,3%	6,6%
Republică	370 751 152 €	74,0%	1,7%	4,2%	2,6%	NAP	0,1%	17,4%
Danemarca	243 294 736 €	64,8%	6,6%	4,1%	17,8%	NA	0,9%	5,7%
Estonia	29 728 350 €	75,9%	2,7%	1,1%	16,7%	0,0%	0,6%	3,0%
Finlanda	249 704 356 €	75,4%	5,1%	3,1%	13,8%	NA	0,4%	2,2%
Franța****	3 647 125 137 €	63,0%	1,4%	13,1%	6,9%	3,9%	2,3%	9,4%
Georgia	16 714 717 €	56,5%	1,6%	13,5%	7,1%	12,9%	2,7%	5,6%
Germania	8 302 304 846 €	60,7%	2,1%	21,4%	3,5%	0,8%	0,8%	10,7%
Grecia****	442 670 924 €	86,4%	1,3%	0,7%	7,8%	1,6%	2,1%	NAP
Ungaria	325 687 695 €	72,3%	0,4%	4,4%	8,4%	2,4%	0,1%	12,0%
Islanda	9 602 600 €	NA	0,5%	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	107 090 000 €	46,3%	5,2%	4,5%	12,7%	23,4%	0,5%	7,5%
Italia	2 986 521 397 €	77,7%	2,2%	10,9%	6,1%	NA	0,0%	3,2%
Letonia	44 494 921 €	73,3%	2,4%	5,8%	16,3%	NA	0,6%	1,7%
Lituania	53 138 612 €	87,2%	0,7%	0,6%	3,1%	1,9%	0,6%	5,9%
Luxemburg****	73 736 940 €	79,8%	1,4%	5,3%	1,1%	NAP	0,1%	12,3%
Malta	11 527 427 €	73,1%	11,6%	12,8%	1,7%	0,7%	0,0%	NAP
Republica Moldova	9 581 963 €	63,6%	1,7%	NA	19,0%	0,0%	0,3%	15,4%
Monaco****	5 653 156 €	74,6%	1,0%	19,3%	NA	NA	1,2%	3,8%
Muntenegru*****	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Olanda	983 764 000 €	73,6%	6,7%	0,4%	11,9%	NA	1,9%	5,4%
Norvegia	234 000 000 €	68,4%	4,0%	NAP	26,6%	0,0%	1,7%	NAP
Polonia	1 379 338 000 €	65,1%	4,1%	11,5%	6,7%	2,8%	0,2%	9,6%
Portugalia	453 077 390 €	87,5%	1,8%	2,3%	6,9%	NA	1,6%	NA
România	324 611 610 €	57,3%	0,2%	0,0%	10,7%	3,6%	1,1%	27,1%
Federația Rusă	3 336 134 801 €	57,6%	4,5%	2,2%	5,9%	5,5%	0,5%	23,8%
Serbia*****	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Slovacia	152 715 786 €	56,5%	2,3%	5,5%	8,8%	0,0%	0,9%	25,9%
Slovenia	165 060 055 €	74,7%	2,1%	18,6%	4,3%	NA	0,3%	NA
Spania	1 241 560 960 €	81,0%	3,6%	NA	3,6%	1,5%	0,2%	10,0%
Suedia	637 246 965 €	70,1%	2,4%	NA	14,2%	NA	1,2%	12,1%
Elveția	981 206 021 €	73,5%	4,0%	5,0%	6,2%	4,0%	0,4%	6,9%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	29 782 751 €	82,5%	0,4%	4,7%	6,4%	0,2%	1,9%	3,8%
Turcia****	1 295 361 065 €	83,2%	1,9%	6,3%	0,9%	7,4%	0,4%	NA
Ucraina*****	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2 384 439 794 €	51,1%	2,1%	4,1%	17,7%	0,0%	0,1%	24,9%
Marea Britanie - Irlanda de Nord	73 932 000 €	64,0%	9,1%	6,9%	29,9%	0,0%	0,2%	NAP
Marea Britanie - Scoția	135 811 499 €	35,9%	3,2%	6,1%	23,8%	8,5%	0,5%	22,0%
Media	747 281 941 €	70,0%	3,1%	6,8%	9,0%	4,8%	0,9%	11,7%
Mediana	160 830 757 €	73,3%	2,2%	4,8%	7,1%	1,9%	0,5%	10,0%
Minima	5 653 156 €	35,9%	0,2%	0,0%	0,1%	0,0%	0,0%	1,7%
Maxima	8 302 304 846 €	97,5%	12,0%	21,4%	29,9%	34,1%	5,0%	27,1%
Israel	289 565 906 €	67,7%	6,3%	3,2%	10,7%	7,2%	0,5%	4,4%

* fără a include nici procuratura, nici ajutorul public judiciar

** echipamente, investiții și întreținere

*** întreținere și cheltuieli operaționale

**** Bugetul alocat sistemului procuraturii publice nu poate fi separat de bugetul alocat instanțelor

**** Bugetul alocat ajutorului public judiciar nu poate fi separat de bugetul alocat instanțelor

Salarii

Cunoscând existenţa unor diferenţe semnificative evidente între state, în medie, la nivel european (media din cele 35 de state pentru care există date), cele mai mari cheltuieli pentru instanţe rămân salariile total pentru judecători şi personalul instanţelor, circa 70%. Există diferenţe extreme care variază de la peste 95% din bugetul instanţelor alocat salariilor în **Croaţia** la 36% în **Marea Britanie-Scoţia.** În general, ţările cu sistem *de drept cutumiar* cu sisteme de funcţionare cu un număr mare de judecători fără pregătire juridică de specialitate (cu excepţia **Irlandei**) cheltuiesc bugete mai mici pe salarii, chiar dacă acest lucru trebuie pus în contextul numărului mare de salarii plătite (vezi capitolul 7 de mai jos).

Creşterea bugetului alocat salariilor poate duce la o creştere a nivelului salariilor sau al personalului din sistemul juridic ce trebuie plătit (**Turcia**).

Unele state membre indică restricţii salariale ca urmare a crizei economice şi financiare (**Andorra, Grecia**).

Noi tehnologii

În Europa, 3,3% din bugetul instanţelor (media din 35 de ţări europene pentru care există date) este alocat informatizării. Nivelul de investiţii în mijloace de calcul rămâne scăzut (sub 1% din bugetul alocat funcţionării instanţelor) în **Bulgaria**, **Cipru**, **Ungaria**, **Islanda**, **Lituania**, **România**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, în timp ce se concentrează eforturi majore (peste 5% din bugetul instanţelor) pe IT în **Danemarca**, **Finlanda**, **Irlanda**, **Olanda, Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi chiar eforturi şi mai mari (peste 10% din bugetul instanţelor) în **Azerbaidjan** şi **Malta** care continuă, amândouă, să aloce fonduri deja considerabile subliniate în exerciţiul anterior de evaluare.

Azerbaidjan, Estonia şi Georgia au lansat mai multe programe IT pentru modernizarea sistemelor juridice.

Cheltuieli de justiţie

Cheltuielile de justiţie reprezintă, în medie, 6% din bugetele instanţelor din Europa (pentru cele 29 de state luate în considerare), subliniind în acelaşi timp diferenţele semnificative dintre statele în care această fracţiune este mai mult de 20% din bugetele instanţelor (**Albania, Germania**) şi statele în care această fracţiune este redusă la mai puţin de 1% din buget (**Armenia, Bosnia şi Herţegovina, Cipru**) şi este absolut nesemnificativă în **România.** Diferenţele de organizare a sistemului judiciar şi de proceduri explică, *inter alia,* aceste discrepanţe.

Clădirile instanţelor

Partea din buget alocată clădirilor instanţelor este, în medie, de 15% în 34 de state studiate, defalcată între întreţinerea şi funcţionarea acestor clădiri (aproape 10%) şi investiţii – în instanţe noi şi renovare - (5%). Aceste sume pot fluctua în mod semnificativ în ceea ce priveşte investiţiile, în funcţie de programele din domeniul imobiliar efectuate sau nu într-un anumit an (chiar dacă aceste investiţii sunt, în general, amortizate în mai mulţi ani). Un efort specific în bugetul pe 2012 poate fi observat în **Azerbaidjan**, care alocă o treime din bugetul instanţelor modernizării infrastructurii instanţelor şi construcţiei de complexe judiciare. În ceea ce priveşte funcţionarea, **Marea Britanie-Irlanda de Nord, Marea Britanie-Scoţia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor** şi **Norvegia** cheltuiesc o mare parte din buget pentru clădirile instanţelor judecătoreşti, deşi aceste informaţii trebuie interpretate cu prudenţă: din cauza organizării sistemelor judiciare din aceste state, alte elemente bugetare (de ex., salariile) sunt mai reduse, ceea ce vine să modifice substanţial distribuţia. Clădirile instanţelor judecătoreşti nu sunt o sarcină grea (mai puţin de 2%) pentru bugetele instanţelor (aceste cheltuieli pot fi menţionate la alte bugete publice) în **Armenia, Croaţia, Albania.**

Formare judiciară

Mai puţin de 1% din bugetele instanţelor este cheltuit pe formarea judiciară în Europa în 2012, procent ce nu s-a îmbunătăţit faţă de perioadele anterioare studiate de CEPEJ. Formarea judiciară poate fi considerată o prioritate bugetară (peste 2% din bugetele instanţelor) în **Armenia, Georgia** şi **Azerbaidjan.** Acest efort bugetar este foarte limitat (mai puţin de 0,1% din bugetul instanţelor) în **Bulgaria, Italia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor.**

Formarea judiciară a fost unui din elementele afectate direct de reducerile bugetare ca urmare a crizei economice şi financiare în **Slovenia**.

Tabelul 2.18 Autoritățile responsabile pentru bugetul alocat instanțelor în 48 de state sau entități (Q14)

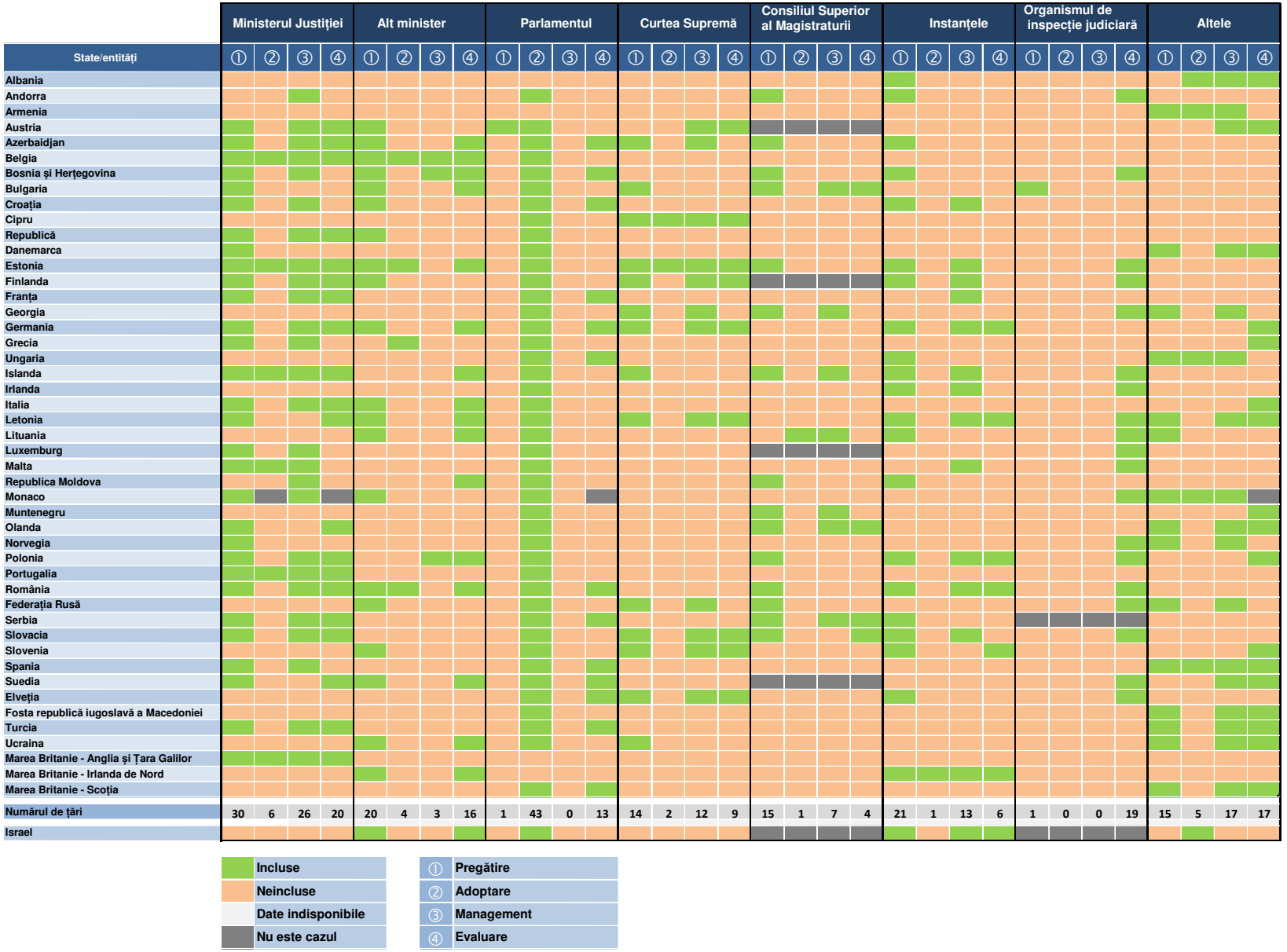

Comentariu:

Ungaria: regulile ce au intrat în vigoare în 2012 au împărţit puterile în două grupuri. Sarcina administrării centrale a instanţelor este îndeplinită de Preşedintele Biroului Naţional de Justiţie (NOJ), supravegheat de Consiliul Naţional Judiciar (NJC).

Procesul bugetar (de la pregătire la adoptare, gestiunea şi evaluarea cheltuielilor bugetare) este, în majoritatea statelor membre, organizat în mod similar.

Ministerul Justiţiei este cel mai adesea responsabil de pregătirea bugetului (propuneri). În anumite state sau entităţi, există alte Ministere care îşi pot asuma această responsabilitate: acest lucru este valabil mai ales pentru statele cu instanţe specializate care nu depind de Ministerul Justiţiei, de exemplu când o instanţă de dreptul muncii este finanţată de Ministerul Afacerilor Sociale. Ministerul Finanţelor este adesea implicat (parţial) în procesele bugetare pentru instanţe. Instanţele însele (21 de state sau entităţi), Consiliul de Justiţie (15 state sau entităţi) sau Curtea Supremă (14 state sau entităţi) joacă un rol central în faza de elaborare. Administraţiile naţionale pentru instanţe (**Norvegia**) sau organismele specifice pot participa, de asemenea, în 15 state (de ex., Biroul de Administrare a Bugetului Judiciar în **Albania**, Consiliul Preşedinţilor Instanţelor în **Armenia,** Oficiul Naţional de Audit din **Danemarca**, Biroul de Servicii Judiciare din **Monaco** (care este similar în funcţii şi responsabilităţi cu Ministerul Justiţiei), Consiliul pentru Bugetul Instanţelor din „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, Organizaţia Planificării de Stat din **Turcia**, Consiliul de Administraţie a Serviciului Instanţelor din **Marea Britanie-Scoţia**). Parlamentul intervine doar foarte rar (**Austria**), atunci când se elaborează bugetul.

Responsabilitatea adoptării propunerilor de buget aparţine Parlamentului, care permite uneori implicarea şi altor organisme. Unele state sau entităţi au raportat că Ministerul Justiţiei sau alte ministere pot fi implicate în acest domeniu (**Albania**, **Armenia**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Scoţia**). Totuşi, este posibil ca aceste răspunsuri să reflecte o neînţelegere a întrebării Q14 cu privire la adoptarea oficială a bugetului. Trebuie să se ţină seama de rolul specific al entităţilor federale şi autonome din unele state federale sau descentralizate (de exemplu, **Spania**).

Şi organele judiciare (instanţei şi/sau instanţele supreme şi/sau consiliile de justiţie), puterea executivă (Ministerul Justiţiei şi/sau Ministerul Finanţelor) a administraţiilor naţionale ale instanţelor (**Lituania, Norvegia, Suedia, Ucraina, Marea Britanie-Scoţia**) gestionează cel mai des bugetul general al sistemului judiciar, permiţând participarea frecventă a mai multor actori, ce combină puterea executivă şi entităţile juridice. În unele state pot fi implicate organisme ad-hoc în elaborarea bugetului, având de mai multe ori un rol de jucat în gestionarea acestui buget (vezi mai sus).

Doar 16 state sau entităţi implică un Consiliu al Judiciarului în cel puţin una din etapele procesului bugetar al instanţelor, în principal în legătură cu elaborarea cererii bugetare.

Evaluarea implementării corespunzătoare a bugetului este larg utilizată în Europa de către puterea executivă, împărţită între Ministerul Justiţiei şi alte ministere (cel mai mult, Finanţe). Parlamentul (14 state sau entităţi) sau un serviciu de control independent (19 state sau entităţi), cum ar fi un organism de audit (**Azerbaidjan**, **Bulgaria**, **Estonia**, **Finlanda**, **Islanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Luxemburg**, **Malta**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Polonia**, **Suedia**) sau un expert contabil numit de instanţă (**România**, **Turcia**, **Marea Britanie-Scoţia**) se pot implica, individual sau în combinaţie cu instituţii ale puterilor executivă (uneori Ministerul Finanţelor) sau judiciară.

Tabelul 2.11 Organismele responsabile de stabilirea bugetului individual al instanțelor în 2012 (Q61)

State/entități	Consiliul de Administrație				Președintele instanței				Directorul administrativ al instanței				Grefierul-șef (directorul grefei)				Altele			
	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④	①	②	③	④
Albania							■	■									■	■		
Andorra					■	■	■								■					■
Armenia																				
Austria							■	■									■	■	■	■
Azerbaidjan					■	■	■	■										■	■	■
Belgia															■		■	■	■	■
Bosnia și Herțegovina					■	■	■	■									■	■	■	
Bulgaria									■			■					■		■	■
Croația					■	■	■	■									■	■	■	■
Cipru									■	■	■	■					■	■	■	■
Republică					■	■	■	■			■						■	■		■
Danemarca							■	■			■	■			■	■	■	■		■
Estonia				■	■	■		■	■	■	■	■								■
Finlanda	■			■	■	■	■	■	■		■									
Franța					■								■		■		■	■		■
Georgia																	■	■	■	■
Germania					■	■	■	■	■	■	■	■	■		■		■	■	■	■
Grecia					■												■			
Ungaria					■	■			■		■	■								
Islanda	■			■	■		■	■	■		■	■	■		■	■				
Irlanda	■	■		■											■	■				■
Italia					■	■	■	■	■	■	■	■								
Letonia					■		■						■	■	■	■	■			■
Lituania					■	■		■											■	
Luxemburg					■												■		■	■
Malta											■						■			■
Republica Moldova					■	■	■	■												
Monaco																	■	■	■	■
Muntenegru					■	■	■													■
Olanda	■	■	■	■																
Norvegia					■	■	■	■	■	■	■	■								
Polonia					■	■	■	■												
Portugalia		■									■	■	■		■	■				
România					■	■	■	■												■
Federația Rusă					■	■	■	■									■	■	■	■
Serbia					■		■	■									■		■	■
Slovacia					■	■	■	■	■	■	■	■						■		■
Slovenia					■	■	■	■	■	■	■	■								
Spania																	■	■	■	■
Suedia					■	■	■	■	■	■	■	■								
Elveția	■	■		■	■	■	■				■				■					■
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei					■	■	■	■	■	■	■	■								■
Turcia																	■	■	■	■
Ucraina							■	■									■	■	■	■
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor		■		■													■		■	■
Marea Britanie - Irlanda de Nord	■	■	■	■					■	■	■	■	■		■	■				
Marea Britanie - Scoția	■	■		■							■				■					
Numărul de țări	**7**	**7**	**2**	**9**	**28**	**22**	**26**	**24**	**14**	**10**	**20**	**16**	**6**	**1**	**12**	**6**	**23**	**18**	**18**	**29**
Israel					■	■	■		■	■	■	■		■	■		■	■	■	■

■ Responsabil

Nu este responsabil

① Pregătirea bugetului

② Medierea și alocarea

③ Gestionarea bugetului în activitatea de zi cu zi a instanței

④ Evaluarea și controlul utilizării bugetului

Figura 2.11b Organismele responsabile de stabilirea bugetului individual al instanţelor în 2012 (Q61)

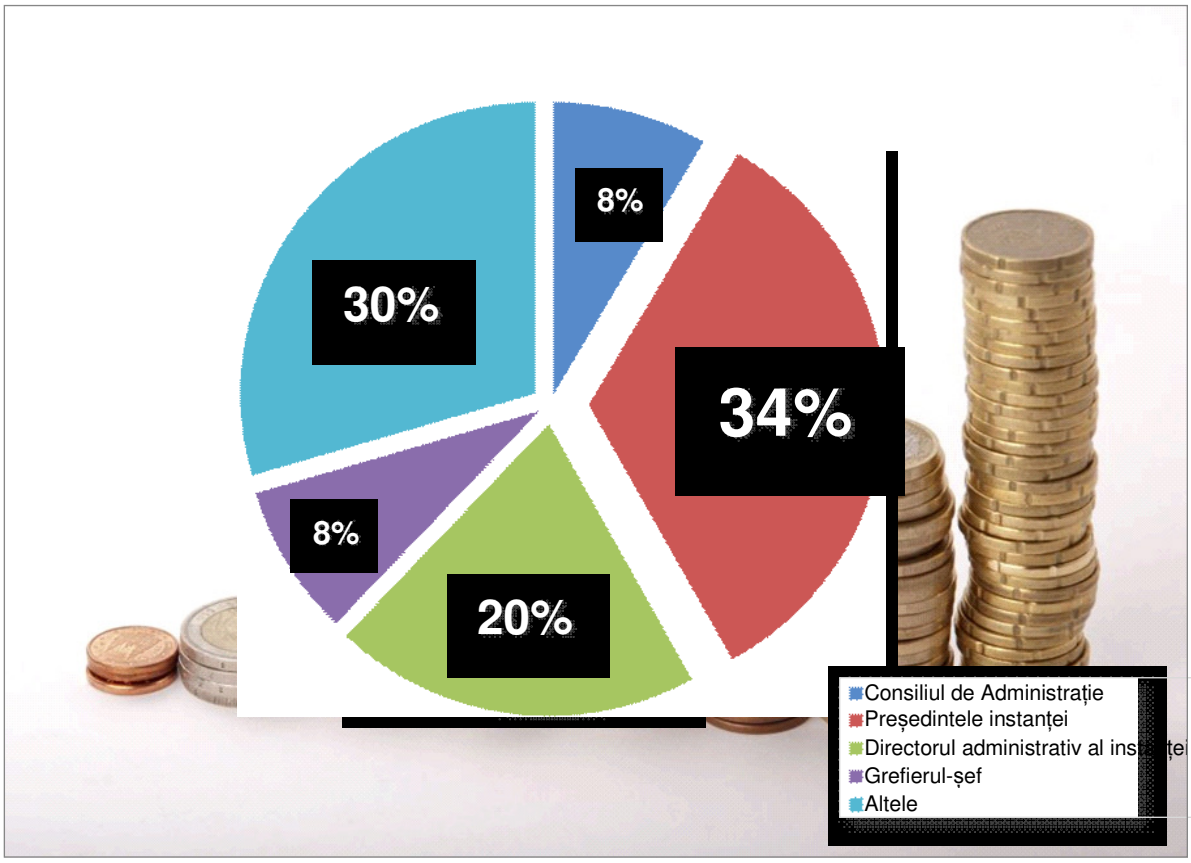

Comentarii:

Grecia: granturile de stat sunt gestionate de o Comisie de Administrare a Granturilor formată din trei membri, din partea instanţei, numiţi pe o perioadă de doi ani printr-o decizie a instanţei competente.
Republica Moldova: structura secretariatului judiciar s-a modificat şi s-au înfiinţat organisme noi în 2013, cum ar fi Secretariatul Principal al organismelor judiciare. Una din competenţele acestei entităţi din urmă este gestionarea resurselor financiare alocate sistemului judiciar.
Spania: această întrebare nu se aplică sistemului judiciar spaniol deoarece nu există o autoritate publică care să deţină aceste responsabilităţi (vezi răspunsul la întrebarea 14).

Organizarea competenţei şi responsabilităţii pentru bugetele instanţelor diferă de la un stat la altul sau de la o entitate la alta. Când se examinează rolul fiecărei instanţe, se poate observa faptul că preşedintele instanţei este autoritatea cea mai implicată în toate etapele de gestionare a bugetului. În 17 state sau entităţi, preşedintele instanţei este responsabil de întreg procesul bugetare, precum elaborarea, alocarea, gestionarea de zi cu zi, dar şi de evaluarea/controlul bugetului. În mai mult de jumătate dintre state, el/ea este implicat(ă) în elaborarea bugetului. În aproape jumătate din cazuri, în gestionarea de zi cu zi a bugetului, evaluarea şi controlul bugetului, alocarea bugetară. Într-o treime dintre state, preşedintele instanţei nu este responsabil pentru niciuna dintre aceste activităţi.

Printre „alte" autorităţi care pot fi implicate, se poate observa Ministerul Justiţiei sau unul dintre organismele sale (**Albania**, **Austria**, **Azerbaidjan** pentru bugetul judecătoriilor, **Belgia**, **Croaţia**, **Cehia**, **Estonia, Germania**, **Letonia**, **Luxemburg**, **Monaco**, **România**, **Slovacia**, **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**), Ministerul Finanţelor (**Azerbaidjan**, **Croaţia**, **Luxemburg**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Elveţia**, **Ucrain**), preşedinţii instanţelor superioare (**Austria**, **Franţa**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**), un departament specific de administrare al Curţii Supreme (**Estonia**, **Federaţia Rusă, Israel**), Consiliul Superior al Sistemului Judiciar sau echivalent (**Georgia**, **Ungaria**), instanţa naţională de administrare (**Azerbaidjan**, **Danemarca**, **Georgia**, **Irlanda**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Marea Britanie-Scoţia**), un Oficiu Naţional de Audit (**Letonia**, **Irlanda**, **Malta**, **Muntenegru**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**), Procurorul General (**Luxemburg**, **Turcia**) sau contabili experţi judiciari (**Albania**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Croaţia**, **Germania**, **Lituania**, **Federaţia Rusă**).

După caz, directorul instanţei de contencios-administrativ este, de asemenea, de mai multor ori prezent în timpul tuturor etapelor ciclului bugetar, în special în gestionarea curentă (în peste jumătate dintre state) şi elaborarea bugetului (ceva mai puţin de o treime dintre state). Şeful biroului grefierilor, atunci când este implicat în buget, este adesea implicat în gestionarea de zi cu zi, în timp ce consiliul de administraţie, chiar şi mai puţin implicat, se ocupă mai mult de evaluarea şi controlul bugetului. Totuşi, în **Islanda, Olanda** şi **Marea Britanie-Irlanda de Nord** consiliul de administraţie este implicat în toate etapele.

Procesul bugetar pentru instanţe poate fi clasificat pe niveluri diferite (de la nivel naţional, la nivel regional sau local) şi poate fi diferit pentru fiecare instanţă. La fiecare nivel şi pentru fiecare instanţă, în acest proces sunt implicaţi actori diferiţi. În mai multe state, alocarea, gestiunea şi controlul bugetului pentru Curtea Supremă diferă de cele de la nivelul instanţelor (**Estonia, Slovacia, Federaţia Rusă**).

2.2.2 Bugetul public alocat parchetelor

Tabelul de mai jos se referă doar la cele 39 de state sau entităţi care au reuşit să identifice un buget specific pentru ministerul public. Se reaminteşte că în 8 state sau entităţi, nu s-a putut diferenţia între bugetul pentru instanţe şi bugetul alocat ministerului public (**Andorra, Austria, Belgia, Franţa, Grecia, Luxemburg, Monaco** şi **Turcia**).

Analiza bugetelor parchetelor trebuie să ia în considerare domeniul de aplicare al competenţelor acestuia din urmă în procedurile penale, precum şi competenţele posibile din afara domeniului penal pentru un număr de state membre (vezi capitolul 10 de mai jos).

Figura 2.12 Bugetul public anual per capita alocat serviciului procuraturii publice în 2012, în € (Q1, 13)

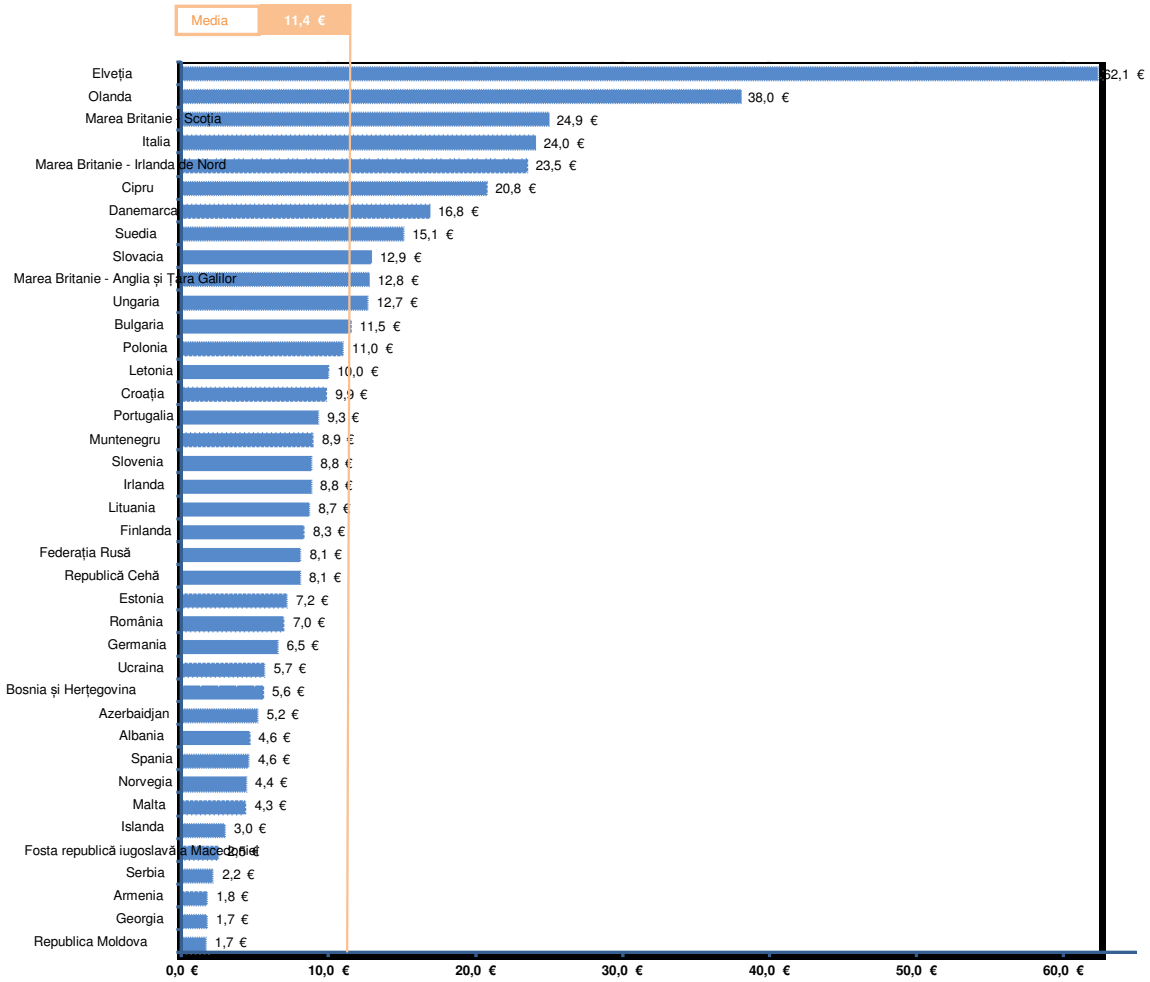

Comentarii:

Cipru: acest buget reprezintă doar bugetul Biroului juridic al Republicii și al Biroului Procurorului General

Malta Parchetul General desfăşoară serviciile de urmărire şi acţionează nu doar în calitate de Procuror, ci şi drept Consultant Juridic Principal pentru toate departamentele de stat: sumele bugetate nu pot fi luate în calcul drept fonduri alocate doar procuraturii, ci şi în alte scopuri ce ţin de activitatea juridică şi consultanţă pentru autorităţile de stat, atât naţional, cât şi internaţional.
Olanda: bugetul pentru procuratură include cheltuielile judiciare pentru cazurile penale.
Serbia: bugetul pentru procuratură nu include salariile personalului din cadrul Parchetului, echipamentele şi investiţiile deoarece acestea ţin de competenţa Ministerului Justiţiei şi Administrării Publice.
Elveţia: bugetul pentru procuratură este extrapolat din răspunsurile acordate de 25 de cantoane şi de Confederaţie.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: suma pentru procuratură reprezintă cheltuielile totale votate, dar nu include capitalul (terenuri, clădiri, fabrici şi utilaje). În anumite cazuri speciale, există şi alte departamente de stat şi autorităţi locale care pot instrumenta un caz, de obicei pentru infracţiuni în materie de reglementare, dar cifrele de mai sus reprezintă majoritatea bugetului public aprobat alocat procuraturii.

Valoarea medie europeană alocată procuraturii pe cap de locuitor a rămas stabilă din 2008. 5 state sau entităţi (**Elveţia**, **Olanda**, **Marea Britanie-Scoţia**, **Italia** şi **Cipru**) alocă peste 20 € pe cap de locuitor pentru procuratură, iar **Elveţia** cheltuieşte o sumă mult mai mare ca valoare absolută decât în oricare alt stat membru. 10 state cheltuiesc mai puţin de 5 € pe cap de locuitor (**Republica Moldova**, **Georgia**, **Armenia**, **Serbia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Islanda**, **Malta**, **Norvegia**, **Spania**, **Albania**).

La compararea bugetului pentru procuratură cu nivelul venitului pe cap de locuitor apar realităţi diferite de la un stat la altul.

Figura 2.13 Bugetul public anual per locuitor alocat serviciului procuraturii publice ca parte (exprimată în %) din PIB per capita, în 2012 (Q1, Q3, Q13)

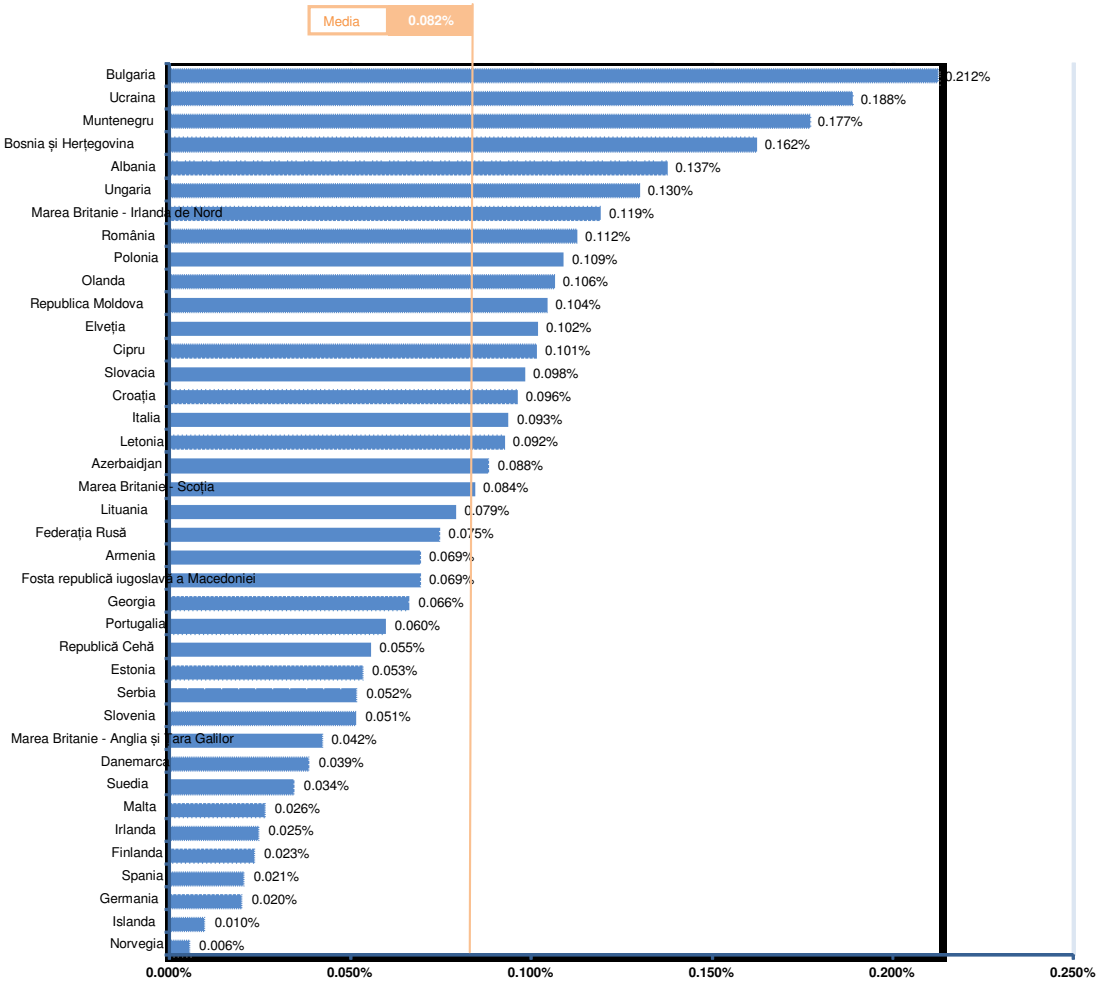

Se poate observa că **Bulgaria**, **Ucraina**, **Muntenegru**, **Bosnia-Herțegovina**, **Albania**, **România**, **Republica Moldova** acordă prioritate din punct de vedere bugetar serviciilor procuraturii publice. Trebuie subliniat faptul că e posibil să fie incluse aici sumele alocate de către instituțiile europene sau internaționale pentru întărirea statului de drept.

Figura 2.14 Variația bugetului procuraturii între 2010 și 2012, în % (Q13)

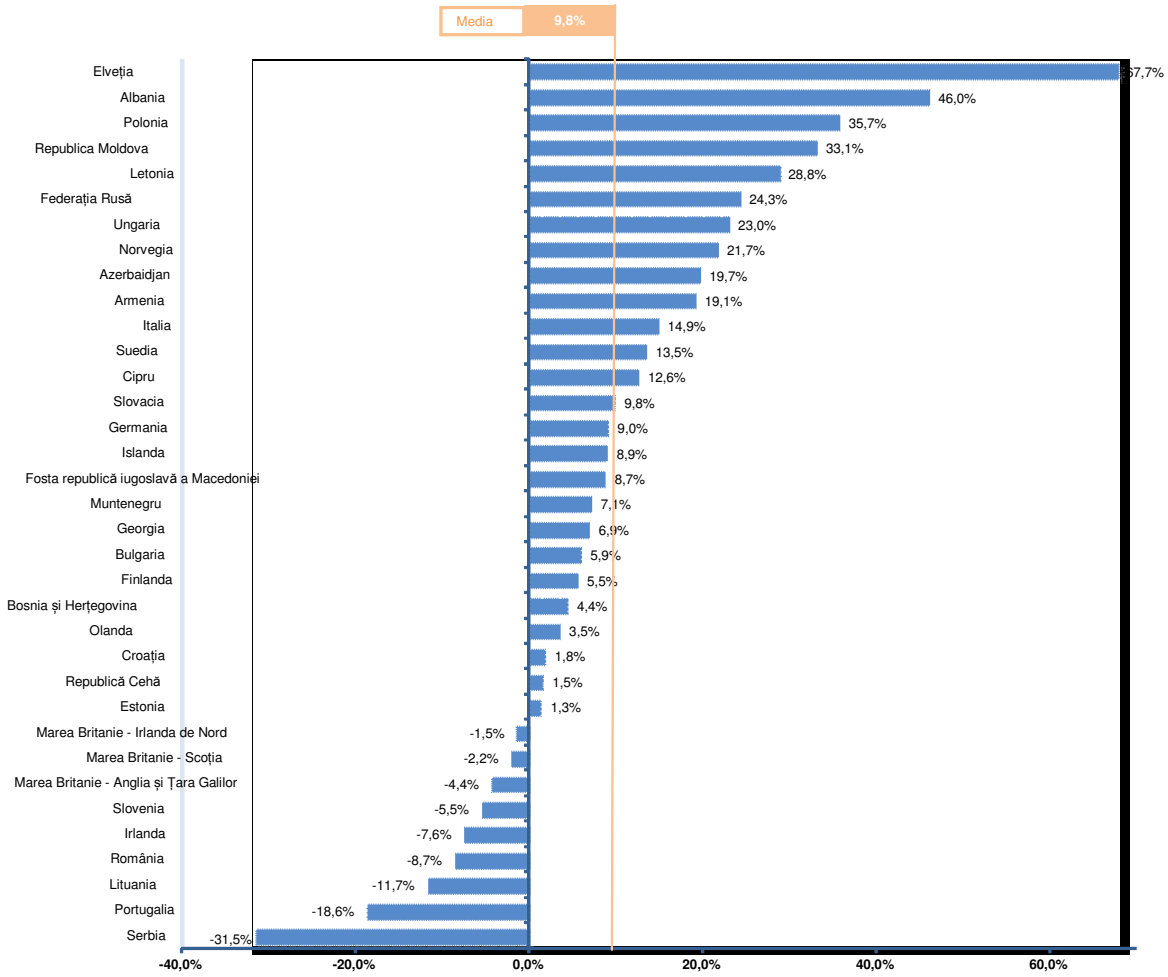

Comentarii:

Albania: creşterea se datorează în special creşterii salariilor procurorilor.
Danemarca: în exerciţiile anterioare, bugetul parchetelor a fost inclus în bugetul general al poliţiei.
Malta: fondurile alocate Procurorului General s-au redus ca urmare a reorganizării.
Republica Moldova: creşterea salariilor, chiriilor pentru sediile parchetelor teritoriale (închiriate anterior de administraţia publică locală) şi creşterea costurilor de întreţinere au contribuit la creşterea bugetelor pentru procuratură.
Elveţia: creşterea bugetului pentru parchete se explică prin faptul că mai multe cantoane au crescut numărul angajaţilor ca urmare a intrării în vigoare a Codului de procedură penală la 1 ianuarie 2011. Noul cod impune înlocuirea, la nivel de canton, a sistemului judecătorilor de instrucţie cu un sistem al procurorilor în care cazurile sunt anchetate mai întâi de un procuror şi contribuie şi la instrumentare cazului de către procuror în faţa instanţei.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": în 2012, procurorii nu au avut competenţa desfăşurării anchetelor; dat fiind că au preluat această responsabilitate începând cu decembrie 2013, bugetul parchetelor va creşte pe viitor.

S-a analizat variaţia bugetului alocat parchetelor între 2010 şi 2012 în 35 de state sau entităţi.

Comparativ cu perioadele anterioare analizate de către CEPEJ, se pare că, în medie, statele europene au crescut recent semnificativ bugetul parchetelor comparativ cu perioadele anterioare.

Situaţia este împărţită între statele membre: 26 din cele 35 de state vizate şi-au crescut efortul bugetar (**Georgia** şi **Croaţia** nu pot fi luate în calcul aici din cauza variaţiei mai mari a cursului valutar; vezi mai jos), în timp ce 9 au redus sumele alocate.

Din nou, merită să se ţină cont de variaţiile cursului de schimb la compararea fluctuaţiilor monedei euro. În acest caz, se pare că bugetele alocate parchetelor au scăzut uşor în **Georgia** şi **Croaţia**, deşi ambele apar în partea superioară a clasamentului prezentat în figura de mai sus. Dacă luăm în calcul variaţia negativă a cursului valutar comparativ cu euro, pentru **Islanda** creşterea este mai semnificativă decât reiese din figură. Dimpotrivă, creşterile din **Norvegia, Azerbaidjan, Suedia, Bosnia şi Herţegovina** sunt, de fapt, mai puţin semnificative decât reiese din figură dacă ţinem cont de variaţia pozitivă a cursului valutar între 2010 şi 2012. Dacă luăm în calcul scăderile bugetului parchetelor, se poate observa că situaţia este accentuată în cele trei entităţi din **Marea Britanie** atunci când se ia în considerare variaţia pozitivă a cursului valutar. Dimpotrivă, reducerea este mult mai limitată decât reiese din figuri pentru **România** şi **Serbia.**

Autorităţile publice din 8 state sau entităţi au angajat bugete considerabile pentru parchete între 2010 şi 2012 (creştere de peste 20%). **Elveţia**, **Norvegia**, **Azerbaidjan**, **Federaţia Rusă**, **Italia**, **Cipru**, **Slovacia**, **Islanda** şi, într-o măsură mai mică, **Finlanda**, **Muntenegre**, **Olanda**, **Croaţia** au urmat tendinţa ascendentă a mijloacelor financiare alocate parchetelor pe o perioadă mai lungă de timp (2008 – 2012). Creşterea salariilor procurorilor şi/sau ale personalului auxiliar este una din explicaţiile principale (**Albania, Republica Moldova**).

Reformele legislative care extind competenţa parchetelor cu privire la etapa de urmărire pot explica, şi ele, variaţia bugetelor din **Elveţia** şi evoluţia acestora în **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** începând cu 2013.

Alte state urmează o tendinţă inversă: spre deosebire de reduceri bugetare semnificative aplicate în cadrul perioadei anterioare de evaluare, ca urmare a crizei financiare şi economice, în **Letonia** (2008-2010), se observă o creştere de circa 30% pentru perioada 2010-2012. Aceeaşi tendinţă se observă în special şi pentru **Republica Moldova, Ungaria, Polonia.**

Dimpotrivă, **Serbia, Malta** (reorganizarea parchetelor), **Portugalia** şi **Lituania** au redus drastic acest efort în ultimii doi ani. Pentru **Lituania** şi **Serbia**, aceasta este o continuare a scăderii deja observate în ultimul raport de evaluare - **Lituania** o consideră o consecinţă a politicii bugetare de austeritate pentru a contracara deficitele excesive. **România, Slovenia** şi, într-o măsură mai mică, **Marea Britanie-Scoţia** au crescut bugetele alocate parchetelor în perioada anterioară şi au trebuit să inverseze tendinţa în perioada mai recentă. În principal reducerile bugetare ca urmare a crizei economice pot explica această tendinţă. Continuarea politicii de reechilibrare a rolului judecătorilor în legătură cu parchetele cu competenţe notabile tradiţionale în trecut încă poate avea un impact în anumite state din Europa Centrală şi de Est.

2.2.3 Bugetul public alocat sistemului de asistenţă judiciară

Asistenţa judiciară este înţeleasă aici într-un sens larg, incluzând, de exemplu, şi costurile structurilor de asistenţă judiciară, politicile de informare a justiţiabililor sau mecanisme de sprijin al părţilor în procedurile pentru prevenirea proceselor. Pentru prima dată, chestionarul CEPEJ a încercat să integreze şi să deosebească atât între sistemul de acces la instanţă, cât şi sistemul de acces la justiţie.

Se cheltuiesc puţin sub 9 € per locuitor, în medie, de către autorităţile publice pentru a promova accesul la justiţie prin intermediul sistemului de asistenţă judiciară. Cu toate acestea, pare mai relevant să se ia în considerare valoarea medie în Europa: 2,25 € pe cap de locuitor.

Statele din Europa de Nord angajează cele mai mari bugete pentru sistemele de asistenţă judiciară. Aşa cum a fost cazul şi în anii anteriori de evaluare, statele din Europa de Nord au o tradiţie puternică în sisteme generoase de asistenţă judiciară: se cheltuiesc peste 50 € pe cap de locuitor în sistemul de asistenţă judiciară din **Norvegia** şi **Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi între 20 şi 50 € în **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Scoţia, Olanda** şi **Suedia.** Se observă o parte destul de mare din buget (peste 10 € pe cap de locuitor) şi în **Irlanda, Danemarca, Elveţia, Finlanda** şi **Islanda.**

Figura 2.15 Bugetul public anual alocat pentru ajutorul public judiciar în 2012, în € per capita (Q1, Q12)

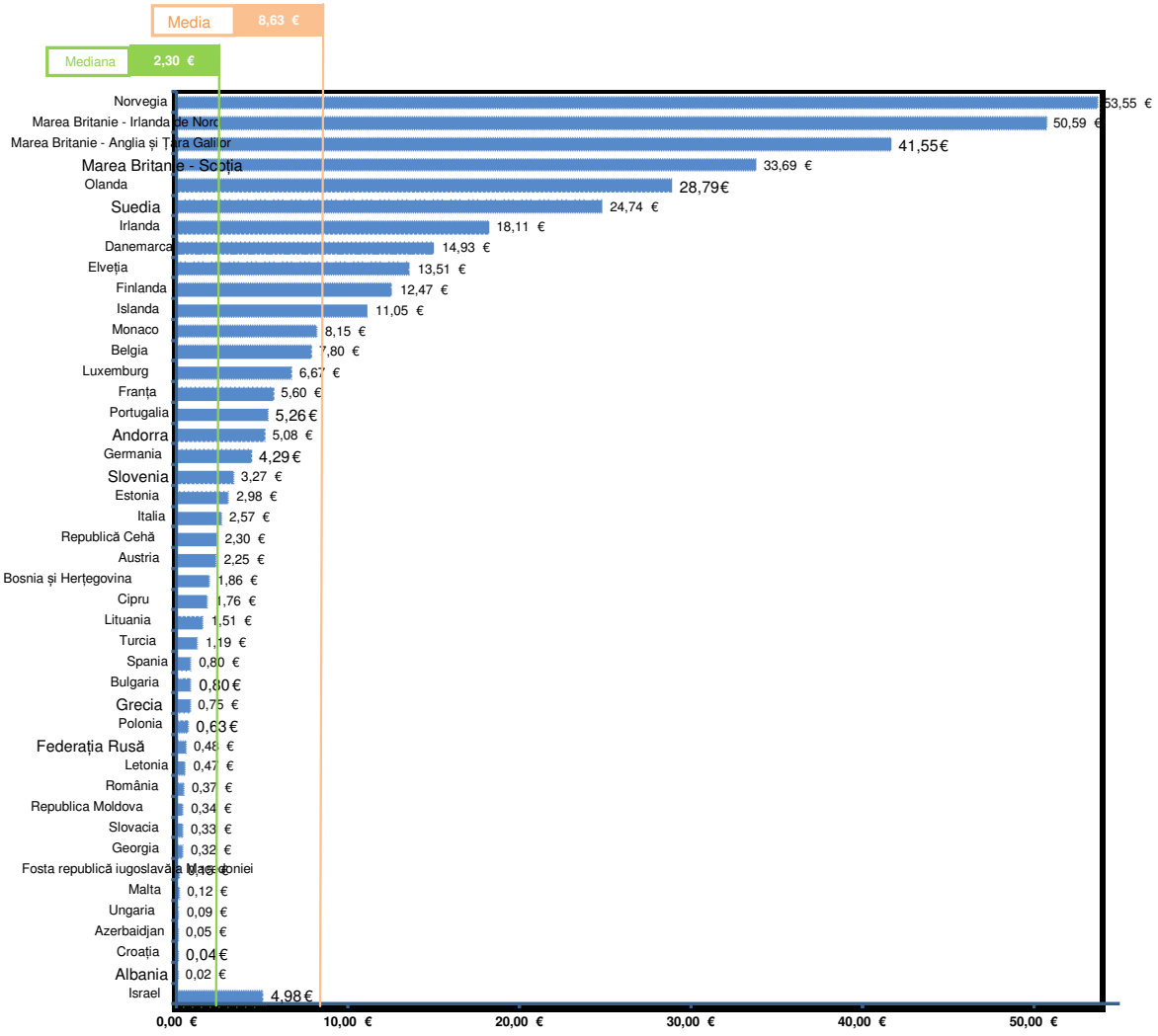

Austria: suma indicată pentru asistenţă judiciară include doar suma forfetară plătită baroului pentru reprezentarea părţilor „pro bono". Nu include taxele de timbru sau onorariile pentru traducere sau experţi, care sunt acoperite tot de asistenţa judiciară, dar care nu pot fi separate în cadrul bugetului.
Bosnia şi Herţegovina: majoritatea costurilor aferente asistenţei judiciare se plătesc din bugetele instanţelor (de ex., onorariile avocaţilor când se numeşte un avocat al apărării). Bugetele instituţiilor de asistenţă judiciară sunt incluse în bugetul anual general aprobat alocat asistenţei judiciare.

Similar cu analiza anterioară, introducerea referinţei la PIB este utilă pentru a măsura impactul sumei bugetare alocate asistenţei judiciare în raport cu prosperitatea statelor, în scopul ajutorării persoanelor care nu au suficiente mijloace de acces la justiţie.

Figura 2.16 Bugetul public anual per locuitor alocat ajutorului public judiciar ca parte (exprimată în %) din PIB per capita, în 2012 (Q1, Q3, Q13)

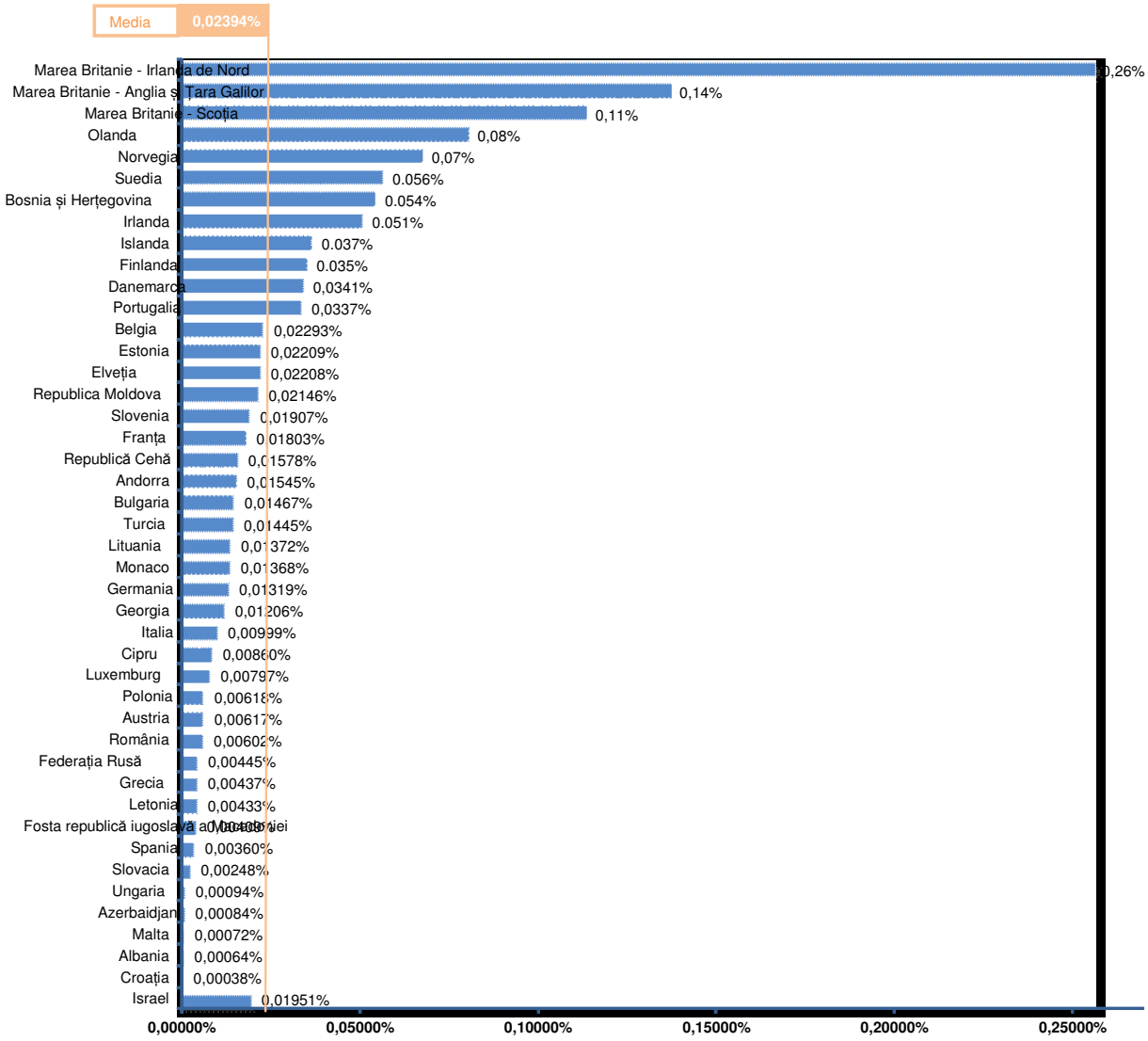

Când comparăm efortul consacrat bugetului de asistenţă judiciară cu nivelul de bunăstare al statelor, situaţia statelor care au un sistem mai generos nu se schimbă radical. Totuşi, acest lucru permite evidenţierea eforturilor din **Bosnia şi Herţegovina**, susţinute cu fonduri europene şi internaţionale, privind accesul la justiţie.

Figura 2.17 Variația medie anuală a bugetului alocat ajutorului public judiciar între 2010 și 2012, în % (Q12)

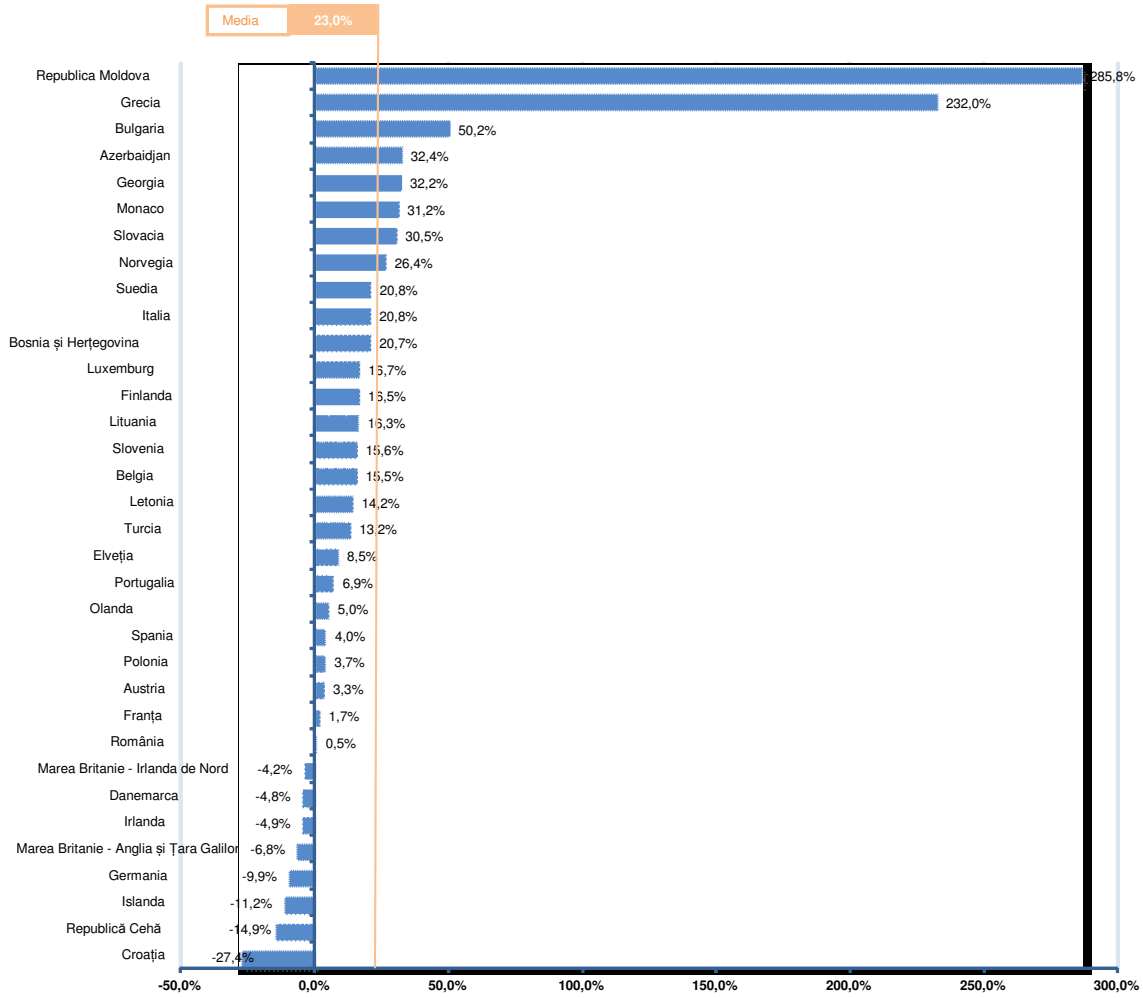

Comentarii:

Estonia: Datele din 2012 nu sunt comparabile cu datele anterioare deoarece în anii anteriori s-au inclus costurile administrative pentru asistenţa judiciară, spre deosebire de anul în curs.
Grecia: creşterea considerabilă a bugetului alocat asistenţei judiciare este provocată de recesiune şi de numărul mare de acuzaţi străini care au nevoie de asistenţă judiciară.
Republica Moldova: creşterea bugetului public alocat asistenţei judiciare se explică prin intrarea în vigoare la 1 ianuarie 2012 a tuturor prevederilor Legii din iulie 2007, care extinde asistenţa judiciară şi pentru cauze civile care privesc contravenţii şi cazuri de contencios administrativ (alte cauze în afara celor penale).

S-au luat în considerare 34 de state membre în ceea ce priveşte evoluţia bugetului alocat asistenţei judiciare. Acest lucru permite să se evidenţieze o tendinţă europeană pozitivă cu privire la accesul la justiţie, prin indicatorul sumei alocate asistenţei judiciare; o astfel de tendinţă a fost subliniată deja în Raportul de Evaluare, ceea ce înseamnă că se depun eforturi în continuare în domeniul accesului la justiţie la nivel european, tendinţă în concordanţă cu cerinţele şi spiritul Convenţiei Europene a Drepturilor Omului. Se poate evidenţia în Europa o creştere încurajatoare medie de 23% între 2010 şi 2012, deşi 8 state membre şi-au redus bugetul de asistenţă judiciară (**Croaţia**, **Cehia**, **Islanda**, **Germania**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Irlanda, Danemarca, Marea Britanie-Irlanda de Nord**).

Asemenea analizei bugetare anterioare, trebuie luată în calcul variaţia cursului valutar dintre 2010 şi 2012 înainte de a ne formula concluziile în legătură cu figura de mai sus. Creşterea din figură este, de fapt, mai puţin semnificativă dacă luăm în calcul variaţia pozitivă a monedelor naţionale comparativ cu euro în **Azerbaidjan**, **Georgia**, **Norvegia**, **Suedia**, **Bosnia şi Herzegovina** şi **Elveţie**. Dimpotrivă, creşterea este mai semnificativă decât reiese din figură pentru **Turcia, Polonia** şi **România**. Scăderea este mai limitată

dacă luăm în calcul cursul valutar pentru **Islanda** dar trebuie considerată mai semnificativă decât valorile fizice pentru **Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**.

Este de reţinut că o creştere a bugetului alocat asistenţei judiciare poate fi rezultatul situaţiei economice care creşte numărul celor cu venituri sub limită ce îi îndreptăţesc astfel să primească asistenţă (**Bosnia şi Herţegovina, Grecia**).

Unele state din Europa Centrală şi de Est au înfiinţat sisteme de asistenţă judiciară cu doar câţiva ani în urmă când s-au alăturat Consiliului Europei şi Convenţiei Europene pentru Drepturile Omului. Acestea continuă să îşi dezvolte sistemele prin creşterea mijloacelor financiare publice alocate: **Republica Moldova**, **Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herzegovina**, **Slovenia**, **Polonia**, **România**. Alte state membre continuă să investească din ce în ce mai mulţi bani de la an la an în sistemul de asistenţă judiciară: **Norvegia**, **Suedia**, **Italia**, **Luxemburg**, **Finlanda**, **Belgia**, **Turcia**, **Elveţia**, **Portugalia**, **Olanda**, **Spania** şi, într-o măsură mai mică, **Franţa**. Creşterea cazurilor noi se poate explica prin creşterea bugetului pentru asistenţă judiciară în anumite state membre (**Slovenia**, **Suedia**).

Asemenea altor categorii din bugetul judiciar, unele state membre care reduseseră bugetele în perioada evaluată anterior (2008-2010) au inversat tendinţa şi au crescut bugetul alocat asistenţei judiciare: **Bulgaria**, **Lituania**, **Letonia**.

S-au luat decizii de reducere a bugetului pentru asistenţă judiciară în **Marea Britanie - Irlanda de Nord** şi **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor** ca urmare a crizei economice şi financiare, deşi aceste sisteme de asistenţă judiciară continuă să fie printre cele mai generoase din Europa. **Islanda**, **Danemarca**, **Cehia**, care îşi crescuseră bugetul pentru asistenţa judiciară în perioada anterioară, au decis să reducă bugetul în această perioadă recent analizată. **Irlanda** urmează în continuare tendinţa descrescătoare observată deja în raportul anterior.

2.2.4 Bugetul public alocat tuturor instanţelor şi ministerului public (fără includerea ajutorului public judiciar)

Analiza de mai jos, care priveşte 44 de state sau entităţi, se referă la suma bugetelor pentru instanţe şi parchete. Aceste date permit integrarea statelor în care bugetul instanţelor nu poate fi separat de bugetul alocat parchetelor (**Andorra**, **Austria**, **Belgia**, **Franţa**, **Grecia**, **Luxemburg**, **Monaco** şi **Turcia**).

Figura 2.18 Bugetul total anual alocat tuturor instanţelor şi procuraturii publice (fără ajutorul public judiciar) per locuitor în 2012, în € (Q1,Q6, Q13)

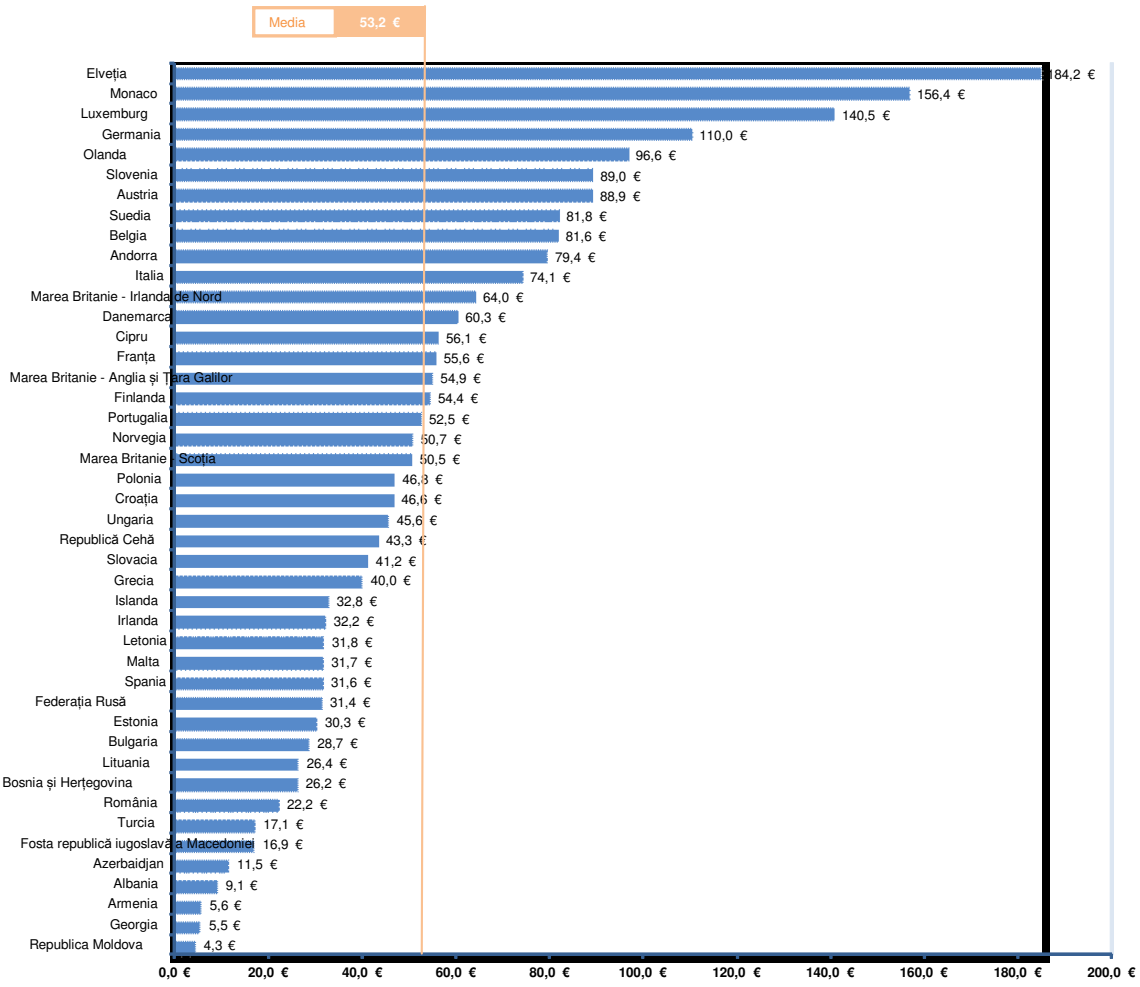

În Europa, bugetul mediu alocat instanţelor şi parchetelor rămâne constant ca cel din ultimul Raport de Evaluare, la circa 53 € pe cap de locuitor.

Elveţia, Monaco, Luxemburg, Germania au cheltuit cele mai mari sume (peste 100 € pe cap de locuitor) pentru instanţe şi parchete. Este de reţinut că sumele pe cap de locuitor din statele mici trebuie întotdeauna integrate în context, ţinând cond de numărul total al locuitorilor. **Republica Moldova**, **Georgia**, **Armenia**, **Albania** cheltuiesc mai puţin de 10 € pe cap de locuitor pentru acest buget.

Trebuie analizat coeficientul ce include PIB-ul pe cap de locuitor pentru a compara aceste sume cu prosperitatea statului. Se poate observa că eforturile autorităţilor publice sunt mai mari decât ceea ce sugerează datele neprelucrate din aceste ţări. Conform analizei precedente, angajamentele autorităţilor publice (finanţate din fonduri europene şi internaţionale) cu privire la sistemul judiciar rămân ridicate în **Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Ungaria, Polonia, Croaţia**.

Figura 2.19 Bugetul public anual per locuitor alocat tuturor instanțelor și serviciilor procuraturii publice (fără ajutorul public judiciar) ca parte (exprimată în %) din PIB per capita, în 2012 (Q1, Q3, Q6, Q13)

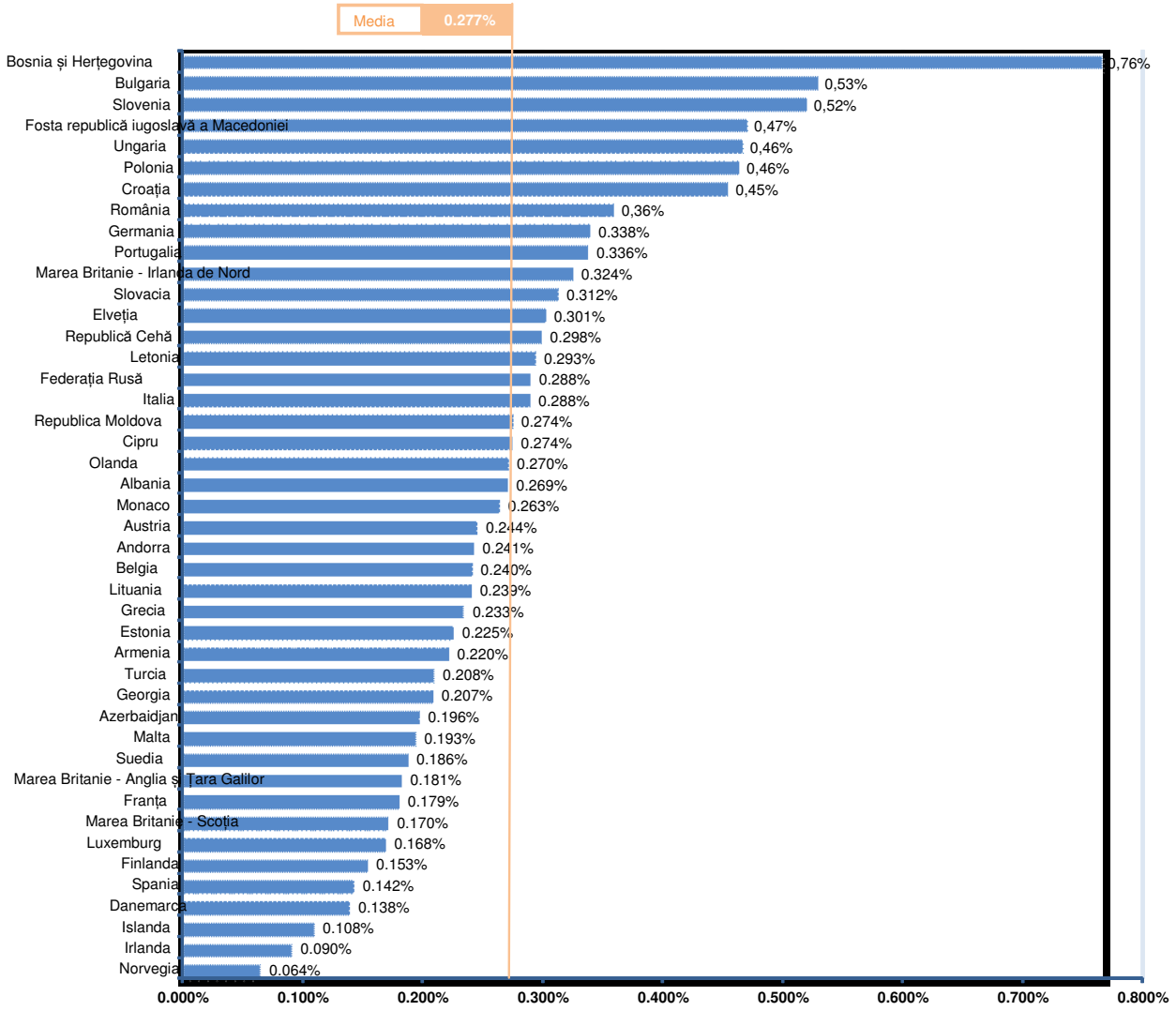

Variația între anii 2010 și 2012 ale acestor bugete agregate urmează variația respectivelor bugete ale instanțelor și serviciilor procuraturii analizate în mod individual mai sus (vezi capitolele de mai sus).

Figura 2.20 Variația medie anuală a bugetului alocat tuturor instanțelor și procuraturii publice (fără ajutorul public judiciar) între 2010 și 2012, în % (Q6, Q13)

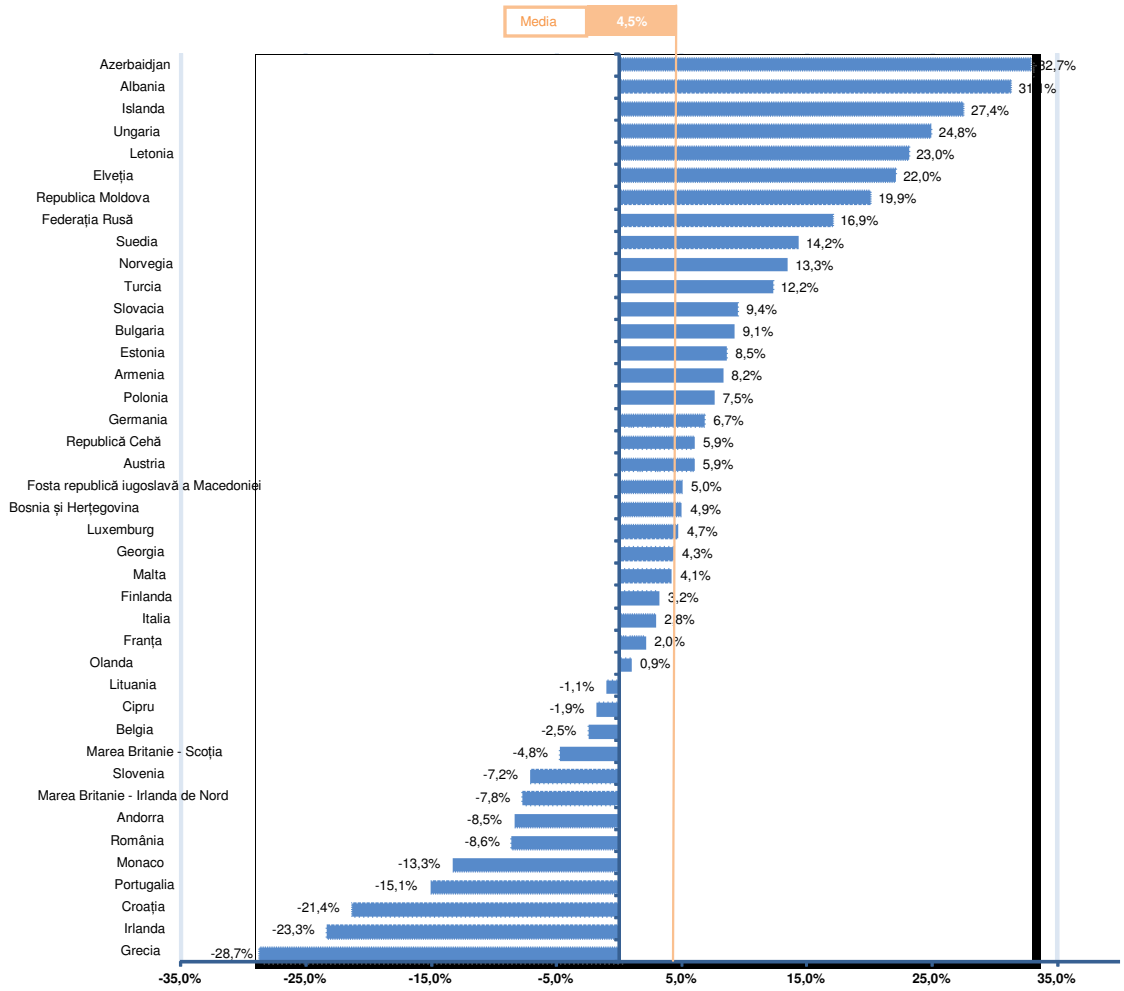

Comentariu:

Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor: Instanțele Majestății Sale și Serviciul Tribunalelor (HMCTS) au fuzionat în 2011/2012 și reprezintă acum o singură entitate operațională cu un buget combinat unic. Prin urmare, cifrele nu oferă o bază comparabilă cu datele prezentate în edițiile anterioare.

2.2.5 Bugetul public alocat tuturor instanțelor și ajutorului public judiciar (excluzând serviciile procuraturii)

În această secțiune, se poate realiza o comparație între valorile bugetare raportate pentru instanțe și ajutorul public judiciar de către 38 de state și entități. În anumite state, bugetul pentru ajutor public judiciar face parte integrantă din bugetul instanței și nu poate fi separat. Este posibilă luarea în considerare a acestor țări sau entități în cadrul următoarei analize.

Figura 2.21 Bugetul public anual alocat tuturor instanțelor și ajutorului public judiciar (excluzând procuratura publică) per capita în 2012, în € (Q1, Q6, Q13)

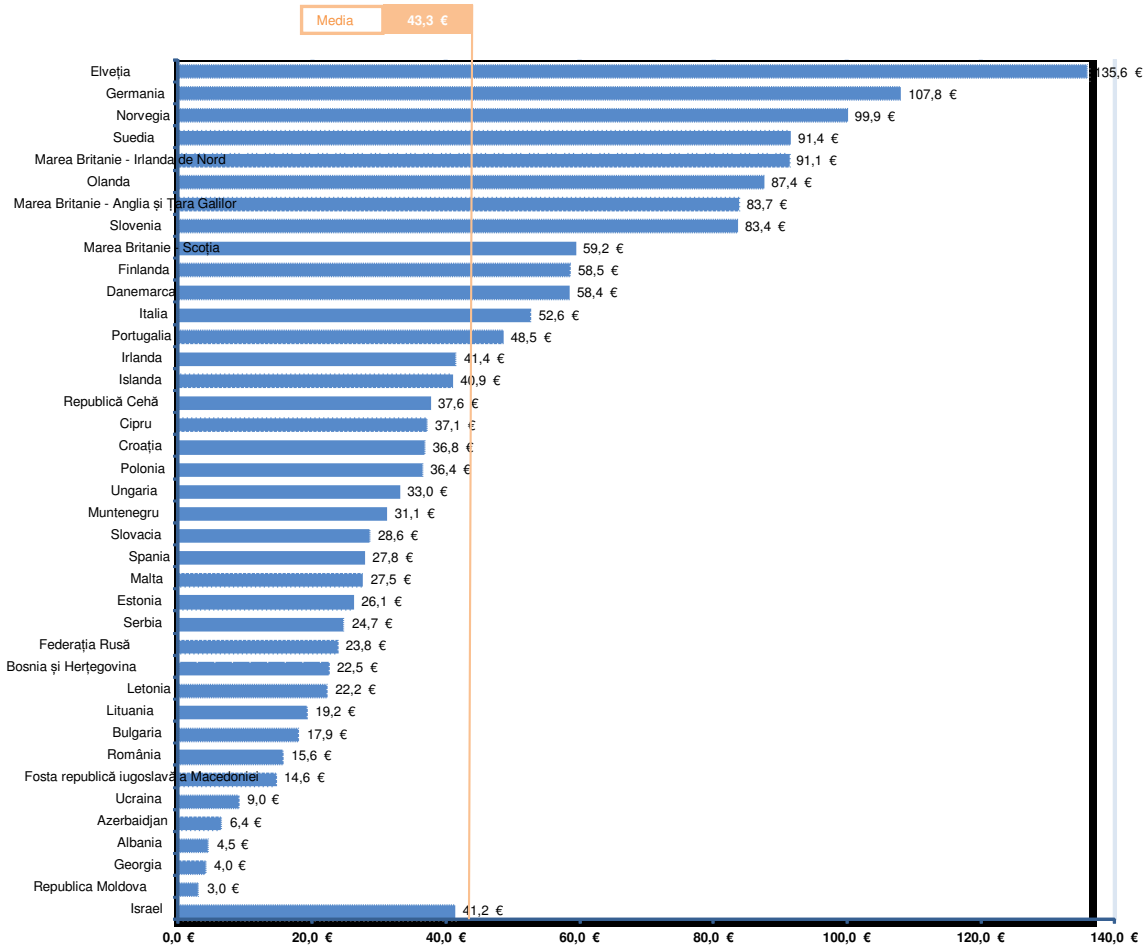

Și în acest caz se poate face o corelație între angajamentul financiar al guvernelor față de instanțe și ajutorul public judiciar și nivelul de bunăstare al fiecărui stat în parte prin calcularea unui raport care să includă PIB per capita.

Analiza este similară cu cele realizate mai sus. Statele sau entitățile care au elaborat sisteme favorabile de ajutor public judiciar sunt plasate pe locuri fruntașe prin raportare la cifrele anterioare: **Elveția, Marea Britanie-Irlanda de Nord, Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor, Olanda, Suedia, Finlanda, Danemarca**.

Figura 2.22 Bugetul public anual per locuitor alocat tuturor instanțelor și ajutorului public judiciar (excluzând serviciile procuraturii publice) ca parte (exprimată în %) din PIB per capita, în 2012 (Q1, Q3, Q6, Q13)

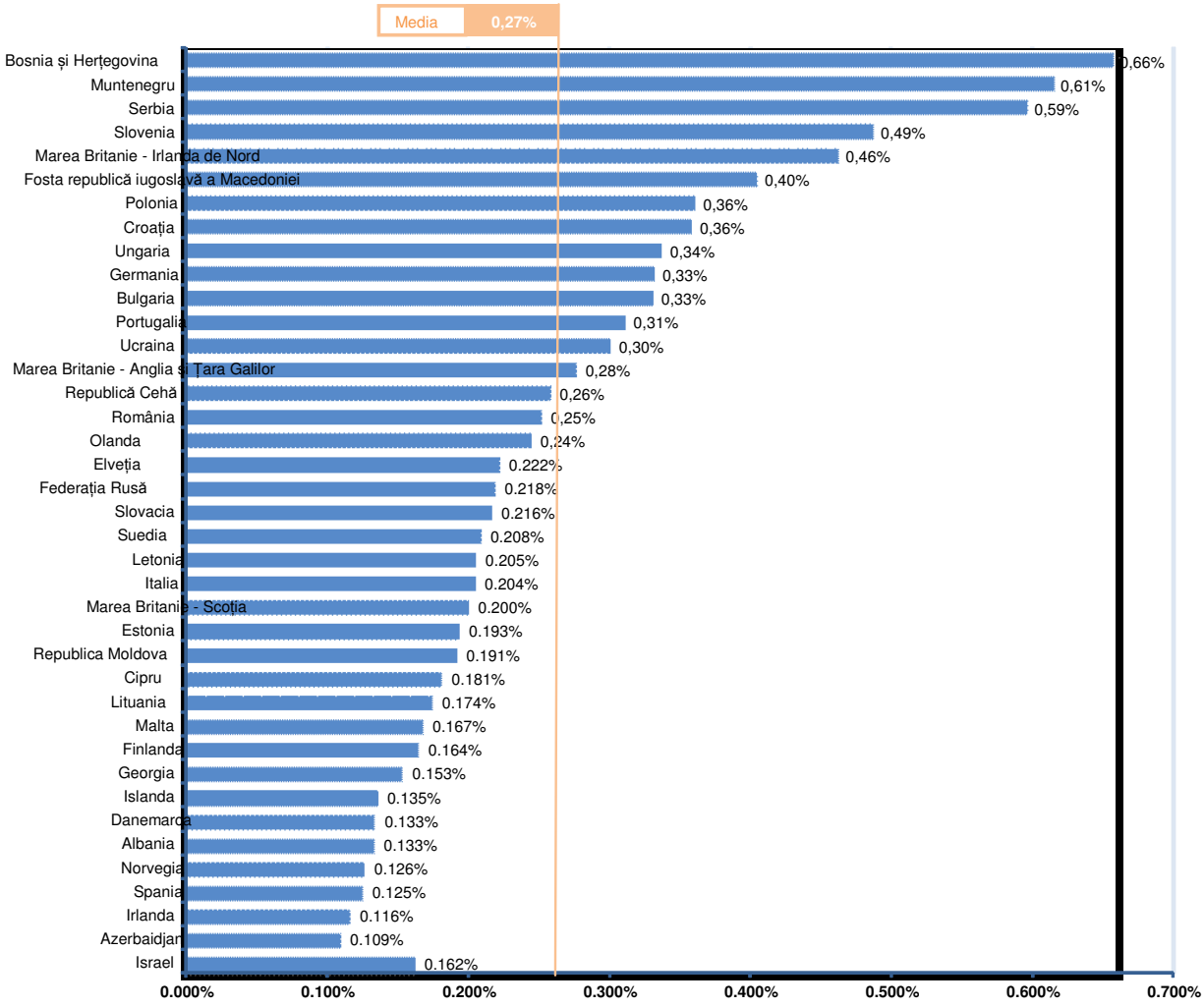

Variația între anii 2010 și 2012 ale acestor bugete agregate urmează variația respectivelor bugete ale instanțelor și ajutorului public judiciar analizate în mod individual mai sus (vezi capitolele de mai sus).

Figura 2.23 Variația media anuală a bugetului alocat tuturor instanțelor și asistenței judiciare (excluzând serviciile procuraturii publice) între anii 2010 și 2012, în % (Q6, Q13)

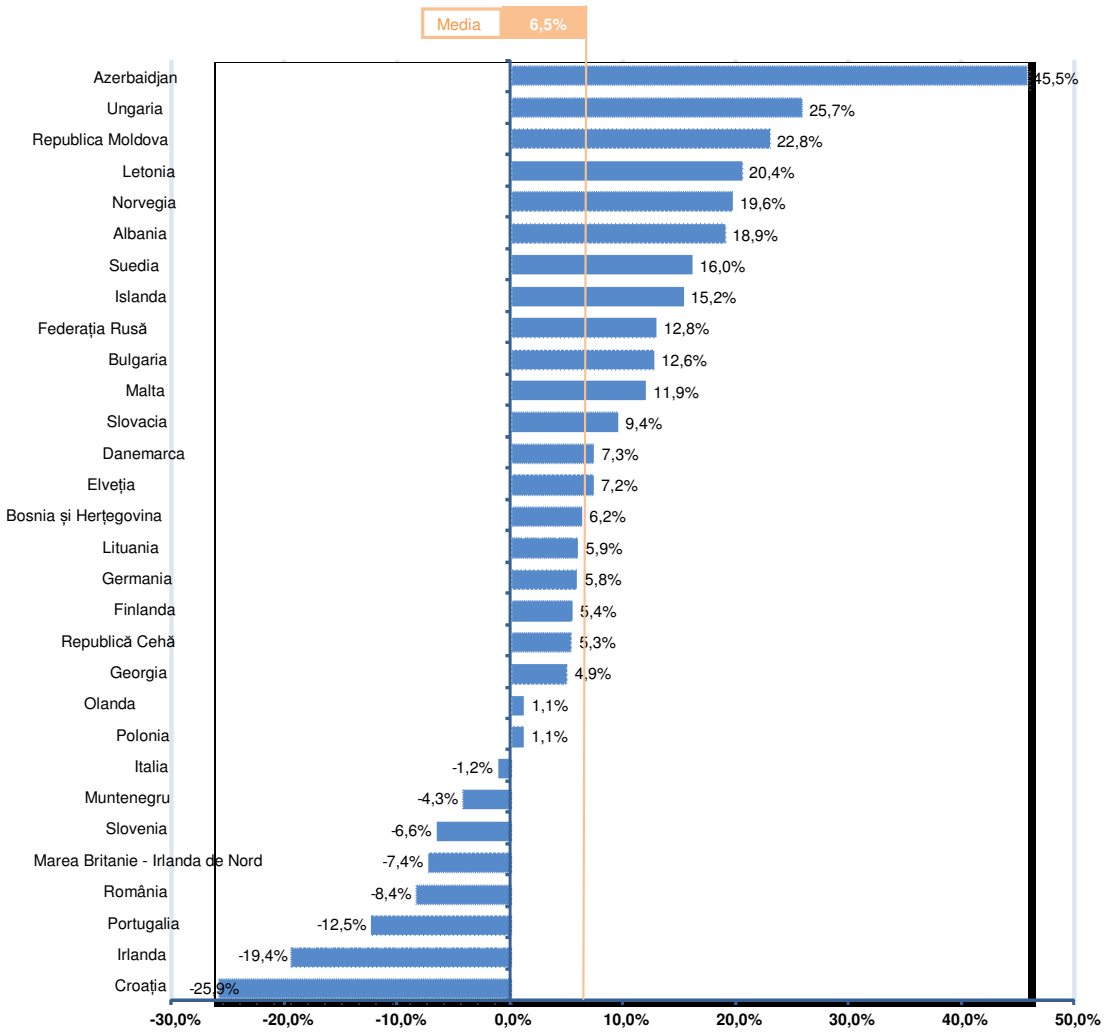

Comentarii:

Danemarca: în exerciţiile anterioare, bugetul parchetelor a fost inclus în bugetul general al poliţiei.
Estonia: Datele din 2012 nu sunt comparabile cu datele anterioare deoarece în anii anteriori s-au inclus costurile administrative pentru asistenţa judiciară, spre deosebire de anul în curs.

2.2.6 Bugetul public alocat sistemului judiciar (instanţe, parchete şi asistenţa judiciară)

Această parte oferă o imagine de ansamblu asupra bugetului alocat sistemului judiciar, în care se analizează împreună instanţele, asistenţa judiciară şi parchetele.

Această analiză globală trebuie considerată ca fiind cea mai semnificativă din această categorie bugetară a Raportului CEPEJ. Permite evaluarea a 46 din 47 de state sau entităţi care participă la acest raport (în raportul anterior, s-au evaluat 40 de state sau entităţi; drept urmare, se observă o îmbunătăţire majoră a procesului de evaluare CEPEJ). **Armenia** este singura țară care lipseşte, care nu a putut pune la dispoziţie date despre asistenţa judiciară.

Tabelul 2.24 Bugetul anual total alocat sistemului judiciar (instanțe, ajutor public judiciar și procuratură) per locuitor în 2012, în € (Q1, Q6, Q12, Q13)

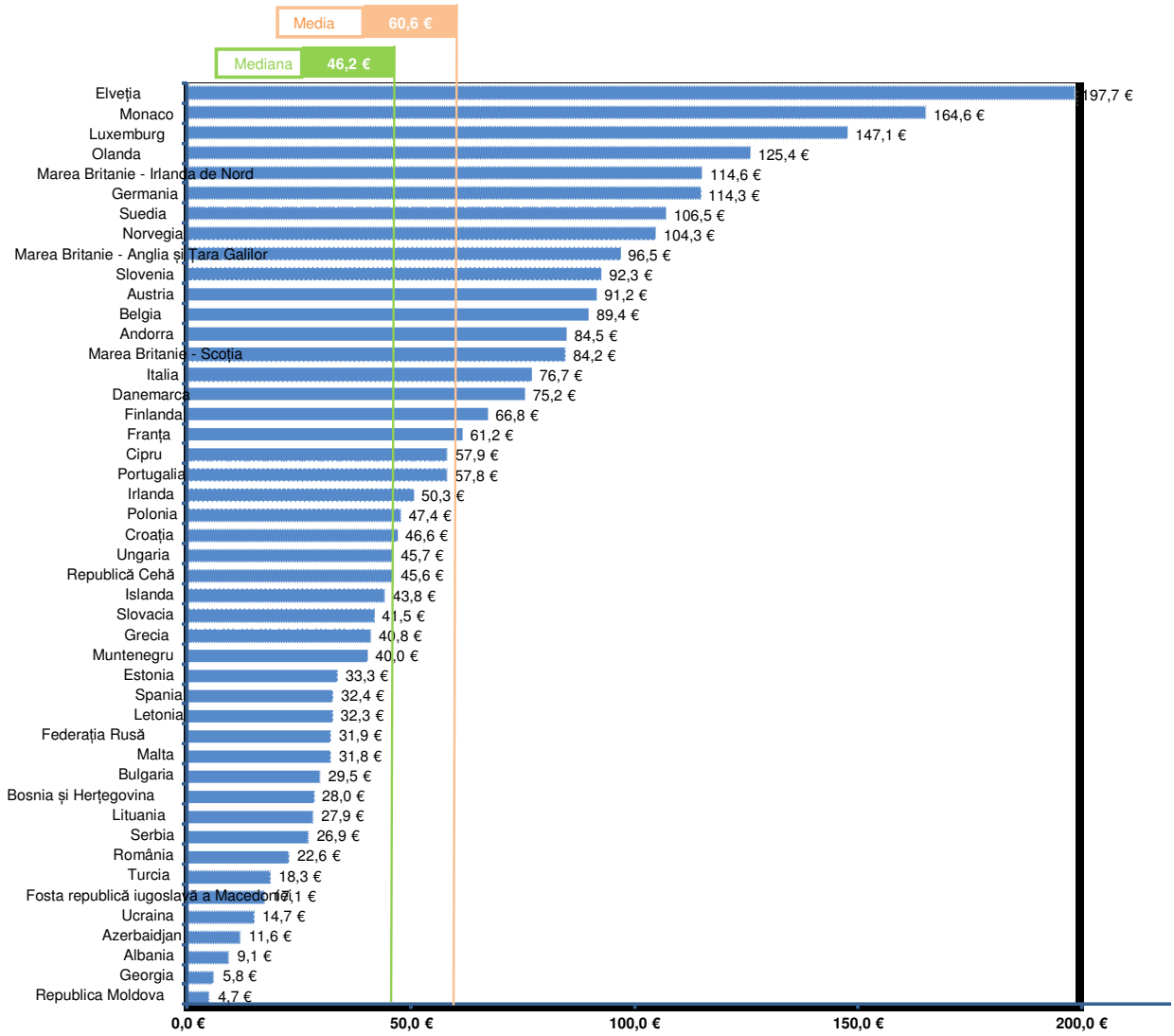

Valoarea medie a resurselor cheltuite în sistemul judiciar din Europa este de peste 60 €.

Aceleaşi trei zone geografice din Europa ca cele subliniate la capitolul 2.2.5 de mai sus (bugetul instanţelor şi parchetelor) se pot diferenţia şi în acest caz, în funcţie de nivelul de creştere economică a statelor sau entităţilor cunoscute: având în vedere sistemele lor economice de tranziţie, statele est-europene raportează cele mai mici bugete; statele central-europene, multe dintre care au aderat recent la Uniunea Europeană, se ridică la un nivel intermediar, cu excepţia **Sloveniei** care s-a alăturat ultimului grup de ţări europene (din nordul şi vestul Europei), care cheltuiesc cele mai mari bugete pe cap de locuitor, în conformitate cu situaţia lor economică.

5 state cheltuiesc mai puţin de 15 € pe cap de locuitor în sistemul judiciar: **Republica Moldova, Georgia, Albania, Azerbaidjan** şi **Ucraina.** 8 state sau entităţi alocă peste 100 € pe cap de locuitor: **Elveţia, Monaco**, **Luxemburg**, **Olanda**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord, Germania, Suedia, Norvegia**, în conformitate cu nivelul lor de bunăstare.

Similar analizei anterioare, trebuie comparate datele neprelucrate cu bunăstarea fiecărui stat sau entitate prin calcularea coeficientului ce include şi PIB-ul pe cap de locuitor.

Figura 2.25 Bugetul public anual per locuitor alocat întregului sistem judiciar (instanţe, ajutor public judiciar şi procuratură), ca parte (exprimată în %) din PIB per capita, în 2012 (Q1, Q3, Q6, Q12, Q13)

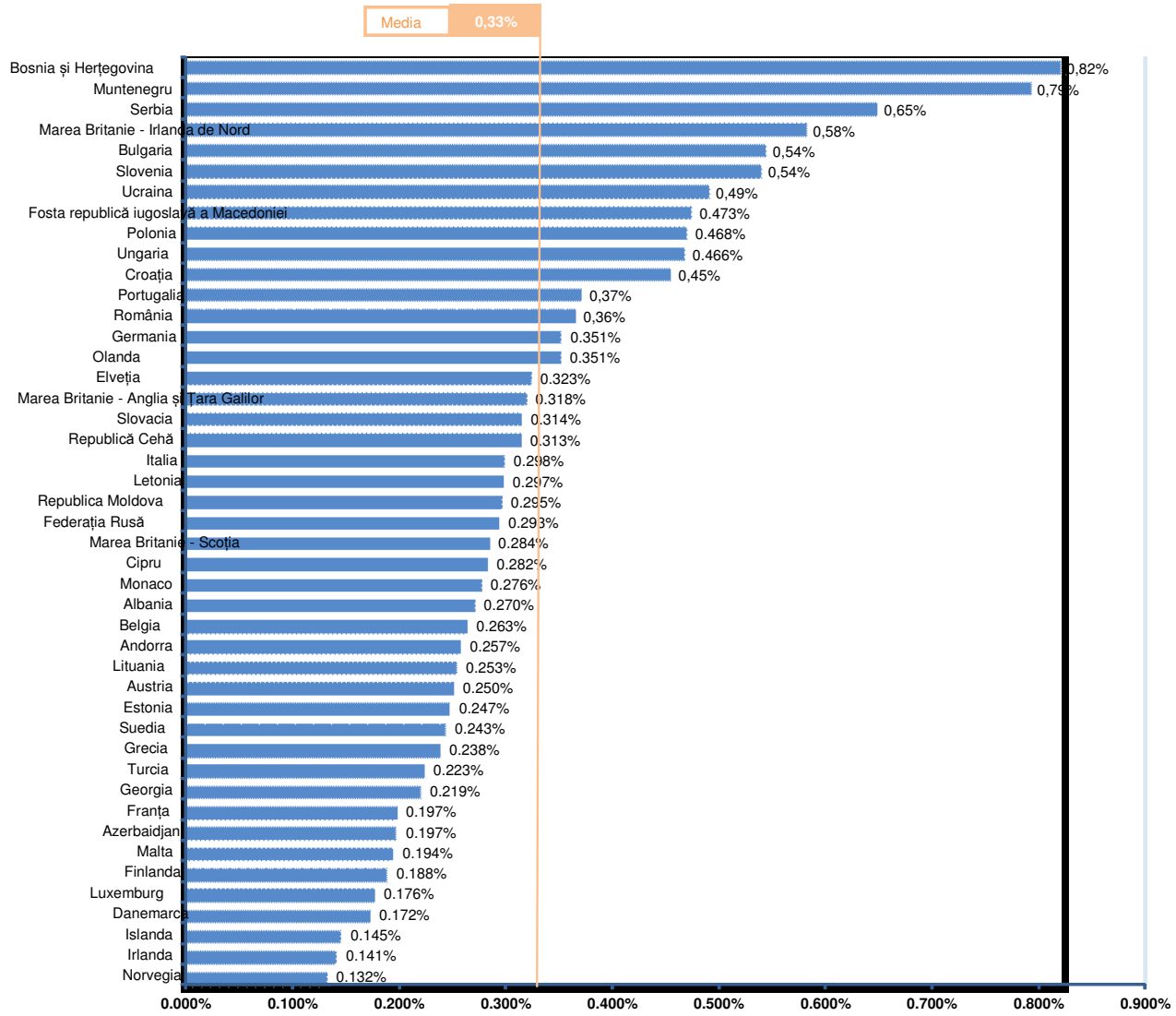

Angajamentele bugetare pentru sistemele judiciare (cu sprijinul frecvent al fondurilor europene şi internaţionale) în **Bosnia şi Herţegovina, Muntenegru, Serbia, Bulgaria, Ucraina, „Fosta Republică lugoslavă a Macedoniei" şi, într-o măsură mai mică, Polonia, Ungaria, Croaţia, România** sunt favorabile şi evidenţiază reformele în curs ale sistemelor judiciare din cadrul acestor state sud-est europene, precum şi din statele central-europene, care au aderat la Uniunea Europeană.

Notă pentru cititor: datele celor mai bogate state sau entităţi trebuie corelate din nou cu la nivelul de prosperitate al statului, în caz contrar s-ar putea interpreta în mod eronat că acestea alocă o sumă mică din buget pentru sistemul judiciar, ca urmare a PIB-ului lor mare. Acesta este cazul **Norvegiei, Irlandei, Luxemburgului, Finlandei, Franţei, Suediei** şi, într-o anumită măsură, al **Austriei** şi **Belgiei.** Acest fapt trebuie luat în considerare în cazul în care este necesar să se realizeze comparaţii relevante între statele comparabile. Figura 2.30 (cf. infra) permite vizualizarea acestor corelări.

Figura 2.26 Variația medie anuală a bugetului alocat sistemului (instanțe, asistență judiciară și serviciile procuraturii publice) între anii 2010 și 2012, în % (Q6, Q12, Q13)

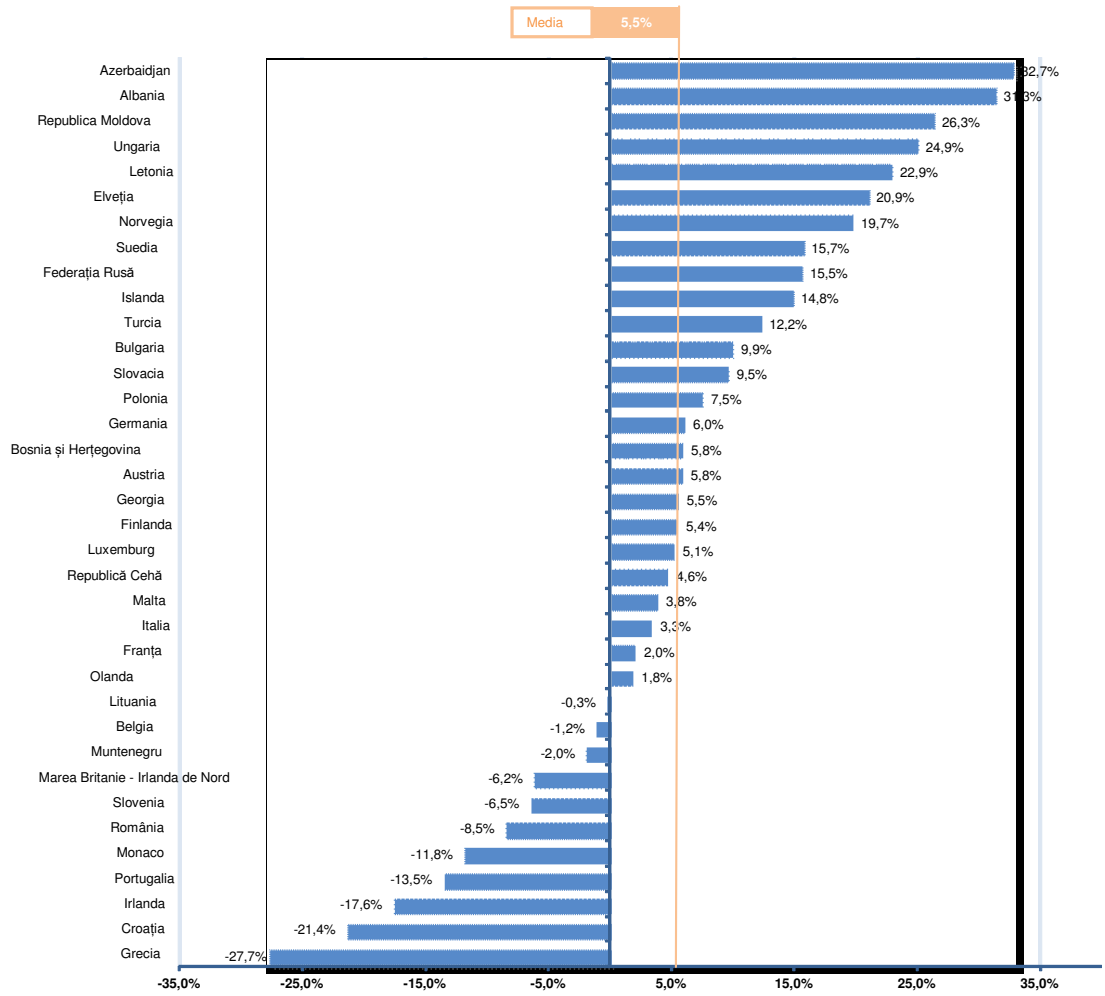

Comentarii:

Estonia: Datele din 2012 nu sunt comparabile cu datele anterioare deoarece în anii anteriori s-au inclus costurile administrative pentru asistenţa judiciară, spre deosebire de anul în curs.
Irlanda: date fiind condiţiile economice şi conform angajamentului statului faţă de controlul strict permanent al cheltuielilor, alocările bugetare de la nivelul sectorului public au scăzut în general faţă de Raportul pentru 2012. Au fost necesare măsuri pentru a asigura că Irlanda îşi poate stabiliza economia, îşi poate îndeplini angajamentele internaţionale şi poate restitui la timp ajutorul financiar acordat la finalul anului 2013. În 2012, au trebuit reduse alocările pentru cheltuieli curente pentru instanţe precum şi alocările pentru investiţii de capital în contextul impunerilor fiscale de la acel moment - trebuie reţinut că începând cu 1999 instanţele au beneficiat de investiţii majore de capital.
Spania: în această figură nu apar date deoarece in 2012 acestea se refereau doar la Ministerul Justiţiei, excluzând datele generale despre Consiliul General al Sistemului Juridic şi Regiunile Autonome (incluse în 2010), şi incluzând doar date bugetare despre instanţe, excluzând Parchetul - în 2012 există bugete separate, spre deosebire de 2010. În final, în 2010 s-au luat în calcul toate programele politice privind justiţia din cadrul Ministerului Justiţiei, în timp ce în 2012, dat fiind că acestea constituia bugete separate, s-au luat în calcul doar datele cu privire la programele instanţelor.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: cifrele furnizate pentru 2010 au fost pentru judecătorii şi au exclus bugetul pentru tribunale. Totuşi, acestea au fuzionat în 2011/12 şi reprezintă în prezent o singură unitate. Bugetul menţionat aici se aplică atât judecătoriilor, cât şi tribunalelor. Drept urmare, din nefericire, cifrele nu reprezintă o bază comparabilă cu datele depuse anterior şi nu sunt disponibile separat.

Este posibil să se măsoare schimbările bugetelor din 2010 şi 2012 prin cumularea bugetelor instanţelor, procurorilor şi asistenţei judiciare pentru 36 de state sau entităţi.

24 dintre statele în cauză au crescut bugetul alocat sistemului judiciar între 2010 şi 2012 (**Georgia** nu poate fi inclusă ca urmare a variaţiei pozitive a cursului valutar al monedei naţionale comparativ cu euro), în timp ce 11 state au redus acest buget.

Se poate observa o creştere medie de 5,5% în Europa cu privire la evoluţia bugetului public alocat sistemului judiciar în ansamblu.

Asemenea analizelor anterioare, o parte din aceste rezultate trebuie atenuată ca urmare a variaţiei cursului valutar dintre monedele naţionale şi euro. Creşterea este astfel mai puţin semnificativă pentru **Azerbaidjan, Norvegia** şi, într-o măsură mai mică, **Elveţia, Federaţia Rusă, Suedia** sau **Bosnia şi Herţegovina** dacă se ia în calcul variaţia pozitivă a monedelor naţionale comparativ cu euro în aceeaşi perioadă. **Georgia** apare în figura de mai sus cu o variaţie pozitivă a bugetului său (+5,49%), deşi bugetul a scăzut de fapt dacă ţinem cont de variaţia cursului valutar (+7,86%). Din acelaşi motiv, scăderea bugetului indicată pentru **România** (-8,5%) trebuie atenuată dacă ţinem cont de variaţia cursului valutar (-3.05%). Resursele bugetare în creştere ale sistemelor judiciare din **Turcia, Islanda, Ungaria** sau **Polonia** sunt chiar mai semnificative decât datele din figura de mai sus dacă ţinem cont de variaţia negativă a cursului valutar din aceeaşi perioadă, în timp ce scăderile ca urmare a acestor eforturi ar trebui să fie şi mai pronunţate în **Marea Britanie-Irlanda de Nord** dacă luăm în calcul faptul că moneda naţională a crescut în faţa euro în aceeaşi perioadă.

Dincolo de explicaţiile tehnice menţionate mai sus, efectele crizei financiare şi economice pot fi observate în câteva ţări care au scăzut semnificativ în ultimii ani bugetele alocate sistemelor judiciare: **Grecia** şi, într-o măsură mai mică, **Croaţia, Irlanda, Portugalia.**

Pe de altă parte, unele state au continuat să crească semnificativ bugetul sistemului judiciar (peste 20% **între 2010 şi 2012): Albania, Ungaria, Republica Moldova, Letonia.**

În majoritatea statelor sau entităţilor membre, creşterea bugetului alocat sistemului judiciar este omogenă ca urmare a creşterilor din cele trei componente ale sistemului judiciar (instanţe, parchete şi asistenţă judiciară). În **Elveţia** şi **Polonia**, creşterea se datorează în principal eforturilor financiare suplimentare concentrate pentru parchete, iar în **Bulgaria, Bosnia** şi **Herţegovina** sau **Finlanda** eforturile se concentrează în special pe asistenţa judiciară. În **Italia**, se observă o creştere a bugetului sistemului judiciar, deşi funcţionarea instanţelor a fost afectată de restricţii bugetare; resursele bugetare au fost concentrate în mod clar pe parchete şi sistemul de asistenţă judiciară - aceeaşi tendinţă se observă, într-o măsură mai mică, şi în cazul **Olandei.**

Totuşi, merită menţionat că deşi **Malta** a redus bugetul alocat asistenţei judiciare şi parchetelor (vezi mai sus), aceasta continuă să crească resursele financiare alocate funcţionării instanţelor. **Germania** şi, într-o măsură mai mică, **Cehia** au continuat să crească eforturile bugetare alocate sistemului judiciar în ciuda reducerii sumelor specifice pentru sistemul de asistenţă judiciară. În **Lituania**, bugetul sistemului judiciar continuă să crească, deşi se poate observa o reducere semnificativă a bugetului parchetelor.

„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei" menţionează din nou că Legea privind bugetele instanţelor din noiembrie 2010 stabileşte un procent fix pentru finanţarea sistemului judiciar (până la 0.8% din PIB) care este de două ori mai mare decât bugetul actual pentru instanţe - se va ajunge progresiv la acest procent de 0.8% până în 2015. În cazul rectificărilor bugetare de la nivel naţional, legea nu permite reducerea bugetului alocat sistemului judiciar.

Reducerea bugetului alocat sistemului judiciar din România se explică în principal prin reducerile bugetare de la nivelul parchetelor şi sistemului de asistenţă judiciară, în timp ce se continuă eforturile alocate funcţionării instanţelor. În **Slovenia, Portugalia** se poate observa o reducere în ciuda eforturilor concentrate pe asistenţa judiciară. **Marea Britanie-Irlanda de Nord** a decis să reducă bugetele celor trei componente ale sistemului judiciar, concentrându-se în special pe parchete; în **Irlanda**, funcţionarea instanţelor a fost cea afectată cel mai mult de reducerile bugetare.

CEPEJ a decis să analizeze tendinţele bugetelor alocate sistemului judiciar pe o perioadă mai lungă de timp (2004-2012) pentru cele 27 de state sau entităţi care au furnizat informaţii relevante în ultimele cicluri de evaluare.

Tabelul 2.27 Evoluția, în valori absolute, a bugetului anual total aprobat alocat sistemului judiciar între 2004 și 2012 (Q6, Q12, Q13)

State/entități	2004	2006	2008	2010	2012	Evoluția 2004-2012
Albania	19 115 515 €	9 730 005 €	19 016 320 €	19 476 006 €	25 573 987 €	
Andorra	5 531 799 €	6 786 322 €			6 442 382 €	
Armenia		8 512 316 €	16 584 352 €	16 076 398 €	NC	
Austria	552 365 392 €			728 380 000 €	770 790 000 €	
Azerbaidjan	17 860 297 €	26 377 635 €	60 555 180 €	80 667 565 €	107 058 274 €	
Belgia				1 010 163 000 €	998 125 000 €	
Bosnia și Herțegovina			102 299 477 €	101 513 838 €	107 431 615 €	
Bulgaria	91 629 844 €	96 190 115 €	193 220 545 €	195 282 117 €	214 599 576 €	
Croația		238 502 563 €		252 830 027 €	198 808 412 €	
Cipru					50 109 977 €	
Republică	309 489 953 €	408 726 735 €	502 575 022 €	458 305 311 €	479 600 709 €	
Danemarca					421 337 784 €	
Estonia	27 740 000 €	33 955 155 €	48 209 288 €	38 915 167 €	42 819 672 €	
Finlanda	296 787 000 €	308 400 000 €	351 783 310 €	344 103 350 €	362 713 356 €	
Franța		3 349 960 000 €	3 590 200 000 €	3 935 548 101 €	4 014 305 137 €	
Georgia	14 774 683 €	19 813 558 €	24 940 020 €	24 628 865 €	25 980 182 €	
Germania		9 288 000 000 €		8 651 468 596 €	9 170 186 780 €	
Grecia	314 079 000 €			623 500 911 €	450 970 924 €	
Ungaria	385 415 333 €	393 953 981 €	406 494 625 €	362 127 276 €	452 447 662 €	
Islanda	15 400 000 €	18 000 000 €	10 729 410 €	12 291 342 €	14 109 339 €	
Irlanda	177 762 000 €	209 076 000 €	270 617 000 €	280 011 000 €	230 777 000 €	
Italia	3 983 484 256 €	4 182 181 963 €	4 398 568 067 €	4 427 485 116 €	4 575 001 196 €	
Letonia	33 832 863 €	50 602 780 €	72 254 407 €	53 676 350 €	65 953 173 €	
Lituania	63 762 663 €	80 469 794 €	107 713 283 €	84 029 050 €	83 783 573 €	
Luxemburg	51 168 823 €	60 284 431 €	66 900 000 €	73 458 676 €	77 236 940 €	
Malta	11 098 195 €	11 320 000 €	11 677 000 €	12 914 000 €	13 405 486 €	
Republica Moldova	4 587 980 €	7 264 586 €	13 028 918 €	13 203 006 €	16 671 277 €	
Monaco	4 188 200 €	5 771 000 €	6 557 000 €	6 745 400 €	5 947 556 €	
Muntenegru	7 988 778 €	10 188 555 €	24 931 077 €	25 290 803 €	24 796 697 €	
Olanda	1 658 212 000 €	1 622 653 000 €	1 818 111 000 €	2 066 309 000 €	2 103 688 000 €	
Norvegia	352 359 000 €	339 032 040 €	327 757 043 €	440 129 410 €	526 767 700 €	
Polonia	1 073 872 172 €	1 529 403 000 €	1 582 497 000 €	1 700 843 570 €	1 827 573 567 €	
Portugalia	580 095 025 €			700 486 047 €	605 812 816 €	
România	199 822 663 €	415 728 365 €	545 698 216 €	525 590 308 €	480 890 952 €	
Federația Rusă		3 385 701 682 €	3 252 304 836 €	3 953 130 968 €	4 567 147 213 €	
Serbia		169 962 583 €			193 479 528 €	
Slovacia	109 562 553 €	153 587 744 €	205 503 640 €	204 912 226 €	224 434 765 €	
Slovenia		153 592 174 €	182 915 405 €	203 256 633 €	189 999 970 €	
Spania					1 489 804 631 €	
Suedia	684 143 063 €	737 293 741 €	667 112 183 €	880 260 565 €	1 018 131 920 €	
Elveția		982 706 215 €	1 019 314 753 €	1 314 140 122 €	1 589 359 782 €	
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei		26 733 838 €	33 731 938 €		35 240 792 €	
Turcia	346 844 613 €	522 486 876 €		1 234 286 802 €	1 385 201 689 €	
Ucraina	149 004 200 €	397 381 820 €	369 409 656 €		668 136 539 €	
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor					5 457 335 444 €	
Marea Britanie - Irlanda de Nord	277 000 000 €	322 374 010 €	248 600 000 €	222 934 000 €	209 042 000 €	
Marea Britanie - Scoția	440 601 917 €	508 311 186 €	447 040 889 €		447 360 849 €	
Media	383 111 868 €	791 868 836 €	617 613 261 €	928 378 182 €	1 000 573 735 €	
Mediana	163 383 100 €	189 519 292 €	199 362 093 €	266 420 514 €	296 745 178 €	
Minima	4 188 200 €	5 771 000 €	6 557 000 €	6 745 400 €	5 947 556 €	
Maxima	3 983 484 256 €	9 288 000 000 €	4 398 568 067 €	8 651 468 596 €	9 170 186 780 €	
Israel					NC	

Danemarca, Spania şi **Anglia şi Ţara Galilor (MB)** şi-au schimbat metoda de calculare a bugetului aplicată în ultimul exerciţiu de evaluare. Drept urmare, nu se pot realiza comparaţii cu anii anterior.

Notă pentru cititor: din nou, trebuie să se ţină cont de evoluţia cursului valutar a monedelor naţionale comparativ cu euro pentru statele care nu fac parte din zona euro înainte de a formula concluziile în legătură cu această figură.

Scăderea observată în cazul **Islandei** în figura de mai sus nu reflectă variaţia efectivă a bugetelor dat fiind că moneda naţională a pierdut aproximativ 100% din valoare comparativ cu euro între 2004 şi 2012. Drept urmare, trebuie să se ia în calcul o tendinţă în creştere între 2004 şi 2012.

Dimpotrivă, moneda naţională din **Marea Britanie** s-a apreciat cu peste 20% comparativ cu euro în aceeaşi perioadă de timp. Astfel, reducerea observată în cazul **Marii Britanii-Irlandei de Noid** este mult mai pronunţată.

De asemenea, trebuie menţionat şi că evoluţiile măsurate reprezintă valori absolute, ceea ce înseamnă că nu s-a ţinut cont de inflaţie. Drept urmare, unele variaţii bugetare observate trebuie calculate în consecinţă.

În **Italia**, creşterea bugetului judiciar din ultimul deceniu se explică în principal prin creşterea costurilor cu judecătorii. Astfel de variaţii au două componente: una este ajustarea salariilor în funcţie de costul de trai, iar cealaltă este recrutarea noilor judecători din ultimii ani. Alte categorii de costuri (de ex., servicii generale, IT, întreţinerea clădirilor etc.) nu prezintă creşteri semnificativă.

În ciuda limitărilor tehnice provocate de variaţia cursurilor valutare, tendinţa generală este de evoluţie pozitivă, în valori absolute, a bugetului alocat sistemelor judiciare în Europa în ultimii ani. Este posibil ca şi criza economică şi financiară să fi avut un impact asupra evoluţiei acestor bugete în cazul anumitor state sau entităţi, ceea ce explică de ce anumite state sau entităţi membre nu prezintă întotdeauna evoluţii liniare. Totuşi, se pare că jumătate din statele studiate prezintă o creştere continuă şi adesea omogenă a bugetelor sistemului judiciar. Efectele crizei din cei mai recenţi ani se pot observa în special în **Belgia, Croaţia, Grecia, Irlanda, Lituania, Portugalia, Spania. Estonia**, **Ungaria**, **Islanda, Letonia** au trecut prin dificultăţi în perioada anterioară dar au putut inversa tendinţa şi încep să crească din nou bugetele alocate.

Figura 2.28 Componentele din bugetul public al sistemului judiciar aferente instanțelor, asistenței judiciare și procuraturii în 2012 (Q6, Q12, Q13)

State/entități	Bugetul public anual total aprobat alocat sistemului judiciar (Q6, Q12, Q13)	Bugetul instanțelor (Q6)	Bugetul asistenței judiciare (Q12)	Bugetul procuraturii (Q13)
Albania	25 573 987,00 €	48,93%	0,24%	50,84%
Andorra	6 442 382,00 €	NC	6,01%	NC
Armenia	NC	NC	NC	NC
Austria	770 790 000,00 €	NC	2,47%	NC
Azerbaidjan	107 058 274,00 €	54,85%	0,43%	44,72%
Belgia	998 125 000,00 €	NC	8,72%	NC
Bosnia și Herțegovina	107 431 615,00 €	73,55%	6,64%	19,82%
Bulgaria	214 599 576,00 €	58,21%	2,71%	39,09%
Croația	198 808 412,00 €	78,77%	0,08%	21,15%
Cipru	50 109 977,00 €	61,09%	3,05%	35,86%
Republică Cehă	479 600 709,00 €	77,30%	5,03%	17,66%
Danemarca	421 337 784,00 €	57,74%	19,85%	22,40%
Estonia	42 819 672,00 €	69,43%	8,96%	21,62%
Finlanda	362 713 356,00 €	68,84%	18,66%	12,49%
Franța	4 014 305 137,00 €	NC	9,15%	NC
Georgia	25 980 182,00 €	64,34%	5,50%	30,16%
Germania	9 170 186 780,00 €	NC	NC	NC
Grecia	450 970 924,00 €	NC	1,84%	NC
Ungaria	452 447 662,00 €	71,98%	0,20%	27,82%
Islanda	14 109 339,00 €	68,06%	25,20%	6,74%
Irlanda	230 777 000,00 €	46,40%	36,03%	17,56%
Italia	4 575 001 196,00 €	65,28%	3,35%	31,37%
Letonia	65 953 172,90 €	67,46%	1,46%	31,08%
Lituania	83 783 573,00 €	63,42%	5,42%	31,15%
Luxemburg	77 236 940,00 €	NC	4,53%	NC
Malta	13 405 486,00 €	85,99%	0,37%	13,64%
Republica Moldova	16 671 277,00 €	57,48%	7,27%	35,26%
Monaco	5 947 556,00 €	NC	4,95%	NC
Muntenegru	24 796 697,00 €	NC	NC	22,36%
Olanda	2 103 688 000,00 €	46,76%	22,96%	30,28%
Norvegia	526 767 700,00 €	44,42%	51,35%	4,23%
Polonia	1 827 573 567,00 €	75,47%	1,32%	23,21%
Portugalia	605 812 816,00 €	74,79%	9,11%	16,10%
România	480 890 952,00 €	67,50%	1,65%	30,84%
Federația Rusă	4 567 147 213,00 €	73,05%	1,52%	25,43%
Serbia	193 479 528,00 €	NC	NC	8,01%
Slovacia	224 434 765,00 €	68,04%	0,79%	31,17%
Slovenia	189 999 970,00 €	86,87%	3,55%	9,58%
Spania	1 489 804 631,33 €	83,34%	2,48%	14,19%
Suedia	1 018 131 920,00 €	62,59%	23,22%	14,19%
Elveția	1 589 359 782,00 €	61,74%	6,83%	31,43%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	35 240 792,00 €	84,51%	0,86%	14,62%
Turcia	1 385 201 689,00 €	NC	6,49%	NC
Ucraina	668 136 539,00 €	NC	NC	38,58%
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	5 457 335 444,00 €	43,69%	43,07%	13,24%
Marea Britanie - Irlanda de Nord	209 042 000,00 €	35,37%	44,13%	20,50%
Marea Britanie - Scoția	447 360 849,00 €	30,36%	40,01%	29,63%
Media	1 000 573 735,29 €	64,05%	10,65%	24,00%
Mediana	296 745 178,00 €	66,37%	5,23%	22,40%
Minima	5 947 556,00 €	30,36%	0,08%	4,23%
Maxima	9 170 186 780,00 €	86,87%	51,35%	50,84%
Israel	NC	NC	NC	NC

S-a stabilit distribuţia alocărilor financiare pentru instanţe, parchete şi asistenţa judiciară în 34 de state sau entităţi (statele sau entităţile care nu pot izola una din cele trei componente ale bugetului sistemului judiciar sunt excluse). Pentru aceste state, în medie, s-a alocat 65% din bugetele alocate sistemelor judiciare

funcţionării instanţelor, 25% parchetelor şi 10% sistemului de asistenţă judiciară. Această distribuţie este similară celei observate în exerciţiile anterioare de evaluare.

Figura de mai sus permite diferenţierea priorităţilor stabilite de state sau de entităţi în cadrul angajamentului lor bugetar. Aceste priorităţi indică politica fundamentală pe care statele au adoptat-o pentru sistemul judiciar şi evoluţiile actuale ale acestor sisteme.

Unele state membre acordă o prioritate majoră funcţionării instanţelor (peste 70% din bugetele alocate sistemului judiciar): **Slovenia**, **Malta**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Spania**, **Croaţia**, **Cehia**, **Polonia, Portugalia**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Ungaria**, **Estonia**.

Într-un sistem condus de *Habeas Corpus*, entităţile din **Marea Britanie** acordă prioritate asistenţei judiciare - deşi bugetele sunt în scădere. Această prioritate rămâne o caracteristică importantă a sistemelor nord-europene (**Finlanda, Islanda, Irlanda, Olanda, Suedia**). Aceste state sau entităţi similare cheltuiesc o parte mai mică din bugetele lor pe funcţionarea instanţelor, parţial pentru că suma alocată salariilor este mai mică în sistemele de *drept cutumiar*, care permit ca un număr mai mare de judecători fără pregătire juridică de specialitate să judece (cu excepţia **Irlandei**). Pentru statele nord-europene, o explicaţie parţială rezultă tot din tendinţa societăţii de a fi mai puţin litigioasă în comparaţie cu restul Europei: o parte din litigii sunt direcţionate de la procedurile judiciare (de ex.: divorţul, vezi capitolul 9 de mai jos) şi atribuite organismelor administrative.

În mod tradiţional, parchetele din unele state estice şi sud-est europene dispun de o poziţie puternică (peste 30% din buget) precum în **Albania** (peste 50% din buget), **Azerbaidjan, Georgia, Bulgaria, Letonia, Lituania, Republica Moldova, România, Slovacia,** dar şi în **Cipru, Italia, Olanda** sau **Elveţia.**

Se poate observa şi că unele ţări nu au alocat încă priorităţi majore (sub 1% din buget) asistenţei judiciare: **Albania**, **Azerbaidjan**, **Croaţia**, **Ungaria**, **Malta**, **Slovacia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**).

Figura 2.29 Bugetul public anual total alocat sistemului judiciar (instanțe, asistența judiciară și procuratura publică) per locuitor și PIB per capita în 2012 (Q1, Q3, Q6, Q12, Q13)

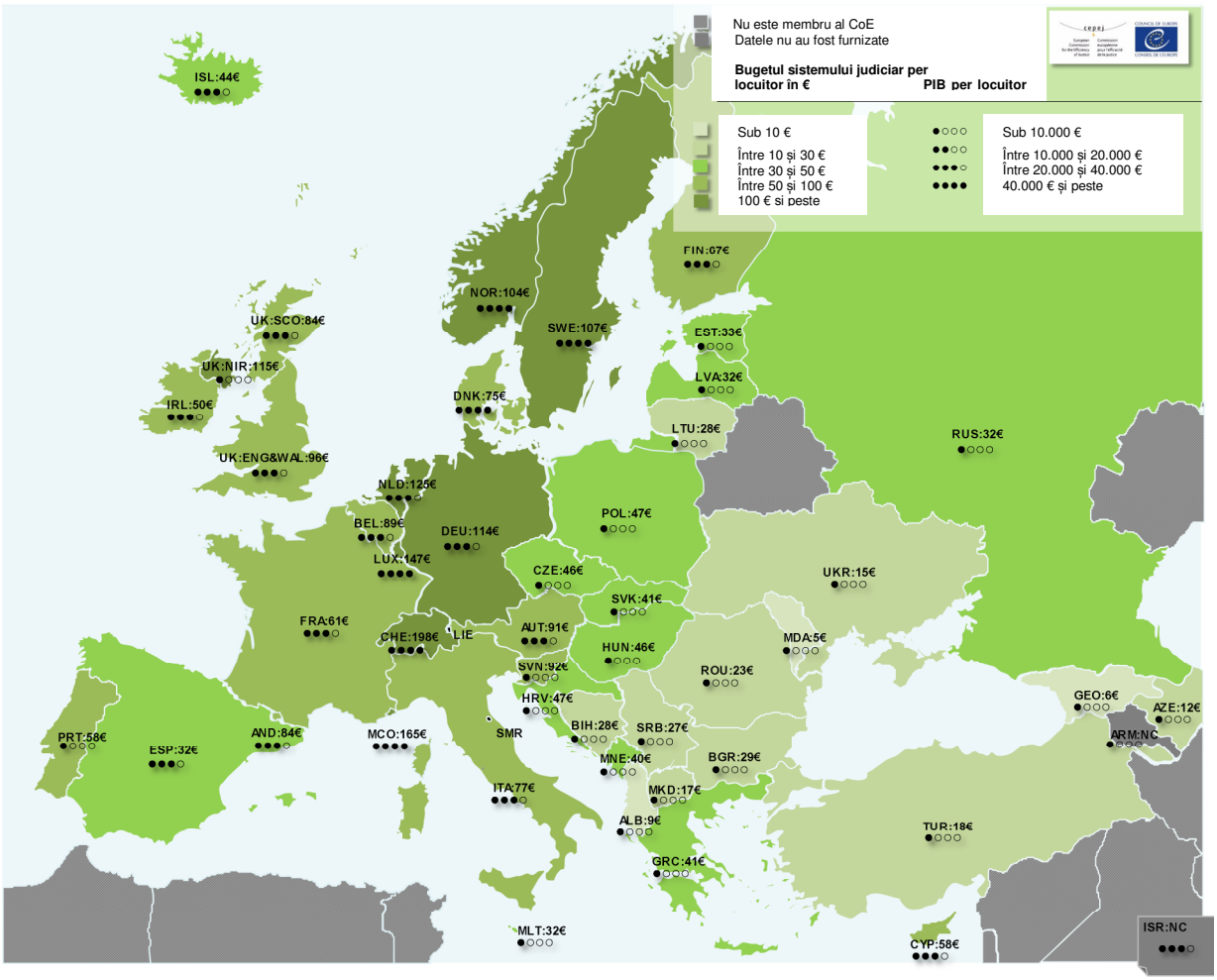

Figura 2.30 Corelația dintre PIB per capita și bugetul total alocat sistemelor judiciare (instanțe, asistența judiciară și procuratura publică) în 2012 (Q1, Q3, Q6, Q12, Q13)

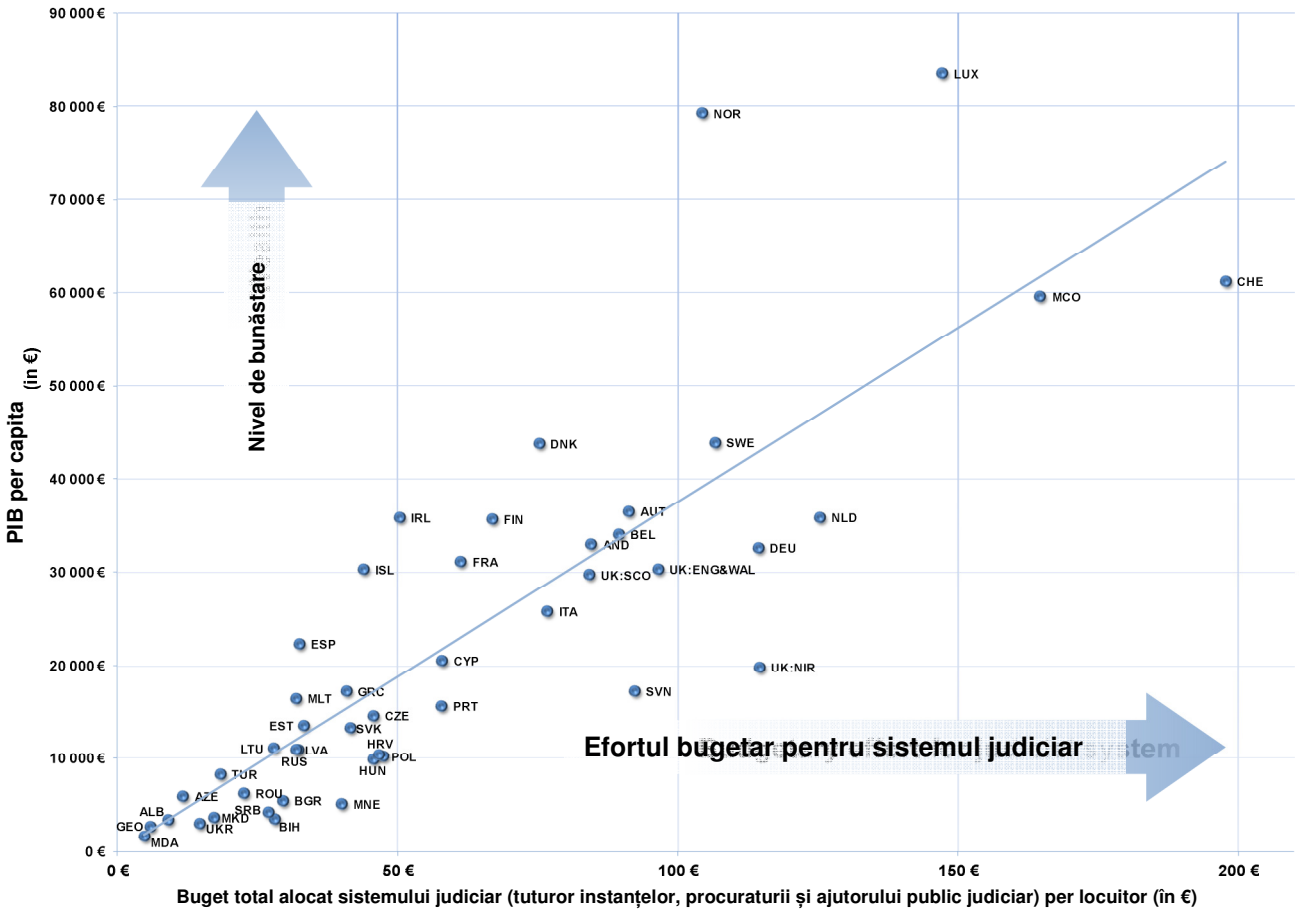

Aceste ultime două figuri permit compararea grupurilor de ţări care sunt comparabile datorită similitudinilor în ceea ce priveşte nivelul de bogăţie.

Această analiză între nivelul de prosperitate al statelor sau entităţilor şi angajamentul bugetar pentru sistemul judiciar arată că există o corelaţie puternică între PIB-ul pe cap de locuitor şi nivelul de resurse alocate pe cap de locuitor pentru funcţionarea sistemului judiciar. 65% din acest fenomen poate fi explicat doar pe baza acestor două variabile. Se poate presupune că, atunci când creşte PIB-ul, va creşte şi bugetul alocat sistemului judiciar.

Cu toate acestea, chiar şi în cazul în care această corelaţie este în general ridicată, trebuie să se evidenţieze diferenţele dintre statele şi entităţile în care PIB-ul pe cap de locuitor este comparabil, de exemplu un grup ca **Austria, Belgia, Franţa, Finlanda, Germania, Irlanda, Islanda, Olanda, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Scoţia.** Într-un astfel de grup, se poate sublinia că **Olanda** şi **Germania** alocă cel mai mare efort bugetar sistemelor lor judiciare, în timp ce **Islanda** şi **Irlanda** investesc proporţional destul de puţin în sistemele lor.

O altă modalitate de a interpreta sumele de euro investite pe cap de locuitor în sistemele judiciare, destul de similare în valoare absolută pentru mai multe state, permite sublinierea faptului că efortul bugetar alocat sistemelor judiciare de **Portugalia** sau **Cipru** este mai semnificativ, ţinând cont de nivelurile aferente de bogaţie ale acestor state, comparativ cu **Franţa** sau **Finlanda.**

Aceste figuri oferă şi explicaţii pentru cifrele anterioare. De exemplu, s-a observat că **Norvegia** a avut de multe ori, proporţional, cele mai mici contribuţii bugetare (parchete, asistenţă judiciară) în PIB pe cap de locuitor. Motivul pentru acest lucru se explică prin PIB-ul mare pe cap de locuitor şi nu prin sub-finanţarea anumitor componente din bugetul judiciar.

2.3 Tendinţe şi concluzii

În ceea ce priveşte aspectele bugetare, este de remarcat faptul că proporţia de răspunsuri care poate fi interpretată este mai mare ciclu după ciclu. Sfera statelor observate nu a fost niciodată mai întinsă ca acum. Datele CEPEJ continuă să influenţeze deciziile politice importante cu privire la modificările majore legate de creşterea bugetelor şi organizării instanţelor (**Azerbaidjan).**

Încă se pot observa diferenţe majore cu privire la eforturile bugetare ale statelor membre pentru sistemele lor judiciare. Statele europene cheltuiesc în medie 60 € pe cap de locuitor, anual, funcţionării sistemului judiciar, cu un nivel de mijloc de 46.60 € (22 de state depăşesc această valoare şi 22 de state se poziţionează sub această valoare) cu diferenţe majore (valorile extreme variază de la mai puţin de 23 € în 8 state sau entităţi la peste 100 € în 8 state şi entităţi). Rezultatul trebuie calculat ţinând cont de nivelurile aferente ale bogăţiei acestor state (PIB pe cap de locuitor).

Distribuţia angajamentului financiar faţă de instanţe, parchete şi asistenţa judiciară arată că, în medie, 65% din bugetele alocate sistemelor judiciare au deservit funcţionarea instanţelor, 25% parchetele şi 10% sistemul de asistenţă judiciară. O prioritate mai mare ocupă sistemele de asistenţă judiciară în statele cu sistem de drept cutumiar şi în sistemele de drept scandinave. Mijloacele alocate parchetelor din anumite state estice şi sud-est europene şi din câteva state vest europene corespund tradiţiilor acestor sisteme. De asemenea, reformele recente din domeniul procedurii penale, care extind atribuţiile parchetelor în etapa de urmărire şi elimină rolul judecătorilor de anchetă (**Austria, Elveţia**), au influenţat organizarea bugetului naţional.

Tendinţa generală este de evoluţie pozitivă a bugetului alocat sistemelor judiciare din Europa în ultimii ani, în valoare absolută (fără a ţine cont de inflaţie). Între 2012 şi 2014, tendinţa europeană este tot de creştere cu privire la bugetele alocate sistemului judiciar (+ 5,5% pentru 36 de state sau entităţi care pot fi analizate aici). Dezvoltarea sistemului judiciar rămâne o prioritate pentru bugetele publice ale statelor din Europa, în special în **Austria**, **Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **Finlanda**, **Franţa, Italia, Luxemburg**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Olanda**, **Norvegia**, **Polonia**, **Federaţia Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Suedia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Turcia**, **Ucraina**.

În ciuda crizei economice şi financiare din Europa, pentru jumătate din statele studiate se poate observa o creştere omogenă a bugetelor sistemelor judiciare în ultimii zece ani.

Totuşi, criza a avut un impact asupra evoluţiei bugetelor în mai multe state sau entităţi, în sensul că fie creşterea bugetului nu a fost întotdeauna liniară în ultimii ani, fie bugetul a urmat o tendinţă descrescătoare. Statele membre au luat măsuri pentru a reduce bugetele la anumite intervale de timp. Efectele din ultimii ani se pot menţiona în special în **Spania, Grecia, Croaţia, Irlanda, Portugalia, Lituania, Slovenia, Marea Britanie-Irlanda de Nord, Marea Britanie-Scoţie** şi, într-o măsură mai mică, **România.** Unele state sau entităţi au început să reducă bugetele deja din perioada 2008 – 2010, altele mai recent. Printre acestea, unele state sau entităţi continuă să reducă tendinţele în timp ce altele au putut inversa tendinţa şi au început să crească din nou bugetele (**Albania, Estonia, Islanda, Ungaria, Letonia**).

În acelaşi timp, criza a avut un impact indirect asupra bugetelor: litigiile sociale, comerciale şi de muncă sunt influenţate de agravarea situaţiei economice (faliment, concedieri, neplata sumelor cuvenite, executări silite etc). Această creştere a numărului de litigii generează costuri suplimentare pentru justiţie. Unele state au atras şi alte cheltuielile recente ca urmare a legislaţiei care implică instanţele în monitorizarea politicilor de migrare (solicitanţi de azil, imigrare ilegale).

Analiza defalcată a bugetelor instanţelor arată că investiţiile bugetare din sistemul judiciar acoperă toate componentele sistemului judiciar, deşi, de la o ţară la alta, eforturile se pot axa pe elemente specifice. De exemplu, statele cu sistem de drept cutumiar, care se bazează, în special, pe personal fără pregătire juridică de specialitate (cu excepţia **Irlandei**) şi angajează un număr mai mic de judecători (de obicei, mult mai experimentaţi), alocă o cotă mai mică din resurse pentru salarii, în timp ce această componentă este cea mai mare în bugetul sistemelor de drept continentale. În mod similar, un buget mai mare este alocat parchetelor în statele în care, în mod tradiţional, procurorii au ocupat o poziţie proeminentă în funcţionarea justiţiei. Pot fi identificate sisteme care se bazează pe un acces larg la justiţie, cu politici publice de justiţie ghidate de principiile Habeas Corpus şi generoase în ceea ce priveşte asistenţa judiciară, în special în entităţile din Marea Britanie şi în nordul Europei.

Cu privire la bugetul alocat salariilor, unele state care au alocat eforturi foarte mari pentru a ţine pasul cu salariile standard pentru sistemul judiciar din Europa au ajuns în prezent la o „viteză de croazieră". În plus,

efectele crizei financiare şi economice pot afecta frecvent resursele umane (mai ales numărul). Informatizarea sistemului judiciar rămâne o prioritate în creştere în Europa (reprezentând 3% din bugetul instanţelor), în ciuda diferenţelor existente între statele membre. Cu privire la formarea judiciară, eforturile financiare rămân la mai puţin de 1% din bugetul instanţelor, În medie; formarea judiciară ar trebui să fie o prioritate mai mare pentru statele europene (deşi unele dintre ele, luate individual, au făcut eforturi majore).

Unele ţări nu au alocat încă resurse majore (mai puţin de 2% din buget) pentru asistenţa judiciară, dar tendinţa generală este pozitivă, în special ţinând cont de cerinţele Convenţiei Europene a Drepturilor Omului. 26 state sau entităţi au crescut deja bugetele pentru asistenţa judiciară în Europa între 2010 şi 2012. Doar câteva state sau entităţi (8) au scăzut aceste bugete, explicând că acestea au făcut parte din cadrul general al reducerilor bugetare.

Capitolul 3. Accesul la justiţie

Asistenţa juridică este esenţială pentru garantarea accesului egal la justiţie pentru toţi, în special cetăţenilor care nu dispun de mijloace financiare suficiente. Această abordare respectă articolul 6.3 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului cu privire la cazurile de drept penal. În special pentru cetăţenii care nu dispun de suficiente mijloace financiare, asistenţa judiciară va creşte posibilitatea ca, în cadrul procedurilor judiciare, aceştia să fie asistaţi de profesionişti din domeniul juridic, gratuit (sau la un cost mai mic), sau să primească ajutor financiar.

Pe lângă prevederile Convenţiei Europene a Drepturilor Omului şi jurisprudenţa Curţii de la Strasbourg, Consiliul Europei încurajează statele sale membre să dezvolte sisteme de asistenţă judiciară şi a adoptat câteva Recomandări şi Rezoluţii în acest domeniu: Rezoluţia (76) 6 privind asistenţa judiciară în materie civilă, comercială şi administrativă; Rezoluţia (78) 8 privind asistenţa şi consilierea judiciară, Recomandarea R (93) 1 privind accesul efectiv la lege şi justiţie pentru cei foarte săraci şi Recomandarea Rec (2005) 12 care conţine un formular de cerere pentru asistenţă judiciară în străinătate pentru a fi utilizat în cadrul Acordului European privind transmiterea cererilor de asistenţă judiciară (CETS Nr. 092) şi protocolul adiţional la acesta[13].

În scopul prezentei evaluări, asistenţa judiciară este definită ca ajutor acordat de stat persoanelor care nu au suficiente mijloace financiare pentru a se apăra în faţa unei instanţe sau pentru a iniţia proceduri judiciare (acces la instanţă). Pentru prima dată, CEPEJ a încercat să strângă informaţii şi despre ajutorul acordat de anumite state sau entităţi membre în alte domenii pe lângă cel judiciar, pentru a preveni litigiile sau a permite accesul la consultanţă sau informaţii judiciare (accesul la lege). Unele state sau entităţi au diferenţiat cu greu, uneori, între aceste două categorii, care vor trebui dezvoltate în continuare în exerciţiile de evaluare viitoare.

[13] Prezenta Recomandare permite utilizarea formularelor comune pentru Uniunea Europeană şi Consiliul Europei, ce sunt în conformitate cu Directiva 2003/8/CE din 27 ianuarie 2003 privind asistenţa judiciară.

3.1 Sfera de acțiune a ajutorului public judiciar

3.1.1 Diferite tipuri de asistență judiciară

Tabelul 3.1 Sfera de acțiune a ajutorului public judiciar pentru toate cauzele (Q16, Q21)

State/entități	Tipuri de ajutor public judiciar				În cauzele penale, posibilitatea de a fi asistat gratuit de către un avocat		Ajutor public judiciar oferit în afara sferei judiciare
	Reprezentare în instanță		Consiliere juridică		Persoane inculpate	Victime	
	Penale	Alte cauze decît cele penale	Penale	Alte cauze decît cele penale			
Albania							
Andorra							
Armenia							
Austria							
Azerbaidjan							
Belgia							
Bosnia și Herțegovina							
Bulgaria							
Croația							
Cipru							
Republică							
Danemarca							
Estonia							
Finlanda							
Franța							
Georgia							
Germania							
Grecia							
Ungaria							
Islanda							
Irlanda							
Italia							
Letonia							
Lituania							
Luxemburg							
Malta							
Republica Moldova							
Monaco							
Muntenegru							
Olanda							
Norvegia							
Polonia							
Portugalia							
România							
Federația Rusă							
Serbia							
Slovacia							
Slovenia							
Spania							
Suedia							
Elveția							
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei							
Turcia							
Ucraina							
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor							
Marea Britanie - Irlanda de Nord							
Marea Britanie - Scoția							
Numărul de țări	47	47	39	38	47	37	18
Israel							

Da
Nu

Toate statele membre prevăd asistenţă judiciară atât în domeniul dreptului penal, cât şi în domeniul dreptului civil, ceea ce este, într-adevăr, binevenit, când se analizează cerinţele şi spiritul Convenţiei Europene a Drepturilor Omului şi jurisprudenţa Curţii.

În majoritatea statelor membre, asistenţa judiciară se asigură pentru reprezentare legală, consultanţă juridică şi alte forme de asistenţă (juridică). Sfera asistenţei judiciare în **Azerbaidjan, Germania, Islanda, Italia, Malta, Monaco, Polonia** şi **Elveţia** nu include consultanţă juridică pentru cauzele penale sau civile. **Ucraina** nu acordă asistenţă judiciară pentru cauzele civile.

În aspecte de materie penală, asistenţa judiciară se asigură mai mult sau mai puţin integral sau parţial în procedurile penale (asistenţa judiciară se acordă pentru urmărire premergătoare trimiterii în judecată în **Estonia, Ucraina** de exemplu) sau mai mult sau mai puţin unor categorii vaste de părţi în procedurile judiciare: se poate acorda asistenţă judiciară victimelor infracţiunilor în 37 de state sau entităţi membre. Statul poate să suporte costurile procedurale şi când acuzatul este achitat (**Islanda**).

În afară de domeniul dreptului penal, asistenţa judiciară poate fi acordată, mai mult sau mai puţin, în funcţie de tipurile de cauze avute în vedere. Mai multe state acordă asistenţă judiciară în principalele domenii juridice, cum ar fi domeniul dreptului civil sau domeniul dreptului administrativ (**Estonia, Franţa).** În unele state membre, domeniul de aplicare al cauzelor care pot obţine dreptul la asistenţă judiciară este mult mai limitat: de exemplu, asistenţa judiciară se limitează la anumite cauze de drept administrativ, care implică tratament psihiatric obligatoriu sau capacitatea de exerciţiu (**Georgia, Republica Moldova**) sau la cauzele cu privire la campaniile de mass-media, în cazul în care sunt în joc interese publice (**Albania**).

Doar două state membre oferă acces gratuit la toate instanţele pentru toate cauzele, **Franţa** şi **Luxemburg.** Trebuie ţinut cont de acest acces generalizat la instanţe la compararea bugetelor pentru asistenţă judiciară al acestor state cu bugetele altor state care au ca sursă de venit şi taxele de timbru. În majoritatea statelor şi entităţilor membre, asistenţa judiciară poate lua forma unei scutiri de la plata taxelor de timbru. Pentru cauzele de materie penală, nu se percepe taxă de timbru în niciun stat membru pentru a intenta acţiunea în instanţă, cu excepţia statelor precum **Croaţia, Cipru, Grecia, Monaco, Muntenegru, Portugalia, Serbia** şi **Elveţia** care percep aceste taxe. În aceste 8 state, când se acordă asistenţă judiciară, aceste taxe sunt acoperite de asistenţa judiciară acordată. În afară de cauzele de materie penală, sfera asistenţei judiciare nu include achitarea taxelor de timbru în **Armenia, Azerbaidjan, Bulgaria, Georgia, Letonia, Republica Moldova, Slovenia** şi **Ucraina.** Această scutire poate fi considerată ca făcând parte în mod direct din bugetul de asistenţă judiciară, atunci când acesta este calculat din punct de vedere financiar în cadrul bugetului de stat alocat asistenţei judiciare (**Finlanda**). În **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**, sistemul nu prevede scutirea de la plata taxelor de timbru, ci acoperă efectiv taxele de timbru prin sistemul de asistenţă judiciară. Pentru alte state, scutirea de la plata taxelor de timbru este un ajutor care nu poate fi evaluat în mod separat; această temă este abordată în capitolul privind taxele de timbru de mai jos (vezi capitolul 3.5).

30 de state sau entităţi prevăd posibilitatea de acordare a asistenţei judiciare pentru executarea hotărârilor judecătoreşti.

Asistenţa judiciară poate consta şi în suportarea onorariilor consultanţilor tehnici sau experţilor din cadrul expertizei judiciare (**Belgia, Slovenia, Spania**), sau ale interpreţilor (**Elveţia**), pregătirea documentelor necesare pentru a intenta o procedură judiciară (**Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Marea Britanie-Scoţia**), sau acoperirea (integrală sau parţială) costului altor profesionişti din domeniul juridic, cum ar fi notarii, executorii judecătoreşti (**Grecia, Turcia**) sau chiar detectivii particulari (**Italia**). Sistemul de asistenţă judiciară poate suporta şi costurile de deplasare (**Suedia**).

Asistenţă judiciară şi în alte domenii pe lângă procedurile judiciare

În plus, 18 state membre (**Armenia, Belgia, Bulgaria, Croaţia, Finlanda, Franţa, Georgia, Germania, Ungaria, Lituania, Republica Moldova, Muntenegru, Olanda, Norvegia, Portugalia, Slovacia, Slovenia, Elveţia**) raportează în mod explicit că acordă asistenţă judiciară şi în alte domenii, nu doar în domeniul judiciar, pentru a preveni procedurile judiciare sau pentru a facilita accesul la justiţie. Totuşi, doar **Germania**, **Lituania** şi **Norvegia** pot cuantifica în prezent atât bugetele, cât şi numărul de cauze, în timp ce **Franţa** şi **Elveţia** pot indica bugetele alocate acestui tip de asistenţă judiciară. Această analiză trebuie integrată în contextul exerciţiilor viitoare de evaluare.

De exemplu, unele sisteme permit acordarea asistenţei judiciare în cadrul procedurilor de soluţionare alternativă a litigiilor (SAL) sau de conciliere între părţi (**Bulgaria**, **Franţa**, **Olanda**, **Portugalia**, **Slovacia**)[14].

Figura 3.2 Proporţia de cauze penale faţă de cauze civile în bugetul public anual alocat pentru ajutorul public judiciar în cauzele înfăţişate în instanţă, în 2012 (Q12)

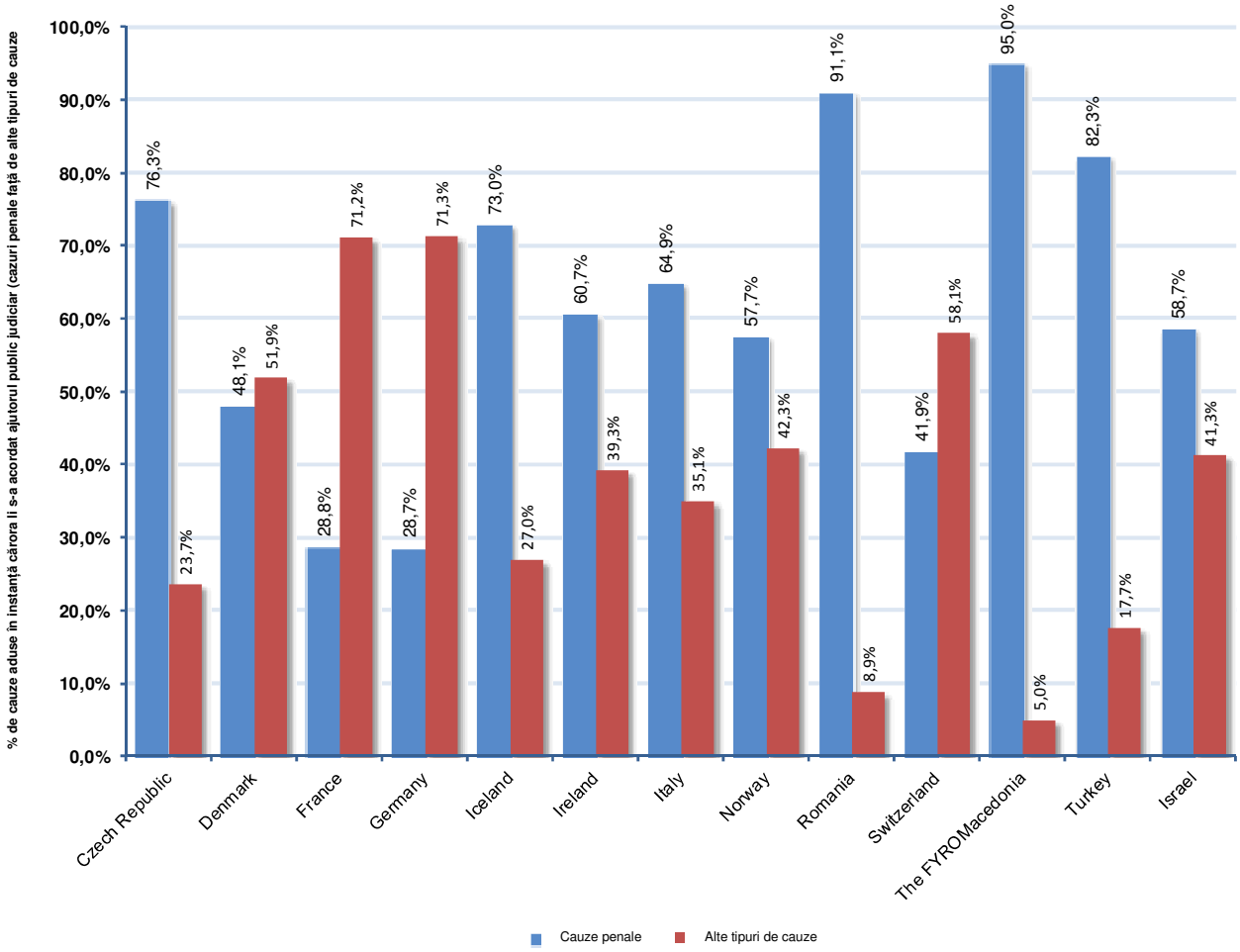

În anumite state, asistenţa judiciară se concentrează în principal pe cauzele de materie penală (**Cehia, Islanda, Irlanda, Italia, Norvegia, România, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Turcia** şi **Israel**). Unele state alocă aproape aceleaşi sume atât cauzelor de materie civilă, cât şi celor de materie penală (**Danemarca**). Într-un al treilea grup de state, se alocă o parte mai mare din bugetul pentru asistenţă judiciară cauzelor civile (**Franţa, Germania, Elveţia**).

3.1.2 Condiţiile de acordare a asistenţei judiciare

Pentru tipurile de cazuri eligibile pentru asistenţa judiciară, care variază în funcţie de state sau entităţi (vezi secţiunea 3.1 de mai sus), există, de regulă, condiţii de acordare a asistenţei judiciare care depind de situaţia financiară a solicitantului şi/sau de temeinicia cauzei.

[14] Vezi capitolul 6.1.3 de mai jos.

Tabelul 3.3 Autoritatea responsabilă de acordarea ajutorului public judiciar și sistemul privat de asigurări juridice

State/entități	Autoritatea responsabilă de acordarea sau refuzarea ajutorului public judiciar				Sistem privat de asigurări privind cheltuielile judiciare
	Refuz posibil pentru lipsa de fond a cauzei	Instanțele	Autoritate externă	Instanțele și organisme externe	
Albania	■		■		■
Andorra		■			■
Armenia	■	■	■		
Austria	■	■			■
Azerbaidjan		■			■
Belgia	■	■	■		■
Bosnia și Herțegovina	■	■	■		■
Bulgaria	■	■	■		
Croația	■		■		
Cipru		■	■		■
Republică Cehă	■			■	■
Danemarca	■		■		■
Estonia	■	■			■
Finlanda	■			■	■
Franța	■			■	■
Georgia				■	■
Germania	■	■			■
Grecia		■			■
Ungaria	■		■		■
Islanda	■		■		■
Irlanda	■		■		
Italia	■			■	■
Letonia	■		■		
Lituania	■		■		■
Luxemburg	■		■		■
Malta	■		■		
Republica Moldova			■		
Monaco	■			■	■
Muntenegru	■	■			
Olanda	■		■		■
Norvegia	■	■	■		■
Polonia	■	■			■
Portugalia			■		■
România	■	■	■		
Federația Rusă				■	
Serbia		■			
Slovacia	■			■	■
Slovenia	■	■			■
Spania	■		■		■
Suedia	■			■	■
Elveția	■	■			■
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei		■	■		
Turcia	■	■	■		
Ucraina		■	■		■
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	■		■		■
Marea Britanie - Irlanda de Nord	■		■		■
Marea Britanie - Scoția	■		■		■
Numărul de țări	**36**	**21**	**27**	**9**	**34**
Israel	■		■		

■ Da

■ Nu

Comentarii:

Danemarca: Se ţine cont, inter alia, de următoarele aspecte la acordarea sau refuzarea asistenţei judiciare: [1] Importanţa cauzei pentru solicitant; [2] Probabilitatea admiterii cererii solicitantului de către instanţă; [3] Valoarea cauzei; [4] Cheltuielile de judecată estimate şi [5] Posibilitatea trimiterii cauzei unui consiliu privat de soluţionare a reclamaţiilor. **Tribunalele consemnează în procedură dacă s-a acordat asistenţă judiciară. Instanţa însăşi poate acorda asistenţă judiciară, dar poate fi acordată şi de agenţii de stat în funcţie de venit şi/sau natura cauzei.**
Spania: Dacă Baroul consideră că solicitantul nu îndeplineşte condiţiile de bază, sau în cazul în care capătul principal de cerere este vădit inadmisibil sau neîntemeiat, va înştiinţa solicitantul în decurs de cinci zile că nu a numit temporar un avocat şi va trimite cererea Comisiei de Asistenţă Judiciară. Comisia de Asistenţă Judiciară este înştiinţată în legătură cu dosarul în cauză şi de numirile temporare în decurs de trei zile pentru ca aceasta să verifice dosarul şi să se pronunţe. Dacă Baroul nu se pronunţă în decurs de cincisprezece zile, solicitantul poate trimite din nou cererea Comisiei de Asistenţă Judiciară, care va obţine imediat dosarul şi va impune, simultan, numirea temporară a unui avocat pledant sau reprezentant legal.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: solicitantul trebuie să demonstreze că are motive întemeiate pentru a intenta, a se apăra sau a fi parte procesuală şi că este rezonabil, în contextul special al cauzei sale, să se acorde asistenţă judiciară. De exemplu, Agenţia de Asistenţă Judiciară trebuie să ţină cont dacă acea cauză are o şansă rezonabilă să fie admisă, dacă beneficiile litigiului ar putea depăşi costurile atrase şi dacă solicitantul ar obţine un câştig personal semnificativ ca urmare a procedurii, luând în calcul şi obligaţia de a restitui costurile dacă are câştig de cauză. Aceşti factori sunt similari celor care ar influenţa un client plătitor, cu mijloace moderate, să intenteze o acţiune în instanţă. În urma unei consultări recente, Ministerul Justiţiei a anunţat că toate cauzele civile trebuie să aibă cel puţin 50% şanse de succes pentru a fi finanţate.
Marea Britanie-Scoţia: Se poate refuza asistenţa judiciară din motive de netemeinicie a cauzei, iar Consiliul trebuie să fie convins de mai multe aspecte înainte de a acorda asistenţă judiciară cauzelor civile, pentru reprezentarea minorilor şi pentru minori.

Temeinicia cauzei

Temeinicia cauzei sau, altfel spus, dacă respectivul caz este bine întemeiat în scopul de a se acorda asistenţă judiciară, este irelevant în cauzele de materie penală. Testul temeiniciei cauzei, testul folosit pentru a decide dacă un caz primeşte asistenţă judiciară, ţine cont de probabilitatea ca partea să aibă câştig de cauză şi dacă **avantajele litigiului depăşesc cheltuielile atrase din fondurile publice.** Acest test se aplică doar cauzelor civile. Pentru statele membre ale Uniunii Europene, Directiva 2003/8/CE prevede că este posibil, în principiu, să se refuze asistenţa judiciară în alte cazuri decât cele penale pentru lipsa de temei, deşi **Cipru, Grecia** şi **Portugalia** par să nu-şi fi schimbat procedura până acum. În 11 state, **Andorra**, **Azerbaidjan**, **Cipru**, **Georgia**, **Grecia**, **Republica Moldova**, **Portugalia**, **Federaţia Rusă**, **Serbia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** şi **Ucraina** nu se poate refuza asistenţa judiciară pentru lipsa de temei a cazului.

Decizia de a acorda sau de a refuza asistenţa juridică în baza temeiniciei cauzei este, de obicei, luată de instanţa de judecată (21 de state sau entităţi) sau de către o autoritate externă (15 state sau entităţi), sau de către o instanţă şi/sau o autoritate externă (27 de state sau entităţi), sau de către un organism mixt, format din judecători şi persoane fără pregătire juridică de specialitate (9 state sau entităţi). Baroul poate fi însărcinat cu o astfel de decizie (**Croaţia, Turcia**). În **Estonia**, procurorii sau poliţia au o asemenea competenţă pentru cazurile asupra cărora au competenţă.

Eligibilitate individuală pentru asistenţă judiciară

În anumite state membre, eligibilitatea este analizată în funcţie de fiecare caz în pare (**Bulgaria, Cehia, Polonia, Elveţia**), dar, în general, asistenţa judiciară se acordă în funcţie de mijloacele financiare ale cetăţeanului. Aceste reguli de eligibilitate pot include o evaluare a venitului şi bunurilor persoanei. Este dificil de comparat eligibilitatea pentru asistenţă judiciară între statele membre ca urmare a variaţiei vaste a regulilor de eligibilitate şi a plafoanelor financiare.

Se poate impune şi prin lege nivelul de asistenţă judiciară ce se poate acorda, de a acoperi integral sau parţial cheltuielile judiciare totale (**Austria, Belgia, Franţa**) sau de a stabili o metodă specifică de evaluare a valorii asistenţei judiciare acordate (**Finlanda, Republica Moldova**) care, de exemplu, poate depinde de venitul minim din statul sau entitatea în cauză (**Federaţia Rusă**).

Majoritatea statelor membre au reguli de eligibilitate în funcţie fie de venitul per membru de familie, fie de venitul pe gospodărie; unele state sau entităţi membre specifică, printre regulile de eligibilitate, anumite categorii de persoane eligibile să primească asistenţă judiciară fără verificarea anterioară a mijloacelor financiare, precum persoane vulnerabile din punct de vedere social (**Bosnia şi Herţegovina, Croaţia, Letonia, Monaco, Muntenegru, Spania, Turcia**). În **Lituania, Ungaria, Marea Britanie – Anglia şi Ţara**

Galilor şi **Marea Britanie-Scoţia**, decizia de a acorda asistenţă judiciară se bazează pe condiţii de eligibilitate mai cuprinzătoare care specifică în detaliu plafoanele de venit şi categoriile de beneficiari. În **Turcia,** justiţiabilii pot primi asistenţă judiciară la prezentarea unui certificat social. În anumite state şi entităţi, doar anumiţi cetăţeni sunt eligibili (de exemplu în **Georgia**, unde persoanele cu venituri insuficiente, înregistrate în Baza de date unificată a familiilor vulnerabile din punct de vedere social, pot primit asistenţă judiciară). În **Grecia**, asistenţa judiciară se acordă doar cetăţenilor Uniunii Europene sau cetăţenilor din statele terţe, cu condiţia ca justiţiabilii să fie rezidenţi ai unui stat membru al Uniunii Europene (cu anumite excepţii pentru anumite cazuri de materie administrativă).

3.1.3 Taxe de timbru, impozite şi rambursare

În majoritatea statelor membre, anumite cauze sunt scutite de la plata taxelor judiciare, cum ar fi anumite proceduri civile (**Albania**), procedurile ce privesc apărarea drepturilor şi valorilor constituţionale (**Portugalia**), cauzele de drept administrativ (**Bulgaria**, **Estonia**), cauzele sub incidenţa dreptului muncii şi/sau drept social (**Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **Croaţia**, **Estonia**, **Italia**, **Lituania**, **Moldova**, **Polonia**, **România**, **Slovacia, Slovenia**, **Elveţia**), dreptul familiei sau minorilor (**Finlanda**, **Irlanda**, **Italia**, **Lituania**, **Moldova**, **Norvegia**, **Spania**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**), de stare civilă (**Spania**), agriculturii (**Italia**), fiscal (**Portugalia**), dreptului electoral (**România**) sau închirieri de domicilii (**Elveţia**). Unele state impun ca taxele judiciare să fie achitate doar la finalul procedurilor (**Finlanda**).

Costurile procedurilor judiciare nu constau doar în costurile cu reprezentarea judiciară, consultanţa legală, taxele de timbru/taxele judiciare, ci pot include şi costuri ce trebuie suportate de partea perdantă. Acestea pot include despăgubiri, costuri pentru daunele provocate sau toate cheltuielile juridice atrase de partea cu câştig de cauză.

De obicei, cheltuielile de judecată trebuie rambursate de partea perdantă sau când instanţa de competenţă penală decide că partea este nevinovată. În toate statele sau entităţile respondente (47), decizia judecătorului are un impact asupra părţii care suportă cheltuielile de judecată în cauze civile. Decizia judiciară nu are efect asupra răspunderii cu privire la costuri în cauzele penale din **Germania**, **Irlanda**, **Malta**, **Moldova**, **Olanda**, **Marea Britanie-Scoţia**.

3.1.4 Acces la justiţie fără asistenţă judiciară

O evoluţie care facilitează accesul la justiţie în statele europene, în special pentru persoanele care nu primesc asistenţă judiciară, este legată de existenţa asigurărilor private pentru cheltuielile juridice. În 34 de state sau entităţi membre, cetăţenii se pot asigura pentru acoperirea costurilor de consultanţă legală, asistenţă juridică sau reprezentare în instanţă, comparativ cu 29 de state membre în 2012.

În **Armenia, Bulgaria, Croaţia, Irlanda, Letonia, Malta, Republica Moldova, Muntenegru, România, Federaţia Rusă, Serbia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** şi **Turcia** nu există sistem privat de asigurări pentru cheltuielile de judecată**. Toate aceste** state membre asigură asistenţă judiciară pentru consultanţă legală şi reprezentare în instanţă pentru toate cauzele, cu excepţia **Maltei** care asigură asistenţă judiciară doar pentru reprezentare în instanţă pentru toate cauzele.

Mai multe ţări includ clauze în criteriile de eligibilitate pentru acordarea asistenţei judiciare în sensul că nu se acordă asistenţă judiciară când există asigurare care acoperă cheltuielile de judecată, fie că este vorba de consultanţă, reprezentare în instanţă sau taxe de timbru (cum este cazul în **Danemarca, Finlanda, Franţa** şi **Suedia**).

3.2 Bugetul pentru ajutor public judiciar

Capitolul 2 include analiza bugetului pentru asistenţă judiciară în statele şi entităţile membre, în funcţie de „locuitor" şi ca „procent din PIB pe cap de locuitor". Cu ajutorul detaliilor cu privire la cauzele acoperite de asistenţă judiciară (atât penale, cât şi civile, fie că ajung în instanţă sau nu) se poate calcula sume medie de asistenţă judiciară alocată per cauză. Doar 20 de state şi entităţi au putut furniza date despre numărul de cauze în care s-a acordat asistenţă judiciară.

Este dificil să se încerce comparaţia bugetului pentru asistenţă judiciară[15],fie că este per cauză sau per locuitor, date fiind diferenţele sferei de aplicabilitate şi eligibilităţii pentru asistenţă judiciară şi serviciile

[15] Nota explicativă pentru evaluare menţionează că bugetul pentru asistenţă judiciară raportat „trebuie să fie aprobat oficial de Parlament (sau de către un alt organism competent), dar nu şi cel cheltuit efectiv". Unele state şi entităţi au raportate cheltuielile executate; pentru detalii, vezi comentariile;

juridice pentru care statele stabilesc anumite prevederi. Există şi alţi factori care pot explica deosebirile, precum diferenţele din sistemul efectiv de justiţie, diferenţele de procedură (fie că este un sistem inchizitorial sau al contradictorialităţii), şi folosirea de către stat sau entitate a sistemelor de soluţionare alternativă a litigiilor (SAL). De aceea, nu se pot trage concluzii clare cu privire la motivele pentru care cheltuielile acoperite de bugete sunt atât de variate.

Figura 3.4 Bugetul public anual global alocat ajutorului public judiciar pentru toate cauzele per locuitor (în €) și PIB per capita în 2012 (Q1, Q3, Q12)

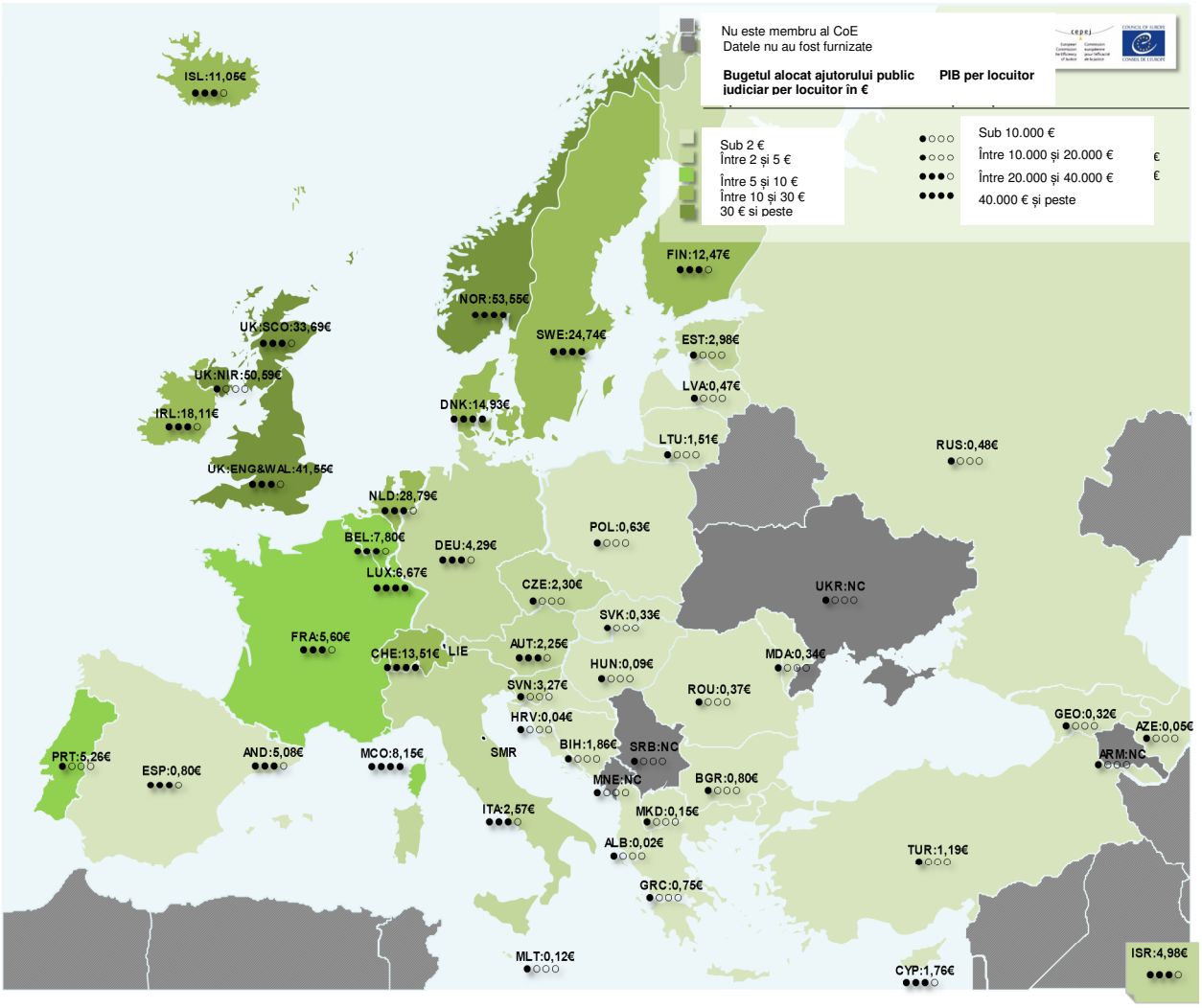

Bugetul public general anual alocat asistenţei judiciare este suma bugetului alocat cauzelor aflate sau nu pe rolul instanţei, în materie penală şi non-penală.

Două entităţi din Marea Britanie (**Marea Britanie-Irlanda de Nord, Marea Britanie-Scoţia**), ţările din Europa de Nord (**Norvegia, Olanda, Suedia, Irlanda, Danemarca, Islanda, Finlanda**) şi **Elveţia** cheltuiesc cele mai mari bugete pentru asistenţă judiciară per locuitor. Acest sprijin pentru accesul la justiţie şi la instanţe rămâne la valori mici (mai puţin de 1 € pe locuitor) în statele din Europa Centrală şi de Est care nu au avut astfel de sisteme înainte de a deveni membre ale Consiliului Europei şi în care aceste sisteme sunt în curs de dezvoltare (**Albania**, **Croaţia**, **Azerbaidjan**, **Ungaria**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, Georgia**, **Slovacia**, **Republica Moldova**, **România**, **Letonia**, **Federaţia Rusă**, **Polonia**, **Bulgaria**) precum şi în anumite state din Europa de Sud (**Grecia**, **Malta**, **Spania**).

Tabelul 3.5 Numărul cazurilor de ajutor public judiciar (Q20, Q20.1) la 100.000 locuitori (Q1) și suma alocată din bugetul public pentru ajutor public judiciar (Q12) per cauză în 2012

	Numărul de cauze cărora li s-a acordat ajutor public judiciar			Numărul de cauze cărora li s-a acordat ajutor public judiciar la 100 000 locuitori			Bugetul public anual alocat ajutorului public judiciar raportat la o cauză în care s-a acordat		
State/entități	Cauze înfățișate în instanță (Q20)	Cauze care nu au fost înfățișate în instanță (Q20.1)	Total	Cauze înfățișate în instanță	Cauze care nu au fost înfățișate în instanță	Total	Cauze înfățișate în instanță	Cauze care nu au fost înfățișate în instanță	Total
Albania	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Andorra	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Armenia	3 119	172	**3 291**	103	6	**109**	NC	NC	NC
Austria	20 239	nap	**20 239**	239	NC	**239**	NC	NC	**939 €**
Azerbaidjan	6 040	NAP	**6 040**	65	NC	**65**	NC	NC	**76 €**
Belgia	68 597	58 050	**126 647**	615	520	**1 135**	NC	NC	**687 €**
Bosnia și Herțegovina	5 843	NA	NC	152	NC	NC	NC	NC	NC
Bulgaria	40 134	2 112	**42 246**	551	29	**580**	NC	NC	**138 €**
Croația	NA	465	NC	NC	11	NC	NC	NC	NC
Cipru	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Republică	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Danemarca	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Estonia	NA	NA	**17 031**	NC	NC	**1 324**	NC	NC	**225 €**
Finlanda	43 255	34 794	**78 049**	797	641	**1 438**	NC	NC	**867 €**
Franța	915 563	NA	NC	1 396	NC	NC	337 €	NC	NC
Georgia	7 173	121	**7 294**	160	3	**163**	NC	NC	**196 €**
Germania	715 191	767 278	**1 482 469**	891	956	**1 848**	434 €	45 €	**232 €**
Grecia	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ungaria	7 460	12 414	**19 874**	75	125	**201**	NC	NC	**46 €**
Islanda	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Irlanda	60 552	NA	NC	1 319	NC	NC	1 373 €	NC	NC
Italia	191 122	NA	NC	320	NC	NC	803 €	NC	NC
Letonia	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Lituania	49 692	44 195	**93 887**	1 654	1 471	**3 126**	81 €	12 €	**48 €**
Luxemburg	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	528	NA	NC	125	NC	NC	94 €	NC	NC
Republica Moldova	9 705	20 526	**30 231**	273	577	**849**	NC	NC	**40 €**
Monaco	753	NAP	**753**	2 084	NC	**2 084**	NC	NC	**391 €**
Muntenegru	241	63	**304**	39	10	**49**	NC	NC	NC
Olanda	486 573	60 312	**546 885**	2 900	359	**3 260**	NC	NC	**883 €**
Norvegia	45 661	19 048	**64 709**	904	377	**1 281**	5 639 €	684 €	**4 180 €**
Polonia	NA	NAP	**NA**	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Portugalia	166 919	1 359	**168 278**	1 592	13	**1 605**	NC	NC	**328 €**
România	41 767	NA	NC	196	NC	NC	191 €	NC	NC
Federația Rusă	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Serbia	NA	NAP	**NA**	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Slovacia	NA	13	NC	NC	0	NC	NC	NC	NC
Slovenia	5 607	698	**6 305**	272	34	**306**	1 202 €	NC	**1 069 €**
Spania	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Suedia	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Elveția	N.A.	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	2 456	NAP	**2 456**	119	NC	**119**	124 €	NC	**124 €**
Turcia	102 305	NA	NC	135	NC	NC	878 €	NC	NC
Ucraina	NA	NAP	**NA**	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	714 294	NA	NC	1 263	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	57 400	N/A	NC	3 148	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Scoția	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Media	139 563	63 851	**142 999**	792	321	**1 041**	1 014,10 €	246,84 €	**615,87 €**
Mediana	41 767	7 263	**20 239**	320	80	**849**	433,54 €	44,93 €	**232,41 €**
Minima	241	13	**304**	39	0	**49**	81,10 €	11,62 €	**40,08 €**
Maxima	915 563	767 278	**1 482 469**	3 148	1 471	**3 260**	5 638,79 €	683,97 €	**4 180,27 €**
Israel	NA	NA	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC

Tabelul 3.6 Bugetul total anual aprobat alocat pentru ajutor public judiciar, în €, și defalcarea acestuia între cauze care au fost înfățișate în instanță și cauze care nu au mai ajuns pe rolul instanțelor (Q12)

State/entități	Bugetul public anual total aprobat alocat ajutorului public judiciar), în € (Q12,1+ Q12.2)	Bugetul anual public alocat ajutorului public judiciar pentru cauzele înfățișate în instanță (Q12.1)	Bugetul anual publicalocat ajutorului public judiciar pentru cauze în procedură necontencioasă sau pentru cauze care nu au mai ajuns pe rolul instanțelor*(Q12.2)
Albania	60 253 €	NA	NA
Andorra	387 485 €	NA	NA
Armenia	NA		
Austria	19 000 000 €	NA	NA
Azerbaidjan	457 000 €	NA	NAP
Belgia	87 024 000 €	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	7 128 234 €	NA	NA
Bulgaria	5 811 015 €	NA	NA
Croația	166 631 €	NA	NA
Cipru	1 526 738 €	NA	NA
Republică Cehă	24 142 835 €	24 142 835 €	NA
Danemarca	83 643 048 €	83 643 048 €	NA
Estonia	3 835 000 €	NA	NA
Finlanda	67 697 000 €	NA	NA
Franța	367 180 000 €	308 120 000 €	59 060 000 €
Georgia	1 428 885 €	NA	NAP
Germania	344 535 431 €	310 062 277 €	34 473 154 €
Grecia	8 300 000 €	NA	NA
Ungaria	907 974 €	NA	NA
Islanda	3 555 654 €	3 555 654 €	NAP
Irlanda	83 159 000 €	83 159 000 €	NA
Italia	153 454 322 €	153 454 322 €	NA
Letonia	962 294 €	NA	NA
Lituania	4 543 826 €	4 030 145 €	513 681 €
Luxemburg	3 500 000 €	NA	NA
Malta	49 500 €	49 500 €	NA
Republica Moldova	1 211 570 €	NA	NA
Monaco	294 400 €	NA	NAP
Muntenegru	NA	NA	NA
Olanda	483 000 000 €	NA	NA
Norvegia	270 501 300 €	257 473 000 €	13 028 300 €
Polonia	24 107 000 €	24 107 000 €	NA
Portugalia	55 184 100 €	NA	NA
România	7 958 050 €	7 958 050 €	NA
Federația Rusă	69 401 711 €	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA
Slovacia	1 771 287 €	NA	NA
Slovenia	6 741 620 €	6 741 620 €	NA
Spania	36 890 711 €	NA	NA
Suedia	236 399 146 €	NA	NA
Elveția	108 609 657 €	106 077 162 €	2 532 495 €
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	304 741 €	304 741 €	NAP
Turcia	89 840 624 €	89 840 624 €	NA
Ucraina	NA	NA	NAP
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2 350 470 057 €	NA	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord	92 250 000 €	NA	NA
Marea Britanie - Scoția	179 000 000 €	NA	NA
Media	122 939 351 €	91 419 936 €	21 921 526 €
Mediana	8 300 000 €	53 650 918 €	13 028 300 €
Minima	49 500 €	49 500 €	513 681 €
Maxima	2 350 470 057 €	310 062 277 €	59 060 000 €
Israel	39 771 572 €	39 771 572 €	NA

* consultanță juridică, soluționarea alternativă a litigiilor, etc.

Notă: bugetul pentru asistenţă judiciară inclus în tabelul de mai sus reprezintă suma totală pentru cei care beneficiază de asistenţă judiciară, inclusiv avocaţii. Această cheltuială nu include costurile administrative aferente asistenţei judiciare.

Comentarii:

Estonia: asistenţa judiciară se poate acorda pentru cauzele aduse sau nu pe rolul instanţei. Numărul total de cauze pentru care s-a acordat asistenţă judiciară în 2012 este de 17.031. Nu se poate defalca numărul acestor cauze între cele aduse pe rolul instanţei şi cele care nu au ajuns în instanţă. În mod similar, bugetul pentru asistenţa judiciară alocat cauzelor aduse pe rolul instanţei şi celor care nu au ajuns în instanţă nu se poate defalca din bugetul total alocat asistenţei judiciare."
Georgia: sunt incluse următoarele cauze civile: [1] Cauze de procedură disciplinară împotriva deţinuţilor; [2] Cauze ce implică infracţiuni administrative sancţionate cu detenţie administrativă [3] Cauze care implică tratament psihiatric obligatoriu; scăderea semnificativă a numărului de cauze care au primit asistenţă judiciară între 2010 şi 2012 este corelată cu scăderea drastică a infracţionalităţii la nivel naţional în 2012.
Ungaria: sistemul de asistenţă judiciară poate acorda asistenţa extrajudiciară sub două modalităţi: consultanţă juridică şi pregătirea documentelor legale.
Irlanda: numărul de 10.913 reprezintă certificatele de asistenţă judiciară în cauze civile şi include cauzele care nu ar fi ajuns în instanţă. Nu include cazurile solicitanţilor de azil în care s-a acord asistenţă judiciară.
Italia: numărul mare de cauze pentru care s-a acordat asistenţă judiciară comparativ cu 2010 se explică prin faptul că a crescut uşor plafonul. Pentru a primi asistenţă judiciară, venitul anual al solicitantului trebuie să fie sub **10.766 €**. Dacă persoana locuieşte cu soţul/soţia sau cu alte rude, trebuie să se ţină cont de suma veniturilor tuturor membrilor familiei. Plafonul a crescut uşor (comparativ cu 2010) conform indicelui costului de trai.
Lituania: numărul de cauze penale include cauzele în care s-a acordat asistenţă judiciară prin decizia unui ofiţer de anchetă premergătoare trimiterii în judecată (17.853 de cauze), a procurorului sau instanţei (15.312 cauze) (cu prezenţa obligatorie a unui avocat al apărării) şi în care s-a acordat asistenţă judiciară unei cauze penale prin decizia serviciilor de asistenţă judiciară garantate de stat (în care nu este obligatorie apărarea sau persoana este parte vătămată) (2146 de cauze). Numărul cauzelor de altă natură decât cele penale include cazurile în care s-a acordat asistenţă judiciară în cauze civile (13.595) sau administrative (786) printr-o decizie a serviciilor de asistenţă judiciară garantate de stat.
Malta: în cauzele penale, s-a început colectarea datelor statistice în august 2012, iar numărul cauzelor menţionate mai sus se referă la perioada august-decembrie 2013. Între ianuarie şi octombrie 2013, numărul cauzelor penale care au primit asistenţă judiciară a fost de 463. Asemenea statisticii pentru cauze civile, aceasta se referă la toate solicitările de asistenţă judiciară efectuate pentru procedurile civile ce urmează să fie iniţiate.
Muntenegru: În 2012, s-au depus 427 de cerere de asistenţă judiciară. S-a acordat asistenţă judiciară pentru 304 cereri, s-a refuzat pentru 70 de cereri, 31 de cereri au fost respinse, în 24 de cauze s-a suspendat procedura de acordare a asistenţei judiciare. La finalul anului 2012, nu se luase decizie pentru 2 cereri. Numărul 304 reprezintă cauzele totale care au primit asistenţă judiciară (cauzele trimise în judecată + cauzele netrimise în judecată). Din acest număr, 63 de cauze nu au ajuns în instanţă.
Olanda: totalul include cauzele cu asistenţă de permanenţă, excluzând asistenţa judiciară acordată avocaţilor în timpul „piketdienst" (avocaţi disponibili în permanenţă). În 2012, s-au alocat circa 127.000 de avocaţi disponibili în permanenţă. De reţinut: [1] nu sunt incluse bugetul şi cauzele Ghişeului Juridic (una din modalităţile de asistenţă judiciară primară); [2] Se estimează bugetele şi cauzele cu disponibilitate în permanenţă pentru secţia de drept penal şi nepenal plecând de la ipoteza că distribuţia acestor tipuri de cauze este similară celor cu disponibilitate în permanenţă.
Norvegia: numerele se bazează pe o abordare individuală. Drept urmare, am extras numerele din sistemul de contabilitate centralizată al instanţelor, şi nu din sistemul instanţelor de gestionare a cauzelor, deoarece fiecare caz înregistrat în sistemul de gestionare a cauzelor poate conţine mai mulţi justiţiabili care primesc asistenţă judiciară (de exemplu, pârâtul şi persoanele vătămate). Norvegia nu a putut pune la dispoziţie numărul cauzelor de asistenţă judiciară pentru 2012, astfel că diferenţa dintre 2010 şi 2012 va fi semnificativă. De aceea, trebuie luat în calcul anul 2012 ca punct de comparaţie pentru Norvegia. Cazurile care primesc asistenţă judiciară şi nu ajung pe rolul instanţei (şi anume, nu implică judecătorul în instrumentarea obişnuită a cauzei) sunt reglementate de Legea cu privire la asistenţă judiciară gratuită. Aceste cauze includ, inter alia, cauze de familie, contestaţii cu privire la deciziile autorităţilor de ocupare şi de ajutor social, cauze cu privire la domiciliul justiţiabilului şi cereri de despăgubire pentru victime ale violenţei. În plus, se poate acorda asistenţă judiciară pentru mai multe categorii de cauze reglementate de Legea privind migraţia.

România: sunt disponibile date doar pentru Curţile de Apel şi Tribunale. Baza de date ECRIS nu a fost funcţională pentru judecătorii şi Înalta Curte în 2012.
Slovacia: nu este disponibil numărul de cauze penale în care i s-a alocat gratuit un avocat din oficiu pârâtului.
Spania: în 2012, 662.434 de cereri au beneficiat de asistenţă judiciară, datele nu diferenţiază între cauzele trimise sau nu în judecată.
Elveţia: majoritatea cantoanelor nu strâng date statistice despre numărul cauzelor pentru care s-a acordat asistenţă judiciară. Într-adevăr, nu se ia întotdeauna o decizie în legătură cu asistenţă judiciară. Adesea, instanţa decide acordarea asistenţei judiciare în hotărârea sa finală.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": în 2012, 2.305 cauze penale au fost trimise în judecată pentru care o instanţă a acordat asistenţă judiciară gratuită. În plus, în acelaşi ani, instanţa a acordat asistenţă judiciară gratuită pentru 97 de cauze civile trimise în instanţă şi 54 de cauze civile pentru care Ministerul Justiţiei a acordat asistenţă judiciară conform Legii privind asistenţă judiciară gratuită.
Turcia: datele se referă la numărul de persoane care au primit asistenţă judiciară, nu la numărul de dosare; un dosar ar putea include asistenţă judiciară pentru mai multe persoane;
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: nu se poate defalca procentul de fonduri pentru asistenţă judiciară cheltuit sau alocat cauzelor aduse pe rolul instanţei şi celor netrimise în judecată. Suma totală cheltuită este preluată din raportul anual al Agenţiei pentru Asistenţă Judiciară şi din raportul anual 2012/13 al Comisiei pentru servicii juridice.
Marea Britanie-Scoţia: Fondurile alocate de statul scoţian asistenţei judiciare nu sunt doar în numerar. Drept urmare, nu există un buget alocat ca atare. Statul scoţian nu alocă o sumă pentru a acoperi costurile cauzelor ce primesc asistenţă judiciară din bugetele sale în funcţie de o cheltuială estimată. Sumele poată denumirea de Fond pentru asistenţă judiciară. Guvernul scoţian alocă fonduri pentru asistenţă şi Consiliului de asistenţă judiciară pentru a acoperi costurile administrative ale organizaţiei. Bugetul alocat pentru asistenţă judiciară nu este defalcat între cauze penale şi civile. Numărul menţionat mai sus acoperă perioada aprilie 2012 – martie 2013.
Israel: nu se acordă asistenţă judiciară pentru cauzele necontencioase sau cauzelor în care scopul asistenţei judiciare este de a preveni o acţiune în instanţă. Se acordă asistenţă judiciară cauzelor care urmează să fie trimise în instanţă sau în faţa altor comisii cvasi-judiciare, conform celor menţionate la comentariul aferent întrebării 20 (în toate aceste cazuri, cauza poate fi soluţionată înainte de a fi înaintată instanţelor, dar nu acesta este scopul principal).

Pentru a compara bugetul mediu alocat asistenţei judiciare per locuitor sau per cauză, este de reţinut că cererea de asistenţă judiciară (numărul de persoane/cauze ce solicită asistenţă judiciară), criteriile prin care se acordă asistenţă judiciară (sfera de aplicabilitate şi criteriile de eligibilitate impuse de stat), complexitatea cauzei, costurile pentru profesionişti judiciari şi costurile administrative au toate un impact asupra nivelului de asistenţă judiciară alocată per cauză; şi orice comparaţie a asistenţei judiciare cheltuite trebuie abordată cu atenţie.

În acest exerciţiu de evaluare, CEPEJ a încercat să ajusteze analiza eforturilor bugetare alocate asistenţei judiciare ţinând cont de cazurile netrimise în instanţă suportate de anumite politici de asistenţă judiciară. Pentru aceasta, este mult mai relevant calculul valorii asistenţei judiciare alocate unei singure cauze. Ţinând cont de informaţiile disponibile cu privire la buget şi la numărul de cauze acoperite în total de asistenţă judiciară, fie că sunt contencioase sau necontencioase, se poate analiza politica de asistenţă judiciară a 17 state membre. Prin concentrarea atenţiei pe cauzele contencioase şi bugetul corespunzător, se pot trage concluzii pentru încă alte 6 state membre.

Trebuie să mulţumim celor 23 de state membre analizate în prezentul document pentru informaţiile puse la dispoziţie. Totuşi, este regretabil că la această etapă a procesului de evaluare nu există informaţii exacte din partea mai multor state membre pentru a analiza mai în profunzime angajamentul acestora faţă de politica publică cu privire la accesul la justiţie şi la instanţe şi de implementare a SAL împreună cu asistenţa judiciară. Aceasta trebuie să fie preocuparea principală a CEPEJ în contextul acţiunilor sale viitoare.

Figura 3.7 Numărul total al cazurilor de ajutor public judiciar (Q20, Q20.1) la 100.000 locuitori şi suma alocată din bugetul public pentru ajutor public judiciar (Q2) per cauză în 2012

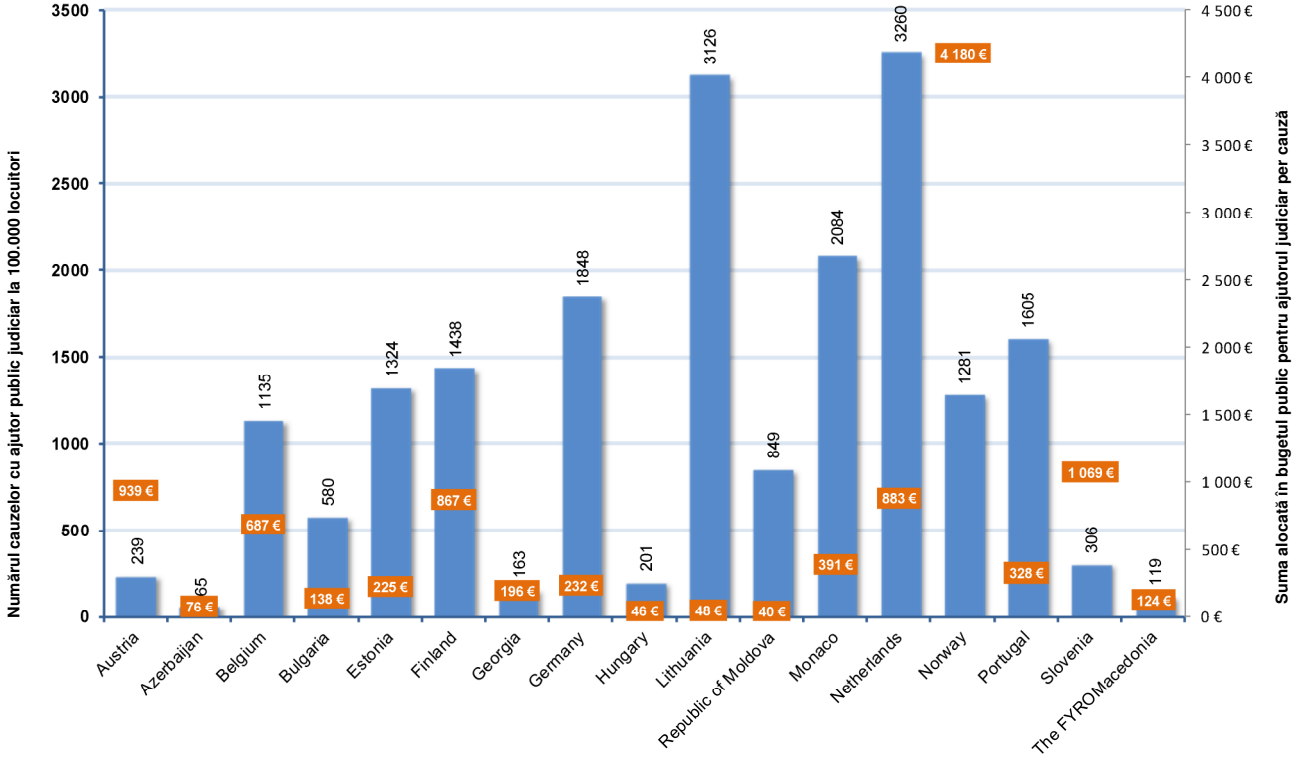

Figura 3.8 Pentru cauzele ajunse pe rolul instanţelor, numărul total al cazurilor de ajutor public judiciar (Q20) la 100.000 locuitori şi suma alocată din bugetul public pentru ajutor public judiciar (Q12.1) per cauză în 2012

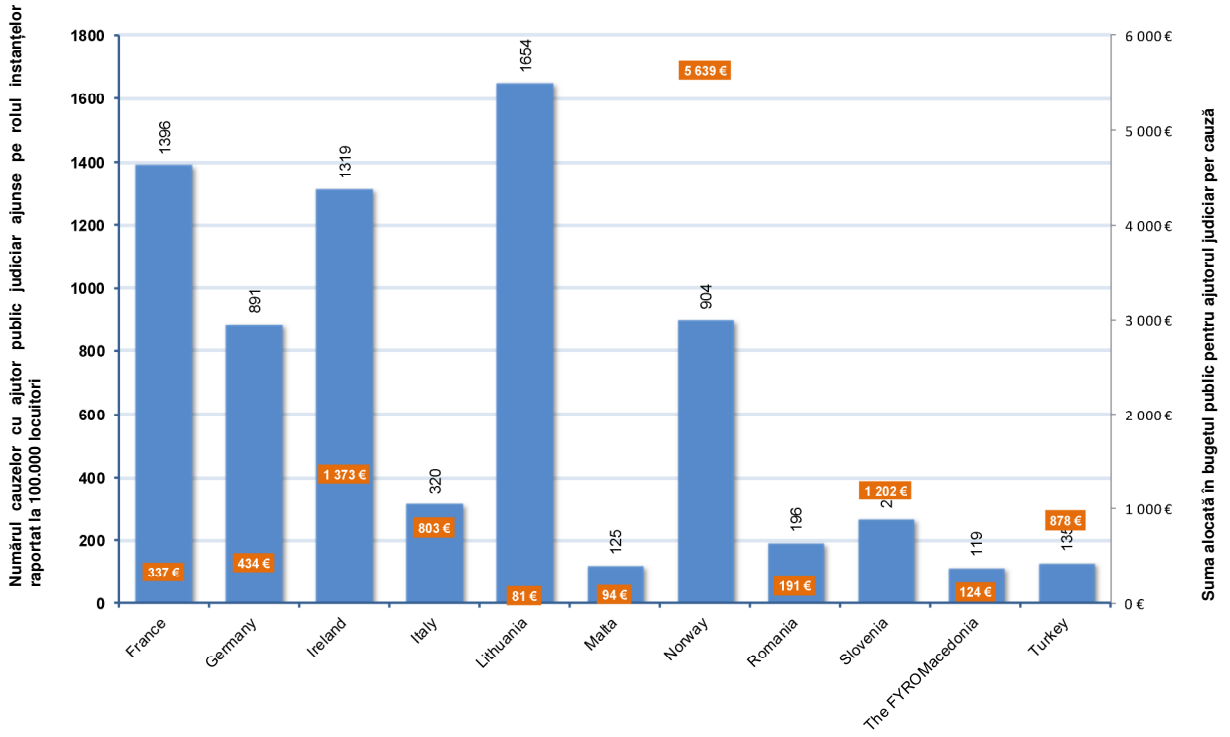

Trebuie subliniat că efortul general dedicat de fiecare stat membru asistenţei judiciare (suma per locuitor şi ţinând cont de PIB) este subliniat în tabelele 2.14 şi 2.15 de la capitolul 2 concentrat pe bugetele sistemelor judiciare.

Figura de mai sus permite menţionarea opţiunilor diferite de politici de asistenţă judiciară în rândul statelor membre, ţinând cont de asistenţa judiciară în general (acoperind cauze contencioase şi necontencioase) sau concentrate pe cazurile contencioase:

- un număr mare de cauze eligibile pentru asistenţă judiciară (peste 900 la 100.000 de locuitori) şi o valoare foarte mare pentru asistenţă judiciară (între 4000 şi 6000 €) acordată per caz în **Norvegia;** şi **Olanda** şi **Irlanda** alocă o sumă semnificativă per caz (peste 800 €), în timp ce acordă asistenţă judiciară unui număr mare de cauze (între 1000 şi 3000 la 100.000 de locuitori); aceste ţări aplică cele mai generoase politici de asistenţă judiciară din Europa;
- alte state membre alocă asistenţă judiciară unui număr mare de cauze şi alocă sume semnificative (**Finlanda, Monaco, Belgia, Franţa, Germania, Portugalia, Estonia**);
- un al treilea grup de state rămân generoase cu privire la eligibilitatea cauzelor, dar alocă mijloace financiare mai modeste (**Bulgaria, Lituania, Republica Moldova**);
- alte state au ales cealaltă extremă, de a acorda sume destul de mari cazurilor individuale, limitând însă numărul de cazuri eligibile (**Albania, Italia, Slovenia, Turcia**);
- în final, altele limitează eligibilitatea cazurilor şi sumele alocate din bugetul public per caz (**Azerbaidjan**, **Ungaria**, **Malta**, **Georgia**, **România**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**).

Această situație poate fi reprezentată într-un mod mai intuitiv sub forma graficului de mai jos .

Figura 3.9 Corelația dintre numărul total de cauze în care s-a acordat ajutorul public judiciar la 100.000 locuitori și suma ajutorului public judiciar primit per cauze în 2012 (Q1, Q12, Q20, 20.1)

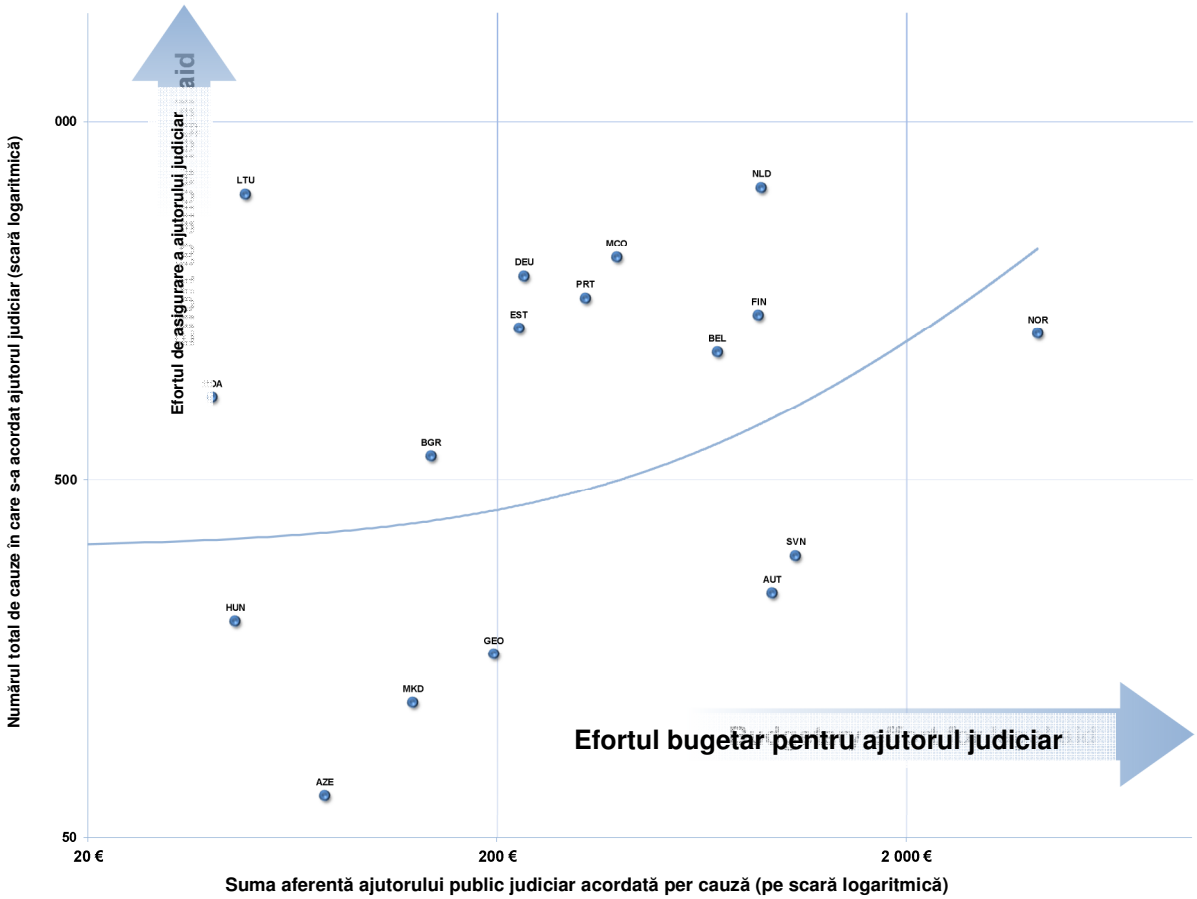

3.3 Venituri ale sistemului judiciar

Doar două state membre oferă acces gratuit la toate instanțele pentru toate cazurile: **Franța** și **Luxemburg**[16]. În materie penală, nu există nicio taxă judiciară pentru deschiderea unei acțiuni in instanță în niciunul dintre statele membre, cu excepția **Croației**, **Ciprului**, **Greciei**, **Principatului Monaco**, **Muntenegrului**, **Portugaliei**, **Serbiei** și **Elveției**, care percep taxe judiciare (în aceste 8 state, atunci când se acordă asistență juridică, aceste taxe sunt acoperite de asistența juridică acordată).

Tabelul 3.10 Cerințe generale privind plata unei taxe judiciare pentru a iniția o procedură în fața unei instanțe cu competență generală (Q 8)

State/entități	Penale	Alte cauze decî cele penale
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaidjan		
Belgia		
Bosnia și Herțegovina		
Bulgaria		
Croația		
Cipru		
Republică		
Danemarca		
Estonia		
Finlanda		
Franța		
Georgia		
Germania		
Grecia		
Ungaria		
Islanda		
Irlanda		
Italia		
Letonia		
Lituania		
Luxemburg		
Malta		
Republica Moldova		
Monaco		
Muntenegru		
Olanda		
Norvegia		
Polonia		
Portugalia		
România		
Federația Rusă		
Serbia		
Slovacia		
Slovenia		
Spania		
Suedia		
Elveția		
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei		
Turcia		
Ucraina		
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor		
Marea Britanie - Irlanda de Nord		
Marea Britanie - Scoția		
Numărul de țări	8	45
Israel		
		Da
		Nu

[16] Atât Franța, cât și Luxemburg oferă acces gratuit la toate instanțele. Când se compară alte bugete de asistență juridică cu cele ale acestor state, trebuie observat că celelalte state obțin venituri din taxele judiciare.

Comentarii:
Austria: obligația de plată a taxei judiciare provine din inițierea unei proceduri civile, însă procedurile în sine nu depind de plata acestei taxe.
Republica Cehă: legea reglementează excepțiile de la obligația de a plăti taxa judiciară. Există o listă care include anumite persoane juridice (de exemplu, statul, reprezentanțele diplomatice ale altor state, fundațiile) și anumite tipuri de proceduri judiciare (de exemplu, procedurile referitoare la tutelă, adopție, succesiune și proceduri electorale), care sunt scutite de plata taxelor judiciare. În afara acestor situații, există și posibilitatea ca părțile să ceară o derogare de la plata de taxe judiciare.
Finlanda: taxele sunt colectate după ce cauza este finalizată. Răspunderea de plată revine fie inițiatorului cauzei (reclamantul sau petiționarul), fie recurentului în cazul unui recurs, fie persoanei care inițiază procedura în cazul celorlalte proceduri judiciare.
Germania: curtea nu va cita partea adversă dintr-un litigiu civil până când nu este plătită taxa judiciară de timbru (taxă procedurală).
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: instanța nu va întreprinde nicio acțiune procedurală până când părțile nu plătesc taxele judiciare.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: instanțele civile și pentru cauze de dreptul familiei sunt, în principal, auto-finanțate, majoritatea costurilor fiind finanțate din taxele judiciare. Partea de costuri care nu sunt acoperite din aceste taxe este suportată de către contribuabili, ca parte a bugetului Ministerului Justiției. Partea de contribuție care revine contribuabilului este alcătuită din două elemente: [1] compensarea pierderii potențialelor venituri din taxe judiciare în cadrul sistemului de restituiri (scutiri de taxă); [2] taxe al căror nivel este stabilit sub nivelul costului lor total (al căror cost total nu este acoperit, chiar dacă nu sunt restituite). Obiectivul este de a recupera costul total, mai puțin costul restituirilor (scutirilor) de taxe. Cu alte cuvinte, ținta nu este „recuperarea integrală a costurilor", deși această sintagmă este adesea folosită. O modalitate mai bună de a descrie această politică este aceea de „stabilire a prețurilor integrale". Taxele judiciare trebuie să fie conforme cu principiile generale ale politicii publice care se aplică în cazul tuturor serviciilor pentru care Guvernul percepe taxe autorizate de către Parlament. Cel mai important dintre aceste principii este acela că taxele nu trebuie să depășească costul total de furnizare a serviciului. În general, o taxă ar trebui să fie stabilită la nivelul la care, în medie, dacă este plătită în fiecare caz, mai degrabă decât să fie restituită, ar recupera costul integral de furnizare a serviciului - taxele nu pot fi stabilite pentru a aduce profituri. Toate serviciile furnizate contra cost trebuie să aibă un obiectiv financiar stabilit de comun acord cu Trezoreria Majestății Sale.
Principiul fundamental în stabilirea taxelor și tarifelor, inclusiv în alte departamente guvernamentale, este a) de a promova alocarea eficientă a resurselor, astfel încât cei care beneficiază de serviciile oferite să fie încurajați să le folosească în mod eficient și b) de a păstra raportul dintre costuri și beneficii, îmbunătățind astfel procesul decizional și pe cel de asumare a răspunderii. Sistemul de scutire de taxe asigură protejarea accesului la justiție al persoanelor defavorizate și permite oamenilor cu venituri mici accesul la serviciile HMCTS gratuit sau la o rată fiscală redusă, dacă sunt eligibile. Este esențial pentru politica publică de stabilire a prețurilor integrale ca acest sistem să își atingă scopul. Sistemul de scutiri se adresează doar celor care nu își pot permite să plătească o anumită taxă, iar cei care își pot permite să o plătească, integral sau parțial, o vor face. Sistemul are trei elemente: o restituire automată integrală a taxei pentru cei care se califică pentru a beneficia de acest avantaj, o restituire integrală a taxei pentru cei al căror venit anual brut este calculat ca fiind mai mic decât pragurile prevăzute și o restituire integrală sau parțială a taxei pe baza unui test referitor la media dintre venituri și cheltuieli, folosit pentru a calcula venitul lunar disponibil. Oricine dorește să fie scutit, în totalitate sau în parte, de la plata unei taxe, trebuie să aplice pentru a obține acest lucru în momentul în care depune o cerere la HMCTS pentru a obține un serviciu pentru care se percepe o taxă sau în orice moment ulterior în care datorează o taxă, precum și să furnizeze documente justificative privind eligibilitatea sa financiară.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: cuantumul taxei depinde de natura cauzei și de instanța în care aceasta apare – curtea magistraților (Magistrates Court) / instanța teritorială (County Court) / instanța superioară (Court of Judicature).
Marea Britanie – Scoția: taxele datorate pentru diverse acțiuni civile sunt stabilite prin instrumente statutare, care sunt actualizate periodic de către Parlament, la recomandarea miniștrilor scoțieni.

Nivelul veniturilor generate de către un stat din plata de taxe judiciare depinde de mai mulți factori, printre care se numără: 1) numărul de cauze din instanțe; 2) tipul și complexitatea cauzelor; 3) valoarea daunelor cerute în instanța de judecată; 4) structura de taxare folosită de către stat (care definește și tipul de cauze pentru care se percepe o taxă); 5) nivelul real al taxelor percepute și circumstanțele în care unele persoane sunt scutite de la plata taxelor judiciare; 6) categoriile de persoane scutite de la plata taxelor judiciare. Din acest motiv este dificilă stabilirea motivelor ce explică nivelul diferit al veniturilor din taxe judiciare care se întâlnește în statele membre. În plus, atunci când se examinează un anumit stat membru, este dificilă raționalizarea motivelor pentru modificările apărute în aceste venituri de la o perioadă la alta, întrucât oricare dintre acești factori sau chiar toți aceștia se pot schimba. De aceea, această analiză doar subliniază schimbările relevante privitoare la veniturile generate din taxe judiciare și nu poate să ofere un motiv sau să indice factorii cheie pentru aceste schimbări.

Plecând de la presupoziția că veniturile obținute de stat din impozite și din taxe judiciare pot fi utilizate pentru a finanța sistemul judiciar și dincolo de simpla funcționare a instanțelor, CEPEJ a ales să studieze fenomenul raportat atât la bugetul instanțelor de judecată, cât și la bugetul total al sistemului judiciar (funcționarea instanțelor, asistența juridică și serviciile de urmărire penală).

Tabelul 3.11 Cuantumul anual al taxelor judiciare primite de stat/entitate (întrebarea 9) și bugetul aprobat alocat pentru instanțe (Q 6) și pentru sistemul judiciar* (Q 6, 12, 13)

State/entități	Bugetul anual aprobat alocat instanțelor (Q6)	Bugetul anual total aprobat pentru sistemul judiciar* (Q6+Q12+Q13)	Venituri anuale din taxe (sau cheltuieli) judiciare	Proporția de taxe (sau venituri) judiciare în bugetul instanțelor	Proporția de taxe (sau venituri) judiciare în bugetul alocat sistemului judiciar*
Albania	12 513 000 €	25 573 987 €	4 335 000 €	34,6%	17,0%
Andorra	NA	6 442 382 €	NA	NC	NC
Armenia	11 717 070 €	NC	2 871 855 €	24,5%	NC
Austria	NA	770 790 000 €	834 870 000 €	NC	108,3%
Azerbaidjan	58 719 620 €	107 058 274 €	1 208 144 €	2,1%	1,1%
Belgia	NA	998 125 000 €	34 917 000 €	NC	3,5%
Bosnia și Herțegovina	79 013 297 €	107 431 615 €	26 179 300 €	33,1%	24,4%
Bulgaria	124 911 954 €	214 599 576 €	61 595 758 €	49,3%	28,7%
Croația	156 601 458 €	198 808 412 €	28 759 251 €	18,4%	14,5%
Cipru	30 611 480 €	50 109 977 €	11 377 030 €	37,2%	22,7%
Republică	370 751 152 €	479 600 709 €	59 014 432 €	15,9%	12,3%
Danemarca	243 294 736 €	421 337 784 €	98 520 187 €	40,5%	23,4%
Estonia	29 728 350 €	42 819 672 €	7 219 348 €	24,3%	16,9%
Finlanda	249 704 356 €	362 713 356 €	33 833 367 €	13,5%	9,3%
Franța	NA	4 014 305 137 €	NAP	NC	NC
Georgia	16 714 717 €	25 980 182 €	NA	NC	NC
Germania	8 302 304 846 €	9 170 186 780 €	3 567 436 506 €	43,0%	38,9%
Grecia	NA	450 970 924 €	99 050 000 €	NC	22,0%
Ungaria	325 687 695 €	452 447 662 €	14 897 692 €	4,6%	3,3%
Islanda	9 602 600 €	14 109 339 €	NA	NC	NC
Irlanda	107 090 000 €	230 777 000 €	43 720 000 €	40,8%	18,9%
Italia	2 986 521 397 €	4 575 001 196 €	465 147 222 €	15,6%	10,2%
Letonia	44 494 921 €	65 953 173 €	16 573 777 €	37,2%	25,1%
Lituania	53 138 612 €	83 783 573 €	7 600 585 €	14,3%	9,1%
Luxemburg	NA	77 236 940 €	NA	NC	NC
Malta	11 527 427 €	13 405 486 €	6 399 974 €	55,5%	47,7%
Republica Moldova	9 581 963 €	16 671 277 €	2 341 804 €	24,4%	14,0%
Monaco	NA	5 947 556 €	NA	NC	NC
Muntenegru	NA	24 796 697 €	3 918 273 €	NC	15,8%
Olanda	983 764 000 €	2 103 688 000 €	237 570 000 €	24,1%	11,3%
Norvegia	234 000 000 €	526 767 700 €	22 100 683 €	9,4%	4,2%
Polonia	1 379 338 000 €	1 827 573 567 €	408 787 000 €	29,6%	22,4%
Portugalia	453 077 390 €	605 812 816 €	207 899 840 €	45,9%	34,3%
România	324 611 610 €	480 890 952 €	54 301 587 €	16,7%	11,3%
Federația Rusă	3 336 134 801 €	4 567 147 213 €	452 826 397 €	13,6%	9,9%
Serbia	NA	193 479 528 €	107 047 455 €	NC	55,3%
Slovacia	152 715 786 €	224 434 765 €	53 448 064 €	35,0%	23,8%
Slovenia	165 060 055 €	189 999 970 €	40 461 043 €	24,5%	21,3%
Spania	1 241 560 960 €	1 489 804 631 €	171 689 715 €	13,8%	11,5%
Suedia	637 246 965 €	1 018 131 920 €	5 134 908 €	0,8%	0,5%
Elveția	981 206 021 €	1 589 359 782 €	239 397 840 €	24,4%	15,1%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	29 782 751 €	35 240 792 €	10 113 139 €	34,0%	28,7%
Turcia	NA	1 385 201 689 €	637 583 272 €	NC	46,0%
Ucraina	NA	668 136 539 €	9 174 192 €	NC	1,4%
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2 384 439 794 €	5 457 335 444 €	586 777 526 €	24,6%	10,8%
Marea Britanie - Irlanda de Nord	73 932 000 €	209 042 000 €	38 492 000 €	52,1%	18,4%
Marea Britanie - Scoția	135 811 499 €	447 360 849 €	26 862 101 €	19,8%	6,0%
Media	715 192 008 €	1 000 573 735 €	213 206 177 €	26,4%	20,5%
Mediana	154 658 622 €	296 745 178 €	38 492 000 €	24,5%	16,3%
Minima	9 581 963 €	5 947 556 €	1 208 144 €	0,8%	0,5%
Maxima	8 302 304 846 €	9 170 186 780 €	3 567 436 506 €	55,5%	108,3%
Israel	289 565 906 €	NC	80 071 536 €	27,7%	NC

* Suma bugetului prevăzut pentru toate instanțele, ajutorul public judiciar și serviciile procuraturii

Comentarii:

Albania: pe baza actelor de stabilire a taxelor pe servicii pentru actele și serviciile prestate de către administrația judiciară, instanțele obțin venituri care sunt raportate în fiecare an. Până în 2012, veniturile obținute de către instanțele judecătorești se plăteau integral la bugetul de stat. Începând din 2013, a fost definitivat un cadru normativ care permite utilizarea a 10% din aceste venituri pentru costuri operaționale și investiții. Colectarea de venituri, prin definiție, se realizează prin perceperea de taxă de timbru și de onorarii fixe procentuale, în funcție de valoarea pagubei. În ceea ce privește veniturile din taxa de timbru, curtea a efectuat reconcilierile fiscale pe această ramură. În aceste condiții, se estimează că intervalul de timp afectează veniturile obținute în urma procedurilor de reconciliere, ceea ce înseamnă că o parte din veniturile realizate în perioada avută în vedere a anului trecut, se raportează pentru anul viitor. Mai precis, o parte din veniturile din anul fiscal 2010 sunt raportate pentru anul 2011.

Azerbaidjan: creșterea taxelor percepute de stat a cauzat creșterea venitul anual obținut din taxe judiciare.
Cipru: cuantumul de la întrebarea numărul 9 include de asemenea veniturile din transferuri.
Estonia: scăderea veniturilor din taxe judiciare poate fi explicată prin faptul că, în 2012, taxele percepute de stat în ceea ce privește procedurile judiciare au fost reduse semnificativ (taxele au fost reduse de la 1-2% până la aproape 500%).
Germania: aceste informații sunt incomplete pentru că nu toate landurile au fost în măsură să răspundă.
România: din cauza modificărilor legislative, în 2012 veniturile realizate din taxe de timbru au constituit venituri la bugetele locale.
Federația Rusă: valoarea totală este formată din taxe de stat cu privire la cauzele analizate de către instanțele comerciale, instanțe obișnuite și de către judecătorii de pace.
Suedia: schimbarea apărută între anii studiați se datorează unei erori de judecată din partea noastră cu privire la sumele prevăzute în buget. Nu s-a schimbat rezultatul de-a lungul anilor, ci sumele alocate. Datorită diferențelor de nomenclatură în cadrul diferitelor sisteme de audit folosite există o problemă inerentă în compararea cifrelor. Drept urmare, cifrele prezentate în întrebarea 6 trebuie folosite cu prudență; ele nu reprezintă un buget aprobat, ci cheltuieli efectuate. Motivul pentru care cifra de anul trecut (2010) este mult mai mică este în primul rând rezultatul unei subestimări a necesităților bugetare referitoare la taxele de aplicare. Acest aspect a fost corectat în 2012.
Turcia: rata taxelor judiciare crește în fiecare an pe baza „ratei de reevaluare". "Rata de reevaluare" e folosită pentru toate tipurile de servicii publice (impozite, taxe, salarii, etc.) și este stabilită de către Ministerul Finanțelor. "Rata de reevaluare" a fost de 10,26% pentru 2011 și de 7,8% pentru 2012, deci de 18,86% pentru intervalul de 2 ani considerat. Cu toate acestea, creșterea monedei euro față de lira turcă este sub această rată: 14%. De asemenea, există unele creșteri ale impozitelor și taxelor mai mari decât "rata de reevaluare".

Cheltuielile de judecată sau taxele judiciare sunt folosite pentru a acoperi o parte din costurile operaționale ale instanțelor. Statele au ales să genereze un anumit nivel de venit pentru instanțe. Cu excepția a două state, **Franța** și **Luxemburg**, care nu percep cheltuieli de judecată și aplică principiul accesului liber la instanțele judecătorești, toate statele membre generează venituri din cheltuieli de judecată și taxe judiciare. Cu toate acestea, în majoritatea statelor în care se percep taxe sau cheltuieli judiciare, veniturile astfel dobândite nu sunt „prealocate" pentru plata cheltuielilor legate de funcționarea instanțelor, ci sunt definite ca venituri generale la bugetul de stat sau la cel local.

Veniturile din taxele judiciare au niveluri de impact variabile asupra bugetului sistemelor judiciare și al instanțelor în **Suedia** (care scutește de taxe judiciare pentru cazuri de drept administrativ). Ele reprezintă mai puțin de unu la sută din aceste bugete, dar o parte substanțială a bugetului sistemului judiciar poate fi suplimentată de către veniturile (obținute) din taxe judiciare. Într-adevăr, în **Bosnia și Herțegovina**, **Malta** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord** veniturile din taxe judiciare reprezintă aproape sau chiar mai mult de jumătate din bugetul instanțelor. Ele sunt aproape de sau chiar mai mult de jumătate din bugetul total al sistemelor judiciare din **Serbia** și **Turcia**. Iar **Austria** poate genera chiar un surplus și depășește astfel faza de auto-finanțare a sistemului.

Într-o mare măsură, nivelul ridicat al taxelor judiciare poate fi explicat prin faptul că instanțele sunt responsabile pentru registrele de carte funciarăe. Se percep taxe pentru accesarea informațiilor din aceste registre și pentru modificarea acestora. În trei dintre state (**Austria**, **Germania** și **Polonia**), sunt de asemenea generate venituri prin intermediul registrelor comerțului. Pentru **Italia** și **Olanda** nu există o relație clară între taxele judiciare și registre. Este posibil ca în aceste state – precum și în alte state – taxele judiciare să fie corelate doar cu procedurile judiciare (nu și cu sarcini de menținere a registrelor).

În **Austria**, în general, utilizatorii instanțelor de judecată trebuie să plătească taxe pentru majoritatea serviciilor juridice. Nivelul taxelor judiciare depinde de tipul și complexitatea cazului, precum și de valoarea creanței. Corolarul acestui sistem este existența unui sistem de asistență juridică specific: accesul la justiție și la registrele menținute de instanțe este contra cost, dar în cazul în care utilizatorii nu dispun de mijloace financiare adecvate pentru a plăti, faptul că pot dispune de asistență juridică înseamnă că accesul la instanțele judecătorești nu le este refuzat.

Gradul înalt de standardizare și informatizare a sistemului judiciar și utilizarea de „Rechtspfleger", în special în ramurile de drept cu un număr mare de cauze (registrul de carte funciară, registrul comerțului, dreptul familiei, cauze de executare silită și ordine de plată), permit instanțelor să mențină costuri scăzute și permit ca veniturile obținute din taxe judiciare să fie distribuite și în alte părți ale sistemului judiciar (de exemplu, către cauze penale).

Figura 3.12 Evoluția ponderii taxelor judiciare în bugetul instanțelor între 2010 și 2012, în % (Q 6, Q9)

State/entități	Proporția de taxe (sau venituri) judiciare în bugetul instanțelor 2010	Proporția de taxe (sau venituri) judiciare în bugetul instanțelor 2012	Variație bienală 2010-2012
Albania	15,1%	34,6%	19,5%
Andorra	NC	NC	NC
Armenia	NC	24,5%	NC
Austria	109,8%	NC	NC
Azerbaidjan	1,9%	2,1%	0,1%
Belgia	3,7%	NC	NC
Bosnia și Herțegovina	35,3%	33,1%	-2,2%
Bulgaria	52,0%	49,3%	-2,7%
Croația	11,9%	18,4%	6,5%
Cipru	29,2%	37,2%	7,9%
Republică Cehă	10,8%	15,9%	5,1%
Danemarca	44,3%	40,5%	-3,8%
Estonia	48,2%	24,3%	-23,9%
Finlanda	12,9%	13,5%	0,7%
Franța	NC	NC	NC
Georgia	NC	NC	NC
Germania	45,1%	43,0%	-2,2%
Grecia	14,2%	NC	NC
Ungaria	4,3%	4,6%	0,3%
Islanda	NC	NC	NC
Irlanda	31,8%	40,8%	9,0%
Italia	10,7%	15,6%	4,9%
Letonia	47,8%	37,2%	-10,6%
Lituania	13,7%	14,3%	0,6%
Luxemburg	NC	NC	NC
Malta	65,3%	55,5%	-9,8%
Republica Moldova	NC	24,4%	NC
Monaco	NC	NC	NC
Muntenegru	31,3%	NC	NC
Olanda	19,3%	24,1%	4,9%
Norvegia	10,5%	9,4%	-1,0%
Polonia	38,8%	29,6%	-9,2%
Portugalia	41,2%	45,9%	4,7%
România	13,0%	16,7%	3,7%
Federația Rusă	14,6%	13,6%	-1,1%
Serbia	76,7%	NC	NC
Slovacia	41,2%	35,0%	-6,2%
Slovenia	28,5%	24,5%	-4,0%
Spania	4,1%	13,8%	9,7%
Suedia	0,8%	0,8%	0,0%
Elveția	30,2%	24,4%	-5,8%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	35,4%	34,0%	-1,4%
Turcia	45,5%	NC	NC
Ucraina	4,0%	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	46,2%	24,6%	-21,6%
Marea Britanie - Irlanda de Nord	41,6%	52,1%	10,5%
Marea Britanie - Scoția	18,2%	19,8%	1,6%
Media	26,4%	26,4%	-0,5%
Mediana	24,5%	24,5%	0,1%
Minima	0,8%	0,8%	-23,9%
Maxima	55,5%	55,5%	19,5%
Israel	NC	27,7%	NC

Comentarii:
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: există două motive care explică schimbarea din procentul de variație bienal: în primul rând, fuziunea serviciului de instanțe cu serviciul de tribunale, care a dus la crearea HMCTS, a crescut bugetul de cheltuieli și a micșorat procentajul. În al doilea rând, veniturile din amenzi au fost incluse în totalul veniturilor pe 2010, însă această sursă a fost transferată de la Ministerului Justiției în anii următori, astfel încât totalul veniturilor pe 2012 este mai mic.

Tabelul de mai sus arată că între 2010 și 2012 au existat variatii considerabile ale veniturilor din taxele judiciare și ale proporției din bugetul total al instanțelor constituită de aceste venituri. **Estonia**, **Letonia**, **Malta** și **Polonia** au fost martorele unora dintre cele mai mari scăderi ale veniturilor din taxe judiciare (ca parte din bugetul instanțelor lor). **Estonia** a explicat că cuantumul taxelor judiciare a scăzut brusc.

Slovacia, **Elveția** și **Slovenia** au raportat, de asemenea, o scădere a veniturilor obținute din taxe judiciare (considerat ca procent din bugetul instanțelor lor de judecată). În cazul acestor state membre, scăderea veniturilor variază aproximativ între 9% și 4%. **Slovenia** a raportat scăderea cu peste 20% a numărului de cazuri ajunse în instanță în perioada 2010-2012.

În alte state sau entități a crescut participarea utilizatorilor sistemului judiciar la funcționarea sistemului în comparație cu partea finanțată de contribuabil. **Croația**, **Cipru**, **Irlanda**, **Spania**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord** și **Albania** au raportat o creștere a propriilor venituri din taxe judiciare (ca procent din bugetul instanțelor lor de judecată) situată între 6% și 20%.

3.4 Tendinţe şi concluzii

Toate statele membre prevăd asistenţă judiciară atât în domeniul dreptului penal, cât şi în domeniul dreptului civil, ceea ce este, într-adevăr, binevenit, când se analizează cerinţele şi spiritul Convenţiei Europene a Drepturilor Omului şi jurisprudenţa Curţii. În majoritatea statelor membre, asistenţa judiciară se asigură pentru reprezentare legală, consultanţă juridică şi alte forme de asistenţă (juridică).

Se poate acorda asistenţă judiciară victimelor infracţiunilor în 37 de state sau entităţi membre. În afară de domeniul dreptului penal, asistenţa judiciară poate fi acordată, mai mult sau mai puţin, în funcţie de tipurile de cauze avute în vedere. În majoritatea statelor şi entităţilor membre, asistenţa judiciară poate lua forma unei scutiri de la plata taxelor de timbru. 30 de state sau entităţi prevăd posibilitatea de acordare a asistenţei judiciare pentru executarea hotărârilor judecătoreşti.

În plus, 18 state membre menţionează în mod clar că acordă asistenţă judiciară şi în alte domenii pe lângă cel judiciar pentru a preveni procedurile judiciare şi a facilita accesul la justiţie. De exemplu, unele sisteme permit acordarea asistenţei judiciare în cadrul procedurilor de SAL sau de tranzacţie (**Bulgaria**, **Franţa**, **Olanda**, **Portugalia**, **Slovacia**)[17]. Trebuie dezvoltate în continuare aceste politici care le permit justiţiabililor să găsească soluţii pentru anumite litigii cu ajutorul unei consultanţe juridice adecvate.

Cunoscând dificultatea de a compara un sistem de justiţie cu altul, în special date fiind limitările ce reies din modalităţile diferite de colectare şi raportare a datelor, pentru eşantionul de state membre care au raportat cazurile de asistenţă judiciară în ultimele două perioade de raportare, 2010 şi 2012, 12 state membre au raportat o creştere a numărului de cauze care au primit asistenţă judiciară, 6 state membre au raportat o scădere a cazurilor.

Se poate diferenţia între mai multe politici de asistenţă judiciară în rândul statelor membre: **Norvegia** şi, într-o măsură mai mică, **Olanda** şi **Irlanda** aplică cele mai generoase politici de asistenţă judiciară din Europa, atât ca număr de cauze, cât şi ca sumă alocată per caz. Alte state membre alocă asistenţă judiciară unui număr mare de cauze şi alocă sume semnificative (**Finlanda, Monaco, Belgia, Franţa, Germania, Portugalia, Estonia**). Un al treilea grup de state rămân generoase cu privire la eligibilitatea cauzelor, dar alocă mijloace financiare mai modeste (**Bulgaria, Lituania, Republica Moldova**). Alte state au ales cealaltă extremă, de a acorda sume destul de mari cazurilor individuale, limitând însă numărul de cazuri eligibile (**Albania, Italia, Slovenia, Turcia**). În final, altele limitează eligibilitatea cazurilor şi sumele alocate din bugetul public per caz (**Azerbaidjan**, **Ungaria**, **Malta**, **Georgia**, **România**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**).

O evoluţie care facilitează accesul la justiţie în statele europene, în special pentru persoanele care nu primesc asistenţă judiciară, este legată de existenţa asigurărilor private pentru cheltuielile juridice. În 34 de

[17] Vezi capitolul 6.1.3 de mai jos.

state membre, cetăţenii se pot asigura pentru acoperirea costurilor de consultanţă legală, asistenţă juridică sau reprezentare în instanţă, comparativ cu 29 de state membre în 2010.

Plata cheltuielilor de judecată reprezintă acum o caracteristică cheie a sistemului de justiţie din Europa: contribuabilul nu este singurul care finanţează sistemul, dat fiind că şi justiţiabilul trebuie să contribuie. Doar **Franţa** şi **Luxemburg** prevăd accesul la justiţie fără taxe. Veniturile obţinute din taxele judiciare variază de la mai puţin de 1% până la peste 50% din bugetul instanţelor şi chiar, în anumite state membre, peste jumătate din bugetul sistemului judiciar. Pentru majoritatea statelor membre, acest venit reprezintă o resursă semnificativă ce acoperă o parte esenţială din costurile de funcţionare ale instanţelor, iar în cazul **Austriei** venitul depăşeşte cu mult costurile operaţionale ale întregului sistem judiciar.

Mai multe state membre pregătesc reforme ale sistemului de asistenţă judiciară. **Azerbaidjan** a iniţiat un program la scară mare de reforme judiciar-legale pentru a-şi alinia sistemul instanţelor la standardele internaţionale şi europene. Aceste reforme includ dezvoltarea capacităţii sistemului instanţelor şi reformarea sistemului de asistenţă judiciară. Şi **Portugalia** pregăteşte îmbunătăţirea transparenţei şi egalitatea accesului la sistemul de justiţie. **Olanda** (prin ajustarea onorariilor avocaţiale, limitarea sferei de aplicabilitate a asistenţei judiciare şi ajustarea pragurilor de venit), **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor** (prin eliminarea asistenţei judiciare pentru cauzele civile cu şanse bune de succes şi aplicarea unui plafoane de eligibilitate financiară mai stricte) şi **Spania** (ce intenţionează să modifice taxele judiciare şi asistenţa judiciară pentru a include şi alte măsuri de control cu privire la acordarea asistenţei judiciare) au implementat un program de măsuri ce vizează reducerea costurilor. În **Olanda,** pentru a moderniza accesul la justiţie, se dezvoltă un nou model de serviciu: persoanele pot putea primi asistenţă judiciară de prim nivel de la un aşa-numit Ghişeu Juridic; cauzele contencioase grave vor fi trimise avocaţilor care sunt înscrişi în sistemul olandez de Asistenţă Judiciară. **Lituania** (cu noua sa lege în care un avocat poate propune servicii de asistenţă judiciară garantate de stat pentru medierea părţilor care acceptă această metodă de soluţionare), **Norvegia** (cu noul său model de servicii propus în care persoanele vor putea primi asistenţă judiciară de prim nivel de la un avocat sau de la un consilier juridic privat în mod gratuit) şi **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”** (prin propunerea unui sistem de asistenţă pro bono şi e-justiţie care permite publicului accesul la informaţii despre procedura judiciară) au iniţiat un program de lucru pentru a reduce volumul litigiilor.

Capitolul 4. Justiţiabilii: drepturile şi încrederea publică

Sistemul de justiţie este însărcinat cu o misiune de serviciu public de deservire a intereselor cetăţenilor şi, astfel drepturile justiţiabililor trebuie protejate. Prezentul capitol descrie mijloacele şi procedurile implementare de serviciile publice de justiţie pentru a proteja şi a îmbunătăţi aceste drepturi.

Aceste drepturi pot fi protejate şi îmbunătăţite în mai multe feluri. Unul dintre mijloacele de realizare a acestui lucru este de a le oferi informaţii nu doar despre textele de lege relevante, jurisprudenţa instanţelor superioare, formularele electronice şi instanţele de judecată, dar şi cu privire la duratele prevăzute pentru procedurile judiciare, precum şi cu privire la programele de asistenţă pentru victimele infracţiunilor (secţiunea 4.1). Unele dintre aceste acţiuni pot fi finanţate în special în contextul politicii de acces la justiţie descrisă la capitolul 3 (mai exact în tabelul 3.5).

Atunci când sunt iniţiate proceduri judiciare, pot fi asigurate facilităţi pentru anumite categorii de cetăţeni, în special pentru persoanele vulnerabile, cum ar fi victimele, minorii, minorităţile, persoanele cu dizabilităţi, etc. (secţiunea 4.2.).

Procurorul poate juca, de asemenea, un rol specific în protejarea drepturilor şi asistarea victimelor infracţiunilor (secţiunea 4.3).

În cadrul procedurilor penale, o procedură de despăgubire poate permite ca victima unei infracţiuni sau rudele acesteia să primească despăgubiri (secţiunea 4.4).

Justiţiabilii se pot confrunta şi cu disfuncţionalităţi ale instanţelor. Drept urmare, aceştia trebuie să aibă dreptul la căi de atac (de exemplu, posibilitatea de a face apel, de a solicita reexaminarea sau de a depune o plângere şi/sau de a iniţia o procedură de despăgubire) (secţiunea 4.5).

E posibil ca instanţele să fi introdus deja un sistem de control al calităţii în ceea ce priveşte organizarea lor. Ca parte a acestui sistem, pot fi realizate sondaje privind satisfacţia justiţiabililor (secţiunea 4.6).

4.1 Prevederi referitoare la furnizarea de informaţii către justiţiabili

Informaţii generale

Informaţiile corecte şi suficiente sunt esenţiale pentru accesul efectiv la justiţie. Acum este foarte uşor să obţii informaţii cu privire la legi, proceduri, formulare, documente şi instanţe de pe paginilor lor oficiale de internet.

Fiecare stat sau entitate a creat pagini de internet referitoare la legislaţia naţională, în cadrul Ministerului Justiţiei, Parlamentului, Monitorului Oficial, etc. Aceste pagini, cum ar fi cele care asigură accesul la jurisprudenţa instanţelor superioare, sunt folosite adesea de practicieni.

Justiţiabilii care caută informaţii practice cu privire la drepturile pe care le au sau la instanţe vor folosi mai mult paginile de internet specifice oferite de către instanţele judecătoreşti sau cele create în interesul lor de către Ministerul Justiţiei. Multe state sau entităţi menţionează că aceste pagini de internet includ formulare ce pot fi descărcate de justiţiabili pentru a le permite să îşi exercite drepturile (**Bulgaria, Estonia, Finlanda, Grecia, Ungaria, Lituania** şi **Portugalia**), cereri de asistenţă judiciară de exemplu (**Finlanda**) sau obţinerea anumitor certificate (**Serbia)**. Aceste pagini de internet „practice" sunt în curs de dezvoltare în Europa, dar în prezent nu există în **Andora** şi **Cipru.** Acestea sunt, în principal, state mici, unde este uşor să se meargă direct la instanţă.

Pentru informaţii suplimentare cu privire la toate paginile de internet oficiale existente cu privire la textele de lege, jurisprudenţa instanţelor superioare şi alte documente care pot fi accesate de către publicul larg, cu titlu gratuit, vezi tabelul din Anexă.

Informaţii cu privire la durata procedurilor

Nu este importantă doar furnizarea de informaţii generale cu privire la drepturi şi proceduri prin intermediul paginilor de internet, ci şi oferirea de informaţii justiţiabililor, în conformitate cu aşteptările lor, în ceea ce priveşte previzibilitatea procedurilor, adică intervalul de timp prevăzut pentru o procedură în instanţă. Aceste informaţii specifice, oferite în interesul beneficiarilor, dar care nu sunt încă generale în Europa, pot fi oferite numai de către statele care au implementat un sistem eficient de gestionare a dosarelor.

Factori precum: creşterea volumului de dosare de pe rolul instanţelor, complexitatea problemelor care ar putea necesita intervenţia unor experţi sau a altor actori din domeniu sau numărul de cauze nesoluţionate de pe rolul instanţelor, fac ca această cerinţă greu de îndeplinit: într-adevăr, nu este uşor pentru instanţe să le ofere părţilor un calendar detaliat al procedurii propuse sau o anumită dată sigură pentru audierea finală. Tot mai multe state membre, chiar dacă numărul este încă scăzut (6 în ediţia din 2008, 12 în ediţia anterioară, 17 pentru actualul exerciţiu de evaluare), sunt obligate să furnizeze aceste informaţii, cel puţin în anumite circumstanţe. Această figură cu cele mai recente date ilustrează mai degrabă, în principal, eforturile depuse de unele state pentru a informa beneficiarii şi pentru a creşte, prin urmare, încrederea lor, decât mijloacele puse în aplicare pentru a limita durata procedurilor.

Figura 4.1 Obligaţia de a prezenta informaţii părţilor cu privire la orizontul de timp previzibil pentru desfășurarea procedurilor judiciare (Q29)

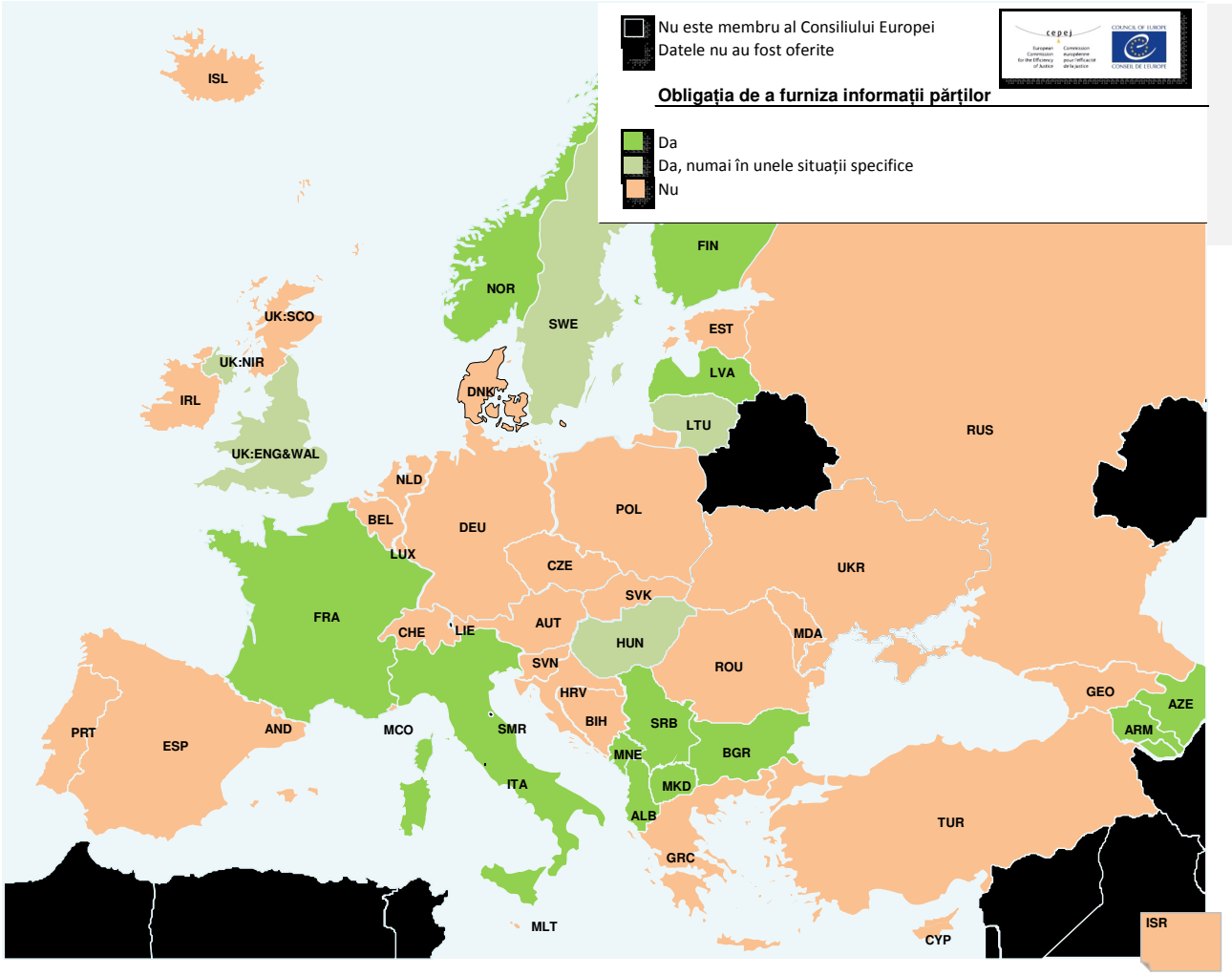

Nu există nicio obligaţie de a furniza informaţii părţilor cu privire la durata previzibilă a procedurilor în **Andora, Malta şi Monaco.**

În exerciţiul anterior de evaluare, cele 12 state sau entităţi care au indicat obligaţia de a furniza informaţii părţilor cu privire la durata previzibilă a procedurilor au fost: **Albania**, **Bulgaria**, **Finlanda**, **Franţa**, **Ungaria**, **Italia**, **Letonia**, **Muntenegru**, **Norvegia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**. De la ultimul exerciţiu, şi **Armenia, Azerbaidjan, Lituania, Serbia** şi **Suedia** au introdus această obligaţie. Unele state membre indică, de asemenea, faptul că reformele în curs de desfăşurare urmează să introducă această cerinţă. Acesta este cazul pentru **România** unde, prin noul Cod de procedură civilă care a intrat în vigoare la 15 februarie 2013 şi noul Cod de procedură penală care a intrat în vigoare la 1 februarie 2014, se introduce această obligaţie.

Obligaţia nu se aplică în mod similar în fiecare stat membru. În **Ungaria** se aplică numai la cazurile penale, iar în **Suedia** doar la cazurile civile. În **Norvegia**, drepturile procedurale ale victimelor au fost consolidate,

astfel că poliţiştii şi procurorii trebuie să furnizeze astfel de informaţii, mai ales pentru anumite tipuri de victime (cum ar fi, cele ale infracţiunilor sexuale, violenţă gravă, violenţă în familie, căsătorie forţată, trafic de fiinţe umane sau mutilări genitale).

Această obligaţie de informare poate fi şi de forme diferite. **Letonia**, de exemplu, a înfiinţat, din noiembrie 2008, un nou serviciu electronic, numit "urmărirea procedurilor judiciare", disponibil gratuit şi online, prin care poate fi urmărită orice procedură legală letonă. Sunt furnizate informaţii în special cu privire la şedinţele programate.

În unele state, în ciuda lipsei unei anumite reguli sau obligaţii, există informaţii disponibile în practică cu privire la durata previzibilă a procedurilor (în **Marea Britanie-Scoţia** sau în **Slovenia**).

Informaţii pentru victimele infracţiunilor

Victimele infracţiunilor constituie o categorie de justiţiabili care necesită o atenţie deosebită. Pentru acestea, statul ar trebui să stabilească structuri care sunt cunoscute publicului, uşor accesibile şi gratuite. Acestea ar trebui să poată găsi informaţii (practice) despre drepturile lor şi căile de atac corespunzătoare. Cele mai multe dintre statele sau entităţile membre (43) au înfiinţat astfel de structuri .

Cele 5 state care nu au înfiinţat încă un sistem special gratuit pentru public de informare şi ajutare a victimelor infracţiunilor sunt: **Andorra**, **Armenia**, **Letonia**, **Muntenegru** şi **Serbia**.

Astfel de mecanisme, fie înfiinţate pentru victime, în general, fie pe categorii (victime ale violului, victime ale violenţei în familie, copii şi minori, etc.) au tendinţa de a furniza informaţii diverse (în principal, consiliere juridică, consiliere psihologică sau sprijin social) în mod direct sau indirect, prin asociaţii de primire, însoţind şi/sau orientând victimele către alte servicii sau organizaţii specializate (de exemplu, în **Belgia, Croaţia, Finlanda, Franţa, Ungaria, Italia, Monaco, Norvegia, Portugalia, România, Slovacia, Spania, Elveţia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor şi Marea Britanie-Scoţia**). Mai exact, statele membre au instituit structuri telefonice gratuite (de exemplu, în **Croaţia, Franţa, Irlanda, Republica Moldova, România**), au distribuit pliante de informare (de exemplu, în **Islanda**) sau au încurajat şi/sau condus campanii de sensibilizare pentru anumite categorii de victime (de exemplu, în **Republica Moldova** şi **România**). Multe state menţionează că au înfiinţat pagini de internet de asistenţă şi/sau zone de informare dedicate victimelor pe paginile de internet ale ministerelor (în special **Albania, Austria, Belgia, Bulgaria, Croaţia, Cehia, Danemarca, Estonia, Ungaria, Irlanda, Lituania, Malta, Polonia, Federaţia Rusă, Slovacia, Suedia, Turcia, Marea Britanie-Irlanda de Nord).**

4.2 Protecţia persoanelor vulnerabile

Pentru persoanele vulnerabile (victimele violurilor, terorismului, copiii martori/copiii victime, victimele violenţei în familie, minorităţile etnice, persoanele cu dizabilităţi, infractorii minori) pot fi folosite mecanisme speciale pentru protejarea şi consolidarea drepturilor lor în timpul procedurilor judiciare, de exemplu prin introducerea mecanismelor specifice de informare (linii telefonice, pagini de internet, broşuri etc.) pentru diverse grupuri vulnerabile.

O altă posibilitate este utilizarea unor proceduri speciale de audiere. O altă posibilitate este de a folosi modalităţi de audiere specifice cvasi-specializate pentru protecţia minorilor (46 de state), victimele violurilor (44 de state) sau modalităţile actuale foarte dezvoltate pentru persoanele cu dizabilităţi (36 de state) şi victimele violenţei în familie (32 de state). De exemplu, minorii pot fi protejaţi prin desfăşurarea şedinţelor de judecată cu uşile închise (în special în **Monaco** şi **Muntengru**) sau audieri desfăşurate într-un loc anume (**Malta**). Victimele anumitor infracţiuni pot fi protejate în timpul unei şedinţe de judecată, prin utilizarea unui ecran unidirecţional sau prin înregistrarea audio/video a declaraţiilor (**Letonia, Monaco, România, Federaţia Rusă, Slovacia** şi **"Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** de exemplu).

Drepturile procedurale specifice pot consolida, de asemenea, statutul persoanelor vulnerabile, în special prin iniţierea unei proceduri urgente pentru victimele violenţei în familie cu posibilitatea luării de măsuri speciale precum interdicţia accesului la domiciliu pentru presupusul inculpat (de exemplu, în **Albania** şi **România**) sau luarea declaraţiilor în absenţa presupusului inculpat (de ex., **Slovenia**).

Există multe prevederi speciale în statele membre cu privire la minori (indiferent de calitatea acestora - victimă, martor, infractor): protecţie specială prin interzicerea publicării fotografiilor (**Albania** de exemplu); posibilitatea asistenţei specifice (inclusiv în **Italia, Lituania**, **Monaco, Muntenegru**, **Federaţia Rusă, Serbia** şi **Slovacia**); impunerea anumitor limite pentru măsuri specifice precum detenţia provizorie sau arest preventiv (**Republica Moldova**); aplicarea de proceduri urgente (**Muntenegru** şi **Serbia**); formare specială

pentru judecători cu privire la cauze ce implică minori (**Muntenegru**), limitarea vârstei la care se poate depune mărturie (**România** şi **Slovacia** de exemplu) şi adaptarea regulilor cu privire la obligaţia de a depune mărturie (**Federaţia Rusă**).

Pentru minorităţile etnice, protecţia poate consta în utilizarea interpreţilor în instanţă şi posibilitatea de a vorbi în limba maternă (în **Ungaria**, **Lituania**, **Muntenegru**, **România**, **Slovenia**, **Turcia** şi **Ucraina**, de exemplu).

Tabelul 4.2 Măsuri speciale favorabile ce pot fi aplicate pe durata procedurilor judiciare, următoarelor categorii de persoane vulnerabile (Q31)

	Mecanismul de informare								Modalităţi speciale de audiere								Alte aranjamente speciale								Total
State/entităţi	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	①	②	③	④	⑤	⑥	⑦	⑧	
Albania																									16
Andorra																									7
Armenia																									7
Austria																									24
Azerbaijan																									17
Belgium																									12
Bosnia and Herzegovina																									10
Bulgaria																									14
Croatia																									16
Cyprus																									16
Czech Republic																									4
Denmark																									8
Estonia																									18
Finland																									13
France																									17
Georgia																									12
Germany																									8
Greece																									9
Hungary																									10
Iceland																									21
Ireland																									12
Italy																									7
Latvia																									6
Lithuania																									7
Luxembourg																									10
Malta																									11
Republic of Moldova																									11
Monaco																									21
Montenegro																									14
Netherlands																									18
Norway																									16
Poland																									12
Portugal																									15
Romania																									22
Russian Federation																									8
Serbia																									4
Slovakia																									21
Slovenia																									11
Spain																									15
Sweden																									8
Switzerland																									12
The FYROMacedonia																									15
Turkey																									18
Ukraine																									5
UK-England and Wales																									24
UK-Northern Ireland																									8
UK-Scotland																									18
Numărul de ţări	28	18	36	33	14	21	28	18	44	27	46	32	22	36	44	23	18	11	27	21	11	17	22	11	
Israel																									

	Yes
	No

		Numărul mediu de ţări/enităţi per măsură specială			
①	Victime ale violului	30	⑤	Minorităţi etnice	16
②	Victime ale terorismului	19	⑥	Persoane cu dizabilităţi	25
③	Copii (martori/victime)	36	⑦	Infractori minori	31
④	Victime ale violenţei în familie	29	⑧	Altele	17

Comentarii:

Estonia: există un mecanism special de informare pentru victimele traficului de persoane (inclusiv victimele căsătoriilor forţate).
Grecia: Altele: Victime ale traficului de persoane.
Italia: există un fond public special pentru victimele traficului de persoane.

Monaco: pentru victimele minore: acestea sunt audiate de Tribunal, dar doar reprezentanţii lor legali pot intenta acţiune civilă.
Muntenegru: ca regulă generală, audierea delincvenţilor juvenili se face de către un procuror şi un judecător de acelaşi gen ca minorul, într-o sală separată dotată cu dispozitive tehnice pentru înregistrare audio-vizuală. Ca excepţie, un delincvent juvenile poate fi audiat din nou dacă sunt motive întemeiate. Astfel că, audierea va avea loc în prezenţa tutorelui legal al minorului şi, ca regulă, cu sprijinul personalului specializat de asistenţă, cu excepţia cazului în care este contrar intereselor procedurale sau ale minorului.
O persoană cu nevoi speciale victimă a violenţei în familie sau conjugale şi a traficului de persoane va avea dreptul la asistenţă judiciară. În toate instanţele cu competenţă de materie penală s-au înfiinţat servicii de asistenţă. Aceste servicii ajută victimele/martorii infracţiunilor de trafic de persoane, trafic de minori în scopul adopţiei şi violenţei în familie.
Sarcina serviciului este de a crea condiţii de siguranţă pentru martor, de a explica funcţionarea procesului în instanţă şi a procedurii penale şi de răspunde tuturor întrebărilor.
Cu privire la coloana „Altele", este important de subliniat că s-a adoptat o lege privind asistenţă judiciară în 2011 care acordă, printre alţii, persoanelor cu nevoi speciale, victimă a violenţei în familie sau conjugale şi a traficului de persoane, dreptul la asistenţă judiciară.
De asemenea, s-a adoptat o lege privind protecţia împotriva violenţei conjugale. Statul a creat şi un adăpost pentru victimele traficului de persoane, precum şi o linie telefonică de asistenţă prin care victimele pot primi informaţii şi pot raporta infracţiuni.
Importat de menţionat este şi că organizaţiile neguvernamentale joacă un rol important în protejarea femeilor şi copiilor victime ale violenţei domestice.
Norvegia: pentru audierea unui martor în vârstă de mai puţin de 14 ani sau a unui martor cu probleme mintale sau cu afecţiuni similare în cazuri de infracţiuni sau contravenţii de natură sexuală, judecătorul nu va auzi declaraţia în sala de judecată atunci când acesta din urmă consideră că este în interesul martorului sau că este dezirabil din alte motive.
Conform Codului de procedură penală, instanţa poate decide dacă persoana acuzată sau alte persoane vor părăsi sala de judecată în timpul audierii persoanei vătămate sau a unui martor cu vârsta mai mică de 18 ani, dacă, din anumite motive, acest lucru este în interesul persoanei vătămate sau al martorului.
Portugalia: victimele traficului de persoane primesc protecţie specială prin mai multe măsuri procedurale, precum excluderea din publicitatea procesului, limitări cu privire la dezvăluirea identităţii acestora din declaraţiile date mass-mediei sau cele pro memoriam, permise şi când martorul este bolnav în stare gravă sau pleacă în străinătate.
Slovacia: există prevederi specifice în Codul de Procedură Penală cu privire la minori în calitate de victime sau de infractori. Nu se definesc în mod clar alte tipuri de victime (de ex., victimele violenţei sexuale, violului, terorismului sau victimele minorităţii etnice). Totuşi, există prevederi ce protejează anumite categorii de persoane aflate în pericol. Acestea nu sunt definite în mod strict, dar vulnerabilitatea acestora este evaluată de instanţă în timpul procedurii.
De la caz la caz, există posibilitatea (de exemplu) ca victimele violenţei sexuale, violului sau violenţei în familie să participe la proceduri în şedinţă închisă, prin interzicerea publicării detaliilor personale sau prin folosirea altor mijloace care să le ascundă identitatea, de ex. audiere în direct prin conferinţă audio sau video. Acestea au şi dreptul de a fi informate în cazul eliberării infractorului, – minorităţile etnice au dreptul la asistenţă lingvistică în timpul unei proceduri judiciare, – persoanele cu dizabilităţi au dreptul la asistenţă pentru a compensa dizabilitatea de care suferă, de ex. audiere în direct prin conferinţă audio sau video.
Suedia: „Altele" pot include, de exemplu, o persoană care se teme să spună adevărul din cauza prezenţei unei părţi sau a unui public.
Elveţia: victimele infracţiunilor sexuale pot solicita să dea declaraţia în faţa unei persoane de acelaşi gen.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": şi victimele infracţiunilor împotriva libertăţii de gen şi a moralităţii de gen, umanităţii şi dreptului internaţional au următoarele drepturi: 1) înainte de audiere, să vorbească cu un consilier sau un reprezentant, în mod gratuit, dacă au calitate de persoană vătămată în procedură; 2) să fie audiate de o persoană de acelaşi gen la secţia de poliţie sau în biroul procurorului; 3) să refuze să răspundă întrebărilor care ţin de viaţa personală a victimei, dacă aceste întrebări nu au legătură cu infracţiunea; 4) să solicite audierea prin intermediul mijloacelor vizuale audio-video conform procedurii stabilite de prezenta lege; 5) să solicite ca audierea principală să aibă loc cu uşile închise.
Turcia: în acest context, s-a creat linia telefonică de asistenţă 157 pentru a identifica victimele traficului de persoane şi pentru a se asigura că primesc ajutor. Cu privire la accesul victimelor la justiţie, încă sunt în desfăşurare studii despre interzicerea traficului de persoane (articolul 80 din Codul Penal Turc), despre anchetarea şi urmărirea penală a traficanţilor şi despre drepturile victimelor.
Marea Britanie-Irlanda de Nord: există măsuri speciale pentru infractori juvenili în Irlanda de Nord prin care procedura în instanţă nu mai implică şi folosirea perucilor şi robelor oficiale, iar inculpaţii nu trebuie să mai stea în boxa acuzaţilor.
Marea Britanie-Scoţia: COPFS are un Serviciu pentru victime şi de informaţii (VIA) care implică proactiv categoriile de mai sus, dar şi victimele oricărei infracţiuni grave, ale crimelor de ură, orice victimă sau martor cu vârsta de peste 60 de ani şi orice alţi martori sau alte victime vulnerabile care pot necesita măsuri speciale în instanţă. VIA evaluează vulnerabilitatea victimelor şi, după caz şi dacă este relevant, aplică măsuri speciale în instanţă precum asistenţă, ecrane, legătură CCTV (transmisie cu circuit închis) cu instanţa şi altele.
SG-Victims and Witnesses Team: Toate aceste grupuri sunt eligibile pentru a primi măsuri speciale care să le ajute să depună mărturie în instanţă sub incidenţa Legii privind martorii vulnerabili (Scoţia) din 2004. Copiii (cu vârsta mai mică de 16, sau 18 ani pentru cazurile de trafic de persoane) devin eligibili automat pentru folosirea unui ecran sau a unei legături CCTV şi să aibă alături o persoană care să îi susţină (copilul acuzat este eligibil să folosească o legătură CCTV în direct şi să aibă alături o persoană care să îi susţină). La discreţia instanţei, aceştia pot fi audiaţi prin mărturie prealabilă sau printr-un ofiţer. Adulţii vulnerabili (inclusiv inculpaţii) pot fi consideraţi eligibili pentru oricare din aceste măsuri dacă au o afecţiune mintală identificată sau dacă mărturia ar fi distorsionată semnificativ de frică sau de angoasă.
Israel: „Altele" – minorităţile etnice au dreptul la serviciile unui interpret în timpul audierilor; victimele violenţei în familie au dreptul la folosirea unei locuinţe provizorii sigure; victimele violenţei sexuale au dreptul la protecţie în interiorul şi în afara instanţei; interzicerea publicării detaliilor personale sau a fotografiilor cu minori inculpaţi, infractori şi martori.

Acest tabel oferă o imagine cuprinzătoare a tuturor normelor specifice existente în timpul procedurilor legale, ţinând seama de categoriile de persoane vulnerabile, pentru toate statele implicate în acest ciclu.

Statele sau entităţile care au indicat cele mai specifice aspecte (mecanisme de informare, proceduri speciale şi altele) pentru persoanele vulnerabile sunt: **Albania**, **Austria**, **Azerbaidjan**, **Croaţia**, **Cipru**, **Estonia**, **Franţa**, **Islanda**, **Monaco**, **Olanda**, **Norvegia**, **România**, **Slovacia**, **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor** şi **Marea Britanie-Scoţia**. Din contră, statele care au doar câteva măsuri specifice pentru persoanele vulnerabile sunt: **Andorra**, **Armenia**, **Cehia**, **Danemarca**, **Germania**, **Italia**, **Letonia**, **Lituania**, **Federaţia Rusă**, **Serbia Suedia**, **Ucraina** şi **Marea Britanie-Irlanda de Nord**.

A existat o creştere la nivel mondial în ceea ce priveşte procedurile speciale pentru audieri şi alte proceduri speciale aplicabile în cadrul procedurilor judiciare pentru persoanele vulnerabile.

Totuşi, nu a existat o tendinţă similară clară cu privire la mecanismele speciale de informare. Unele state menţionează că nu dispun deloc de mecanisme speciale de informare: **Armenia**, **Bosnia şi Herţegovina, Italia**, **Letonia**, **Republica Moldova**, **Federaţia Rusă**, **Suedia**, **Ucraina** şi **Marea Britanie-Irlanda de Nord**. Mai mult decât atât, aceste state, cu excepţia **Armeniei** şi **Bosniei şi Herţegovinei, Italiei şi Republicii Moldova**, indică faptul că nu dispun de alte măsuri specifice pentru persoanele vulnerabile.

Cu privire la categoriile de persoane vulnerabile de care se ţine cont pentru a crea mecanisme speciale (mecanisme de informare şi/sau proceduri speciale de audiere şi/sau altele), statele sau entităţile care iau în calcul cele mai multe categorii sunt: **Albania**, **Austria**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **Croaţia**, **Cipru**, **Estonia**, **Georgia**, **Islanda**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Olanda**, **Norvegia**, **Portugalia**, **România**, **Federaţia Rusă**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Suedia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi **Marea Britanie-Scoţia**, cu cel puţin o prevedere specială pentru 7 sau 8 categorii de persoane vulnerabile.

Există un grup de state sau entităţi care au câteva servicii speciale pentru categoriile de persoane vulnerabile şi victime: **Andorra**, **Armenia**, **Cehia, Danemarca**, **Ungaria**, **Polonia**, **Serbia** şi **Elveţia**, care iau în calcul 4 sau mai puţine categorii de persoane vulnerabile.

Măsura cea mai des folosită pentru persoanele vulnerabile este modalitatea aparte în care au loc audierile, în special pentru victimele minore (fiecare stat membru, cu excepţia **Germaniei**, asigură aceste proceduri), victimele violului şi delincvenţii juvenili.

În general, aproape toate mecanismele diferite (mecanisme de informare, modalităţi speciale de audiere şi altele) sunt aplicate destul de des în cazuri ce implică minori (martori şi victime), delincvenţi juvenili şi victimele violului. Există mai multe mecanisme de informare pentru victimele violenţei în familie. În plus, există chiar modalităţi speciale de audiere pentru persoanele cu dizabilităţi.

4.3 Rolul procurorului în protejarea drepturilor sau asistarea victimelor infracţiunilor

Chiar dacă rolul procurorului este, în primul rând, să reprezinte mai degrabă interesele societăţii decât interesele victimelor, acesta poate juca un rol specific în protecţia şi asistenţa victimelor în cadrul procedurilor penale:

- în majoritatea statelor sau entităţilor, există posibilitatea/obligaţia de a le oferi victimelor informaţii despre drepturile acestora, în special de a primi despăgubiri (de exemplu, în **Austria** sau **Portugalia**) sau informaţii cu privire la anumite etape ale procedurii, cum ar fi datele audierii, hotărârea finală sau momentul în care inculpatul este eliberat (de exemplu, în **Austria, Danemarca, Estonia** sau **Norvegia**);
- rolul procurorului include, de asemenea, sprijinirea sau introducerea unor pretenţii civile în numele victimelor (de exemplu, în **Andora** sau **Finlanda**), în special atunci când victima nu este în măsură să facă acest lucru (de exemplu, **Bulgaria, România**) sau asigurarea că victima primeşte despăgubiri (de exemplu, **Olanda**);
- procurorul poate, de asemenea, face apel la asociaţiile pentru sprijinirea victimelor (ca în **Franţa**) sau are datoria de a informa alte servicii.

40 de state sau entităţi au indicat faptul că procurorul are un rol specific în legătură cu victimele. Această majoritate poate părea evidentă dat fiind că este dificil să se susţină că procurorul nu trebuie să ţină cont de protejarea victimelor. Comparativ cu ediţia anterioară a Raportului, **Estonia** a indicat că procurorul are un rol

special cu privire la victime. În total, 7 state sau entităţi au indicat faptul că procurorul nu are competenţe specifice în privinţa victimelor infracţiunilor (**Armenia, Cipru, Cehia, Irlanda, Letonia, Malta** şi **Elveţia**).

Figura 4.3 Dreptul de a contesta hotărârea procurorului de a înceta urmărirea penală în cauză (Q36)

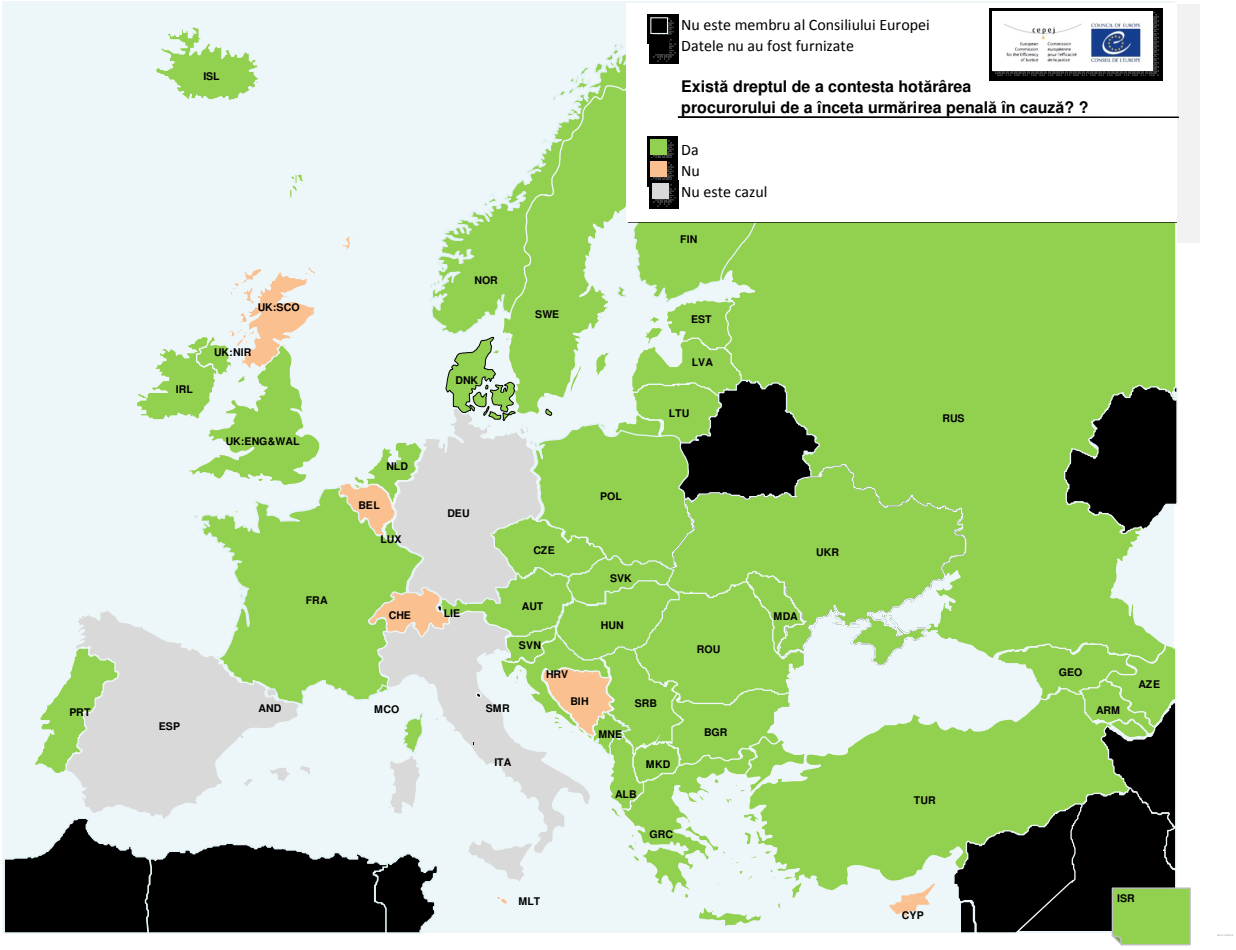

Andorra**** NAP, **Malta**: Nu; **Monaco**: Da.

Comentarii:

Andorra: Codul de procedură penală nu permite procurorilor să întrerupă un caz. Nu există principiul oportunităţii urmăririi penale în acest exemplu. Cu toate acestea, fiecare victimă se poate adresa direct unui judecător.
Belgia: în principiu, nu există posibilitatea de apel împotriva unei decizii a parchetului de a nu mai continua urmărirea unui caz. Totuşi, victimele pot intenta acţiune civilă împotriva judecătorului de instrucţie; această acţiune deschide o procedură judiciară la finalul căreia instanţa trebuie să se pronunţe.
Bosnia şi Herţegovina: conform prevederilor relevante din Codul de Procedură Penală, un procuror este obligat să informeze partea vătămată şi persoana care a raportat infracţiunea în legătură cu faptul că nu se va începe urmărirea penală, precum şi motivele aferente, în decurs de trei (3) zile. Partea vătămată şi persoana care a raportat infracţiunea au dreptul de a depune plângere la parchet în decurs de opt (8) zile. Totuşi, parchetul ia o decizie finală cu privire la întreruperea cazului, iar victima nu dispune de o altă cale de atac împotriva deciziei parchetului.
Ungaria: există cazuri în care se permite o cerere privată de urmărire penală sau o cerere suplimentară privată de urmărire penală. În acest caz, instanţa înştiinţează victima în legătură cu decizia procurorului, iar victima are la dispoziţie 30 de zile de la înştiinţare să declare dacă intenţionează să continue cu cazul în calitate de procuror privat sau procuror privat suplimentar.

Uneori, procurorii pot decide să întrerupă un caz şi să oprească procedurile de urmărire penală: pentru statele unde procurorii sunt liberi să acţioneze ca atare, ar trebui să existe o posibilitate pentru victima unei infracţiuni de a contesta decizia procurorilor (37 de state sau entităţi au răspuns că există posibilitatea de contestare a deciziei unui procuror); în statele în care o astfel de posibilitate nu există, dreptul victimelor de a fi examinat cazul este, adesea, garantat în moduri diferite. **Ungaria** menţionează posibilitatea (după închiderea procedurii) unei cereri private de urmărire penală. În multe state sau entităţi, victima poate, de asemenea, să introducă o acţiune în justiţie împotriva persoanei responsabile dacă procurorul decide să

întrerupă cazul (în **Franţa**, **Monaco** şi **Slovenia**, de exemplu). În sfârşit, în statele în care procurorii nu au competenţa de a întrerupe un caz fără a fi judecat, victima are adesea dreptul să conteste decizia judecătorului de a clasa un caz (de exemplu, în **Spania**).

4.4 Procedurile de despăgubire

În cadrul procedurilor penale, o procedură de despăgubire poate permite ca victima unei infracţiuni sau rudele acesteia să primească despăgubiri. Uneori există un fond public special pentru care nu este nevoie de intervenţia instanţei. În alte cazuri, este necesară o hotărâre pentru a beneficia de astfel de fonduri publice. Doar un singur stat (**Grecia**) indică faptul că există atât un mecanism privat, cât şi unul public şi că, uneori, este necesară o hotărâre judecătorească pentru obţinerea de despăgubiri.

Tabelul de mai jos oferă o clasificare a statelor în funcţie de situaţie în care procedura de despăgubire este formată din fonduri private, fonduri publice sau rezultă dintr-o hotărâre judecătorească (sau o combinaţie a acestora). Se prevede şi o altă coloană pentru statele care nu prevăd proceduri de despăgubire: **Andorra** şi **Armenia**. Aceste state sunt o excepţie la nivel european.

Tabelul 4.4 Proceduri de despăgubire a victimelor infracțiunilor (Q32, Q33)

State/entități	Există o procedură de despăgubire ?	Această despăgubire constă în		
		Fonduri publice	Despăgubiri (prin instanță)	Fonduri private
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Numărul de țări	45	39	33	1
Israel				

	Da
	Nu

Comentarii:

Albania: victimele crimei organizate pot primi compensații financiare dintr-un fond public (de stat) constituit din bunuri financiare confiscate de la rețelele de crimă organizată. În plus, victimele au dreptul de a solicita despăgubiri în cadrul unor proceduri penale sau civile.
Austria: oricine pretinde că a suferit un prejudiciu de pe urma unei presupuse infracțiuni are dreptul să solicite despăgubiri pentru acest prejudiciu în cadrul procedurii penale.

Azerbaidjan: în conformitate cu Legea Republicii Azerbaidjan, statul trebuie să acorde despăgubiri pentru toate prejudiciile cauzate indivizilor de către organele care efectuează anchete preliminare, procurori sau instanțe.
Belgia: victimele au dreptul la repararea prejudiciului suferit de pe urma unei infracțiuni. Dacă doresc să obțină despăgubiri, victimele pot fie să pretindă despăgubiri în cadrul unui proces penal în care se constituie ca parte civilă, fie să intenteze o acțiune în fața unei instanțe civile. De asemenea, este posibil ca statul să intervină într-o modalitate prestabilită și subsidiară în ceea ce privește prejudiciile suferite de indivizii a căror integritate corporală sau sănătate au fost grav vătămate ca urmare a unui act de violență săvârșit cu intenție sau a unei operațiuni de salvare. Intervenția statului este „posibilă și subsidiară" în măsura în care victimele nu se pot adresa Comisiei pentru asistența victimelor infracțiunilor săvârșite cu intenție și cu violență decât atunci când nu pot obține despăgubiri efective pentru că autorul infracțiunii este insolvabil sau necunoscut sau pentru că au fost sau sunt în imposibilitatea de a obține reparațiile cuvenite pe alte căi.
Bulgaria: obținerea de despăgubiri de la autorul infracțiunii: conform codului civil din Bulgaria, orice persoană care se face vinovată de cauzarea unui prejudiciu altei persoane are obligația de a repara acest prejudiciu. Obținerea de despăgubiri din partea statului: în Bulgaria, obținerea de către victimele infracțiunilor a unor despăgubiri din partea statului este reglementată de Legea cu privire la sprijinirea și acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor. Această lege specială prevede compensații financiare pentru prejudiciile materiale suferite, referindu-se în mod expres la infracțiunile săvârșite după data de 30 iunie 2005, în această categorie fiind incluse: terorismul, omorul, vătămarea intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, adulterul și violul care rezultă într-o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, traficul de ființe umane, infracțiunile comise de către un grup infracțional organizat sau printr-o decizie a acestuia, precum și alte infracțiuni grave săvârșite cu intenție și având drept rezultat decesul sau vătămarea corporală gravă.
Cipru: statul poate acorda despăgubiri victimelor infracțiunilor săvârșite cu violență. Acestea din urmă sunt definite ca infracțiuni săvârșite cu intenție și cu violență care rezultă în moarte, vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, incluzând omorul, uciderea din culpă, violul și răpirea.
Danemarca: procedura de despăgubire se referă, printre altele, la toate cazurile în care o persoană a suferit un prejudiciu ca urmare a unei încălcări a Codului penal sau a Legii privind ordinele de restricție, de interdicție și de expulzare.
Franța: victimele pot intenta o acțiune civilă în fața instanțelor civile și/sau penale. În plus, un organ al Fondului de garantare pentru victimele actelor de terorism și ale altor infracțiuni (FGTI) a fost însărcinat de către stat cu acordarea de despăgubiri ce acoperă integral prejudiciile suferite de către victimele infracțiunilor, în cazul în care anumite condiții sunt îndeplinite, în temeiul unei decizii a Comisiei pentru despăgubirea victimelor infracțiunilor (CIVI). În sfârșit, un departament care are sarcina de a facilita recuperarea sumelor alocate pentru victimele infracțiunilor (SARVI) a fost înființat în 2008, pentru cazul victimelor care nu sunt eligibile să solicite despăgubiri de la CIVI. Acest departament este condus de FGTI.
Georgia: în vederea obținerii de despăgubiri, victima are dreptul să depună o plângere civilă în cadrul unei proceduri civile, distinctă de procedura penală sau administrativă.
Germania: conform Legii privind despăgubirea victimelor criminalității violente (Opferentschädigungsgesetz, OEG), acordarea de despăgubiri nu este condiționată de natura infracțiunii. Mai mult decât atât, acordarea de despăgubiri nu este condiționată de declanșarea urmării penale a infractorilor. Pentru a fi acordate despăgubiri în conformitate cu legea mai sus amintită este, în schimb, necesar ca victima să fi suferit o vătămare a sănătății de pe urma unei infracțiuni săvârșite cu intenție și cu violență pe teritoriul statului german.
Ungaria: victimele care au suferit vătămări corporale grave de pe urma unor infracțiuni săvârșite cu intenție și cu violență, precum și membrii de familie ai victimelor decedate pot solicita despăgubiri din partea statului. Despăgubiri din partea statului se acordă victimelor unor infracțiuni săvârșite cu intenție și cu violență în cazul în care infracțiunea a rezultat într-o vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății.
Islanda: orice persoană care a fost victima unei infracțiuni, sau orice persoană care consideră că este îndreptățită la despăgubiri ca urmare a comiterii unei infracțiuni, poate solicita despăgubiri în cadrul procedurii penale.
Italia: pot fi acordate despăgubiri victimelor oricărui tip de infracțiuni.
Letonia: dreptul la despăgubiri din partea de statului se acordă în cazul în care săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni are ca rezultat: 1) decedarea victimei; 2) vătămarea gravă sau medie a integrității corporale sau a sănătății victimei; 3) vătămarea integrității sexuale a victimei; 4) infectarea victimei cu virusul imunodeficienței umane, cu virusul hepatic A sau cu virusul hepatic B.
Luxemburg: orice persoană care a suferit daune materiale sau morale pe teritoriul Marelui Ducat, ca efect al unor acte intenționate care constituie infracțiuni, are dreptul la o compensație financiară suportată de către stat.
Malta: legea nu stabilește infracțiunile ale căror victime pot cere despăgubiri; cu toate acestea, există un fond înființat de Guvern din care se pot acorda despăgubiri persoanelor care au fost victime ale criminalității în timpul exercitării unei funcții publice, cum ar fi membrii corpului polițienesc.
Monaco: există dispoziții specifice pentru victimele terorismului (victimele actelor de terorism comise pe teritoriul Principatului sau moștenitorii legali ai acestora, precum și cetățenii Principatului care cad victime ale unor astfel de acte pe teritoriul altor țări primesc despăgubiri din partea statului), statul subrogându-se în drepturile victimei împotriva persoanei responsabile pentru producerea prejudiciului.
Comisia pentru despăgubirea victimelor spolierii a fost înființată prin Ordonanța Suverană nr. 461 din 23 martie 2006 cu scopul de a oferi asistență persoanelor care au fost deposedate de proprietăți în Monaco în timpul celui de-al doilea război mondial, precum și moștenitorilor legali ai acestora. Comisia are sarcina de examina solicitările care provin de la persoane fizice și care vizează despăgubirea victimelor care au suferit prejudicii materiale sau financiare de urma deposedării de proprietăți din timpul ocupației Principatului Monaco în cursul celui de-al doilea război mondial, sau a moștenitorilor legali ai acestora. Comisia este autorizată să recomande acordarea de compensații financiare de către stat.
Muntenegru: pot fi acordate despăgubiri victimelor oricărui tip de infracțiuni.
Olanda: există un fond național destinat acordării de despăgubiri pentru prejudiciile suferite de urma unei infracțiuni.

Norvegia: toate victimele infracțiunilor săvârșite cu violență, inclusiv victimele infracțiunilor de natură sexuală, beneficiază de acces la fondul public destinat acordării de compensații financiare. Compensații financiare pot fi obținute și printr-o hotărâre a instanței, acestea putând fi solicitate de către victimă atât în cadrul unei acțiuni civile, cât și în cadrul unei acțiuni penale în care partea vătămată se constituie ca parte civilă.
Polonia: pot fi acordate despăgubiri victimelor oricărui tip de infracțiuni.
Portugalia: pot fi acordate despăgubiri în toate cazurile de infracțiuni săvârșite cu intenție care rezultă în vătămare corporală gravă sau deces. În astfel de situații, persoanele care beneficiază de acces la fondul destinat acordării de compensații financiare sunt victima și moștenitorii legali ai acesteia.
România: beneficiază de compensații financiare persoanele care au fost victime ale următoarelor tipuri de infracțiuni: tentativă de omor, omor calificat și omor deosebit de grav, vătămare corporală gravă (infracțiune prevăzută în articolul 182 din Codul penal), infracțiuni săvârșite cu intenție care au drept rezultat vătămarea corporală gravă a victimei, violul, infracțiunea de act sexual cu un minor, infracțiunea de perversiune sexuală, infracțiuni privitoare la traficul de ființe umane, infracțiunea de terorism, orice altă infracțiune săvârșită cu intenție și cu violență.
Slovacia: numai victimele infracțiunilor săvârșite cu intenție și cu violență pot primi despăgubiri. Aceste despăgubiri se acordă din fonduri publice. În cadrul procedurii penale, instanța poate impune persoanei condamnate compensarea financiară a victimei.
Slovenia: o condiție pentru a putea obține despăgubiri este ca cel care le solicită să fi fost victima unei infracțiuni săvârșite cu intenție și cu violență.
Spania: victimele infracțiunilor săvârșite cu violență și ale infracțiunilor de natură sexuală beneficiază de despăgubiri. Despăgubiri se acordă și victimelor unor infracțiuni cum ar fi violența de gen sau terorismul.
Suedia: acordarea de despăgubiri nu depinde de tipul de infracțiune săvârșit.
Elveția: pot fi acordate despăgubiri pentru orice infracțiune care implică o încălcare directă a integrității corporale, mentale sau sexuale a victimei.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: noua Lege privind procedura penală prevede constituirea unui fond destinat acordării de compensații financiare victimelor infracțiunilor. Această chestiune va fi reglementată printr-o lege specială. Legea privind justiția în cauzele în care sunt implicați copii conține dispoziții care garantează dreptul copiilor care sunt victime ale unor infracțiunilor la despăgubiri pentru prejudiciul suferit.
Turcia: victimelor terorismului le sunt acordate despăgubiri în conformitate cu Legea cu privire la despăgubirea pentru prejudiciile suferite de pe urma terorismului și a combaterii terorismului.
Ucraina: orice victimă a unei infracțiuni poate solicita despăgubiri în cadrul unei acțiuni civile împotriva autorului infracțiunii.

45 de state sau entități au raportat că au o procedură de despăgubire pentru victimele infracțiunilor. Dintre acestea, 39 de state au declarat că procedura de despăgubire constă într-un sistem de utilizare a fondurilor publice, în timp ce 33 de state au declarat că despăgubirea ia forma unei reparații care urmează să fie suportată de către persoana responsabilă, valoarea acesteia fiind stabilită printr-o hotărâre judecătorească. Doar un singur stat (**Grecia**) a declarat că a avut un sistem de despăgubire bazat pe fonduri private.

Au fost efectuate studii în 8 state sau entități (dintre cele 45 de state în care există o procedură de despăgubire) pentru a evalua rata de recuperare a daunelor-interese acordate de către instanțe victimelor infracțiunilor: **Finlanda**, **Franța**, **Ungaria**, **Luxemburg**, **Olanda**, **Norvegia**, **Polonia** și **Serbia**.

Nivelul exact al acestei recuperări a fost specificat doar de un număr mic de țări cu rate excelente de recuperare. În **Norvegia** și **Olanda**, se întâlnește în mod obișnuit o rată de recuperare de 90% (în **Olanda,** doar în cazurile penale și în termen de trei ani de la primirea cazului de către agenția olandeză responsabilă pentru despăgubiri).

4.5 Plângeri şi despăgubirea justiţiabililor pentru disfuncționalitățile sistemului judiciar

Toți utilizatorii instanțelor de judecată trebuie să aibă dreptul de a petiționa o instanță națională pentru repararea prejudiciului suferit ca urmare a unei disfuncționalități a sistemului judiciar. O astfel de disfuncționalitate poate fi durata excesivă a procedurilor, neexecutarea hotărârilor judecătorești, arestarea nelegală sau condamnarea pe nedrept.

Toate statele sau entitățile care participă la exercițiul de evaluare posedă în prezent un mecanism de despăgubire pentru disfuncționalități ale justiției. Dintre aceste disfuncționalități, cele mai multe state au o procedură (de despăgubire) în cazul arestării nelegale (cu excepția **Principatului Monaco**), iar marea majoritate a statelor includ în această categorie și condamnarea pe nedrept (toate statele sau entitățile cu excepția **Belgiei**, **Georgiei**, **Maltei**, **Regatului Unit – Irlanda de Nord** și **Regatului Unit – Scoția**). Aproape două treimi dintre state sau entități (34) raportează că posedă proceduri de despăgubire pentru durata excesivă a proceselor, iar jumătate dintre state (24) posedă o astfel de procedură și pentru cazul neexecutării hotărârilor judecătorești.

Prin urmare, în cazul disfuncționalităților sistemului judiciar, anumite circumstanțe atrag după sine la dreptul la despăgubiri. Măsura în care statele au luat sau nu aceste circumstanțe în considerare este prezentată în tabelul de mai jos.

Tabelul 4.5 Sistemul de despăgubire a justiţiabililor în diferite circumstanţe specifice (Q 37)

State/entităţi	Durata excesivă a procedurilor	Nexecutarea hotărârilor jud.	Arestare pe nedrept	Condamnare pe nedrept	
Albania					3
Andorra					4
Armenia					2
Austria					4
Azerbaijan					4
Belgium					2
Bosnia and Herzegovina					4
Bulgaria					4
Croatia					3
Cyprus					4
Czech Republic					3
Denmark					3
Estonia					2
Finland					3
France					4
Georgia					1
Germany					4
Greece					4
Hungary					4
Iceland					3
Ireland					4
Italy					3
Latvia					2
Lithuania					3
Luxembourg					2
Malta					2
Republic of Moldova					4
Monaco					1
Montenegro					4
Netherlands					2
Norway					4
Poland					4
Portugal					4
Romania					4
Russian Federation					4
Serbia					4
Slovakia					3
Slovenia					3
Spain					4
Sweden					4
Switzerland					3
The FYROMacedonia					4
Turkey					3
Ukraine					2
UK-England and Wales					2
UK-Northern Ireland					1
UK-Scotland					1
Numărul de ţări	34	24	46	42	
Israel					

	Da
	Nu

Comentarii:

Albania: părţile au dreptul de a solicita despăgubiri pentru detenţia sau întemniţarea nelegală proporţional cu durata pedepsei şi cu consecinţele personale şi familiale care decurg din sentinţă. Nu există o sumă fixă *per* zi de detenţie; valoarea despăgubirilor depinde de circumstanţele individuale. Fondurile provin de la Ministerul Finanţelor. O a doua posibilitate (de despăgubire) este oferită de legea privind răspunderea entităţilor publice pentru abateri, ale cărei prevederi referitoare la mecanismul de despăgubire a persoanelor care au suferit prejudicii se aplică şi în cazurile de neexecutare a hotărârilor judecătoreşti.

Austria: în cazul arestării nelegale sau al condamnării penale pe nedrept, pot fi obținute despăgubiri și fără a dovedi vina autorităților. Pentru asigurarea plății despăgubirilor în funcție de circumstanțele concrete ale fiecărui caz în parte nu există un tarif zilnic sau un cuantum fix al despăgubirilor. Cuantumul despăgubirilor depinde numai de gravitatea prejudiciului suferit de victimă și de gradul de vinovăție imputabil autorității publice.
În cazurile în care detenția a început după data de 31 decembrie 2010 se aplică modificările survenite în lege și răspunderea pentru daunele morale suferite în urma detenției este limitată la o despăgubire de minim 20 de euro și maxim 50 de euro pe zi.
Croația: valoarea compensației financiare oferite persoanelor vătămate care au suferit daune ce nu sunt de natură financiară depinde de durata de timp în care acestea au fost private de libertate, deoarece criteriile pe care Ministerul și instanțele le folosesc pentru calcularea cuantumului despăgubirii se bazează pe numărul de zile în care persoana a fost reținută.
Republica Cehă: pentru stabilirea cuantumului despăgubirilor rezonabile vor fi luate în considerare gravitatea prejudiciului suferit și circumstanțele producerii acestuia.
Finlanda: Legea privind Despăgubirile pentru durata excesivă a procedurilor judiciare a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2010. În conformitate cu aceasta, o parte privată are dreptul de a primi o compensație rezonabilă din fonduri de stat în cazul în care se consideră că durata excesivă a procedurii judiciare duce la încălcarea dreptului părții de judecare a cauzei într-un termen rezonabil. Cuantumul despăgubirilor este de 1500 de euro pentru fiecare an în care judecarea a fost amânată din motive imputabile statului. Valoarea maximă a despăgubirilor este de 10 000 de euro.
Trezoreria Statului oferă despăgubiri persoanelor nevinovate care au fost private de libertate datorită acțiunii autorităților. Nu se acordă despăgubiri în cazul în care privarea de libertate a fost mai scurtă de 24 de ore. Cei cărora le-au fost impuse în mod nejustificat interdicții de călătorie au, după caz, același drept de a obține despăgubiri pentru restricțiile impuse libertății lor. În anul 2010, cuantumul compensației pe zi de detenție nelegală sau condamnare pe nedrept a fost de aproximativ 100-120 de euro în cazul în care pierderea de libertate nu a fost mai mare de 14 zile și de aproximativ 150 de euro în cazul în care pierderea de libertate a fost mai mare de 2 săptămâni.
Georgia: compensarea provine de la bugetul de stat. Cuantumul este stabilit de către instanță.
Germania: ca regulă generală, în cazul procedurilor judiciare cu o durată excesivă persoana în cauză trebuie să depună o plângere cu privire la întârzieri nejustificate (Verzögerungsrüge) la instanța de judecată unde se judecă respectiva acțiune. Dacă este necesar, persoana poate depune apoi o plângere pentru obținerea de despăgubiri, chiar dacă acțiunea inițială nu a fost încă încheiată. Se acordă despăgubiri adecvate pentru daunele materiale. În general, atunci când forma alternativă a reparațiilor pare insuficientă, se acordă o sumă fixă de 1 200 euro pe an pentru daune morale.
Grecia: În cadrul procedurilor administrative, atunci când durata procedurilor judiciare este considerată excesivă apare dreptul părților la despăgubiri datorate încălcării cerinței de a respecta un termen rezonabil de soluționare. Un remediu similar, precum și alte prevederi, au fost stabilite și în cazul unor proceduri judiciare excesiv de lungi din instanțele civile și din cele penale, precum și în cauzele de la Curtea de Conturi.
Letonia: valoarea compensației este evaluată în mod individual în fiecare caz.
Lituania: în conformitate cu Codul Civil și cu Legea privind despăgubirea pentru prejudiciile cauzate prin acțiuni nelegale ale autorităților publice și ale reprezentanților statului, prejudiciul rezultat din condamnarea pe nedrept, arestarea nelegală, reținerea nelegală, aplicarea nelegală a măsurilor procesuale de constrângere, aplicarea nelegală de sancțiuni administrative trebuie să fie compensat integral de către stat, independent de vinovăția ofițerilor însărcinați cu ancheta premergătoare procesului, a procurorilor și/sau a funcționarilor instanței de judecată. Despăgubirile pentru arestarea nelegală și condamnarea pe nedrept provin dintr-un program bugetar separat privind despăgubirea daunelor, administrat de către Ministerul Justiției. Aceste despăgubiri pot fi plătite atât în conformitate cu decizii judecătorești de stabilire a daunelor, cât și prin proceduri desfășurate în afara instanțelor. Despăgubirea pentru daunele suferite poate avea loc atât în urma unei acțiuni în instanță, cât și în absența unei acțiuni în instanță (despăgubirea pentru daune aduse proprietății nu poate depăși 5 000 lt. (1448,1 de euro), cea pentru un prejudiciu moral nu poate depăși 10 000 lt. (2896,2 de euro)).
Monaco: proiectul de lege nr. 879, care cuprinde măsuri în domeniul răspunderii statului și al căilor de atac – care stabilește principiul răspunderii statului în cazul unei disfuncționalități a sistemului judiciar și propune o nouă cale de atac a cetățenilor împotriva statului – a fost prezentată de Guvernul Principatului Monaco în fața Consiliului Național pe 2 noiembrie 2010. Acest proiect de lege nu a fost încă analizat de către Consiliul Național.
Muntenegru: Legea cu privire la Protecția dreptului la judecarea cauzelor în timp rezonabil definește protecția dreptului la desfășurarea unui proces într-un termen rezonabil și despăgubirea datorată pentru încălcarea acestui drept. Legea definește două mijloace legale: cererea de accelerare a procedurilor și solicitarea de reparații echitabile. Cuantumul este între 300 și 5000 de euro. Ca urmare a reținerii nelegale sau a pronunțării unei sentințe neechitabile pot apărea vătămări corporale sau daune morale. Curtea evaluează valoarea despăgubirii atât pentru vătămările corporale, cât și pentru daunele morale, iar punctul de vedere juridic este că trebuie plătită o sumă de 3000 până la 4000 de euro pentru fiecare lună de detenție nemeritată ca despăgubire pentru suferința mentală cauzată de limitarea nejustificată a libertății (reținere), în funcție de circumstanțele fiecărui caz și în conformitate cu dreptul obligațiilor.
În conformitate cu Codul de procedură penală, în cazul unei arestări nelegale, Ministerului Justiției ajunge la un acord cu privire la existența unor daune, precum și la tipul și cuantumul despăgubirilor necesare. Fondurile pentru plata despăgubirilor pentru respectivele daune sunt alocate de Ministerul Justiției într-un post bugetar separat, în conformitate cu care se plătește o sumă maximă de 2 000 de euro pentru o lună, în funcție de circumstanțele specifice fiecărui caz în parte. În conformitate cu practica judiciară, pentru o lună de detenție nelegală se specifică un cuantum de 3000 - 4000 de euro. Suma va depinde de gravitatea și de tipul infracțiunii de care a fost acuzată persoana, de circumstanțele anterioare ale vieții persoanei acuzate (indiferent dacă aceasta a fost sau nu condamnată), de măsura în care arestarea persoanei acuzate și procesul penal împotriva acesteia au fost în atenția mass-media.
Norvegia: Codul de procedură penală, secțiunea 447, se referă la prejudiciul cauzat de pierderi noneconomice suferite ca urmare a arestării sau detenției provizorii atunci când persoana este achitată sau când nu se declanșează proceduri legale împotriva sa. Regulamentele prevăd rate fixe, precum și faptul că, pentru perioade mai mici de patru ore, nu se plătesc despăgubiri pentru pierderi noneconomice. După acest interval, primele două perioade de 24 oră de detenție sunt compensate cu 183 de euro (1500 NOK) fiecare. În cazul în care persoana acuzată este transferată într-o

închisoare, fiecare zi ulterioară se compensează cu 49 de euro (400 NOK). Dacă persoana aflată în custodie este ținută, în timpul arestului preventiv, în izolare completă, atunci daunele se majorează cu 25% din suma calculată.
Polonia: pentru durata excesivă a unui caz (procedurile premergătoare procesului, procedurile din instanță sau/și stadiul de aplicare a hotărârii instanței), la solicitarea părților se poate acorda o despăgubire pecuniară de către instanța superioară, cu un cuantum situat între 2000 zl. (aproximativ 500 de euro) și 20000 PLN (aproximativ 5000 de euro). În cazuri de arestare nelegală sau de condamnare pe nedrept instanța este liberă să acorde despăgubiri materiale în orice cuantum găsește justificat în circumstanțele fiecărui caz în parte. În mod excepțional, nu există nicio limitare maximă sau minimă în astfel de cauze. Fiecare caz este evaluat individual, în conformitate cu aprecierea instanței, luându-se în considerare toți factorii relevanți, cum ar fi pierderile de proprietăți și de venituri, dificultăți personale, etc.
România: nu există niciun mecanism de calculare a despăgubirilor. Instanțele iau în considerare jurisprudența națională și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului pentru cazuri similare.
Slovacia: ratele și tarifele nu sunt stabilite prin lege.
Slovenia: Legea pentru protecția dreptului la un proces desfășurat fără întârzieri nejustificate acordă părților implicate în proceduri juridice dreptul ca orice acuzații aduse împotriva lor în fața instanței să fie judecate de către instanță fără întârzieri nejustificate. Valoarea despăgubirii financiare pentru cazuri individuale este limitată prin lege la o sumă între 300 și 5000 de euro. Atunci când se decide cu privire la cuantumul despăgubirii, criteriile luate în considerare sunt, în special, complexitatea cauzei, acțiunile statului, acțiunile părților și importanța cauzei pentru părți. Procedura de despăgubire în cazul arestării nelegale și al condamnării pe nedrept este reglementată de Codul de procedură penală. Capitolul 32 este intitulat Procedura de despăgubire, reabilitare și exercitare a altor drepturi ale persoanelor condamnate sau arestate în mod nejustificat. Cuantumul în bani oferit de Biroul Procurorului de Stat drept despăgubire pentru arestarea nelegală este de 300 de euro pe zi, în cazul în care reținerea a durat de la 1 la 3 zile și de 42 euro pe zi pentru mai mult de 3 zile.
Suedia: în cazul arestării nelegale și/sau al condamnării pe nedrept pot fi acordate despăgubiri financiare pentru suferința provocată, pentru pierderea de venituri și pentru cheltuieli. Suferința este în mod normal despăgubită cu aproximativ 85 -115 de euro pe zi, dar suma poate – în funcție de circumstanțele cazului – să fie mai mică sau (în unele cazuri excepționale) mult mai mare. Despăgubirea poate fi acordată de către Cancelarul Justiției sau decisă de către instanța de judecată. Se acordă daune pentru durata excesivă a procedurilor judiciare în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.
Elveția: a) În general, acordarea de despăgubiri pentru durata excesivă a procedurilor juridice este obligatorie în contextul unui recurs la organismul judiciar superior de supraveghere care, ca o chestiune de priorități, va încerca să repare prejudiciul ordonând autorității competente să acorde prioritate cauzei în speță, putând, de asemenea, să acorde și despăgubiri. b) Arestarea nelegală și condamnarea pe nedrept: articolul 429 și urm. din Codul de procedură penală elvețian reglementează problema daunelor și a reparării prejudiciului moral suferit de acuzat și / sau de reclamant. În principiu, despăgubirea se calculează pe baza evaluării prejudiciului suferit și nu în funcție de o rată zilnică. Unele cantoane au rate pentru fiecare zi de arestare nelegală.
Ucraina: cuantumul despăgubirii este stabilit de către instanța de judecată în fiecare caz în parte.

Dintre cele patru categorii din acest tabel:

1. 22 de state sau entități au o procedură de despăgubire pentru toate cele 4 categorii cuprinse în chestionar: (a) durata excesivă a procedurilor judiciare, (b) neexecutarea hotărârilor judecătorești, (c) arestarea nelegală și (d) condamnarea pe nedrept: **Andorra**, **Austria**, **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Cipru**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Ungaria**, **Irlanda**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Federația Rusă**, **Serbia**, **Spania**, **Suedia** și **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**.
2. 10 state au o procedură de despăgubire numai pentru următoarele 3 categorii: (a) durata excesivă a procedurilor judiciare, (c) arestarea nelegală și (d) condamnarea pe nedrept: **Croația**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Finlanda**, **Islanda**, **Italia**, **Lituania**, **Slovacia**, **Slovenia** și **Elveția**.
3. 2 state au o procedură de despăgubire numai pentru următoarele 3 categorii: (b) neexecutarea hotărârilor judecătorești, (c) arestarea nelegală și (d) condamnarea pe nedrept: **Albania** și **Turcia**.
4. 7 state au o procedură de despăgubire numai pentru următoarele 2 categorii: (c) arestarea nelegală și (d) condamnarea pe nedrept: **Armenia**, **Estonia**, **Letonia**, **Luxemburg**, **Olanda**, **Ucraina** și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**.
5. În **Belgia** și **Malta**, procedura de despăgubire se aplică următoarelor 2 categorii: (a) durata excesivă a procedurilor judiciare și (c) arestarea nelegală. În **Belgia**, există, de asemenea, posibilitatea de a solicita despăgubiri pentru arestul preventiv nelegal.
6. În **Georgia**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord** și **Marea Britanie – Scoția**, singura categorie în care se aplică procedura de despăgubire este (c) arestarea nelegală.

În afara unei proceduri de despăgubire, în aproape toate statele sau entitățile respondente (42), există o procedură națională sau locală privind depunerea unei plângeri cu privire la funcționarea sistemului judiciar (care vizează, de exemplu, modul în care un judecător a instrumentat un caz sau durata procedurilor judiciare). Doar în **Irlanda**[18], **Monaco**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord** și **Marea Britanie – Scoția** nu există o astfel de facilitate.

[18] În Irlanda, s-a publicat recent (în august 2010) un proiect de lege care propune o procedură privind plângerile referitoare la abaterile disciplinare ale judecătorilor.

Diferite organisme sau autorități pot fi responsabile pentru examinarea și instrumentarea plângerilor referitoare la funcționarea sistemului judiciar. Acestea includ instanța relevantă, instanțele superioare, Ministerul Justiției, Consiliul Judiciar sau un alt organism extern, cum ar fi Avocatul Poporului.

În general, plângerile referitoare la funcționarea sistemului judiciar pot fi adresate mai multor organisme. În majoritatea cazurilor, instanța relevantă este aceea care are competența de a soluționa plângerile. Instanțele superioare, Ministerul Justiției sau Consiliul Judiciar pot avea, de asemenea, competența de a soluționa aceste plângeri. O trăsătură recurentă este aceea că plângerea are o configurație mixtă (se adresează unui număr de 2 până la 5 autorități).

Este important de știut dacă există un termen în care organul judiciar competent are obligația să răspundă la plângeri, precum și un termen pentru instrumentarea plângerilor. În 36 de state sau entități (în comparație cu 32 în studiul anterior) dintre cele 42 de state în care există un sistem național de soluționare a plângerilor, există un termen în care trebuie să se răspundă la plângeri. Cu câteva excepții (**Albania**, **Bulgaria**, **Croația**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **România** și **Suedia)**, în aceste state sau entități există un termen pentru instrumentarea plângerilor. În **Luxemburg**, există un termen pentru instrumentarea plângerilor, dar nu există un termen pentru a răspunde la plângeri.

Nu este întotdeauna ușor pentru utilizatorii instanțelor să înțeleagă cui trebuie să se adreseze pentru a depune o plângere cu privire la disfuncționalitățile sistemului judiciar. Cu toate acestea, impunerea unor termene în care organele competente au obligația să răspundă la plângeri face ca utilizatorii nemulțumiți să știe că nemulțumirile lor au fost auzite. Pentru a efectua o analiză corectă a eforturilor depuse de serviciul public de justiție în asistarea acestor utilizatori, ar fi de asemenea necesar să existe posibilitatea de a analiza acțiunile substanțiale întreprinse ca urmare a plângerilor.

Tabelul 4.6 Termene limită impuse autorităților responsabile de oferirea unui răspuns la și instrumentarea plângerilor cu privire la funcționarea sistemului judiciar (Q40, Q41)

State/entități	Procedură pt. depunerea de plângeri cu privire la funcționarea sistemului judiciar ?	Termenul limită de răspuns					Termen limită pentru soluționare				
		①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤
Albania											
Andorra											
Armenia											
Austria											
Azerbaijan											
Belgium											
Bosnia and Herzegovina											
Bulgaria											
Croatia											
Cyprus											
Czech Republic											
Denmark											
Estonia											
Finland											
France											
Georgia											
Germany											
Greece											
Hungary											
Iceland											
Ireland											
Italy											
Latvia											
Lithuania											
Luxembourg											
Malta											
Republic of Moldova											
Monaco											
Montenegro											
Netherlands											
Norway											
Poland											
Portugal											
Romania											
Russian Federation											
Serbia											
Slovakia											
Slovenia											
Spain											
Sweden											
Switzerland											
The FYROMacedonia											
Turkey											
Ukraine											
UK-England and Wales											
UK-Northern Ireland											
UK-Scotland											
Numărul de țări	42	24	21	17	20	15	19	19	11	17	12
Israel											

Da
Nu

	Numărul mediu de țări/entități statele	
①	Instanța vizată	22
②	Instanța de rang superior	20
③	Ministerul Justiției	14
④	Consiliul Superior al Magistraturii	19
⑤	Alte organisme externe	14

Comentarii:

Albania: Ministerul Justiţiei şi Consiliul Suprem de Justiţie sunt autorităţile responsabile de anchetarea plângerilor cu privire la funcţionarea sistemului judiciar. Legea cu privire la informare prevede 40 de zile pentru ca autoritatea publică să soluţioneze cauza, cu excepţia anumitor cazuri speciale. (Când Ministerul Justiţiei este cel care soluţionează plângerile, există o perioadă de instrumentare între 1 şi 15 zile pentru ca cererile să fie soluţionate cu celeritate).

Armenia: 1. Autorităţile de mai jos au dreptul de a iniţia proceduri disciplinare împotriva judecătorilor şi preşedinţilor de judecătorii şi curţi de apel: Ministerul Justiţiei şi Comisia Disciplinară a Consiliului de Justiţie.
2. Autorităţile de mai jos au dreptul de a iniţia proceduri disciplinare împotriva judecătorilor şi preşedintelui de cameră din Curtea de Casaţie: Preşedintele Curţii de Casaţie şi Comisia Disciplinară a Consiliului de Justiţie, la sesizarea Comisiei de Etică a Consiliului Preşedinţilor de Instanţe.
3. Comisia Disciplinară a Consiliului de Justiţie, la propunerea Comisiei de Etică a Consiliului Preşedinţilor de Instanţe, are dreptul de a iniţia proceduri disciplinare împotriva Preşedintelui Curţii de Casaţie.
Austria: dacă o instanţă amână iniţierea măsurilor procedurale, conform Legii instanţelor, orice parte poate depune o cerere de instanţei superioare pentru a impune primei instanţe o limită corespunzătoare de timp pentru a iniţia o anumită etapă procedurală. Dacă instanţa iniţiază toate etapele procedurale menţionate în cerere în decurs de patru săptămâni de la depunere şi informează partea în cauză, cererea este considerată retrasă cu excepţia cazului în care partea declară în decurs de două săptămâni de la primirea înştiinţării că doreşte să îşi menţină cererea.
Azerbaidjan: fiecare cetăţean are dreptul de a depune plângere în instanţă împotriva deciziilor sau acţiunilor (sau inacţiunilor) organismelor de stat şi locale, organizaţiilor, departamentelor, organizaţiilor neguvernamentale şi funcţionarilor. Avocatul Poporului are dreptul de a ancheta plângerile cu privire la încălcarea drepturilor omului ce rezultă din întârzieri nejustificate, pierderea sau neemiterea documentelor la timp de către judecătorii, precum şi din întârzierea executării hotărârilor judecătoreşti. Plângerea trebuie procesată în decurs de 30 de zile dar, dacă trebuie anchetat sau se solicită materiale suplimentare, termenul se poate prelungi cu o lună. În plus, în baza cererii solicitantului, termenul se poate prelungi mai mult.
Belgia: Consiliul Suprem de Justiţie este responsabil de primirea tuturor plângerilor cu privire la funcţionarea justiţiei. Autorităţile disciplinare au competenţa să soluţioneze plângeri împotriva judecătorilor.
Bosnia şi Herţegovina: când se depune o plângere împotriva unui judecător într-o instanţă sau Ministerului Justiţiei, este obligaţia acestora de a trimite imediat plângerea Consiliului Superior de Justiţie şi Procuratură care dispune de o perioadă de 5 zile pentru a confirma primirea plângerii şi, în total, până la doi ani pentru a ancheta plângerea şi a pronunţa o decizie finală în acest sens, în sensul de a iniţia proceduri disciplinare sau de a respinge plângerea ca nefondată. Dacă se depune o plângere împotriva unui membru al personalului unei instanţe, preşedintele instanţei este responsabil de a pronunţa o decizie finală în legătură cu plângerea, dar legea nu prevede un termen limită în acest sens. Nu există un termen limită nici pentru Ministerul Justiţiei, nici pentru instituţia Avocatului Poporului.
Croaţia: nu există prevederi juridice naţionale care să impună o limită de timp pentru Ministerul Justiţiei, dar în practică Ministerul Justiţiei răspunde/soluţionează plângerea în decurs de 45 de zile. Conform legii privind instanţele, care a intrat în vigoare în martie 2013, oricine are dreptul de a depune o cerere scrisă sau verbală Preşedintelui Instanţei cu privire la activitatea judecătorului ca urmare a întârzierilor de procedură în care partea are un interes juridic sau ca urmare a conduitei necorespunzătoare sau neadecvate a judecătorului şi a membrului personalului în relaţiile oficiale cu partea, care contrazic codul de etică, şi de a primi un răspuns la această cerere. Preşedintele instanţei este obligat să răspundă petiţiei în decurs de maxim 30 de zile de la primire, dar legea sus-menţionată cu privire la instanţe a intrat în vigoare în martie 2013, astfel că în 2012 nu exista o limită de timp pentru soluţionarea plângerilor pentru toate tipurile de instanţe.
Danemarca: plângerile împotriva judecătorilor se pot trimite preşedintelui instanţei în cauză sau Curţii Speciale de Acuzare şi Revizuire, care se ocupă, inter alia, de plângeri împotriva judecătorilor şi judecătorilor ad-interim. Există o limită de timp de 4 săptămâni de la momentul când reclamantul ia la cunoştinţă cauza reclamaţiei. În anumite circumstanţe, Curtea Specială de Acuzare şi Revizuire poate ignora faptul că s-a depăşit limita de timp. Nu există o limită de timp pentru a soluţiona astfel de plângeri.
Estonia: la 1 septembrie 2011, a intrat în vigoare reglementarea cu privire la tratarea cu celeritate a procedurilor civile şi penale. Regulamentul le permite părţilor procesuale să solicite instanţei să ia măsuri corespunzătoare pentru tratarea cu celeritate a procedurii judiciare dacă instanţa nu îndeplineşte o acţiune procedurală necesară fără un motiv pertinent pentru a se asigura că procedura judiciară are loc într-o perioadă rezonabilă de timp. Dacă instanţa consideră că cererea este justificată, impune în decurs de 30 de zile de la primirea cererii implementarea acestei măsuri care se presupune că se aplică în vederea finalizării procedurii judiciare într-o perioadă rezonabilă de timp. Acelaşi regulament a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012 pentru cazurile administrative.
Finlanda: instituţiile care primesc astfel de plângeri au obligaţia de a răspunde. Cancelarul Justiţiei, împreună cu Avocatul Poporului din Parlament, reprezintă apărătorul suprem al legii în Finlanda. Întrebări cu privire la Consiliul Suprem de Justiţie: NAP în Finlanda.
Franţa: statul trebuie să remedieze daunele provocate de disfuncţionalităţile sistemului de justiţie în cazuri de neglijenţă crasă sau negarea accesului la justiţie. De exemplu, cetăţenii se pot plânge în legătură cu durata excesiv de lungă a procedurilor. În 2012, s-au trimis 100 de sesizări cu privire la disfuncţionalităţile sistemului judiciar către Ministerul Justiţiei. Ministerul Justiţiei va opta şi să soluţioneze situaţie printr-o înţelegere în cazul în care disfuncţionalitatea este certă, în special în cazul duratei excesive a procedurilor. Suma medie pentru o propunere de tranzacţionare este de 3.000 €.
Georgia: o persoană are dreptul să depună o plângere Consiliului Suprem de Justiţie din Georgia care va analiza temeiul plângerii şi va lua o decizie cu privire la începerea sau nu a procedurilor disciplinare în decurs de două luni. Dacă judecătorul primeşte o sancţiune disciplinară şi decizia este comunicată corespunzător, procedura disciplinară este transferată Consiliului de Disciplină spre soluţionare. Consiliul de Disciplină tratează cazul în decurs de 2 luni. Se poate face apel împotriva deciziei Consiliului de Disciplină la Camera de Disciplină a Instanţei Supreme în decurs de 10 zile. Procedurile disciplinare vor fi luate în calcul de către Camera de Disciplină în decurs de o lună de la momentul depunerii plângerii. Dacă există circumstanţe obiective, Preşedintele Camerei poate prelungi perioada pentru aplicarea procedurilor disciplinare cu o lună.
Ungaria: oricine poate depune o plângere – verbală, scrisă sau electronică – preşedintelui instanţei în cauză sau preşedintelui Biroului Naţional de Justiţie. Plângerea va fi procesată în decurs de 30 de zile de la primire.
Islanda: dacă Preşedintele instanţei consideră că un judecător dă dovadă de comportament neprofesionist, performanţă sau conduită privată condamnabilă şi nu se aplică prevederile celui de-al doilea alineat, acesta poate solicita, verbal sau în scris, ca judecătorul să remedieze situaţia. Dacă o cerere depusă în legătură cu primul alineat nu are câştig de cauză,

sau dacă persoana responsabilă din instanţă consideră că problema este atât de gravă încât o astfel de cerere nu este suficientă, persoana responsabilă va trimite cazul în scris Comisiei Responsabile de Funcţiile Judiciare, menţionând motivele.
Italia: cetăţenii pot depune plângeri Ministerului Justiţiei. Odată ce Ministerul a primit cererea, aceştia pot solicita „Serviciului de Inspecţie" să ancheteze cazul.
Lituania: revizuirea plângerilor este o procedură administrativă. Limitele de timp pentru procedura administrativă: procedura administrativă se va finaliza, iar decizia cu privire la procedura administrativă se va adopta în decurs de 20 de zile de la începerea procedurii. În cazurile în care, din motive obiective, procedura administrativă nu poate fi soluţionată în limita de timp impusă, autoritatea publică ce a iniţiat procedura administrativă o poate prelungi cu o perioadă maximă de 10 zile lucrătoare. O persoană poate fi înştiinţată în legătură cu prelungirea limitei de timp pentru procedura administrativă în scris sau prin e-mail (în cazul în care s-a primit cererea pe e-mail) şi motivele prelungirii (articolul 31 din Legea privind administraţia publică). Altele: Curtea de Onoare a Justiţiei şi Comisia Judiciară de Etică şi Disciplină (pentru încălcarea altor prevederi ale Codului Deontologic al Judecătorilor; pentru nerespectarea limitelor impuse cu privire la sarcina de serviciu şi activităţile politice ale judecătorilor prevăzute în lege).
Luxemburg: plângerile împotriva judecătorilor şi/sau procurorilor sau modalitatea acestora de a trata cauzele pot fi aduse în agenţia Procurorului General, precum şi a Preşedintelui Curţii Supreme de Justiţie. Această situaţie juridică este posibil să se schimbe o dată cu intenţia de a reinstitui Consiliul Suprem al Justiţiei, consiliu ce va avea probabil competenţă în materie disciplinară, aşa cum reiese în prezent din proiectul de lege. Nici Ministerul Justiţiei, nici Avocatul Poporului nu au competenţă pentru a soluţiona plângerile cu privire la funcţionarea judiciară a instanţelor.
Malta: deşi toate plângerile cu privire la administrarea justiţiei sunt adresate Comisiei pentru Administrarea Justiţiei, există o procedură ad-hoc prin care la amânarea unui caz în vederea judecăţii mai mult de trei ani oricare dintre părţi se poate adresa personal Preşedintelui Instanţei solicitând transferarea cauzei de la un judecător/magistrat la altul, iar Preşedintele Instanţei, după analizarea cauzei, poate alege să transfere cauza sau să o menţină Judecătorului/Magistratului în cauză.
Muntenegru: se poate depune plângere cu privire la activitatea unui judecător la preşedintele instanţei în care judecătorul activează. În Curtea Supremă din Muntenegru, există un Birou pentru primirea plângerilor cetăţenilor. Fiecare cetăţean poate depune o plângere la acest Birou. Conform art. 128 din Constituţia statului Muntenegru, una din competenţele Consiliului Judiciar este de a analiza petiţiile şi plângerile cu privire la activitatea judecătorilor şi de a se pronunţa în acest sens. Cererea de control se depune preşedintelui instanţei în cauză care este obligat să decidă cu privire la cerere în decurs de 60 de zile. Dacă preşedintele instanţei respinge cererea de control sau nu decide în timpul prevăzut, plângerea poate fi depusă preşedintelui instanţei superioare în decurs de 8 zile. Preşedintele instanţei superioare este obligat să decidă cu privire la plângere în decurs de 60 de zile de la primirea plângerii. Curtea Supremă decide cu privire la cererea de compensare echitabilă şi este obligată să se pronunţe în decurs de 4 luni de la primirea plângerii. Ministerul Justiţiei va supraveghea instanţele prin persoana responsabilă de soluţionarea cererilor şi plângerilor. Dacă persoana responsabilă identifică nereguli, va emite un avertisment preşedintelui instanţei sau judecătorului şi le va acorda 15 zile pentru remedierea neregulilor constatate. Conform Regulilor de Procedură ale Parchetului, plângerile cu privire la activitatea depusă sunt adresate procurorului pentru procurorul adjunct sau ofiţerului responsabil, şi direct procurorului superior ierarhic pentru procurorul de nivel inferior. La primirea plângerii sau declaraţiei, procurorul este obligat să informeze persoana care depune plângerea în decurs de 15 zile.
Olanda: începând cu 1 ianuarie 2012, se aplică o procedură uniformă cu privire la plângeri în toate instanţele. Limita de timp pentru a răspunde/confirma primirea unei plângeri este cât se poate de repede. Limita de timp pentru a decide cu privire la plângere este de mai puţin de 6 săptămâni. Această perioadă se poate extinde cu 4 săptămâni, dacă administrarea instanţei decide să înfiinţeze o comisie de soluţionare a plângerilor. Toate răspunsurile din cele trei coloane cu privire la „Ministerul Securităţii şi Justiţiei", „Instanţa superioară", „Consiliul Superior al Justiţiei" şi „Altele.." = NAP. Toate răspunsurile din a treia coloană „Fără limite de timp" = NAP.
Norvegia: părţile pot trimite plângeri instanţei în cauză cu privire la anumite aspecte, de exemplu durata procedurilor. În cazurile civile, o parte poate depune o petiţie Preşedintelui instanţei solicitându-i să se implice. Se poate face apel împotriva deciziei Preşedintelui instanţei la instanţa superioară. Plângerile generale cu privire la funcţionarea sistemului judiciar pot fi trimise Administraţiei Naţionale a Instanţelor sau Ministerului Justiţiei. Totuşi, nu există proceduri stabilite cu privire la tratarea acestor plângeri.
Portugalia: Avocatul Poporului portughez este o agenţie de stat independentă cu funcţia principală de a apăra şi a promova drepturile principale ale cetăţenilor. Eficienţa intervenţiei Avocatului Poporului este subliniată şi de perioadele scurte de anchetă aferente procedurilor de soluţionare a plângerilor pentru care decizia trebuie pronunţată în maxim un an de la începerea anchetei. Deşi statutul de Avocat al Poporului nu asigură un termen limită (pentru a răspunde celui are a depus plângere sau pentru a finaliza analiza plângerii), există regulamente interne care prevăd următoarele:
- evaluare preliminară imediată;
- 8 zile pentru prelucrarea informaţională a datelor;
- trimiterea imediată către persoana care a depus plângerea a unei confirmări de primire a plângerii;
- 30 de zile pentru a audia entitatea în cauză;
- anchetarea cazului în decurs de 30 de zile de la primirea explicaţiilor din partea entităţii în cauză;
- o perioadă maximă de 12 luni pentru pronunţarea unei decizii finale, cu excepţia cazului în care se autorizează o altă perioadă.

România: petiţiile ce intră sub incidenţa competenţei Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la modalitatea de îndeplinire a atribuţiilor sistemului judiciar pot fi adresate fie direct Consiliului, printr-o petiţie scrisă, fie prin preşedinţii instanţelor sau parchete. Consiliul a publicat pe pagina sa de internet un formular pentru depunerea unei petiţii. Petiţiile pot viza şi activitatea judecătorilor şi procurorilor, a instanţelor şi parchetelor, dacă aspectele sesizate intră sub incidenţa competenţei CSM. Perioada limită pentru a răspunde acestor plângeri (petiţii) este cea legală: 30 de zile de la data înregistrării petiţiei.
Federaţia Rusă: cererile scrise şi electronice vor fi înregistrate de entităţile de stat (inclusiv de către instanţe) în decurs de 3 zile de la primire. Dacă problema descrisă în cerere depăşeşte competenţa entităţii de stat care a primit-o, cererea

va fi trimisă autorităţii competente în decurs de 7 zile de la înregistrare, iar solicitantul va fi înştiinţat în mod corespunzător. Articolul 12 din lege impune o perioadă limită de 30 de zile pentru soluţionarea cererilor scrise şi electronice (termenul curge de la data înregistrării). În cazuri excepţionale, termenul se poate prelungi cu până la 30 de zile.
Slovacia: preşedintele instanţei trebuie să răspundă plângerii în decurs de 30 de zile.
Slovenia: conform Legii privind protecţia dreptului la un proces echitabil fără întârzieri nejustificate, partea procesuală care consideră că i s-a încălcat acest drept are trei căi de atac legale:
- recurs în supraveghere (cerere de audia cazul cu celeritate); dacă preşedintele instanţei respinge recursul în supraveghere sau nu răspunde părţii în decurs de două luni sau nu trimite notificarea în termenul limită impus sau dacă nu s-au îndeplinit aspectele procedurale corespunzătoare în termenele impuse în notificare sau în decizia preşedintelui instanţei, partea poate depune o cerere pentru impunerea unui termen limită. dacă preşedintele instanţei respinge recursul în supraveghere sau nu răspunde părţii în decurs de două luni sau nu trimite notificarea în termenul limită impus sau dacă nu s-au îndeplinit aspectele procedurale corespunzătoare în termenele impuse în notificare sau în decizia preşedintelui instanţei, partea poate depune o cerere pentru impunerea unui termen limită.
- cerere de impunere a unui termen limită (cerere de stabilire a unui termen limită);
- cererea de soluţionare echitabilă.
Spania: cu privire la plângerile în legătură cu funcţionarea instanţelor, Consiliul General al Justiţiei confirmă primirea în decurs de 48 de ore şi răspunde în decurs de o lună. Pentru plângerile în legătură cu unităţile administrative ale Ministerului de Justiţie, la primirea unei plângeri de către departamentul în cauză, cetăţeanul este informat în decurs de douăzeci de zile cu privire la acţiunile luate, iar măsurile respective se iau în decurs de şase luni.
Elveţia: în general, când cetăţenii se plâng de o disfuncţionalitate a unei instanţe, aceştia pot depune o plângere autorităţii de supraveghere a instanţei respective. Acestea sunt curţile supreme de la nivel de canton pentru judecătoriile de la nivel de canton, şi consiliile de servicii judiciare şi Curtea Federală pentru judecătoriile de la nivel de Confederaţie.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": Ministerul Justiţiei are competenţa de a examina plângerile cetăţenilor cu privire la activitatea instanţelor în legătură cu întârzierea procedurilor judiciare precum şi cu activitatea serviciilor judiciare. Cel puţin o dată pe lună, are loc o sesiune publică a Consiliului în care se discută toate petiţiile şi reclamaţiile depuse de cetăţeni şi de persoanele juridice, cu privire la activitatea judecătorilor şi instanţelor. Avocatul Poporului va lua măsuri de protecţie împotriva întârzierii nejustificate a procedurilor judiciare sau împotriva performanţei necorespunzătoare şi iresponsabile a serviciilor judiciare, astfel încât să nu se încalce principiile independenţei şi autonomiei autorităţii judiciare.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: singura modalitate de a contesta o decizie judiciară sau administrarea unei cauze judiciare este apelul sau inspecţia judiciară, după caz, în funcţie de situaţie. Totuşi, există un organism oficial (Biroul de Anchetă a Conduitei Judiciare – *Judicial Conduct Investigations Office*) care soluţionează cererile cu privire la comportamentul necorespunzător al unui judecător, însă aceasta nu va influenţa cauza sau decizia finală. Unele exemple de conduită necorespunzătoare constau în folosirea unui limbaj rasist, sexist sau injurios, lipsă generală de politeţe, conflict de interese, condamnări penale sau neîndeplinirea obligaţiilor sau sarcinilor judiciare, precum absenţa de la şedinţe sau nepronunţarea unui hotărâri într-o perioadă rezonabilă de timp.
Marea Britanie-Irlanda de Nord: plângerile şi măsurile disciplinare posibile vor fi anchetate conform Codului de bune practici al Preşedintelui instanţei (*Lord Chief Justice*) cu privire la plângeri.
Marea Britanie-Scoţia: modalitatea obişnuită de a contesta o decizie este de a face apel. Găsiţi informaţii despre plângeri împotriva sistemului judiciar pe pagina de internet a ministerului justiţiei din Scoţia: (http://scotland-judiciary.org.uk/23/0/Judicial-Office-for-Scotland) Plângerile cu privire la funcţiile administrative ale instanţelor sunt soluţionate de Serviciul Scoţian al Instanţelor (*Scottish Court Service*). Pagina de internet conţine date de contact şi o procedură de depunere a plângerilor: (http://www.scotcourts.gov.uk/footer-pages/bottom-menu-bar/complaints-and-feedback)

4.6 Evaluarea satisfacţiei justiţiabililor

Informaţiile privind nivelul satisfacţiei (şi al încrederii) justiţiabililor şi a salariaţilor instanţelor (judecători şi personal) sunt instrumente relevante pentru politicile din domeniul calităţii sistemelor judiciare. În acest cadru, CEPEJ a adoptat un raport şi un chestionar model şi un ghid metodologic aferent pregătite de către Jean-Paul Jean şi Hélène Jorry[19].

Sondajele de măsurare a nivelului de satisfacţie sunt realizate cu persoane care au avut contact cu o instanţă (părţi în litigiu, victime, avocaţi, alţi profesionişti din domeniul juridic - experţi juridici, interpreţi, reprezentanţi ai agenţiilor guvernamentale, etc.) şi au fost direct implicaţi în procedură (de exemplu, părţi, victime). Sondajele generale de opinie, care măsoară doar reprezentările generale ale justiţiei, la un moment dat, nu sunt fezabile. Acest lucru este valabil şi pentru sondajele privind nivelul de satisfacţie efectuate în rândul personalului instanţei (judecători şi personal nejudecătoresc) sau parchetului (procurori sau personal auxiliar).

Treizeci şi două de state sau entităţi au indicat faptul că folosesc astfel de sondaje care vizează justiţiabilii sau specialiştii din domeniul juridic. În 15 state sau entităţi, acest lucru nu este valabil (vezi tabelul următor).

[19] Studiu CEPEJ nr. 14 „Raport cu privire la aplicarea chestionarelor de satisfacţie a justiţiabililor din statele membre ale Consiliului Europei".

Statele mici nu organizează frecvent sondaje privind nivelul de satisfacţie (**Andora, Cipru**); acest lucru poate fi din cauza apropierii mai mari dintre justiţiabili, profesionişti şi instanţele de judecată.

Tabelul 4.7 Sondaje efectuate în rândul profesioniștilor în drept sau al justițiabililor în vederea măsurării gradului de încredere din partea publicului și/sau satisfacție la nivel național sau de instanță (Q39)

	Persoanele vizate de sondaje											
	Sondaje la nivel național		Sondaje la nivel de instanțe		Profesioniști				Justițiabili			Total
State/entități	În mod regulat	Ocazional	În mod regulat	Ocazional	Judecătorii	Personalul instanțelor	Procurorii publici	Avocații	Părțile	Alți justițiabili	Victime	
Albania												0
Andorra												0
Armenia												0
Austria												6
Azerbaidjan												6
Belgia												2
Bosnia și Herțegovina												0
Bulgaria												0
Croația												0
Cipru												0
Republică												0
Danemarca												7
Estonia												4
Finlanda												4
Franța												2
Georgia												5
Germania												7
Grecia												0
Ungaria												3
Islanda												0
Irlanda												6
Italia												3
Letonia												3
Lituania												3
Luxemburg												0
Malta												0
Republica Moldova												0
Monaco												2
Muntenegru												0
Olanda												7
Norvegia												6
Polonia												2
Portugalia												1
România												7
Federația Rusă												7
Serbia												0
Slovacia												0
Slovenia												5
Spania												3
Suedia												7
Elveția												4
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei												5
Turcia												2
Ucraina												1
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor												1
Marea Britanie - Irlanda de Nord												6
Marea Britanie - Scoția												6
Numărul de țări	17	18	11	21	17	18	18	22	26	18	14	
Israel												

Da
Nu

Se poate observa faptul că 6 state (**Danemarca, Germania, Olanda, România, Federaţia Rusă** şi **Suedia**) au indicat că organizează sondaje la toate nivelurile (justiţiabili, profesionişti), ceea ce demonstrează eforturile lor de a se asigura că serviciul de justiţie este în concordanţă cu aşteptările beneficiarilor şi ale celor care lucrează acolo zi cu zi.

Cea mai mare categorie a celor care organizează sondaje sunt statele sau entităţile ce desfăşoară studii care vizează nu numai beneficiarii (părţi, victime, alţi beneficiari), dar, de asemenea, profesionişti care sunt „ataşaţi" instanţelor (judecători, personalul instanţei) şi cei care nu sunt, cum ar fi avocaţii şi procurorii.

În 5 ţări (**Franţa**, **Ungaria**, **Polonia**, **Portugalia** şi **Ucraina**) numai justiţiabilii sunt implicaţi în cercetări, în timp ce în 3 state (**Lituania, Turcia şi Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**), sondajele sunt numai pentru profesioniştii din justiţie.

Categoria victimelor este cel mai puţin vizată de sondajele de satisfacţie şi, logic, părţile cu calitate procesuală sunt cel mai des consultate.

În ceea ce priveşte profesioniştii în cauză implicaţi în sondaje, aceştia diferă de la un stat la altul: judecătorii şi procurorii în **Turcia**, toţi profesioniştii în **Austria**, **Azerbaidjan**, **Danemarca**, **Germania**, **Irlanda**, **Olanda**, **Norvegia, România**, **Federaţia Rusă**, **Slovenia**, **Suedia** şi **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** sau judecătorii şi avocaţii în **Spania**. Cele mai puţin consultate categorii de profesionişti sunt judecătorii şi procurorii, deşi este de reţinut că patru categorii de profesionişti sunt consultate aproape în mod similar.

Cu toate acestea, aceste rezultate trebuie integrate în contextul frecvenţei sondajelor şi autorităţii acestor sondaje (sondaje realizate la nivel de instanţă sau la nivel naţional). Într-adevăr, un stat ce aplică sondaje doar ocazional poate fi prezent în tabel în aceeaşi categorie cu alte state care aplică sondaje mult mai frecvent, permiţând astfel măsurarea evoluţiei opiniilor şi îmbunătăţirea răspunsurilor instituţiei judiciare.

Figura 4.8 Distribuirea de sondaje regulate sau ocazionale de către profesioniștii în drept sau justițiabili (Q38)

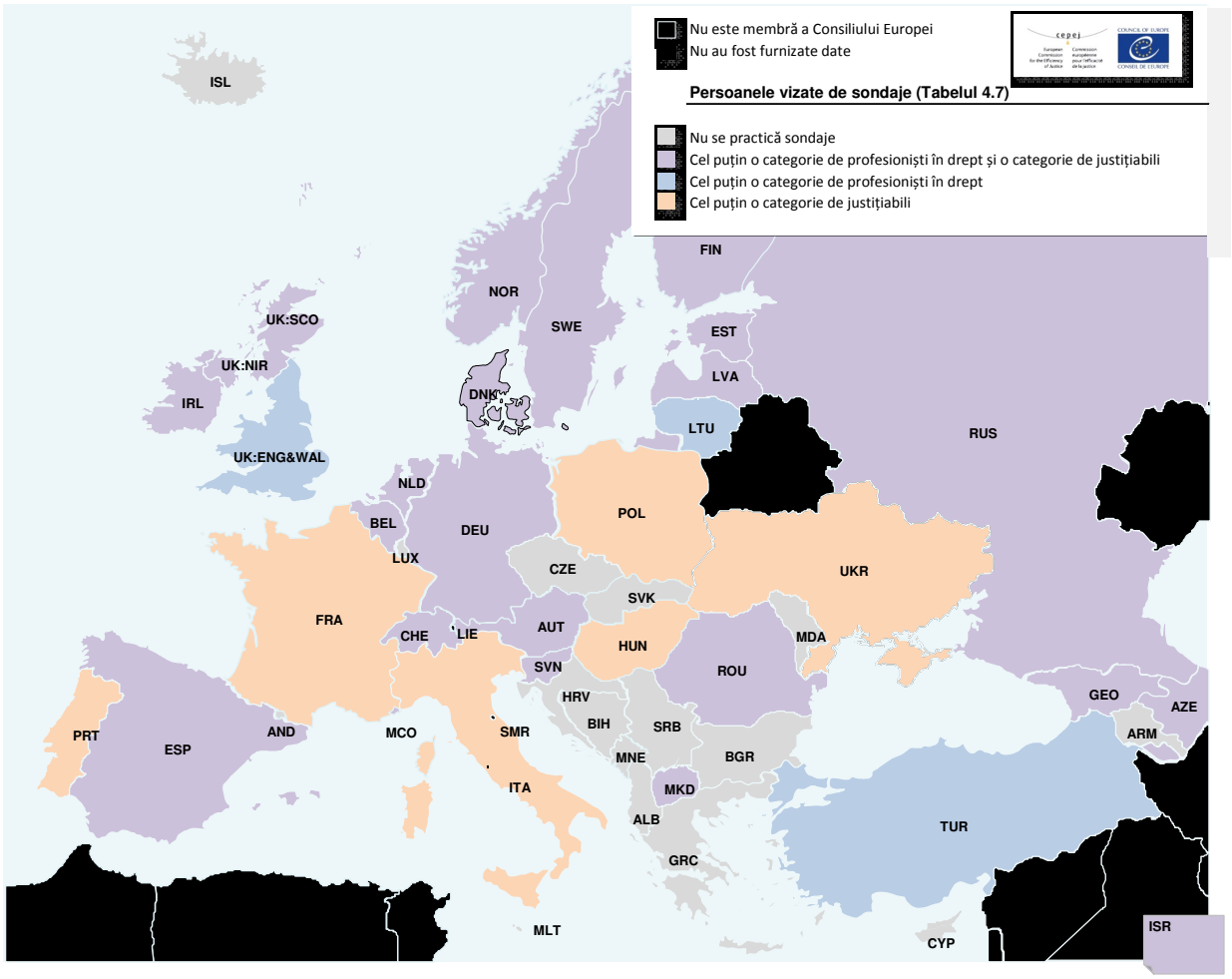

4.7 Tendinţe şi concluzii

Informaţiile pentru justiţiabili sunt o tendinţă în creştere în Europa. Accesul uşor la astfel de tipuri de informaţii pare să devină treptat un standard european. Într-adevăr, există o tendinţă în Europa, potrivit căreia cetăţenii şi profesioniştii din domeniul juridic pot regăsi informaţii despre cele mai importante legi relevante, competenţa şi funcţionarea instanţelor şi procedurile ulterioare aplicabile, uşor şi gratuit, prin intermediul internetului. Informaţiile specifice, destinate victimelor infracţiunilor, par să fie larg răspândite, deoarece acestea sunt prevăzute în 43 de state sau entităţi. O altă tendinţă pare să fie evidentă: în Europa sunt în curs de dezvoltare reglementări specifice, în scopul de a informa justiţiabilii (potenţiali) privind previzibilitatea procedurilor (de exemplu, termenele preconizate ale unei proceduri) (6 în ediţia din 2008, 12 pentru ediţia anterioară şi 17 pentru prezentul exerciţiu de evaluare).

În ceea ce priveşte persoanele vulnerabile (chiar dacă definiţia de vulnerabilitate ar putea fi diferită în rândul statelor sau entităţilor în cauză), victimele violului, copiii şi infractorii minori sunt categoriile care sunt cel mai bine protejate în cadrul procedurilor judiciare. Acest lucru se realizează, în cea mai mare parte, prin asigurarea pentru aceste categorii unor mecanisme speciale de audiere şi în organizarea audierii. În 40 de state sau entităţi, procurorii au un rol aparte în asistarea victimelor infracţiunilor.

Majoritatea ţărilor au, de asemenea, o procedură de despăgubire pentru victimele infracţiunilor. Adesea, există un fond public. Ca parte a protecţiei justiţiabililor împotriva disfuncţionalităţilor instanţelor, sistemele judiciare pot implementa proceduri de despăgubire. În 34 de ţări sau entităţi, există un mecanism de despăgubire pentru proceduri excesiv de lungi şi în 24 de ţări sau entităţi, pentru neexecutarea unei hotărâri judecătoreşti. Aproape toate ţările au dispoziţii pentru despăgubirea unei persoane în caz de arestare abuzivă sau condamnare ilegală.

Se acordă o atenţie din ce în ce mai sporită aşteptărilor şi nevoilor justiţiabililor. Există o tendinţă în creştere în Europa privind introducerea şi folosirea unor instrumente specifice, precum sondajele pentru a evalua nivelul de satisfacţie al justiţiabililor sau încrederea publicului în instanţe. În multe ţări europene, există practica des întâlnită de a desfăşura cu regularitate un sondaj la nivel naţional sau la nivel de instanţă. Modelul de sondaj şi ghidul metodologic oferite de CEPEJ facilitează implementarea pe viitor a sondajelor efectuate în rândul justiţiabililor pentru a îmbunătăţi calitatea serviciului public de justiţie (există un program de formare asigurat de CEPEJ pentru instanţe, care îl pot solicita la Secretariat: www.coe.int/cepej).

Capitolul 5. Instanțele

În nota explicativă, *instanța* este definită ca un "organism înființat prin lege și desemnat pentru a soluționa anumite tipuri specifice de dispute juridice, în cadrul unei anumite structuri administrative, unde funcționează unul sau mai mulți judecători, temporar sau permanent".

Capitolul 17 prezintă principalele reforme în curs de desfășurare sau planificate ale sistemelor instanțelor.

5.1 Organizarea instanțelor

5.1.1 Instanțe de fond cu competenţă generală și instanțe de fond specializate și locațiile geografice

În cadrul prezentei secțiuni, se face distincție între:

- *Instanțele de fond* cu competenţă generală *(entități cu personalitate juridică)*: aceste instanțe soluționează spețe care nu sunt atribuite instanțelor specializate, având în vedere natura speței,
- *Instanțele de fond specializate (entități cu personalitate juridică),*
- *Toate instanțele*, luate în considerare ca *locații geografice*: este vorba despre clădirile instanțelor, unde se desfășoară ședințele de judecată. Dacă în același oraș se află mai multe clădiri ale instanțelor, acest aspect trebuie luat în considerare. Aceste cifre includ toate locurile unde sunt amplasate instanțe de fond cu competenţă generală și instanțe de fond specializate, precum și clădirile Înaltelor Curți sau/sau ale Curților Supreme.

Tabelul 5.1 Numărul instanţelor de fond ca entități cu personalitate juridică și numărul tuturor instanţelor, ca locație geografică, din 2008 până în 2012 (Q1, Q42)

	Instanțe de fond de juridsdicție generală entități cu personalitate juridică proprie				Instanțe de fond specializate (entități cu personalitate juridică)				Nr. total al instanțelorr de fond entități cu personalitate juridică proprie	% instanțe de fond specializate în 2012	Număr total instanțe de fond la 100 000 locuit. în 2012	Toate instanțele (locații geografice)			
Stat/entitate	2008	2010	2012	Variație 2008 - 2012 (cifre absolute	2008	2010	2012	Variație 2008 - 2012 (cifre absolute)	în 2012			2008	2010	2012	Variație 2008 - 2012 (cifre absolute)
Albania	22	22	22	0,00%	1	1	1	0,00%	23	4,35%	0,82	31	33	31	0,00%
Andorra	1	2	2	100,00%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	1	3	3	200,00%
Armenia	16	16	16	0,00%	1	1	1	0,00%	17	5,88%	0,56	20	27	21	5,00%
Austria	154	154	154	0,00%	7	7	7	0,00%	161	4,35%	1,90	149	149	149	0,00%
Azerbaidjan	85	85	86	1,18%	19	18	18	-5,26%	104	17,31%	1,13	112	111	111	-0,89%
Belgia	27	27	27	0,00%	262	262	262	0,00%	289	90,66%	2,59	288	288	288	0,00%
Bosnia și Herțegovina	64	64	67	4,69%	NAP	5	5	NC	72	6,94%	1,88	93	98	98	5,38%
Bulgaria	156	NA	113	-27,56%	33	34	34	3,03%	147	23,13%	2,02	182	184	70	-61,54%
Croația	67	66	67	0,00%	123	70	74	-39,84%	141	52,48%	3,31	190	154	158	-16,84%
Cipru	7	6	6	-14,29%	11	11	14	27,27%	20	70,00%	2,31	18	18	21	16,67%
Republica Cehă	86	86	86	0,00%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	98	98	98	0,00%
Danemarca	24	24	24	0,00%	1	1	2	100,00%	26	7,69%	0,46	30	29	29	-3,33%
Estonia	4	4	4	0,00%	2	2	2	0,00%	6	33,33%	0,47	22	22	22	0,00%
Finlanda	51	27	27	-47,06%	11	11	11	0,00%	38	28,95%	0,70	131	82	82	-37,40%
Franța	484	774	778	60,74%	1 251	1 157	1 156	-7,59%	1 934	59,77%	2,95	900	630	640	-28,89%
Georgia	61	40	26	-57,38%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	64	43	29	-54,69%
Germania	NA	777	765	NC	NA	256	250	NC	1 015	24,63%	1,27	NA	1126	1108	NC
Grecia	435	462	402	-7,59%	4	4	NA	NC	NC	NC	NC	435	462	402	-7,59%
Ungaria	131	131	131	0,00%	20	20	20	0,00%	151	13,25%	1,52	157	157	157	0,00%
Islanda	8	8	8	0,00%	2	2	2	0,00%	10	20,00%	3,11	9	10	10	11,11%
Irlanda	3	3	3	0,00%	1	1	1	0,00%	4	25,00%	0,09	130	119	105	-19,23%
Italia	1 231	1 231	1 231	0,00%	87	87	87	0,00%	1 318	6,60%	2,21	1378	1378	1378	0,00%
Letonia	34	34	34	0,00%	1	1	1	0,00%	35	2,86%	1,71	42	48	48	14,29%
Lituania	59	59	59	0,00%	5	5	5	0,00%	64	7,81%	2,13	67	67	67	0,00%
Luxemburg	5	5	5	0,00%	5	5	3	-40,00%	8	37,50%	1,52	8	8	8	0,00%
Malta	1	1	1	0,00%	7	7	7	0,00%	8	87,50%	1,90	2	2	2	0,00%
Republica Moldova	46	46	46	0,00%	2	2	2	0,00%	48	4,17%	1,35	55	55	54	-1,82%
Monaco	1	1	1	0,00%	4	4	4	0,00%	5	80,00%	13,84	1	1	1	0,00%
Muntenegru	17	17	15	-11,76%	3	3	3	0,00%	18	16,67%	2,90	22	22	22	0,00%
Olanda	19	19	19	0,00%	1	1	1	0,00%	20	5,00%	0,12	64	64	60	-6,25%
Norvegia	66	66	66	0,00%	2	2	2	0,00%	68	2,94%	1,35	75	74	73	-2,67%
Polonia	364	365	287	-21,15%	30	28	26	-13,33%	313	8,31%	0,81	690	705	827	19,86%
Portugalia	231	217	231	0,00%	95	109	102	7,37%	333	30,63%	3,18	336	336	318	-5,36%
România	179	235	233	30,17%	10	10	10	0,00%	243	4,12%	1,14	246	246	244	-0,81%
Federația Rusă	10 082	9 978	9 381	-6,95%	82	92	NAP	NC	NC	NC	NC	NA	NA	3024	NC
Serbia	138	60	60	-56,52%	17	62	62	264,71%	122	50,82%	1,69	199	129	129	-35,18%
Slovacia	54	54	54	0,00%	12	9	9	-25,00%	63	14,29%	1,16	68	64	64	-5,88%
Slovenia	55	55	55	0,00%	5	5	5	0,00%	60	8,33%	2,91	66	66	66	0,00%
Spania	2 109	2 243	2 349	11,38%	1 305	1 433	1 458	11,72%	3 807	38,30%	8,27	743	749	763	2,69%
Suedia	76	60	60	-21,05%	11	12	12	9,09%	72	16,67%	0,75	134	95	95	-29,10%
Elveția	295	259	198	-32,88%	82	81	140	70,73%	338	41,42%	4,20	462	405	359	-22,29%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	25	25	25	0,00%	3	3	3	0,00%	28	10,71%	1,36	33	34	34	3,03%
Turcia	4 141	4 298	4 349	5,02%	1 617	1 437	2 107	30,30%	6 456	32,64%	8,54	5758	750	652	-88,68%
Ucraina	726	720	719	-0,96%	54	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	783	768	767	-2,04%
Marea Britanie- Anglia și Țara Galilor	543	627	497	-8,47%	NA	NA	NA	NC	NC	NC	NC	573	631	500	-12,74%
Marea Britanie-Irlanda de Nord	27	27	27	0,00%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	0	NA	NA	NC
Marea Britanie-Scoția	72	99	99	37,50%	NAP	NAP	NAP	NC	NC	NC	NC	76	64	64	-15,79%
Media	489	513	488	-0,24%	133	132	156	16,87%	463	26,18%	2,37	513	513	288	-43,80%
Mediana	63	60	60	-4,00%	10	8	8	-20,00%	66	16,99%	1,70	60	60	89	48,74%
Minim	1	1	1	0,00%	1	1	1	0,00%	4	2,86%	0,09	1	1	1	0,00%
Maxim	10 082	9 978	9 381	-6,95%	1 617	1 437	2 107	30,30%	6 456	90,66%	13,84	9978	9978	3024	-69,69%
Israel			29				5		34	14,71%	0,43			43	

Comentarii:

Albania: există o instanță de fond specializată, competentă în soluționarea anumitor tipuri de dispute, de exemplu Curtea de Contencios Administrativ sau Curtea de primă instanță pentru infracțiuni grave. Decretul nr.7818 din data de 16 noiembrie 2012, emis de președintele republicii, stipulează organizarea instanțelor de contencios administrativ în 6 districte judiciare și 1 curte de apel. Instanțele de contencios administrativ și-au început activitatea în noiembrie 2013.
Armenia: există mai multe locații geografice (21) decât entități cu personalitate juridică (17), având în vedere că anumite instanțe, precum Curtea de Contencios Administrativ, își desfășoară activitatea în mai multe clădiri.
Austria: alte instanțe specializate de fond: 2 instanțe de drept civil (în Viena și Graz); suma cifrelor defalcate pe categorii depășește numărul total al instanțelor specializate, deoarece curtea pentru spețe de dreptul muncii și spețe sociale din Viena este o instanță competentă pentru soluționarea cauzelor ce țin de dreptul muncii și a (unor) spețe din domeniul asistenței sociale. În cazul în care există mai mult de o singură curte într-un loc (de ex.., o instanță regională și o instanță teritorială care funcționează în aceeași clădire), am numărat o singură clădire.
Azerbaidjan: există 7 instanțe de contencios administrativ și drept comercial. În viitor, se prevede repartizarea acestora în instanțe separate.
Belgia: 5 instanțe de fond au camere specializate pentru executarea pedepselor. Într-adevăr, în realitate, instanțele pentru executarea pedepselor constituie o cameră specializată. În categoria „alte" instanțe specializate funcționează judecătorii de pace (187) împreună cu secțiile polițienești (31).
Bosnia și Herzegovina: în mai 2010, au fost înființate 5 instanțe comerciale de fond.
Bulgaria: în 2011 a fost înființată o Curte Penală specializată a Republicii Bulgaria. În ceea ce privește făptuitorii infracțiunilor, instanțele specializate sunt curți militare; și în ceea ce privește obiectul activității infracționale – instanțe de contencios administrativ și instanțe penale specializate. Jurisdicția acesteia acoperă spețe penale de natură generală, pentru infracțiuni comise pe întreg teritoriul Republicii Bulgaria. Curtea Penală Specializată are statut de tribunal și este situată în Sofia. Criteriul de stabilire a jurisdicției pentru cauzele deduse judecății Curții Penale Specializate îl constituie tipul infracțiunii, nu tipul făptuitorului.
Croația: scăderea semnificativă a numărului de instanțe specializate în intervalul 2008-2012 (de la 123 la 74) este rezultatul reformei vizând raționalizarea sistemului judiciar. Celelalte instanțe de fond specializate sunt toate instanţe pentru judecarea delictelor și Curtea Penală Municipală din Zagreb.
Danemarca: Curtea Maritimă și Comercială a fost încadrată ca instanță comercială. Cu toate acestea, obiectul său de activitate constă, în mare măsură, dar nu exclusiv, în soluționarea cauzelor de insolvență (falimente etc.). Prin urmare, există o suprapunere cu categoria instanțe de insolvență. Cealaltă instanță de fond specializată este Curtea de Carte Funciară.
Estonia: Estonia are 17 instanțe teritoriale (instanțe de fond), 4 instanțe de contencios administrativ (instanțe de fond), 2 curți itinerante (curți de apel) și o Curte Supremă (cel mai înalt nivel). Cu toate acestea, având în vedere că unele instanțe sunt comasate în aceeași clădire (de ex., Curtea de Contencios Administrativ și curtea itinerantă din Tallinn), iar curtea teritorială din Pärnu funcționează în 2 clădiri, există în prezent 22 de locații geografice pentru diferitele instanțe. Estonia are incluse numai instanțele de contencios administrativ în categoria instanțelor de fond specializate. Toate spețele sunt soluționate de instanțele aflate în primul grad de jurisdicție.
Finlanda: la începutul anului 2010, numărul tribunalelor a fost redus de la 51 la 27. Cele 82 de locații geografice reprezintă: 27 tribunale, 13 „secții" ale tribunalelor, 23 judecătorii în cadrul tribunalelor, 3 instanțe specializate, 8 instanțe de contencios administrativ, 6 curți de apel, Curtea Supremă și Curtea Supremă de Contencios Administrativ. În cadrul instanțelor specializate, există 8 Curți de Contencios Administrativ, 1 Tribunal Comercial, 1 Curte pentru conflicte de muncă și 1 Curte pentru asigurări. Apoi, există Înalta Curte pentru Punere sub Acuzare, care audiază acuzațiile de comportament ilegal în exercitarea funcției împotriva miniștrilor (membrii Consiliului de Stat), cancelarului de justiție avocatului poporului și a judecătorilor, și se reunește numai când este necesar.
Franța: datele pentru 2010 indică creșteri, deoarece iau în calcul "juges de proximité". Datele pentru 2008 privind entitățile cu personalitate juridică de drept general nu at trebui luate în considerare, deoarece anumite jurisdicții au fost omise. In 2012, instanțele pentru dreptul muncii includ 210 instanțe *prud'homme* și 6 instanțe pentru litigii de muncă. Alte instanțe specializate sunt: instanțe specializate în materie penală (3), secțiile locale ale instanțelor polițienești (3), instanțele pentru minori (155), instanțele care soluționează spețe privind personanele cu dizabilități (26), instanțe pentru terenuri agricole (281), instanțe pentru punerea în aplicare a pedepselor (50), instanțele pentru pensiile militare (106), curtea pentru Navigația pe Rin, instanțe pentru comerțul maritim (14), instanţa în primul grad de jurisdicţie pentru navigație din Moselle (1). Trebuie menționat că Curtea Militară din Paris (*Tribunal aux armées de Paris*) a fost închisă la 1 ianuarie 2012, iar atribuțiile acesteia au fost transferate Înaltei Curți (*Tribunal de Grande Instance)* din Paris. În prezent, această curte deține competența pentru soluționarea infracțiunilor comise de către sau împotriva membrilor armatei franceze pe timp de pace și în afara teritoriului republicii.
Georgia: în intervalul 2009-2010 a avut loc o reorganizare instituțională a sistemului juridiciar din Georgia, care s-a finalizat în 2012, având drept consecință o reducere semnificativă a numărului de instanțe – 30 de tribunale în primul grad de jurisdicţie (orașe) au fost comasate, în urma acestui proces rezultând 9 instanțe „noi".
Germania: în funcție de valoarea litigiului, cauzele comerciale sunt deduse judecății instanțelor locale sau regionale, la solicitarea unei camere instituite la nivelul instanței regionale pentru cauze comerciale. Nu există instanțe comerciale separate, nici instanțe independente pentru disputele privind închirierea, instanțe pentru executare sau pentru asigurări. În funcție de volumul de cauze, se constituie în acest scop completuri de judecători în cadrul instanțelor locale și regionale. Spețele de dreptul familiei sunt soluționate în primă instanță în cadrul unor departamente speciale ale instanțelor locale. Forțele armate federale nu au instanțe militare proprii; membrii acestora intră sub jurisdicție civilă.
Grecia: instanțele specializate includ 39 de curți militare și de contencios administrativ. Există și alte instanțe de fond specializate. Nu au fost furnizate cifre exacte în 2012 (s-a indicat "NA"), iar în 2008 și 2010 s-a folosit o altă metodă de numărare.
Ungaria: există 111 instanțe de fond cu competențe generale, iar dintre acestea, tribunalele din cadrul instanțelor regionale au competențe speciale în multe cazuri. Există 20 de instanțe de fond de contencios administrativ și dreptul

muncii, 20 de instanțe regionale – care soluționează atât cauze pe fond, cât și apeluri provenite de la instanțele de contencios administrativ și de dreptul muncii; 5 curți regionale de apel – soluționează cauze pe fond provenite de la instanțele regionale, recursuri în cauze penale; Curia – analizează remediile legale, apelurile, adoptă decizii privind uniformitatea soluțiilor, care sunt obligatorii pentru toate celelalte instanțe, examinează hotărârile finale pentru a studia practica judiciară, publică decizii privind principiile decisions. Curia pronunță hotărâri în cauzele în care un decret guvernamental încalcă normele legale, și îl modifică, precum și hotărâri în cazurile în care administrația locală nu legiferează conform legislației privind administrația locală.

Islanda: celelalte instanțe de fond specializate sunt "*Landsdomur*", o Înaltă Curte pentru acțiuni inițiate împotriva actualilor sau foștilor demnitari aleși. Hotărârile acestei curți nu pot fi atacate în apel.

Irlanda: nu există specializare – toți judecătorii din jurisdicția unei instanțe pot fi alocați pentru a soluționa orice categorie de speță care intră în sfera de competență a instanței respective. În 2013, s-a creat un nou corp de judecători specializați în cadrul curții itinerante, având competențe specifice în relație cu anumite tipuri de compensații în cauzele de insolvență personală și anumite puteri în faza preprocesuală.

Italia: sunt prezentate aici datele colectate înainte de implementarea reformei sistemului judiciar, care a avut loc în 2013. Celelalte instanțe de fond specializate sunt cele 29 de instanțe pentru minori. De asemenea, există instanțe de fond specializate care nu sunt administrate și finanțate de Ministerul Justiției: 29 instanțe regionale de contencios administrativ, 21 comisii regionale de audit, 103 comisii provinciale pentru taxe și impozite, instanțe militare. Cifrele furnizate se referă numai la instanțele administrate și finanțate de Ministerul Justiției. Mai mult, în Italia, anumite domenii (dreptul muncii, familiei) sunt instrumentate în cadrul unor departamente specifice din aceeași instanță. Mai există 26 de divizii numite DDA (*Direzioni Distrettuali Antimafia*) care se ocupă în mod specific de infracțiuni de crimă organizată și mafia.

Letonia: există tribunale (34), instanțe regionale (5 + 2 clădiri ale instanțelor), tribunale de contencios administrativ (1 + 4 clădiri ale instanțelor), 1 instanță regională de contencios administrativ, 1 Curte Supremă. Numai Curtea de Contencios Administrativ este o instanță specializată, prin urmare, toate răspunsurile, cu excepția instanțelor de contencios administrativ și a celor militare, pot fi NAP. Pentru Curtea de Contencios Administrativ răspunsul este 1, iar pentru instanțele militare, NA (au comptetențe numai în situații de urgență sau în timp de război).

Luxemburg: instanțele de drept comercial și de dreptul familiei sunt organizate la nivelul tribunalelor, iar cele pentru dreptul muncii și/sau dispute legate de chirii sunt organizate la nivelul judecătorilor de pace. Aceasta explică de ce suma totală la întrebarea 43 este mai mare decât cea de la întrebarea 42.

Malta: instanțele specializate sunt Curtea pentru dreptul familiei, Curtea de primă instanță și Curtea de contencios administrativ (motiv pentru care au fost menționate 3 în ciclul anterior). Însă mai există două instanțe, Curtea pentru litigii privind proprietatea industrială și Curtea pentru cereri de chemare în judecată cu valoare redusă. Mai există diferite Consilii, Consiliul de arbitraj funciar, Consiliul pentru controlul contractelor de arendare, Consiliul pentru taxa pe valoarea adăugată, Consiliul pentru partajul moștenirilor și Consiliul pentru reglementarea chiriilor.

Republica Moldova: Tribunalul Comercial soluționează pe fond toate cauzele și cererile care țin de competența sa, adică spețele implicând dispute civile, în conformitate cu legea, hotărârile arbitrale, emiterea deciziilor de executare a hotărârilor arbitrale, reorganizarea și dizolvarea persoanelor juridice, apărarea reputației profesionale în activități economice și de afaceri.

Monaco: conform definiției din nota explicativă, există o singură instanță de fond în Monaco, 1 Curte de Apel și 1 instanță de recurs (nu funcționează permanent) (*Cour de révision*). Mai există alte 4 instanțe specializate: Judecătorul de pace, Comisia de Arbitraj pentru chirii comerciale, Comisia de Arbitraj pentru spațiul locativ, Curtea pentru dreptul muncii. Spețele de drept comercial (faliment etc.), de dreptul familiei, accidentele de muncă sunt audiate de un singur judecător sau de completuri specializate ale instanței de fond. Informațiile furnizate în anii anteriori nu respectau indicațiile cuprinse în nota explicativă CEPEJ, iar cifrele prezentate în edițiile anterioare au fost revizuite. Prin urmare, nu au intervenit modificări în structura organizării instanțelor, ci numai o corectare a metodei de calcul. Într-adevăr, s-a considerat că completurile judecătorești, constituind emanații ale instanței de fond (de ex.. o curte inferioară care se pronunță în cameră sau completul de drept comercial al instanței, sau curtea care se ocupă de probleme corecționale) sunt entități jurisdicționale independente, ca atare ar trebui clasificate drept „instanțe".

Muntenegru: în cadrul celor două Înalte Curți din Podgorica și Bijelo Polje, sunt constituite divizii specializate pentru soluționarea în primă instanță a infracțiunilor de crimă organizată, corupție, terorism și crime de război.

Olanda: există o instanță de fond specializată, Tribunalul în materie comercială și industrială (*College van Beroep voor het bedrijfsleven* (CBb)).

Norvegia: există 66 de instanțe de fond, deși numărul prezentat la Q45 este 65 (a se vedea comentariile la tabelul 5.5). Cele două instanțe specializate se află la Oslo: Curtea din Oslo soluționează cauze de probațiune, faliment și executarea pedepselor, iar Tribunalul din Oslo soluționează spețe penale și civile. Suplimentar, există instanțe cu competențe speciale (de ex. curtea pentru dreptul muncii, instanțele de fond funciar (34 pentru soluționarea cauzelor în primă instanță și 5 curți de apel). Instanțele cu competențe speciale nu sunt incluse în cifrele raportate. Consiliile de conciliere fac parte, de asemenea, din sistemul instanțelor. Există aproximativ 430 de consilii de conciliere, cuprinzând și 1320 de membri.

Polonia: s-a întreprins o reformă structurală la nivelul tribunalelor, unele dintre acestea fiind comasate cu alte instanțe. Această reformă, care a vizat reducerea numărului de instanțe, va continua în 2013.

Portugalia: alte instanțe de fond specializate sunt instanțele de instrucție penală, instanțele maritime, instanța pentru proprietate intelectuală și concurență, instanțele pentru executarea pedepselor.

România: entitățile cu personalitate juridică de primă instanță sunt: 176 judecătorii, 42 „*tribunale*" și 15 curți de apel.

Serbia: reforma sistemului judiciar, inițiată la 1 ianuarie 2010, a condus la reducerea numărului de instanțe și de judecători, precum și a numărului de structuri ale sistemului judiciar. Există 45 instanțe specializate pentru delicte.

Slovacia: în intervalul 2008-2010, numărul instanțelor de fond specializate a scăzut cu 25%, iar trei curți militare au fost închise. Cele 8 instanțe regionale sunt în general curți de apel, care soluționează procedurile de apel instituite împotriva hotărârilor judecătoriilor pronunțate în spețe civile, comerciale și penale. În calitate de instanțe de fond, instanțele regionale au competență în materie de contencios administrativ și în anumite tipuri de spețe civile, stipulate prin Codul

de procedură civilă. Curtea penală specializată este instanța competentă pentru soluționarea infracțiunilor penale grave (de ex. crimă cu premeditare, corupție, crimă organizată, infracțiuni economice grave etc.).
Slovenia: numărul indicat la întrebarea 43 nu este același cu cel indicat la întrebarea 42.2, deoarece există 3 instanțe pentru dreptul muncii și 1 instanță pentru conflicte de muncă și asistență socială. În total (incluzând și curtea de contencios administrativ) sunt 5, însă o instanță este specializată în materie de asigurări și dreptul muncii/asistență socială. Din acest motiv, suma este 6, deși există în total 5 instanțe specializate.
Spania: alte instanțe de fond specializate: 380 instanțe penale, 17 instanțe penale specializate în cazuri de violență împotriva femeilor, 106 instanțe pentru cazuri de violență împotriva femeilor, 82 instanțe pentru minori, 1 instanță pentru executarea pedepselor pronunțate împotriva minorilor, 50 de instanțe ale penitenciarelor, 9 instanțe de instituire a tutelei și curatelei, 26 de instanțe pentru registrul de stare civilă, 8 *Decanatos* exclusive, 4 instanțe pentru executarea pedepselor pronunțate în litigiile de muncă, 4 instanțe pentru credit ipotecar.
Elveția: creșterea semnificativă a numărului entităților judiciare specializate se datorează în primul rând unei identificări mai exacte a acestor entități la nivelul cantoanelor, și în al doilea rând unei modificări intervenite în organizarea sistemului judiciar la nivel de cantoane în perioada 2010-2012. Instanțele de contencios administrativ cantonale sunt considerate instanțe specializate. Acestea sunt instanțe de fond. Uneori, sunt considerate curți de apel, de ex. atunci când curtea se pronunță în privința hotărârilor luate de o comisie specializată de apel.
"Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": există 3 instanțe de fond specializate: Curtea de contencios administrativ, Curtea penală din Skopje și Curtea civilă din Skopje.
Turcia: datele pentru 2008 au inclus numai clădirile instanțelor, în timp ce cifrele din 2010 reprezintă numărul total al clădirilor destinate serviciilor juridice și administrative, incluzând și clădirile înaltelor curți. Numărul acestor clădiri a fost 5 758 în 2008, 750 în 2010 și 652 în 2012. În 2012, 102 clădiri ale instanțelor au fost închise în provinciile mici. Judecătorii, procurorii și personalul auxiliar au fost mutați în alte orașe și provincii. Prin urmare, numărul instanțelor a crescut, în timp ce numărul locațiilor georgrafice a scăzut. Înființarea unor noi instanțe specializate constituie un obiectiv pe termen lung prevăzut în Strategia privind reforma judiciară intrată în vigoare la începutul anului 2009.
Ucraina: sistemul curților cu competență generală este consitituit din instanțe locale, curți de apel, înalte curți specializate și Curtea Supremă a Ucrainei. Numărul instanțelor locale (instanțe de fond) este 665 (cauze penale), 26 (cauze civile) și 27 (cauze de contencios administrativ).
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: reducerea substanțială a numărului instanțelor poate fi atribuită reformelor (raționalizare/comasare (în special la nivel districtual, în cadrul *curților pentru magistrați* existente), și altor motive. Pentru curțile specializate, cuvintele "NA" au înlocuit două cifre diferite (627 în 2010 și 3 în 2012) de la un ciclu la altul, datorită metodelor de cuantificare diferite.
Marea Britanie – Scoția: anumite instanțe specializate (de ex., instanțele pentru violență domestică, instanțele pentru minori) se află sub jurisdicția judecătorului-șerif și fac obiectul unor proceduri specifice. Acestea nu sunt incluse în cifrele raportate pentru instanțele specializate.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: cifra 27 reprezintă numărul locațiilor pentru instanțe.
Israel: în ceea ce privește instanțele de fond specializate, sunt incluse numai instanțele pentru litigii de muncă, deoarece numai acestea corespund definiției de „instanțe de fond specializate". Pentru celelalte, ar trebui să se menționeze NAP. Toate celelalte spețe sunt soluționate de instanțele ordinare, fie acestea instanțe ale magistraților sau tribunale. Prin urmare, de exemplu, cauzele de dreptul familiei sunt soluționate în cadrul unor subunități ale *curților pentru magistrați*, iar cauzele de drept administrativ sunt soluționate în cadrul unor subunități ale tribunalelor (și, în anumite situații – de Curtea Supremă). O excepție o constituie instanțele militare – după cum detaliază comentariul la întrebarea 109, curțile militare nu fac parte din sistemul general al instanțelor, prin urmare datele noastre nu le includ și pe acestea.

Instanțele îndeplinesc atribuții diferite, în funcție de competențele descrise prin lege. În majoritatea cazurilor, instanțele sunt responsabile de soluționarea spețelor în materie penală și civilă și, posibil, și a celor de contencios administrativ. Suplimentar, instanțele pot avea obligația de a menține registre (registre de carte funciară, registrul societăților comerciale, registrul de stare civilă) și au departamente speciale pentru executarea pedepselor. Prin urmare, orice comparație între sistemele de instanțe din diferitele state sau entități membre trebuie abordată cu atenție, luând în considerare competențele diferite.

Instanțele de fond specializate se ocupă de materii diferite. Majoritatea statelor sau entităților respondente au menționat instanțe specializate în materie de contencios administrativ, instanțe comerciale și instanțe pentru dreptul muncii. Mai multe state sau entități au enumerat instanțe care se ocupă de dreptul familiei, minori și tutelă, asigurări și asistență socială, justiție militară, infracțiuni penale (specializate), executarea sancțiunilor penale și chirii. Există instanțe speciale, de exemplu în **Finlanda** (Înalta Curte pentru Punere sub Acuzare: acuzații împotriva miniștrilor), **Spania** (violență împotriva femeilor) și **Turcia** (instanțe civile și penale pentru infracțiuni privind proprietatea intelectuală). În **Azerbaidjan**, există instanțe regionale specializate care se ocupă atât de cauze de contencios administrativ, cât și economice. În prezent, este în curs de derulare un proces de specializare a judecătorilor pentru aceste două tipuri de spețe.

Aproape toate statele sau entitățile memebre au instanțe specializate, cu excepția **Andorrei**, **Republicii Cehe**, **Georgiei**, **Ucrainei** (din 2010) și **Marii Britanii-Scoția**. **Bosnia și Herzegovina** are instanțe specializate încând cu 2010. Pentru unele state membre, printre care **Grecia, Federația Rusă** și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** nu există date disponibile (NA) din cauza unor alte metode de cuantificare, în urma cărora nu este clar numărul exact al instanțelor specializate.

Ca medie europeană, instanțele de fond specializate reprezintă 26% din toate instanțele de fond tratate ca entități cu personalitate juridică proprie (24% în 2010 și 19% în 2008). Sistemul judiciar care cuprinde cel mai mare procent de instanțe de fond specializate se regăsește în **Belgia**, cu 90,6%. Majoritatea acestor instanțe au legătură cu judecătorul de pace. **Malta** (87,5%), **Cipru** (70%) și **Franța** (59,7%) au, de asemenea, un număr destul de semnificativ de instanțe specializate. Începând cu 2008, anumite state membre și-au sporit semnificativ numărul instanțelor specializate: **Serbia**, **Spania** sau **Turcia**. Cu toate acestea, pentru **Croația**, cifra a scăzut considerabil între 2008 și 2010 – și o scădere mai puțin marcată se observă și în **Slovacia** și **Polonia**. În **Letonia** (2.8 %) și **Norvegia** (3%) există foarte puține instanțe specializate.

Figura 5.2 Numărul de instanţe de fond cu competenţă generală (entități cu personalitate juridică) la 100.000 de locuitori în 2012 (Q1, Q42)

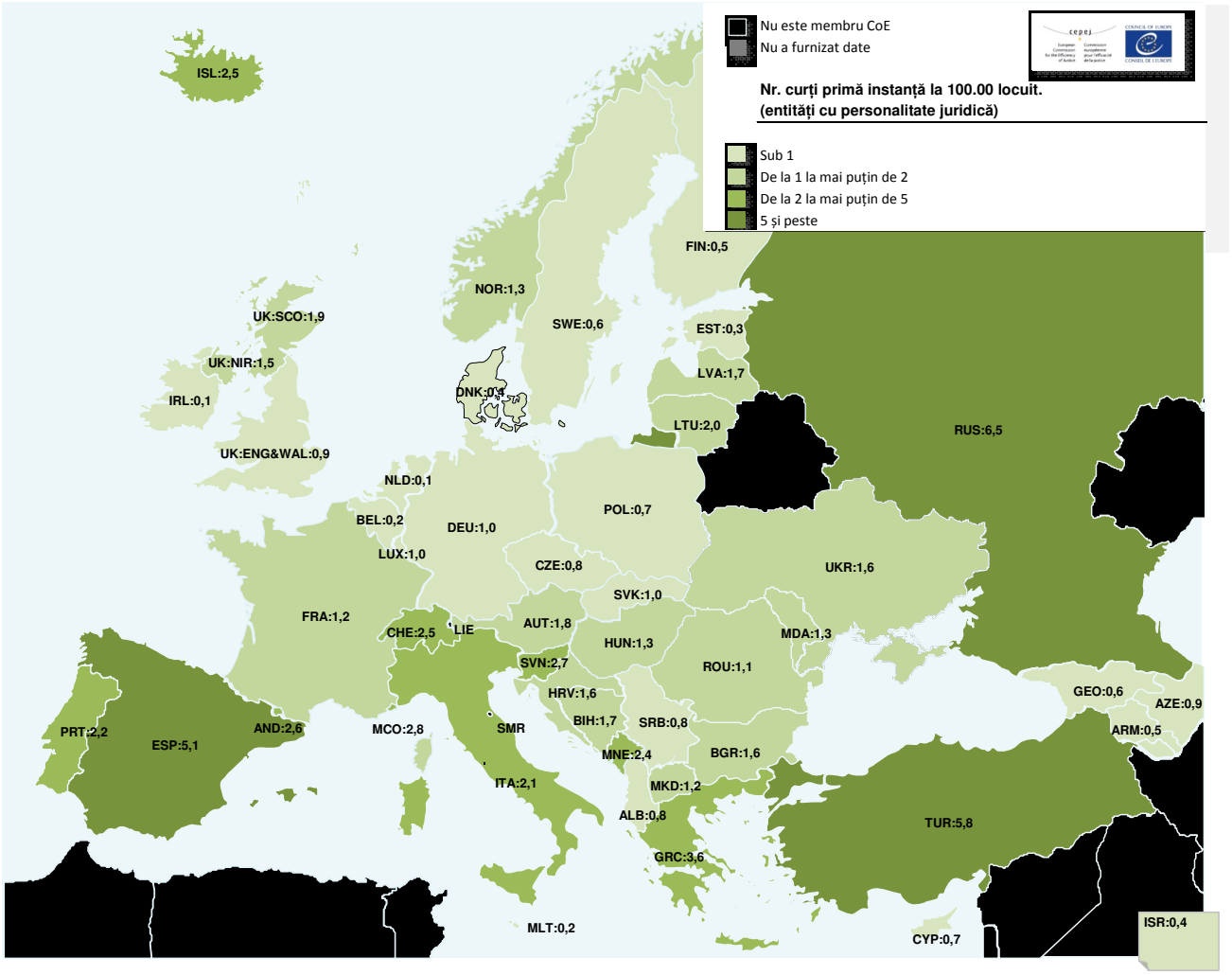

Majoritatea statelor sau entităților (28) au mai puțin de o instanță de fond cu competență generală la 100.000 de locuitori. În 16 state, rata este între 1 și 2 instanțe de fond la 100.000 de locuitori. 10 state au cifre mai mari, însă, dintre acestea, numai **Turcia**, **Federația Rusă** și **Spania** au indicat mai mult de 5 instanțe la 100.000 de locuitori. Însă aceste cifre trebuie interpretate cu mare atenție, pentru că fiecare stat are propria definiție a conceptului de “competență generală”.

Figura 5.3 Numărul tuturor instanțelor (locații geografice) la 100.000 de locuitori în 2012 (Q1, Q42)

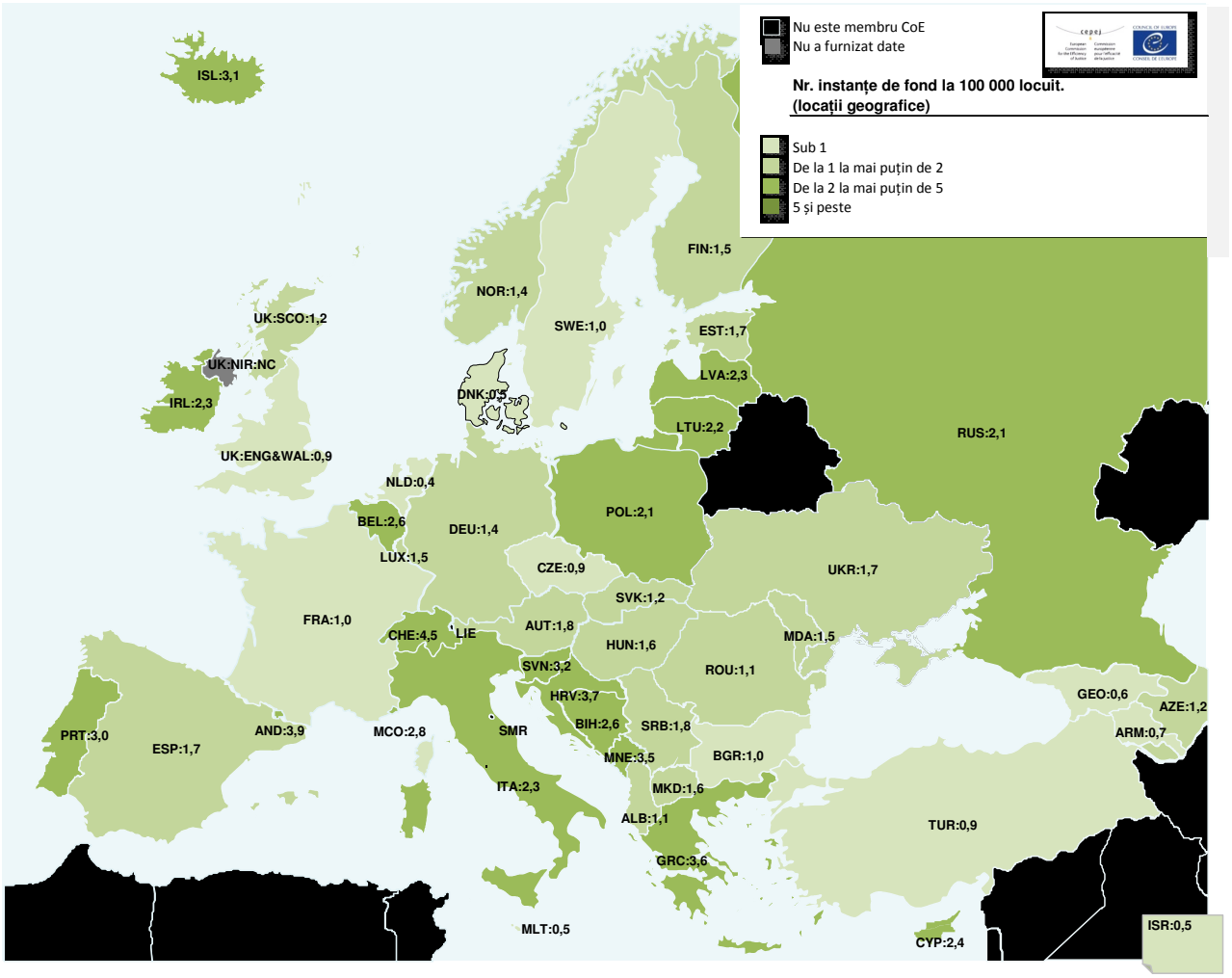

11 state sau entități: **Armenia**, **Bulgaria**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Franța**, **Georgia**, **Malta, Olanda, Suedia, Turcia** și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** au o instanță sau mai puțin la 100.000 de locuitori. Pe de altă parte, **Croația**, **Grecia**, **Islanda**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Slovenia** au între 3 și 5 instanțe la 100.000 de locuitori. Rata cea mai mare (aproximativ 5 instanțe la 100.000 de locuitori) a fost raportată de **Elveția**.

Multe state sau entități indică aproape același număr de instanțe de fond considerate ca entități cu personalitate juridică și locații geografice. Cu toate acestea, se remarcă diferențe semnificative în **Estonia**, **Finlanda**, **Germania**, **Irlanda**, **Olanda**, **Polonia** și **Israel**, care au mai multe locații geografice decât entități cu personalitate juridică: aceeași instanță poate funcționa în clădiri diferite. 5 state au raportat un număr mai mare de entități cu personalitate juridică decât de locații geografice. **Monaco**, fiind o țară mică, a indicat o singură locație geografică. În cazul **Spaniei**, instanțele aflate în primul grad de jurisdicţie sunt constituite din completuri cu un judecător, toate fiind numărate ca o singură entitate cu personalitate juridică. Aceasta înseamnă că aceeași clădire/locație geografică poate grupa laolaltă mai multe instanțe de fond cu competență generală sau specializate.

Figura 5.4 Variația numărului absolut al tuturor instanțelor (locații geografice) între 2008 și 2012 (Q42)

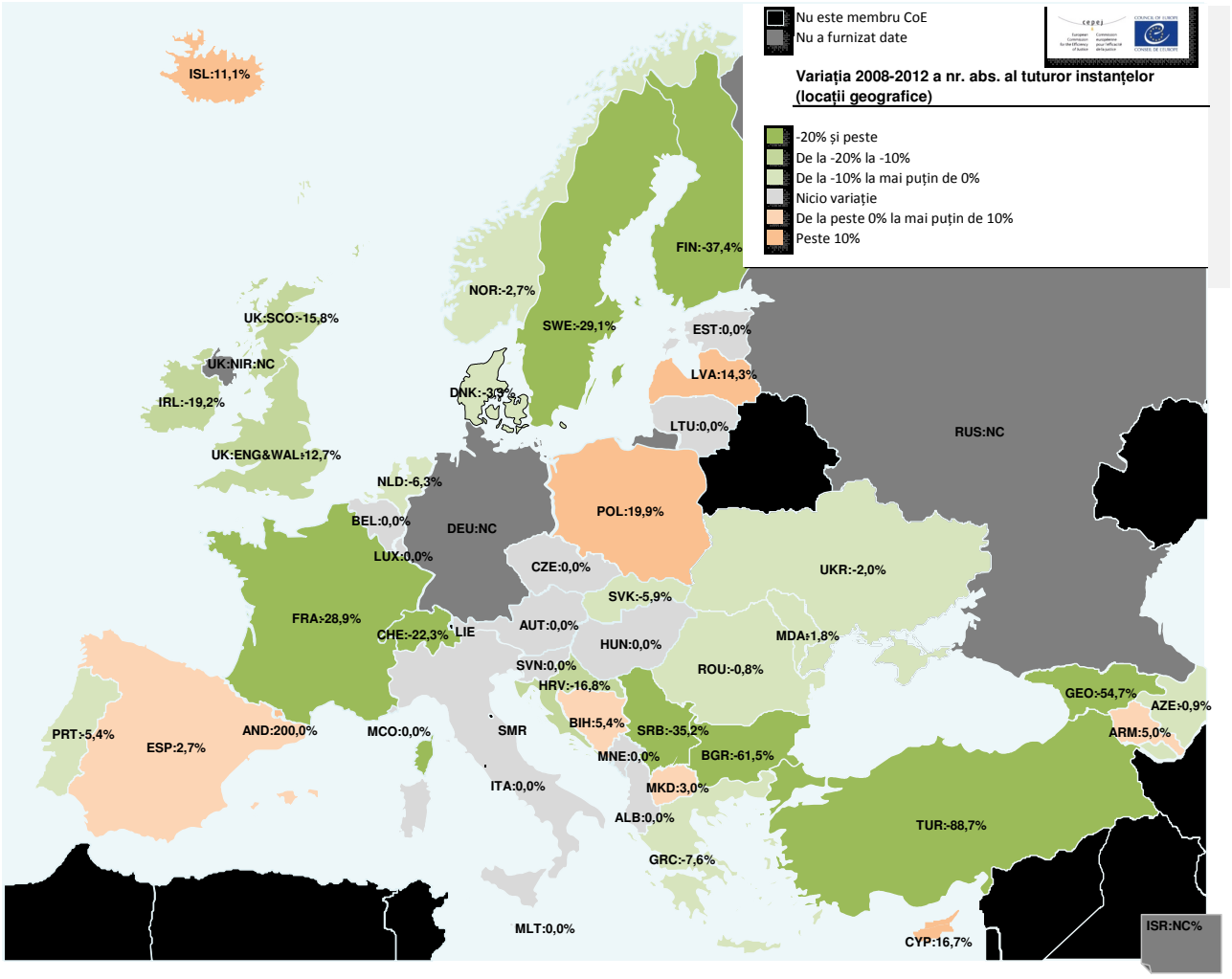

În multe state membre, organizarea sistemului judiciar este veche. Pentru a lua în considerare noile tendințe demografice, noile mijloace tehnice și tipurile noi de justițiabili, precum și nivelul de specializare tot mai mare al judecătorilor, multe state analizează în prezent noi modalități de alocare a jurisdicțiilor în vederea îmbunătățirii eficienței și a creării economiilor de scară. Aceste reforme ale sistemului judiciar au ca scop o mai bună gestionare a patrimoniului, prin comasarea judecătorilor și transferul de personal de la diferite instanțe mai mici, într-un singur loc. Aceste reforme nu au generat întotdeauna economiile anticipate, nici nu au fost implementate în urma unor consultări de amploare cu personalul instanțelor; cu toate acestea, constituie o adevărată provocare pentru distribuirea teritorială judicioasă a instanțelor și pentru asigurarea accesului egal la justiție pentru justițiabili, și chiar și pentru redefinirea puterilor între diferite instanțe.

Variația 2008-2012 demonstrează clar tendința de reducere a numărului de instanțe în statele membre ale Consiliului Europei. Cea mai mare scădere a numărului de locații geografice (peste 10%) între 2008 și 2012 poate fi observată în **Bulgaria**, **Croația**, **Finlanda**, **Franța**, **Georgia**, **Irlanda**, **Serbia** și **Suedia**. În ansamblu, numărul instanțelor (locații geografice) a scăzut în 22 de state sau entități și a crescut în 8. O creștere semnificativă se observă în **Cipru** și **Polonia**. Această tendință dominantă a continuat după 2012, prin două planuri de reformă ale sistemelor judiciare (Capitolul 17).

5.1.2 Instanțe de fond competente pentru soluționarea cererilor de chemare în judecată cu valoare redusă, litigiilor de muncă și tâlhăriilor

Tabelul 5.5 Numărul instanțelor de fond competente pentru soluționarea cauzelor privind: recuperarea datoriilor pentru cereri de chemare în judecată cu valoare redusă, litigii de muncă și tâlhărie (locații geografice) în 2012 (Q1, Q45)

	Recuperarea datoriilor cereri de chemare în judecată cu valoare redusă		Conflicte de muncă		Tâlhărie	
State/entități	Cifre absolute	La 100 000 locuitori	Cifre absolute	La 100 000 locuitori	Cifre absolute	La 100 000 locuitori
Albania	22	0,78	22	0,78	22	0,78
Andorra	1	1,31	1	1,31	1	1,31
Armenia	NAP	NC	NAP	NC	NAP	NC
Austria	141	1,67	16	0,19	16	0,19
Azerbaidjan	86	0,93	86	0,93	5	0,05
Belgia	229	2,05	34	0,30	27	0,24
Bosnia și Herțegovina	56	1,46	51	1,33	51	1,33
Bulgaria	NAP	NC	NA	NC	NA	NC
Croația	73	1,71	66	1,55	49	1,15
Cipru	6	0,69	3	0,35	6	0,69
Republică	NAP	NC	NAP	NC	NAP	NC
Danemarca	24	0,43	24	0,43	24	0,43
Estonia	16	1,24	16	1,24	16	1,24
Finlanda	27	0,50	27	0,50	27	0,50
Franța	309	0,47	216	0,33	165	0,25
Georgia	26	0,58	26	0,58	26	0,58
Germania	650	0,81	113	0,14	650	0,81
Grecia	155	1,40	NA	NC	NA	NC
Ungaria	111	1,12	20	0,20	131	1,32
Islanda	8	2,49	8	2,49	8	2,49
Irlanda	102	2,22	NAP	NC	103	2,24
Italia	846	1,42	385	0,65	385	0,65
Letonia	34	1,66	39	1,91	39	1,91
Lituania	54	1,80	59	1,96	54	1,80
Luxemburg	3	0,57	3	0,57	2	0,38
Malta	2	0,47	2	0,47	2	0,47
Republica Moldova	47	1,32	46	1,29	47	1,32
Monaco	1	2,77	1	2,77	NAP	NC
Muntenegru	15	2,42	15	2,42	17	2,74
Olanda	51	0,30	51	0,30	19	0,11
Norvegia	65	1,29	65	1,29	65	1,29
Polonia	245	0,64	245	0,64	287	0,74
Portugalia	1	0,01	56	0,53	229	2,18
România	176	0,83	42	0,20	218	1,02
Federația Rusă	NA	NC	NA	NC	NA	NC
Serbia	50	0,69	34	0,47	34	0,47
Slovacia	54	1,00	54	1,00	54	1,00
Slovenia	44	2,14	4	0,19	11	0,53
Spania	1745	3,79	345	0,75	1546	3,36
Suedia	48	0,50	48	0,50	48	0,50
Elveția	N.A.	NC	N.A.	NC	N.A.	NC
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	26	1,26	26	1,26	26	1,26
Turcia	NAP	NC	210	0,28	276	0,36
Ucraina	NAP	NC	NAP	NC	NAP	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	173	0,31	NA	NC	90	0,16
Marea Britanie - Irlanda de Nord	13	0,71	NAP	NC	17	0,93
Marea Britanie - Scoția	NAP	NC	NAP	NC	49	0,92
Media	147	1,22	68	0,89	124	1,02
Mediana	50	1,12	37	0,61	39	0,81
Minima	1	0,01	1	0,14	1	0,05
Maxima	1745	3,79	385	2,77	1546	3,36
Israel	29	0,36	5	0,06	6	0,08

Comentarii:

Belgia: creșterea față de 2010 poate fi explicată prin faptul că au fost luate în calcul locațiile geografice (pentru recuperarea datoriilor, erau 187 instanțe pentru judecătorii de pace, din 229 locații geografice; pentru litigii de muncă, există 34 instanțe pentru dreptul muncii, incluzând birourile și secțiile districtuale).
Estonia: creșterea față de datele din 2010 poate fi explicată prin faptul că au fost luate în calcul locațiile geografice (4 instanțe în 16 locații geografice).
Danemarca: cu câteva excepții, toate cauzele (cereri de chemare în judecată cu valoare redusă, litigii de muncă, furturi) sunt aduse pe rolul tribunalelor.
Grecia: 155 judecătorii de pace sunt competenți de a judeca în cazul disputelor pentru sume care nu depășesc 5 000 €, în conformitate cu Legea nr. 3994/2011 "Raționalizarea și îmbunătățirea împărțirii dreptății în instanțele civile și alte prevederi".
Italia: începând cu reforma din 2013 privind organizarea sistemului judiciar pe districte, cifrele sunt următoarele: aproximativ 200 pentru recuperarea cererilor cu valoare redusă, 135 litigii de muncă și 135 furturi.
Olanda: disputele privind cererile cu valoare redusă și litigiile de muncă sunt soluționate de instanțe sub-districtuale (*sector kanton*).
Federația Rusă: nu există date disponibile pentru instanțele comerciale (cifrele furnizate mai sus nu reflectă situația reală).
Turcia: există mai multe instanțe specializate pentru recuperarea cererilor cu valoare redusă începând cu 1 octombrie 2011. Scăderea semnificativă a numărului de instanțe pentru litigii de muncă a intervenit în urma noii definiții a termenului *litigiu de muncă*.

Cererile de chemare în judecată cu valoare redusă

Media și mediana europene sunt 1,2, respectiv 1,1 instanțe la 100.000 de locuitori. Numărul cel mai mare de instanțe de fond competente pentru recuperarea datoriilor, raportat la numărul de locuitori (peste 3 instanțe la 100.000 de locuitori) se poate observa în **Spania** (3,79) – ținând cont de definiția specială a instanțelor în această țară: 1 judecător = o instanță. Un număr redus (sub 0,5 instanțe la 100.000 de locuitori) se observă în **Franța** (0,47), **Malta** (0,47), **Danemarca** (0,43), **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** (0,31) **Olanda** (0,30) și **Portugalia** (0,01). Însă acest indicator poate fi interpretat numai în cadrul statelor comparabile, și depinde foarte mult de definiția dată cererilor cu valoare redusă.

Într-adevăr, există mari diferențe între state sau entități în ceea ce privește cuantumul financiar al disputei. Valoarea cea mai mică se observă în **Republica Cehă** (≤ 398€), iar cea mai mare în **România** (≤ 45 351 €). Aceste diferențe se pot datora, în parte, situației economice specifice din fiecare țară, normelor procedurale civile aplicate, și nivelului de specializare a instanțelor din aceast domeniu.

Tabelul 5.6 Valori monetare pentru cererile de chemare în judecată cu valoare redusă 2012 (Q45)

State/entități	Valori monetare cereri cu val. red	State/entități	Valori monetare cereri cu val. red
Andorra	< 1 200 €	**Malta**	< 3 494€
Armenia	Nu sunt definite	**Republica Moldova**	Nu sunt definite
Austria	< 10 000 €	**Monaco**	< 1 800 €
Azerbaidjan	Nu sunt definite	**Muntenegru**	<500 €
Belgia	< 1 860 €	**Olanda**	Nu sunt definite
Bosnia and Herzegovina*	< 1 500 €	**Norvegia**	<15 985€
Bulgaria	Nu sunt definite	**Polonia**	< 2 446 €
Croația	< 1 325 €	**Portugalia**	<15 000 €
Cipru	< 2 000 €	**Romania****	<45 351 €
Republică Cehă	< 398 €	**Federația Rusă**	Nu sunt definite
Danemarca	Nu sunt definite	**Serbia**	<3 000 €
Estonia	< 2 000 €	**Slovakia*****	<500 €
Finlanda	No definition	**Slovenia**	< 2 000 €
Franța	< 4 000 €	**Spania**	< 6 000 €
Georgia	Nu sunt definite	**Suedia**	< 2 567 €
Germania	< 600 €	**Elveția**	Nu sunt definite
Grecia	< 5 000 €	**Fosta republică iugoslavă a Macedoniei**	< 2926 €
Ungaria	< 3 413 €	**Turcia**	Nu sunt definite
Islanda	Nu sunt definite	**Ucraina**	Nu sunt definite
Irlanda	< 2 000 €	**Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor**	< 6 131 €
Italia	< 5 000 €	**Marea Britanie - Irlanda de Nord**	< 3678 €
Letonia	< 2 134	**Marea Britanie - Scoția**	< 3678 €
Lituania	< 1 448 €	**Israel**	< 6 747 €
Luxemburg	< 10 000 €	-	-

* pentru Republika Srpska, suma este < 2 500 € din 2013

** valoarea a scăzut din 2012 la aprox. 2 200 €

*** valoarea a crescut de la 1 ianuarie 2013 la 1 000 €

Comentarii:

Albania: nu există o definiție specifică pentru cererea de chemare în judecată cu valoare redusă, însă toate cauzele care nu depășesc 20 milioane ALL sunt soluționate în complet de un judecător. Dacă cererile depășesc această sumă, iar părțile solicită în mod expres acest lucru, hotărârea este pronunțată de un complet de 3 judecători.
Bosnia și Herzegovina: cereri de chemare în judecată cu valoare redusă sunt acelea al căror cuantum nu depășește 1 500 € (din 2013: 1.500 € în Federația Bosnia și Herțegovina și 2.500 € în Republica Sârbă a Bosniei). Disputele care implică cereri de chemare în judecată cu valoare redusă mai includ și cauze care nu sunt de natură pecuniară, pentru care reclamantul a acceptat o sumă de bani care nu depășește cuantumul respectiv, precum și dispute privind transferul de proprietate pentru care valoarea specificată de solicitant nu depășește suma respectivă.
Bulgaria: nu există vreo definiție sau procedură specifică pentru "cereri de chemare în judecată cu valoare redusă". Cu toate acestea, se aplică Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă.
Cipru: nu există vreo definiție sau procedură specifică pentru „cereri de chemare în judecată cu valoare redusă". Cu toate acestea, se aplică Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă.
Republica Cehă: nu există vreo definiție pentru „cereri de chemare în judecată cu valoare redusă", însă nu se admite introducerea apelului atunci când valoarea litigiului este mai mică decât 10 000 CZK.
Danemarca: înaintea tribunalelor, disputele în materie civilă privind cererile ale căror sume nu depășesc 50 000 DKK sunt soluționate conform reglementărilor privind „cererile de chemare în judecată cu valoare redusă". În ceea ce privește recuperarea, cererile care nu depășesc 100.000 DKK sunt considerate cereri de chemare în judecată cu valoare redusă.
Estonia: există mai multe sensuri pentru „cererea de chemare în judecată cu valoare redusă": 1. cereri care nu depășesc 2 000 €. În acest caz, curtea se poate pronunța utilizând procedura simplificată. Toate jurisdicțiile generale sunt competente pentru soluționarea acestor cauze; 2. cereri care nu depășesc 6 400 € în proceduri privind ordinele de plată. Începând cu 2009, aceste cereri pot fi introduse numai electronic și sunt soluționate de o singură instanță.
Finlanda: conceptul de „cerere de chemare în judecată cu valoare redusă" nu există din punct de vedere legal. Cauzele civile necontencioase pot fi soluționate prin procedură simplificată.
Franța: cererea de chemare în judecată cu valoare redusă este cea a cărei sumă nu depășește 4 000 €. În prezent, aceste cereri sunt sub jurisdicția instanțelor de fond (sunt 309). Pentru sume cuprinse între 4 000 € și 10 000 €, este competent *tribunal d'instance* (tribunal) (sunt 304).
Ungaria: sunt competente instanțele locale.
Irlanda: cererile cu valoare redusă includ cererile introduse de societăți comerciale și consumatori, cu condiția ca, în fiecare caz, suma cererilor să nu depășească 2 000 €.
Letonia: modificările aduse Legii privind procedura civilă intrate în vigoare la data de 31 septembrie 2011 au introdus conceptul de cereri de chemare în judecată cu valoare redusă. Acesta se referă la cereri financiare și de mentenanță al căror cuantum nu depășește 1 500 LVL în ziua formulării cererii.

Muntenegru: cererile cu valoare redusă sunt spețe de natură pecuniară al căror cuantum nu depășește 500 €. Disputele nepecuniare sunt tot dispute încadrate la "cereri de chemare în judecată cu valoare redusă": 1) atunci când reclamantul a acceptat o sumă care nu depășește 500 € în schimbul pretențiilor menționate în cererea sa sau 2) când cererea se referă la bunuri mobile al căror cuantum nu depășește 500 €. Disputele privind proprietățile imobiliare, lucrările și deposedările nu constituie dispute care pot fi încadrate ca "cereri de chemare în judecată cu valoare redusă".
Norvegia: Legea din 2005 privind disputele, care a intrat în vigoare la data de 1 ianuarie 2008, a introdus o procedură simplificată pentru cererile cu valoare redusă.
Polonia: cererile civile cu valoare redusă sunt 1) cereri privind bunuri, în baza unor contracte, a căror valoare totală nu depășește 10 000 PLN, 2) dispute privind plățile de leasing, 3) măsuri asigurătorii dispuse de instanțe.
Portugalia: procedura pentru "cereri de chemare în judecată cu valoare redusă" se aplică atunci când una dintre părți dorește să confere statut executoriu unei solicitări de a onora obligații financiare rezultate din contracte care nu depășesc 15 000 €.
România: începând cu 15 februarie 2013 – data intrării în vigoare a noului Cod de procedură civilă, care prevede o procedură pentru cererile de valoare foarte redusă, instituită în conformitate cu modelul prevăzut prin Regulamentul (CE) nr. 861/2007 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 iulie 2007 de stabilire a unei proceduri europene cu privire la cererile cu valoare redusă – suma fiind 10 000 RON.
Serbia: cererile cu valoare redusă, în procedurile civile, sunt cereri a căror valoare pecuniară nu depășește 3 000 € la momentul depunerii cererii. În proceduri comerciale, cererile cu valoare redusă sunt cereri al căror cuantum nu depășește 30 000 € la momentul depunerii cererii.
Slovenia: disputa privind o cerere de valoare redusă se referă la o dispută de natură pecuniară al cărei cuantum nu depășește 2 000 €. Disputele implicând cereri de chemare în judecată cu valoare redusă includ și dispute privind cereri nepecuniare pentru care solicitantul a declarat că acceptă o sumă care nu depășește 2 000 €, în locul pretențiilor formulate, precum și disputele pe marginea bunurilor mobile a căror valoare nu depășește 2 000 €. Disputele privind cererile cu valoare redusă nu includ disputele privind proprietăți imobiliare, drepturile de autor, protecția și utilizarea invențiilor și mărcilor cu caracter distinctiv, dreptul de a utiliza numele unei companii, sau de protejare a concurenței, tulburarea proprietății.
Spania: proceduri orale pentru cereri care nu depășesc 6 000 €.
Suedia: cererile cu valoare redusă sunt cereri a căror valoare nu depășește jumătate din suma de bază (44 000 SEK), adică 22 000 SEK
Elveția: nu există o definție la nivel național; cantoanele își stabilesc în mod liber modul de organizare judecătorească.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: există 3 tipuri, numite căi: 1) calea cererilor cu valoare redusă – în general, pentru cereri de valoare redusă și pentru cererile cu complexitate redusă, al căror cuantum nu depășește 5 000 £ (însă există și excepții); 2) calea rapidă – pentru cereri în căror cuantum de 5 000 £ până la 25 000 £ ; 3) calea complexă – cereri foarte complexe, depășind 25 000 £.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: cererile cu valoare redusă sunt, în general, cele al căror cuantum nu depășește 3 000 £. Sunt excluse cererile privind accidentele rutiere și vătămarea corporală și cele deferite de Înalta Curte către instanța regională.
Marea Britanie – Scoția: instanțele nu execută hotărârile, nici nu recuperează creanțe.
Israel: cererile de valoare redusă sunt introduse înaintea instanțelor pentru cererile cu valoare redusă, însă având în vedere că aceste instanțe nu au competență exclusivă, cererea poate fi dedusă judecății *curților pentru magistrați*.

Litigii de muncă

Media și mediana europene pentru instanțele de fond (locații geografice) competente pentru soluționarea litigiilor de muncă sunt 0,89 și 0,61 la 100.000 de locuitori. Însă ratele cele mai mari calculate pe baza unui număr foarte mic de instanțe și de locuitori, cum este cazul pentru **Monaco**, nu sunt relevante. **Germania** prezintă numărul cel mai mic (0,14), urmată de **Austria** (0,19), **Slovenia** (0,19), **Ungaria** (0,20) și **România** (0,20). Nu se poate face o corelație între aceste cifre și activitatea instanțelor pentru dreptul muncii.

Comentariu

Marea Britanie – Scoția: litigiile de muncă, precum cele referitoare la concedieri, sunt soluționate prin intermediul unui sistem al tribunalelor pentru dreptul muncii și trebuie remarcat că se lucrează la prevederi legislative în vederea fuzionării serviciului instanțelor cu serviciul tribunalelor din Scoția, pentru anul 2014.

Furturi

Numărul cel mai mare de instanțe (localizări geografice) competente pentru soluționarea cauzelor de furt la 100.000 de locuitori s-a raportat în **Spania** (3,36) – unde un judecător înseamnă o instanță -, **Muntenegru** (2,74), **Islanda** (2,49), **Irlanda** (2,24) și **Portugalia** (2,18). Dimpotrivă, **Azerbaidjan** (0,05), **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** (0,16), **Austria** (0,19), **Belgia** (0,24) și **Franța** (0,25) prezintă numărul cel mai mic de instanțe. Din cauza lipsei informațiilor relevante privind instanțele specializate pentru infracțiuni penale mai puțin grave, nu se poate face o comparație între numărul instanțelor competente pentru soluționarea cazurilor de furt).

Comentarii:

Germania: cazurile de tâlhărie sunt deferite instanțelor locale dacă pedeapsa nu depășește 4 ani de închisoare, sau instanțelor regionale (sunt 115) dacă se anticipează o sentință mai lungă.
Monaco: tâlhăria constituie o infracțiune penală care ține de competența Curții Penale (echivalentul în Franța ar fi *Cour d'assises*

5.2 Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC) în instanțe (e-justiție/justiție informatizată și e-instanțe/instanțe informatizate)[20]

Utilizarea tehnologiilor informaţiei şi comunicaţiilor (TIC), variind de la aplicaţii pentru utilizatorii finali, cum ar fi telefoanele inteligente, calculatoarele, tabletele, la infrastructura informaţională, cum ar fi internetul şi serviciile derivate este, din ce în ce mai mult, considerată indiscutabilă. Introdus ca un instrument pentru îmbunătăţirea performanţei, TIC se dovedeşte a fi mai mult decât un element tehnic, schimbând relaţiile dintre indivizi şi dintre indivizi şi organizaţii, atât în sectorul privat, cât şi în sectorul public.

Nu este de mirare, prin urmare, că exerciţiile de evaluare ale CEPEJ au demonstrat, începând din 2004, cu date concrete, că TIC joacă un rol tot mai mare în cadrul administrării justiţiei şi al furnizării de servicii de justiţie. Exemplele variază de la suportul de caz şi de gestionare a dosarelor, pentru utilizarea de către judecători a modelelor care oferă sprijin în formularea deciziilor judiciare, accesul online la bazele de date privind legea şi jurisprudenţa, disponibilitatea serviciilor web, utilizarea înregistrării electronice, precum şi schimbul electronic de documente juridice. Se poate folosi TIC pentru a spori eficienţa, dar şi pentru „a facilita accesul utilizatorului la instanţele de judecată şi pentru a consolida garanţiile prevăzute la articolul 6 din CEDO: accesul la justiţie, imparţialitatea, independenţa judecătorului, corectitudinea şi durata rezonabilă a procedurilor".[21]

Cu toate acestea, după cum mai multe exemple practice o arată, acest efort este mult mai complex decât se preconiza. Acest lucru se datorează faptului că natura şi funcţionarea TIC nu sunt doar de natură tehnică, ci şi organizatorice şi (mai ales în sistemele juridice) normative. Pentru a funcţiona, o tehnologie nu trebuie să fie doar funcţională tehnic, ci şi perfomantă normativ şi logic instituţională[22] (adică „nu ar trebui să

[20] Informații detaliate sunt oferite în: Velicogna M. (2007), *Use of Information and Communication technology in European Judicial systems [Utilizarea tehnologiei informațiilot și comunicațiilor în sistemele judiciare europene],* Studiul CEPEJ N° 7 (Strasbourg).
[21] Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), Avizul nr. 14 (2011) „Justiţia şi tehnologiile informaţiei (IT)" adoptat de CCJE la cea de-a 12-a reuniune plenară (Strasbourg, 7-9 noiembrie 2011).
[22] Pe această temă, vezi şi: Contini, F. and Lanzara, G.F. (editori) *ICT and Innovation in the Public Sector - European Studies in the Making of E-Government [TIC și inovația în sectorul public - studii europene în constituirea e-guvernării]*, New York, Palgrave Macmillan, 2009.

compromită faţetele umane şi operaţionale ale justiţiei"[23]). Colectarea de date şi analiza efectuate de către CEPEJ permit, pe de o parte, realizarea unui bilanţ al eforturilor şi modificărilor care au loc în întreaga Europă, iar pe de altă parte, susţin schimbul de experienţe pozitive şi mai puţin pozitive în scopul de a permite judecătorilor de a învăţa unul de la altul.

Pentru analiza instalării de facilităţi informatice în cadrul instanţelor europene, s-a deosebit între trei domenii:

- *facilităţi informatice utilizate pentru sprijinul direct al judecătorilor şi grefierilor:* una dintre aplicaţiile „de bază" se referă la procesarea de text/facilităţi de birou, prin care un judecător sau un membru al personalului judecătoresc pot elabora deciziile sau poate pregăti „un caz în format electronic". În domeniul cercetării juridice, diverse instrumente şi aplicaţii, de la CD-ROM-uri la software de Intranet şi Internet, oferă posibilitatea ca un judecător să aibă acces la lege, hotărâri de recurs, norme, metode de lucru de natură jurisdicţională, etc. Aplicaţiile Office, împreună cu instrumentele de jurisprudenţă, pot fi combinate cu facilităţi în domeniul modelelor de „hotărâri-standard" sau modele care pot fi utilizate de către judecători pentru reducerea volumului de lucru la redactarea unei hotărâri. Alte facilităţi informatice, utilizate pentru sprijinul direct al judecătorilor şi grefierilor, sunt baze de date electronice de jurisprudenţă, facilităţi de e-mail şi conexiune la internet.
- *Sisteme de înregistrare şi gestionare a cazurilor:* tradiţionalele registre privind ordinea de zi şi alte registre sunt înlocuite cu baze de date informatizate de grefă. Aceste sisteme nu sunt limitate la înregistrarea informaţiilor de caz, ci introduc funcţionalităţi în zona gestionării cazurilor. Domeniile aplicaţiilor sunt: generarea de informaţii privind performanţa instanţelor, gestiunea financiară a instanţelor şi sisteme de suport pentru gestionarea cazurilor nejuridice (pentru urmărirea şi planificarea unui caz şi gestionarea documentelor).
- *comunicarea electronică şi schimbul de informaţii între instanţe şi mediu:* în ceea ce priveşte justiţiabilii, unul dintre instrumentele cele mai utilizate este pagina de internet a instanţei care furnizează informaţii diferite cu privire la organizarea şi activităţile judiciare (de exemplu, urmărirea online a cazurilor). De obicei, aceasta oferă formulare care pot fi descărcate sau permite ca o cerere să fie transmisă electronic. Există, de asemenea, registrele electronice, cum ar fi registrele de comerţ şi registrele de carte funciară. Mesajele text informează părţile cu privire la poziţia cazului lor pe rolul instanţei. În ceea ce priveşte tehnologia în sala de judecată, aceasta include o gamă largă de echipamente şi programe disponibile pentru a sprijini părţile în prezentarea cazului lor în instanţă, incluzând, de exemplu, video conferinţe, programe de prezentare electronică a probelor, proiectoare, dispozitive de scanare şi codare, tehnologie audio digitală şi transcriere în timp real

Tabelul 5.7 se bazează pe un sistem de puncte şi prezintă utilizarea diferitelor facilităţi informatice pentru cele trei zone menţionate.

[23] Avizul CCJE nr. 14 (2011) „Justiţia şi tehnologiile informaţiei (IT)" – vezi mai sus.

Tabelul 5.7 Facilităţi informatice utilizate în instanţe pentru trei domenii de folosire (Q62, Q63, Q64)

State / entităţi	Asistenţă directă oferită judecătorilor şi grefierilor: Procesare text	Baza electronică de date pt. jurisprudenţă	Dosare electronice	E-mail	Conexiune internet	Total	Administraţie şi management: Sistem de înregistrare a cauzelor	Sistem de manag. al informaţiilor instanţei	Sistem de informaţii financiare	Sistem de video-conferinţă	Total	Comunicarea dintre instanţe şi părţi: Formulare electronice disponibile pe web	Website	Monitorizarea online a cauzelor	Registre electronice	Procesare electr. a cererilor cu val. redusă	Procesare electr. a recuperării debitelor	Introducerea acţiunilor în instanţă electronic	Sistem de video-conferinţă	Alte facilităţi de comunicare electronic	Total	Punctaj TIC	Evoluţia 2010-2012
Albania	●	◕	○	●	●	15	◕	◕	◑	○	8	○	●	◕	◕	○	○	○	○	◔	11	34	⇩
Andorra	●	●	○	●	●	16	●	●	○	○	8	○	○	○	○	○	○	○	○	○	0	24	⇨
Armenia	●	●	●	●	●	20	●	●	○	○	8	●	●	●	●	○	○	●	○	○	20	48	⇨
Austria	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	●	●	●	●	●	●	●	36	72	⇨
Azerbaijan	●	●	●	●	●	20	●	◕	◕	◕	13	●	●	◕	◕	◑	◑	◑	◕	◕	26	59	⇨
Belgium	●	●	●	●	●	20	◕	◑	◕	◔	9	◔	◕	○	◔	○	○	○	◔	○	6	35	⇨
Bosnia and Herzegovina	●	●	◕	●	●	19	●	●	◔	◑	11	◔	●	●	●	◑	◑	○	◑	●	23	53	⇧
Bulgaria	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◔	13	●	●	○	●	○	○	○	◔	○	13	46	⇧
Croatia	●	◕	◕	●	●	18	●	◕	●	◔	12	◔	◕	◕	◕	○	○	○	◔	●	15	45	⇩
Cyprus	●	●	○	●	●	16	○	○	●	●	8	○	●	○	○	○	○	○	●	○	8	32	⇩
Czech Republic	●	●	◑	●	●	18	●	●	○	◑	10	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	34	62	⇧
Denmark	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	○	●	○	○	○	○	○	●	●	12	48	⇧
Estonia	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	●	●	●	●	●	●	●	36	72	⇨
Finland	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	○	●	●	●	●	●	●	32	68	⇨
France	●	●	◕	●	●	19	●	●	●	●	16	●	●	◑	◑	◑	◔	◔	◑	◑	20	55	⇨
Georgia	●	●	●	●	●	20	◕	◕	○	○	6	●	●	●	●	○	○	○	◔	○	17	43	⇩
Germany	●	●	◔	●	●	17	●	◕	●	◑	13	◕	●	●	●	◔	●	◑	◑	●	28	58	⇧
Greece	◑	◑	◑	◑	◑	10	◑	◑	◔	◔	6	◔	◔	◔	◔	◔	◔	◔	◔	◕	11	27	⇧
Hungary	●	●	◑	●	●	18	●	●	●	○	12	◕	●	○	●	○	○	◕	●	●	22	52	⇧
Iceland	●	●	●	●	●	20	●	○	●	○	8	○	●	○	●	○	○	○	○	○	8	36	⇨
Ireland	●	●	●	●	●	20	●	◔	●	◑	11	●	●	◑	◑	◕	◔	◔	◑	●	23	54	⇧
Italy	●	●	●	●	●	20	●	◕	●	◕	14	◕	◕	◕	●	◕	◕	◕	◕	◕	28	62	⇧
Latvia	●	●	●	●	●	20	●	◔	●	●	13	●	●	●	●	●	●	●	●	●	36	69	⇧
Lithuania	●	●	●	●	●	20	●	◕	●	◕	14	●	●	●	●	●	●	●	◕	●	35	69	⇧
Luxembourg	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	○	○	○	○	○	●	●	16	52	⇨
Malta	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	●	●	●	●	●	●	●	36	72	⇨
Republic of Moldova	●	●	◕	●	●	19	●	◔	◕	◔	9	○	●	●	●	○	○	○	◔	○	13	41	⇧
Monaco	●	●	●	●	●	20	●	●	○	●	12	●	●	●	●	●	●	●	●	●	36	68	⇧
Montenegro	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	●	●	●	●	○	○	○	24	60	⇧
Netherlands	●	●	◔	●	●	17	●	●	●	◕	15	●	●	●	●	○	○	○	●	●	24	56	⇨
Norway	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◕	15	◔	●	○	○	○	○	○	◕	●	12	47	⇧
Poland	●	●	◔	●	●	17	●	◕	●	◑	13	◕	●	◔	●	◔	◔	◔	◑	◑	19	49	⇨
Portugal	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	●	●	●	●	●	●	●	36	72	⇨
Romania	●	◕	◔	●	●	16	●	●	◕	◕	14	●	◕	●	◕	◔	◔	●	◕	◕	26	56	⇧
Russian Federation	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◔	13	●	●	●	●	○	●	◔	◑	◑	25	58	⇧
Serbia	●	◕	◕	●	●	18	●	◕	●	◔	12	●	●	◕	●	◔	◔	○	◔	○	18	48	⇧
Slovakia	●	●	◔	●	●	17	●	●	●	◔	13	◑	●	◔	●	○	○	●	◔	◕	19	49	⇨
Slovenia	●	●	◕	●	●	19	●	●	●	●	16	◕	●	◑	●	○	●	◕	●	●	28	63	⇨
Spain	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◕	15	●	●	◔	●	○	◔	◔	◕	◕	21	56	⇧
Sweden	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	○	●	●	●	●	●	●	32	68	⇧
Switzerland	●	●	◕	●	●	19	●	●	●	◔	13	◕	◕	◑	◕	●	●	◕	◔	◑	25	57	⇧
The FYROMacedonia	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◑	14	○	●	○	●	○	○	◔	◑	●	15	49	⇧
Turkey	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◑	14	○	●	●	●	○	○	◕	◑	●	21	55	⇧
Ukraine	◕	◕	◕	◕	◕	15	●	◑	◑	◔	9	◕	◕	○	○	○	○	○	◔	○	7	31	⇧
UK-England and Wales	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◕	15	●	●	◑	◕	●	○	●	◕	◕	27	62	⇧
UK-Northern Ireland	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◕	15	◑	●	●	●	●	●	◑	◕	◔	28	63	⇧
UK-Scotland	●	●	●	●	●	20	●	●	●	●	16	●	●	●	●	○	○	○	●	●	24	60	⇨
Israel	●	●	●	●	●	20	●	●	●	◔	13	●	●	●	●	●	●	●	◔	●	33	66	

●	100% dintre instanţe	4	puncte
◕	+50% dintre instanţe	3	puncte
◑	-50% dintre instanţe	2	puncte
◔	-10% dintre instanţe	1	punct
○	0% dintre instanţe	0	puncte

Numărul total de puncte este oferit doar informativ. Acesta a fost calculat în momentul în care datele au fost disponibile pentru toate categoriile, dar şi atunci când lipsea o singură categorie.

Chestionarul permite doar o clasificare foarte generală pe tip de echipament (100%, > 50%, <50%, >10%); prin urmare, aceasta este doar o evaluare generală pe fiecare stat membru ce permite doar o primă abordare cu privire la nivelul de dotare din jurisdicţii, în baza declarativă, şi poate indica evoluţiile înregistrate de la un exerciţiu la altul, completate şi cu comentarii diferite de subliniază importanţa modificărilor permanente.

Comentarii:

Cehia: „altele” înseamnă echipamente de transmisie date ca mijloc de comunicare cu părţile (acestea sunt obligatorii în special pentru persoane juridice, avocaţi, notari şi opţional pentru persoane fizice) şi autorităţile de stat.

Danemarca: „altele" înseamnă sistemul de mesagerie publică sub formă criptată/securizată (obligatoriu pentru persoane fizice şi juridice din 2014). Sistemul de videoconferinţă este aplicat parţial şi se estimează că se va aplica la nivel naţional până la finalul anului 2014.
Finlanda: „altele" înseamnă solicitări electronice pentru asistenţă judiciară.
Irlanda: Totuşi, în ultimul raport +50 se consideră că s-a interpretat greşit întrebarea şi că s-a raportat mai degrabă disponibilitatea electronică a formularelor în loc de depunerea acestora.
Letonia: „altele" înseamnă sisteme de înregistrare audio.
Norvegia: „altele" înseamnă sistemul de gestiune al dosarelor în judecătorii şi tribunale ce comunică electronic cu registrul insolvenţilor, alte sisteme de informare juridică şi rechizitoriile trimise electronic de procurori instanţelor. Instanţele sunt conectate electronic la mai multe registre publice.
Slovacia: „altele" înseamnă puncte de contact.
Slovenia: „altele" înseamnă folosirea livrărilor electronice (folosite în Departamentul central de execuţie în baza documentelor autentice (CoVL), în procedurile de înregistrări de carte funciară (eZK) şi procedurile de insolvenţă (eINS)).
Israel: „altele" înseamnă gestionarea informatizată a tuturor cazurilor, ce include un gestionar sistematizat al sarcinilor pentru fiecare caz instrumentat de un anumit judecător.

Există 4 state sau entităţi ce au un procent de implementare 100% a facilităţilor informatice în toate sectoarele enumerate în chestionar: **Austria**, **Estonia**, **Malta** şi **Portugalia**. **Suedia** dispune de facilităţi informatice în toate sectoarele, cu excepţia urmăririi online a cauzelor, iar **Monaco** dispune de mijloace de calcul în toate sectoare cu excepţia sistemului de informare financiară. Patru state au raportat un nivel relativ redus de computerizare în comparaţie cu alte state sau entităţi (**Andorra, Cipru, Grecia, Ucraina**).

45 de state folosesc conexiune de internet şi mesagerie electronică în toate instanţele, **Grecia** în mai puţin de 50% din instanţe şi **Ucraina** în peste 50% din instanţe. O parte din statele membre (28 din 47 de ţări) au folosit 100% facilităţi informatice în domeniul asistenţei directe pentru judecători şi grefieri, iar alte 9 state sau entităţi au avut un nivel foarte bun de utilizare a facilităţilor informatice în acest domeniu.

Totuşi, nu există dosare electronice în **Albania, Andorra** şi **Cipru** şi există o prezenţă minimă (-10% dintre instanţe) în **Germania, Olanda, Polonia, România** şi **Slovacia.**

Informatizarea gestionării şi administrării instanţelor este eficace şi completă în 12 state sau entităţi (**Austria**, **Danemarca**, **Estonia**, **Finlanda**, **Franţa**, **Luxemburg**, **Malta**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Slovenia**, **Suedia** şi **Marea Britanie**-**Scoţia**). Există un nivel mai redus de informatizare a instanţelor în **Albania, Andorra, Armenia** şi **Islanda.**

Comunicarea dintre instanţe şi părţi se poate asigura prin mai multe mijloace (formulare electronice, pagini de internet, monitorizarea electronică a dosarelor, registre electronice, recuperarea electronică a cererilor de valoare mică, prelucrarea electronică pentru recuperarea cererilor necontestate etc.). **Austria, Cehia**, **Estonia**, **Letonia**, **Lituania**, **Malta**, **Monaco** şi **Portugalia** dispun de astfel de mijloace în majoritatea instanţelor, în timp ce **Belgia**, **Cipru**, **Islanda** şi **Ucraina** au o rată foarte mică a facilităţilor informatice în acest sector. **Andorra** nu dispune de mijloace de comunicare între instanţe şi părţi, dar urmează să se semneze o convenţie în legătură cu infiinţarea unui sistem complet de gestiune procedurală (registre electronice, comunicare cu angajaţii şi utilizatorii).

Figura 5.8 Nivelul de informatizare a instanţelor (Q62, Q63, Q64)

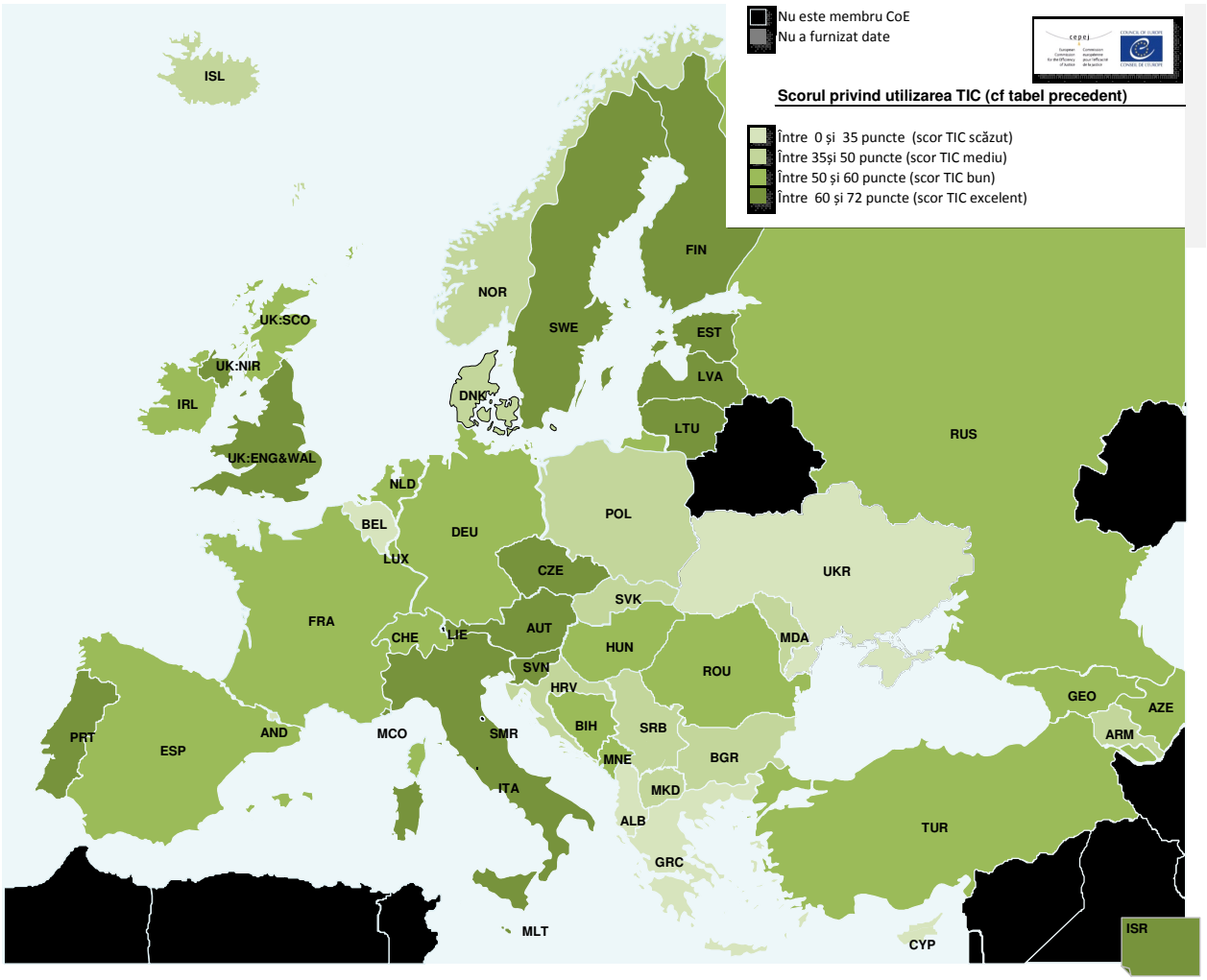

Trei domenii de aplicare: asistenţă directă pentru judecători şi grefieri, administrare şi gestiune şi comunicare între instanţe şi părţi.

Comentarii:

Andorra: *Consell Superior de la Justícia* urmează să semneze o convenţie cu guvernul Navarrei (Spania) de a achiziţiona un sistem integrat de gestiune procedurală (registre electronice, comunicare cu angajaţii şi utilizatorii). **Cipru**: nu există un sistem de înregistrare electronică, dar se foloseşte tehnologia informaţiei pentru gestionarea mai uşoară a cazurilor.
Danemarca: s-au implementat modificările aduse Legii privind administrarea justiţiei (*Retsplejeloven*) art. 748a şi 748b.
Estonia: instrumentul zilnic folosit de judecători şi personalul instanţelor este Sistemul de informare al instanţelor, conectat la mai multe registre electronice şi sisteme de informare folosite de autorităţile de stat sau de părţile procesuale. Există un sistem special de informare online pentru cetăţeni, conectat la sistemul de informare al instanţelor şi permite depunerea electronică a documentelor procedurale şi respectarea procedurilor. Ca regulă, toate instanţele estoniene folosesc sisteme automatizate de alocare a cauzelor noi. Totuşi, există câteva instanţe mici care nu îl folosesc din cauza numărului mic de judecători, cel care selectează judectărorul pentru o cauză nou fiind funcţionarul din instanţă.
Germania: au avut loc dotări la nivel general cu calculatoare în reţea. Mijloacele de calcul şi programele sunt reînnoite treptat la intervale regulate. S-au dezvoltat proceduri specializate pentru aproape toate aplicaţiile din sistemul judiciar. Se fac pregătiri în prezent pentru introducerea justiţiei eletronice şi a dosarelor electronice. S-a elaborat deja un program pentru implementarea instanţelor şi cutiilor poştale electronice.
Ungaria: gestionarea electronică a procedurilor judicare se va institui prin finanţare de la Uniunea Europeană şi din Fondul European de Dezvoltare Regională. Obiectivul proiectului este de a dezvolta înregistrarea electronică şi accesul la documentele elaborate în timpul acţiunilor judiciare. Scopul proiectului este de a creşte comunicarea electronică dintre cetăţeni şi instanţe, de a face posibilă depunerea electronică a petiţiilor de către părţi şi autorităţile în cauză, de a livra electronic documentele trimise de către instanţă părţilor.
Luxemburg: este de reţinut că, deşi nu este posibilă prelucrarea automată a cererilor de valori mici sau recuperarea cererilor necontestate, este posibil accesul electronic la un anumit număr de formulare prin paginile de internet a ministerului şi portalul electronic.

Monaco: de la intrarea în vigoare a Legii nr. 1.349 din 9 octombrie 2012 ce aduce modificări Codului Penal şi Codului de Procedură Penală în materie de corupţie şi de tehnici speciale de anchetă.
Olanda: urmărirea cazurilor online este posibilă doar pentru avocaţii ce susţin cauze civile. Registrele electronice includ doar cauze de insolvenţă sau de restricţie juridică. Formularele electronice web şi pagina de internet ar fi trebuit să fie 100% disponibile pentru anul 2008. Eliminarea procurorului a permis armonizarea TIC la nivel naţional în 2010.
Norvegia: calendarul procedurilor se publică pe internet. Instanţele din Norvegia nu au un rol important cu privire la registre. Centrul Registrului Brønnøysund este un organism guvernamental subordonat Ministerului Comerţului şi Industriei din Norvegia şi constă în mai multe registre naţionale informatizate.
Slovenia: dat fiind că sistemul IT al instanţelor este furnizat şi întreţinut la nivel central de Curtea Supremă, instanţele slovene sunt dotate în mod egal cu sisteme informatice. Per total, peste 50% din cauze sunt prelucrate printr-un sistem IT ce suportă dosare electronice. Toate instanţele sunt echipate cu sisteme de gestionare a cazurilor, dar nu toate procedurile judiciare folosesc un astfel de sistem – totuşi, recent, circa 97% dintre cauze sunt instrumentate de instanţe ce folosesc un sistem corespunzător de gestiune a cazurilor electronice. S-a introdus un instrument IT nou pentru sprijinirea sistemului de gestiune al instanţelor, asigurând informaţii relevante cu privire la cauze, personal şi costuri, folosind informaţii de la toate sistemele de gestiune folosite în instanţe.
Spania: Ministerul Justiţiei are competenţă pentru sistemele informaţionale de gestiune a instanţelor şi de informaţii financiare. Legea privire utilizarea TIC în justiţie 18/2011 prevede utilizarea armonioasă şi extinsă a tehnologiilor IT în administrarea justiţiei. LEXNET – permite comunicarea bidirecţională între instanţe şi mai mulţi actori judiciari în schimburile de documente, înştiinţări, adrese sau contestaţii. Cea mai recentă versiune a sistemului a permis livrarea a peste treizeci de milioane de înştiinţări electroice în 2012, de două ori mai mult ca în anul anterior. Dosarul judiciar electronic înlocuieşte dosarul tradiţional cu echivalentul său digital şi promovează schimbul de comunicare între agenţiile judiciare şi alte instituţii din sistemul de justiţie. SIRAJ asigură gestionarea mai multor registre printr-o singură aplicaţie, permiţând consultarea online simultană a informaţiilor din Registrul Central al Persoanelor Condamnate, ordinele judecătoreşti şi violenţa în familie. E-FIDELUS este un sistem de înregistrare securizat utilizat pentru audieri şi procese prin folosirea semnăturii electronice aplicat de către multe instanţe din Spania. Părţile şi reprezentanţii legali pot descărca fişierele cu înregistrarea video cu semnătură electronică aplicată de Secretarul Judiciar automatelor electronice aflate în clădirile instanţelor. Sistemele de înregistrare video din sălile de şedinţă sunt menite să sprijine comunicarea dintre diferite agenţii şi profesionişti, folosind tehnologia de ultimă oră.
Suedia: se poate depune o cerere (sau un apel) electronic prin e-mail, dar trebuie depus şi originalul semnat prin poştă sau personal la instanţă. În cadrul procesului de implementare a unui flux electronic al informaţiilor în procedurile penale, procurorii au început din 2012 să intenteze acţiuni în instanţă şi rapoarte scrise depuse electronic. Instanţele suedeze vor avea acces la două modalităţi de trimitere a unui e-mail securizat, fie printr-o autoritate publică criptată, fie printr-un e-mail securizat stocat pe server. Diferenţa principală faţă de cifrele din 2010 se explică probabil prin faptul că s-au interpretat întrebările în mod diferit. Conform interpretării noastre, noi credem că, de exemplu, fişierele .pdf sunt fişiere electronice; în ceea ce priveşte depunerea electronică a cererilor, nu avem un sistem special pentru aceasta, dar cererile se pot trimite prin e-mail.
Elveţia: răspunsurile reflectă media răspunsurilor primite de către cantoane. Celelalte mijloace de comunicare sunt faxul şi e-mailul (nesecurizate) folosite pentru comunicarea informală cu instanţa. Cu intrarea în vigoare (începând cu 2011) a noilor coduri de procedură civilă şi penală, se permite stocarea electronică. Utilzarea este complicată (semnătură electronică), fapt pentru care această posibilitate nu se foloseşte în prezent.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”: procesul de depunere electronică a cererile este în curs de implementare. Şi în procedurile civile se implementează un sistem de înregistrare audio a şedinţelor în toate instanţele. Se înregistrează progrese în domeniul tehnologiei informatice din sistemul de justiţie prin introducerea Sistemului automatizat de informaţii de gestiune a cazurilor în instanţe (ACCMIS), ce generează rapoarte pentru judecători şi permite gestionea instanţelor prin urmărirea cazurilor şi audierilor în cadrul procedurilor pentru orice cauză, datele, sala de şedinţă şi judecătorul cauzei. Există un proces în desfăşurare de actualizare a TIC în parchete care va fi conectat cu sistemul TIC al instanţelor. De asemenea, s-a creat şi un program în cadrul Consiliului pentru generarea şi analizarea informaţiilor statistice judiciare.
Turcia: deşi nu se poate iniţia o acţiune prin internet, Reţeaua Naţională Judiciară, care este sistemul IT folosit de instanţe şi de alte organisme judiciare, le permite cetăţenilor să urmărească stadiul cauzelor lor prin internet. În plus, avocaţii pot intenta o acţiune prin Reţeaua Naţională Judiciară folosind semnătura electronică. În plus, toţi cetăţenii au posibilitatea de a primi informaţii prin mesaje scrise în legătură cu cauza lor.
Ucraina: legea din Ucraina cu privire la „Sistemul judiciar şi statutul judecătorilor” din 7 iulie 2010, care a intrat în vigoare la 30 iulie 2010, a reformat semnificativ sistemul instanţelor din Ucraina şi a modificat regulile procedura pentru toate tipurile de proceduri în instanţă. Modificările aduse Codului de procedură comercială din Ucraina: implementarea unui sistem automatizat de circulare a documentelor cu scopul alocării automate a cazurilor către judecători; posibilitatea pârâtului din cauză să depună o cerere reconvenţională împotriva reclamantului doar înainte de începerea audierii cauzei pe fond. Modificările aduse Codului de procedură administrativă permit în mod explicit posibilitatea trimiterii prin e-mail sau fax a somaţiilor emise de instanţă în atenţia autorităţii guvernamentale implicate în litigiu, precum şi celorlalte părţi.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: procentele date se referă la competenţa relevantă. MCOL pentru cererile de valori mici permite urmărirea cauzelor online, ceea ce înseamnă mai puţin de 50% din cauzele civile. În prezent, 80% din cererile civile sunt emise electronic fără intervenţie manuală, iar restul de 80% sunt emise pe hârtie dar prelucrate electronic prin sistemul de gestionare a cauzelor de către personalul instanţelor. Există în aplicare măsuri semnificative de dezvoltare atât în competenţele penală, cât şi civilă/de familie pentru a creşte utilizarea dosarelor electronice şi pentru a permite depunerea electronică a cauzelor civile.

Multe state sau entităţi continuă reformele din domeniul TIC prin introducerea sau extinderea dotărilor informatice pentru a crea o bază de date electronică a jurisprudenţei, dosare electronice, registre electronice etc. Multe state se concentrează pe comunicarea dintre cetăţeni şi instanţe, prin îmbunătăţirea sistemului de gestiune procedurală (**Andorra** prin formulare electronice (**Estonia, Germania, Ungaria, Olanda**) sau urmărirea electronică a cazurilor (**Norvegia**), sau prin îmbunătăţirea sistemului de gestionare a cauzelor (**„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Slovenia** şi **Spania**).

Figura 5.9 Utilizarea serviciului de video-conferinţă în cauzele penale şi în alte cauze decât cele penale (Q65)

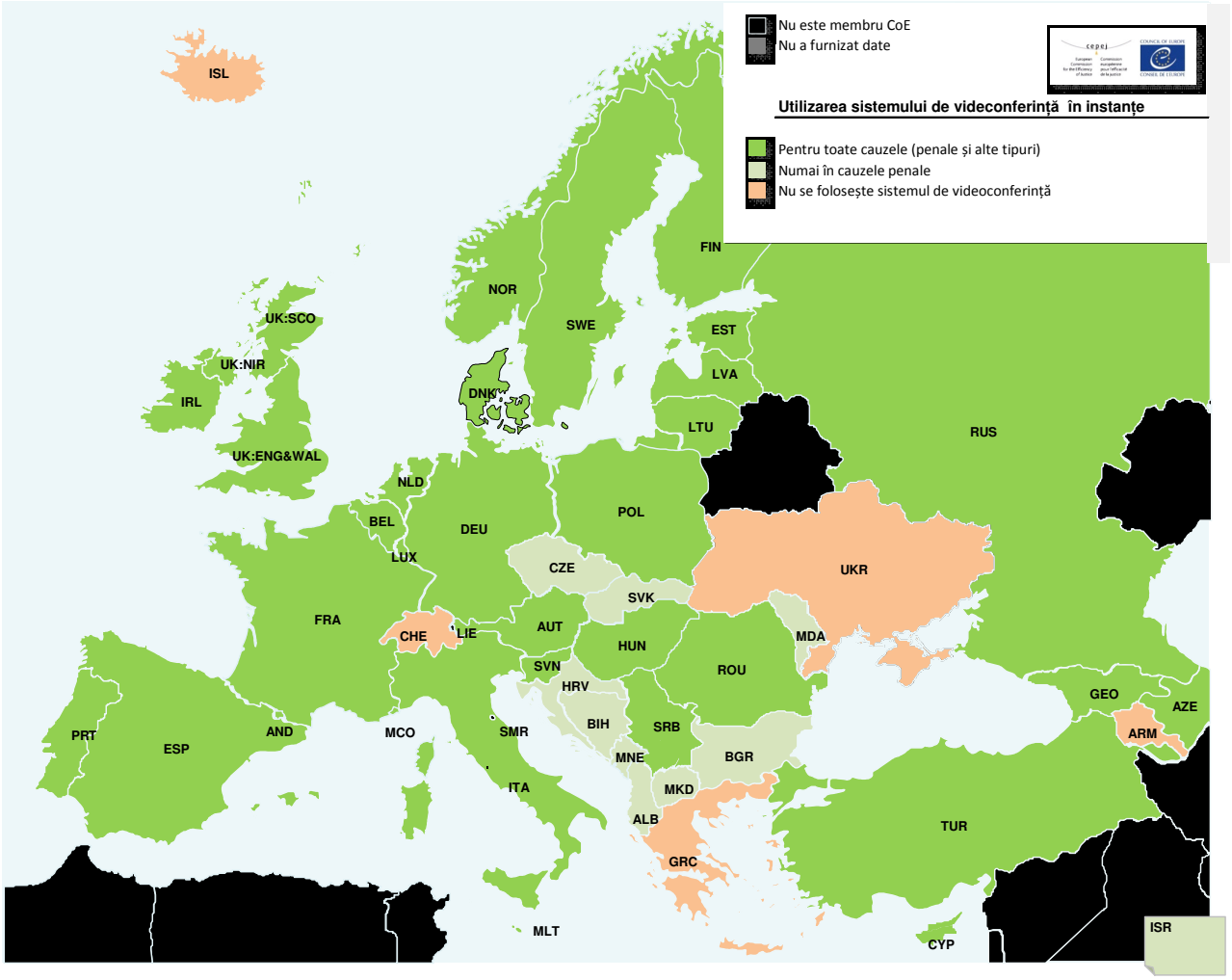

Comentarii:

Albania: există mai multe legi cu privire la folosirea conferinţelor video („protecţia martorilor şi colaboratorilor justiţiei”); „organizarea şi funcţionarea instanţelor ce tratează infracţiuni grave”); şi prevederile Codului de Procedură Penală.
Andorra: Până acum, video-conferinţele s-au folosit în clădiri din afara celor pentru administrarea justiţiei.
Austria: din 2005, există condiţii preliminare procedurale pentru folosirea sistemelor de video-conferinţă în audierea martorilor, părţilor, experţilor şi interpreţilor în proceduri civile, precum şi în audierea martorilor în proceduri penale. Pentru programarea audierilor prin video-conferinţă, s-a asigurat o bază de date pentru programarea sistemelor de video-conferinţă pentru judecători şi procurori prin intranet. Din martie 2011, orice instanţă, parchet şi penitenciar este dotat(ă) cu un sistem de video-conferinţă. În 2012, au avut loc 3330 de video-conferinţe, din care 16% cu instanţe din străinătate.
Belgia: Se pot audia martorii sau experţii, dar nu şi inculpaţii. Sistemul Parchetului Federal este funcţional şi se foloseşte în cauze penale la solicitarea altor ţări sau a Belgiei, sau pentru şedinţe. Este disponibil şi pentru celelalte parchete. Există un echipament şi la Curtea de Apel din Anvers pentru cauze civile. Există un proiect în desfăşurare cu privire la asigurarea sistemelor de video-conferinţă ale autorităţilor administrative din provincii către parchetul din provincie.

Bosnia şi Herţegovina: în funcţie de vârstă, starea fizică şi mintală sau din alte motive justificate, martorul poate fi audiat folosind mijloace tehnice de transfer imagine şi sunet astfel încât să le permită părţilor şi avocatului apărării să adreseze întrebări fără a se afla în aceeaşi încăpere cu martorul. Se poate aloca un expert pentru audiere.
Croaţia: conform modificărilor aduse codului de procedură penală care au intrat în vigoare în iulie 2011, există posibilitatea pentru toate cauzele penale ca audierea să aibă loc în afara sălii de şedinţă (inclusiv la secţia de poliţie/în penitenciar).
Există şi posibilitatea legală şi tehnică de a folosi un sistem de video-conferinţă în cauzele civile, dar în practică se foloseşte doar pentru cauzele penale (în special pentru procedurile transfrontaliere).
Cehia: Începând cu 2013, există un proiect finanţat prin fonduri din Granturile norvegiene EEA numit „Consolidarea capacităţilor şi cooperării în domeniul justiţiei" orientat către reconstrucţia unor penitenciare, pe formarea angajaţilor Serviciului de probaţiune şi mediere şi Serviciului de penitenciare şi pe creşterea eficienţei justiţiei prin introducerea şi extinderea sistemului de video-conferinţe.
Danemarca: s-au introdus două modificări legii privind administrarea justiţiei din Danemarca (*Retsplejeloven*). Acestea constau în două tipuri de video-conferinţă: (1) o instanţă poate permite participarea unui suspect/acuzat la o audiere în instanţă prin sistemul de video-conferinţă dacă nu este nevoie de prezenţa suspectului/acuzatului în instanţă; (2) sistemul de video-conferinţă se poate folosi ca o extensie a arestului preventiv. Sistemul de videoconferinţă este aplicat parţial şi se estimează că se va aplica la nivel naţional până la finalul anului 2014.
Estonia: în procedurile penale, sistemul de video-conferinţă se foloseşte pentru a organiza audierea martorilor. Nu există un regulament specific cu privire la drepturile apărării. Cu privire la conferinţele telefonice, pentru a proteja suspectul şi persoana acuzată, este nevoie de consimţământul acestora. În ultima vreme a început să crească numărul sistemelor de video-conferinţă. La acest moment, există cel puţin un sistem de video-conferinţă în fiecare instanţă şi penitenciar din Estonia.
Finlanda: conform Codului de procedură penală, în cauzele penale, se poate organiza o audiere pregătitoare prin folosirea sistemului de video-conferinţă sau prin telefon dacă instanţa consideră că este adecvat. Deţinuţii pot fi audiaţi prin video-conferinţă. În cauzele civile, administrative şi penale, un martor, o altă persoană ce trebuie audiată în scopuri probatorii sau o parte poate fi audiată în şedinţa principală fără să fie prezentă prin intermediul unei video-conferinţe sau al altor mijloace tehnice de comunicare corespunzătoare, dacă instanţa consideră că este adecvat.
Franţa: Codul de procedură civilă permite folosirea mijloacelor de telecomunicaţii în timpul unei anchete sau al unei instrucţii pentru audieri, interogatorii, confruntări, inclusiv pentru deţinuţi sau prelungirea arestului preventiv. Articolul 100 din Legea cu privire la orientare şi programare în legătură cu asigurarea securităţii interne din 14 martie 2011 prevede o nouă extindere a folosirii video-conferinţelor, dar în condiţii stricte.
Germania: per total, instanţele, parchetele, penitenciarele şi administraţia judiciară au circa 160 de sisteme la dispoziţie. Numărul a crescut semnificativ în ultimii ani. În principiu, toate clădirile judiciare importante sunt dotate corespunzător. Se foloseşte şi în instanţe cu competenţă în materie administrativă şi comercială. Folosirea sistemelor este reglementată în codurile de procedură aferente. Interogarea ofiţerilor sub acoperire poate avea loc într-un loc secret în cadrul procedurilor penale prin disimularea vocii şi distorsionarea imaginii. Totuşi, folosirea sistemului de video-conferinţă nu s-a implementat la toate nivelurile în practica instanţelor. Condiţia strictă prevăzută în codurile de procedură cu privire la acordul celor vizaţi urmează să fie abrogată prin Legea privind creşterea utilizării sistemelor de video-conferinţă în instanţe şi parchete din 25 aprilie 2013, iar utilizarea tehnologiei de video-conferinţă urmează să fie extinsă şi pusă la discreţia instanţelor. Sprijinul în creştere prin sistemele de video-conferinţă la nivel UE se dovedeşte a fi util.
Irlanda: judecătorul este întotdeauna în sala de şedinţă. Acuzatul poate fi audiat prin video-conferinţă, din penitenciar. Sistemul de video-conferinţă şi tehnologia de afişare video s-au folosit intens în Înalta Curte şi tribunale (*Circuit Court*) şi în anumite săli de şedinţă în judecătorii (*District Court*). Sistemul de video-conferinţă este permis în procedurile penale conform legislaţiei pentru audierea anumitor tipuri de martori şi, dacă se foloseşte sistemul, trebuie păstrată şi înregistrarea video; este permis şi pentru anumite cazuri înainte de trimiterea în judecată şi pentru apeluri în care acuzatul/persoana condamnată este în detenţie. Sistemul de video-conferinţă se poate folosi şi în procedurile civile în care instanţa permite participarea unei părţi sau prezenţa unui martor prin acest mijloc. Serviciul instanţelor din Irlanda a investit semnificativ în folosirea sistemelor de înregistrare audio.
Italia: video-conferinţa a făcut obiectul unei atenţii deosebite în ultima perioadă şi face parte din planul pe trei ani (2012-2014) ce intenţionează să dezvolta infrastructura tehnologică a sistemului judiciar italian.
Letonia: pentru a implementa folosirea mijloacelor de video-conferinţă, s-au modificat următoarele legi – codul de procedură civilă, codul de procedură penală şi codul de procedură administrativă. În cadrul programului de cooperare letonă-elveţiană, proiectul intitulat „Modernizarea instanţelor din Letonia", care a început în iunie 2012, cel puţin o sală de şedinţă din fiecare instanţă este dotată cu echipament de video-conferinţă şi toate sălile de şedinţă dispun de un echipament de înregistrare audio.
Lituania: este de reţinut că legea privind audierea martorilor prin sisteme de video-conferinţă a intra în vigoare la 1 ianuarie 2014. Totuşi, parchetul foloseşte video-conferinţele ca mijloc de cooperare internaţională. În plus, trebuie menţionat că „NCA" implementează un proiect în cadrul programului de cooperare lituaniană-elveţiană cu scopul de a crea un sistem de organizare a şedinţelor de la distanţă şi de înregistrare şi stocare a materialelor acestor sesiuni în formă electronică.
Luxemburg: deşi există posibilităţi tehnice şi juridice de video-conferinţă, impactul practic este limitat în contextul distanţelor mici din Luxemburg. Totuşi, se folosesc des echipamentele video atât în cauze civile, cât şi penale de ajutor judiciar reciproc.
Malta: se folosesc video-conferinţele în cauze civile cu privire la aspecte de familie, pentru protejarea minorilor implicaţi.
Republica Moldova: În timpul celei de-a doua jumătăţi a anului 2012, s-au instalat echipamente audio/video în curţile de apel şi parchetele din Chişinău, Bălţi, Cahul. Aceste echipamente permit audierea victimelor sau martorilor în procesele de materie penală. Includ şi un mecanism de înregistrare a declaraţiilor, conform prevederilor secţiunii 110 din Codul de Procedură Penală. La 21 septembrie 2012, s-a lansat un sistem de video-conferinţe pentr audieri care se va folosi în timpul sesiunilor de judecată. Le va da posibilitatea şi dreptul martorilor şi victimelor abuzurilor sexuale şi hărţuirii la locul de muncă să depună mărturie într-un mediu sigur fără a fi supuse din nou victimizării sau audierilor repetate.

Monaco: Legea nr. 1349 ce aduce modificări Codului Penal şi Codului de Procedură Penal cu privire la faptele de corupţie şi tehnici speciale de anchetă a intrat în vigoare la 9 octombrie 2012. S-au dotat cu echipament de video-conferinţă trei săli din Palatul de Justiţie în special spre folosire în cauzele penale. Audierea prin video-conferinţă se asigura în exclusivitate, înainte de octombrie 2012, pentru convenţiile internaţionale. Această lege a modificat Codul de Procedură Penală în sensul că: „de fiecare dată când ancheta sau instrucţia justifică acest lucru, audierea sau interogarea precum şi confruntările dintre mai multe persoane se pot realiza între un loc din interiorul Principatului şi un loc din afara acestuia, prin mijloacele de comunicare electronică pentru vizualizarea şi audierea părţilor şi pentru a asigura confidenţialitatea transmisiunii (...)". Legea nu interzice folosirea unei astfel de metode în secţiile de poliţie sau în singurul penitenciar din Principat. Totuşi, în sălile sus-menţionate se găseşte echipament corespunzător şi o reţea securizată.
Muntenegru: Codul de Procedură Penală permite posibilitatea audierii martorilor aflaţi într-un alt stat, precum şi a unei persoane care, din motive de vârstă sau de sănătate, nu pot fi audiate în sala de şedinţă. Declaraţiile martorilor se pot lua prin folosirea echipamentului de transmisie audio şi video (dispozitive de video-conferinţă), cu posibilitatea răspunderii la întrebările celorlalţi participanţi la procedură.
Olanda: se foloseşte sistemul de video-conferinţă doar pentru anumite cauze penale (de ex., pentru prelungirea pedepsei) şi în cauzele ce ţin de dreptul imigraţiei. Există un decret(*„Besluit videoconferentie"*, 2006) ce restricţionează utilizarea sistemelor de video-conferinţă în cauze penale (de ex., nu în cazul suspecţilor minori şi suspecţilor de omor sau infracţiuni sexuale).
Norvegia: sfera de aplicare a proiectului pilot finalizat pentru şase instanţe s-a implementat tuturor instanţelor printr-un text de lege intrat în vigoare în 2011. Noile prevederi ale codului de procedură penală au lărgit aplicabilitatea sistemelor de video-conferinţă pentru a include şi cazurile de detenţie înainte de trimiterea în judecată comparativ cu proiectul pilot prin autorizarea judecătorului să decidă asupra utilizării video-conferinţei în audierile cu privire la prelungirea arestului premergător trimiterii în judecată chiar dacă persoana acuzată nu îşi dă consimţământul.
Portugalia: în Portugalia, sistemele de video-conferinţă sunt foarte folosite în instanţe. În cauzele civile, Codul de Procedură Civilă portughez prevede la articolul 621 că martorii depun mărturie la finalul audierii în persoană sau prin video-conferinţă, cu excepţia anumitor cazuri specifice. Când martorii locuiesc în străinătate, pot fi audiaţi tot prin video-conferinţă dacă instanţa din străinătate dispune de mijloacele tehnice necesare. În procedurile penale, experţii din partea autorităţilor, laboratoarele şi alte entităţi oficiale pot fi audiate prin video-conferinţă la locul de muncă dacă este posibil din punct de vedere tehnic. Se permite folosirea video-conferinţei şi pentru alte cazuri speciale, precum protecţia martorilor (Legea nr. 93 din 14 iulie 1999) şi violenţă în familie (Legea nr. 112 din 16 septembrie 2009).
România: Codul de Procedură Penală prevede în prezent posibilitatea utilizării mijloacelor audio-video pentru înregistrarea declaraţiilor părţii vătămate, părţii civile şi a martorilor, ca mijloc de protecţie a vieţii, integrităţii corporale sau libertăţii acestora sau a rudelor apropiate. Noul Cod de Procedură Penală (adoptat prin Legea 135/2010 ce urmează să intre în vigoare la 1 februarie 2014) extinde sfera utilizării mijloacelor audio-video pentru înregistrarea declaraţiilor şi în alte situaţii când autoritatea de anchetă penală sau instanţa consideră necesar, din oficiu sau la cererea persoanei interesate. Cu privire la infrastructura pentru video-conferinţe, în România 139 (din 236) de instanţe sunt dotate cu sisteme de video-conferinţă, cu conexiune disponibilă prin tehnologie IP. Cu privire la video-conferinţele cu mai mult de 5 participanţi, Ministerul Justiţiei şi toate instanţele au acces la facilităţile serverului de video-conferinţe al Serviciului de Telecomunicaţii Speciale. Şi Consiliul Superior al Magistraturii are facilităţi de video-conferinţă.
Federaţia Rusă: Art.240 alin. (4) şi art. 278.1 al Codului de Procedură Penală rus, introduse în anul 2011, permit în mod expres utilizarea video-conferinţelor pentru audierea martorilor şi interogarea inculpaţilor. Înainte se permitea doar participarea condamnaţilor la procedurile Curţii de Casaţie sau în faţa instanţelor de control prin sisteme de video-conferinţă. Codul de Procedură Civilă rus nu prevede utilizarea video-conferinţelor. Prin Legea federală nr. 228-FZ din 27 iulie 2010, Codul de Procedură Comercială rus a fost modificat pentru a permite video-conferinţe în cauzele comerciale. Din decembrie 2010, facilităţile de video-conferinţă au fost disponibile în 100% din instanţele comerciale.
Serbia: Serbia a ratificat al doilea Protocol adițional la Convenția europeană de asistență judiciară în materie penală, fapt care dă, în conformitate cu articolul 9, posibilitatea de a utiliza conferinţele telefonice. Legea privind asistența internațională reciprocă în materie penală și Legea privind Procedurile Penale prevăd posibilitatea de a utiliza conferinţele telefonice. În conformitate cu Codul de Procedură Civilă, instanţa poate decide printr-o decizie în calitatea sa oficială sau la propunerea părților să examineze o mărturie prin legătură video, conferință telefonică sau prin utilizarea echipamentelor pentru înregistrare audio sau video. Conform Codului de Procedură Penală, autoritatea care efectuează procedura poate dispune că examinarea unei probe sau alte acțiuni să fii înregistrate cu un dispozitiv de înregistrare audio sau video.
Slovacia: Codul de Procedură Penală reglementează procesul de audiere a unui martor prin mijloace tehnice. Dacă martorul audiat nu este prezent personal în sala de şedinţă (de exemplu, martor protejat), judecătorul supleant (membru al completului) trebuie să fie prezent lângă martor în timpul audierii.
Slovenia: echipamentul de video-conferinţă se regăseşte în toate instanţele; toate cele 11 tribunale sunt dotate cu tehnologia necesară şi există şi încă 2 unităţi mobile, indicând faptul că există tehnologie disponibilă pentru toate instanţele care pot necesita folosirea acesteia. Există şi alte trei seturi mobile de video-conferinţă ce se pot folosi în judecătorii sau în orice alt loc poate fi nevoie. Pentru audierea martorilor protejați există o sală de video-conferințe (loc necunoscut), care se află sub supravegherea poliției. Există şi o cameră similară în penitenciarul nostru cu cel mai restrictiv regim de privare de libertate, astfel încât deținutul poate da declarații într-un proces prin video-conferință (vezi https://e-justice.europa.eu/content_videoconferencing-69-en.do). Sisteme de video-conferință sunt utilizate şi pentru audierea minorilor, victimele infracțiunilor, victimelor abuzurilor, care reprezintă cele mai vulnerabile grupuri din societate. Copiii stau într-o cameră prietenoasă la centrul de asistență socială, unde judecătorul sau un expert conduce audierea minorului şi toți ceilalți participanți pot urmări audierea online din sala de şedinţă.
Spania: În prezent, facilităţile pentru utilizarea video-conferinţelor sunt mai des întâlnite. Instanţele au extins implementarea depunerii electronice a cererilor. Legea privind Codul de Procedură Civilă 1/2000 stabileşte capacitatea şi obligaţia înregistrării procedurilor orale şi utilizarea sistemelor informaţionale. Legea privind Noul Birou Judiciar 13/2009 îi permite secretarului judiciar (*Secretario Judicial*) să lipsească din sala de şedinţă în timpul audierii sau procesului dacă

există un sistem sigur care garantează autenticitatea şi integritatea înregistrării video. Codul de Procedură Penală reglementează utilizarea video-conferinţelor. Restricţiile privind tipurile de probe care pot fi obţinute prin video-conferinţe se referă la drepturile fundamentale ale minorilor Conform art.147 din Legea privind procedura civilă 1/2000, procedurile orale, examinările şi audierile premergătoare trimiterii în judecată pot fi înregistrate pe un suport adecvat pentru înregistrarea şi reproducerea sunetului şi imaginii. Toate instanţele din Spania au dispozitive audio/video pentru înregistrarea şedinţelor de judecată şi a audierilor. Se pot folosi sisteme de video-conferinţă în toate jurisdicţiile.
Suedia: cadrul legal privind utilizarea video-conferințelor este reglementat în codul de procedură judiciară și în Legea privind procedura administrativă în instanţă. Instanţa decide dacă se va folosi sistemul de video-conferinţă. Regulile sunt aceleaşi ca cele aplicate audierii unei persoane prezente în instanţă.
Elveţia: articolul 144 din Codul de Procedură Penală (CPP) al Elveţiei permite folosirea sistemului de video-conferinţă dacă persoana care urmează să fie audiată nu este în stare să fie prezentă fizic sau costul prezenţei este disproporţionat.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": folosirea video-conferinţelor în cauzele penale este reglementată în legea privind procedura penală.
Turcia: în cadrul proiectului privind un acces mai bun la justiţie care este implementat cu sprijinul Uniunii Europene, s-a implementat echipamentul pentru înregistrarea audio/video şi sistemul de video-conferinţe cu scopul de a realiza înregistrarea audio/video a şedinţelor de judecată desfăşurate în 133 de centre de pedepse grele şi 225 de Înalte Curţi Penale de competenţă specială şi pentru a facilita discuţiile în direct între instanţe. Sistemul se foloseşte în prezent de către unele instanţe. Legea privind procedura civilă le permite instanţelor să folosească video-conferinţe în timpul audierilor.
Ucraina: Legislaţia naţională a Ucrainei nu permite utilizarea video-conferinţelor de către instanţe.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: în cauzele penale, se pot utiliza video-conferinţe pentru inculpaţi şi martori de către secţiile de poliţie, deţinuţi din penitenciare şi alţi martori, în special cei vulnerabili. Aproape toate clădirile instanţelor de competenţă penală au cel puţin o sală de şedinţe dotată cu sistem de video-conferinţă. Unele video-conferinţe sunt permise în cauze civile, familiale şi de altă natură, la discreţia judecătorului.

Sistemul de video-conferinţă este un avantaj major şi constituie un pas înainte pentru eficienţa şi celeritatea justiţiei, fie pentru a proteja mai bine martorii şi victimele, fie pentru a facilita declaraţiile experţilor, inculpaţilor şi ale altor persoane fără a necesita prezenţa acestora în instanţă. Sistemul de video-conferinţă este un element principal al eforturilor de informatizare a justiţiei depuse în Europa.

O tendinţă în creştere se poate observa în utilizarea sistemelor de video-conferinţă în sistemele judiciare europene, în special pentru cauzele de materie penală. În multe state europene, aceste reforme sau proiecte noi au rolul de a introduce sau de a extinde utiliuarea sistemelor de video-conferinţă (**Germania, Croaţia, Danemarca, Franţa, Italia, Lituania, Republica Moldova, Monaco, Novergia, România, Rusia, Cehia** etc.).

Majoritatea statelor sau entităţilor folosesc sisteme de video-conferinţă atât pentru cauze penale, cât şi civile. Pentru 9 state sau entităţi, sistemele de video-conferinţă se folosesc doar în cauze penale (**Albania, Bosnia şi Herţegovina, Bulgaria, Croaţia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Republica Moldova, Muntenegru, Slovacia** şi **Cehia**).

În **Croaţia**, legea permite folosirea sistemelor de video-conferinţă în cauze civile, dar în practică acestea se folosesc doar pentru cauze penale. Doar 5 state sau entităţi raportează că nu folosesc sisteme de video-conferinţă: **Armenia**, **Grecia**, **Islanda**, **Elveţia** şi **Ucraina**. **Elveţia** este un caz aparte: datele furnizate reflectă media răspunsurilor date de cantoane. Drept urmare, nu trebuie dedus că sistemele de video-conferinţă nu există absolut deloc în Elveţia.

5.3 Mijloace de măsurare a calităţii performanţelor instanţelor

5.3.1 Standarde de calitate şi obiective de performanţă

Pentru a sublinia importanţa crescândă a dezvoltării unei politici a calităţii pentru instanţe sau sistemul judiciar în general, CEPEJ a creat un grup de lucru special şi a adoptat o listă de verificare pentru promovarea calităţii justiţiei şi instanţelor: un instrument practic ce poate fi utilizat de instanţe pentru a introduce măsuri de calitate specifice. Un alt mijloc de îmbunătăţire a calităţii justiţiei şi instanţelor constă în folosirea studiilor referitoare la satisfacţia justiţiabililor. CEPEJ a elaborat şi publicat un Manual specific pentru realizarea şi implementarea de studii referitoare la satisfacţia justiţiabililor. Mai mult, CEPEJ a publicat şi un studiu specific privind sistemele de calitate din instanţele din Europa: www.coe.int/cepej)[24].

[24] Report on conducting satisfaction surveys of court users in Council of Europe member states (*Raport asupra realizării de studii referitoare la satisfacţia justiţiabililor în statele membre ale Consiliului Europei*), Jean-Paul Jean şi Hélène Jorry, Studiul CEPEJ Nr.15.

Tabelul 5.10 Statele sau entităţile care au definit standarde de calitate şi dispun de personal specializat responsabil cu politica de calitate şi/sau sistemele de calitate (Q78, Q79)

State/entități	Standarde de calitate stabilite pentru întreg sistemul judiciar	Personal specializat al instanțelor responsabil cu standardele
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		
Republic of Moldova		
Monaco		
Montenegro		
Netherlands		
Norway		
Poland		
Portugal		
Romania		
Russian Federation		
Serbia		
Slovakia		
Slovenia		
Spain		
Sweden		
Switzerland		
The FYROMacedonia		
Turkey		
Ukraine		
UK-England and Wales		
UK-Northern Ireland		
UK-Scotland		
Număr de ţări	22	9
Israel		
		Da
		Nu

Comentariu:

Germania: datele pentru această întrebare nu includ şi următoarele Landuri: Mecklenburg-Pomerania de Vest şi Turingia. Pentru Landuri au răspuns „da”: Baden-Württemberg (BW), Brandenburg (BB), Saxonia Inferioară (NI), Schleswig-Holstein (SH). Celelalte Landuri au răspuns „Nu”. Dat fiind că majoritatea landurilor a răspuns „Nu”, acesta este răspunsul care s-a reţinut.

Majoritatea statelor sau entităţilor respondente (24) nu au definite standarde de calitate şi nu au personal calificat responsabil de această sarcină. Totuşi, 22 state sau entităţi au raportat că au implementat standarde de calitate pentru instanţe (18 în 2008) şi 9 deţin personal specializat. 7 state (cu 3 mai multe decât în 2008): **Franţa, Grecia**, **Olanda**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania** şi **„fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** au indicat că deţin atât o politică a calităţii precum şi personal specializat.

Mai multe state sau entităţi au raportat că politicile generale de calitate sunt stabilite prin lege (**Grecia**, **Federaţia Rusă**, **Turcia**) sau de o autoritate judiciară (**Croaţia, Slovenia**).

Finlanda a furnizat informaţii cu privire la proiecte de calitate din curţile de apel din Rovaniemi şi Helsinki şi a menţionat un proiect de cooperare între instanţe administrative. În **Estonia**, începând cu 2012 s-au elaborat standarde de calitate pentru instanţe cu privire la gestionarea instanţelor, administrarea instanţelor şi procedurile judiciare. În **Franţa**, guvernul a iniţiat un proiect în 2009 care stabileşte standarde de calitate pentru instanţe şi are ca scop absolut raţionalizarea şi mutualizarea sarcinilor cu privire la întâmpinarea justiţiabililor în clădirile instanţelor şi recunoaşterea crescândă a funcţiei de întâmpinare în instanţe. **Letonia** a raportat că există standarde cu privire la calitatea serviciului furnizat justiţiabililor şi vizitatorilor. În **Croaţia**, calitatea sistemului judiciar se evaluează în funcţie de numărul de hotărâri pronunţate. **Polonia** utilizează raportul de stabilitate a hotărârii ca indicator principal. **Serbia** foloseşte procentul de hotărâri confirmate şi anulate, precum şi procentul de hotărâri revocate la nivelul judecătoriilor. Şi **Federaţia Rusă** se bazează pe indicatori de calitate care măsoară volumul de lucru al judecătorilor, întârzierile procedurale, numărul hotărârilor anulate sau modificate, calitatea textelor şi a hotărârilor, standardele de etică judiciară, dezvoltare profesională şi participarea la activităţi ale instanţelor şi autorităţilor sistemului judiciar. Consiliul Judiciar a adoptat criterii noi în 2010 în **Slovenia** pentru a evalua calitatea activităţii instanţelor. Există în prezent o perioadă de probă de 3 ani în care unele instanţe pilot vor fi monitorizate cu privire la criteriile selectate. După perioada de probă, criteriile vor fi revizuite şi apoi adoptate la nivelul naţional. În **Spania**, Comisia Naţională de Calitate a aprobat un nou sistem de calitate pentru a fi implementat în noile Birouri Judiciare . **Şi Germania** a furnizat o serie de experienţe folositoare. În Landul Baden-Würtemberg, de exemplu, instanţele îşi stabilesc un nivel al performanţelor în instanţe în funcţie de numărul de proceduri, durata acestora şi standardele elaborate pentru a compara performanţele la nivel de Land. Mai general, strategiile testate şi implementate în prezent la nivel de Land pentru asigurarea calităţii în sistemul judiciar se bazează pe instrument precum contabilizarea costurilor şi performanţelor, controlul judiciar, stabilirea bugetului pentru costurile cu personalul, raportarea la procedurile de referinţă, sistemul de planificare şi dezvoltare echilibrat (Balanced Scorecard), modelul EFQM (Fundaţia Europeană pentru Managementul Calităţii), diverse instrumente pentru dezvoltarea personalului şi organizării, calculul cerinţelor personalului, optimizarea procesului, chestionare în rândul avocaţilor, cetăţenilor şi personalului, precum şi instrumente de evaluare atât pentru lucrările judiciare individuale şi ale parchetelor, cât şi pentru instanţe şi parchete ca unităţi organizatorice. În **Marea Britanie şi Ţara Galilor**, există un sistem de puncte pentru majoritatea judecătorilor. **Marea Britanie-Irlanda de Nord** are norme privind servicii de excelenţă pentru justiţiabili şi a creat şi o calificarea profesională naţională pentru grefieri care include module de servicii pentru utilizator. Standardele de performanţă cu privire la gestionarea cauzelor au fost implementate de Lordul Prim-Judecător (*Lord Chief Justice*).

Toate statele sau entităţile şi **Israel**, cu excepţia **Andorrei, Armeniei, Belgiei, Bulgariei, Ciprului, Irlandei, Luxemburgului, Maltei, României** şi **Ucrainei**, au menţionat că au sisteme obişnuite de evaluare a performanţelor instanţelor (Q69).

Multe sisteme judiciare ar trebui să extindă iniţiativele din acest domeniu, dar există şi un număr în creştere al ţărilor din ale căror experienţe putem învăţa.

Tabelul 5.11 Indicatori de performanţă şi calitate evidenţiaţi de către statele respondente pentru funcţionarea corespunzătoare a instanţelor (Q70, Q71)

State/entităţi	Indicatori de performanță și de calitate definiți	Indicatori de calitate evidențiați de țări/entități				
		Cauze noi	Durata procedurilor	Cauze soluționate	Cauze noi și restanțe	Productivitatea judecătorilor și a personalului instanțelor
Albania						
Andorra						
Armenia						
Austria						
Azerbaijan						
Belgium						
Bosnia and Herzegovina						
Bulgaria						
Croatia						
Cyprus						
Czech Republic						
Denmark						
Estonia						
Finland						
France						
Georgia						
Germany						
Greece						
Hungary						
Iceland						
Ireland						
Italy						
Latvia						
Lithuania						
Luxembourg						
Malta						
Republic of Moldova						
Monaco						
Montenegro						
Netherlands						
Norway						
Poland						
Portugal						
Romania						
Russian Federation						
Serbia						
Slovakia						
Slovenia						
Spain						
Sweden						
Switzerland						
The FYROMacedonia						
Turkey						
Ukraine						
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland						
UK-Scotland						
Numărul de țări	42	26	36	35	33	16
Israel						

Da
Nu

Doar 6 state au raportat absenţa unor standarde definite privind performanţele şi calitatea. **Monaco** a subliniat că nu are norme instituţionalizate.

Există cinci indicatori principali evidenţiaţi de statele cu standarde definite:

1. indicator al duratei procedurilor (36 state sau entităţi),
2. indicator al numărului de cazuri închise (35 state sau entităţi),
3. indicator al cauzelor aflate pe rol şi al restanţelor (33 de state sau entităţi),
4. indicator al numărului de cazuri intrate (26 state sau entităţi), şi
5. indicator al productivităţii judecătorilor şi personalului de instanţă (16 state sau entităţi, doar 11 în 2008).

Alţi indicatori au o importanţă mai scăzută în sistemele de justiţie din Europa, astfel că nu sunt incluşi în tabelul de mai jos. Totuşi, există câteva state sau entităţi care îi menţionează:

- procentul cauzelor judecate de un singur judecător: **Albania**, **Azerbaidjan**, **Georgia**, **Republica Moldova**, **Olanda** şi **Turcia**.
- calitatea judiciară şi calitatea organizării instanţelor: **Cipru**, **Georgia**, **Serbia** şi**„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei",**
- satisfacţia justiţiabililor cu privire la serviciile furnizate de instanţe: **Armenia**, **Irlanda**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi **Marea Britanie-Scoţia**,
- executarea hotărârilor penale: **Grecia, Irlanda** şi **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor,**
- costurile procedurilor judiciare: **Slovenia**,
- satisfacţia angajaţilor: **Islanda, Irlanda** şi **Marea Britanie-Scoţia**

În plus, **Austria** analizează raportul personal judiciar/număr de cauze şi durata procedurilor administrative, **Polonia** analizează timpul estimat dintre data la care se înregistrează cauza pe rolul instanţei şi prima zi de şedinţă, iar **Slovenia** foloseşte indicatori pentru a elabora un raport anual al rezultatelor gestiunii instanţei.

Indicatorii de performanţă sunt deseori negociaţi şi conveniţi între instanţe şi consiliile judiciare sau Ministerele Justiţiei, aşa cum se întâmplă în **Estonia**, unde „protocoale/acorduri pentru acţiuni colective" între judecătorii şi tribunale şi Ministerul Justiţiei. Obiectivele sunt stabilite prin cooperarea preşedintelui de instanţă cu Ministerul Justiţiei.

Figura 5.12 Obiective de performanţă definite pe judecător şi la nivel de instanţă (Q72, Q74)

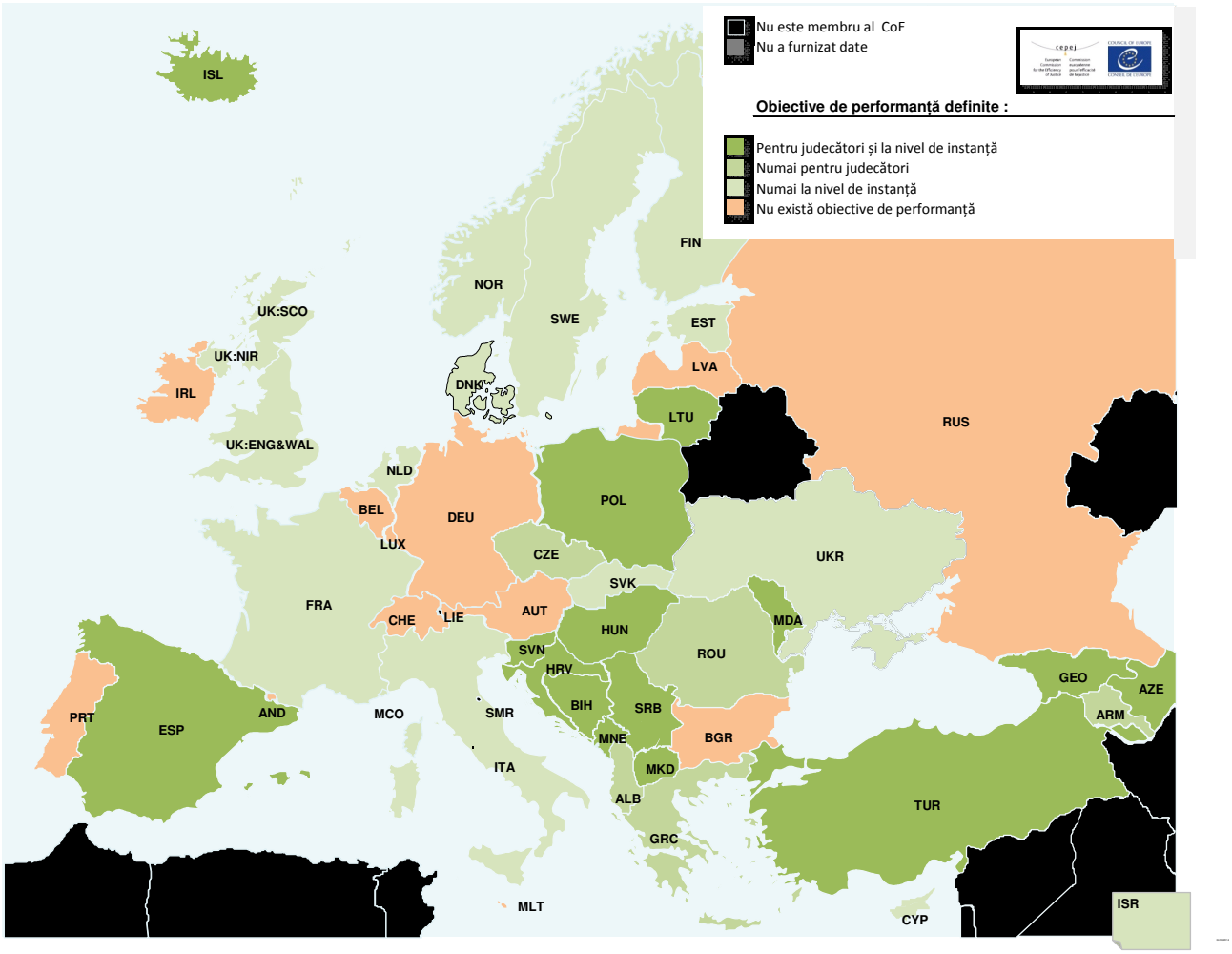

15 state sau entităţi au raportat că au definite obiective de performanţă pe judecător şi la nivel de instanţă. În 16 state acestea sunt stabilite doar la nivel de instanţă. Doar 5 state sau entităţi au definite obiective de performanţă pe judecător, în timp ce 12 state încă nu au obiective stabilite.

5.3.2 Evaluare şi monitorizare

Ca parte din managementul instanţelor, se recomandă o evaluare şi o monitorizare periodică a calităţii justiţiei şi a performanţelor instanţei. De asemenea, pentru vizibilitatea activităţii sistemului judiciar, trebuie furnizate publicului rapoarte anuale (publice).

Tabelul 5.13 Tipuri de sisteme de monitorizare (Q67, Q68)

	Obligaţia de pregătire a unui raport anual de activitate pentru fiecare instanţă		Categorii ale sistemului de monitorizare regulată a activităţilor instanţei				
State / entităţi	Da	Nu, numai în cadrul unui site web intranet	Numărul de cauze nou intrate pe rol	Numărul de hotărâri pronunţate	Numărul de cauze amânate	Durata procedurilor (intervale de timp)	Altele
Albania							
Andorra							
Armenia							
Austria							
Azerbaijan							
Belgium							
Bosnia and Herzegovina							
Bulgaria							
Croatia							
Cyprus							
Czech Republic							
Denmark							
Estonia							
Finland							
France							
Georgia							
Germany							
Greece							
Hungary							
Iceland							
Ireland							
Italy							
Latvia							
Lithuania							
Luxembourg							
Malta							
Republic of Moldova							
Monaco							
Montenegro							
Netherlands							
Norway							
Poland							
Portugal							
Romania							
Russian Federation							
Serbia							
Slovakia							
Slovenia							
Spain							
Sweden							
Switzerland							
The FYROMacedonia							
Turkey							
Ukraine							
UK-England and Wales							
UK-Northern Ireland							
UK-Scotland							
Numărul de ţări	43	4	47	47	39	43	20
Israel							

Da
Nu

Comentarii:

Germania: datele pentru întrebarea 68 nu includ şi următoarele Landuri: Mecklenburg-Pomerania de Vest şiTuringia, Rhineland-Palatinate, Saarland şi Schleswig-Holstein.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: nu se măsoară toate activităţile în toate jurisdicţiile.
Israel: rapoartele de activitate anuală sunt elaborate la nivelul regional al instanţelor şi nu la nivel de instanţă conform întrebării.

Majoritatea statelor sau entităţilor au raportat că instanţelor li se solicită pregătirea unui raport anual de activitate şi să deţină sisteme de monitorizare a numărului de cazuri intrate, a numărului de hotărâri şi a duratei procedurilor. În **Franţa şi Grecia**, instanţele pregătesc un raport anual de activitate, dar nu există o impunere legală sau reglementată în acest sens. În **Spania**, rapoartele se pregătesc trimestrial printr-un buletin statistic electronic.

În mai multe state (**Cehia, Monaco, Slovacia, Suedia**), rapoartele anuale de activitate nu reprezintă obligaţia instanţelor. Totuşi, în **Cehia** de exemplu, Ministerul Justiţiei elaborează un raport anual de activitate la nivelul instanţelor regionale şi judeţene. În **Slovacia**, instanţele trebuie doar să trimită statistici Ministerului Justiţiei care le publică pe internet pentru întregul sistem judiciar.

Toate statele sau entităţile au raportat că monitorizează numărul de cazuri intrate şi al hotărârilor luate. Cu privire la durata procedurilor, unele ţări nu folosesc un sistem de monitorizare: **Andorra, Irlanda, Luxemburg** şi **Malta.**

40 de state sau entităţi monitorizează cauzele amânate. Statele care nu au acest sistem sunt: **Andorra**, **Germania**, **Islanda**, **Irlanda**, **Luxemburg**, **Norvegia**, **Serbia** şi **Suedia**.

20 de state sau entităţi au alte metode de monitorizare:

- În **Spania,** se măsoară şi numărul de cazuri executate şi numărul de comisii rogatorii primite şi emise;
- în **Polonia**, se numără audierile;
- **România** analizează durata procedurilor administrative, numărul de condamnări finale, asistenţă judiciară şi numărul de cauze amânate;
- **Ungaria** monitorizează elementele care duc la amânarea procesului, durata proceselor, numărul de audieri programate într-o zi şi numărul cauzelor instrumentate de un judecător;
- în **Slovacia**, se analizează numărul cauzelor anchetate per tip de litigiu şi hotărârile pronunţate (reconciliere, trimitere etc.),
- în **Slovenia**, datele statistice colectate şi publicate trimestrial de către Ministerul Justiţiei include în special numărul de judecători şi personalul instanţelor, întârzieri ale cauzelor nesoluţionate, durata procedurilor, durata medie pentru soluţionarea unei cauze, cauzele nesoluţionate, căile de atac şi durata de pronunţare a unei hotărâri. Instanţele slovene elaborează şi rapoarte speciale de activitate ce includ standarde de performanţă şi consultanţă pentru preşedinţii şi directorii de instanţă;
- în **Suedia**, statisticile colectate se referă numărul hotărârilor reexaminate de instanţele superioare, dar şi numărul de audieri, părţile procesuale, numărul tipurilor de cauze, echipele din instanţă responsabile de un caz şi numărul judecătorilor implicaţi în acelaşi caz;
- în **Estonia**, există şi un sistem de monitorizare a rezultatelor procedurilor judiciare, numărul tipurilor de cazuri, numărul hotărârilor în apel sau revocate, parţial sau total, duratele de aşteptare şi întârzierile cazurilor pe rol;
- în **Franţa**, cazurile nesoluţionate în funcţie de durată reprezintă un indicator folosit în sistemul judiciar. Este de reţinut că pentru instanţele administrative, se monitorizează toţi indicatorii prezentaţi în tabel, cu excepţia numărului de cauze amânate;
- în **Turcia**, pe lângă statistici cu privire la numărul de dosare, hotărâri, cauze pe rol şi durata medie a cauzelor, prin infrastructura TIC (UYAP) se pot monitoriza în mod regulat şi tipul cauzelor, tipul hotărârilor, tipul de infracţiune, numărul de acuzaţi, grupuri de vârstă şi natura hotărârilor de condamnare.
- în mod similar, prin sistemul său computerizat LITEKO pentru instanţe, **Lituania** înregistrează foarte multe date despre cauzele ce ajung în faţa instanţelor şi despre părţile procesuale;
- în **Armenia,** există un program electronic dar nu există un mecanism legislativ care reglementează monitorizarea sau evaluarea sistemului judiciar.

Figura 5.14 Sisteme ce măsoară restanţele (Q80)

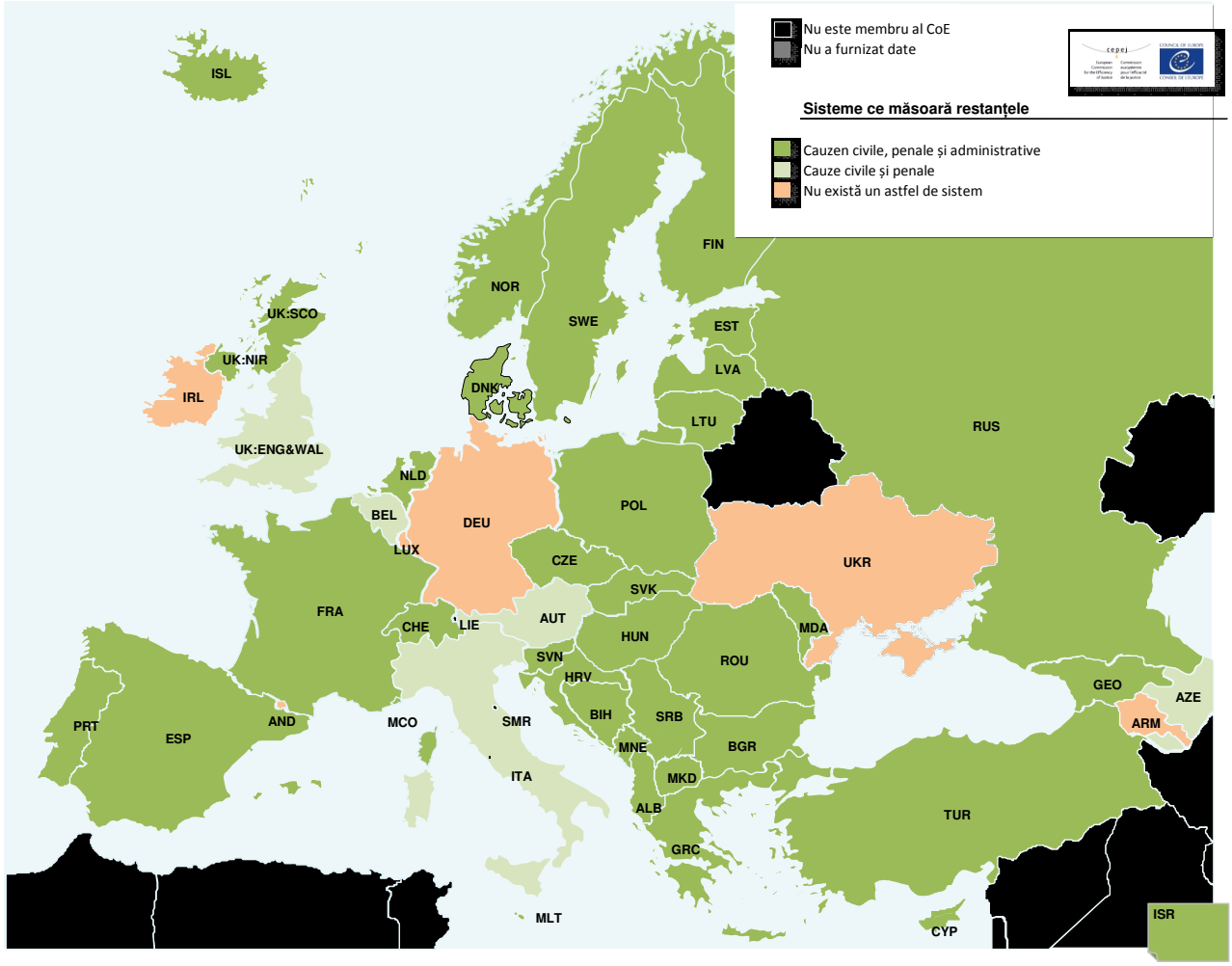

Comentarii:

Olanda: există sistem de monitorizare, dar nu include cauzele nesoluţionate.
Norvegia: nu există instanţe administrative în Norvegia. Cauzele administrative fac parte din cauzele civile, dar sistemul de măsurare a cauzelor nesoluţionate include şi aceste cauze.
Portugalia: cazurile nesoluţionate sunt monitorizate doar în instanţele superioare şi la iniţiativa părţilor.

Pe lângă modalităţile descrise mai sus de monitorizare a performanţeloe sistemului de justiţie, majoritatea statelor sau entităţilor utilizează sisteme specifice pentru a măsura cauzele nesoluţionate. 36 de state sau entităţi şi Israel au un sistem de măsurare a cazurilor nesoluţionate de materie civilă, penală şi administrativă. În 5 state sau entităţi: **Austria**, **Azerbaidjan**, **Belgia**, **Italia** şi **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**, se măsoară cauzele nesoluţionate de materie civilă şi penală. În 6 state, **Andorra**, **Armenia**, **Germania**, **Irlanda, Luxemburg**, şi **Ucraina** nu există niciun sistem de măsură.

În cea mai mare parte a timpului, statele sau entităţile ce aplică un sistem de măsură pentru cauzele nesoluţionate, monitorizează şi durata procedurilor (perioade de timp). Nu este şi cazul **Maltei.** Dimpotrivă, **Armenia**, **Germania** şi **Ucraina** nu măsoară cauzele nesoluţionate, dar utilizează un sistem de monitorizare a duratei procedurilor (perioade de timp).

Totuşi, luând în considerare puţinele răspunsuri date la întrebarea specifică referitoare la durata procedurilor (Q68), aceste sisteme necesită încă dezvoltare. În acest scop, Centrul SATURN al CEPEJ poate juca un rol important în schimbul de informaţii cu privire la experienţele pozitive şi, de asemenea, asupra problemelor posibile ce pot fi evitate sau gestionate mai bine atunci când sunt anticipate.

Tabelul 5.15 State sau entităţi ce utilizează o metodă de analizare a timpului de aşteptare pe durata procedurilor în instanţă (Q81)

State/entităţi	Perioada de aşteptare pe durata procedurilor desfăşurate în instanţă este monitorizată
Albania	
Andorra	
Armenia	
Austria	
Azerbaijan	
Belgium	
Bosnia and Herzegovina	
Bulgaria	
Croatia	
Cyprus	
Czech Republic	
Denmark	
Estonia	
Finland	
France	
Georgia	
Germany	
Greece	
Hungary	
Iceland	
Ireland	
Italy	
Latvia	
Lithuania	
Luxembourg	
Malta	
Republic of Moldova	
Monaco	
Montenegro	
Netherlands	
Norway	
Poland	
Portugal	
Romania	
Russian Federation	
Serbia	
Slovakia	
Slovenia	
Spain	
Sweden	
Switzerland	
The FYROMacedonia	
Turkey	
Ukraine	
UK-England and Wales	
UK-Northern Ireland	
UK-Scotland	
Numărul de ţări	24
Israel	
	Da
	Nu

Peste 50% din state sau entităţi au menţionat explicit utilizarea de sisteme informatice de management pentru analiza duratei procedurilor, cauzelor nesoluţionate, timpilor de aşteptare sau a altor etape ale procedurilor.

Trebuie subliniate următoarele exemple:

- în **Finlanda**, instanţele efectuează auto-inspecţii cu ajutorul sistemelor de gestionare a cauzelor.
- în **Croaţia**, perioada de aşteptare în timpul procedurilor în instanţă este analizată cu privire la dreptul la un proces într-o perioadă rezonabilă. Statisticile privind performanţele individuale ale judecătorilor permit şi o monitorizare eficientă a duratei procedurilor în instanţă
- în **Georgia**, Consiliul Suprem de Justiţie studiază motivele pentru durata excesivă ce rezultă din datele statistice, precum şi din vizite în teren.
- **în Slovenia**, cauzele sunt considerate nesoluţionate atunci când depăşesc o anumită limită de timp de la înaintarea acestora, această limită variind în funcţie de tipul de cauză. Un acord între instanţe, Ministerul Justiţiei şi Consiliul de Justiţie prevede folosirea mai degrabă a perioadelor de timp, decât cauzele nesoluţionate pentru luarea deciziilor în domeniu.
- în **Irlanda,** perioadele de aşteptare pentru o procedură în instanţă, de la deciza părţilor de a înainta o cauză în instanţă la data efectivă de judecată, sunt rapoarte anuale de Serviciul Instanţelor.
- în **Lituania**, administrarea judiciară naţională analizează elementele care duc la termene prelungite şi transmite rezultatele Consiliului Judiciar.
- în **Monaco**, pentru cauzele civile, etapa de instrucţie (*mise en état*) a procedurilor se analizează în timpul audierilor bilunare. Pentru cauzele penale, monitorizarea se face prin rapoartele trimestriale ale judecătorilor de instrucţie.
- în **Muntenegru**, preşedintele instanţei este responsabil de supravegherea fiecărei camere şi serviciu ale instanţei. Dacă un raport menţionează că o instanţă sau o cameră a unei instanţe are cauze nesoluţionate de mai mult de cele trei luni permise per cauză, judecătorul şef trebuie să implementeze un program de a soluţiona toate cazurile restante până la 31 ianuarie anul următor;
- în **Bosnia şi Herţegovina**, instanţelor li se solicită să trimită rapoarte semestriale cu privire la calendarul cauzelor pe rol, adică momentul iniţierii fiecărei cauze şi dacă există apel sau nu, precum şi data înregistrării apelului de către instanţa superioară. În plus, HJPC utilizează un sistem informatic pentru a colecta lunar calendarele cauzelor pe rol pentru a le publica pe propria pagină de internet. Sistemul informatic este utilizat din ce în ce mai mult pentru a monitoriza durata fiecărei etape din procedura de instanţă.
- Şi **Turcia** foloseşte un sistem informatic (UYAP) ce le permite inspectorilor să acceseze toate informaţiile pe care le conţin. În plus, perioadele de aşteptare a procedurilor în instanţă sunt analizate în timpul inspecţiilor în instanţă, care au loc o dată la doi ani.
- în mod similar, în **Spania**, monitorizarea perioadelor de aşteptare are loc printr-un sistem informatic. Au loc inspecţii virtuale realizate de Consiliul General Judiciar pentru a monitoriza perioadele de aşteptare dintre etapele procedurale.
- în **Albania** şi **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei",** preşedintele instanţei măsoară perioadele de aşteptare din timpul procedurilor judiciare.
- în **Ungaria,** judecătorii trebuie să raporteze în mod regulat în legătură cu cauzele mai vechi de o anumită perioadă. Aceste rapoarte permit aplicarea de măsuri adecvate. Preşedinţii de instanţă trebuie apoi să transfere informaţiile preşedintelui Biroului Naţional Judiciar.
- în **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**, întârzierile sunt analizate de Curtea Regală, judecătorii şi tribunale.

Pentru statele sau entităţile ce au furnizat un răspuns negativ, acest lucru nu înseamnă neapărat că nu se fac eforturi în acest sens. De exemplu, în **Portugalia**, timpul de aşteptare în timpul procedurilor în instanţă nu este măsurat în general, dar în unele instanţe aceasta este o procedură comună, în timp ce în **Islanda** Curtea Supremă ia în considerare durata procedurilor din tribunale atunci când tratează apelurile. În **Marea Britanie-Scoţia,** în cauze penale, se măsoară săptămânile dintre prima audiere a cauzei (*pleading diet*) şi proces; în cauzele civile, se măsoară săptămânile de dinaintea primirii probelor sau de dinaintea primei dezbateri. În **Estonia,** implementarea viitoare (2014) a unui nou sistem de gestiune a activităţii instanţelor va permite monitorizarea perioadelor de aşteptare din timpul procedurilor.

5.3.3 Autorităţi responsabile

Următoarele două tabele au rolul de a identifica autorităţile responsabile de elaborarea indicatorilor de performanţă pentru judecători şi instanţe şi de evaluare a activităţii instanţelor.

Tabelul 5.16 Autorităţi responsabile de stabilirea obiectivelor pentru instanţe şi pentru fiecare judecător (Q73, Q75)

	Autorităţi care stabilesc obiective pentru instanţe					Autorităţi care stabilesc obiective pentru fiecare judecător în parte				
State / entităţi	Puterea executivă	Puterea legislativă	Puterea judecătorească	Preşedintele instanţei	Altele	Puterea executivă	Puterea legislativă	Puterea judecătorească	Preşedintele instanţei	Altele
Albania	■		■					■		
Andorra										
Armenia							■	■		
Austria										
Azerbaijan		■	■				■	■		
Belgium										
Bosnia and Herzegovina			■					■		
Bulgaria										
Croatia	■		■	■		■				■
Cyprus			■							
Czech Republic						■				
Denmark					■					
Estonia	■			■	■					
Finland	■				■					
France	■								■	
Georgia			■					■		
Germany										
Greece								■		
Hungary				■					■	
Iceland			■	■				■	■	
Ireland										
Italy	■		■							
Latvia									■	■
Lithuania		■	■				■	■		
Luxembourg										
Malta										
Republic of Moldova			■						■	
Monaco				■						
Montenegro	■					■				
Netherlands					■					
Norway		■		■						
Poland	■	■		■					■	
Portugal								■		
Romania			■					■		
Russian Federation										
Serbia			■					■		
Slovakia	■		■							
Slovenia			■					■		
Spain			■					■		
Sweden	■			■	■					
Switzerland					■					
The FYROMacedonia			■					■		
Turkey			■					■		
Ukraine	■							■		
UK-England and Wales	■									■
UK-Northern Ireland	■	■	■							
UK-Scotland					■					
Numărul de ţări	13	5	18	8	7	3	3	16	6	3
Israel			■	■						

■ Da
Nu

Comentarii:

Albania: Consiliul Suprem de Justiţie a stabilit criteriile de evaluare pentru judecători unici şi a emis o decizie cu privire la volumul de lucru estimat per judecător, pe an, în funcţie de tipurile de cauze.
Croaţia: Ministerul Justiţiei adoptă criteriile cadru pentru judecători la propunerea Curţii Supreme.
Letonia: judecătorii îşi stabilesc propriile obiective. Prin modificările aduse legii privind puterea judecătorească ce a intrat în vigoare în 2014, preşedintele instanţei împreună cu judecătorii din instanţă stabilesc pentru fiecare an obiectivele instanţelor conform duratei medii de examinare a cauzelor.
Danemarca: instanţele şi Administraţia Instanţelor din Danemarca definesc împreună obiectivele pentru toate instanţele (tribunale şi înalte curţi). În acest cadru, instanţele îşi pot stabili propriile sub-obiective.
Estonia: obiectivele pentru instanţe sunt stabilite împreună cu preşedintele instanţei, directorul instanţei şi Ministerul Justiţiei. Obiectivele sunt stabilite în mod individual pentru fiecare instanţă sub forma unui acord între instanţă şi Ministerul Justiţiei.
Finlanda: obiectivele instanţelor se stabilesc în timpul negocierilor anuale dintre instanţe şi Ministerul Justiţiei.
Italia: la începutul fiecărui an, Ministerul Justiţiei prezintă noile obiective privind performanţa. Pentru prima dată în sistemul judiciar italian, s-a stabilit prin lege primele bugetare pentru complete şi magistraţi unici pentru reducerea numărului de cauze pe rol cu un anumit procent pe an (doar pentru cauzele civile).
Monaco: nu se stabilesc obiective de performanţă pentru instanţe. Totuşi, preşedintele judecătoriei şi judecătorul de pace trebuie să informeze prim-preşedintele Curţii de Apel în fiecare lună cu privire la cauzele civile. Acesta din urmă monitorizează datele statistice.
Olanda: obiectivele instanţelor sunt stabilite de instanţe şi de către Consiliul Judiciar care decide în acest sens.
Norvegia: Parlamentul stabileşte obiectivele pentru duratele de tratare atât a cauzelor civile, cât şi penale.
Polonia: Ministerul Justiţiei stabileşte obiectivele statistice pentru sistemul judiciar (de ex., durata de timp pentru îndeplinirea unei anumite activităţi). Preşedintele instanţei stabileşte obiectivele de performanţă pentru instanţe şi judecători în funcţie de indicatorii de performanţă medie.
Federaţia Rusă: deşi sunt stabiliţi indicatori de performanţă pentru a permite evaluarea şi compararea activităţii judecătorilor, nu li impun obiective. Preşedinţii de instanţe distribuie cauzele între judecători ţinând cont de volumul şi complexitatea cazurilor, volumul de lucru şi nivelul de pregătire al judecătorilor, precum şi de limitele de timp procedurale.
Suedia: Guvernul stabileşte anuale obiectivele generale pentru instanţe. Obiectivele specifice sunt stabilite după o discuţie între preşedinţii de instanţe şi Administraţia Naţională a Instanţelor. Curtea Supremă şi Curtea Supremă Administrativă îşi stabilesc propriile obiective.
Elveţia: majoritatea cantoanelor nu stabilesc obiective pentru instanţe şi judecători, cu excepţia a 10 cantoane care stabilesc obiective de performanţă la nivel de instanţă: în 2 cantoane de către puterea legislativă; în 2 cantoane de către Consiliul Suprem Judiciar; în 6 cantoane: altele, şi anume: obiectivele sunt stabilite chiar de judecători şi sunt apoi aprobate de o autoritate judiciară superioară sau de către o autoritate de supraveghere.
Turcia: Consiliul Suprem al Judecătorilor şi Procurorilor este responsabil de stabilirea obiectivelor de performanţă pentru instanţe şi judecători.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: obiectivele pentru judecători sunt stabilite de Serviciul Regal de Judecătorii şi Tribunale (HMCTS).
Marea Britanie-Scoţia: Consiliul Serviciilor de Instanţă din Scoţia şi activitatea comună a partenerilor din justiţia penală sunt responsabili de stabilirea obiectivelor pentru instanţe.
Israel: obiectivele pentru instanţe sunt stabilite de preşedintele instanţei şi administratorul instanţei.

În principal, puterea judecătorească este cea care stabileşte obiectivele pentru judecători la nivel individual (16 state sau entităţi) şi la nivelul instanţei (18 state sau entităţi). Şi puterea executivă poate stabili obiective pentru instanţe (13 state sau entităţi), dar de obicei nu stabileşte obiective pentru judecători la nivel individual pentru a evita riscul de a interveni în activitatea individuală a judecătorilor.

Tabelul 5.17 Autorităţi responsabile pentru evaluarea performanţelor instanţelor (Q77)

State/entităţi	Înaltul Consiliu judiciar	Ministerul Justiţiei	Organismul de inspecţie	Curtea Supremă	Organism de audit extern	Altele
Albania	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Andorra	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Armenia	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Austria	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu
Azerbaijan	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Belgium	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Bosnia and Herzegovina	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Bulgaria	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu
Croatia	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Cyprus	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu
Czech Republic	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Denmark	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Estonia	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Finland	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da
France	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu
Georgia	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Germany	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Greece	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu
Hungary	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Iceland	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu
Ireland	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Italy	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu
Latvia	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu
Lithuania	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Luxembourg	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu
Malta	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Republic of Moldova	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Monaco	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Montenegro	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Netherlands	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Norway	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da
Poland	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da
Portugal	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Romania	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Russian Federation	Da	Nu	Nu	Da	Nu	Da
Serbia	Da	Nu	Nu	Da	Nu	Nu
Slovakia	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Slovenia	Da	Nu	Nu	Da	Da	Nu
Spain	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Sweden	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Switzerland	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Da
The FYROMacedonia	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu
Turkey	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Ukraine	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
UK-England and Wales	Nu	Da	Da	Nu	Da	Nu
UK-Northern Ireland	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Da
UK-Scotland	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da
Numărul de ţări	**25**	**15**	**8**	**10**	**4**	**14**
Israel	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da

Da
Nu

Comentarii:

Bosnia şi Herţegovina: Consiliul Suprem al Judecătorilor şi Procurorilor evaluează performanţele instanţelor. De asemenea, preşedinţii de tribunale evaluează performanţa instanţelor inferioare.
Danemarca: Administraţia Instanţelor din Danemarca evaluează performanţa instanţelor.
Finlanda: Instanţele sunt subordonate, din punct de vedere organizatoric, Ministerului Justiţiei. Instanţele sunt supravegheate şi de Cancelarul pentru Justiţie şi Avocatul Poporului din Parlament. În materie de drept, instanţele sunt independente. Ministerul nu supraveghează hotărârile instanţelor.
Franţa: Inspectoratul General al Serviciilor Judiciare elaborează un program anual de inspecţie ce trebuie aprobat de Ministerul de Justiţie. Nu există prevederi cu privind la frecvenţa acestor inspecţii soldate cu recomandări, iar monitorizarea acestora se face în colaborare cu Direcţia pentru Servicii Judiciare.
Irlanda: Consiliul Serviciilor de Instanţă deţine autoritate deplină asupra gestionării şi administrării Serviciului de Instanţă.
Luxemburg: Curtea Superioară de Justiţie ia măsuri cu privire la magistraţi neperformanţi. În jurisdicţiile administrative, Curtea Administrativă are rolul de Curte Superioară.
Monaco: autorităţile de competenţă judiciară sunt responsabile de evaluarea performanţelor instanţelor.
Norvegia: Administraţia Instanţelor din Norvegia este responsabilă de buna funcţionare a instanţelor. Guvernul poate instrui Administraţia Instanţelor în cazuri speciale, iar Ministerul Justiţiei poate emite un regulament general cu privire la sistemul judiciar.
Polonia: Preşedintele instanţei şi Preşedintele instanţei superioare de aceeaşi materie sunt responsabili de evaluarea performanţelor instanţelor folosind indicatori statistici şi/sau vizite realizate de judecători.
Federaţia Rusă: Consiliul Superior al Magistraturii, Curţile Supreme şi Departamentul Judiciar al Curţii Supreme sunt responsabili de evaluarea performanţelor instanţelor.
Slovenia: Consiliul Magistraturii monitorizează şi evaluează performanţele instanţelor şi emite un raport anual cu privire la execuţia puterii judecătoreşti. Odată cu modificarea legii instanţelor ce intră în vigoare în 2014, această responsabilitate este încredinţată Curţii Supreme.
Organismul de audit extern este Curtea de Audit. Ministerul Justiţiei nu are un rol oficial în evaluarea performanţelor instanţelor, dar dispune de un nivel semnificativ de influenţă prin alocarea bugetului de investiţii pentru instanţe şi prin elaborarea legislaţiei cu privire la sistemul judiciar.
Spania: preşedintele Înaltei Curţi de Justiţie a Regiunii Autonome este responsabil de evaluarea performanţelor fiecărei instanţe din regiune.
Elveţia: autorităţile competente diferă de la un canton la altul. În general, Curtea Supremă Cantonală (precum şi Curtea Federală) supraveghează judecătoriile cantonale (şi din Confederaţie), iar Parlamentul exercită nivelul maxim ierarhic de supraveghere a jurisdicţiilor cantonale şi federale.
Ucraina: Instanţele superioare specializate analizează statistica instanţelor.
Marea Britanie-Irlanda de Nord: Grupul de Servicii Analitice (NICTS) asigură calitatea rapoartelor statistice. Şi directorii de la toate nivelurile ierarhice sunt responsabili de evaluarea performanţelor domeniilor/echipelor lor periodic pentru a asigura respectarea obiectivelor stabilite.
Marea Britanie-Scoţia: Lordul Preşedinte şi Judecătorul-Şerif Preşedinte sunt responsabili de supravegherea funcţionării eficiente a instanţelor. Consiliul Serviciilor de Instanţă din Scoţia este responsabil de monitorizarea zilnică şi evaluarea performanţelor administratie ale Serviciului de Instanţă.
Israel: Preşedintele Curţii Supreme şi Directorii de instanţe sunt responsabili de evaluarea performanţelor instanţelor.

5.4 Tendinţe şi concluzii

Schimbarea din 2008-2012 subliniază în mod clar tendinţa de reducere a numărului instanţelor în statele membre ale Consiliului Europei. Cea mai mare scădere a numărului de instanţe (zone geografice) (peste 10%) dintre 2008 şi 2012 se poate observa în **Bulgaria, Croaţia, Finlanda, Franţa, Georgia, Irlanda, Serbia** şi **Suedia.** Per total, numărul instanţelor (zone geografice) a scăzut în 22 de state sau entităţi şi a crescut în 8. Tendinţa dominantă de reducere a numărului instanţelor a continuat după 2012 prin planuri de reformă a sistemului judiciar (vezi capitolul 17).

Diferenţele de la nivelul procedurilor şi sistemelor implementate în statele membre pentru recuperarea cererilor de valori mici ilustrează diversitatea organizaţiilor judiciare.

Se observă o evoluţie cu privire la TIC în instanţe prin elemente măsurate în general precum şi prin datele furnizate de statele membre. Dezvoltarea justiţiei electronice şi a instanţelor electronice reprezintă o tendinţă europeană puternică. Multe state au furnizat informaţii cu privire la reforme recente sau în desfăşurare în domenii precum registre electronice, baze de date pentru hotărâri judecătoreşti, dosare electronice de instanţă şi semnătură electronică sau sisteme de gestionare a cauzelor. Rezultatele acestor reforme sunt clar vizibile în îmbunătăţirea echipamentului informatic pentru asistenţa directă a judecătorilor şi grefierilor şi pentru comunicare între instanţe şi părţi. Unele state au dezvoltat recent şi au implementat sisteme TIC pentru sprijinirea procedurilor simplificate precum ordine de plată sau cereri de valori mici. În unele cazuri, crearea unei jurisdicţii naţionale electronice unice pentru gestionarea unor astfel de cereri a dus la reducerea complexităţii şi utilizarea mai eficientă a resurselor.

Utilizarea sistemelor de video-conferinţă se află în creştere în sistemele judiciare din Europa în special în cauzele penale. Asigură o protecţie mai bună a persoanelor şi uneori reduce nevoile de deplasare. Totuşi, este nevoie de dezvoltarea unor norme pentru definirea unei plaje de aplicare a noilor instrumente video şi pentru reglementarea utilizării acestora. În prezent, nu există standarde europene în acest domeniu.

Cu privire la funcţionarea instanţelor, se prevede o tendinţă de raţionalizare şi utilizare în creştere a indicatorilor de performanţă şi de calitate pentru o justiţie mai eficientă. La rândul său, aceasta indică nevoia de indicatori şi standarde pentru întârzieri, pentru a evita perioadele de aşteptare a procedurilor judiciare, pentru a reduce cauzele nesoluţionate etc.

În acelaşi timp, se elaborează politici privind calitatea serviciilor furnizate justiţiabililor, precum şi pentru asigurarea transparenţei funcţionării instanţelor (informaţii de pe internet, rapoarte de activitate etc.)

Capitolul 6. Soluționarea alternativă a litigiilor (SAL)

Recursul la măsuri alternative de soluționare a litigiilor (SAL – *soluționarea alternativă a litigiilor)* continuă să se dezvolte în statele membre. Aceste mecanisme alternative au o influență puternică asupra numărului de cauze pe care trebuie să le soluționeze instanțele, dar și asupra modalității în care se poate soluționa litigiul între părți. Prin urmare, am dedicat un capitol specific acestui aspect, înainte de analiza activității instanțelor (capitolul 9). Astfel, în funcție de modalitatea în care se derulează, SAL poate îmbunătăți eficiența justiției, reducând volumul de lucru al instanțelor, precum și calitatea răspunsului față de cetățeni, oferindu-le acestora ocazia de a-și soluționa litigiile și de a limita consecințele acestora în ceea ce privește prejudiciile și costurile sau (și) de a atenua situația litigioasă adusă pe rolul instanței.

Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei a adoptat mai multe Recomandări specifice privind **medierea**. Recomandarea Rec(98)1 se referă la medierea în probleme de familie, în special în domeniul divorţurilor (și custodiei copiilor). Scopul acestei Recomandări constă nu numai în reducerea volumului de activitate al instanțelor, ci și în crearea unei soluții mai acceptabile pentru părți și (în cazul minorilor) într-o mai bună protecție a bunăstării minorului. Recomandarea Rec(99)19 privind medierea în materie penală vizează sporirea participării active a victimei și a inculpatului la procedurile penale. Recomandarea vizează, pe de o parte, recunoașterea interesului legitim al victimelor de a avea un rol mai puternic în gestionarea consecințelor procesului de victimizare la care au fost supuse și de a comunica cu inculpatul și, pe de altă parte, încurajarea simțului responsabilității la inculpat, oferindu-i acestuia posibilități de reintegrare și reabilitare. Medierea în materie civilă face obiectul Recomandării (2002)10, care include și o definiție: *"un proces de soluționare a litigiilor prin care părțile negociază aspectele litigioase pentru a ajunge la un acord, cu sprijinul unuia sau mai multor mediatori".* Pentru scopurile prezentului raport, vom utiliza această definiție. CEPEJ a adoptat în 2007 un ghid în vederea facilitării implementării adecvate a acestor recomandări în statele membre[25].

Prin urmare, vom prezenta succesiv diferitele forme de SAL (6.1), înainte de a analiza medierea dispusă în cadru judiciar (6.2), apoi procedurile care constituie alternative la judecarea cauzei (arbitraj și alte tipuri de SAL, 6.3).

6.1 Diferite forme de SAL

Utilizarea SAL a deveni larg acceptată în diferite țări europene, atât în rândul publicului larg, cât și al specialiștilor din domeniul judiciar. Aceasta contribuie la îmbunătățirea eficienței și eficacității sistemului de justiție, oferind utilizatorilor alternative la procedurile judiciare.

În statele membre ale Consiliului Europei există diferite tipuri de SAL:

- *Medierea*: acesta este un proces voluntar, care nu are caracter obligatoriu, de soluționare a litigiilor private, în cadrul căruia o persoană neutră și independentă asistă părțile, facilitând discuțiile între acestea, pentru a le ajuta să își soluționeze dificultățile și să ajungă la un acord. Există în materie civilă, penală și de contencios administrativ.
- *Concilierea*: scopul principal al conciliatorului este să concilieze, de cele mai multe ori prin căutarea unor concesii. Poate sugera părților propuneri pentru soluționarea unui litigiu. În comparație cu un mediator, conciliatorul are mai multe puteri și este mai proactiv.
- *Arbitrajul:* părțile selectează o terță parte imparțială, cunoscută sub denumirea de arbitru, a cărui hotărâre (finală) este obligatorie. Părțile pot prezenta probe și depunde mărturie în fața arbitrilor. Uneori sunt selectați mai mulți arbitri, care lucrează ca o instanță. Arbitrajul este cel mai des utilizat pentru soluționarea litigiilor comerciale, pentru că oferă un nivel mai mare de confidențialitate.

Mai multe state membre au raportat și alte forme de SAL.

Sfera de aplicare a diferitelor forme de SAL poate să difere. În plus, distincția între mediere și conciliere nu este întotdeauna evidentă. Din aceste motive, datele și cifrele privind medierea, alta decât cea judiciară, trebuie interpretate cu atenție.

[25] A se vedea www.coe.int/cepej

Tabelul 6.1 Tipuri de soluționare alternativă a litigiilor aplicate în statele sau entitățile europene în 2012 (Q168)

State/entități	Mediere alta decât medierea judiciară	Arbitraj	Conciliere	Altă soluționare alternativă a litigiilor	Total
Albania					3
Andorra					1
Armenia					1
Austria					2
Azerbaidjan					0
Belgia					3
Bosnia și Herțegovina					3
Bulgaria					2
Croația					3
Cipru					2
Republică Cehă					2
Danemarca					3
Estonia					4
Finlanda					4
Franța					4
Georgia					3
Germania					4
Grecia					4
Ungaria					4
Islanda					2
Irlanda					4
Italia					4
Letonia					3
Lituania					3
Luxemburg					3
Malta					3
Republica Moldova					3
Monaco					3
Muntenegru					3
Olanda					3
Norvegia					4
Polonia					3
Portugalia					3
România					3
Federația Rusă					3
Serbia					3
Slovacia					3
Slovenia					4
Spania					3
Suedia					3
Elveția					4
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei					3
Turcia					3
Ucraina					2
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor					4
Marea Britanie - Irlanda de Nord					3
Marea Britanie - Scoția					4
Nr. de țări	42	44	35	20	
Israel					4

	Da
	Nu

În majoritatea statelor sau entităților există cel puțin 3 forme de SAL. Arbitrajul și medierea sunt formele de SAL folosite de cele mai multe state sau entități europene (44 și 42 de state sau, respectiv, entități). **Andorra** aplică numai *medierea*. **Armenia** aplică numai *arbitrajul*.

Numai **Azerbaidjanul** a afirmat că nu propune niciun tip de soluționare alternativă a litigiilor. Cu toate acestea, se discută introducerea unei forme de SAL.

Comparativ cu 2010, se poate observa că numărul de SAL aplicate este în creștere, pentru toate formele acestora.

6.2 Medierea judiciară

Prezentul capitol se ocupă de *medierea judiciară*. Întrebarea pusă statelor a reamintit că tipul de mediere studiat de CEPEJ, singurul cu adevărat măsurabil, se referă numai la cazurile în care judecătorul sau procurorul intervine în orice fel în procesul de mediere.

În acest tip de mediere, există întotdeauna intervenția unui judecător sau a unui procuror care consiliază, hotărăște și/sau aprobă procedura. De exemplu, în litigii civile sau în cauze de divorț, judecătorii pot trimite părțile la mediator dacă consideră că astfel se pot obține rezultate mai satisfăcătoare pentru ambele părți. În cauzele penale, procurorul poate propune alternative la punerea sub acuzare, adică poate media speța între făptuitor și victimă, de exemplu pentru a stabili un acord privind despăgubirile.

41 de state sau entități au un sistem de mediere judiciară. Toate au furnizat informații.

6 state nu oferă mediere judiciară: **Armenia**, **Azerbaidjan**, **Marea Britanie – Scoția**, **Letonia**, **Elveția** și **Ucraina**.

6.2.1 Autorități responsabile de mediere

Tabelul 6.2 Autoritățile responsabile de procedurile de mediere judiciară în 2012 (Q164)

State/entități	Mediere anexată instanței	Mediator privat	Autoritate publică (alta decât instanța)	Judecător	Procuror
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaidjan					
Belgia					
Bosnia și Herțegovina					
Bulgaria					
Croația					
Cipru					
Republică Cehă					
Danemarca					
Estonia					
Finlanda					
Franța					
Georgia					
Germania					
Grecia					
Ungaria					
Islanda					
Irlanda					
Italia					
Letonia					
Lituania					
Luxemburg					
Malta					
Republica Moldova					
Monaco					
Muntenegru					
Olanda					
Norvegia					
Polonia					
Portugalia					
România					
Federația Rusă					
Serbia					
Slovacia					
Slovenia					
Spania					
Suedia					
Elveția					
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei					
Turcia					
Ucraina					
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor					
Marea Britanie - Irlanda de Nord					
Marea Britanie - Scoția					
Numărul de țări	27	35	30	17	10
Israel					

	Da
	Nu

Medierea privată reprezintă în prezent principalul sistem de mediere în statele sau entitățile europene (35 de state sau entități). Mediatorii privați pot fi profesioniști cu formare profesională specială în sensul acesta, avocați sau alți profesioniști din domeniul juridic angajați de părți. Medierea privată propusă de un judecător sau medierea anexată instanței este prezentă în 30 de state sau entități. Cel de-al treilea cel mai important tip de mediere este cea efectuată de o autoritate publică, alta decât instanța (27). Medierea efectuată de judecători sau de membri ai personalului instanței numiți ca mediatori (serviciu *"intern"* - principiul *"instanțelor cu mai multe uși"*) există într-un număr mai mic de state sau entități (17). În 9 state, procurorii pot îndeplini atribuții de mediere, cum ar fi aranjamentele pentru despăgubirea (financiară) a victimei unei infracțiuni.

6.2.2 Tipuri de proceduri de mediere

Tabelul 6.3 Tipuri de cauze supuse medierii judiciare în 2012 (Q164)

State/entități	Cauze civile și comerciale					Cauze dreptul familiei (ex., divorț)					Cauze contencios administrativ					Conflicte de muncă					Cauze penale					Total
	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	①	②	③	④	⑤	
Albania		Da		Da			Da		Da			Da		Da			Da		Da					Da		9
Andorra								Da											Da							2
Armenia																										0
Austria		Da					Da										Da						Da	Da	Da	6
Azerbaidjan																										0
Belgia	Da	Da				Da	Da									Da	Da						Da		Da	8
Bosnia și Herțegovina		Da	Da				Da	Da									Da	Da				Da	Da			8
Bulgaria		Da					Da					Da					Da									4
Croația	Da	Da		Da		Da		Da						Da		Da	Da	Da	Da		Da				Da	13
Cipru	Da	Da																								2
Republică	Da	Da				Da	Da				Da	Da				Da	Da				Da	Da	Da			11
Danemarca	Da			Da			Da		Da	Da																5
Estonia		Da	Da				Da	Da						Da			Da	Da						Da		8
Finlanda	Da	Da	Da	Da		Da	Da	Da	Da							Da	Da	Da	Da					Da		13
Franța		Da				Da	Da					Da					Da				Da				Da	8
Georgia	Da					Da																		Da		3
Germania	Da	Da	Da	Da		Da	Da	Da	Da		Da	Da		Da		Da	Da		Da		Da	Da	Da			17
Grecia	Da	Da		Da			Da		Da							Da		Da			Da				Da	9
Ungaria	Da	Da	Da			Da	Da	Da								Da	Da	Da			Da	Da	Da			12
Islanda				Da					Da					Da					Da					Da	Da	6
Irlanda	Da	Da					Da	Da													Da					5
Italia		Da		Da					Da									Da	Da							5
Letonia																										0
Lituania	Da	Da		Da		Da	Da	Da	Da							Da	Da		Da							10
Luxemburg	Da	Da				Da	Da									Da	Da				Da	Da				8
Malta	Da		Da			Da	Da																			4
Republica Moldova		Da					Da					Da					Da					Da				5
Monaco						Da		Da																		2
Muntenegru			Da					Da										Da					Da			4
Olanda	Da	Da				Da	Da				Da	Da				Da	Da									8
Norvegia		Da		Da			Da	Da	Da		Da	Da		Da			Da		Da							10
Polonia		Da					Da					Da					Da					Da				5
Portugalia		Da	Da				Da	Da				Da					Da	Da				Da	Da				9
România	Da	Da				Da	Da									Da	Da				Da	Da				8
Federația Rusă	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da						Da	Da	Da	Da	Da						15
Serbia	Da	Da	Da	Da		Da	Da	Da	Da		Da					Da	Da	Da	Da							13
Slovacia		Da					Da										Da									3
Slovenia	Da	Da				Da	Da									Da	Da					Da			Da	8
Spania	Da	Da	Da			Da	Da	Da			Da					Da		Da			Da				Da	11
Suedia	Da	Da		Da		Da	Da		Da							Da	Da		Da				Da			10
Elveția																										0
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei							Da											Da				Da				4
Turcia		Da					Da					Da					Da	Da			Da				Da	7
Ucraina																										0
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	Da	Da				Da	Da	Da	Da			Da					Da		Da							9
Marea Britanie - Irlanda de Nord	Da	Da				Da	Da					Da						Da								6
Marea Britanie - Scoția																										0
Nr. țări	23	34	11	13	1	22	32	18	13	1	6	13	0	6	0	16	27	15	13	2	11	11	13	3	9	
Israel	Da	Da				Da	Da				Da	Da				Da	Da				Da			Da		10

Da	
Nu	

Număr mediu al țării pe tip de autoritate

①	Mediere anexată instanței	16
②	Mediator privat	23
③	Autoritate publică (alta decât instanța)	11
④	Judecător	10
⑤	Procuror	3

În medie, medierea este aplicată în 4 tipuri de litigii. Cu toate acestea, există diferențe majore între state și entități; **Cipru** oferă mediere numai în cauze penale, **Monaco** numai în cauze de dreptul familiei, pe când medierea este disponibilă pentru toate tipurile de cauze în **Albania**, **Croația**, **Estonia**, **Franța**, **Republica Cehă, Germania**, **Islanda**, **Polonia**, **Portugalia**, **Republica Moldova, Spania, Turcia** și **Israel**.

Majoritatea statelor (40) aplică medierea judiciară în materie de dreptul familiei. Serviciile de mediere privată sunt asigurate de un mediator privat la propunerea unui judecător (32), sau prin mediere anexată instanței (22).

Medierea în cadrul unei proceduri judiciare este, de asemenea, larg aplicată în materie civilă și comercială și în litigii de muncă (39 și, respectiv, 35 de state sau entități). Cel mai mare număr de state sau entități aplică aceste medieri prin intermediul unui mediator privat (32 și 27).
26 de state sau entități aplică proceduri de mediere în cauze penale. Medierea privată (propusă de un judecător sau medierea anexată instanței), medierea privată directă sau medierea efectuată de oautoritate publică (alta decât instanța) se aplică într-un număr egal de state sau entități. Cu toate acestea, trebuie subliniat faptul că medierea judiciară în materie penală este singurul tip de mediere în care medierea anexată instanței este folosită în mai mare măsură de statele membre decât mediatorii privați acționând la propunerea unui judecător.

Medierea în cauze de contencios administrativ este aplicată numai în 18 state sau entități.

6.2.3 Numărul mediatorilor acreditați

Tabelul 6.4 Numărul mediatorilor acreditați în valori absolute între 2006 și 2012 (Q166)

State/entități	2006	2008	2010	2012
Albania		NAP	NA	143
Andorra			NAP	NAP
Armenia			NAP	NAP
Austria	3500	3400	NAP	2400
Azerbaidjan		NA	NA	NAP
Belgia	1800	1082	1099	1134
Bosnia și Herțegovina	33	53	105	132
Bulgaria	465	720	NA	NA
Croația	672	1000	388	406
Cipru			NAP	NA
Republică Cehă		188	281	388
Danemarca		NA	NA	127
Estonia			79	NAP
Finlanda		NA	NAP	NAP
Franța	395	NA	NAP	NAP
Georgia			NA	17
Germania			NAP	NAP
Grecia		NA	NA	NA
Ungaria	1207	1162	1185	1606
Islanda		NA	NAP	NAP
Irlanda		25	25	35
Italia		NA	NA	NA
Letonia		NA	NAP	NAP
Lituania	8	NA	43	47
Luxemburg	45	48	NA	110
Malta	35	50	50	69
Republica Moldova		56	104	288
Monaco	1	1	1	1
Muntenegru	33	73	91	95
Olanda	3917	4296	4015	2949
Norvegia		NA	NA	NA
Polonia		NA	2470	NA
Portugalia	208	148	255	255
România	440	589	661	4136
Federația Rusă			NA	NA
Serbia	202	NA	NA	NA
Slovacia	151	247	491	633
Slovenia	115	NA*	344	347
Spania		NA	NA	NA
Suedia		NAP	NAP	NAP
Elveția		106	116	174
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	98	98	131	167
Turcia		NA	NA	NA
Ucraina			NA	21
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2000		NA	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord		NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoția		NA	NAP	NAP
Media	766	702	624	653
Mediana	205	148	255	171
Minim	1	1	1	1
Maxim	3917	4296	4015	4136
Israel				NA

Comentarii:

Bulgaria: cifra indicată include numărul total al mediatorilor (judiciari și non-judiciari). Numărul mediatorilor acreditați în 2013 este 1198.
Estonia: nu există mediatori înregistrați sau acreditați. Cifra a putut fi indicată numai în raport cu anumite categorii, de exemplu numărul asistenților sociali de sprijin sau numărul mediatorilor care lucrează cu conflicte de familie înregistrați. Însă în toate spețele civile (inclusiv dreptul familiei și dreptul muncii), mediatorul privat poate fi orice persoană căreia părțile i-au încredințat sarcina de a îndeplini procedura de mediere, conform Legii privind concilierea.
Monaco: Ministerul Afacerilor Sociale și Sănătății a delegat exercitarea rolului de mediator unui oficial al admnistrației respective.

Olanda: numărul mediatorilor a scăzut în 2012, în urma noilor norme privind înregistrarea al Institutului Olandez de Mediere.
România: datorită unei reforme a SAL, numărul mediatorilor este deosebit de mare în 2012, comparativ cu 2010.

Acreditarea poate fi acordată de instanțe, de o autoritate națională sau o ONG. Statelor membre li s-a solicitat să precizeze o cifră oficială. Din 41 de state sau entități, numai 24 au putut indica un număr de mediatori acreditați de instanțe, ceea ce limitează analiza și comparabilitatea datelor.

Accesibilitatea serviciilor de mediere constituie unul dintre aspectele accesului la justiție. În ceea ce privește numărul mediatorilor acreditați la 100.000 de locuitori, este vizibil că există o tendință europeană de creștere. Cu excepția **Olandei**, între 2010 și 2012, media variației este pozitivă. Majoritatea statelor membre și entităților respondente au un număr de mediatori acreditați mai mic sau egal cu 10 mediatori la 100.000 de locuitori. 2 state (**Austria** și **Luxemburg**) au un număr relativ mare de mediatori (peste 20 la 100.000 de locuitori). Numărul de 2,7 mediatori la 100.000 de locuitori pentru **Monaco** nu este semnificativ (un singur mediator).

6.2.4 Procedurile de mediere şi asistenţa judiciară Q165)

31 de state sau entități acordă asistență judiciară pentru medierea în cadrul procedurilor judiciare. Comparativ cu 2010, încă 2 state membre acordă asistență judiciară pentru procedurile de mediere (**Andorra** și **Grecia**). În **Lituania** intră în vigoare în 2014 o nouă prevedere privind acordarea asistenței judiciar în cadrul unei proceduri de mediere.

6.3 Arbitraj, conciliere și alte forme de SAL

Aproape toate statele sau entitățile au indicat că *arbitrajul* face parte din sistemul lor. Numai **Albania**, **Andorra**, **Azerbaidjan** și **Republica Cehă** nu îl aplică. Arbitrajul se aplică mai ales în litigiile comerciale și cele privind proprietatea (intelectuală). În **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** și în **Croația**, arbitrajul se poate aplica și în cauze care țin de dreptul familiei, în **Ungaria**, în litigii sportive, iar în **Turcia** în litigii din domeniul protecției consumatorului. Organizarea procedurii arbitrale poate fi foarte diferită de la o țară la alta. Tribunalele permanente de arbitraj funcționează adesea pe lângă Camerele de Comerț (**"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Ungaria**). În **Slovacia**, o curte permanentă de arbitraj poate fi constituită de persoane juridice, autorizate de Ministerul Justiției. Arbitrajul este reglementat în general prin legi speciale privind arbitrajul, însă poate fi introdus și în codurile de procedură civilă (**Monaco**, **România**, **Turcia** și **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**). Poate fi folosit în conformitate cu Legea-model UNCITRAL privind arbitrajul comercial internațional (**Irlanda**). Mai mult, unele state au specificat că hotărârea pronunțată de arbitru este în general finală și executorie (**Bosnia și Herțegovina**). Hotărârea poate fi atacată în instanță, în baza unor temeiuri speciale, în **Slovacia**.

Concilierea este utilizată în 35 de state sau entități. Această procedură se aplică în diferite domenii, precum dreptul familiei (**Finlanda**), litigii de muncă (**Ungaria** și **România**), protecția consumatorului (**Ungaria**). În **Monaco**, concilierea este aplicată în mod obișnuit și este obligatorie în domeniul dreptului muncii, accidentelor de muncă și înaintea comisiilor de arbitraj competente în ceea ce privește contractele de închiriere în scop comercial și rezidențial, și înaintea judecătorului de pace.

20 de state sau entități au raportat că aplică *și alte tipuri de SAL:*
- alternative la urmărirea penală (de ex., *composition pénale* în **Franța,** rezervată pentru prima abatere, care poate conduce la aplicarea unei amenzi, la impunerea unei obligații specifice de a face sau a nu face ceva, sau la obligația de a urma un curs),
- soluționare extrajudiciară certificată de un notar public (**Croația**),
- proceduri administrative cvasijudiciare în materie de taxe și impozite (**Grecia**),
- consumatorul poate alege să aducă o cauză înaintea Consiliului pentru reclamații din partea consumatorilor sau a unui alt competent aprobat de Ministerul Afacerilor și Dezvoltării, în loc sau înainte să o prezinte în fața instanței (**Danemarca**),
- consiliere financiară și referitoare la creanțe (**Finlanda**),
- avocatul poporului la nivel local, cantonal și federal, care poate fi consultat de cetățeni în cazul litigiilor care implică autoritățile **(Elveția**),
- consumatori (**Danemarca**), inclusiv consiliere cu caracter obligatoriu în cauze privind protecția consumatorului și asigurările, de către avocatul poporului (**Olanda**).

6.4 Tendințe și concluzii

SAL continuă să se dezvolte în Europa.

Între 2012 și 2014, au fost adoptat noi legi în scopul reformei sistemului de mediere în **Spania** și **Letonia**; în **Ungaria**, au fost adoptate noi norme privind medierea în instanță în cauze de divorț, custodie a minorului și curatelă; în **Italia**, o lege nouă a reintrodus medierea obligatorie în materie civilă și comercială, în special în contextul litigiilor privind moștenirile, dreptul familiei, malpraxis medical. În **Olanda** a fost creat un registru al mediatorilor; în **Grecia**, au fost autorizați primii mediatori în cauze civile și comerciale. În **Albania**, s-au constituit o comisie de licențiere a mediatorilor și Camera Națională a Mediatorilor.

Mai multe state analizează posibilitatea introducerii unor reforme privind SAL: de exemplu, în **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** este în discuție o propunere legislativă privind obligația de a încerca opțiunea medierii în litigii de familie, iar în **Norway** privind "justiția reparatorie". În **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Ungaria** și **Muntenegru** se realizează planuri de consolidare a implementării formelor de SAL existente.

Procedura de arbitraj există în mai multe state membre. Există o lege privind arbitrajul în **Georgia**, **Letonia** și **Slovacia**.

În mai diverse țări au fost descrise forme interesante și atractive de SAL, care arată moduri în care anumite inițiative care s-au bucurat de succes pot fi adoptate de alte state sau entități sau pot constitui o sursă de inspirație pentru acestea.

Pentru a asigura accesul la justiție în procedurile de mediere judiciară, 31 de state sau entități acordă asistență judiciară pentru mediere în proceduri judiciare, cu alte cuvinte, cu 11 în plus față de 2006.

Încă este dificil să obținem informații valide privind numărul mediatorilor și numărul procedurilor de mediere efectuate, din cauza segmentului extrajudiciar considerabil al acestei activități.

Capitolul 7. Judecătorii

7.1 Introducere

Judecătorul este persoana căreia i se încredințează sau care ia parte la pronunțarea unei hotărâri judecătorești privind două părți opuse, care pot fi persoane fizice sau juridice, în cadrul unui proces. Această definiție ar trebui interpretată în lumina Convenției europene a drepturilor omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului. Mai specific, "*judecătorul hotărăște, în conformitate cu legea și în urma unei proceduri organizate, asupra oricărui aspect ce ține de competența sa"*.

Pentru a reflecta mai bine diversitatea statutului și atribuțiilor care pot fi asociate cu termenul de *"judecător"*, schema CEPEJ definește trei tipuri de judecători:

- *judecătorii de profesie* sunt descriși în nota explicativă a metodologiei de evaluare (Q46) ca "judecători care au fost formați și care sunt remunerați ca atare", și a căror atribuție principală este să acționeze ca judecători, nu ca procurori (a se vedea capitolul 10). Faptul că lucrează cu normă întreagă sau parțială ca judecători nu are consecințe asupra statutului acestora.
- *judecătorii de profesie care practică ocazional* și sunt remunerați în consecință (Q48)
- *judecătorii consultanți* sunt *voluntari cărora li se rambursează* cheltuielile și care pronunță decizii obligatorii în instanțe (Q49).

Prin urmare, procurorii sunt excluși din capitolul de față și sunt prezentați la capitolul 10.

Prezentul capitol va analiza într-o secțiune separată mecanismele de numire a membrilor din rândul publicului (în principal selectați aleator) pentru a face parte dintr-un juriu care pronunță hotărâri în cauze penale.

Pentru aceste trei categorii, și în scopul unei mai bune evaluări a activității reale, și s-a solicitat statelor membre să specifice în echivalent normă întreagă (FTE) numărul posturilor de judecători de profesie efectiv ocupate, și dacă aceștia practică cu normă întreagă sau ocazional.

Tabelul 7.1 Tipuri de judecători și numărul acestora în 2012 (Q46, Q48 and Q49)

	Judecători de profesie (FTE)		Judecători de profesie care practică ocazional (cifre brute)		Judecători consultanți (cifre brute)	
State/entități	Cifre absolute	La 100 000 locuit.	Cifre absolute	La 100 000 locuit.	Cifre absolute	La 100 000 locuit.
Albania	380	13,5	NAP	NC	NAP	NC
Andorra	24	31,5	2	2,6	NAP	NC
Armenia	219	7,2	NAP	NC	NAP	NC
Austria	1 547	18,3	NAP	NC	NA	NC
Azerbaidjan	600	6,5	NAP	NC	NAP	NC
Belgia	1 598	14,3	NAP	NC	2601	23,3
Bosnia și Herțegovina	962	25,1	114	3,0	322	8,4
Bulgaria	2 239	30,7	NAP	NC	NAP	NC
Croația	1 932	45,3	NAP	NC	NAP	NC
Cipru	103	11,9	NAP	NC	NAP	NC
Republică	3 055	29,1	NAP	NC	5923	56,4
Danemarca	372	6,6	NAP	NC	12103	216,0
Estonia	228	17,7	NAP	NC	802	62,3
Finlanda	981	18,1	NAP	NC	2202	40,6
Franța	7 032	10,7	428	0,7	24932	38,0
Georgia	242	5,4	NAP	NC	NAP	NC
Germania	19 832	24,7	NA	NC	98107	122,3
Grecia	2 574	23,3	NAP	NC	NAP	NC
Ungaria	2 767	27,9	NAP	NC	4563	46,0
Islanda	55	17,1	NA	NC	NAP	NC
Irlanda	144	3,1	NAP	NC	NAP	NC
Italia	6 347	10,6	NAP	NC	3275	5,5
Letonia	439	21,5	NAP	NC	NAP	NC
Lituania	768	25,6	NAP	NC	NAP	NC
Luxemburg	212	40,4	NAP	NC	NA	NC
Malta	40	9,5	19	4,5	NAP	NC
Republica Moldova	441	12,4	NAP	NC	NAP	NC
Monaco	37	102,4	16	44,3	127	351,5
Muntenegru	263	42,4	11	1,8	NAP	NC
Olanda	2 410	14,4	1100	6,6	NAP	NC
Norvegia	557	11,0	43	0,9	43000	851,3
Polonia	10 114	26,2	NAP	NC	NA	NC
Portugalia	2 009	19,2	NAP	NC	NAP	NC
România	4 310	20,2	NAP	NC	NAP	NC
Federația Rusă	33 232	23,2	NAP	NC	538	0,4
Serbia	2 916	40,5	NAP	NC	NA	NC
Slovacia	1 307	24,2	NAP	NC	NA	NC
Slovenia	970	47,1	NAP	NC	3445	167,3
Spania	5 155	11,2	NA	NC	7685	16,7
Suedia	1 123	11,8	247	2,6	8600	90,0
Elveția	1 271	15,8	NA	NC	2873	35,7
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	668	32,4	NAP	NC	1750	84,9
Turcia	8 126	10,7	NAP	NC	NAP	NC
Ucraina	7 754	17,1	NAP	NC	NAP	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2 016	3,6	8858	15,7	23270	41,1
Marea Britanie - Irlanda de Nord	70	3,8	563	30,9	NA	NC
Marea Britanie - Scoția	185	3,5	95	1,8	440	8,3
Media	2 971	21,0	958	9,6	12328	113,3
Mediana	981	17,7	105	2,8	3360	43,6
Minim	24	3,1	2	0,7	127	0,4
Maxim	33 232	102,4	8858	44,3	98107	851,3
Israel	651	8,2	58	0,7	583	7,3

Tabelul de mai sus cuprinde informații privind numărul judecătorilor de profesie care activează permanent în instanțe, numărul judecătorilor de profesie care activează ocazional în instanțe și numărul judecătorilor consultanți. În ceea ce privește ultimele două categorii, lipsa datelor cuantificate ar trebui interpretată în sensul că aceste tipuri de judecători în există în statele respective sau că acestea nu au putut identifica numărul respectiv de judecători din categoriile indicate. **Spania**, de exemplu, a indicat că nu există o bază de date la nivel național în privința judecătorilor care funcționează în instanțe ocazional, deoarece judecătorii din această categorie sunt desemnați de Înalta Curte a fiecărei Comunități Autonome.

În ceea ce privește categoria "judecători de profesie care practică ocazional în instanță", **Albania**, **Ungaria**, **Irlanda**, **Italia**, **Republica Moldova**, **Slovenia, "fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Ucraina** au evidențiat în mod explicit că în sistemele judiciare lor nu există acest tip de judecători. **Islanda** și **Elveția** au indicat că nu există date disponibile în această privință ("NA"), fără a oferi o explicație specifică. Dimpotrivă, s-a menționat că în **Germania** numărul de judecători de profesie care practică ocazional în instanță nu poate fi identificat, deoarece aceștia sunt cuprinși în categoria generală a judecătorilor de profesie. **Olanda** a specificat că datele disponibile sunt relevante pentru 2011, și nu dispun de alte date ulterioare. În privința **Franței**, răspunsul ar trebui de asemenea interpretat în sensul că judecătorii de contencios administrativ – care nu pot practica ocazional – nu sunt incluși în cifrele raportate. În sfârșit, putem observa că în **Malta**, regula este încă absența judecătorilor de profesie care practică ocazional. Practic, datele cuantificate comunicate de această țară se referă la cei 9 Comisari pentru Justiție și cei 10 arbitri ai Tribunalului pentru cereri de valoare redusă care practică ocazional, într-un cadru strict determinat, ca excepție de la regulă.

În ceea ce privește aceeași categorie, metodologia solicită statelor să specifice, dacă este posibil, în afară de datele brute, date privind echivalentul norma întreagă: dintre cele 12 state care au raportat că au în sistem judecători care practică ocazional, numai **Franța** (214 FTE) și **Suedia** (46 FTE) au putut oferi un răspuns.

În ceea ce privește categoria "judecători consultanți", **Austria**, **Luxemburg**, **Polonia**, **Serbia**, **Slovacia** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord** nu au putut furniza date cuantificate. Este important de evidențiat că datele oferite de **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** sunt aproximări, iar cele oferite de **Elveția** – unde tipul acesta de judecători nu există la nivelul Confederației – au fost extrapolate din răspunsurile celor 19 cantoane. În **Danemarca**, particularitățile sistemului judiciar fac imposibilă determinarea numărului de judecători consultanți care include în mod necesar numărul juraților. În esență, o singură desemnare conferă dreptul de a participa la proces ca judecător consultant și/sau ca membru al unui juriu. În ceea ce privește **Slovenia**, numărul (3445) reprezintă un corp de judecători consultanți, însă nu există date disponibile privind numărul de zile de funcționare în această calitate și numărul judecătorilor consultanți care au exercitat efectiv funcția judiciară. In **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, dintre cei 1750 de judecători consultanți nominalizați, numai 879 au fost afectați în mod concret.

7.2 Judecătorii de profesie

Judecătorii de profesie pot fi definiți ca judecătorii care au fost recrutați și sunt remunerați pentru a practica exclusiv profesia de judecător. Acest capitol nu se referă la judecătorii de profesie care practică ocazional (a se vedea capitolul 7.3).

Datele furnizate ar trebui să includă numai judecătorii care îndeplinesc în prezent funcții judecătorești (nota explicativă – întrebarea 46). Cu toate acestea, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** nu a putut aplica această metodologie deoarece, dacă numărul total al deținătorilor salariați ai acestor funcții include un număr de persoane care lucrează ca salariați numai cu normă parțială, această cifră nu a fost încă înregistrată în baza de date a Biroului Juridic pentru a permite reflectarea sa în termeni FTE. În plus, **Olanda** a preferat să își prezinte datele ca număr de persoane (2410), având în vedere că echivalentul normă întreagă (FTE) exclude Curtea Supremă (2194). Numai câteva state au prezentat informații detaliate (judecătorii detașați la ministere, judecători în concediu parental, de exemplu), și anume **Slovacia** și **Slovenia**.

Este des întâlnită situația în care unele posturi de judecători rămân temporar vacante, în special pe perioada concediului parental al judecătoarelor, mai ales că această profesie este puternic feminizată (a se vedea capitolul 11, partea 11.6.2.).

Figura 7.2 Numărul judecătorilor de profesie în instanțe (FTE) la 100 000 de locuitori în 2012 (Q1, Q46)

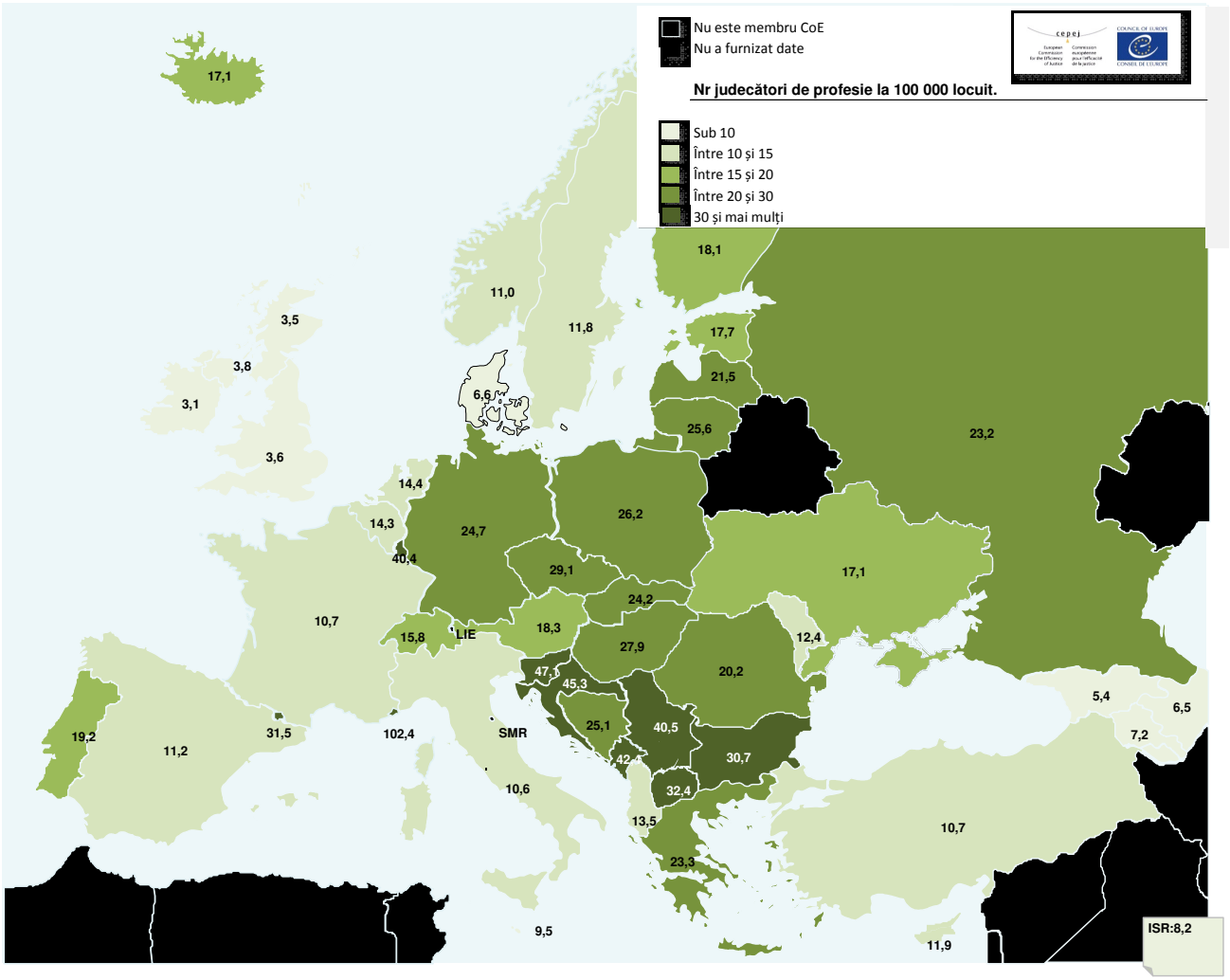

Comentarii:

Albania: în numărul total al judecătorilor sunt incluși judecătorii stagiari care au practicat în această perioadă.
Austria: cifrele diferă față de ultima perioadă pentru că anul acesta a fost posibilă corelația mai exactă a diferitelor atribuții cu echivalentul normă întreagă – ne referim la procedurile instanțelor de fond și de apel, pe de o parte, și la atribuțiile administrative („în numele președintelui"), pe de altă parte.
Danemarca: numărul total cuprinde numai judecătorii numiți permanent, nu și judecătorii supleanți. În 2010, numărul raportat a inclus „asesorii judiciari" care îndeplinesc anumite atribuții ale judecătorului. Cu toate acestea, având în vedere că aceștia nu sunt judecători desemnați, iar judecătorii supleanți nu sunt incluși în total (nici în 2010 nici în 2012), s-a considerat că este mai bine să nu fie luați în calcul nici asesorii.
Franța: în ceea ce privește instanțele de contencios administrativ, nu sunt disponibile date exprimate în FTE privind distribuția pe sexe. Trebuie remarcat că dintre cei 1377 de judecători de primă instanță și de apel, 816 erau bărbați și 561 femei; datele nu au putut fi defalcate pe instanțe. În ceea ce privește Curțile Supreme, datele referitoare la distribuția pe sexe în privința *Conseil d'État* nu sunt disponibile în FTE: la 31 decembrie 2012, erau 105 bărbați și 47 femei.
În ceea ce privește instanțele civile, la 31 decembrie 2012, în FTE, erau 5771 judecători de profesie (2 066 bărbați și 3 705 femei): 1. 1 326 bărbați // 2 804 femei; 2. 622 bărbați// 795 femei; 3. 118 bărbați// 106 femei.
Creșterea considerabilă observată în 2010 și 2012 ar putea fi explicată prin faptul că datele comunicate pentru 2006 și 2008 nu au inclus numărul judecătorilor de drept administrativ.
Germania: numărul judecătorilor de profesie include numărul judecătorilor cu normă parțială care practică ocazional.
Grecia: numărul total indicat se referă la oficialii din instanțele civile-penale și de contencios administrativ; 688 de magistrați, precum și judecătorii Curții de Conturi nu au fost incluși.
Islanda: începând cu 1 martie 2011, numărul judecătorilor a sporit temporar prin lege, datorită volumului de activitate.
Olanda: toate cifrele includ președinții de instanțe.
Lituania: numărul judecătorilor activi precizat în tabel reflectă situația de fapt. Cifrele cresc, deoarece nu toate posturile judiciare erau ocupate (existau 787 posturi în Lituania, iar numărul acestora nu s-a schimbat cel puțin din 2007).
Portugalia: numărul total include judecătorii instanțelor de fond, de apel și de recurs, cu excepția Curții Constituționale.

Federația Rusă: totalul de 33 232 de judecători de profesie include: 29 306 judecători de profesie (inclusiv magistrați), conform Departamentului Judiciar al Curții Supreme a Federației Ruse; 3 818 judecători de profesie, conform Curții Comerciale Supreme a Federației Ruse; 108 judecători de profesie, conform Curții Supreme a Federației Ruse. Informațiile privind distribuția pe sexe nu sunt disponibile, din cauza absenței datelor relevante privind magistrații. Magistrații (sau judecătorii de pace) sunt judecători cu competență generală ai entităților sub-federale și sunt incluși în sistemul judiciar unificat al Federației Ruse.
Slovacia: cifra 1307 reprezintă judecătorii în funcție la data de 31 decembrie 2012. Numărul total al judecătorilor înregistrați la Ministerul Justiției este 1344 (497 bărbați, 847 femei) și include și judecătorii care nu îndeplinesc funcția de judecător, de ex., judecătorii detașați temporar la alte instituții (Ministerul Justiției, Academia de Științe Juridice, alte instituții ale sistemului judiciar, inclusiv instituții internaționale), judecători în concediu parental etc.
Slovenia: la data de 31 decembrie 2012, existau 983 posturi judiciare. Acest număr reprezintă toate posturile care sunt oficial ocupate, deși unele dintre acestea sunt vacante de facto, având în vedere că judecătorul este, de fapt, absent, de exemplu datorită concediului parental. Numărul care reflectă prezența reală a judecătorilor (907) și exclude pe cei aflați în concediu parental sau medical, însă îi include pe cei aflați în concediu anual.
Din numărul tuturor posturilor judiciare (983), s-a scăzut numărul de 13 judecători, care nu exercită atribuții judiciare (nu participă la proceduri în instanță), ci sunt detașați pentru îndeplinirea altor atribuții (1 secretar al Curții Supreme, 8 numiți la Curtea Supremă, 2 numiți la Consiliul Judiciar și 2 numiți la Ministerul Justiției).
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: numărul total include toate nivelurilor deținătorilor de funcții judiciare salariate, de la Lordul Președinte al Curții Supreme la judecătorii de tribunal/judecătorii.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: grupul 1 include grefierii administrativi, judecătorii de instanță teritorială, tribunal, membrii comisiilor, președintele și membrii Tribunalului de Apel, membrii Tribunalului Funciar, avocatul consultant oficial.

Media europeană de 20,92 judecători la 100 000 de locuitori rămâne stabilă pe parcursul celor trei exerciții de raportare. Similar ciclului anterior, putem observa că numărul judecătorilor de profesie care îi exercită atribuțiile în instanță diferă considerabil de la o țară la alta și de la un sistem judiciar la altul. În general vorbind, se poate observa un contrast între statele Europei Occidentale și statele Europei Centrale și de Est, acestea din urmă fiind caracterizate de un număr mai mare de judecători/nr. locuitori.

Această diferență poate fi explicată în parte prin faptul că unele sisteme funcționează integral cu judecători de profesie (**Albania**, **Andorra**, **Armenia**, **Azerbaidjan**, **Bulgaria**, **Cipru**, **Croația**, **Georgia**, **Grecia**, **Irlanda**, **Islanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Malta**, **Republica Moldova, Muntenegru**, **Olanda**, **Portugalia**, **România**, **Turcia**, **Ucraina**), pe când alte sisteme, precum cele din **Norvegia**, **Danemarca**, **Suedia**, **Germania** sau **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, acordă un rol semnificativ, chiar preeminent judecătorilor consultanți/magistraților. În **Franța**, judecătorii consultanți fac parte din completul instanțelor pentru conflicte de muncă și al instanțelor de drept comercial. Sistemele judiciare din **Slovenia**, **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și, în mai mică măsură, **Germania**, sunt caracterizate în același timp atât printr-un nivel semnificiativ de profesionalizare și prin locul important conferit judecătorilor consultanți.

Dezechilibrul observat se poate datora într-o oarecare măsură și faptului că – după cum a evidențiat Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni – "țările est-europene care au fost conduse de regimuri autoritare văd legea și justiția ca factori care conferă legitimitatea esențială pentru reconstruirea democrației" (Opinia nr.3(2002) a CCJE, para. 11).

Statele europene care au cel mai mare număr de judecători de profesie (peste 30 de judecători la 100 000 de locuitori) sunt statele din fosta Iugoslavie (**Croația**, **Muntenegru**, **Serbia**, **Slovenia**, **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**), la care se adaugă **Bulgaria**.

Datele privind of **Luxemburg** și **Monaco** trebuie corelate cu numărul mic de locuitori, care are impact asupra indicatorului la 100.000 de locuitori, și a cauzelor privind activitatea economică. Printre sistemele în care judecătorii de profesie numiți permanent au o poziție preeminentă, un număr mic de judecători (sub 8 la 100.000 de locuitori) se observă în țările caucaziene (**Armenia**, **Azerbaidjan** și **Georgia**) și în **Irlanda**. Comparația cu **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie – Scoția**, care raportează tot un număr mic de judecători de profesie (sub 4 la 100.000 de locuitori), este irelevant în măsura în care acestea au un sistem de justiție care utilizează numeroși judecători consultanți (magistrați) care se ocupă de peste 90% dintre cauze.

Figura 7.3 Numărul de judecători de profesie la 100.000 de locuitori între 2006 şi 2012 (Q1, Q46)

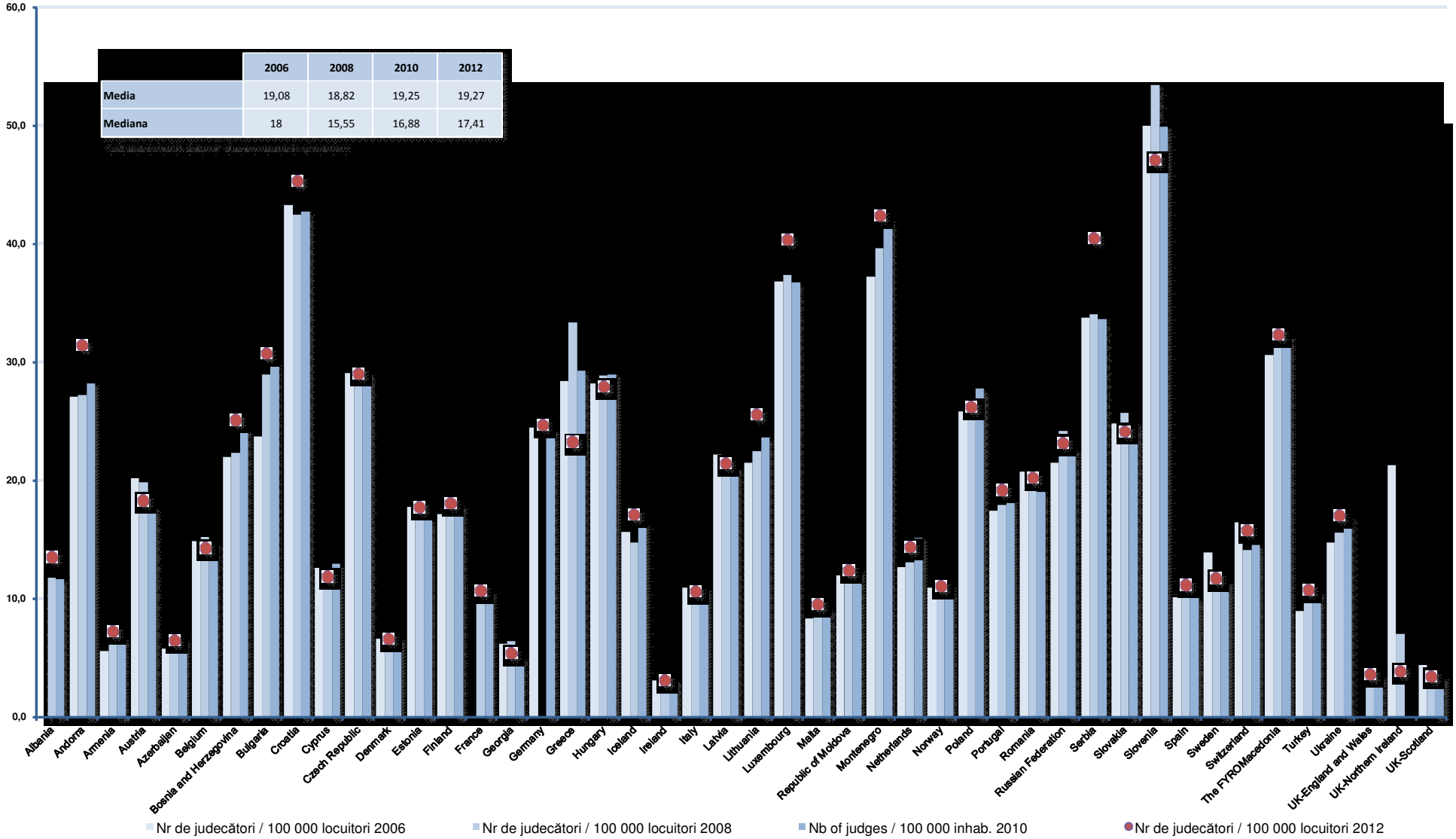

	2006	2008	2010	2012
Media	19,08	18,82	19,25	19,27
Mediana	18	15,55	16,88	17,41

Această figură a fost realizată în baza datelor furnizate de state și entități în cele patru exerciții. Numai datele pentru **Albania**, **Germania**, **Franța** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord** nu sunt complete, fiind bazate pe trei exerciții.

În 18 state sau entități din 47, numărul judecătorilor de profesie la 100.000 de locuitori a scăzut între 2006 și 2012. Spre deosebire de exercițiul anterior, această observație are caracter general și nu mai privește în special țările Europei Occidentale. Tendința de mai sus trebuie interpretată în lumina comentariilor făcute de statele membre, prezentate după tabelul 7.2. Analiza numărului brut al judecătorilor între 2006 și 2012 explică această tendință ca rezultând în mod esențial din efectele demografice: în 72% dintre statele în cauză, populația generală a crescut între 2006 și 2012, acesta constituind motivul principal pentru variația proporției, calculată în baza comună a numărului de locuitori la 1 ianuarie 2012.

De fapt, dintre statele în care numărul judecătorilor de profesie la 100 000 de locuitori scade, numărul judecătorilor din 2012 a scăzut semnificativ (în cifre absolute) numai în **Grecia** și în **Marea Britanie – Irlanda de Nord (RU)**, în aceasta din urmă – care numără peste 70 de judecători consultanți – în valoare absolută. În privința celorlalte state, de-a lungul anilor proporțiile s-au îmbunătățit. Evoluția din **Marea Britanie – Irlanda de Nord** pare să prezinte diferențele cele mai mari, însă trebuie interpretată în lumina faptului că cifra comunicată pentru exercițiul din 2006 include și numărul judecătorilor consultanți (243) și pare să fie prezentată, similar datelor pentru 2008, în termeni de persoane, nu exprimtă în echivalent normă întreagă. Scăderea observată în **Austria**, **Georgia**, **Suedia**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie – Scoția** datează de mai mult timp, iar numărul judecătorilor de profesie de fapt a crescut din 2010 (a rămas stabil în **Marea Britanie – Scoția**). Este posibil ca alte state sau entități să își fi modificat metodele de calcul sau de colectare a datelor (**Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** între 2006 și 2008; **Federația Rusă** între 2010 și 2012). În ceea ce privește **Danemarca**, a fost adoptată o interpretare mai restrictivă a categoriei judecătorilor de profesie, în urma căreia au fost excluse din total unele tipuri de posturi.

Dimpotrivă, unele state își continuă reformele sporind resursele umane dedicate funcției judecătorești (**Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Muntenegru** și **Ucraina**). Influența statutului recent de stat membru al Uniunii Europene, sau de stat candidat, poate constitui o explicație pentru această tendință a creșterii numărului de judecători (**Bulgaria**, **Turcia**). În **Spania**, numărul judecătorilor de profesie a crescut semnificativ de la ultimul exercițiu, pe când evoluția observată în **Portugalia** pare să ilustreze tendința generală. Creșterea pare și mai evidentă în **Albania**, **Andorra**, **Armenia** și **Lituania**, practic un rezultat al scăderii populației în aceste țări. În plus, în mod specific pentru **Lituania**, cifra comunicată pentru 2012 reflectă situația de fapt și necesitatea de a asigura supleanți, în timp ce numărul de posturi bugetare de judecători nu s-a schimbat cel puțin din 2007 (787 posturi). În ceea ce privește **Franța**, **Malta**, **Monaco** și **Olanda**, evoluția este veche și în prezent tinde către stabilizare, chiar către o inversare a tendinței, ca în **Olanda**. **Serbia** constituie un caz special în cadrul acestui ciclu. De fapt, numărul mare al judecătorilor de profesie din 2012 este consecința deciziei Curții Constituționale prin care s-a hotărât reinstituirea în funcție a judecătorilor și procurorilor demiși din funcție în urma punerii în aplicare a așa-numitei legi a “lustrației” din 2010. Această măsură, dictată de imperativele standardelor europene, ar necesita cu siguranță – după cum a sugerat și Comisia Europeană cu ocazia negocierilor de aderare – o nouă strategie a reformei judiciare.

Figura 7.4 Evoluția numărului de judecători de profesie la 100.000 de locuitori între 2006 și 2012 (in %) (Q1, Q46)

State/entități	Nr. judecători / 100 000 locuit. 2006	Nr. judecători / 100 000 locuit. 2008	Nr. judecători / 100 000 locuit. 2010	Nr. judecători / 100 000 locuit. 2012	Evoluția 2006-2012 (%)
Albania		11,8	11,7	13,5	NC
Andorra	27,1	27,2	28,2	31,5	16,2%
Armenia	5,6	6,8	6,7	7,2	30,3%
Austria	20,2	19,9	17,8	18,3	-9,5%
Azerbaidjan	5,8	5,7	6,7	6,5	12,2%
Belgia	14,9	15,2	14,8	14,3	-4,0%
Bosnia și Herțegovina	22,0	22,3	24,4	25,1	14,0%
Bulgaria	23,7	29,0	29,8	30,7	29,6%
Croația	43,3	42,5	42,8	45,3	4,7%
Cipru	12,6	12,5	12,9	11,9	-5,5%
Republică	29,1	29,2	29,1	29,1	-0,2%
Danemarca	6,6	6,9	6,7	6,6	0,4%
Estonia	17,8	17,7	16,7	17,7	-0,5%
Finlanda	17,1	17,4	18,0	18,1	5,4%
Franța		10,8	10,7	10,7	NC
Georgia	6,2	6,4	5,2	5,4	-12,8%
Germania	24,5	NC	24,3	24,7	1,1%
Grecia	28,4	33,3	29,3	23,3	-18,2%
Ungaria	28,2	28,9	29,0	27,9	-1,0%
Islanda	15,7	14,7	16,3	17,1	9,0%
Irlanda	3,1	3,3	3,2	3,1	0,7%
Italia	11,0	10,2	11,0	10,6	-3,1%
Letonia	22,2	20,8	21,2	21,5	-3,4%
Lituania	21,5	22,5	23,6	25,6	18,9%
Luxemburg	36,8	37,4	36,7	40,4	9,7%
Malta	8,3	8,7	9,3	9,5	13,9%
Republica Moldova	12,0	12,9	12,4	12,4	3,2%
Monaco	54,5	112,5	100,3	102,4	87,7%
Muntenegru	37,2	39,7	41,9	42,4	13,9%
Olanda	12,7	13,1	15,2	14,4	13,2%
Norvegia	10,9	11,3	11,2	11,0	0,8%
Polonia	25,8	25,9	27,8	26,2	1,6%
Portugalia	17,4	18,0	18,4	19,2	10,0%
România	20,7	19,2	19,0	20,2	-2,5%
Federația Rusă	21,5	24,2	22,6	23,2	7,8%
Serbia	33,8	34,1	33,7	40,5	19,8%
Slovacia	24,8	25,7	24,9	24,2	-2,6%
Slovenia	50,0	53,5	49,9	47,1	-5,8%
Spania	10,1	10,7	10,2	11,2	10,5%
Suedia	13,9	11,3	11,5	11,8	-15,7%
Elveția	16,5	14,1	14,5	15,8	-4,0%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	30,6	32,2	32,3	32,4	5,8%
Turcia	9,0	10,0	10,6	10,7	19,7%
Ucraina	14,8	15,5	16,9	17,1	15,4%
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor		3,5	3,6	3,6	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	21,3	7,0		3,8	-81,9%
Marea Britanie - Scoția	4,4	3,5	3,5	3,5	-21,5%
Media	20,3	20,9	21,0	21,0	4,2%
Mediana	19,0	16,5	17,3	17,7	2,4%
Minima	3,1	3,3	3,2	3,1	-81,9%
Maxima	54,5	112,5	100,3	102,4	87,7%

Figura 7.5 Distribuția (în %) judecătorilor de profesie între instanțe de fond, de apel și instanțe supreme (Q46)

State/entități	Total judecători de profesie (FTE)	Judecători instanțe de fond	Judecători instanțe de apel	Judecători instanțe supreme
Albania	380	78,9%	16,8%	4,2%
Andorra	24	50,0%	50,0%	0,0%
Armenia	219	74,9%	17,4%	7,8%
Austria	1547	85,6%	10,2%	4,2%
Azerbaidjan	600	NC	NC	NC
Belgia	1598	80,9%	19,1%	1,9%
Bosnia și Herțegovina	962	69,1%	21,0%	9,9%
Bulgaria	2239	53,1%	38,4%	8,6%
Croația	1932	71,3%	26,6%	2,1%
Cipru	103	87,4%	NC	12,6%
Republică Cehă	3055	60,8%	31,6%	7,7%
Danemarca	372	69,6%	25,3%	5,1%
Estonia	228	73,2%	18,4%	8,3%
Finlanda	981	75,8%	19,8%	4,4%
Franța	7032	70,6%	24,1%	5,3%
Georgia	242	69,4%	24,0%	6,6%
Germania	19832	74,9%	20,5%	4,6%
Grecia	2574	59,0%	31,5%	9,5%
Ungaria	2767	60,4%	36,9%	2,7%
Islanda	55	78,2%	NC	21,8%
Irlanda	144	94,4%	NC	5,6%
Italia	6347	77,7%	17,6%	4,7%
Letonia	439	59,9%	28,7%	11,4%
Lituania	768	89,1%	6,6%	4,3%
Luxemburg	212	87,7%	NC	19,3%
Malta	40	85,0%	15,0%	NC
Republica Moldova	441	73,0%	19,5%	7,5%
Monaco	37	43,2%	13,5%	43,2%
Muntenegru	263	68,4%	24,7%	6,8%
Olanda	2410	77,0%	21,5%	1,5%
Norvegia	557	66,2%	30,2%	3,6%
Polonia	10114	93,3%	4,9%	1,7%
Portugalia	2009	73,7%	22,2%	4,2%
România	4310	46,4%	51,4%	2,2%
Federația Rusă	33232	NC	NC	0,4%
Serbia	2916	76,4%	22,4%	1,2%
Slovacia	1307	66,6%	26,9%	6,4%
Slovenia	970	81,0%	15,5%	3,5%
Spania	5155	70,7%	27,8%	1,5%
Suedia	1123	68,2%	28,9%	2,9%
Elveția	1271	68,7%	28,3%	3,0%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	668	79,6%	17,4%	3,0%
Turcia	8126	93,5%	NC	6,5%
Ucraina	7754	79,5%	19,9%	0,6%
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2016	NC	NC	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	70	81,5%	4,3%	14,2%
Marea Britanie - Scoția	185	90,8%	9,2%	NC
Media	**2971**	**73,5%**	**22,8%**	**6,7%**
Mediana	**981**	**74,3%**	**21,5%**	**4,6%**
Minim	**24**	**43,2%**	**4,3%**	**0,0%**
Maxim	**33232**	**94,4%**	**51,4%**	**43,2%**
Israel	651	70,5%	27,2%	2,3%

Comentarii:

Andorra: Andorra nu are Curte Supremă. Înalta Curte (*Tribunal Supérieur*), care este ultima instanță judiciară, are competența de a judeca apeluri împotriva hotărârilor adoptate în primă instanță de către *Batllia* din Andorra în materie civilă și de contencios administrativ și de către *Tribunal de Corts* în materie penală. Aceasta cuprinde un președinte și opt magistrați. *Tribunal de Corts* (curte de apel și tribunal pentru judecarea infracțiunilor grave) intervine în primă instanță pentru judecarea infracțiunilor grave sau pentru a asigura executarea propriilor hotărâri sau a altor hotărâri. De asemenea, acționează prin intermediul președintelui său ca instanță pentru supravegherea penitenciarelor și executării sentințelor. Judecă acțiuni în apel introduse împotriva hotărârilor adoptate de *Tribunal de Batlles* (delicte minore) și de judecători (contravenții). În prezent, este formată din președinte, vicepreședinte, un magistrat și doi magistrați supleanți care funcționează cu normă parțială. *Batllia* din Andorra este instanță de fond și investigație judiciară pentru toate tipurile de cauze. *Batllia* și *Batlles* (judecătorii) intervin în primă instanță pentru toate tipurile de spețe, cu excepția infracțiunilor grave. Batllia care cuprinde toți Batlles (cel puțin 8 și un președinte) poate funcționa în complet de unul sau mai mulți membri. În 2012, a cuprins 12 Batlles, inclusiv președintele.
Bosnia și Herțegovina: categoria Curții Supreme cuprinde 3 instanțe cu competență generală. În primul rând, la nivel de entitate, există Curtea Supremă a Federației Bosniei și Herțegovinei și Curtea Supremă din Republika Srpska. Ambele curți funcționează ca cea mai înaltă instanță în cadrul entității statale respective, revizuind hotărârile pronunțate de instanțele plasate pe nivelul imediat inferior. În al doilea rând, există Curtea Bosniei și Herțegovinei, având competență penală, de contencios administrativ și apel. Cu toate acestea, nu are competențe asupra hotărârilor adoptate la nivelul Curților Supreme. În cadrul jurisdicției sale penale, Curtea din Bosnia-Herţegovina judecă spețe încadrate ca infracțiuni conform legislației din BiH, care includ crime de război, infracțiuni de crimă organizată, infracțiuni economice și cazuri de corupție. Competenţa administrativă presupune ca această Curte a Bosniei-Herţegovina să instrumenteze cauzele privind hotărârile emise de instituțiile din Bosnia Herţegovina și de alte organizații publice, cum ar fi litigiile privind proprietatea legate de exercitarea funcției publice între stat și entitățile acestuia, încălcările legii electorale etc. Secția de Apel ia decizii numai în apelurile împotriva hotărârilor pronunțate de secțiile de primă instanță ale Curții.
Cipru: Cipru are un sistem ce cuprinde două niveluri de jurisdicţie. Curtea Supremă este curtea de apel, iar hotărârile acesteia sunt finale.
Republica Cehă: Republica Cehă are un sistem ce cuprinde patru niveluri de jurisdicţie. Numărul judecătorilor înaltelor curți este inclus în numărul judecătorilor instanțelor de apel.
Lituania: instanțele regionale din Lituania îndeplinesc atât rolul de instanțe de fond, cât și pe cel de curți de apel. Prin urmare, numărul judecătorilor din aceste instanțe (159) a fost raportat la prima secțiune. Curtea Supremă de Contencios Administrativ funcționează ca instanță de apel; prin urmare, judecătorii acesteia (18) au fost incluși în numărul judecătorilor curților de apel. De asemenea, această instanță are dreptul de a repeta audierile, în condițiile legii.
Luxemburg: numărul total al judecătorilor de profesie indicat (212) nu corespunde numărului total al judecătorilor în funcție din fiecare instanță, având în vedere că unii judecători își exercită atribuțiile la două niveluri. De exemplu, Curtea Constituțională este constituită din judecători ai Înalte Curți de Casație și ai Curții de Contencios Administrativ.
Malta: nu există Curte Supremă; Curtea de Apel este instanţa în al doilea grad de jurisdicţie. Pe nivelul următor, Curtea Constituțională este prezidată de 3 judecători care alcătuiesc instanţa cunoscută sub denumirea de Curte de Apel cu competenţă superioară.
Monaco: două jurisdicții pot fi considerate Curți Supreme în Monaco:
- *Tribunal Suprême,* care intervine în domeniul dreptului administrativ și al dreptului constituțional, este constituit din 5 membri permanenți și 2 membri supleanți, desemnați de prinț pentru un mandat de patru ani.
- *Cour de révision,* nivelul cel mai înalt al sistemului judiciar din Monaco, era constituită în 2012 dintr-un președinte, un vicepreședinte și 7 *conseillers* desemnați de prinț și exercitând atribuțiile specifice postului în care au fost numiți.
Aceste jurisdicții nu se funcționează permanent, ci se întrunesc în cadrul unor sesiuni specifice.
Muntenegru: pentru 2012, numărul judecătorilor de apel de profesie include atât judecătorii Curții Supreme și pe cei ai curților de apel. Înaltele Curți se pronunță atât în primă instanță, cât și în apel, iar Curțile de Apel se pronunță în apel.
Olanda: 1. exclude Tribunalul pentru apel în domeniul dreptului comercial și al proprietății industriale (CBb), Curtea Supremă (Hoge Raad) și Consiliul de Stat (Raad van State); 2. Tribunalul pentru apel în domeniul dreptului comercial și al proprietății industriale (CBb) și Înalta Curte de contencios administrativ (CRvB), și exclude Curtea Supremă (Hoge Raad) și Consiliul de Stat (Raad van State).
Polonia: structura instanțelor poloneze cuprinde trei niveluri de jurisdicţie, însă numai două faze procesuale. Prin urmare, unii judecători lucrează atât pentru instanţele de fond, cât și pentru cele de apel. Diferența este rezultatul agregării judecătorilor de la curțile teritoriale și regionale într-un grup și a celor de la curțile de apel în alt grup.
România: trebuie menționat că, în conformitate cu legislația în vigoare în 2012 (competențele se vor schimba odată cu intrarea în vigoare a noului Cod de procedură penală, în februarie 2014), sistemul judiciar din România era organizat după cum urmează: 1) instanțe de fond, numite „judecătorii", având competență pentru judecata în primă instanță; 2) tribunale, care sunt în general instanţe de apel la sentința din fond (judecători de apel), dar și în unele cauze de primă instanță și în recurs (în care se judecă legalitatea); 3) curți de apel, judecă la al doilea nivel de jurisidicţie, dar și unele cazuri în primă instanță și la nivel de apel pe fond; 4) Înalta Curte de Casație și Justiție, unică, în calitate de curte supremă, care se pronunță în special în apelurile înaintate împotriva hotărârilor curților de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege. În aceste condiții, la întrebarea 46.1 au fost menționați judecătorii de la nivel de judecătorie, iar la întrebarea 46.2 au fost menționați judecătorii tribunalelor și curților de apel.
Federația Rusă: la desemnarea unui judecător, nu se stabilește dacă acesta este judecător de primă instanță sau de apel. În această privință, nu sunt disponibile date privind judecătorii de apel din sistemul instanțelor cu competență generală. Numărul judecătorilor de profesie din cadrul Curții Supreme include 55 de judecători ai Curții Supreme Comerciale a Federației Ruse și 90 de de judecători ai Curții Supreme a Federației Ruse.
Serbia: datele au fost furnizate la data de 15 octombrie 2013. Numărul judecătorilor instanțelor de fond a inclus judecătorii încadraţi în judecătorii (1 499), instanțele penale (523), instanțele comerciale (169) și curtea de contencios

administrativ (37). Numărul judecătorilor de apel include judecătorii instanțelor superioare (206), ai curților de apel (206), ai Înaltei Curți pentru Delicte (60) și ai Curții Comerciale de Apel (31). Numărul judecătorilor Curții Supreme de Casație este 34. Creșterea numărului de judecători de profesie au Curții Supreme, comparativ cu datele din 2010 derivă din faptul că, în urma unor hotărâri ale Curții Constituționale, au fost reinstituiți în funcție anumiți judecători și procurori.
Slovenia: în ciclul de evaluare anterior, judecătorii instanței de contencios admministrativ au fost incluși în rândul judecătorilor de apel, aceștia având poziția de judecători de instanță de rang superior. Având în vedere faptul că aceștia judecă spețe de contencios administrativ în primă instanță, și pentru a asigura compatibilitatea cu răspunsul la întrebarea 42, unde instanța de contencios administrativ este clasificată drept instanță de fond, pentru 2012 au fost numărați ca judecători de primă instanță. Structura judecătorilor la 31 decembrie 2012, în funcție de diferitele niveluri ale instanțelor și faze procesuale, este următoarea:
1) Instanțe de fond:
- judecătorii (44): 458 judecători (78 bărbați, 380 femei)
- tribunale (11): 265 judecători (62 bărbați, 203 femei)
- instanțe pentru litigii de muncă și sociale (4): 41 judecători (10 bărbați, 31 femei)
- instanțe de contencios administrativ (1): 33 judecători (6 bărbați, 27 femei)
2) Curți de apel:
- instanțe de rang superior (4): 139 judecători (38 bărbați, 101 femei)
- instanțe de rang superior pentru litigii de muncă și sociale (1): 13 judecători (5 bărbați, 8 femei)
3) Curtea Supremă: 34 judecători (21 bărbați, 13 femei)
Elveția: competența extinsă de judecare a apelurilor de către curțile supreme ale cantoanelor și protecția judiciară sporită acordată cetățenilor au avut ca rezultat o creștere a numărului de judecători de apel.
"Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": numărul judecătorilor de profesie de primă instanță include judecătorii tuturor celor 27 de instanțe de fond și ai instanței de contencios administrativ. Numărul judecătorilor de profesie de apel include toți judecătorii celor 4 curți de apel și judecătorii înaltei curți de contencios administrativ.
Turcia: creșterea numărului de judecători de profesie ai Curții Supreme între 2010 și 2012 este justificată de faptul că, pentru a reduce volumul masiv de activitate, au fost adoptate în data de 21 septembrie 2011 modificările la Legea nr. 6110 adoptată de Adunarea Generală a Marii Adunări Naționale a Turciei și la legile privind înființarea Curții Supreme și Președinția Consiliului de Stat. În conformitate cu articolele 1 și 7 ale Legii nr. 6110, a crescut numărul camerelor și, în consecință, și al membrilor instanțelor.
Ucraina: numărul menționat al judecătorilor de profesie ai Curții Supreme se referă la numărul judecătorilor Înaltei Curți specializate în cauze civile și penale, și ai Înaltei Curți de contencios administrativ, Înaltei Curți Comerciale, precum și judecătorii Curții Supreme.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: nu a fost posibilă furnizarea numărului de judecători din instanţele de fond și de apel, pentru că este posibil ca procedurile să fie instituite în mai multe instanțe diferite, și este posibil ca judecătorii să fie desemnați să funcționeze la nivelul mai multor instanțe, care pot fi considerate instanțe de fond și de apel, de exemplu, judecătorii itineranți care sunt desemnați pentru a judeca în Curțile Coroanei și instanțele teritoriale; ambele categorii de instanțe pot judeca litigii pe fond sau apeluri. Din acest motiv, s-au putut furniza numai cifrele totale și o distribuție pe sexe a acestora.
Marea Britanie – Scoția: numărul judecătorilor de primă instanță include 21 judecători ai camerei externe; 1 președinte al instanței pentru fondul funciar; 142 judecători-șerifi și 4 magistrați salariați. Numărul judecătorilor de apel include 11 judecători ai camerei interne și 6 judecători-șerifi președinți. Judecătorii camerei internei și ai camerei externe sunt judecătorii Curții de Sesiune (cauze civile) și ai Înaltei Curți de Justiție (cauze penale), care sunt Curți Supreme care audiază cauze pe fond și apeluri.

38 de state sau entități au furnizat date specificând distribuția judecătorilor de profesie pe diferite niveluri de jurisdicție. Diversitatea organizării sistemelor judiciare a determinat statele să își completeze răspunsurile cu comentarii detaliate (a se vedea mai sus), pentru a specifica ce anume ar trebui inclus la fiecare categorie. Trebuie remarcat că atunci când citim aceste comentarii, defalcarea nu este întotdeauna foarte clară, de exemplu anumite curți de apel sunt competente să pronunțe hotărâri în primă instanță în unele cauze, iar unele instanțe care aparțin nivelului cel mai înalt al ierarhiei judiciare acționează în calitate de curți de apel în anumite cauze. **Azerbaidjan** și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** nu au putut oferi informații privind această defalcare. **Andorra**, **Cipru** și **Malta** au un sistem judiciar organizat pe două niveluri, în cadrul căruia înaltele curți de apel sunt nivelul ultim de jurisdicţie. **Luxemburg** și **Marea Britanie – Scoția** nu au putut comunica date cuantificate privind judecătorii care se pronunță în apel și recurs, prin urmare datele comunicate de acestea trebuie interpretate din această perspectivă.

Această primă analiză va permite o mai bună înțelegere a modului în care statele își adaptează numărul de judecători la nivelul diferitelor faze procesuale. Aceste date vor fi corelate cu rata apelurilor înaintate împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță și cu volumul de activitate la fiecare nivel de instanță. O rată mare de apeluri și apeluri în casație demonstrează un sistem procedural care reflectă o societate mai pronunțat litigioasă, prin urmare un sistem de justiție mai puțin acceptat și mai aglomerat.

În 20 de state sau entități, 70% până la 85% din toți judecătorii de profesie sunt judecători de primă instanță, judecătorii de apel reprezentând apoi 15% până la 30% din total, cu excepția **Marii Britanii – Irlanda de Nord** unde judecătorii de apel constituie 4%. Numai **România** a raportat mai mulți judecători de apel (51%) decât judecători de primă instanță (46%). Această proporție ar trebui interpretată prin prisma competențelor specifice ale curților de apel, care judecă și în primă instanță anumite tipuri de cauze. În **Ungaria** și

Bulgaria, numărul judecătorilor de apel rămâne semnificativ (respectiv 37% și 38%), chiar dacă este în scădere față de ultimul exercițiu. Diferența vizibilă remarcată în **Lituania**, **Polonia** și **Federația Rusă** între numărul judecătorilor de primă instanță și numărul judecătorilor de apel în detrimentul celei de-a doua categorii, ar trebui interpretată în lumina comentariilor furnizate de aceste state.

În mod logic, în majoritatea statelor sau entităților, judecătorii Curții Supreme reprezintă mai puțin de 10% din numărul total al judecătorilor. Cu excepția statelor foarte mici, precum **Monaco** și **Andorra**, care nu pot fi comparate cu alte state, având în vedere dimensiunile acestora și, în consecință, organizarea specifică a sistemelor judiciare, **Bosnia și Herțegovina**, **Grecia**, **Letonia** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord** sunt statele care au proporția ceea mai mare de judecători ai Curților Supreme. Datele pentru **Islanda** pot fi explicate prin absența judecătorilor care intervin în apel, iar cele pentru **Luxemburg** sunt justificate prin statutul specific al judecătorilor care judecă faza de recurs și care, foarte adesea, țin de alte tribunale. În sfârșit, datele pentru **Cipru** ar trebui interpretate în lumina specificității sistemului său judiciar, organizat pe două niveluri, în cadrul căruia judecătorii de apel constituie practic ultimul nivel de judecată.

7.3 Judecătorii de profesie care practică ocazional

Pentru a răspunde cerințelor legitime ale justițiabililor privind proximitatea și celeritatea actului de justiție, unele state sau entități au completat numărul judecătorilor apelând la judecători care judecă spețe numai ocazional.

Acești judecători de profesie sunt uneori denumiți *judecători care nu prezidează* sau *judecători supleanți*. Această opțiune este disponibilă în special în statele sau entitățile de *drept cutumiar,* pentru avocați care urmează să devină judecători cu normă întreagă. Prin urmare, aceștia sunt profesioniști cu experiență în domeniul juridic, care au o bază solidă de formare profesională în domeniul dreptului și care deja au beneficiat de formare specifică în privința atribuțiilor judecătorești. În **Malta**, de exemplu, ca excepție de la regulă, Tribunalul pentru cereri de chemare în judecată cu valoare redusă este prezidat de un avocat, care nu este judecător, funcționează cu normă parțială și are siguranța mandatului pentru o perioadă de cinci ani.În alte țări, precum **Norvegia**, judecătorii de instanță și avocații care au atins vârsta pensionării pot audia anumite cauze, atunci când instanța are nevoie de judecători suplimentari.

Acest sistem de practică ocazională presupune de obicei un număr limitat de ședințe de judecată în instanță pe lună: maximum 6 ședințe de 4 zile pe lună pentru judecătorii de proximitate (“juges de proximité”) în **Franța** și între 15 și 50 de zile pe an pentru **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**.

Acești judecători lucrează cu normă parțială, ocazional și, în general, sunt remunerați în funcție de numărul de ședințe de judecată la care au participat pe parcursul unei luni.

12 state sau entități (**Andorra**, **Bosnia și Herțegovina**, **Franța**, **Malta**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Olanda**, **Norvegia**, **Suedia**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord** și **Marea Britanie – Scoția**) au oferit date privind judecătorii de profesie care practică ocazional.

Printre judecătorii care practică ocazional, trebuie să face distincție între acei judecători care intervin în funcție de necesități, pentru a-i sprijini pe judecătorii permanenți (**Bosnia și Herțegovina**, **Muntenegru**, **Norvegia**) și cei care își exercită atribuțiile într-o anumită instanță, care nu funcționează permanent (**Andorra**, **Monaco**). Scopul exercițiului de evaluare este mai curând să analizeze numărul judecătorilor care intervin “după necesități” pentru că acesta ilustrează eforturile statelor de a identifica soluții specifice, viabile și adecvate pentru a reduce numărul cauzelor restante aflate pe rolul instanțelor, suplinind judecătorii de profesie permanenți. În această subcategorie, se poate face distincția între judecătorii desemnați în mod temporar și specific pentru acest scop (**Bosnia și Herțegovina**) și judecătorii transferați de la un tribunal la altul, temporar sau permanent (**Muntenegru**). În primul caz, statul reacționează sporind numărul personalului judiciar. În al doilea caz, statul adoptă o strategie dinamică de sporire a eficacității, fără a schimba numărul personalului judiciar. Este posibil să indicăm și o a treia soluție, iar **Lituania** constituie un exemplu în acest sens, prin inițiativa de a desemna ca președinți în 8 instanțe pe unii dintre membrii acelor instanțe, care să exercite temporar atribuțiile președintelui.

În **Olanda**, judecătorii care practică ocazional contribuie într-un fel la soluționarea litigiilor. În **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor,** ca și în **Marea Britanie – Irlanda de Nord**, există mai mulți judecători care practică ocazional decât judecători permanenți (în linii mari, 4 la 1 și 7 la 1), aceasta fiind una dintre particularitățile de drept cutumiar.

Zece state au indicat în mod explicit că nu au judecători care practică ocazional: Albania**,** Ungaria**,** Irlanda**,** Italia**,** Lituania**,** Malta**,** Republica Moldova**,** Slovenia, “fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei” **și**

Ucraina**. Se poate deduce din răspunsurile oferite de celelalte 22 de state că nici acolo nu există astfel de aranjamente.**

Comentarii:

Andorra: *Tribunal de Corts* este constituit în prezent din președinte, vicepreședinte, un magistrat și doi magistrați supleanți care lucrează cu normă parțială.
Bosnia și Herțegovina: numărul judecătorilor de rezervă nu este inclus în numărul judecătorilor de profesie care funcționează în cadrul instanțelor. Judecătorii de rezervă sunt numiți de Înaltul Consiliu Judiciar și pentru Procurori în urma solicitării unui președinte de instanță, pe durată temporară (până la 2 ani). Aceștia funcționează în cadrul instanțelor cu competență generală. Rolul lor este să sprijine instanțele pentru a reduce numărul cauzelor restante, sau pentru a înlocui temporar judecătorii care absentează perioadă prelungită.
Judecătorii de rezervă își îndeplinesc atribuțiile având program de lucru normal.
Franța: statutul de "*juges de proximité"* nu există în jurisdicțiile administrative.
Germania: numărul judecătorilor care practică ocazional, cu normă redusă, este inclus în numărul judecătorilor de profesie.
Lituania: 8 instanțe nu aveau președinte, iar judecătorii acestor curți au funcționat temporar în calitate de președinți de instanță, în conformitate cu Legea privind instanțele.
Malta: nu există judecători de profesie cu normă parțială care funcționează în instanțe, toate instanțele fiind prezidate de un judecător sau de un magistrat, în funcție de competență. Cu toate acestea, există Tribunalul pentru cereri de chemare în judecată cu valoare redusă, prezidat de un avocat, nu de un judecător, care funcționează cu normă parțială și are siguranța mandatului pentru o perioadă de cinci ani, tribunalul acesta pronunțând hotărâri pentru toate cererile financiare care nu depășesc 3 494 €. Mai mult, avem Comisarii pentru Justiție, care funcționează cu normă parțială, care audiază și pronunță hotărâri în cauze de contravenții care nu constituie fapte penale, cum sunt contravențiile rutiere sau delictele minore. Cifrele indicate pentru judecătorii de profesie care practică ocazional reflectă aceste două tribunale, existând 9 Comisari pentru Justiție și 10 arbitri ai Tribunalului pentru cereri de valoare redusă.
Monaco: *Cour de révision* și *Tribunal Suprême* nu funcționează permanent, iar judecătorii acestora participă la sesiuni specifice și sunt compensați pentru îndeplinirea acestor atribuții și pentru cheltuielile aferente. Dacă majoritatea membrilor *Cour de révision* sunt judecători de profesie, conform definiției CEPEJ, membrii *Tribunal Suprême* sunt selectați din rândul "avocaților deosebit de competenți" (articolul 2 al regulamentului nr. 2.984 din 16 aprilie 1963 privind organizarea și funcționarea *Tribunal Suprême*), ceea ce implică faptul că membrii acestuia nu sunt întotdeauna judecători "formați și remunerați ca atare".
Muntenegru: în conformitate cu articolul 42 al Legii privind Consiliul Judiciar, Consiliul Judiciar poate detașa temporar un judecător, cu acordul acestuia, la o altă instanță de același nivel, de nivel inferior sau superior. În 2012, Consiliul Judiciar a adoptat 7 decizii de detașare a judecătorilor la alte instanțe, care au fost remunerați conform nivelului salarial din instanța în care au fost detașați.
Norvegia: numărul indicat constă în judecători și avocați ai instanțelor de fond și de apel, care au împlinit vârsta pensionării, însă sunt dispuși să participe la soluționarea cazurilor de apel, atunci când instanța are nevoie de mai mulți judecători. Numărul de cauze soluționate pe an variază de la un judecător la altul, însă, în general, volumul de activitate anual al acestor judecători nu depășește câteva luni – echivalent normă întreagă.
Olanda: cifrele includ atât judecătorii instanțelor de fond, cât și ai curților de apel. Cifra este pentru 2011, nu există date mai noi disponibile.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: acesta este totalul (8 858) celor care dețin funcții judiciare remunerate cu onorariu (unii având mai mult decât un post remunerat cu onorariu, iar unii care au o combinație de onorariu și activitate salariată).
Marea Britanie – Irlanda de Nord: totalul (563) include 375 oficiali judiciari și 188 magistrați consultanți. Această cifră include și membrii Tribunalului de Apel care intră sub responsabilitatea administrativă a Curții și Tribunalului Irlandei de Nord (NICTS) (Ministerul Dezvoltării Sociale deține responsabilitatea statutară).
Marea Britanie – Scoția: totalul (95) include 17 judecători temporari, 72 șerifi cu normă parțială, și 6 magistrați salariați cu normă parțială (aceste cifre includ judecători și șerifi pensionați, reangajați).

7.4 Judecători consultanți

În conformitate cu jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, nu există nicio obiecție în temeiul articolului 6§1 *per se* față de participarea judecătorilor consultanți la pronunțarea hotărârilor într-o instanță (*Le Compte, Van Leuven et De Meyere v. Belgique*, app. n° 6878/75; 7238/75, 23/06/1981, §§ 57 et 58 și, mai recent, *Ibrahim Gürkan împotriva Turciei*, app. n°10987/10, 3/07/2012). Practic, garanția unei justiții de calitate, în conformitate cu standardele europene, se axează pe funcția de judecată care, conferită în mod derogativ unor judecători consultanți, îi învestește pe aceștia cu aceleași drepturi și obligații pe care le au și judecătorii de profesie. Prin urmare, toate principiile stabilite în baza condiției fundamentale de imparțialitate se aplică judecătorilor consultanți în aceeași măsură ca și judecătorilor de profesie (*Langborger v. Suède*, app. n° 11179/84, 22/06/1989, §§ 34-35 ; *Cooper v. Royaume-Uni* [GC], app. n° 48843/99, 16/12/2003, § 123.

Judecătorii consultanți pot fi *judecători* care nu au nicio pregătire de specialitate în domeniul juridic. Aceștia pot fi recrutați (de obicei de la caz la caz) pentru experiența lor specifică, pentru a asigura participarea publicului la activitățile judiciare. *Judecătorii consultanți* funcționează adesea în cadrul unui complet. În

Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor de exemplu, în *instanțele penale*, completul de 3 *judecători consultanți* (*magistrați*) are puterea de a hotărâ în cazul infracțiunilor pentru care pedeapsa nu depășește 6 luni închisoare și/sau amendă de 500 €. Se estimează că 95% dintre infracțiunile penale sunt soluționate de judecători consultanți. Aceștia au și competență în anumite cauze civile și de dreptul familiei. Însă există și cazuri în care *judecătorul consultant* acționează ca judecător unic. Spre deosebire de statele de drept cutumiar, aproape toate celelalte țări europene care au categoria *judecătorilor consultanți* recurg la un complet mixt, constituit dintr-o majoritate de judecători consultanți și cel puțin un judecător de profesie. În acest caz, judecătorii consultanți funcționează ca judecători asociați (Austria, Republica Cehă, Franța, Ungaria, Germania, Luxemburg, Monaco, Norvegia, Slovacia, Slovenia, Elveția). Rolul *judecătorilor consultanți* se poate limita la cauzele judecate în primă instanță (Estonia, Luxemburg, Slovacia), sau poate fi extins la judecarea apelurilor (Austria, Norvegia, Suedia, Elveția), dar niciodată la nivelul Curților Supreme. În majoritatea situațiilor, competența acestora este limitată. În Norvegia, de exemplu, și se permit două intervenții pe an, pe când în Republica Cehă pot compărea în instanță maximum 20 de zile pe an.

Un alt tip de judecător care nu este specializat în această profesie este judecătorul de pace. Acești judecători se ocupă în principal de cereri de chemare în judecată în materie civilă de importanță minoră (sau delicte minore). În unele țări, judecătorul de pace este judecător de profesie (chiar dacă poate fi plătit ocazional), pe când în alte țări, este considerat judecător care nu aparține profesiei, pentru că nu sunt remunerați, ci li se acoperă numai cheltuielile. Pentru a compara capacitatea instanțelor de a pronunța hotărâri judecătorești, trebuie luat în considerare și acest element, precum și numărul de ședințe de judecată la care participă și numărul de cauze de care se ocupă. Acest nivel de detaliu nu poate fi oferit într-un studiu atât de general, însă merită o analiză specifică. Statele sau entitățile nu au putut furniza pentru fiecare categorie numărul efectiv de zile de lucru pe lună, conform solicitării.

Judecătorii consultanți se ocupă în principal de cauze care nu constituie infracțiuni. Aceștia intervin în spețe legate de dreptul muncii (**Austria**, **Franța**, **Luxemburg**, **Monaco**, **Slovenia**) și dreptul comercial (**Austria**, **Franța**, **Monaco**, **Federația Rusă**). Cu toate acestea, în anumite state, aceștia participă numai la soluționarea cauzelor penale, și nu (**Estonia**, **Germania**, **Norvegia**, **Slovacia**), sau nu mai participă (**Slovenia**) la soluționarea celor civile. În **Republica Cehă**, *judecătorii consultanți* au dreptul de a participa atât la soluționarea cauzelor civile, cât și a celor penale. *Judecătorii consultanți* sunt uneori aleși de consilii locale sau regionale (**Estonia**, **Ungaria**, **Slovacia**, **Spania** – pentru un mandat de patru ani, sau **Republica Cehă**) sau de membrii din propriul sector de activitate (instanțe specializate în dreptul muncii în **Franța**, **Luxemburg** și **Monaco** și în materie comercială în **Franța** și **Monaco**).

Figura 7.6 Numărul judecătorilor consultanți la 100.000 de locuitori în 2012 (Q49)

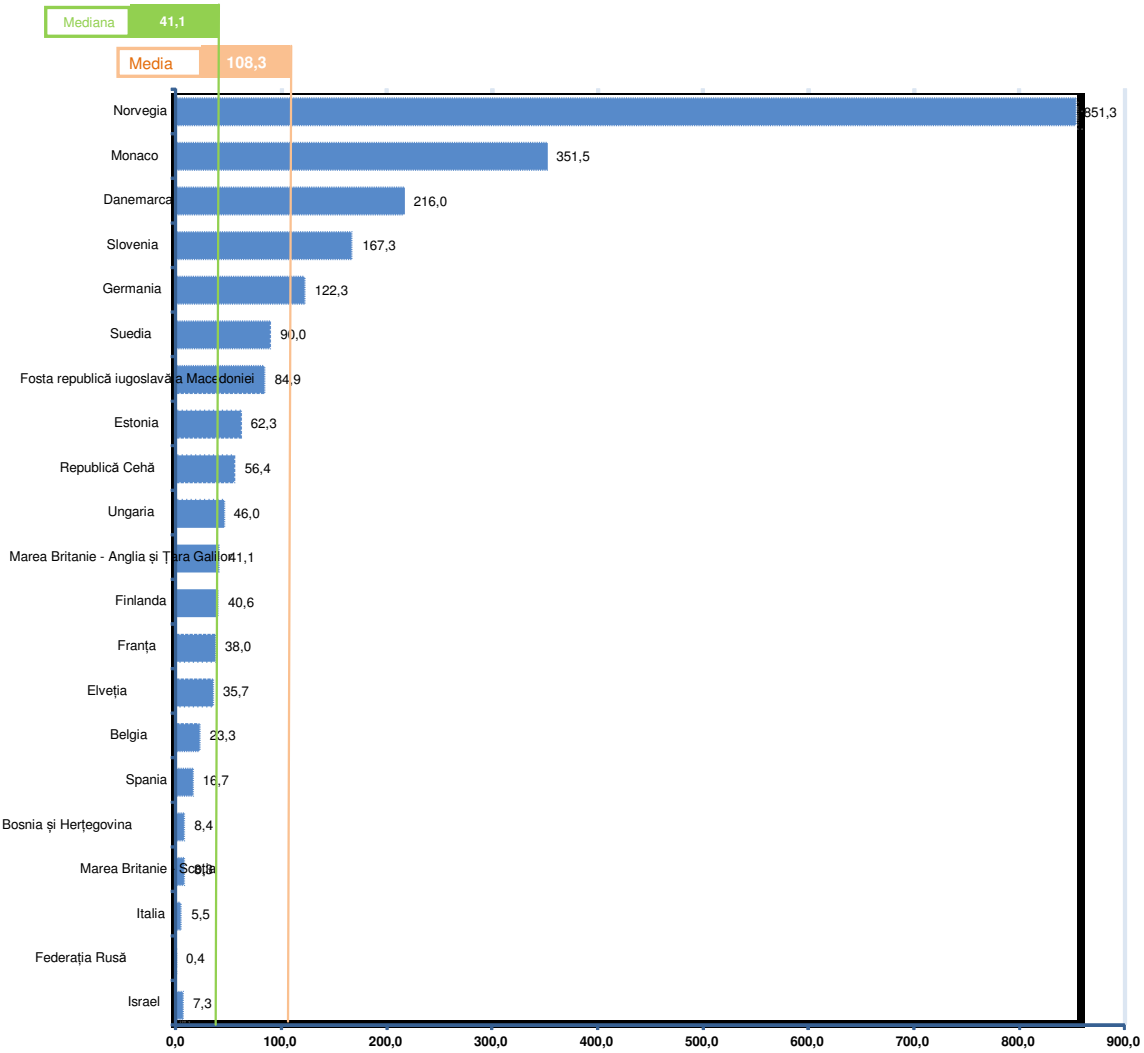

Comentarii:

Austria: judecătorii consultanți sunt desemnați, conform legii, pentru infracțiuni care pot fi pedepsite cu minimum cinci ani de închisoare.
Procedura civilă: dreptul muncii: completuri de judecători cuprinzând în toate cazurile unul sau mai mulți judecători de profesie și un judecător consultant desemnat de o organizație patronală și un judecător consultant desemnat de reprezentanții angajaților pronunță hotărâri în matrie de dreptul muncii. Cauze comerciale: în cauzele comerciale în care hotărârea este pronunțată de un complet de judecători (nu de un singur judecător), în procedurile din cadrul instanțelor de fond și de apel (nu și al Curții Supreme) participă un judecător consultant din domeniul comercial.
Bosnia și Herțegovina: judecătorii consultanți sunt cetățeni care participă la audieri și la pronunțarea hotărârii în cauzele penale, împreună cu judecătorii de profesie. Judecătorii consultanți au un rol în sistemul judiciar din BiH, datorită aplicării normelor precedente de procedură penală care impuneau participarea acestora. Normele de procedură s-au modificat, astfel încât participarea judecătorilor consultanți nu mai este obligatorie, însă din cauza numărului restant de cauze pe rol, participarea lor încă este necesară.
Republica Cehă: judecătorii consultanți funcționează la nivelul instanțelor teritoriale și regionale. Aceștia sunt aleși de Consiliile Locale din comunitatea sau regiunea respectivă. Completul este format dintr-un judecător de profesie și doi judecători consultanți. În cadrul procedurilor civile dintr-o instanță teritorială, un astfel de complet poate pronunța hotărâri în cauze care țin de dreptul muncii; în proceduri penale din cadrul unei instanțe regionale de fond, un astfel de complet poate pronunța hotărâri în cauze penale pentru infracțiuni pentru care legea prevede o pedeapsă minimă cu închisoare de peste cinci ani. În mod normal, fiecare judecător consultant participă la astfel de activități timp de 20 de zile calendaristice dintr-un an calendaristic.
Danemarca: numărul judecătorilor care nu sunt de profesie raportat include atât judecătorii consultanți, cât și judecătorii experți. Cu toate acestea, este important de menționat că este imposibil de precizat un număr excluzând juriații. În Danemarca, ești desemnat să servești atât ca judecător consultant, cât și ca jurat – deci aceeași persoană poate fi

judecător consultant într-un caz și jurat în următorul. În 2010, numărul raportat a reflectat de câte ori a apărut în instanță un judecător consultant/jurat, iar în 2012 numărul reflectă numărul real de judecători consultanți/juraţi desemnaţi.
Estonia: judecătorii consultanți pot participa la administrarea justiției în cauze penale (numai spețe de infracțiuni grave cu premeditare) în instanțe de fond. Consiliile locale prezintă candidații pentru rolul de judecători consultanți. Orice cetățean estonian care are capacitate de exercițiu, vârsta cuprinsă între 25 și 70 de ani, domiciliul în Estonia, vorbește fluent limba estoniană la nivelul C1 și are un caracter adecvat din punct de vedere moral pentru activitatea de judecător consultant poate fi desemnat în această calitate. Judecătorii consultanți sunt numiți pentru o perioadă de patru ani. Regulamentul Ministerului Justiției stabilește numărul de judecători consultanți pentru fiecare instanță.
Finlanda: numărul judecătorlor consultanți a scăzut și va scădea și mai mult în 2014.
Franța: datele indicate (24 932) cuprind: 1. *Justice consulaire* (3 199 *juges consulaires* membri ai instanțelor comerciale; 177 judecători asociați ai camerelor comerciale ale *tribunaux de grande instance* ; 44 judecători aleși ai tribunalelor comerciale mixte ale departamentelor și teritoriilor de peste mări; 10 judecători aleși ai tribunalului comercial mixt din Noumea); 2. judecători asociați ai *tribunaux des baux ruraux* (1 608 judecători asociați (date furnizate de Ministerul Agriculturii în urma alegerilor din 2010 și a alegerilor suplimentare din 2011); 3. judecători asociați ai *tribunaux des affaires de sécurité sociale* (3 500); 4. judecători asociați ai instanțelor pentru minori (1 942); 5. *Conseillers prud'hommes* (14 512).
Germania: judecătorii consultanți participă la numeroase tipuri de procese (instanță cu judecători consultanți în cadrul instanțelor locale, secțiilor penale, precum și secțiilor pentru minori din cadrul instanțelor regionale). Aceștia își exercită funcția judiciară onorifică (secțiunea 31 a Legii privind constituirea instanțelor) în cadrul audierilor principale, având aceleași drepturi de vot ca și judecătorii de profesie (secțiunea 30 subs.1 a Legii privind constituirea instanțelor). Judecătorii de profesie și judecătorii onorifici se pronunță împreună asupra vinovăției inculpatului și a duratei sentinței. În conformitate cu secțiunea 240 (2) a Codului de procedură penală, aceștia au dreptul de a adresa direct întrebări inculpaților, martorilor și experților în cadrul audierii principale. Aceștia deliberează pe marginea hotărârii judecătorești împreună cu judecătorii de profesie (secțiunea 260 a Codului de procedură penală).
Ungaria: curtea de primă instanță este reprezentată de obicei de un judecător de profesie, însă legea poate specifica anumite cauze în care completul este format dintr-un judecător de profesie și doi judecători consultanți desemnați de reprezentanții administrației locale. În cadrul procedurilor în instanță, judecătorii consultanți au aceleași drepturi și obligații ca și judecătorul de profesie. Conform normelor constituționale, judecătorii consultanți /asesorii pot participa și la procedurile judiciare. Sunt aleși pentru o perioadă de patru ani. Candidații trebuie să nu aibă cazier judiciar, să aibă drept de vot, să fie cetățeni maghiari și să fi împlinit 30 de ani. Suplimentar față de aceste condiții, judecătorii asociați militari trebuie să facă parte din personalul specializat al forțelor armate maghiare sau al agențiilor de aplicare a legii. În procedurile penale, completul instanței locale este format dintr-un judecător de profesie și doi judecători asociați, în circumstanțe în care infracțiunea care face obiectul procesului poate fi pedepsită cu pedeapsa cu închisoarea de minimum opt ani. Curtea locală de primă instanță poate să își desfășoare procedura prin intermediul unui complet format dintr-un judecător și doi asesori. În procedurile civile, completul este constituit dintr-un judecător de profesie și doi judecători asociați, conform legii.
Letonia: nu mai există judecători consultanți – aceștia participă numai la soluționarea cauzelor inițiate înainte de 1 iulie 2009. În 2012, niciun judecător consultant nu a participat la ședințe de judecată în instanță.
Luxemburg: judecătorii consultanți funcționează la nivelul instanțelor de fond în domeniul dreptului muncii (tribunaux du travail). Aceste instanțe includ completuri de trei judecători, un judecător de profesie ca președinte, un reprezentant al sindicatelor și un reprezentant al asociației patronale.
Monaco: datele se referă la membrii instanței de dreptul muncii (48 judecători asociați angajatori și angajați); ofițerul de poliție care reprezintă serviciile procuraturii în cadrul *Tribunal de simple police*; cei 30 de judecători asociați ai *Commission arbitrale des loyers commerciaux* și cei 49 de judecători asociați ai *Commission arbitrale des loyers d'habitation*. Atribuțiile *juge de paix* și președinte al *Bureau de jugement* al instanței de dreptul muncii sunt exercitate de unul și același judecător– *juge de paix*. Atribuțiile președintelui *Commission arbitrale des loyers commerciaux* și al *Commission arbitrale des loyers d'habitation* sunt, de asemenea, îndeplinite de același judecător.
Norvegia: cu excepția proceselor în care se aplică procedura accelerată atunci când inculpatul pledează vinovat în instanțele de fond, aceste cauze fiind soluționate de un complet format dintr-un singur judecător, toate cauzele penale sunt soluționate de un complet mixt, în care judecătorii consultanți formează majoritatea, ca principiu. Cauzele pe fond sunt judecate de un complet format din 1 judecător de profesie și 2 judecători consultanți, toți având vot egal. Cauzele penale în apel sunt judecate de un complet format din 3 judecători de profesie și 4 judecători consultanți. Prin urmare – Legea privind procedura penală impune un număr mare de judecători consultanți. Judecătorii consultanți funcționează în sistem de cazuri individuale și sunt selectați aleator prin sistemul de management al cauzei. Pentru a menține acest factor al judecătorului care nu aparține profesiei, acești judecători consultanți nu sunt remunerați, cu excepția unei diurne de 250 NOK și, mai important, servesc numai în 1 sau 2 cauze pe an.
Federația Rusă: în conformitate cu Legea federală privind „asesorul secției comerciale a instanțelor comerciale ale unităților subfederale ale Federației Ruse", asesorii instanțelor comerciale ale unităților subfederale ale Federației Ruse sunt cetățeni ai Federației Ruse autorizați să administreze actul de justiție atunci când instanțele comerciale ale unităților subfederale ale Federației Ruse audiază cauze provenite din spețe în materie civilă din prima instanță. Asesorii instanțelor comerciale pot fi cetățeni care au împlinit vârsta de 25 de ani, dar nu depășesc 70 de ani, au o reputație ireproșabilă, studii superioare și experiență profesională în domeniul economic, financiar, juridic, managerial sau de afaceri de minimum cinci ani. Atunci când audiază un caz, se bucură de drepturile și obligațiile unui judecător.
Slovacia: președintele fiecărui tribunal determină numărul de judecători consultanți necesari la nivel de district. Judecătorii consultanți sunt aleși de consiliul local/municipal pentru un mandat de 4 ani. Judecătorii consultanți își îndeplinesc acest rol numai în proceduri penale, ca membri ai unui complet format dintr-un judecător de profesie și doi judecători consultanți. Aceste completuri soluționează în primă instanță tipurile de spețe prevăzute prin Codul de procedură penală (delictele și infracțiunile pentru care legea prevede o pedeapsă maximă de opt ani de închisoare).
Slovenia: numărul (3 445) reprezintă un corp de judecători consultanți, însă nu sunt disponibile datele privind numărul real de zile de funcționare a acestora (1 969 judecători consultanți la tribunale; 1 476 judecători consultanți la instanțele

pentru conflicte de muncă și asigurări sociale). Deși judecătorii consultanți au calitate de judecător cu drepturi depline, ca membri ai completului de judecată, nu pot audia singuri cauze, fără prezența unui judecător de profesie, care se ocupă, de asemenea, de toate aspectele procedurale, redactarea hotărârii judecătorești etc.
În conformitate cu Legea privind procedura penală, tribunalele judecă cazuri de infracțiuni care implică pedepse cu închisoarea de 15 ani sau mai mult, în complet de cinci judecători (doi judecători de profesie și trei judecători consultanți), și cazuri de infracțiuni care implică pedepse cu închisoarea între trei și 15 ani, în complet de trei judecători (un judecător de profesie sau președinte al completului și doi judecători consultanți).
După modificarea legislației în 2008, judecătorii consultanți nu mai sunt implicați în procese civile. În cauze de dreptul muncii care implică încetarea contractului de muncă și în litigii de muncă sau de drept social în valoare de peste 40 000 €, instanțele de dreptul muncii și asistență socială judecă în complet de trei judecători (un judecător de profesie și doi judecători consultanți).
Spania: există 7 685 de așa-numiți 'judecători de pace', care nu sunt de profesie judecători, și funcționează în fiecare sat unde nu există nici instanțe, nici judecători de profesie. Aceștia au competență pentru cauze civile cu valoare mai mică de 90 €, sunt responsabili înregistrarea nașterilor și deceselor în Registrul de stare civilă și de judecarea anumitor delicte. Sunt aleși de Consiliile Municipale și numiți de Înalta Curte de Justiție pentru o perioadă de patru ani, nu primesc salariu, însă, ocazional, primesc o compensație pentru anumite activități.
Suedia: judecătorii consultanți participă atât la procedurile instanțelor generale cât și ale instanțelor generale de contencios administrativ, însă numai în anumite cauze. În prezent, participă la soluționarea cauzelor atât în primă instanță, cât și în apel, dar nu la nivelul de curte supremă.
Elveția: cifra de 2 873 este extrapolată în baza răspunsurilor celor 19 cantoane. Astfel de judecători nu există la nivelul Confederației.
"Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": numărul total al judecătorilor consultanți desemnați este 1 750 (1 656 la nivel de judecătorii), însă numai 879 sunt folosiți (819 la nivel de judecătorii).
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: la data de 31 decembrie 2012 existau 23 270 de magistrați activi. Judecătorii de pace nu sunt judecători de profesie, și acționează în această calitate ca voluntari. Pot solicita plata cheltuielilor de deplasare și diurnă. Scăderea numărului total de magistrați din ultimii ani reflectă scăderea volumului de activitate a acestora în *curțile pentru magistrați*.

20 de state sau entități din cele 47 care au indicat numărul judecătorilor de profesie au indicat și numărul *judecătorilor consultanți*. **Polonia** și **Serbia**, care furnizaseră date pentru exercițiile anterioare, precum și **Austria**, **Luxemburg**, **Slovacia** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord**, nu au putut indica numărul *judecătorilor consultanți*. În cifre brute, 6 state nu și-au schimbat acest număr din 2010, sau raportează modificări absolut minore (**Bosnia și Herțegovina**, **Germania**, **Monaco**, **Norvegia**, **Slovenia**, **Spania**), 6 state raportează scăderi ale numărului de judecători consultanți **(Belgia**, **Republica Cehă**, **Finlanda**, **Franța**, **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**)**,** iar în 5 states numărul acestora a ccrescut considerabil (**Ungaria**, **Italia**, **Suedia**, **Elveția** și **Marea Britanie – Scoția**). În 2010, **Danemarca** și-a modificat metodologia de reprezentare a datelor, ceea ce nu permite vreo comparație relevantă. **Estonia** și **Federația Rusă** nu au furnizat deloc date pentru ciclurile anterioare de evaluare.

Urmând exemplul **Letoniei**, al cărei sistem judiciar a fost reformat în 2009 în vederea abolirii statutului de *judecători consultanți*, **Bosnia și Herțegovina** au procedat la o modificare similară a legislației penale. Cu toate acestea, s-a decis să se permită *judecătorilor consultanți* să își continue această activitate, atât timp cât intervențiilor lor rămân utile din perspectiva cauzelor restante pe rolul instanțelor. Scăderea importantă a numărului *judecătorilor consultanți* în **Finlanda** indică o tendință care, foarte probabil, va persista. În **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, aceeași tendință se explică prin scăderea semnificativă a volumului de activități din cadrul *curților pentru magistrați*.

Cititorul trebuie să procedeze cu mare atenție la interpretarea datelor privind numărul de judecători consultanți la 100.000 de locuitori. Într-adevăr, judecătorii consultanți sunt indicați în cifre brute, nu în echivalent normă întreagă. Se poate întâmpla ca un judecător consultant să lucreze numai câteva ore pe an, pe când alții să lucreze în mod constant.

De fapt, scopul acestei cifre nu este să se procedeze la o comparație între state în privința numărului de judecători consultanți; aceste cifre oferă pur și simplu date privind numărul de persoane care, pentru o perioadă variabilă, participă la administrarea actului de justiție.

Acest raport scoate în evidenţă anumite state, precum **Germania, Norvegia, Slovenia** şi **Danemarca** unde corpul judecătoresc se bazează pe un număr ridicat de judecători fără pregătire juridică de specialitate, spre deosebire de statele care au un sistem judiciar în întregime profesionalizat.

7.5 Procesul cu juriu şi participarea publicului

Figura 7.7 Procesul cu juriu şi participarea publicului (Q50 şi Q51)

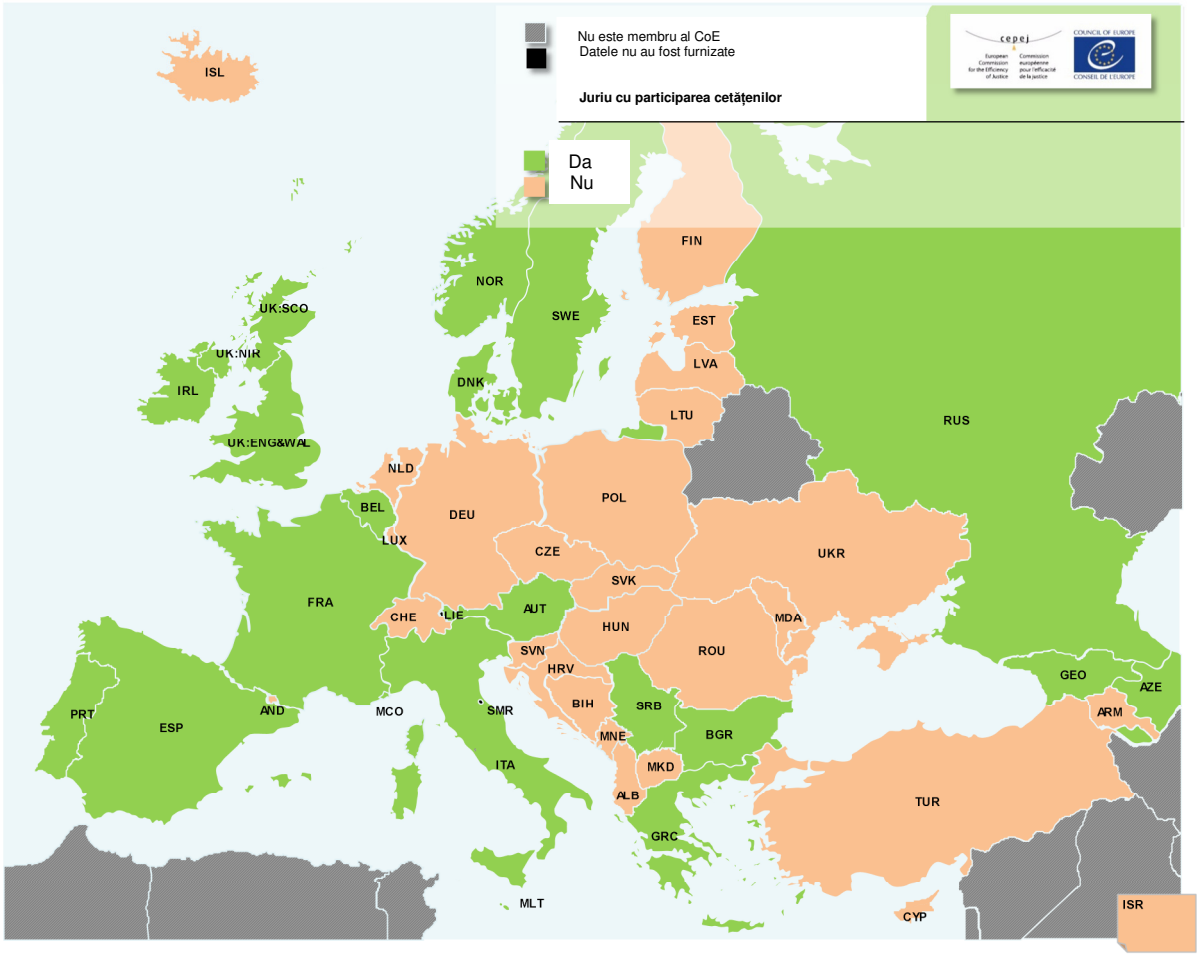

Această parte a raportului analizează mecanismele de desemnare a reprezentanţilor opiniei publice (în mod normal aleşi pe baze aleatorii) în vederea participării în cadrul unui juriu căruia i se încredinţează judecarea cauzelor penale. La ora actuală, acest sistem este aplicat numai pe teritoriul anumitor state (în special în Europa Occidentală) şi, în principal, în legătură cu infracţiuni foarte grave. În conformitate cu jurisprudenţa Curţii Europene a Drepturilor Omului, imparţialitatea personală a fiecărui jurat trebuie să fie prezumată până la dovedirea contrariului *(Sander împotriva Marii Britanii*, plângerea nr. 34129/96, 09/08/2000, pct. 25; *Szypusz împotriva Marii Britanii,* plângerea nr. 8400/07, 21/02/2011, pct. 80). Trăsăturile caracteristice ale juriilor formate din reprezentanţi ai opiniei publice desemnaţi să participe în cadrul procesului penal, precum şi absenţa motivării deciziilor pe care le iau acestea, nu ridică probleme din perspectiva articolului 6 al CEDO, cu condiţia ca preşedintele completului de judecată să fi formulat îndrumări sau să fi oferit indicaţii juraţilor cu privire la chestiunile de drept deduse judecăţii sau la probele aduse în faţa instanţei, şi ca judecătorul să fi adresat juriului întrebări lipsite de echivoc, care să formeze un cadru pe care să se bazeze verdictul sau să compenseze în mod suficient faptul că răspunsurile juraţilor nu sunt motivate (vezi *Legillon împotriva Franţei*, plângerea nr. 53406/10, 10/04/2013, pct. 53 şi urm.)

Cu toate acestea, este dificil pentru statele vizate să pună la dispoziţie date referitoare la utilizarea instituţiei juraţilor pentru că nu întotdeauna se face o distincţie clară între *judecătorii consultanţi* care soluţionează ocazional cauze deduse judecăţii şi juraţii propriu-zişi. În **Danemarca,** de exemplu, aşa cum s-a subliniat deja, aceeaşi nominalizare conferă dreptul de a participa la şedinţa de judecată în calitate de *judecător consultant* (judecător fără pregătire juridică de specialitate) şi/sau în calitate de membru al juriului. În **Bulgaria** şi **Serbia**, juraţii, al căror număr este limitat la 2 sau 3 persoane, participă la un complet de judecată mixt care include unul sau doi judecători de profesie. În schimb, **Germania** şi **Slovenia**, care par a

avea un sistem similar bazat pe complete mixte de judecată, au răspuns negativ cu privire la folosirea juraţilor, preferând să includă persoanele vizate în categoria „judecătorilor consultanţi".

Comentarii:

Azerbaidjan: în conformitate cu articolul 359 al Codului de Procedură Penală din anul 2000, un judecător poate realiza cercetarea judecătorească cu participarea unui juriu în cazul unei infracţiuni care se pedepseşte cu închisoarea pe viaţă sau dacă persoana acuzată de comiterea unei infracţiuni deosebit de grave solicită judecarea de către un juriu. Această prevedere a Codului va intra în vigoare după adoptarea legii relevante care reglementează activitatea instituţiei juriului.

Belgia: procesul desfăşurat cu juraţi în cadrul *Cour d'assises (Curţii de asesori - tr.n.)* se organizează în toate chestiunile de drept penal, precum şi în legătură cu infracţiuni de natură politică şi infracţiuni produse în legătură cu mass-media, cu excepţia cazului în care acestea din urmă sunt inspirate de manifestări de rasism sau xenofobie.

Bulgaria: Codul de Procedură Penală stipulează rolul asesorilor în instanţă (juraţii), care au aceleaşi drepturi ca şi judecătorii. În conformitate cu prevederile acestui cod, curtea judecă în cauze penale în primă instanţă într-un complet de judecată format din:

1. Un singur judecător, în cazurile în care fapta penală este pedepsită cu închisoarea în termen de până la cinci ani sau cu o altă pedeapsă mai puţin gravă;

2. Un judecător şi doi asesori judiciari, în cazurile în care pedeapsa prevăzută pentru fapta penală judecată este de peste cinci ani de închisoare.

3. Doi judecători şi trei asesori judiciari, în cazurile în care fapta penală atrage o pedeapsă de cel puţin 15 ani de închisoare sau o altă pedeapsă, şi mai gravă.

Danemarca: în cadrul tribunalelor districtuale, cauzele penale presupun procesul cu juraţi în cazurile în care procurorul districtual solicită aplicarea unei pedepse cu închisoarea de minimum 4 ani; în cazul instanţelor de nivel superior, cauzele aflate în stadiul de apel includ judecata prin intermediul unui juriu dacă procesul a fost organizat astfel şi la nivelul tribunalului districtual. Numărul menţionat (345 persoane) include atât judecătorii consultanţi cât şi juraţii, deoarece, în Danemarca, o persoană poate fi nominalizată să activeze atât în calitate de judecător consultant cât şi în calitate de jurat – astfel încât aceeaşi persoană poate compărea în calitate de judecător consultant într-o cauză şi în calitate de jurat într-o alta.

Franţa: în ceea ce priveşte categoria „delictelor penale": legea penală a introdus pe baze experimentale un sistem în cadrul căruia cetăţenii traşi la sorţi în mod aleatoriu din listele electorale activează în calitate de judecători asociaţi în judecarea unor fapte penale mai grave şi în emiterea sentinţelor referitoare la eliberarea condiţionată.

- în ceea ce priveşte categoria „infracţiunilor grave": juriile din cadrul *cours d'assises (curţilor de asesori – trad. n.)* sunt formate din cetăţenii selectaţi în urma mai multor runde de tragere la sorţi organizate pe baza a trei categorii de liste – liste pregătitoare la nivelul autorităţilor locale, liste anuale la nivel departamental şi listele cu termenele de judecată (art. 254 şi următoarele dispoziţii din cadrul Codului de procedură penală).

Georgia: dacă o persoană este acuzată de comiterea unei infracţiuni pentru care pedeapsa prevăzută de lege este închisoarea, atunci o astfel de cauză intră în sfera de competenţă a unui juriu, cu excepţia situaţiei în care inculpatul depune o cerere potrivit căreia doreşte ca respectiva cauză să fie dedusă judecăţii fără participarea juraţilor.

Din moment ce procesul cu juraţi reprezintă o noutate pentru sistemul juridic din Georgia, până la data de 1 octombrie 2012 numai Tribunalul municipal din Tbilisi a avut competenţa de a organiza audieri procesuale cu participarea unui juriu în legătură cu o serie de încălcări specifice ale Codului Penal (omor cu premeditare în condiţii agravante). Începând cu data de 1 octombrie 2012, Tribunalul municipal din Kutaisi are, de asemenea, aceeaşi competenţă. Adiţional, începând cu data de 1 octombrie 2012, gama de infracţiuni care poate fi dedusă judecăţii unui juriu în cadrul procesului penal a fost mărită în cazul Tribunalului municipal Tbilisi şi acum se referă şi la Articolele 110-114 din cadrul CCG.

Grecia: în cazul anumitor infracţiuni se foloseşte un complet de judecată mixt, format din judecători şi juraţi.

Irlanda: procesul cu juraţi se referă la cauzele clasificate ca fiind infracţiuni grave în conformitate cu Constituţia sau la acele cauze în care fie inculpatul, fie acuzarea, şi-au exercitat dreptul de a deduce cauza judecăţii unui juriu; anumite tipuri de cauze civile în faţa Înaltei Curţi pot fi judecate de către un judecător împreună cu un juriu (de exemplu, calomnia). Cifra de 8.200 de persoane este una aproximativă. Aproximativ 90.000 persoane au fost citate pentru a acţiona în calitate de juraţi.

Italia: numai în cazul faptelor penale cu consecinţe grave, precum omorul.

Malta: noţiunea se aplică cauzelor care presupun infracţiuni care se pedepsesc cu închisoarea pentru o perioadă mai mare de 10 ani sau, în cazul cauzelor care se pedepsesc cu închisoarea pentru o perioadă mai mare de patru ani, pentru situaţia în care inculpatul doreşte să apeleze la instituţia procesului desfăşurat cu juraţi. Juriul este format din 12 persoane. În ceea ce priveşte numărul cetăţenilor implicaţi în anul 2012 în funcţionarea unui juriu (69), cifra include şi

numărul membrilor cărora li s-a solicitat să se abţină de la participarea în cauza respectivă, însă este în continuare indicată în statistici ca reprezentând persoane care au participat la formarea juriului. Mai mult decât atât, numărul de juraţi pe parcursul unui an variază în funcţie de numărul de jurii constituite pe durata unui an calendaristic. De asemenea, cazurile penale pot fi judecate în instanţă şi fără contribuţia unui juriu, pe baza cererii formulate de inculpat. Numărul de jurii constituite la ora actuală a scăzut în mod semnificativ datorită chestiunilor juridice deduse în faţa judecăţii Curţii Constituţionale şi a limitării numărului de judecători care au competenţa de a stabili modul de constituire a unui juriu.

Monaco: *Tribunal criminel (Tribunalul penal - trad. n.)* se prezintă ca fiind un echivalent al *Cours d'assises (curţilor de asesori – trad. n.)* din Franţa. Juraţii sunt selectaţi în mod aleatoriu din listele electorale ale Principatului Monaco.

Muntenegru: noul Cod de Procedură Penală adoptat în anul 2009 a intrat în vigoare în anul 2010. Nu se prevede posibilitatea organizării unui proces cu juraţi care să presupună participarea cetăţenilor într-un juriu.

Norvegia: toate cauzele penale în Norvegia încep la nivelul instanţelor de fond. Sistemul bazat pe folosirea unui juriu funcţionează de la nivelul superior, al procedurii desfăşurate în apel. Juriul stabileşte vinovăţia inculpatului în acele proceduri de apel deschise pe baza unui rechizitoriu iniţial care viza fapte penale care se pedepsesc cu pedepse privative de libertate de peste şase ani.

Portugalia: de câte ori procurorul public, partea vătămata sau inculpatul solicită organizarea unui proces cu juraţi, este învestit un complet de judecată care include juriul pentru judecarea acelor cauze care se referă la infracţiuni îndreptate împotriva manifestării identităţii culturale şi integrităţii persoanei, precum şi la infracţiuni îndreptate împotriva siguranţei statului sau la acele infracţiuni în cazul cărora sancţiunea, aplicabilă în mod abstract, ar consta într-o pedeapsă a închisorii mai mare de 8 ani şi care nu sunt sau nu pot fi deduse judecăţii unui complet de judecată format dintr-un singur judecător.

Federaţia Rusă: în conformitate cu Codul de Procedură Penală, pe baza cererii formulate de către inculpat, cauza penală care îl priveşte poate fi dedusă judecăţii unui judecător de profesie şi unui număr de 12 juraţi.

Procesul cu juraţi reprezintă o opţiune în cauzele în care s-a pus în mişcare acţiunea penală în legătură cu infracţiunile mai grave care se regăsesc în sfera de jurisdicţie a instanţelor cu competenţă generală de la nivelul statului federal şi care sunt prevăzute în Articolul 31 (3) al Codului rus de Procedură Penală (această listă a fost modificată pe parcursul anului 2010). Articolul 30 (2) din cadrul aceluiaşi Cod enumeră infracţiunile care nu pot face obiectul unui proces cu juraţi. Statutul juraţilor este definit în legea federală „cu privire la juriile constituite în cadrul instanţelor federale cu competenţă generală de pe teritoriul Federaţiei Ruse" (20 august 2004, nr. 113-FZ).

Serbia: în anumite acţiuni penale şi civile, activitatea procesuală este administrată de către un judecător de profesie şi un juriu care constă din 2-3 persoane care nu au pregătire de specialitate în domeniul dreptului.

Slovenia: nu există proces desfăşurat cu juraţi. Cu toate acestea, în unele cauze, completul de judecată este format din judecători consultanţi.

Spania: Constituţia spaniolă a introdus sistemul de juraţi în Spania. În conformitate cu legea organică relevantă, juriul se pronunţă în cazul următoarelor infracţiuni: împotriva persoanei; comise de către funcţionari publici aflaţi în exercitarea atribuţiilor profesionale; împotriva libertăţii şi siguranţei; distrugere prin incendiere.

Suedia: numai cauzele care implică libertatea presei/libertatea de exprimare includ un proces cu juraţi. A existat un singur astfel de proces în 2012 (Tribunalul districtual din Stockholm, dosar nr. B 10692-11,14/09/2012).

Marea Britanie – **Anglia şi Ţara Galilor**: spețe penale, civile și cazurile de deces violent sau neașteptat de pe teritoriul Marii Britanii - Anglia și Țara Galilor.

Marea Britanie – **Irlanda de Nord**: spețele judecate de Tribunalul Coroanei (*Crown Court*), judecătorii de instrucție care cercetează cauzele de deces violent sau neașteptat (*Coroners' Court*) și unele spețe civile deduse judecății Înaltei Curți.

Marea Britanie – **Scoția**: aproximativ 5% dintre toate cauzele penale de pe teritoriul Scoției intră sub incidența procedurii „solemne", care presupune desfășurarea unui proces cu un juriu constituit din 15 jurați. Aproximativ 1 % dintre spețele civile sunt audiate de Curtea de Sesiune (Court of Session) în fața unui juriu compus din 12 jurați.

21 de state sau entități au menționat în mod explicit existența juriului, conform definiției prezentate mai sus, cu alte cuvinte, jurii constituite din jurați selectați din rândul publicului larg. Numai 12 dintre acestea au putut indica numărul persoanelor care au acționat ca jurați în 2012.

Harta indică distribuția în Europa, între statele care au și cele care nu au un mecanism care să permită participarea juraților desemnați din rândul publicului. Harta prezintă un nucleu de state sau entități din Europa Centrală și de Est în rândul cărora sistemul cu jurați este necunoscut. În prezent, acest sistem este o caracteristică a statelor sau entităților vest europene (la care ar trebui să adăugăm **Bulgaria**, **Federația Rusă**, **Serbia** și, mai recent, **Georgia**, în timp ce **Muntenegru** a renunțat la acest sistem). În **Azerbaidjan**,

intrarea în vigoare a acelei părți a Codului de procedură penală privind juriul este în continuare condiționată de adoptarea unei legi speciale, aflată încă în curs de elaborare.

În cadrul celei de-a doua categorii, măsura în care se folosesc cetățenii-jurați diferă de la un stat la altul. Exemplul țărilor scandinave ilustrează nivelul de dispersie în cazul acestei practici. În **Suedia**, 0,1 / 100.000 locuitori sunt solicitați pentru a acționa în calitate de jurați, **Danemarca** raportează 6, iar **Norvegia,** 133. **Georgia** introduce treptat mecanismul procesului cu jurați, raportând 0,3 persoane / 100.000 locuitori, în timp ce valorile medii sunt raportate de **Spania** – 7, **Monaco** – 11, **Malta** – 16, **Federația Rusă** – 22 și **Franța** – 26. Desigur, statele care aplică *dreptul cutumiar* se află pe primele locuri ale acestei clasificări. Cifra ajunge la 179 cetățeni/ 100.000 locuitori în **Irlanda**, 299 în **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și 1.371 în **Marea Britanie-Irlanda de Nord**.

În lumina comentariilor prezentate, se poate face distincție între sistemele în care juriații intervin numai la nivel de primă instanță (**Bulgaria**), cele în care funcționează numai în apel (**Norvegia**) și cele în care juriații pot soluționa cauza atât în primă instanță, cât și în apel (**Danemarca**, **Franța**). Mai mult, conform legislației anumitor state, competența juriului este limitată la infracțiunile cele mai grave (**Bulgaria**, **Georgia**, **Grecia**, **Italia**, **Malta**, **Monaco**, **Norvegia**) sau la anumite tipuri de infracțiuni, expres prevăzute (**Portugalia**, **Federația Rusă**, **Suedia**). În alte state, juriații au competență în cazul infracțiunilor de mai mică gravitate (în **Franța,** „délits") sau chiar al anumitor tipuri de fapte penale (**Belgia**). Legislația **Federației Ruse,** de asemenea, precizează infracțiunile asupra cărora nu se poate pronunța juriul. **Irlanda**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Serbia** (în funcție de procedurile preliminare desfășurate în cauză) au indicat că juriații au competența de a interveni și în materie civilă. În sfârșit, în anumite sisteme, procesul cu jurați constituie o opțiune care poate fi aleasă de persoana pusă sub acuzare (**Azerbaidjan**, **Federația Rusă**), dar și de procuror (**Irlanda**) și/sau de partea vătămată (**Portugalia**). În anumite circumstanțe, procesul cu jurați poate fi refuzat de apărare (**Georgia**, **Malta**).

7.6 Tendințe și concluzii

În general, sistemele judiciare ale statelor membre din Europa Centrală și de Est funcționează cu o proporție între numărul de judecători/numărul de locuitori mai mare decât în statele sau entitățile din Europa occidentală.

În majoritatea statelor sau entităților europene se manifestă o tendință de stabilizare a numărului de judecători în perioada 2006-2010, deși anumite state își continuă procesele de reformă sporind resursele umane dedicate funcționării sistemului judiciar (**Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Lituania**, **Muntenegru**, **Turcia** și **Ucraina**).

Componența sistemului judiciar, care include judecători – magistrați de profesie, judecători ad-hoc și judecători consultanți – care nu aparțin profesiei de magistrat – reflectă diferitele tipuri de sisteme judiciare. Unele sisteme sunt integral profesionalizate sau folosesc rar judecători consultanți, pe când alte sisteme (Europa de Nord și statele care aplică *dreptul cutumiar*) se bazează extensiv pe judecătorii consultanți care pot funcționa atât autonom, cât și ca membri ai unor completuri prezidate de judecători de profesie. Pentru statele în care coexistă judecătorii de profesie și judecătorii consultanți, evoluția indică tendința către plasarea accentului pe profesionalizarea sistemului judiciar. Uneori, judecătorii ad-hoc pot interveni pentru a asista judecătorii permanenți, astfel încât să poată face față unui volum mai mare de cauze.
Anumite state (**Bosnia și Herțegovina**, **Muntenegru**) folosesc judecători ad-hoc pentru a depăși anumite dificultăți specifice (posturi vacante) sau structurale (restanțe în soluționarea cauzelor, care sunt dificil de eliminat), însă această tendinţă nu are un caracter foarte pronunţat.

Europa este divizată în ceea ce privește utilizarea juriilor. Cu toate că acest mecanism rămâne în primul rând o caracteristică a Europei Occidentale și chiar dacă reținem faptul că majoritatea țărilor din Europa Centrală și de Est nu au introdus procesul cu jurați - sau l-au abandonat de o manieră simbolică, urmare a reformelor pe scară largă întreprinse pe parcursul tranziției la democrație - împărțirea nu mai este atât de clară (**Azerbaidjan**, **Bulgaria**, **Georgia**, **Greece**, **Russian Federation** și **Serbia** folosesc mecanismul juriilor).

Modul de alcătuire a corpului judiciar, profesionalizat într-o mai mică sau mai mare măsură, afectează puternic bugetele dedicate instanțelor, incluzând modul de compunere a capitolelor bugetare, care sunt alocate în mare măsură salariilor în sistemele care se concentrează pe judecătorii de profesie și sunt relativ limitate în statele sau entitățile care se concentrează pe judecători în înțelesul termenului de *magistrați* (*Magistrates*) cum este cazul în **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** (vezi Capitolul 2).

Capitolul 8. Personalul auxiliar din instanţe

Existenţa, pe lângă judecători, a personalului competent cu roluri definite şi cu statut recunoscut este o condiţie esenţială pentru funcţionarea eficientă a sistemului judiciar.

Se disting cinci tipuri de personal auxiliar:

- Funcţia de "*Rechtspfleger*", inspirată din sistemele german şi austriac. *Uniunea Europeană a Rechtspfleger* (EUR) stabileşte *Rechtspfleger* ca organism judiciar independent, ancorat în crearea şi realizarea de sarcini ce îi sunt atribuite prin lege. În *„Cartea Verde a Grefierului/Rechtspfleger European"* publicată în 2008, EUR a indicat că „*sarcinile judiciare precum şi cele cu privire la administrarea justiţiei, alocate altor instituţii decât instanţelor, sunt atribuit Rechtspfleger European pentru gestionare şi finalizare independentă şi responsabilă. Acesta este un organ independent obiectiv de administrare a justiţiei. În hotărârile sale, se supune doar legii şi justiţiei". Rechtspfleger* nu asistă judecătorul, ci lucrează alături de acesta şi poate îndeplini diverse atribuţii juridice, spre exemplu, în domeniul dreptului familiei şi tutelei, în dreptul succesoral, dreptul funciar, registrelor comerţului. Acesta este de asemenea competent în luarea de hotărâri judiciare independente cu privire la acordarea cetăţeniei, în a emite ordine de plată, în executarea hotărârilor judecătoreşti, licitaţii de bunuri imobile, cauze penale, executarea hotărârilor în cauzele penale (inclusiv, de a emite mandate de arestare), ordine de executare a sentinţelor de neacordare a custodiei sau ordine de muncă în folosul comunităţii, de acuzare în tribunale, hotărâri cu privire la asistenţa judiciară etc.; *într-o anumită măsură, Rechtspfleger se încadrează între judecători şi personalul auxiliar, dar nu are acelaşi statut ca judecătorul;* Germania, care are cel mai mare număr de *Rechtspfleger,* defineşte această categorie drept „al doilea pilon al puterii judecătoreşti".
- personal auxiliar a căror atribuţie este să asiste direct judecătorii. Aceştia pot fi numiţi fie consilieri judiciari, fie grefieri. În cea mai mare parte, aceştia joacă un rol în audieri, asistând judecătorii sau completele de judecători; oferă asistenţă în întocmirea hotărârilor sau caută informaţii despre jurisprudenţă;
- personal responsabil cu diferite probleme administrative, precum şi de gestiunea instanţei. De exemplu, şefii unităţilor administrative ale instanţelor, ai departamentelor financiare sau ai departamentelor de tehnologia informaţiei se încadrează în această categorie. Personalul administrativ responsabil cu înregistrarea sau îndosarierea cauzelor este de asemenea inclus în această categorie;
- personal tehnic. De exemplu, personalul responsabil cu echipamentele IT, securitate şi curăţenie;
- alte tipuri de personal auxiliar, inclusiv tot personalul care nu a fost inclus la celelalte patru categorii de mai sus.

Uniunea Europeană a Rechtspfleger (EUR) a fost consultată pentru pregătirea acestui capitol.

8.1 Personalul auxiliar: efectiv şi distribuţie

45 de state sau entităţi plus **Israel** au furnizat efectivul total de personal auxiliar ce lucrează în instanţe, comparativ cu 40 în exerciţiul anterior. Doar **Danemarca** şi **Spania** nu au furnizat aceste informaţii. **Nici Franţa** sau **Turcia** nu au putut oferi cifre separate cu privire la personalul ce lucrează pentru judecători şi la personalul ce lucrează pentru procurori. În ceea ce priveşte **Luxemburgul**, cu excepţica categoriilor „*Rechtspfleger*" şi „personal ce asistă directă judecătorii", personalul auxiliar lucrează atât pentru judecători, cât şi pentru procurori. Pentru aceste trei state, cifrele indicate includ două categorii de personal şi nu au fost integrate în calculul mediilor şi medianelor europene.

Doar 34 de state au putut comunica cifre detaliate cu privire la personalul auxiliar în conformitate cu aceste categorii propuse. **Spania**, de exemplu, a raportat că nu a fost posibil să aloce personalul în categoriile propuse dat fiind că nu corespund pe deplin descrierii şi că, în unele cazuri, personalul de instanţă îndeplineşte funcţii ce ar corespunde mai multor categorii. Aceeaşi situaţie este întâlnită în **Finlanda** şi **Slovenia**. Mai mult, nu toate statele au interpretat diferitele categorii în acelaşi fel (de ex. **Belgia**, **Lituania** şi **Italia** cu privire la „personalul responsabil cu sarcinile administrative şi de gestiune", „personalul tehnic" şi la „alt personal auxiliar"). Mai multe state au clasificat la „alt personal auxiliar" categorii de personal ce au făcut parte din celelalte categorii în cadrul exerciţiilor anterioare sau au modificat distribuirea personalului între 2010 şi 2012 (**Bulgaria**, **Estonia**, **Franţa**, **Olanda**, **Serbia**). Astfel că ar fi greu de analizat o modificare în cifre absolute, per categorie.

În plus, unele atribuţii îndeplinite de personalul din instanţe în unele state sunt realizate de societăţi private în baza unui contract (întreţinere echipamente, securitate şi întreţinere clădire etc.). Aceste elemente trebuie să se reflecte în alocarea bugetară pentru instanţe, între personal şi costul serviciilor externalizate (vezi secţiunea 8.2 de mai jos).

Cea de-a cincea categorie „Alt personal auxiliar" a fost înţeleasă în moduri diferite, după cum urmează: personal administrativ ce lucrează în direcţia financiară (**Albania**), stagiarii şi personalul responsabil de furnizarea documentelor către părţi (**Cehia, Finlanda**), executorii judecătoreşti (**Cipru**), personalul responsanil de securitate în timpul şedinţelor (**„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**), asistenţii, recepţionerii, portarii (**Italia**), stenografii de şedintă (**Israel**), interpreţii (**Estonia**), responsabilii cu întocmirea jurisprudenţei, în special a Curţii Supreme (**Letonia**), responsabilul cu bibliotera juridică (**Andorra**) şi psihologii, formatorii, lucrători sociali ai unor instanţe (**Turcia**). Luând în considerare diversitatea sarcinilor atribuite acestor persoane, este clar că alte state le-au clasificat în alte categorii, fapt ce a făcut dificilă compararea categoriilor.

Trebuie să se ţină cont de toţi aceşti factori la analizarea datelor furnizate la acest capitol.

Tabelul 8.1 Distribuţia personalului auxiliar în instanţe în 2012 2012 (Q1, Q52)

State/entităţi	Total pers. auxiliar care lucrează în instanţe	Total pers. auxiliar care per 100 000 loc.	Personal non-judiciar (Rechtspfleger sau organism similar)			Personal auxiliar care asistă judecătorul (de ex., arhivari)			Personal responsabil cu sarcini adm. şi gestionarea instanţelor			Personal tehnic			Alte tipuri de personal auxiliar		
			Valori absolute (FTE)	%	Per 100 000 loc.	Valori absolute (FTE)	%	Per 100 000 loc.	Valori absolute (FTE)	%	Per 100 000 loc.	Valori absolute (FTE)	%	Per 100 000 loc.	Valori absolute (FTE)	%	Per 100 000 loc.
Albania	807	28,7	NAP	NC	NC	425	52,7%	15,1	99	12,3%	3,5	163	20,2%	5,8	120	14,9%	4,3
Andorra	106	139,0	17	16,0%	22,3	78	73,6%	102,3	7	6,6%	9,2	4	3,8%	5,2	1	0,9%	1,3
Armenia	618	20,4	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Austria	4631	54,8	760	16,4%	9,0	20	0,4%	0,2	3818	82,4%	45,2	33	0,7%	0,4	NAP	NC	NC
Azerbaidjan	2310	25,0	NAP	NC	NC	945	40,9%	10,2	NA	NC	NC	343	14,8%	3,7	NAP	NC	NC
Belgia	5458	48,9	NAP	NC	NC	1708	31,3%	15,3	2766	50,7%	24,8	984	18,0%	8,8	NAP	NC	NC
Bosnia şi Herţegovina	3082	80,4	98	3,2%	2,6	1154	37,4%	30,1	1503	48,8%	39,2	327	10,6%	8,5	Da	NC	NC
Bulgaria	6014	82,6	NAP	NC	NC	4479	74,5%	61,5	1480	24,6%	20,3	NA	NC	NC	55	0,9%	0,8
Croaţia	6932	162,6	590	8,5%	13,8	5089	73,4%	119,4	395	5,7%	9,3	753	10,9%	17,7	NA	NC	NC
Cipru	424	49,0	NAP	NC	NC	133	31,4%	15,4	124	29,2%	14,3	129	30,4%	14,9	38	9,0%	4,4
Republică Cehă	9135	86,9	1950	21,3%	18,6	4463	48,9%	42,5	2038	22,3%	19,4	636	7,0%	6,1	48	0,5%	0,5
Danemarca	1823	32,5	319	17,5%	5,7	1072	58,8%	19,1	201	11,0%	3,6	67	3,7%	1,2	164	9,0%	2,9
Estonia	957	74,4	63	6,6%	4,9	220	23,0%	17,1	489	51,1%	38,0	138	14,4%	10,7	47	4,9%	3,7
Finlanda	2214	40,8	NAP	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Franţa	21758	33,2	NAP	NC	NC	17663	81,2%	26,9	1352	6,2%	2,1	964	4,4%	1,5	1779	8,2%	2,7
Georgia	1151	25,7	2	0,2%	0,0	398	34,6%	8,9	574	49,9%	12,8	177	15,4%	3,9	NAP	NC	NC
Germania	53649	66,9	8461	15,8%	10,5	29144	54,3%	36,3	7478	13,9%	9,3	1281	2,4%	1,6	7285	13,6%	9,1
Grecia	5327	48,2	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Ungaria	8142	82,2	767	9,4%	7,7	2406	29,6%	24,3	NA	NC	NC	NA	NC	NC	4969	61,0%	50,1
Islanda	43	13,4	11	25,6%	3,4	23	53,5%	7,1	2	4,7%	0,6	NAP	NC	NC	5	11,6%	1,6
Irlanda	945	20,6	31	3,3%	0,7	787	83,3%	17,1	125	13,2%	2,7	2	0,2%	0,0	NAP	NC	NC
Italia	24163	40,5	NAP	NC	NC	8843	36,6%	14,8	132	0,5%	0,2	676	2,8%	1,1	14512	60,1%	24,3
Letonia	1608	78,6	NAP	NC	NC	1090	67,8%	53,3	351	21,8%	17,2	160	10,0%	7,8	7	0,4%	0,3
Lituania	2619	87,2	NAP	NC	NC	1348	51,5%	44,9	776	29,6%	25,8	425	16,2%	14,1	70	2,7%	2,3
Luxemburg	355	67,6	NAP	NC	NC	191	53,8%	36,4	117	33,0%	22,3	7	2,0%	1,3	40	11,3%	7,6
Malta	360	85,4	NAP	NC	NC	213	59,2%	50,6	111	30,8%	26,3	8	2,2%	1,9	28	7,8%	6,6
Republica Moldova	1512	42,5	NAP	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NAP	NC	NC
Monaco	42	116,2	NAP	NC	NC	18	42,9%	49,8	15	35,7%	41,5	7	16,7%	19,4	2	4,8%	5,5
Muntenegru	1051	169,5	NAP	NC	NC	138	13,1%	22,3	62	5,9%	10,0	677	64,4%	109,2	174	16,6%	28,1
Olanda	6252	37,3	NAP	NC	NC	4847	77,5%	28,9	NA	NC	NC	NA	NC	NC	1405	22,5%	8,4
Norvegia	821	16,3	NAP	NC	NC	20	2,4%	0,4	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Polonia	40844	106,0	1810	4,4%	4,7	23110	56,6%	60,0	7239	17,7%	18,8	3487	8,5%	9,0	5198	12,7%	13,5
Portugalia	6110	58,3	NAP	NC	NC	5601	91,7%	53,4	256	4,2%	2,4	251	4,1%	2,4	2	0,0%	0,0
România	9283	43,6	NAP	NC	NC	5489	59,1%	25,8	1486	16,0%	7,0	1762	19,0%	8,3	546	5,9%	2,6
Federaţia Rusă	74854	52,2	NAP	NC	NC	47382	63,3%	33,1	27472	36,7%	19,2	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Serbia	10345	143,7	NAP	NC	NC	4558	44,1%	63,3	3533	34,2%	49,1	2254	21,8%	31,3	NAP	NC	NC
Slovacia	4482	82,8	1046	23,3%	19,3	2079	46,4%	38,4	1357	30,3%	25,1	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Slovenia	3330	161,7	346	10,4%	16,8	481	14,4%	23,4	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Spania	NAP	NC	3559	NC	7,7	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC	NAP	NC	NC
Suedia	5173	54,1	NAP	NC	NC	3500	67,7%	36,6	1054	20,4%	11,0	119	2,3%	1,2	500	9,7%	5,2
Elveţia	4306	53,6	NAP	NC	NC	1983	46,1%	24,7	2174	50,5%	27,0	42	1,0%	0,5	107	2,5%	1,3
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	2333	113,1	NAP	NC	NC	410	17,6%	19,9	1587	68,0%	77,0	158	6,8%	7,7	178	7,6%	8,6
Turcia	24362	32,2	NAP	NC	NC	21962	90,1%	29,0	424	1,7%	0,6	1008	4,1%	1,3	968	4,0%	1,3
Ucraina	32800	72,1	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Marea Britanie - Anglia şi Ţara Galilor	17311	30,6	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC	NA	NC	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	739	40,5	NAP	NC	NC	489	66,2%	26,8	116	15,7%	6,4	6	0,8%	0,3	128	17,3%	7,0
Marea Britanie - Scoţia	1360	25,6	NAP	NC	NC	1230	90,4%	23,1	130	9,6%	2,4	NA	NC	NC	NAP	NC	NC
Media	8955	65,8	1239	12,1%	9,2	5130	51,0%	33,2	2024	25,6%	18,4	550	11,0%	9,9	1421	11,9%	7,6
Mediana	3206	53,8	468	10,4%	7,7	1192	53,1%	26,9	489	21,8%	14,3	177	7,0%	5,2	120	8,2%	4,3
Minima	42	13,4	2	0,2%	0,0	18	0,4%	0,2	2	0,5%	0,2	2	0,2%	0,0	1	0,0%	0,0
Maxima	74854	169,5	8461	25,6%	22,3	47382	91,7%	119,4	27472	82,4%	77,0	3487	64,4%	109,2	14512	61,0%	50,1
Israel	3759	47,1	68	1,8%	0,9	755	20,1%	9,5	1892	50,3%	23,7	350	9,3%	4,4	694	18,5%	8,7

Notă: pentru **Franţa** şi **Turcia** nu există o diferenţiere între personalul auxiliar care lucrează în instanţe şi cel care lucrează în cadrul parchetelor. Pentru **Luxemburg,** diferenţierea se referă numai la personalul care asistă direct judecătorii în activitatea acestora.

Comentarii:

Albania: alt personal auxiliar înseamnă personal administrativ ce lucrează pentru Înalta Curte (101 persoane) şi personal administrativ ce lucrează pentru Biroul pentru Bugetul Judiciar (19 persoane).
Andorra: La prima categorie, au fost incluşi toţi grefierii celor trei jurisdicţii. La a doua categorie, a fost inclus întreg personalul responsabil cu asistarea grefierilor şi executorii judecătoreşti responsabili în Andorra de trasnmiterea citaţiilor sau a documentelor către părţi în procedurile judiciare. Aceştia sunt autorizaţi. La a treia categorie, au fost incluşi membrii personalului Consiliului Superior de Justiţie, responsabil cu servicii generale. La personalul tehnic, au fost adăugaţi tehnicianul IT şi personalul de întreţinere. Alt personal auxiliar: responsabilul cu biblioteca juridică a fost inclus aici.
Bulgaria: în ceea ce priveşte personalul auxiliar care asistă judecătorii, datele din 2012 sunt mult mai numeroase decât cele din 2010 deoarece în 2010 s-au menţionat doar secretarii de instanţă, în timp ce în 2012 s-a furnizat numărul întregului personal de instanţă specializat în asistarea judecătorilor.
Cipru: categoria „alt personal auxiliar" include 38 de executori judecătoreşti.
Cehia: categoria „alt personal auxiliar" include stagiarii, responsabilii cu înştiinţarea părţilor, centrul de presă şi dispeceratul.
Estonia: categoria „alt personal auxiliar" include interpreţii.
Finlanda: Personal de birou 1447, responsabili cu citarea părţilor 264, judecători stagiari în tribunale 129, judecători stagiari de tribunal 9, referenţi 365.
Franţa: diferenţa dintre 2010 şi 2012 pentru categoria „alt personal auxiliar" reiese dintr-o varietate de activităţi îndeplinite de personalul administrativ care nu poate fi încadrat într-o singură categorie. La 31 decembrie 2012, 1039 de persoane din categoria A şi B urmau cursurile de pregătire iniţială ale Şcolii Naţionale de Grefieri, dintre care majoritatea în stagii practice la instanţe. Acest personal în efectiv foarte mare a ajuns în instanţe în 2013 sau urma să ajungă în 2014, ceea ce ar duce la creşterea efectivului real în funcţie în departamente administrative regionale şi instanţe. Cifrele pentru instanţele administrative sunt încadrate la categoria „altele": dată fiind varietatea foarte mare a activităţilor îndeplinite de personalul auxiliar în instanţe administrative şi instanţe administrative de apel, personalul auxiliar nu poate fi încadrat în niciuna din categoriile de mai sus (2, 3 sau 4): 1505.5 angajaţi cu normă întreagă. Acelaşi lucru este valabil şi pentru Consiliul de Stat, numărul angajaţilor cu normă întreagă pentru acest personal auxiliar este de 274 angajaţi cu normă întreagă (151 femei / 130 bărbaţi, cifrele personalului cu normă întreagă nu sunt disponibile pentru o defalcare bărbaţi/femei).
Georgia: este de reţinut că din 2010 a început procesul de reorganizare a instanţelor de drept comun din Georgia. Procesul s-a terminat la finalul anului 2012 şi, drept urmare, instanţele au fuzionat şi numărul acesta a scăzut semnificativ. Aceeaşi explicaţie se aplică şi pentru scăderea numărului de personal auxiliar în instanţele de drept comun. Procesul reorganizării a reliefat foarte clar că nu mai era nevoie de un număr mare de personal auxiliar şi s-a adoptat o nouă regulă privind efectivul personalului din instanţele de drept comun din Georgia.
Ungaria: pot fi numiţi grefieri cei care au trecut examenul de drept. În cazurile stabilite prin lege, grefierii îndeplinesc activităţile judecătorului. Competenţele grefierilor includ, de exemplu în procedurile penale, căutarea persoanelor necunoscute sau a persoanelor sau obiectelor nelocalizate, calcularea costurilor procedurilor penale, alocarea unui expert; în procedurile civile, în cazurile în care li se deleagă competenţele de primă instanţă, grefierii pot acţiona fără o audiere oficială. În astfel de cazuri, grefierilor li se aplică prevederile Codului de Procedură Civilă. În procedurile necontencioase de faliment şi lichidare – cu excepţia cazurilor prevăzute în lege – aceştia vor decide cu privire la fondul cauzei în primă instanţă. Acelaşi lucru se aplică şi pentru procedurile de înregistrare. În procedurile de execuţie judiciară, aceştia întreprind toate acţiunile procedurale de competenţa primei instanţe. În procedurile privind contravenţiile, aceştia dispun de întreaga competenţă alocată judecătoriilor.
Italia: categoria „alt personal auxiliar" include asistenţi, recepţioneri, portari şi alt personal judiciar. Procentul mare de „alt personal auxiliar" se explică printr-o interpretare foarte strictă a definiţiei categoriilor principale.
Letonia: Divizia de jurisprudenţă este o unitate în adrul Curţii Supreme responsabilă de compilarea, analiza şi publicarea deciziilor instanţei, precum şi de rezumarea, selectarea, prelucrarea şi publicarea în jurisprudenţă a hotărârilor importante pentru promovarea coordonării, cercetării şi dezvoltării practicilor instanţelor – 5 persoane lucrează în această unitate. Divizia responsabilă de textele confidenţiale include 2 persoane.
Lituania: categoria „alt personal auxiliar" include traducători.
Luxemburg: cu excepţia punctelor 1 (NAP) şi 2, toate celelalte persoane deservesc între sistemul judiciar, şi anume atât judecătorii, cât şi procurorii, astfel că răspund direct Procurorului General în calitate de autoritate administrativă responsabilă de gestionarea judiciarului.
Malta: pentru Întrebarea 2, cifrele detaliate sunt următoarele: grefieri adjuncţi – 65, mesageri - 19, asistenţi judiciari – 30, personal de grefă – 59, aprozi – 25, stenografi principali – 12, stenograf-şef - 1, avocaţii copiilor - 2. Pentru Întrebarea 3, cifrele detaliate sunt următoarele: Direcţia Serviciilor de Asistenţă – 83, Directori şi personal – 13, Divizia Gestionării Activelor – 3, Arhivă – 3, Ghişeul Unic – 4, Subasti – 2, Bibliotecă – 1, Publicaţii -2. Pentru Întrebarea 4, cifrele detaliate sunt următoarele: Personal comercial – 7, Legători – 1.
Pentru Întrebarea 5, cifrele sunt următoarele: Personal de curăţenie – 7, Ofiţer Principal de poliţie judiciară – 1, Ofiţeri de poliţie judiciară – 20.
Republica Moldova: pentru aplicarea unei legi din 2012, s-a modificat structura grefierilor prin introducerea de noi funcţii publice, şi anume „Grefier Şer" şi „asistent judiciar". Drept urmare, structura grefierilor include departamentul de înregistrare şi cel administrativ. Este de reţinut că implementarea prevederilor legii în cauză s-a extins şi în 2013, astfel că s-a considerat oportun să se indice numărul total al personalului auxiliar ce lucrează în instanţe.
Monaco: categoria 2 include 15 grefieri, 2 grefieri-şef adjuncţi şi un grefier-şef. Categoria 3 include 1 secretar de Curte de Apel, 1 asistent judiciar, 1 ataşat, 11 secretari şi/sau stenografi, 1 contabil. Categoria 4 include 1 tehnician IT, 1 aprod principal, 3 aprozi, o persoană responsabilă de întreţinerea generală, o persoană responsabilă de curăţenie. Categoria 5 include 1 arhivist, 1 asistent social (responsabil şi de sarcinile ofiţerului de probaţiune). Este de reţinut că nu s-a inclus personalul alocat Parchetului şi alt personal în afară de personalul tehnic, arhivistul şi asistentul social, sub autoritatea Direcţiei de Servicii Judiciare. Acestea sunt cadre de conducere şi secretari.
Olanda: nu se pot furniza separat cifrele pentru 2 şi 5. Este disponibil doar totalul.

Norvegia: Curtea Supremă include 18 asistenţi judiciari. Curţile de Apel din Borgarting şi Gulating includ câte un asistent judiciar.
România: categoria „alt personal auxiliar" include magistraţi-asistenţi (doar în cadrul Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie; aceştia participă cu vot consultativ la deliberări şi redactează hotărâri), asistenţi judiciari (care participă la complete împreună cu judecătorii, la primă instanţă, în cauze privind conflicte de muncă şi asigurări sociale) şi consilieri de probaţiune.
Federaţia Rusă: aceste date nu includ date despre personalul auxiliar al magistraţilor din unităţile subfederale din cadrul Federaţiei Ruse.
Serbia: datele furnizate pentru 2012 reprezintă angajaţii permanenţi. Numărul total din 2010 al personalului auxiliar includea atât angajaţi temporari, cât şi permanenţi, astfel că acesta este mai mare decât cel din 2012. Totuşi, datele din 2010 exclud stenografii, spre deosebire de datele din 2012.
Slovacia: categoria „Rechtspfleger" include 982 de ofiţeri judiciari şi 64 de ofiţeri de mediere şi probaţiune.
Ministerul Justiţiei încadrează întregul personal auxiliar în categorii diferite faţă de cele enumerate în acest chestionar. În scopul acestui chestionar, cifrele disponibile pentru categoriile de personal au fost cumulate în funcţie de caracteristici. Dată fiind categorisirea diferită, nu se poate exclude efectivul personalului tehnic şi al altui personal auxiliar din totalul efectivului personalului auxliar de la categoria nr. 3. Această categorie include întreg personalul auxiliar, altul decât Rechtspfleger şi personalul ce asistă direct judecătorii.
Slovenia: prima categorie include grefierii, cu un statut similar statutului Rechspfleger, dat fiind că au autonomie şi hotărârile acestora pot fi contestate în apel. În general, aceştia nu sunt absolvenţi de drept. Lucrează în judecătorii (cauze în materie funciară şi executare judecătorească) şi în tribunale (registrul comerţului). Cea de-a doua categorie include consilierii judiciari, care reprezintă personal auxiliar a căror sarcină este de a asista judecătorii dat fiind că, în situaţii specifice ce nu intră sub sfera procedurii principale, desfăşoară activităţi aferente audierii părţilor, martorilor şi experţilor, activităţi pregătitoare mai complexe pentru procedurile procesuale principale, raportează în cadrul sesiunilor completelor, întocmesc hotărâri, desfăşoară procedurile procesuale principale sub îndrumarea judecătorului şi îndeplinesc alte activităţi la solicitarea judecătorului. Aceştia sunt absolvenţi de drept. Datele cu privire la personalul de instanţă nu sunt defalcate între personal administrativ şi personal tehnic.
Spania: sarcinile principale ale personalului auxiliar spaniol nu coincid cu descrierea dată la categoriilor 2-5, drept urmare nu se poate furniza un răspuns. Totuşi, administraţia justiţiei spaniole include trei categorii de personal auxiliar: *Gestor Procesal*, *Tramitador Procesal* şi *Auxilio Judicial*. Personalul auxiliar spaniol îndeplineşte activităţi care pot fi incluse în categorii diferite sau care nu se suprapun exact cu descrierea dată. De aceea, nu pot fi încadraţi în aceste categorii. În plus, începând cu 2010 s-au implementat noi tipuri de entităţi judiciare în mai multe regiuni, Serviciile Comune de Procedură (Servicios Comunes Procesales). Aceste servicii comune au competenţe judiciare şi deservesc mai multe instanţe (precum evaluarea preliminară a proceselor sau supravegherea executării hotărârilor judecătoreşti). Secretarii judiciari spanioli conduc în mod autonom Serviciul Comun de Procedură şi pot emite ordine în timpul procedurilor. Serviciul Comun de Procedură a fost implementat ţinând cont de Recomandarea Consiliului Europei şi aplicând principiile economiilor de scară şi de gamă.
Suedia: Administraţia Naţională a Instanţelor din Suedia (SNCA) este o agenţie de stat ce furnizează servicii instanţelor din ţară. Administraţia Instanţelor nu are autoritate asupra aspectelor judiciare sau deciziilor. SNCA este responsabilă de coordonarea generală şi aspectele comune ale instanţelor. Activitatea implică şi asistarea instanţelor, închirierea şi administrarea instanţelor şi asistenţa judiciară. Poate include aspecte precum dezvoltarea personalului, formare şi informare, elaborarea regulamentelor, instrucţiunilor şi îndrumărilor şi asigurarea desfăşurării activităţilor în mod eficace şi accesibil pentru cetăţeni. Există circa 330 de angajaţi cu pregătire profesională variată.
Elveţia: categoria „alt personal auxiliar" include personalul responsabil de securitate, recepţie, curăţenie, curierat, aprozi etc.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": la „alt personal auxiliar" sunt incluse date despre membrii poliţiei judiciare. În 2011, instanţele aveu 140 de angajaţi (personal auxiliar).
Turcia: categoria „alt personal auxiliar" include psihologi, pedagogi şi asistenţi sociali în instanţele de dreptul familiei, instanţe pentru minori şi înalte curţi de competenţă penală pentru infracţiuni comise de minori. Nu există „personal de instanţă" sau „personal de parchet". În funcţie de nevoi, comisia de justiţie poate schimba persoanele numite în funcţie conform limitei sale de competenţă. De aceea, nu se face o deosebire între „personalul de instanţă" şi „personalul de parchet". Dat fiind că sistemul judiciar militar este o ramură separată a sistemului de justiţie din ţara noastră, cifrele cu privire la sistemul judiciar miliar nu au fost incluse în totalul general. Totalul personalului din sistemul judiciar militar este de 135. Cu privire la creşterea personalului tehnic şi a personalului auxiliar, guvernul turc intenţionează să înfiinţeze instanţe de recurs în timpul acestui an. Drept urmare, personalul a crescut semnificativ. De asemenea, guvernul se concentrează şi pe instanţele de dreptul familiei, pentru infractori minori, şi instanţele superioare de competenţă penală pentru infractori minori şi a crescut numărul psihologilor, pedagogilor şi asistenţilor sociali care lucrează pentru aceste instanţe.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: Nu se pot asigura defalcări ale personalului pe domenii specifice de activitate conform solicitărilor (deşi există personal ce lucrează în aceste domenii). Personalul HMCTS nu lucrează pentru sistemul judiciar, ci pentru Guvern. Cifrele furnizate se referă la personalul cu normă întreagă la 31 martie 2013.

Faţă de anul anterior, mai multe ţări au implementat reforme semnificative ale sistemului lor judiciar. În funcţie de ţară, aceste reforme au dus fie la o creştere (+10% în **Turcia**), fie la o scădere a personalului (-30% în **Georgia**). Per total, cifrele rămân neschimbate faţă de anul anterior.

Pentru prima dată, CEPEJ poate pune la dispoziţie informaţii despre distribuţia femeilor şi bărbaţilor în rândul personalului auxiliar. În general, este clar din informaţiile disponibile că personalul auxiliar în Europa este preponderent feminin.

Tabelul 8.2 Defalcarea personalului auxiliar din instanțe pe sexe în 2012 (Q52)

	Total personal auxiliar care lucrează în instanțe			Personal non-judiciar (Rechtspfleger sau organism similar)			Personal auxiliar care asistă judecătorul (de ex., arhivari)			Personal responsabil cu sarcini adm. și gestionarea instanțelor			Personal tehnic			Alte tipuri de personal auxiliar		
State/entități	**Total**	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei	Total	Bărbați	Femei
Albania	807			NAP			425			99			163			120		
Andorra	106			17			78			7			4			1		
Armenia	618			NA			NA			NA			NA			NA		
Austria	4631	1375	3256	760	320	441	20	1	19	3818	1046	2772	33	9	24	NAP		
Azerbaidjan	2310			NAP			945			NA			343			NAP		
Belgia	5458	1528	3930	NAP			1708	541	1167	2766	691	2076	984	296	688	NAP		
Bosnia și Herțegovina	3082	742	2340	98	32	66	1154	72	1082	1503	471	1032	327	167	160	Da		
Bulgaria	6014			NAP			4479			1480			NA			55		
Croația	6932	854	5973	590	134	456	5089	346	4743	395	86	309	753	288	465	NA		
Cipru	424			NAP			133			124			129			38		
Republică Cehă	9135	1146	7989	1950	350	1600	4463	181	4282	2038	329	1709	636	268	368	48	18	30
Danemarca	1823			319			1072			201			67			164		
Estonia	957	129	828	63	5	58	220	34	186	489	23	466	138	63	75	47	4	43
Finlanda	2214			NAP			NA			NA			NA			NA		
Franța	21758	3212	16767	NAP			17663	2146	15517	1352	292	1060	964	774	190	1779		
Georgia	1151	523	628	2	0	2	398	76	322	574	367	207	177	80	97	NAP		
Germania	53649			8461			29144			7478			1281			7285		
Grecia	5327			NAP			NAP			NA			NA			NA		
Ungaria	8142			767			2406			NA			NA			4969		
Islanda	43			11			23			2			NAP			5		
Irlanda	945			31			787			125			2			NAP		
Italia	24163			NAP			8843			132			676			14512		
Letonia	1608			NAP			1090			351			160			7		
Lituania	2619	376	2243	NAP			1348	105	1243	776	111	665	425	157	268	70	3	67
Luxemburg	355			NAP			191			117			7			40		
Malta	360			NAP			213			111			8			28		
Republica Moldova	1512			NAP			NA			NA			NA			NAP		
Monaco	42			NAP			18			15			7			2		
Muntenegru	1051	178	873	NAP			138	37	101	62	20	42	677	101	576	174	20	154
Olanda	6252			NAP			4847			NA			NA			1405		
Norvegia	821	9	11	NAP			20	9	11	NA			NA			NA		
Polonia	40844			1810			23110			7239			3487			5198		
Portugalia	6110	2198	3910	NAP			5601	1966	3635	256	160	96	251	72	179	2		
România	9283			NAP			5489			1486			1762			546		
Federația Rusă	74854			NAP			47382			27472			NA			NA		
Serbia	10345			NAP			4558			3533			2254			NAP		
Slovacia	4482			1046			2079			1357			NA			NA		
Slovenia	3330			346			481			NA			NA			NA		
Spania	NAP	1236	2323	3559	1236	2323	NAP			NAP			NAP			NAP		
Suedia	5173			NAP			3500			1054			119			500		
Elveția	4306			NAP			1983			2174			42			107		
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	2333			NAP			410			1587			158			178		
Turcia	24362			NAP			21962			424			1008			968		
Ucraina	32800			NA			NA			NA			NA			NA		
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	17311			NA			NA			NA			NA			NA		
Marea Britanie - Irlanda de Nord	739			NAP			489			116			6			128		
Marea Britanie - Scoția	1360	510	850	NAP			1230	430	800	130	80	50	NA			NAP		
Media	8955	1001	3709	1239	297	707	5130	457	2547	2024	306	874	550	207	281	1421	11	74
Mediana	3206	798	2332	468	134	441	1192	105	1082	489	226	566	177	157	190	120	11	55
Minima	42	9	11	2	0	2	18	1	11	2	20	42	2	9	24	1	3	30
Maxima	74854	3212	16767	8461	1236	2323	47382	2146	15517	27472	1046	2772	3487	774	688	14512	20	154
Israel	3759	968	2791	68	34	34	755	166	589	1892	438	1454	350	301	49	694	29	665

Tabelul 8.3 Distribuția personalului auxiliar pe categorii, în % (Q52)

State/entități	Personal non-judiciar (Rechtspfleger sau organism similar)	Personal auxiliar care asistă judecătorul (de ex., arhivari)	Personal responsabil cu sarcini administrative și gestionarea instanțelor	Personal tehnic	Alte tipuri de personal non-judiciar
Albania		52,66%	12,27%	20,20%	14,87%
Andorra	16,04%	73,58%	6,60%	3,77%	0,94%
Armenia					
Austria	16,42%	0,43%	82,43%	0,72%	
Azerbaidjan		40,91%		14,85%	
Belgia		31,29%	50,68%	18,03%	
Bosnia și Herțegovina	3,18%	37,44%	48,77%	10,61%	
Bulgaria		74,48%	24,61%		0,91%
Croația	8,51%	73,41%	5,70%	10,86%	
Cipru		31,37%	29,25%	30,42%	8,96%
Republică Cehă	21,35%	48,86%	22,31%	6,96%	0,53%
Danemarca	17,49%	58,79%	11,02%	3,68%	9,02%
Estonia	6,58%	22,99%	51,10%	14,42%	4,91%
Finlanda					
Franța		81,18%	6,21%	4,43%	8,18%
Georgia	0,17%	34,58%	49,87%	15,38%	
Germania	15,77%	54,32%	13,94%	2,39%	13,58%
Grecia					
Ungaria	9,42%	29,55%			61,03%
Islanda	25,58%	53,49%	4,65%		11,63%
Irlanda	3,28%	83,28%	13,23%	0,21%	
Italia		36,60%	0,55%	2,80%	60,06%
Letonia		67,79%	21,83%	9,95%	0,44%
Lituania		51,47%	29,63%	16,23%	2,67%
Luxemburg		53,80%	32,96%	1,97%	11,27%
Malta		59,17%	30,83%	2,22%	7,78%
Republica Moldova					
Monaco		42,86%	35,71%	16,67%	4,76%
Muntenegru		13,13%	5,90%	64,41%	16,56%
Olanda		77,53%			22,47%
Norvegia		2,44%			
Polonia	4,43%	56,58%	17,72%	8,54%	12,73%
Portugalia		91,67%	4,19%	4,11%	0,03%
România		59,13%	16,01%	18,98%	5,88%
Federația Rusă		63,30%	36,70%		
Serbia		44,06%	34,15%	21,79%	
Slovacia	23,34%	46,39%	30,28%		
Slovenia	10,39%	14,44%			
Spania					
Suedia		67,66%	20,38%	2,30%	9,67%
Elveția		46,05%	50,49%	0,98%	2,48%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei		17,57%	68,02%	6,77%	7,63%
Turcia		90,15%	1,74%	4,14%	3,97%
Ucraina					
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor					
Marea Britanie - Irlanda de Nord		66,17%	15,70%	0,81%	17,32%
Marea Britanie - Scoția		90,44%	9,56%		
Media	12,13%	51,03%	25,57%	10,95%	11,86%
Mediana	10,39%	53,08%	21,83%	6,96%	8,18%
Minima	0,17%	0,43%	0,55%	0,21%	0,03%
Maxima	25,58%	91,67%	82,43%	64,41%	61,03%
Israel	1,81%	20,09%	50,33%	9,31%	18,46%

Armenia, **Finlanda**, **Grecia**, **Republica Moldova, Ucraina şi Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor** au furnizat un număr total de personal auxiliar ce lucrează în instanţe, fără a putea distribui personalul în diversele categorii propuse, deseori diferite de categoriile lor naţionale. **Danemarca** şi **Spania** au furnizat doar date referitoare la *Rechtspfleger* sau la o funcţie echivalentă.

Majoritatea diferenţelor dintre state se poate observa cu privire la personalul auxiliar din instanţe altul decât *Rechtspfleger*. Aceste diferenţe rezultă din interpretarea variată a diferitelor categorii (inclusiv a categoriei

„alt personal auxiliar") şi din abordările diferite privind organizarea instanţelor. Însă acest lucru nu permite CEPEJ să formuleze concluzii cu privire la eficienţa sistemelor judiciare.
În majoritatea statelor sau entităţilor europene, majoritatea personalului auxiliar ce lucrează în instanţe este însărcinat cu asistarea directă a judecătorilor. În **Portugalia**, această categorie reprezintă aproape 92,7% din personalul auxiliar. În **Marea Britanie-Scoţia** şi **Turcia**, procentul este de 90%. Totuşi, se poate observa o situaţie la cealaltă extremă în anumite state, precum **Muntenegru** (13%) sau **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** (17,5%). Cifra foarte scăzută din **Austria** (0,4%) trebuie integrată în contextul personalului inclus în categoria personalului responsabil de activităţi administrative sau de gestiune a instanţelor.

Diferenţe similare sunt frecvente în cazul personalului responsabil cu sarcini administrative şi de gestiune, dar şi în cazul personalului tehnic. În **Estonia**, 51% din personalul auxiliar este responsabil de activităţi administrative şi de gestiune, iar 14% din acesta intră în categoria personalului tehnic. Dimpotrivă, **Muntenegru** alocă 6% din personalul său auxiliar administrării şi gestionării instanşelor şi 64% pentru operaţiuni tehnice.

Figura 8.4 de mai jos indică efectivul personalului auxiliar ce asistă judecătorii, per judecător. Pentru **Franţa**, indică numărul personalului auxiliar care asistă judecătorii şi procurorii deoarece nu a putut diferenţia între personalul aferent judecătorilor şi cel aferent procurorilor.

Figura 8.4 Numărul de membri ai personalului auxiliar a căror sarcină este să asiste judecătorul raportat la un judecător de profesie (Q46, Q52)

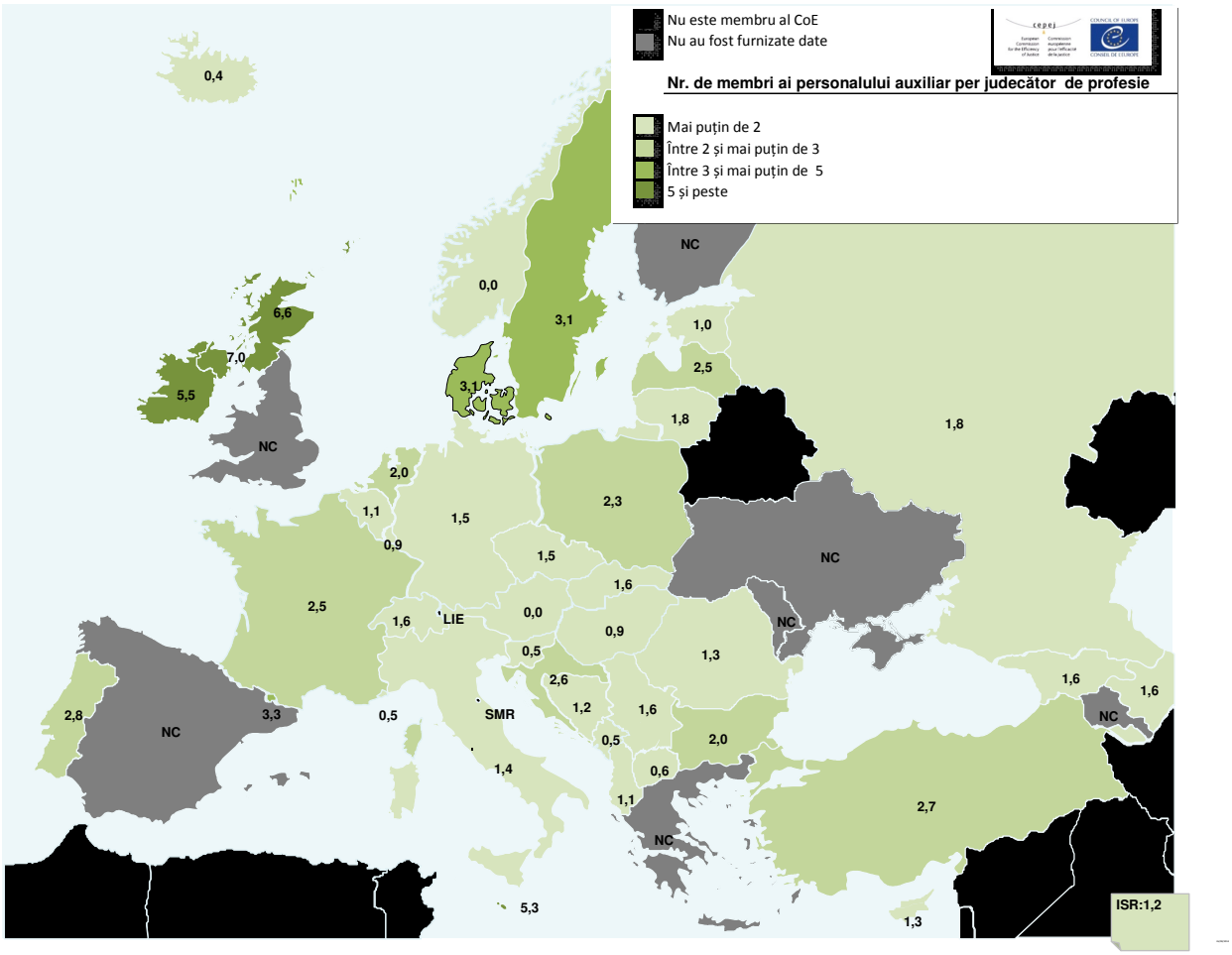

În majoritatea statelor sau entităţilor (24 din 47 şi **Israel**), există mai puţin de doi membri ai personalului auxiliar ce lucrează pentru un judecător de carieră. În **Portugalia, Croaţia** şi **Turcia** personalul auxiliar care asistă judecătorii este puţin mai numeros (2,6 - 2,8 per judecător). Raportul cel mai mare (5 şi peste) este întâlnit în **Marea Britanie-Irlanda de Nord, Marea Britanie-Scoţia, Irlanda** şi **Malta**. Faptul că raportul se aplică doar judecătorilor de carieră deformează procentul afişat pentru statele cu sistem de *drept cutumiar*, unde o proporţie semnificativă a personalului auxiliar asistă, de fapt, judecători fără pregătire de specialitate juridică.

Acest raport oferă informaţii generale cu privire la resursele umane pe care statul le rezervă asistării judecătorilor. Figura 8.5 de mai jos permite compararea valorii absolute a judecătorilor de carieră cu numărul personalului auxiliar din toate categoriilor.

Figura 8.5 Numărul judecătorilor de profesie vs. numărul personalului auxiliar în 2012 raportat la 100 000 locuitori (Q46, Q52)

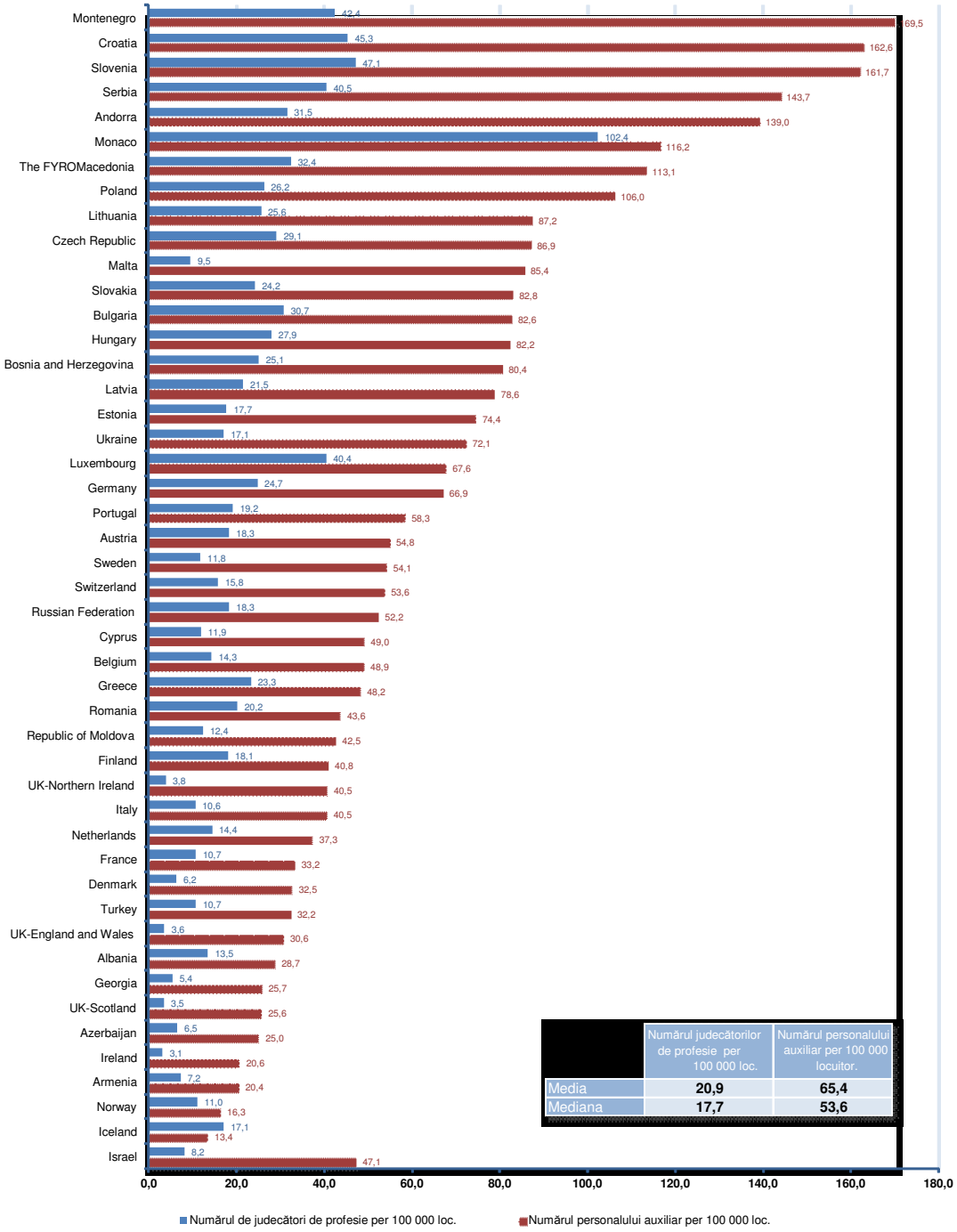

	Numărul judecătorilor de profesie per 100 000 loc.	Numărul personalului auxiliar per 100 000 locuitor.
Media	20,9	65,4
Mediana	17,7	53,6

Franţa, **Luxemburg**: numărul judecătorilor de profesie vs. numărul personalului auxiliar care lucrează în instanțe și parchete.

Cu o mediană europeană de 65,4 membri ai personalului auxiliar la 100.000 locuitori pentru 20,9 judecători la 100.000 de locuitori (3.1 membri ai personalului auxiliar per judecător), se pot observa poziţii extreme, pe de o parte pentru **Norvegia** şi **Armenia** şi, pe de altă parte, pentru **Muntenegru**, **Croaţia şi Slovenia**.

Aceste trei ţări au un număr mare de judecători care pare să confirme o corelare între cele două valori: un număr mare de judecători care lucrează cu un personal în număr mare. Se aplică şi extrema cealaltă.

8.2 Rechtspfleger

Figura 8.6 Numărul absolut de *Rechtspfleger* în 2008, 2010 și 2012 (Q52)

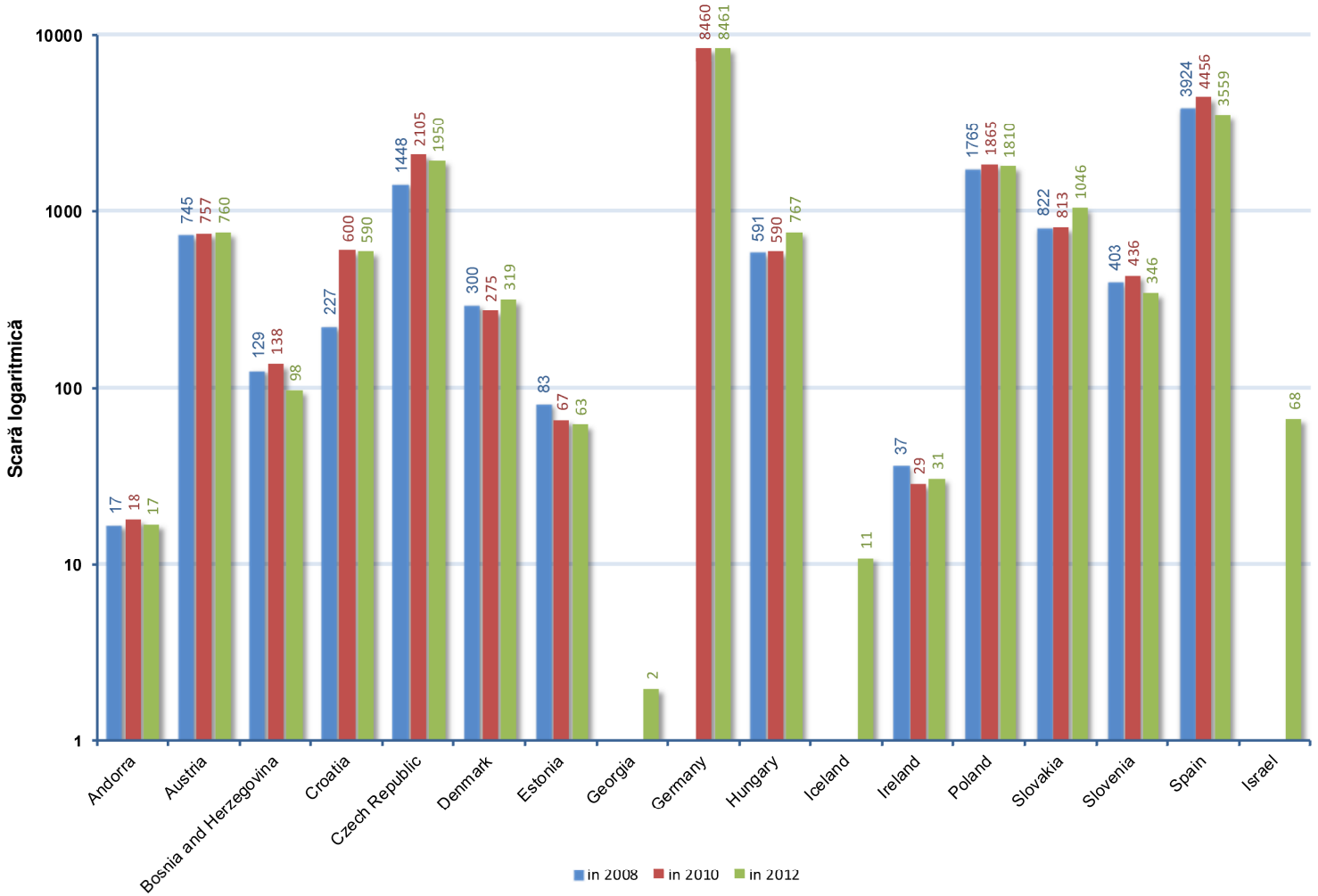

Figura 8.7 Numărul absolut de *Rechtspfleger* şi judecători de profesie în 2012 (Q52)

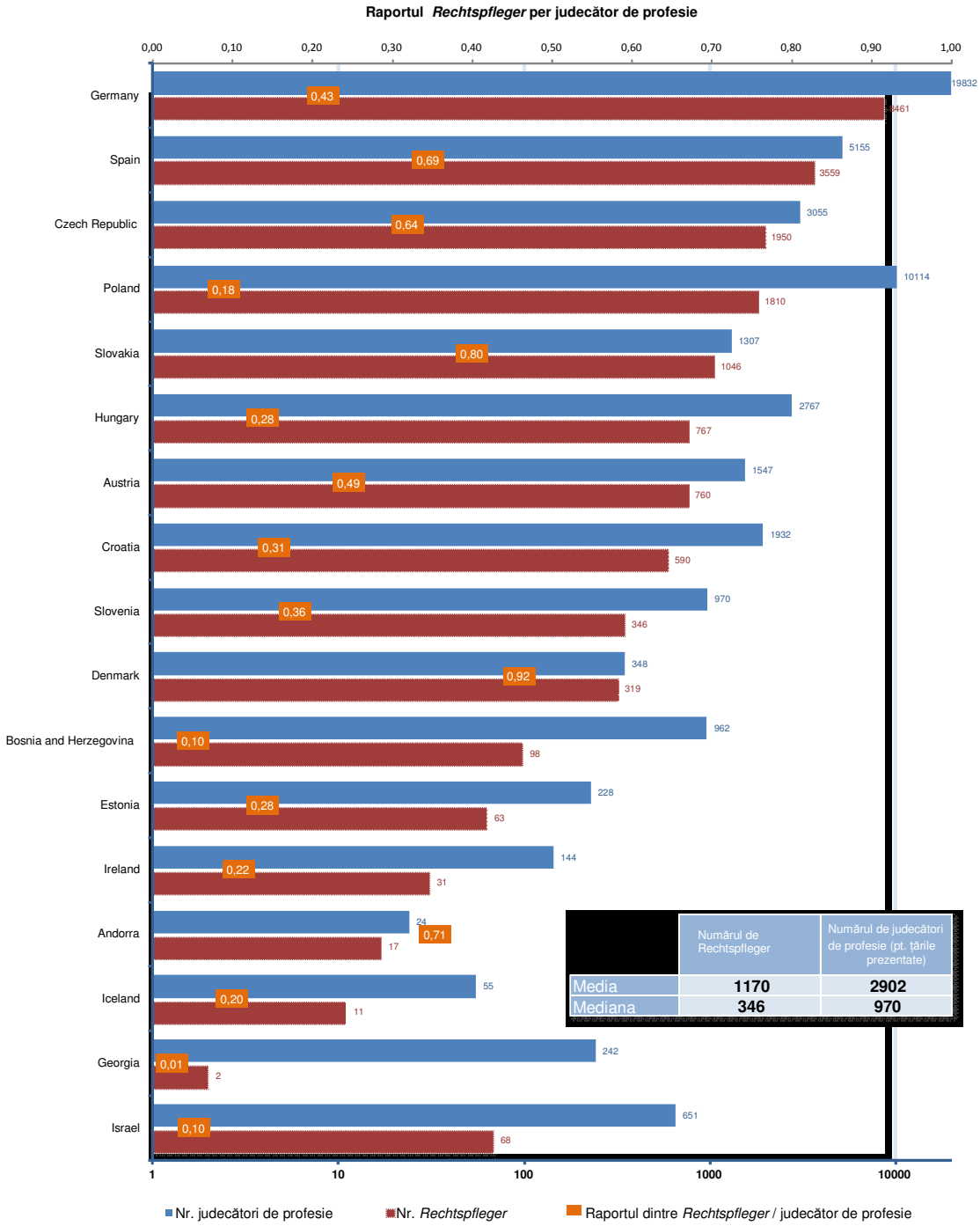

16 state europene au indicat că în ţara lor există un sistem *Rechtspfleger* (sau un sistem ce operează cu personal ce deţine puteri şi statut apropiat de *Rechtspfleger*): **Andorra**, **Austria**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Croaţia**, **Cehia**, **Danemarca**, **Estonia**, **Georgia, Germania**, **Ungaria**, **Islanda**, **Irlanda, Polonia**, **Slovacia**, **Slovenia** şi **Spania**.

Atât **Georgia,** cât şi **Islanda** au raportat existenţa profesiei de *Rechtspfleger* sau a unor profesii similare, deşi acestea nu au apărut în 2010 şi 2012. Totuşi, numărul personalului din această categorie pare să fie foarte mic în ambele state. În **Georgia** (2 membri de personal), a avut loc o reformă a Codului de Procedură Civilă care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2012 şi a introdus funcţia de „magister" cu competenţă autonomă.

În **Islanda** (43 de membri de personal), aceşti oficiali erau responsabili de soluţionarea cauzelor civile şi penale necontencioase.

Elveţia, care menţionase funcţia de *Rechtspfleger în 2012, nu face referire la aceasta în cadrul exerciţiului actual*.

În **România,** un proiect de lege ajuns în Parlament în 2011 prevede introducerea unui personal de specialitate în instanţe şi parchete similar funcţiei *Rechtspfleger,* cu competenţe administrative transferate de la preşedintele de instanţă.

Numărul ţărilor care au un sistem *Rechtspfleger* a rămas relativ stabil comparativ cu exerciţiile anterioare (15 în 2010 şi 2012, 16 în 2014). Deşi numărul total de Rechtspfleger sau de profesii similare a crescut uşor (+0.95%), unele ţări prezintă variaţii semnificative pe parcursul celor trei exerciţii. S-a raportat o scădere de 24% în **Bosnia şi Herţegovina**, justificată prin faptul că în decembrie 2008, Curtea Constituţională a Republika Srpska a declarat neconstituţionale prevederile ce dădeau asociaţilor judiciari (similari cu *Rechtspfleger*) autoritatea de hotărî singuri în cauze. Rolul acestora este acum de a asista judecătorii în redactarea hotărârilor şi de a desfăşura anumite proceduri sub supravegherea judecătorului. Drept urmare, s-ar încadra la categoria 2 (personal auxiliar cu sarcină de a asista direct judecătorii). Tendinţele din **Danemarca, Estonia, Irlanda şi Slovenia** arată o scădere de 26%, 24%, 16% şi respectiv 14%. În cazul **Estoniei**, aceşti funcţionari au anumite responsabilităţi în cauze ce privesc registre (registre de carte funciară, registre comerciale, asociaţii, transporturi maritime) şi cauze civile necontencioase. În **Irlanda**, aceştia sunt responsabili în cauze imobiliare, stabilirea cheltuielilor de judecată şi proceduri de insolvenţă. În **Slovenia**, au sarcini similare funcţiei de Rechtspfleger în cauze ce privesc registre de carte funciară şi comerciale şi recuperarea creanţelor.

Numărul indicat de **Croaţia** arată o creştere foarte mare de 160% a personalului responsabil de pronunţarea hotărârilor independente cu privire la cauzele de înregistrare de carte funciară. S-a înregistrat o creştere semnificativă de 3% şi în **Cehia** pentru această funcţie responsabilă de procedurile civile şi penale necontencioase. Şi în **Ungaria** s-a observat o creştere de 30% pentru personalul responsabil de activităţi prevăzute în lege prin care decide în mod independent, sub supravegherea unui judecător. O creştere semnificativă (+27%) s-a observat şi în **Slovacia** pentru această categorie de personal căreia judecătorii îi deleagă soluţionarea anumitor cauze civile şi penale.

Figura 8.6 arată 16 state sau entităţi care au furnizat raportul dintre *Rechtspfleger* (sau personal cu funcţii similare) şi judecătorii de profesie în 2012.

Este important de subliniat o corelare destul de directă între numărul *Rechtspfleger* şi al judecătorilor din acest grup de state. În statele sau entităţile în care numărul judecătorilor de profesie este mic, şi numărul *Rechtspfleger* este mic. Se aplică şi extrema cealaltă. Această corelare ar părea să indice faptul că în aceste state sau entităţi *Rechtspfleger* sunt angajaţi în mod corect în scopul asistării judecătorilor în activitatea depusă. Nu există o disproporţie specifică în cifre absolute, nu excepţia Georgiei care a raportat doar doi membri de personal echivalent *Rechtspfleger*.

8.3 Delegarea atribuţiilor

Figura 8.7 indică, în cadrul general actual al externalizării anumitor servicii din motive economice sau de eficienţă, măsura în care statele au decis să delege în instanţele lor unele funcţii precum întreţinerea mijloacelor de calcul, formarea personalului, securitatea, arhivele şi curăţenia. Aceasta este a doua oară când se solicită astfel de informaţii; CEPEJ încearcă mereu să observe pe cât posibil tendinţele ce apar în sistemele judiciare.

Tabelul 8.8 Delegarea anumitor servicii către furnizori privați (Q54)

State/entităţi	Da	Nu
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		
Republic of Moldova		
Monaco		
Montenegro		
Netherlands		
Norway		
Poland		
Portugal		
Romania		
Russian Federation		
Serbia		
Slovakia		
Slovenia		
Spain		
Sweden		
Switzerland		
The FYROMacedonia		
Turkey		
Ukraine		
UK-England and Wales		
UK-Northern Ireland		
UK-Scotland		
Numărul de ţări	38	9
Israel		

Da
Nu

Din 47 de state sau entităţi ce au răspuns la această întrebare, majoritatea (38) au răspuns că instanţele au delegat unele servicii, iar 9 au continuat să efectueze diferite servicii. Din cele două exerciţii, se observă o tendinţă clar ascendentă.

Comentariile s-au referit în principal la activităţi ce ţin de întreţinerea mijloacelor de calcul, securitatea, curăţenia, formarea personalului şi, într-o măsură mai mică pentru anumite ţări, la transport, relocări, arhive, servicii administrative, mesagerie, transcrierea încheierilor, interpretare şi stenografiere, întreţinerea echipamentelor, închiriere de spaţii, vânzări imobiliare silite, alimentaţie. Pentru **Marea Britanie- Anglia şi Ţara Galilor** – numărul serviciilor privatizate a fost semnificativ şi a acoperit toate domeniile de mai sus plus gestionarea cazurilor, tehnologia video, recuperarea amenzilor pentru instanţe şi eliminarea deşeurilor.

8.4 Tendinţe şi concluzii

Se pot identifica două categorii de atribuţii ale personalului auxiliar în instanţe. Prima, şi cea mai importantă categorie, se referă la profesia juridică şi constă fie în asistarea judecătorului în acţiunile de procedură sau în procesul de luare a deciziilor, fie în îndeplinirea unor atribuţii cvasi-judiciare la iniţiativa proprie a membrului personalului (*Rechtspfleger*). A doua categorie de atribuţii este pur administrativă şi tehnică şi sprijină indirect sistemul judiciar.

Distribuţia personalului auxiliar în cele cinci categorii propuse continuă să fie problematică în sensul că anumite state sau entităţi nu îşi pot încadra personalul auxiliar în niciuna din categoriile date sau prin faptul că desfăşoară activităţi ce corespund mai multor categorii. Este nevoie de un nivel mai mare de precizie la distribuirea personalului în cea de-a treia categorie (personal responsabil de diverse atribuţii administrative şi de gestiunea instanţelor) şi în cea de-a patra categorie (personal tehnic). Totuşi, comentariile au asigurat mai multă claritate.

În linii mari, datele cu privire la personalul auxiliar din instanţe au fost relativ stabile între 2006 şi 2012. Acest lucru este adevărat atât pentru numărul absolut de personal şi pentru distribuirea diferitelor categorii de personal, cât şi pentru raportul între numărul de personal şi cel al judecătorilor. Ar putea fi interesantă o analiză a unei posibile relaţii între organizarea instanţelor şi numărul de instanţe.

Pentru personalul de tip *Rechtspfleger*, există variaţii majore în anumite ţări, în special în Europa de Est, ce duc fie la o creştere a personalului responsal de aceste activităţi, fie la o scădere ce s-ar putea explica prin restricţiile bugetare, deşi ţările în cauză nu au menţionat acest motiv.

În cea mai mare parte a statelor membre, anumite activităţi nejudiciare ale instanţelor sunt privatizate. Există o tendinţă clar ascendentă în acest sens, iar în unele ţări se poate observa o externalizare în rândul instanţelor a activităţilor desfăşurate în mod tradiţional de sistemul public de justiţie.

Capitolul 9. Eficienţa instanţelor de judecată

9.1 Eficienţa instanţelor de judecată şi principiul procesului echitabil

Unul dintre elementele esenţiale pentru funcţionarea optimă a instanţelor este respectarea principiului fundamental al procesului echitabil, într-un termen rezonabil (articolul 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului). Acest principiu trebuie integral avut în vedere în procesul de gestionare a volumului de lucru şi duratei procedurilor în instanţă, precum şi la stabilirea măsurilor de reducere a duratei şi sporirii eficienţei şi eficacităţii procedurilor. Consiliul Europei şi Curtea Europeană a Drepturilor Omului acordă o atenţie specială «termenului rezonabil» al procesului şi executării reale a hotărârilor judecătoreşti.

În mai multe ocazii, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a arătat că o modalitate de a garanta eficacitatea şi credibilitatea sistemului judiciar este de a lua măsuri pentru soluţionarea cauzelor în termen rezonabil (H. v. Franţa, Nr. 10073/82, din 24 octombrie 1989). Mai recent, Curtea a arătat că întârzierile semnificative şi repetate în înfăptuirea justiţiei reprezintă o problemă deosebită, care poate conduce la subminarea încrederii publicului în eficacitatea sistemului judiciar şi, în cazuri excepţionale, lipsa unei hotărâri judecătoreşti pentru o perioadă prelungită de timp poate fi interpretată ca negarea accesului la justiţie (Glykantzi v. Grecia, Nr. 40150/09, din 30 octombrie 2012). În ce priveşte dreptul la înfăptuirea justiţiei, Curtea a statuat că garantarea „accesului la instanţă" ar fi „un drept iluzoriu, în condiţiile în care sistemul judiciar dintr-un stat semnatar ar permite ca o hotărâre judecătorească definitivă şi irevocabilă să nu fie pusă în executare, în detrimentul unei a dintre părţi." În consecinţă, executarea unei hotărâri date de orice instanţă de judecată „trebuie privită ca făcând parte integrantă din proces, în sensul art. 6 [din Convenţie]" (Hornsby v. Grecia, 19 martie 1997).

Ca parte a studiului, s-a solicitat unor state şi unor instituţii să transmită informaţii privind cauzele deduse judecăţii Curţii Europene a Drepturilor Omului în temeiul art. 6, cauzele judecate de instanţele naţionale, precum şi măsurile luate pentru asigura eficacitatea procedurilor judiciare.

Este important ca statele membre să poată oferi date privind cauzele legate de art. 6 din CEDO aduse pe rolul Curţii de la Strasbourg. Astfel, în rapoartele sale anterioare, CEPEJ a încurajat permanent introducerea unor sisteme de colectare a datelor statistice, acestea reprezentând un instrument esenţial pentru remedierea disfuncţiilor evidenţiate de Curte şi pentru prevenirea încălcării repetate a Convenţiei.

Cauze în temeiul art. 6 din Convenţia europeană a drepturilor omului

Numărul de dosare legate de durata excsivă a procedurilor reprezintă peste 10% din totalul cauzelor aflate pe rolul Curţii (99.900 dosare, la data de 31 decembrie 2013). Dacă includem şi dosarele în care se reclamă neexecutarea hotărârilor judecătoreşti, cele două tipuri de cauze reprezintă 25% din toate dosarele aflate pe rol.

Statele cu cel mai mare număr de **dosare pe rol** (circa 500 de dosare) sunt **Italia** (cu circa 10.000 de dosare având ca obiect disfuncţii în asigurarea căilor de atac (recurs) la nivel naţional), **Ucraina** (cu circa 10.000 de dosare având ca obiect, în principal, lipsa punerii în execuţie, vezi cauza Ivanov, cauză pilot), **Turcia** (care, de curând, a introdus o cale de atac naţională considerată de Curte ca fiind eficace), **Rusia, Grecia şi România**. 90% dintre aceste cauze au fost alocate unei camere sau, mai frecvent, unui complet de trei judecători care au responsabilitatea de a soluţiona cauze recurente. Asta înseamnă, în principiu, că plângerile nu au fost considerate ca fiind evident inadmisibile. Trebuie arătat faptul că imaginea care rezultă din analizarea acestor date legate de disfuncţiile din sistemele judiciare reprezintă doar o parte a fenomenului, întrucât majoritatea statelor au stabilit căi de atac la nivel naţional, pentru a rezolva problema duratei nerezonabile a procedurilor şi a neexecutării hotărârilor judecătoreşti. În ciuda acestor măsuri, situaţia la data de 31 decembrie 2013 arată că numărul plângerilor înregistrate în fiecare an este relativ constant (cu unele excepţii: peste 7.000 de plângeri împotriva **Ucrainei**, în 2013) şi rămâne destul de ridicat (circa 7.000 în 2011 şi 2012 ; 11.000 în 2013). Astfel, se poate deduce că încă nu au fost introduse căi de atac efective la nivel naţional sau că, acolo unde astfel de căi de atac există, nu sunt încă pe de plin puse în practică.

Cu toate că nu în toate aceste dosare se constată o încălcare a unor drepturi, cifrele arată că durata procedurilor şi neexecutarea hotărârilor judecătoreşti rămân unele dintre principalele probleme cu care se confruntă cetăţenii, reprezentând, totodată, o piedică majoră în calea funcţionării optime a Curţii.

Numărul de cauze în care Curtea a constatat **încălcarea** principiului termenului rezonabil indică faptul că mai multe state au dificultăţi în ceea ce priveşte durata excesivă a procedurilor: între 2011 şi 2013, s-au constatat 50 de situaţii de încălcare de către 5 state: **Ucraina, Grecia, Turcia, Ungaria** şi **Federaţia Rusă**. În 2013, 3

state au fost implicate în cel puţin 20 de cauze: **Turcia, Ungaria** şi **Slovenia**. Cu toate acestea, aceste cifre trebuie interpretate cu atenţie, ţinând cont de faptul că sunt legate de dosare judecate înainte de 2013. În general, trece mai mult de un an între momentul depunerii cererii şi momentul în care se dă o soluţie în cauză.

Cu privire la încălcări legate de nexececutare, un accent special trebuie pus pe problemele structurale serioase existente în **Ucraina** (în 2013, Curtea a constatat peste 2.000 de încălcări) şi în **Italia**. S-a înregistrat o scădere a numărului de încălcări comise de **Federaţia Rusă**, datorită introducerii unor căi de atac la nivel naţional, dar numărul acestora rămâne mare (peste 30 de încălcări în 2013).

La aceste cifre trebuie adăugate şi cererile scoase de pe rol ca urmare a soluţionării amiabile sau a unei declaraţii unilaterale. Din ce în ce mai des, pentru a degreva Curtea de dosare repetitive, statele sunt chemate să apeleze în cea mai mare măsură posibilă la modalităţi de lucru prin care, pe de-o parte, să sprijine soluţionarea rapidă a cauzelor şi, pe de altă parte, să elimine un volum considerabil de lucru din sarcina Curţii. În perioada 2010-2013, ca rezultat al unor soluţii amiabile ori unor declaraţii unilaterale, Curtea a scos de pe rol cel puţin 100 de plângeri având ca obiect termenul de judecare a cauzelor depuse împotriva următoarelor state: **Bulgaria, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Ungaria, Polonia, România, Slovenia, Turcia şi Ucraina**. Cu privire la neexecutare, cel puţin 100 de plângeri formulate împotriva a 4 au fost scoase de pe rol: **Ucraina** (cu aproape 1.000 de cauze), **Federaţia Rusă**, **Italia** şi **Moldova**.

În unele cazuri, încălcările sus-menţionate sau cererile scoase de pe rol nu au avut ca obiect durata procedurilor sau neexecutarea hotărârilor judecătoreşti, ci probleme legate de căile de atac disponibile la nivel naţional, căi de atac care ar trebui să ofere posibilitatea de remediere a oricăror încălcări în acest domeniu. Italia oferă cel mai izbitor exemplu. În prezent, majoritatea cauzelor aflate pe rol (peste 8.500, adică circa 85% din totalul cauzelor) au ca obiect doar durata excesivă a căii de acces la nivel naţional sau întârzierile în punerea în aplicare a acesteia. În programul cadru al CEPEJ se afirmă: „Un nou obiectiv pentru sistemele judiciare: soluţionarea fiecărei cauze într-un termen optim şi previzibil" (CEPEJ(2004)19Rev2): „mecanismele limitate la acordarea unor compensaţii sunt prea slabe şi nu stimulează în mod adecvat statele să-şi modifice procedurile operaţionale şi să asigure un singur element a posteriori, în cazul unor încălcări dovedite, în loc de a încerca să găsească o soluţie pentru problema fundamentală a termenelor excesiv de lungi". În consecinţă, simpla acordare a unor compensaţii poate fi contraproductivă, permiţând, pe termen scurt, statului să evite condamnarea în instanţele internaţionale, dar, pe termen lung, suplimentând volumul de lucru al instanţelor. Această situaţie se traduce prin cheltuieli semnificative din bugetului statului şi nu rezolvă problemele structurale.

De la bun început trebuie subliniat faptul că datele statistice trebuie interpretate cu multă grijă, întrucât, luate în izolare, nu pot reflecta realitatea dintr-o ţară. Sunt state în cazul cărora Curtea a constatat relativ puţine situaţii de termene excesive ale proceselor, dar acest lucru nu înseamnă în mod necesar că respectivele state depun eforturi deosebite.

În unele cazuri, problemele apar în etape mai timpurii şi se referă la accesul la justiţie. Este posibil ca cetăţenii să apeleze la instanţe în măsură limitată din cauza costurilor mari asociate sau din cauză că sunt încurajate ori sunt mai eficace soluţionările alternative. În aceiaşi măsură, este posibil ca în unele state să existe un nivel redus de conştientizare a dreptului de a apela la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în timp ce în alte ţări există cabinete de avocatură specializate în astfel de petiţii, fapt care conduce la un număr mare de dosare şi la emiterea unui număr proporţional e mare de hotărâri de condamnare.

Mai mult, procedurile derulate cu mare celeritate nu înseamnă întotdeauna înfăptuirea corespunzătoare a justiţiei. Anumite proceduri de urgenţă – în care viteza are prioritate faţă de dreptul la apărare – pot afecta negativ calitatea actului de justiţie. Curtea a susţinut întotdeauna că principiul unei bune administrări a justiţiei transcende cu mult noţiunea de termen rezonabil şi poate justifica recurgerea la proceduri mai îndelungate, dar mai echitabile.

Pentru aceste motive, pentru a obţine o imagine mai detaliată şi mai exactă a situaţiei din fiecare stat membru, aceste considerente trebuie analizate în coroborare cu o analiză mai temeinică a datelor privind performanţele instanţelor de judecată naţionale (în special în ce priveşte indicele de soluționare şi durata soluționării).

9.2 Eficienţa instanţelor în serviciul cetăţenilor

În acest capitol sunt prezentate fapte şi cifre fundamentale referitoare la performanţele instanţelor. Majoritatea cifrelor prezentate se referă, în principal, la prima instanţă. Pentru celelalte niveluri (curţi de apel

şi curţi supreme), tabelele cu date se găsesc în Anexă. În ultima parte a acestui capitol sunt oferite exemple de potenţiale măsuri prin care se poate spori eficienţa şi calitatea actului de justiţie. Aceste măsuri variază de la introducerea unor proceduri simplificate, la proceduri de urgenţă, până la aranjamente procedurale specifice între judecători şi avocaţi.

De asemenea, în acest capitol sunt oferite informaţii privind anumite speţe ce s-au aflat pe rolul Curţii şi care au avut ca obiect aspecte legate de registrul de cadastru imobiliar, registrul societăţilor comerciale, contencios administrativ şi executarea hotărârilor judecătoreşti. Definirea cauzelor civile şi calcularea numărului acestora rămâne un exerciţiu dificil. Cu toate acestea, s-a făcut o distincţie între cauzele desfăşurate în procedură contencioasă, pe de-o parte, şi cauzele cauzele desfăşurate în procedură necontencioasă şi legate de existenţa unor registre oficiale, pe de cealaltă parte. Această diferenţiere permite separarea unor categorii care pot fi cu uşurinţă identificate în fiecare sistem.

Acelaşi lucru se aplică şi în cazul diferenţierii între cauze penale grave şi infracţiuni minore. Din nou, date fiind diferitele categorii de încadrare a infracţiunilor, de la stat la stat, CEPEJ a ales să apeleze la sistemul de clasificare anglo-saxon, care diferenţiază între delicte/infracţiuni minore (*petty offences*) şi infracţiuni, fapt care permite un cadru comun de referinţă pentru majoritatea statelor. Cu toate acestea, problema comparabilităţii datelor rămâne prezentă. De fapt, datele sunt folosite aici în mod identic cu cel din Culgerea europeană de date a Consiliului Europei, lucrare care a reprezentat referinţa metodologică pentru realizarea raportului privind categoriile de cauze penale.

CEPEJ a decis să elaboreze indicatori de performanţă pentru instanţe, la nivel european. Ghidul GOJUST26 solicită statelor membre să organizeze sisteme de colectare a datelor, astfel încât să poată furniza informaţiile necesare pentru calcularea respectivilor indicatori. Primul indicator este indicele de soluționare. Acesta permite realizarea unor comparaţii utile, cu toate că parametrii specific ai cauzelor incluse nu sunt identici sub toate aspectele. Acest indicator poate fi folosit pentru a afla dacă instanţele fac faţă numărului de dosare noi fără a-şi spori numărul dosarelor aflate în întârziere. Al doilea indicator este durata soluționării, un indicator calculat. Folosind o metodă de calcul specifică, se pot obţine date privind timpul estimat necesar pentru soluţionarea unei cauze. Această metodă poate oferi informaţii semnificative privind funcţionarea pe ansamblu a instanţelor dintr-o ţară ori a unei anumite instanţe. Treptat, raportul CEPEJ va permite realizarea unei evaluări comparative a capacităţii sistemelor judiciare de a face faţă volumului de dosare care intră în instanţe şi care sunt soluţionate de acestea.

Indicele de soluționare (CR)

Indicele de soluționare, exprimată ca procent, se obţine prin împărţirea numărului de dosare soluţionate la numărul de dosare primite. Rezultatul se înmulţeşte cu 100:

$$Indicele\ de\ soluționare\ (\%) = \frac{Cauzele\ soluționate\ pe\ o\ perioadă\ dată}{Cauzele\ nou\ intrate\ pe\ rol\ în\ aceeași\ perioadă} \times 100$$

Un indice de soluționare apropiat de 100 % indică faptul că instanţa sau sistemul judiciar are capacitatea de a soluţiona aproape toate cauzele deduse judecăţii într-o anume perioadă de timp. Un indice de soluționare peste 100 % indică faptul că sistemul are capacitatea de a rezolva mai multe cauze decât cele primite, neavând ori rezolvând orice dosare cu termene depăşite. În fine, dacă numărul de dosare intrate pe rol este mai mare decât numărul celor soluţionate, atunci Indicele de soluționare va scădea sub 100 %. Când Indicele de soluționare scade sub 100 %, numărul dosarelor nesoluţionate la sfârşitul unei perioade de analiză (dosare cu termen de soluţionare depăşit) va creşte.

În esenţă, Indicele de soluționare arată modul în care instanţa sau sistemul judiciar face faţă numărului de cauze nou intrate pe rol.

Durata soluționării (DT)

Pe lângă indicatorul Indicele de soluționare, indicatorii de rulaj al dosarelor şi durata soluționării oferă informaţii suplimentare privind modul în care sistemul judiciar gestionează volumul de dosare intrate. În general, indicele de rulaj a dosarelor şi durata soluționării compară numărul de dosare soluţionate în perioada de referinţă cu numărul de dosare rămase nesoluţionate la finele perioadei de referinţă. Aceşti

[26] CEPEJ(2008)11

indicatori măsoară viteza cu care un sistem judiciar (sau o instanţă) rulează dosarele primite – cu alte cuvinte, cât durează soluţionarea unui anume tip de cauză.

Relaţia dintre numărul de dosare soluţionate într-o perioadă de referinţă şi numărul de dosare nesoluţionate la finele perioadep poate fi exprimată în două modalităţi. Prima măsoară cota parte de cauze soluţionate din aceiaşi categorie din numărul de dosare rămase nesoluţionate. Rulajul dosarelor (cauzelor) se calculează astfel:

$$Indicele\ de\ rulaj\ al\ cauzelor = \frac{Nr.\ de\ cauze\ soluţionate\ \hat{i}ntr - o\ perioad\breve{a}\ dat\breve{a}}{Nr.\ de\ cauze\ nesoluţionate\ la\ sf\hat{a}rşitul\ perioadei}$$

A doua posibilitate, care se bazează pe datele anterioare, este de a calcula numărul de zile necesare pentru soluţionarea unui dosar aflat pe rolul instanţei. Acest indicator probabilistic, care este de interes direct pentru justiţiabili, este unul care se referă la termen, mai exact, la durata soluționării, care se calculează împărţind numărul de 365 de zile al anului la indicele de rulaj a dosarelor, astfel:

$$Durata\ calculat\breve{a}\ de\ soluţionare = \frac{365}{Indicele\ de\ rulaj\ al\ cauzelor}$$

Transpunerea rezultatului în zile simplifică înţelegerea semnificaţiei acestei relaţii. De exemplu, prelungirea duratei soluționării de la 57 la 72 de zile este mai uşor de înţeles decât o scădere a indicelui de rulaj de la 6,4 la 5,1. De asemenea, această transformare în zile permite comparaţia între rulajul dosarelor într-un sistem judiciar cu durata totală planificată a procedurilor sau cu standardele stabilite privind durata procedurilor.

Trebuie menţionat că acest raport nu oferă o estimare clară a duratei medii de instrumentare a fiecărei cauze. De exemplu, dacă raportul arată că durata procedurilor în două cauze va fi de 600 de zile, este posibil ca o cauză să fie soluţionată în a 30-a zi şi cealaltă în a 600-a zi. Acest raport nu oferă informaţii privind structura, concentrarea sau validitatea cauzelor. Pentru a putea analiza aceste date şi a trage concluzii, sunt necesare date de al nivel de cauză, din sisteme de evidenţă informatizată funcţionale (şi costisitoare). Între timp, această formulă oferă informaţii valoroase privind durata estimată a procedurilor. Se poate folosi şi o formulă prescurtată pentru calculul duratei soluționării:

$$Durata\ soluţion\breve{a}rii\ = \frac{Nr.\ de\ cauze\ nesoluţionate\ la\ sf\hat{a}rşitul\ unei\ perioade}{Nr.\ de\ cauze\ soluţionate\ \hat{i}ntr - o\ perioad\breve{a}\ dat\breve{a}} \times 365$$

Indicele de soluționare (CR)

în %, indică capacitatea unei instanțe de a rezolva mai multe sau mai puține cauze față de numărul cauzelor nou intrate pe rolul instanței respective în decursul unei perioade predefinite de timp.

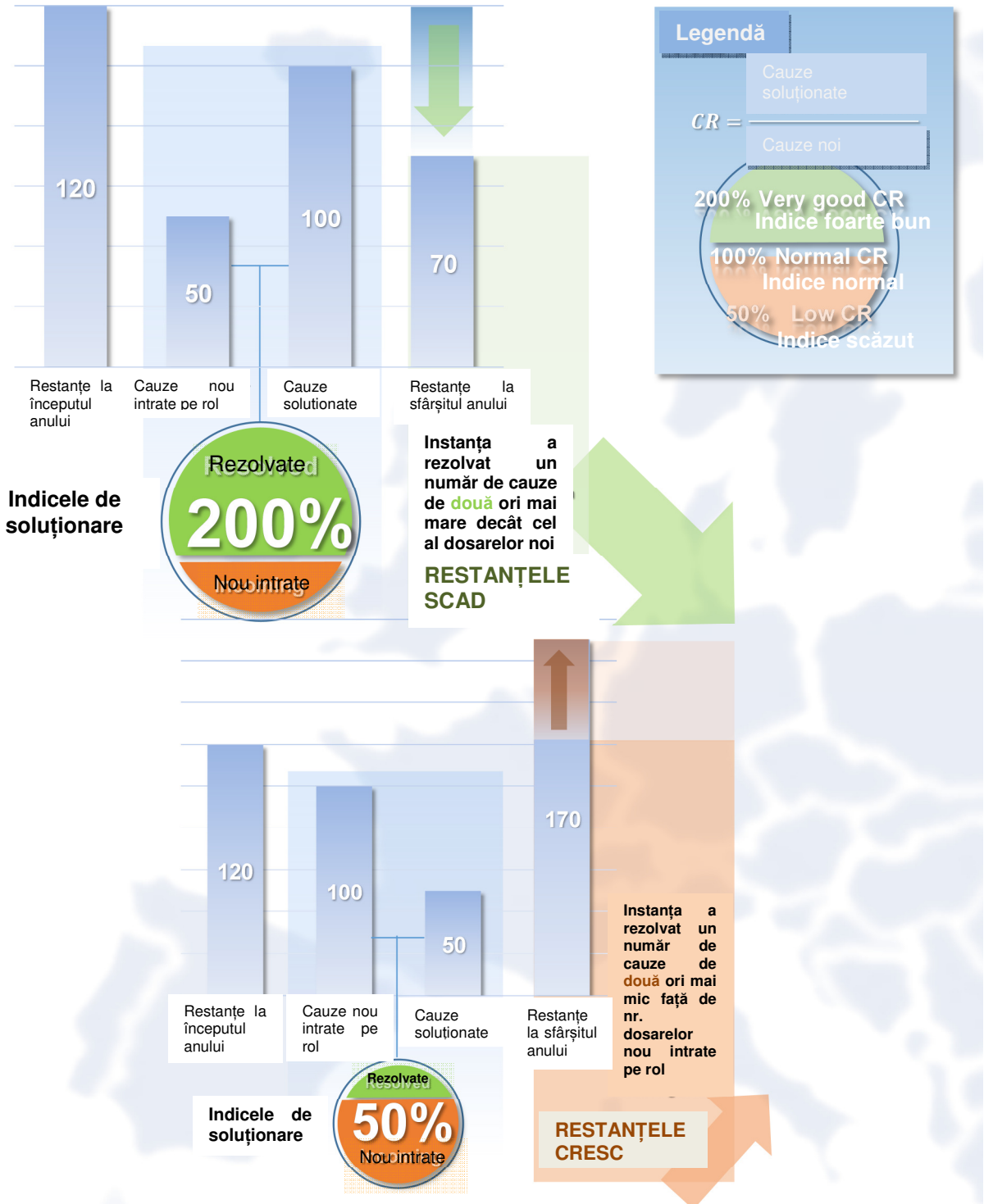

Durata soluționării (DT)

în zile, stabilește numărul maxim estimat de zile necesar pentru ca o cauză să fie soluționată într-o instanță.

Primul exemplu

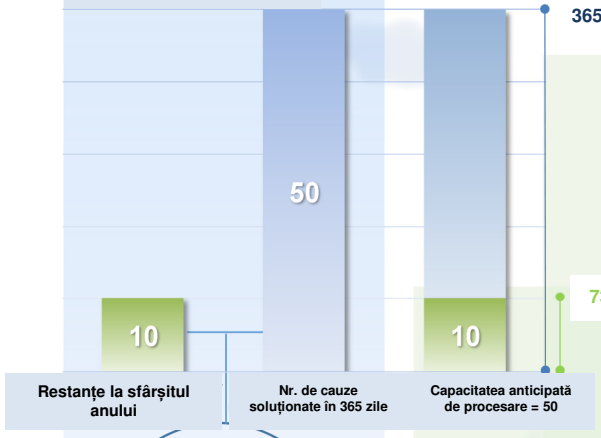

Legendă

$$DT = \frac{\text{Cauze restante la sfârșitul anului}}{\text{Cauze rezolvate pe parcursul anului}} \times 365$$

Restanțe < Soluționate	▶ DT ≤ 365 zile
Restanțe = Soluționate	▶ DT = 365 zile
Restanțe > Soluționate	▶ DT ≥ 365 zile

Capacitatea anticipată de procesare a unei instanțe o reprezintă numărul de cauze soluționate pe an.

Rata soluționării

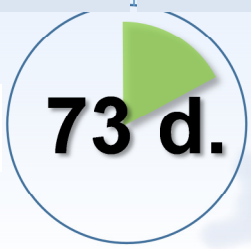

Durata soluționării (DT) reprezintă **partea proporțională** din restanțe raportată la capacitatea sa anticipată.
De exemplu, dacă o instanță este capabilă să soluționeze **50** de cauze în 365 zile, cele **10** cauze restante ar trebui să fie rezolvate în mod proporțional în 20% din aceste 365 zile [(**10**/**50**) x 100]. **O cauză va fi soluționată între 0 și 73 zile**.

DT indică care este perioada de timp estimată în care va fi înlocuit întreg volumul de restanțe. În consecință, arată și perioada maximă estimată pentru soluționarea unei cauze.

Al doilea exemplu

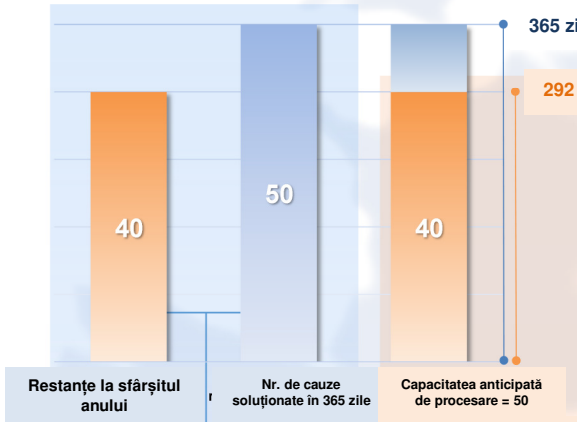

Dacă o instanță este capabilă să rezolve doar **50** de cauze pe an, cele **40** de cauze care fac parte din restanțe vor fi rezolvate în **80%** din cele 365 zile [(**40**/**50**) x 100].
Mai simplu din punct de vedere matemtatic, acest raport poate fi calculat și cu ajutorul următoarei formule: **(40/50) x 365 = 292**

Într-o manieră anticipativă, un caz restant va fi rezolvat între 0 și 292 zile

Rata soluționării

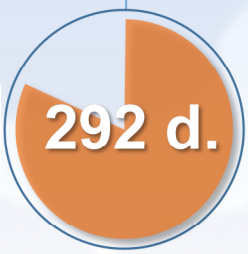

Notă: CEPEJ a elaborat „Ghidul GOJUST" şi „Ghidul SATURN pentru managementul timpului în sistemul judiciar" (vezi www.coe.int/cepej) ca instrumente de uz intern pentru membrii săi. Scopul este de a ajuta sistemele judiciare să colecteze informaţiile corespunzătoare şi să analizeze aspectele relevante legate de durata proceselor, în vederea reducerii întârzierilor nejustificate, asigurării eficacităţii procedurilor şi asigurării transparenţei şi predictibilităţii necesare pentru justiţiabili.

Inabilitatea anumitor instanţe sau a întregului sistem de justiţie de a produce date necesare calculării indicelui de soluționare poate fi pusă pe seama dezvoltării insuficeinte a instrumentelor descrise în aceste documente, care ar putea ajuta la evaluarea duratei de ansamblu a procedurilor, la clasificarea suficient de detaliată a speţelor pe tipuri, la monitorizarea derulării procedurilor, precumş şi la elaborarea unor mijloace de diagnosticare promptă a întârzierilor şi de atenuare a consecinţelor acestora.

Legenda pentru următoarele tabele

	Situaţie favorabilă: cu cât este mai apropiată culoarea celulei de această culoare, cu atât situaţia este mai favorabilă
	Situaţie nefavorabilă: cu cât este mai apropiată culoarea celulei de această culoare, cu atât situaţia este mai nefavorabilă
	Deteriorare a valorilor pentru anul 2012 faţă de situaţia anterioară (de regulă, 2010)
	Uşoară deteriorare a valorilor pentru anul 2012 faţă de situaţia anterioară
	Stabilizare a valorilor pentru 2012 faţă de situaţia anterioară
	Uşoară îmbunătăţire a valorilor pentru anul 2012 faţă de situaţia anterioară
	Îmbunătăţire a valorilor pentru anul 2012 faţă de situaţia anterioară

9.2.1 Cauze civile (comerciale) soluţionate în primă instanţă, în procedură contencioasă şi necontencioasă

Statele membre au fost solicitate să transmită informaţii privind cauzele civile desfăşurate în procedură contencioasă şi necontencioasă. Pentru fiecare categorie principală de cauze s-a soliciat transmiterea următoarelor informaţii : număr de dosare aflate pe rol la începutul anului (1 ianuarie 2012), numărul de dosare nou intrate pe rol, numărul de dosare soluţionate şi încă aflate pe rol la finele anului (31 decembrie 2012). Pe baza acestor informaţii, s-au calculat indicatorii de eficienţă a instanţelor (Indicele de soluționare şi durata soluționării).

decât cele penale (Q91) (partea 1/2)

Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012						Cauze noi intrate pe rol							
se	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze	Total alte cauze cu excp. celor penale	Cauze civile şi comerciale contencioase	Cauze civile şi comerciale necontencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze
062	NAP	NAP	NAP	3 306	NAP	87 504	19 170	62 980	NAP	NAP	NAP	5 354	NAP
59	3 811	NA	NA	81	NA	7 299	4 383	459	2 377	NA	NA	80	NA
721	NAP	NAP	NAP	8 207	1 765	41 889	24 480	4 446	NAP	NAP	NAP	11 775	1 188
086	263 862	17 205	NA	NAP	49 798	3 489 286	104 365	756 585	1 018 450	689 005	335 857	NAP	585 024
76	NAP	NAP	NAP	2 153	NAP	139 985	105 200	25 733	NAP	NAP	NAP	9 052	NAP
AP	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	762 164	NAP	NA	NA	NAP	NA	NAP
960	1 555 408	26 289	4 416	112	0	1 024 596	143 775	62 665	386 466	380 061	51 503	126	0
NA	NA	NA	NA	8 622	65 883	392 320	NA	NA	NA	NA	NA	28 726	363 594
596	125 949	57 484	NA	NA	3 951	1 097 909	182 693	232 155	191 514	476 543	NA	12 011	2 993
NA	NA	NA	NA	4 851	NA	36 868	NA	NA	NA	NA	NA	2 094	NA
837	12 482	NAP	NAP	NAP	311 448	1 046 760	363 080	105 052	185 663	NAP	NAP	NAP	392 965
781	73 920	1 333	7 136	NAP	28 748	2 628 863	46 213	4 436	367 464	2 071 492	14 694	NAP	124 021
554	NA	3 782	37 335	1 153	NAP	265 301	16 336	44 136	NA	91 218	110 756	2 855	NAP
099	347	NAP	NAP	19 203	7 310	524 352	10 320	475 607	1 157	NAP	NAP	27 579	9 689
329	58 279	NAP	NA	169 359	NAP	2 185 753	1 688 929	91 935	226 398	NAP	NA	178 491	NAP
708	NA	NA	NA	6 814	0	60 155	23 986	9 109	NA	NA	NA	8 623	18 437
NA	NA		NA	689 031	1 957 181	3 897 169	1 573 220	NA	3 193 022		5 604 653	686 985	1 518 404
NA	NA	NA	NA	411 193	NA	709 644	645 339	NA	NA	NA	NA	64 305	NA
263	39 522	NAP	NA	6 483	56 882	1 129 126	432 443	69 781	177 075	NAP	385 241	12 595	51 991
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	NA	180 287	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NA
544	547 447	NAP	NAP	NAP	NAP	4 010 588	1 559 779	1 929 572	521 237	NAP	NAP	NAP	NAP
961	NAP	NAP	NAP	5 551	NAP	70 540	35 097	31 472	NAP	NAP	NAP	3 971	NAP
285	176	NA	NA	2 974	4 383	280 708	107 559	73 362	4 307	NA	NA	8 068	87 412
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	4 718	937	NA	NA	NA	1 615	NA
NA	NA	NA	NA	348	NA	4 507	4 161	NA	NA	NA	NA	346	NA
55	548	NAP	NAP	2 778	550	115 273	81 908	12 891	11 310	NAP	NAP	6 799	2 365
NA	NA	NA	32	NA	NA	NA	672	NA	NA	NA	128	NA	NA
586	165 168	NA	NA	1 264	5	107 679	20 514	7 310	76 453	NA	NA	3 400	2
NA	NAP	NAP	NAP	48 010	NA	1 258 187	NA	NA	NAP	NAP	NAP	114 930	NA
582	10 138	NAP	NAP	NAP	NAP	53 127	18 123	11 121	23 883	NAP	NAP	NAP	NAP
465	140 844	204 376	20 595	21 837	83 575	10 045 154	1 066 935	3 899 687	900 397	3 194 947	610 397	72 160	300 631
NA	1 239 438	NAP	NAP	NA	NA	718 369	369 178	NA	349 191	NAP	NAP	NA	NA
234	40 578	1 454	4 619	83 163	NA	1 841 892	1 106 770	23 380	479 214	2 099	810	229 619	NA
000	NA	10 000	NA	214 176	13 159	18 661 559	6 467 576	4 295 000	447 000	112 000	NA	6 295 452	1 044 531
221	2 384 044	NAP	NAP	17 713	3 943	991 710	231 356	176 378	551 415	NAP	NAP	19 603	12 958
553	1 520	NAP	6 224	7 883	77 811	638 571	161 645	139 125	659	NAP	96 186	18 797	222 159
870	181 744	43 587	839	2 416	52 387	910 717	37 637	31 711	218 961	303 965	50 144	3 174	265 125
995	NA	NAP	NAP	335 512	NAP	NA	1 761 051	183 225	NA	NAP	NAP	196 995	NAP
505	NAP	NAP	NAP	42 654	3 152	197 441	65 418	22 800	NAP	NAP	NAP	103 745	5 478
801	NA	NA	NA	16 911	17 051	418 089	228 731	85 101	NA	NA	NA	23 788	80 468
752	NAP	NAP	NAP	15 980	1 053	69 331	34 403	17 721	NAP	NAP	NAP	14 611	2 596
NA	NA	NA	NA	111 086	NA	1 768 983	1 617 015	NA	NA	NA	NA	151 968	NA
178	NAP	8 196	NA	158 067	20 714	2 348 065	836 878	84 507	NAP	15 947	NA	383 571	1 043 109
NA	NA	NA	NA	761 611	NA	1 760 793	232 934	1 210 857	17 815	NA	NA	864 399	299 187

Pagina următoare : partea a doua a acestui tabel (cauze soluţionate şi cauze aflate pe rolul instanţelor la data de 31 dec. 2012)

State/entităţi	Cauze soluționate								Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012							
	Total alte cauze cu excp. celor penale	Cauze civile şi comerciale contencioase	Cauze civile şi comerciale necontencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze	Total alte cauze cu excp. celor penale	Cauze civile şi comerciale contencioase	Cauze civile şi comerciale necontencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze
Albania	86 327	18 533	62 945	NAP	NAP	NAP	4 849	NAP	17 649	9 741	4 097	NAP	NAP	NAP	3 811	NAP
Andorra	6 699	4 168	437	2 020	NA	NA	74	NA	7 351	3 015	81	4 168	NA	NA	87	NA
Armenia	41 633	25 294	4 473	NAP	NAP	NAP	11 070	796	23 407	11 644	694	NAP	NAP	NAP	8 912	2 157
Austria	3 476 472	104 977	753 118	1 033 529	664 726	335 857	NAP	584 265	517 295	38 918	137 553	248 783	41 484	NA	NAP	50 557
Azerbaidjan	139 735	105 369	25 632	NAP	NAP	NAP	8 734	NAP	17 686	15 038	177	NAP	NAP	NAP	2 471	NAP
Belgia	NA	NA	NAP	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	NA	NAP	NA	NA	NAP	NA	NAP
Bosnia şi Herţegovina	967 379	166 675	69 510	287 221	390 097	53 733	143	0	2 014 768	299 466	42 115	1 654 653	16 253	2 186	95	0
Bulgaria	387 832	NA	NA	NA	NA	NA	26 462	361 370	78 993	NA	NA	NA	NA	NA	10 886	68 107
Croaţia	1 119 696	173 631	247 217	211 643	479 099	NA	4 936	4 170	408 713	217 582	20 534	105 820	54 928	NA	7 075	2 774
Cipru	32 092	NA	NA	NA	NA	NA	1 550	NA	46 955	NA	NA	NA	NA	NA	5 395	NA
Republică Cehă	1 190 182	358 886	104 934	193 150	NAP	NAP	NAP	533 212	378 764	171 113	31 455	4 995	NAP	NAP	NAP	171 201
Danemarca	2 656 912	50 361	4 591	390 159	2 070 365	15 366	NAP	125 486	120 108	22 804	2 662	54 886	2 460	6 852	NAP	27 580
Estonia	295 674	18 370	46 041	NA	92 043	136 207	3 013	NAP	35 558	8 393	11 434	NA	2 957	11 884	890	NAP
Finlanda	497 063	10 653	447 961	1 140	NAP	NAP	27 852	9 457	139 077	9 496	102 745	364	NAP	NAP	18 930	7 542
Franţa	2 189 186	1 675 838	93 417	229 551	NAP	NA	190 380	NAP	1 650 754	1 428 811	9 347	55 126	NAP	NA	157 470	NAP
Georgia	62 102	24 445	9 488	NA	NA	NA	9 744	18 425	10 215	4 181	329	NA	NA	NA	5 693	12
Germania	3 888 915	1 578 891	NA	NA		NA	698 569	1 519 898	4 974 366	792 594	NA	NA		NA	677 447	1 955 687
Grecia	464 392	372 296	NA	NA	NA	NA	92 096	NA	861 643	478 241	NA	NA	NA	NA	383 402	NA
Ungaria	1 176 429	454 369	69 946	192 368	NAP	394 348	13 599	51 799	NA	120 187	12 098	24 229	NAP	NA	5 479	57 074
Islanda	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NAP	NA
Italia	4 346 215	2 047 289	1 787 697	511 229	NAP	NAP	NAP	NAP	4 650 566	3 308 692	784 419	557 455	NAP	NAP	NAP	NAP
Letonia	75 540	39 044	31 288	NAP	NAP	NAP	5 208	NAP	34 466	27 007	3 145	NAP	NAP	NAP	4 314	NAP
Lituania	282 163	108 099	73 778	4 273	NA	NA	7 914	88 099	33 908	26 005	869	210	NA	NA	3 128	3 696
Luxemburg	NA	8 155	937	NA	NA	NA	1 127	NA	NA	1 635	0	NA	NA	NA	NA	NA
Malta	4 875	4 736	NA	NA	NA	NA	139	NA	9 437	8 882	NA	NA	NA	NA	555	NA
Republica Moldova	115 688	82 160	12 880	11 116	NAP	NAP	7 117	2 415	27 633	23 865	66	742	NAP	NAP	2 460	500
Monaco	NA	788	NA	NA	NA	25	NA	NA	NA	934	NA	NA	NA	134	NA	NA
Muntenegru	108 449	20 828	7 545	77 110	NA	NA	2 963	3	183 070	14 503	2 351	164 511	NA	NA	1 701	4
Olanda	1 243 457	159 165	972 185	NAP	NAP	NAP	112 107	NA	285 340	NA	NA	NAP	NAP	NAP	50 010	NA
Norvegia	53 044	18 053	11 636	23 355	NAP	NAP	NAP	NAP	24 636	7 937	6 043	10 656	NAP	NAP	NAP	NAP
Polonia	10 100 564	944 559	4 054 364	890 032	3 240 327	603 887	71 865	295 530	1 375 396	505 040	422 221	151 229	158 992	27 106	22 132	88 676
Portugalia	689 351	360 694	NA	328 657	NAP	NAP	NA	NA	1 624 277	364 305	NA	1 259 972	NAP	NAP	NA	NA
România	1 758 565	1 091 430	24 013	460 821	2 187	816	179 298	NA	780 893	578 043	3 601	58 971	1 366	5 428	133 484	NA
Federaţia Rusă	18 632 909	6 420 913	4 294 000	447 000	103 000	NA	6 324 462	1 043 534	957 607	712 285	27 000	NA	19 000	NA	185 166	14 156
Serbia	1 123 926	268 369	181 608	643 750	NAP	NAP	15 807	14 392	2 545 947	178 229	51 991	2 291 709	NAP	NAP	21 509	2 509
Slovacia	580 653	131 856	136 360	779	NAP	95 900	8 865	206 893	346 982	157 862	70 318	1 400	NAP	6 510	17 815	93 077
Slovenia	963 652	39 379	32 809	229 120	334 006	50 506	3 667	274 165	291 825	43 675	17 272	171 585	13 546	477	1 923	43 347
Spania	NA	1 754 816	184 107	NA	NAP	NAP	243 718	NAP	NA	1 270 383	57 993	NA	NAP	NAP	285 005	NAP
Suedia	200 774	64 651	21 937	NAP	NAP	NAP	108 724	5 462	81 895	31 684	9 368	NAP	NAP	NAP	37 675	3 168
Elveţia	418 529	228 546	80 024	NA	NA	NA	25 509	84 450	314 543	79 405	206 878	NA	NA	NA	15 190	13 069
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	78 998	45 057	14 743	NAP	NAP	NAP	16 363	2 835	46 418	21 646	9 730	NAP	NAP	NAP	14 228	814
Turcia	2 046 349	1 852 995	NA	NA	NA	NA	193 354	NA	750 856	681 156	NA	NA	NA	NA	69 700	NA
Ucraina	2 516 393	884 919	87 186	NAP	17 720	NA	497 278	1 047 010	260 571	168 899	30 499	NAP	6 418	NA	44 360	16 813
Marea Britanie - Anglia şi Ţara Galilor	NA	NA	NA	419 367	NA	NA	731 646	380 466	NA	NA	NA	NA	NA	NA	894 364	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoţia	87 249	83 961	NA	NAP	NA	NAP	NA	3 288	NA	NA	NA	NAP	NA	NAP	NA	NA
Media	1 643 745	545 080	422 691	299 427	739 357	168 665	275 720	266 297	700 799	311 666	64 971	341 073	31 740	7 572	90 964	114 023
Mediana	497 063	106 734	69 510	229 336	362 052	74 817	13 599	84 450	260 571	41 297	10 582	57 049	14 900	5 969	12 557	13 069
Minima	4 875	788	437	779	2 187	25	74	0	7 351	934	0	210	1 366	134	87	0
Maxima	18 632 909	6 420 913	4 294 000	1 033 529	3 240 327	603 887	6 324 462	1 519 898	4 974 366	3 308 692	784 419	2 291 709	158 992	27 106	894 364	1 955 687
Israel	372 375	361 482	NAP	NAP	NAP	NAP	10 893	NAP	340 637	337 154	NAP	NAP	NAP	NAP	3 483	NAP

Comentarii:
Austria: în datele statistice nu se face o diferenţiere între procedurile contencioase şi necontencioase, astfel încât cifrele prezentate reprezintă sume ale unor anumite tipuri de proceduri, conform comentariilor asociate. La categoria „contencioase" sunt incluse toate procedurile din categoriile C, Cg, Cga, Cgs (drept civil, muncă şi securitate socială aflate în primă instanţă), care sunt marcate în registrele instanţei ca intrând în procedură contencioasă (de exemplu, de la a doua şedinţă de judecată).
Categoria „alte cauze" cuprinde dosare având ca obiect înfăptuirea justiţiei, proceduri de anulare şi proceduri legate de declararea [oficială] a morţii, autentificarea semnăturilor, precum şi proceduri privind acordarea asistenţei juridice în materie civilă, în instanţe internaţionale.
Bosnia şi Herţegovina: majoritatea cauzelor care au ca obiect cereri de executare sunt iniţiate de companii de utilităţi,pentru facuri neplătite (încălzire, apă, electricitate).
Cipru: cauzele în procedură contencioasă şi necontencioasă sunt cuprinse în aceiaşi categorie a cauzelor civile.
Republica Cehă: cauzele legate de registrul comerţului, contencios administrativ şi de registrul de insolvenţă sunt soluţionate de instanţele regionale (în al doilea grad de jurisdicție care are competenţă de instanţă de fond, aşa încât aceste cauze sunt incluse în tabelul privind instanțele aflate în al doilea grad de jurisdcție).
Categoria „alte cauze " cuprinde ordinele de plată electronice.
Danemarca: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze de succesiune.
Finlanda: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze legate de dreptul asupra terenurilor, măsuri procedurale cu caracter temporar, modificarea datoriilor unei persoane fizice, restructurarea întreprinderilor şi faliment soluţionate de tribunale districtuale, precum şi cauzele soluţionate de tribunalele de muncă.
Georgia: Categoria „alte cauze" cuprinde infracţiuni de natură administrativă.
Germania: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze de dreptul familiei, dreptul muncii (proceduri care au ca rezultat o sentinţă sau o decizie), precum şi de instituire a tutelei sau încredinţare a minorului. Cifrele nu includ 1.426.805 cauze noi legate de proceduri de plată aduse pe rolul tribunalelor de muncă, cauze legate de registrul comerţului, succesiuni, încredinţarea minorului, agricultură asistenţă juridică, constituirea de depozite şi procedura de publicitate. De asemena, cifrele nu includ 202.106 cauze noi legate de proceduri de insolvenţă cu privire la care se înregistrează doar o hotărâre (292.821).
Ungaria: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze insolvenţă, de muncă şi contravenţii.
Olanda: Nu se poate spune dacă dosarele intrate sau aflate pe rol vor avea caracter contencios sau necontencios, de aceeea distincţia aceasta ase face doar pentru dosare soluţionate.
Lituania: Categoria „alte cauze" cuprinde infracţiuni de natură administrativă şi infracţiuni de natură administrativă aflate în proces de executare – cele din urmă nu au fost numărate în rapoartele anterioare.
Muntenegru: Categoria „alte cauze" cuprinde lichidările judiciare.
Norvegia: Instanţele de judecată îndeplinesc şi funcţia de notar public (în medie, câte 15mn pe caz) şi căsătorie; în 2012, au avut loc 8398 căsătorii (durata medie fiind de 1h 15mn). Numărul acestor sarcini este estimat la aproximativ 25.000 pe an (vezi categoria „alte cauze").
Polonia: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze legate de asigurările sociale şi cauze legate de aplicarea unor măsuri corecţionale şi educaţionale, aşa cum este necesar în cauzele care implică minori şi instituirea tutelei şi curatelei.
Federaţia Rusă: Categoria „alte cauze" cuprinde proceduri speciale legate de stabilirea faptelor cu semnificaţie în drept, recursul împotriva unei decizii de arbitraj şi emiterea ordinelor de executare a unei decizii date de o instanţă privată, recunoaşterea transfrontalieră şi executarea hotărârilor judecătoreşti.
Serbia: Categoria „alte cauze" cuprinde procedurile de insolvenţă.
Slovacia: Categoria „alte cauze" cuprinde falimente, restructurarea datoriilor şi ordine de plată în materie civilă şi comercială.
Slovenia: Categoria „alte cauze" cuprinde asistenţa juridică în judecătorii şi tribunale, asistenţa juridică internaţională la nivel de tribunal, diverse cauze civile judecate la judecătorie şi tribunal, diverse cauze comerciale în tribunal, atestări internaţionale în tribunale – apostilări conform Convenţiei de la Haga – asistenţa juridică gratuită în tribunale şi instanţe administrative, cauze soluţionate de Departamentul Central pentru Documente Autentice de pe lângă Judecătoria Ljubljana care este competent asupra tuturor cauzelor ce au ca obiect executarea pe baza unor documente autentice, precum şi diverse cauze administrative.
Suedia: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze legate de proprietate, de mediu şi de Legea planificării teritoriale şi construcţiilor.
Elveţia: Cifrele transmise sunt derivate din extrapolarea rezultatelor obţinute în anumite cantoane către nivelul naţional. Categoria „alte cauze" cuprinde cauze înregistrate în registrul Baroului de avocaţi.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze de faliment.
Marea Britanie – Anglia şi Ţara Galilor: Categoria „alte cauze" cuprinde cauze derivate din cererile de desfacere sau declarare a nulităţii căsătoriei şi din hotărârile de declarare a separării în drept, toate plângerile de violenţă domestică, protecţia minorilor, protecţia împotriva căsătoriei silite şi adopţie.
Marea Britanie – Scoţia: Categoria „alte cauze" cuprinde lichidările judiciare şi hotărârile de instituire a sechestrului.

Tabelul de mai jos permite verificarea performanţelor instanţelor cu privire la toate sau unele dintre cauzele de drept civil (altele decât cele de drept penal) în toate statele membre şi în entităţile studiate în raport.
Instanţele cu un indice de soluționare mai mare de 100% au capacitatea de a instrumenta mai multe dosare decât numărul celor înregistrate şi, ca atare, pot să-şi reducă volumul de dosare restante. Pe de altă parte, instanţele cu un indice de soluționare de sub 90 % (şi mai ales sub 80 %) se pot aştepta la dificultăţi semnificative în ceea ce priveşte creşterea numărului de dosare restante. Acest indicator poate fi analizat împreună cu indicatorul duratei soluționării, pentru a estima în acelaşi timp posibila evoluţie a numărului de dosare restante şi timpul necesar soluţionării dosarelor aflate pe rol.

Tabel 9.2 Indicele de soluţionare şi durata soluționării în diverse tipuri de cauze de alt tip decât cele penale soluţionate în prima instanţă în 2012 (Q91)

State/entități	Indicele de soluționare								Durata soluționării							
	Total alte cauze cu excp. celor penale	Cauze civile și comerciale contencioase	Cauze civile și comerciale necontencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze	Total alte cauze cu excp. celor penale	Cauze civile și comerciale contencioase	Cauze civile și comerciale necontencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze
Albania	98,7%	96,7%	99,9%	NC	NC	NC	90,6%	NC	75	192	24	NC	NC	NC	287	NC
Andorra	91,8%	95,1%	95,2%	85,0%	NC	NC	92,5%	NC	401	264	68	753	NC	NC	429	NC
Armenia	99,4%	103,3%	100,6%	NC	NC	NC	94,0%	67,0%	205	168	57	NC	NC	NC	294	989
Austria	99,6%	100,6%	99,5%	101,5%	96,5%	100,0%	NC	99,9%	54	135	67	88	23	NC	NC	32
Azerbaidjan	99,8%	100,2%	99,6%	NC	NC	NC	96,5%	NC	46	52	3	NC	NC	NC	103	NC
Belgia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Bosnia și Herțegovina	94,4%	115,9%	110,9%	74,3%	102,6%	104,3%	113,5%	NC	760	656	221	2 103	15	15	242	NC
Bulgaria	98,9%	NC	NC	NC	NC	NC	92,1%	99,4%	74	NC	NC	NC	NC	NC	150	69
Croația	102,0%	95,0%	106,5%	110,5%	100,5%	NC	NC	139,3%	133	457	30	182	42	NC	523	243
Cipru	87,0%	NC	NC	NC	NC	NC	74,0%	NC	534	NC	NC	NC	NC	NC	1 270	NC
Republică Cehă	113,7%	98,8%	99,9%	104,0%	NC	NC	NC	135,7%	116	174	109	9	NC	NC	NC	117
Danemarca	101,1%	109,0%	103,5%	106,2%	99,9%	104,6%	NC	101,2%	17	165	212	51	0	163	NC	80
Estonia	111,4%	112,5%	104,3%	NC	100,9%	123,0%	105,5%	NC	44	167	91	NC	12	32	108	NC
Finlanda	94,8%	103,2%	94,2%	98,5%	NC	NC	101,0%	97,6%	102	325	84	117	NC	NC	248	291
Franța	100,2%	99,2%	101,6%	101,4%	NC	NC	106,7%	NC	275	311	37	88	NC	NC	302	NC
Georgia	103,2%	101,9%	104,2%	NC	NC	NC	113,0%	99,9%	60	62	13	NC	NC	NC	213	0
Germania	99,8%	100,4%	NC	NC	NC	NC	101,7%	100,1%	467	183	NC	NC	NC	NC	354	470
Grecia	65,4%	57,7%	NC	NC	NC	NC	143,2%	NC	677	469	NC	NC	NC	NC	1 520	NC
Ungaria	104,2%	105,1%	100,2%	108,6%	NC	102,4%	108,0%	99,6%	NC	97	63	46	NC	NC	147	402
Islanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Irlanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Italia	108,4%	131,3%	92,6%	98,1%	NC	NC	NC	NC	391	590	160	398	NC	NC	NC	NC
Letonia	107,1%	111,2%	99,4%	NC	NC	NC	131,2%	NC	167	252	37	NC	NC	NC	302	NC
Lituania	100,5%	100,5%	100,6%	99,2%	NC	NC	98,1%	100,8%	44	88	4	18	NC	NC	144	15
Luxemburg	NC	172,8%	100,0%	NC	NC	NC	69,8%	NC	NC	73	0	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	108,2%	113,8%	NC	NC	NC	NC	40,2%	NC	707	685	NC	NC	NC	NC	1 457	NC
Republica Moldova	100,4%	100,3%	99,9%	98,3%	NC	NC	104,7%	102,1%	87	106	2	24	NC	NC	126	76
Monaco	NC	117,3%	NC	NC	NC	19,5%	NC	NC	NC	433	NC	NC	NC	1 956	NC	NC
Muntenegru	100,7%	101,5%	103,2%	100,9%	NC	NC	87,1%	150,0%	616	254	114	779	NC	NC	210	487
Olanda	98,8%	NC	NC	NC	NC	NC	97,5%	NC	84	NC	NC	NC	NC	NC	163	NC
Norvegia	99,8%	99,6%	104,6%	97,8%	NC	NC	NC	NC	170	160	190	167	NC	NC	NC	NC
Polonia	100,6%	88,5%	104,0%	98,8%	101,4%	98,9%	99,6%	98,3%	50	195	38	62	18	16	112	110
Portugalia	96,0%	97,7%	NC	94,1%	NC	NC	NC	NC	860	369	NC	1 399	NC	NC	NC	NC
România	95,5%	98,6%	102,7%	96,2%	104,2%	100,7%	78,1%	NC	162	193	55	47	228	2 428	272	NC
Federația Rusă	99,8%	99,3%	100,0%	100,0%	92,0%	NC	100,5%	99,9%	19	40	2	NC	67	NC	11	5
Serbia	113,3%	116,0%	103,0%	116,7%	NC	NC	80,6%	111,1%	827	242	104	1 299	NC	NC	497	64
Slovacia	90,9%	81,6%	98,0%	118,2%	NC	99,7%	47,2%	93,1%	218	437	188	656	NC	25	733	164
Slovenia	105,8%	104,6%	103,5%	104,6%	109,9%	100,7%	115,5%	103,4%	111	405	192	273	15	3	191	58
Spania	NC	99,6%	100,5%	NC	NC	NC	123,7%	NC	NC	264	115	NC	NC	NC	427	NC
Suedia	101,7%	98,8%	96,2%	NC	NC	NC	104,8%	99,7%	149	179	156	NC	NC	NC	126	212
Elveția	100,1%	99,9%	94,0%	NC	NC	NC	107,2%	104,9%	274	127	944	NC	NC	NC	217	56
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	113,9%	131,0%	83,2%	NC	NC	NC	112,0%	109,2%	214	175	241	NC	NC	NC	317	105
Turcia	115,7%	114,6%	NC	NC	NC	NC	127,2%	NC	134	134	NC	NC	NC	NC	132	NC
Ucraina	107,2%	105,7%	103,2%	NC	111,1%	NC	129,6%	100,4%	38	70	128	NC	132	NC	33	6
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NC	NC	NC	NC	NC	NC	84,6%	127,2%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	446	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Scoția	85,2%	85,0%	NC	NC	NC	NC	NC	90,0%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Media	100,4%	104,2%	100,3%	100,6%	101,9%	95,4%	99,2%	105,4%	253	246	117	428	55	580	356	184
Mediana	100,2%	100,5%	100,4%	100,0%	101,2%	100,7%	100,7%	100,2%	149	188	76	142	20	28	245	93
Minima	65,4%	57,7%	83,2%	74,3%	92,0%	19,5%	40,2%	67,0%	17	40	0	9	0	3	11	0
Maxima	115,7%	172,8%	110,9%	118,2%	111,1%	123,0%	143,2%	150,0%	860	685	944	2 103	228	2 428	1 520	989
Israel	100,8%	100,8%	NC	NC	NC	NC	100,1%	NC	334	340	NC	NC	NC	NC	117	NC

În cel puţin o treime dintre statele europene, productivitatea instanţelor poate fi considerată ca fiind datisfăcătoare. Atât indicele de soluționare, cât şi durata soluționării au valori pozitive în cazul principalelor categorii de cauze civile, în **Austria, Azerbaidjan, Republica Cehă, Danemarca, Estonia, Georgia, Ungaria, Lituania, Republica Moldova, Norvegia, Federaţia Rusă, Suedia, Turcia, Ucraina**. Dacă aceste rezultate vor fi confirmate şi în următorii ani, instanţele civile din aceste ţări nu ar trebui să se confrunte cu dificultăţi majore în soluţionarea volumului de dosare.
În **Albania**, situaţia pare controlabilă, dar tendinţele trebuie monitorizate cu atenţie , şi trebuie luate măsurile necesare pentru a menţine tendinţa pozitivă care se înregistrează din 2010 (vezi Tabelul 9.3 de mai jos), în condiţiile în care indicele de soluționare rămâne sub 100 %.
O situaţie ce trebuie monitorizată mai îndeaproape se constată în statele care au un indice de soluționare acceptabil, deşi sub 100 %, dar unde durata soluționării este destul de mare. Acesta este cazul mai ales în **Andorra, Bosnia şi Herţegovina, Croaţia, Portugalia sau Slovacia**.
Şi alte state au o durată mare a soluționării, dar se pot aştepta la îmbunătăţirea acesteia, ţinând cont de indicele de soluționare pozitiv – peste 100 % -, care ar putea avea un impact pozitiv asaupra duratei procedurilor, dacă tendinţa de evoluţie a indicelui de soluționare se confirmă în anii ce urmează: **Franţa, Germania, Slovenia, Elveţia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, în ceea ce priveşte cauzele civile în procedură contecioasă şi necontecioasă, **Armenia, Finlanda, Italia, Letonia, Malta, Muntenegru, Serbia**, în ce priveşte cauzele civile în procedură contencioasă, **Grecia şi Spania** în ce priveşte cauzele de contencios administrativ. La analiza evoluţiei indicatorilor pentru principalele tipuri de cauze din 2008, se pare că aceasta este o tendinţă confirmată în ultimii ani pentru **Franţa, Elveţia şi Italia**. Se pare că evoluţia poitenţială este mai recentă şi, aşadar, mai fragilă în **Letonia, Malta, Serbia, Slovenia şi Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**. În aceste din urmă ţări, trebuie luate măsuri pentru consolidarea productivităţii instanţelor.
Situaţia este mult mai gravă în alte ţări în care se constată atât un indice de soluționare scăzut – astfel, neputând să facă faţă volumului de dosare noi intrate pe rol -, cât şi o durată a soluționării deja mare: în aceste cazuri, este probabil ca volumul de dosare restante să se mărească şi durata procedurilor să crească în viitor, dacă nu se iau măsuri specifice. Această problemă este în mod speical prezentă în **Grecia şi Polonia** pentru cauzele în procedură contencioasă, **Bosnia şi Herţegovina** pentru cauzele în procedură necontencioasă. Această situaţie pare a fi în mod special critică în ce priveşte contenciosul administrativ în **Cipru** (durata soluționării: 1.270 zile), Malta (durata soluționării: 1.457 zile) şi, într-o măsură mai mică, în **Monaco, Serbia, România şi Slovacia**.

oluționare şi ale duratei soluţionării în alte cauze decât cele penale, în primă instanţă (2012 vs. 2010) (Q91)

Indicele de soluționare						Durata soluționării							
e civile nerciale tencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze	Total alte cauze cu excp. celor penale	Cauze civile şi comerciale contencioase	Cauze civile şi comerciale necontencioase	Cauze de executare în regim necontencios	Cauze de înreg. cadastrală necontencioase	Cauze de înreg. comercială necontencioase	Cauze de contencios administrativ	Alte cauze
0,7%	NC	NC	NC	8,8%	NC	-19,8%	11,0%	-20,5%	NC	NC	NC	8,6%	NC
-1,4%	16,6%	NC	NC	-29,7%	NC	19,3%	39,3%	-14,3%	-7,9%	NC	NC	93,0%	NC
3,3%	NC	NC	NC	5,2%	-31,6%	18,0%	3,3%	-2,7%	NC	NC	NC	31,9%	2,6%
-2,5%	2,1%	-3,3%	NC	NC	0,0%	-0,3%	5,2%	1,1%	-2,2%	135,0%	NC	NC	5,1%
-0,3%	NC	NC	NC	NC	NC	32,4%	20,7%	58,1%	NC	NC	NC	NC	NC
NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
11,7%	-31,8%	-0,7%	3,7%	36,5%	NC	25,3%	-20,6%	-31,6%	49,8%	-52,3%	-13,5%	-36,2%	NC
NC	NC	NC	NC	-5,8%	0,3%	10,9%	NC	NC	NC	NC	NC	32,8%	8,0%
10,4%	17,7%	-4,6%	NC	NC	NC	0,0%	-1,0%	-23,3%	-26,6%	-16,1%	NC	-36,6%	NC
NC	NC	NC	NC	-0,3%	NC	-2,0%	NC	NC	NC	NC	NC	-5,2%	NC
-1,0%	4,0%	NC	NC	NC	56,4%	1,0%	36,3%	3,8%	-44,4%	NC	NC	NC	-23,3%
-5,9%	3,7%	-1,9%	10,3%	NC	0,9%	-38,6%	-9,3%	-23,9%	-41,8%	-90,5%	-38,8%	NC	-8,4%
-10,1%	NC	1,0%	NC	15,7%	NC	-63,4%	-22,4%	4,7%	NC	-26,6%	NC	-26,4%	NC
-6,9%	-1,5%	NC	NC	2,1%	1,3%	4,7%	25,8%	8,5%	-3,8%	NC	NC	4,4%	43,3%
1,9%	5,0%	NC	NC	0,0%	NC	7,5%	11,6%	1,4%	-14,5%	NC	NC	-10,7%	NC
4,1%	NC	NC	NC	4,4%	1,3%	71,3%	-33,8%	-49,2%	NC	NC	NC	499,9%	-95,2%
NC	NC	NC	NC	5,5%	6,7%	NC	-0,3%	NC	NC	NC	NC	-5,1%	0,1%
NC	NC	NC	NC	78,6%	NC	32,9%	146,6%	NC	NC	NC	NC	-24,2%	NC
-13,0%	12,6%	NC	-3,7%	13,0%	6,6%	NC	-39,7%	1107,8%	-59,0%	NC	NC	-27,1%	22,8%
NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
-4,9%	4,6%	NC	NC	NC	NC	-1,1%	19,7%	-1,0%	-3,6%	NC	NC	NC	NC
-3,0%	NC	NC	NC	36,9%	NC	19,9%	-23,5%	98,0%	NC	NC	NC	-35,9%	NC
NC	NC	NC	NC	17,5%	0,8%	1,3%	59,1%	NC	NC	NC	NC	-9,7%	-1,8%
NC	NC	NC	NC	-25,1%	NC	NC	-63,4%	NC	NC	NC	NC	NC	NC
NC	NC	NC	NC	40,6%	NC	-18,4%	-19,3%	NC	NC	NC	NC	-47,2%	NC
NC	NC	NC	NC	13,9%	NC	-23,7%	-4,0%	NC	NC	NC	NC	-23,5%	NC
NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	-41,8%	NC	NC	NC	NC	NC	NC
1,7%	-3,1%	NC	NC	-12,2%	62,0%	364,1%	-6,2%	-10,8%	503,1%	NC	NC	75,8%	703,1%
NC	NC	NC	NC	-8,5%	NC	22,3%	NC	NC	NC	NC	NC	2,1%	NC
-0,1%	1,8%	NC	NC	NC	NC	-4,0%	1,7%	-5,1%	-6,7%	NC	NC	NC	NC
6,7%	1,6%	-3,6%	-1,7%	5,4%	3,0%	2,4%	8,1%	13,9%	44,4%	-43,7%	22,0%	-7,1%	-6,5%
NC	29,5%	NC	NC	NC	NC	-21,6%	-11,7%	NC	-36,0%	NC	NC	NC	NC
3,3%	-1,8%	-3,9%	NC	10,5%	NC	3,9%	-10,8%	-6,8%	27,7%	-2,9%	NC	1,1%	NC
-0,3%	NC	NC	NC	NC	NC	44,9%	219,8%	-89,2%	NC	NC	NC	NC	NC
20,5%	39,6%	NC	NC	-6,5%	29,1%	267,6%	-23,3%	-28,5%	521,0%	NC	NC	-7,2%	-24,6%
-6,9%	-72,1%	NC	-21,1%	-53,8%	-9,9%	28,3%	20,0%	5,8%	19,1%	NC	-23,4%	1005,4%	11,9%
6,9%	1,8%	12,0%	1,1%	-5,8%	5,7%	-38,7%	-6,0%	-12,0%	-15,7%	-78,2%	-24,3%	-6,6%	40,8%
-1,4%	NC	NC	NC	20,9%	NC	NC	-8,6%	-13,4%	NC	NC	NC	-1,5%	NC
-5,2%	NC	NC	NC	18,4%	-6,2%	-19,4%	-4,5%	8,1%	NC	NC	NC	-33,4%	-22,0%
-7,9%	NC	NC	NC	2,6%	9,3%	185,5%	-3,9%	1416,5%	NC	NC	NC	-5,2%	-31,4%
-55,8%	NC	NC	NC	73,5%	7,6%	-36,7%	-32,3%	710,6%	NC	NC	NC	-60,2%	-6,1%
NC	NC	NC	NC	39,7%	NC	-38,5%	NC	NC	NC	NC	NC	-29,7%	NC
-2,1%	NC	1,6%	NC	35,5%	0,4%	-11,8%	35,0%	17,1%	NC	-23,8%	NC	-49,8%	-0,7%

Comentarii:
Austria: cu privire la cauzele în procedură necontencioasă legate de înregistrarea în Registrul Comerţului, legea a fost modificată, astfel încât societăţile comerciale au mai multe obligaţii legate de înregistrare.
Bosnia şi Herţegovina: datele privind la cauzele în procedură necontencioasă legate de înregistrarea în registrul de carte funciară sunt diferite comparativ cu ciclul anterior de evaluare, datorită reformelor implementate într-o parte a ţării (Republika Srpska), reforme prin care competenţa soluţionării cauzelor având ca obiect registrul de carte funciară a fost transferată de la instanţele de fond către un organism administrativ extra-judiciar. În 2011 şi 2012, instanţele au primit mai multe dosare în procedură necontencioasă legate de înregistrarea în Registrul Comerţului datorită unei modificări aduse legii registrului comerţului, dar, până la sfârşitul anului 2012, au reuşit să soluţioneze volumul sporit de astfel de cauze.
Republica Cehă: în ce priveşte dosarele noi şi cele aflate pe rol, în 2010, s-a înregistrat un număr mare de dosare noi având ca obiect oridnele de plată electronice (817.491). Se observă că mai multe cereri de executare sunt soluţionate de executori privaţi.
Danemarca: unul dintre factorii care explică scăderea numărului de cauze aflate pe rol este că, în 2009, instanţele au primit o alocare bugetară suplimentară, în mod special pentru a reduce numărul dosarelor restante. Efectul se poate observa în 2012, printre altele, prin numărul mai mic de cauze aflate în lucru.
Finlanda: comparând datele din 2010 şi 2012, se observă o diferenţă semnificativă în numărul dosarelor noi, determinată de o creştere cu 27 % a numărului de ordine de plată necontestate (hotărâri de drept civil necontestate).
Letonia: se observă o scădere semnificativă a numărului de cauze civile din 2010, determinată de revenirea din criza financiară. Suplimentar, s-au produs schimbări majore în modul de soluţionare a cauzelor civile şi comerciale în procedură necontecioasă, de la 1 ianuarie 2012, acestea fiind în competenţa judecătorilor delegaţi la registrul de cadastru imobiliar.
Luxemburg: diferenţele între 2010 şi 2012 derivă din faptul că datele pentru 2012 includ şi cauzele comerciale.
Serbia: în mai 2011, a intrat în vigoare noua Lege privind executarea sentinţelor judecătoreşti şi securitatea juridică, în temeiul căreia o cauză e considerată ca fiind soluţionată doar după executarea hotărârii, în loc de momentul învestirii unui hotărâri judecătoreşti cu formulă titlu executoriu. Acaestă modificare a avut ca efect creşterea numărului total de dosare. Suplimentar, noua Lege prevede că ordinul de executare silită trebuie înaintată executorului judecătoresc din unitatea admnistrativă unde se află sediul creditorului care solicită executarea. Acest fapt a condus la reducerea volumului de dosare având ca obiect învestirea cu titlu executoriu, în 2012.
Slovacia: cu privire la numărul de dosare noi şi soluţionate în anul de referinţă 2012, la sfârşitul anului a fost înregistrat uzn număr semnificativ de dosare noi, într-un moment în care era fizic imposibilă soluţionarea lor până la finele aceluiaşi an. Acest fapt a determinat un indice de soluționare inadecvată pentru dosarele de contencios administrativ, fapt care a influenţat şi Clearance Rate pentru toate cauzele altele decât cele penale judecate în primă instanţă.
Slovenia: cifrele privind cauzele aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012 pentru cauzele în procedură necontencioasă legate de înregistrarea în Registrul Comerţului sunt mai mari decât cele pentru 2010, datorită efectului întârziat al crizei finaincare şi economice. Cu toate acestea, instanţele au reuşit să soluţioneze aproape toate dosarele noi, astfel încât numărul de cauze aflate în curs de soluţionare nu este mare comparativ cu numprul de dosare noi. Creşterea numărului de dosare noi şi soluţionate este determinată de faptul că, pentru prima dată, au fost incluse cauzele instrumentate de Departamentul Central pentru Documente Autentice de pe lângă Judecătoria Ljubljana şi are competenţă asupra tuturor cererilor de executare. Situaţia privind cauzele legate de registrul de cadastru imobiliar s-a îmbunătăţit permanent, după implementarea cu succes a unui proiecrt de informatizare, în 2003 – durata medie de soluționare a scăzut de la 18 luni la 2 săptămâni. Scădrerea numprului de cauze aflate în curss de soluţionare este consecinţa unie mai bune organizări a muncii şi aplicării unei proceduri integral informatizate.
Elveţia: cu privire la cauzele în procedură necontencioasă, diferenţa poate fi explicată prin faptul că testamentul sigilat al unei persoane care locuieşte în Cantonul Argovia rămâne în păstrare până la decesul testatorului. Aceste cauze nu au fost lute în calcul în anii anteriori. Din 201, acestea au fost incluse ,deoarece sunt parte a activităţii instanţelor respective. Acest considerent explică prelungirea semnificativă a durata soluționării în chestiunile desfăşurate în procedură necontencioasă.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: diferenţele uriaşe constatate la compararea anumitor date cu cele pentru ciclurile de evaluare anterioare este determinată de faptul că cererile având ca obiect ordine de plată şi executări au fost transferate către notari şi executori judecătoreşti.

9.2.1.1 Cauze civile (şi comerciale) în primă instanţă

Pentru a obţine o imagine comparativă a diferitelor sisteme judiciare din Europa, au fost elaborate tabele de date separate privind cauzele civile desfăşurate în procedură contencioasă şi cele civile desfăşurate în procedură necontencioasă, cauze care sunt foarte diferite. În unele state, cauzele desfășurate în procedură necontencioasă – de exemplu, cele legate de cadastru sau de registrul comerţului (care implică, în principal, o verificare formală înainte de înregistrare şi de emiterea unui certificat) – reprezintă o parte majoră a activităţii măsurate a instanţei, în timp ce în alte state aceste sarcini sunt îndeplinite de alte organisme.

Figura 9.4 Numărul de litigii civile (şi comerciale) intrate pe rol şi soluţionate în primă instanţă la 100.000 de locuitori, în 2012
(Q1,Q91)

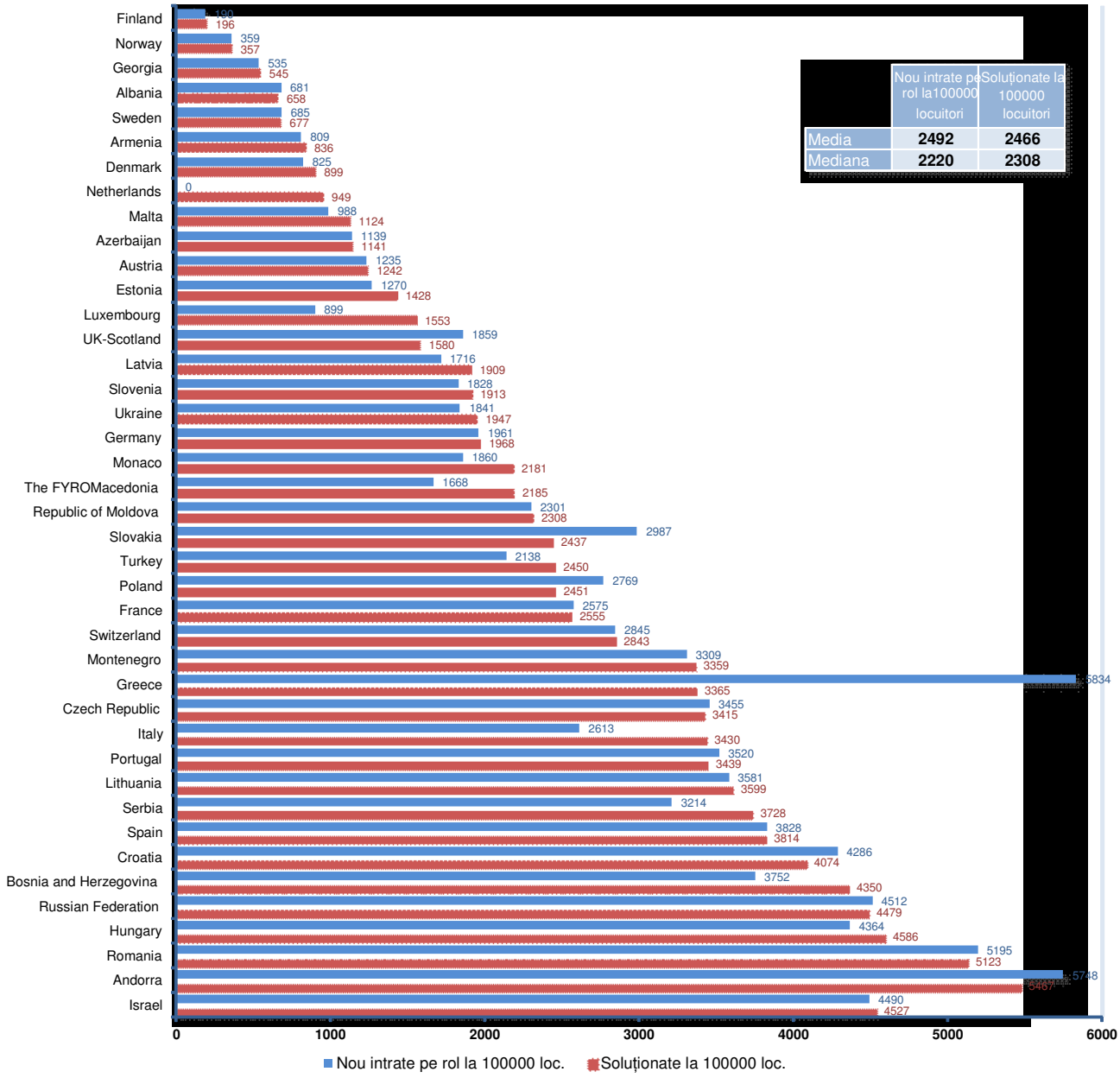

În graficul de mai sus sunt prezentate date semnificative privind numărul de dosare primite şi soluţionate în primă instanţă, în sistemele judiciare din 40 de state sau entităţi teritoriale europene.
În medie, la nivel european, în 2012, numărul dosarelor soluţionate a fost aproximativ egal cu cel al dosarelor noi: circa 2500 de dosare la 100 000 de locuitori. Cu toate acestea, se observă diferenţe semnificative între state ori entităţi teritoriale.

Numărul de dosare noi la 100 000 de locuitori este mai mic decât numărul cauzelor soluţionate în **Armenia**, **Danemarca, Malta, Estonia, Luxemburg, Letonia, Slovenia, Ucraina, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Turcia, Italia, Serbia, Bosnia şi Herzgovina, Ungaria**. Aceste state au reuşit să reducă volumul de dosare restante în 2012.

Graficul prezintă şi tendinţe opuse celor de mai sus, evidenţiindu-se statele ori entităţile teritoriale în care numărul dosarelor restante a crescut, în special: **Marea Britanie-Scoţia, Slovacia, Polonia, Grecia** (care au confirmat datele, fără a putea oferi vreo explicaţie), **Croaţia, Andorra**. Alte state se găsesc mai aproape de echilibru între numărul cauzelor noi şi al celor soluţionate.

Examinând numărul de cauze civile (comerciale) judecate în primă instanţă, se remarcă diferenţe semnificative între statele membre. La fel ca în ciclul de evaluare anterior, s-au evidenţiat unele modele. Persoanele fizice par a fi mai dispuse să-şi rezolve disputele în instanţă (peste 3000 de dosare noi la 100.000 de locuitori) în statele central şi est europene (**Federaţia Rusă, Lituania, Republica Cehă, Croaţia**), statele sud-est europene (**Bosnia şi Herţegovina, România, Serbia**) şi în statele din sudul Europei (**Spania, Italia, Grecia**) decât în statele din nordul Europei (**Finlanda, Norvegia, Suedia, Danemarca, Olanda**) şi statele din Caucazul de sud (**Georgia, Azerbaidjan, Armenia**), unde mai puţin de 1000 de dosare noi pe an au fost depuse la 100 000 de locuitori. Albania pare a fi o excepţie în acestă clasificare. Analiza sociologică a acestor tendinţe nu face parte din obiectul acestui raport, dar aceste informaţii ar putea fi de folos pentru unele studii mai detaliate.

Pe de altă parte, ar fi util să se realizeze un studiu comparativ privind tipologia şi clasificarea cauzelor civile (comerciale) în aceste ţări, cu scopul de a identifica sub-categoriile comune. Astfel, ar fi posibilă o mai bună înţelegere a sistemelor judiciare şi s-ar obţine informaţii suplimentare din interior, îmbunătăţindu-se calitatea comparaţiilor între sisteme.

9.2.1.2 Cauze civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură necontencioasă

Figura 9.5 Numărul de cauze civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură necontencioasă soluţionate la 100 000 de locuitori, în 2012 (Q1, Q91)

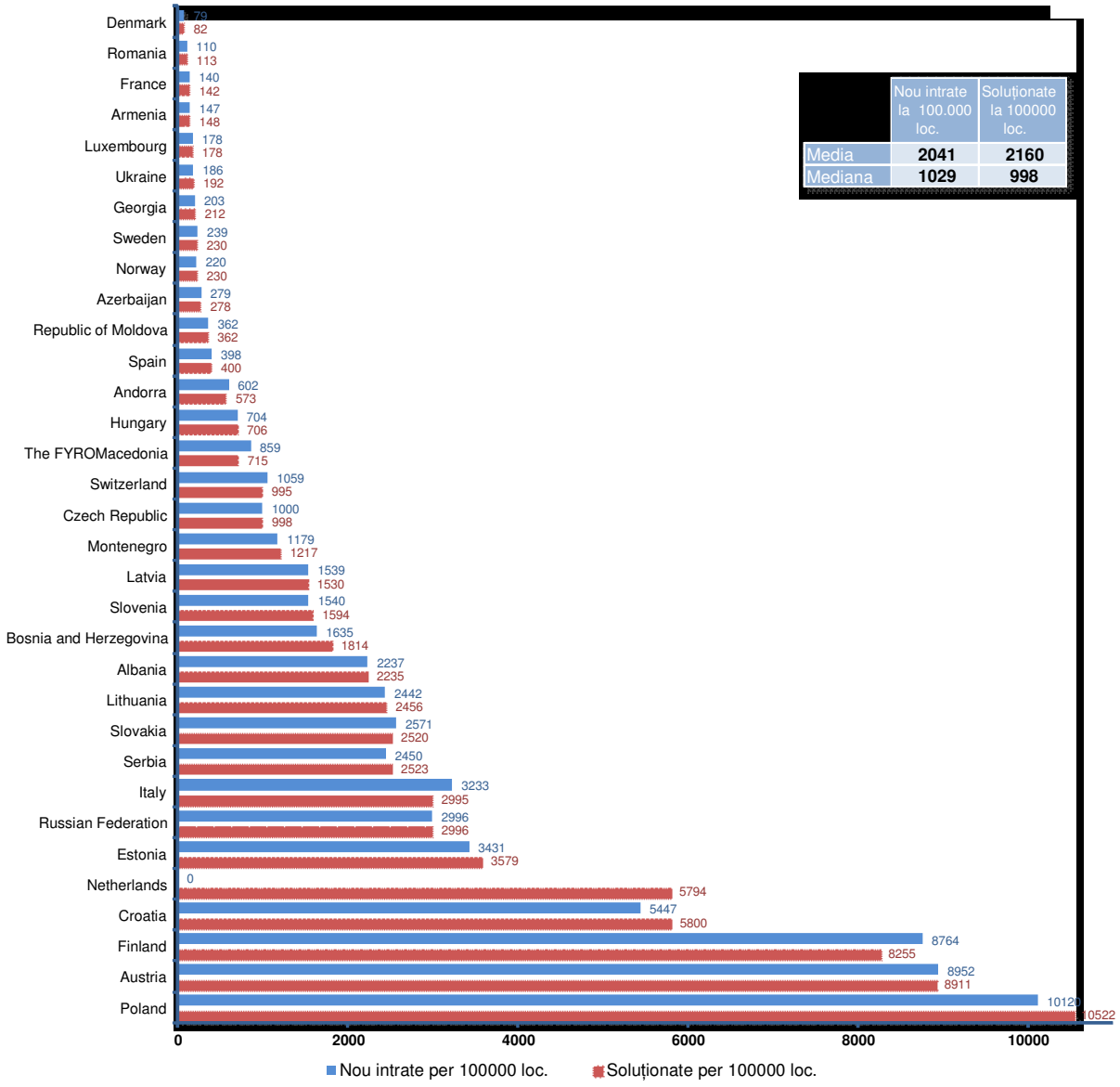

Cifrele de mai sus reprezintă situaţia din 33 de state sau entităţi teritoriale. Doar **Belgia** a declarat că, în cazul său, categoria cauze civile „desfășurate în procedură necontencioasă" nu se aplică. Din celelalte state sau entităţi teritoriale, nu au fost disponibile date.

Diferenţele semnificative între statele membre privind numărul de cauze desfășurate în procedură necontencioasă pot fi explicate, în mod special, prin faptul că registrul de cadastru şi al comerţului sunt sau nu ataşate instanţelor, întrucât, pentru înregistrare este necesară plata unei taxe care generează resurse financiare semnificative pentru sistemele judiciare unde se aplică (vezi Capitolul 3 de mai sus).

În medie, la nivel european, în 2012, s-a soluţionat în primă instanţă mai mult sau mai puţin (ceva mai puţin) acelaşi număr de cauze civile desfășurate în procedură necontencioasă ca cel de cauze civile desfășurate în procedură necontencioasă noi: circa 2.100 de cauze la 100 000 de locuitori. Cu toate acestea, observă diferenţe între state sau entităţi teritoriale.

În mai multe state, numărul cauzelor desfășurate în procedură necontencioasă noi este mai mare decât cel al cauzelor soluţionate, fapt care conduce la restanţe: **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Elveţia, Slovacia, Italia, Finlanda**. Pe de altă parte, în 7 state volumul de dosare restante din anii anteriori s-a redus: **Slovenia, Bosnia şi Herţegovina, Lituania, Serbia, Estonia, Croaţia, Polonia**. În clelelalte state sau entităţi teritoriale s-a realizat un echilibru.

Statele în care instanţele îndeplinesc funcţii legate de înregistrare se confruntă cu un număr mare de cauze civile desfășurate în procedură necontencioasă. Aceasta este situaţia cu precădere în: **Polonia, Austria, Finlanda, Croaţia, Estonia**. Activitatea de înregistrare poate fi sursă de venit pentru instanţe (vezi Capitolul 3, mai sus).

9.2.1.3 Cauze civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură contencioasă şi în procedură necontencioasă – comparaţie

Figura de mai jos oferă informații pentru 33 de state sau entități în cazul cărora au fost disponibile date privind cauzele în procedură contencioasă și necontencioasă. Acestea fac posibilă o mai bună înțelegere a structurii activității instanțelor pentru fiecare stat sau entitate vizate. Atunci când se compară datele cu privire la cauzele desfășurate în procedură civilă contencioasă și necontencioasă la nivel de state și entități, devine aparent faptul că, la nivelul instanțelor de fond, volumul de lucru este profund influențat de cauzele desfășurate în procedură necontencioasă în anumite state (entități), în timp ce în cazul altor state (entități), cauzele în procedură contencioasă reprezintă principalul obiect de activitate al instanțelor aflate în primul grad de jurisdicție; în cazul acestor din urmă state, volumul de lucru atribuit în mod direct judecătorilor - soluționarea unui conflict juridic - este mult mai mare.

Figura 9.6 Raportul între cauzele civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură contencioasă şi cauzele desfăşurate în procedură necontencioasă nou intrate pe rolul instanţelor de fond în 2012 (Q91)

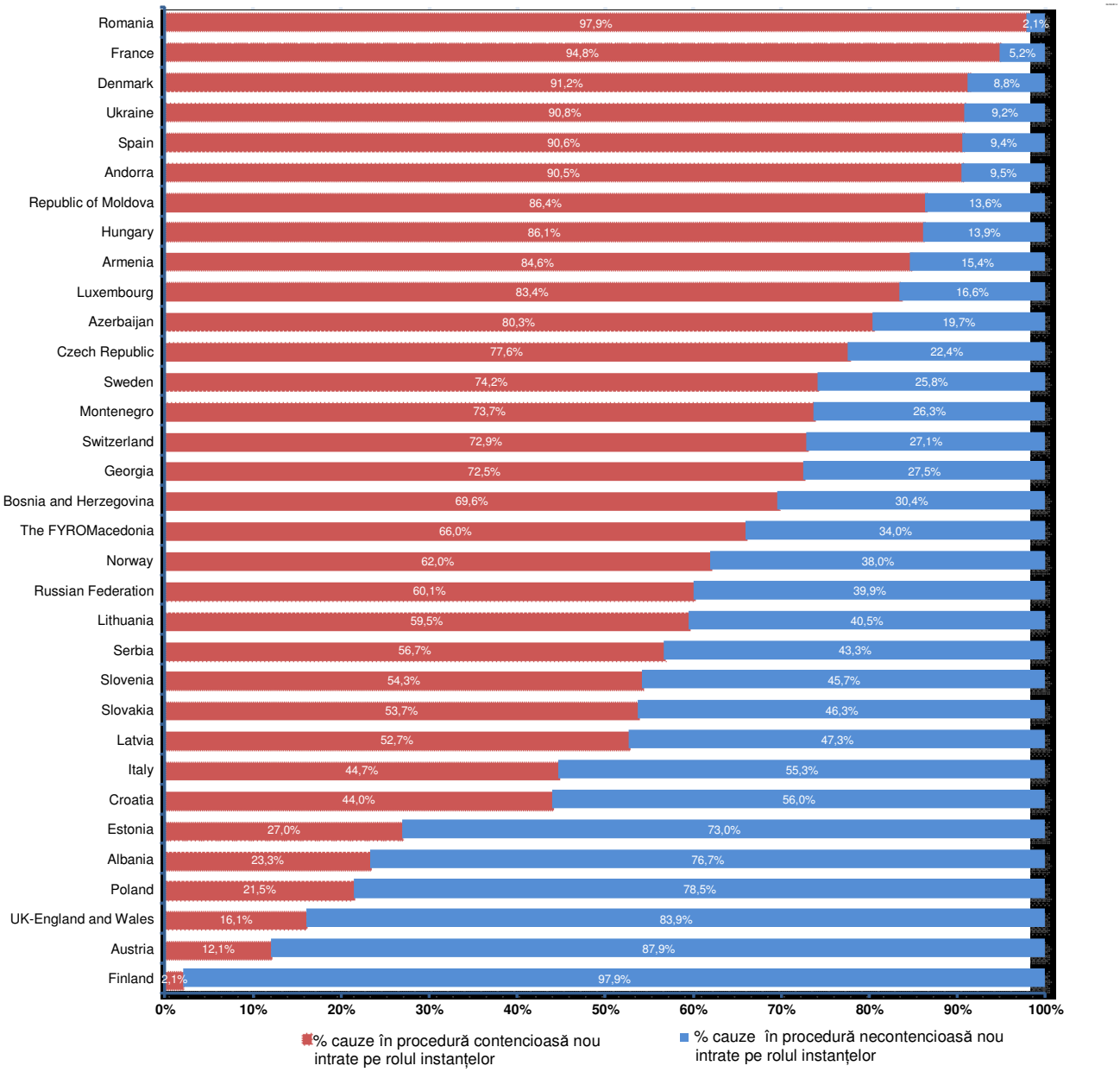

Comentariu:

Italia: s-a introdus o clasificare diferită a cauzelor civile, având ca rezultat o clasificare şi o diferenţiere mai bună între cauze desfăşurate în procedură contencioasă şi cele în procedură necontencioasă. Pentru acest motiv, comparaţia între 2010 şi 2012 poate conduse la interpretări eronate.

În cazul a 8 state sau entităţi teritoriale, majoritatea activităţilor desfăşurate de primele instanţe, prin prisma volumului de dosare, este reprezentată de cauze civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură necontencioasă: **Finlanda, Austria, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Polonia, Albania, Estonia, Croaţia, Italia**. În alte state, structura activităţii este foarte diferită şi volumul cel mai mare de dosare este reprezentat de cauze desfăşurate în procedură contencioasă (**România, Franţa, Danemarca, Ucraina, Spania, Andorra**).

Figura 9.7 Indicele de soluționare (CR) pentru cauze civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură contencioasă şi în procedură necontencioasă în 2012, în % (Q91)

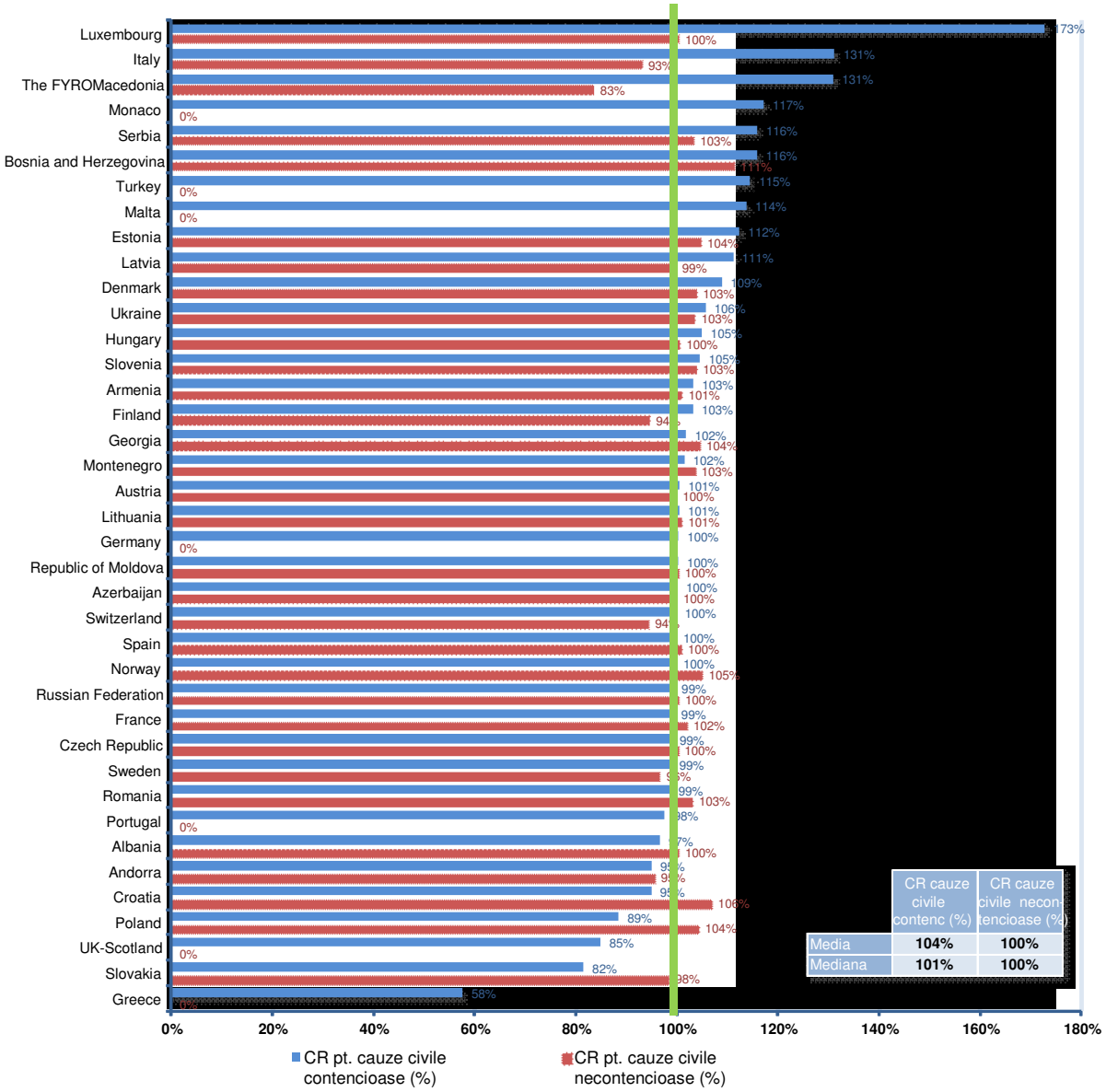

Indicele de soluționare

Calculul indicelui de soluționare poate facilita analizarea consecinţelor volumului dosarelor civile şi comerciale, precum şi al alocării acestora asupra activităţii instanţei (vezi mai sus).

Graficul de mai jos a fost realizat cu date din 39 state sau entităţi teritoriale.

Media la nivel european pentru indicatorul indicelui de soluţionare este peste 100%, atât pentru cauze desfăşurate în procedură contencioasă, cât şi cele desfăşurate în procedură necontencioasă. Instanţele din Europa, luate în ansamblu, au capacitatea de a face faţă volumului de cauze ce trebuie soluţionate, fără a se produce o creştere a volumului de dosare restante.
Se identifică dificultăţi, în special în ce priveşte cauzele desfăşurate în procedură contencioasă, în **Polonia, Marea Britanie-Scoţia, Slovacia, Grecia** şi, în ce priveşte cauzele desfășurate în procedură necontencioasă, în **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**.

de soluționare (CR) a cauzelor civile desfăşurate în procedură contencioasă între 2006 şi 2012 (Q9)

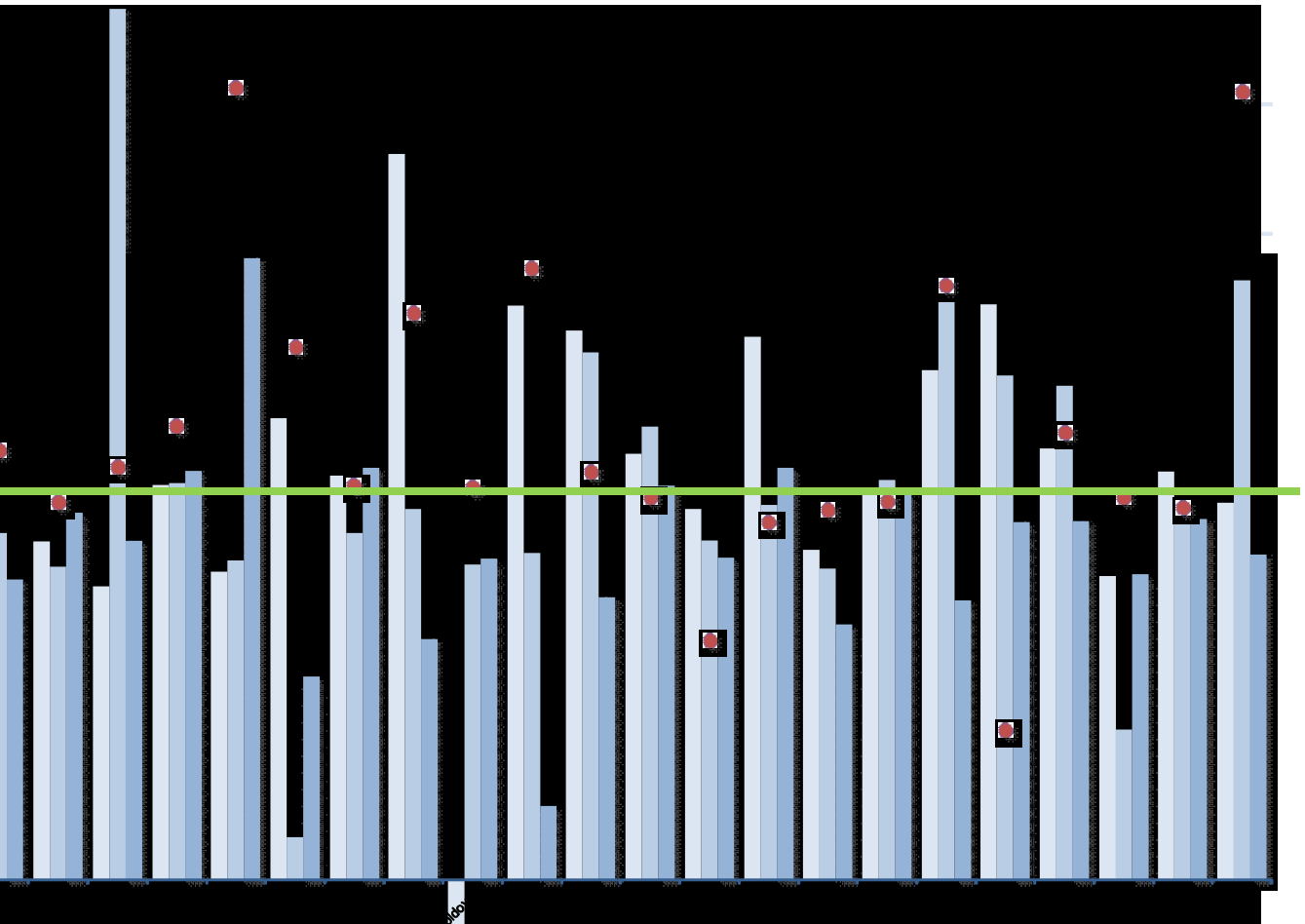

Comentarii:
Georgia: Indicele de soluționare scăzut din 2006 poate fi explicată prin faptul că anul respectiv a fost al doilea an de reforme judiciare semnificative (inclusiv reorganizarea structurală), fapt care a determinat anumite întârzieri în soluţionarea dosarelor.
Italia: pentru a răspunde mai bine definiţiilor date, a fost folosită o clasificare uşor diferită a cauzelor civile. Rezultatul este o clasificare şi o delimitare mai bună între cauzele desfășurate în procedură contencioasă şi cele desfășurate în procedură necontencioasă. Pe de altă parte, comparaţia înăntre datele pentru 2010 şi cele pentru 2012 poate conduce la erori de interpretare, atunci când se examinează separat cauzele desfășurate în procedură contencioasă şi cele desfășurate în procedură necontencioasă.
Pe baza datelor disponibile, se poate evidenţia evoluţia indicelui de soluționare pentru cauzele civile şi comerciale desfăşurate în procedură contencioasă între 2006 şi 2012, în 30 de state sau entităţi teritoriale. O astfel de analiză trebuie întreprinsă cu mare atenţie, întrucât calitatea unora dinre date poate varia pe parcursul perioadei observate, ceea ce poate explica, parţial, anumite variaţii.
În 9 din cele 30 de state studiate, indicele de soluționare pentru cauze civile desfășurate în procedură contencioasă judecate în primă instanţă a rămas relativ stabilă (± 5%), la comopararea datelor pentru anii 2006 – 2012.
Alte tendinţe ce trebuie remarcate pot fi împărţite în două grupuri relative egale: tendinţe negative observate în 10 state şi tendinţe pozitive în 11 state. În mod special în **Italia**, se pot remarca îmbunătăţiri majore ale indicelui de soluționare, fapt care poate fi mai degrabă explicat printr-o scădere a numărului dedosare noi (introducerea unei noi taxe judiciare pe care părţile trebuie să o achite pentru intentarea anumitor tipuri de procese), decât prin prisma creşterii numărului de dosare soluţionate. În **Ungaria** s-a înregistrat o îmbunătăţire reală a indicelui de soluționare. Aceeaşi tendinţă generală, deşi nu liniară pe parcursul anilor, se observă în **Bosnia şi Herţegovina, Estonia, Finlanda, Letonia, România, Spania şi Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**.
Contrar acestei situaţii, indicele de soluționare a scăzut semnificativ (deşi nu mereu pe o tendinţă liniară) în **Slovacia, Georgia, Croaţia, Muntenegru, Polonia şi Portugalia**. Această situaţie reprezintă un motiv de preocupare mai ales pentru Slovacia şi Polonia, unde indicele de soluționare este sub 100%. În alte state, acest indicator trebuie urmărit cu atenţie, întrucât performanţele organismelor relevante se pot modifica pe viitor, dacă tendinţele constatate vor continua.

Durata soluţionării calculată pentru dosarele judecate în primă instanţă

Durata soluționării calculată măsoară vizeza cu care sistemul judiciar (sau o anumită instanţă) instrumentează dosarele primite. Indicatorul stabileşte numărul de zile necesare pentru a soluţiona cauze aflate în primă instanţă (vezi definiţia specifică în introducerea la prezentul capitol).

Figura 9.9 Durata soluționării (DT) pentru cauze civile (şi comerciale) desfăşurate în procedură contencioasă şi cauze desfăşurate în procedură necontencioasă soluţionate în primă instanţă în 2012, în zile (Q91)

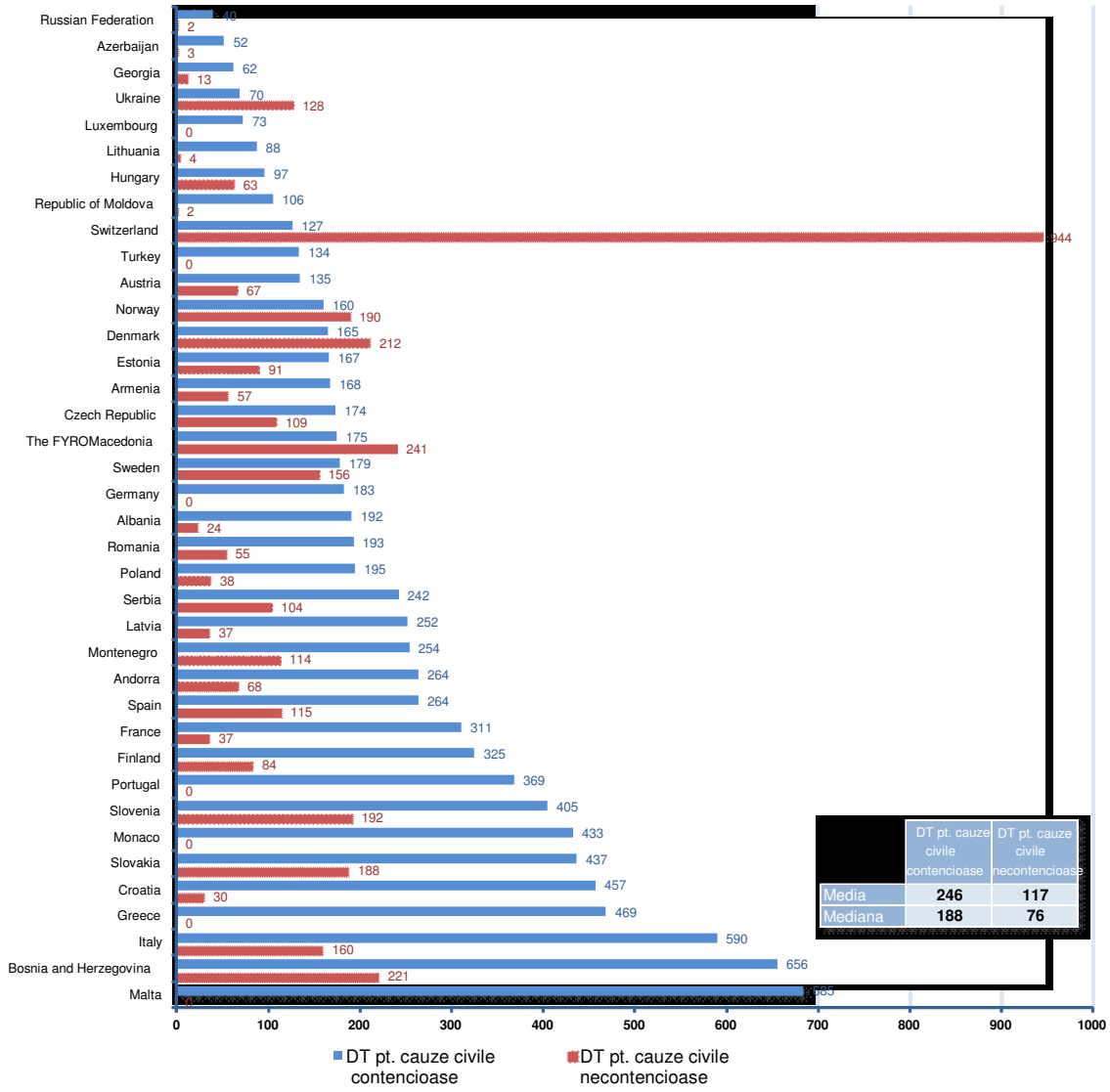

Imaginea de mai sus prezintă durata soluționării (calculată în zile) pentru 38 de state sau entităţi teritoriale. În medie, în Europa, instanţele au nevoie de 246 de zile pentru a soluţiona volumul de dosare civile desfăşurate în procedură contencioasă şi de 117 zile pentru cauzele desfășurate în procedură necontencioasă. Cu toate acestea, se remarcă diferenţe semnificative de la stat la stat. Numărul de zile necesar soluţionării tuturor dosarelor desfăşurate în procedură contencioasă în primă instanţă, în 2012, diferă de la 40 de zile în **Federaţia Rusă** la 685 de zile în **Malta**. Statele care au cele mai mari valori ale indicatorului durata soluționării pentru cauze desfăşurate în procedură contencioasă (peste un an) sunt: **Malta, Bosnia şi Herţegovina, Italia, Grecia, Croaţia, Slovacia, Monaco, Slovenia şi Portugalia**. Cu excepţia **Ducatului Luxemburg**, valoarea cea mai scăzută a indicatorului durata soluționării pentru cauze desfăşurate în procedură contencioasă se regăseşte în statele est-europene.

În mod logic, cauzele desfășurate în procedură necontencioasă sunt soluţionate, de regulă, rapid (în general, de două ori mai repede decât cele desfășurate în procedură contencioasă). Excepţii de la această regulă se observă în **Elveţia, Ucraina, Norvegia, Danemarca şi Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, unde timpul necesar soluţionării dosarelor desfășurate în procedură necontencioasă este mai mare decât cel necesar soluţionării cauzelor desfășurate în procedură contencioasă.

Harta de mai jos prezintă indicii de soluționare şi durata soluționării pentru 36 de state membre (32 în versiunea anterioară).

Figura 9.10 Indicele de soluționare (CR) şi durata soluționării (DT) pentru cauze civile (şi comerciale) desfășurate în procedură contencioasă soluţionate în primă instanţă în 2012 (Q91)

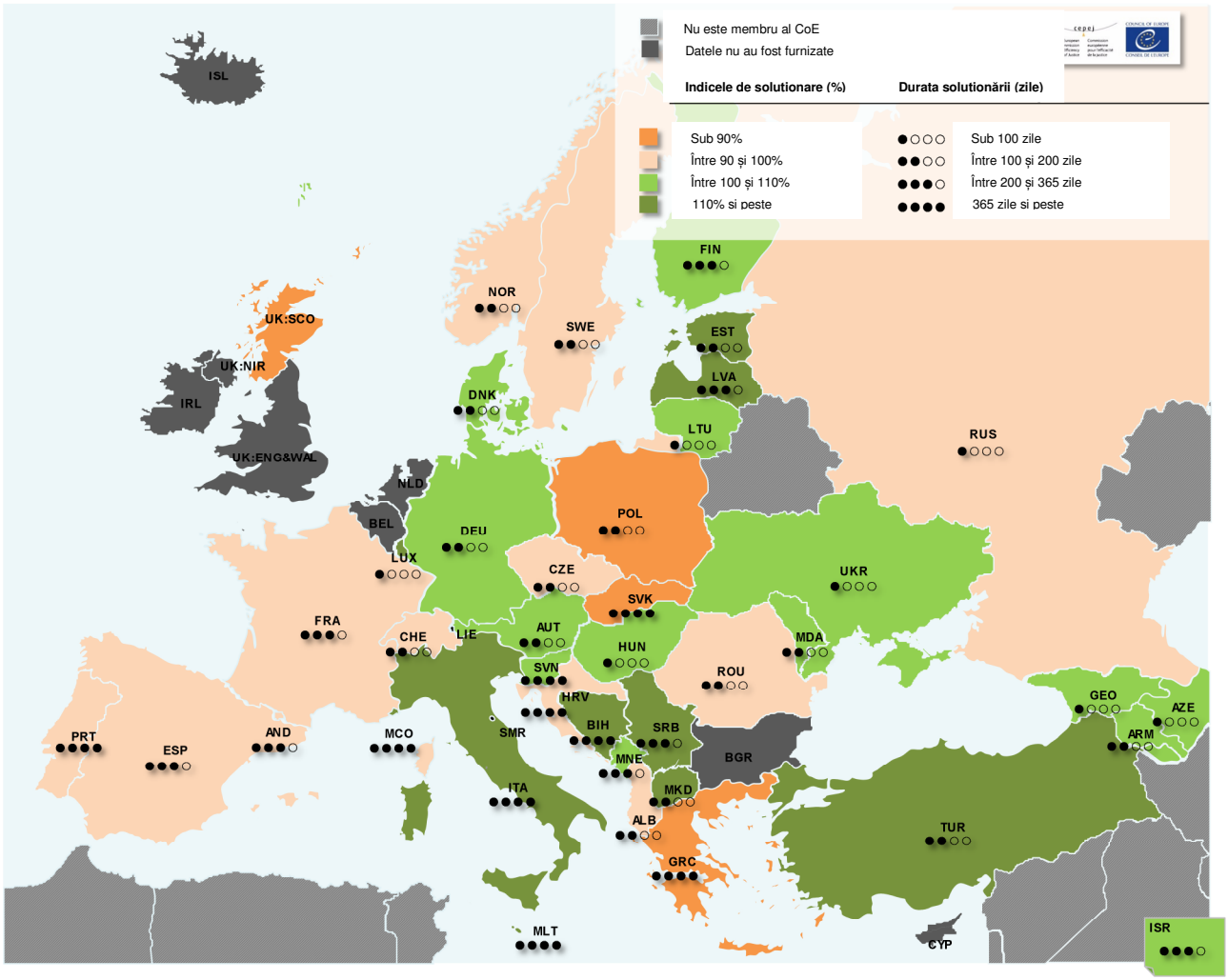

Această analiză, care s-a concentrat asupra cauzelor civile (şi comerciale) desfășurate în procedură contencioasă, completează şi extinde analiza ce poate fi realizată pe baza datelor din tabelele 9.2 şi 9.3 de mai sus.

Examinând datele prezentate pe hartă, cele mai productive sisteme de judecată în primă instanţă a cauzelor civile şi comerciale, care nu au dosare restante (indicele de soluționare egal cu sau mai mare de 100 %) şi pot soluţiona cu celeritate un dosar nou depus (mai puţin de 100 de zile), se găsesc în **Azerbaidjan, Georgia, Ungaria, Lituania, Luxemburg şi Ucraina**. De asemenea, indicatorii arată că **Austria, Armenia, Danemarca, Estonia, Germania, Federaţia Rusă, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei şi Turcia** au avut o productivitate relativ bună a instanţelor civile (comerciale), în 2012. Per a contrario, instanţele de primă judecată au avut dificultăţi serioase în soluţionarea dosarelor noi în **Grecia, Slovacia**, precum şi în **Croaţia, Polonia şi Portugalia**.

Dintre cele 12 state care au cele mai mari durate de soluționare (peste 300 de zile), doar 4 (**Italia, Bosnia şi Herţegovina, Malta, Slovenia**) au indici de soluționare egali sau mai mari decât 100%, fapt care a avut ca rezultat o îmbunătăţire (fie aceasta chiar şi limitată) a situaţiei în 2012. **Croaţia, Portugalia şi Monaco** nu au

atins un indice de soluționare de 100% pentru cauzele civile desfășurate în procedură contencioasă, ceea ce înseamnă că volumul de dosare restante în aceste siszeme judiciare este în creştere, iar durata soluționării se deteriorează. Într-o măsură mai mică, situaţia rămâne fragilă în **Andorra, Franţa, Muntenegru şi Spania**.

9.2.2 Cauze de contencios administrativ

Disputele dintre o parsoană fizică şi autorităţile publice pot fi soluţionate în procedură civilă. Cu toate acestea, în anumite state, dreptul administrativ este un domeniu separat. Soluţionarea acestui tip de dispute poate fi de competenţa unor tribunale administrative specializate sau a unor secţii din instanţele care au competenţă generală. În prezentul raport, cauzele de contencios administrativ sunt analizate separat, pentru a putea ţine cont de specificul fiecărui sistem judiciar care tratează cauzele administrative prin intermediul unor instituţii judiciare specializate sau aplică modalităţi speciale de tratare de către instanţele obişnuite.

Figura 9.11 Numărul cauzelor de contencios administrativ intrate pe rol şi soluţionate în primă instanţă la 100 000 de locuitori, în 2012 (Q1, Q91)

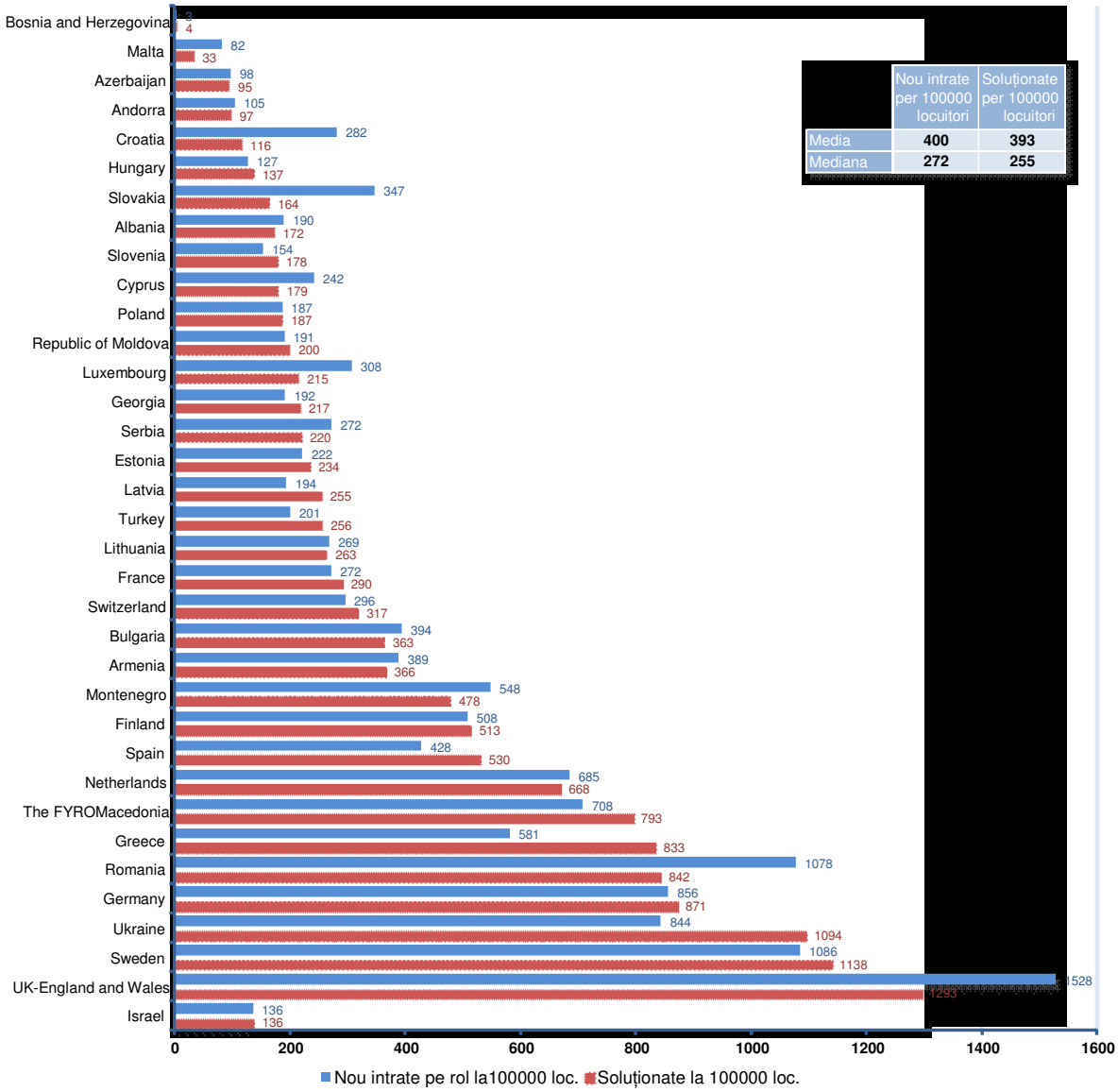

Comentariu:

Federaţia Rusă: conform legilor din Rusia, o contravenţie administrativă constă într-o acţiune (inacţiune) nelegală de care se face vinovată o persoană fizică sau juridică, pentru care Codul de contencios administrativ al Federaţiei Ruse sau legile entităţilor federale privind sancţiunile administrative stabilesc existenţa unei răspunderi administrative. Codul de contencios administrativ al Federaţiei Ruse prevede răspunderi în diferite domenii. Aceast fapt explică numărul uriaş de cauze în dreptul administrativ.

Treizeci şi trei de state şi Israel au putut oferi date privind cauze de drept administrativ. 8 state sau entităţi teritoriale au afirmat că datele privind cauzele de drept adminstrativ nu au fost colectate într-o categorie separată: **Austria, Irlanda, Italia, Norvegia, Marea Britanie-Irlanda, Marea Britanie-Scoţia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**.

În medie, în Europa, instanţele au capacitatea de a face faţă volumului de cauze de drept administrativ, primind acelaşi număr de dosare noi ca şi de dosare aflate pe rol. Cu toate acestea, se pot observa diferenţe semnificative de la stat la stat. În 2 state, instanţele de judecată au soluţionat 1.000 sau mai multe dosare la 100 000 de locuitori: **Ucraina, Suedia**. Rate înalte (între circa 500 şi 1.000 de dosare la 100 000 de locuitori) se întâlnesc în **Germania, România, Grecia, Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei, Olanda, Spania, Finlanda şi Muntenegru**. Volumul de cauze de drept administrativ este deosebit de scăzut (mai puţin de 100 de dosare la 100 000 de locuitori) în **Bosnia şi Herţegovina, Malta şi Azerbaidjan**.

Figura 9.12 Indicele de soluționare (CR) pentru cauze de drept administrativ, în 2012 (Q91)

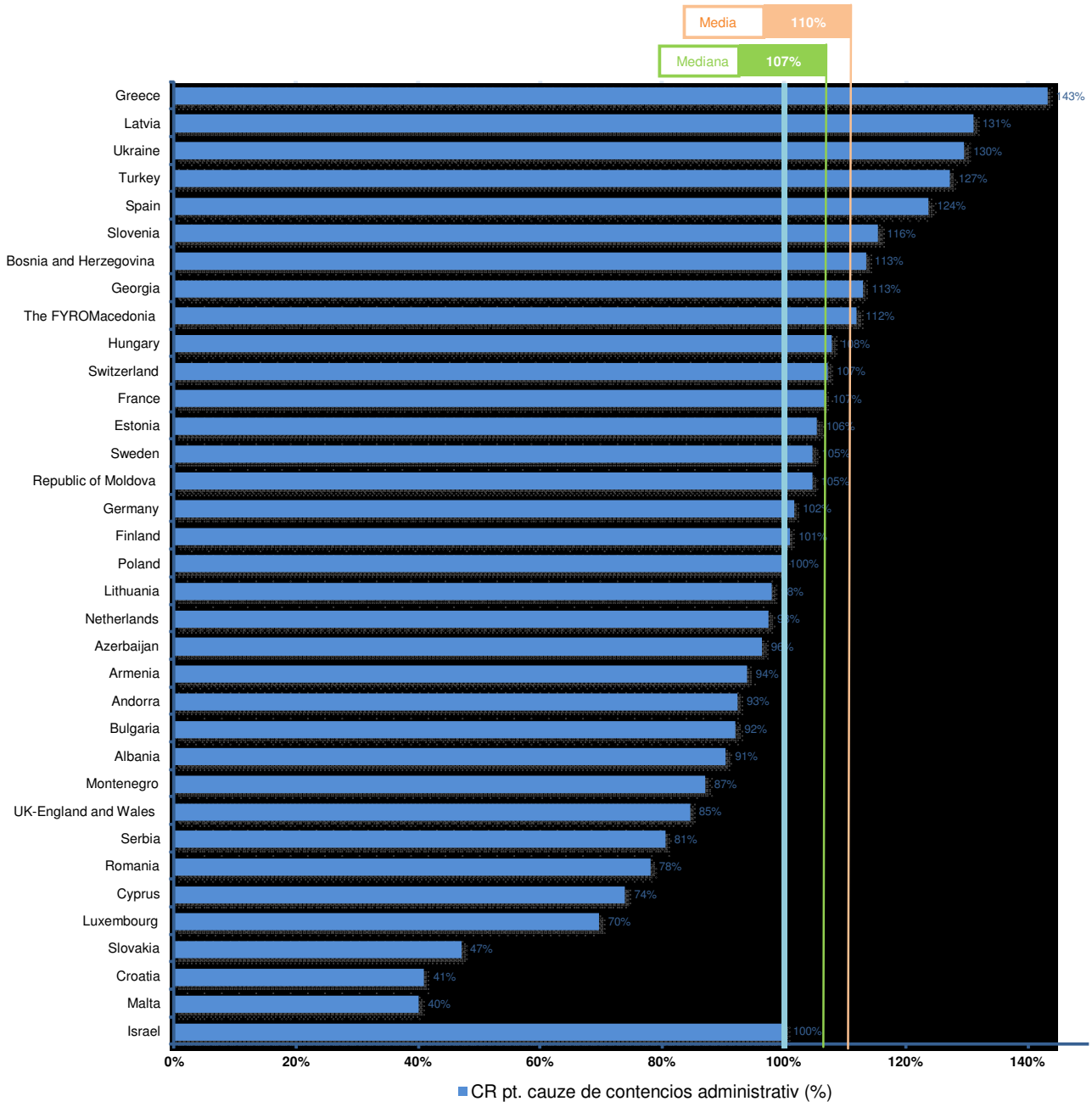

Şi în acest caz, prezenta analiză completează şi extinde analiza realizată pe baza datelor din tabelele 9.2 şi 9.3 de mai sus.

În 15 state, gestionarea cauzelor de drept administrativ în primă instanţă este (ori ar putea deveni) o dificultate în termeni de productivitate. Volumul dosarelor de drept administrativ restante este în creştere semnificativă în **Malta** (în cifre absolute datele nu sunt relevante, dat fiind numărul mic de cauze incluse), **Croaţia şi Slovacia**, precum şi, într-o măsură mai mică, în **Luxemburg, Cipru and România**: instanţele de fond care judecă cauze de drept administrativ nu pot face faţă volumului de dosare ce trebuie soluţionate.

În 19 state, cauzele de drept administrativ nu pare a pune probleme de gestionare a instanţelor. Statele cu indici de soluționare pozitivi sunt, mai ales, cele care se confruntă cu un volum semnificativ de cauze aduse pe rolul instanţelor.

O analiză mai detaliată ar trebui să ţină cont de specificul fiecărui sietem judiciar, din prisma dreptului administrativ, specificând acele state care au instituţii juridice separate pentru dreptul administrativ (anume **Armenia, Bulgaria, Croaţia, Republica Cehă, Finlanda, Franţa, Lituania, Luxemburg, Polonia, Suedia, Elveţia şi Turcia**) şi celelalte state, în care cauzele de drept administrativ sunt soluţionate de instanţele ordinare. Statele care au dificultăţi în gestionarea volumului de dosare sunt, mai ales, cele care nu au un sistem separat de instanţe de drept administrativ. Cu toate acestea, nu se poate concluziona că un sistem este mai productiv decât celălalt.

indicelui de soluţionare (CR) pentru cauzele de contencios administrativ între 2006 şi 2012 (Q91)

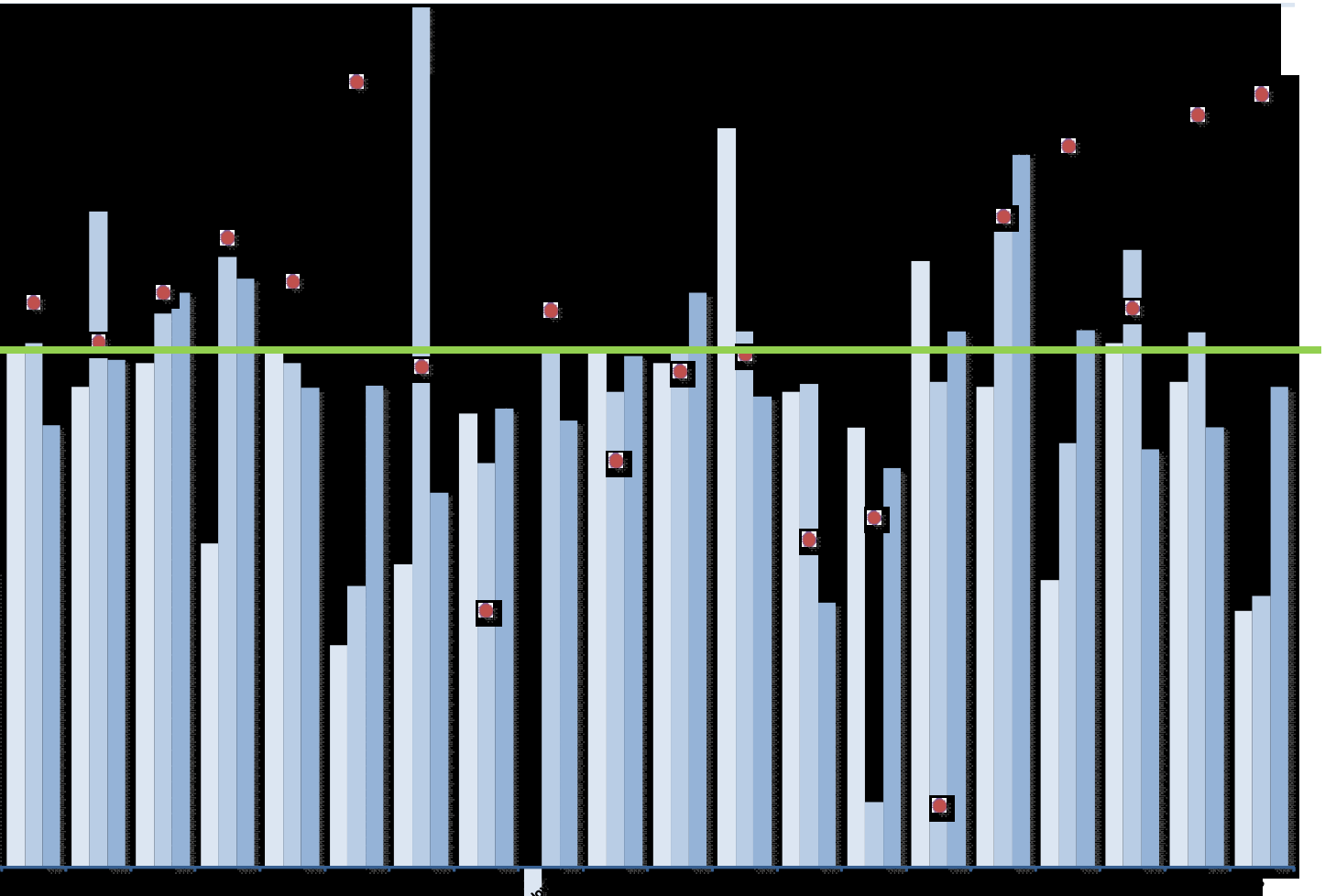

Comentarii:
Luxemburg: scăderea în 2012 a indicelui de soluționare pentru cauze administrative se datorează, în primul rând creşterii semnificative a numărului de refugiaţi politic, măsurilor internaţionale de protecţie şi detenţie a solicitanţilor de azil refuzaţi definitiv, care sunt de competenţa instanţelor administrative şi care reprezintă o mare parte dintre cauzele pe care le judecă aceste instanţe. Pentru soluţionarea acestor dosare într-o procedură şi mai expeditivă, personalul serviciului pentru refugiaţi din cadrul Ministerului de Externe şi Imigraţie a fost suplimentat în 2011 şi 2012, dar personalul instanţelor administrative nu a putut fi supllimentat în acelaşi timp, în aceiaşi măsură.
Malta Curtea Administrativă a fost înfiinţată către sfârşitul anului 2010 şi, ca rezultat, datele prezentate în raportul antrerior reflectă funcţionarea Curţi pe o perioadă de doar două luni. Pentru ultima perioadă, datele reflectă funcţionarea Curţii pe un an întreg.
Slovacia: există o diferenţă semnificativă între numărul de dosare de drept administrativ noi şi cele soluţionate, comparativ cu anul 2010, fapt care poate fi explicat prinsituaţia din 2010, când s-a deschis şi soluţionat un număr enorm de dosare de pretenţii colective. Cu privire la numprul de cauze noi şi cauze soluţionate în anul de referinţă 2012, un număr considerabil de cauze noi au fost înregistrate către sfârşitul anului, cauze care nu aveau cum să fie rezolvate în decursul aceluiaşi an. Această situaţie a determinat un indice de soluționare necorespunzător pentru cauzele administrative, fapt care a afectat şi indicele de soluționare pe ansamblul cauzelor de alt tip decât cele penale judecate în primă instanţă.
Spania: se constată o scădere relevantă a numărului de cauze administrative noi, scădere determinată de reducerea dosarelor de contencios administrativ. Numărul acestor dosare crescuse în ultima perioadă, datorită reducerii salariilor funcţionarilor publici. Numărul dosarele noi a scăzut în ultma vreme pentru două motive: 1) reclamanţii pot fi obligaţi la plata cheltuielilor judiciare şi 2) reclamanţii trebuie să fie asistaţi de un avocat, pentru a putea deschide o acţiune în contencios administrativ.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: sporirea numărului de cauze administrative rezultă din activitatea sporită a comisii de stabilire a contravenţiilor (la decizia unei comisii administrative, partea are dreptul de a deschide o acţiune în contencios administrativ, în faţa unei instanţe administrative).
A fost posibilă urmărirea evoluţiei indicelui de soluționare pentru cauzele de drept administrativ între 2006 şi 2012, în 26 de state. Şi în acest caz, analiza trebuie întreprinsă cu grijă, întrucât calitatea datelor poate fi diferită pe parcursul perioadei de referinţă, fapt care poate explica variaţiile.
Olanda, **Polonia** şi **Finlanda** şi-au stabilizat, mai mult sau mai puţin, indicele de soluționare pentru cauzele de drept administrativ la circa 100 %, pe durata cleor şase ani supuşi examinării. O creştere neobişnuită a indicelui de soluționare (în present, aflată la peste 100 %), reprezintă un semnal încurajator pentru gestionarea instanţelor din **Franţa**, **Letonia**, **Spania** şi **Ucraina**. Deşi relative drasstică în perioada de referinţă, o creştere generală a indicelui de soluționare (în present, peste 100 %) poate fi observată şi în **Bosnia şi Herţegovina**, **Estonia**, **Finlanda**, **Georgia**, **Ungaria**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Slovenia**, **Suedia** şi **Turcia**.
O scădere mai drastică a indicelui de soluționare pentru cauzele de drept administrativ în perioada de şase ani studiată, atingând o valoare problematică de sub 100 %, poate fi observată în mod special în **Slovacia** şi **Luxemburg**, precum şi în **Andorra**, **Armenia**, **Muntenegru**, **România** şi **Serbia**.

Figura 9.14 Indicele de soluționare (CR) şi durata soluționării (DT) cauzelor de drept administrativ judecate în primă instanţă în 2012 (Q91)

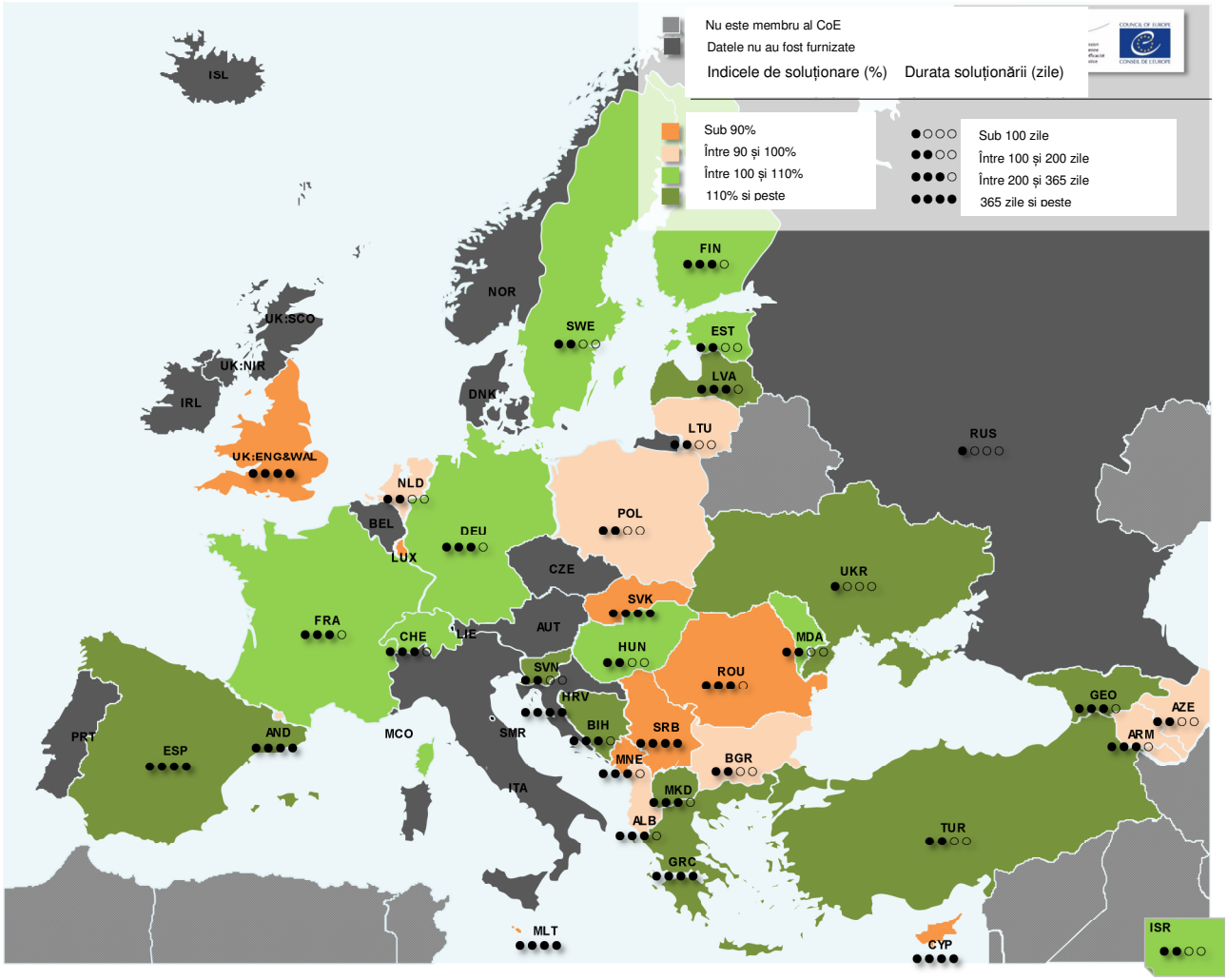

9.2.3 Cauze penale (infracţiuni) grave şi infracţiuni minore judecate în primă instanţă

Prezentul capitol se ocupă de gestionarea cauzelor penale de către instanţe. Pentru gestionarea cauzelor de către parchete, vă rugăm să consultaţi Capitolul 10 de mai jos.

În cadrul studiului de evaluare, s-a solicitat statelor sau entităţilor teritoriale să transmită informaţii privind cauzele penale. Aceste cauze sunt clasificate de CEPEJ în două categorii corespunzătoare categoriilor folosite în majoritatea satelor member sau entităţilor teritoriale: *cauze penale grave* şi *fapte penale de gravitate redusă (misdemeanours)*.

CEPEJ a decis să folosească aceeaşi terminologie şi aceleaşi definiţii ca cele date în „European Sourcebook of Crimes and Criminal Justice" [Raportul european privind infracţiunile şi justiţia penală"]. Numărul total de infracţiuni include toate infracţiunile definite astfel prin lege, inclusiv infracţiuni la regimul circulaţiei pe drumurile publice (majoritatea fiind conducerea imprudentă a unui autovehicul sau sub influenţa alcoolului). Infracţiunile includ fapte care sunt, în mod normal, instrumentate de un procuror, nefiind incluse faptele care sunt instrumentate direct de către poliţie cum ar fi contravenţii la regimul circulaţiei pe drumurile publice şi anumite încălcări ale ordinii publice.

Pentru a înţelege mai bine principalele tendinţe la nivel European, este necesară o diferenţiere între infracţiunile penale de o gravitate redusă şi cauzele penale de gravitate mare, care corespunde diferenţierii făcute în sistemele de drept cutumiar, întrucât, pentru infracţiuni minore, se pot aplica proceduri judiciare mai scurte, putând exista diferenţe şi în ceea ce priveşte anumite detalii de abordare a cazului (impunerea unei amenzi administrative, o sancţiune impusă de procuror fără intervenţia judecătorului, sancţiuni aplicate de poliţie etc.), comparativ cu infracţiunile grave. De asemenea, este posibil ca soluţionarea unor infracţiuni de

gravitate redusă să fie de competenţa unor tribunale speciale, instanţe speciale sau judecători specializaţi (de exemplu, instanţe penale pentru contravenţii, organe judiciare poliţieneşti sau judecători ai organelor de poliţie, tribunale administrative). Suplimentar, în unele jurisdicţii, infracţiunile penale de gravitate redusă pot fi soluţionate prin mediere.

Pentru a diferenţia între „misdemeanours / infracţiunile penale de gravitate redusă" şi „serious offenses / infracţiunile grave" şi pentru a asigura, pe cât posibil, consecvenţa răspunsurilor primite de la diferite sisteme judiciare, CEPEJ a cerut statelor membre să clasifice ca "misdemeanours / infracţiuni de gravitate redusă" toate faptele pentru care nu se poate pronunţa o sentinţă privativă de libertate. Invers, în categoria "severe offenses / infracţiuni grave" sunt cuprinse toate faptele pentru care se poate emite o condmnare cu privare de libertate (reţinere şi arest, închisoare). Unele exemple de fapte penale grave sunt: omorul, violul, crima organizată, frauda, traficul de droguri, traficul de fiinţe umane etc. În categoria infracţiunilor penale de gravitate redusă se încadrează furtul din magazine, anumite categorii de încălcări ale legii circulaţiei rutiere, tulburarea liniştii publice etc.

Pe de altă parte, trebuie semnalat faptul că, pentru ambele tipuri de fapte, există posibilitatea ca statele să clasifice faptele penale în moduri diferite, deoarece există definiţii diferite ale categoriilor de fapte în legislaţia naţională şi în sistemele statistice ale fiecărui stat. În Figura 9.15 sunt prezentate detalii însoţite de comentarii pentru fiecare stat/entitate. Din cauza variaţiilor mari în ceea ce priveşte clasificarea faptelor penale de diverse state, datele prezentate trebuie interpretate cu atenţie.

În cazul mai multor state, nu a fost posibil să se calculeze rata la 100,000 de locuitori, deoarece clasificarea ca infracţiuni grave şi infracţiuni penale de gravitate redusă nu se poate aplica (**Finlanda**, **România, Slovacia, Suedia** şi **Ucraina**).

Tabelul 9.15 Cauze penale judecate în primă instanţă (Q94)

State/entităţi	Cauze aflate pe rol la data de 1 ian. 2012			Cauze noi intrate pe rol			Cauze soluţionate			Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012		
	Total cauze penale	Cauze penale	Infracţiuni de gravitate redusă	Total cauze penale	Cauze penale	Infracţiuni de gravitate redusă	Total cauze penale	Cauze penale	Infracţiuni de gravitate redusă	Total cauze penale	Cauze penale	Infracţiuni de gravitate redusă
Albania	2 442	43	2 399	8 492	87	8 405	8 947	87	8 860	1 987	43	1 944
Andorra	711	105	606	1 150	119	1 031	1 068	120	948	793	104	689
Armenia	974	52	922	3 441	117	3 324	3 442	116	3 326	973	53	920
Austria	18 512	6 479	12 033	57 668	25 099	32 569	57 957	25 140	32 817	18 223	6 438	11 785
Azerbaidjan	2 033	NA	NA	12 759	NA	NA	12 825	NA	NA	1 967	NA	NA
Belgia	NA	12 684	NA	NA	41 114	NA	310 720	42 863	267 857	NA	10 935	NA
Bosnia şi Herţegovina	157 174	23 575	133 599	168 424	54 842	113 582	171 414	55 433	115 981	154 184	22 984	131 200
Bulgaria	24 400	NA	NA	157 079	NA	NA	155 201	NA	NA	26 278	NA	NA
Croaţia	209 435	25 920	183 515	347 949	41 238	306 711	359 223	45 405	313 818	198 161	21 753	176 408
Cipru	67 088	NA	67 088	118 410	NA	118 410	108 068	NA	108 068	77 430	NA	77 430
Republică Cehă	19 037	NAP	19 037	97 868	NAP	97 868	98 384	NAP	98 384	18 521	NAP	18 521
Danemarca	22 332	8 727	13 605	152 157	25 736	126 421	158 437	27 395	131 041	16 051	7 068	8 983
Estonia	2 122	1 390	732	16 046	9 129	6 917	15 086	9 183	5 903	2 109	1 083	1 026
Finlanda	17 270	NAP	NAP	60 072	NAP	NAP	58 904	NAP	NAP	18 438	NAP	NAP
Franţa	NA	NA	NA	1 013 452	558 063	455 389	1 033 167	594 377	438 790	NA	NA	NA
Georgia	1 225	819	406	9 052	4 174	4 878	9 120	4 308	4 812	1 157	685	472
Germania	339 572	239 986	99 586	1 167 769	784 699	383 070	1 173 860	786 762	387 098	333 481	237 923	95 558
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ungaria	71 916	53 874	18 042	334 352	134 238	200 114	305 892	139 496	166 396	100 376	48 616	51 760
Islanda	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NA	NA	NA	377 051	4 345	372 706	NA	NA	NA
Italia	1 355 812	1 198 895	156 917	1 532 809	1 308 942	223 867	1 434 169	1 218 416	215 753	1 454 452	1 289 421	165 031
Letonia	5 164	4 480	684	17 290	8 670	8 620	16 566	8 557	8 008	5 888	4 593	1 296
Lituania	5 488	NA	NA	29 208	NA	NA	29 010	NA	NA	5 686	NA	NA
Luxemburg	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	12 178	6 432	5 746	NAP	NAP	NAP
Malta	17 558	3 417	14 141	19 137	1 546	17 585	21 157	2 119	19 038	15 532	2 844	12 688
Republica Moldova	3 458	NA	NA	11 808	NA	NA	10 703	NA	NA	4 563	NA	NA
Monaco	NA	181	NA	NA	650	NA	NA	688	NA	NA	160	NA
Muntenegru	2 441	2 433	8	5 791	5 772	19	5 574	5 552	22	2 658	2 653	5
Olanda	91 500	51 680	39 820	388 847	199 030	189 817	370 102	191 750	178 352	100 720	54 870	45 850
Norvegia	4 589	NA	NA	27 414	NA	NA	27 425	NA	NA	4 500	NA	NA
Polonia	254 569	170 654	84 005	1 001 713	479 774	521 944	1 011 714	495 489	516 225	244 663	154 939	89 724
Portugalia	94 371	86 190	8 181	112 482	104 473	8 009	117 703	107 328	10 375	89 150	83 335	5 815
România	35 403	NA	NA	192 489	NA	NA	190 468	NA	NA	37 424	NA	NA
Federaţia Rusă	86 000	NAP	NAP	948 000	NAP	NAP	942 000	NAP	NAP	92 000	NAP	NAP
Serbia	74 015	NA	NA	63 285	NA	NA	66 648	NA	NA	70 655	NA	NA
Slovacia	18 378	NA	NA	44 167	NA	NA	44 732	NA	NA	17 813	NA	NA
Slovenia	52 493	19 953	32 540	72 124	16 817	55 307	87 069	19 058	68 011	37 548	17 712	19 836
Spania	548 390	321 800	226 590	1 368 823	336 216	1 032 607	1 405 987	353 311	1 052 676	524 857	319 643	205 214
Suedia	31 583	NAP	NAP	89 804	NAP	NAP	90 866	NAP	NAP	30 521	NAP	NAP
Elveţia	20 782	12 668	8 115	57 573	28 673	28 900	56 949	26 593	30 356	21 406	14 747	6 659
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	62 955	9 753	53 202	100 242	14 694	85 548	104 815	15 496	89 319	58 382	8 951	49 431
Turcia	1 458 389	78 204	1 380 185	1 937 716	100 581	1 837 135	2 098 097	99 912	1 998 185	1 298 008	78 873	1 219 135
Ucraina	48 380	NA	NA	187 133	NA	NA	193 518	NA	NA	41 995	NA	NA
Marea Britanie - Anglia şi Ţara Galilor	288 235	41 301	246 934	1 310 157	120 747	1 189 410	1 331 963	125 540	1 206 423	266 511	36 744	229 766
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoţia	NA	NA	NA	130 820	5 984	124 836	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Media	145 163	91 356	107 804	334 374	157 544	256 510	335 433	152 113	261 843	141 975	93 353	101 044
Mediana	27 992	12 676	18 540	99 055	27 204	105 725	101 600	26 593	103 226	28 400	12 841	19 179
Minima	711	43	8	1 150	87	19	1 068	87	22	793	43	5
Maxima	1 458 389	1 198 895	1 380 185	1 937 716	1 308 942	1 837 135	2 098 097	1 218 416	1 998 185	1 454 452	1 289 421	1 219 135
Israel	160 802	NAP	NAP	330 392	NAP	NAP	353 460	NAP	NAP	137 734	NAP	NAP

Comentarii:

Albania: „cauzele penale grave" sunt cele judecate de secţia penală pentru infracţiuni grave. „Contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" sunt cauze judecate de orice instanţă în primul grad de jurisdicţie, cu excepţia secţiilor penale pentru infracţiuni grave.
Austria: „contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" includ toate faptele pedepsite cu amendă sau cu închisoare până la un an şi pentru care nu este necesară constituirea unui juriu.
Azerbaidjan: categoria "infracţiuni grave" cuprinde faptele pentru care pedeapsa este de cel puţin 8 ani închisoare.
Belgia: categoria "infracţiunilor grave" includ faptele judecate în primă instanţă de tribunale penale ordinare de fond. Categoria „contravenţiilor şi/sau cauzelor penale de gravitate redusă" cuprinde dosare soluţionate de „*tribunalele poliţieneşti"* (nu includ cauze civile).
Bosnia şi Herţegovina: "infracțiunile grave" cuprind fapte ilegale care încalcă sau pun în pericol valori protejate (infracţiuni împotriva statului, omor, crima organizată, infracţiuni comise în exercitarea unei funcţii publice (de ex., cazuri de corupţie), furt şi alte infracţiuni asupra proprietăţii, violul şi alte infracţiuni de natură sexuală, accidente în trafic rutier care au ca rezultat vătămarea corporală gravă a unei persoane sau pagube semnificative, precum şi alte fapte asupra transportului public etc.). "Infracțiunile penale de gravitate redusă" reprezintă încălcări ale ordinii publice sau ale prevederilor de natură economică sau financiară pentru care pedeapsa prezăzută este amenda, o sentinţă cu suspendare, mustrarea sau măsuri preventive (încălcări ale legii circulaţiei, tulburarea ordinii publice, cerşetoria etc.).
Bulgaria: faptele pot fi împărţite în „infracţiuni unde acţiunea penală se pune în mişcare din oficiu" şi „infracţiuni unde acţiunea penală este pusă în mişcare la plângerea prealabilă a părţii vătămate" (fapte cu un nivel mai scăzut de pericol public şi care afectează mai puţin drepturile persoanei: vătămări corporale minore, insulta, calomnia etc.).
Croaţia: „Contravenţiile" reprezintă faptele care afectează ordinea publică, disciplina socială sau alte valori sociale care nu sunt protejate de Codul penal şi de alte legi care reglementează faptele de natură penală.
Republica Cehă: răspunsul „NAP" înseamnă că judecătoriile nu judecă fapte penale grave, care sunt judecate de tribunale, ca primă instanţă. „Cauzele penale grave" cuprind infracţiunile pentru care legea prevede pedepse cu închisoarea de minimum 5 ani.
Danemarca: „Cauzele penale grave" sunt definite ca fiind acele fapte judecate de un complet din care face parte şi un asesor fără pregătire juridică ori care sunt judecate în prezenţa juriului; în categoria cauzelor penale grave se numără şi cauzele soluţionate prin acord de recunoaştere a vinovăţiei (autorul pledează vinovat). De regulă, „contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" sunt faptele pentru care pedeapsa maximă este amenda.
Estonia: categoria „infracțiunilor grave" include toate faptele penale pentru care pedeapsa principală este de natură pecuniară sau închisoarea; categoria "contravenţiilor şi/sau cauzelor penale de gravitate redusă" cuprinde fapte pentru care pedeapsa principală este amenda sau detenţia.
Germania: categoria „infracțiunilor grave" include procedurile penale desfăşurate în temeiul prevederilor Codului Penal şi legilor ordinare care instituie răspundere penală. "Contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" cuprind proceduri desfăşurate în faţa instanţelor penale pentru care pedeapsa este amenda.
Ungaria: „Contravențiile" sunt cele instrumentate şi sancţionate de autoritatea competentă fără autoritate judiciară (poliţia, Prefectura, Autoritatea Fiscală şi Vamală). Persoana acuzată de comiterea unei contravenții poate contesta acuzaţia şi soluţia în instanţă.
Irlanda: categoria „infracțiunilor grave" cuprinde toate faptele judecate pe baza unui rechizitoriu (de ex., tâlhăria (furt cu utilizarea/ameninţarea cu utilizarea forţei), lovire şi alte violenţe având ca rezultat vătămarea corporală gravă, viol, agresiune sexuală în formă agravată, omor prin imprudenţă, omor). „Contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" cuprind toate faptele care pot fi judecate în procedură simpllificată (lovire şi alte violenţe în formă simplă, tulburarea ordinii publice, pătrundere prin efracţie sau furt fără circumstanţe agravante).
Italia: categoria „infracţiunilor penale de gravitate redusă" cuprinde cauzele soluţionate de biroul judecătorului de pace.
Letonia: categoria „infracţiuni penale grave" cuprinde alte cauze penale. Contravenţiile nu sunt cauze penale, conform Codului penal.
Luxemburg: instanţele nu au cauze pe rol, în sensul strict, întrucât dosarele sunt ţinute de parchete şi sunt transferate către instanţe doar cu scurt tmp înaintea şedinţei de judecată. Singurele dosare aflate pe rol sunt cele care se află în deliberare. Aşadar, se poate considera că data intrării dosarelor este foarte aproipiată de data soluţionării cauzelor.
Distincţia între „misdemeanour / minor offenses" şi „serious offenses" corespunde noţiunilor de „contravenţii" şi „infracţiuni şi delicte".
Malta: întrucât majoritatea faptelor pot fi pedepsite cu închisoarea, cu excepţia câtorva contravenţii, cauzele indicate drept „contravenţii şi/sau cauze penale de gravitate redusă" sunt cele care sunt soluţionate de Curtea Magistraţilor şi pentru care pedeapsa maximă este de 6 luni închisoare, iar cauzele identificate ca „infracţiuni grave" sunt cele care se pedepsesc cu peste 6 luni închisoare.
Monaco: „infracțiunile grave" sunt soluţionate de instanţe corecţionale (pedepse între 6 zile şi 5 ani de închisoare şi amenzi de la 750 la 90.000 €). „Contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" cuprind fapte soluţionate de „Curtea poliţienească" (pedeapsa maximă de la 1 la 5 zile şi amenzi între 15 şi 600 €): insultă proferată în spaţiul privat, conducere sub influenţa alcoolului, infracţiuni contra proprietăţii etc.
Olanda: categoria „infracţiunilor penale de gravitate redusă" cuprinde, mai ales, încălcări ale legii privind regimul circulaţiei pe drumurile publice (depăşirea vitezei, trecerea pe roşu), furturi minore, vagabondaj, murdărirea spaţiilor publice etc. Categoria „infracţiuni grave" cuprinde, mai ales, conducerea sub influenţa alcoolului, furtul calificat, infracţiuni cu violenţă, vicii, droguri/narcotice etc.
Norvegia: cauzele penale sunt cele judecate de complete mixte (cu 1 judecător de profesie şi 2 fără pregătire juridică) şi cauzele soluţionate prin acord de recunoaşterea vinovăţiei (1 judecător de profesie). Este posibilă distincţia între cauzele soluţionate prin acorduri de recunoaştere a vinovăţiei şi alte cauze judecate de un singur judecător, iar creşterea numărului de dosare penale poate fie explicată în consecinţă. Cifrele includ doar cauzele în care se stabileşte o pedeapsă penală, cu alte cuvinte, nu cuprind cauzele pentru care se iau măsuri corecţionale, în afara procesului.

Nu se pot separa contravenţiile de infracţiunile grave, cu toate că dosarele judecate de complete mixte se ocupă, de regulă, de fapte mai grave decât cele soluţionate în procedură simplificată, în baza acordului de recunoaştere a vinovăţiei.
Polonia: categoria „cauze penale de gravitate redusă" cuprinde faptele pentru care pedeapsa maximă este de până la 1 lună închisoare sau amenda (sau ambele). Toate celelalte fapte penale sunt tratate ca fiind „infracţiuni grave". Datele statistice cuprind şi aşa numitele „cauze de ordine publică", care nu au de-a face în mod direct cu noţiunea de infracţiuni.
Portugalia: categoria „infracţiunilor grave" include toate cauzele soluţionate în procedură penală. „Contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" cuprind încălcări ale legii atât de natură civilă cât şi penală.
Federaţia Rusă: „faptă penală de gravitate redusă" reprezintă o faptă comisă cu intenţie şi neglijenţă, pentru care pedeapsa maximă nu depăşeşte trei ani închisoare. Conform legii, o faptă cu cararcter ilegal comisă de o persoană fizică pentru care Codul administrativ federal sau legislaţia entităţilor din cadrul Federaţiei stabileşte răspunderea administrativă poartă denumirea de infracţiuni de drept administrativ – însă acestea nu sunt litigii între o persoană fizică şi o instituţie publică, aşa cum se arată la punctul 9.2.2 de mai sus.
Serbia: instanţele care judecă infracţiunile penale de gravitate redusă soluţionează în primă instanţă cauze penale de gravitate redusă care nu intră în competenţa unei autorităţi administrative, soluţionează apeluri împotriva deciziilor luate de autorităţile administrative pentru proceduri penale în cauze de gravitate redusă şi îndeplinesc alte atribuţii prevăzute de lege. Instanţa superioară pentru infracţiuni de gravitate redusă soluţionează apeluri împotriva hotărârilor emise de instanţele specializate pentru infracţiuni penale de gravitate redusă, conflicte şi transferul competenţei teritoriale a instanţelor specializate în infracţiuni penale de gravitate redusă şi îndeplinesc alte atribuţii prevăzute de lege.
Slovenia: categoria „contravenţiilor şi/sau cauzelor penale de gravitate redusă" cuprinde infracţiuni minore soluţionate de instanţe în procedură ordinară – cereri de protecţie judiciară, propuneri de trimitere în judecată, infracţiuni de gravitate redusă produse în perioada de tranziţie dintre 2004 şi 2005, infracţiuni minore introduse în lege după 31.12.2004, anularea permisului de conducere la atingerea numărului maxim de puncte penalizatoare, închisoarea ca pedeapsă alternativă.
Spania: contravenţiile sunt faptele pedepsite cu o pedeapsă minoră. În majoritatea cazurilor, durata sentinţei determină severitatea acesteia: o condamnare la închisoare este considerată foarte severă dacă depăşeşte cinci ani sau mai puţin severă pentru condamnări mai scurte; o sentinţă la muncă în folosul comunităţii este considerată ca fiind şi mai puţin severă, dacă depăşeşte 30 de zile, dar este minoră, dacă are o durată mai scurtă; amenda este încadrată la categoria de pedepse minore, dacă nu depăşeşte două luni etc.
Elveţia: datele transmise sunt derivate prin extrapolarea la nivel naţional a răspunsurilor obţinute de la unele cantoane. În majoritatea cantoanelor nu este posibil să se realizeze distincţia între „infracţiunile grave" and „contravenţii şi/sau cauze penale de gravitate redusă" – cele care au oferit date separate pentru cele două categorii au realizat diferenţierea după tipul de instanţă de judecată: un singur judecător pentru fapte penale minore şi complete de mai mulţi judecători, pentru fapte penale grave.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: categoria „cauze penale grave" cuprinde fapte penale definite astfel de Codul penal, în timp ce „contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" sunt definite în Legea contravenţiilor şi în alte legi (drept material). Pentru contravenţii nu sunt prevăzute pedepse cu închisoarea.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: în tabel sunt prezentate date doar pentru dosare soluţionate – nu există informaţii de la curţile de magistraţi privind dosarele pe rol sau cele noi.
Categoria „cauze penale grave " cuprinde următoarele: fapte penale pentru care este necesar rechizitoriul, cum ar fi omorul sau agresiunea sexuală, care trebuie soluţionate de *Tribunalul Coroanei*. Rolul magistraţilor este, de regulă, limitat, înainte ca dosarul să fie transmis către Coroană. Faptele care pot fi deduse instanţei şi cu, şi fără rechizitoriu sunt fapte ceva mai grave decât infracţiunile judecate în procedură simplificată, dar mai puţin grave decât faptele ce pot fi trimise în judecată doar pe baza rechizitoriului. Aceste cauze sunt soluţionate fie de magistraţi, fie de un judecător şi un juriu, la *Tribunalul Coroanei*. Astfel de fapte includ conducerea agresivă, furtul sau tăinuirea bunurilor furate.
Categoria „contravenţii şi/sau cauze penale de gravitate redusă " cuprinde următoarele: infracţiunile judecate în procedură simplificată sunt fapte mai puţin grave, cum ar fi încălcări ale legii circulaţiei rutiere, agresiuni minore sau distrugere. Aceste cauze sunt, de regulă, soluţionate de curţile de magistraţi; cauzele de încălcare a unui ordin judecătoresc sunt proceduri împotriva unui acuzat (peste 18 ani) care a încălcat un ordin emis anterior împotriva lor.
Marea Britanie-Scoţia: Cauzele penale grave sunt desemnate cu termenul PROCEDURĂ SOLEMNĂ (lovire şi alte violenţe în formă agravată, fraudă, tâlhărie etc.). Contravenţiile/cauzele penale de gravitate redusă sunt desemnate cu termenul PROCEDURĂ SIMPLIFICATĂ (furt, lovire şi alte violenţe, încălcări ale regimului circulaţiei pe drumurile publice etc).
Israel: totalul cauzelor penale se referă la toate cauzele pentru care se poate impune o pedeasă de către un judecător, inclusiv infracţiuni la regimul circulaţiei pe drumurile publice şi infracţiuni de drept administrative contestate în faţa unui judecător. Acest total include şi toate arestările, atât înainte, cât şi după formularea rechizitoriului.

Aşa cum a procedat pentru cauzele civile, comerciale şi administrative, CEPEJ a încercat pentru prima dată în acest raport să realizeze o imagine de ansamblu a situaţiei gestionării în instanţe a cauzelor penale, folosind doi indicatori privind eficienţa instanţelor: indicele de soluționare şi durata soluționării.

Tabelul 9.16 Indicele de soluționare şi durata soluționării pentru diferite tipuri de cauze penale judecate în primă instanţă, în 2012 (Q94)

State/entități	Indicele de soluționare			Durata soluționării		
	Total cauze penale	Cauze penale	Infracțiuni de gravitate redusă	Total cauze penale	Cauze penale	Infracțiuni de gravitate redusă
Albania	105,4%	100,0%	105,4%	81	180	80
Andorra	92,9%	100,8%	91,9%	271	316	265
Armenia	100,0%	99,1%	100,1%	103	167	101
Austria	100,5%	100,2%	100,8%	115	93	131
Azerbaidjan	100,5%	NC	NC	56	NC	NC
Belgia	NC	104,3%	NC	NC	93	NC
Bosnia şi Herţegovina	101,8%	101,1%	102,1%	328	151	413
Bulgaria	98,8%	NC	NC	62	NC	NC
Croația	103,2%	110,1%	102,3%	201	175	205
Cipru	91,3%	NC	91,3%	262	NC	262
Republică Cehă	NC	NC	100,5%	NC	NC	69
Danemarca	104,1%	106,4%	103,7%	37	94	25
Estonia	94,0%	100,6%	85,3%	51	43	63
Finlanda	98,1%	NC	NC	114	NC	NC
Franța	101,9%	106,5%	96,4%	NC	NC	NC
Georgia	100,8%	103,2%	98,6%	46	58	36
Germania	100,5%	100,3%	101,1%	104	110	90
Grecia	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ungaria	91,5%	103,9%	83,2%	120	127	114
Islanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Irlanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Italia	93,6%	93,1%	96,4%	370	386	279
Letonia	95,8%	98,7%	92,9%	130	196	59
Lituania	99,3%	NC	NC	72	NC	NC
Luxemburg	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	110,6%	137,1%	108,3%	268	490	243
Republica Moldova	90,6%	NC	NC	156	NC	NC
Monaco	NC	105,8%	NC	NC	85	NC
Muntenegru	96,3%	96,2%	115,8%	174	174	83
Olanda	95,2%	96,3%	94,0%	99	104	94
Norvegia	100,1%	NC	NC	60	NC	NC
Polonia	101,0%	103,3%	98,9%	88	114	63
Portugalia	104,6%	102,7%	129,5%	276	283	205
România	99,0%	NC	NC	72	NC	NC
Federația Rusă	99,4%	NC	NC	36	NC	NC
Serbia	105,3%	NC	NC	387	NC	NC
Slovacia	101,3%	NC	NC	145	NC	NC
Slovenia	120,7%	113,3%	123,0%	157	339	106
Spania	102,7%	105,1%	101,9%	136	330	71
Suedia	101,2%	NC	NC	123	NC	NC
Elveția	98,9%	92,7%	105,0%	137	202	80
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	104,6%	105,5%	104,4%	203	211	202
Turcia	108,3%	99,3%	108,8%	226	288	223
Ucraina	103,4%	NC	NC	79	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	101,7%	104,0%	101,4%	73	107	70
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Scoția	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Media	100,5%	103,3%	101,6%	146	189	140
Mediana	100,5%	102,7%	101,1%	120	171	97
Minima	90,6%	92,7%	83,2%	36	43	25
Maxima	120,7%	137,1%	129,5%	387	490	413
Israel	107,0%	NC	NC	142	NC	NC

Comentarii:

Austria: în categoria „cauze penale” sunt incluse doar dosarele soluţionate de un judecător în şedinmţă de judecată, excluzând procedurile preliminare desfăşurate de judecător în instanţă şi procedurile derulate de procuror.

Danemarca: creşterea numărului de contravenţii şi/sau cauze penale de gravitate redusă este determinată de faptul că un mare număr de cauze având ca obiect, mai ales, amenzi de circulaţie au fost soluţionate de instanţe.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: sporirea numărului de cauze penale grave este determinată de o creştere a numărului de dosare deduse judecăţii şi trimise în judecată ca urmare a modificărilo legislative care au avut ca efect un volum mai mare de dosare judecate de *Tribunalul Coroanei*. Ca urmare a unor noi modificări legislative, această evoluţie a fost urmată de scăderea numărului de astfel de dosare, în perioada 2010 – 2012, în care s-a produs o ajustare şi o revenire la un volum acceptabil de dosare.

Eficienţa procedurilor judiciare în cauze penale este de o deosebită importanţă pentru protejarea drepturilor fundamentale, în special cu privire la infracţiunile grave, pentru care se pot pronunţa pedepse privative de libertate.

În medie, în Europa, indicele de soluționare pentru cauze penale este puţin mai mare de 100 %, ceea ce înseamnă că instanţele penale au capacitatea de soluţionare a volumului de dosare, fără a avea restanţe. Durata medie de soluționare este de 142 de zile pentru totalitatea cauzelor penale şi de 189 de zile pentru infracţiunile grave.

În cazul a 13 state sau entităţi teritoriale, eficienţa instanţelor penale nu pare a fi o problemă majoră, întrucât atât indicele de soluționare, cât şi durata soluționării pot fi considerate ca fiind pozitive, fapt care înseamnă că volumul de dosare restante este în scădere şi că, în acelaşi timp, dosarele pot fi soluţionate de instanţe în termene rezonabile: **Albania** (cu toate că durata soluționării pentru infracţiuni grave ar trebui săscadă şi mai mult), **Austria**, **Azerbaidjan**, **Belgia**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Germania**, **Monaco**, **Norvegia**, **Polonia**, **Federaţia Rusă**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**. La fel stau lucrurile, dar numai în ce priveşte infracţiunile grave, în **Georgia** şi în **Muntenegru** şi **Elveţia,** doar pentru cauzele penale de gravitate redusă.

În celelalte 11 state, se poate preconiza o evoluţie pozitivă a duratei de gestionare a cauzelor, întrucât indicele de soluționare este mai mare de 100 %, cu toate că durata soluționării rămâne, pentru moment, prea mare: **Bosnia şi Herţegovina**, **Croaţia**, **Malta** (o durată a soluționării foarte mare, de 490 de zile pentru infracţiui grave), **Portugalia**, **Serbia**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** şi **Turcia**.

În alte state, trebuie aprinse semnalele de alarmă pe termen lung, în condiţiile în care instanţele nu reuşesc să facă faţă volumului de dosare (indici de soluționare sub 100 %) - **Estonia**, **Ungaria**, **Olanda**. Cu toate acestea, durata soluționării în cazul acestor ţări poate fi considerat ca fiind acceptabilă, în această etapă.

Situaţia privind productivitatea instanţelor în cauze penale trebuie analizată cu atenţie în **Andorra,** ţinând cont de nbumărul foarte mic de cauze existente. Situaţia apare mai îngrijorătoare în **Cipru**, **Italia**, **Letonia şi, într-o măsură mai mică,** în **Muntenegru** şi **Elveţia** (pentru infracţiuni grave), întrucât atât indicele de soluționare, cât şi durata soluționării au valori negative.

Tabelul 9.17 Modificări ale indicelui de soluționare şi duratei soluționării pentru cauzele penale judecate în primă instanţă (2012 vs. 2010) (Q94)

State/entități	Indicele de soluționare			Durata soluționării		
	Total cauze penale	Cauze penale	Infracțiuni de gravitate redusă	Total cauze penale	Cauze penale	Infracțiuni de gravitate redusă
Albania	13,6%	5,1%	13,7%	-39,8%	-48,8%	-39,8%
Andorra	-7,1%	-20,2%	-7,0%	318,3%	38,6%	377,2%
Armenia	2,8%	58,6%	2,6%	32,2%	-54,3%	31,4%
Austria	0,1%	1,2%	-0,6%	-1,2%	-1,4%	-0,6%
Azerbaidjan	1,2%	NC	NC	11,8%	NC	NC
Belgia	NC	1,3%	NC	NC	6,0%	NC
Bosnia şi Herţegovina	-2,9%	0,2%	-4,2%	-4,9%	-3,5%	-3,2%
Bulgaria	-0,9%	NC	NC	26,5%	NC	NC
Croația	-2,4%	2,3%	-3,0%	-8,8%	-24,5%	-6,5%
Cipru	1,8%	NC	1,8%	3,2%	NC	3,2%
Republică Cehă	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Danemarca	-2,0%	-1,6%	-1,9%	NC	-26,4%	NC
Estonia	-34,6%	5,1%	-64,0%	-15,4%	-48,6%	51,2%
Finlanda	1,4%	NC	NC	6,6%	NC	NC
Franța	7,2%	4,3%	11,5%	NC	NC	NC
Georgia	-31,3%	NC	NC	27,7%	NC	NC
Germania	-0,7%	-1,4%	0,9%	0,1%	1,3%	-2,8%
Grecia	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ungaria	-7,7%	5,6%	-16,9%	14,9%	-12,3%	108,4%
Islanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Irlanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Italia	-1,0%	-1,7%	3,2%	12,4%	11,8%	16,2%
Letonia	-4,2%	-0,9%	-12,4%	-31,4%	2,8%	NC
Lituania	1,3%	NC	NC	-30,9%	NC	NC
Luxemburg	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	15,4%	42,8%	13,0%	-19,1%	-40,9%	-15,1%
Republica Moldova	-3,8%	NC	NC	50,6%	NC	NC
Monaco	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Muntenegru	-12,5%	-31,6%	7,6%	8,8%	16,9%	-48,5%
Olanda	-3,1%	-1,2%	-4,9%	11,9%	20,5%	3,7%
Norvegia	3,0%	NC	NC	-34,3%	NC	NC
Polonia	11,2%	12,7%	9,8%	-8,3%	-11,8%	-3,2%
Portugalia	-0,7%	-1,9%	14,0%	-8,4%	-3,9%	-46,7%
România	-0,2%	NC	NC	-16,1%	NC	NC
Federația Rusă	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Serbia	35,2%	NC	NC	-23,3%	NC	NC
Slovacia	-0,7%	NC	NC	-13,7%	NC	NC
Slovenia	9,0%	11,6%	8,7%	-30,2%	-12,9%	-43,2%
Spania	3,6%	6,7%	2,6%	-29,4%	-34,4%	-17,2%
Suedia	3,0%	NC	NC	-9,1%	NC	NC
Elveția	-6,6%	-15,6%	2,5%	116,8%	140,1%	84,1%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	-11,8%	7,8%	-14,3%	-3,9%	-20,9%	-1,2%
Turcia	19,3%	-9,4%	38,8%	-28,2%	-14,5%	-24,1%
Ucraina	4,5%	NC	NC	-16,7%	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NC	3,0%	NC	NC	-5,0%	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Scoția	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Media	0,0%	3,3%	0,1%	7,9%	-5,3%	20,1%
Mediana	-0,4%	1,3%	2,2%	-6,6%	-8,4%	-2,8%
Minima	-34,6%	-31,6%	-64,0%	-39,8%	-54,3%	-48,5%
Maxima	35,2%	58,6%	38,8%	318,3%	140,1%	377,2%
Israel	NC	NC	NC	NC	NC	NC

Comentarii:

Andorra: pentru acest exerciţiu de evaluare, au fost incluse toate cauzele pentru care s-a încheiat etapa de urmărire penală şi cele pentru care s-a pronunţat o sentinţă, spre deosebire de ciclul anterior de evaluare, în care au fost incluse şi dosarele în care doar se începuse urmărirea penală.
Estonia: diferenţele între 2010 şi 2012 privind „contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" pot fi explicate prin faptul că legea a suferit modificări în 2011, astfel încât executorii au dreptul de a întrerupe procedurile de executare silită în cazul contravenţiilor în temeiul intervenţiei termenului de prescripţie, dacă amenda nu a fost colectată în termenul prevăzut de Codul Penal.

Lituania: cauzele penale aflate pe rol nu au fost incluse în anii anteriori, ceea ce explică de ce numărul total de cauze poate fi diferit între cele două perioade. Pe lângă aceasta, creşterea numnărului de dosare penale intrate pe rol şi soluţionate poate fi explicată prin intrarea în vigoare a Legii privind violenţa în familie în decembrie 2011. Această lege face obligatorie începerea urmăririi penale pentru fiecare incident de violenţă în familie. Suplimentar, creşterea nivelului şomajului în perioada crizei economice şi alte fenomene sociale negative au determinat producerea unui număr mai mare de diferite fapte penale.
Republica Moldova: datele privind cauzele penale pentru 2010 şi 2012 nu pot fi comparate cu cele pentru 2012, întrucât acestea din urmă includ toate cauzele pentru care s-a putut emite o sentinţă de către judecător, chiar şi în temeiul Codului de contencios administrativ.
Norvegia: numărul de cauze penale include cauzele judecate de complete mixte (cu 1 judecător de profesie şi 2 judecători fără pregătire juridică) şi cauzele soluţionate pe baza acordului de vinovăţie (1 judecător de profesie). Acum este posibil să se separe cauzele cu acord de vinovăţie din totalul cauzelor judecate de un singur judecător, iar creşterea numărului de cauze penale poate fi explicată în consecinţă. Numerele includ doar cauzele în care s-a emis o sentinţă penală, adică nu cele înc are s-au dispus măsuri preventive în afara procsului. Nu se pot separa cauzele de tipul contravenţiilor şi cauzele care presupun fapte penale grave, cu toate că dosarele judecate de complete mixte au, de regulă, ca obiect fapte mai grave decât cele soluţionate în procedură simplificată (recunoaşterea vinovăţiei).
Reducerea duratei soluționării trebuie interpretată în coroborare cu faptul că, anul acesta, au fost incluse în raportare şi cauzele judecate în procedură simplificată, pe baza acordului de recunoaştere a vinovăţiei. Sistemul de gestionare a dosarelor face posibilă obţinerea unor date statistice privind viteza medie de instrumentare a dosarelor în complete mixte şi în cauzele soluţionte pe baza acordului de recunoaştere a vinovăţiei. Durata medie de soluţionare a dosarelor în cazul recunoaşterii vinovăţiei a fost de 29 de zile, iar în cazul dosarelor judecate de complete mixte, durata medie de soluţionare a fost de 85 de zile.
Slovenia: scăderea numărului de „contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă" deduse judecăţii instanţelor este rezultatul reformei în legea care reglementează infracţiunile minore, reforme în cadrul cărora unele dintre competenţe au fost transferate de la instanţe către autorităţi administrative.
Elveţia: se constată o scădere abruptă a numpărului de dosare penale, fpat care este rezultatul intrării în vigoare a noului Cod de procedură penală. Noua procedură penală este mai greoaie decât erau înainte unele dintre procedurile cantonale, inclusiv în ceea ce privşte etapa cercetării penale. Acest fapt a avut ca efect o durată mai mare a cercetării penale, astfel încât mai puţine dosare au fost trimise în judecată.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: diferenţa între datele privind contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă pentru 2010 şi 2012 este determinată de reforma sistemului de contravenţii: mare parte a contravenţiilor au fost transferate din competenţa instanţelor ordinare în cea a unor comisii de stabilire a contravenţiilor.

ul dosarelor penale aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012 pe fond, în apel şi în ultimă instanţă (Q94, Q98, Q100)

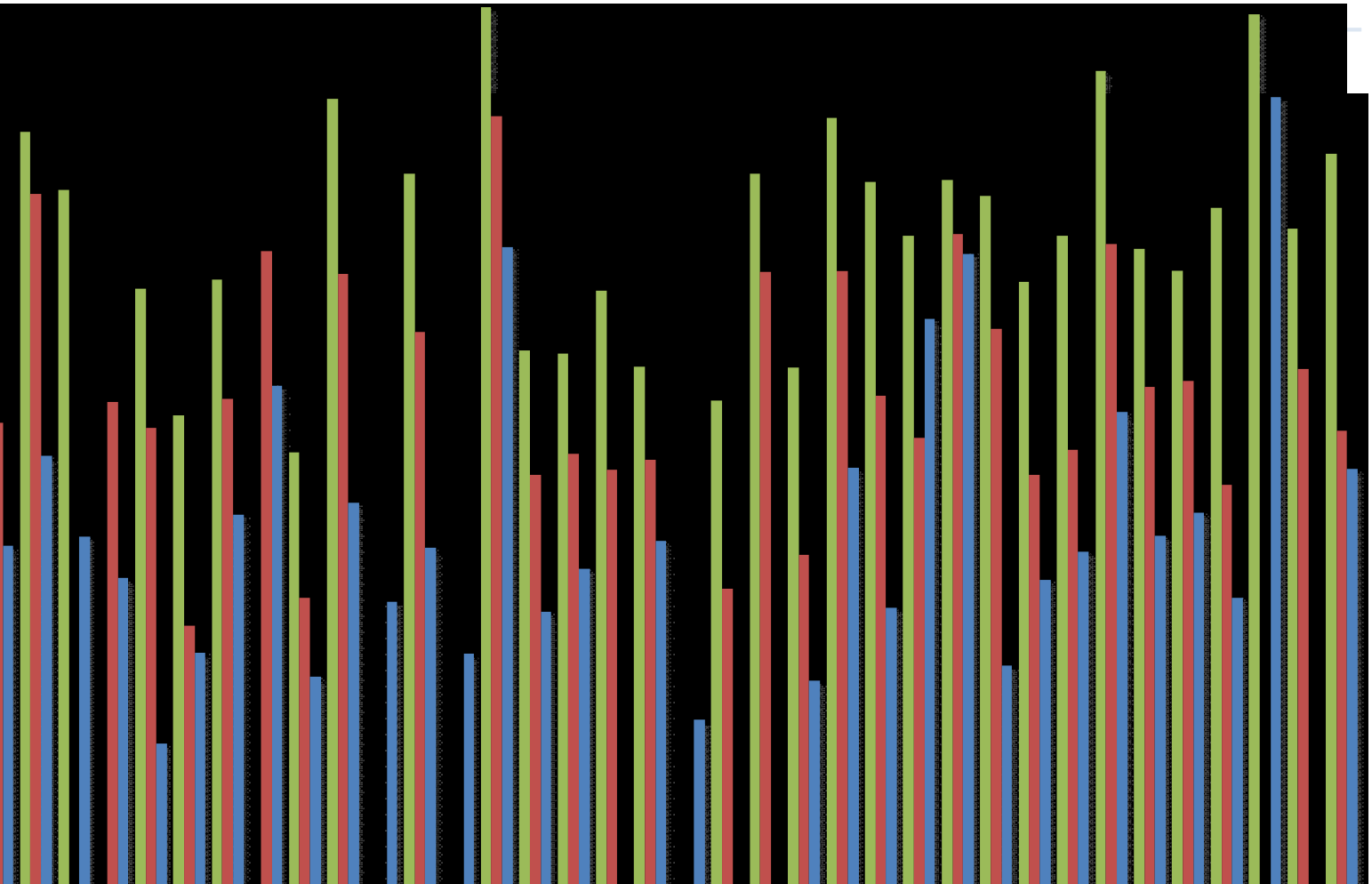

Comentarii:
Republica Cehă: numărul total de cauze penale include faptele penale grave judecate pe fond de instanţe aflate în al doilea grad de jurisdicţie, precum şi apelurile împotriva hotărârilor date în primă instanţă în cauze penale. În 2010, cauzele penale având ca obiect fapte grave nu au fost incluse în totalul cauzelor penale (doar apelurile), fapt care explică diferenţele între datele transmise pentru 2010 şi 2012. Curţile de Apel nu judecă contravenţii sau infracţiuni minore. Acestea judecă pe fond cauze penale şi apeluri împortiva hotărârilor emise de tribunale.
Danemarca: toate cauzele penale judecate la nivel de curţi de apel şi la nivelul Curţii Supreme sunt considerate ca având ca obiect fapte grave.
Republica Moldova: datele pentru 2010 şi 2012 nu pot fi comparate, dat fiind faptul că ultimul exerciţiu de evaluare a inclus date privind numărul total de cazuri penale soluţionate de curţile de apel atât în proceduri de apel cât şi de recurs, în timp ce pentru exerciţiul de evaluare pentrru perioada 2010-2012, au fost incluse doar date privind numărul total de apeluri în cauze penale soluţionate de curţile de apel. Trebuie observat faptul că nu au fost incluse cauzele având ca obiect infracţiuni de drept administrativ soluţionate de curţile de apel. Aceeaşi logică se aplică cauzelor soluţionate de Curtea Supremă.
Norvegia: spre deosebire de anii anteriori, numărul cauzelor penale nu include apelurile declarate împotriva măsurilor preliminare luate de instanţele de fond (principala categorie fiind hotărârile de plasare în arest preventiv), întrucât, în prezent, se pot separa dosarele soluţionate pe fond cu acordul de recunoaştere a vinovăţiei de alte tipuri de cauze judecate de un singur judecător.
România: scăderea numărului total de cauze penale este datorată intrării în vigoare a legilor adoptate ca parte a aşa numitei „mici reforme", care a eliminat apelul pe chestiuni de fond pentru mai multe fapte penale.
Serbia: în 2010, nu au existat dosare penale restante în instanţe de appel, la începutul perioadei de raportare, deoarece curţile de appel abia îşi începuseră activitatea. Aceste instanţe au preluat dosarele de la tribunale.
Elveţia: datele sunt rezultatul extrapolării la nivel naţional a informaţiilor de la anumite cantoane.
Turcia: instanţele de apel încă nu sunt funcţionale.

Datele din figura de mai sus prezintă numărul total de dosare penale aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012 în instanţe de fond, de appel şi supreme in first, second and highest instance courts, din cele 42 de state sau entităţi teritoriale care au putut transmite informaţiile solicitate. În dosare penale aflate pe rol sunt incluse infracţiunile grave şi contravenţiile (sau cauze penale de gravitate redusă). Datele urmează modelul preconizat, numărul cel mai mare de dosare aflate pe rol fiind în instanţele de fond, cu un număr mai mic de astfel de dosare în instanţe de apel şi, în fine, cu cel mai mic număr de dosare aflate pe rolul instanţelor supreme.

Figura 9.19 Raportul dintre dosarele penale noi pe fond (infracţiuni grave) comparativ cu contravenţiile şi/sau cauzele penale de gravitate redusă, în 2012 (Q94)

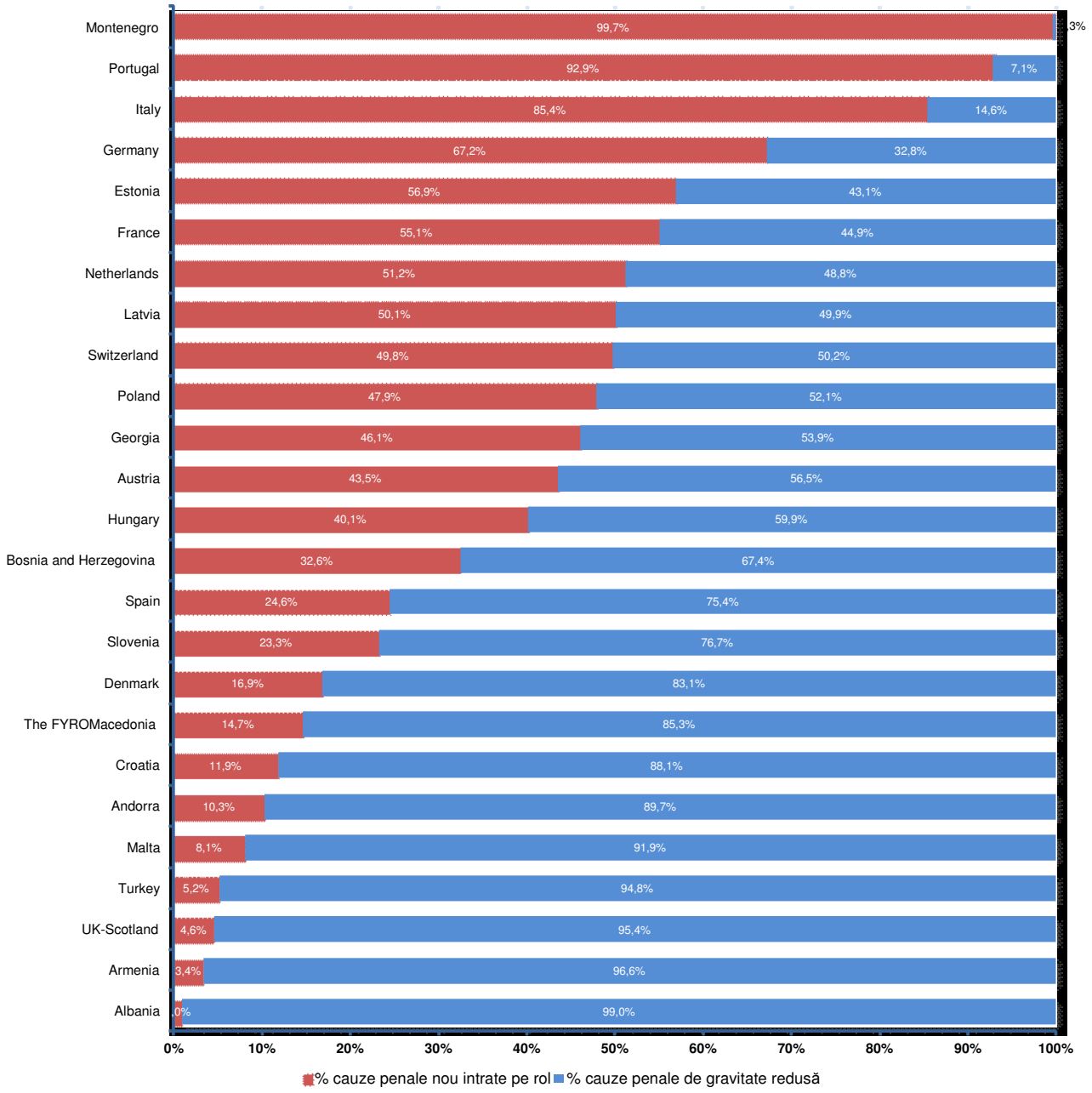

Calculul raportului dintre dosarele noi de infracţiuni grave şi contravenţii în 2012, în 25 de state sau entităţi teritoriale evidenţiază gama largă de modalităţi de organizare a instanţelor penale şi de cadre legislative. Acest fapt întăreşte şi mai mult importanţa analizării cu amre atenţie a acestor date privind cauzele penale, pentru a evita comparaţii care nerelevante.

Figura 9.20 Indicele de soluţionare (CR) pentru infracţiunile grave şi cauzele penale de gravitate redusă, în 2012, în % (Q94)

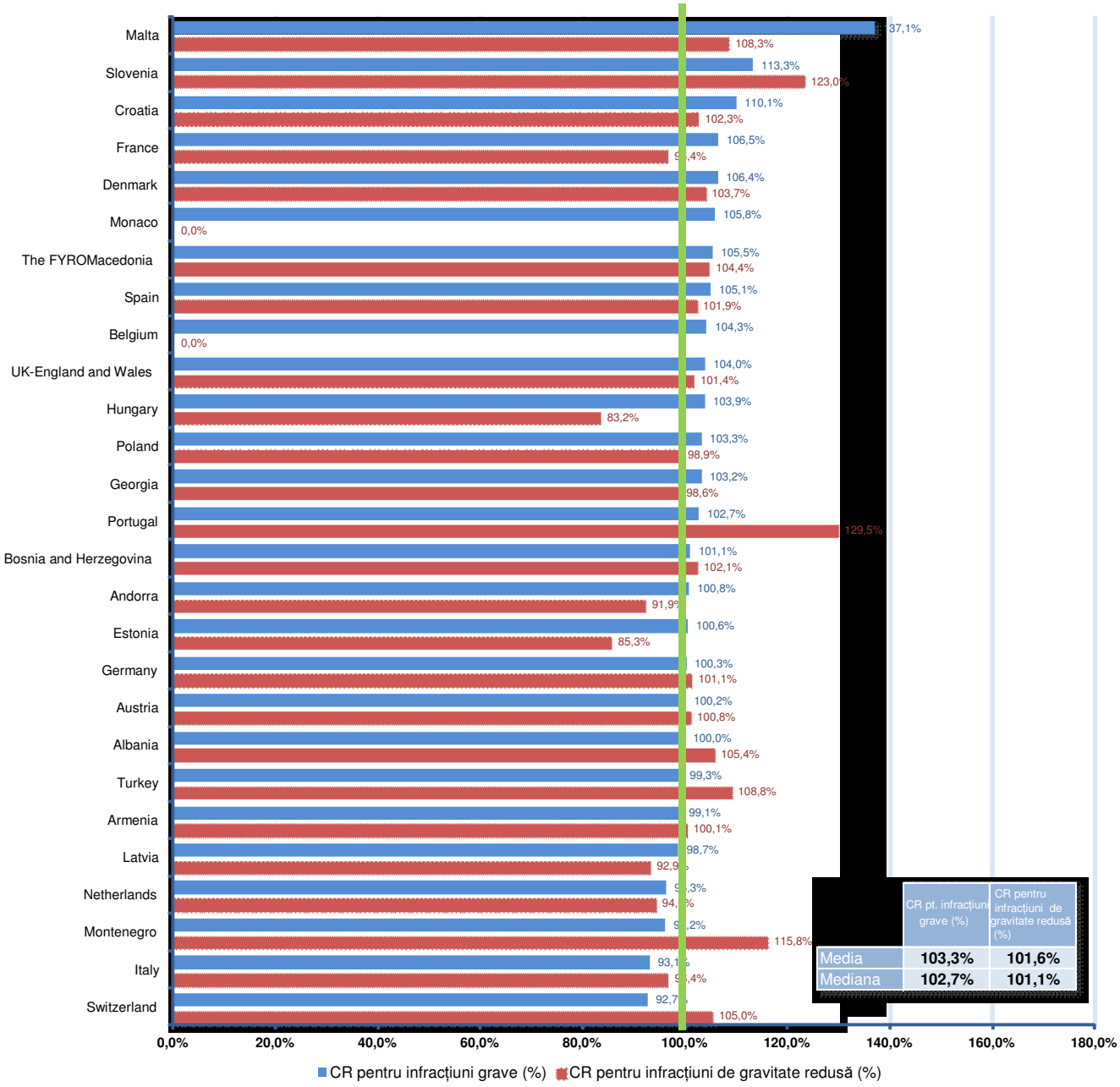

Figura 9.21 Indicele de soluționare (CR) şi durata soluționării (DT) pentru cauze penale judecate în primă instanţă (Q94)

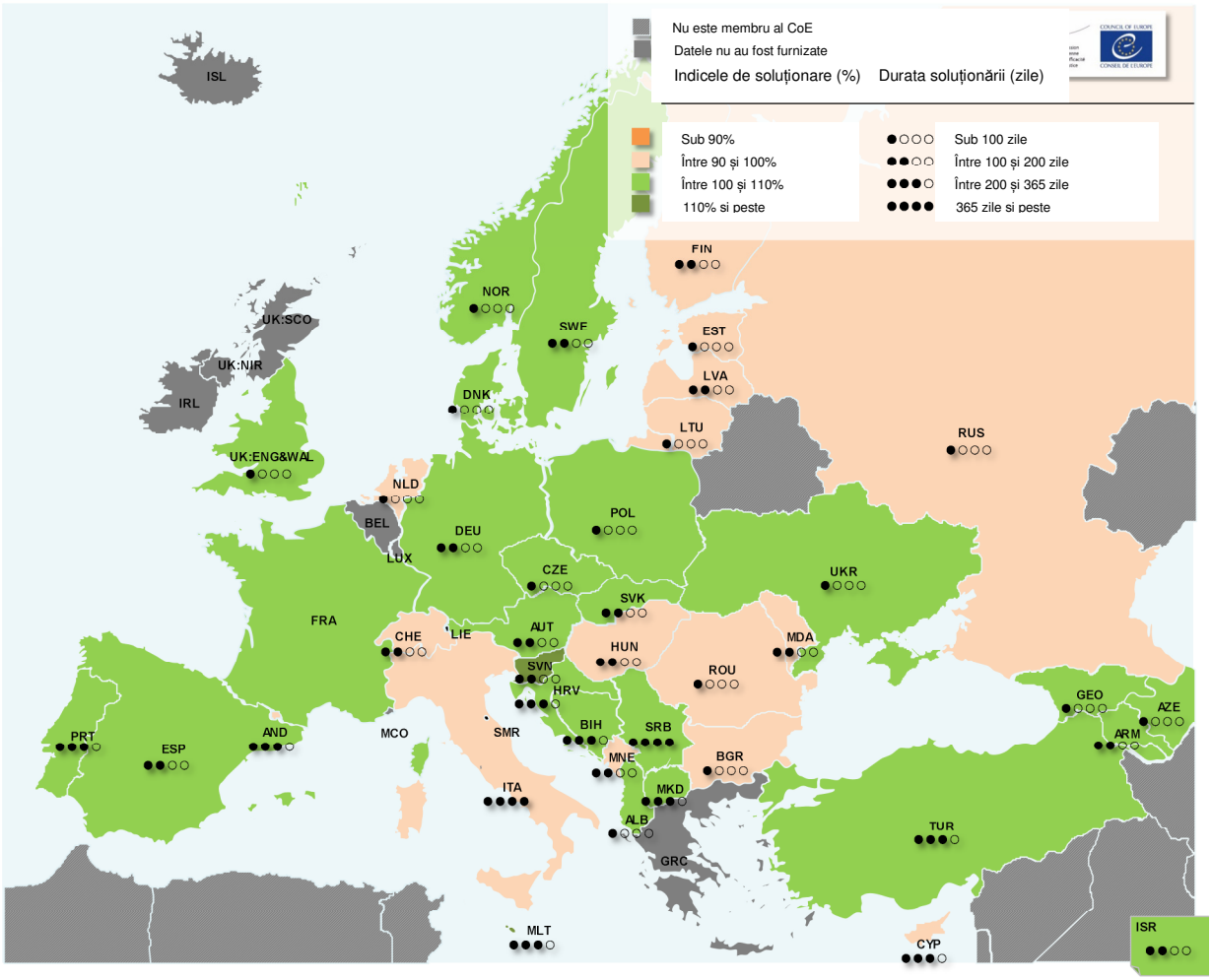

Notă: această hartă prezintă toate cauzele penale, atât infracţiuni grave cât şi infracţiuni minore.

Analizând rezultatele prezentate pe această hartă şi în tabelul de mai sus, sistemele penale cele mai productive şi care nu generează dosare restante (indicele de soluționare egal sau mai mare de 100 %) şi care pot soluţiona cu celeritate dosarele primate (sub 100 de zile) sunt în **Azerbaidjan**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Georgia**, **Lituania**, **Norvegia**, **Polonia**, **Ucraina** şi în **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**. De asemenea indicatorii arată că **Armenia**, **Austria**, **Germania**, **Slovacia**, **Suedia** şi **Israel** au avut instanţe penale de fond relative productive, în 2012. Spre deosebire de acestea, instanţele penale de fond din **Italia** au avut dificultăţi în ceea ce priveşte productivitatea.
Dintre cele 9 state cu cele mai mari durate de soluționare (peste 200 de zile), 6 (**Malta**, **Portugalia**, **Spania**, **Slovenia**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** şi **Turcia**) au valori ale indicelui de soluţionare foarte apropiate de sau mai mari de 100%. **Italia** şi **Elveţia** nu au atins un indice de soluționare de 100% pentru litigiile civile, ceea ce înseamnă că volumul dosarelor restante în aceste sisteme judiciare este în creştere, iar indicatorul durata soluționării se deteriorează.

9.2.4 Managementul volumului de lucru al instanţelor, în ansamblu

Pentru a avea o imagine de ansamblu asupra gestionării dosarelor de către instanţe, figura de mai jos prezintă indicele de soluționare pentru cauze de alt tip decât cele penale şi pentru cele de drept penal.

Figura 9.22 Indicele de soluționare pentru numărul total de cauze civile, comerciale, administrative şi penale judecate în primă instanţă în 2012, în % (Q91, Q94)

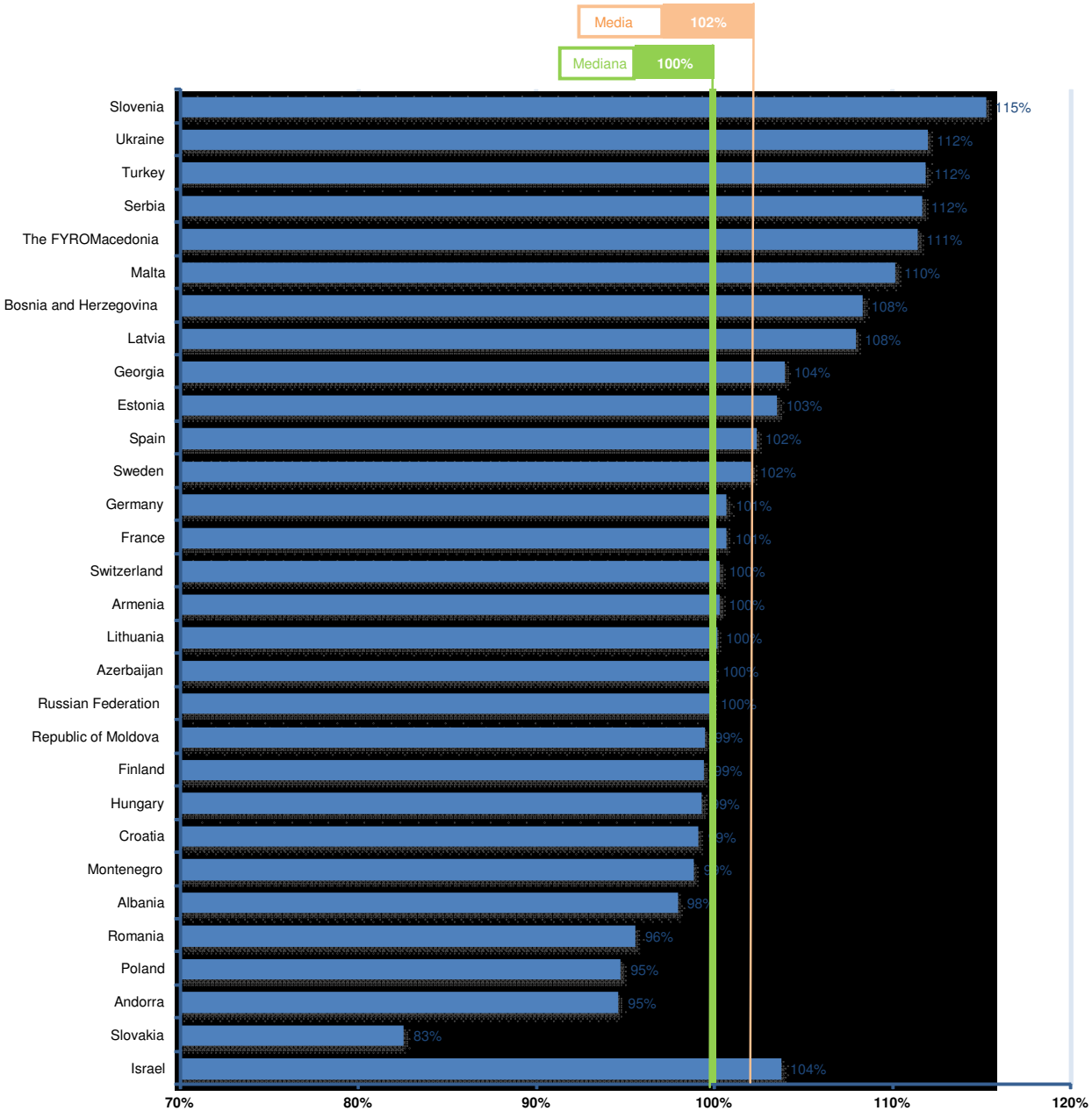

Analizând numărul total de dosare instrumentate de instanţe, se poate observa că, în 2012, aproape toate cele 29 de state membre studiate în acestă figură au un indice de soluționare peste sau apropiat de 100 %, cu excepţia **Slovaciei**. Aceasta înseamnă că, în majoritatea statelor membre ale Consiliului Europei, sistemul judiciar luat în ansamblu are capacitatea de a face faţă dosareloe noi şi celor aflate pe rol, fără a spori numărul de dosare restante.

Au fost evidenţiate mai sus variaţii în funcşie de categoriile de cauze, fapt care poate încuraja statele membre care au dificultăţi în gestionarea volumului de cauze să revizuiască modul de organizare a instanţelor, astfel încât să ajungă la un echilibru în modul în care sunt instrumentate diferitele categorii de cauze. Soluţiile psoibile sunt diverse, în special realocarea resurselor financiare şi umane între diferitele domenii juridice şi diferitele instanţe, pentru a asigura un echilibru în gestionarea volumelor de lucru, în conformitate cu numărul şi tipul cauzelor.

9.3 Compararea categoriilor de cauze: procedura şi durata

Pentru a obţine o mai bună înţelegere a încărcăturii de lucru a instanţelor din Europa şi pentru putea compara datele în mod mai credibil, în metodologia de evaluare au fost stabilite cinci categorii de cauze spre a fi analizate suplimentar, în conformitate cu Ghidul „GOJUST" adoptat de CEPEJ în decembrie 2008[27]. Aceste categorii de cauze sunt formate pornind de la ipoteza că în toate instanţele din Europa cauzele din aceste categorii sunt instrumentate în mod similar. Cele patru categorii – care se referă la administrarea în mod curent a justiţiei – sunt definite în nota explicativă la Metodologia de evaluare, astfel:

1. *Divorţuri pe cale judiciară (din motive temeinice)*: desfacerea căsatoriei a două persoane prin hotărârea unei instanţe competente. Datele transmise nu trebuie să includă: divorţuri prin acordul ambilor soţi, privind separarea soţilor şi consecinţele asociate (proceduri în baza acordului reciproc, chiar dacă se desfăşoară în instanţă) sau pronunţate în procedură administrativă.
2. *Litigii de muncă:* cauze care au ca obiect încetarea unui contract de muncă la iniţiativa angajatorului (în sectorul privat). Acestea nu includ concedierea funcţionarilor publici ca urmare, de pildă, a unei proceduri disciplinare.
3. *Insolvenţă*: cauze care au ca obiect toate pprocedurile de monitorizare a situaţiei financiare a unui agent economic (societate comercială etc.) şi posibila încetare a activităţii acestuia în condiţiile în care nu are capacitatea financiară de a-şi continua activitatea, în special din cauza imposibilităţii de plată a datoriilor (inclusive proceduri private de faliment).
4. *Tâlhăria* are ca obiect furtul de la o parsoană prin exercitarea forţei sau a ameninţării cu forţa. Dacă e posibil, datele pentru acest tip de cauză trebuie să includă tâlhăria ca atare (furtul genţii, jaful armat etc) şi să *excludă* furtul din buzunare, extorcare şi şantajul (conform definiţiilor date în *Raportul european privind infracţiunile şi justiţia penală*. Datele nu raportate trebuie să includă tentativele.
5. *Omor calificatul* este definit ca uciderea cu intenţie a unei persoane. Pe cât posibil, datele trebuie să includă: loviri şi alte violenţe cauzatoare de moarte, eutanasia (în statele în care este interzisă prin lege), pruncuciderea şi trebuie să *excludă* sinuciderea asistată (conform definiţiei date în *Raportul european privind infracţiunile şi justiţia penală*). Datele nu trebuie să cuprindă tentativele.

Notă pentru cititor: mai puţin de jumătate din cele 47 de state sau entităţi teritoriale au transmis date, în special privind durata procedurilor pentru divorţuri pe cale judiciară, litigii de muncă, tâlhărie şi omor calificat.

Datele primite în acest ciclu de evaluare indică un progres comparativ cu ciclurile anterioare. CEPEJ salută eforturile depuse de aceste state pentru a urma „Ghidul GOJUST" în acest domeniu şi de a utiliza unele instrumente esenţiale pentru îmbunătăţirea eficienţei sistemelor lopr judiciare. CEPEJ încurajează celelalte state membre să-şi organizeze sistemele judiciare astfel încât să poată transmite aceste date cu ocazia următorului ciclu de evaluare.

Se preconizează că activitatea Centrului SATURN al CEPEJ va veni în sprijinul statelor member în efortul acestora de îmbunătăţire a colectării datelor relevante privind termenele de soluţionare a dosarelor pe tipuri de cauze, întrucât o mai bună cunoaştere a duretei procedurilor reprezintă o condiţie preliminară pentru îmbunătăţirea sistemului.

Ţinând cont de numărul limitat de state respondente, CEPEJ invită cititorul să interpreteze datele de mai jos cu atenţie. Orice încercare de realizare a unor ierarhii este împiedicată de acest considerent.

[27] CEPEJ(2008)11.

spre judecată în primă instanţă în 2012, pe categorii (Q101)

a data de 1 ianuarie 2012			Cauze noi intrate pe rol					Cauze soluționate					Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012				
	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat
NA	37	62	4955	1728	NA	125	93	5157	1817	NA	107	105	1580	832	NA	55	50
67	NA	NA	93	236	40	NA	NA	97	205	13	NA	NA	59	279	94	NA	NA
65	24	31	1861	99	1188	48	64	1845	118	796	39	57	459	37	2157	31	38
57	14	11	6354	NA	26152	5893	758	6444	NA	26344	5828	755	2830	NA	11365	79	14
NA	29	82	15351	687	NA	73	305	14876	686	NA	77	289	3244	56	NA	25	98
NA	NA	NA	37497	NA	NA	NA	NA	37635	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
28	276	68	5121	353	522	294	106	5186	330	424	323	107	2304	373	726	247	67
87	593	74	6221	2491	1583	1466	163	6632	2489	1311	1497	166	2598	1078	1159	562	71
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
NA	NA	NA	7195	1005	NA	NA	NA	7267	638	NA	NA	NA	3378	1749	NA	NA	NA
31	NA	NA	30025	NA	33083	NA	NA	30557	NA	11382	NA	NA	12965	NA	52032	NA	NA
00	NA	NA	5219	NAP	8199	NA	NA	5497	NAP	9024	NA	NA	2000	NAP	5820	NA	NA
89	65	4	652	331	1152	193	15	598	320	1099	212	17	316	277	312	39	2
35	106	18	17075	577	3359	498	60	17696	647	3261	380	61	11085	489	2233	224	17
NA	NA	NA	92864	124434	55561	NA	NA	92659	130478	47942	4224	400	NA	NA	NA	NA	NA
49	24	23	2489	89	76	94	73	2523	99	76	89	64	278	15	49	29	32
	NA	NA	NA	101369		NA	NA	190258	144293		7170	734	NA	25360		NA	NA
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
62	1282	370	27394	5119	124	2184	491	30676	5364	135	2118	532	13134	3144	51	1348	329
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
86	NA	NA	3482	NA	116	NA	31	2892	NA	78	NA	41	NA	NA	524	NA	NA
36	2053	275	19287	NA	12577	4953	176	18174	NA	11909	4688	209	35227	NA	86404	2318	243
93	249	37	2070	152	1921	243	50	2287	185	1454	248	61	1385	75	3960	244	36
53	366	140	7831	394	3717	768	172	8275	477	3618	833	205	502	63	4352	301	107
NA	NA	NA	NA	2343	NA	NA	NA	NA	1824	1029	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA
61	75	74	12335	461	567	195	169	12180	464	166	162	171	2343	203	462	108	72
NA	NAP	0	24	NA	21	NAP	0	49	NA	NA	NAP	0	39	NA	NA	NAP	0
26	0	0	1130	55	444	8	1	812	26	411	3	1	684	54	259	5	0
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	6118	4676	NA	3757	817	NA	NA	NA	NA	NA
86	NA	NA	NAP	NA	9345	NA	30	NAP	NA	9746	NA	NA	NAP	NA	4381	NA	NA
94	NA	NA	90933	22070	4589	NA	NA	89217	20924	4390	NA	NA	44750	12249	993	NA	NA
68	NA	NA	9638	7897	20776	NA	NA	9975	8659	19969	2850	131	7290	5686	4375	NA	NA
43	640	349	42582	3274	57956	1929	925	44261	3581	55825	1961	667	19247	2734	50774	608	607
00	7000	2000	557000	22000	30418	58000	12000	558000	22000	30159	58000	12000	44000	3000	32359	7000	2000
43	NA	NA	NA	39894	12958	NA	NA	NA	42554	14392	NA	NA	NA	39784	2509	NA	NA
41	NA	NA	13749	1616	1505	NA	NA	13647	1317	1395	NA	NA	7283	NA	451	NA	NA
67	157	17	1,954	1,038	2,669	151	12	1,999	1,003	1,778	154	16	1,023	657	4,558	154	13
06	NA	NA	49330	147404	10290	NA	NA	47572	108570	4763	NA	NA	37472	64705	25647	NA	NA
NA	NAP	NAP	8972	NA	NA	NAP	NAP	8824	NA	NA	NAP	NAP	5683	NA	NA	NAP	NAP
48	NA	NA	11567	NA	36873	NA	NA	11550	NA	35580	383	90	8596	NA	5241	NA	NA
53	2775	100	3677	4386	2596	4164	88	3808	6204	2835	4174	90	1228	2063	814	2765	98
56	3318	22730	64694	NA	575	3227	16599	82074	NA	731	3216	16117	27940	NA	800	2851	22439
NA	2733	1449	140199	NA	NA	9255	3031	143928	NA	NA	9674	3026	155188	NA	NA	2314	1454
NA	NA	NA	124449	49036	49561	12267	560	120702	43956	NA	8337	356	NA	NAP	NA	NA	NA
NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NA	NA
99	1039	1269	40666	19981	12511	4819	1439	44323	19746	10009	4463	1286	14680	6873	10725	1015	1263
50	249	71	9638	1728	3359	633	106	9975	1821	3048	1497	166	3244	745	2195	244	69
49	0	0	24	55	21	8	0	49	26	13	3	0	39	15	49	5	0

Tabelul 9.24 Numărul cauze deduse spre judecată în primă instanţă în 2012 la 100.00
(Q1, Q101)

State/entităţi	Cauze noi intrate pe rol					Cauze noi la 100.000 loc			
	Divorţ pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvenţe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorţ pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvenţe	
Albania	4955	1728	NA	125	93	**176,0**	**61,4**	NC	
Andorra	93	236	40	NA	NA	**122,0**	**309,5**	**52,5**	
Armenia	1861	99	1188	48	64	**61,5**	**3,3**	**39,2**	
Austria	6354	NA	26152	5893	758	**75,2**	NC	**309,4**	
Azerbaidjan	15351	687	NA	73	305	**166,2**	**7,4**	NC	
Belgia	37497	NA	NA	NA	NA	**335,9**	NC	NC	
Bosnia şi Herţegovina	5121	353	522	294	106	**133,7**	**9,2**	**13,6**	
Bulgaria	6221	2491	1583	1466	163	**85,4**	**34,2**	**21,7**	
Croaţia	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Cipru	7195	1005	NA	NA	NA	**830,9**	**116,1**	NC	
Republică Cehă	30025	NA	33083	NA	NA	**285,7**	NC	**314,8**	
Danemarca	5219	NAP	8199	NA	NA	**93,2**	NC	**146,3**	
Estonia	652	331	1152	193	15	**50,7**	**25,7**	**89,5**	
Finlanda	17075	577	3359	498	60	**314,6**	**10,6**	**61,9**	
Franţa	92864	124434	55561	NA	NA	**141,6**	**189,7**	**84,7**	
Georgia	2489	89	76	94	73	**55,5**	**2,0**	**1,7**	
Germania	NA	101369		NA	NA	NC	**126,3**	NC	
Grecia	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Ungaria	27394	5119	124	2184	491	**276,5**	**51,7**	**1,3**	
Islanda	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Irlanda	3482	NA	116	NA	31	**75,8**	NC	**2,5**	
Italia	19287	NA	12577	4953	176	**32,3**	NC	**21,1**	
Letonia	2070	152	1921	243	50	**101,2**	**7,4**	**93,9**	
Lituania	7831	394	3717	768	172	**260,7**	**13,1**	**123,7**	
Luxemburg	NA	2343	NA	NA	NA	NC	**446,3**	NC	
Malta	NA	NAP	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Republica Moldova	12335	461	567	195	169	**346,5**	**13,0**	**15,9**	
Monaco	24	NA	21	NAP	0	**66,4**	NC	**58,1**	
Muntenegru	1130	55	444	8	1	**182,2**	**8,9**	**71,6**	
Olanda	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Norvegia	NAP	NA	9345	NA	30	NC	NC	**185,0**	
Polonia	90933	22070	4589	NA	NA	**236,0**	**57,3**	**11,9**	
Portugalia	9638	7897	20776	NA	NA	**91,9**	**75,3**	**198,1**	
România	42582	3274	57956	1929	925	**199,9**	**15,4**	**272,0**	
Federaţia Rusă	557000	22000	30418	58000	12000	**388,6**	**15,3**	**21,2**	
Serbia	NA	39894	12958	NA	NA	NC	**554,2**	**180,0**	
Slovacia	13749	1616	1505	NA	NA	**254,1**	**29,9**	**27,8**	
Slovenia	1,954	1,038	2,669	151	12	NC	NC	NC	
Spania	49330	147404	10290	NA	NA	**107,2**	**320,4**	**22,4**	
Suedia	8972	NA	NA	NAP	NAP	**93,9**	NC	NC	
Elveţia	11567	NA	36873	NA	NA	**143,9**	NC	**458,7**	
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	3677	4386	2596	4164	88	**178,3**	**212,7**	**125,9**	
Turcia	64694	NA	575	3227	16599	**85,5**	NC	**0,8**	
Ucraina	140199	NA	NA	9255	3031	**308,4**	NC	NC	
Marea Britanie - Anglia şi Ţara Galilor	124449	49036	49561	12267	560	**220,0**	**86,7**	**87,6**	
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Marea Britanie - Scoţia	NA	NAP	NA	NA	NA	NC	NC	NC	
Media	40666	19981	12511	4819	1439	**187,9**	**103,8**	**100,5**	
Mediana	9638	1728	3359	633	106	**143,9**	**34,2**	**61,9**	
Minima	24	55	21	8	0	**32,3**	**2,0**	**0,8**	
Maxima	557000	147404	57956	58000	16599	**830,9**	**554,2**	**458,7**	
Israel	NAP	NA	12314	NA	NA	NC	NC	**154,2**	

Tabelul 9.25 Indicele de soluționare şi durata soluționării pentru diferite tipuri de cauze judecate în primă instanţă în 2012 (Q101)

State/entități	Indicele de soluționare					Durata soluționării					Nr. de cauze noi la 100.000 loc.				
	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat
Albania	104,1%	105,2%	NC	85,6%	112,9%	112	167	NC	188	174	176	61	NC	4	3
Andorra	104,3%	86,9%	32,5%	NC	NC	222	497	2639	NC	NC	122	310	52	NC	NC
Armenia	99,1%	119,2%	67,0%	81,3%	89,1%	91	114	989	290	243	61	3	39	2	2
Austria	101,4%	NC	100,7%	98,9%	99,6%	160	NC	157	5	7	75	NC	309	70	9
Azerbaidjan	96,9%	99,9%	NC	105,5%	94,8%	80	30	NC	119	124	166	7	NC	1	3
Belgia	100,4%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	336	NC	NC	NC	NC
Bosnia și Herțegovina	101,3%	93,5%	81,2%	109,9%	100,9%	162	413	625	279	229	134	9	14	8	3
Bulgaria	106,6%	99,9%	82,8%	102,1%	101,8%	143	158	323	137	156	85	34	22	20	2
Croația	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Cipru	101,0%	63,5%	NC	NC	NC	170	1001	NC	NC	NC	831	116	NC	NC	NC
Republică Cehă	101,8%	NC	34,4%	NC	NC	155	NC	1669	NC	NC	286	NC	315	NC	NC
Danemarca	105,3%	NC	110,1%	NC	NC	133	NC	235	NC	NC	93	NC	146	NC	NC
Estonia	91,7%	96,7%	95,4%	109,8%	113,3%	193	316	104	67	43	51	26	90	15	1
Finlanda	103,6%	112,1%	97,1%	76,3%	101,7%	229	276	250	215	102	315	11	62	9	1
Franța	99,8%	104,9%	86,3%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	142	190	85	NC	NC
Georgia	101,4%	111,2%	100,0%	94,7%	87,7%	40	55	235	119	183	56	2	2	2	2
Germania	NC	142,3%	NC	NC	NC	NC	64	NC	NC	NC	NC	126	NC	NC	NC
Grecia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ungaria	112,0%	104,8%	108,9%	97,0%	108,4%	156	214	138	232	226	276	52	1	22	5
Islanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Irlanda	83,1%	NC	67,2%	NC	132,3%	NC	NC	2452	NC	NC	76	NC	3	NC	1
Italia	94,2%	NC	94,7%	94,6%	118,8%	707	NC	2648	180	424	32	NC	21	8	0
Letonia	110,5%	121,7%	75,7%	102,1%	122,0%	221	148	994	359	215	101	7	94	12	2
Lituania	105,7%	121,1%	97,3%	108,5%	119,2%	22	48	439	132	191	261	13	124	26	6
Luxemburg	NC	77,8%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	446	NC	NC	NC
Malta	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Republica Moldova	98,7%	100,7%	29,3%	83,1%	101,2%	70	160	1016	243	154	347	13	16	5	5
Monaco	204,2%	NC	NC	NC	NC	291	NC	NC	NC	NC	66	NC	58	NC	0
Muntenegru	71,9%	47,3%	92,6%	37,5%	100,0%	307	758	230	608	0	182	9	72	1	0
Olanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Norvegia	NC	NC	104,3%	NC	NC	NC	NC	164	NC	NC	NC	NC	185	NC	1
Polonia	98,1%	94,8%	95,7%	NC	NC	183	214	83	NC	NC	236	57	12	NC	NC
Portugalia	103,5%	109,6%	96,1%	NC	NC	267	240	80	NC	NC	92	75	198	NC	NC
România	103,9%	109,4%	96,3%	101,7%	72,1%	159	279	332	113	332	200	15	272	9	4
Federația Rusă	100,2%	100,0%	99,1%	100,0%	100,0%	29	50	392	44	61	389	15	21	40	8
Serbia	NC	106,7%	111,1%	NC	NC	NC	341	64	NC	NC	NC	554	180	NC	NC
Slovacia	99,3%	81,5%	92,7%	NC	NC	195	NC	118	NC	NC	254	30	28	NC	NC
Slovenia	NC	NC	NC	102,0%	133,3%	NC	NC	NC	365	297	NC	NC	NC	7	1
Spania	96,4%	73,7%	46,3%	NC	NC	288	218	1965	NC	NC	107	320	22	NC	NC
Suedia	98,4%	NC	NC	NC	NC	235	NC	NC	NC	NC	94	NC	NC	NC	NC
Elveția	99,9%	NC	96,5%	NC	NC	272	NC	54	NC	NC	144	NC	459	NC	NC
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	103,6%	141,5%	109,2%	100,2%	102,3%	118	121	105	242	397	178	213	126	202	4
Turcia	126,9%	NC	127,1%	99,7%	97,1%	124	NC	399	324	508	86	NC	1	4	22
Ucraina	102,7%	NC	NC	104,5%	99,8%	394	NC	NC	87	175	308	NC	NC	20	7
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	97,0%	89,6%	NC	68,0%	63,6%	NC	NC	NC	NC	NC	220	87	88	22	1
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Scoția	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Media	103,7%	100,6%	87,2%	93,8%	103,1%	191	256	675	207	202	188	104	100	23	4
Mediana	101,3%	100,7%	95,7%	99,8%	101,2%	162	214	286	188	183	144	34	62	9	2
Minima	71,9%	47,3%	29,3%	37,5%	63,6%	22	30	54	5	0	32	2	1	1	0
Maxima	204,2%	142,3%	127,1%	109,9%	133,3%	707	1001	2648	608	508	831	554	459	202	22
Israel	NC	NC	80,5%	NC	NC	NC	NC	611	NC	NC	NC	NC	154	NC	NC

Tabelul 9.26 Modificări în indicele de soluționare şi în durata soluționării pentru diferite tipuri de cauze judecate în primă instanţă (2012 vs. 2010) (Q101)

State/entităţi	Indicele de soluționare					Durata soluționării				
	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat	Divorț pe cale judiciară	Conflicte de muncă	Insolvențe	Cauze de tâlhărie	Omor calificat
Albania	8,6%	26,1%	NC	-0,5%	NC	10,0%	5,9%	NC	-4,4%	NC
Andorra	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Armenia	3,7%	6,8%	NC	-16,2%	-23,3%	-7,7%	0,7%	NC	154,4%	108,7%
Austria	0,5%	NC	NC	NC	NC	1,6%	NC	NC	NC	NC
Azerbaidjan	0,4%	-0,7%	NC	7,5%	-4,6%	4,2%	2,1%	NC	-8,0%	44,7%
Belgia	0,6%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Bosnia şi Herțegovina	-0,8%	-3,3%	NC	12,0%	-2,2%	-29,9%	-23,9%	NC	56,8%	-23,0%
Bulgaria	1,6%	0,0%	NC	0,0%	0,0%	9,4%	0,0%	NC	0,0%	0,0%
Croația	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Cipru	-0,4%	-35,7%	NC	NC	NC	-13,5%	65,5%	NC	NC	NC
Republică Cehă	0,7%	NC	NC	NC	NC	0,7%	NC	NC	NC	NC
Danemarca	0,2%	NC	NC	NC	NC	-12,7%	NC	NC	NC	NC
Estonia	-2,4%	-7,7%	NC	7,9%	-5,6%	-3,6%	27,4%	NC	-10,4%	-59,7%
Finlanda	-2,1%	16,4%	NC	-6,2%	19,7%	3,8%	-5,0%	NC	8,3%	-29,0%
Franța	5,2%	13,3%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Georgia	7,7%	9,9%	NC	-25,3%	-43,4%	-47,0%	-28,5%	NC	84,2%	75,6%
Germania	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Grecia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Ungaria	10,5%	11,2%	NC	NC	NC	3,1%	-13,1%	NC	NC	NC
Islanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Irlanda	-9,8%	NC	NC	NC	16,1%	NC	NC	NC	NC	NC
Italia	-3,5%	NC	NC	NC	NC	29,3%	NC	NC	NC	NC
Letonia	5,4%	-2,9%	NC	-3,6%	13,4%	27,8%	11,1%	NC	25,3%	16,7%
Lituania	3,0%	2,6%	NC	2,1%	22,2%	-46,4%	-62,5%	NC	-1,5%	-7,6%
Luxemburg	NC	-17,7%	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Malta	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Republica Moldova	1,7%	13,4%	NC	-9,6%	2,7%	16,8%	-5,6%	NC	71,9%	13,6%
Monaco	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Muntenegru	-25,4%	-33,7%	NC	-68,6%	-3,2%	211,0%	116,0%	NC	566,7%	-100,0%
Olanda	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Norvegia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Polonia	-1,9%	-2,7%	NC	NC	NC	12,8%	21,4%	NC	NC	NC
Portugalia	-3,6%	19,4%	NC	NC	NC	-8,7%	-40,0%	NC	NC	NC
România	2,4%	36,1%	NC	5,0%	-20,8%	-4,0%	-12,2%	NC	-22,8%	34,5%
Federația Rusă	0,0%	-2,4%	NC	-1,7%	-2,9%	-5,3%	29,1%	NC	18,9%	-6,6%
Serbia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Slovacia	-3,7%	NC	NC	NC	NC	14,3%	NC	NC	NC	NC
Slovenia	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Spania	4,2%	-21,7%	NC	NC	NC	-4,8%	114,9%	NC	NC	NC
Suedia	5,5%	NC	NC	NC	NC	-6,3%	NC	NC	NC	NC
Elveția	-8,8%	NC	NC	NC	NC	6,2%	NC	NC	NC	NC
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	9,9%	50,3%	NC	0,7%	19,6%	-9,1%	-32,6%	NC	-25,9%	-44,5%
Turcia	15,9%	NC	NC	-2,6%	-2,5%	-0,6%	NC	NC	-9,1%	50,4%
Ucraina	1,7%	NC	NC	2,3%	2,7%	752,9%	NC	NC	-13,4%	0,4%
Marea Britanie - Anglia şi Țara Galilor	6,8%	-13,5%	NC	9,6%	15,9%	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Marea Britanie - Scoția	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC
Media	1,0%	2,8%	NC	-4,8%	0,2%	31,2%	8,5%	NC	52,4%	4,6%
Mediana	0,7%	0,0%	NC	-0,2%	-1,1%	0,7%	0,4%	NC	0,0%	0,2%
Minima	-25,4%	-35,7%	0,0%	-68,6%	-43,4%	-47,0%	-62,5%	0,0%	-25,9%	-100,0%
Maxima	15,9%	50,3%	0,0%	12,0%	22,2%	752,9%	116,0%	0,0%	566,7%	108,7%
Israel	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC	NC

9.3.1 Divorţuri pe cale judiciară

Notă pentru cititor: aceşti indicatori trebuie folosiţi cu parcimonie. Indicatorul divorţuri raportate la numărul de locuitori nu reflectă dimensiunea reală a fenomenului divorţurilor. La fel ca în cazul majorităţii indicatorilor demografici, semnificaţia se aplică doar la populaţia de referinţă, care, în acest caz, este alcătuită din numărul de cupluri căsătorite şi de număprul indivizilor din aceste cupluri. Legislaţia naţională variază, iar divorţul prin acordul soţilor – care nu este analizat aici – poate fi o modalitate foarte răspândită de desfacere a căsătoriei sau poate să nu fie folosit deloc, de la stat la stat. De aceea, acest indicator nu trebuie folosit pentru a descrie densitatea divorţurilor într-o populaţie.

Figura 9.27 Evoluția indicelui de soluționare în cazurile de divorț pe cale judiciară în instanțele de fond între 2006 și 2012 (Q101)

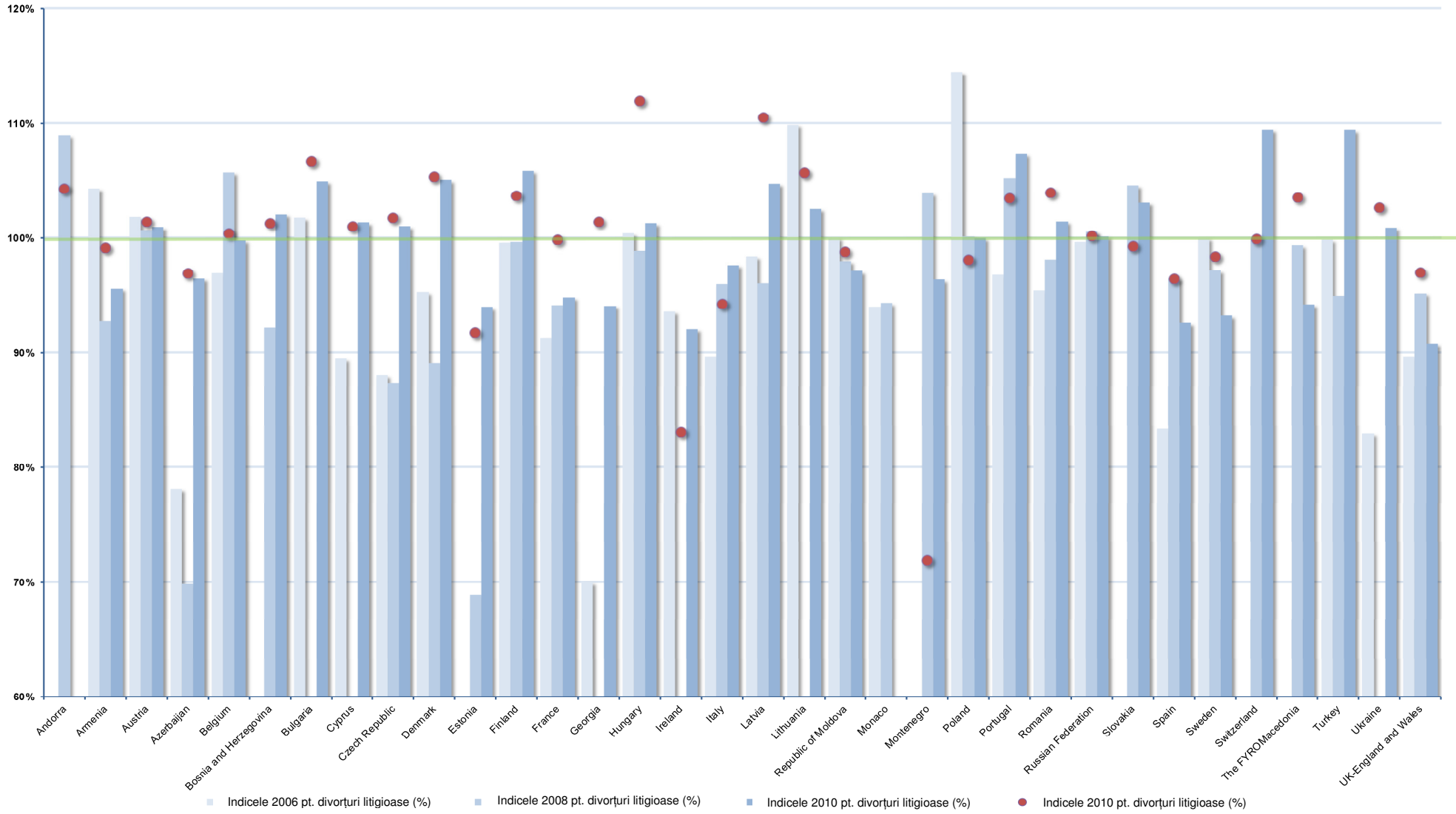

Figura de mai sus ia în considerare doar divorţurile pe cale judiciară, fapt ce explică parţial diferenţele semnificative ce pot fi observate, conform statelor sau entităţilor. Într-adevăr, în unele sisteme (**Norvegia,** de exemplu), divorţurile sunt pronunţate în principal de organe nejudiciare şi sunt instrumentate de instanţe doar în anumite circumstanţe (litigioase).

Pentru majoritatea celor 35 de state şi entităţi membre luate în calcul în figura de mai sus, rata de soluţionare a cauzelor de divorţ în primă instanţă este aproape sau peste 100%, ceea ce înseamnă că numărul cauzelor nesoluţionate nu este în creştere. Se poate sublinia o rată de soluţionare mare în special în **Ungaria** şi **Letonia** (deşi durata de pronunţare rămâne destul de mare în acest stat).

Indicele de soluţionare (şi, drept consecinţă, situaţia cauzelor nesoluţionate) a cauzelor de divorţ pe cale judiciar se îmbunătăţeşte de-a lungul anilor în special în **Bulgaria, Franţa, Georgia, Lituania, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", România** şi **Ucraina** (deşi durata de pronunţare rămâne mare), **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor.**

Această evoluţie pozitivă a capacităţii instanţelor de a soluţiona cauzele de divorţ se datorează în special modificărilor aduse procedurilor judiciare în sensul simplificării acestora (vezi mai jos).

Înstanţele pot gestiona volumele de cauze de divorţ pe cale judiciară în **Muntenegru, Irlanda** şi mai puţin în **Estonia, Italia** sau **Spania**. Situaţia din **Muntenegru** trebuie analizată cu atenţie, în contextul tendinţei structurale în scădere din ultimii şase ani pentru acest indicator. În **Italia**, durata de pronunţare este foarte mare, ceea ce înseamnă că procedurile de divorţ sunt deosebit de lungi (vezi şi tabelul 9.32 de mai jos). În **Monaco, Elveţia, Portugalia**, durata de pronunţare rămâne peste 250 de zile, dar rata soluţionării de aproape sau peste 100% indică faptul că situaţia se poate schimba în următorii ani.

Tabelul 9.28 Procentajul de cazuri ajunse în apel şi la instanţa supremă, cauze aflate pe rolul instanţelor un timp îndelungat şi durata medie pentru procedurile de divorţ pe cale judiciară în 2012 (Q101, Q102)

State/entităţi	% de decizii supuse apelului	% de dosare aflate pe rol de peste 3 ani	Durata procedurilor în instanţele de fond (în zile) DATE FURNIZATE	Durata soluţionării în instanţele de fond (în zile) CALCULATĂ	Durata procedurilor în instanţe de apel (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor în instanţa supremă (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor Total (în zile) procedură DATE FURNIZATE
Albania	NA	NA	NA	112	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	222	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	91	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	1,4%	161	160	NA	NA	NA
Azerbaidjan	0,02%	NAP	180	80	90	60	330
Belgia	NA	NA	NA	NC	455	NA	NA
Bosnia şi Herţegovina	5,3%	1,9%	170	162	102	NA	136
Bulgaria	8,0%	NA	NA	143	NA	NA	NA
Croaţia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cipru	NA	NA	NA	170	NA	NA	NA
Republică Cehă	NA	NA	NA	155	NA	NA	NA
Danemarca	21,0%	0%	150	133	270	NAP	176
Estonia	1,2%	0,9%	180	193	56	NA	NA
Finlanda	0,1%	0%	240	229	NA	NA	NA
Franţa	10,6%	NA	636	NC	380	NAP	676
Georgia	1,1%	0%	39	40	63	70	172
Germania	2,1%	5,0%	10	NC	NA	NA	NA
Grecia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ungaria	3,2%	NA	NA	156	NA	NAP	NA
Islanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italia	NA	NA	676	707	486	NA	NA
Letonia	NA	NA	249	221	112	NA	NA
Lituania	NA	0,6%	50	22	NA	NA	NA
Luxemburg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republica Moldova	NA	NA	NA	70	NA	NA	NA
Monaco	35,6%	9,1%	565	291	283	203	NA
Muntenegru	6,2%	0,1%	120	307	30	150	240
Olanda	NA	NA	349	NC	227	NA	329
Norvegia	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Polonia	NA	0,6%	NA	183	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	300	267	90	60	NA
România	4%	0%	NA	159	NA	NA	NA
Federaţia Rusă	0,6%	NA	29	29	19	54	NA
Serbia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Slovacia	NA	NA	NA	195	NA	NAP	150
Slovenia	4,8%	0,4%	208	NC	48	127	NA
Spania	NA	NA	283	288	301	NA	NA
Suedia	NA	0,2%	234	235	NA	NA	NA
Elveţia	8,0%	2,0%	260	272	162	122	296
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	12,0%	0,1%	103	118	NA	NA	NA
Turcia	NA	0,4%	171	124	NAP	NA	NA
Ucraina	NA	NA	NA	394	NA	NA	NA
Marea Britanie - Anglia şi Ţara Galilor	NA	3,5%	218	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoţia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Media	7,3%	1,5%	233	191	187	106	278
Mediana	4,8%	0,5%	194	162	112	96	240
Minima	0,0%	0,0%	10	22	19	54	136
Maxima	35,6%	9,1%	676	707	486	203	676
Israel	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP

Pe lângă numărul de cauze nou intrate pe rol, au fost solicitate informaţii cu privire la procentul de hotărâri supuse apelului, procentul de cauze pe rol cu o durată de peste 3 ani şi durata medie a procedurilor, exprimată în zile. Doar câteva ţări au putut furniza informaţii detaliate pentru cele patru categorii de cauze vizate.

Douăzeci şi unu de state sau entităţi pot furniza informaţii specifice despre duratele procedurilor judiciare cu privire la cauze de divorţ fără înţelegere (întrucât se poate calcula durata de pronunţare pentru 31 de state sau entităţi, conform tabelului de mai sus; aceste informaţii oferă o imagine destul de bună cu privire la durata procedurilor prin indicarea perioadei în care o cauză intrară rămâne pe rol înainte de soluţionare la nivelul acestei instanţe).

nedie a procedurilor de divorț pe cale judiciară în instanțe de fond în 2006, 2008, 2010 și 2012, în zile (Q102)

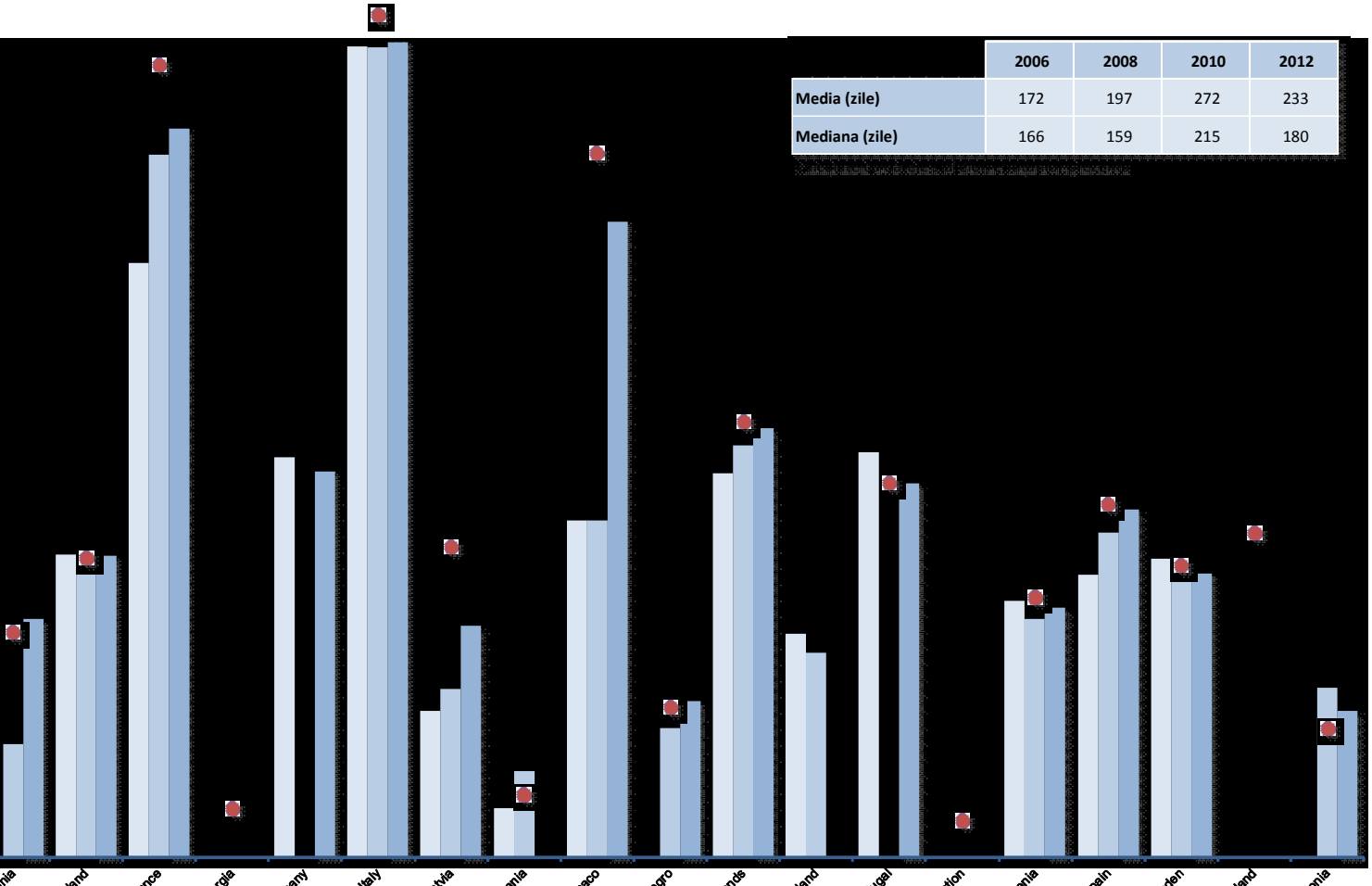

	2006	2008	2010	2012
Media (zile)	172	197	272	233
Mediana (zile)	166	159	215	180

O creştere a duratei procedurilor nu înseamnă obligatoriu scăderea eficienţei instanţei. Durata procedurilor litigioase de divorţ în primă instanţă variază între statele şi entităţile vizate din perspectiva procedurii de dreptul familiei (drept civil) şi a volumului de cauze înaintate în instanţă.

În **Olanda,** de exemplu, în 1993 procentul cauzelor litigioase era de 80%. De atunci, numărul cauzelor de divorţ în procedură necontencioasă a crescut de la 20% până la 90%. Cauzele de divorţ pe cale judiciară sunt, în acest caz, cele mai complicate şi care durează cel mai mult, dat fiind nivelul de neînţelegere din foştii soţi. Aceasta explică de ce durata medie a procedurilor cauzelor litigioase de divorţ este în creştere în ultimii ani. În categoria cauzelor litigioase de divorţ nu mai există cauze „uşoare şi simple", astfel că cele rămase devin din ce în ce mai complexe.

Se observă proceduri rapide (mai puţin de 100 de zile) în **Georgia, Lituania, Federaţia Rusă,** dar şi proceduri mai lungi (peste 500 de zile) în **Italia, Franţa, Monaco.**

Unele state prezintă tendinţe contradictorii. Durata procedurilor a scăzut în ultimii şase ani în **Bosnia şi Herţegovina**, dar într-o măsură mai mică în **Danemarca, Lituania şi „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei".** Dimpotrivă, aceasta este încă în creştere în **Franţa, Italia, Letonia, Monaco** şi **Spania.** Totuşi, durata trebuie analizată din nou prin comparaţie cu numărul de cauze instrumentate de instanţe pentru a măsura situaţia reală a eficienţei instanţelor în acest domeniu. **Letonia** sau **Spania** prezintă un număr mai mic al cauzelor de divorţ intrate din 2006, în timp ce durata medie a procedurilor pentru cauzele litigioase de divorţ în primă instanţă este în creştere. Se pare că în alte state, precum **Bosnia şi Herţegovina**, scăderea numărului de cauze de divorţ nou intrate pe rolul instanţelor este urmată de o durată medie mai mică a procedurilor.

Drept urmare, durata de pronunţare poate fi considerată un indicator mai bun pentru a analiza în ce măsură sistemul judiciar poate face faţă categoriilor specifice de cauze.

Oricum, nu se poate face o analiză comparativă a duratei procedurilor litigioase de divorţ fără a lua în considerare caracteristicile specifice ale procedurilor de divorţ din diferitele state, prezentate pe scurt mai jos, ce pot influenţa semnificativ rezultatul procedurilor.

Comentarii:

Albania: în ceea ce priveşte cauzele de divorţ necontencioase, se prezintă instanţei un contract preliminar semnat de ambii parteneri. Instanţa, după consultări cu fiecare partener separat şi împreună, poate aproba contractul printr-o hotărâre. În cazul în care judecătorul consideră că acest contract nu prevede suficientă siguranţă pentru copii sau unul din parteneri, acesta va suspenda procedura pe o perioadă de trei luni. Dacă, după suspendarea procedurii, partenerii nu au modificat contractul corespunzător, judecătorul va refuza aprobarea divorţului în procedură necontencioasă.
Armenia: există două proceduri de divorţ: dacă există acordul soţilor, procedura de divorţ poate fi instrumentată de autoritatea responsabilă de înregistrarea actelor de stare civilă. Dacă părţile nu se înţeleg, procedura de divorţ este soluţionată de instanţă.
Austria: procedura unui divorţ pe cale judiciară este aproape aceeaşi cu procedurile civile obişnuite – se ia o hotărâre doar cu privire la dizolvarea căsătoriei (nu cu privire la pensia alimentară, custodia copiilor etc.). Pentru un divorţ în procedură necontencioasă, cuplul trebuie să fie de acord cu dizolvarea căsătoriei, dar şi cu toate consecinţele şi efectele legale ale divorţului, precum pensia alimentară pentru soţul dependent şi copii, custodia copiilor şi împărţirea bunurilor comune, apoi instanţa emite un ordin cu privire la dizolvarea căsătoriei.
Azerbaidjan: conform Codului Familiei, durata de gândire într-un caz de divorţ este de 3 luni (90 de zile) (dar atunci când una dintre părţi nu este de acord, judecătorul are dreptul să acorde un termen de maxim 3 luni (90 de zile) pentru conciliere). Astfel, durata maximă a acestui tip de cauze este de 6 luni (180 de zile). Se acordă o lună pentru înaintarea unui apel şi trei luni pentru tratarea cazului la Curtea de Apel. Se acordă două luni pentru înaintarea unui apel la Curtea Supremă şi două luni pentru tratarea cauzei de către Curtea Supremă. Astfel, totalul este de 13 luni (390 de zile), cu o perioadă de conciliere şi 12 luni (360 de zile), fără perioadă de conciliere.
Bosnia şi Herţegovina: legile ce reglementează relaţiile de familie guvernează modul în care instanţele conduc procedurile de divorţ, mai exact, judecătoriile hotărăsc asupra cauzelor de divorţ. Procedurile de divorţ sunt iniţiate prin una din următoarele metode: unul din soţi înaintează o acţiune în instanţă, solicitând divorţul; sau ambii soţi depun o cerere comună pentru dizolvarea căsătoriei. Înainte de a lua una din acţiunile legale de mai sus, cuplul cu copii minori trebuie să încerce împăcarea printr-o procedură prevăzută de lege, gestionată de lucrătorii sociali municipali. O hotărâre judecătorească prin care o căsătorie este desfăcută poate fi atacată în apel, doar pe baza unor erori procedurale grave. Nu există o perioadă de timp obligatorie pentru pronunţarea unei hotărâri într-un caz de divorţ.
Bulgaria: divorţul de comun acord este o procedură necontencioasă, în care instanţe permite divorţul fără a analiza motivele pentru încetarea căsătoriei. Divorţului de comun acord i se aplică proceduri de protecţie, în timp ce divorţului cu pretenţii i se aplică proceduri în opoziţie.
Cehia: dacă o căsătorie a durat cel puţin 1 an, soţii nu au locuit împreună mai mult de 6 luni, iar cererea de divorţ din partea unui soţ este consimţită de celălalt, instanţa nu stabileşte temeiul pentru desfacerea căsătoriei şi emite o hotărâre în baza mai multor condiţii. Dacă există un copil minor (copii minori) instanţa hotărăşte, înainte de a emite hotărârea de divorţ, asupra drepturilor şi obligaţiilor părinţilor cu privire la copil sau copii, mai exact, căruia dintre ei i se acordă

custodia copilului sau a copiilor şi care le sunt obligaţiile de susţinere (financiară) şi de întreţinere a copiilor. Căsătoria nu poate fi dizolvată până când hotărârea cu privire la poziţia copiilor după divorţ devine definitivă şi executorie. Hotărârea asupra responsabilităţii parentale poate fi înlocuită de un acord între părinţi ce trebuie aprobat de o instanţă pentru a fi valid.

Estonia: divorţul reprezintă o cauză litigioasă. La pronunţarea divorţului, instanţa poate soluţiona litigiile cu privire la un copil şi litigiile referitoare la susţinere sau la împărţirea bunurilor comune. Totuşi, divorţul poate fi pronunţat şi de ofiţerii de stare civilă sau de notar când soţii sunt de acord şi dacă nu există litigii cu privire la circumstanţele ce conduc la situaţia de divorţ.

Finlanda: o căsătorie poate fi dizolvată printr-un ordin judecătoresc după o perioadă de gândire de şase luni sau după ce soţii au locuit separat în ultimii doi ani, fără întrerupere. Divorţul este judecat la tribunal printr-o cerere scrisă, ce poate fi întocmită de ambii soţi sau de unul dintre aceştia. Atunci când un divorţ este judecat pentru prima dată în tribunal, gestionarea cauzei se va amâna până la noi dispoziţii. Apoi, tribunalul va acorda soţilor divorţul când perioada de gândire de şase luni a expirat şi soţii solicită împreună sau unul dintre soţi solicită acordarea divorţului. Un caz de divorţ va fi suspendat dacă solicitarea de acordare a divorţului nu este depusă în termen de un an de la data începerii perioadei de gândire. Totuşi, soţiilor li se poate acorda divorţul imediat, fără perioada de gândire de şase luni, de altfel obligatorie, dacă aceştia au locuit separat în ultimii doi ani fără întrerupere.

Franţa: toate divorţurile din Franţa implică intervenţia unui judecător; există foarte multe proceduri în funcţie de consimţirea divorţului. În plus, unele cauze litigioase de divorţ se împart în două perioade din punct de vedere procedural. Perioada dintre finalul etapei de împăcare şi începutul perioadei în care se pronunţă divorţul nu depind de nicio autoritate judiciară. Într-adevăr, odată ce judecătorul pronunţă ordinul de constatare a neîmpăcării, părţile sunt cele care trebuie să intenteze divorţul.

Georgia: Dacă există un litigiu între soţi legat de proprietăţi sau dacă aceştia au copii minori, divorţul lor este audiat de instanţă, care pronunţă o hotărâre în termen de 2 luni de la admiterea procesului în instanţă, iar dacă acest caz eeste dificil - într-o perioadă maximă de 5 luni. Dacă între soţi nu există litigiu sau dacă nu au copii minori, divorţul lor se poate realiza în cadrul unei unităţi teritoriale de Stare Civilă.

Germania: instanţa de dreptul familiei are competenţă exclusivă asupra cauzelor legate de căsătorie şi alte cauze legate de dreptul familiei. Instanţa de dreptul familiei reprezintă un departament al judecătoriilor. Oricine doreşte să aducă un caz legat de căsătorie în faţa instanţei, adică oricine doreşte să divorţeze, trebuie să fie reprezentat de un avocat. Şi pârâtul trebuie să fie reprezentat de un avocat, dacă depune cereri. Ca regulă, soţii trebuie să plătească jumătate din cheltuielile de judecată pentru divorţ şi pentru cauzele auxiliare; în plus, fiecare soţ îşi plăteşte propriile cheltuieli de judecată. Se poate solicita şi asistenţă judiciară. Soţii ce doresc să divorţeze pot reduce cheltuielile de judecată prin acordul pârâtului de a divorţa prin registratura instanţei sau prin audiere verbală, fără a numi un avocat.

Grecia: cauzele de divorţ sunt soluţionate în baza unei proceduri speciale, conform celor descrise în codul de procedură civilă. Acest lucru înseamnă că procedura în completele speciale de judecată este mai rapidă şi simplificată, în comparaţie cu procedura civilă obişnuită.

Ungaria: instanţa poate încerca în orice moment din timpul procedurilor să îndrepte părţile spre împăcare. Dacă, în timpul primei şedinţe într-un caz de divorţ, părţile nu se înţeleg, instanţa va amâna şedinţa şi va informa părţile în legătură cu dreptul acestora de a solicita în scris o continuare a procedurilor în decurs de trei luni. Instanţa va stabili următorul termen după treizeci de zile de la momentul depunerii cererii. Dacă s-a solicitat în comun dizolvarea căsătoriei, sau dacă părţile nu au copii minori, instanţa va audia cazul pe fond în timpul primei şedinţe. Dacă se dizvolvă căsătoria, instanţa va decide cu privire la încredinţarea copiilor minori ai cuplului şi la întreţinerea acestora, chiar şi dacă nu există o cerere în acest sens.

Irlanda: solicitantul depune o cerere de divorţ, specificând motivele pentru care se doreşte divorţul şi faptele ce sprijină cererea şi relevante pentru problemele legate de întreţinere, custodie, acces etc. (după caz). Dacă pârâtul se opune cererii, atunci acesta trebuie să alcătuiască o apărare/răspuns într-un timp specificat de la comunicarea cererii către acesta. Chiar şi în cazurile în care părţile convin asupra unui divorţ, instanţa trebuie să cerceteze dacă există sau se va asigura sprijinirea financiară a soţului/soţiei sau a persoanei dependente.

Lituania: cazurile de divorţ sunt instrumentate cu uşile închise, la solicitarea a cel puţin uneia dintre părţi. Când se discută aspecte legate de un minor ce îşi poate exprima o opinie, acesta trebuie audiat direct şi, dacă nu este posibil, printr-un reprezentant. În procesul de audiere a unui caz de divorţ, instanţa ia măsuri pentru împăcarea soţilor şi adre dreptul de a stabili o limită de timp pentru împăcare. Această limită de timp nu trebuie să fie mai mare de 6 luni. Până la pronunţarea hotărârii, ţinând cont de interesul soţilor, copiilor dar şi a unuia dintre soţi, instanţa poate stabili măsuri intermediare de protecţie.

Malta: până în iunie 2011 nu existau proceduri de divorţ, fie ele contencioase sau necontencioase. Pe de altă parte, există proceduri de separare, ce pot fi ori contencioase ori necontencioase, precum şi proceduri de anulare, ce sunt întotdeauna contencioase.

Republica Moldova: Codul Familiei prevede că acordul dintre soţii ce nu au copii minori, în lipsa unui litigiu cu privire la împărţirea sau la întreţinerea soţului aflat în incapacitate de muncă, căsătoria poate fi anulată la starea civilă teritorială a unuia dintre soţi, cu participarea obligatorie a ambilor soţi. În mod similar, la solicitarea oricăruia dintre soţi, căsătoria poate fi anulată la oficiul de stare civilă unde celălalt soţ a fost declarat incapabil sau a fost declarat dispărut sau condamnat la închisoare pe o perioadă mai mare de 3 ani. În astfel de cazuri, are loc anularea căsătoriei, iar certificatul de divorţ este emis la o lună de la expirarea perioadei de o lună de la data depunerii cererii de divorţ. În cazul în care există litigii între soţi cu privire la copii, partaj sau întreţinerea soţului aflat în incapacitate de muncă şi ce solicită sprijin financiar, anularea căsătoriei are loc în instanţă. În mod similar, dacă, după anularea de către oficiul de stare civilă, există litigii între soţi cu privire la copii, partaj sau întreţinerea soţului incapabil de muncă şi care solicită sprijin financiar, acestea se vor soluţiona în instanţă.

Monaco: există două proceduri de divorţ: proceduri ligitioase ca urmare a unei culpe, o ruptură în relaţie, o sentinţă penală în legătură cu unul dintre soţi, boală de natură gravă şi poate afecta echilibrul vieţii de familie; şi proceduri necontencioase în care divorţul ca urmare a unei culpe poate fi instrumentat la cererea comună a soţilor.

Norvegia: cu câteva excepţii, dizolvarea unei căsătorii urmează o procedură nejudiciară.

Polonia: încetarea unei căsătorii poate lua forma unui divorţ sau a unei separări. Separarea este hotărâtă în instanţă, atunci când există o deteriorare completă (dar nu ireversibilă) a vieţii de cuplu. Cea mai notabilă diferenţă este că soţilor separaţi nu li se mai permite să se recăsătorească. Cazurile de dizolvare reprezintă litigiu de primă instanţă şi sunt examinate judecătorii. Cererea de dizolvare poate include cerei de hotărâri suplimentare, precum partajul bunurilor, custodia copiilor minori, alocaţie sau pensie alimentară pentru copii. Reclamantul trebuie să plătească o taxă de judecată interimară, mai puţin în cazul în care i se acordă asistenţă judiciară. Asistenţa din partea unui avocat nu este obligatorie. Audierea ambelor părţi este obligatorie. Dacă există o posbilitate de refacere a căsătoriei, instanţa poate emite un ordin pentru o procedură de mediere cu acordul ambelor părţi. Hotărârea este pronunţată pe cale orală. Partea poate solicita o copie scrisă a hotărârii în termen de 7 zile. Apelul se poate depune în termen de 14 zile.
Portugalia: separarea sau divorţul de comun acord (în procedură necontencioasă) se solicită la oficiul de stare civilă în raza de competenţă teritorială în care îşi are domiciliul oricare dintre soţi sau la un alt oficiu ales şi menţionat expres de ambii soţi. Alte cereri se depun în instanţă. Un divorţ pe cale judiciară (litigios) presupune o cerere cunoscută drept cererea iniţială, ce prezintă situaţia de fapt care au condus la nevoia dizolvării căsătoriei. Probele trebuie depuse imediat.
România: noul Cod Civil (2011) a introdus două proceduri de divorţ alternative: divorţul administrativ, la oficiul de stare civilă, şi divorţul în faţa notarului public. Aceste alternative sunt disponibile în cazul divorţului de comun acord. Aceste prevederi contribuie deja la soluţionarea mai rapidă a disputelor şi la degrevarea instanţelor.
Federaţia Rusă: conform Codului Familiei, soţii pot solicita divorţul fie la oficiile de stare civilă, fie în instanţă. Codul permite divorţul în oficiile de stare civilă atunci când ambii soţi sunt de acord cu divorţul şi nu au copii minori împreună, atunci când unul dintre soţi a fost declarat dispărut sau incapabil din punct de vedere legal de o instanţă sau când acesta a fost condamnat la mai mult de trei ani de închisoare. Oficiile de stare civilă pun în aplicare divorţul nu mai devreme de o lună de la depunerea cererii. Celelalte cauze de divorţ sunt audiate de instanţele de competenţă generală pe cale de proceduri civile. Instanţele pot utiliza măsuri de conciliere sau pot amâna audierea cauzei până la trei luni pentru a permite soţilor reconcilierea.
Serbia: există o procedură de împăcare (trebuie finalizată în decurs de 2 luni) şi o procedură de acord (trebuie finalizată tot în decurs de 2 luni).
Slovacia: nu există procedură necontencioasă de divorţ.
Slovenia: cauzele de divorţ pe cale judiciară includ următoarele două tipuri de proceduri de divorţ: divorţuri în care sunt implicaţi copii şi divorţuri fără copii. Datele furnizate exclud divorţurile ca rezultat al acordului dintre părţi (şi anume, divorţul în procedură necontencioasă).
Spania: divorţul nu implică o separare judiciară anterioară, nici concurenţa cauzelor hotărâte pe cale juridică. Acest lucru înseamnă că este posibilă depunerea directă a unei acţiuni instanţă pentru a obţine un divorţ fără a invoca o cauză (divorţul necesită întotdeauna o hotărâre judecătorească). Procedura de divorţ poate fi iniţiată la solicitarea unuia dintre soţi, la cererea unuia dintre aceştia cu consimţământul celuilalt sau la solicitarea ambilor soţi. Atunci când divorţul este solicitat de unul dintre soţi, cererea trebuie să includă o propunere a măsurilor ce vor reglementa efectele apărute în urma divorţului sau separării. Aceste măsuri vor face obiectul dezbaterii în timpul procesului, judecătorul hotărând asupra acestora, în cazul în care nu există un acord între soţi. Dacă divorţul este solicitat de unul dintre soţi cu acordul celuilalt sau de către ambii soţi, atunci cererea trebuie să includă un acord între soţi asupra măsurilor ce se urmează să fie adoptate.
Suedia: dacă niciunul dintre soţi nu locuieşte împreună cu proprii copii şi au solicitat împreună divorţul, tribunalul poate emite o hotărâre cât de repede posibil. Dacă există copii ce locuiesc cu soţii (copiii proprii, copiii soţiei/soţului sau copiii amândurora) sau dacă unul dintre soţi nu este de acord cu divorţul, va exista întotdeauna o perioadă de gândire. Dacă soţii locuiesc separat de mai mult de doi ani, aceştia pot divorţa direct, chiar dacă au copii sau dacă unul dintre soţi nu este de acord cu divorţul. În acest caz, soţul sau soţia trebuie să ataşeze un document care să ateste că au locuit separat.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": cazurilor de divorţ li se aplică legea privind procedura civilă. În plus, dreptul familiei include cinci articole cu privire la divorţ, dar nu conţine prevederi cu privire la procedura judiciară.
Turcia: cauzele de divorţ sunt gestionate de instanţe de dreptul familiei. Conform Legii privind înfiinţarea, funcţiile şi procedura de judecată a instanţelor de dreptul familiei, înainte de a analiza fondul cauzei, instanţele de dreptul familiei, dacă este cazul, prin implicarea specialiştilor, vor încuraja părţile să îşi rezolve problemele pe cale amiabilă. Dacă litigiul nu este soluţionat astfel, atunci instanţa are dreptul să audieze cazul.
Ucraina: în cazul unui divorţ în procedură necontencioasă, *Autoritatea de înregistrare a actelor de stare civilă* poate desface căsătoria la cererea comună a soţilor fără copii, iar instanţa poate desface căsătoria la cererea comună a soţilor cu copii. Instanţa desface căsătoria dacă cererea corespunde voinţei soţilor, în decurs de o lună de la data cererii. În cazurile de divorţ ligitios, instanţa constată relaţia efectivă dintre soţi, motivele reale pentru întreprinderea acţiunii legale de desfacere a căsătoriei, ţine cont de existenţa copiilor minori, cu dizabilităţi şi de alte circumstanţe cu privire la viaţa cuplului căsătorit.
Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor: cetăţenii care doresc să divorţeze trebuie să depună o cerere în instanţă şi să depună dovezi care să susţină cererea. Dacă instanţa este mulţumită de dovezile depuse conform cărora căsătoria s-a deteriorat în mod ireversibil, se va pronunţa o hotărâre de divorţ. Prima etapă pentru acordarea certificatului de divorţ este emiterea unei hotărâri condiţionale. După o perioadă de şase săptămâni, se poate depune cerere pentru o hotărâre finală.
Marea Britanie-Irlanda de Nord: căsătoria şi acordului de parteneriat civil pot fi dizolvate prin divorţ, nulitate şi proceduri de dizolvare. Toate sunt ligitioase. Procedurile sunt iniţiate printr-o cerere. Nu există o condiţie temporală pentru procedurile de nulitate. Părţile pot solicita instanţei şi proceduri de separare judiciară care, în cazul pronunţării unei hotărâri, înseamnă că petentul nu mai este obligat să locuiască împreună cu pârâtul şi atrage efecte cu privire la succesiune în urma decesului unei dintre părţi.
Israel: tribunalele religioase, care nu sunt gestionate, administrate sau finanţate de Administraţia Instanţelor, sunt competente pentru pronunţarea divorţului. Acestea sunt tribunalele religioase rabinice, musulmane şi druze, subordonate Ministerului Justiţiei şi tribunalele pentru diverse confesiuni creştine, care acţionează independent. Hotărârile instanţelor de apel superioare acestor instanţe sunt supuse reexaminării limitate de către Curtea Supremă. Pe lângă căsătorie şi

divorţ, aceste aspecte cad sub incidenţa paralelă a instanţelor judiciare obişnuite, ce tratează cauze de dreptul familiei. Excepţiile constau în divorţuri pentru cupluri care aparţin mai multor religii - aceste proceduri de dizolvare sunt instrumentate doar de sistemul judecătoresc civil, în instanţele de dreptul familiei.

9.3.2 Litigii de muncă

24 de state sau entități au putut furniza date care să permită calcularea indicelui de soluționare a litigiilor de muncă.

Figura 9.30 Evoluția indicelui de soluționare în cazurile de litigii de muncă în instanțele de fond între 2006 și 2012 (Q101)

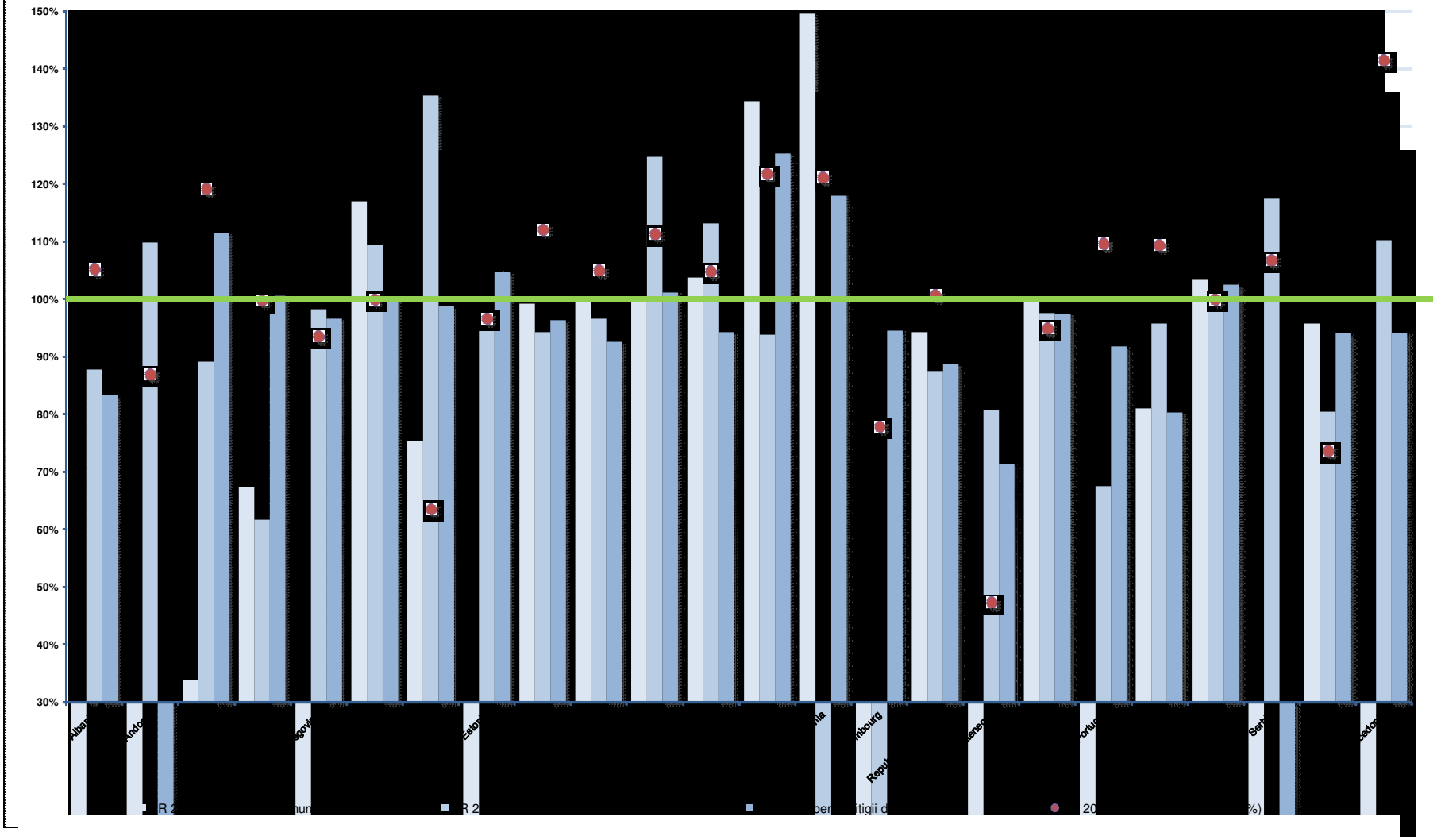

Deși indicele mediu de soluționare a cauzelor pentru cele 21 de state depășește cu puțin 100%, unele instanțe din statele respective au dificultăți în gestionarea volumului de cauze, ceea ce conduce la acumularea de cauze restante pe rol. **Muntenegru** are un indice foarte redus de soluționare a cauzelor și o durată îndelungată de soluționare a cauzelor (758 de zile). **Cipru**, **Spania**, **Luxemburg** și **Slovacia** se confruntă, de asemenea, cu dificultăți semnificative în acest domeniu, în special în ceea ce privește durata foarte lungă de soluționare a cauzelor în **Cipru** (peste 1000 de zile). **Andorra**, **Bosnia și Herțegovina** trebuie să monitorizeze capacitatea instanțelor de a face volumului de cauze, ținând cont în special de durata de soluționare a cauzelor, care deja este lungă. Aceași lucru este valabil, în măsură mai mică, pentru **Estonia** și **Polonia**.

În 16 state, indicele de soluționare a cauzelor este de aproape 100% sau mai mare, observându-se în ultimii șase ani o tendință clară de creștere a acestei rate în **Albania**, **Armenia**, **Finlanda**, **Franța**, **Republica Moldova**, **Portugalia**, **România** și **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**.

Cu toate acestea, în astfel de proceduri, eficiența instanței nu poate fi singura problemă. Statele pot dori să stabilească, prin procedurile judiciare adoptate, un echilibru judicios între funcționarea sistemului economic și protecția individuală a angajaților. Apoi, ca și în cazul spețelor de divorț, în unele state există un sistem preliminar de conciliere sau mediere, obligatoriu sau nu...

Tabelul 9.31 Procentajul de cazuri ajunse în apel și la instanța supremă, cauze aflate pe rolul instanțelor un timp îndelungat și durata medie pentru procedurile care presupun conflicte de muncă în 2012 (Q101, Q102)

State/entități	% de decizii supuse apelului	% de dosare aflate pe rol de peste 3 ani	Durata procedurilor în instanțele de fond (în zile) DATE FURNIZATE	Durata soluționării în în instanțele de fond (în zile) CALCULATĂ	Durata procedurilor în instanțe de apel (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor în instanța supremă (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor Total (în zile) procedură DATE FURNIZATE
Albania	NA	NA	NA	167	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	497	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	114	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	158	NC	NA	NA	NA
Azerbaidjan	0,3%	NAP	30	30	90	60	180
Belgia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	3,0%	2,1%	396	413	196	NA	296
Bulgaria	68,0%	NA	NA	158	NA	NA	NA
Croația	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cipru	NA	NA	NA	1001	NA	NA	NA
Republică Cehă	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Danemarca	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Estonia	19,6%	0,2%	295	316	143	NA	NA
Finlanda	51,7%	NA	291	276	NA	NA	NA
Franța	64,1%	NA	543	NC	466	NAP	838
Georgia	NA	0%	40	55	60	59	159
Germania	3,7%	1,8%	3	64	6	NA	NA
Grecia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ungaria	NA	NA	NA	214	NA	NAP	NA
Islanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Letonia	NA	NA	234	148	144	NA	NA
Lituania	NA	4,8%	144	48	NA	NA	NA
Luxemburg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Republica Moldova	NA	NA	NA	160	NA	NA	NA
Monaco	44,6%	5,8%	913	NC	319	182	NA
Muntenegru	50,0%	3,8%	240	758	120	0	420
Olanda	NA	NA	49	NC	NAP	NA	NA
Norvegia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Polonia	NA	NA	NA	214	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	330	240	120	120	NA
România	34,0%	0%	NA	279	NA	NA	NA
Federația Rusă	50, 4	NA	41	50	19	54	NA
Serbia	NA	NA	NA	341	NA	NA	NA
Slovacia	29,2%	NA	NA	NC	NA	NAP	NA
Slovenia	34,7%	3,9%	256	NC	99	329	NA
Spania	NA	NA	143	218	256	411	NA
Suedia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Elveția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	45,0%	0,1%	164	121	NA	NA	NA
Turcia	NA	NA	NA	NC	NAP	NA	NA
Ucraina	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NAP	NAP	273	NC	NAP	NAP	NAP
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Media	34,5%	2,3%	239	256	157	152	379
Mediana	34,7%	2,0%	234	214	120	90	296
Minima	0,3%	0,0%	3	30	6	0	159
Maxima	68,0%	5,8%	913	1001	466	411	838
Israel	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA

pentru conflicte de muncă în instanțe de fond în 2006, 2008, 2010 și 2012, în zile (Q102)

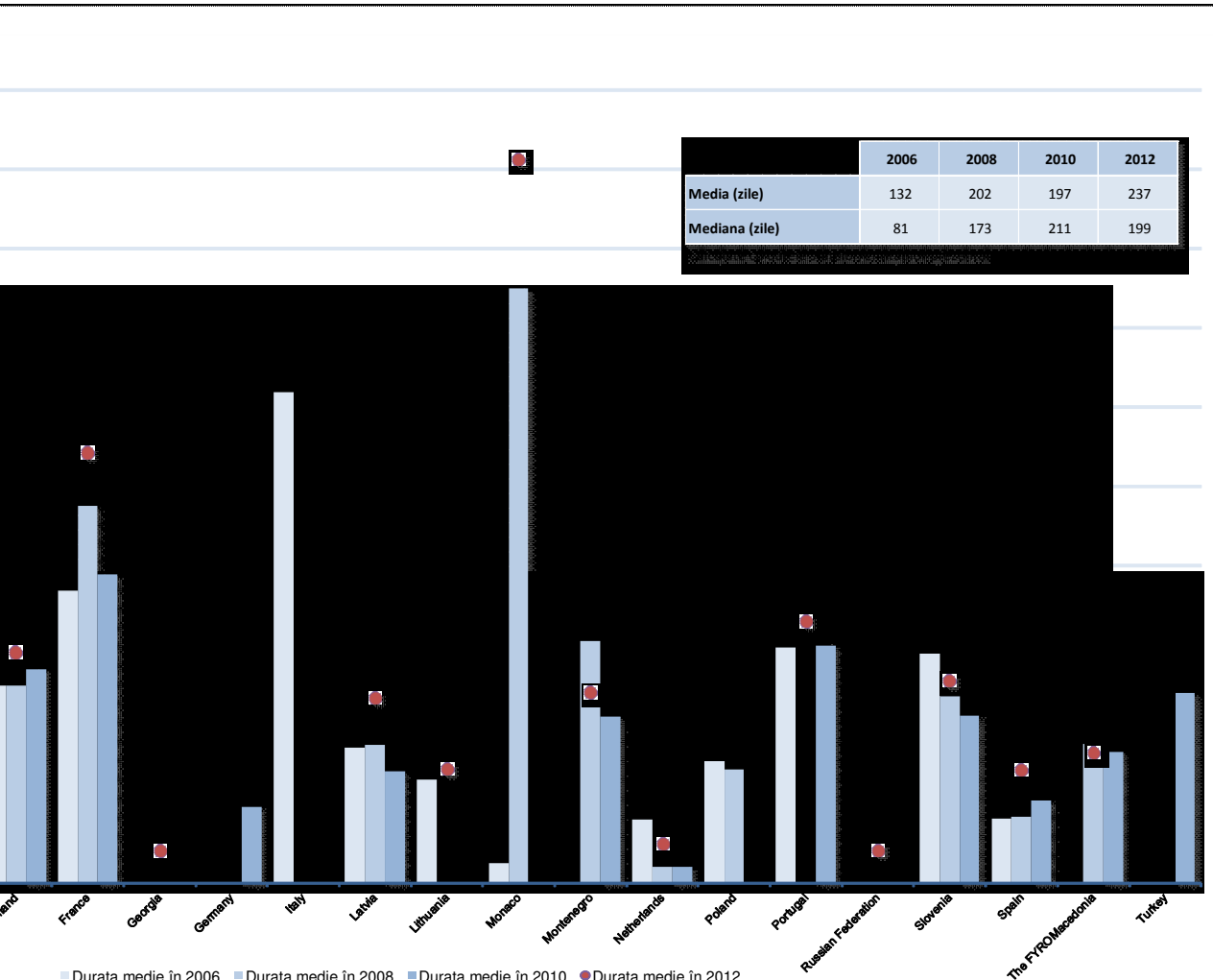

Din nou, procedurile judiciare și opțiunile alese de fiecare stat de a garanta drepturile individuale ale angajaților sau de a acorda prioritate flexibilității formelor de angajare, precum și situația socială și economică (are consecințe asupra volumului de spețe din domeniul dreptului muncii) pot explica în parte aceste durate. Durata procedurilor trebuie analizată ținând cont și de volumul de cauze, înainte de a trage concluzii.

Astfel, durata soluționării cauzelor poate constitui un indicator mai precis în analiza capacității instanțelor de a face față cauzelor care implică conflicte de muncă.

9.3.3 Cauze de insolvență

Pentru prima dată, CEPEJ a încercat să studieze eficiența instanțelor în domeniul economic, în ceea ce privește cauzele de insolvență. În prezentul raport pot fi studiate 20 de state.

Figura 9.33 Indicele de soluționare (CR) pentru cauzele de insolvență în instanțe de fond în 2012, în % (Q91)

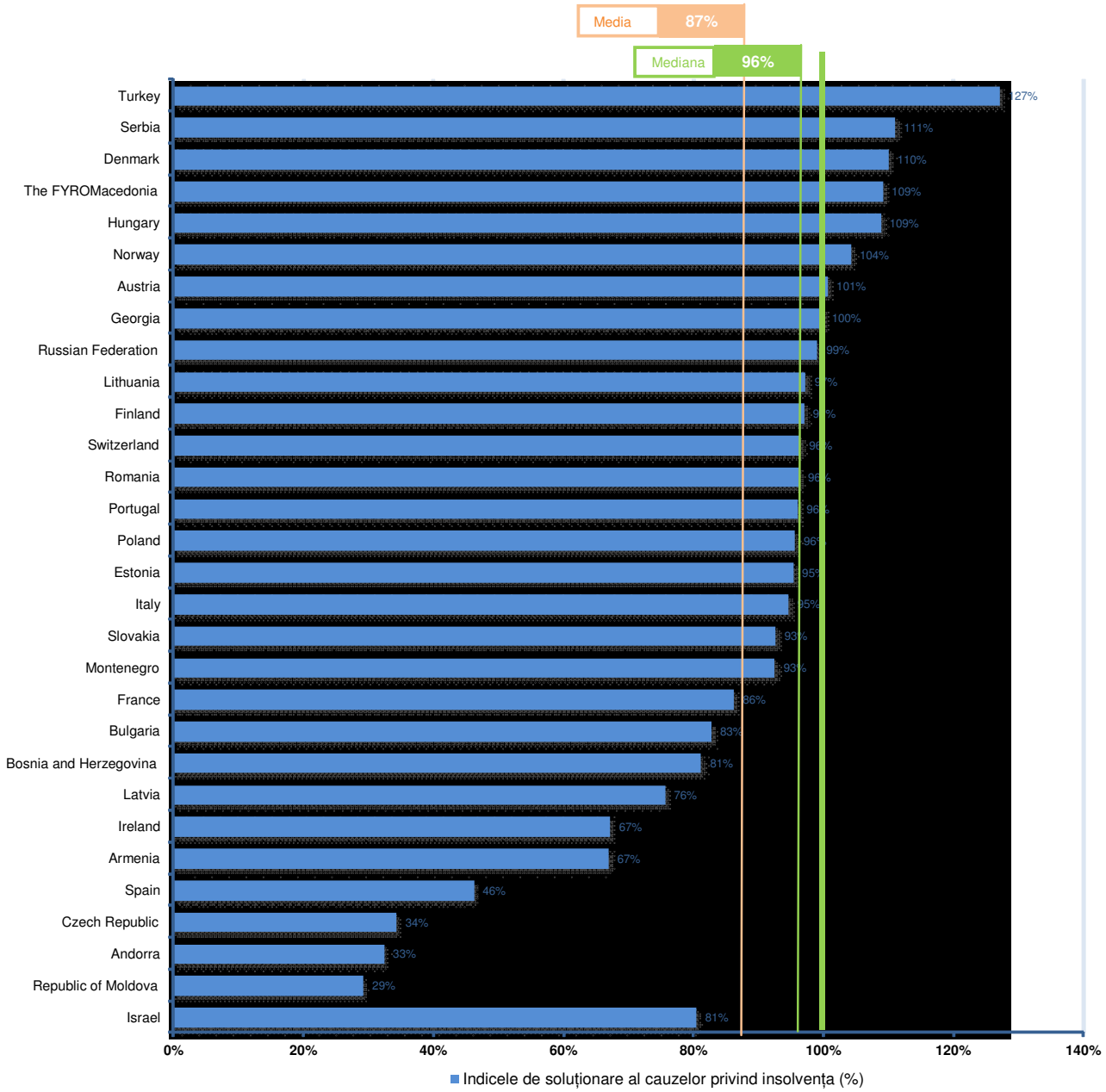

Numai 8 state (**Turcia**, **Serbia**, **Danemarca**, **Fosta republică iugoslavă a Macedoniei**, **Ungaria**, **Norvegia**, **Austria**, **Georgia**) au parte de un indice de soluționare pozitiv, în timp ce câteva state au prezentat un indice extrem de scăzut în jurul valorii de 30 % (**Republica Moldova**, **Andora**, **Republica Cehă**).

Tabelul 9.34 Procentajul de cazuri ajunse în apel și la instanța supremă, cauze aflate pe rolul instanțelor un timp îndelungat și durata medie pentru procedurile de insolvență în 2012 (Q101, Q102)

State/entități	% de decizii supuse apelului	% de dosare aflate pe rol de peste 3 ani	Durata procedurilor în instanțele de fond (în zile) DATE FURNIZATE	Durata soluționării în instanțele de fond (în zile) CALCULATĂ	Durata procedurilor în instanțe de apel (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor la instanța supremă (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor Total (în zile) procedură DATE FURNIZATE
Albania	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	2639	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	989	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	157	NA	NA	NA
Azerbaidjan	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Belgia	NA	NA	NA	NC	529	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	17,7%	29,3%	585	625	37	NA	311
Bulgaria	44%	NA	NA	323	NA	NA	NA
Croația	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cipru	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republică Cehă	NA	NA	NA	1669	NA	NA	NA
Danemarca	NA	NA	NA	235	NA	NA	NA
Estonia	13,6%	1,6%	100	104	48	NA	NA
Finlanda	1,1%	NA	219	250	NA	NA	NA
Franța	3%	NA	690	NC	358	NAP	701
Georgia	17,0%	0%	216	235	8	NA	224
Germania				NC			
Grecia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ungaria	NA	NA	NA	138	NA	NAP	NA
Islanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	2452	NA	NA	NA
Italia	NA	NA	2566	2648	NA	1071	NA
Letonia	NA	NA	570	994	52	NA	NA
Lituania	NA	20,1%	355	439	NA	NA	NA
Luxemburg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republica Moldova	NA	NA	NA	1016	NA	NA	NA
Monaco	0%	0%	125	NC	NA	NA	NA
Muntenegru	15,1%	2,2%	180	230	30	0	540
Olanda	NA	19,0%	710	NC	NAP	NAP	NA
Norvegia	NA	NA	NA	164	NA	NA	NA
Polonia	NA	9,6%	NA	83	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	60	80	60	60	NA
România	8%	3%	NA	332	NA	NA	NA
Federația Rusă	8,5%	NA	1277	392	60	30	1365
Serbia	NA	NA	NA	64	NA	NA	NA
Slovacia	NA	NA	NA	118	NA	NAP	217
Slovenia	28,5%	16,4%	350	NC	24	373	NA
Spania	NA	NA	1044	1965	NA	NA	NA
Suedia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Elveția	5%	0%	38	54	24	122	41
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	7%	3,7%	117	105	NA	NA	NA
Turcia	NA	NA	NA	399	NAP	NA	NA
Ucraina	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Media	13,0%	8,7%	541	675	112	276	486
Mediana	8,5%	3,4%	350	286	48	91	311
Minima	0,0%	0,0%	38	54	8	0	41
Maxima	44,0%	29,3%	2566	2648	529	1071	1365
Israel	NA	4,3%	462	611	NA	NAP	NA

Figura 9.35 Durata medie a procedurilor de insolvență în instanțe de fond în 2012, în zile (Q102)

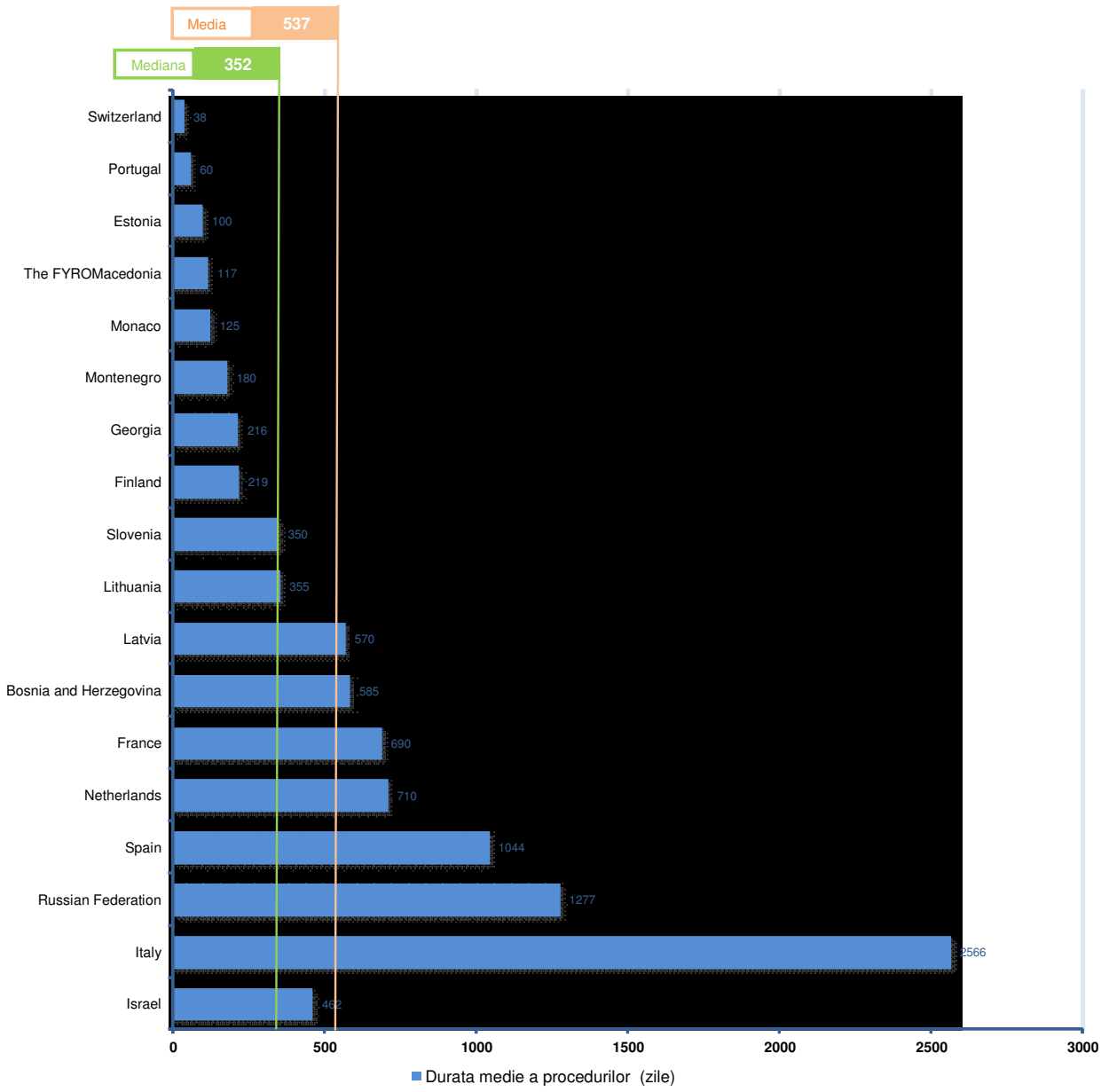

Durata procedurilor, care poate fi examinată pentru 18 state sau entități, poate fi considerată un element complementar pentru indicatorul "durata soluționării cauzelor". Duratele trebuie analizate împreună cu volumul cauzelor; de asemenea, trebuie luată în considerare complexitatea procedurilor, pentru a putea ajunge la concluzii aprofundate privind eficiența instanțelor.

În majoritatea statelor membre studiate, instanțele nu pot face față volumului în creștere de cauze, ceea ce conduce la încărcarea rolului cu cauze restante și la prelungirea duratelor.

Se pot observa durate foarte îndelungate de soluționare a cauzelor în mai multe state, respectiv peste 2.500 de zile în **Italia** și peste 1.000 de zile în **Federația Rusă** și **Spania**.

Criza economică este, cu siguranță, unul dintre principalele motive care au condus la astfel de situații, împreună cu nivelul complexității procedurilor judiciare, care ar putea să aibă la origine intenția de a oferi garanții privind durabilitatea companiilor și respectarea drepturilor inviduale ale angajaților acestora. Echilibrul între flexibilitatea pieței și protecția socială poate fi diferit, în funcție de sistemele naționale.

Specificitatea procedurilor în caz de faliment și a legislațiilor, care permit companiilor care se confruntă cu dificultăți financiare să rămână temporar sub supravegherea instanței, explică, de asemenea, astfel de durat.

9.3.4 Tâlhăria

Numai 18 state sau entități au putut furniza date privind calcularea indicelui de soluționare a cauzelor de tâlhărie.

Figura 9.36 Indicele de soluționare a cauzelor de tâlhărie în instanțele de fond între 2006 și 2012 (Q101)

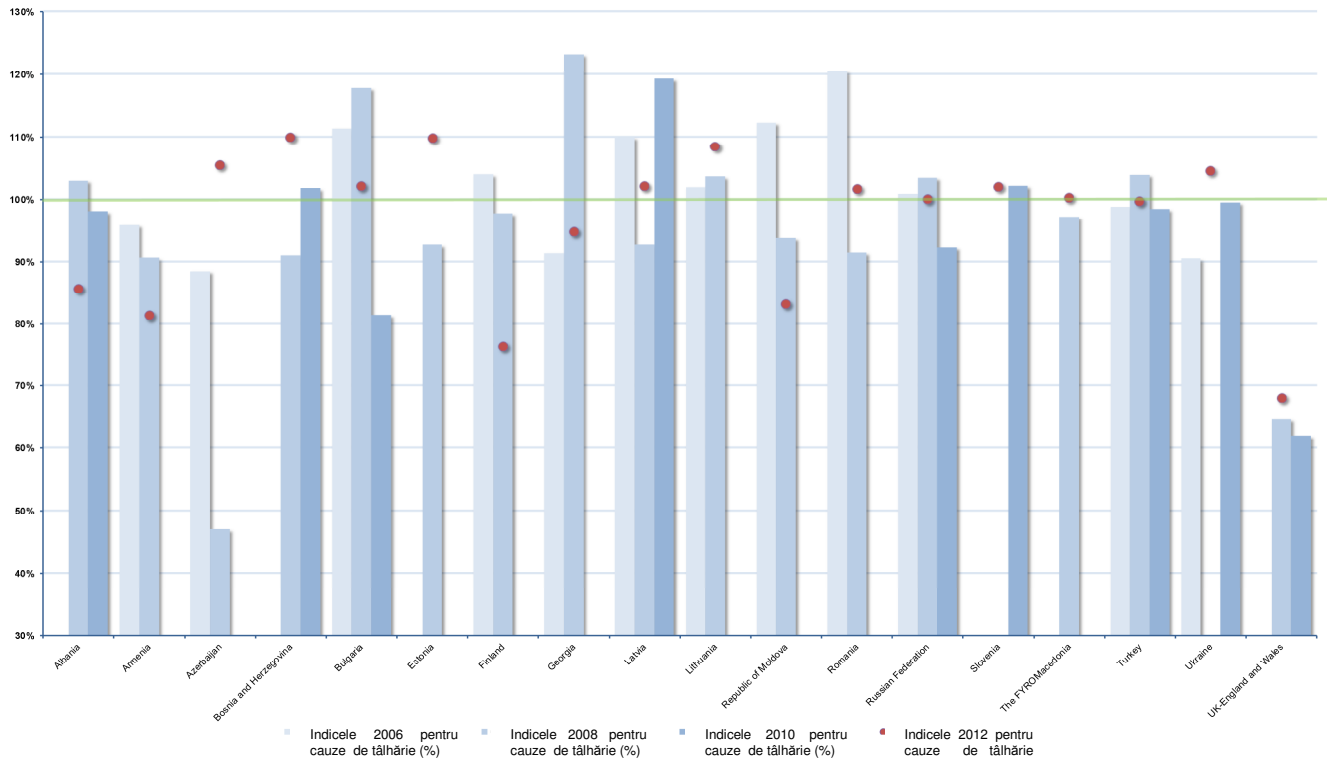

Dintre statele respondente, 6 au un indice de soluționare negativ. **Albania**, **Armenia**, **Finlanda**, **Georgia**, **Republica Moldova** și **Marea Britanie-Anglia și Tara Galilor** s-au confruntat, de-a lungul anilor, cu o tendință de scădere, raportând indice de soluționare a cauzelor sub 90% în 2012, ceea ce înseamnă o acumulare a spețelor nesoluționate pe rolul instanțelor pentru această categorie.

Dimpotrivă, situația instanțelor s-a îmbunătățit pentru **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Estonia**, **Lituania**, **Slovenia**, și **Ucraina,** ale căror rate de soluționare au devenit treptat pozitive.

Există foarte puține informații disponibile în privința procedurilor de apel, cauzelor nesoluționate pentru perioade lungi de timp sau a duratei procedurilor. Îmbunătățirea acestor informații trebuie să constituie un obiectiv clar pentru CEPEJ și statele membre ale acestuia, pentru a înțelege mai bine managementul cauzelor în materie penală și a putea apoi să propună instrumente specifice de îmbunătățire în consecință a eficienței instanțelor.

Tabelul 9.37 Procentajul de cazuri ajunse în apel și la instanța supremă, cauze aflate pe rolul instanțelor un timp îndelungat și durata medie pentru cauze de tâlhărie în 2012 (Q101, Q102)

State/entități	% de decizii supuse apelului	% de dosare aflate pe rol de peste 3 ani	Durata procedurilor în instanțele de fond (în zile) DATE FURNIZATE	Durata soluționării în instanțele de fond (în zile) CALCULATĂ	Durata procedurilor în instanțe de apel (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor la instanța supremă (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor Total (în zile) procedură DATE FURNIZATE
Albania	NA	NA	NA	188	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	290	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	5	NA	NA	NA
Azerbaidjan	NA	NAP	95	119	55	35	185
Belgia	NA	NA	NA	NC	227	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	52,3%	26,3%	515	279	68	NA	292
Bulgaria	37%	NA	NA	137	NA	NA	NA
Croația	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cipru	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republică Cehă	NA	NA	178	NC	247	NA	182
Danemarca	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Estonia	36,3%	0%	93	67	61	NA	NA
Finlanda	NA	NA	150	215	NA	NA	NA
Franța	NA	NA	259	NC	317	NAP	295
Georgia	22,5%	0%	152	119	41	69	262
Germania	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Grecia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ungaria	NA	NA	NA	232	NA	NA	NA
Islanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italia	NA	NA	NA	180	NA	191	NA
Letonia	NA	NA	271	359	66	NA	NA
Lituania	NA	8%	165	132	NA	NA	NA
Luxemburg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republica Moldova	NA	NA	NA	243	NA	NA	NA
Monaco	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Muntenegru	60%	0%	90	608	60	0	270
Olanda	NA	NA	42	NC	302	NA	344
Norvegia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Polonia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	300	NC	90	60	NA
România	0%	0%	NA	113	NA	NA	NA
Federația Rusă	33,3%	NA	41	44	14	16	NA
Serbia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Slovacia	20,7%	NA	NA	NC	NA	NAP	254
Slovenia	36,4%	27,3%	537	365	112	154	577
Spania	NA	NA	654	NC	191	NA	NA
Suedia	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Elveția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	395
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	45%	2,2%	239	242	NA	NA	NA
Turcia	NA	4,7%	431	324	NAP	NA	NA
Ucraina	NA	NA	NA	87	NA	NA	NA
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NA	NA	186	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Media	34,3%	7,6%	244	207	132	75	306
Mediana	36,3%	2,2%	182	188	79	60	281
Minima	0,0%	0,0%	41	5	14	0	182
Maxima	60,0%	27,3%	654	608	317	191	577
Israel	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA

nedie a procedurilor în cauzele de tâlhărie în instanțe de fond în 2006, 2008, 2010 și 2012, în zile (Q102)

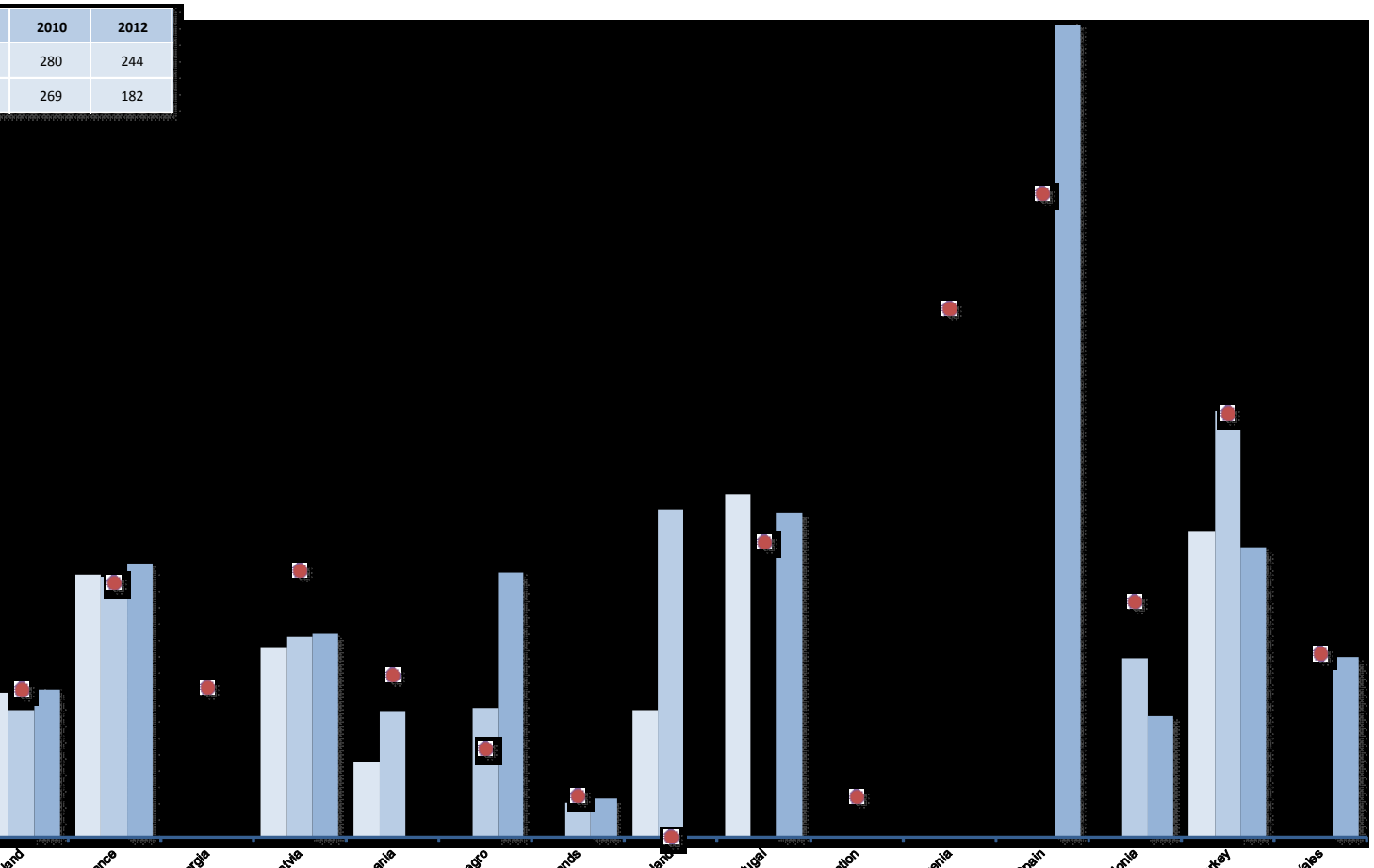

Durata procedurilor în cauzele de tâlhărie rămâne foarte lungă, deși este în scădere în **Spania**. Această durată este în creștere în **Bosnia și Herțegovina**, **Letonia**, **Lituania**, **“fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”** și în scădere în **Republica Cehă**, **Estonia**, și, în mai mică măsură, în **Franța** și **Portugalia**.

9.3.5 Omorul calificat

Ca și în cazul infracțiunii de tâlhărie, mai puțin de jumătate dintre statele membre au putut furniza informații pertinente, care să permită o analiză a managementului cauzelor în instanță, în ceea ce privește cauzele de omor calificat.

Figura 9.39 Evoluția indicelui de soluționare (CR) în cazurile de omor calificat în instanțele de fond între 2006 și 2012 (Q101)

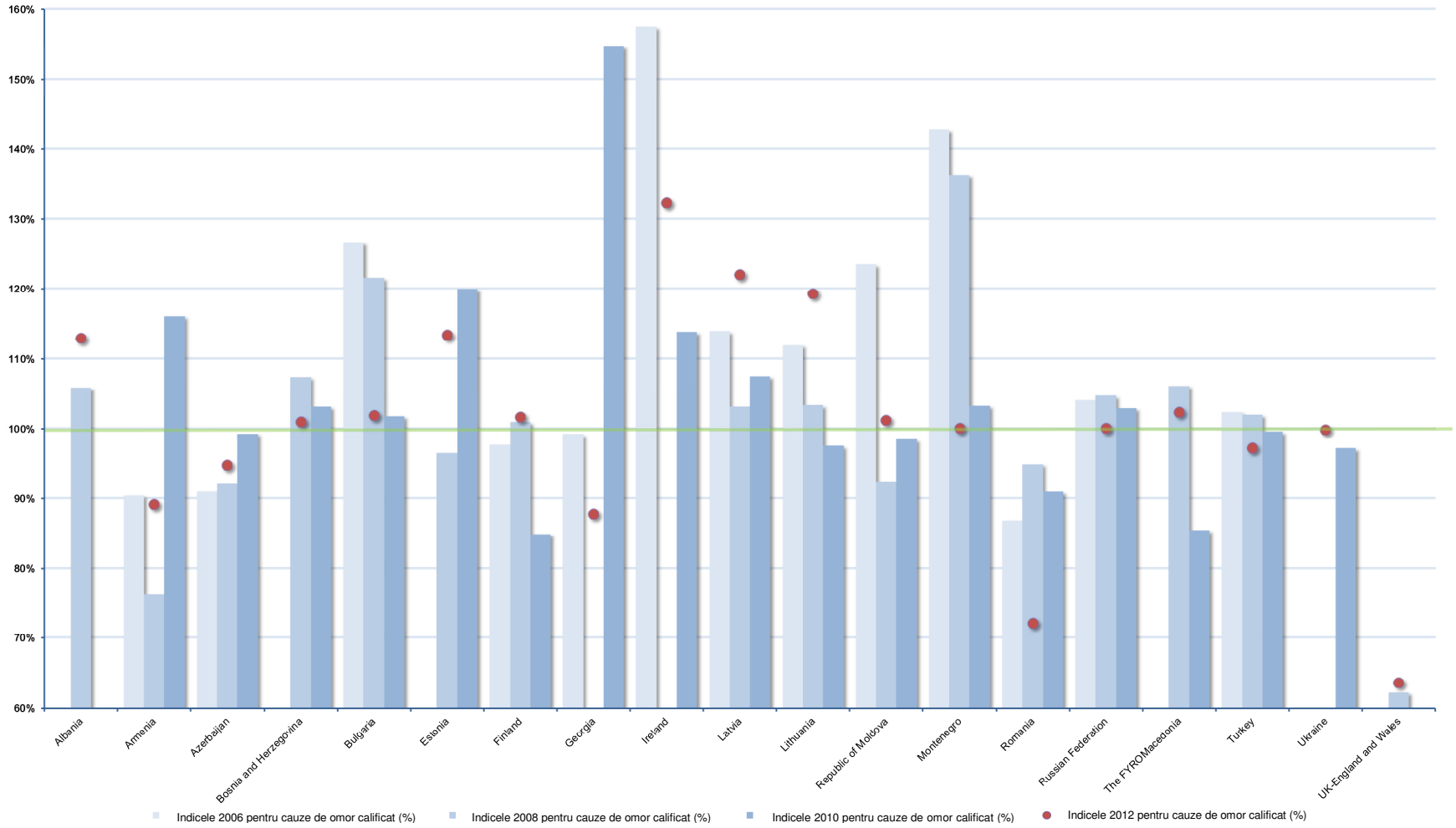

Între statele respondente, remarcăm o rată redusă de soluționare a cauzelor în special în **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **România**, **Georgia** și **Armenia**. Deși raportează un indice pozitiv de soluționare a cauzelor, durata de soluționare a cauzelor rămâne mai lungă de 400 de zile în **Italia**.

Capacitatea instanțelor de a face față volumului de spețe penale de omor calificat se îmbunătățește în **Albania**, **Finlanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Republica Moldova** și **Ucraina**. Dimpotrivă, indicele de soluționare a cauzelor în instanță se deteriorează, deși rămâne pozitiv, în **Bulgaria**, **Muntenegru**, **Federația Rusă**. Acesta a devenit negativ în **Turcia**.

Tabelul 9.40 Procentajul de cazuri ajunse în apel și la instanța supremă, cauze aflate pe rolul instanțelor un timp îndelungat și durata medie pentru cauzele de omor calificat în 2012 (Q101, Q102)

State/entități	% de decizii supuse apelului	% de dosare aflate pe rol de peste 3 ani	Durata procedurilor în instanțele de fond (în zile) DATE FURNIZATE	Durata soluționării în instanțele de fond (în zile) CALCULATĂ	Durata procedurilor în instanțe de apel (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor la instanța supremă (în zile) DATE FURNIZATE	Durata procedurilor Total (în zile) procedură DATE FURNIZATE
Albania	NA	NA	NA	167	NA	NA	NA
Andorra	NA	NA	NA	497	NA	NA	NA
Armenia	NAP	NAP	NAP	114	NAP	NAP	NAP
Austria	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Azerbaidjan	NA	NAP	120	30	70	45	235
Belgia	NA	NA	NA	NC	339	NA	NA
Bosnia și Herțegovina	117,8%	35,8%	337	413	62	NA	200
Bulgaria	93%	NA	NA	158	NA	NA	NA
Croația	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Cipru	NA	NA	NA	1001	NA	NA	NA
Republică Cehă	NA	NA	NA	NC	NA	NA	154
Danemarca	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Estonia	52,9%	0%	132	316	58	NA	NA
Finlanda	NA	NA	123	276	NA	NA	NA
Franța	NA	NA	NA	NC	NA	NAP	NA
Georgia	64,1%	0%	138	55	60	50	248
Germania	NA	NA	NA	64	NA	NA	NA
Grecia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Ungaria	NA	NA	NA	214	NA	NA	NA
Islanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Irlanda	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Italia	NA	NA	NA	NC	NA	237	NA
Letonia	NA	NA	234	148	185	NA	NA
Lituania	NA	6,5%	256	48	NA	NA	NA
Luxemburg	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Malta	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Republica Moldova	NA	NA	NA	160	NA	NA	NA
Monaco	0%	0%	NA	NC	0	0	NA
Muntenegru	100%	0%	307	758	113	0	420
Olanda	NA	NA	130	NC	302	NA	432
Norvegia	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Polonia	NA	NA	NA	214	NA	NA	NA
Portugalia	NA	NA	330	240	90	60	NA
România	59%	0%	NA	279	NA	NA	NA
Federația Rusă	66,2%	NA	74	50	14	16	NA
Serbia	NA	NA	NA	341	NA	NA	NA
Slovacia	42,9%	NA	NA	NC	NA	NAP	257
Slovenia	56,3%	28,9%	596	NC	161	132	846
Spania	NA	NA	1069	218	217	292	NA
Suedia	NAP	NAP	NAP	NC	NAP	NAP	NAP
Elveția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	861
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	75%	6,7%	312	121	NA	NA	NA
Turcia	NA	4,4%	475	NC	NAP	NA	NA
Ucraina	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NA	NA	408	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Marea Britanie - Scoția	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA
Media	66,1%	8,2%	315	256	129	92	406
Mediana	64,1%	2,2%	282	214	90	50	257
Minima	0,0%	0,0%	74	30	0	0	154
Maxima	117,8%	35,8%	1069	1001	339	292	861
Israel	NA	NA	NA	NC	NA	NA	NA

Figura 9.41 Durata medie a procedurilor în cauzele de omor calificat în instanțe de fond în 2006, 2008, 2010 și 2012, în zile (Q102)

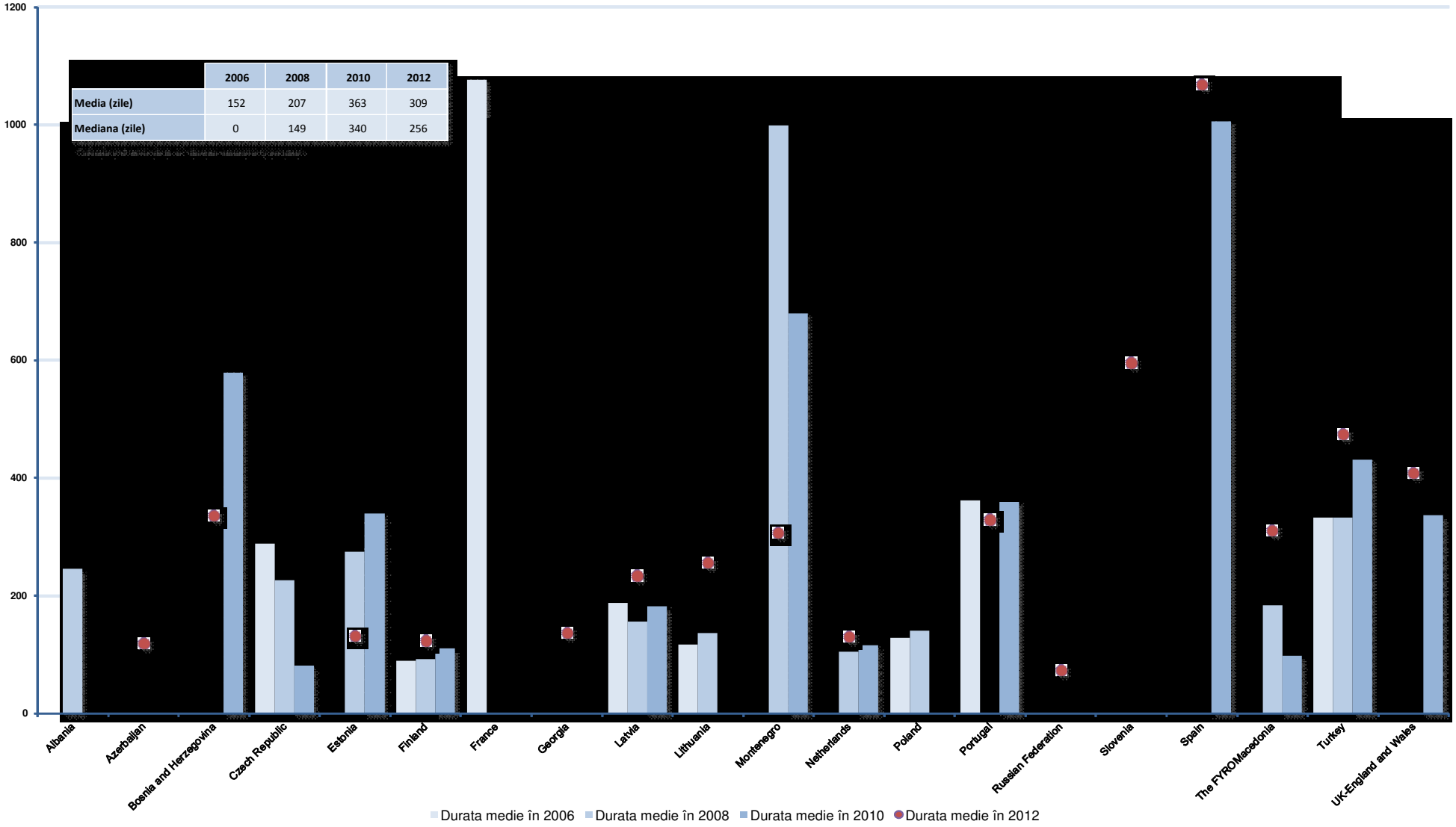

Comentariu:

Slovacia: durata soluționării cauzelor de omor calificat a crescut din cauza numărului total de cauze penale aduse pe rolul instanțelor.

Spania încă are durate îndelungate ale procedurilor în caz de omor calificat (peste 1000 de zile), în timp ce omorul calificat este judecat rapid în **Finlanda**, **Olanda**, **Estonia**.

Muntenegru, care avea o durată foarte îndelungată a procedurilor, a redus semnificativ această durată. **Estonia** și **Bosnia şi Herţegovina** au urmat aceeași tendință pozitivă. Dimpotrivă, durata procedurilor pentru infracțiunile cele mai grave crește în **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **"fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Lituania**, **Letonia**.

9.4 Măsuri de eficientizare a procedurilor judiciare

Există mai multe politici şi măsuri care contribuie la funcţionarea şi eficacitatea sistemului judiciar, concentrându-se pe justiţiabili. Soluţionarea Alternativă a Disputelor este una din aceste politici (vezi Capitolul 6 de mai sus). În plus, există şi alte prevederi procedurale disponibile care asigură aplicarea justiţiei la timp şi la nivelul necesar de calitate, ţinând cont şi de tipul de litigiu. Drept urmare, CEPEJ analizează, pe de o parte, procedurile urgente menite să răspundă mai bine nevoilor justiţiabililor şi, pe de altă parte, procedurile simplificate sau negociate menite să soluţioneze cauzele simple şi incontestabile, pentru a le da mai mult timp judecătorilor să soluţioneze acele cauze contencioase ce necesită dezbateri judiciare aprofundate.

9.4.1 Proceduri de urgență

Tabelul 9.42 Cazuri în care se aplică proceduri speciale pentru chestiuni urgente (Q87)

State/entități	Cauze civile	Cauze penale	Cauze de contencios administrativ	Nu există o procedură specifică
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Numărul de țări	44	41	33	2
Israel				

Da
Nu

Din cele 47 de state sau entităţi, 44 aplică proceduri de urgenţă speciale în cauzele civile, 41 în cauzele penale, iar 33 în cele administrative. Treizeci de state sau entităţi au proceduri de urgenţă pentru cele trei tipuri de cauze. În **Finlanda** şi **Ucraina** nu sunt disponibile proceduri de urgenţă. Totuşi, în **Finlanda**, în materie de drept administrativ, există mai multe legi care includ prevederi pentru situaţiile urgente (dacă este cazul şi dacă legea prevede astfel, cauzele sunt soluţionate de urgenţă, deşi nu există o procedură anume pentru cauzele urgente).

Unele legislaţii naţionale au stabilit reguli generale care să îi permită judecătorului să aplice proceduri de urgenţă atunci când situaţia o cere (**Belgia, Franţa, Italia, Malta**). În general, aproape toate statele sau entităţile prevăd măsuri de protecţie faţă de instituţii, persoane, sănătate, bunuri, etc.

În materie civilă, procedurile de urgenţă se referă în special la următoarele situaţii:

- pentru prevenirea pericolului iminent sau prejudiciului ireversibil la adresa reclamantului (**Austria, Ungaria**), conservarea probelor (**Bosnia şi Herţegovina, Georgia, Muntenegru**),

- în litigiile în care este necesară o decizie preliminară (**Albania, Cipru, Franţa, Olanda**),
- în litigii privind dreptul muncii (**Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Croaţia**, **Franţa**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Serbia**, **Slovenia, „fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Ucraina**),
- pentru asigurarea intereselor materiale ale reclamantului (**Bosnia şi Herţegovina**, **Lituania**, **Muntenegru**, „**Fosta Republică Yugoslavă a Macedoniei**"), pentru recuperarea creanţelor (**Azerbaidjan**, **Austria**, **Norvegia**, **Polonia**, **Turcia**), în cauzele de faliment (**Serbia**, „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**"),
- în materie matrimonială (**Andorra, Bosnia şi Herţegovina**, **Estonia**, **Georgia**, **Ungaria**, **Letonia**, **Muntenegru**, **Serbia**, **Slovenia**), în litigiile privind pensia alimentară (**Azerbaidjan**, **Ungaria**, **Republica Moldova**, **Ucraina**), în cauzele privind protecţia drepturilor şi a bunăstării copiilor şi a minorilor (**Bosnia şi Herzegovina**, **Croaţia**, **Danemarca**, **Estonia**, **Georgia**, **Ungaria**, **Italia**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Federaţia Rusă**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Suedia**, **Marea Britanie-Scoţia**).

În materie penală, sunt prevăzute proceduri de urgenţă pentru:
- cazuri cu infractori minori (**Bosnia şi Herţegovina**, **Franţa, Ungaria**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Norvegia, Serbia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Turcia**),
- violenţa în familie (**San Marino, Slovacia**),
- calomnie/defăimare (**San Marino**)
- custodie ilegală (**Andorra, Franţa, Germania**)
- faza de urmărire preliminară judecăţii şi arest preventiv (**Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **Croaţia**, **Cehia**, **Danemarca**, **Finlanda**, **Franţa**, **Georgia**, **Ungaria**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Federaţia Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**", **Suedia**, **Marea Britanie-Scoţia**),
- activităţi din cadrul anchetei poliţiei (**Danemarca**), minitorizarea comunicărilor electronice (**Slovenia**),
- infracţiune flagrantă (**Bulgaria**, **Franţa**, **Letonia**, **Monaco**, **România**),
- crimă organizată (**Muntenegru**),
- cereri de extrădare (**Republica Moldova, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**").

Exemple de proceduri de urgenţă în materie administrativă:
- autorizaţii, permise administrative (**Franţa**)
- drept electoral (**Federaţia Rusă, Serbia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**")
- dizolvarea unui consiliu local (**Croaţia**),
- litigii de muncă ale funcţionarilor publici (**Azerbaidjan, Croaţia, Serbia**),
- achiziţii publice (**„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**,
- azil (**Croaţia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**),
- acces liber la informaţii de importanţă publică (**Serbia**),

9.4.2 Proceduri simplificate

Una dintre modalităţile de eficientizare a procedurii judiciare constă în introducerea procedurilor simplificate. Aceste proceduri sunt deseori mai puţin costisitoare, iar procesul decizional din cadrul instanţei este mai scurt. Una dintre cele mai cunoscute proceduri simplificate în materie penală care a fost introdusă în multe state sau entităţi se referă la creanţele necontestate (de exemplu *Mahnverfahren* în **Germania** şi *Moneyclaim online* în **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**). Procedurile simplificate pot fi implementate şi în materie penală şi administrativă.

Din cele 47 de state sau entităţi, 44 folosesc proceduri simplificate pentru cauzele civile (creanţe de valoare mică) şi 46 aplică aceste proceduri cauzelor penale (contravenţii) Nouăsprezece state sau entităţi au prevederi cu privire la proceduri simplificate pentru cauzele administrative şi 19 aplică aceste proceduri în cele trei domenii juridice.

Tabelul 9.43 Cazuri în care se aplică proceduri simplificate (Q88)

State/entităţi	Cauze civile (dispute de valoare mică)	Cauze penale (infracţiuni minore)	Cauze de contencios administrativ	Nu există procedură simplificată
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Numărul de ţări	44	46	19	0
Israel				

Da
Nu

Procedurile simplificate pot fi de mai multe tipuri: hotărâre judecătorească fără şedinţă de judecată sau cu şedinţă în camera de consiliu, procedura accelerată, judecata simplificată, alternativele la sancţiuni, etc.

În cel puţin jumătate dintre state, procedura simplificată în materie penală se referă la proceduri privind ordine de plată şi/sau creanţe minore. În plus, statele membre ale Uniunii Europene sunt supuse procedurii europene cu privire la cererile cu valoare redusă menită să simplifice şi să accelereze litigiile referitoare la cererile cu valoare mică în procesele transfrontaliere, precum şi să reducă costurile acestora (procedura

europeană cu privire la cererile de valoare mică este disponibilă litiganţilor ca alternativă la procedurile existente în sistemele de drept ale statelor membre ale UE). Poate fi vorba şi de un ordin privind obligaţia de a face (**Franţa**).

Procedurile simplificate pot fi aplicate şi executărilor silite (**Croaţia**, **Ungaria**), litigiilor privind dreptul muncii (**Bosnia şi Herţegovina, Azerbaidjan, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**"), precum şi litigiilor comerciale (**Federaţia Rusă, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**").

Exemple de proceduri simplificate în materie penală se găsesc în special în domeniul infracţiunilor minore, pedepsite cu amenda sau cu închisoarea pe o perioadă limitată (**Bosnia şi Herţegovina, Cehia, Finlanda, Irlanda, Serbia, Muntenegru, Norvegia, Portugalia, Turcia**) sau al infracţiunilor rutiere minore (**Olanda, Islanda**). În **Polonia**, există o procedură scurtă pentru anumite infracţiuni soluţionate de „instanţele de 24 de ore". **În Olanda**, anumite infracţiuni minore pot fi soluţionate în cadrul dreptului administrativ.

Exemple de proceduri simplificate în materia dreptului administrativ sunt cauzele în care se poate aplica numai un avertisment sau o amendă şi care nu sunt contestate de către infractor (**Federaţia Rusă**); o procedură simplificată se aplică şi faptelor penale surprinse cu dispozitive de înregistrare (**Federaţia Rusă**). Procedura administrativă simplificată se aplică în cauzele administrative care implică valori de până la 13.000 de euro (**Spania**) şi în hotărârile pronunţate de un singur judecător (**Turcia**).

Modalităţile procedurii

Pentru a eficientiza procedurile judiciare, părţile (şi avocaţii acestora) ar trebui să aibă posibilitatea de a negocia cu instanţa modul în care va fi soluţionată o cauză. Mai mult de jumătate dintre statele sau entităţile care au răspuns au declarat că această acţiune este eficientă în ţara lor. O astfel de acţiune poate fi prezentarea de informaţii/probe în instanţă (**Franţa, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Georgia, Suedia**), stabilirea termenelor de judecată (**Danemarca, Finlanda, Franţa, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Republica Moldova**), termenul acordat apărării pentru prezentarea unui răspuns (cerere reconvenţională) (**Georgia**), aspecte de drept şi de fapt care pot fi acceptate de către părţi înaintea şedinţei (**Irlanda**), stabilirea unui termen de transmitere prin poştă a constatărilor de către un avocat către instanţă (**Monaco**), reducerea termenelor limită prevăzute de lege sau stabilite de instanţă cu acordul părţilor (**Norvegia**) sau folosirea medierii judiciare şi soluţionarea amiabilă accelerată a litigiilor civile (**Slovenia**). În **Franţa**, procurorul îi poate solicita judecătorului să se pronunţe fără dezbateri în diverse cauze penale (ordonanţe penale), iar partea are drept de opoziţie - aceste proceduri reprezintă 30% din volumul cauzelor cu privire la „*poursuites correctionnelles*" (somaţie de soluţionare a cauzei penale înainte de trimiterea în judecată). O procedură similară se întâlneşte şi în **Slovacia** sau **Elveţia.** În **Franţa**, există şi o procedură de pronunţare imediată a unei hotărâri de către un procuror când infractorul îşi recunoaşte vinovăţia (pledează vinovat).

9.4.3 Proceduri negociate

Anumite sisteme judiciare le permit părţilor şi avocaţilor să încheie acorduri sau înţelegeri pentru tratarea cauzelor (prezentarea dosarelor, decizii cu privire termenele limită în care avocaţii îşi depun concluziile şi cu privire la termenele de şedinţă)[28].

Astfel de acorduri sunt posibile în 26 de state sau entităţi: **Albania**, **Belgia**, **Cipru**, **Danemarca**, **Estonia**, **Finlanda**, **Franţa**, **Islanda**, **Irlanda**, **Italia**, **Lituania**, **Luxemburg**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Olanda**, **Norvegia**, **România**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Suedia**, **Elveţia**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Marea Britanie-Scoţia**.

9.5 Tendinţe şi concluzii

Statele sau entităţile membre îşi continuă eforturile de a obţine cunoştinţe mai detaliate privind activitatea instanţelor lor în ceea ce priveşte monitorizarea respectării principiilor fundamentale consacrate de Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, precum şi în ceea ce priveşte fluxul de lucru şi durata procedurilor. CEPEJ încurajează statele sau entităţile membre să continue pe acest drum, urmând în principal recomandările oferite de CEPEJ prin „Ghidul GOJUST". O mai bună înţelegere a activităţii instanţelor este cu adevărat indispensabilă pentru îmbunătăţirea performanţelor acestora.

[28] Vezi în special "Study on the situation of the contractualisation and judicial process in Europe - CEPEJ Studies No. 16" (*„Studiul privind situaţia contractualizării şi procesul judiciar din Europa – Studiu CEPEJ nr. 16*") realizat de Julien LHUILLIER

CEPEJ analizează performanţa instanţelor din statele membre folosind doi indicatori principali: rata de soluţionare şi durata de pronunţare.

În general, analizând numărul cauzelor contencioase per cap de locuitor, europenii par a fi mai litigioşi în statele Europei Centrale şi de Est, precum şi în cele ale Europei Sudice şi de Sud-Est, decât în statele Europei Nordice şi în Caucaz.

Situaţia referitoare la modul de soluţionare a cauzelor diferă semnificativ de la un stat la altul. Faptul că trebuie să soluţioneze un volum mare de cauze nu constituie neapărat un obstacol în funcţionarea instanţelor dat fiind că în unele state se reuşeşte soluţionarea relativ rapidă a unui volum mare de cauze.

Dacă analizăm toate cauzele ce trebuie soluţionate de instanţe, este de reţinut că în 2012, **majoritatea statelor membre au putut soluţiona cauzele intrate şi pe rol în judecătorii fără a creşte numărul de cauze rămase nesoluţionate** (rată de soluţionare peste sau aproape de 100%), cu anumite excepţii.

Totuşi, se pot evidenţia diferenţe, în funcţie de categoriile de cauze. Aceasta ar putea încuraja statele în care instanţele gestionează cu dificultate fluxul de lucru să îşi revizuiască modul de organizare a sistemului judiciar pentru a echilibra gestiunea categoriilor diferite de cauze. Pot exista mai mulţi factori, inclusiv relocarea resurselor financiare şi umane de la un domeniu juridic la altul şi de la o instanţă la alta pentru a echilibra fluxul de lucru conform volumului şi categoriilor de cauze sau diversificarea procedurilor judiciare (SAL, proceduri simplificate sau negociate).

În materie civilă şi comercială, activitatea judecătoriilor variază de la un stat la altul în sensul că unele state pun mai mult accent pe cauzele necontencioase în special când instanţele sunt responsabile de registrele de cadastru sau comerciale. În general, cauzele necontencioase pot creşte volumul de lucru al instanţelor, dar sunt rareori responsabile de ineficienţa instanţelor.

În medie, în Europa în anul 2012, judecătoriile au putut soluţiona acelaşi număr de cauze contencioase ca numărul cauzelor intrate (circa 2500 de cazuri nou intrate la 100.000 de locuitori). Totuşi, la nivel de stat sau entitate, se observă diferenţe semnificative. În cel puţin o treime din statele europene, instanţele sunt considerate eficiente, la un nivel satisfăcător (**Austria**, **Azerbaidjan**, **Cehia**, **Danemarca**, **Estonia**, **Georgia**, **Ungaria**, **Lituania**, **Luxemburg**, **Republica Moldova**, **Norvegia**, **Federaţia Rusă**, **Suedia**, **Turcia**, **Ucraina**); instanţele din aceste ţări nu ar trebui să întâmpine probleme majore în soluţionarea volumului de cauze civile pe care le vor primi. Situaţia merită o monitorizare atentă pentru a nu permite deteriorarea situaţiei, în **Andorra, Bosnia şi Herţegovina**, **Croaţia**, **Portugalia** şi **Slovacia.** Alte state încă se confruntă cu durate mari de soluţionare a cauzelor, dar se estimează o îmbunătăţire a situaţiei ca urmare a capacităţii mai bune de absorbţie a cauzelor noi, ceea ce ar avea un impact pozitiv asupra duratei procedurilor în cazul în care tendinţa se confirmă (**Franţa**, **Germania**, **Slovenia**, **Elveţia**, „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**", **Armenia**, **Finlanda**, **Italia**, **Letonia**, **Malta**, **Muntenegru)** Situaţia este mai critică în alte state care nu pot face faţă volumului de cauze noi şi care se confruntă deja cu durate mari de soluţionare (**Grecia**, **Polonia**).

În materie de drept administrativ, în medie în Europa, instanţele pot gestiona fluxul de lucru. Totuşi, se pot observa diferenţe semnificative de la un stat la altul. Jumătate din statele membre pot gestiona cauzelor fără probleme. **Finlanda**, **Lituania**, **Olanda** şi **Polonia** pot face faţă volumului de cauze noi fără a creşte numărul de cauze nesoluţionate. Creşterea constantă a ratei de soluţionare prezintă valori încurajante în **Bosnia şi Herţegovina**, **Estonia**, **Franţa**, **Georgia**, **Ungaria**, **Letonia**, **Republica Moldova**, **Slovenia**, **Spania**, **Suedia**, **Turcia** şi **Ucraina**. Dimpotrivă, gestionarea fluxului de lucru este/poate fi dificilă pentru instanţele din 15 state sau entităţi. Pare să fie foarte problematic în **Cipru** şi într-o măsură mai mică în **Luxemburg**, **Monaco**, **Serbia**, **România** şi **Slovacia.**

În materie penală, durata procedurii de gestionare a cauzelor judiciare este deosebit de importantă pentru protecţia drepturilor fundamentale, inclusiv în cauzele penale grave în care miza este privarea de libertate. În medie în Europa, instanţele pot gestiona numărul cauzelor fără a creşte numărul cauzelor nesoluţionate. Durata de pronunţare medie este de 142 de zile pentru toate cauzele penale şi de 189 de zile pentru infracţiunile grave. Sistemele de justiţie de materie penală cele mai eficiente care pot soluţona rapid o plângere (mai puţin de 100 de zile) se întâlnesc în **Azerbaidjan**, **Cehia**, **Danemarca**, **Georgia**, **Lituania**, **Norvegia**, **Polonia**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**. Indicatorii arată că şi **Armenia**, **Austria**, **Germania**, **Slovacia**, **Suedia** şi **Israel** au judecătorii de drept penal care se pronunţă în perioade acceptabile. **Estonia**, **Ungaria**, **Olanda** trebuie să trateze cu precauţie cauzele, în special dacă ţinem cont de evoluţia ratei de soluţionare. Instanţele gestionează cu greu fluxul de lucru în **Andorra**, **Cipru**, **Italia**, **Letonia**, **Muntenegru** şi **Turcia**.

Pentru a avea o bună cunoaştere a gestionării fluxului de lucru de către instanţe şi conform activităţii centrului său SATURN, CEPEJ analizează în special gestiunea fluxului de lucru pentru cauze de divorţ pe cale judiciară, litigii de muncă, insolvenţe, tâlhării şi omor calificat. Există prea puţine informaţii disponibile cu privire la rata apelurilor, procedurile în apel şi recurs şi cazurile aflate pe rol de peste trei ani; aceste date ar permite o analiză în profunzime a situaţiei din fiecare stat. Îmbunătăţirea acestor informaţii ar trebui să fie un obiectiv clar pentru CEPEJ, iar pentru statele membre obiectivul ar trebui să fie de îmbunătăţire a fluxului de lucru şi să propună instrumente specifice corespunzătoare de consolidare a eficienţei instanţelor.

În materie de **divorţuri pe cale judiciară**, în majoritatea statelor şi entităţilor membre, instanţele pot gestiona fluxul de lucru fără a creşte numărul de cauze nesoluţionate. Durata procedurilor pentru divorţuri pe cale judiciară în primă instanţă variază între state şi entităţi în funcţie de procedurile de dreptul familiei şi de volumul cauzelor instrumentate de instanţe. Se poate observa o rată de soluţionare pozitivă în cazul **Ungariei** şi **Letoniei**. Situaţia s-a îmbunătăţit de-a lungul anilor în special în **Bosnia şi Herţegovina**, **Bulgaria**, **Franţa**, **Georgia**, **Lituania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **România**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor.** Poate urma o tendinţă pozitivă şi în **Monaco**, **Elveţia** şi **Portugalia.** Această tendinţă pozitivă este în principal rezultatul procedurilor simplificate. Totuşi, îmbunătăţirea fluxului de lucru nu înseamnă neapărat şi îmbunătăţirea duratelor procedurale, deoarece cauzele care ajung în instanţe sunt uneori mai puţine, dar mult mai complexe (**Franţa**, **Letonia**, **Spania**). Înstanţele pot gestiona numărul cauzelor de divorţ contencioase în **Muntenegru, Irlanda** şi mai puţin în **Estonia, Italia** sau **Spania**.

Cu privire la **litigiile de muncă**, deşi rata medie de soluţionare pentru statele analizate este mai mare de 100%, multe instanţe se chinuie să facă faţă numărului de cauze, ceea ce duce la întârzieri şi cauze nesoluţionate (**Muntenegru**, **Cipru**, **Luxemburg**, **Slovacia**). **Andorra** şi **Bosnia şi Herţegovina** trebuie să monitorizeze îndeaproape capacitatea instanţelor în acest domeniu, precum şi, deşi într-o măsură mai mică, **Estonia** şi **Polonia**. În 16 state, rata de soluţionare este pozitivă, incluzând **Albania**, **Armenia**, **Finlanda**, **Franţa**, **Republica Moldova**, **Portugalia**, **România** şi „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**”. Totuşi, în aceste cazuri, durata procedurilor în instanţă se poate explica prin faptul că unele state, prin procedurile judiciare, au stabilit garanţii şi proceduri de negociere pentru a ajunge la un echilibru între funcţionarea sistemului economic şi protecţia individuală a angajaţilor.

Statele europene au cele mai mari dificultăţi în gestiunea fluxului de lucru în legătură cu **procedurile de insolvenţă**. Doar 8 state (**Turcia**, **Serbia**, **Danemarca**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Ungaria**, **Norvegia**, **Austria**, **Georgia**) au o rată pozitivă de soluţionare, iar mai multe state indică o rată foarte scăzută de circa 30% (**Republica Moldova**, **Andorra**, **Cehia**). Durata de soluţionare a unei cauze este deosebit de lungă în **Italia**, **Federaţia Rusă** şi **Spania.** Cu siguranţă, criza economică este unul din principalele motive, împreună cu specificitatea procedurilor care diferă de la un sistem naţional la altul.

Pentru **tâlhării**, gestionarea fluxului de lucru la nivel de judecătorii s-a îmbunătăţit în **Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herţegovina**, **Estonia**, **Lituania**, **Slovacia**, **Ucraina. Albania**, **Armenia**, **Finlanda**, **Georgia**, **Republica Moldova**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor** înregistrează o tendinţă ascendentă cu privire la cauzele nesoluţionate la nivel de judecătorii.

În ceea ce priveşte procedurile pentru **omucideri cu intenţie**, instanţele sunt mai eficiente în **Albania**, **Finlanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Ucraina.** Acestea trebuie monitorizate în special în **Bulgaria**, **Muntenegru** şi **Federaţia Rusă**. Acestea reprezintă un motiv de îngrijorare pentru **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**, **România**, **Georgia** şi **Armenia**.

Majoritatea absolută a statele membrelor au proceduri specifice de urgenţă pentru cauzele civile şi penale. Se dezvoltă proceduri simplificate, care sunt adesea mai ieftine şi mai rapide, în majoritatea statelor membre atât în materie civilă (în special pentru cererile necontestate), cât şi penală (pentru infracţiuni minore). Astfel de proceduri se dezvoltă şi în dreptul administrativ în aproape jumătate din statele membre. În plus, în 26 de state sau entităţi, sistemele le permit părţilor şi avocaţilor acestora să încheie acorduri cu privire la modalităţile de tratare a cauzelor (depunerea dosarelor, decizii cu privire la termene de limită pentru avocaţi pentru a-şi depune concluziile sau cu privire la termenele de şedinţă).

Capitolul 10. Procurorii

În Recomandarea Rec (2000)19, adoptată de Comitetul de Miniştri al Consiliului Europei la 6 octombrie 2000, procurorii sunt definiţi astfel: „*autorităţi publice care, în numele societăţii şi în interes public, asigură aplicarea legii atunci când încălcarea acesteia este pedepsită cu o sancţiune penală, ţinând cont atât de drepturile persoanei cât şi de eficienţa necesară a sistemului justiţiei penale*."

Toate statele sau entităţile au, uneori sub altă denumire, o autoritate publică desemnată să califice şi să desfăşoare urmărirea penală. Menţionăm că, deşi funcţia de judecător pare a fi relativ omogenă în statele şi entităţile participante, cea de procuror este mult mai puţin omogenă. În toate statele sau entităţile europene, procurorii joacă un rol important în urmărirea penală. În majoritatea statelor sau entităţilor membre, aceştia au responsabilităţi şi în materie civilă şi chiar administrativă. Un alt aspect important care trebuie luat în considerare se referă la diversele grade de autonomie a procurorilor. În unele state sau entităţi, independenţa lor este protejată la egalitate cu cea a judecătorilor, în timp ce în alte state sau entităţi politicile penale sunt impuse de Ministerul Justiţiei, iar gradul de independenţă este limitat. În unele state (de exemplu, **Marea Britanie**-**Anglia şi Ţara Galilor** şi **Malta**), ofiţerii de poliţie cu atestări speciale au competenţă în timpul etapelor preliminare trimiterii în judecată sau chiar în desfăşurarea urmăririi penale, deţinută doar de procurori în alte state.

La citirea prezentului capitol, trebuie luate în calcul toate aceste elemente pentru a putea înţelege diferenţele dintre funcţiile procurorilor publici şi, drept urmare, diferenţele dintre statut şi efective.

10.1 Numărul procurorilor publici, al persoanelor cu îndatoriri similare și al personalului auxiliar

Tabelul 10.1 Procurori publici, persoane cu îndatoriri similare procurorilor publici și personalul auxiliar atașat serviciilor procuraturii publice în 2012, in FTE (Q55, Q57, Q60)

Tabelul 10.1 Procurori publici, persoane cu îndatoriri similare procurorilor publici și personalul auxiliar atașat serviciilor procuraturii publice în 2012, in FTE (Q55, Q57, Q60)

	Procurori publici		Persoane cu îndatoriri similare procurorilor publici		Personal auxiliar atașat unităților de Parchet		
State/entități	Valoare absolută	Per 100 000 loc.	Valoare absolută	Per 100 000 loc.	Valoare absolută	Per 100 000 loc.	Per procuror
Albania	330	11,7		NC	NA	NC	NC
Andorra	4	5,2		NC	4	5,2	1,0
Armenia	319	10,5		NC	160	5,3	0,5
Austria	349	4,1	152	1,79	382	4,5	1,1
Azerbaidjan	1 069	11,6		NC	741	8,0	0,7
Belgia	827	7,4		NC	2706	24,2	3,3
Bosnia și Herțegovina	310	8,1		NC	608	15,9	2,0
Bulgaria	1 977	27,1		NC	2989	41,0	1,5
Croația	617	14,5		NC	1095	25,7	1,8
Cipru	112	12,9		NC	83	9,6	0,7
Republică Cehă	1 242	11,8		NC	1429	13,6	1,2
Danemarca	566	10,1	NA	NC	NA	NC	NC
Estonia	168	13,1	7	0,54	84	6,5	0,5
Finlanda	402	7,4	NAP	NC	172	3,2	0,4
Franța	1 901	2,9	NA	NC	NAP	NC	NC
Georgia	405	9,0		NC	85	1,9	0,2
Germania	5 245	6,5	942	1,17	10323	12,9	2,0
Grecia	549	5,0	NA	NC	NA	NC	NC
Ungaria	1 812	18,3		NC	2683	27,1	1,5
Islanda	81	25,2		NC	NA	NC	NC
Irlanda	107	2,3	32	0,70	84	1,8	0,8
Italia	1 900	3,2	1838	3,08	8964	15,0	4,7
Letonia	451	22,1		NC	393	19,2	0,9
Lituania	767	25,5		NC	524	17,4	0,7
Luxemburg	47	9,0	7	1,33	109	20,8	2,3
Malta	29	6,9	NA	NC	21	5,0	0,7
Republica Moldova	743	20,9		NC	400	11,2	0,5
Monaco	5	13,8	1	2,77	5	13,8	1,0
Muntenegru	91	14,7		NC	140	22,6	1,5
Olanda	790	4,7	NA	NC	3972	23,7	5,0
Norvegia	616	12,2		NC	NA	NC	NC
Polonia	6 059	15,7	NA	NC	7337	19,0	1,2
Portugalia	1 565	14,9	NA	NC	1672	15,9	1,1
România	2 557	12,0		NC	3006	14,1	1,2
Federația Rusă	32 645	22,8		NC	11840	8,3	0,4
Serbia	659	9,2	NA	NC	1088	15,1	1,7
Slovacia	901	16,7		NC	913	16,9	1,0
Slovenia	189	9,2		NC	227	11,0	1,2
Spania	2 445	5,3	NA	NC	2396	5,2	1,0
Suedia	1 013	10,6		NC	421	4,4	0,4
Elveția	839	10,4	84	1,04	1623	20,2	1,9
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	207	10,0		NC	198	9,6	1,0
Turcia	4 357	5,8		NC	18060	23,9	4,1
Ucraina	12 474	27,4		NC	NA	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	2 689	4,8	362	0,64	3789	6,7	1,4
Marea Britanie - Irlanda de Nord	176	9,7		NC	390	21,4	2,2
Marea Britanie - Scoția	555	10,4		NC	1155	21,7	2,1
Media	1 982	11,8	381	1,45	2307	14,2	1,5
Mediana	617	10,4	84	1,17	675	14,0	1,1
Minima	4	2,3	1	0,54	4	1,8	0,2
Maxima	32 645	27,4	1838	3,08	18060	41,0	5,0
Israel	925	11,6	NA	NC	528	6,6	0,6

Comentarii:

Bulgaria: numărul total al procurorilor din instanțele de apel și de recurs include și anchetatorii din cadrul departamentelor de anchetă ale parchetelor de pe lângă tribunale, de pe lângă tribunalul militar și din cadrul Serviciului Național de Investigații. Numărul total al procurorilor până la 31 decembrie 2012 (1 977) include 512 magistrați care funcționează în calitate de "anchetatori în Departamentul de Anchetă al Parchetului".
Croația: numărul total al procurorilor include toți funcționarii care lucrează în cadrul parchetelor, inclusiv procurorii șefi (procurorul general al Republicii Croația, procurorii șefi locali și municipali, șeful Biroului pentru Combaterea Corupției și Crimei Organizate) și toți adjuncții acestora (adjuncții procurorului general, adjuncții șefului Biroului pentru Combaterea Corupției și Crimei Organizate, și ai procurorului local sau municipal). În ceea ce privește personalul care nu are funcția de procuror, datele din cadrul exercițiului anterior se referă numai la personalul tehnic (șoferi și personal de curățenie), pe când datele din 2012 îi includ pe aceștia, precum și pe funcționarii publici (jurisconsulți, funcționari administrativi etc.).
Finlanda: parchetul este organizat la două niveluri: Parchetul General, care este autoritatea centrală a serviciului procuraturii, și 13 parchete locale (în 2010 erau 15 parchete locale) cu 27 de birouri. Majoritatea spețelor penale (aproximativ 82.000 cauze anual) sunt instrumentate la nivelul parchetelor locale. Parchetul General se ocupă în principal de spețe penale care au o semnificație mai largă pentru societate, în ansamblul său (câteva zeci de cazuri în fiecare an).

Georgia: datorită sporirii numărului procurorilor în 2012, numărul personalului cu alte atribuții a crescut, de asemenea.
Irlanda: din 201 angajați, 117 sunt procurori și 84 alți angajați. Numărul total include 79 de bărbați și 122 de femei.
Letonia: numărul total al procurorilor a scăzut, comparativ cu 2010, deoarece unii procurori au părăsit sistemul, însă nu au mai fost recrutați noi procurori. Datele privind personalul care nu are funcția de procuror includ un director administrativ, adjuncții directorului administrativ și alte tipuri de personal al Direcției Administrative (personalul cancelariei, interpreți, specialiști IT, specialiști resurse umane, șoferi, auditori (în total 321 de angajați, între care 234 femei), precum și asistenții procutorilor (în total 72 de asistenți ai procurorilor, dintre care 53 femei). Asistenții procurorilor nu au competențele procedurale ale procurorilor.
Muntenegru: numărul total al adjuncților din departamentul specializat pentru combaterea crimei organizate, corupției terorismului și crimelor de război este de 7, dintre care 4 bărbați și 3 femei. Motivul scăderii numărului de procurori, comparativ cu 2010, este că unii s-au pensionat, iar alții au părăsit sistemul.
Norvegia: organizarea parchetelor cuprinde trei niveluri. Primul nivel al procurorilor este integrat în cadrul forțelor de poliției. Fiecare secție de poliție are unități sau departamente ale parrchetelor. Cel de-al doilea nivel al procurorilor îl reprezintă Parchetele Regionale. Directorul Parchetelor constituie cel de-al treilea și cel mai înalt nivel. Deși primul nivel al parchetelor este organizat împreună cu poliția, iar bugetul aferent acestor procurori urmează bugetul poliției, acești procurori au, oficial, aceleași calificări ca și cei aflați la nivelurile superioare, însă, în general, experiența profesională și calificările acestora sunt mai reduse decât ale procurorilor de la cel de-al doilea și al treilea nivel.
Portugalia: datele de mai sus includ numărul magistraților din cadrul parchetelor de pe lângă instanțele de fond, curțile de apel și înaltele curți, cu excepția Curții Constituționale.
Slovacia: creșterea numărului de personal cu alte funcții decât cea de procuror a fost urmarea schimbărilor organizaționale din cadrul parchetelor, din 2011. Pe parcursul acelui an, Parchetul Militar (care era administrat de Ministerul Justiției) a fost desființat, și tot personalul a fost alocat celorlalte parchete.
Slovenia: începând cu noiembrie 2011, când a intrat în vigoare noua Lege privind procurorii, funcția de "procuror-asistent" a fost transformat în "procuror local". Prin același același act normativ s-a desființat departamentul special al Parchetului General responsabil de nivelul apelului. Procedurile în curțile de apel sunt în prezent instrumentate de cei 4 procurori itineranți, aparținând de parchetele de pe lângă înaltele curți. Toți procurorii sloveni sunt organizați în 12 parchete (11 parchete itinerante și un Parchet specializat, unde lucrează procurori locali, itineranți și superiori) și Parchetul Suprem (procurorii supremi și procurorul general).
Turcia: având în vedere că sistemul militar este organizat ca o ramură distinctă a sistemului judiciar, cifrele privind sistemul militar nu au fost incluse în totalul general. Guvernul turc planifică înființarea curților de apel și a parchetelor de pe lângă acestea. Prin urmare, este vorba despre o sporire substanțială a personalului.
Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor: cifrele indicate sunt exprimate în FTE la 31 august 2013; prin urmare, pentru scopurile prezentului raport, cifrele au fost rotunjite individual pentru a reflecta situația pentru fiecare procuror, indiferent de modul de lucru al acestora, astfel încât suma nu corespunde cu totalul prezentat. Numărul total al procurorilor este numărul de procurori calificați din cadrul Serviciului de Procuratură al Coroanei la toate nivelurile (adică avocați calificați). Personalul cu alte funcții decât cea de procuror este personal fără studii în domeniul juridic, angajat în funcții administrative. Personalul cu alte funcții decât cea de procuror include angajați cu atribuții în instrumentarea cauzelor și personal asistent, care sprijină procurorii în administrarea și pregătirea cauzei. Cifrele indicate descriu situația la 31 martie 2013.
Marea Britanie-Scoția: există un număr total de 33 procurori și doi jurisconsulți, care sunt procurori ai parchetelor de pe lângă curțile de apel sau curtea supremă.
Israel: cifrele furnizate se referă atât la departamentul parchetului din cadrul poliției, cât și la Parchetul General. Aceste cifre includ și avocații din cadrul administrației publice care acționează în capacitate oficială, de exemplu, ca procurori.

În anumite state, atribuțiile procurorului sunt îndeplinite de ofițeri de poliție (**Monaco, Franța, Danemarca, Grecia, Israel, Malta** și **Polonia**) în special în cauze care presupun delicte minore. Ofițerii de poliție pot efectua ancheta și participa la audieri.

Figura 10.2 Numărul de procurori publici la 100.000 locuitori în 2012 (Q55)

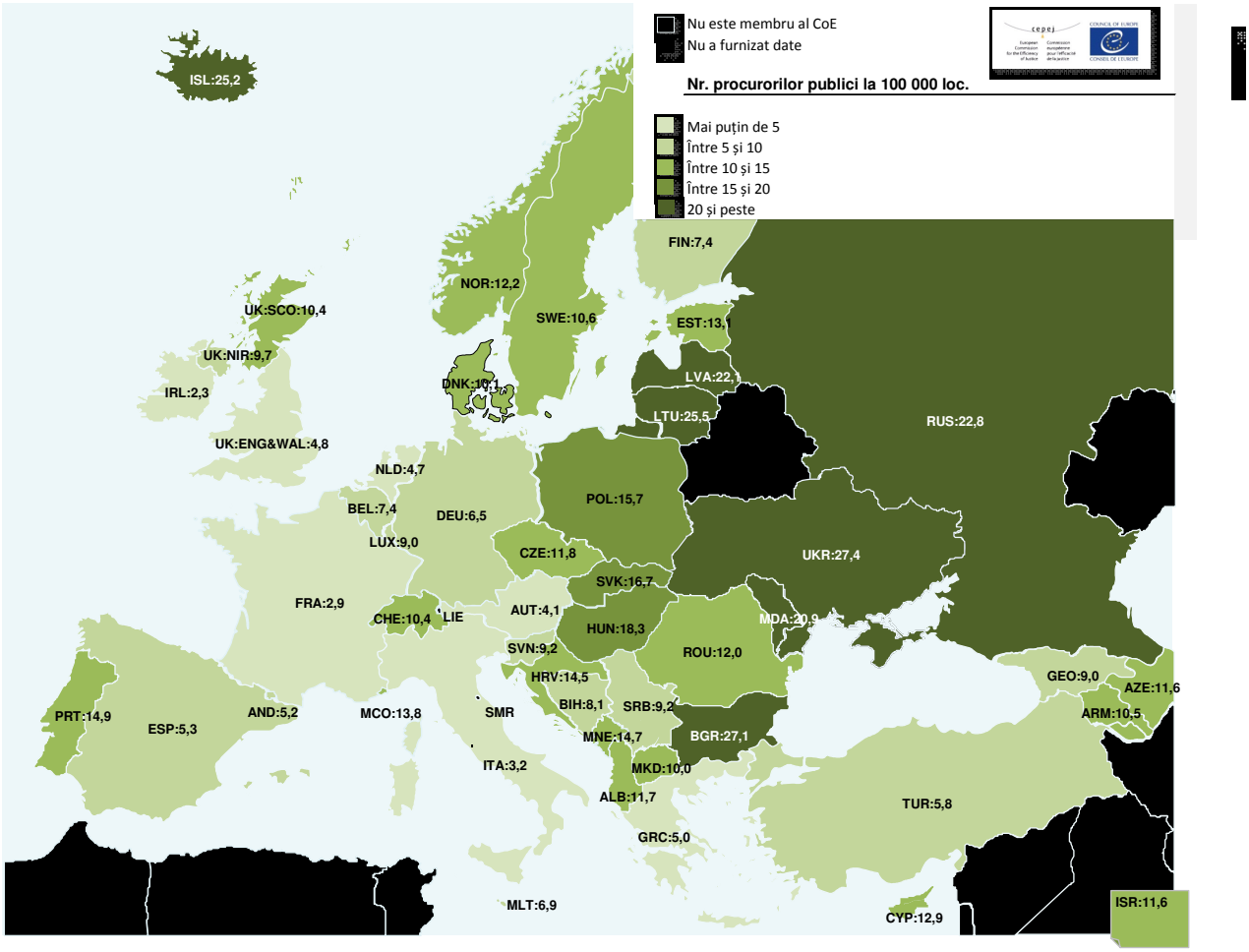

Numărul cel mai mare de procurori (20 sau mai mulţi procurori la 100.000 de locuitori) se găseşte în statele Europei Centrale şi de Est (**Bulgaria**, **Lituania, Letonia, Republica Moldova, Federaţia Rusă, Ucraina**), precum şi în **Islanda**. Şapte state (**Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Austria, Franţa, Grecia, Irlanda, Italia şi Olanda**) au cel mai mic număr (mai puţin de 5 procurori la 100.000 de locuitori).

Doar 9 state sau entităţi au putut să transmită date privind persoanele care îndeplinesc atribuţii similare celor ale unui procuror (**Austria, Estonia, Germania, Irlanda, Italia, Luxemburg, Monaco, Elveţia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**), deşi există persoane care exercită aceste atribuţii într-un număr mai mare de state sau entităţi. Ele pot fi incluse în numărul total al procurorilor. În **Austria**, funcţionari cu pregătire specifică din cadrul Ministerului Public (*Bezirksanwälte*) pot acţiona sub supravegherea unui procuror (la fel ca în cazul Rechtspfleger, însă cu o competenţă restrânsă şi mai puţine calificări). Ofiţerii de poliţie şi procurorii au competenţe similare în **Grecia, Malta, Polonia şi Franţa** (*officier du ministère public*). În **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor**, unele departamente guvernamentale au procurori specializaţi în infracţiunile care au legătură cu domeniile în care acţionează departamentul respectiv. În **Finlanda**, şi Cancelarul de Justiţie al Guvernului şi Avocatul Poporului în Parlament pot să desfăşoare urmărirea penală. În **Irlanda**, activitatea Directorului Ministerului Public este desfăşurată mai degrabă de către practicieni din domeniul privat decât de cei angajaţi de stat.

Figura 10.3 Numărul de procurori la 100.000 locuitori între 2006 și 2012 (Q1, Q55)

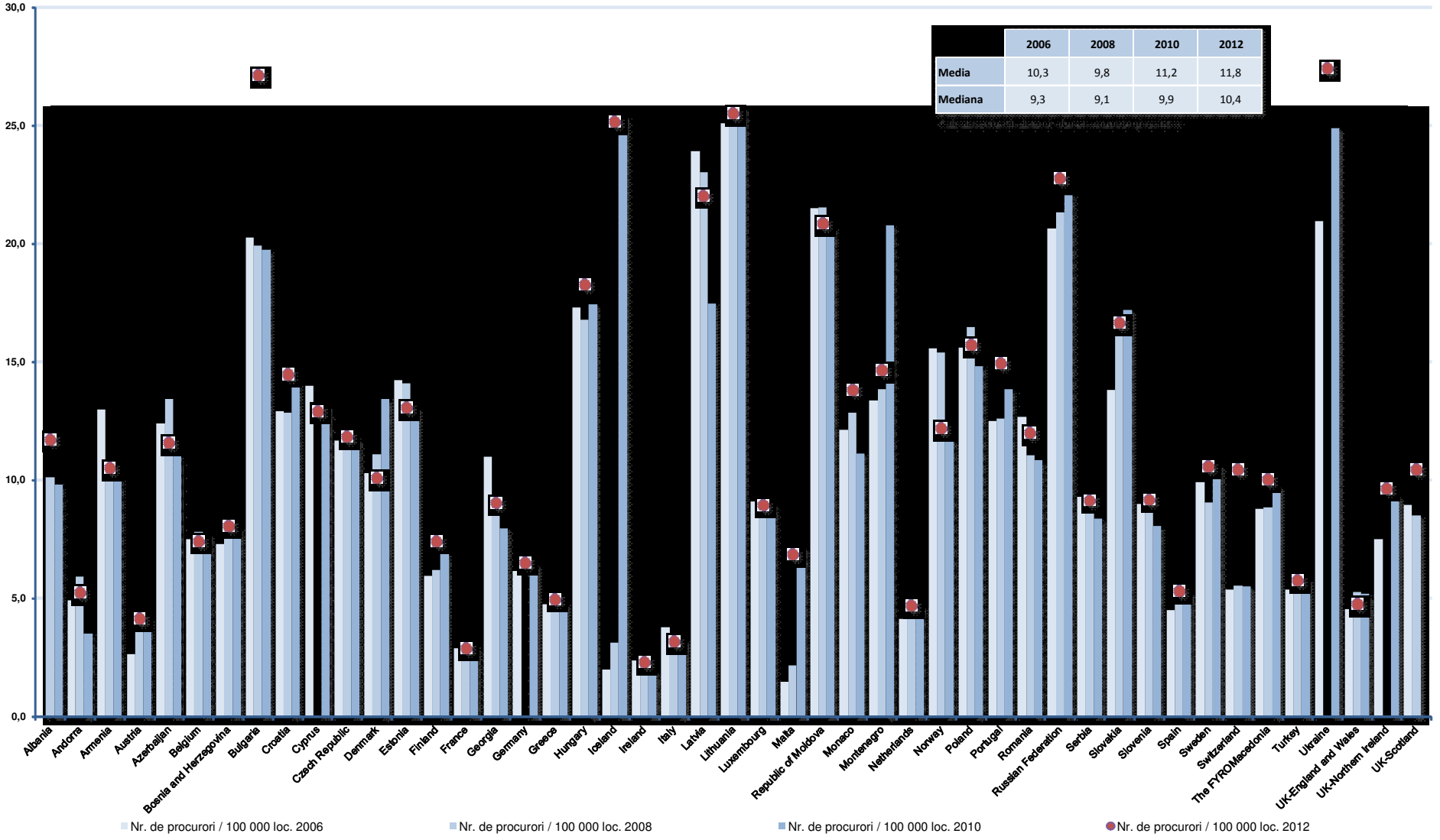

Cu privire la evoluţia numărului de procurori dintre 2006 şi 2012, se poate observa o anumită stabilitate. Totuşi, situaţia diferă de la un stat la altul. Între 2010 şi 2012, se observă o scădere notabilă (de peste 20%) în **Danemarca** şi **Muntenegru**. Dimpotrivă, în **Bulgaria** şi **Elveţia** s-a înregistrat o creştere (de peste 20%). Cu privire la Elveţia, intrarea în vigoare la începutul anului 2011 a noului Cod de Procedură Penală a dus la eliminarea funcţiei de „judecător de instrucţie", toţi judecătorii care îndeplineau aceste atribuţii devenind procurori. În 2012, exista un număr deosebit de mic de procurori (mai puţin de 5 procurori per locuitori) în **Austria**, **Franţa** şi **Italia** dar şi într-un sistem diferit – de drept cutumiar – în **Irlanda** şi **Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor.**

Figura 10.4 Numărul de membri ai personalului auxiliar în parchete la 100.000 locuitori (Q1, Q60)

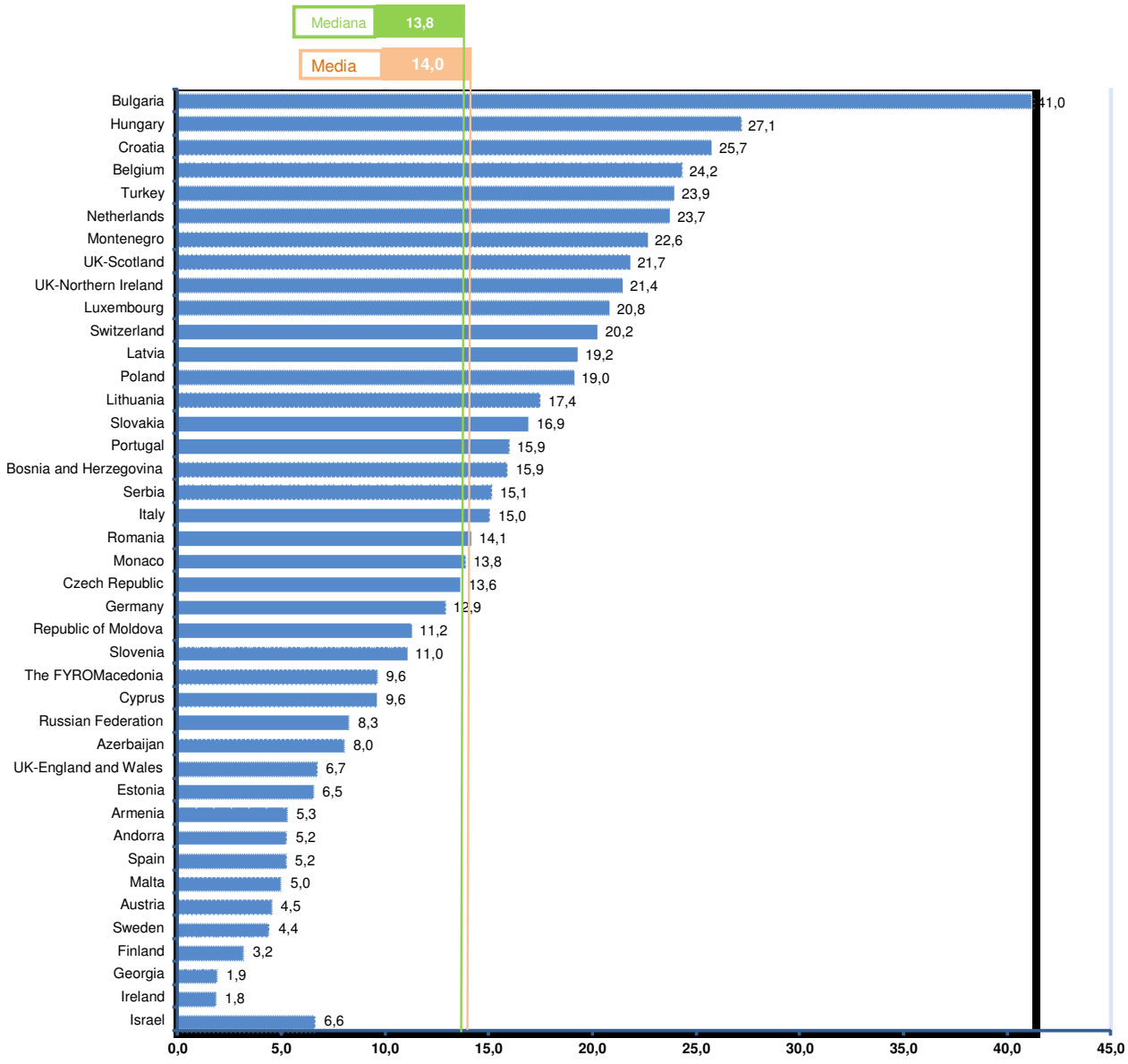

Figura 10.5 Numărul de membri ai personalului auxiliar raportat la un procuror în 2012 (Q55, Q60)

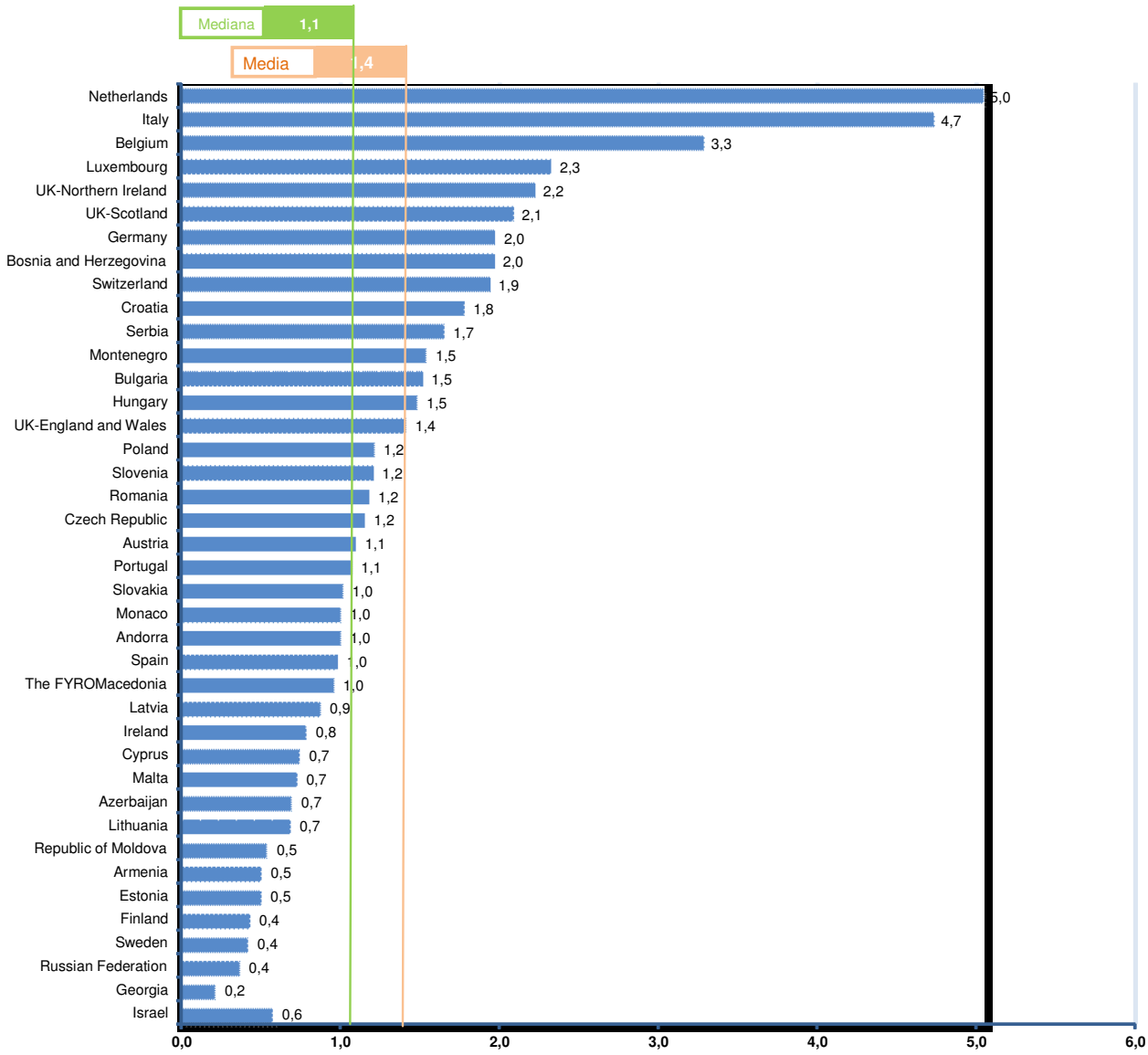

Notă: **Franța** și **Turcia** nu au fost incluse în grafic deoarece cele două țări nu au putut să distingă între personalul auxiliar atașat judecătorilor și personalul auxiliar care își desfășoară activitatea în parchete(cf. tabelul 8.1 – întrebarea 52).

Organizarea parchetelor diferă de la un stat la altul sau de la o entitate la alta. În majoritatea statelor sau entităţilor membre (23), procurorii îşi desfăşoară activitatea împreună cu un număr de membri ai personalului auxiliar aproximativ egal sau mai mare decât numărul de procurori (în **Andorra, Austria, Spania, Letonia, Monaco, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Portugalia şi Slovenia** numărul este aproximativ egal). În unele state sau entităţi, un număr limitat de procurori lucrează cu un număr mare de personal auxiliar, care pot prelua mare parte din sarcinile pregătitoare (**Belgia, Italia şi Turcia**), în timp ce în state precum **Armenia, Estonia, Finlanda, Georgia, Olanda, Republica Moldova, Federaţia Rusă şi Suedia** numărul procurorilor este mare, iar cel al personalului auxiliar este mic. Aceşti factori subliniază diversitatea statutului şi funcţiilor îndeplinite sub aceeaşi denumire de „procuror".

10.2 Rolul şi competenţele procurorilor publici

10.2.1 Legea penală

Figura 10.6 Rolul şi atribuţiile procurorilor publici în procedurile penale (Q105)

State/entităţi	Realizarea sau supravegherea anchetei poliţieneşti	Realizarea anchetei	Solicitarea încuviinţării anchetei din partea judecătorului	Trimiterea în judecată	Prezentarea cauzei în instanţă	Propunerea unei sentinţe instanţei	Apelul	Supravegherea procedurii de executare	Încetarea urmăririi penale fără a fi necesară decizia unui judecător	Finalizarea cauzei prin impunerea sau negocierea unei pedepse	Alte competenţe semnificative
Albania	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Andorra	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da
Armenia	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da
Austria	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu
Azerbaidjan	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Belgia	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Bosnia şi Herţegovina	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da
Bulgaria	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
Croaţia	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu
Cipru	Da	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Republică Cehă	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu
Danemarca	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Estonia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da
Finlanda	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Franţa	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Georgia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Germania	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Grecia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
Ungaria	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Islanda	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Irlanda	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Da	Da
Italia	Da	Nu	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu
Letonia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Lituania	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
Luxemburg	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Malta	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Republica Moldova	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Monaco	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Muntenegru	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu
Olanda	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Norvegia	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Nu
Polonia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da
Portugalia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
România	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
Federaţia Rusă	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da
Serbia	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da
Slovacia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da
Slovenia	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da
Spania	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu
Suedia	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da
Elveţia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu
Turcia	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu
Ucraina	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu
Marea Britanie - Anglia şi Ţara Galilor	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da
Marea Britanie - Irlanda de Nord	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu
Marea Britanie - Scoţia	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Da	Da
Numărul de ţări	40	35	35	43	47	39	46	23	43	22	23
Israel	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu

Da
Nu

Rolul procurorului este foarte important în etapele premergătoare trimiterii în judecată şi în timpul procesului efectiv, fiind relativ limitat în etapa de execuţie.

În 40 de state sau entităţi, procurorii pot desfăşura sau supraveghea cercetările desfăşurate de poliţie. Statele sau entităţile membre care nu prevăd această atribuţie pentru procurori sunt: **Belgia, Finlanda, Irlanda, Malta, Slovenia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord şi Israel**. În 35 de state sau entităţi, procurorul îi poate solicita judecătorului să dispună efectuarea anumitor măsuri de cercetare. Acest lucru nu este posibil pentru procurorii din: **Albania, Armenia, Azerbaidjan, Croaţia, Cipru, Irlanda, Norvegia, Federaţia Rusă, Serbia, Suedia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord şi Israel.**

43 de state sau entităţi au menţionat că procurorii pot clasa cauzele prin renunţarea la urmărirea penală fără a necesita o hotărâre judecătorească. Acest lucru nu este posibil în **Albania, Andorra, Italia** şi **Spania.** Doar 22 de state sau entităţi le permit procurorilor să claseze cauzele prin impunerea sau negocierea unei sancţiuni sau a unei măsuri fără hotărâre judecătorească.

Toate statele sau entităţile respondente au indicat că procurorii sunt autorizaţi să instrumenteze cazul în instanţă. 43 de state sau entităţi au menţionat că procurorul poate pune sub acuzare.

Procurorii din 39 de state sau entităţi pot sugera o sentinţă instanţei. Această competenţă nu le este acordată în următoarele state sau entităţi: **Cipru, Irlanda, Italia, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Ucraina, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord şi Marea Britanie-Scoţia.**

Procurorul poate ataca hotărârea pronunţată în 46 de state sau entităţi, singura excepţie fiind **Irlanda de Nord (MB).**

Procurorii supraveghează procedura de execuţie în doar 23 de state membre.
În 23 de state sau entităţi membre, procurorii pot avea şi alte prerogative importante în materie penală. De exemplu, în **Franţa**, procurorii pot juca un rol în stabilirea politicilor locale de siguranţă şi prevenire sau, de exemplu, împotriva violenţei în familie; în **Letonia şi România**, aceştia apără interesele minorilor, persoanelor cu dizabilităţi şi deţinuţilor; în **Croaţia**, Procurorul General poate acorda imunitate procedurală unui membru al unei organizaţii criminale; în final, în **Grecia,** procurorii supraveghează şi controlează penitenciarele.

10.2.2 Alte materii decât cea penală

Este evident că principala atribuţie a procurorilor este aceea de a efectua urmărirea penală. Totuşi, în majoritatea statelor sau entităţilor membre (32) – procurorii pot juca un rol şi în cauzele civile sau administrative.
Numai 12 state sau entităţi nu le permit procurorilor să joace niciun rol în cauzele civile sau administrative: **Albania, Danemarca, Estonia, Finlanda, Georgia, Germania, Islanda, Irlanda, Malta, Suedia, Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord** şi **Israel.**

Figura 10.7 Rolul procurorilor publici în cauzele civile şi/sau de drept administrativ (Q106)

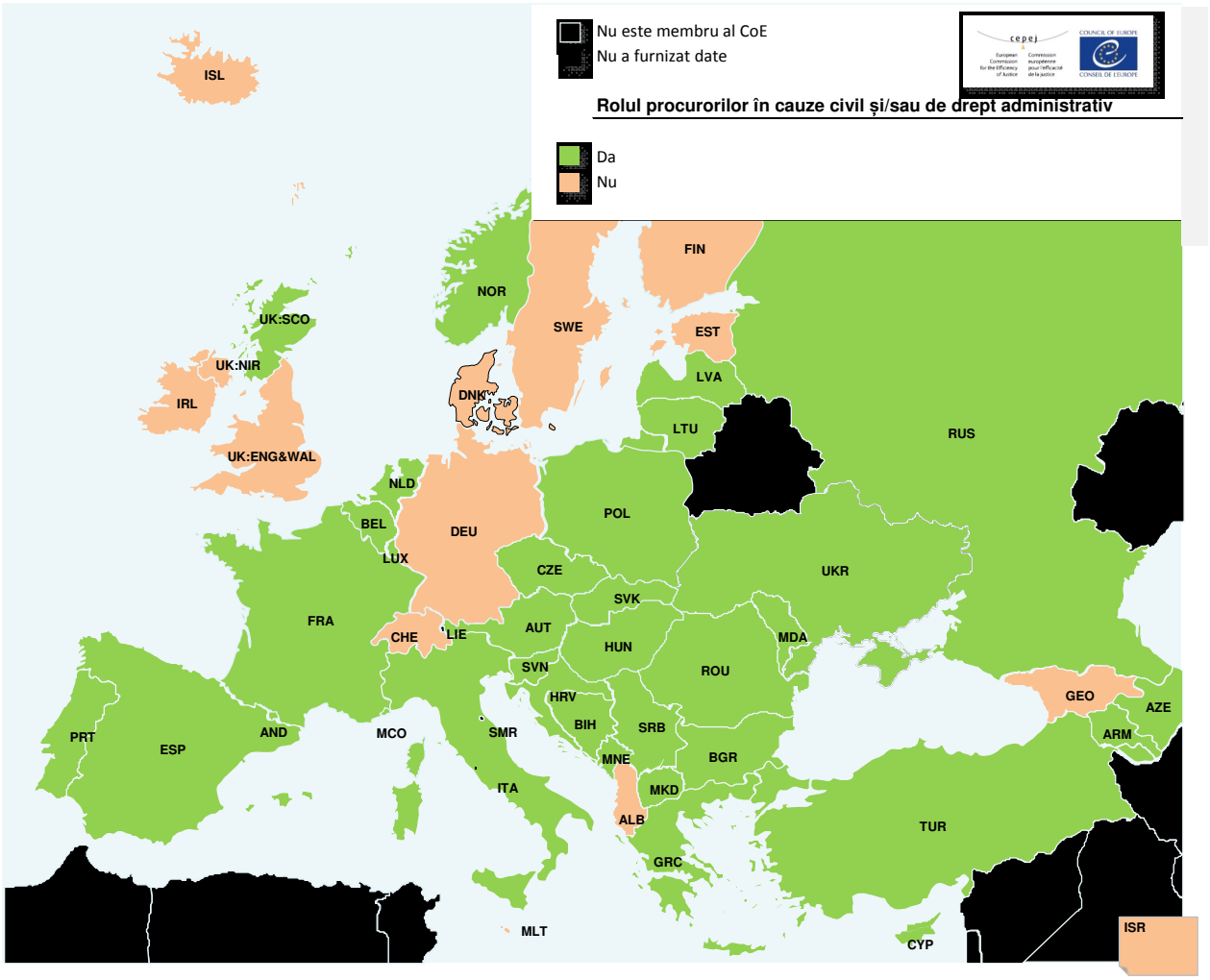

Aproximativ jumătate din statele membre au menţionat că procurorii reprezentau interesul public şi apărau legalitatea în cadrul procedurilor civile şi/sau administrative (**Armenia, Austria, Bosnia şi Herţegovina, Croaţia, Cehia, Franţa, Ungaria, Italia, Lituania, Muntenegru, Republica Moldova, Monaco, Polonia, Portugalia, România, Federaţia Rusă, Slovacia, Slovenia, Spania, „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Turcia şi Ucraina**). Douăsprezece state membre au arătat că procurorii reprezentau statul şi apărau interesele instituţiilor statului în procese (**Armenia, Azerbaidjan, Croaţia, Cipru, Georgia, Grecia, Malta, Republica Moldova, Portugalia, Federaţia Rusă, Slovacia şi Ucraina**).

În materie civilă, procurorul (în 18 state şi entităţi) apără deseori interesele *persoanelor vulnerabile*, de ex. minori, victime, persoane cu dizabilităţi, persoane incapabile şi dispărute, şi joacă un rol important în cauzele de *dreptul familiei* (**Albania, Andorra, Austria, Bulgaria, Cehia, Franţa, Ungaria, Italia, Letonia, Lituania, Republica Moldova, Portugalia, România, Federaţia Rusă, Slovacia, Spania, Turcia şi Ucraina**). Aceştia pot avea atribuţii privind anularea căsătoriilor, stabilirea capacităţii juridice a unei persoane, declararea unei persoane ca fiind dispărută sau decedată, obţinerea cetăţeniei, restabilirea dreptului privind încredinţarea unui copil (sau deplasarea ilicită a unui copil), interzicerea drepturilor părinteşti şi adopţia. Alte domenii de competenţă în materie civilă includ procedurile de faliment (**Cehia şi Slovacia**), acordarea de compensaţii pentru victime şi migraţiune (**Norvegia**), accidente de muncă şi boli profesionale (**Portugalia**), interzicerea funcţionării asociaţiilor (**Turcia**) şi confiscarea de bunuri (**Marea Britanie-Scoţia**). În **Franţa**, procurorii instrumentează cauze cu privire la statutul persoanelor, gestionarea şi aspectele disciplinare în cazul anumitor profesii, recuperarea sumelor de pensie alimentară, monitorizarea procedurilor comerciale şi asistenţă în educaţia minorilor în pericol. În **Monaco**, procurorul acţionează şi în cauze civile (statutul persoanelor, executarea procedurilor), aspecte comerciale (întreprinderi în dificultate) şi prezintă concluzii în faţa Curţii de Revizuire şi Curţii Supreme. **În Azerbaidjan**, procurorii se ocupă şi infracţiunile administrative (abateri minore) atunci când sunt implicaţi minori. În **Olanda,** procurorii se pot opune căsătoriei în cazurile prevăzute de lege şi au autoritatea de a confirma dispariţia sau decesul persoanelor.

22 de state au raportat că procurorii se implică în cauzele de drept administrativ: **Armenia, Azerbaidjan**, **Bosnia şi Herţegovina, Bulgaria**, **Cipru, Croaţia, Ungaria, Letonia, Lituania, Muntenegru, Republica Moldova, Olanda, Polonia, Portugalia, România, Federaţia Rusă**, **Serbia**, **Slovenia**, **Spania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Turcia** şi **Ucraina**. În **Spania**, procurorii pot acţiona în cadrul procedurilor cu scopul de a apăra drepturile fundamentale împotriva actelor administraţiei publice.

10.3 Proceduri judiciare instrumentate de procurori

Următorul tabel conţine informaţii privind numărul de cauze penale soluţionate de procurori în primă instanţă. Cinci state sau entităţi (**Cipru, Grecia, Malta, Spania şi Ucraina**) nu au putut furniza informaţii pentru anul 2012, în timp ce alte 26 (**Albania, Armenia, Bosnia şi Herţegovina, Estonia, Finlanda, Germania, Ungaria, Islanda, Irlanda, Italia, Luxemburg, Muntenegru, Olanda, Portugalia, România, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, Turcia, Marea Britanie-Irlanda de Nord**) au furnizat informaţii în anumite privinţe, iar în altele nu.

Toate statele sau entităţile au putut menţiona dacă s-au inclus sau nu cauzele referitoare la infracţiuni la adresa regimului de circulaţie pe drumurile publice. 13 state sau entităţi (**Azerbaidjan, Austria, Belgia, Bosnia şi Herţegovina, Danemarca, Grecia, Islanda, Malta, Republica Moldova, Norvegia, Slovacia, Turcia, Ucraina** şi **Israel**) au indicat că nu au inclus infracţiuni la adresa regimului de circulaţie pe drumurile publice.

Notă pentru cititor: fireşte, includerea abaterilor la regimul circulaţiei pe drumurile publice în datele de mai jos schimbă semnificativ numărul cauzelor soluţionate de procurori. Aşadar, o analiză relevantă în baza unei comparaţii între state sau entităţi este posibilă numai pe grupuri de state / entităţi care au inclus sau nu aceste abateri.

10.8 Managementul cauzelor instrumentate de serviciul procuraturii publice în 2012 (Q107, Q108)

State/entități	Cauze noi	Încetarea urmăririi penale				Finalizate printr-o pedeapsă sau o măsură impusă sau negociată	Trimise în instanță	Raportul între cauzele trimise în judecată vs. cauze noi	Raportul între cauzele trimise în judecată vs. total cauze instrumentate
		Total	Autorul nu a fost identificat	Fapta nu constituie infracțiune sau nu sunt întrunite cond. legale	Principiul oportunității				
Albania	27 961	23 198	8 728	14 470	NA	NA	7 271	26,00%	152,66%
Andorra	53	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	35	66,04%	NC
Armenia	NA	4 470	NA	NA	NA	4 513	NA	NC	NC
Austria	533 610	468 578	292 159	163 884	12 535	24 410	70 962	13,30%	109,12%
Azerbaidjan	388	5 873	4 418	1 322	133	NAP	9 511	NC	NC
Belgia	687 020	478 505	166 801	153 669	158 035	9 477	19 391	2,82%	9,30%
Bosnia și Herțegovina	66 302	8 795	NA	NA	NA	15 845	16 517	24,91%	28,72%
Bulgaria	144 950	91 523	NAP	91 523	NAP	NAP	41 595	28,70%	77,85%
Croația	82 596	52 687	32 257	19 217	1 213	2 673	21 661	26,23%	72,42%
Cipru	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC
Republică Cehă	408 199	200 191	171 805	28 386	NAP	NAP	83 102	20,36%	39,95%
Danemarca	180 907	35 799	NAP	NAP	NAP	45 243	90 162	49,84%	62,13%
Estonia	NA	30 915	16 788	11 231	2 896	1 705	8 829	NC	NC
Finlanda	84 959	10 112	NA	NA	NA	799	60 086	70,72%	80,28%
Franța	5 243 994	3 492 696	2 842 722	490 298	159 676	630 522	628 368	11,98%	35,88%
Georgia	47 771	18 031	2 145	13 246	75	7 897	9 120	19,09%	30,67%
Germania	4 591 966	2 572 660	NA	NA	1 282 314	197 026	1 079 154	23,50%	53,44%
Grecia	NA	NA				NA	NA	NC	NC
Ungaria	221 697	54 201	6 313	12 824	NA	16 605	150 891	68,06%	90,09%
Islanda	5 711	770	NA	NA	NA	426	4 515	79,06%	91,38%
Irlanda	15 289	4 674	NA	NA	NA	NA	7 123	46,59%	67,10%
Italia	3 441 519	2 369 825	1 450 679	908 825	10 321	NA	676 795	19,67%	63,15%
Letonia	13 372	1 361	0	507	854	1 407	9 220	68,95%	76,76%
Lituania	103 966	37 596	15 092	18 299	4 205	NAP	23 954	23,04%	36,09%
Luxemburg	57 040	18 911	NA	NA	NA	1 091	13 812	24,21%	36,22%
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NAP	NA	NC	NC
Republica Moldova	58 893	10 993	1 429	3 470	0	7 472	11 540	19,59%	24,09%
Monaco	2 793	1 751	1 505	124	122	246	1 042	37,31%	100,00%
Muntenegru	10 948	NA	1 477	3 345	NA	1 022	5 554	50,73%	NC
Olanda	224 200	37 200	NAP	NA	15 200	80 700	118 500	52,85%	63,37%
Norvegia	395 753	186 966	137 436	3 842	3 555	93 679	82 776	20,92%	39,65%
Polonia	1 150 499	658 124	159 730	498 394	NAP	NAP	377 839	32,84%	76,74%
Portugalia	551 252	NA	NA	NA	NA	NAP	77 350	14,03%	NC
România	1 756 001	548 661	NA	406 329	142 332	NAP	42 364	2,41%	3,51%
Federația Rusă	921 995	758	NAP	NAP	NAP	321 479	863 335	93,64%	93,71%
Serbia	226 695	75 455	35 993	27 034	12 428	869	54 492	24,04%	36,03%
Slovacia	96 987	NA	NA	NA	NA	8 458	29 049	29,95%	NC
Slovenia	95 874	74 930	58 575	NA	2 280	1 837	13 304	13,88%	63,52%
Spania	NA	NA	NAP	NAP	NAP	NA	155 921	NC	NC
Suedia	530 311	194 329	NA	25 600	46 866	80 371	201 312	37,96%	59,92%
Elveția	499 312	86 446	53 587	32 859	NAP	346 821	10 281	2,06%	2,49%
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	43 216	21 284	20 123	1 013	148	NAP	12 261	28,37%	55,90%
Turcia	3 052 941	1 366 311	NA	NA	NA	NA	977 492	32,02%	57,96%
Ucraina	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NC	NC
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	927 256	81 167	4 181	NAP	NAP	NAP	837 719	90,34%	99,01%
Marea Britanie - Irlanda de Nord	35 180	17 451						NC	NC
Marea Britanie - Scoția	280 942	77 232	NAP	21 960	55 272	93 999	92 721	33,00%	45,52%
Media	670 508	353 169	238 432	118 067	90 974	73 948	170 657	34,97%	59,84%
Mediana	162 929	45 142	20 123	19 217	4 205	8 458	41 595	27,30%	61,03%
Minima	53	758	0	124	0	246	35	2,06%	2,49%
Maxima	5 243 994	3 492 696	2 842 722	908 825	1 282 314	630 522	1 079 154	93,64%	152,66%
Israel	97 907	49 158	NA	NA	NA	NAP	40 456	41,32%	82,99%

Comentarii:

Andorra: dintre cele 53 de dosare primite de procuror, numai 35 au fost trimise în judecată. Celelalte 18 au fost clasate, din cauza lipsei temeiului legal.
Austria: datele pot include cauze grupate, care sunt numărate ca un singur dosar. Cazurile încheiate cu o pedeapsă impusă sau negociată de procuror sunt, de asemenea, incluse la "Procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală datorită imposibilității încadrării ca infracțiune sau unei situații juridice specifice".
Azerbaidjan: dosarele primite sunt cazurile anchetate de alte organe de anchetă ale ministerelor și trimise spre aprobare Parchetului General – numai atunci sunt trimise în instanță.
Belgia: cifrele prezentate sunt preluate din baza de date centralizată a Parchetului General (la 10 ianuarie 2013), constând în înregistrări introduse de secțiile penale (pentru delicte mai puțin grave) ale parchetelor și evidențele registrelor instanțelor de fond. Nu este luat în calcul Parchetul Federal. Cifrele furnizate nu includ infracțiunile rutiere, dosarele soluționate de procurorii de pe lângă tribunalele de dreptul muncii, apeluri împotriva hotărârilor pronunțate de instanțele polițienești instrumentate de procurorii de pe lângă *curțile pentru magistrați*, și nici litigiile care implică minori. Unitatea de calcul este dosarul penal: un singur dosar poate implica unul sau mai mulți inculpați. Pe lângă cele 478 505 dosare în care nu s-a decis începerea urmării penale, există 37 471 dosare în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive care nu sunt incluse în cele trei subcategorii enumerate în întrebarea 108 (amendă administrativă, suspendarea condiționată a urmăririi penale, probleme privind identificarea făptuitorului, motive necunoscute). Dintre cele 9 477 de dosare care au avut ca urmare o pedeapsă sau măsură impusă ori negociată de

procuror, 6 677 de dosare au fost închise în urma plății unei despăgubiri, iar 2 800 de dosare au fost închise în urma unui proces de mediere încheiat cu succes. Pentru 2012, au există 20 024 dosare de toate tipurile redirecționate pe rolul *curții pentru magistrați*.

Bulgaria: procurorii nu pot revoca procedurile preprocesuale dacă a fost identificat făptuitorul, cu excepția cazurilor în care intervine termenul de prescripție. Atunci când nu a fost identificat făptuitorul, procurorul renunță la urmărirea penală, însă ancheta poate continua. Dacă făptuitorul este identificat ulterior, cazul este redeschis.

Croația: numărul dosarelor în care s-a renunțat la urmărirea penală pentru că nu a putut fi identificat făptuitorul a crescut semnificativ în 2012 (4 893 dosare). Într-adevăr, în fiecare an, crește numărul acuzațiilor penale în dosare cu autor neidentificat, și se renunță la urmărirea penală atunci când se aplică termenul de prescripție. Mai mult, în 2012, toate parchetele și-au verificat evidențele, pentru că intenționau să finalizeze toate dosarele înainte de intrarea în vigoare a noului Cod penal (la 1 ianuarie 2013). Aceasta explică și numărul în creștere al dosarelor în care s-a renunțat la urmărirea penală pentru că nu a putut fi identificat autorul infracțiunii. De asemenea, în unele dosare s-a renunțat la urmărirea penală pentru că infracțiunile respective nu mai erau prevăzute în noul Cod penal.

Estonia: cifrele furnizate pentru "Dosare în care procurorul dispune trimiterea în judecată" nu sunt comparabile cu datele din 2010 (în 2010, cifrele furnizate se refereau la proceduri privind un încheierea unui acord de recunoaștere a vinovăției). Datele din 2012 includ numai dosarele în care procurorul a renunțat la urmărirea penală când nu a existat interes public în urmărirea penală a inculpatului și în cazul unor forme de vinovăție neglijabilă. Numărul acestor dosare este inclus și la „Dosare în care procurorul a dispus netrimiterea în judecată". „Dosarele în care procurorul dispune trimiterea în judecată" includ dosarele în care o persoană este trimisă în judecată pentru ca instanța să dispună instituirea unui tratament psihiatric obligatoriu, precum și dosarele trimise în instanță pentru a solicita încetarea urmăririi penale (acestea din urmă nu au fost luate în considerare în rapoartele anterioare). Numărul total al procedurilor în care s-a pledat vinovat a fost de 4 980. Diferența constatată la compararea datelor din 2010 și 2012 între „Procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală pentru că nu a putut fi identificat autorul" și „Procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală datorită imposibilității încadrării ca infracțiune sau unei situații juridice specifice" este una tehnică. Până în 2010 (inclusiv), anumite dosare în care s-a renunțat la urmărirea penală nu au fost incluse în datele statistice centralizate (dosare în care s-a renunțat la urmărirea penală pentru că se împlinise termenul de prescripție). Deși cazurile acelea au fost incluse în statisticile poliției, din motive tehnice, nu au fost incluse în statisticile Ministerului Justiției.

Germania: datele nu includ proceduri în care procurorul a dispus încetarea urmăririi penale pentru că investigațiile nu au furnizat temeiuri suficiente pentru continuarea urmăririi penale (2011: 1 289 063 proceduri de anchetă încheiate conform prevederilor secțiunii 170 (2) a Codului de procedură penală). Datele se referă la 2011.

Irlanda: datele se referă la 2011.

Letonia: din numărul total de dosare în care procurorii au dispus trimiterea în judecată, 233 au fost aduse pe rolul instanţelor în cadrul unei proceduri în care inculpatul a pledat vinovat sau al uneia similare.

Lituania: dosarele în care procurorii au dispus trimiterea în judecată includ dosare în care instanța a decis încetarea urmăririi penale la solicitarea procurorului, atunci când pot fi impuse măsuri de natură penală asupra persoanelor în cauză. În ceea ce privește dosare în care procurorul a dispus renunțarea la urmărirea penală pentru că nu a putut fi identificat autorul infracțiunii, acestea includ dosare de încetare în urma împlinirii termenului de prescripție, pentru că acest lucru se întâmplă de obicei atunci când nu este identificat suspectul. Numărul anchetelor penale este în creștere, iar parchetele se confruntă cu un volum de activitate sporit, aspect influențat de situația economică, precum și de prioritățile economice naționale. Rata crescută a șomajului din perioada de criză, precum și alte fenomene sociale negative au condus la o creștere a numărului de infracțiuni de toate categoriile. Mai mult, numărul sporit al anchetelor penale este direct corelat cu Legea privind violența domestică, intrată în vigoare la data de 15 decembrie 2011. Legea prevede obligativitatea inițierii unei anchete penale pentru fiecare incident de violență domestică. Numărul redus al cazurilor de renunțare la urmărirea penală (comparativ cu 2010) poate fi rezultatul următorilor factori: un procent mai mare de dosare soluționate (de la 44% până la 52% în 2011); un procent mai mic de cazuri cu suspect identificat (de la 5% în 2008-2009 la 0,9 % în 2012) în care s-a dispus renunțarea la urmărirea penală în urma expirării termenului de prescripție; în ultimii ani, parchetele încearcă finalizarea anchetelor penale în contextul modificării procedurilor – impunerea unor măsuri penale sau de reformă, soluționarea dosare prin ordonanțe sau folosind procedura accelerată.

Republica Moldova: numărul procedurilor care presupun recunoașterea vinovăției: înainte de hotărârea instanței privind admisibilitatea cauzei: 2008: 3 582; 2010: 3 058; 2012: 2 588; pe parcursul procedurilor în instanță: 2008: 4 187; 2010: 3 755; 2012: 4 287.

Muntenegru: în 2012, procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală în 3345 de dosare din cauza lipsei unor suspiciuni rezonabile privind comiterea unei infracțiuni penale de către o anumită persoană. Numărul total al dosarelor în care procurorii au dispus încetarea urmăririi penale nu a putut fi precizat, numai cifre pentru două subcategorii. În 3 354 de dosare procurorii au dispus încetarea urmăririi penale deoarece fapta în cauză nu este o infracțiune penală instrumentată *ex officio*. Există infracțiuni în care procurorul se sesizează din oficiu și altele în care este sesizat printr-o plângere. Acesta este unul dintre motivele încetării urmăririi penale în sistemul nostru juridic. Categoria în care se încadrează mai bine aceste date este "Procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală datorită imposibilității încadrării ca infracțiune sau unei situații juridice specifice".

Olanda: dosarele în care nu a putut fi identificat autorul infracțiunii nu sunt acceptate de parchet. Creșterea numărului de "dosare în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală" și de "dosare soluționate cu o pedeapsă sau măsură impuse ori negociate de procuror" poate fi explicată prin faptul că în ultimii ani s-a produs o schimbare treptată în politica de selecție a dosarelor înaintate parchetelor. Până de curând, parchetele aveau un serviciu "politieparketsecretarissen" la nivelul poliției. Aici se efectua o preselecție a rapoartelor poliției, înainte de a fi înaintate procurorului. În multe cazuri (estimativ, 30-40%) rapoartele nu erau transferate din cauza lipsei de probe. Aceasta ar putea implica faptul că era necesară anchetarea suplimentară a cazului de către poliție sau că rapoartele nu aveau, în mod realist, nicio șansă să conducă la finalizarea cu succes a urmăririi penale. În urma reducerilor bugetare și a modificării politicilor (în prezent, poliția răspunde de calitatea rapoartelor, prin urmare trebuie să le controleze) "politieparketsecretarissen" nu mai funcționează în cadrul poliției. În consecință, numărul dosarelor respinse de procurori

a crescut considerabil. Legea privind sancțiunile impuse de parchet a sporit posibilitatea impunerii unor sancțiuni de către parchete, independent de instanțe. Creșterea numărului de "dosare în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive de oportunitate" se explică în parte prin motivele indicate mai sus, dar și prin faptul că acestea sunt cazuri minore ("*bagatelzaken*"), cazuri care au fost soluționate de suspecți și de victime și cazuri care sunt considerate prea vechi pentru a se mai dispune urmărirea penală. Aceste tipuri de cazuri nu mai sunt filtrate/preselectate de "politieparketsecretarissen" și încă sunt înregistrate la parchete.

Polonia: în ceea ce privește categoria "dosare în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive de oportunitate", având în vedere că Codul de procedură penală nu prevede această posibilitate, Parchetul General a decis transpunerea cifrelor corespunzătoare acestei categorii la alte două categorii vizând cazurile de renunțare la urmărirea penală. Acesta este motivul pentru care răspunsul la această întrebare este NAP pentru "dosare în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive de oportunitate".

Slovenia: numărul dosarelor primite de procurori include cazurile cu autori cunoscuți și necunoscuți. Nu există consecvență verticală sau orizontală a datelor, din cauză ca, pentru anumite categorii, nu există date disponibile. Dosarele soluționate cu o pedeapsă ori măsură impusă sau negociată de procuror includ numărul denunțurilor respinse în urma unei înțelegeri între făptuitor și partea vătămată sau a îndeplinirii de către făptuitor a unor activități impuse de procuror. Procurorul nu poate dispune renunțarea la urmărirea penală, pentru că nu a putut fi identificat autorul, astfel încât cifra 58 757 reprezintă toate dosarele penale în care autorul nu a fost identificat încă, dar care sunt încă deschise. Cazurile în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive de oportunitate includ denunțurile respinse în cauze minore. Conform legislației slovene, dosarele soluționate cu o pedeapsă ori măsură impusă sau negociată de procuror (1 837) presupun renunțarea la urmărirea penală, așa că au fost incluse în numărul total al dosarelor în care s-a renunțat la urmărirea penală. Din cauză că procurorul nu poate dispune renunțarea la urmărirea penală dacă nu poate fi identificat autorul faptei, cifra "autor neidentificat" (58 757) ar trebui inclusă în numărul total al dosarelor în care urmărirea penală a încetat cu rezerve. În ceea ce privește numărul total al dosarelor în care procurorul a dispus renunțarea la urmărirea penală (74 930), trebuie să se țină cont de faptul că nu există consecvență la nivelul acestor cifre.

Elveția: diferența dintre cifrele din 2010 și 2012 poate fi explicată prin noua procedură penală. În 2011, cele două noi Coduri Federale de procedură civilă și de procedură penală au înlocuit cele 27 de coduri cantonale de procedură civilă și penală. Aceasta a condus la modificări fundamentale ale organizării judiciare în unele cantoane și ale normelor de procedură, în general. De exemplu, în procedura penală, instituția judecătorului de instrucție a fost desființată, acesta fiind înlocuit de un procuror care conduce ancheta penală, apoi formulează acuzațiile și pledează în instanță.

Marea Britanie-Scoția: datele se referă la anul financiar 2012-13. Numărul total al ordonanțelor nu corespunde numărului total de dosare primite, pentru că unele cazuri împotriva aceluiași acuzat au fost comasate și instrumentate în continuare într-un singur dosar. De asemenea, există un interval de timp între primirea unui dosar și o ordonanță finală, astfel încât unele dosare primite în 2012-2013 nu vor fi finalizate printr-o ordonanță în același an, iar unele dintre ordonanțele emise în 2012-13 se vor referi la cazuri raportate în anii anteriori. Cazurile în care încetează urmărirea penală pentru că nu a putut fi identificat autorul nu ajung la procurori. Dosarele în care încetează urmărirea penală datorită imposibilității încadrării ca infracțiune sau unei situații juridice specifice includ cazurile în care probele admisibile sunt insuficiente, cazurile în care a intervenit prescripția, cazurile care nu reprezintă infracțiuni și cazurile în care procurorul nu are competență. Dosarele în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive de oportunitate includ toate celelalte motive de încetare a urmăriii într-un dosar. Numărul dosarelor în care procurorii au dispus renunțarea la urmărirea penală din motive de oportunitate a crescut, în parte din cauza creșterii numărului de cazuri raportate. În plus, a existat un număr mare de dosare în care s-a dispus încetarea urmăririi penale în 2012-13 (inițial s-a dispus urmăririi penale, iar ulterior încetarea acesteia). În parte, aceasta se datorează și unor activități de „ordonare" a datelor, verificare și clasare a dosarelor vechi.

Israel: informațiile privind renunțarea la urmărirea penală nu sunt disponibile pentru cazurile Parchetului General, din cauza limitării sistemului computerizat al acestuia. Există informații disponibile pentru cazurile instrumentate de parchetele de la nivelul poliției: 1.NAP; 2. 22952; 3. 7986. În ceea ce privește dosarele primite: dosarele primite de procurori: 97907 (parchetele de la nivelul poliției - 69816; Parchetul General - 28091); dosarele în care procurorul a dispus renunțarea la urmărirea penală: 49158 (parchetele de la nivelul poliției - 32175 ; Parchetul General – 16983; dosarele în care procurorul a dispus trimiterea în judecată: 40456 (parchetele de la nivelul poliției - 35094; Parchetul General - 5362). Pentru toate datele privind dosarele gestionate de procurori, este important de menționat că dosarele sunt înregistrate diferit de parchetele de la nivelul poliției, Parchetul General, și managementul instanțelor. Numărul dosarelor în care parchetele de la nivelul poliției au dispus renunțarea la urmărirea penală include și dosarele primite în anii anteriori, pentru care s-a dispus încetarea în 2012. Numărul dosarelor în care s-a dispus trimiterea în judecată nu corespunde cu cifra furnizată ca răspuns la întrebarea 94 (numărul dosarelor penale judecate pe fond) pentru că această cifră nu include infracțiunile rutiere, anumite infracțiuni și toate arestările înainte de punerea sub acuzare. Din acest motiv, cifrele prezentate aici nu reflectă ceea ce am menționat atunci când am indicat că parchetele de la nivelul poliției instrumentează aproximativ 90% din dosarele penale. Numărul dosarelor în care se dispune trimiterea în judecată include și anumite dosare primite în anii anteriori. Numărul total al dosarelor în care procurorul a dispus renunțarea la urmărirea penală și al dosarelor în care s-a dispus trimiterea în judecată nu corespunde cu numărul total de dosare primite de procurori. Aceasta pentru că unele dosare au fost înaintate altor funcționari cu rol de procurori (de ex., din cadrul Ministerului); în unele dosare încă nu s-a luat o decizie; iar în unele situații, cazurile au fost soluționate cu o pedeapsă sau măsură (nu sunt disponibile informații în privința acestora).

Figure 10.9 Numărul cauzelor penale la nivelul instanţelor de fond instrumentate şi închise de către procurorii publici (numărul de cauze per procuror) în 2012 (Q55, Q107, Q109)

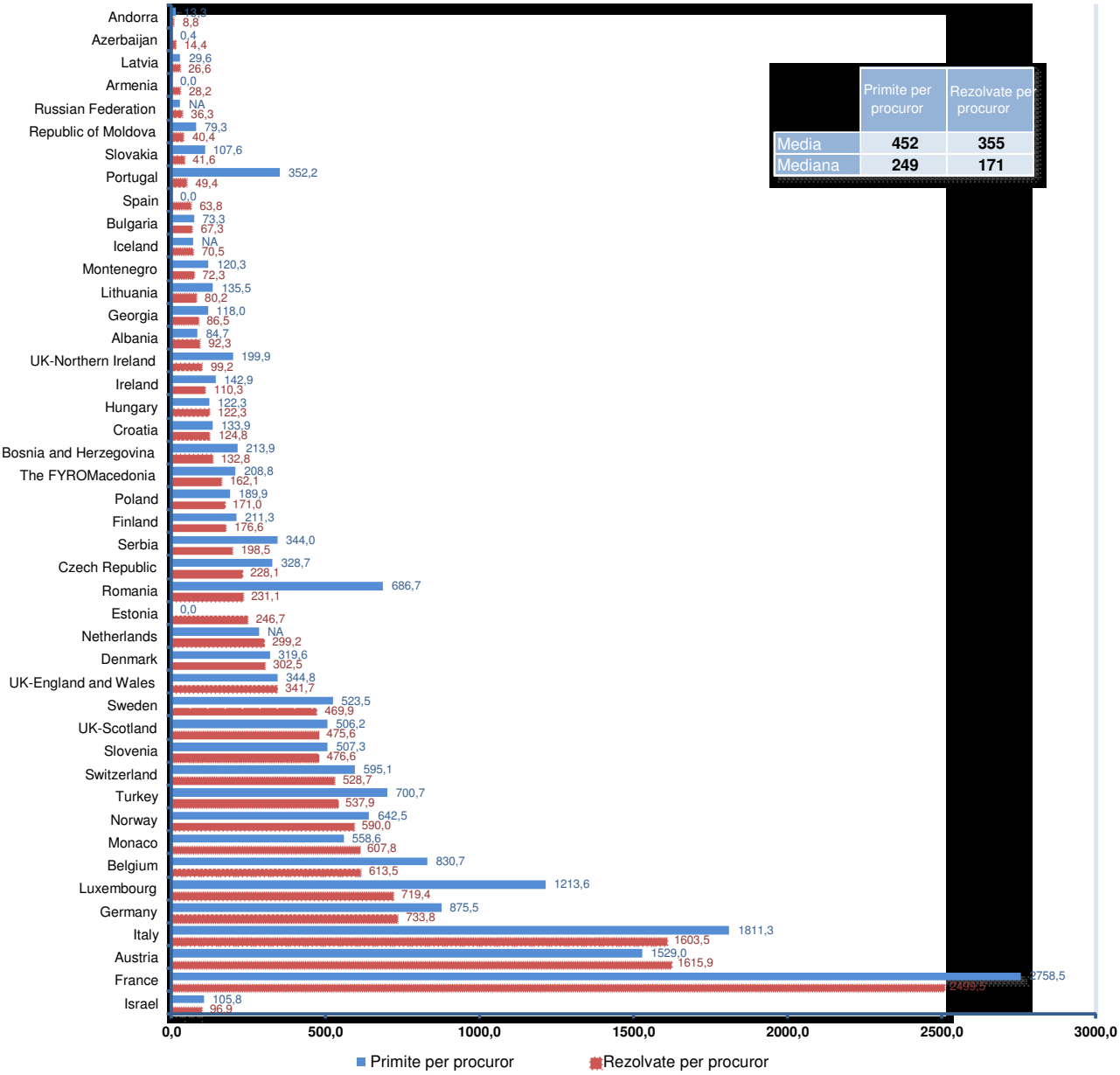

Se poate observa că statele sau entităţile cu cele mai mari numere de cauze noi per procuror (**Andorra**, **Franţa** şi **Germania)** au cele mai mici numere de procurori la 100 000 de locuitori. **Italia** este o excepţie deoarece există şi 1838 procurori fără pregătire juridică de specialitate în exerciţiu. Statele şi entităţile cu cel mai mic număr de cauze pe procuror se găsesc în estul Europei, însă ele au un număr mare de procurori la 100.000 de locuitori (în specal **Lituania**, **Letonia**, **Federaţia Rusă** şi **Republica Moldova**).

Figure 10.10 Numărul cauzelor penale la nivelul instanțelor de fond instrumentate și închise de către procurorii publici la 100.000 locuitori în 2012 (Q1, Q107)

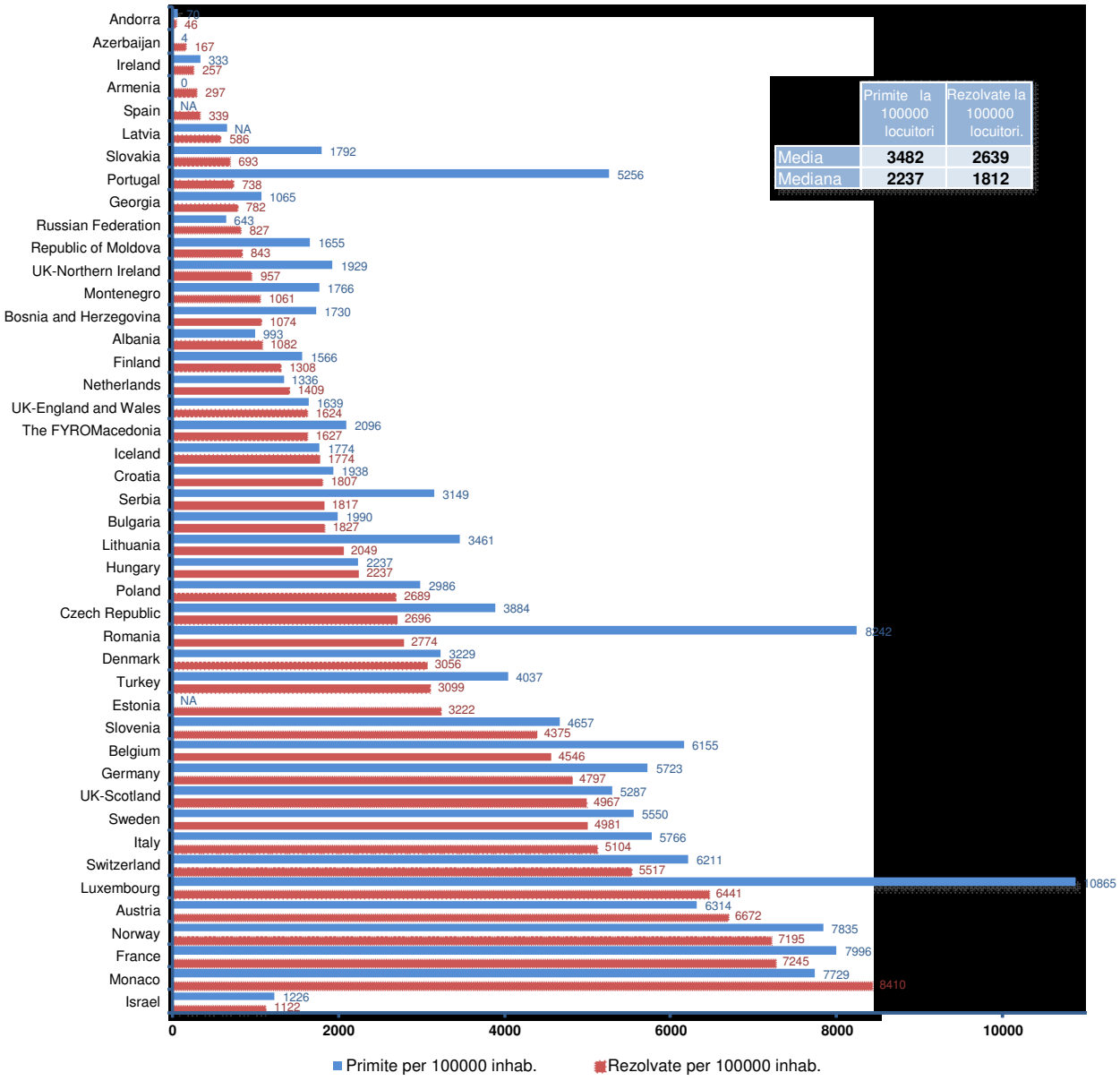

Figure 10.11 Indicele de soluționare (CR) pentru cauzele instrumentate de procurorii publici în 2012 (Q107)

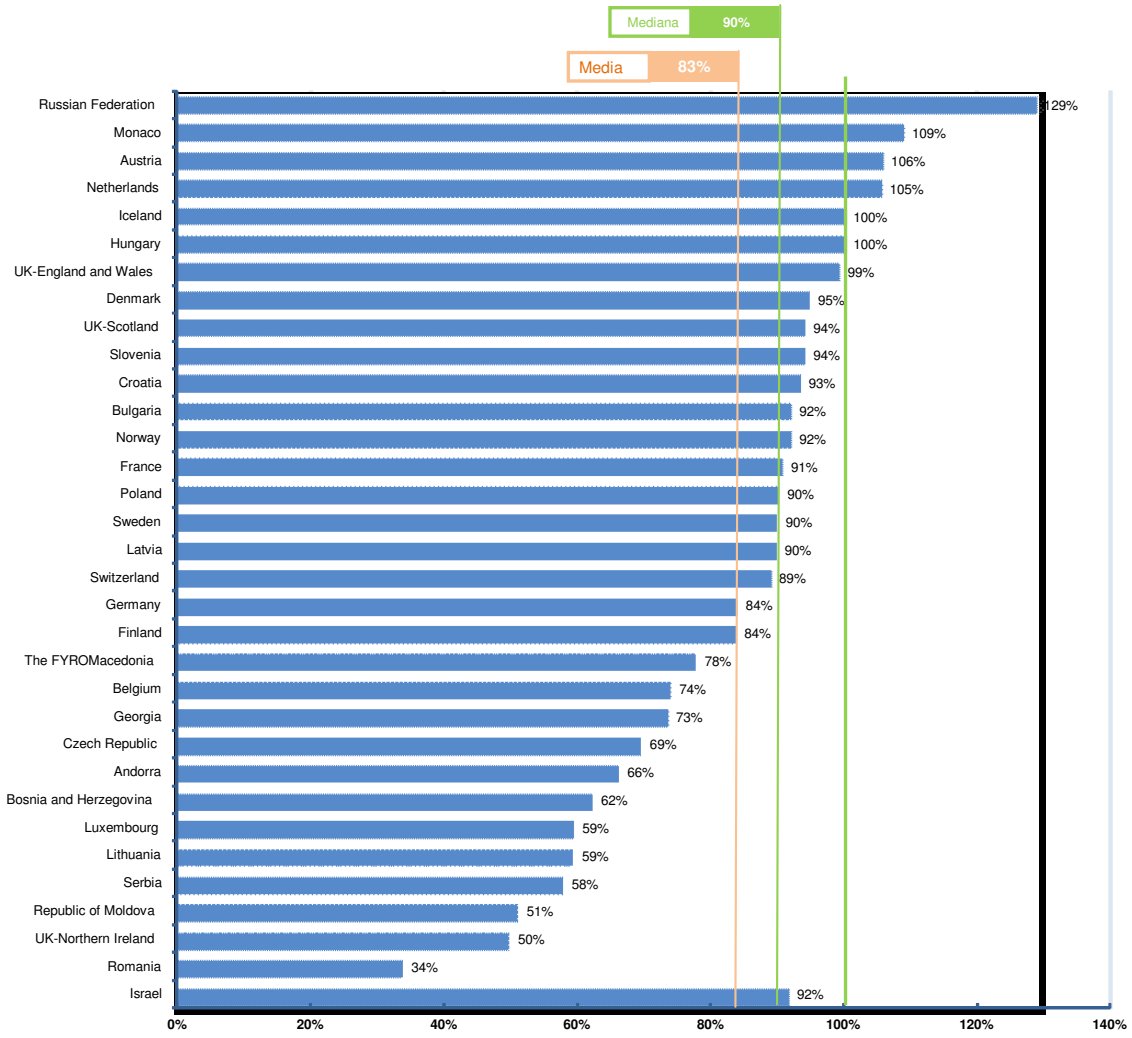

Metodologia pentru calcularea ratei de soluţionare este prezentată la capitolul 9. Pentru cauzele gestionate de procuror, RS se calculează prin împărţirea numărului de cauze clasate la numărul de cauze noi. Numărul cauzelor clasate se calculează drept suma cauzelor întrerupte, cauzele soluţionate printr-o sancţiune sau măsură de altă natură şi cauzele aduse pe rolul instanţei. Treizeci şi trei de state sau entităţi sunt în această categorie.

În majoritatea ţărilor, procurorii nu pot face faţă numărului mare de cauze noi. În doar 7 state sau entităţi numărul de cauze finalizate a fost mai mare decât numărul cauzelor noi. **Federaţia Rusă** are performanţe net pozitive. 17 state au o rată de cauze finalizate - cauze noi sub 90%. Mai exact, **România**, **Irlanda de Nord (MB)** şi **Republica Moldova** sunt statele care întâmpină cele mai mari dificultăţi în a echilibra cauzele finalizate cu cele noi.

Figura 10.12 Numărul de cauze primite spre instrumentare de către procurori raportat la 100.000 locuitori între 2006 și 2012 (Q107)

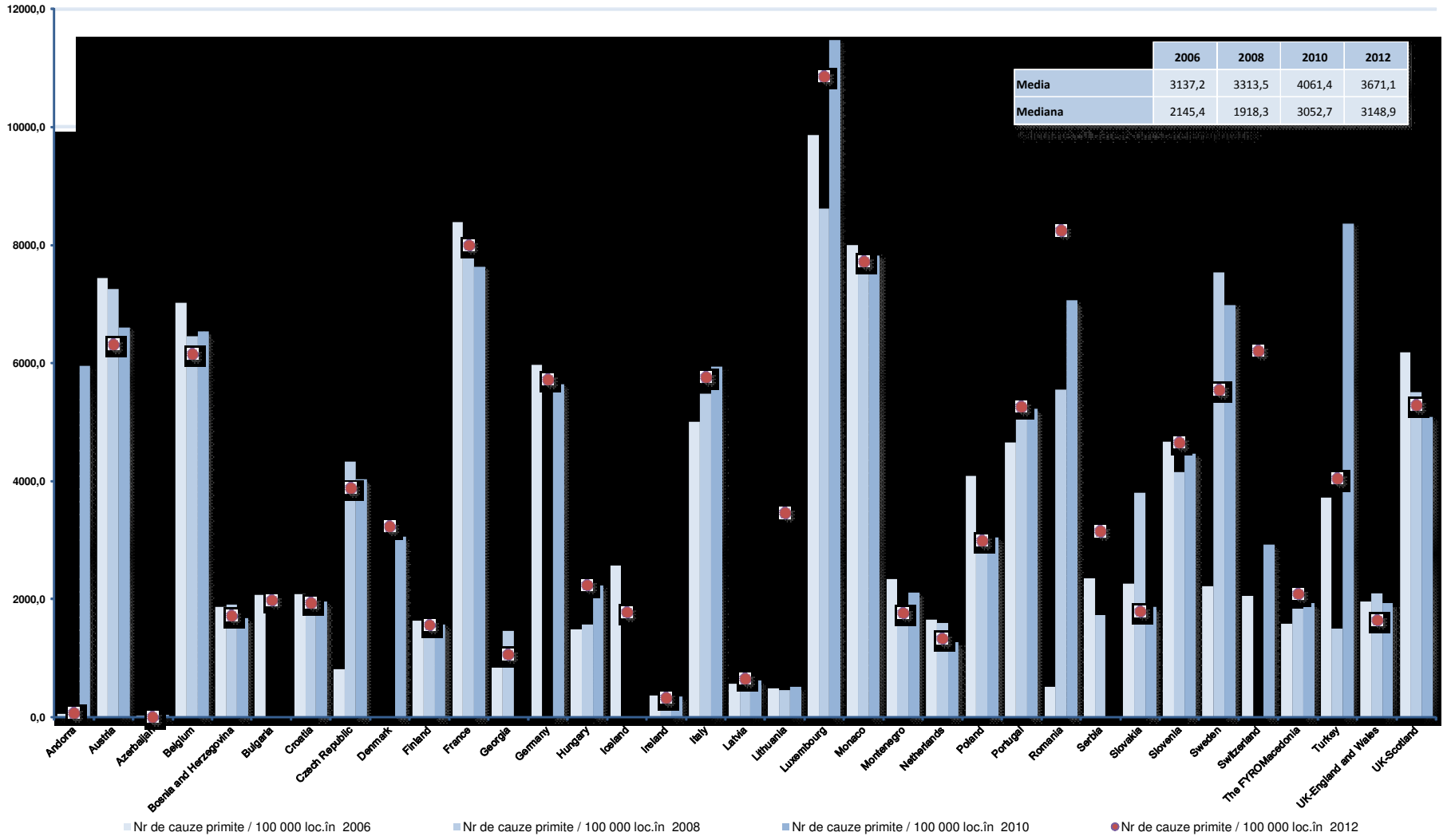

	2006	2008	2010	2012
Media	3137,2	3313,5	4061,4	3671,1
Mediana	2145,4	1918,3	3052,7	3148,9

Comentarii:

Andorra: cifrele din 2010 includ cauze penale în care a acţionat procurorul, iar cele din 2012 doar cauzele penale primite direct de procuror.
Lituania: numărul mai mare de urmăriri penale şi volumul de lucru mai mare al parchetelor depind de situaţia economică şi de priorităţile economice naţionale. În plus, numărul mai mare de anchete penale rezultă direct din Legea privind violenţa în familie care a intrat în vigoare îla 15 decembrie 2011. Legea obligă începerea urmăririi penale pentru fiecare incident de violenţă în familie.
Elveţia: diferenţe dintre cifrele din 2010 şi 2012 se explică prin noua procedură penală. În 2011, cele două Coduri Federale noi de Procedură Civilă şi Procedură Penală au înlocuit cele 27 de coduri cantonale de procedură civilă şi penală. Aceasta a dus la o schimbare fundamentală a structurii judiciare din anumite cantoane şi a legii procedurale în general. De exemplu, în anumite proceduri penale, s-a eliminat rolul judecătorului de instrucţie care a fost înlocuit cu un procuror care conduce ancheta penală şi apoi pune sub acuzare şi instrumentează cauza în faţa instanţelor de competenţă penală.

Acest tabel include 35 de state sau entităţi. Pentru majoritatea statelor, numărul de cauze a rămas stabil între 2010 şi 2012, cu câteva creşteri notabile în **Lituania, România** şi **Elveţia.** A scăzut numărul cauzelor noi per procuror la 100.000 de locuitori în **Turcia** şi **Suedia.**

Acest grafic nu permite măsurarea volumului de lucru al procurorilor în funcţie de numărul de cauze pe care le-au instrumentat. Într-adevăr, trebuie deosebit foarte clar între statele care includ numărul total de cauze primite de parchete (de exemplu, **Franţa**) şi cele care exclude cauzele în care poliţia nu a putut identifica făptaşul (**Olanda**).

Tabelul 10.13 Numărul de cauze finalizate printr-o pedeapsă sau o măsură impusă sau negociată de către procuror și cauzele trimise în judecată de către procuror în 2012 (Q107)

State/entități	Per procuror		Per 100.000 locuitori		Raportul între cauze trimise în judecată / finalizate prin aplicarea unei pedepse
	Cauze finalizate printr-o pedeapsă sau o măsură impusă sau negociată	Cauze trimise în judecată	Cauze finalizate printr-o pedeapsă sau o măsură impusă sau negociată	Cauze trimise în judecată	
Albania	NC	22,0	NC	258,2	**NC**
Andorra	NC	8,8	NC	45,9	**NC**
Armenia	14,1	NC	149,1	NC	**NC**
Austria	69,9	203,3	288,8	839,6	**2,9**
Azerbaidjan	NC	8,9	NC	103,0	**NC**
Belgia	11,5	23,4	84,9	173,7	**2,0**
Bosnia și Herțegovina	51,1	53,3	413,5	431,1	**1,0**
Bulgaria	NC	21,0	NC	571,0	**NC**
Croația	4,3	35,1	62,7	508,2	**8,1**
Cipru	NC	NC	NC	NC	**NC**
Republică Cehă	NC	66,9	NC	790,7	**NC**
Danemarca	79,9	159,3	807,5	1 609,3	**2,0**
Estonia	10,1	52,6	132,5	686,3	**5,2**
Finlanda	2,0	149,5	14,7	1 107,2	**75,2**
Franța	331,7	330,5	961,4	958,1	**1,0**
Georgia	19,5	22,5	176,1	203,4	**1,2**
Germania	37,6	205,7	245,6	1 345,0	**5,5**
Grecia	NC	NC	NC	NC	**NC**
Ungaria	9,2	83,3	167,6	1 522,8	**9,1**
Islanda	5,3	55,7	132,4	1 402,8	**10,6**
Irlanda	NC	66,6	NC	155,1	**NC**
Italia	NC	356,2	NC	1 133,9	**NC**
Letonia	3,1	20,4	68,8	450,9	**6,6**
Lituania	NC	31,2	NC	797,5	**NC**
Luxemburg	23,2	293,9	207,8	2 630,9	**12,7**
Malta	NC	NC	NC	NC	**NC**
Republica Moldova	10,1	15,5	209,9	324,2	**1,5**
Monaco	49,2	208,4	680,8	2 883,6	**4,2**
Muntenegru	11,2	61,0	164,8	895,8	**5,4**
Olanda	102,2	150,0	481,0	706,3	**1,5**
Norvegia	152,1	134,4	1 854,7	1 638,8	**0,9**
Polonia	NC	62,4	NC	980,6	**NC**
Portugalia	NC	49,4	NC	737,6	**NC**
România	NC	16,6	NC	198,8	**NC**
Federația Rusă	9,8	26,4	224,3	602,3	**2,7**
Serbia	1,3	82,7	12,1	756,9	**62,7**
Slovacia	9,4	32,2	156,3	536,9	**3,4**
Slovenia	9,7	70,4	89,2	646,2	**7,2**
Spania	NC	63,8	NC	338,9	**NC**
Suedia	79,3	198,7	841,1	2 106,7	**2,5**
Elveția	413,4	12,3	4 314,2	127,9	**0,0**
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	NC	59,2	NC	594,5	**NC**
Turcia	NC	224,3	NC	1 292,5	**NC**
Ucraina	NC	NC	NC	NC	**NC**
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	NC	311,5	NC	1 480,9	**NC**
Marea Britanie - Irlanda de Nord	NC	NC	NC	NC	**NC**
Marea Britanie - Scoția	169,4	167,1	1 769,0	1 745,0	**1,0**
Media	62,6	102,8	544,8	885,8	**9,1**
Mediana	14,1	62,4	207,8	737,6	**3,2**
Minima	1,3	8,8	12,1	45,9	**0,0**
Maxima	413,4	356,2	4 314,2	2 883,6	**75,2**
Israel	NC	43,7	NAP	506,7	**NC**

27 de state sau entităţi au declarat că procurorii au putut impune sau negocia o pedeapsă sau o măsură (în unele cazuri a fost nevoie de girul unei hotărâri judecătorești). Volumul de lucru al instanţelor se poate reduce în aceste state sau entităţi. În **Bosnia şi Herţegovina**, **Franţa**, **Georgia**, **Elveţia** şi **Marea Britanie-Scoţia**, este semnificativ numărul cauzelor finalizate cu pedepse sau măsuri negociate față de cauzele trimise în judecată. Dimpotrivă, în **Finlanda, Island, Luxemburg** şi **Serbia,** procurorii nu şi-au exercitat des această competenţă.

Figura 10.14 Numărul de cauze trimise în judecată de procurori raportat la 100.000 locuitori între 2006 și 2012 (Q107)

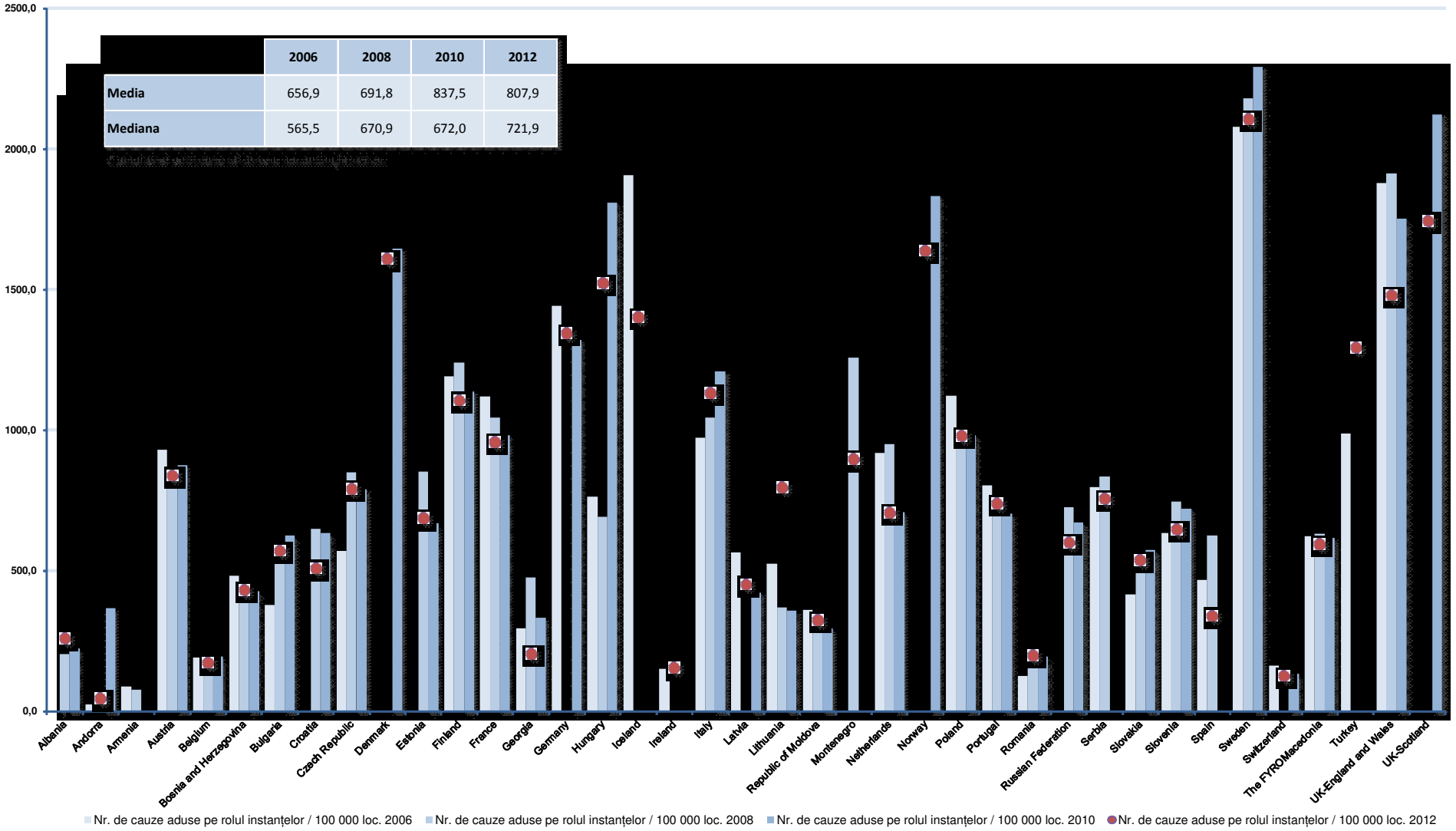

	2006	2008	2010	2012
Media	656,9	691,8	837,5	807,9
Mediana	565,5	670,9	672,0	721,9

10.4 Tendinţe şi concluzii

Funcţiile şi statutul parchetelor (vezi următorul capitol 11) şi personalul auxiliar pot depinde de statul membru. Cu toate acestea, funcţia de trimitere în judecată a persoanelor suspectate a fi săvârşit o infracţiune este centrală în toate ţările.

Au avut loc reforme majore pentru a extinde competenţa parchetului în etapa de urmărire (**Austria** şi **Elveţia**) sub supravegherea unui judecător pentru a evita încălcarea drepturilor individuale, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului.

Cel mai mare număr de procurori se găseşte în ţările din Europa de Est (**Bulgaria, Lituania, Letonia, Republica Moldova, Federaţia Rusă, Ucraina**) dar şi în **Islanda.** 7 state (**Marea Britanie-Anglia şi Ţara Galilor, Austria, Franţa, Grecia, Irlanda, Italia şi Olanda**) au mai puţin de 5 procurori la 100.000 de locuitori. Există o stabilitate relativă a evoluţiei numărului procurorilor în ultimii ani, deşi situaţia diferă de la un stat la altul.

Volumul de lucru al instanţelor de materie penală depinde de competenţele parchetului de a clasa sau nu o cauză fără urmărire sau de a propune o sancţiune negociată, cu sau fără intervenţia unui judecător pentru a autoriza sau a valida această măsură. Este de reţinut că în unele state, unele atribuţii sunt îndeplinite de ofiţerii de poliţie în timpul anchetei sau urmăririi penale şi prin participarea la audieri.

Volumul de lucru al procurorilor depinde de domeniul acestora de intervenţie în materie penală (jumătate din state le conferă autoritatea de executare a sancţiunilor), dar şi în alte materii externe. În aproape jumătate din state, procurorii intervin pentru a asigura respectarea legii în procedurile civile sau administrative. În 18 state, în cauze civile, procurorii apără interesul persoanelor vulnerabile (minori, persoane cu incapacitate juridică…) şi au un rol şi în cauze cu privire la statutul persoanei şi dreptul familiei (stare civilă, naţionalitate, drepturi parentale, adopţie...) sau în anumite domenii de interes public (faliment, imigrare...). Orice comparaţie între statele membre trebuie să ţină cont de această situaţie.

La nivel european, numărul cauzelor pe care procurorii le primesc şi le aduc în faţa instanţei pot fi un indicator bun (ce necesită nuanţare ţinând cont de cele de mai sus) cu privire la volumul de lucru al judecătorilor şi procurorilor comparativ cu rata efectivului acestora la numărul de locuitori. Se pare că în unele ţări, povara parchetului este majoră ţinând cont de numărul mic de procurori la 100.000 de locuitori şi de un număr foarte mare de cauze cu care se confruntă.

Statele sau entităţile cu cele mai mari numere de cauze noi per procuror (**Andorra**, **Franţa** şi **Germania)** au cele mai mici numere de procurori. Statele şi entităţile cu cel mai mic număr de cauze pe procuror se găsesc în estul Europei, însă ele au un număr mare de procurori la 100.000 de locuitori (în special **Lituania**, **Letonia**, **Federaţia Rusă** şi **Republica Moldova**).

În majoritatea statelor sau entităţilor, per total, procurorii nu pot face faţă volumului de cauze ce trebuie soluţionate. În doar 7 state sau entităţi numărul de cauze finalizate a fost mai mare decât numărul cauzelor noi. **Federaţia Rusă** are performanţe net pozitive. 17 state au o rată de cauze finalizate - cauze noi sub 90%. Mai exact, **România**, **Irlanda de Nord (MB)** şi **Republica Moldova** sunt statele care întâmpină cele mai mari dificultăţi în a echilibra cauzele finalizate cu cele noi.

Capitolul 11. Statutul și cariera judecătorilor și procurorilor

Judecătorii personifică sistemul judiciar. Publicul se așteaptă ca judecătorii să fie independenți și imparțiali în practica judiciară de-a lungul carierei lor, și ca aceste principii să fie respectate, de asemenea, în legătură cu selecția și numirea judecătorilor. Nivelul așteptat al abilităților și competențelor profesionale ar trebui să fie pe măsura salariilor plătite judecătorilor, care, la rândul lor, ar trebui să fie pregătiți să li se evalueze performanța. Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE) afirmă în Avizul său nr 1 (2001): *„Independența lor nu este o prerogativă sau un privilegiu în propriul lor interes, ci în interesul statului de drept și a celor care caută și așteaptă dreptate."* În același aviz, CCJE subliniază că: *„orice decizie referitoare la numirea unui judecător sau la cariera acestuia ar trebui să se bazeze pe criterii obiective și să fie luată de o autoritate independentă sau supusă unor garanții, pentru a se asigura că ea nu a fost luată decât pe baza unor astfel de criterii"* (CCJE Avizul nr 1 (2001) par. 37).

Având în vedere diversitatea statutului procurorului, în conformitate cu statele membre sau entități ale Consiliului Europei, nu este posibil să se aplice în mod egal principiile de mai sus, urmate de judecători, în cazul procurorilor. Recomandarea Rec (2000) 19 privind rolul Parchetelor în sistemul de justiție penală prevede că: *„selecția (...) procurorilor este efectuată în conformitate cu proceduri corecte și imparțiale care personifică garanții împotriva oricărei abordări care favorizează interesele unor grupuri specifice și exclud discriminarea (...)".* Cu toate acestea, o comparație între aceste două profesii, atât similare, cât și diferite, este necesară, deoarece interacțiunea lor este esențială pentru funcționarea unui sistem judiciar ce se află în întregime în slujba publicului.

11.1 Selecția și numirea în funcţie

11.1.1 Selecția şi numirea judecătorilor

Modul în care judecătorii sunt recrutați este un subiect sensibil, deoarece are un impact asupra independenței de care se bucură judecătorii în exercitarea funcțiilor lor. Este unul dintre principalii parametri utilizați de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru a determina dacă există un tribunal independent în sensul articolului 6§1 al CEDO (Kleyn și alții v. Olanda, dosarele nr. 39343/98, 39651/98, 43147/98 și 46664/99, 6/05/2003, § 190). Standardele europene în acest domeniu nu se bazează pe una sau mai multe proceduri, dar fac conformitatea alegerilor statelor dependentă de existența unor garanții suficiente împotriva riscului unor numiri care nu sunt bazate pe criterii obiective (Recomandarea R (94) 12 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind independența, eficiența și rolul judecătorilor, 13/10/1994, § 1c); *Principiile de bază privind independența justiției*, rezoluțiile Adunării Generale a ONU 40/32 din 29/11/1985 și 40/146 din 13/12/1985, § 10). Ca urmare, statele membre aplică mai multe metode de selecţie diferite, care se reflectă în tabelul de mai jos.

Tabel 11.1 Modalități de selecţie a judecătorilor (Q110, Q110.1)

State/entități	Examen competitiv	Procedură de selecție pentru specialiști în drept cu o îndelungată experiență de lucru	Combinaţie a ambelor metode	Altele	Prevederi specifice pentru facilitarea egalității de gen
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaijan					
Belgium					
Bosnia and Herzegovina					
Bulgaria					
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic					
Denmark					
Estonia					
Finland					
France					
Georgia					
Germany					
Greece					
Hungary					
Iceland					
Ireland					
Italy					
Latvia					
Lithuania					
Luxembourg					
Malta					
Republic of Moldova					
Monaco					
Montenegro					
Netherlands					
Norway					
Poland					
Portugal					
Romania					
Russian Federation					
Serbia					
Slovakia					
Slovenia					
Spain					
Sweden					
Switzerland					
The FYROMacedonia					
Turkey					
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Numărul de țări	18	7	15	17	7
Israel					

Majoritatea statelor membre recrutează judecătorii pe baza unui concurs și, foarte des, în funcție de experiența candidatului (combinație a celor două). Uneori, procedura variază în funcție de calificările candidatului și mandatul solicitat (**Croația**, **Estonia**, **Franța**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Slovenia**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**, de exemplu).

În unele state membre, este necesară o experiență juridică solidă pentru a fi numit ca judecător (**Albania**, **Austria**, **Irlanda**, **Norvegia**, **Elveția**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**, **Marea Britanie-Scoția**). Caracteristica sistemului în **Islanda** se află în alegerea între experiența ca jurist sau în calitate de membru al Parlamentului. În alte state membre, o astfel de experiență este un al doilea mod de a fi numit în funcția de

judecător, alături de un concurs pentru mai mulți stagiari (**Estonia**, **Franța**, **Slovenia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Turcia**).

În ceea ce privește alte modalități specifice de selecție a judecătorilor, **Finlanda** și **Suedia** au indicat că judecătorii sunt, în general, numiți după o pregătire practică în instanțe. În **Danemarca**, statutul de judecător ad-interim, achiziționat în urma unei concurs și pe baza experienței juridice al solicitantului, este o condiție prealabilă pentru numirea în funcția de judecător, deoarece nu există nici un examen de admitere oficială. De asemenea, în **Ungaria**, deși concurența deschisă este etapa-cheie, candidații trebuie să fi lucrat cel puțin un an într-un post în care pot fi evaluate abilitățile lor profesionale (ca grefier, de exemplu). Judecătorii din **Monaco**, de asemenea, trebuie să fi activat timp de doi ani ca judecători auxiliari, după ce au trecut un concurs deschis înainte de a fi numit într-un post permanent. **Slovenia** impune solicitanților să treacă un examen național și să aibă experiență de cel puțin trei ani. În **Croația**, înainte de reforma din 2013, candidații care nu erau deja judecători trebuiau să fi trecut deja examenul național al avocaților și să aibă o experiență profesională juridică pentru a avea dreptul de a participa la examenul organizat de către Consiliul Național Judiciar. În 2013, a fost creat un Colegiu Național al Serviciului Judiciar, dar experiența profesională este încă un mijloc alternativ de acces la funcția de judecător. În **Estonia**, candidații care au promovat examenul competitiv deschis participă doi ani de formare obligatorie, care este urmată de un examen formal și un „control de securitate". Sistemul din **Georgia** se bazează pe rezultatele unui concurs deschis, experiență profesională și formare obligatorie timp de 10 luni.

Figura 11.2 Componența autorităților competente pentru selecția judecătorilor (Q111)

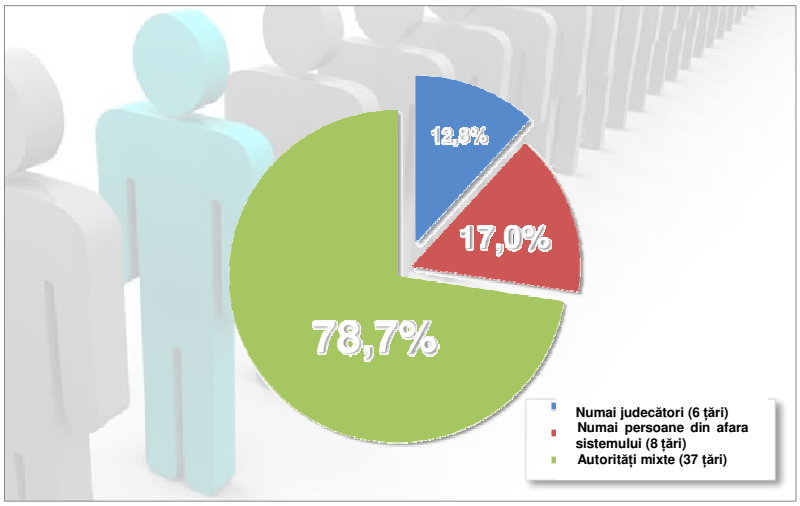

Indiferent de modalitățile de selecție, este important ca autoritățile competente pentru selecția judecătorilor să aibă un anumit grad de independență. O mare majoritate a statelor sau entităților membre au autorități mixte (judecători și persoane din afara puterii judecătorești) care asigură selecția. Într-un număr limitat de state sau entități, selecția este de competența unei autorități non-judecătorești (**Andorra**, **Republica Cehă**, **Malta**, **Serbia**, **Ucraina** și **Marea Britanie-Irlanda de Nord**), sau se află exclusiv în mâinile judecătorilor (**Cipru**, **Ungaria**, **Letonia** și **Luxemburg**). În **Germania** și **Elveția**, cele trei tipuri de autoritate sunt fondate la nivelul entităților federale, în funcție de sistemele lor.

În multe state membre, un consiliu pentru sistemul judiciar (**Andorra**, **Albania**, **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Croația**, **Cipru**, **Franța**, **Georgia**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Serbia**, **Slovacia**, **Spania**, **Suedia**, **Turcia**) sau un consiliu special pentru numirea judecătorilor (**Azerbaidjan**, **Danemarca**, **Estonia**, **Finlanda**, **Ungaria**, **Islanda**, **Irlanda**, **Letonia**, **Luxemburg**, **Olanda**, **Norvegia**, **Federația Rusă**, **Slovenia**, **Suedia**, **Elveția** în cazul unor cantoane, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția**) joacă un rol important. Aceste organisme sunt independente și, adesea, sunt compuse din membri ai sistemului judiciar și practicieni în domeniul juridic. În timp ce gradul de implicare a acestora variază de la puterea de a face propuneri (în cele mai multe state membre) la cea de a numi în mod oficial (**Andorra**, **Bosnia și Herțegovina**, **Cipru**, cu excepția judecătorilor Curții Supreme, **Georgia**, **Muntenegru**), ele sunt, în orice caz, o garanție solidă a calității procedurilor de selecție în ceea ce privește obiectivitatea.

În multe state sau entități, autoritatea însărcinată cu numirea oficială a judecătorilor este șeful statului, acționând conform propunerilor înaintate de Consiliul Judiciar (**Albania**, cu excepția judecătorilor Curții Constituționale și Curții Supreme, **Austria** și **Islanda**, pentru judecătorii Curții Supreme, **Danemarca**, unde Regina acționează la propunerea ministrului Justiției, care acționează conform recomandării Consiliului Numirilor Judiciare; **Franța**; **Finlanda**, **Irlanda**, **Lituania**, cu excepția judecătorilor Curții Supreme; **Republica Moldova**; **Monaco**; **Olanda**, **Slovacia** și **Ucraina**), guvernul (**Norvegia**, **Germania** în unele landuri, **Suedia**), ministrul Justiției (**Austria**, cu excepția judecătorilor Curții Supreme) sau un alt ministru (**Islanda**, ministrul de Interne este responsabil pentru judecătorii tribunalelor districtuale). În **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, Lordul Cancelar sau Regina, în **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, Comisia Numirilor Judiciare a Irlandei de Nord sau Lordul Cancelar ca reprezentant al Reginei și în **Marea Britanie-Scoția**, Regina la recomandarea primului ministru scoțian, acționând conform Comitetului pentru Numirile Judiciare, numesc judecători.

Trebuie subliniat faptul că, în conformitate cu jurisprudența consacrată a Curții Europene a Drepturilor Omului, se admite numirea judecătorilor de către Executiv sau Legislativ, cu condiția ca persoanele numite să fie libere de orice influență sau presiune în îndeplinirea rolului lor judecătoresc (Flux vs. Moldova (nr 2), cererea nu 31001/03, 3/10/2007, § 27; Zolotas vs. Grecia, cererea nr 38240/02, 30/11/2005, § 24).

Numirile de către Legislativ prin alegeri sunt mai puțin frecvente. În **Slovenia** și **Serbia**, Parlamentul alege judecătorii, la propunerea Consiliului Judiciar. În **Lituania**, judecătorii Curții Supreme sunt aleși de către *Seimas*, la propunerea Președintelui Republicii, în timp ce în **Estonia**, ei sunt aleși de către Parlament la propunerea preşedintelui Curții Supreme (ales de Parlament la propunerea șefului statului). În mod similar, judecătorii de la Curtea Supremă și Curtea Supremă de Drept Comercial a Federației Ruse sunt aleși de către camera superioară a Parlamentului rus la recomandarea șefului statului și în lumina avizului președinților acestor instanțe. În Elveția, judecătorii instanțelor de apel și de la Curtea Supremă sunt numiți de către parlamentele cantonale și de către Parlamentul Federal la recomandarea partidelor politice și, în cele mai multe cazuri, după examinarea solicitărilor lor de către o comisie parlamentară.

În cazul tribunalelor specializate, unele state au ales să numească judecătorii de către colegii lor (**Franța**: judecătorii din cadrul tribunalelor de litigii de muncă responsabile pentru litigiile între angajatori și judecătorii de la tribunalelor de litigii de muncă responsabile pentru litigiile privind contractele de muncă).

Cazurile în care sistemul judiciar are dreptul de a propune sau de a recomanda candidații sunt încă rare. În **Cipru**, judecătorii de la Curtea Supremă sunt numiți de către Președintele Republicii dintre toți judecătorii, la recomandarea Curții Supreme. În **Federația Rusă**, alți judecători decât cei de la Curtea Supremă de Justiție sau Curtea Supremă de Drept Comercial sunt numiți de către șeful statului, la recomandarea președinților celor două instanțe supreme menționate mai sus, în jurisdicțiile lor respective. În plus, în **Estonia**, judecătorii din instanțele de fond și de apel sunt numiți de către Președintele Republicii la propunerea plenului Curții Supreme.

Nici nu este cu totul neobişnuit nemaiauzit ca încredinţarea competenţei de numire oficială să se facă în favoarea unor autorități judiciare. De exemplu, în **Elveția**, judecătorii de la instanțele de fond sunt numiți de către instanțele judecătorești cantonale (sau aleși de către cetățeni). În **Cipru**, toți judecătorii care compun Consiliul Național Judiciar sunt numiți de către acest organism. În **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**", judecătorii instanțelor de bază sunt aleși de către Consiliul Instanțelor. În **Spania**, candidații pentru funcția de judecător dau o serie de examene în fața unui „tribunal de selecție" format din judecători de la diferite niveluri și alți practicieni în domeniul juridic, care sunt numiți de către Consiliul General Judiciar.

În **Italia** sau **Malta**, procesul de selecție este gestionat exclusiv de către Guvern, în special de către Ministrul Justiției. În **Republica Cehă**, Președintele Republicii numește judecătorii, la propunerea Ministrului Justiției. Pentru candidații pentru posturile de judecător la Curtea Supremă, este necesar acordul Președintelui Curții Supreme. În **Republica Cehă** nu există un Consiliu Național Judiciar. În schimb, fiecare instanță are propriul său Consiliu Judiciar, care este un organism consultativ și care își exprimă opinia cu privire la candidații pentru postul de președinte sau vicepreședinte la nivel profesional și din alte puncte de vedere organizatorice.

11.1.2 Selecţia şi numirea în funcţie a procurorilor

În ceea ce privește procurorii, unele state sau entități fac o distincție între procedurile de selecție și numire ale unui Procuror General sau un Procuror al Statului și procedurile legate de un procuror *obișnuit*, deoarece primele sunt responsabile pentru efectuarea controlului și elaborarea politicilor penale și sunt mai influențate de politică (a se vedea, de exemplu **Andorra**, **Finlanda**, **Muntenegru**, **Slovacia**, **Slovenia** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**).

Tabel 11.3 Modalități de selecție a procurorilor (Q116)

State/entități	Examen competitiv	Procedură de selecție pentru specialiștii în drept cu experiență îndelungată de lucru	Combinație a ambelor metode	Altele
Albania			■	
Andorra				■
Armenia			■	
Austria				■
Azerbaijan	■			
Belgium			■	
Bosnia and Herzegovina			■	
Bulgaria	■			
Croatia				■
Cyprus				■
Czech Republic	■			
Denmark	■			
Estonia			■	
Finland				■
France	■			
Georgia	■			
Germany	■		■	
Greece	■			
Hungary			■	
Iceland		■		
Ireland		■		
Italy	■			
Latvia	■			■
Lithuania			■	
Luxembourg	■			
Malta		■		
Republic of Moldova	■			
Monaco				■
Montenegro			■	
Netherlands			■	
Norway			■	
Poland			■	
Portugal	■			
Romania	■			
Russian Federation				■
Serbia			■	■
Slovakia				■
Slovenia			■	
Spain	■			
Sweden			■	
Switzerland		■		
The FYROMacedonia				■
Turkey	■		■	
Ukraine		■		
UK-England and Wales			■	
UK-Northern Ireland			■	
UK-Scotland				■
Numărul de țări	16	5	18	12
Israel				■

Majoritatea statelor sau entităților aplică ambele metode de selecție (examen competitiv și experiența profesională).

Printre cele 12 state sau entități care au indicat „alte modalități” de selecție, **Finlanda** a precizat că procurorii au fost recrutați după dobândirea unei diplome în Drept și, cel mai adesea, după o perioadă de probă de un an. În **Federația Rusă**, trebuie făcută o distincție între două etape: un proces de selecție inițial bazat pe rezultatele unei serii de examene și o evaluare inițială realizată la șase luni de la selecțiea de noi procurori. În **Croația**, perioada de stagiatură care precede numirea ca procuror de către Consiliul Național Judiciar se obține în urma unui proces de selecție organizat de Comitetul de Selecție a Stagiarilor. Experiență profesională este un mijloc alternativ de acces la postul de procuror. Pe de altă parte, în **Marea Britanie-Scoția**, funcția de procuror este încredințată persoanelor cu calificări juridice și experiență suficiente, prin intermediul unei proceduri publice obiective. Deși în **Italia** examene competitive sunt regula generală, Procurorul General-șef poate numi orice altă persoană ca procuror, cum ar fi un judecător cu un anumit grad de experiență. În **Slovacia,** sistemul este similar, deoarece Procurorul General Principal poate acționa în afara procedurii obișnuite de selecție a stagiarilor și poate numi pe oricine îndeplinește condițiile legale și a trecut examenul organizat de către Academia Judiciară al Republicii Slovace pentru stagiari la sfârșitul formării de trei ani. Modul de selecție a judecătorilor și procurorilor este diferit în funcție de state sau entități, de exemplu pentru că autoritatea competentă nu este aceeași: **Albania**, **Andorra**, **Armenia**, **Austria**, **Azerbaidjan**, **Cipru**, **Danemarca**, **Estonia**, **Georgia**, **Ungaria**, **Islanda**, **Letonia**, **Malta**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Federația Rusă**, **Slovacia**, **Suedia**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția** (a se vedea figurile 11.1 și 11.3).

Figura 11.4 Componența autorităților competente pentru selecția procurorilor (Q117)

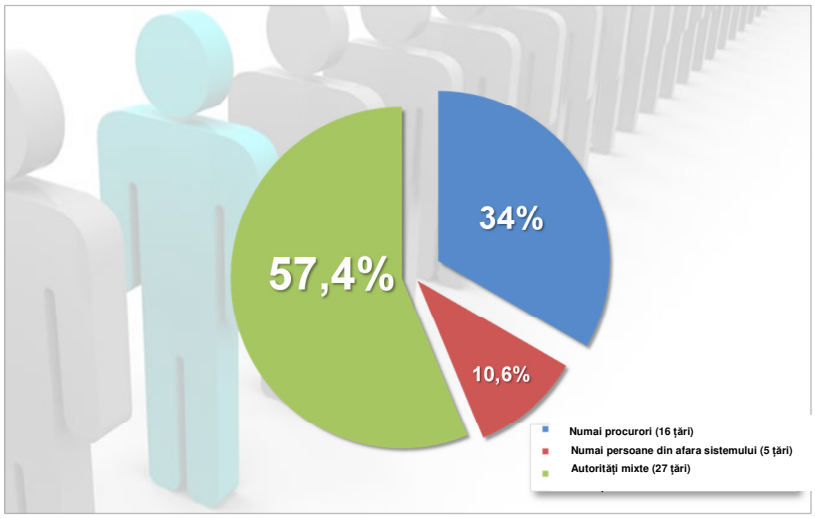

Cele mai multe dintre state sau entități încredințează selecția procurorilor autorităților mixte formate din procurori și non-procurori: **Armenia**, **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Croația**, **Danemarca**, **Estonia**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Islanda**, **Italia**, **Lituania**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Olanda**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Serbia**, **Slovenia**, **Spania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Turcia** și **Marea Britanie-Scoția**.

În cele mai multe state sau entități, procurorul este, pe de o parte, un actor al sistemului judiciar, și, pe de altă parte, un reprezentant al puterii de stat (uneori executive), ca urmare a funcției sale specifice. El/ea este, de asemenea, în unele state, independent de puterile judiciare și executive. Prin urmare, modalitățile de selecție a procurorilor pot indica modul în care au fost echilibrate puterile în cadrul statelor. În unele state, de exemplu în **Federația Rusă**, procurorii sunt independenți de puterile legislativă, executivă și judecătorească. Următoarele țări au indicat că puterea executivă are o influență substanțială asupra numirii procurorilor: **Albania**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Islanda**, **Italia**, **Slovenia**, **Turcia** și **Ucraina**.

Statele ale căror sisteme de urmărire penală includ o funcție de „Procurorul General al Statului” prevăd, de obicei, ca titularul acestui post să fie ales de parlament pentru un termen fix al mandatului (**Armenia** și **Ungaria** la propunerea Președintelui Republicii, **Muntenegru** la propunerea Consiliului Procurorilor, **Serbia** la propunerea guvernului, pe baza unei listă întocmite de procurorii Consiliului Național al Procurorilor, **Slovenia** la recomandarea Guvernului și **Elveția**, unde procurorul principal al unei canton sau al Confederației poate fi ales de către parlamentele lor respective). În **Ucraina** și **Slovacia**, Procurorul Principal

al Statului este numit de către șeful statului, la recomandarea Parlamentului. În **Serbia**, alți procurori decât Procurorul Principal al Statului sunt, de asemenea, aleși de Parlament, dar la propunerea Consiliului Procurorilor. Procurorul Principal al Statului numește procurorii în **Finlanda**, **Ungaria**, **Letonia** și **Lituania** (pe baza unei liste de candidați întocmită de un comitet de selecție), **Republica Moldova** (la propunerea Consiliului Național al Procurorilor) și unii procurori în **Slovacia**. În **Azerbaidjan**, **Croația**, **Estonia**, **Georgia** și **Federația Rusă**, ei sunt numiți de către o comisie de ad-hoc formată din procurori (și non-procurori în **Croația** și **Estonia**). În **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Suedia** și **Ucraina** (cu excepția Procurorului Principal al Statului), procedura de numire este o chestiune internă a serviciilor de urmărire penală. În **Portugalia**, organismul responsabil este Centro de Estudos Judiciários, care este alcătuit din judecători, procurori și alte persoane (profesori de drept, psihologi), în timp ce în **Grecia** este Colegiul Național al Serviciului Judiciar. Consiliul Superior al Magistraturii numește procurorii în **Andorra**, **Belgia**, **Bulgaria** și **România**. În **Cipru**, procurorii sunt numiți de către Comisia Serviciului Public, care este un organism independent cu puterea constituțională de a gestiona carierele tuturor funcționarilor publici.

În ceea ce privește judecătorii, două autorități pot participa la numirea procurorilor. Ca atare, un Consiliu al Procurorilor joacă un rol important în nominalizările din **Albania**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Polonia**, **Portugalia**, **Slovenia**, **Serbia** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**.

11.2 Statutul procurorilor

Figura 11.5 Statutul procuraturii publice (Q115)

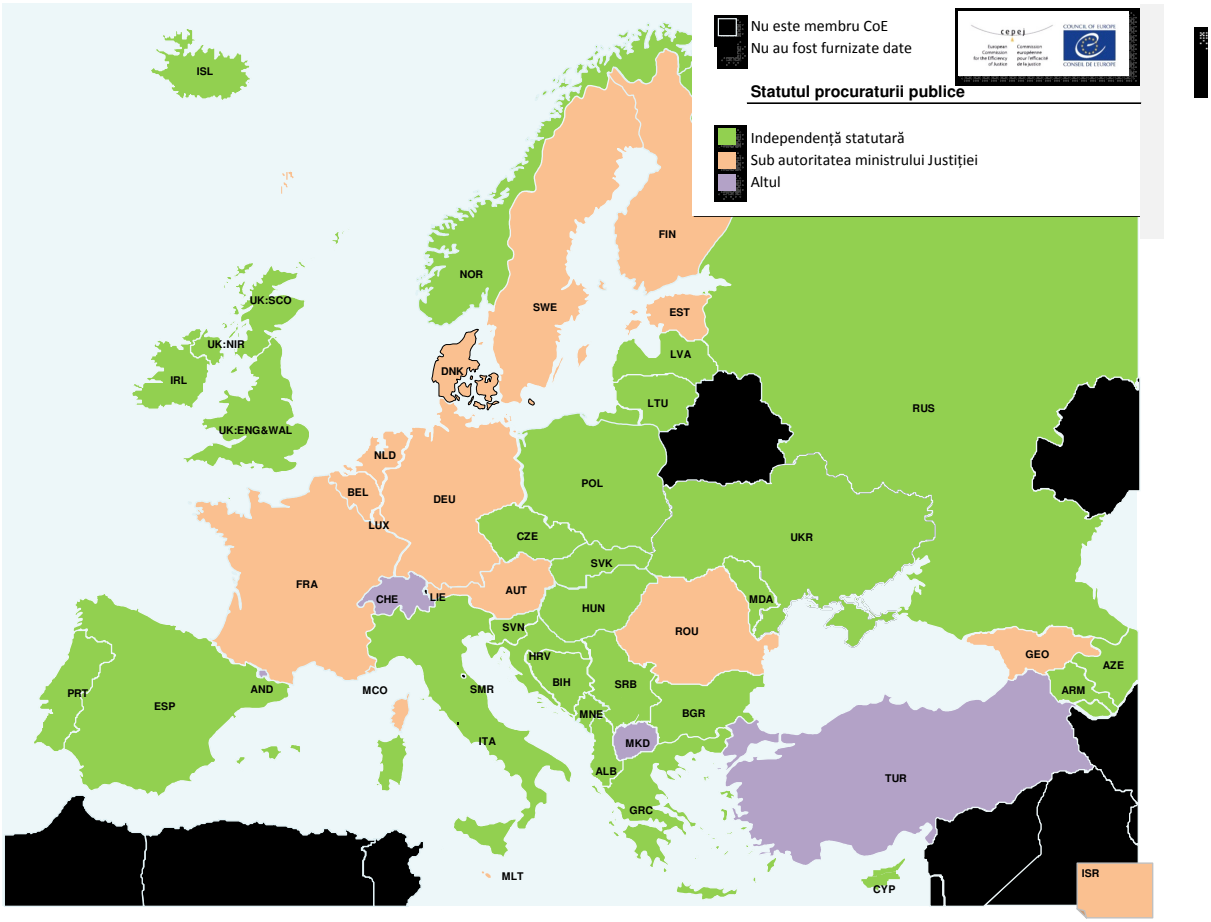

Într-un stat guvernat de principiile statului de drept, judecătorii sunt independenți de puterile executivă și legislativă. Situația este mult mai complexă în ceea ce privește procurorii, al căror statut diferă semnificativ în funcție de state. Această declarație trebuie să fie, de asemenea, nuanțată. În unele state, independența procurorilor vis-à-vis de puterea politică poate fi afirmată prin statut, dar nu reflectă realitatea, în funcție de o tradiție istorică de dependență a procurorilor. În alte state, independența nu este prevăzută în text, dar tradiția și practica de zi cu zi au conferit o independență *de facto*.

Rolul instituțional al procurorului și, în special, relația sa cu puterea executivă variază în funcție de state. Cu toate acestea, principiul independenței funcționale este în curs de dezvoltare ca garanție esențială care a devenit un adevărat standard european.

În majoritatea statelor sau entităților (29), procurorii se bucură de un statut independent, de multe ori organizat conform unei structuri centralizate și ierarhice sau nu (**Italia**). Ei ar putea fi considerați ca făcând parte din puterea judecătorească (**Azerbaidjan**, **Croația**, **Grecia**, **Italia**, **Republica Moldova**, **Slovenia**, **Spania**) sau nu (**Muntenegru**, **Portugalia**, **Federația Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**). Ei ar putea fi responsabili în fața Parlamentului (**Ungaria**).

Elveția are 11 cantoane în care statutul procurorilor este independent. În 14 state membre, procurorii se află sub autoritatea Ministrului Justiției. Ei pot primi, de obicei, instrucțiuni cu caracter general din partea guvernului, dar nu în ceea ce privește cazurile specifice în care ei acționează în mod independent și în baza legii (**Estonia**, **Finlanda**, **Franța**, **Monaco**, **România**, **Elveția** (8 cantoane), **Turcia** și **Luxemburg**, unde un amendament constituțional în curs va stabili în mod oficial principiului independenței funcționale a procurorului). Subordonarea acestora poate fi limitată la probleme financiare și de selecție (**Grecia**). 3 state au declarat că au altă poziție specifică. În **Andorra**, de exemplu, procurorii funcționează în afara puterii executive, dar pot primi instrucțiuni generale de la guvern. În **Turcia**, procurorii se bucură de independență în îndeplinirea sarcinilor lor judiciare, dar răspund în fața Ministerului Justiției în ceea ce privește responsabilitățile lor administrative. Termenul folosit de Constituția **„Fostei Republici Iugoslave a Macedoniei"**, pentru a descrie statutul procurorilor ar părea să corespundă cu ceva mai puțin decât independență deplină.

11.3 Formarea profesională

11.3.1 Formarea profesională a judecătorilor

CCJE subliniază că autoritatea competentă pentru supravegherea calității programelor de formare trebuie să fie independentă de executiv și legislativ și că cel puțin jumătate dintre membrii acesteia ar trebui să fie judecători (CCJE Avizul nr 4 (2003), alin. 13 și 16). Într-adevăr, acest lucru este un corolar al principiului general al independenței sistemului judiciar (*Ibid. alin.14*). CCJE recomandă, de asemenea, că formarea ar trebui să fie asigurată de către un organism independent, cu buget propriu și care are compenențe pentru pregătirea programelor de formare (*Ibid*. alin. 17).

Formarea inițială: cunoștințele specifice necesare pentru a practica funcția de judecător se dobândesc deseori printr-o perioadă formare inițială. În marea majoritate a statelor sau entităților, aceasta este obligatorie (38 din 47 de state sau entități). Formarea inițială nu este obligatorie în 8 state sau entități: **Bosnia și Herțegovina**, **Finlanda**, **Muntenegru**, **Suedia**, **Elveția**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și, mai recent, în **Cipru**. Acest tip de formare nu există în **Malta**.

Formarea inițială durează de mai mulți ani în țările în care judecătorii sunt instruiți în școlile de magistrați (**Albania**, **Franța**, **Ungaria**, **Italia**, **Slovacia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Turcia**, **Ucraina**), în centre speciale fie atașate Ministerului de Justiție și/sau Consiliului Judiciar (**Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Slovenia**, **Spania**) sau care funcționează ca autorități de stat independente, cum ar fi în **Belgia**, sau în instituții universitare private (**Elveția**). Același lucru este valabil în **Austria**, **Danemarca**, **Estonia**, **Finlanda**, **Islanda**, **Irlanda** și **Lituania**, care oferă programe de formare în afara unor astfel de instituții specializate. Cu toate acestea, în statele care își desemnează judecătorii din rândul profesioniștilor cu experiență, formarea poate dura doar câteva zile (în **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** ia, de exemplu, forma unui curs intensiv de 5 zile, cu zile suplimentare de practică și supervizare). În mod similar, în **Malta**, unde judecătorii și procurorii sunt selectați din rândul avocaților care profesează, nu este prevăzută nicio formare, cu excepția activităților ocazionale organizate în rândul celor interesați prin intermediul Comitetului de Studii Judiciare.

Formarea continuă (generală și altele): 18 state sau entități necesită o formare generală continuă. Dintre aceste țări, formarea continuă poate fi, de asemenea, obligatorie pentru practicarea funcțiilor specializate (17), pentru gestionarea instanțelor (10) sau pentru folosirea calculatoarelor în instanță (9). În cele mai multe dintre statele membre, în general, formările generale continue sunt organizate în mod regulat. Formarea continuă periodică pentru cazuri specifice este organizată în din ce în ce mai multe state membre.

Tabel 11.6 Tipuri și frecvența formărilor profesionale pentru judecători în 2010 și 2012 (Q127, Q128)

State/entități	Formare inițială*		Formare continuă generală		Formare continuă pt. funcții judiciare specializate**		Formare continuă pt. funcții de management al instanței***		Formare continuă pt. utilizarea facilităților computerizate	
	2010	2012	Formare 2012	Frecvență 2012	Formare 2012	Frecvență 2012	Formare 2012	Frecvență 2012	Formare 2012	Frecvență 2012
Albania	●	●	○	◑	○	◑	●	●	○	◑
Andorra	●	●	○	●	○	◑	○	◑	○	◑
Armenia	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Austria	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Azerbaijan	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Belgium	●	●	○	●	●	●	○	●	○	●
Bosnia and Herzegovina	○	○	●	●	○	●	○	●	○	●
Bulgaria	●	●	○	●	○	◑	○	◑	●	●
Croatia	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	○	●
Cyprus	●	○	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Czech Republic	●	●	○	●	○	◑	○	◑	○	◑
Denmark	●	●	○	●	●	●	○	◑	○	◑
Estonia	●	●	●	●	●	●	○	◑	○	◑
Finland	○	○	○	●	○	●	○	●	○	●
France	●	●	●	●	●	◑	●	◑	○	◑
Georgia	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Germany	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Greece	●	●	●	◑	●	●	●	●	●	◑
Hungary	●	●	○	●	●	●	○	●	○	●
Iceland	●	○	○	◑	○	●	○	◑	○	●
Ireland	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Italy	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Latvia	●	●	●	●	○	●	○	◑	○	◑
Lithuania	●	●	●	●	●	●	●	●	○	◑
Luxembourg	●	●	○	●	○	◑	○	◑	○	◑
Malta	●	●	○	◑	○	◑	●	●	●	●
Republic of Moldova	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	◑
Monaco	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Montenegro	○	○	●	●	●	●	○	●	○	◑
Netherlands	●	●	●	●	○	●	●	◑	○	◑
Norway	●	●	○	●	●	◑	●	●	●	◑
Poland	●	●	●	●	○	●	○	◑	○	●
Portugal	●	●	○	●	●	●	●	●	○	◑
Romania	●	●	●	●	○	◑	○	◑	○	◑
Russian Federation	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Serbia	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Slovakia	●	●	○	●	○	◑	○	◑	○	◑
Slovenia	●	●	○	●	○	◑	●	●	○	●
Spain	●	●	○	●	●	●	○	●	●	●
Sweden	●	○	○	●	○	●	○	●	○	●
Switzerland	○	○	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
The FYROMacedonia	●	●	●	●	●	●	●	●	●	◑
Turkey	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Ukraine	●	●	●	●	○	◑	○	◑	○	◑
UK-England and Wales	●	●	●	●	○	◑	○	◑	○	◑
UK-Northern Ireland	○	○	○	●	●	◑	○	◑	○	◑
UK-Scotland	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Israel		●	●	●	○	●	○	●	○	●

* de exemplu, cursurile unui institut judiciar, stagiu în instanță
** de exemplu, judecător pentru chestiuni economice sau administrative
*** de exemplu, președinte de instanță

Formare
● Obligatorie
○ Opțională
● Nu se oferă formare

Frecvență
● Anuală (de exemplu, o dată la 3 luni)
◑ Ocazională (din când în când)
● Nu se oferă formare

11.3.2 Formarea profesională a procurorilor

Conform Recomandării Rec (2000) 19, alineatul 7, formarea este un factor esențial pentru îndeplinirea funcțiilor de procuror și constituie atât o datorie, cât și un drept pentru ei, atât înainte de a prelua funcțiile, cât și în timpul exercitării funcțiilor. Numărul statelor care indică în mod clar că procurorii participă la acest tip de formare, cel puțin la începutul carierei lor, în același fel ca și judecătorii, a crescut începând cu anul 2010 și includ **Albania**, **Armenia**, **Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Belgia**, **Bulgaria**, **Croația**, **Franța**, **Italia**, **Republica Moldova**, **Olanda**, **România**, **Serbia**, **Slovacia**, **Elveția**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”** și **Turcia** (în **Ungaria** a fost lansată o reformă în acest sens). În **Letonia** și **Lituania**, deoarece nu există nicio instituție specializată pentru formarea procurorilor, li se cere să participe la formarea judecătorilor. În acest sens, Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) a subliniat faptul că „acolo unde este cazul, formarea comună pentru judecători, procurori și avocați pe teme de interes comun poate contribui la realizarea unei justiții de cea mai înaltă calitate” (aviz nr 4 (2009) al CCPE, § 10).

Formarea inițială: 36 de state sau entități respondente au nevoie de o formare inițială pentru procurori. În 7 state, formarea inițială este opțională (**Albania**, **Bosnia și Herțegovina**, **Cipru**, **Finlanda**, **Letonia**, **Muntenegru** și **Elveția**) și în 4 state nu este prevăzută (**Islanda**, **Malta**, **Norvegia**, **Ucraina**). Acest tip de formare a fost introdus ca opțiune în **Cipru** și în **Elveția**.

Formarea continuă (generală și altele): în conformitate cu Recomandarea R (2000) 19, fomarea continuă este necesară pentru optimizarea cooperării internaționale și monitorizarea situației și evoluției criminalității. În 2012, formarea continuă generală a fost furnizată în toate 47 de state și entități chestionate și, în cele mai multe cazuri, a fost obligatorie și periodică. Per ansamblu, formarea continuă pentru procurori (atât generală, cât și de specialitate) este în creștere în statele europene.

Tabel 11.7 Tipuri și frecvența formărilor profesionale pentru procurori în 2010 și 2012 (Q129, Q130)

State/entități	Formare inițială*		Formare continuă generală		Formare continuă pt. funcții judiciare specializate*		Formare continuă pt. funcții de management **		Formare continuă pt. utilizarea facilităților computerizate	
	2010	2012	Formare 2012	Frecvență 2012	Formare 2012	Frecvență 2012	Formare 2012	Frecvență 2012	Formare 2012	Frecvență 2012
Albania	●	○	●	◑	●	◑	○	◑	●	●
Andorra	●	●	○	●	○	◑	○	◑	○	◑
Armenia	●	●	●	●	●	●	●	◑	●	●
Austria	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Azerbaijan	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Belgium	●	●	○	●	●	●	○	●	○	●
Bosnia and Herzegovina	○	○	●	●	○	●	○	●	○	●
Bulgaria	●	●	○	●	○	◑	○	◑	●	●
Croatia	●	●	●	◑	○	◑	●	●	●	●
Cyprus	●	○	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Czech Republic	●	●	○	●	○	◑	○	◑	○	●
Denmark	●	●	○	●	○	●	●	●	○	◑
Estonia	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Finland	○	○	○	●	○	●	○	●	○	●
France	●	●	●	●	○	◑	●	◑	○	◑
Georgia	●	●	●	●	●	◑	○	◑	●	◑
Germany	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Greece	●	●	●	◑	●	●	●	●	●	◑
Hungary	●	●	○	●	○	●	○	●	○	◑
Iceland	●	●	●	◑	●	●	●	●	●	◑
Ireland	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	◑
Italy	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Latvia	○	○	○	●	○	◑	○	◑	○	◑
Lithuania	●	●	○	◑	●	●	○	◑	●	●
Luxembourg	●	●	○	●	○	◑	○	◑	●	◑
Malta	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	●	●
Republic of Moldova	●	●	●	●	●	◑	○	◑	●	◑
Monaco	●	●	○	●	○	●	○	●	○	●
Montenegro	○	○	●	●	●	●	○	◑	○	◑
Netherlands	●	●	●	◑	●	●	○	◑	●	◑
Norway	●	●	●	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Poland	●	●	●	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Portugal	●	●	○	●	●	●	○	◑	●	●
Romania	●	●	●	●	○	◑	○	◑	○	◑
Russian Federation	●	●	●	●	●	●	●	●	●	◑
Serbia	●	●	○	●	○	●	○	●	●	●
Slovakia	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Slovenia	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	◑
Spain	●	●	○	◑	●	●	○	◑	○	●
Sweden	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	◑
Switzerland	●	○	○	◑	○	◑	○	◑	●	◑
The FYROMacedonia	●	●	●	●	●	●	●	●	●	◑
Turkey	●	●	○	◑	○	◑	○	◑	○	◑
Ukraine	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	●
UK-England and Wales	●	●	●	●	●	●	●	●	●	◑
UK-Northern Ireland	●	●	●	●	●	●	●	●	○	◑
UK-Scotland	●	●	●	●	●	◑	●	◑	●	◑
Israel		●	○	●	○	●	○	●	○	●

* de exemplu, procuror specializat în criminalitatea organizată
** șef de parchet, manager

Formare
- ● Obligatorie
- ○ Opțională
- ● Nu se oferă formare

Frecvență
- ● Anuală (de exemplu, o dată la 3 luni)
- ◑ Ocazională (din când în când)
- ● Nu se oferă formare

11.3.3 Instituții specializate de formare a judecătorilor și procurorilor

Tabel 11.8 Instituțiile de formare publice pentru judecători și/sau procurori și bugetul lor (Q131)

State/entități	Numai pentru formarea profesională inițială			Numai pentru formarea profesională continuă			Pt. formarea profesională inițială și continuă			Bugetul total
	Instituție pt. judecători	Instituție pt procurori	Instituție pt. judecători și procurori	Instituție pt. judecători	Instituție pt. procurori	Instituție pt. judecători și procurori	Instituție pt. judecători	Instituție pt. procurori	Instituție pt. judecători și procurori	
Albania										NA
Andorra										NA
Armenia										265 000,00 €
Austria										NA
Azerbaidjan										4 789 811,00 €
Belgia										5 637 000,00 €
Bosnia și Herțegovina										615 593,00 €
Bulgaria										1 503 273,00 €
Croația										1 716 506,54 €
Cipru										NA
Republică Cehă										2 318 295,00 €
Danemarca										2 106 500,00 €
Estonia										374 788,00 €
Finlanda										NA
Franța										28 915 000,00 €
Georgia										613 309,00 €
Germania*										4 000 000,00 €
Grecia										2 266 300,00 €
Ungaria										1 662 335,00 €
Islanda										NA
Irlanda										250 000,00 €
Italia										NA
Letonia										136 570,00 €
Lituania										263 843,84 €
Luxemburg										NA
Malta										NA
Republica Moldova										419 798,00 €
Monaco										NA
Muntenegru										90 000,00 €
Olanda										32 800 000,00 €
Norvegia										NA
Polonia										NA
Portugalia										5 076 495,00 €
România										4 761 224,00 €
Federația Rusă										2 882 514,00 €
Serbia										1 002 964,00 €
Slovacia										620 000,00 €
Slovenia										306 317,00 €
Spania										23 907 600,00 €
Suedia										530 000,00 €
Elveția										NA
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei										567 970,00 €
Turcia										4 986 016,00 €
Ucraina										NA
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor										NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord										130 000,00 €
Marea Britanie - Scoția										490 520,00 €
Numărul de țări	2	0	3	3	2	2	12	5	21	
Israel										304 841,00 €

* este indicat numai bugetul federal

	Da
	Nu
	Nu există date (NA)
	Nu este cazul (NAP)

Începând cu anul 2010, a existat o creștere a numărului de state sau entități europene cu instituții comune de formare pentru judecători și procurori (22). Cele mai multe dintre aceste instituții specializate oferă atât formare inițială, cât și continuă.

Danemarca, **Estonia**, **Irlanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Malta**, **Suedia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția** au instituții specializate de instruire a judecătorilor, dar nu și a procurorilor. În **Danemarca**, procurorilor le este sunt oferită o formare atât la locul de muncă, cât și externă, în timp ce în Estonia, formarea procurorilor este asigurată de Parchetul General. De câțiva ani, centrul de formare judiciară în **Letonia** a mers dincolo de sfera sa de actvitate și a ținut cursuri periodice de instruire pentru procurori. În **Lituania**, procurorii sunt încurajați să participe la cursurile prevăzute pentru judecători. În **Irlanda** și în **Suedia**, formarea procurorilor este asigurată de înseși serviciile de urmărire penală.

În **Spania**, *Escuela Judicial* oferă cursuri de formare inițială și continuă a judecătorilor, în timp ce *Centro de Estudios Juridicos* este responsabil pentru formarea profesională inițială și continuă pentru alți oficiali judiciari, inclusiv procurori. În **Ucraina**, judecătorii beneficiază de formare inițială și continuă la Colegiul Național al Serviciului Judecătoresc, întrucât procurorii beneficiază de formare continuă numai de la Academia Națională a Serviciilor de Urmărire Penală.

Aceste institute pot fi atașate Ministerului Justiției (în **Finlanda**, **Franța**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Turcia**, de exemplu), la Consiliul Superior al Magistraturii (**Spania**, **Islanda**, **România**), la Curtea Supremă (**Estonia**, **Muntenegru**) și, mai general, la administrația instanțelor (**Norvegia**, **Suedia**, **Marea Britanie-Scoția**) și la Parchet (**Federația Rusă**), sau pot funcționa în conformitate cu un statut independent sau autonom (**Albania**, **Belgia**, **Croația**, **Italia**, de exemplu). În **Bulgaria**, Institutul Național al Justiției are relații funcționale atât cu Ministerul Justiției, cât și cu Consiliul Superior al Magistraturii. În statele în care nu există nicio instituție de formare specifică, formarea judiciară poate fi sarcina Curții Supreme (**Cipru**).

Comentarii:
Albania: Principalele atribuții ale Școlii Magistraților sunt formarea profesională inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor. Procurorul general a emis Ordinul „Despre procesul de instruire a procurorilor" pentru înființarea Organizației Consiliului de Formare (OCF). În plus, au existat mai multe acorduri cu Ministerul de Interne și cu alte instituții de formare continuă a procurorilor și ofițerilor de poliție judiciară pentru teme specifice.
Andorra: *Counsell Superior de la Justicia* s-a alăturat *Consejo General del Poder Judicial* și *École Nationale de la Magistrature* franceze pentru a semna acorduri de colaborare, astfel încât membrii sistemului judiciar, împreună cu autoritățile de urmărire penală din Andorra, pot fi trimiși la modulele de formare oferite de școlile judiciare. Aceste acorduri facilitează, de asemenea, organizarea de stagii de formare inițială pentru judecătorii nou numiți.
Armenia: instituția de formare publică pentru judecători și procurori este Academia de Justiție a Armeniei, o organizatie non-profit (formare inițială și continuă). Bugetul pentru 2012 a fost de aproximativ 265 000 €.
Austria: candidații pentru judecători și procurori obțin aceeași pregătire obligatorie inițială înainte de a alege între o carieră de judecător sau de procuror. Formarea inițială durează aproximativ 4 ani și este condusă de către judecători. Toți candidații fac, de asemenea, practică la Parchetul General. După 4 ani de practică în instanță și la Parchetul General și formare inițială, candidaților li se permite să dea examenul de judecător, care este ținut de către comisii de examinare stabilite la fiecare curte de apel. Formarea continuă se bazează pe un sistem de formare judiciară echilibrat din punctul de vedere al descentralizării și centralizării. După ce au trecut examenul, atât judecătorii, cât și procurorii, sunt liberi să ia parte la formarea continuă oferită de președinții celor 4 curți de apel, parchete publice, Asociația Judecătorilor și Ministerul Federal de Justiție/Unitatea de Instruire pentru Judecători și Procurori. Un program anual de instruire pentru judecători și procurori este publicat sub formă de broșură și distribuit fiecărui judecător și procuror și, de asemenea, poate fi găsit pe pagina de internet a Ministerului Federal al Justiției. Formarea generală continuă oferită de către autoritățile judiciare menționate mai sus este urmată de mai mult de 70% dintre judecători și procurori în fiecare an.
Azerbaidjan: există 2 instituții de formare a judecătorilor și procurorilor: Academia de Justiție, care pregătește judecătorii și Centrul de Instruire a Procurorilor care pregătește procurori. Bugetul este de 3 644 224 € (judecători) și 1 145 587 € (procurori).
Belgia: bugetul pentru institutul de formare judiciară, care este în funcțiune de la 1 ianuarie 2009, a fost de 5 637 000 € (a se vedea www.igo-ifj.be).
Bosnia și Herțegovina: formarea judiciară este organizată prin intermediul a 2 instituții de formare pentru judecători și procurori (Centrele pentru Formarea Judecătorilor și Procurorilor, adică JPTC). Există, de asemenea, o Comisie Judiciară Brcko, care, în coordonare cu alte două JPTC, organizează formare pentru sistemul judiciar. Guvernele din Federația Bosnia și Herțegovina și Republica Srpska oferă bugetele anuale respective pentru funcționarea instituțiilor JPTC. Bugetul lor combinat în 2012 a fost 615 593 €, ceea ce a însemnat o reducere semnificativă în comparație cu anii anteriori. Comisia Judiciară Brcko are competențe foarte limitate în ceea ce privește formarea judiciară și nu poate fi estimată ce cantitate de fonduri alocă aceste instituții formării judiciare. **F**ormarea inițială nu este obligatorie. Dimpotrivă, formarea generală continuă este obligatorie pentru judecători și procurori (de minim 4 zile pe an). În timpul evaluării anuale, judecătorii și procurorii sunt notați, alături de alte criterii, cu numărul de zile petrecute în formarea continuă. Cu toate acestea, ei pot alege subiecte din programul anual al JPTC, precum și calendarul de formare, de preferință în conformitate cu domeniul activității lor.
Bulgaria: Institutul Național al Justiției (INJ) este o instituție publică, al cărei activități principale sunt: formarea obligatorie inițială de 9 luni (înainte de 1 ianuarie 2012, a fost de 6 luni); calificarea inițială obligatorie destinată optimizării calificării judecătorilor, procurorilor și anchetatorilor care abia au fost numiți în funcție; formarea continuă (accentul în aceste cursuri de calificare se pune pe modificările actuale legislației, schimbările din jurisprudență, subiecte interdisciplinare și formare în legislația UE) și multe altele (bugetul pentru 2012 este de 1 503 273 €).
Croația: Academia Judiciară este o instituție publică independentă și autonomă, responsabilă pentru formarea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor. Fondatorul său este Republica Croația, în timp ce drepturile și obligațiile de finanțare sunt asigurate de către Ministerul Justiției. În cadrul Academiei există două unități organizaționale: Școala de Stat a Funcționarilor Judiciari și Direcția de Formare Profesională a Stagiarilor, consilierilor și Funcționarilor Judiciari. Bugetul pentru 2012 este de 1 716 506,5 €.
Republica Cehă: bugetul Academiei Judiciare în 2012 este de 2 318 395 €. Instruirea este voluntară și frecvența prezenței depinde de judecători. Cu toate acestea, formarea este organizată „în mod regulat", de către Academia Judiciară.
Danemarca: nu există decât o instituție pentru judecători (buget aproximativ de 2 106 500 €.). În ceea ce privește procurorii, după finalizarea programului de formare inițială de 3 ani, majoritatea formării procurorilor (inclusiv formarea managerială) este voluntară și poate fi efectuată atunci când este necesar. Directorul Ministerului Public oferă un catalog de 25 de cursuri diferite pe termen scurt care acoperă o gamă largă de subiecte. Se oferă, de asemenea, formare externă – concentrată în principal pe formarea managerială. În medie, intenția este ca fiecare procuror ar trebui să se angajeze în activități de instruire, timp de 5 zile pe an.

Estonia: unul dintre departamentele de servicii ale Departamentului Estonian de Formare Judiciară al Curții Supreme organizează instruirea judecătorilor. Prin urmare, nu există nici o instituție separată de formare judiciară în Estonia, dar Departamentul acționează ca un tot instituțional. Bugetul este 314 788 € și include toate cheltuielile operaționale ale departamentului, inclusiv bugetul alocat salariilor (brute). Biroul Procurorului General organizează instruirea procurorilor (inițială și formare continuă), împreună cu universitățile și profesioniști practica. Nu există niciun departament special de formare precum cel de la Curtea Supremă. Bugetul alocat formării procurorilor în 2012 a fost de 60 000 € (nu include cheltuieli operaționale sau costurile administrative). Consiliul de formare determină anual o parte a programului de formare, a cărui finalizare este obligatorie pentru judecători.
Finlanda: formarea judiciară s-a bazat în mod tradițional pe pregătire practică în instanțele de judecată și pe formarea continuă pentru judecători, pe care o furnizează Ministerul de Justiție. Există, de asemenea, formare profesională de bază și avansată pentru procurori, oferită de Biroul Procurorului General.
Franța: *École Nationale de la Magistrature* (ENM) oferă instruire inițială și continuă judecătorilor și procurorilor, ambele fiind absolut obligatorii din 2007. O formare de probă, organizat de ENM, a fost instituită pentru principalele metode de selecție paralele: judecători și procurorii care au fost numiți prin examene complementare, solicitanții unei integrări directe, magistrații temporari și *juges de proximité* (judecători locali). Bugetul 2012 a fost de 28 915 000 €.
Georgia: există o instituție pentru judecători (buget: 402 300 €) și o instituție pentru procurori (buget: 211.009 €). Principalul motiv pentru care formarea continuă pentru funcții specializate (de exemplu, procuror public specializat în crima organizată) și formarea continuă pentru funcții de conducere ale instanței (de exemplu, șef de parchet, manager) se desfășura cu regularitate este modificarea Codului de Procedură Penală de Georgia în 2010 și nevoia de formare pe un material nou. Noile informații sunt pe deplin stăpânit de procurori, iar acum formarea este ocazională.
Germania: bugetul instituției unice atât pentru judecători, cât și pentru procurori este de 4 milioane de euro (Federația). El nu include informații de la Mecklenburg-Pomerania Inferioară, Thuringia, Rhenania de Nord – Westphalia și Bremen. În plus față de Academia Judiciară Germană, care este finanțată în comun de către Federație și landuri, unele landuri își mențin propriile academii judiciare.
Grecia: formarea continuă pentru funcțiile judiciare specializate în forma seminariilor, conferințelor etc, este disponibilă și furnizată, dar nu este obligatorie, în scopul de a asigura practic funcționarea bună și eficientă a instanțelor în zilele de formare.
Ungaria: în 2012 a fost înființată prin lege singura instituție pentru formarea inițială a judecătorilor și procurorilor stagiari, dar, de fapt, formarea inițială comună nu a început încă în Academia Judiciară Maghiară, ci a fost furnizată separat pentru judecători și procurori în 2012. Bugetul Centrului de Instruire Maghiar pentru Procurori a fost în 2012 de 400 335 €. Bugetul Academiei Judiciare Maghiare (pentru judecători) a fost în 2012 de 1 262 000 €. De fapt, legea privind organizarea și gestionarea instanțelor a fost modificată în 2012. Academia Judiciară Maghiară a fost redenumită Academia Maghiară de Justiție, iar responsabilitățile sale au fost extinse: Academia este parțial responsabilă pentru formarea procurorilor și a altor contribuitori în domeniul justiției (notari, avocați). În 2012, președintele Oficiului Național al Magistraturii a decis să pună în aplicare formarea regulată obligatorie pentru funcții judiciare specializate, cum ar fi infracțiunile juvenile, infracțiunile economice, infracțiunile de trafic, abuzul de droguri si cazuri de traficare.
Islanda: Islanda nu are școli sau instituții publice responsabile în mod special pentru formarea judecătorilor și procurorilor. Consiliul Judiciar trebuie să organizeze educația continuă pentru judecătorii instanțelor districtuale. Un grup de lucru numit de către Consiliul Judiciar va prezenta un raport de formare, sugerând formare și educație pentru judecători, atât inițială, cât și continuă. Un comitet special al Consiliului Judiciar oferă formarea continuă pentru judecătorii instanțelor districtuale. Un grup de lucru numit de către procuror va prezenta în curând un raport cu propuneri pentru formarea și educație procurorilor, atât formare inițială, cât și formare continuă. Comisarii de poliție au oferit cursuri pentru procurori, iar procurorul general a avut cel puțin o ședință de informare anuală pentru procurori.
Irlanda: 250 000€ pentru formarea judiciară. Formarea procurorilor se desfășoară la locul de muncă.
Italia: pentru o scurtă introducere în Școala Italiană de Justiție a se vedea: http://www.giustizia.it/giustizia/it/contentview.wp?previsiousPage=mg_1_28&contentId=ART74 202. Școala este o entitate independentă cu personalitate juridică de drept public și privat și are competenţa deplină vis-à-vis de aspectele funcționării, managementului, organizatorice, contractuale și contabile ale activității de formare. Carta Școlii - care reprezintă expresia autonomiei sale - a fost adoptată la 6 februarie 2012. Școala este singura agenție competentă în ceea ce privește formarea profesională a sistemului judiciar.
Letonia: bugetul Centrului de Formare Judiciară în 2012 este de 136 570 € (inclusiv formarea personalului auxiliar). Formal, Centrul de Instruire Judiciară este responsabil de formarea profesională a judecătorilor, dar în ultimii ani Centrul de Instruire Judiciară a organizat, de asemenea, mai multe programe de instruire pentru procurori aproximativ o dată la 2-3 luni. În total, pentru formarea procurorilor în 2012 s-au cheltuit 4 757 €.
Lituania: nu există nici o instituție de formare a procurorilor. Procurorii sunt invitați să se alăture judecătorilor la instituția acestora de formare. Răspunsurile la întrebările 127-128 privesc doar formarea judecătorilor (în conformitate cu programele speciale aprobate pentru judecători). Instanțele pot oferi, de asemenea,

formarea judecătorilor pe cheltuială proprie. În acest caz, temele formării și periodicitatea acestora depind de posibilitățile financiare. Repartizările bugetului de stat pentru Centru este de 263 843,8 €.

Luxemburg: Luxemburg a intrat într-un acord de formare specifică cu ENM-ul francez (*École Nationale de la Magistrature*). A fost înființat un program de formare inițială obligatorie. Judecătorii și procurorii, odată numiți, pot participa la programe de formare specifice oferite de ENM, dar și la seminariile naționale de formare la *INAP* (*Institut national de formations de l'administration publique)* și seminarii interne (formațiuni intercolegiale). Luxemburg este, de asemenea, un membru al ADE (Academia de Drept European) și seminariile oferite de ADE sunt frecventate în mod regulat de către judecători și procurori. În cazul unei nevoi profesionale justificate, se poate participa la orice alt program de formare, chiar la unul organizat de sectorul privat.

Malta: judecătorii și magistrații sunt aleși din rândurile avocaților care profesează și apoi nu li oferă nicio formare, alta decât activitatea ocazională pe care o organizează între ei prin intermediul Comitetului de Studii Judiciare. Comitetul ajută judecătorii și magistrații să își formeze competențele și în dezvoltarea profesională continuă, în principal prin intermediul seminariilor desfășurate atât de experți și vorbitori atât locali, cât și străini. CSJ este format din 4 membri, 2 numiți de președintele Curții Supreme și 2 membri numiți de ministrul responsabil pentru justiție, și funcționează sub îndrumarea generală a judecătorului-șef al Curții Supreme.

Republica Moldova: bugetul Institutului Național Judiciar a fost 419 798 €.

Monaco: nu există nici o instituție publică pentru formarea judiciară. Există însă un program opțional de o săptămână de formare continuă organizate de *ENA* franceză. Pentru magistrații francezi detașați care au fost numiți după 2001, este obligatoriu un program de o săptămână de formare continuă pe an. Legea nr 1.382 (20 iulie 2011) privind prevenirea și răspunsul la anumite violențe conține o formare specializată pentru sistemul judiciar.

Muntenegru: Centrul de Instruire Judiciară este organizat ca unitate organizațională separată a Curții Supreme din Muntenegru și, prin urmare, nu are un buget separat. Acest lucru nu implică faptul că nu sunt posibile alte surse de finanțare. În 2012, aproximativ 90 000 € au fost cheltuiți cu privire la activitățile Centrului, inclusiv salariile angajaților.

Olanda: SSR oferă cursuri de formare atât pentru judecători, cât și pentru procurori. Bugetul totalal SSR în 2012 este de 32 800 000 € (15 600 000 EUR pentru salarii și de 17 200 000 EUR pentru formări/cursuri).

Norvegia: Formarea inițială este organizată de către Departamentul de Dezvoltare a Formării în Administrația Norvegiană a Instanțelor, și este compusă din 5 adunări ținute în cursul primului an al profesiei de judecător, fiecare adunare având o durată de 3-4 zile. Stabilirea corespunzătoare a formării judecătorilor este asigurată prin Consiliul Consultativ de Formare, precum și prin stabilirea mai multor comisii împărțite în domenii juridice (dreptul și procedura penală, procedura civilă, etc).

Portugalia: buget - 5 076 495 €.

România: bugetul este de 4 761 224 €. Responsabilitatea formării inițiale și continue a judecătorilor și procurorilor revine Institutului Național al Magistraturii, instituție autonomă, coordonată de Consiliul Superior al Magistraturii. Formarea inițială este obligatorie într-un mod diferențiat (2 ani pentru judecătorii și procurorii nou-angajați, fără experiență juridică și 6 luni pentru magistrații recrutați din rândul persoanelor cu experiență juridică). Formarea continuă este organizat la nivel centralizat, de către Institutul Național al Magistraturii, precum și la nivel descentralizat, în instanțe și parchete, cu participarea INM. Judecătorii și procurorii sunt obligați să participe la activități de formare cel puțin o dată la 3 ani. Pentru judecătorii și procurorii cu atribuții administrative, există cursuri organizate pe management judiciar după numirea lor. Formarea profesională a judecătorilor și procurorilor se face ținându-se seama de specializarea lor. Jurisprudența CEDO este inclusă în programul de formare inițială a INM și ca domeniu de formare prioritar în programele de formare continuă. În ultimii ani, s-a intensificat formarea profesională pentru funcțiile specializate ale judecătorilor și procurorilor în domeniul luptei împotriva corupției și a criminalității economico-financiare, și s-a stabilită ca prioritate formarea profesională în ceea ce privește modificările legislative majore din sistemul judiciar român produse intrarea în vigoare a 4 noi coduri (civil, penal, de procedură civilă, de procedură penală).

Federația Rusă: în 2012, bugetul instituției de formare pentru judecători este de 2 882 514 €. Datele au fost furnizate de Academia Rusă de Justiție. Există, de asemenea, Academia Parchetului General al Federației Ruse. În ceea ce privește bugetul acesteia din urmă, datele nu sunt disponibile.

Serbia: bugetul în 2012 a unice instituții de formare, atât pentru judecători, cât și pentru procurori, a fost de 1 002 964 €.

Slovacia: Academia Judiciară a Republicii Slovace este instituția care oferă cursuri de formare pentru toți judecătorii, procurorii și personalul instanțelor (bugetul pentru 2012 este de 620 000 €). Formarea inițială obligatorie este formată din mai multe sesiuni de preexaminare pentru solicitanții care doresc să treacă examenele judiciare. Acești candidați sunt „ofițeri judiciari" sau „asistenți ai procurorului", care efectuează practica juridică în instanțele sau în birourile procurorilor. Înainte de examenul judiciar pot participa, de asemenea, la evenimentele de formare oferite în mod facultativ. Nu există nici o formare obligatorie continuă. În conformitate cu Legea privind judecătorii, fiecare judecător este obligat să se formeze. Academia Judiciară oferă, în medie, 150 de activități de formare pe an pentru judecători, procurori și personalul auxiliar, în principal ofițerii judiciari (*Rechtspfleger*).

Slovenia: Centrul de Formare Judiciară este un organism al Ministerului Justiției responsabil pentru formarea profesională a stagiarilor judiciari; efectuarea examenelor juridice de stat, altor forme de examene necesare în sistemul de justiție, diferite tipuri de formare permanentă la locul de muncă a judecătorilor, consilierilor juridici și personalului instanțelor; formarea profesională obligatorie pentru președinți și directori de instanțe; publicarea literaturii de specialitate. Este înființat un Consiliu de Experți pentru acordarea asistenței de specialitate Centrului. Activitatea Consiliului de Experți este condusă de ministrul Justiției sau de către secretarul de stat, sub autoritatea acestuia. Centrul de Formare Judiciară a cheltuit 308 317 € în 2012.
Spania: instituția care se ocupă de formarea inițială și continuă a judecătorilor este Școala Judiciară (*Escuela Judicial*), care depinde de Consiliul General al Magistraturii (bugetul pentru 2012 – 26 452 820 €). Centrul de Studii Judiciare (*Centro de Estudios Jurídicos*) este responsabil de formarea inițială și continuă a procurorilor, *secretarios judiciales*, criminaliștilor, personalului auxiliar al administrației justiției și consilierilor juridici ai statului (bugetul pe 2012 – 17 665 900 €, dintre care 6 241 700 € pentru formarea procurorilor). Aceste bugete includ salariile și beneficiile judecătorilor și procurorilor pe parcursul perioadei de formare.
Suedia: Academia Judiciară Suedeză a fost înființată în 2009. Ea este o parte a administrației suedeze a instanțelor. Există o formare inițială pentru judecători, compusă din patru ani de stagiu, inclusiv cursuri obligatorii la Academie. Totuși, este posibil a deveni judecător și fără această formare inițială. După numire, noul judecătorul poate alege o gamă largă de cursuri diferite, în funcție de nevoile sale. Toate activitățile de formare în cadrul serviciului de urmărire penală cuprind prelegeri privind CEDO și dreptul umanitar, de exemplu, CEDO Articolul 6. Bugetul este de 530 000 €. Toți procurorii nou-angajați trebuie să treacă printr-o formare de bază obligatorie pentru un total de 15 de săptămâni, împărțit în patru părți, în primii trei ani de serviciu. După aceasta, le este oferită o formare continuă care este obligatorie pentru procurorii seniori specializați. Instruirea este oferită de către Autoritatea Procuraturii și nu este un organism public. Bugetul total pentru formarea procurorilor a fost de 3 317 967 € în 2012.
Elveția: nu există nici o școală publică obligatorie pentru sistemul judiciar. Formarea inițială și continuă la nivel global este oferită de universități sau institute private, ale căror bugete sunt necunoscute. În ceea ce privește formarea profesională continuă, judecătorii și procurorii pot participa la seminarii și congrese pe teme specifice legate de funcțiile lor. Există o fundație elvețiană care oferă judecătorilor formare continuă specifică. Există, de asemenea, asociații de judecători și procurori care oferă seminarii din timp în timp.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": Academia pentru judecători și procurori este organul competent pentru efectuarea formării inițiale (doi ani) și continue a judecătorilor și procurorilor. Bugetul Academiei în 2012 a fost de 567 970 €. O nouă lege privind Academia pentru Judecători și Procurori a fost adoptată în iulie 2010. Scopul acesteia este de a crea un personal de profesioniști înalt calificați pentru a îndeplini funcţiile de judecător sau procuror prin redefinirea cerințelor de înscriere a candidaților pentru formarea inițială; introducerea unui test psihologic și unui test de integritate; durata crescută a formării inițiale la doi ani; dreptul celor mai bine clasați candidați din prima etapă a formării inițiale - partea teoretică - de a decide dacă îndeplini funcția de judecător sau de procuror.
Turcia: Educația judecătorilor și procurorilor se desfășoară la Academia Turcă a Justiției, care este o instituție publică. Bugetul în 2012 al acestei instituții este de 4 986 016 €.
Ucraina: instituția de formare pentru procurori este Academia Națională de Procuratură (institut special în cadrul Academiei). Instituția pentru formare inițială și continuă a judecătorilor este Școala Națională a Judecătorilor din Ucraina.
Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor: pentru procurorii care sunt stagiari în cadrul SPT (în prezent 70), există un plan personal de admitere care le susține dezvoltarea oferind un cadru de învățare. Pentru toți procurorii, sunt dedicate module de e-învățare pentru rolul lor și unele module obligatorii.
Marea Britanie-Irlanda de Nord: bugetul pe 2012 al instituției a fost de 130 000 €. Participarea la evenimente de formare continuă este voluntară. Programul în orice an dat va reflecta nevoile percepute de formare judiciară în acel an și este determinat de o serie de factori, printre care: evoluția jurisprudenței; legislația recent începută; feedback-ul din partea sistemului judiciar și inițiativele Lordului șef al Curții Supreme (LCJ). Cele mai multe evenimente de formare profesională continuă au o durată de aproximativ un an și jumătate. Formarea profesională de acomodare în funcţie va acoperi o gamă largă de subiecte prezentate într-o suită de zile, dintre care unele vor implica prezenţa în centrul de formare. Domeniul apărării drepturilor omului este integrat în toate activitățile de formare judiciară și acest lucru este valabil la toate nivelurile. Formarea continuă este asigurată de Comisia Numirilor Judiciare din Irlanda de Nord în ceea ce privește judecătorii și PPS în ceea ce privește procurorii.
Marea Britanie-Scoția: există o instituție pentru judecători (bugetul în 2012 este de 637 676 €). Mai presus, există bugetul total pentru instituția de formare judiciară pentru judecători. Bugetul pentru activităţi de formare în sine a fost de 490 520 €. Lordul Președintele deleagă responsabilitatea pentru formarea judiciară Institutului Judiciar al cărui președinte este. Comitetul de Studii Judiciare (și-a schimbat numele și structura la 1 ianuarie 2013, devenind Institutul Judiciar) este parte a Oficiului Judiciar al Scoției din cadrul Serviciului Instanţelor din Scoția și oferă formare profesională întregului personal judiciar. Procurorii sunt instruiți, în principal la locul de muncă în COPFS. Sunt angajați formatori juridici specializaţi pentru a oferi o astfel de

formare, în funcție de necesități. În plus, formările și calificările externe vor fi finanțate, în cazul în care există o rațiune financiară pentru acest lucru.

11.4 Salariile judecătorilor și procurorilor

Remunerarea judecătorilor este o problemă delicată. Obiectivul este a oferi judecătorului o remunerație corespunzătoare statutului și rolului său social, luând în considerare dificultățile legate de practicarea acestei funcții și protejarea lui de orice presiune care i-ar putea contesta independența și imparțialitatea. Remunerarea este compusă dintr-un salariu de bază care poate fi completat cu prime și/sau alte diverse avantaje materiale sau financiare (a se vedea titlul următor 11.5).

Recomandarea Rec (2010) 12 privind independența, eficiența și responsabilitățile judecătorilor prevede că remunerarea judecătorilor trebuie să fie garantată prin lege și „*ar trebui să fie proporțională cu profesia și responsabilitățile lor și să fie suficientă pentru a-i proteja de stimulente menite să le influențeze deciziile*" (§53, 54).

Sunt analizați în continuare doi indicatori diferiți, care împreună permit să se ajungă mai aproape de o realitate comparabilă între state. Primele preocupări se referă la salariul judecătorului la începutul carierei sale. În mod evident, trebuie făcută distincția între două grupuri: țările care recrutează (tineri) judecători absolvenți ai unei școli de studii juridice și țările care recrutează judecători din rândul profesioniștilor juridici care beneficiază de o experiență profesională îndelungată, cele mai multe ori în calitate de avocați. Al doilea nivel de comparație permite un studiu transversal la sfârșitul carierei, în care acest tip de selecție diferențiată nu mai joacă un rol. Salariul mediu al judecătorului la Curtea Supremă de Justiție sau la cea mai înaltă Curte de Apel permite o comparație mai semnificativă. Dacă analizăm atât salariile de la începutul, cât și de la sfârșitul carierei, este posibil să se măsoare progresul posibil al unui judecător în cadrul unui stat și să se evalueze considerația atribuită poziției sale sociale. Raportul dintre salariul judecătorului și salariul mediu național face posibilă vizualizarea mai bună a salariului său la nivel național prin eliminarea oricăror prejudecăți provocate de cursul de schimb sau PIB.

În orice caz, datele prezentate în tabelul următor trebuie interpretate cu precauție. Salariile alocate depind de mai mulți factori care sunt legați de cursul de schimb pentru statele non-euro, dar și de standardele de viață, modalități de selecție, vechime etc. Este important să se ia în considerare caracteristicile speciale ale fiecărui stat prezentate în comentarii.

Rezerve similare celor făcute în ceea ce privește salariul judecătorilor ar trebui să fie luate în cazul procurorilor. Salariile procurorilor sunt compuse dintr-un salariu de bază care poate fi completat cu prime și/sau alte beneficii (a se vedea titlul următorul 11.5). Punctul 5d. Recomandarea R (2000) 19 prevede că: „*trebuie să fie reglementate prin lege condiții rezonabile de serviciu, cum ar fi remunerația, mandatul și pensia, proporțional cu rolul crucial al procurorilor, precum și o vârstă adecvată de pensionare.*"

Comentarii:

Armenia: în conformitate cu prevederile legale, salariul unui procuror cuprinde cursul oficial de salarizare, suplimente, și alte plăți prevăzute de lege.
Cipru: salariul net se calculează în mod individual.
Republica Cehă: salariul procurorilor a fost crescut pentru a-l aduce mai aproape de salariul judecătorilor.
Irlanda: salariul personalului judiciar îl reflectă pe cel al unui judecător de Tribunal Districtual și unui judecător de la Curtea Supremă la nivelul lunii decembrie 2012. Salariul unui procuror reflectă salariul unui procuror nou angajat și salariul unui procuror principal.
Italia: salariile judecătorilor și procurorilor nu depind de funcția deținută, ci mai degrabă pe experiență (de exemplu, de anii de serviciu). Aceasta înseamnă că salariul unui judecător care lucrează în instanțele inferioare poate fi la fel ca salariul unui judecător care lucrează la instanța supremă.
Luxemburg: salariul net nu este disponibil, deoarece variază considerabil în funcție de situația familială a persoanelor în cauză.
Malta: un magistrat are competență să judece toate cauzele civile până la 11 650 € și cauzele penale până o perioadă de închisoare de 10 ani, în timp ce judecătorii sunt competenți să judece toate celelalte cazuri. În scopul acestui exercițiu, cifra menționată se referă la salariul inițial al unui judecător, deși, în practică și ca regulă, începutul carierei unei persoane în domeniul judiciar este ca magistrat, al cărui salariu este mult mai mic decât cifra indicată mai sus. În ceea ce privește Legea Salariilor Judecătorilor și Magistraților, președintele Curții Supreme are un salariu anual brut de 46 456 €, un judecător are un salariu anual brut de 40 221 €, în timp ce magistrații au un salariu anual brut de 34 188 €. Salariul anual net variază din când în când, în funcție de categoriile impozitului pe venit anunțat, și, prin urmare, nu este posibilă indicarea

sumelor. Cu toate acestea, în scopul acestui exercițiu, cifrele furnizate de venitul net au fost calculate pe baza salariului de mai sus pentru o persoană căsătorită.
Muntenegru: salariul brut anual pentru adjuncții procurorului de la Parchete a fost de aproximativ 21 872 €, pentru deputații din birourile superioare ale procuraturii - 25 449 de euro, pentru adjuncții Procurorului General - 26 892 de euro, și pentru adjuncții procurorul de specialitate - 35 937 €.
Norvegia: salariul net se calculează scăzând impozitele din salariul anual brut. Salariul net real pentru un judecător va depinde însă de ce deduceri va beneficia judecătorul (sume deductibile din impozit, etc).
Slovacia: sumele indicate reprezintă salariul brut al judecătorului/procurorului, fără prime și suplimentări. Valoarea salariului net depinde de mai multe criterii individuale, de exemplu, numărul de copii, sistemul social de pensii facultative etc. Salariul mediu lunar al judecătorului este egal cu salariul lunar al unui deputat al parlamentului. Salariul mediu al procurorului este egal cu salariul mediu al judecătorului. Judecătorul are dreptul la 2 salarii suplimentare în lunile mai și noiembrie în condițiile prevăzute în lege. Norme similare sunt aplicabile pentru salariile procurorilor.
Spania: salariul anual net este o medie, deoarece salariul net se calculează deducând impozitul pe venit din salariul brut, în funcție de salariu și situația familiei.
Suedia: salariul anual net nu este precizat, deoarece nivelul impozitului pe venit variază în funcție de venituri și domiciliu.
Elveția: salariul anual al judecătorilor/procurorilor poate varia foarte mult de la un canton la altul; prin urmare, cifrele indicate provin din mediile ponderate ale salariilor numărului de judecători care au oferit date.
Turcia: nu există nici o diferență între salariile judecătorilor și procurorilor.
Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor: salarii anuale nete ar depinde de impozitare și poziția asigurărilor naționale poziția în cursul unui an. Posturile din Londra atrag, de asemenea, o Alocație pentru Londra (Alocație de Selecție și Fidelitate) de 3 668 € (£ 2,991.30) pe an. În afară de aceasta, posturile din Londra atrag un avans salarial de 3 131 € (£ 2,553.87) la începutul carierei, deoarece în calitate de procuror al Coroanei și 5 060 € (£ 4,126.35) la cel mai înalt grad de procuror (Avocatul Principal al Coroanei). Ar trebui remarcat faptul că toți Procurorii Coroanei au salariu de rang 1, care apoi crește an de an la un maxim. Salariul de rangul 1 este de fapt 33 938 € (£ 27,675.42), dar la momentul la care s-au solicitat aceste date, nimeni nu era remunerat cu acest salariu, așa că cifra indicată mai sus este salariul minim pentru un procuror al Coroanei la momentul respectiv.
Marea Britanie- Scoţia: salariile tuturor judecătorilor din Scoția (în euro, utilizând cursul de schimb indicat în Q5): Lord Președinte 262 603 €; Lordul Înalt Funcționar de Justiţie 253 642 €; Judecătorul Camerei Interioare 241 197 €; Judecătorul Camerei Exterioare 211 825 €; Șeriful Principal 169 884 €; Șerif 157 312 €; magistrat plătit 86 521 €.

11.4.1 Salariile judecătorilor și procurorilor

Tabel 11.9 Salariile anuale brute și nete ale judecătorilor și procurorilor la începutul carierei, în 2012 (Q4, Q132)

State/entități	Judecători			Procurori		
	Salariul anual brut	Salariul brut raportat la salariul mediu net anual pe economie	Salariul anual net	Salariul anual brut	Salariul brut raportat la salariul mediu net anual pe economie	Salariul anual net
Albania	7 482 €	1,7	5 747 €	7 500 €	1,7	5 760 €
Andorra	73 877 €	3,1	69 814 €	73 877 €	3,1	69 814 €
Armenia	1 145 €	0,4	918 €	NA	NC	NA
Austria	49 509 €	1,7	31 415 €	52 548 €	1,8	32 966 €
Azerbaijan	11 364 €	2,4	9 338 €	5 305 €	1,1	4 268 €
Belgium	64 886 €	1,6	35 334 €	64 886 €	1,6	35 334 €
Bosnia and Herzegovina	23 674 €	3,0	15 081 €	23 674 €	3,0	15 081 €
Bulgaria	14 345 €	3,2	12 911 €	14 345 €	3,2	12 911 €
Croatia	29 184 €	2,3	16 992 €	33 126 €	2,6	18 696 €
Cyprus	72 948 €	3,0	NA	32 038 €	1,3	NA
Czech Republic	26 492 €	2,1	NA	23 771 €	1,9	NA
Denmark	104 755 €	2,0	NA	53 230 €	1,0	NA
Estonia	35 321 €	3,3	27 376 €	16 620 €	1,6	12 972 €
Finland	61 336 €	1,6	43 123 €	47 508 €	1,2	35 013 €
France	36 793 €	1,1	31 196 €	37 798 €	1,1	32 112 €
Georgia	12 634 €	NC	10 108 €	9 072 €	NC	7 248 €
Germany	41 127 €	0,9		41 127 €	0,9	
Greece	30 160 €	NC	22 070 €	30 160 €	NC	22 070 €
Hungary	17 644 €	1,9	11 152 €	17 644 €	1,9	11 152 €
Iceland	72 002 €	2,6	NA	37 193 €	1,4	NA
Ireland	122 512 €	3,7	NA	30 218 €	0,9	NA
Italy	54 497 €	1,9	33 911 €	54 497 €	1,9	33 911 €
Latvia	19 755 €	2,2	13 379 €	19 356 €	2,2	13 104 €
Lithuania	18 614 €	2,5	14 149 €	14 551 €	2,0	11 059 €
Luxembourg	72 426 €	1,7	NA	72 426 €	1,7	NA
Malta	40 221 €	2,6	32 919 €	22 515 €	1,4	20 792 €
Republic of Moldova	3 393 €	1,3	2 710 €	2 853 €	1,1	2 236 €
Monaco	45 995 €	NC	43 414 €	45 995 €	NC	43 414 €
Montenegro	20 170 €	2,3	13 514 €	21 872 €	2,5	NA
Netherlands	74 000 €	1,4	43 000 €	62 855 €	1,2	NA
Norway	130 737 €	2,0	90 163 €	66 234 €	1,0	64 873 €
Poland	21 942 €	2,1	17 489 €	21 942 €	2,1	17 489 €
Portugal	28 703 €	1,4	NA	28 703 €	1,4	NA
Romania	24 688 €	4,4	17 316 €	24 688 €	4,4	17 316 €
Russian Federation	14 843 €	1,9	12 914 €	NA	NC	NA
Serbia	16 904 €	2,8	10 050 €	16 904 €	2,8	10 050 €
Slovakia	29 710 €	3,1	NA	28 060 €	2,9	NA
Slovenia	32 633 €	1,8	20 291 €	31 980 €	1,7	19 560 €
Spain	47 494 €	2,1	33 721 €	47 494 €	2,1	33 721 €
Sweden	54 471 €	1,3	NA	53 479 €	1,3	NA
Switzerland	129 946 €	2,3	110 454 €	112 136 €	2,0	89 709 €
The FYROMacedonia	17 252 €	2,9	11 480 €	16 085 €	2,7	10 714 €
Turkey	23 003 €	1,9	16 718 €	23 003 €	1,9	16 718 €
Ukraine	8 154 €	2,3	6 906 €	5 723 €	1,6	4 500 €
UK-England and Wales	127 474 €	3,8	NA	38 474 €	1,2	NA
UK-Northern Ireland	122 553 €	4,2	82 228 €	41 000 €	1,4	
UK-Scotland	157 312 €	5,1	NA	37 042 €	1,2	27 106 €
Media	47 789 €	2,3	27 694 €	34 700 €	1,8	24 247 €
Mediana	32 633 €	2,2	17 316 €	30 218 €	1,7	17 489 €
Minima	1 145 €	0,4	918 €	2 853 €	0,9	2 236 €
Maxima	157 312 €	5,1	110 454 €	112 136 €	4,4	89 709 €
Israel	86 297 €	3,8	NA	22 924 €	1,0	NA

Comentarii:

Belgia: pentru instanțele de fond, judecătorii de profesie aflați la începutul carierei (instanță de fond, tribunal pentru litigii de muncă, Tribunalul Comercial), salariul anual brut la 3 ani de serviciu (începutul carierei): 41 147,51 * 1,5769; pentru procurorii la începutul carierei, salariul anual brut la 3 ani de serviciu (începutul carierei): 41 147,51 * 1,5769. Indexare de la 1 martie 2012 la 31 decembrie 2013: 1,5769. (1) 132-2-1 și 132-2-3: salariul net pentru judecători sau supleanţi, cu 3 ani de serviciu, căsătoriți și cu doi copii.
Bosnia și Herțegovina: au fost utilizate următoarele ipoteze pentru calcularea acestor sume: judecător la instanța de fond aflat la începutul carierei - 3 ani de experiență în muncă; procuror la începutul carierei - 3

ani de experiență în muncă. Salariile au crescut în comparație cu ciclul de evaluare anterior, ca urmare a modificării legislației care prevede actualizarea generală a salariilor judecătorilor și procurorilor.
Franţa: judecătorii din instanțele de fond aflați la începutul carierei: etapa 1 de carieră, judecători de rang 2 (judecători nespecializați din instanțele superioare).
Georgia: suma salariilor judecătorilor din instanțele comune este determinată printr-o lege specială. În Biroul Procuraturii, stagiarii primesc și ei salariu, dar statutul lor oficial este de procuror stagiar și nu de procuror. Salariul lor este 213 € - brut, 171 € - net. În procuratura georgiană, nu există o împărţire a procurorilor în funcţie de instanțele de judecată. Dacă procurorul nu a fost promovat, salariul său de la începutul și la sfârșitul carierei sale rămâne același.
Islanda: procurorii la început de carieră sunt procurorii juniori care nu au calitatea de procuror plin.
Monaco: Judecătorii și procurorii la începutul de carieră lor sunt încadraţi în același stadiu de carieră și au, prin urmare, același salariu anual.
Olanda: Un procuror la începutul carierei: salariul anual brut în € la 31 decembrie 2010 12 * 4 503; salariu anual net în €, la 31 decembrie 2010 12 * 2 717.
Slovacia: salariul judecătorului la începutul carierei este de 90% din salariul mediu lunar al judecătorului.
Ucraina: salariul procurorilor și anchetatorilor de la Parchet este format din salarii aferente postului, creșteri pentru grade profesionale, perioada de exercitare a funcției și trebuie să ofere condiţii materiale suficiente pentru implementarea independentă a îndatoririlor oficiale. Sunt stabilite, de asemenea, creșteri aferente perioadei de exercitare a funcției pentru alți lucrători ai Parchetului (la specialiști, lucrătorii de birou). Dimensiunile salariilor aferente postului, creșterile pentru gradele profesionale și perioada de exercitare a funcției sunt stabilite de către Cabinetul de Miniștri al Ucrainei. Diferențele între datele din 2010 și 2012 se datorează adoptării Legii ucrainene „privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor" la 7 iulie 2010.
Marea Britanie-Irlanda de Nord: pentru un judecător de profesie în instanța de fond, am inclus salariul unui judecător districtual și pentru cea mai înaltă Curte de Apel, Lordul Judecător al Curții de Apel.

Memento: o comparație a salariilor de la începutul carierei între state trebuie să ia întotdeauna în considerare diferitele tipuri de selecție care au o influență decisivă asupra nivelului de remunerare a judecătorilor și procurorilor.

Notă pentru cititor: în ceea ce priveşte analiza salariilor, trebuie să fie luată în considerare evoluția cursului de schimb al monedelor naționale față de euro pentru statele care nu sunt în zona euro înainte de a trage concluzii din aceste cifre exprimate în euro. Variațiile cursului de schimb pentru perioada 2007-2013 pot fi regăsite în anexa acestui raport.

Astfel, va fi necesar, de exemplu, să se interpreteze o creștere a valorii absolute a salariului brut, în funcție de variația pozitivă a cursului de schimb observată pentru aceeași perioadă.

Între 2009 și 2013, statele care au avut cele mai mari variații pozitive ale cursului de schimb sunt **Norvegia** (24,52%), **Suedia** (20,96%), **Elveția** (18,71%), **Azerbaidjan** (18,23%), **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** (15,14%), **Marea Britanie -Irlanda de Nord** (15,14%), **Marea Britanie-Scoția** (15,14%), **Georgia** (6,94%), **Republica Cehă** (6,30%), **Polonia** (3,08%), **Ucraina** (2,99%), **Federația Rusă** (2,89%) și **Islanda** (0,59%). În **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Letonia** și **Lituania**, nu a existat nicio variație a cursului de schimb pe parcursul acestei perioade.

În ceea ce privește țările care au avut o evoluție negativă a cursului de schimb, acestea sunt **Serbia** (- 26,99%), **Albania** (- 12, 13%), **România** (- 10,79%), **Turcia** (- 10,64%), **Armenia** (- 10,61%), **Ungaria** (- 10,35%), **Republica Moldova** (- 8,52%), **Croația** (- 2,93%).

La nivel european, în 2012, judecătorii și procurorii la începutul carierei lor sunt mai bine plătiți decât salariul brut național mediu (în medie de 2,3 ori mai mare pentru judecători și de 1,8 ori mai mare pentru procurori). Această situație se aplică în aproape toate statele membre (cu excepția procurorilor în **Irlanda**). În **Germania**, unde judecătorii și procurorii câștiga un pic mai puțin decât salariul mediu atunci când debutează în carieră, trebuie subliniat faptul că salariul brut național mediu este de mare în comparație cu alte state europene. Diferența poate fi semnificativă, la fel ca în **Andorra**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Cipru**, **Estonia**, **Lituania**, **România**, **Serbia** și **Slovacia**. Acestea sunt țări care au făcut alegerea de a sprijini cu fermitate poziția sistemului judiciar în societate, uneori pentru a lupta împotriva corupției în cadrul sistemului judiciar. Diferența în **Irlanda**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Scoția** poate fi explicată parțial, în ceea ce privește judecătorii, prin faptul că judecătorii sunt recrutați din rândul avocaților cu o experiență judiciară sau juridică solid

Figura 11.10 Clasificarea diferențelor între salariile brute ale judecătorilor și procurorilor la începutul carierei, în 2012 (Q132)

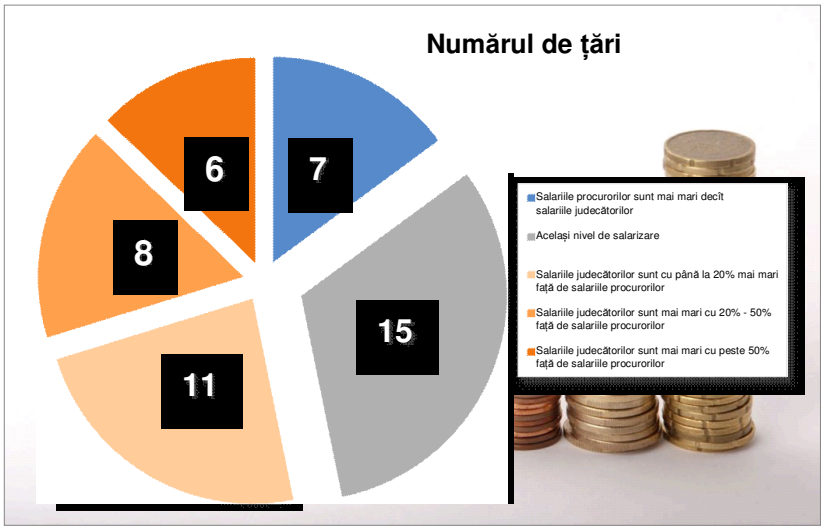

La nivel european, judecătorii câștigă în medie cu 21% mai mult decât procurori la începutul carierei. Cu toate acestea, există diferențe semnificative în funcție de sisteme, de competențele și statutul procurorilor.

16 state nu se aplică nici o diferență între salariile judecătorilor și procurorilor la începutul carierei: **Andorra**, **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Germania**, **Grecia**, **Ungaria**, **Italia**, **Luxemburg**, **Monaco**, **Polonia**, **Portugalia**, **România**, **Serbia**, **Spania** și **Turcia**. În 9 state sau entități din rândul celor care au furnizat date, diferența este limitată. Este mai importantă, în favoarea judecătorilor, în 8 state sau entități: **Azerbaidjan**, **Cipru**, **Danemarca**, **Estonia**, **Georgia**, **Islanda, Irlanda**, **Lituania**, **Ucraina**; acest lucru poate fi rezultatul unei voințe politice de a sprijini puterea judiciară în țările care au experimentat autorități puternice de urmărire penală într-un sistem anterior. În **Finlanda**, **Malta**, **Norvegia** sau **Elveția**, acest fapt se explică prin organizarea sistemului de urmărire penală, precum și prin practica de selecție a judecătorilor în rândul avocaților cu experiență.

Albania, **Austria**, **Croația**, **Franța** și **Muntenegru** au o situație specială: salariul unui procuror este mai mare decât salariul unui judecător la începutul carierei. Cu toate acestea, diferențele observate rămân destule de minore.

Mai general, caracteristicile naționale (de exemplu, numărul de judecători și procurori la începutul și sfârșitul carierei, statutul special, funcții, etc) trebuie să fie luate în considerare pentru o interpretare corectă a figurii 11.10.

Figura 11.11 Evoluția salariilor judecătorilor la începutul carierei între 2008-2012 – Evoluția salariilor brute (valoare absolută) și evoluția raportului între salariile brute ale judecătorilor și salariul brut național mediu (Q4, Q132)

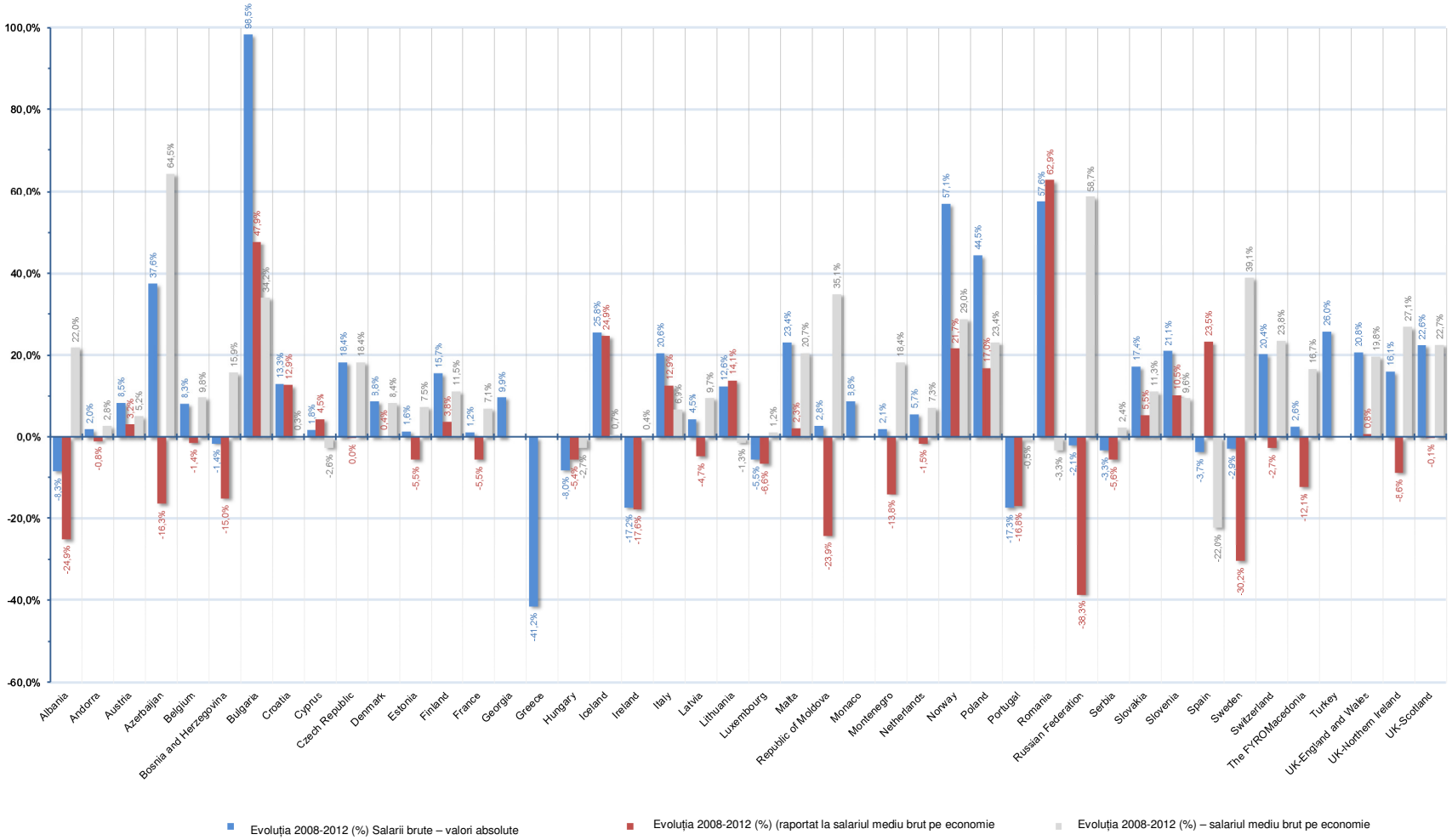

Comentarii:

Bulgaria: baza de evaluare a fost diferită în 2010 și 2012. Datele pentru exercițiul prezent reflectă salariile brute primite în mod real, care includ salariul de bază și remunerația suplimentară pentru grad si servicii.
Croația: din cauza calculării diferite a ratelor de impozitare și modificărilor sumelor scutirilor fiscale, există o diferență între calculul salariilor în 2010 și 2012.
Islanda: salariile judecătorilor au crescut temporar datorită volumului de muncă în instanțele de judecată.
Irlanda: in conformitate cu politica fiscală a Guvernului, salariul sau remunerația funcționarilor publici și titularilor de post a fost redus între timp faţă de statisticile din 2010 care stau la baza raportului din 2012. Această acțiune a făcut parte dintr-o suită de măsuri necesare a fi introduse din perspectiva situației financiară a Irlandei. În urma unui amendament constituțional, a fost adoptată legislația care să permită reducerile remunerației judecătorilor.
Letonia: în timpul crizei economice începând de la 1 iulie 2009, salariile judecătorilor au fost reduse cu 15% și de la 1 ianuarie 2010 salariile au fost reduse cu 27%. De la 1 ianuarie 2011, stabilirea salariilor pentru judecători și procurori este inclusă în sistemul unificat de remunerare pentru funcționarii și angajații instituțiilor guvernamentale statale și locale.
Norvegia: din cauza diferențelor ratei de schimb valutar, salariul raportat pentru evaluarea din 2010 a fost scăzut în mod artificial.

Datele fac posibilă analiza evoluția între 2008 și 2012 a salariilor brute ale judecătorilor aflați la începutul carierei în 44 de state sau entități și se observă variația acestor salarii față de salariul mediu brut național în 39 din aceste state. Aceste date, în valoare absolută, exclud inflația și, prin urmare, trebuie să fie puse în perspectivă, dar într-un mod uniform în ceea ce privește statele din zona euro. Variația valorilor absolute din afara zonei euro poate fi explicată prin variațiile cursurilor de schimb ale monedei naționale față de euro, între 2008 și 2012.

Între 2008 și 2012, salariile judecătorilor din Europa au crescut, în valoare absolută, pentru majoritatea statelor și entităților (32 din 44).

Mai precis, între 2008 și 2012, cele mai mari creșteri în salariile judecătorilor aflați la începutul carierei, în valoare absolută, se observă în **Norvegia**, **România**, **Polonia**, **Azerbaidjan**, **Turcia**, **Islanda**, **Malta**, **Marea Britanie-Scoția**, **Slovenia**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**, **Italia** și **Elveția**. Totuși, aceste evoluții trebuie să fie observate în lumina variațiilor cursului valutar pentru țările din afara zonei euro. Mai mult, în **Norvegia**, **Azerbaidjan**, **Marea Britanie-Scoția**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Elveția** majorarea salariilor, indicate în euro în figură, este mai puțin importantă atunci când se analizează variațiile pozitive ale cursului de schimb dintre moneda națională și moneda euro în perioada 2008-2012. Dimpotrivă, pentru **România** și **Turcia**, creșterea puternică a salariilor judecătorilor la începutul carierei este amplificată atunci când se analizează variația negativă a cursului de schimb, subliniind astfel eforturile publice pentru îmbunătățirea remunerării judecătorilor aflați la începutul carierei.

Salariile judecătorilor au scăzut, în valoare absolută, în special în **Grecia**, **Irlanda**, **Portugalia** și, în mai mică măsură, în **Luxemburg**. O scădere a salariilor judecătorilor a avut loc în contextul economic din ultimii ani în **Grecia**, **Irlanda** și **Portugalia**. În **Irlanda**, scăderea de 17% observată între 2010 și 2012 poate fi explicată prin situația financiară a statului și politica fiscală a guvernului. Noua legislație a fost adoptată în urma unei revizuiri constituționale care a permis o reducere a salariilor judecătorilor. În **Grecia**, scăderea observată începând din 2010 a continuat și în 2012, ca urmare a măsurilor luate de către mecanismul de susținere a economiei Greciei stabilit de către statele membre ale zonei euro și FMI.

Contrar a ceea ce poate apărea în figură, salariile nu au scăzut în **Albania** și **Ungaria**. Acest lucru se datorează, de fapt, variației cursului de schimb dintre moneda națională și euro, ceea ce explică prezentarea din tabel.

Cu toate acestea, majorările și reducerile din salariile judecătorilor la începutul carierei, indicate în valoare absolută, trebuie să fie studiate în continuare, ținând cont de evoluția salariului mediu național al fiecărui stat sau entitate, pentru a determina dacă politica salarială a fost într-adevăr în favoarea judecătorilor, în contextul economic național.

O politică publică determinată care vizează creșterea salariului judecătorilor la începutul carierei se poate observa în special în **România**: se poate observa o creștere puternică a salariilor brute ale judecătorilor la începutul carierei, împreună cu o creștere puternică a raportului dintre salariul judecătorilor comparativ cu salariul mediu național – în momentele în care salariul mediu național scade în România. Într-o măsură mai mică, această tendință poate fi observată, de asemenea, în **Norvegia**, **Polonia**, **Islanda**, **Italia**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Croația**. Același lucru poate fi observat în cazul **Lituaniei** și, în mai mică măsură, în **Cipru**, unde

salariile judecătorilor cresc, în timp ce salariul mediu național scade. Creșterea salariilor judecătorilor este mai mult sau mai puțin în conformitate cu creșterea salariului mediu pe economie în **Austria**, **Finlanda**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Olanda**, **Malta**. Acest lucru reflectă pentru aceste state o voință politică clară de a menține un anumit nivel de remunerare pentru judecătorii la începutul carierei.

În **Azerbaidjan**, majorarea salariilor observate trebuie să fie interpretată în lumina evoluției cursului de schimb, dar, de asemenea, raportată la evoluția salariului mediu pe care nu crește mai puternic decât salariile judecătorilor. În **Belgia**, **Estonia**, **Franța**, **Letonia**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Elveția**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Turcia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, poate fi evidențiată aceeași tendință: deși salariile judecătorilor sunt în creștere, ele nu urmează nivelul de creștere a salariului mediu pe economie.

În **Federația Rusă**, **Albania**, **Bosnia și Herțegovina**, **Luxemburg**, **Serbia**, salariile medii pe economie au crescut între 2008 și 2012, atunci când salariile judecătorilor la începutul carierei au scăzut. În ceea ce privește **Albania**, variația cursului de schimb explică scăderea aparentă, totuși evoluția procentuală a raportului dintre salariile judecătorilor față de salariul mediu național permite constarea că situația judecătorilor din Albania este mai puțin favorabilă în 2012 decât în 2008 în ceea ce privește nivelul mediu de trai.

Evoluția salariilor judecătorilor urmează evoluția descrescătoare a salariului mediu pe economie în statele în care criza economică și financiară a fost deosebit de puternică: **Grecia**, **Irlanda**, **Portugalia**, **Ungaria**. În **Irlanda** și **Ungaria**, scăderea salariilor judecătorilor este chiar mai puternică decât scăderea salariului mediu pe economie. Contrariul este valabil în **Spania**: în ciuda scăderii salariului judecătorilor, poate fi observată o creștere a raportului cu salariul mediu brut pe economie.

Figura 11.12 Evoluția salariilor procurorilor aflați la începutul carierei între 2008-2012 – Evoluția salariilor brute (valoare absolută) și evoluția raportului între salariile brute ale procurorilor și salariul mediu brut pe economie (Q4, Q132)

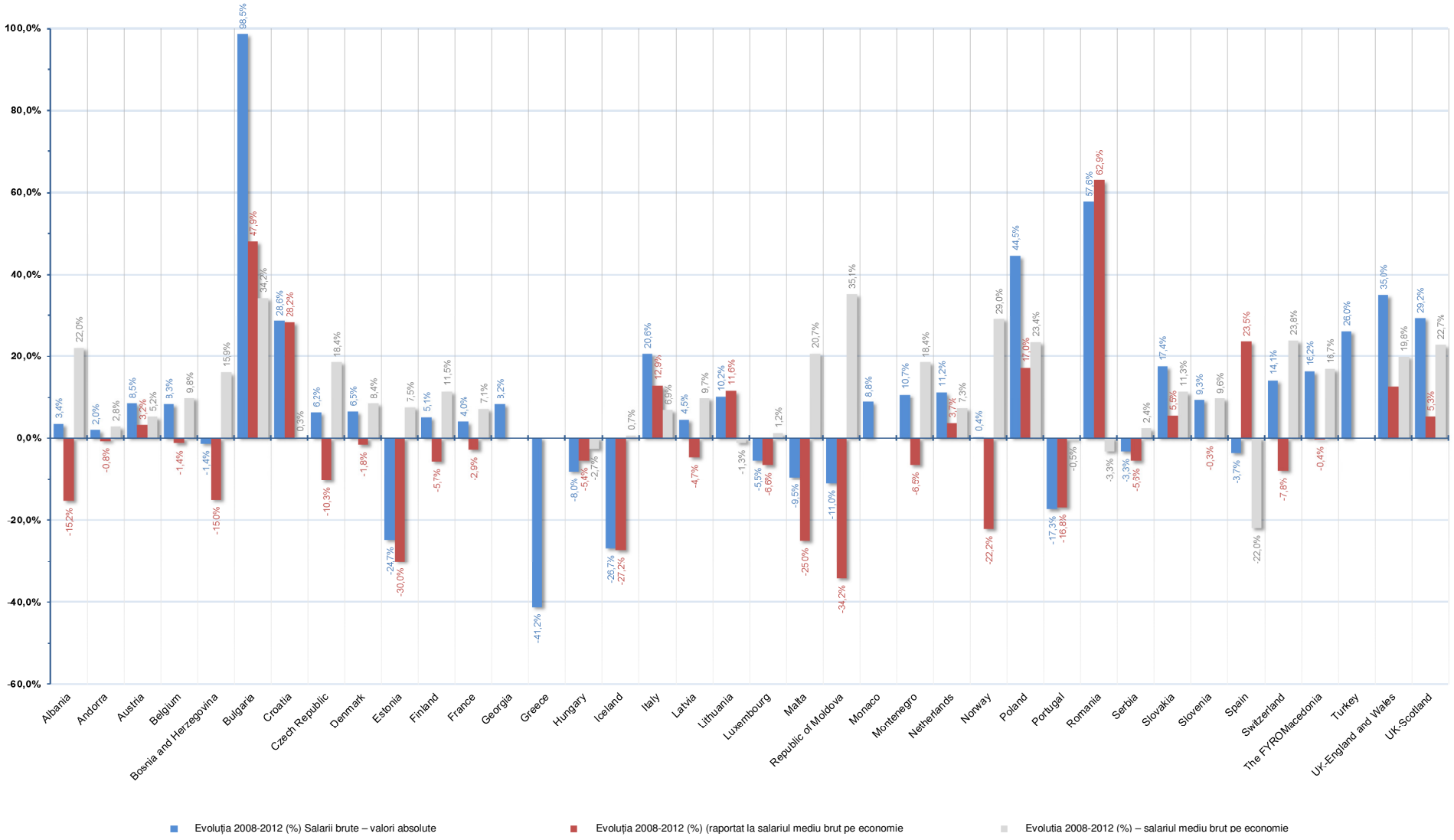

Comentarii:

Albania: modificări salariale ale procurorului se schimbă în funcție de salariul Președintelui Republicii și în mod proporțional.
Bulgaria: baza de evaluare a fost diferită în 2010 și 2012. Datele pentru exercițiul prezent reflectă salariile brute primite de fapt, care includ salariul de bază și remunerația suplimentară pentru gradul profesional si servicii.
Islanda: în conformitate cu legislația, salariul procurorilor a scăzut temporar în 2010, ca urmare a crizei bancare în 2008 și a impunerii economiilor în operațiunile guvernamentale. De atunci, salariile au crescut.

Aceeași variație a fost evaluată pentru 38 de state sau entități în ceea ce privește salariile brute ale procurorilor. Trebuie să fie luate în considerare aceleași rezerve ca cele menționate pentru figura 11.11.

La nivel european, deși salariile procurorilor au crescut în termeni absoluți în majoritatea statelor și entităților chestionate (27 din 38), criza economică a avut un impact în mai multe țări (vezi Figura 11.12 de mai sus).

Mai precis, între 2008 și 2012, cele mai mari creșteri ale salariilor procurorilor aflați la începutul carierei, în valoare absolută, pot fi observate în **România**, **Polonia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Scoția**, **Croația**, **Turcia** și **Italia**.

Totuși, aceste evoluții trebuie să fie respectate în funcție de variațiile cursurilor de schimb pentru statele din afara zonei euro.

Mai mult, majorarea salariilor care apar in figură pentru **Marea Britanie-Scoția** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** trebuie să fie pusă în perspectivă, deoarece poate fi explicată parțial prin variația pozitivă a cursului de schimb în perioada 2008-2012. Totuși, în ceea ce privește **România** și **Turcia** și, în mai mică măsură **Croația**, creșterea puternică a salariilor procurorilor aflați la începutul carierei este amplificată atunci când se ia în considerare variația cursurilor de schimb față de euro, subliniind eforturile de îmbunătățire a remunerației procurorilor aflați la începutul carierei.

Salariile procurorilor aflați la începutul carierei au scăzut, în valoare absolută, în special în **Grecia**, **Islanda**, **Estonia**, **Portugalia**, **Republica Moldova**, **Malta** și **Luxemburg**.

Contrar a ceea ce poate apărea pe grafic, salariile nu au scăzut în **Ungaria**. Aceasta este, de fapt variația cursului de schimb dintre moneda națională și euro, ceea ce explică prezentarea din tabel. În **Republica Moldova**, aceeași variație a cursului de schimb reduce scăderea observată a salariilor.

Totuși, creșterile și scăderile în salariile procurorilor aflați la începutul carierei, în valoare absolută, trebuie să fie studiate în continuare, luând în considerare evoluția salariului mediu pe economie a fiecărui stat sau entitate.

În **România**, se poate remarca o creștere a salariilor brute ale procurorilor aflați la începutul carierei și o creștere a raportului dintre salariul procurorilor și salariul mediu pe economie. În ceea ce privește judecătorii (a se vedea mai sus), decalajul se adâncește în mod semnificativ între nivelul salariului procurorilor și salariul mediu pe economie în aceste două țări. Aceeași situație se poate observa, într-o măsură mai mică, în **Polonia**, **Croația**, **Italia**, **Slovacia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie-Scoția**. Creșterea salariilor procurorilor aflați la începutul carierei este, mai mult sau mai puțin, în conformitate cu creșterea salariului mediu pe economie în **Austria**, **Olanda**, **Slovenia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**.
În **Belgia**, **Franța**, **Letonia**, **Muntenegru**, **Elveția**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Albania**, **Finlanda**, salariile procurorilor sunt în creștere, dar nu urmează nivelul de creștere al salariului mediu pe economie.

În **Bosnia și Herțegovina**, **Luxemburg**, **Estonia**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Norvegia**, salariile medii pe economie au crescut între 2008 și 2012, atunci când au scăzut salariile procurorilor aflați la începutul carierei.

Evoluția salariilor judecătorilor urmează evoluția descrescătoare a salariului mediu pe economie în statele în care criza economică și financiară a fost deosebit de puternică: **Grecia**, **Irlanda**, **Portugalia**, **Ungaria**, **Serbia**. În **Islanda** și **Ungaria**, scăderea salariilor judecătorilor este chiar mai puternică decât scăderea salariului mediu pe economie. Contrariul este valabil în **Spania**: în ciuda scăderii salariului procurorilor, se poate observa o creștere a raportului cu salariul mediu brut pe economie.

11.4.2 Salariile la finalul carierei

Tabel 11.13 Salariile anuale brute și nete ale judecătorilor și procurorilor la Curtea Supremă sau instanța supremă în 2012 (Q132)

State/entități	Judecători			Procurori		
	Salariul anual brut	Salariul brut raportat la salariul mediu brut anual pe economie	Salariul anual net	Salariul anual brut	Salariul brut raportat la salariul mediu brut anual pe economie	Salariul anual net
Albania	14 965 €	3,5	12 030 €	10 500 €	2,4	8 640 €
Andorra	39 823 €	1,7	37 633 €	106 186 €	4,4	99 283 €
Armenia	1 877 €	0,7	1 485 €	NA	NC	NA
Austria	119 771 €	4,0	71 418 €	119 771 €	4,0	71 418 €
Azerbaijan	20 852 €	4,4	17 200 €	17 213 €	3,7	14 880 €
Belgium	118 643 €	2,9	56 536 €	120 815 €	2,9	57 409 €
Bosnia and Herzegovina	41 098 €	5,2	25 788 €	41 098 €	5,2	25 788 €
Bulgaria	28 019 €	6,2	25 217 €	28 019 €	6,2	25 217 €
Croatia	63 120 €	5,0	31 320 €	63 120 €	5,0	31 320 €
Cyprus	133 219 €	5,5	NA	NA	NC	NA
Czech Republic	54 272 €	4,4	NA	46 635 €	3,7	NA
Denmark	176 769 €	3,4	NA	88 200 €	1,7	NA
Estonia	48 077 €	4,5	37 924 €	39 733 €	3,7	30 526 €
Finland	128 700 €	3,3	78 553 €	82 018 €	2,1	54 484 €
France	110 082 €	3,2	93 762 €	110 082 €	3,2	93 762 €
Georgia	24 170 €	NC	19 336 €	NAP	NC	NAP
Germany	104 711 €	2,3		104 711 €	2,3	
Greece	57 009 €	NC	47 030 €	57 009 €	NC	47 030 €
Hungary	35 289 €	3,9	25 476 €	34 121 €	3,7	21 235 €
Iceland	89 746 €	3,3	NA	55 665 €	2,0	NA
Ireland	197 272 €	5,9	NA	85 127 €	2,6	NA
Italy	179 747 €	6,3	97 833 €	179 747 €	6,3	97 833 €
Latvia	37 616 €	4,2	25 573 €	25 788 €	2,9	17 412 €
Lithuania	29 103 €	3,9	22 118 €	23 742 €	3,2	18 044 €
Luxembourg	129 943 €	3,1	NA	121 421 €	2,9	NA
Malta	40 221 €	2,6	32 919 €	32 434 €	2,1	27 861 €
Republic of Moldova	5 012 €	1,9	3 701 €	3 701 €	1,4	2 776 €
Monaco	132 592 €	NC	125 152 €	132 592 €	NC	125 152 €
Montenegro	27 934 €	3,2	18 716 €	26 892 €	3,1	NA
Netherlands	128 900 €	2,4	67 000 €	94 585 €	1,8	NA
Norway	212 295 €	3,3	159 836 €	103 842 €	1,6	101 729 €
Poland	60 998 €	5,9	43 445 €	60 998 €	5,9	43 445 €
Portugal	66 204 €	3,3	NA	66 204 €	3,3	NA
Romania	42 049 €	7,6	29 493 €	35 344 €	6,4	24 791 €
Russian Federation	NA	NC	NA	NA	NC	NA
Serbia	28 174 €	4,6	16 752 €	28 174 €	4,6	16 752 €
Slovakia	42 916 €	4,4	NA	42 916 €	4,4	NA
Slovenia	63 664 €	3,5	34 212 €	55 812 €	3,0	31 536 €
Spain	107 565 €	4,7	66 690 €	107 565 €	4,7	66 690 €
Sweden	94 500 €	2,3	NA	73 378 €	1,8	NA
Switzerland	294 565 €	5,2	276 361 €	157 690 €	2,8	126 152 €
The FYROMacedonia	21 454 €	3,6	14 241 €	18 858 €	3,2	12 536 €
Turkey	42 638 €	3,5	32 991 €	42 638 €	3,5	32 991 €
Ukraine	21 456 €	6,1	17 266 €	6 326 €	1,8	4 959 €
UK-England and Wales	256 206 €	7,7	NA	111 027 €	3,3	NA
UK-Northern Ireland	234 229 €	8,0	129 502 €	53 000 €	1,8	
UK-Scotland	241 196 €	7,8	NA	NA	NC	NA
Media	90 188 €	4,2	52 780 €	67 017 €	3,4	45 919 €
Mediana	62 059 €	3,9	32 955 €	56 410 €	3,2	31 320 €
Minima	1 877 €	0,7	1 485 €	3 701 €	1,4	2 776 €
Maxima	294 565 €	8,0	276 361 €	179 747 €	6,4	126 152 €
Israel	125 304 €	5,5	NA	78 771 €	3,5	NA

Comentarii:

Belgia: judecător la Curtea Supremă sau la instanța supremă (*Cour de Cassation*), 24 de ani vechime (maxim) - salariul anual brut indexat: 75 238,3 x 1,5769 €; procuror la Curtea Supremă sau la instanța supremă (avocatul general al *Cour de Cassation*), 24 de ani vechime (maxim) - salariul anual brut indexat: 76 615,7 x 1,5769 €. Diferența dintre datele privind salariile de la Curtea Supremă în 2010 și 2012 se explică prin faptul că salariul indicat în prezent este salariul unui consilier juridic, și nu al președintelui sau a avocatului general. (2) 132-2-2: salariul net al unui judecător de la *Cour de Cassation* cu 24 de ani vechime (durată maximă): căsătorit, fără copii; (3) 132-2-4: salariul net al unui avocat general la *Cour de Cassation* cu 24 de ani vechime (durată maximă): căsătorit, fără copii.
Bosnia și Herțegovina: judecător la Curtea Supremă sau la la instanța supremă - 20 de ani de experiență profesională; procuror la Curtea Supremă sau la la instanța supremă - 20 de ani de experiență profesională.
Franța: judecător la Curtea Supremă/ instanța supremă: consilier la *Cour de Cassation* - gradul D3/E.
Germania: cifra dată ca salariul unui judecător sau procuror al Curții Supreme este salariul de bază R6, fără nici o indemnizație și fără alocația familială.
Islanda: Procurorii numiți lucrează cu toții pentru directorul Parchetului și toți pot pleda în fața Curții Supreme. Procurorul Curții Supreme sau al instanței suprene (vă rugăm să indicați salariul mediu al unui procuror la acest nivel, și nu salariul Procurorului General: A: procuror = 55 665 €; directorul adjunct al Parchetului = 66 679 €; director al Parchetului = 89 746 €.
Irlanda: În Irlanda nu există o structură de început și final a carierei în ceea ce privește sistemul judiciar. Fiecare numire a unui judecător este pentru un anumit tribunal, nu există un drept automat la trecerea de la o instanță districtuală la orice altă instanță cu titlu de avansare în carieră, astfel că nu este corect să se compare remunerațiile fiecărei instanțe în contextul comparației între începutul şi finalul carierei.
Monaco: judecători de la Curtea Supremă - *Tribunal Suprême* sau *Cour de révision* - nu au salarii fixe în măsura în care nu lucrează permanent – această instanţă se reuneşte în sesiuni de judecată. Judecătorii sunt plătiți în indemnizații. Astfel, salariul specificat în rubrica pentru „judecătorii Curții Supreme sau instanței supreme" este acela al celui mai înalt magistrat al Curții de Apel, care este cea mai înaltă instanță cu caracter permanent. Salariul este echivalent cu cea al unui procuror de la Curtea Supremă.
Slovacia: salariul judecătorului de la Curtea Supremă este de 130% din salariul lunar al unui deputat al Parlamentului.
Ucraina: în conformitate cu legislația națională în vigoare, orice procuror al Parchetului General poate participa la lucrările Curții Supreme și ale înaltelor Curţi de Apel. În acest sens, salariul menționat în ultima coloană a întrebării este salariul procurorului Parchetului General. Salariul indicat în coloana „judecător al Curții Supreme sau al celei mai înalte instanțe de apel" este salariul mediu anual al unui judecător al instanței supreme.

Raportul dintre salariul unui judecător sau procuror de la Curtea Supremă sau de la instanța supremă și salariul anual brut mediu pe economie este un indicator interesant pentru măsurarea diferențelor dintre state prin eliminarea distorsiunilor rezultate din modurile de selecție, vârstă, cariera anterioară, cursul de schimb sau PIB.

În ceea ce privește salariul mediu brut pe economie, salariile judecătorilor și procurorilor aflați la finalul carierei sunt aproape de două ori mai mari decât la începutul carierei (de 4,2 ori mai mari pentru judecători și 3,4 ori mai mari pentru procurori). Diferența dintre plata de la începutul carierei și cea de la sfârșitul carierei este cea mai marcată, atât pentru judecători, cât și pentru procurori în **România**, **Italia**, **Bulgaria**, **Polonia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Croația**. De asemenea, este semnificativ în țările care au un sistem de drept cutumiar (**Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Marea Britanie-Scoția**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**), dar numai în ceea ce privește judecătorii; ceea ce se explică prin tipurile specifice de selecție din rândul avocaților cu experiență.

Figure 11.14 Clasificarea diferențelor dintre salariile brute ale judecătorilor și procurorilor la finalul carierei, în 2012 (Q132)

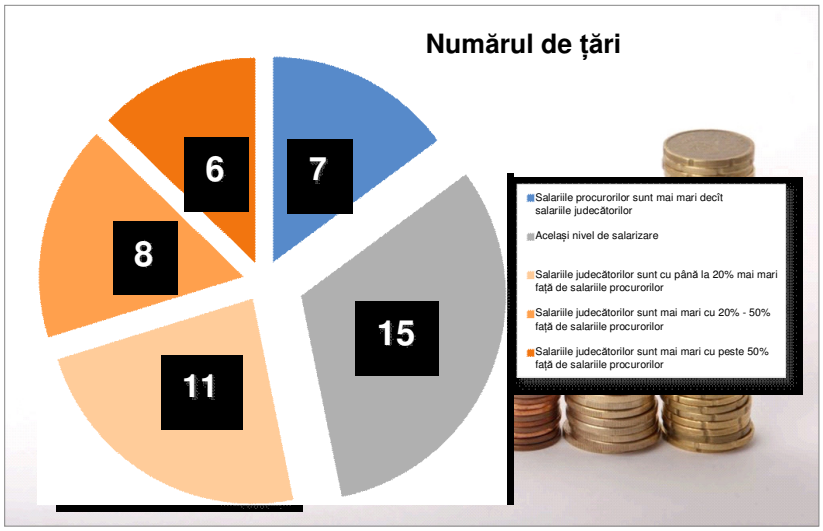

România, **Italia**, **Bulgaria**, **Polonia** acordă judecătorilor de la Curtea Supremă sau de la instanța supremă cele mai mari salarii raportate la salariul mediu brut pe economie (între 6 și 8 ori mai mare).

În 15 state sau entități, remunerația judecătorilor și procurorilor aflați la finalul carierei este aceeași (**Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Croația**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Italia**, **Monaco**, **Polonia**, **Portugalia**, **Serbia**, **Slovacia**, **Spania**, **Turcia**). Numai în **Andorra** și **Belgia** salariul procurorilor la sfârșitul carierei este mai mare decât cel ale judecătorilor (în **Belgia**, este o mică diferență). Nu există nici o revenire reală a curbei între salariile judecătorilor și procurorilor la începutul sau la finalul carierei, deși o schimbare foarte limitată se poate observa în **Albania**, **Andorra**, **Austria**, **Belgia**, **Croația**, **Franța**, **Luxemburg**, **Muntenegru**, **România**, **Slovacia**.

Figura 11.15 Evoluția salariilor judecătorilor la Curtea Supremă între 2008-2012 – Evoluția salariilor brute (valori absolute) și evoluția raportului între salariile brute ale judecătorilor și salariul brut mediu pe economie (Q4,Q132)

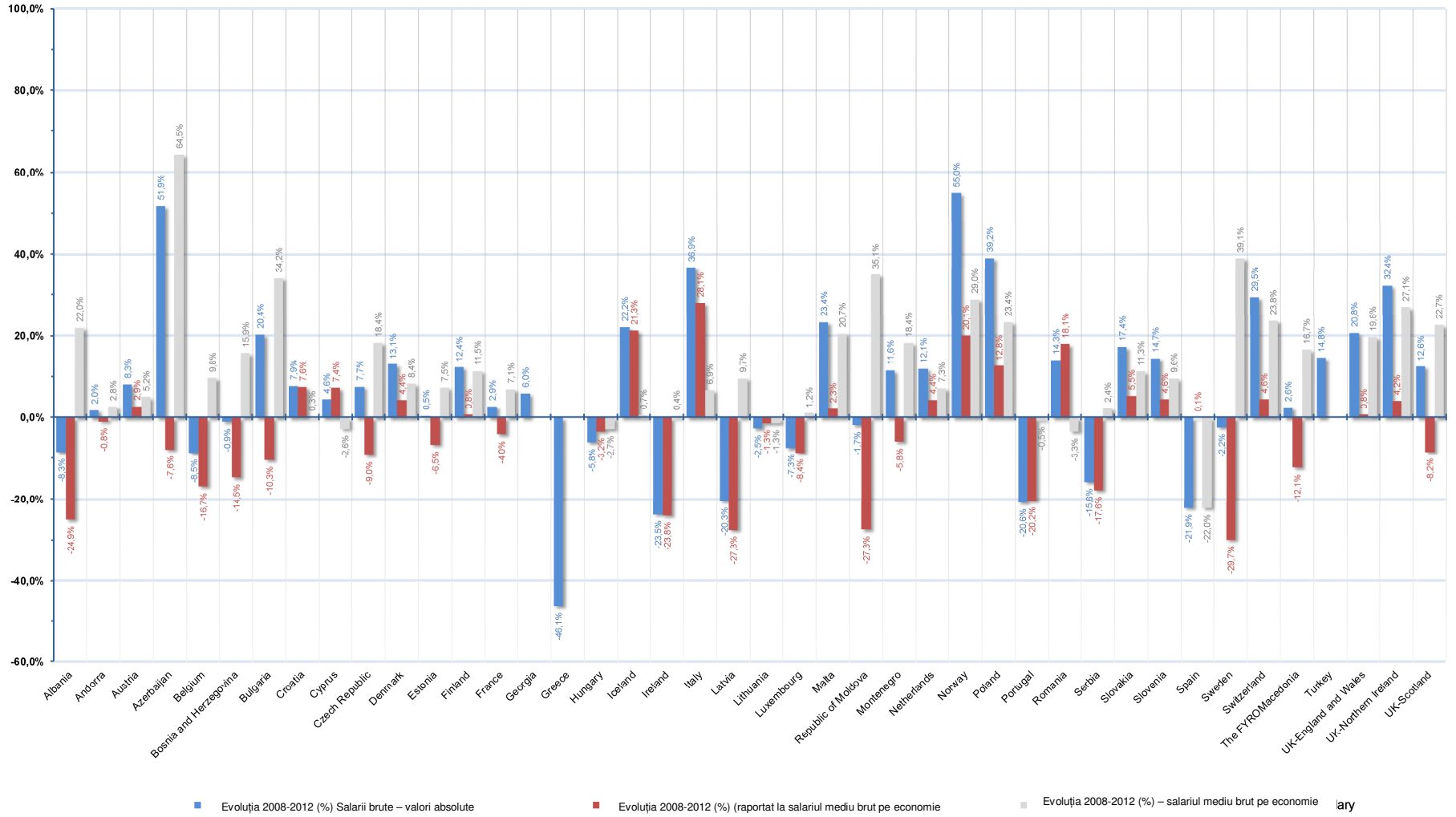

Comentariu:

Bulgaria: baza evaluării a fost diferită în 2010 și 2012. Datele pentru exercițiul prezent reflectă salariile brute primite de fapt, care includ salariul de bază și remunerația adițională pentru grad și servicii.

Datele au permis o analiză a evoluției între 2008 și 2012 a salariilor brute ale judecătorilor de la Curtea Supremă sau de la instanța supremă pentru 42 de state sau entități. În ceea ce privește alte evoluții ale salariilor studiate în acest raport, trebuie luate în considerare ajustările și comentariile făcute de state în timpul exercițiilor diferite.

Tendințele observate în evoluția salariilor judecătorilor de la Curtea Supremă sau de la instanța supremă apropiate de cele observate pentru evoluția salariilor judecătorilor aflați la începutul carierei. Cu toate acestea, evoluția observată are aici o amplitudine mult mai mică.

Astfel, valoarea absolută a salariilor judecătorilor aflați la sfârșitul carierei a crescut între 2008 și 2012 într-un număr semnificativ de state și entități (27 din 42).

Mai precis, între 2008 și 2012, cele mai mari majorări ale salariilor judecătorilor aflați la sfârșitul carierei, în valoare absolută, se observă în **Norvegia**, și, într-o măsură mai mică, în **Azerbaidjan**, **Polonia**, **Italia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Elveția**, **Malta**, **Islanda** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**. Cu toate acestea, aceste evoluții, așa cum apar în figură, trebuie observate în lumina variației cursurilor de schimb pentru statele din afara zonei euro. Mai mult, creșterea salariilor care apar în figură pentru **Azerbaidjan**, **Norvegia**, **Elveția**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie-Irlanda de Nord** trebuie să fie analizată ținând cont de variațiile pozitive ale cursurilor de schimb în perioada 2008-2012.

Salariile judecătorilor aflați la finalul carierei au scăzut, în valoare absolută, în special în **Grecia**, **Irlanda**, **Spania**, **Portugalia**, **Letonia**, **Belgia** și **Luxemburg**. Contrar a ceea ce poate apărea în grafic, salariile nu au scăzut în **Albania**, **Ungaria** și **Serbia**. Acest lucru se datorează, de fapt, variația cursului de schimb dintre moneda națională și euro, ceea ce explică prezentarea din figură.

Totuși, majorările și reducerile din salariile judecătorilor aflați la sfârșitul carierei în valoare absolută trebuie, de asemenea, să fie analizate în continuare, luând în considerare salariul mediu pe economie al fiecărui stat sau entitate.

În **Italia**, **Islanda**, **Norvegia**, **România**, **Polonia** și, într-o măsură mai mică în **Slovacia**, **Slovenia**, **Elveția**, **Croația**, **Cipru**, **Danemarca** și **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, se pot observa o majorare a salariilor judecătorilor aflați la sfârșitul carierei și o creștere a raportului dintre salariile judecătorilor aflați la sfârșitul carierei și salariul mediu pe economie. Această creștere este cu atât mai semnificativă în **Italia** și în **Islanda**.

În **Republica Cehă** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, variația cursului de schimb dintre moneda națională și euro reduce creșterea aparentă a salariilor judecătorilor aflați la finalul carierei; totuși, evoluția salariilor judecătorilor raportate la salariul mediu pe economie permite sublinierea faptului că situația este mai puțin favorabilă pentru judecători în 2012 decât în 2008.

În **Albania**, **Belgia**, **Ungaria**, **Irlanda**, **Letonia**, **Luxemburg**, **Portugalia**, **Serbia**, **Suedia**, scăderea salariilor judecătorilor este în conformitate cu scăderea salariului mediu pe economie. În **Albania**, **Ungaria** și **Serbia**, variația cursului de schimb reduce efectele vizibile ale evoluției salariilor. Acest lucru arată că salariile judecătorilor aflați la finalul carierei au evoluat într-adevăr mai lent decât salariul mediu pe economie. În **Portugalia** și **Irlanda**, remunerația judecătorilor aflați la sfârșitul carierei a scăzut, în timp ce salariul mediu pe economie nu a evoluat. Acest decalaj poate fi explicat prin politicile salariale efectuate de autoritățile publice în timpul crizei.

Figura 11.16 Evoluția salariilor procurorilor la Curtea Supremă sau de la instanța supremă între 2008-2012 – Evoluția salariilor brute (valoare absolută) și evoluția raportului dintre salariile brute ale procurorilor și salariului brut mediu pe economie (Q4,Q132)

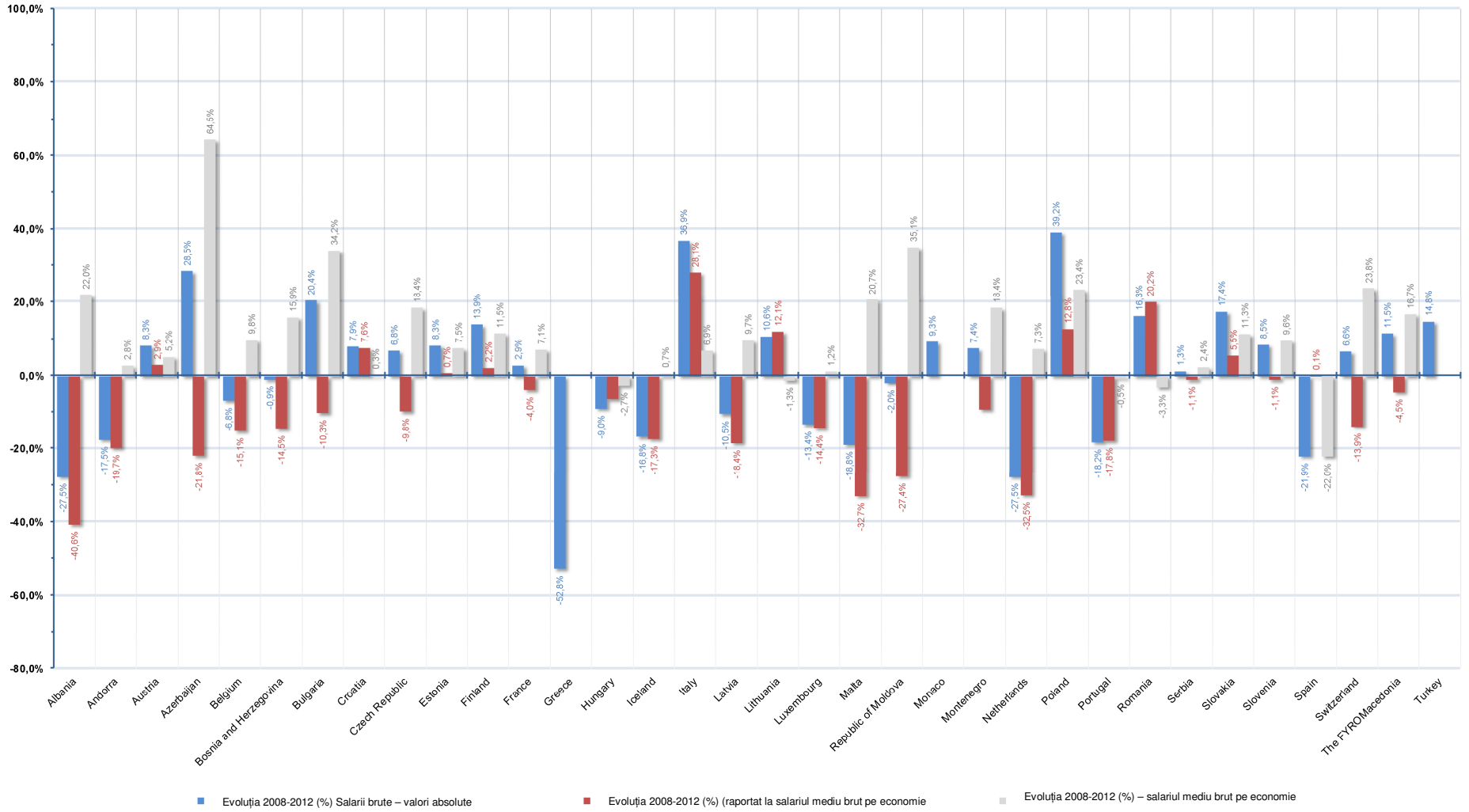

Comentariu:

Bulgaria: baza evaluării a fost diferită în 2010 și 2012. Datele pentru exercițiul prezent reflectă salariile brute primite de fapt, care includ salariul de bază și remunerația adițională pentru grad și servicii.

Evoluția salariilor brute ale procurorilor din instanța supremă pare să fie mult mai puțin favorabilă decât cel al judecătorilor din aceeași instanță.

În ceea ce privește procurorii, 34 de state sau entități au prezentat date pentru analiza modificărilor din salariile procurorilor aflați la finalul carierei, în valoare absolută. Pot fi evidențiate aici aceleași tendințe ca și cele menționate mai sus.

Mai precis, între 2008 și 2012, cele mai mari majorări ale salariilor procurorilor aflați la finalul carierei în valoare absolută se observă în **Polonia**, **Italia** și **Azerbaidjan**. Totuși, aceste evoluții trebuie să fie observate în lumina variațiilor cursului de schimb pentru țările din afara zonei euro. Mai mult, majorarea salariilor care apar în figură cu privire la **Azerbaidjan** este mai limitată, ținând cont de variațiile pozitive ale cursurilor de schimb în perioada 2008-2012.

Salariile procurorilor aflați la sfârșitul carierei lor au scăzut, în valoare absolută, în special în **Grecia**, **Albania**, **Olanda**, **Spania**, **Malta**, **Portugalia**, **Andorra**, **Islanda**, **Luxemburg**, **Letonia** și **Belgia**.

Contrar a ceea ce apare în figură, salariile procurorilor nu au scăzut în **Ungaria**. Variația cursului de schimb dintre moneda națională și euro explică prezentarea din figură. În **Albania**, aceeași variație a cursului de schimb reduce scăderea salariilor care poate fi observată.

Totuși, majorările și scăderile salariilor procurorilor aflați la sfârșitul carierei, în valoare absolută, urmează să fie analizate în continuare, luând în considerare salariul mediu pe economie al fiecărui stat sau entitate.

În **Austria**, **Croația**, **Estonia**, **Finlanda**, **Italia**, **Lituania**, **Polonia**, **România** și **Slovacia**, pot fi observate o creștere a salariilor procurorilor aflați la sfârșitul carierei și o creștere pozitivă în decalajul dintre salariile procurorilor și salariul mediu pe economie. Această creștere este cu atât mai importantă în **Italia**, **Polonia** și **România**. Efortul depus pentru majorarea salariilor procurorilor afați la finalul carierei în aceste trei state, la fel ca și cele ale judecătorilor este, prin urmare, deosebit de semnificativ.

În **Azerbaidjan**, situația procurorilor aflați la finalul carierei este mai puțin favorabilă în 2012 decât în 2008, deoarece creșterea aparentă a salariilor trebuie moderată atunci când se analizează variația pozitivă a cursului de schimb. În același timp, a existat o scădere de 22% în raportul legat de salariile procurorilor față de salariul mediu pe economie. **Elveția**, într-o măsură mai mică, se află într-o situație similară: salariile procurorilor aflați la sfârșitul carierei a crescut mai lent decât salariul mediu pe economie.

În **Albania**, **Andorra**, **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Ungaria**, **Islanda**, **Letonia**, **Luxemburg**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Olanda** și **Portugalia**, scăderea salariilor judecătorilor contribuie la reducerea decalajului dintre salariile procurorilor și salariul mediu pe economie. În **Albania**, **Ungaria** și **Republica Moldova**, variațiile cursului de schimb reduc efectele care apar în cifra variațiilor salariale.

11.4.3 Comparația salariilor la începutul și sfârșitul carierei

În aproape toate statele sau entitățile verificate, salariile judecătorilor de la Curtea Supremă sau de la instanța supremă sunt mai mari decât cele plătite judecătorilor aflați la începutul carierei. Există o singură excepție, pentru datele din **Malta**. Pentru **Andorra**, datele sunt doar orientative; judecătorii de la Curtea Supremă nu pornesc de la o bază permanentă.

În Europa, un judecător aflat la finalul carierei câștigă, în medie, 1,87 de ori mai mult decât un judecător aflat la începutul carierei.

Se poate observa o serie de situații specifice care servesc pentru calificarea acestei concluzii generale. Diferența depinde, evident, de durata carierei; este mai mare în statele care recrutează tineri judecători după terminarea studiilor de Drept, în special prin examene competitive și formare într-o școală de magistratură sau (și) după o perioadă ca judecător asistent sau stagiar. Astfel, diferența este mai mare în **Italia**, unde salariile judecătorilor Curții Supreme sunt de 3,3 ori mai mari decât cele primite de judecătorii aflați la debutul carierei. Diferența este, de asemenea, semnificativă în **Franța** (3), **Monaco** (2,9), **Polonia** (2,8), **Ucraina** (2,6), **Germania** (2,5), **Austria** (2,4), **Portugalia**, **Spania**, **Elveția** (2,3), **Croația** (2.1). Salariul se dublează între începutul și sfârșitul carierei unui judecător în **Bulgaria**, **Republica Cehă**, **Finlanda**, **Ungaria**, **Slovenia** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**. Diferența este însă mai mică în **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Islanda** (1.2), și același lucru se aplică în **Muntenegru** și **Slovacia** (1,4), **Marea Britanie-Scoția** și **Republica Moldova** (1,5), și **Armenia**, **Irlanda, Lituania** și **Norvegia** (1,6).

Figura 11.17 Salariul anual brut al unui judecător aflat la începutul carierei, al unui judecător la Curtea Supremă (instanța supremă) și la nivel național în 2012 (Q4, Q132)

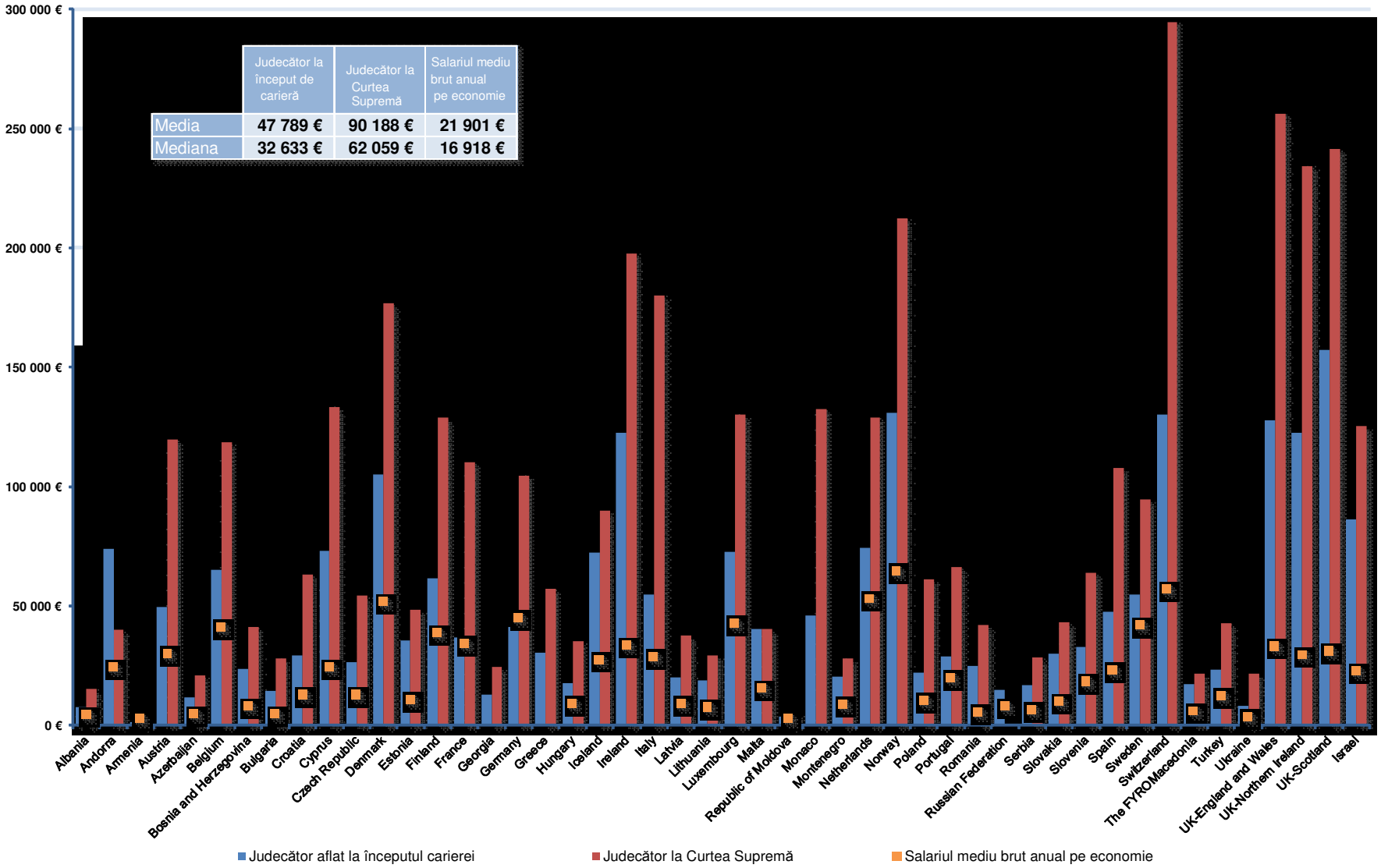

Figura 11.18 Salariul anual brut al unui procuror aflat la începutul carierei, al unui procuror la Curtea Supremă (instanța supremă) și salariul mediu pe economie în 2012 (Q4, Q132)

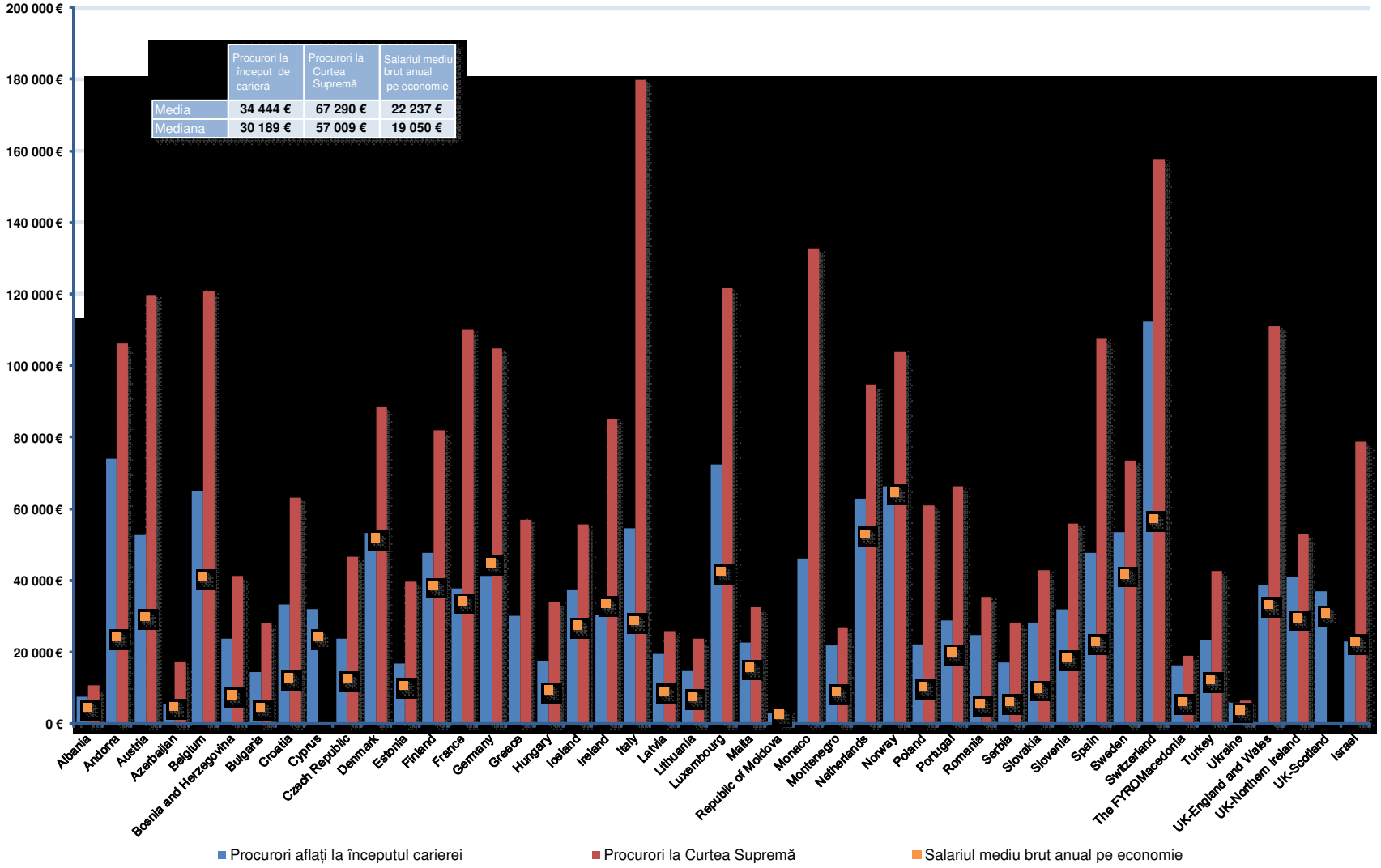

Deoarece statutul și funcțiile procurorilor diferă între statele membre (contrar celor ale judecătorilor), distribuția salariilor în Europa este, logic, mult mai puțin liniară decât pentru judecători. Cu toate acestea, în medie, în Europa, un procuror aflat la finalul carierei câștigă de 1,96 ori mai mult decât un procuror aflat la începutul carierei (destul de similar cu situația judecătorilor).

Diferența depinde, evident, de durata carierei. Ea este mai mare în statele care recrutează tineri procurori după terminarea studiilor de Drept, în special prin examene competitive și formare într-o școală pentru magistrați sau (și) după o perioadă de procuror asistent sau stagiar. În toate statele sau entitățile examinate, salariile procurorilor cresc de-a lungul carierei lor. În ceea ce privește judecătorii, cea mai mare diferență poate fi găsit în **Italia**, unde salariul unui procuror este de 3,3 ori mai mare la sfârșitul carierei decât la începutul ei. Există, de asemenea, o diferență semnificativă în **Azerbaidjan** (3,2), **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Franța** și **Monaco** (2.9), **Irlanda** și **Polonia** (2,8), și **Germania** (2,5). Un multiplicator între 2 și 2,5 între poate fi observat în **Estonia**, **Austria**, **Portugalia**, **Spania**, **Bulgaria** și **Republica Cehă**. În schimb, variația între cele două salarii este relativ mică în **Ucraina** (1,1), **Muntenegru** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** (1.2), **Albania**, **Andorra**, **România**, **Suedia** și **Elveția** (1,4), **Islanda**, **Slovacia** și **Olanda** (1,5), sau **Lituania** și **Norvegia** (1.6).

11.5 Prime și alte beneficii pentru judecători și procurori

Tabel 11.19 Beneficii suplimentare pentru judecători în 2012 (Q133)

State/entități	Impozitare preferențială	Pensie specială	Locuințe	Alte beneficii financiare
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Numărul de țări	0	19	10	16
Israel				

În cele mai multe state sau entități (28 din 47), judecătorilor li se pot da unele beneficii în plus față de remunerația de bază. În 19 sisteme, nu se acordă astfel de beneficii.

Uneori, beneficiile suplimentare sunt acordate numai judecătorilor Curții Supreme (și președinților instanțelor de fond). Acesta este cazul în **Islanda** și **Elveția**, pentru pensia pentru limită de vârstă specială, și în **Cipru**

pentru costurile de reprezentare. În **Norvegia**, de la o reformă din 2011, judecătorii de la Curtea Supremă nu mai beneficiază de un regim specific de pensionare.

Alte beneficii pentru judecători sunt: sporuri salariale (**Albania**, **Armenia**, **Estonia**, **Italia**, pentru judecătorii care doresc să lucreze în instanțe unde există un deficit de personal, **Malta**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Federația Rusă**); prime sau indemnizații pentru responsabilități specifice (**Albania**, **Croația**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Ucraina**) sau în funcție de volumul și condițiile de muncă (**Croația** pentru judecătorii transferați la o altă instanță); alocații pentru acoperirea cheltuielilor operaționale sau de reprezentare (**Croația**, **Republica Cehă**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Slovacia**, **Turcia**); compensații pentru pierderea funcției (**Letonia**); asigurare specială de viață și/sau de sănătate (**Albania**, **Croația**, **Estonia**, **Ungaria**, **Letonia**, **Muntenegru**, **România**, **Federația Rusă**); facilități de locuire (**Republica Cehă**, **Franța**, **Ungaria**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Federația Rusă**); indemnizații de deplasare (**Croația**, **Malta**, **România**, **Federația Rusă**); ajutor pentru costurile medicale (**Germania**, **Letonia**, **România**, **Federația Rusă**): furnizarea unei mașini cu șofer (**Malta**), și beneficii legate de concedii (**Slovacia**). **Ungaria** acordă, de asemenea, sprijin pentru mutarea într-o locuință nouă si sprijin social și educațional, împreună cu o indemnizație de familie. În **Croația** și **Ungaria**, sunt disponibile beneficii de formare profesională și de specialitate, în timp ce în **Republica Cehă** există o alocație pentru cercetare și publicații în domeniul juridic.

Reducerea impozitelor nu mai este un beneficiu acordat judecătorilor sau procurorilor în statele europene.

Numai 5 state au raportat că se acordă o primă la salariu suplimentară în funcție de atingerea obiectivelor cantitative sau calitative specifice: **Franța**, **Georgia**, **Italia**, **Federația Rusă** și **Spania**. În **Islanda**, în mod excepțional și temporar, se acordă un salariu anual special ca urmare a creșterii semnificative a numărului de cazuri în instanțele de judecată ca urmare a crizei economice.

Comentarii:

Franța: există o primă flexibilă acordată judecătorilor de către șefii instanțelor în funcție de contribuția lor, în ceea ce privește calitatea și cantitatea muncii lor pentru buna funcționare a sistemului judiciar. Această primă poate fi de până la 16,5% din salariul lor indexat brut (această rată maximă care a fost majorată la 1 august 2011 a fost majorată cu 17,5% la 1 august 2012 și cu 18% la 1 ianuarie 2013).
Georgia: un judecător, în afară de salariu, pot primi beneficii financiare suplimentare, după luarea în considerare a performanței sale lunare.
Italia: pentru prima dată, sistemul judiciar italian a prevăzut prin Legea nr 98/2011 prime de natură economică pentru Biroul Instanțelor și magistrați în mod individual atunci când numărul cauzelor aflate pe rol se reduce cu 10% într-un an. Dispoziția, adoptată în iulie anul trecut, nu a fost încă pusă în aplicare.
Federația Rusă: în conformitate cu articolul 19 din Legea federală „Despre statutul judecătorului în Federația Rusă", pot fi acordate judecătorilor prime și asistență financiară. Un amendament la această lege a fost adoptat în 2012, care prevede că prime și ajutorul financiar pot fi plătite judecătorilor: http://base.garant.ru/70289758/#block_1.
Spania: conform sistemului spaniol judiciar, există două moduri diferite de a primi prime de productivitate: (i) prin îndeplinirea obiectivelor cantitative (în special numărul de hotărâri pronunțate într-o anumită perioadă de timp); (ii) prin substituirea altor judecători (un singur judecător își asumă munca suplimentară a altui judecător, în plus față de îndeplinirea propriului volum de lucru).

Tabel 11.20 Beneficii suplimentare pentru procurori în 2012 (Q133)

State/entități	Impozitare preferențială	Pensie specială	Locuințe	Alte beneficii financiare
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Număr de țări	0	15	10	14
Israel				

Mai multe state și entități nu oferă procurorilor beneficii suplimentare (24 față de 19, în ceea ce privește judecătorii). Acest lucru ilustrează faptul că, într-un număr de state, procurorii au un statut diferit de judecători, sunt mai puțin protejați și, uneori, nu sunt recunoscuți social în același mod, în funcție de funcțiile și poziția procurorilor în interiorul sau în afara puterii judecătorești.

În **Azerbaidjan**, **Belgia**, **Estonia**, **Ungaria**, **Malta**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Federația Rusă**, **Slovacia**, și **Turcia**, procurorii au beneficii comparabile cu cele ale judecătorilor. În **Islanda**, procurorul beneficiază de un sistem de pensionare specific, similară cu cel al judecătorilor de la Curtea Supremă.

11.6 Cariera judecătorilor și procurorilor

11.6.1 Mandatele judecătorilor și procurorilor

Se poate concluziona, la fel ca CCJE, că *„practica europeană, este în general, cea de a face numiri cu normă întreagă până la vârsta legală de pensionare"*, care *„reprezintă abordarea cel mai puțin problematică din punctul de vedere al independenței."* (Avizul nr 1 (2001) § 48). Cu toate acestea, acolo unde numirea este provizorie sau limitată, organismul responsabil pentru obiectivitatea și transparența metodei de numire sau renumire a unui judecător cu normă întreagă este de o importanță deosebită (Avizul nr.1 (2001) §§ 53 și 60).

În ceea ce privește ultima perioadă de evaluare, mandatele judecătorilor și procurorilor sunt pe perioadă nedeterminată într-o mare majoritate de state sau entități: 43 în ceea ce privește judecătorii și 41 în ceea ce privește procurorii. Acesta nu este cazul, pentru ambele funcții, în **Andorra**, **Elveția** (chiar dacă judecătorii din instanțele de fond pot fi numiți „pe viață") și **Ucraina**. În **Letonia**, judecătorii sunt numiți pe o perioadă determinată, spre deosebire de procurori. În **Georgia**, în urma unei reforme constituționale de anul 2013, judecătorii care au fost numiți pentru un mandat de 10 ani sunt acum numiți „pe viață". Dimpotrivă, procurorii sunt numiți pentru o perioadă determinată în **Azerbaidjan**, **Estonia**, **Islanda** și **Serbia**, în timp ce judecătorii sunt numiți
„pe viață".

Pentru judecătorii și procurorii numiți pentru o perioadă determinată, termenii de referință variază de la 3 la 10 ani. Astfel de perioade pot fi, în general, reînnoite.

Judecătorii și procurorii numiți „pe viață" pot fi solicitați să lucreze o perioadă de probă înainte de numirea definitivă. Acesta este cazul în 18 state în ceea ce privește judecătorii, pentru care perioada de probă variază de la 6 luni la 5 ani. Pentru procurori, perioadele de probă sunt valabile în 25 de state sau entități și variază de la 3 luni la 5 ani. În general, un mandat pe termen nedeterminat poate fi întrerupt numai atunci când titularul atinge vârsta de pensionare, în caz de deces sau incapacitate, atunci când condițiile de numire ca judecător sau procuror nu mai sunt îndeplinite, și, de asemenea, ca măsură disciplinară sau în cazul în care titularul este găsit vinovat de anumite infracțiuni. În **Estonia**, un procuror care este declarat falit este obligat să demisioneze.

Vârsta de pensionare pentru judecători variază de la 63 de ani (**Cipru**) la 75 de ani (**Italia**). Unele sisteme permit prelungirea în funcție printr-o decizie a Consiliului Superior al Magistraturii (**Azerbaidjan**, **România**) sau al Curții Supreme (**Estonia**), atunci când este în interesul bunei funcționări a instanțelor (**Estonia**) sau al interesului public (**Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**), sau la cererea judecătorului în cauză (**Italia**, **Polonia**). În **Ungaria**, este implementată o reformă care vizează alinierea treptată a vârstei de pensionare a judecătorilor și procurorilor la vârsta generală de pensionare (65 de ani). În **Slovacia**, nu există o vârstă de pensionare obligatorie pentru judecători. Atunci când un judecător împlinește vârsta de 65 de ani, Consiliul Superior al Magistraturii informează Președintele Republicii, care decide în mod discreționar dacă să îl mențină în post. În mai multe state, vârsta de pensionare este mai mare pentru judecătorii de la Curtea Supremă de sau ai altor instanțe superioare decât pentru judecătorii instanțelor inferioare.

Vârsta de pensionare pentru procurori variază de la 63 de ani (**Cipru**) la 70 de ani (9 state). În anumite state, prelungirea mandatului este posibilă (**Albania**, **Azerbaidjan**, **Italia**, **România**, **Federația Rusă**, **Serbia**). În **Albania**, **Georgia** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, vârsta de pensionare pentru procurori variază între bărbați și femei. În **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie-Scoția**, nu există o vârsta de pensionare obligatorie pentru procurori.

Letonia, **Republica Moldova** și **Ucraina** au menționat inamovibilitatea judecătorilor, câștigată de la 3 până la 5 ani de practică. Alte 5 țări au raportat o situație similară pentru procurori: **Croația**, **Ungaria**, **Luxemburg**, **Muntenegru** și **Serbia**.

O serie de țări au raportat alte abordari. Mandatul judecătorilor care dețin funcții de conducere este limitat în **Belgia**, **Bulgaria**, **Franța** și **Federația Rusă**. Același lucru se aplică procurorilor din **Belgia**, **Bulgaria** (5 ani), **Croația** (4 ani), **Estonia** (5 ani), **Serbia** (6 ani) și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** (6 ani). Pe de altă parte, în **Islanda** mandatul Procurorului General este nelimitat, spre deosebire de cele ale altor

procurori. În **Franța**, anumiți judecători și procurori pot fi numiți pentru un mandat limitat (de la 5 la 8 ani), care poate fi reînnoit, în anumite cazuri (judecători în instanţe aflate în al doilea grad de jurisdicţie care deţin funcția în *tribunaux d'instance* și *tribunaux de grande instance*, Avocații Generali și Consilierii Speciali de la Curtea de Casație și înalți funcționari numiți în sistemul judiciar pe baza istoricului activității lor și care deţin o funcție de judecător sau procuror). In **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie-Scoția**, titularii judiciari salariați sunt numiți inițial pentru 5 ani. Mandatul judecătorilor și procurorilor francezi detașați la **Monaco** variază de la 3 la 6 ani. **Belgia**, **Bosnia și Herţegovina** și **Norvegia** angajează anumiți judecători pe o bază temporară (a se vedea capitolul 7).

Principiul potrivit căruia un judecător nu ar trebui să fie transferat la o altă instanță fără consimțământul său rezultă din principiul fundamental al inamovibilității din funcție. Cu toate acestea, în anumite condiții și dacă se întrunesc anumite garanții juridice, acest principiu trebuie să fie compatibilizat cu nevoia de un sistem eficient și eficace al justiției și cu practicile moderne de management concepute pentru a satisface această nevoie (de exemplu, politicile de mobilitate puse în aplicare în **Belgia** și Olanda). Comisia de la Veneția subliniază că *„garanțiile procedurale pentru orice judecător sau procuror care urmează să fie transferat forţat trebuie să fie stabilite prin lege și criteriile unui asemenea transfer trebuie formulate clar, împreună cu posibilitatea judecătorului sau procurorului afectat de a răspunde la orice acţiune introdusă împotriva sa și să aibă o cale de atac în fața unei instanțe de drept împotriva oricărei decizii de transfer."* (CDL-AD (2011) 004 29 martie 2011, § 48). În același sens, CCJE recomandă implicarea unei autorități independente de puterile executivă și legislativă, în special a unui consiliu judiciar, în toate etapele carierei judecătorilor (Avizul nr 1 (2001) § 38).

În conformitate cu Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor (DAJ / DOC (98) 23, iulie opt-10 1998), un judecător care își îndeplinește mandatul într-un anumit tribunal trebuie, în principiu, să nu-i fie atribuită o altă instanță sau a-i fi schimbate îndatoririle, chiar dacă acest lucru implică o promovare, fără consimțământul său liber. Acest lucru se aplică cu excepția cazului în care transferul este o măsură disciplinară, rezultă dintr-o reorganizare legală a sistemului judiciar sau are loc cu titlu temporar, cu scopul de a ajuta o instanță învecinată, caz în care durata transferului temporar trebuie să fie strict limitată (punctul 3.4).

În **Andorra**, **Irlanda**, **Letonia**, **Norvegia**, **Federația Rusă** și **Olanda**, principiul inamovibilității este considerată absolut și nu este posibil niciun transfer fără acordul judecătorului în cauză. În **Monaco**, judecătorilor nu le pot fi atribuite noi îndatoriri fără consimțământul lor.

În anumite state, un transfer poate fi decis fără acordul judecătorului din motive organizaționale. În acest caz, o măsură de protecție privind transferul poate fi prevăzută de lege (**Austria**, **Belgia**, **Bosnia și Herţegovina**, **Islanda**, **Muntenegru**, **Slovenia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**) și/sau prin implicarea unui consiliu judiciar (**Albania**, **Croația**, **Islanda**, **Lituania**, **Muntenegru**, **Turcia**), sau, din nou, prin posibilitatea de a face apel la o instanță competentă (**Estonia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**). În **Danemarca**, doar judecătorii adjuncți pot fi transferați la o altă instanță, fără consimțământul lor, din motive organizaționale, de formare sau de sănătate sau pentru că s-au dovedit inadecvați pentru un anumit post. În **Georgia**, un transfer fără acordul judecătorului este posibil numai în „interesul justiției".

Transferul poate avea loc ca urmare a unei acțiuni disciplinare. În acest caz, garanţia constă în implicarea autorității disciplinare, de cele mai multe ori **Consiliul Judiciar** (**Bosnia și Herţegovina**, **Franța**, **Italia**, **Monaco**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania**).

Tabel 11.21 Mandatele judecătorilor și procurorilor în 2012 (Q121, Q122, Q123, Q124, Q125, Q126)

State/entități	Judecători			Procurori		
	Vârsta obligatorie de pensionare	Dacă mandatul este reînnoibil, durata	Perioada de stagiu (în ani)	Vârsta obligatorie de pensionare	Dacă mandatul este reînnoibil, durata	Perioada de stagiu (în ani)
Albania	NA			65 / 60		
Andorra	NAP	6		No	6	
Armenia	65			65		
Austria	65			65		
Azerbaijan	65		5	60	5 / 1	1
Belgium	70/77					
Bosnia and Herzegovina	70			70		
Bulgaria	65		5	NA		5
Croatia	70			70		
Cyprus	63		2	63		2
Czech Republic	70			70		
Denmark	70			NA		
Estonia	68		3	65		0,3
Finland	68			68		
France	67		3	67		3
Georgia	65	10	3	60/65		
Germany	65		5	65		5
Greece	67		1,5	67		1,5
Hungary	70		3	70		3
Iceland	70			70	5	
Ireland	70			NA		1
Italy	75			NA		
Latvia	70	3	0,5	65		0,5
Lithuania	65			65		2
Luxembourg	68		1,5	68		
Malta	65			65		
Republic of Moldova	65		5	65		
Monaco	65		2	65		2
Montenegro	67			67		4
Netherlands	NAP			65		1
Norway	70			NA		
Poland	67		NAP	67		NAP
Portugal	70		2	70		2
Romania	65		1	65		1
Russian Federation	70			70		0,5
Serbia	65		3		6	3
Slovakia	NAP			NA		
Slovenia	70			70		
Spain	70		2	70		0,75
Sweden	67			67		2,75
Switzerland*		4			4	
The FYROMacedonia	64/62			64/62		
Turkey	65		2	65		2
Ukraine	65	5			5	1
UK-England and Wales	NA			NA		0,5
UK-Northern Ireland	70			NA		1
UK-Scotland	NA			NA		0,75
Media	68	6	2,8	67	5	1,86
Mediana	67	5	2,5	67	5	1,50
Minima	63	3	0,5	60	4	0,3
Maxima	75	10	5,0	70	6	5
Israel	70			NAP	2 / 4	1

* Judecătorii sunt numiți în funcție pe o perioadă determinată (reînnoibilă până la pensionare) – în unele cazuri, judecătorii de la instanțele de fond pot fi numiți pe viață. Statutul procurorilor diferă în funcție de fiecare canton în parte.

11.6.2 Probleme legate de egalitatea de gen în cadrul sistemului judiciar

În urma adoptării de către Comitetul de Miniștri la data de 12 mai 2009 a unei Declarații intitulate „A transforma egalitatea între femei și bărbați într-o realitate în practică", Consiliul Europei a pus în aplicare o politică de paritate între bărbați și femei în cadrul statelor sale membre. În acest context, CEPEJ solicită statelor sale membre date specifice cu privire la distribuirea bărbați/femei în rândul judecătorilor de profesie (întrebările 46 și 47) și în rândul procurorilor (întrebările 55 și 56).

Prin diseminarea unor astfel de date și analiza lor, precum și prin dezvoltarea, dacă este necesar, a măsurilor și recomandărilor care să permită sistemelor judiciare să își modifice abordarea față de o mai mare paritate între sexe, CEPEJ dorește să ofere sprijin practic pentru aceste politici specifice, care sunt, sau ar trebui să fie, aspecte foarte actuale la nivel european.

Acest capitol analizează datele obiective furnizate de statele membre cu privire la distribuția de gen în rândul judecătorilor profesioniști, președinților instanțelor, procurorilor și șefilor de servicii de urmărire penală, atât în mod general, cât și conform diferitelor instanțe. CEPEJ este totuși conștient de faptul că problemele de gen nu pot fi limitate la o asemenea analiză.

În majoritatea statelor europene, s-a adoptat o legislație generală cu scopul de a atinge paritatea sexelor, a cărei adoptare influențează, de asemenea, organizarea și funcționarea sistemelor lor judiciare (**Austria**, **Danemarca** și **Islanda** au indicat în mod expres că legea generală se aplica în chestiunile numirii și promovării judecătorilor și procurorilor). Anumite state sau entități și-au dus eforturile mai departe și au adoptat reglementări specifice pentru sistemele de justiție (**Armenia**, **Bosnia și Herțegovina**, cele mai multe dintre entitățile federale din **Germania**, **Muntenegru**). În altă parte, au fost elaborate planuri de acțiune specifice pe baza legislației generale în acest domeniu (**Norvegia**) sau autoritățile care fac numirile judiciare arată o creșterea gradului de conștientizare a acestor probleme, fără a exista reglementări specifice (**Suedia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**).

Comentarii:

Armenia: echilibrul între sexe este luat în considerare în timpul pregătirii listei de candidați pentru posturile de judecători. Dacă numărul unuia dintre sexe este mai mic de 25% din numărul total de judecători, reprezentanții sexului respectiv ar trebui să aibă mai mult de 5 locuri pe listă.
Austria: nu există nicio necesitate pentru dispoziții specifice: deoarece numărul de judecători femei îl depășește deja pe cel al judecătorilor bărbați, se aplică regulile generale de nediscriminare.
Azerbaidjan: Sunt prevăzute și aplicate dispoziții egale în ceea ce privește bărbații și femeile.
Bosnia și Herțegovina: articolul 43 din Legea cu privire la Înaltul Consiliu Judiciar și al Procurorilor din Bosnia și Herțegovina prevede criteriile de selecție a judecătorilor. Al doilea paragraf prevede realizarea parității de gen în cadrul procedurii de selecție a judecătorilor. Această dispoziție a Legii se aplică tuturor numirilor și promovărilor judecătorilor.
Cipru: aceeași procedură se aplică atât judecătorilor bărbați, cât și femei.
Danemarca: dispozițiile relevante sunt Legea cu privire la egalitatea între bărbați și femei în ceea ce privește accesul la locuri de muncă etc., precum și principii generale de drept administrativ.
Georgia: Comitetul de selecție se ocupă de menținerea echilibrului între sexe în procesul de selecție internă pentru procurori.
Germania: marea majoritate a entităților federale au adoptat dispoziții sau planuri specifice care vizează promovarea parității între sexe în cadrul procedurii de numire a judecătorilor și procurorilor.
Ungaria: nu există dispoziții specifice. De mulți ani, proporția femeilor de mulți ani este mai mare decât cea a bărbaților în ceea ce privește judecătorii și procurorii.
Islanda: nu există reglementări specifice. Promovarea parității între sexe în ceea ce privește judecătorii și procurorii se realizează pe baza Legii nr 10/2008 privind statutul egal și drepturile egale pentru femei și bărbați
Muntenegru: Legea cu privire la Consiliul Judiciar prevede că în luarea unei decizii privind numirea judecătorilor și președinți de instanțe, Consiliul Judiciar va menține o reprezentare proporțională a minorităților și a altor grupuri etnice minoritare și o reprezentare echilibrată a sexelor. Legea cu privire la Parchete prevede că, atunci când luarea deciziei privind alegerea unui manager al unei parchet de stat sau unui procuror, Consiliul Procurorilor are obligația de a ține seama de reprezentarea proporțională a membrilor popoarelor minoritare și altor comunități etnice și echilibrul între sexe.
Olanda: numărul de judecători de sex feminin a depășit numărul colegilor lor de sex masculin în urmă cu câțiva ani.
Norvegia: în conformitate cu Legea mediului de lucru și legea de parității între sexe, toate instituțiile publice sunt obligate să promoveze în mod activ paritatea de gen la locul de muncă. În consecință, Comitetul pentru Numirea Judecătorilor și Guvernul exercită principiul alocării moderate a sexelor pe contingent în instanțele

de judecată unde există un dezechilibru din această privință. Acest lucru este, de asemenea, aplicabil recrutării și numirii președinților instanțelor, unde avem încă prea puțini președinți femei ai instanțelor. Politica parității de gen este, de asemenea, stabilită în nota de politici pentru Consiliul pentru numir în funcţii judiciare, care este pusă la dispoziția publicului pe site-ul său web, și actualizată în mod regulat. Deși nu există un sistem de promovare, Administrația Norvegiană a Instanțelor lucrează în mod activ la încurajarea femeilor judecător sau avocat pentru a se înscrie în concursuri pentru poziții de președinte de instanță. Este o regulă generală pentru toate pozițiile publice ca funcția publică trebuie să încerce să atingă paritatea de gen.

Suedia: nu există dispoziții specifice pentru a facilita paritatea de gen în cadrul procedurii de selecție a judecătorilor. Judecătorii sunt numiți, în esență, pe baza capacității și adecvării pentru profesie. Cu toate acestea, este posibil să se ia în considerare interesul parității de gen, în cazul în care calificările privind capacitatea și adecvarea pentru profesie sunt similare între solicitanți.

Marea Britanie-Irlanda de Nord: NIJAC, în calitate de organism de numire și recomandarea este însărcinat prin lege să numească pe merit, de cel mai larg ansamblu eligibil posibil. Nu este permisă nicio discriminare pozitivă. NIJAC a lucrat în cadrul unui comitet mixt de legătură cu Consiliul Baroului și Societatea Juridică pentru a examina poziția femeilor în profesia de avocat, și barierele întâmpinate de ele privind asigurarea numirilor în conducere. Diverse inițiative sunt în vigoare, cum ar fi mentoratul și seria de cursuri „Femei în profesia juridică”.

Tabel 11.22 Distribuția pe sexe a judecătorilor pe categorii de instanțe (de fond, de apel și Curtea Supremă) (Q46)

State/entități	Judecători de profesie la nivel de instanțe de fond		Judecători de profesie la nivel de curți de apel		Judecători de profesie la nivel de curte supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	158	142	46	18	11	5
Andorra	4	8	9	3	0	0
Armenia	129	35	28	10	14	3
Austria	653	672	94	64	45	20
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	622	641	173	132	24	6
Bosnia and Herzegovina	226	439	75	127	46	49
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	389	989	192	322	22	18
Cyprus	47	43	NAP	NAP	9	4
Czech Republic	644	1 213	407	557	142	92
Denmark	111	148	59	35	14	5
Estonia	49	118	17	25	17	2
Finland	350	394	105	89	27	16
France	1 819	3 143	787	908	223	153
Georgia	96	72	29	29	12	4
Germany	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Greece	411	1 107	291	521	129	115
Hungary	496	1 176	326	695	34	40
Iceland	25	18	NAP	NAP	9	2
Ireland	99	37	NAP	NAP	7	1
Italy	2 259	2 670	609	509	232	68
Latvia	47	216	31	95	23	27
Lithuania	259	425	31	20	25	8
Luxembourg	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Malta	20	14	6	0	NAP	NAP
Republic of Moldova	198	124	46	40	20	13
Monaco	7	9	3	2	13	3
Montenegro	81	99	26	39	9	9
Netherlands	784	1 071	306	213	32	4
Norway	218	151	111	57	13	7
Poland	3 371	6 070	221	276	109	67
Portugal	507	973	282	163	75	9
Romania	619	1 379	554	1 663	14	81
Russian Federation	NA	14 813	NA	646	NA	48
Serbia	652	1 576	230	424	14	20
Slovakia	310	561	140	212	39	45
Slovenia	154	632	42	108	21	13
Spain	1 533	2 114	964	467	68	9
Sweden	428	338	152	172	20	13
Switzerland	545	328	250	110	27	11
The FYROMacedonia	220	312	54	62	9	11
Turkey	4 901	2 695	NAP	NAP	431	99
Ukraine	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Northern Ireland	42	16	3	0	10	0
UK-Scotland	132	36	13	4	NA	NA
Media	590	1147	186,4	238	52	28,20
Mediana	243	394	99,3	108	22	11,00
Minima	4	8	3,0	0	0	0,0
Maxima	4 901	14813	964,0	1 663	431	153
Israel	212	247	103	74	11	4

În ceea ce privește distribuția pe sexe a procurorilor la fiecare nivel de jurisdicție, din cele 28 de state sau entități reprezentate în figură se observă o tendință generală de scădere a procentului de judecători femei raportat la procentul de judecători bărbați, pe măsură ce avansăm în ierarhia judiciară.

Mai mult, se observă la instanțele de fond o majoritate a femeilor, în timp ce proporția femeilor este mult mai scăzută decât cea a bărbaților în instanța supremă. Este necesar de menționat că judecătorii instanțelor de fond sunt cei mai numeroși. Dimpotrivă, în câteva state (**Bosnia și Herțegovina**, **Ungaria**, **Letonia**, **România**, **Serbia**, **Slovacia**), judecătorii femei depășesc numeric judecătorii bărbați în instanța supremă.

Figura 11.23 Distribuția pe sexe a judecătorilor de profesie raportată la numărul total de judecători în 2012 (Q46)

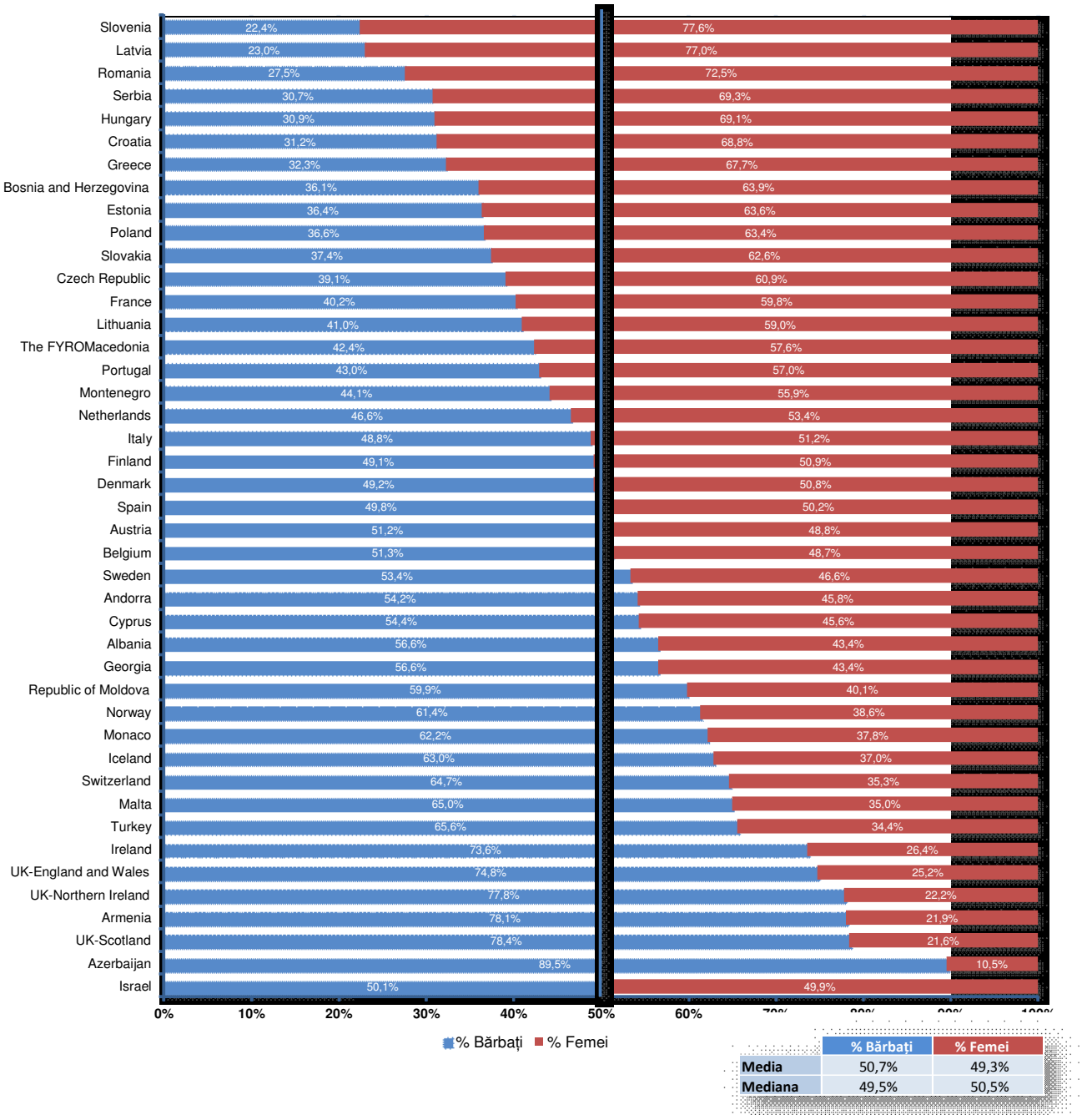

	% Bărbați	% Femei
Media	50,7%	49,3%
Mediana	49,5%	50,5%

Din cele 42 de state sau entități care au putut furniza date cu privire la distribuția pe sexe din numărul total de judecători, observăm o distribuție aproape egală în sistemul judiciar. Media pentru toate statele sau entități este de 51% pentru bărbați și 49% pentru femei. 17 state sau entități (14 în 2010) rămân aliniate unei parități bărbați-femei corespunzătoare, într-un interval de la 40% la 60%.

Deși 21 de state sau entități au mai mult de 50% din femei în rândul judecătorilor, unele țări, cum ar fi **Slovenia**, **Letonia** și **România** au mai mult de 70% de femei judecător. În schimb, în 20 de state sau entități bărbații reprezintă mai mult de 50% din judecători și în 6 dintre ele bărbații reprezintă mai mult de 70% din judecători. În acest grup, procentul bărbați/femei în statele mici ar trebui judecat luând în considerare numărul total redus de judecători, ca în **Andorra** (24), **Malta** (40) și **Monaco** (37).

Figura 11.23bis Distribuția judecătorilor profesioniști bărbați și femei în cadrul numărului total de judecători în 2012 (Q46)

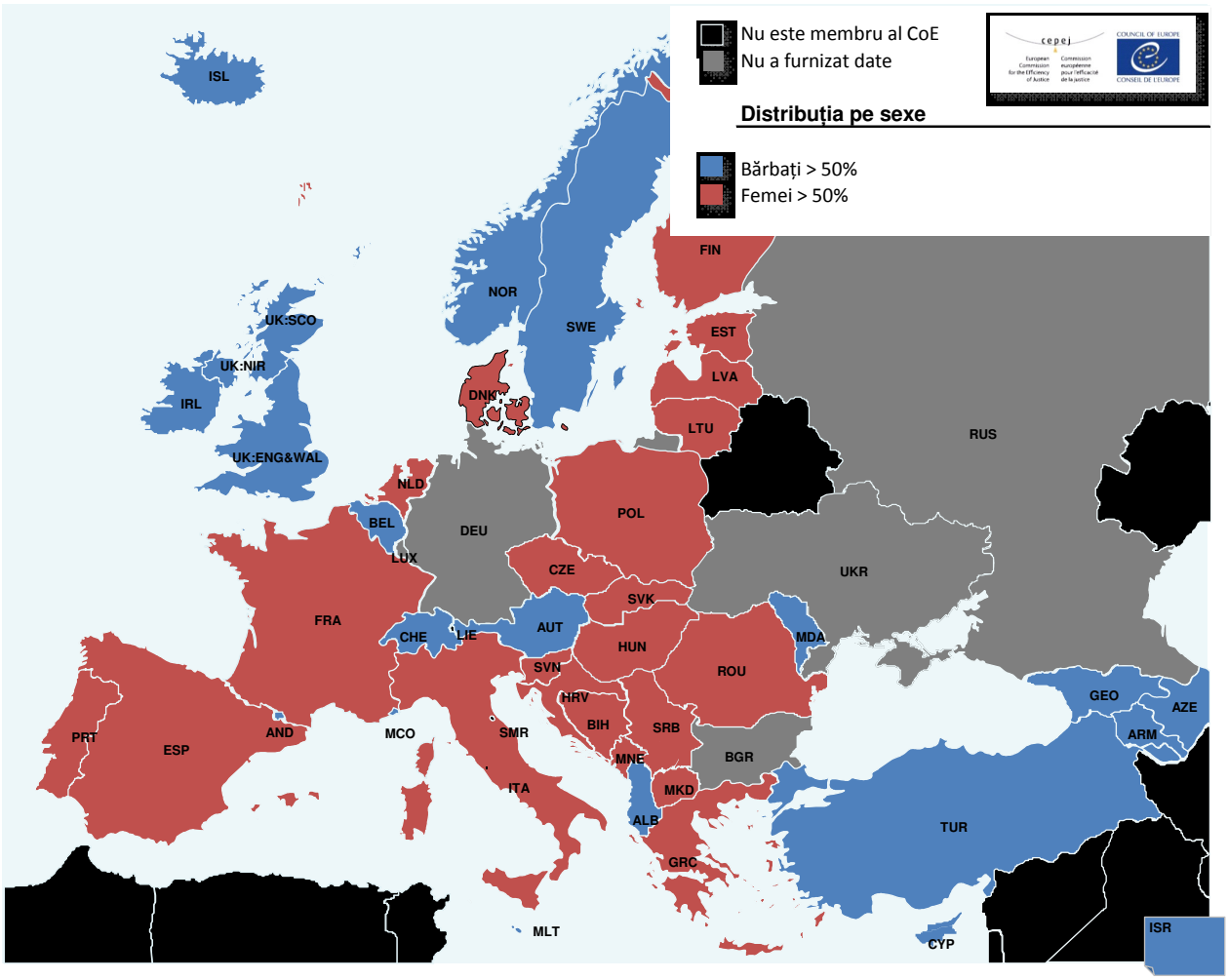

Tabel 11.24 Distribuția pe sexe a președinților de instanțe (judecători de profesie) per categorii de instanțe (de fond, de apel și instanța supremă) (Q47)

State/entități	Președinți de instanțe de fond		Președinți de curți de apel		Președinți de curte supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	18	5	4	3	0	1
Andorra	1	0	1	0	0	0
Armenia	17	0	3	0	1	0
Austria	38	25	9	6	1	0
Azerbaijan	70	2	5	1	1	0
Belgium	47	24	7	3	1	0
Bosnia and Herzegovina	31	25	9	7	2	1
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	54	85	14	4	1	0
Cyprus	9	8	NAP	NAP	1	0
Czech Republic	54	32	6	3	1	1
Denmark	18	8	2	0	1	0
Estonia	2	4	1	1	1	0
Finland	29	9	6	0	1	1
France	139	57	34	13	2	0
Georgia	24	2	2	0	1	0
Germany						
Greece	88	314	85	84	1	1
Hungary	57	74	16	9	1	0
Iceland	7	1	NAP	NAP	1	0
Ireland	2	1	NAP	NAP	0	1
Italy	153	46	22	2	1	0
Latvia	15	24	1	5	1	0
Lithuania	25	31	2	0	1	0
Luxembourg	3	3	NAP	NAP	2	0
Malta	2	0	1	0	NAP	NAP
Republic of Moldova	30	14	5	0	1	0
Monaco	3	2	0	1	2	0
Montenegro	13	5	2	1	0	1
Netherlands	11	2	6	0	1	0
Norway	43	23	6	0	1	0
Poland	142	140	9	2	6	0
Portugal	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	54	91	25	37	0	1
Russian Federation	1 512	810	19	8	2	0
Serbia	34	62	23	9	1	0
Slovakia	28	24	4	4	1	0
Slovenia	19	41	2	3	1	0
Spain	NAP	NAP	88	15	5	0
Sweden	38	22	7	3	1	1
Switzerland	244	125	18	8	1	0
The FYROMacedonia	23	5	2	3	0	1
Turkey	363	29	NAP	NAP	3	0
Ukraine	NA	NA	NA	NA	4	0
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland	3	1	0	0	2	0
UK-Scotland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Media	87	54	12,4	7	1	0,24
Mediana	29	23	6,0	3	1	0,00
Minima	1	0	0,0	0	0	0,0
Maxima	1 512	810	88,0	84	6	1
Israel	4	8	4	3	1	0

În ceea ce privește accesul la funcții de răspundere, observăm că echilibrul delicat între bărbați și femei, care are loc în multe țări europene, în raport cu numărul de magistrați în general, nu este încă atins referitor la președinții instanțelor. **Bulgaria**, **Germania**, **Portugalia**, **Spania**, **Ucraina** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** nu au putut furniza date complete și, prin urmare, nu au putut fi incluse în toate tabelele referitoare la distribuția pe sexe a președinților de instanțe.

Figura 11.25 Distribuția pe sexe a președinților de instanță (judecători de profesie) din numărul total de președinți de instanță (judecători de profesie) în 2012 (Q47)

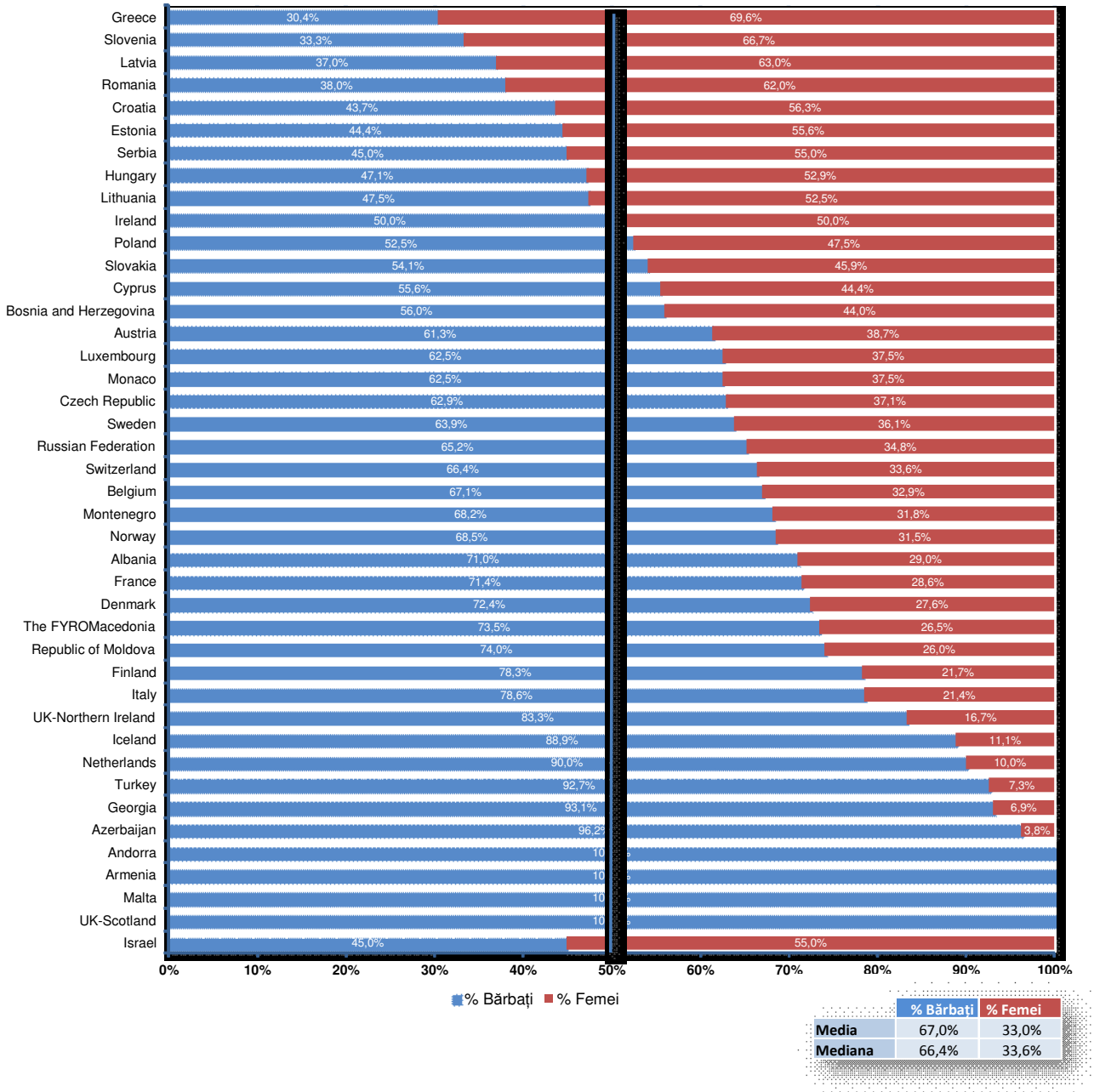

Observație: Ar trebui clarificat faptul că, în toate statele, valoarea de 100% se atinge cu o densitate foarte scăzută a populației (între 1 și 6 președinți de instanță).

În ceea ce privește distribuția președinților instanțelor pe sexe în cadrul numărului total de președinți de instanță în 2012, analiza a fost efectuată pentru 41 de state sau entități. **Spania** a indicat că nu există funcția de președinte în instanța de fond.

În 31 de state sau entități proporția președinților bărbați este mai mare de 50%, în 15 dintre ele 70%, iar în 8 dintre ele 90% (**Olanda**, **Turcia**, **Georgia**, **Azerbaidjan**, **Armenia**, precum și **Marea Britanie-Scoția**, **Malta** și **Andorra** (100%), deși situația poate fi judecată în funcție de organizarea instanțelor lor). În țările cu un număr redus de președinți de instanță și în **Andorra** (2) sau **Malta** (3), este necesară evaluarea situației.

Irlanda are un echilibru perfect, în timp ce în cele 9 state sau entități cu mai mulți președinți de instanțe femei decât bărbați, marcajul de 60% fiind depășit numai în **România**, **Letonia**, **Slovenia** și **Grecia**.
Se observă mai puține femei președinte de instanță decât bărbați, iar acest lucru este valabil mai ales pe măsură ce avansăm în ierarhia judiciară.

Figura 11.26 Distribuția pe sexe a președinților de instanță (judecători de profesie) în instanțele de fond în 2012 (Q47)

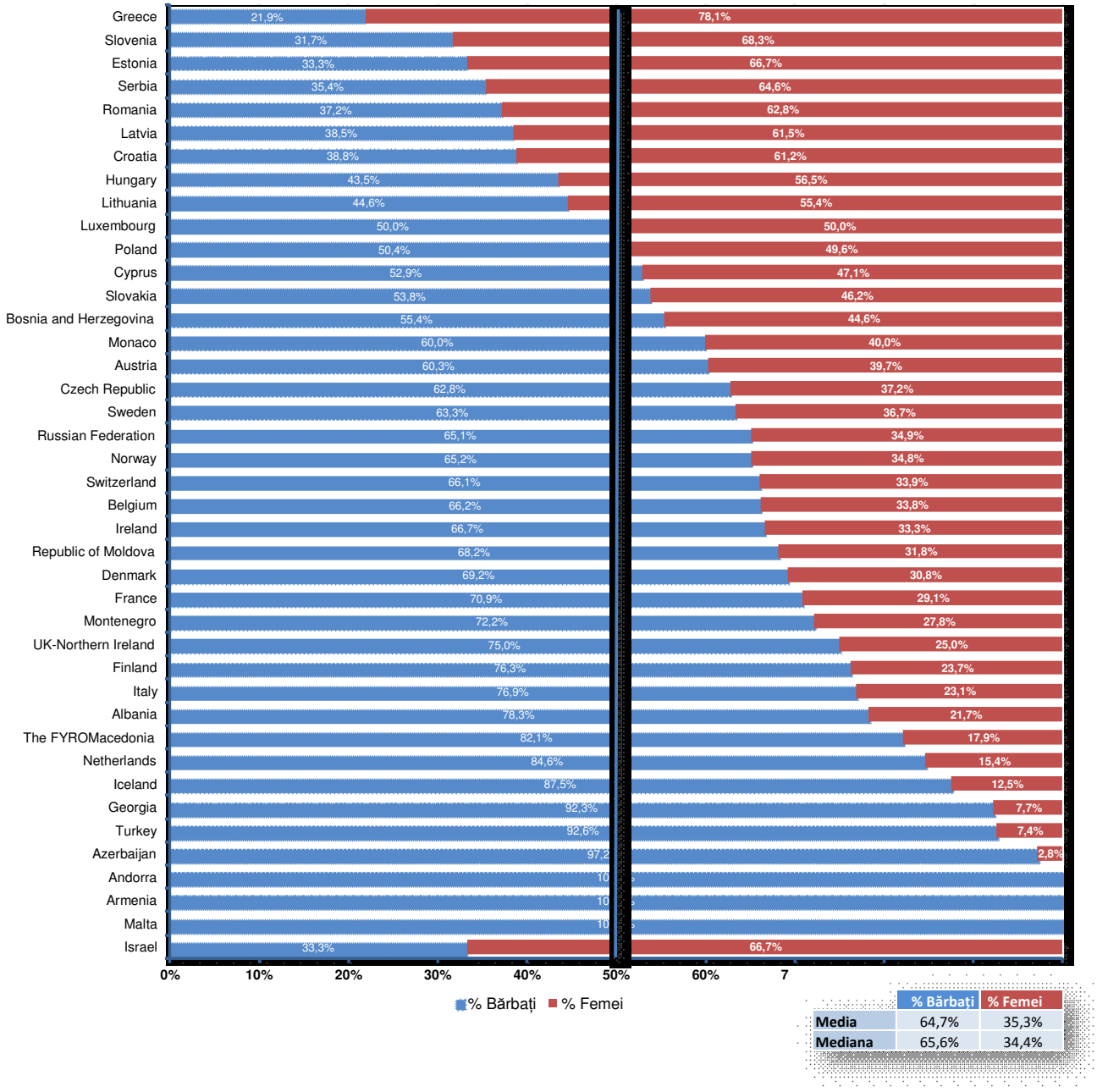

Din 41 de state sau entități care au putut furniza date în privința distribuția pe sexe a președinților instanțelor de fond, 30 dintre ele au un număr de bărbați președinți mai mare decât numărul de femei. Între aceste state, 26 au o proporție de bărbați care depășește 60% (în 9 este mai mult de 80%, iar în 6 mai mult de 90%). Între timp, numărul de președinți femei depășește acest nivel în doar 8 state sau entități (este mai mare de 70% doar în **Grecia**). Distribuția medie este de 36% femei și 64% bărbați.

Figura 11.27 Distribuția pe sexe a președinților de instanță (judecători de profesie) în instanțele de apel în 2012 (Q47)

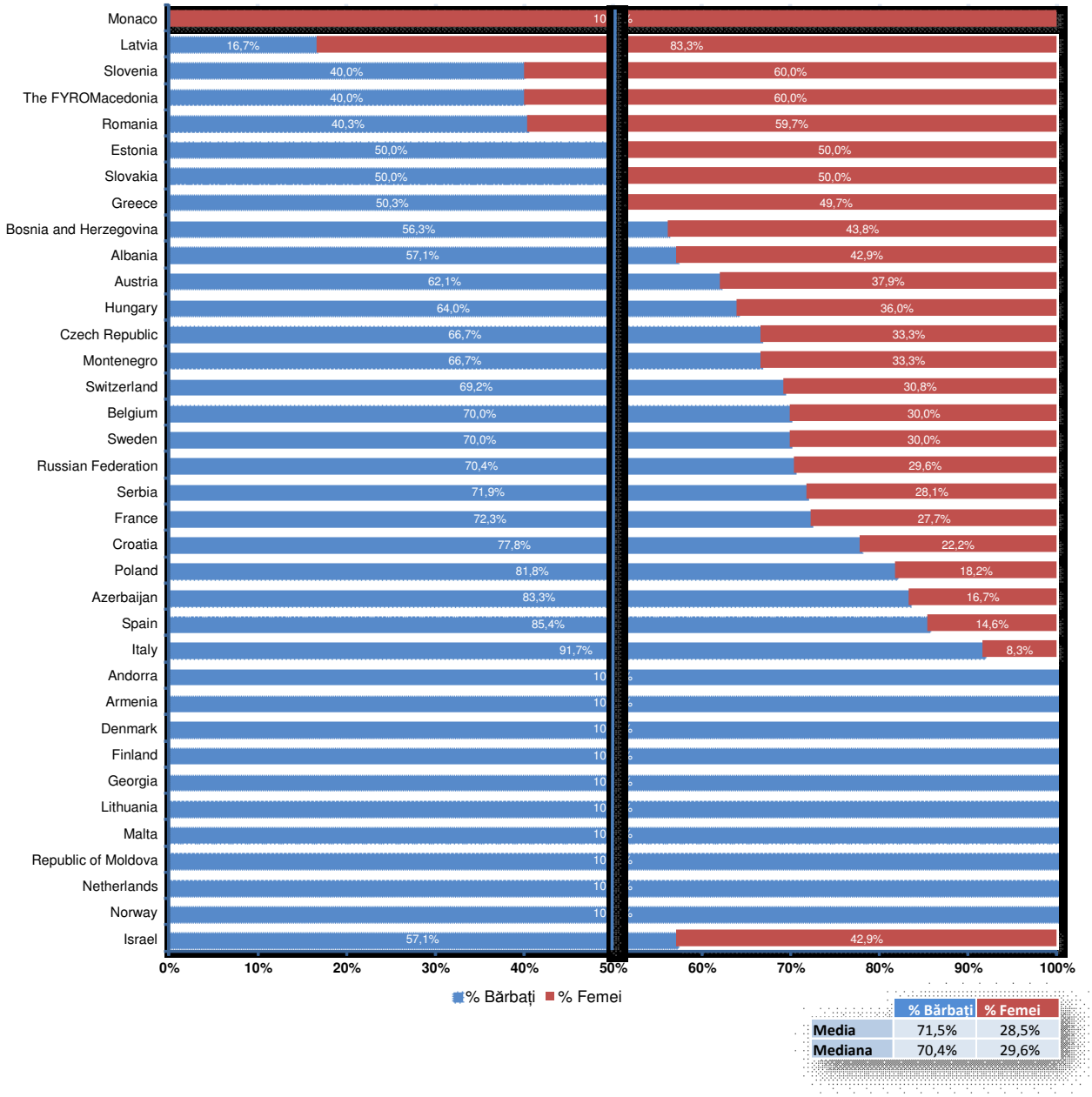

Observație: Ar trebui clarificat faptul că, în toate statele, valoarea de 100% se atinge cu o densitate foarte scăzută a populației (între 1 și 6 președinți de instanță).

În instanțele de apel, numărul de președinți bărbați este mai mare decât numărul de președinți femei în 31 de state sau entități (dintr-un total de 36 care au putut furniza date complete). În 25 dintre ele, procentul de președinți bărbați depășește 60% (în 14 este mai mult de 80%, iar în 11 mai mult de 90%), în timp ce numărul de președinți femei depășește acest nivel în doar 4 țări (depășește 80% numai în **Letonia** și **Monaco**, care au un singur președinte în instanța de apel). Distribuția medie este de 29% femei și 71% bărbați.

Figura 11.28 Distribuția pe sexe a președinților de instanță (judecători de profesie) în instanțele supreme în 2012 (Q47)

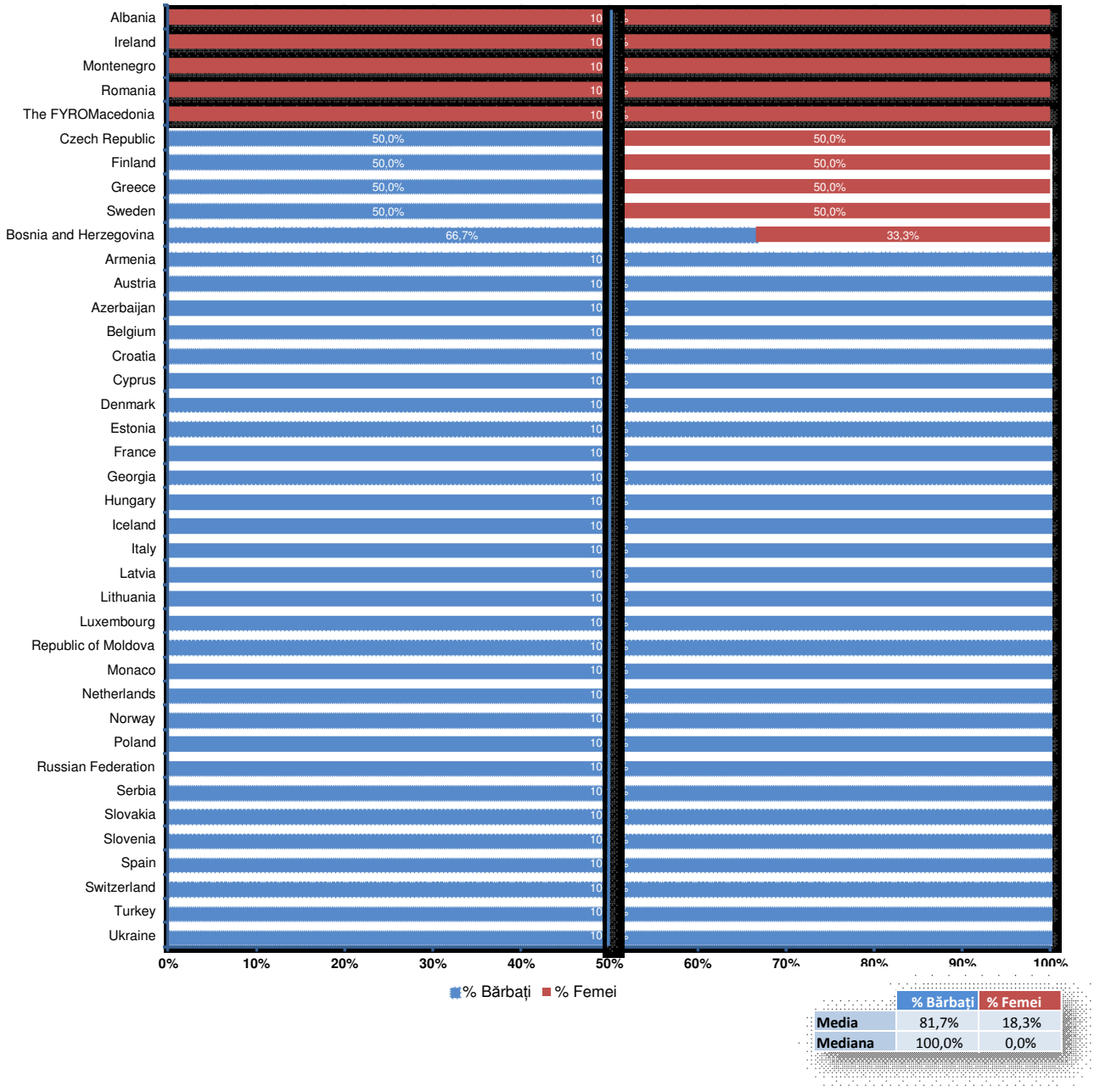

Observație: Ar trebui clarificat faptul că, în toate statele, valoarea de 100% se atinge cu o densitate foarte scăzută a populației (între 1 și 6 președinți de Curte Supremă).

În Curțile Supreme, numărul de președinți bărbați este mai mare decât numărul de președinți femei în 31 de state sau entități (dintr-un total de 41 care au putut să furnizeze date complete). În 30 de state, toți președinții sunt bărbați. **Bosnia și Herțegovina** a indicat că are 2 bărbați și o femeie. În 4 țări, numărul de bărbați este egal cu cel de femei și în alte 5 țări, toți președinții sunt femei. În 2012, din cele 41 de state sau entități care au furnizat date, doar 10 aveau o femeie la conducerea instanței lor supreme (sau echivalentul acesteia) sau cel puțin la una din instanțele superioare. „Plafonul de sticlă" ce împiedică accesul femeilor la avansarea în ierarhie pare să existe și în domeniul justiției. Anii care vor veni vor arăta dacă această tendință

va tinde să fie inversată, ca urmare a perpetuării și consolidării reglementărilor și practicilor concepute pentru a asigura accesul egal pentru bărbați și femei în rolul lor judiciar.

Tabel 11.29 Distribuția pe sexe a procurorilor pe categorii de instanțe (de fond, de apel și instanța supremă) (Q46)

State/entități	Procurori publici care compar în instanțe de fond		Procurori publici care compar în instanțe de apel		Procurori publici care compar la Curtea Supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	201	77	23	5	20	4
Andorra						
Armenia						
Austria	151	154	19	12	8	5
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	291	370	105	49	12	0
Bosnia and Herzegovina	131	130	NAP	NAP	24	25
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	133	308	88	67	11	10
Cyprus	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Czech Republic	365	482	189	151	36	19
Denmark	130	291	40	58	16	31
Estonia						
Finland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
France	655	738	280	174	42	12
Georgia						
Germany	2 755	2 014	263	112	75	25
Greece	145	231	102	52	17	2
Hungary	427	718	257	309	57	44
Iceland	40	34	NAP	NAP	2	5
Ireland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italy	891	729	162	64	50	4
Latvia	102	189	43	45	37	35
Lithuania	354	338	NAP	NAP	43	32
Luxembourg	19	15	NAP	NAP	6	7
Malta					NAP	NAP
Republic of Moldova	398	199	17	6	82	41
Monaco						
Montenegro	24	38	4	11	2	5
Netherlands	NA	NA	NA	NA	NAP	NAP
Norway	225	277	66	35	9	4
Poland	1 709	2 282	1 107	874	64	23
Portugal	551	914	46	38	9	7
Romania	602	615	352	445	277	266
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	241	328	35	30	6	6
Slovakia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Spain	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Sweden					8	5
Switzerland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
The FYROMacedonia	86	82	15	14	8	2
Turkey	3 832	257	15	0	210	43
Ukraine	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	1 226	1 464	347	256	NA	NA
UK-Northern Ireland	36	75	28	33	3	1
UK-Scotland	183	337	22	13	22	13
Media	568	489	151,0	119	41	24,14
Mediana	233	300	56,0	47	19	8,50
Minima	19	15	4,0	0	2	0,0
Maxima	3 832	2282	1107,0	874	277	266
Israel						

Tabelul 11.29 ilustrează distribuția între procurorii bărbați și femei pe categorii de instanțe. În majoritatea celor 29 de state sau entități care au datele, se poate observa o reducere a proporției de procurori femei atunci când avansează în ierarhia judiciară, ca și în cazul judecătorilor. Cu toate acestea, această tendință variază în funcție de statul sau entitatea în cauză. Unele state sau entități prezintă un contrast foarte marcat cu o distribuție bărbați/femei foarte diferită în instanțele de fond și în Curtea Supremă. În schimb, **Muntenegru** și **Islanda** raportează o tendință opusă, procentul de femei procuror crescând pe măsura avansării în ierarhia judiciară. În **Danemarca**, numărul de procurori femei este mai mare decât numărul de procurori bărbați la toate nivelurile instanțelor.

Figura 11.30 Distribuția pe sexe a procurorilor în cadrul numărului total de procurori în 2012 (Q55)

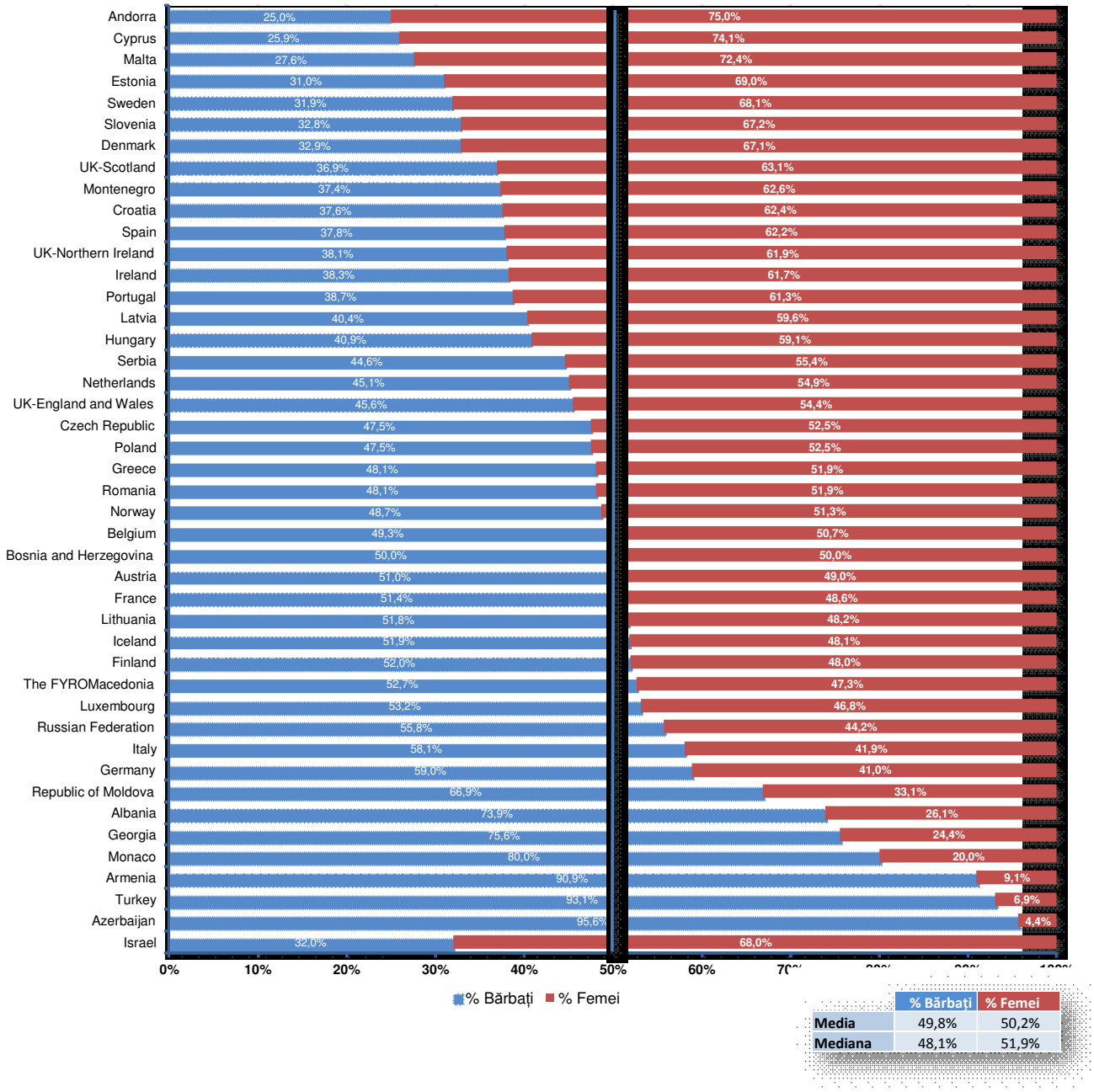

Figura 11.30 rezumă distribuția de gen în rândul procurorilor pentru 43 de state sau entități care au putut furniza date. 26 dintre acestea au raportat că între 50% și 75% din procurori sunt femei, dar numai 3 țări au indicat faptul că procentul depășește 70% (**Malta**, **Cipru** și **Andorra**). Un echilibru perfect există în **Bosnia și Herțegovina**. În 17 state sau entități, numărul bărbaților este mai mare decât numărul de femei (de peste 60% in 7 țări, 70% în 6 și 90% în 3 - **Armenia**, **Turcia**, **Azerbaidjan**). În **Monaco**, 80% din procurori sunt bărbați, dar această cifră trebuie să fie nuanțată de faptul că există doar cinci procurori cu totul. În afară de **Andorra**, care are doar patru procurori (3 femei și 1 bărbat), statul în care feminizarea funcției de procuror este cea mai pronunțată este **Cipru**, unde 74% dintre procurori sunt femei.

Tendința pozitivă observată pentru femeile judecători este chiar mai vizibilă în ceea ce privește funcția de procuror, cu o medie pentru toate statele sau entitățile de 51% bărbați și 49% femei. 22 de state sau entități au o paritate de gen relativă în rândul procurorilor, în intervalul de la 40% la 60%.

Figura 11.30bis Distribuția procurorilor bărbați și femei în cadrul numărului total de procurori în 2012 (Q55)

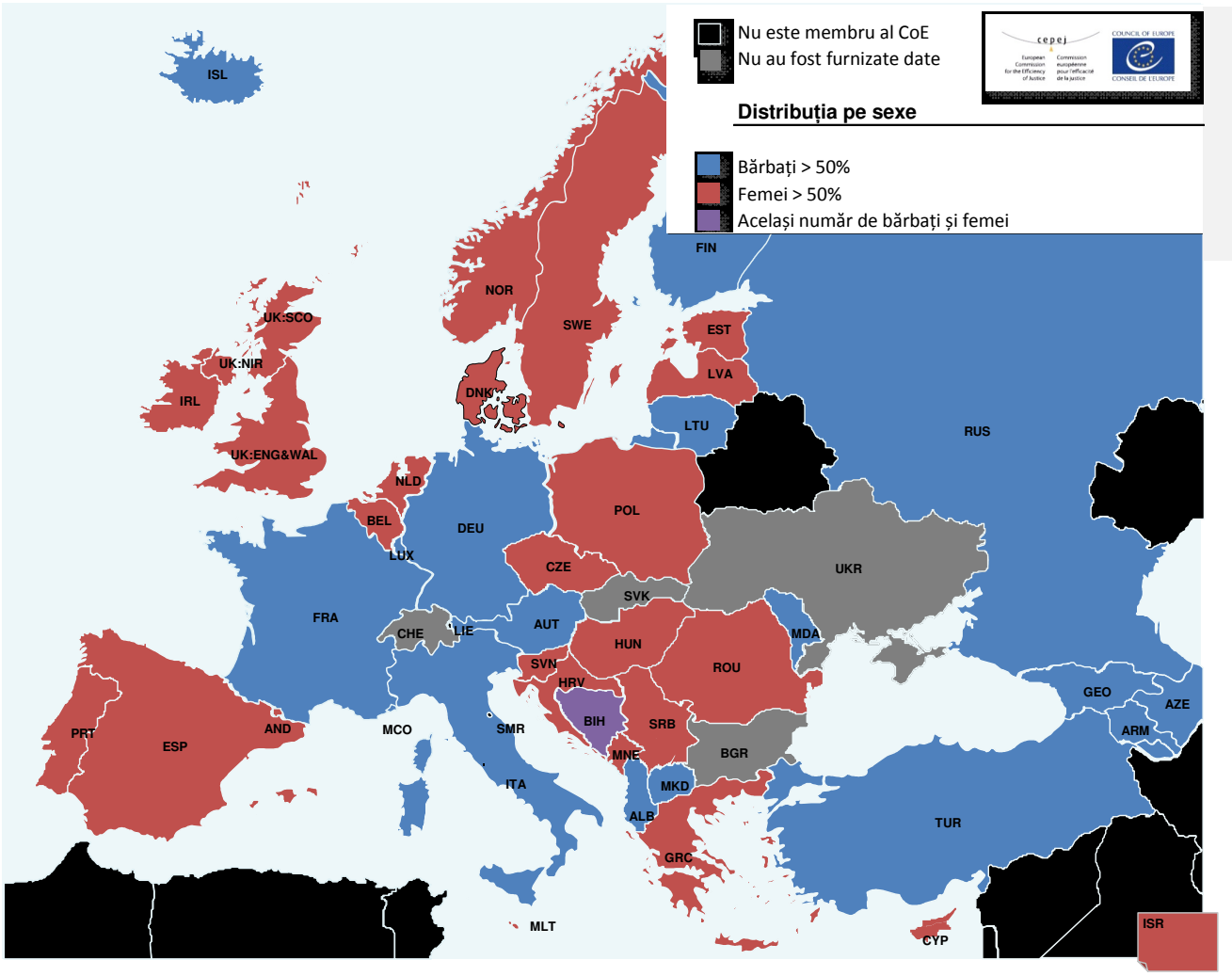

Tabelul 11.31 Distribuția pe sexe a conducătorilor de Parchete pe categorii de instanțe (de fond, de apel și instanța supremă) (Q56)

State/entități	Conducători de parchete la nivel de instanță de fond		Conducători de parchete la nivel de curți de apel		Conducători de parchete la nivel de curte supremă	
	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei	Bărbați	Femei
Albania	19	4	5	2	4	1
Andorra						
Armenia						
Austria	11	7	6	1	0	0
Azerbaijan	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	30	15	5	1	1	0
Bosnia and Herzegovina	13	4	NAP	NAP	2	1
Bulgaria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Croatia	11	16	7	8	1	0
Cyprus	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Czech Republic	44	38	6	4	1	0
Denmark	7	5	2	1	2	0
Estonia						
Finland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
France	129	31	30	6	1	0
Georgia						
Germany	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Greece	28	35	15	4	1	
Hungary	82	58	21	5	1	0
Iceland	13	3	NAP	NAP	0	1
Ireland	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Italy	153	23	24	0	1	0
Latvia	21	16	6	4	6	3
Lithuania	10	2	NAP	NAP	2	0
Luxembourg	2	0	NAP	NAP	1	0
Malta						
Republic of Moldova	92	10	6	0	1	0
Monaco						
Montenegro	9	4	1	1	0	1
Netherlands	11	2	4	0	NAP	NAP
Norway	0	0	11	1	1	0
Poland	405	382	1 047	36	5	1
Portugal	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	73	89	51	62	1	1
Russian Federation	6 165	1 442	1 616	1 192	148	46
Serbia	40	20	4			1
Slovakia	NA	NA	NA	NA	1	0
Slovenia	7	5			1	0
Spain	NA	NA	NA	NA	5	2
Sweden					5	2
Switzerland						
The FYROMacedonia	17	0	4	0	1	4
Turkey	199	1	15	0	2	0
Ukraine	NA	NA	NA	NA	1	0
UK-England and Wales	28	26	28	26	NA	NA
UK-Northern Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-Scotland	5	3	NA	NA	NA	NA
Media	272	80	132,4	64	7	2,29
Mediana	20	9	6,5	2	1	0,00
Minima	0	0	1,0	0	0	0,0
Maxima	6 165	1442	1616,0	1 192	148	46
Israel						

În ceea ce privește accesul la funcții de răspundere, situația este similară cu cea a judecătorilor. Reechilibrarea progresivă în favoarea femeilor observată în general în sistemul judiciar nu s-a materializat încă la nivelul șefilor de departamente. Multe state au avut dificultăți în a furniza date detaliate și complete referitor la acest punct.

Figura 11.32 Distribuția pe sexe a conducătorilor de Parchete din numărul total al acestora în 2012 (Q56)

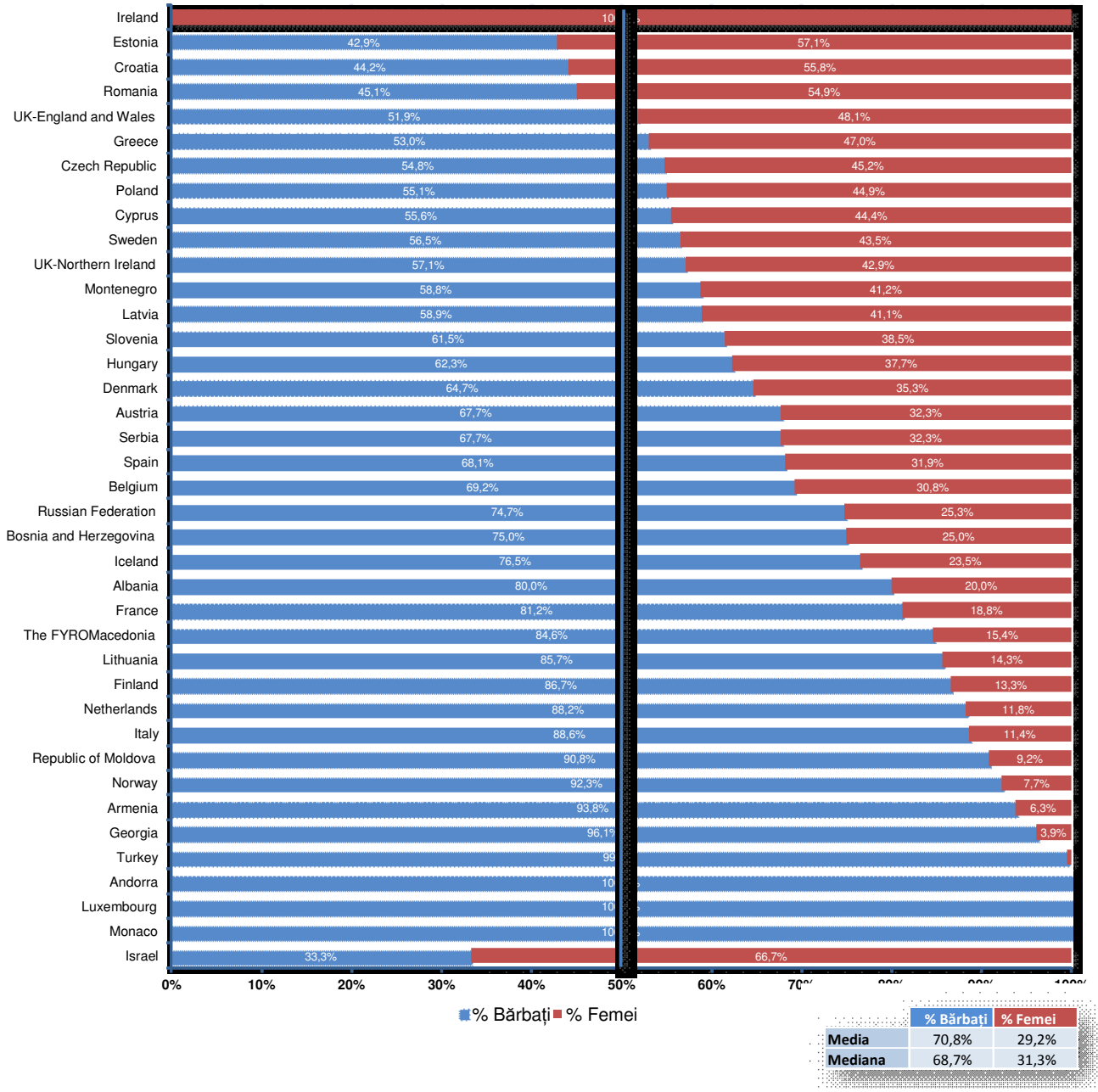

În ceea ce privește distribuția conducătorilor de Parchete bărbați/femei din numărul total de șefi de Parchete în 2012, analiza a fost efectuată cu privire la 38 de state și entități. **Malta** nu a fost integrată, deoarece singurul șef de Parchet este Procurorul General. Femeile judecător reprezintă doar o treime din total. În 34 de state sau entități, numărul de șefi bărbați ai Parchetelor depășește 50%, în 18 dintre ele depășește 70%, în 8 depășește 90% (**Republica Moldova** (91%), **Norvegia**, **Armenia**, **Georgia** și **Turcia** (100%)). Situația **Monaco-ului** (1 șef de Parchet), **Luxemburg** (3 șefi) și **Andorra** (1 șef) trebuie nuanțată, având în vedere numărul mic de șefi de Parchete. În 4 țări, numărul de femei șefi de Parchete este mai mare decât cel al bărbaților. Cu excepția **Irlandei**, unde datele trebuie puse în perspectivă ca în cazul **Monaco-ului** și **Andorrei**, procentajul favorabil de femei șefi de Parchete este într-un interval cuprins între 55% și 57% (**România**, **Croația**, **Estonia**).

Figura 11.33 Distribuția pe sexe a conducătorilor de Parchete în instanțele de fond în 2012 (Q56)

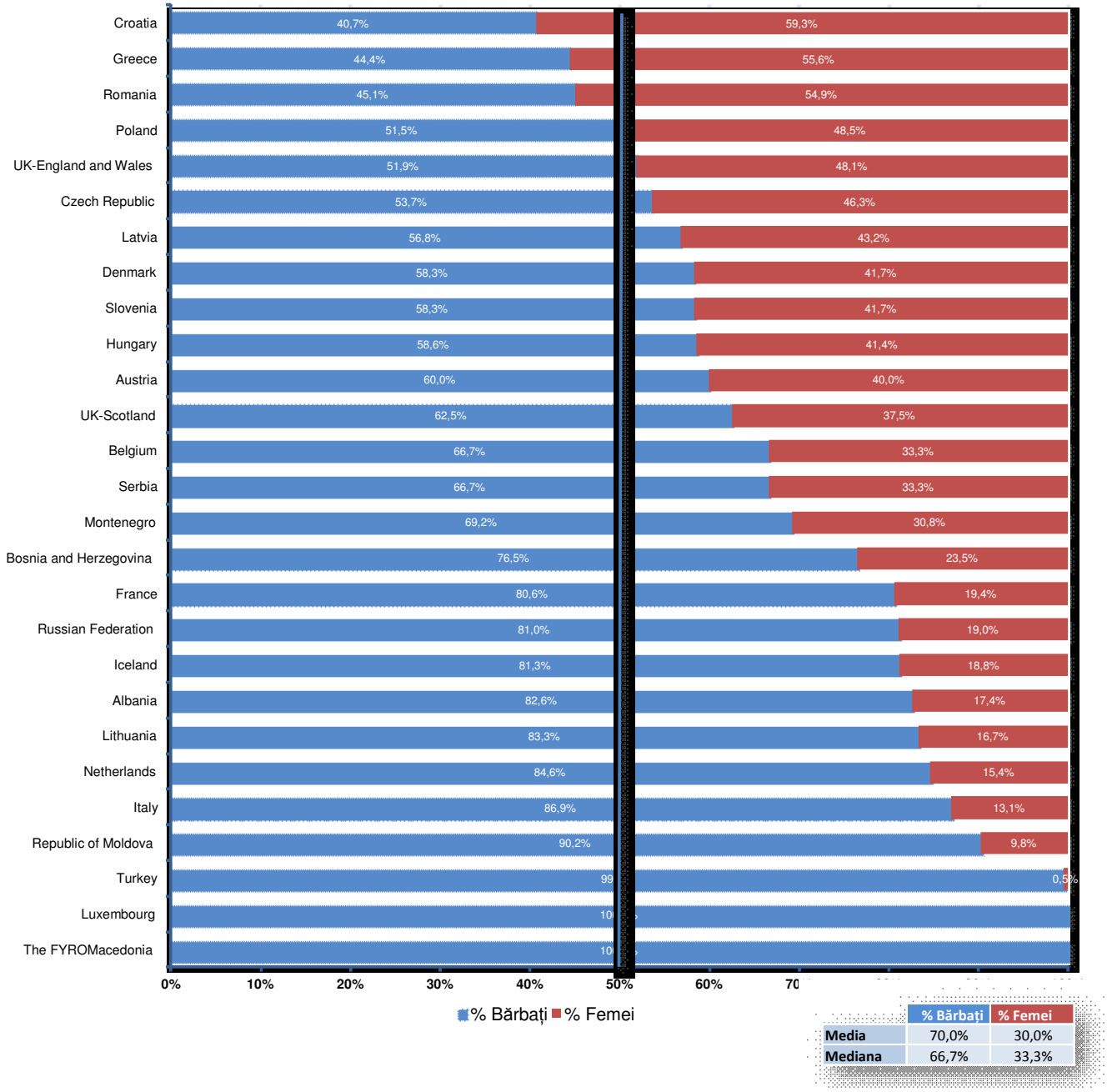

27 de state sau entități au putut oferi date cu privire la distribuția bărbați/femei a șefilor de Parchete în instanțele de fond. Numărul de șefi bărbați este mai mare decât cel al femeilor din 24 de state și depășește 80% în 11 dintre ele.

Figura 11.34 Distribuția pe sexe în rândurile conducătorilor de Parchete de la nivelul instanțelor de apel în 2012 (Q56)

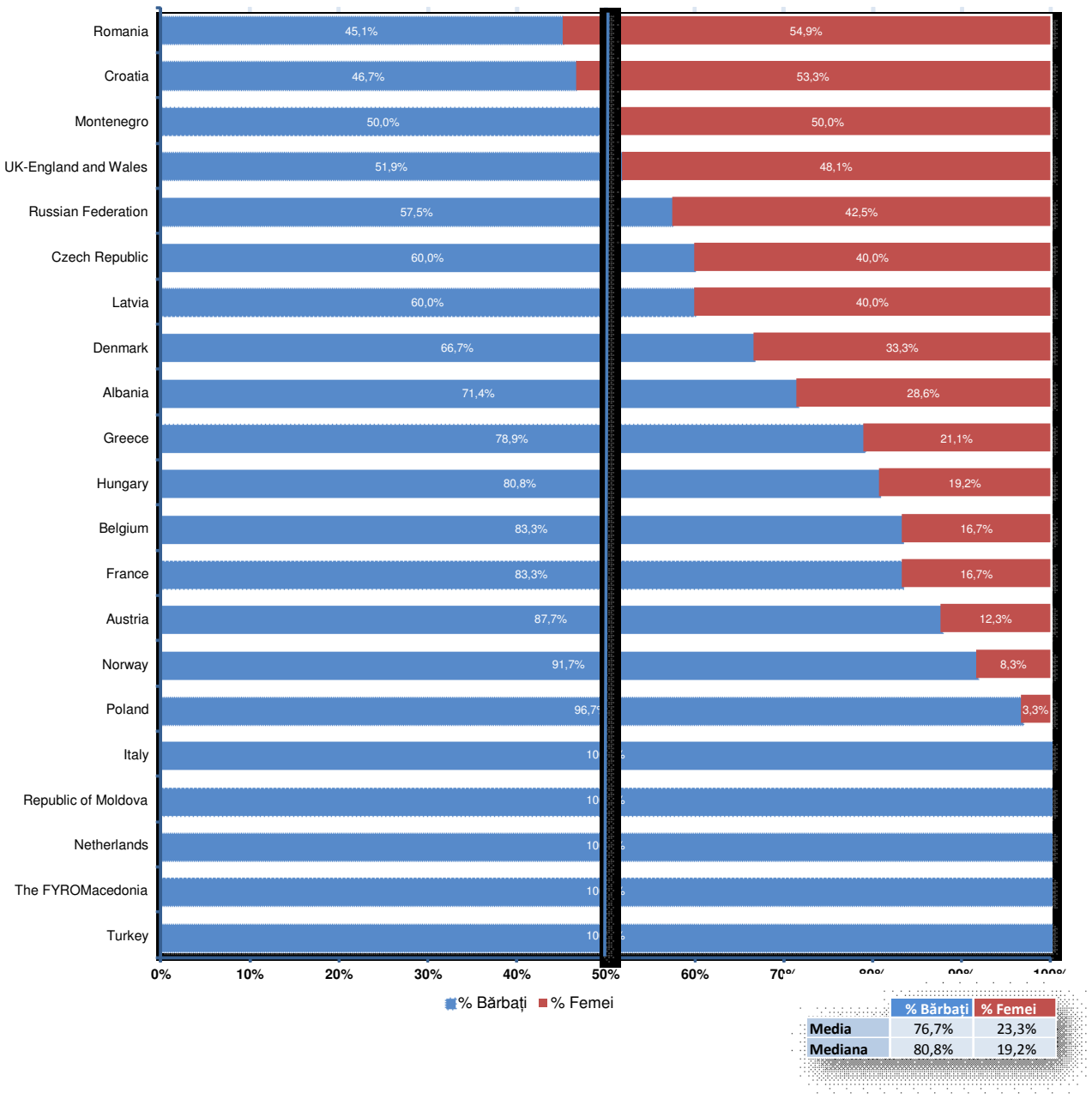

21 de state sau entități au putut oferi date cu privire la distribuția pe sexe a șefilor de Parchete în instanțele de apel. Numărul de șefi de Parchete bărbați este mai mare în 19 țări și depășește 80% în 11 din ele. În 5 state sau entități, toți șefii de Parchete sunt bărbați. **România** și **Croația** sunt cele două state în care numărul de femei șefi de departamente este puțin peste 50%, în timp ce **Grecia** este mai aproape de tendința majoritară, având 79% dintre șefi bărbați. Ar trebui remarcat faptul că numărul total de șefi de Parchete în instanțele de apel este considerabil mai mic decât cel al instanțelor de fond. Prin urmare, este necesară o analiză nuanțată.

Figura 11.35 Distribuția pe sexe a conducătorilor de Parchete la nivelul instanțelor supreme în 2012 (Q56)

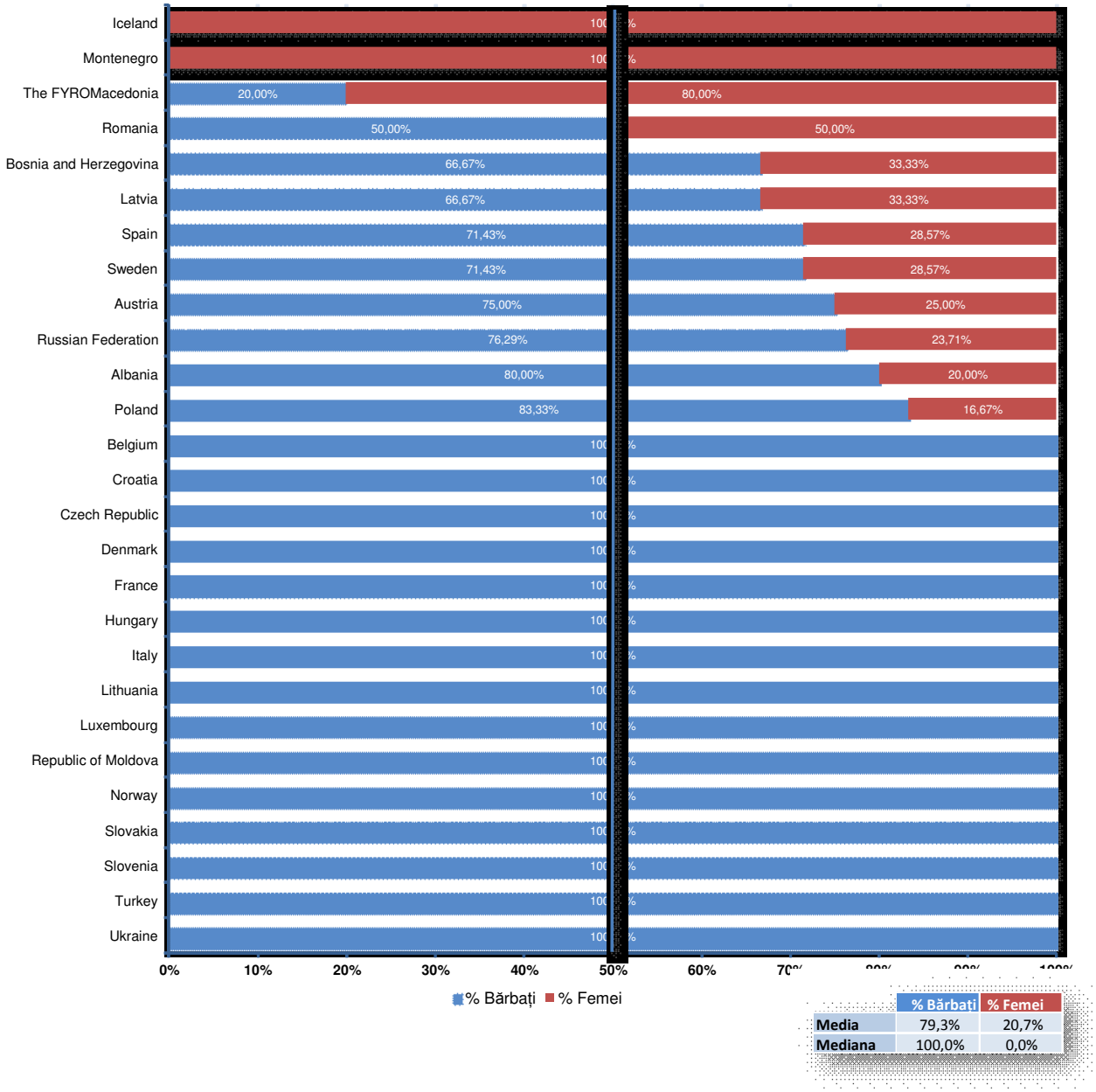

Observație: Ar trebui clarificat faptul că, în toate statele, valoarea de 100% se atinge cu o densitate foarte scăzută a populației (între 1 și 6 președinți în instanțele supreme).

27 de state sau entități au putut oferi date în ceea ce privește distribuția pe sexe a șefilor de Parchete în instanțele supreme. **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Islanda** și **Muntenegru** sunt excepțiile, având 80% și 100% din femei, respectiv. În **România**, există o paritate perfectă, în timp ce în 15 state sau entități funcția este îndeplinită exclusiv de către bărbați. Această analiză trebuie să fie considerată în context, având în vedere numărul limitat de șefi de Parchete care sunt competenți în instanța supremă (1 cele mai multe ori, sau între 1 și 5). Unele țări sunt excepții. În **Spania**, **Suedia** și **Letonia**, numărul de șefi de Parchete în instanța supremă variază între 5 și 9. **Federația Rusă**, datorită sistemului său federal, are un număr mare de șefi de Parchete (194).

11.6.3 Promovarea

Promovarea judecătorilor este la fel de importantă ca și faza de selecție și ajută la menținerea independenței sistemului judiciar. Prin urmare, principiile formulate în ceea ce privește procesul de selecție și numire pot fi, prin urmare, transpuse în faza de promovare. Aceasta din urmă ar trebui să se facă cu respectarea următoarei declarații: *„Este esențial pentru menținerea independenței sistemului judiciar ca numirea și promovarea judecătorilor să fie independente și nu realizate de către Legislativ sau Executiv, ci să fie realizate, de preferință, de către Consiliul Justiției"*(Avizul CCJE nr 10 (2007) alin. 48).

În mai mult de jumătate din statele sau entitățile respondente (26 din 45), autoritatea responsabilă pentru selecția judecătorilor este aceeași cu cea care se ocupă de promovarea acestora: **Andorra**, **Armenia**, **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Croația**, **Cipru**, **Danemarca**, **Estonia**, **Finlanda**, **Georgia**, **Germania**, **Ungaria**, **Islanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Polonia**, **România**, **Federația Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Suedia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Ucraina** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**. În celelalte 21 de state sau entități, o autoritate diferită este însărcinată cu promovarea judecătorilor. În **Franța**, această putere este încredințată unui organism special, *Commission d'avancement* (Comisia pentru promovare). Consiliul Judiciar intervine în această chestiune într-un număr semnificativ de state sau entități, precum în **Albania** (pentru judecători de şedinţă), **Azerbaidjan**, **Danemarca** (cu excepția promovărilor în cadrul aceleiași instanțe, care se află sub jurisdicția instanței înseși), **Georgia**, **Italia**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Olanda** (deși responsabilitatea formală revine șeful statului, care acționează la recomandarea Ministrului Justiției, care urmează sfatul Consiliului Judiciar), **Portugalia**, **Serbia**, **Slovenia** (cu excepția promovărilor în termenii salariului sau ca judecător principal care se află sub jurisdicția președintelui instanței), **Spania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Turcia**. Nu este exclus ca puterea executivă să intervină în faza de promovare, cum ar fi în **Albania** (Președintele Republicii este responsabil pentru judecătorii instanțelor de apel), **Republica Cehă** (Ministerul Justiției), **Irlanda** (guvernul poate recomanda Președintelui să numească un judecător într-o poziție superioară). Este posibil să se identifice un grup de state care nu au sistem formal de promovare și unde accesul la funcțiile de conducere trece printr-un proces de selecție similar cu selecția inițială (**Austria**, **Estonia**, **Islanda**, **Norvegia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția**, cu excepția cazului când este vorba de mutarea de la Camera Externă la Camera Internă care necesită intervenția Lordului Președinte). Aceasta este, de asemenea, situația în **Malta**, dar poate fi explicată prin faptul că nu există o ierarhie între judecătorii care sunt, în principiu, membrii cu cea mai mare experiență și vechime din sistemul judiciar (cu excepția președintelui Curții Supreme numit de guvern).

Recomandarea Rec (2000) 19 prevede că transferul sau promovarea procurorilor trebuie să fie guvernate de criterii cunoscute și obiective și de nevoile serviciului și: *„efectuate în conformitate cu proceduri corecte și imparțiale care reprezintă garanții împotriva oricărei abordări care favorizează interesele unor grupuri specifice (...)".*

În 32 de state sau entități, organismul care se ocupă cu numirea procurorilor este de asemenea responsabil pentru managementul carierei lor (**Albania**, **Andorra**, **Armenia**, **Azerbaidjan**, **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Croația**, **Cipru**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Estonia**, **Germania**, **Ungaria**, **Islanda**, **Irlanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Polonia**, **România**, **Federația Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Suedia**, **Elveția**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția**). În **Armenia**, un organism specific este responsabil pentru promovarea procurorilor (Comitetul de Calificare). Consiliul Justiției poate fi responsabil, cum ar fi în **Grecia**, **Italia**, **Monaco**, **Portugalia**, **Serbia**, **Slovenia** (cu excepția funcției Procurorului General Suprem, competența revine guvernului), **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, sau **Turcia**. În unele state sau entități, nu există un sistem oficial de promovare și procurorii pot fi numiți într-o funcție de conducere în urma unei proceduri de selecție (**Austria**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Islanda**). În alte țări, promovarea este încredințată procurorului-șef (**Georgia**, **Olanda** (numirea oficială se află sub jurisdicția Reginei), **Norvegia**, **Spania** (numirea oficială se află sub jurisdicția Ministerului Justiției)). În **Malta**, promoțiile sunt decise de guvern.

11.6.4 Cumulul activității profesionale cu alte activități

Pentru a garanta suficient independența și imparțialitatea judecătorilor, multe state interzic sau limitează posibilitatea ca judecătorii să își exercite alte profesii în același timp cu practicarea funcției lor de judecător.

Așa cum recomandă CCJE, judecătorii ar trebui „să se abțină de la orice activitate profesională care i-ar putea distrage de la responsabilitățile lor judiciare sau poate determina exercitarea acestor responsabilități în mod parțial” (Avizul CCJE nr 3:. 2002; alin 37).

Recomandarea R (2000) 19 subliniază faptul că procurorii trebuie să acționeze într-un mod imparțial și trebuie să fie atenți exclusiv la buna funcționare a sistemului de drept penal. Prin urmare, nu ar fi recomandabil ca un procuror să își exercite o altă profesie care poate interfera cu deciziile sale sau cu modalitățile de urmărire penală. Cu toate acestea, recomandarea prevede posibilitățile de restricționare a libertății de conștiință, expresie și de asociere a procurorilor numai acolo unde asemenea excepții ar fi absolut necesare pentru a garanta rolul procurorului și ar fi prevăzute de lege.

Tabel 11.36 Activitățile cu care judecătorilor le este permis să își cumuleze funcția (Q136)

State/entități	Activități didactice		Cercetare și publicare		Arbitraj		Consultanță		Funcție culturală		Funcție politică		Altă funcție	
	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare
Albania	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu
Andorra	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Armenia	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Austria	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
Azerbaijan	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Belgium	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Bosnia and Herzegovina	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Bulgaria	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Croatia	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Cyprus	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Czech Republic	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu
Denmark	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Estonia	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Finland	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da
France	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu
Georgia	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Germany	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da
Greece	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Hungary	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Iceland	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Da	Da	Da
Ireland	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da
Italy	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Latvia	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Lithuania	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Luxembourg	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Malta	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Republic of Moldova	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Monaco	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Montenegro	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Netherlands	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da
Norway	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu
Poland	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Portugal	Nu	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da
Romania	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Da	Da
Russian Federation	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Serbia	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Slovakia	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Slovenia	Da	Da	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Spain	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Sweden	Da	Nu	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu
Switzerland	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
The FYROMacedonia	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Turkey	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
Ukraine	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu
UK-England and Wales	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Da
UK-Northern Ireland	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
UK-Scotland	Nu	Nu	Da	Da	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu
Numărul de țări	40	34	43	35	10	8	6	6	18	28	5	6	9	9
Israel	Da	Da	Da	Da	Nu	Nu	Nu	Nu	Nu	Da	Nu	Nu	Nu	Nu

Da
Nu

În ceea ce privește judecătorii, **Austria**, **Finlanda**, **Germania**, **Islanda** și **Olanda** par să aibă cele mai flexibile reguli pentru cumularea activităților cu funcția de judecător (chiar remunerate). În schimb, în **Andorra**, **Croația**, **Danemarca**, **Georgia**, **Malta**, **Polonia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Marea Britanie-Scoția**, regulamentul este mai strict.

Principalele activități cu care un judecător își poate cumula îndatoririle sale sunt cele didactice și de cercetare (remunerate sau nu). În afară de **Andorra**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția**, care nu permit nici un fel de activitate didactică, **Irlanda**, **Malta** și **Portugalia** permit activitatea didactică numai dacă este neremunerată, în timp ce **Albania**, **Croația**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Georgia**, **Norvegia**, **Polonia**, **Suedia** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** permit doar ca o activitate remunerată. Cercetarea și publicarea sunt complet interzise în **Andorra**, **Malta** și **Marea Britanie-Irlanda de Nord,** deși cele mai multe state o autorizează doar dacă activitatea este remunerată.

Multe state membre și entități (30) permit judecătorilor să își exercite activitățile în domeniul cultural. Cu toate acestea, în mai mult de o treime din aceste state, activitatea trebuie să fie neremunerată. Activitățile considerate cele mai incompatibile cu funcția judiciară sunt cele care sunt de natură politică. Numai 4 state permit astfel de activități (cu sau fără remunerație): **Austria** (sub rezerva anumitor limite, cum ar fi calitatea de membru al Parlamentului), **Finlanda**, **Franța** și **Suedia**. **Albania** și **Islanda** le permite în cazul în care activitatea politică este neremunerată, în timp ce în **Norvegia** este permisă activitatea numai în cazul în care este remunerată.

Libertatea permisă judecătorilor de către state are limitele sale. Un număr semnificativ de țări au raportat că judecătorii trebuie să dea o notificare sau să ceară permisiunea înainte de a efectua o a doua activitate sau anumite tipuri de activități: ele includ **Cipru**, **Elveția**, **Danemarca** (unde cazul este prezentat în fața Camerei de revizuire a activității externe în cazul în care activitatea nu este permis în mod expres prin lege), **Estonia**, **Ungaria** și **Franța** (președintele Curții Supreme), **Finlanda** (instanța), **Islanda** (Comitetul pentru Funcții Judiciare), **Italia**, **Muntenegru**, **Serbia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Turcia** (Consiliul Superior al Magistraturii), **Monaco** (Directorul Serviciilor Juridice), **Norvegia** (Administrația Norvegiană a Instanțelor), **Portugalia** (Consiliul Superior al Sistemului Judiciar), **Slovenia** și **Spania** (președintele instanței raportează Consiliului Judiciar). **Islanda** a indicat că un judecător căruia i se refuză permisiunea de a desfășura o a doua activitate trebuie să aibă o cale de atac în fața instanțelor. În schimb, legislația în vigoare din **Germania** enumeră activitățile pentru care nu este necesară autorizație.

În plus, **Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Franța**, **Ungaria**, **Monaco**, **Federația Rusă**, **Slovenia** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** au subliniat că asemenea activități nu trebuie în niciun caz să afecteze funcția judiciară a judecătorului și imparțialitatea sa. În altă parte, o activitate este considerată incompatibilă cu o funcție judiciară în cazul în care există un risc de a aduce atingere independenței și imparțialității birou titularului. În **Bosnia și Herțegovina**, de exemplu, legea stabilește normele generale și Consiliul Judiciar decide cu privire la compatibilitatea activităților desfășurate de judecători și procurori, pe baza acestor norme. In **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, există, de asemenea, reguli generale, dar orice judecător care are îndoieli cu privire la compatibilitatea unei activități secundare cu o funcție judiciară trebuie să solicite avizul superiorului său, șeful departamentului sau chiar Lordului Președinte al Curții Supreme. Pe de altă parte, judecătorii plătiți cu onorarii sunt liberi să își cumuleze activitatea lor judiciară cu alte activități și să își continue activitatea principală ca avocat sau *solicitor*, atât timp cât acest lucru nu este atacabil și nu prezintă un conflict de interese.

În **Federația Rusă**, judecătorii pot cumula activitatea didactică, de cercetare sau alte activități creative dacă acestea sunt remunerate, cu condiția ca ele să nu fie finanțate de către alte state, organizații străine sau internaționale, persoane de altă cetățenie sau persoane fără adăpost (același lucru este aplicabil procurorilor).

În **Irlanda**, judecătorii uneori conferințiază și țin prelegeri fără remunerație. Constituția interzice judecătorilor să dețină orice altă funcție remunerată, dar ei nu sunt excluși, de exemplu, de la primirea drepturilor de autor pentru manualele care le-au publicat.

Cele mai multe dintre state sau entități (35) interzic activitățile de arbitraj pentru judecători. În **Croația**, un judecător poate interveni ca arbitru, dar numai în afara jurisdicției sale, într-o altă instituție și remunerat. În **Estonia**, judecătorul poate fi un arbitru „imparțial" (adică nu poate fi ales de către una dintre părți) fără remunerație. Într-un număr și mai mare de state sau entități (40), a lucra în calitate de consultant este interzis. În **Republica Cehă**, judecătorii pot lucra dacă sunt remunerați în calitate de consultanți, dar numai pentru Ministrul Justiției, Guvern sau Parlament.

Tabel 11.37 Activitățile cu care procurorilor le este permis să își cumuleze funcția (Q137)

State/entiăți	Activităţi didactice		Cercetare şi publicare		Arbitraj		Consultanţă		Funcţie culturală		Funcţie politică		Alte funcţii	
	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare	Remunerată	Fără remunerare
Albania														
Andorra														
Armenia														
Austria														
Azerbaijan														
Belgium														
Bosnia and Herzegovina														
Bulgaria														
Croatia														
Cyprus														
Czech Republic														
Denmark														
Estonia														
Finland														
France														
Georgia														
Germany														
Greece														
Hungary														
Iceland														
Ireland														
Italy														
Latvia														
Lithuania														
Luxembourg														
Malta														
Republic of Moldova														
Monaco														
Montenegro														
Netherlands														
Norway														
Poland														
Portugal														
Romania														
Russian Federation														
Serbia														
Slovakia														
Slovenia														
Spain														
Sweden														
Switzerland														
The FYROMacedonia														
Turkey														
Ukraine														
UK-England and Wales														
UK-Northern Ireland														
UK-Scotland														
Numărul de ţări	42	39	43	39	9	7	8	5	22	28	6	5	10	9
Israel														

Da
Nu

Situația procurorilor este foarte similară cu cea a judecătorilor privind activitățile care sunt permise și limitele în care acestea pot fi exercitate.

În **Armenia**, **Austria**, **Islanda** și **Olanda**, regulile sunt cele mai flexibile. În schimb, **Andorra** și **Marea Britanie-Irlanda de Nord** interzic toate cumulurile de activități și în **Croația**, **Malta**, **Polonia**, **Portugalia** și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, posibilitatea de a cumula activități este limitată.
Ca și în ceea ce privește judecătorii, observăm că activitățile principale cu care un procuror își poate cumula îndatoririle sunt activitatea didactică și de cercetare, remunerate sau nu (45 de state sau entități). În mod similar, un număr mare de state sau entități (31) permit procurorilor să își exercite activitățile în domeniul cultural, în timp ce activitățile politice nu pot fi cumulate cu funcția de procuror (7 state).
În **Albania**, Procurorul General dă autorizația de cumul al activităților, în timp ce în **Bosnia și Herțegovina** o dă Consiliul Superior al Justiției. Este necesară o aprobare prealabilă pentru următoarele țări: **Cipru**, **Elveția**, **Belgia** (Ministrul Justiției), **Estonia** și **Letonia** (autoritatea de numire), **Finlanda** (Parchetul General pentru activitățile de avocat si consultant, pentru alte activități, o singură notificare este suficientă), **Georgia** (Procurorul-șef adjunct), **Italia**, **Muntenegru**, **Portugalia**, **Serbia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"** și **Turcia** (Consiliul Superior al Magistraturii), **Lituania** (Procurorul General). In **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, șeful departamentului trebuie să își dea aprobarea în ceea ce privește cumularea activităților. În **Norvegia**, procurorii se află sub incidența Legii generale privind funcționarii publici.
Unele state, cum ar fi **Austria**, **Danemarca**, **Ungaria**, **Irlanda**, **Letonia**, **Serbia**, **Slovenia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** consideră că activitățile care pot afecta în mod negativ îndeplinirea atribuțiilor de procuror ar trebui să fie considerate interzise. În **Islanda**, șeful Parchetului General are același statut ca și judecătorii de la Curtea Supremă și, prin urmare, se supune acelorași reguli privind cumularea activităților. Pentru alți avocați, este necesară aprobarea prealabilă a supervizorului și, în caz de refuz, este posibil un apel către Ministrul Justiției.
Cele mai multe state sau entități interzic procurorilor să preia activități de arbitraj (38 de state), precum și activități de consultanță (39 de state). În **Republica Cehă**, procurorii pot lucra în calitate de consultanți remunerați, dar numai pentru Ministerul Justiției, Guvern sau Parlament.

11.7 Posibilitatea de a recuza un judecător

Principiul garantării dreptului la un proces echitabil implică dreptul părților de a solicita recuzarea unui judecător sau a unei judecătoare dacă există o suspiciune cu privire la imparțialitatea sa. În conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, „*în cazul în care se susține că un tribunal nu este conform cu cerințele de independență sau de imparțialitate prevăzute în articolului 6, alin. 1 al Convenției, contestarea poate fi privită ca o cale de atac eficientă [...] în sensul articolului 35, alin. 1.* "(Kleyn și alții împotriva Olandei, [MC], cererile nr. 39343/98, 39651/98, 43147/98 și 46664/99, 06/05/2003, pct. 157).

Tabel 11.38 Numărul de recuzări ale judecătorilor admise în 2012 (Q 85)

State/entități	Nr. de recuzări ale judecătorilor care au fost admise
Albania	
Andorra	
Armenia	
Austria	na
Azerbaijan	NA
Belgium	
Bosnia and Herzegovina	81
Bulgaria	NA
Croatia	NA
Cyprus	0
Czech Republic	NA
Denmark	
Estonia	NA
Finland	NA
France	NA
Georgia	1
Germany	NA
Greece	
Hungary	NA
Iceland	NA
Ireland	NA
Italy	NA
Latvia	NA
Lithuania	
Luxembourg	NA
Malta	
Republic of Moldova	NA
Monaco	0
Montenegro	
Netherlands	42 (in 2012)
Norway	
Poland	1 873
Portugal	NA
Romania	NA
Russian Federation	NA
Serbia	NA
Slovakia	NA
Slovenia	NA
Spain	NA
Sweden	
Switzerland	NA
The FYROMacedonia	1 540
Turkey	
Ukraine	
UK-England and Wales	NA
UK-Northern Ireland	NA
UK-Scotland	NA
Israel	NA

Toate statele și entitățile par să posede sisteme eficiente de recuzare a judecătorilor. Totuși, vasta lor majoritate întâmpină dificultăți în ceea ce privește furnizarea de statistici exacte.

Comparativ cu datele din 2010, s-a înregistrat o creștere a numărului de proceduri de recuzare în **Polonia** (1873), **Bosnia și Herțegovina** (81) și **Olanda** (42), în timp ce o scădere a fost observată în **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** (1540) și **Georgia** (1).

11.8 Responsabilitatea judecătorilor și procurorilor

11.8.1 Evaluarea individuală a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor

În două treimi dintre statele membre este prevăzută o evaluare individuală a judecătorilor, acest procent fiind chiar mai mare în ceea ce îi privește pe procurori.

Precum a subliniat Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), evaluarea profesională a judecătorilor și procurorilor diferă în funcție de cazul în care aceștia sunt recrutați la începutul carierei lor din rândul candidaților fără experiență profesională anterioară sau după mulți ani de practicare a unei profesii juridice, dintre practicanții ei cei mai experimentați. Evaluarea profesională este absolut necesară în primul caz, permițând verificarea unor capacități profesionale care nu au putut fi demonstrate pe parcursul unei activități anterioare, dar, de asemenea, nu este lipsită de utilitate în cazul din urmă, având în vedere natura funcției de judecător, precum și practica și cunoștințele în continuă schimbare pe care aceasta le presupune (CCJE, Opinia Nr.10 (2007), alin. 55). Astfel, **Estonia** prevede că evaluarea periodică se referă mai ales la "noi" judecători, cei care au fost numiți recent. Pe de altă parte, în **Monaco** nu se aplică nicio astfel de distincție, fiecare judecător fiind supus unei proceduri de evaluare scrisă o dată la doi ani.

Cel mai adesea, evaluarea are loc la intervale de timp regulate (cu o frecvență de 1 până la 5 ani). Acesta este cazul în **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Croația**, **Estonia**, **Franța**, **Italia**, **Republica Moldova**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Polonia**, **Portugalia**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedonie**i, **Turcia**. Evaluarea individuală la intervale neregulate de timp este, de asemenea, posibilă (**Republica Moldova**, **Marea Britanie** - **Anglia și Țara Galilor**). Diverse autorități pot fi responsabile pentru efectuarea acestor evaluări. În cazul procurorilor, superiorul ierarhic este investit cu această responsabilitate în marea majoritate a cazurilor. În cazul judecătorilor, evaluările pot fi făcute de un consiliu judiciar sau de un organism echivalent (**Azerbaidjan**), de președintele instanței relevante (**Croația**, **Estonia**, **Monaco**, **Slovacia**), de o comisie specială de evaluare (**Estonia**, **Republica Moldova**, **Slovenia**), sau de judecători numiți în funcția de inspectori de către Consiliul Superior al Magistraturii (**Turcia**). În orice caz, consiliul judiciar ar trebui să joace un rol fundamental în identificarea criteriilor generale de evaluare, dar fără a se substitui organismului judiciar care este însărcinat cu evaluarea individuală a judecătorilor (CCJE, Opinia Nr.10 (2007), alin. 56). De exemplu, în **Bosnia și Herțegovina**, președintele de instanță efectuează evaluări individuale ale judecătorilor pe baza criteriilor stabilite de Înaltul Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor.

Evaluarea individuală a activităților profesionale ale judecătorilor și procurorilor implică aspecte calitative. Astfel de metode de evaluare pot influența cariera judecătorilor și procurorilor și pot avea un impact asupra chestiunilor disciplinare. Într-adevăr, astfel de evaluări individuale ar putea preveni declanșarea unor proceduri disciplinare intervenind înainte ca dificultățile să apară sau, dimpotrivă, ar putea duce la creșterea numărului de proceduri disciplinare, contribuind la detectarea problemelor. În consecință, informațiile legate de evaluarea individuală sunt relevante în raport cu analiza problemelor disciplinare, având în vedere că pot explica parțial numărul de proceduri disciplinare inițiate (a se vedea mai jos).

Tabelul 11.39 Sistemul de evaluare individuală a calității activității profesionale a judecătorilor și procurorilor (Q 85)

State/entități	Judecători	Procurori publici
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		
Republic of Moldova		
Monaco		
Montenegro		
Netherlands		
Norway		
Poland		
Portugal		
Romania		
Russian Federation		
Serbia		
Slovakia		
Slovenia		
Spain		
Sweden		
Switzerland		
The FYROMacedonia		
Turkey		
Ukraine		
UK-England and Wales		
UK-Northern Ireland		
UK-Scotland		
Număr de țări	29	35
Israel		

Da

Nu

11.8.2 Procedurile și sancțiunile disciplinare împotriva judecătorilor

Carta Europeană privind Statutul Judecătorilor prevede că "*o compensație pentru prejudiciul suferit pe nedrept ca urmare a deciziei sau comportamentului unui judecător în exercitarea funcțiilor sale este garantată de către stat*". În cazul unei încălcări grave și de neiertat a normelor care reglementează

exercitarea atribuțiilor specifice funcției de judecător, statul poate să solicite, într-un termen fix, rambursarea despăgubirilor printr-o procedură judiciara. Această cale este urmată numai în mod excepțional, în vreme ce, în majoritatea cazurilor, sancțiunile impuse sunt doar cele prevăzute în cadrul procedurii disciplinare.

Cu toate că judecătorii se bucură de independență în exercitarea funcțiilor lor, aceștia au o serie de obligații a căror neîndeplinire poate duce la inițierea procedurilor disciplinare. Principiul legalității presupune că sancțiunile disciplinare pot fi impuse judecătorilor numai în cazurile definite în mod expres de legislația cu privire la judecători și la statutul lor, legislație care prevede și diferitele sancțiuni care pot fi aplicate (CCJE, Opinia Nr. 3 (2002), alin. 63-65).

Mai multe state sau entități au raportat existența unor coduri deontologice pentru judecători (**Bosnia și Herțegovina** și **România** (unde prevederile Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor nu au un caracter obligatoriu), **Estonia**, **Republica Moldova**, **Olanda**). Cu toate acestea, așa cum subliniază Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, "independența și imparțialitatea nu pot fi protejate numai prin principii de conduită" (CCJE, Opinia Nr.3 (2002), alin. 45), iar „împărtășirea unor principii juridice și valori etice comune de către toți profesioniștii din sistemul juridic este esențială pentru buna administrare a justiției" (Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE), Opinia Nr. 4 (2009), alin. 10). Normele statutare sau procedurale trebuie să contribuie la respectarea unor astfel de principii de conduită. **Austria**, **Bulgaria**, **Muntenegru**, **Olanda**, **România**, **Slovenia**, **Serbia** (unde normele referitoare la procedurile disciplinare au intrat în vigoare în iulie 2012) și **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** au făcut referire la normele în vigoare pe teritoriul propriu. **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** menționează Regulamentul de Disciplină Judiciară, în care este prevăzută procedura de urmat în cazul abaterilor disciplinare.

În tabelele următoare, se distinge între numărul de proceduri disciplinare inițiate și numărul de sancțiuni pronunțate. Diferența dintre aceste două cifre reflectă existența unor cazuri suspendate, precum și faptul că anii de referință nu sunt întotdeauna aceiași din cauza timpului necesar pentru efectuarea cercetării disciplinare și deliberarea asupra cauzei.

Tabelul 11.40 Distribuția procedurilor disciplinare inițiate împotriva judecătorilor în 2012 (Q 144)

State/entități	Total	Încălcarea eticii profesionale	Inadecvare profesională	Comiterea unei infracțiuni	Altele
Albania	**14**	NA	NA	NA	NA
Andorra	**0**	0	0	0	0
Armenia	**NA**	48	NAP	NAP	NAP
Austria	**66**	54	9	3	0
Azerbaijan	**10**	1	9	0	0
Belgium	**14**	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	**23**	4	19	0	0
Bulgaria	**8**	2	NAP	NAP	6
Croatia	**44**	2	11	0	31
Cyprus	**0**	0	0	0	0
Czech Republic	**27**	2	24	0	1
Denmark	**NA**	NA	NA	NA	NA
Estonia	**1**	0	1	0	0
Finland	**13**	NA	NA	NA	NA
France	**4**	3	1	0	0
Georgia	**4**	0	3	0	1
Germany	**17**	1	10	4	0
Greece	**18**	16	2	0	0
Hungary	**12**	6	6	9	3
Iceland	**5**	NA	NA	NA	NA
Ireland	**0**	0	0	0	0
Italy	**99**	8	91	0	0
Latvia	**11**	1	7	0	3
Lithuania	**60**	18	42	NA	0
Luxembourg	**2**	0	2	0	0
Malta	**NA**	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	**52**	52	0	0	0
Monaco	**0**	0	0	0	0
Montenegro	**1**	1	0	NAP	0
Netherlands	**NA**	NA	NA	NA	NA
Norway	**67**	NA	NA	NA	NA
Poland	**50**	12	38	0	0
Portugal	**47**	NA	NA	NA	NA
Romania	**20**	2	18	0	0
Russian Federation	**NA**	NA	NA	NA	NA
Serbia	**12**	NA	NA	NA	NA
Slovakia	**20**	0	19	NAP	1
Slovenia	**1**	0	0	0	1
Spain	**46**	1	43	0	2
Sweden	**2**	0	1	1	0
Switzerland	**7**	2	2	0	3
The FYROMacedonia	**1**	0	1	0	0
Turkey	**384**	42	54	31	257
Ukraine	**342**	0	342	NA	NA
UK-England and Wales	**1 115**	17	29	11	1 058
UK-Northern Ireland	**0**				
UK-Scotland	**0**	0	0	0	0
Media	**62**	8	24	2	41
Mediana	**13**	1	6	0	0
Minima	**0**	0	0	0	0
Maxima	**1 115**	54	342	31	1 058
Israel	**0**	0	0	0	0

Comentarii:

Albania: decizia referitoare la luarea unor măsuri disciplinare se ia la sfârșitul efectuării unor cercetări,

al căror obiect a fost constituit de: (i) acțiuni procedurale privitoare la suspendarea executării silite în cazul unor împrumuturi neperformante, cu consecințe grave asupra sistemului bancar; (ii) încălcarea procedurilor de extrădare a cetățenilor; (iii) alcătuirea unui documentații, în vederea declanșării procedurii disciplinare, prin observarea activității profesionale a unor judecători care au activat la instanțe din afara teritoriului Albaniei; (iv) nedeclararea unor proprietăți imobiliare; (v) nerespectarea termenelor prevăzute de lege pentru a redacta motivarea unei opinii după finalizarea procesului; (vi) analizarea plângerilor depuse de cetățeni; (vii) verificări care privesc păstrarea caracterului solemn al actului de justiție, precum și verificarea unor declarații de abținere („autorecuzare") în judecarea unor cauze civile și penale.
Bosnia și Herțegovina: creșterea înregistrată între 2010 și 2012 se datorează în principal faptului că, în 2012, Comisia de cercetare disciplinară a primit un număr neobișnuit de mare de plângeri întemeiate împotriva judecătorilor și procurorilor.
Bulgaria: „Altele" – nerespectarea repetată a termenelor prevăzute de legile de procedură, acțiunea sau inacțiunea care duce la întârzierea nejustificată a procedurii judiciare, acțiunea sau inacțiunea care compromite prestigiul corpului judiciar, nerespectarea îndatoririlor oficiale.
Finlanda: 372 de plângeri au fost investigate de către Cancelarul Justiției și 270 de către Avocatul Poporului din Parlament.
Georgia: „Altele": din 27 martie 2012, încălcarea gravă a legii nu mai constituie o abatere disciplinară.
Ungaria: „Altele": proceduri care vizează încălcări mai puțin grave ale unor norme; 1 + 2 [încălcarea eticii profesionale + neadecvare profesională] și 3 + 4 [infracțiune + altele] reprezintă numărul total de proceduri disciplinare, ceea ce înseamnă că 1 + 2 și 3 + 4 se referă la aceleași proceduri.
Islanda: toate cererile de a iniția proceduri disciplinare au fost respinse. Plângerile primite exprimau nemulțumiri referitoare la sentințe judecătorești. Comisia de disciplină judiciară nu a găsit întemeiate aceste plângeri.
Lituania: Comisia de etică și disciplină judiciară a inițiat 9 acțiuni disciplinare (4 pentru încălcarea eticii profesionale și 5 pentru neadecvare profesională).
Malta: acțiunile disciplinare susținute în fața Comisiei pentru Administrarea Justiției sunt secrete. Prin urmare, nicio informație nu este făcută publică.
Muntenegru: „Altele" – Legea care reglementează funcționarea instanțelor cuprinde o descriere detaliată a faptelor care atrag răspunderea disciplinară a judecătorilor: exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor specifice funcției de judecător, compromiterea prestigiului funcției de judecător, incompetența profesională, neglijența în serviciu.
Slovacia: "neadecvare profesională" - întârzieri nejustificate ale procedurii judiciare (10), incapacitatea de a redacta motivarea unei opinii în termenul prevăzut de lege (3), incapacitatea de a pronunța hotărâri în termenul prevăzut de lege (3), alte încălcări ale îndatoririlor specifice funcției (3); „Altele" - delicte împotriva ordinii publice.
Slovenia: în 2012, o procedură disciplinară a fost inițiată împotriva unui judecător din cauza unei acțiuni sau a unui comportament care afectează imparțialitatea judecătorului sau care prejudiciază reputația corpului judiciar (Legea referitoare la statutul judecătorilor, articolul 81/2, punctul 14).
Elveția: datele raportate au fost colectate în 17 cantoane. În 6 cantoane nu s-a luat nicio măsură disciplinară împotriva judecătorilor.
Turcia: în Turcia, judecătorii și procurorii sunt supuși acelorași legi și au același statut. Acțiunile disciplinare sunt efectuate de Consiliul Superior al Magistraturii în cazul ambelor profesii. Prin urmare, cifrele raportate privesc atât judecătorii, cât și procurorii.
Ucraina: diferența dintre datele din 2010 și 2012 are legătură cu adoptarea în Ucraina a Legii Nr. 2453-VI referitoare la "Sistemul judiciar și statutul judecătorului" pe 7 iulie 2010. În conformitate cu această lege, Consiliul Judecătorilor din Ucraina și-a început activitatea în septembrie 2010. Astfel, numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor în 2010 se referă doar la ultimele 3 luni ale anului 2010.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor (1 115) este relativ mare. Explicația este aceea că, în categoria „proceduri disciplinare", au fost incluse toate situațiile în care a fost efectuată o „investigație", indiferent de caracterul investigației în cauză. Cu toate acestea, marea majoritate a acestor investigații au constat în nimic mai mult decât în verificarea veridicității declarațiilor din plângere (de exemplu, ascultarea unei înregistrări a unei etape dintr-un proces, care a dus la concluzia că nu a existat nicio abatere disciplinară și, prin urmare, la respingerea plângerii fără a se iniția o procedură disciplinară împotriva judecătorului în cauză). Cea mai mare parte a acestor investigații figurează în categoria "altele" și implică reclamații referitoare la presupuse comportamente sau comentarii neadecvate, care nu ar fi încadrate în categoria procedurilor disciplinare de alte țări. Numărul total raportat nu include și plângerile primite în legătură cu magistrați sau tribunale, dar include cazurile care sunt semnalate de către Consiliul

Consultativ al Magistraților sau președintele de tribunal și în care se recomandă sancțiuni disciplinare ca urmare a unei investigații proprii.
Marea Britanie – Scoția: „Altele" = abatere disciplinară.

43 de state sau entități au putut oferi informații cu privire la procedurile disciplinare inițiate împotriva judecătorilor (**Danemarca**, **Malta**, **Olanda**, **Federația Rusă** nu au fost în măsură să ofere informații). Excluzând procedurile incluse în categoria "altele", majoritatea procedurilor disciplinare raportate au fost inițiate din motive de încălcare a eticii profesionale și neadecvare profesională.

În categoria „altele" figurează, ca temeiuri pentru inițierea procedurii disciplinare, încălcări ale prevederilor legale (**Georgia,** înainte de intrarea în vigoare a reformei legislative din 27 martie 2012, în urma căreia încălcarea vădită a unui drept recunoscut de lege nu mai constituie o abatere disciplinară), precum și încălcări mai puțin grave ale unor norme (nerespectarea unor politici publice, **Ungaria** și **Slovacia**). În această categorie sunt incluse și comportamentul și comentariile neadecvate (**Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie-Scoția**), care, spre exemplu, sunt de natură să afecteze prestigiului justiției (**Bulgaria**, **Muntenegru**, **Slovenia**). De asemenea, orice acțiune sau inacțiune care poate cauza întârzieri ale procedurii judiciare poate duce la acțiuni disciplinare (**Albania**, **Bulgaria** și **Slovacia**). **Bosnia și Herțegovina** a raportat o creștere a numărului de proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor, datorată numărului neobișnuit de mare de plângeri pe care Comisia de cercetare disciplinară le-a găsit întemeiate. În **Ucraina**, creșterea numărului de proceduri se datorează intrării în vigoare a legii referitoare la "Sistemul judiciar și statutul judecătorilor", care permite Consiliului Judecătorilor din Ucraina să intervină în chestiuni disciplinare. Comisia și-a început activitatea în septembrie 2010. Creșterea numărului de proceduri disciplinare poate fi explicată și prin modificările de legislație care extind sfera circumstanțelor în care se pot depune plângeri. În **Franța**, cu toate că membrii publicului pot, din 2011, să se adreseze în mod direct Consiliului Superior al Magistraturii pentru o plângere împotriva unui judecător (pe baza Legii organice din 22 iulie 2010), nu s-a înregistrat o creștere a numărului de proceduri disciplinare, ci chiar o scădere.

Numărul de proceduri inițiate împotriva judecătorilor variază de la țară la țară mai ales în funcție de autoritatea competentă și de posibilitatea ca membrii publicului să i se adreseze în mod direct, de existența unui mecanism de filtrare a plângerilor sau de posibilitatea ca inițierea procedurii disciplinare să fie rezervată exclusiv unor anumite autorități, cum ar fi ministrul justiției, președintele de instanță etc. (a se vedea mai jos secțiunea 11.45).

Figura 11.41 Numărul de proceduri disciplinare inițiate per 100 de judecători în 2012 (Q 6, Q144)

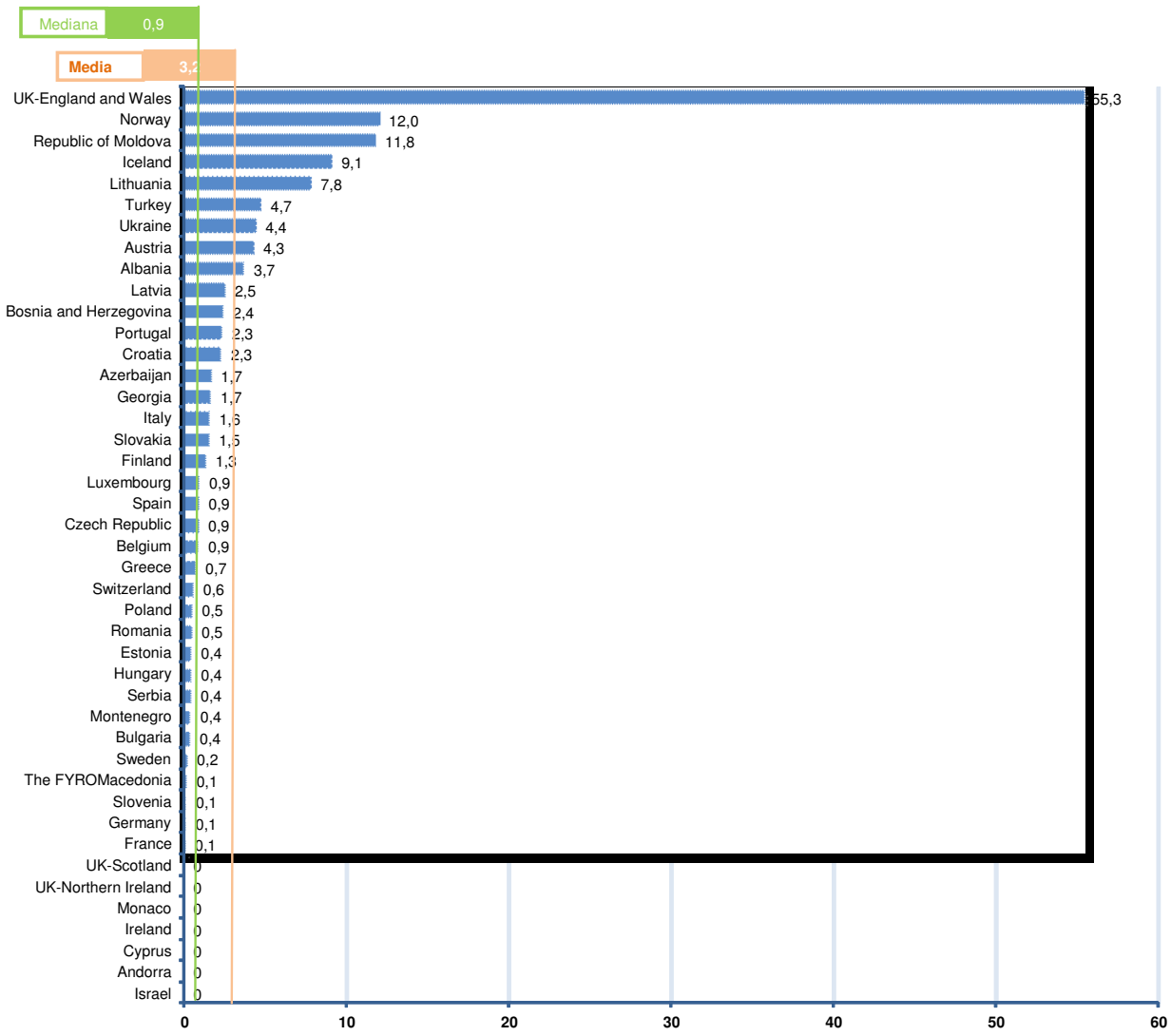

Notă: având în vedere că Turcia nu diferențiază între procedurile disciplinare inițiate împotriva judecătorilor și cele inițiate împotriva procurorilor, numărul raportat reprezintă numărul total de judecători și procurori.

Numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor profesioniști este relativ scăzut la nivel european. Numai 5 state au raportat un număr însemnat de proceduri (mai mult de 5 la 100 de judecători): **Lituania**, **Islanda**, **Republica Moldova**, **Norvegia**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**. Contrastul este relevant mai ales pentru situația statelor din urmă, dar, în absența unor nuanțări, datele acestea trebuie privite cu rezerve, având în vedere că în totalul de cercetări disciplinare raportate nu se distinge între diferitele tipuri de "cercetări" efectuate. În **Finlanda**, diferența mare între numărul de plângeri (642) și numărul de plângeri care au dus la sancțiuni efective (13) poate fi explicată prin lipsa unui mecanism de filtrare care să stabilească condiții de admisibilitate a plângerilor.

Tabelul 11.42 Autoritățile responsabile pentru inițierea procedurilor disciplinare împotriva judecătorilor (Q 140)

State/entități	Opinia publică	Instanța relevantă sau cea superioară ierarhic	Înalta curte / Curtea Supremă	Consiliul Superior al Magistraturii	Instanța sau organismul disciplinar	Avocatul Poporului	Parlamentul	Puterea executivă	Altele
Albania									
Andorra									
Armenia									
Austria									
Azerbaijan									
Belgium									
Bosnia and Herzegovina									
Bulgaria									
Croatia									
Cyprus									
Czech Republic									
Denmark									
Estonia									
Finland									
France									
Georgia									
Germany									
Greece									
Hungary									
Iceland									
Ireland									
Italy									
Latvia									
Lithuania									
Luxembourg									
Malta									
Republic of Moldova									
Monaco									
Montenegro									
Netherlands									
Norway									
Poland									
Portugal									
Romania									
Russian Federation									
Serbia									
Slovakia									
Slovenia									
Spain									
Sweden									
Switzerland									
The FYROMacedonia									
Turkey									
Ukraine									
UK-England and Wales									
UK-Northern Ireland									
UK-Scotland									
Numărul de țări	10	24	15	17	15	6	3	17	19
Israel									

Da
Nu

Andorra: Parchetul General, membrii publicului, instanța de judecată în cauză, șeful serviciului administrativ.
Armenia: Ministrul Justiției și Comisia de Disciplină a Consiliului de Justiție, în cazul judecătorilor și președinților instanțelor de fond și de apel; Președintele Curții de Casație și Comisia de Disciplină a Consiliului de Justiție, la cererea Comitetului de Etică al Consiliului președinților de instanță, în cazul judecătorilor și președinților camerelor Curții de Casație; Comisia de Disciplină a Consiliului de Justiție, la cererea Comitetului de Etică al Consiliului președinților de instanță, în cazul Președintelui Curții de Casație.
Bulgaria: șeful serviciului administrativ relevant; orice funcționar administrativ de rang superior; Inspectoratul de pe lângă Consiliul Judiciar Suprem; nu mai puțin de o cincime din membrii CJS; Ministrul Justiției.
Republica Cehă: președintele instanței de care aparține judecătorul, președintele unei instanțe superioare, Ministrul Justiției și Președinte Republicii. Avocatul Poporului poate inițiа proceduri disciplinare doar împotriva președinților și vicepreședinților de instanță.

Danemarca: Ministrul Justiției îi poate cere Procurorului General să prezinte un caz în fața Curții speciale pentru acuzare și revizuire. Cetățenii au dreptul de a depune plângeri împotriva judecătorilor, plângeri care pot duce la declanșarea procedurilor disciplinare.
Finlanda: Cancelarul Justiției, alături de Avocatul Poporului din Parlament, reprezintă garantul suprem al respectării legii în Finlanda. În practică, controlul respectării legii se realizează în primul rând prin soluționarea plângerilor înaintate Cancelarului Justiției împotriva unei autorități sau a unui funcționar public. Oricine, indiferent de cetățenie, are dreptul să se adreseze Cancelarului Justiției, care poate, de asemenea, să se autosesizeze cu privire la posibile încălcări ale legii. În plus, oricine are o suspiciune cu privire la nerespectarea legii sau încălcarea unei obligații de către o autoritate sau un funcționar public poate înainta o plângere Avocatului Poporului (chiar și reprezentând pe altcineva).
Franța: procedura disciplinară poate fi inițiată de Ministrul Justiției sau de primul președinte al Curții de Apel din jurisdicția în care activează magistratul în cauză. În urma modificării Constituției în 2008 (care produce efecte din ianuarie 2011), membrii publicului se pot adresa în mod direct organismului disciplinar cu privire la posibile abateri disciplinare.
Georgia: investigatorul sau procurorul (pe baza unei sesizări); mass-media (pe baza informațiilor provenite din surse media).
Grecia: „Altele" – Ministrul Justiției, Departamentul *Transparency and Human Rights* al Ministerului Justiției.
Ungaria: Președintele Oficiului Judiciar Național, când sunt vizați deținătorii unor funcții administrative în care numirea se face de către Președintele OJN; Președintele Curții Supreme, în cazul judecătorilor de la Curtea Supremă de Justiție; Președintele Curții de Apel din Budapesta, în cazul judecătorilor de la această curte de apel; președintele instanței regionale, în cazul judecătorilor de la instanțele districtuale și de la cele regionale.
Islanda: orice persoană care consideră că modul în care și-a exercitat funcția un anumit judecător a dus la o încălcare a drepturilor sale poate înainta o plângere scrisă Comisiei de disciplină judiciară.
Irlanda: în conformitate cu Constituția, un judecător al Curții Supreme sau al Înaltei Curți poate fi revocat din funcție doar în cazul în care poate fi stabilită existența unei abateri disciplinare sau incapacitatea profesională a acestuia, și numai pe baza unui aviz din partea Parlamentului. Mandatul judecătorilor de la instanțele de circuit și de la instanțele teritoriale are, conform legii, aceeași durată cu mandatul omologilor lor de la Curtea Supremă și de la înalta Curte.
Italia: Procurorul General al Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție sau Ministrul Justiției.
Letonia: Președintele Curții Supreme de Justiție; Ministrul Justiției; președinții instanțelor regionale; președinții instanțelor districtuale (municipale); directorii departamentelor registrului de carte funciară; Comisia de etică judiciară.
Monaco: Directorul Serviciilor Judiciare acționează fie pe baza informațiilor pe care le-a primit în mod direct, fie pe baza unei sesizări primite de la un președinte de instanță sau de jurisdicție - Directorul Serviciilor Judiciare nu face parte din guvernul Principatului Monaco și nu se află în subordinea Ministrului de stat.
Muntenegru: președintele de instanță, președintele instanței imediat superioare și președintele Curții Supreme; Adunarea generală a judecătorilor Curții Supreme pentru Președintele Curții Supreme; Comisia de deontologie judiciară pentru fapte care, conform legii, compromit prestigiul funcției de judecător.
Olanda: președintele instanței (în cazul judecătorilor) sau șeful unității de parchet (în cazul procurorilor).
Norvegia: Procurorul General inițiază proceduri disciplinare, iar cazurile care implică abateri disciplinare grave sunt prezentate regelui în Consiliu. Sesizări referitoare la abateri disciplinare pot fi înaintate Comitetului de supraveghere pentru judecători de către membrii publicului sau de către diverși actori din sistemul de justiție care se consideră afectați de presupusa abatere, precum și de către Președintele Curții Supreme, Administrația Națională a Instanțelor din Norvegia sau Ministerul Justiției. Asociația Națională a Barourilor din Norvegia are, de asemenea, competența de a iniția proceduri disciplinare.
Serbia: Regulamentul cu privire la procedura disciplinară a intrat în vigoare în data de 12 iulie 2012, iar organismele disciplinare și-au început activitatea în data de 20 mai 2013, odată cu numirea în funcție a membrilor acestora.
Slovacia: „puterea executivă": ministrul justiției; "Alte" - președintele instanței, Adunarea generală a judecătorilor instanței la care activează judecătorul în cauză.
Slovenia: președintele instanței de care aparține judecătorul, președintele instanței imediat superioare, Consiliul Judiciar sau Ministrul Justiției. Cu toate acestea, propunerea oficială de a impune sancțiuni disciplinare este înaintată de către un judecător cu atribuții disciplinare căruia i se atribuie

rolul de acuzator sau de către un supleant al acestuia. Aceștia din urmă trebuie să fie judecători ai Curții Supreme.
Suedia: Avocatul Poporului din Parlament; Biroul Cancelarului Justiției.
Elveția: în general, autoritatea care se ocupă de numirea și de supervizarea judecătorilor, autoritate care variază în funcție de canton.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: un membru al Consiliului Judiciar, președintele de instanță, președintele instanței imediat superioare sau sesiunea plenară a Curții Supreme.
Ucraina: oricine are informații despre o posibilă abatere disciplinară a unui judecător are dreptul să depună o plângere la Consiliul Judecătorilor din Ucraina (în cazul judecătorilor de la instanțele locale sau de la instanțele de apel) sau la Consiliul Superior de Justiție (în cazul judecătorilor de la instanțele de apel superioare sau de la Curtea Supremă de Justiție).
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: oricine poate depune plângeri împotriva membrilor corpului judiciar. Decizia de a investiga în continuare și de a declanșa procedura disciplinară îi revine însă Biroului pentru Sesizări Judiciare, care acționează în numele Lordului Cancelar și al Lordului Prim-Judecător. Plângerile împotriva judecătorilor de tribunal și împotriva magistraților sunt mai întâi analizate de președintele tribunalului în cauză și, respectiv, de un Comitet Consultativ.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: Lordul Prim-Judecător.
Marea Britanie – Scoția: singura modalitate prin care membrii corpului judiciar pot fi revocați din funcție este aceea prin care Primul Ministrul (șeful guvernului regional al Scoției) cere unui tribunal special cu atribuții disciplinare să se pronunțe asupra modului în care un anumit judecător sau magistrat și-a exercitat funcția. Acest demers poate fi rezultatul unei inițiative proprii sau al unei solicitări din partea Lordului Președinte (judecătorul din vârful ierarhiei sistemului judiciar din Scoția).

Diferite autorități pot fi responsabile pentru inițierea procedurii disciplinare. În general, este menționat superiorul ierarhic, cum ar fi președintele de instanță, președintele instanței imediat superioare sau al Curții Supreme. Dar și Consiliul Judiciar și Ministrul Justiției sunt, de asemenea, des menționate. În 10 state, membrii publicului pot iniția proceduri disciplinare prin depunerea unei plângeri (**Andorra**, **Estonia**, **Finlanda**, **Franța**, **Georgia** (de curând, cel care a depus plângerea are dreptul de fi informat, la cerere, cu privire la rezultatul final al procedurii disciplinare, care nu mai are caracter confidențial), **Islanda**, **Lituania**, **Malta**, **Norvegia**, **Federația Rusă**). **Danemarca** a raportat că procedura disciplinară poate fi declanșată în urma unei reclamații din partea unui membru al publicului. În **Franța**, această posibilitate a fost instituită de curând de lege. Există 6 stări în care procedurile disciplinare pot fi inițiate de către Avocatul Poporului (**Republica Cehă**, **Estonia**, **Finlanda**, **Georgia**, **Slovacia** și **Suedia**). În **Irlanda,** Parlamentul joacă un rol important în procedura de demitere, în timp ce în **Elveția**, autoritatea responsabilă pentru numirea judecătorilor are și atribuții disciplinare. În **Malta,** Parlamentul intervine de asemenea în chestiunile disciplinare referitoare la judecători.

În 15 state sau entități, o singură autoritate are competența de a iniția procedura disciplinare. În 3 state sau entități, această autoritate este Consiliul Superior al Magistraturii (**Republica Moldova**, **Portugalia** și **Turcia**), iar în alte 4 state autoritatea în cauză este un organism disciplinar (**Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Polonia** și **Serbia**). În alte state, Ministrul Justiției are această competență (**Albania**, **Belgia**, **Croația**, **Franța**, **Grecia**, **Italia**, **Letonia** și **România**). Se poate întâmpla ca diferite autorități din ierarhia judiciară să aibă această competență depinzând de funcția judecătorului împotriva căruia este declanșată procedura. De exemplu, în **România**, în urma reformei legislative din 2012, Ministrul Justiției, Președintele și Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pot iniția proceduri disciplinare. Uneori, organele care au competența de a iniția proceduri disciplinare împotriva judecătorilor Curților Supreme sunt diferite de cele care au competența de a iniția proceduri împotriva judecătorilor de la instanțele de fond și de la instanțele de apel (**Armenia**). În categoria "altele" sunt incluse mass-media (**Georgia**), procurori (**Andorra**, **Belgia**, **Georgia**, **Italia** (Procurorul General)), o comisie de etică (**Letonia**), Asociația Națională a Barourilor (**Norvegia**) și o comisie de judecători ce funcționează ca un organism intern al instanței (**Slovacia**). În **Slovenia**, competența de a iniția proceduri disciplinare aparține în mod formal unui judecător al Curții Supreme de Justiție, care are atribuții disciplinare și care, în astfel de cazuri, are un rol de acuzator.

Tabelul 11.43 Numărul de sancțiuni pronunțate împotriva judecătorilor profesioniști în 2012 (Q 145)

State/entități	Total	Mustrare	Suspendare	Luarea din lucru a dosarelor	Amendă	Reducere temporară a salariului	Retrogradare din funcție	Transfer către altă instanță (locație geografică)	Demitere	Altele
Albania	6	6	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Armenia	28	6	NA	NAP	NAP	10	NAP	NAP	NA	12
Austria	11	3	1	0	0	5	0	0	0	2
Azerbaijan	9	5	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	4
Belgium	4	4	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Bosnia and Herzegovina	21	17	0	NAP	NAP	4	0	0	0	0
Bulgaria	16	NA	0	0	0	2	0	0	2	12
Croatia	28	20	0	0	3	0	0	0	1	4
Cyprus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Czech Republic	27	0	0	NAP	NAP	9	0	NAP	0	18
Denmark	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Estonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finland	13	0	0	0	0	0	0	0	0	13
France	7	3	2	1	NAP	NAP	0	1	NAP	0
Georgia	2	1	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NA	1
Germany	10	8	0	0	0	1	0	0	0	1
Greece	13	1	1	0	9	0	0	0	0	2
Hungary	6	4	0	0	0	1	0	0	1	0
Iceland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ireland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Italy	39	31	0	NAP	NAP	NAP	5	3	0	0
Latvia	7	0	0	0	NAP	0	NAP	NAP	2	5
Lithuania	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Luxembourg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	38	8	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	1	29
Monaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Montenegro	1	1	NAP	NAP	0	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Netherlands	1	0	NA	NA	NA	NA	NA	NA	1	0
Norway	5	4	1							
Poland	25	20	0	0	0	0	0	3	2	0
Portugal	30	5	5	0	16	0	0	0	1	3
Romania	9	2	0	NAP	NAP	4	NAP	0	3	0
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	6	1	NA	NA	NA	3	NA	NA	1	1
Slovakia	9	0	0	0	0	5	0	NAP	0	4
Slovenia	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Spain	57	6	5	0	16	0	0	1	0	29
Sweden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Switzerland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
The FYROMacedonia	6	0	0	NAP	NAP	1	NAP	NAP	0	5
Turkey	384	53	1	NA	NA	18	NA	24	13	275
Ukraine	161	138	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	23
UK-England and Wales	71	19	0	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	16	36
UK-Northern Ireland	0									
UK-Scotland	NA									
Media	24	9	0	0	2	2	0	1	1	12
Mediana	7	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Minima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maxima	384	138	5	1	16	18	5	24	16	275
Israel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Comentarii:
Albania: 6 măsuri disciplinare de tip "observație" care avertizează cu privire la posibilitatea demiterii sau revocării din funcție.
Armenia: avertisment; mustrare, însoțită de o reducere a salariului judecătorului cu 25% pentru o perioadă de șase luni; mustrare gravă, însoțită de o reducere a salariului judecătorului cu 25% pentru o perioadă de un an; depunerea unei cereri prin case se solicită Președintelui Republicii încetarea mandatului judecătorului.
Austria: în categoria "Altele" sunt incluse condamnarea și obligarea la plata cheltuielilor legate de judecarea acțiunii disciplinare. 16 cazuri disciplinare sunt în derulare, parțial din cauza unor procese penale aflate în derulare, parțial din alte cauze.
Bulgaria: "Altele" - sancțiuni disciplinare de tip "observație " și "mustrare".
Croația: "Altele" - suspendarea temporară a deciziei de demitere.
Republica Cehă: "Altele": 2 cazuri de suspendare a executării pedepsei disciplinare; 4 cazuri de suspendare a executării în privința cheltuielilor legate de judecarea acțiunii disciplinare; 12 cazuri de suspendare a procedurii disciplinare.
Estonia: în 2012, a fost inițiată o procedură disciplinară, dar sancțiunea nu a fost pronunțată încă.
Finlanda: alte sancțiuni includ opinii / recomandări.
Franța: în 2012, Ministrul Justiției a retras o cerere de a se declanșa procedura disciplinară împotriva unui judecător.

Georgia: "observație" - un tip de măsură disciplinară. O notă de avertizare cu caracter confidențial a fost trimisă unui judecător. Într-un alt caz, procedura disciplinară declanșată împotriva unui judecător s-a încheiat în urma declarațiilor făcute de judecătorul în cauză.
Germania: "alte": legea în vigoare în landul Baden-Württemberg prevede ca sancțiune împotriva judecătorilor care sunt deja pensionați pierderea de către aceștia a dreptului la pensia de serviciu. Această sancțiune corespunde revocării din funcție a judecătorilor care sunt încă activi.
Grecia: "Altele": reluarea procedurii disciplinare (1); respingerea unei acțiuni disciplinare ca inadmisibilă (1).
Letonia: "Altele" - 1 avertisment scris; 4 cazuri în care procedura disciplinară a fost încheiată; 1 caz de cercetare disciplinară în derulare în 2013.
Lituania: în anul 2012, au fost 8 decizii ale Curții Judiciare de Onoare care au avut în vedere sancțiuni împotriva judecătorilor: 3 decizii au rezultat în impunerea de sancțiuni disciplinare formale; în 3 cazuri, curtea s-a limitat la analizarea unor posibile măsuri disciplinare; în 2 cazuri, curtea a decis împotriva impunerii de sancțiuni disciplinare.
Malta: acțiunile disciplinare susținute în fața Comisiei pentru Administrarea Justiției sunt secrete. Prin urmare, nicio informație nu este făcută publică.
Republica Moldova: "Altele": avertisment scris.
Olanda: sancțiunile 2 - 7 nu sunt (încă) prevăzute de lege; sancțiunea 8: eliberare din funcție la cerere - pensionare anticipată - datorită unei probleme de integritate legate de o combinație de factori ținând de serviciu și de viața privată.
Norvegia: pentru prima oară în peste 80 de ani, un judecător norvegian a fost suspendat din funcție printr-o hotărâre de guvern. Guvernul a decis mai târziu să intenteze o acțiune de demitere în fața Tribunalului Districtual din Oslo.
Portugalia: "Altele": pensionare forțată (impunerea deciziei de pensionare). Sancțiunile 2 și 4 implică scăderea salariului.
Slovacia: numai 9 cazuri au fost soluționate de către instanța disciplinară în anul de referință. Restul acțiunilor disciplinare se află în derulare. "Altele" – 3 cereri de a declanșa procedura disciplinară au fost retrase, în timp ce o astfel de cerere a fost respinsă.
Slovenia: pentru anul 2011: 1 mustrare din cauza unei acțiuni sau a unui comportament care sunt incompatibile cu imparțialitatea judecătorilor sau care compromit reputația corpului judiciar; suspendarea dreptului la promovare pentru o perioadă de un an din cauza întârzierilor nejustificate, a lipsei de conștiinciozitate în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau a neglijenței în serviciu. Două proceduri disciplinare sunt încă în curs de desfășurare, prima pentru comiterea unui act care corespunde definiției legale a unei infracțiuni săvârșite de un judecător aflat în exercițiul funcțiunii, iar cea de-a doua pentru nerespectarea reglementărilor cu privire la ordinea în care trebuie judecate cazurile alocate, conform legii sau regulamentului de ordine interioară a instanței judecătorești. Pentru anul 2012: 1 mustrare din cauza întârzierilor nejustificate, a lipsei de conștiinciozitate în îndeplinirea îndatoririlor specifice funcției de judecător sau a neglijenței în serviciu; nu au existat cazuri de demitere din funcție pe baza incapacității sau a altor cauze care fac o persoană inaptă pentru exercitarea funcției de judecător.
Spania: "Altele": acțiuni disciplinare soluționate fără a rezulta într-o sancțiune împotriva unui judecător.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: un judecător a fost sancționat cu o reducere temporară a salariului, în timp ce 5 judecători au fost demiși din funcție (unul datorită comiterii unei infracțiuni, iar celălalt datorită incompetenței profesionale și a lipsei de conștiinciozitate în îndeplinirea îndatoririlor specifice funcției).
Ucraina: "Altele" - demitere.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: numărul total raportat la categoria "Altele" include 20 de revocări din funcție, 7 cazuri în care se oferă în scris îndrumări formale și 9 avertismente scrise. Membrii corpului judiciar pot fi revocați din funcție de către Lordul Cancelar, cu acordul Lordului Prim-Judecător, pe baza unor abateri disciplinare sau a incapacității de a-și exercita atribuțiile specifice funcției. Astfel de decizii sunt luate în conformitate cu procedurile prevăzute de Regulamentul de Disciplină Judiciară (Dispoziții procedurale) din 2006, cu modificările și completările ulterioare (aduse prin Regulamentul de Disciplină Judiciară (Dispoziții procedurale) din 2013).

44 de state sau entități au indicat numărul total de sancțiuni pronunțate împotriva judecătorilor. Cu toate acestea, nu au fost furnizate informații suficiente cu privire la diferitele tipuri de sancțiuni prevăzute în cadrul procedurii disciplinare. Prin urmare, o comparație între state pornind de la aceste date nu ar fi relevantă.

Mustrare este sancțiunea cel mai frecvent aplicată judecătorilor. În unele state, astfel de decizii disciplinare nu sunt luate în mod formal în cadrul procedurii disciplinare. Decizii de demitere sunt rareori pronunțate: numai 44 de judecători au fost demiși în statele europene (în cele 44 de state sau entități respondente), dintre care 16 în **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** și 13 în **Turcia**.

La categoria "alte" sancțiuni figurează avertismente scrise (**Albania**, **Armenia**, **Letonia**, **Republica Moldova**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Slovenia**), observații (**Bulgaria**), opinii și recomandări (**Finlanda**, **Georgia**), note scrise prin care i se readuc la cunoștință judecătorului obligațiile specifice funcției (**Monaco**) sau prin care i se oferă îndrumări formale cu privire la conduita profesională (**Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**), decizii care obligă la plata cheltuielilor legate de judecarea acțiunii disciplinare (**Austria**) sau la reluarea procedurii disciplinare (**Grecia**). Se poate decide, de asemenea, suspendarea executării pedepsei disciplinare (**Republica Cehă**). Există și cazuri în care se amână luarea unei decizii cu privire la demiterea unui judecător (**Croația**). În **Germania**, în landul Baden-Württemberg, judecătorii își pot pierde dreptul la pensia de serviciu, în timp ce în **Portugalia**, aceștia pot fi obligați să se pensioneze. În **Slovenia**, dreptul la promovare al unui judecător poate fi suspendat pentru o perioadă de un an, în urma unei proceduri disciplinare pentru lipsă de conștiinciozitate în îndeplinirea îndatoririlor de serviciu sau neglijență în serviciu. În **Franța** și în **România**, se poate decide suspendarea din funcție a unui judecător, dar aceasta nu este o sancțiune, ci mai degrabă o măsură de protecție adoptată în așteptarea deciziei privind o posibilă abatere disciplinară. În **Monaco**, în cazul unei abateri disciplinare a unui magistrat, chiar daca nu se declanșează procedura disciplinară, acestuia i se pot readuce la cunoștință obligațiile specifice funcției de către președintele jurisdicției arondate, dacă magistratul în cauză este în subordinea Directorului Serviciilor Judiciare, sau de către Procurorul General, dacă magistratul se află în subordinea Parchetului General.

Figura 11.44 Numărul de sancțiuni pronunțate per 100 de judecători în 2012 (Q 46, Q145)

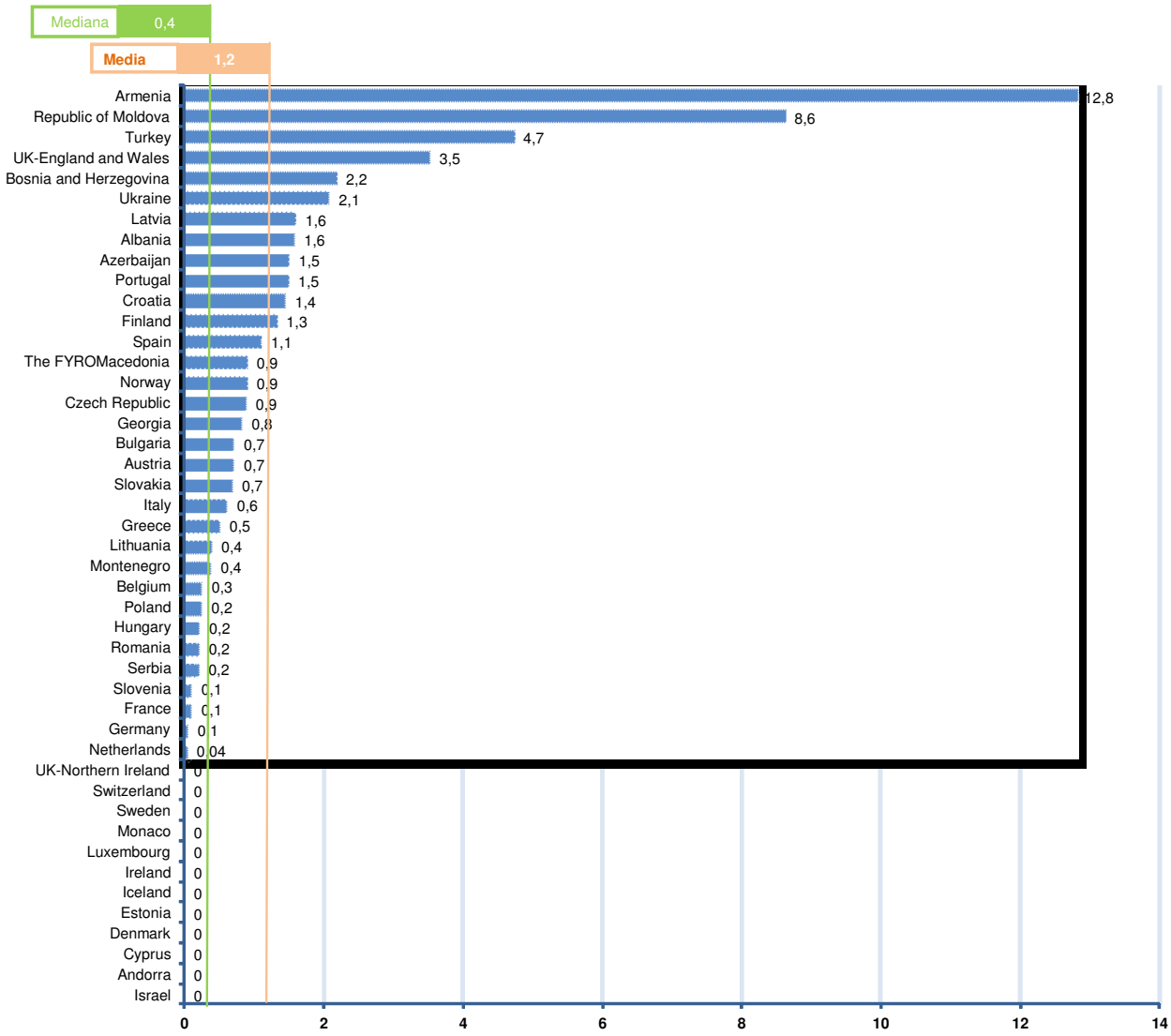

Notă: având în vedere că Turcia nu diferențiază între procedurile disciplinare inițiate împotriva judecătorilor și cele inițiate împotriva procurorilor, numărul raportat reprezintă numărul total de judecători și procurori.

Numărul de sancțiuni pronunțate la 100 de judecători poate să pară scăzut. O medie de 0,4 sancțiuni la 100 de judecători este caracteristică pentru cele 45 de state sau entități respondente. Trebuie să observăm că, în statele cu un număr mult mai mare de sancțiuni, acestea includ și avertismentele scrise. Numai 6 state au impus mai mult de 2 sancțiuni la 100 de judecători: **Ucraina** (2,1), **Bosnia și Herțegovina**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **Turcia**, **Republica Moldova** și **Armenia** (12,8). Cu toate acestea, datele furnizate de ultimele 4 țări din enumerarea de mai sus trebuie puse în corelație cu faptul că cele mai multe sancțiuni raportate sunt cele incluse în categoria „altele". **Marea Britanie** – **Anglia și Țara Galilor**, precum și **Republica Moldova** au precizat că sancțiunile incluse în categoria „altele" nu sunt sancțiuni severe. Este imposibil să se determine gravitatea sancțiunilor din **Armenia** și **Turcia**. În ceea ce privește **Turcia**, trebuie remarcat că numărul de sancțiuni raportate include atât sancțiunile împotriva judecătorilor, cât și pe cele împotriva procurorilor. **Marea Britanie** – **Anglia și Țara Galilor** și **Turcia** au raportat cel mai mare număr de demiteri de judecători. În ceea ce privește **Bosnia și Herțegovina**, creșterea numărului de sancțiuni între 2010 și 2012 este consecința

logică a creșterii numărului de proceduri disciplinare inițiate în 2012. În **Ucraina**, organismul disciplinar creat în urma reformei legislative din iulie 2010 a devenit operațional din septembrie 2010, ceea explică diferența față de datele anterioare privind numărul de proceduri disciplinare și numărul de sancțiuni.

Diferența dintre numărul de „proceduri disciplinare nesoluționate" (3 248) și numărul de „sancțiuni impuse" (1 054) se explică prin faptul că unele cazuri sunt suspendate sau încheiate, în principal deoarece nu se poate stabili existența unei încălcări a prevederilor legale - majoritatea plângerilor sunt respinse având în vedere că ele sunt datorate mai ales nemulțumirii față de hotărârile judecătorești sau față de durata proceselor. La același rezultat se poate ajunge și datorită unei demisii a judecătorului înainte de pronunțarea unei decizii definitive sau datorită deciziei de a începe urmărirea penală și a transferării cazului la o instanță care judecă dosare penale. Se poate observa că statele cu cel mai mare număr de proceduri inițiate sunt și statele cu un număr mare de sancțiuni efective.

Comentarii:

Bulgaria: diferența dintre numărul de proceduri disciplinare inițiate în 2012 și numărul de sancțiuni impuse, se datorează faptului că o parte din sancțiuni au rezultat din proceduri disciplinare inițiate în perioada anterioară de raportare, în timp ce alte sancțiuni au fost impuse de către șeful administrativ.
Finlanda: majoritatea plângerilor nu necesită declanșarea acțiunii disciplinare. În majoritatea cazurilor nu se ia nicio măsură disciplinară pentru că nu sunt săvârșite abateri de la proceduri sau nu sunt motive pentru a se suspecta existența unor astfel de abateri.
Franța: disparitatea dintre numărul de proceduri disciplinare și numărul de sancțiuni impuse se explică prin absența unei obligativități a Consiliului Superior al Magistraturii de a acționa în anul în care este declanșată procedura.
Georgia: diferența între 2010 și 2012 rezultă din faptul că în 2012 au existat mai puține plângeri împotriva judecătorilor și cele mai multe dintre acestea au fost nefondate.
Germania: disparitatea dintre numărul de proceduri inițiate și numărul de proceduri finalizate în cursul aceluiași an se datorează procedurilor care nu au fost finalizate în anul în care au fost declanșate.
Islanda: în niciunul dintre cazuri nu au existat motive suficiente pentru impunerea de sancțiuni, trimiterea de adrese oficiale conținând mustrări sau luarea oricărei alte măsuri disciplinare.
Olanda: în 2012 nu au existat decizii care să impună măsuri disciplinare. Un angajat al instanței a fost eliberat din funcție, dar această decizie a fost luată a ca răspuns la cererea acestuia (este vorba de un caz de pensionare anticipată datorată unei combinații de factori familiali și profesionali).
Elveția: majoritatea procedurilor nu au rezultat în sancțiuni disciplinare, ceea ce explică diferența dintre numărul de proceduri inițiate și numărul de sancțiuni.
Serbia: o procedură disciplinară a fost încheiată, iar acuzația de săvârșire a unei abateri disciplinare a fost respinsă în urma depunerii de către judecător a unei cereri scrise la Consiliul Suprem Judiciar (la cererea judecătorului).
Ucraina: diferența dintre datele din 2010 și 2012 are legătură cu adoptarea în Ucraina a Legii "Sistemul judiciar și statutul judecătorului" pe 7 iulie 2010. În conformitate cu această lege, Consiliul Judecătorilor din Ucraina și-a început activitatea în septembrie 2010. Astfel, numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor în 2010 se referă doar la ultimele 3 luni ale anului 2010.

Figura 11.45 Evoluția numărului de sancțiuni pronunțate per 100 de judecători între 2006 și 2012 (Q 46, Q145)

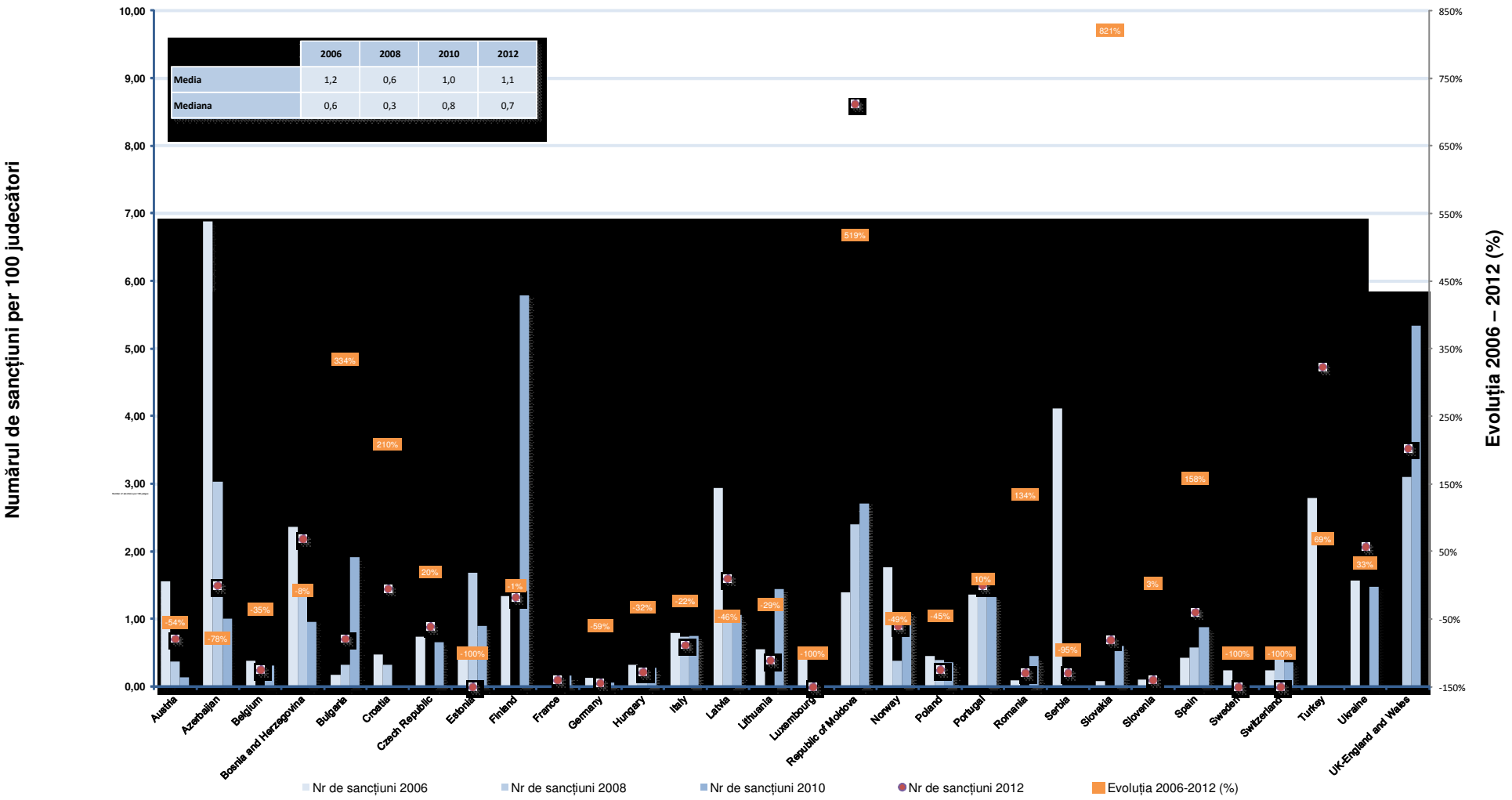

Notă: Georgia nu a fost inclusă în acest tabel din cauza procentului foarte ridicat de sancțiuni impuse în 2006.

Tabelul 11.46 Autoritățile cu atribuții disciplinare privind judecătorii (Q 142)

Stats/entități	Court	Instanța superioară / Curtea Supremă	Consiliul Superior al Magistraturii	Instanță sau organism disciplinar	Avocatul Poporului	Parlamentul	Puterea executivă	Altele
Albania			■					
Andorra			■					
Armenia			■					
Austria				■				
Azerbaijan			■					
Belgium	■	■		■				
Bosnia and Herzegovina			■					
Bulgaria			■					■
Croatia			■					
Cyprus			■					
Czech Republic				■				
Denmark				■				
Estonia		■		■				
Finland					■			■
France			■					
Georgia			■	■				
Germany	■	■		■			■	■
Greece		■		■				
Hungary				■				
Iceland	■	■		■				
Ireland						■		
Italy			■					
Latvia				■				
Lithuania								■
Luxembourg		■						
Malta			■			■		
Republic of Moldova			■					
Monaco			■					■
Montenegro			■					■
Netherlands	■	■						
Norway				■			■	
Poland				■				
Portugal			■					
Romania			■					
Russian Federation								■
Serbia			■	■				
Slovakia				■				■
Slovenia			■	■				
Spain			■	■				
Sweden				■				
Switzerland			■	■				
The FYROMacedonia			■					
Turkey			■					
Ukraine								■
UK-England and Wales								■
UK-Northern Ireland								■
UK-Scotland								■
Numărul de țări	**4**	**7**	**23**	**19**	**1**	**2**	**2**	**12**
Israel				■				

■ Da
Nu

Comentarii:

Bulgaria: „Altele" - șeful serviciului administrativ relevant.
Ungaria: Instanța pentru dreptul muncii (care soluționează procedurile disciplinare declanșate împotriva judecătorilor). De la 1 iulie 2011, Instanța de fond pentru dreptul muncii și-a început activitatea pe lângă Curtea Regională de Apel din Budapesta și Instanța de apel pentru dreptul muncii. Președintele și membrii instanțelor pentru dreptul muncii sunt numiți de Consiliul Judiciar Național. Regulamentul de procedură privitor la compoziția completului de judecată și la numirea judecătorilor au fost aprobate de către CJN.
Lituania: Comisia de etică și disciplină judiciară este o instituție de auto-guvernare a instanțelor judecătorești care ia decizii cu privire la acțiunile disciplinare împotriva judecătorilor. Curtea Judiciară

de Onoare este un organism judiciar de auto-guvernare care audiază cauzele disciplinare împotriva judecătorilor și petițiile judecătorilor împotriva defăimării.
Malta: în timp ce Comisia pentru Administrarea Justiției poate adresa avertismente scrise judecătorilor sau magistraților care au fost supuși cercetării disciplinare, aceștia pot fi demiși doar de către Parlament pe baza unei recomandări din partea Comisiei pentru Administrarea Justiției, în urma cercetării disciplinare desfășurate de către aceasta din urmă.
Federația Rusă: în conformitate cu Legea federală „Statutul judecătorului în Federația Rusă", deciziile de a impune sancțiuni disciplinare împotriva judecătorilor sunt luate de Colegiile de Calificare a Judecătorilor. Acestea sunt organisme judiciare care se ocupă cu recrutarea, promovarea și demiterea judecătorilor, pe baza Legii federale „Organizarea sistemului judiciar". Verificarea informațiilor cu privire la o presupusă abatere disciplinară este efectuată de către completele de judecată sau de către președinții instanțelor respective.
Slovacia: „Altele" - președintele instanței are dreptul de a audia cauze care implică abateri administrative ale judecătorilor, abateri care sunt sancționate printr-o amendă de până la 800 €. Pentru încălcări mai puțin grave ale normelor profesionale sau a celor de conduită, președintele instanței are dreptul de a îl mustra pe judecător printr-o notificare scrisă.
Slovenia: Curtea disciplinară de fond și Curtea disciplinară de apel; în afara procedurilor disciplinare, care pot fi declanșate numai în urma unei sesizări, controlul disciplinar al judecătorilor este menținut și printr-o evaluare a serviciilor judiciare condusă de către Comisia de personal la fiecare trei ani, sau înainte ca perioada de trei ani să se scurgă, la cererea Consiliului Judiciar, a președintelui instanței, a unui președinte de instanță de rang superior sau a judecătorului însuși. Dacă conform evaluării serviciilor judiciare făcute de Comisia de personal, judecătorul nu și-a exercitat funcția într-un mod corespunzător, acesta poate fi destituit din funcție cu aprobarea Consiliului Judiciar.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: Lordul Cancelar și Lordul Prim-Judecător pentru **Anglia și Țara Galilor** au o responsabilitatea comună în ceea ce privește disciplina judiciară.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: Lordul Prim-Judecător.
Marea Britanie – Scoția: Lordul Președintele își poate exercita atribuțiile disciplinare atunci când procedura disciplinară declanșată în urma unei plângeri o cere. O a doua cale prin care membrii corpului judiciar pot fi revocați din funcție este aceea prin care Primul Ministru (șeful guvernului regional al Scoției) cere unui tribunal special cu atribuții disciplinare să se pronunțe asupra modului în care un anumit judecător și-a exercitat funcția.

În majoritatea statelor sau entităților respondente (29 din 44), sancțiunea disciplinară este impusă de către o singură autoritate. În cele mai multe dintre aceste țări (14), autoritatea în cauză este un Consiliu Judiciar, care joacă un rol în procedura disciplinară și în alte 9 state, dar fără a avea o competență exclusivă. Într-un număr semnificativ de state, puterea disciplinară este exercitată de o instanță, de un organism disciplinar independent (**Lituania**, **Norvegia**) sau de un organism disciplinar care depinde de Consiliul Judiciar (**Muntenegru**) sau de instanțe (**Austria**, **Estonia**, **Slovacia**). În general, instanța disciplinară este formată numai din judecători (**Austria**, **Estonia**, **Slovenia**), dar în **Norvegia** este permisă participarea la dezbaterile care privesc sancțiunile disciplinare și angajaților care nu sunt judecători. În **Austria**, Curtea Supremă de Justiție este organul disciplinar pentru judecătorii din jurisdicția sa.

Revocarea din funcție a unui judecător este decisă de o autoritate distinctă față de autoritatea care este responsabilă pentru alte sancțiuni în **Malta** (revocarea din funcție este decisă de Parlament), **Norvegia** (procedura poate fi inițiată numai de rege în Consiliu, iar decizia este luată de instanța competentă în fața căreia guvernul este reclamantul), **Ucraina** (Președintele Republicii atunci când este vorba despre judecători aleși pentru 5 ani și Parlamentul atunci când este vorba despre judecători aleși pentru o perioadă nedeterminată) sau **Marea Britanie - Irlanda de Nord** (Primul Ministru recurge la un tribunal special cu atribuții disciplinare). În **Bosnia și Herțegovina**, în cazul în care completul de judecată al Înaltului Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor recomandă demiterea unui judecător, hotărârea definitivă se ia în mod excepțional în cadrul unei sesiuni plenare a Consiliului. În **Germania**, Ministerul Justiției este cea mai înaltă autoritate disciplinară.

Unele state au indicat posibilitatea de a face apel împotriva deciziilor Consiliul Judiciar (**Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Republica Moldova**, **Polonia**, **Slovacia**, **Slovenia** (în fața Curții disciplinare de apel), **Turcia** (în cadrul sesiunii plenare a Consiliului pentru deciziile luate în Parlament), în general, în fața unei instanțe superioare din cadrul aceluiași organism sau în fața Curții Supreme de Justiție (instanța de apel a Înaltului Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor din **Bosnia și Herțegovina**, care este formată din membrii Consiliului; Consiliul de Stat din **Franța**; Camerele civile

ale Curții de Casație din **Italia**; un grup de 5 judecători ai Înaltei Curți de Casație și Justiție din **România**; Curtea Administrativă Supremă din **Turcia**).

11.7.2 Proceduri și sancțiuni disciplinare împotriva procurorilor

Spre deosebire de judecători, care se bucură de o independență considerabilă în exercitarea atribuțiilor lor, procurorii au obligații suplimentare, a căror îndeplinire poate uneori duce la declanșarea procedurii disciplinare. Sistemul disciplinar este strâns legat de organizarea ierarhică a serviciului de urmărire penală, astfel că, în principiu, cel care aprobă măsurile disciplinare este superiorul ierarhic. Comisia de la Veneția a subliniat că, în cazurile disciplinare, în special în eventualitatea unei îndepărtări din funcție „*procurorul în cauză ar trebui să aibă dreptul de a fi audiat în cadrul unei sistem de tip adversarial. În sistemele în care există un Consiliu al Procurorilor, acest consiliu, sau un comitet disciplinar din cadrul acestuia, se pot ocupa de cazurile disciplinare. De asemenea, ar trebui să existe o cale de atac în fața unei instanțe împotriva impunerii de sancțiuni disciplinare*." (CDL-AD (2010) 040 3 ianuarie 2011, articolele 51 și 52). În plus, în conformitate cu principiul legalității, procurorii pot fi sancționați numai în cazurile stabilite de lege.

Tabelul 11.47 Distribuția procedurilor disciplinare inițiate împotriva procurorilor în 2012 (Q 144)

State/entități	Total	Încălcarea eticii profesionale	Inadecvare profesională	Comiterea unei infracțiuni	Altele
Albania	2	2	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0
Armenia	22	NA	NAP	NAP	NAP
Austria	14	11	2	1	0
Azerbaijan	88	13	75	0	0
Belgium	6	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	7	1	6	0	0
Bulgaria	3	3	NAP	NAP	0
Croatia	4	1	3	0	0
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA
Czech Republic	15	0	15	0	0
Denmark	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	1	0	1	0	0
Finland	4	NA	NA	NA	NA
France	5	4	0	1	0
Georgia	19	9	10	NAP	0
Germany	3	2	0	1	0
Greece	15	13	2	0	0
Hungary	4	3	1	0	0
Iceland	0	NAP	NAP	NAP	NAP
Ireland	0	0	0	0	0
Italy	43	7	36	0	0
Latvia	18	2	0	NAP	16
Lithuania	87	20	62	5	0
Luxembourg	0	0	0	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	51	49	0	2	0
Monaco	0	0	0	0	0
Montenegro	2	0	0	NAP	2
Netherlands	2	2	0	0	0
Norway	1			1	
Poland	40	NA	NA	NA	NA
Portugal	21	17	0	0	4
Romania	8	0	8	0	0
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	2	0	1	1	0
Spain	4	1	3	0	0
Sweden	0	0	0	0	0
Switzerland	5	0	1	0	4
The FYROMacedonia	0	0	0	0	0
Turkey	NA	NA	NA	NA	NA
Ukraine	565	26	591	NA	NA
UK-England and Wales	57	3	14	1	39
UK-Northern Ireland	NA				
UK-Scotland	2	0	1	0	1
Media	29	6	27	0	2
Mediana	4	2	1	0	0
Minima	0	0	0	0	0
Maxima	565	49	591	5	39
Israel	NA	NA	NA	NA	NA

Comentarii:

Bulgaria: „Altele” – „nerespectarea repetată a termenelor prevăzute de legile de procedură”, „acțiunea sau inacțiunea care duce la întârzierea nejustificată a procedurii judiciare", „acțiunea sau inacțiunea care compromite prestigiul corpului judiciar”, „nerespectarea îndatoririlor oficiale”.
Finlanda: 87 de plângeri au fost investigate de către Cancelarul Justiției și 86 de către Avocatul Poporului din Parlament.
Letonia: în categoria „Altele” nu figurează încălcări intenționate ale legii, ci acte comise din neglijență în serviciu (încălcarea regulilor de procedură, încălcarea neintenționată a normelor penale procedurale sau de drept material).
Malta: toate acțiunile disciplinare susținute în fața Comisiei pentru Administrarea Justiției sunt secrete. Prin urmare, nicio informație nu este făcută publică.

Muntenegru: "Altele" - procedurile disciplinare împotriva a doi procurori au fost inițiate pentru neglijență în serviciu (compromiterea reputației organelor procuraturii atrage, de asemenea, răspunderea disciplinară).
Elveția: datele raportate provin de la 17 cantoane; în 6 cantoane nu există proceduri disciplinare împotriva membrilor corpului judiciar.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: datele furnizate privesc anul financiar 2012/13 și se bazează pe cazuri finalizate (nu pe cazuri inițiate), având în vedere că acestea sunt înregistrate odată ce sunt soluționate. În categoria „Încălcarea eticii profesionale" sunt incluse absențele neautorizate, lipsa de onestitate și abuzul în ceea ce privește programul de lucru flexibil. Categoria "Altele" include încălcări ale regulamentelor interne, de exemplu, folosirea neadecvată a resurselor IT și încălcarea Codului de conduită CPS. Numărul total raportat la această categorie include 6 procurori asociați Serviciului de Procuratură al Coroanei.
Marea Britanie – Scoția; "Altele" – abateri disciplinare.

39 de state sau entități au oferit informații cu privire la procedurile disciplinare inițiate împotriva procurorilor. Ca și în cazul judecătorilor, procedurile inițiate pentru neadecvare profesională reprezintă cel mai mare număr de cazuri, urmate de procedurile pentru încălcarea eticii profesionale și pentru săvârșirea unei infracțiuni.

Categoria „Altele" include acțiuni sau inacțiuni care pot provoca întârzieri procedurale (**Albania**, **Bulgaria**), încălcarea flagrantă a legii (**Georgia** până la 27 martie 2012) sau încălcarea neintenționată a legii (**Letonia**), comportament neadecvat (**Marea Britanie – Scoția**), de exemplu, neglijență în serviciu (**Muntenegru**), utilizarea abuzivă a sistemului informatic (**Marea Britanie – Anglia** și **Țara Galilor**), încălcarea Codului de conduită al serviciilor de urmărire penală sau încălcarea regulamentului de ordine interioară (**Marea Britanie – Anglia** și **Țara Galilor**). În **Islanda**, prevederile care țin de această categorie sunt foarte detaliate, incluzând lipsa de punctualitate sau alte forme de neglijență, nerespectarea ordinelor legale ale unui superior, performanțele profesionale nesatisfăcătoare, consumul de băuturi alcoolice în timpul orelor de program sau orice alt comportament necorespunzător în timpul programului sau în afara acestuia, precum și problemele financiare, cum ar fi falimentul. În **Olanda**, lipsa de integritate este cel mai adesea corelată cu utilizarea abuzivă a resurselor informatice (internet, rețele sociale sau falsificarea de documente care atestă dreptul la concediu) și cu încălcarea normelor interne. În **Bosnia și Herțegovina**, numărul de plângeri adresate organismului disciplinar al Înaltului Consiliu al Judecătorilor și Procurorilor care au fost găsite "întemeiate" a crescut față de 2010, ceea ce explică creșterea numărului de proceduri disciplinare față de anul precedent. **Georgia** a explicat creșterea numărului de proceduri disciplinare prin creșterea numărului de procurori.

În România, ca și în cazul judecătorilor, încălcarea eticii profesionale de către procurori, deficiențele de ordin profesional ale acestora sau săvârșirea de infracțiuni nu constituie abateri disciplinare.

Figura 11.48 Numărul de proceduri disciplinare inițiate per 100 procurori în 2012 (Q 46, Q144)

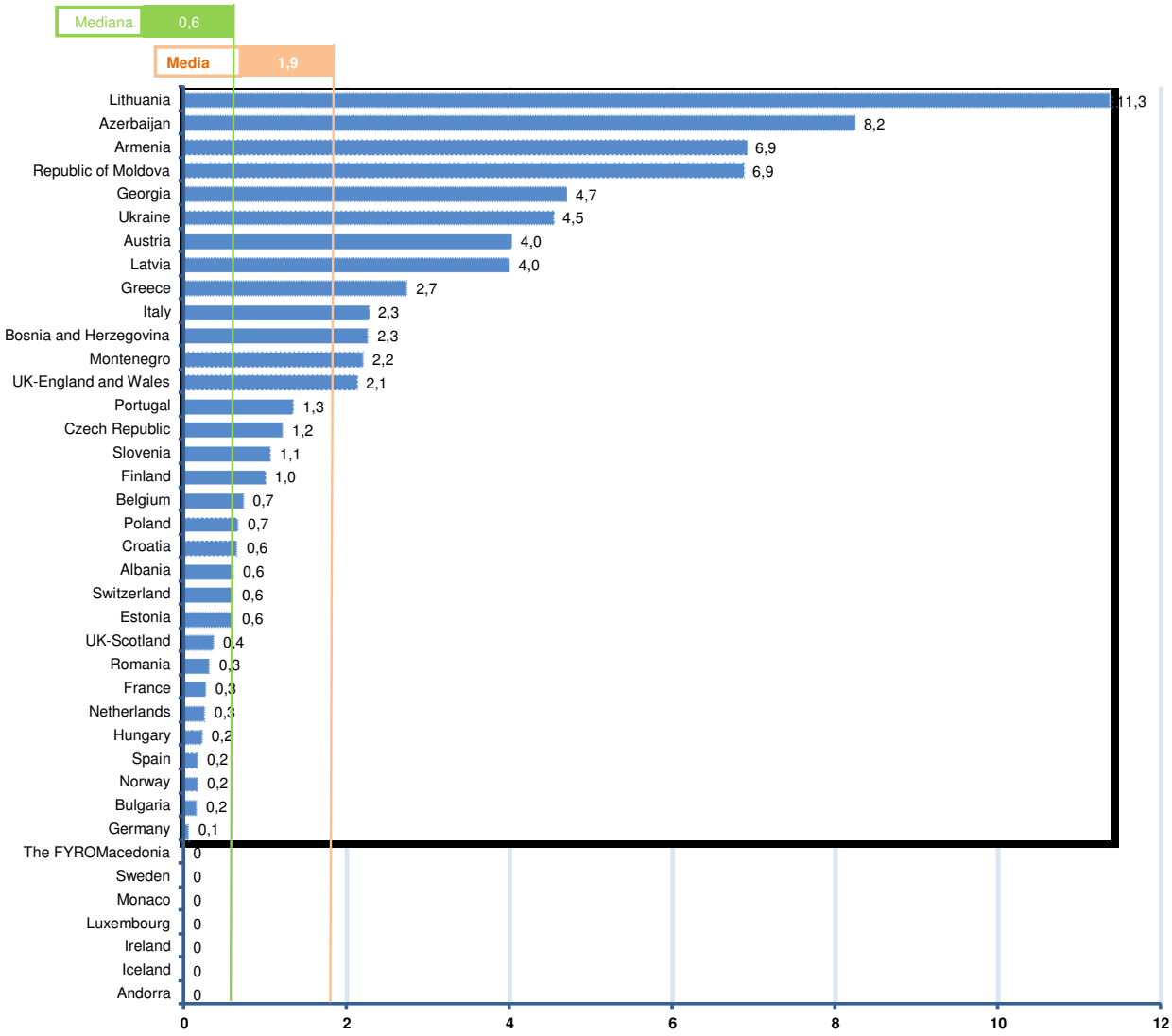

Notă: având în vedere că Turcia nu diferențiază între procedurile disciplinare inițiate împotriva judecătorilor și cele inițiate împotriva procurorilor, numărul raportat reprezintă numărul total de judecători și procurori.

Numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva procurorilor este relativ scăzut la nivel european. Numai 4 state au raportat mai mult de 5 proceduri la 100 de procurori: **Republica Moldova**, **Armenia**, **Azerbaidjan** și **Lituania**.

Figura 11.49 Evoluția numărului de acțiuni disciplinare inițiate per 100 procurori între 2006 și 2012 (Q 55, Q 145)

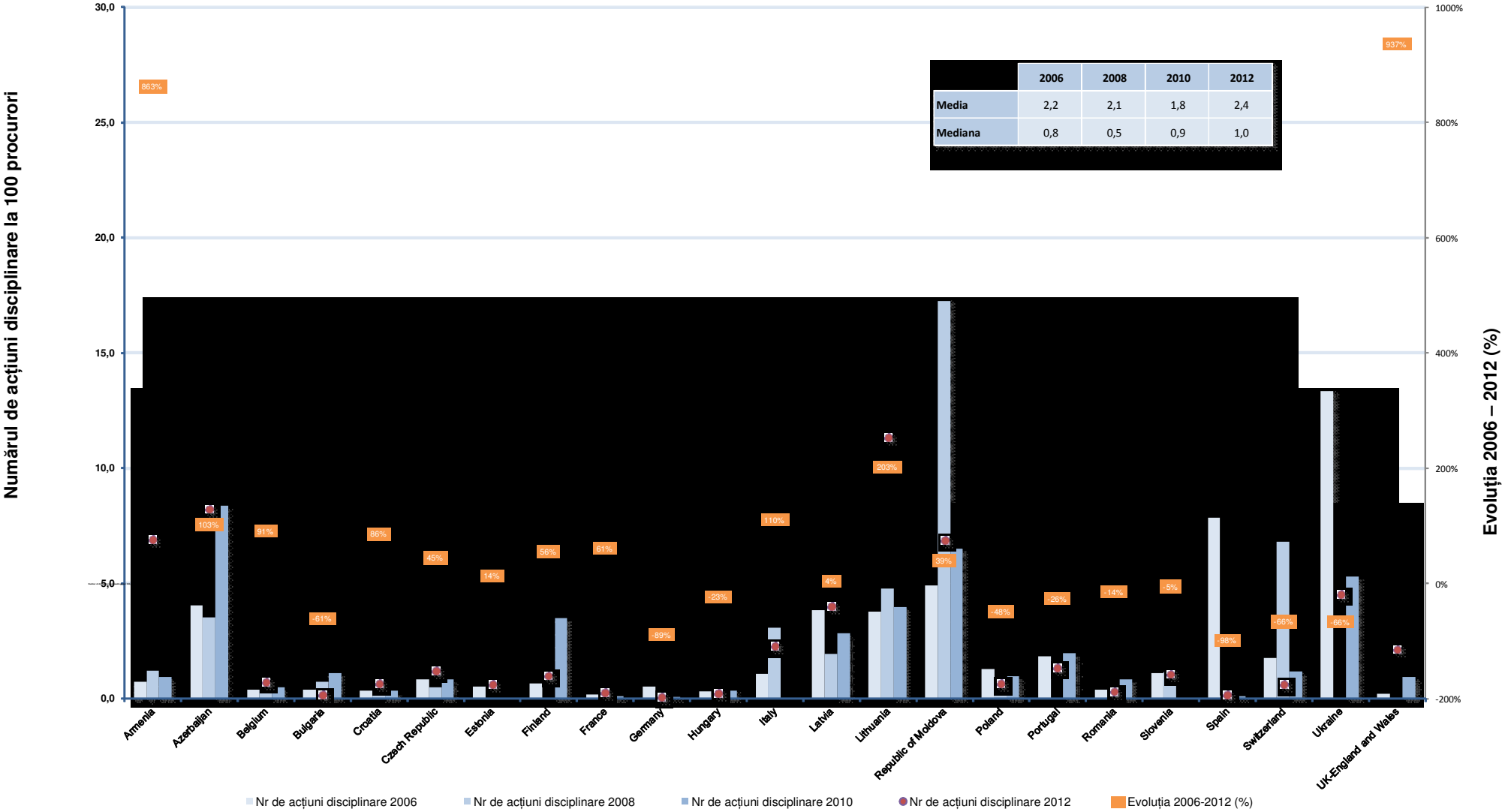

Notă: Georgia nu a fost inclusă în acest tabel din cauza procentului foarte ridicat de sancțiuni impuse în 2006.

Tabelul 11.50 Autoritățile responsabile pentru inițierea procedurilor disciplinare împotriva procurorilor (Q 141)

State/entități	Inițiativă publică	Șeful unității de parchet sau procurorul public superior ierarhic	Procurorul General / Procurorul public al Statului	Consiliul procurorilor publici (și Consiliul judiciar)	Instanța sau organismul disciplinar	Avocatul Poporului	Organismul profesional	Puterea executivă	Altele
Albania			Da				Da		
Andorra	Da		Da	Da				Da	
Armenia			Da						Da
Austria		Da							
Azerbaijan			Da						
Belgium			Da					Da	
Bosnia and Herzegovina					Da				
Bulgaria		Da	Da	Da				Da	Da
Croatia		Da	Da					Da	
Cyprus			Da						Da
Czech Republic		Da	Da					Da	
Denmark									Da
Estonia		Da	Da					Da	
Finland	Da		Da			Da			Da
France	Da		Da					Da	
Georgia			Da						
Germany		Da	Da		Da			Da	Da
Greece		Da	Da		Da			Da	
Hungary			Da						
Iceland	Da	Da	Da	Da	Da				
Ireland		Da					Da		
Italy			Da					Da	
Latvia		Da	Da						
Lithuania	Da	Da	Da						
Luxembourg			Da						
Malta	Da								Da
Republic of Moldova									Da
Monaco									Da
Montenegro		Da	Da						Da
Netherlands		Da	Da						
Norway			Da				Da		
Poland					Da				
Portugal				Da					
Romania			Da		Da			Da	Da
Russian Federation	Da	Da							
Serbia					Da				
Slovakia		Da	Da						
Slovenia		Da	Da	Da				Da	
Spain		Da	Da						
Sweden						Da			Da
Switzerland		Da		Da	Da			Da	
The FYROMacedonia		Da	Da	Da					
Turkey				Da					
Ukraine		Da	Da						
UK-England and Wales		Da					Da		
UK-Northern Ireland		Da	Da						Da
UK-Scotland		Da			Da		Da		
Numărul de țări	**7**	**23**	**31**	**8**	**9**	**2**	**5**	**13**	**13**
Israel					Da				

Da
Nu

Comentarii:

Bulgaria: "Altele" - Inspectoratul de pe lângă Consiliul Judiciar Suprem; nu mai puțin de o cincime din membrii CJS.
Cipru: "Altele" - Comisia pentru Servicii Publice.
Finlanda: Cancelarul Justiției, Avocatul Poporului din Parlament, Procurorul General.
Georgia: începând de la 30 mai 2013, Procurorul General are dreptul de a iniția proceduri disciplinare împotriva procurorilor.
Grecia: "Altele" – Ministerul Justiției, Departamentul *Transparenţă şi Drepturile Omului*.
Lituania: prin amendarea în 2012 a Legii care reglementează funcționarea Serviciului de Procuratură, se acordă cetățenilor dreptul de a iniția proceduri disciplinare împotriva procurorilor.

Olanda: Biroul de Integritate al Serviciului de Procuratură (BI-OM) a fost înființat și este operațional de la mijlocul anului 2012. Au fost numiți, de asemenea, un manager național de program și un coordonator al programului de integritate. Aceștia fac parte din BI-OM, alături de specialiștii în resurse umane, specialiștii în comunicare, Centrul de Expertiză în Dreptul Muncii și Departamentul de Investigații Interne al Poliției Naționale. Reglementări privind raportarea încălcărilor de integritate au fost adoptate la 22 mai 2012 de către Consiliul Procurorilor, ca parte a politicii generale de integritate. Cercetarea privind încălcarea integrității poate fi inițiată la cererea superiorului ierarhic al procurorului, în virtutea poziției ierarhice pe care o ocupă, sau pe baza unei plângeri depuse de către un cetățean (în conformitate cu procedura referitoare la plângeri sau prin alte mijloace) sau de către un alt angajat al serviciului de procuratură, sau pe baza unor informații provenind din alte surse, cum ar fi o altă cercetare disciplinară sau penală.
România: dacă înainte de 2012 au existat comisiile de disciplină din cadrul Inspecției Judiciare, din 2012 legea a acordat personalitate juridică Inspecției Judiciare și a asigurat independența operațională a acesteia în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, acordând totodată dreptul de a inițiа acțiuni disciplinare Președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, Ministrului Justiției și Procurorului General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, în plus față de dreptul deja existent al Inspecției Judiciare.
Slovenia: Ministrul Justiției. Odată cu noua Lege privind activitatea procurorilor care a intrat în vigoare în 2011, competența de a inițiа proceduri disciplinare împotriva procurorilor a fost extinsă de la Procurorul General și Ministrul Justiției la Consiliului Procurorilor și la șeful unității de parchet la care activează procurorul în cauză.
Suedia: Cancelarul de Justiție; Autoritatea de Urmărire Penală și Oficiul Național pentru Infracțiuni Economice.

Diferite persoane sau autorități pot fi responsabile pentru inițierea procedurilor disciplinare împotriva procurorilor.

Ca și în cazul judecătorilor, procedura disciplinară este declanșată în general de superiorul ierarhic, cum ar fi șeful unității de parchet sau Procurorul General. De asemenea, membrii publicului pot inițiа proceduri împotriva procurorilor în 7 state membre (**Andorra**, **Finlanda**, **Franța**, **Islanda**, **Lituania**, **Malta**, **Federația Rusă**). În **Olanda**, membrii publicului pot inițiа proceduri disciplinare împotriva procurorilor indirect, prin contactarea superiorului ierarhic direct. În numai 8 state și entități, Consiliul Superior al Procurorilor (sau Consiliul Superior al Magistraturii) poate inițiа proceduri disciplinare împotriva procurorilor. Competența de inițiа proceduri disciplinare poate fi acordată unei comisii speciale pentru administrarea justiției (**Malta**). În 13 state sau entități, puterea executivă are această competență (**Andorra**, **Belgia**, **Bulgaria**, **Croația**, **Republica Cehă**, **Estonia**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Italia**, **România**, **Slovenia**, **Elveția**). În majoritatea cazurilor, puterea executivă este reprezentată de Ministerul Justiției. Acesta este cazul în **Belgia**, dar numai în ceea ce îl privește pe Procurorul General de pe lângă Curtea de Casație. În **Monaco**, Directorul Serviciilor Judiciare poate inițiа proceduri disciplinare împotriva procurorilor pe baza informațiilor pe care le-a primit în mod direct sau pentru că a fost notificat de către un președinte de instanță sau de jurisdicție - Directorul Serviciilor Judiciare nu este subordonat guvernului și nu se află sub autoritatea Ministerului Justiției. În **Muntenegru**, autoritățile care au competența de a inițiа proceduri disciplinare trebuie, în primul rând, să se adreseze unei comisii speciale de etică (*Comisia pentru Codul de Etică al Procurorilor*) pentru un aviz privind clasificarea comportamentului procurorului acuzat de o încălcare a Codului de etică.

Tabelul 11.51 Numărul de sancțiuni pronunțate împotriva procurorilor în 2012 (Q 146)

State/entități	Total	Mustrare	Suspendare din funcție	Luarea dosarelor din lucru	Amendă	Reducerea temporară a salariului	Retrogradare din funcție	Transfer către o altă unitate de parchet (instanță)	Demitere	Altele
Albania	2	1	NA	NA	NA	NA	1	NA	NA	NA
Andorra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Armenia	NA	7	NA	NAP	NAP	NA	NAP	NAP	2	9
Austria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Azerbaijan	89	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Belgium	3	3	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Bosnia and Herzegovina	11	5	0	NAP	NAP	5	1	0	0	0
Bulgaria	6	NA	3	0	0	2	0	0	1	3
Croatia	2	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Czech Republic	15	2	0	NAP	NAP	1	0	NAP	0	12
Denmark	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Estonia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Finland	4	0	0	0	0	0	0	0	0	4
France	5	0	2	0	NAP	NAP	0	2	NAP	1
Georgia	33	19	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	14
Germany	3	2	0	1	0	0	0	0	0	0
Greece	8	1	2	0	4	0	0	0	1	0
Hungary	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0
Iceland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ireland	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Italy	14	12	0	NAP	NAP	NAP	1	1	0	0
Latvia	18	6	0	NAP	NAP	2	0	NAP	0	10
Lithuania	9	1	0	0	0	0	2	0	2	4
Luxembourg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	37	21	NAP	NAP	NAP	NAP	0	NAP	3	13
Monaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Montenegro	2	0	NAP	NAP	2	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP
Netherlands	1	0	0	0	0	0	0	0		1
Norway	1	1								
Poland	20	15	0	0	0	0	0	0	5	0
Portugal	24	12	1	0	9	0	0	0	2	0
Romania	8	3	0	NAP	NAP	0	NAP	0	3	NA
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovakia	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Slovenia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spain	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sweden	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Switzerland	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
The FYROMacedonia	0	0	0	NAP	NAP	NAP	NAP	NAP	0	NAP
Turkey	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Ukraine	591	564	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	45	43	0	0	0	0	0	0	0	2
UK-Northern Ireland	NA									
UK-Scotland	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Media	25	20	0	0	1	0	0	0	1	2
Mediana	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Minima	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Maxima	591	564	3	1	9	5	2	2	5	14
Israel	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Comentarii:

Lituania: (în ordinea severității sancțiunilor): admonestare (4 în 2012); mustrare (1 din 2012); retrogradare în categoria profesională (0 în 2012); retrogradare în funcție (2 în 2012); demisie (2 în 2012).
Malta: toate acțiunile disciplinare susținute în fața Comisiei pentru Administrarea Justiției sunt secrete. Prin urmare, nicio informație nu este făcută publică.
Olanda: sancțiunile 2 - 7 nu sunt (încă) prevăzute de lege; sancțiunea 8: eliberare din funcție la cerere - pensionare anticipată - datorită unei probleme de integritate legate de o combinație de factori ținând de serviciu și de viața privată. În 2012 au fost raportate 49 de suspiciuni de încălcări ale integrității, dintre care 41 au fost soluționate. Un număr de 39 procurori au fost implicați. Măsurile disciplinare luate includ 15 mustrări scrise și 4 reduceri ale zilelor de concediu.
Portugalia: "Altele": pensionare forțată (impunerea deciziei de pensionare). Sancțiunile 2 și 4 implică scăderea salariului.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: 6 procurori asociați Serviciului de Procuratură al Coroanei au fost mustrați. În categoria "Altele" este inclusă demiterea. Se poate observa o diferență de 12 între numărul total de cazuri raportate și cazurile finalizate, diferență ce rezultă din faptul că în aceste 12 cazuri nu s-a dat vreun avertisment și nici nu s-a luat vreo altă măsură disciplinară.
Marea Britanie – Scoția: în 2012, au existat două cazuri disciplinare care au implicat procurori, în ambele cazuri fiind vorba despre mustrări. Dosarele gestionate de aceștia au fost repartizate altui responsabil caz, iar unul dintre acești procurori a fost mutat disciplinar la altă unitate de parchet.

Mustrarea pare a fi cea mai frecventă sancțiune aplicată procurorilor. Având în vedere că răspunsurile statelor cu privire la diferitele tipuri de sancțiuni pronunțate sunt foarte fragmentate, o analiză mai detaliată nu este posibilă.

Ca și în cazul judecătorilor, în categoria "Altele" sunt incluse observații (**Bulgaria**, **Georgia**, **Letonia**), opinii și recomandări (**Finlanda**), avertismente (**Republica Moldova**, **Islanda**), pensionarea anticipată (**Olanda**) și pensionarea forțată (**Portugalia**), decizii care obligă la plata cheltuielilor legate de procedura disciplinară (**Austria**), dar și "pierderea unor drepturi sau privilegii odată cu pensionarea" (Franța) și retrogradarea (**Lituania**, **Republica Moldova**). **Bulgaria** a declarat că suspendarea temporară din funcție nu constituie o sancțiune conform legii in vigoare și, de aceea, astfel de cazuri nu au fost incluse în numărul total de sancțiuni raportate. Pe de altă parte, în **Islanda**, suspendarea temporară poate constitui o sancțiune. În **Monaco**, în caz de neglijență în serviciu, chiar dacă nu se declanșează procedura disciplinară, un procuror poate primi o scrisoare prin care i se readuc la cunoștință obligațiile sale legale, de la președintele instanței de care el/ea aparține, de la Directorul Serviciilor Judiciare sau de la Procurorul General în cazul în care el/ea se află în subordinea Parchetului General. Președintele instanței sau Procurorul General îl va notifica pe Directorul Serviciilor Judiciare. În **Islanda**, procurorii pot fi excluși din barou temporar sau permanent pentru săvârșirea unei infracțiuni. Scurtarea perioadei de concediu poate fi impusă în **Olanda**.

Figura 11.52 Numărul de sancțiuni pronunțate la 100 procurori în 2012 (Q 55, Q145)

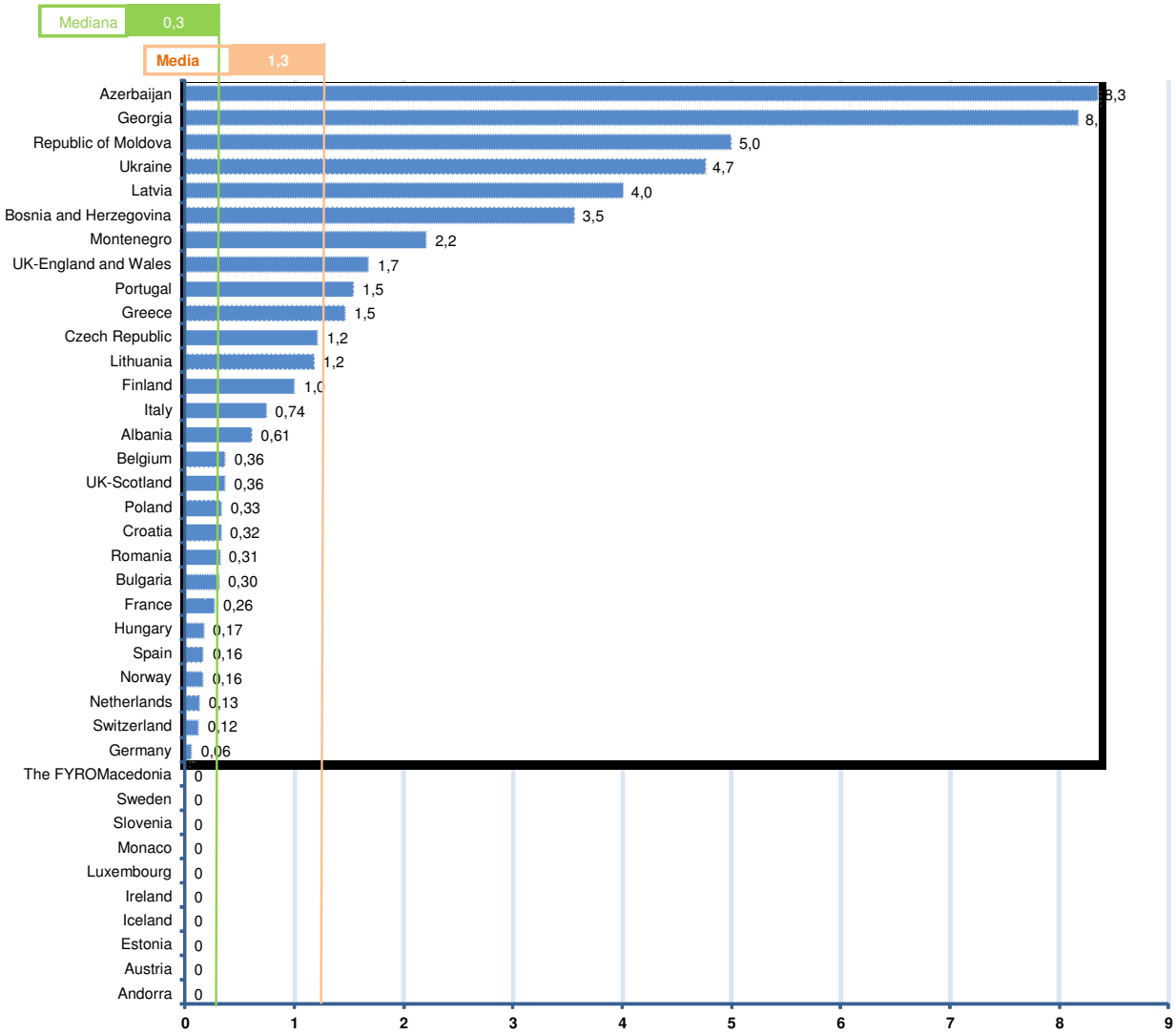

Notă: având în vedere că Turcia nu diferențiază între procedurile disciplinare inițiate împotriva judecătorilor și cele inițiate împotriva procurorilor, numărul raportat reprezintă numărul total de judecători și procurori.

Comentarii:

Ungaria: în ceea ce privește procedura pentru necorespundere profesională, pedeapsa disciplinară a fost impusă în 2013.
Olanda: Creșterea se datorează conștientizării sporite a valorii integrității. În 2012, a fost înființată Agenția de Integritate (BI-to). BI-to este un centru național de expertiză care are un rol consultativ, de stimulare și de control în domeniul integrității. Se acordă o atenție sporită conștientizării, comunicării, flexibilității și siguranței mediului de lucru. În plus, în 2012 a fost introdus un cod de conduită care pune accentul pe cinci valori fundamentale: profesionalism, focalizare pe mediu, integritate, spirit de deschidere și conștiinciozitate.
Slovenia: propunerea procurorului cu competențe disciplinare pentru impunerea unei sancțiuni a fost refuzată.
Suedia: două cazuri implicând posibile măsuri disciplinare și/sau punerea sub urmărire penală s-au derulat în fața Consiliului Național pentru Abateri Disciplinare în anul de referință. Unul dintre cazuri a fost finalizat. Consiliul a trimis Autorității Suedeze de Procuratură o notificare a deciziei de punere sub urmărire penală în cel de-al doilea caz.
Ucraina: Consiliul Judecătorilor din Ucraina și-a început activitatea în septembrie 2010. Astfel, numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva judecătorilor în 2010 se referă doar la ultimele 3 luni ale anului 2010, ceea ce explică diferența dintre datele din 2010 și din 2012.

Rezultatele prezentate în această figură se bazează pe datele furnizate de 38 de state sau entități. O medie de 1,3 sancțiuni a fost pronunțată la 100 de procurori, ceea ce este o rată relativ scăzută. Numai **Azerbaidjan** și **Georgia** au pronunțat un număr semnificativ de sancțiuni (mai mult de 8) la 100 de procurori. **Republica Moldova**, **Ucraina**, **Letonia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Muntenegru** au raportat mai mult de 2 sancțiuni la 100 de procurori.

Spre deosebire de cazul judecătorilor, diferența dintre numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva procurorilor (1 120) și numărul de sancțiuni aplicate în cele din urmă (961) este mult mai mică. Țările cu cel mai mare număr de proceduri figurează și printre țările cu un număr ridicat de sancțiuni efective.

Figura 11.53 Evoluția numărului de sancțiuni pronunțate per 100 de procurori între 2006 și 2012 (Q 55, Q145)

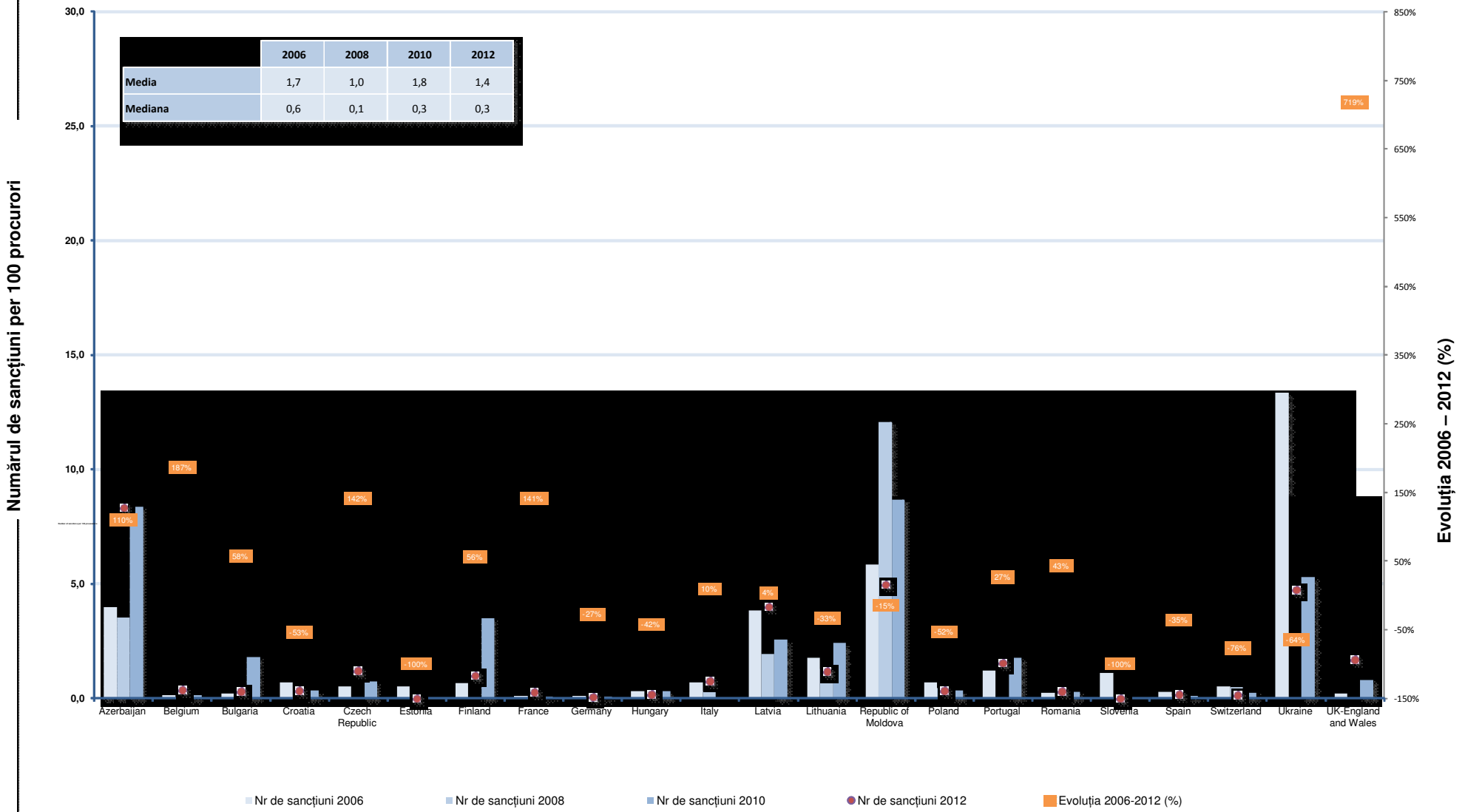

Notă: Georgia nu a fost inclusă în acest tabel din cauza procentului foarte ridicat de sancțiuni impuse în 2006.

Tabelul 11.54 Autoritățile responsabile pentru inițierea procedurilor disciplinare împotriva procurorilor (Q 143)

State/entități	Curtea Supremă	Șeful unității sau procurorul public superior ierarhic	Procurorul General / Procurorul public al statului	Consiliul procurorilor publici (și Consiliul Judiciar)	Instanța sau organismul disciplinar	Avocatul Poporului	Organismul profesional	Puterea executivă	Altele
Albania			Da				Da		
Andorra				Da					
Armenia			Da						
Austria					Da				
Azerbaijan	Da		Da				Da	Da	
Belgium	Da		Da					Da	
Bosnia and Herzegovina				Da					
Bulgaria		Da	Da	Da					Da
Croatia				Da					
Cyprus		Da	Da						
Czech Republic					Da				
Denmark									Da
Estonia					Da			Da	
Finland			Da			Da			Da
France								Da	
Georgia			Da						
Germany		Da	Da		Da			Da	Da
Greece	Da				Da				
Hungary			Da						
Iceland	Da	Da	Da	Da	Da		Da	Da	
Ireland		Da					Da		
Italy									Da
Latvia		Da	Da						
Lithuania			Da						
Luxembourg			Da						
Malta				Da					
Republic of Moldova									Da
Monaco				Da					Da
Montenegro					Da				
Netherlands		Da	Da						
Norway					Da			Da	
Poland					Da				
Portugal				Da					
Romania				Da					
Russian Federation		Da	Da						
Serbia					Da				
Slovakia					Da				
Slovenia					Da				
Spain		Da	Da						Da
Sweden					Da				
Switzerland		Da	Da		Da				
The FYROMacedonia			Da	Da					
Turkey				Da					
Ukraine		Da	Da						
UK-England and Wales		Da					Da		
UK-Northern Ireland		Da	Da						Da
UK-Scotland		Da			Da		Da		
Numărul de țări	4	14	21	11	15	1	6	7	9
Israel					Da				

Da
Nu

Comentarii:

Islanda: procurorii beneficiază de același statut juridic ca și judecătorii Curții Supreme. Prin urmare, ceea ce se aplică in cazul judecătorilor Curții Supreme este valabil si in cazul procurorilor.
România: chiar și în cazurile (în practică, foarte puține) în care acțiunea disciplinară este inițiată de către Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, Ministrul Justiției sau Procurorul General al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ancheta propriu-zisă este efectuată numai de către Inspecția Judiciară, iar decizia în cazurile disciplinare este întotdeauna luată de către partea competentă a Consiliului Superior al Magistraturii, cu drept la recurs în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Federația Rusă: în conformitate cu Legea federală "Reglementarea serviciului de procuratură al Federației Ruse", Procurorul General al Federației Ruse are dreptul de a impune orice tip de sancțiune oricărui procuror, în timp ce șefii parchetelor de rang inferior pot impune doar anumite sancțiuni și numai procurorilor care au fost numiți de către aceștia.
Slovenia: Curtea disciplinară de fond are nouă membri: șase procurori și doi judecători formează Curtea disciplinară de fond pentru procedurile disciplinare împotriva judecătorilor. Curtea disciplinară de apel are șase membri: doi procurori-șefi și patru judecători formează Curtea disciplinară de apel pentru procedurile disciplinare împotriva judecătorilor.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: "Altele" – Serviciul Civil al Irlandei de Nord – în calitate de angajator.

Ca și în cazul judecătorilor, în majoritatea statelor și entităților respondente (21), sancțiunile împotriva procurorilor sunt impuse de către o singură autoritate, care, de cele mai multe ori, este un organism din cadrul Parchetului General.

În 15 state, în impunerea de sancțiuni intervine un organism disciplinar specific, care are uneori un caracter jurisdicțional. În Grecia, autoritățile care pot lua hotărâri definitive privind demiterea procurorilor sunt Curtea Supremă și Curtea Specială pentru Erori Judiciare. În Austria, există o instanță disciplinară pentru procurorii care nu lucrează la Parchetul Curții Supreme de Justiție, în timp ce pentru procurorii de la Parchetul de pe lângă Curtea Supremă de Justiție, aceasta din urmă constituie organismul disciplinar competent.

În 14 țări, șeful de departament are autoritate disciplinară. Consiliul Superior al Magistraturii are autoritate disciplinară în 11 state. Un organism guvernamental (în general, Ministerul Justiției) exercită această autoritate în 7 state. În **Franța**, singurul care are autoritatea de a impune sancțiuni este ministrul justiției, dar acesta acționează in baza unui aviz motivat emis de către Consiliul Superior al Magistraturii. În **Belgia**, în funcție de sancțiune, competența de a impune o pedeapsă majoră ii revine regelui sau ministrului justiției. În **Cipru** și în **Malta**, organul care exercită autoritatea disciplinară asupra judecătorilor are aceeași competență și în cazul procurorilor (Comisia pentru Servicii Publice și, respectiv, Comisia pentru Administrarea Justiției).
În **Spania**, autoritatea disciplinară este exercitată de Procurorul General sau de Serviciul de Inspecție Judiciară, în funcție de severitatea pedepsei. Astfel, demiterile pot fi impuse doar de către Ministrul Justiției, la propunerea Procurorului General. În mod similar, în **Islanda** autoritatea responsabilă pentru numirea funcționarilor este, de asemenea, responsabilă și pentru demiterea acestora. În cazul procurorilor, Ministrul de Interne exercită această responsabilitate. **Franța** și **România** au atras atenția asupra posibilității de a contesta deciziilor disciplinare în fata unei instanțe de judecată (în fața Consiliului de Stat și, respectiv, în fața Înaltei Curți de Casație și Justiție).

11.9 Tendințe și concluzii

- Asemănări și deosebiri între judecători și procurori pot fi observate, în primul rând, în ceea ce privește *recrutarea, formarea* și *numirea* acestora:

În multe state membre, există două autorități care pot fi implicate în recrutarea judecătorilor: Consiliul Superior al Magistraturii sau o comisie specială pentru numirea magistraților. Majoritatea statelor sau entităților încredințează recrutarea procurorilor unor autorități mixte, formate atât din persoane care dețin funcția de procuror, cât și din persoane care nu dețin această funcție. Cu toate acestea, modalitățile de recrutare a judecătorilor și a procurorilor sunt similare în cele mai multe dintre statele membre (acestea sunt identice în 24 de state): recrutarea se face pe baza unui examen de admitere și a experienței profesionale.

Dezvoltarea programelor de formare continuă pentru judecători și procurori a luat amploare în statele europene, confirmând astfel o tendință deja observată din 2010. Multe state sau entități europene au institute specializate (școli judiciare) care au ca obiect formarea judecătorilor și, într-o mai mică măsură, a procurorilor. Începând cu anul 2010, numărul statelor care au institute ce asigură formarea în comun a judecătorilor și a procurorilor a crescut (22). Statele europene continuă să inițieze reforme în acest domeniu, în special statele din Europa de Est în care programele de formare a magistraților
s-au dezvoltat în conformitate cu recomandările Consiliului Europei.

Judecătorii sunt independenți de puterea executivă și de cea legislativă. Situația este mult mai complexă în ceea ce îi privește pe procurori, al căror statut diferă în mod semnificativ în funcție de stat. Chiar dacă, în majoritatea statelor sau entităților, procurorii tind să beneficieze de un statut independent, situația concretă poate varia. În multe state și entități, procurorii se află în subordinea ministrului justiției. În statele în care independența

procurorilor nu este asigurată prin lege, independența *de facto* a acestora poate fi obținută prin diferite tipuri de garanții.

- Se pot observa, de asemenea, anumite tendințe în ceea ce privește evoluția carierei magistraților:

În general, în țările din Europa de Est salariile judecătorilor și procurorilor au crescut din 2004. Obiectivul a fost nu numai acela de a face ca aceste profesii sa devină mai atractive, dar și acela de a menține independența și imparțialitatea (judecătorilor), pentru a evita corupția și a întări recunoașterea socială a acestor profesii. Cu toate acestea, diferențele în ceea ce privește nivelul de remunerare al celor două profesii sunt vizibile (acestea sunt de cele mai multe ori în favoarea judecătorilor). Meritată remarcată și evoluția salariilor judecătorilor și procurorilor pe parcursul carierei lor în raport cu salariul mediu național. Într-adevăr, remunerația judecătorilor și procurorilor la sfârșitul carierei este de aproape două ori mai mare decât la începutul acesteia (de 4,2 ori mai mare pentru judecători și de 3,4 ori mai mare pentru procurori), iar această evoluție este confirmată în majoritatea statelor. În același timp, deși salariile judecătorilor au crescut în valoare absolută între 2008 și 2012 la nivel european, se poate observa o scădere ușoară a acestora în raport cu evoluția salariilor medii naționale din statele membre. Efectul crizei financiare și economice, care a avut un impact asupra salariilor funcționarilor publici, rămâne semnificativ.

În general, s-a putut observa o creștere progresivă a numărului de femei în rândul magistraților, ceea ce a dus, în 2012, la o paritate de gen în rândul acestora, cu o medie de 49% bărbați și 51% femei pentru toate statele sau entitățile, dar cu diferențe semnificative între state. Totuși, această paritate de gen nu este echivalentă cu accesul în condiții de egalitate la funcțiile de conducere din ierarhia judiciară, funcții ocupate în cea mai mare parte de bărbați (doar în 9 state numărul femeilor care dețin funcția de președinte al unei instanțe de fond este mai mare decât cel al bărbaților din această funcție, și doar în 5 state numărul femeilor care dețin funcția de președinte al unei instanțe de apel este mai mare decât cel al bărbaților din această funcție).

Capitolul 12. Avocații

Respectarea rolului profesional al avocatului este esențială pentru statul de drept. Recomandarea Rec(2000)21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, cu privire la libertatea de exercitare a profesiei de avocat, definește avocatul drept „*o persoană calificată și autorizată în conformitate cu legislația națională să pledeze și să acționeze în numele clienților săi, să se angajeze în practicarea unei profesii juridice, să se prezinte în fața instanțelor sau să își consilieze și reprezinte clienții în probleme juridice*".

Din această definiție rezultă că avocatului îi pot fi încredințate deopotrivă reprezentarea clienților în fața instanțelor de judecată și responsabilitatea de a oferi asistență juridică.

În anumite state sau entități se utilizează și alte titluri și definiții pentru avocat, cum ar fi *solicitor* (persoana care acordă consultanță juridică și întocmește documente juridice) și *barrister* (avocat pledant, persoana care își reprezintă clienții în instanță). În **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, cei calificați ca *solicitor* au câștigat în anii nouăzeci calificări suplimentare de *solicitor-advocate* și le este permis să pledeze în fața instanțelor superioare. În ceea ce privește **Irlanda**, avocații au avut drepturi depline de pleda în toate instanțele de la începutul anilor 1970. Deasemenea, mai este folosit cuvântul *attorney*, al cărui sens în contextul prezentului raport este similar cu cel al termenului „avocat" (o persoană autorizată să practice o profesie juridică, să participe la procese și să acorde consultanță juridică).

Din considerente practice, acest raport folosește definiția avocatului așa cum este formulată în Recomandarea Rec(2000)21, întrucât posibilitatea inițierii unei acțiuni juridice în numele clientului este cea care determină activitatea instanțelor. Acolo unde este posibil, se va face o distincție între categoriile menționate mai sus.

12.1 Numărul de avocați

Tabelul 12.1 Numărul absolut de avocați și consilieri juridici, raportat la 100.000 de locuitori și raportat la numărul de judecători de profesie (Q 1, Q46, Q146, Q147, Q148)

State/entități	Numărul de avocați practicanți (fără consilieri juridici)	Numărul de consilieri juridici	Numărul total de avocați și consilieri juridici	Nr. de avocați practicanți (fără consilierii juridici) la 100 000 loc.	Nr. de avocați și consilieri juridici la 100 000 loc.	Nr. de avocați practicanți (fără consilieri juridici) / judecător de profesie	Nr. de avocați și consilieri juridici per judecător de profesie
Albania	6 070	NA	6 070	215,6	215,6	16,0	16,0
Andorra	167	0	167	219,0	219,0	7,0	7,0
Armenia	1 373	NA	1 373	45,4	45,4	6,3	6,3
Austria	7 861	nap	NAP	93,0	NC	5,1	NC
Azerbaijan	818	NAP	NAP	8,9	NC	1,4	NC
Belgium	17 336	NAP	NAP	155,3	NC	10,8	NC
Bosnia and Herzegovina	1 350	NAP	NAP	35,2	NC	1,4	NC
Bulgaria	12 010	NAP	NAP	164,9	NC	5,4	NC
Croatia	4 392	NAP	NAP	103,0	NC	2,3	NC
Cyprus	NA	NA	2 558	NC	295,4	NC	24,8
Czech Republic	10 944	NAP	NAP	104,1	NC	3,6	NC
Denmark	6 021	NA	6 021	107,5	107,5	17,3	17,3
Estonia	846	NA	846	65,8	65,8	3,7	3,7
Finland	1 935	NAP	NAP	35,7	NC	2,0	NC
France	56 176	NAP	NAP	85,7	NC	8,0	NC
Georgia	NA	NA	3 703	NC	82,6	NC	15,3
Germany	160 880	NA	160 880	200,5	200,5	8,1	8,1
Greece	42 113	NA	42 113	380,7	380,7	16,4	16,4
Hungary	13 000	NAP	NAP	131,2	NC	4,7	NC
Iceland	NA	NA	1 038	NC	322,5	NC	18,9
Ireland	11 055	NA	11 055	240,8	240,8	76,8	76,8
Italy	226 202	NAP	NAP	379,0	NC	35,6	NC
Latvia	1 343	NAP	NAP	65,7	NC	3,1	NC
Lithuania	1 796	NA	1 796	59,8	59,8	2,3	2,3
Luxembourg	2 020	NA	2 020	384,8	384,8	9,5	9,5
Malta	1 400	NAP	NAP	332,3	NC	35,0	NC
Republic of Moldova	1 753	NAP	NAP	49,2	NC	4,0	NC
Monaco	31	NAP	NAP	85,8	NC	0,8	NC
Montenegro	704	NA	704	113,5	113,5	2,7	2,7
Netherlands	17 000	NA	17 000	101,3	101,3	7,1	7,1
Norway	6 969	150	7 119	138,0	140,9	12,5	12,8
Poland	44 082	NAP	NAP	114,4	NC	4,4	NC
Portugal	28 341	NAP	NAP	270,2	NC	14,1	NC
Romania	20 919	NA	20 919	98,2	98,2	4,9	4,9
Russian Federation	68 292	NA	68 292	47,6	47,6	2,6	2,6
Serbia	8 032	NAP	NAP	111,6	NC	2,8	NC
Slovakia	5 210	NAP	NAP	96,3	NC	4,0	NC
Slovenia	1 417	NA	1 417	68,8	68,8	1,5	1,5
Spain	131 337	NAP	NAP	285,5	NC	25,5	NC
Sweden	5 246	NA	5 246	54,9	54,9	4,7	4,7
Switzerland	10 842	NA	10 842	134,9	134,9	8,5	8,5
The FYROMacedonia	2 498	NA	2 498	121,1	121,1	3,7	3,7
Turkey	74 496	NAP	NAP	98,5	NC	9,2	NC
Ukraine	NA	NA	111 026	NC	244,2	NC	14,3
UK-England and Wales	NA	NA	174 279	NC	308,1	NC	86,4
UK-Northern Ireland	804	NA	804	44,1	44,1	11,5	11,5
UK-Scotland	11 131	NA	11 131	209,5	209,5	60,2	60,2
Media	24 434	75	25 805	139,5	165,7	11,1	17,0
Mediana	6 520	75	5 634	105,8	128,0	5,2	9,0
Minima	31	0	167	8,9	44,1	0,8	1,5
Maxima	226 202	150	174 279	384,8	384,8	76,8	86,4
Israel	50 850	NA	50 850	636,9	636,9	78,1	78,1

Comentarii

Finlanda: numărul de avocați (1935) se referă la membrii Baroului finlandez, care au dreptul să folosească titlurile profesionale "asianajaja" sau "Advokat" ("avocat"). Firmele de avocatură (firme deținute de membri ai Baroului) angajează aproximativ 630 asociati. Dintre avocați, aproximativ 110 sunt consilieri juridici publici. De asemenea, birourile de asistență juridică angajează aproximativ 100 de consilieri juridici care nu sunt membri ai Baroului. În plus, există de fapt un număr mare de juriști (persoane care au o diploma de master în drept), care poate oferi servicii juridice similare cu cele oferite de membrii Baroului. De la începutul anului 2014, va fi permis să reprezinte un client în instanță doar avocații, avocații publici și consilierii juridici publici care au obținut o licență în condițiile menționate de Legea de licențiere a consultanței.

Germania: toți avocații sunt împuterniciți să pledeze în instanță. În Germania nu se face nicio distincție între diferitele grupuri de avocati, cum ar fi între avocați (*solicitor*) și avocați pledanți. Numărul de 160,880 avocați nu îi include pe consilierii juridici angajați. Aceștia sunt acei avocați care, în plus față de profesia de avocat, activează ca avocat într-un al doilea cadru profesional, având un angajator din afara sferei juridice. De asemenea, în afara avocaților se pot în fața instanței de judecată și alte persoane în calitate de ‚consilieri juridici'; nu există date statistice cu privire la aceste persoane.
Ungaria: avocați (*solicitor*) asigură reprezentarea juridică, oferă consiliere și informații juridice; redactează aplicații, contracte și alte documente. Ca regulă generală, avocații (*solicitors*) - în contrast cu avocații pledanți - își îndeplinesc îndatoririle (care nu sunt la fel de extinse precum cele ale avocaților pledanți) în calitate de angajați. În cursul practicării profesiei, avocații pledanți își ajută clienții să-și apere drepturile și să-și îndeplinească obligațiile. Avocații pledanți pot asigura reprezentarea juridică în toate cazurile și în fața tuturor autorităților. Ei sunt independenți pe parcursul desfășurării activității profesionale, ceea ce înseamnă că nu este permis să fie influențați și nu își pot asuma responsabilități care le-ar pune în pericol independența.
Monaco: în 2012, anul de referință, au fost 30 de avocați. Cifra pentru 2013 este de 31.
Portugalia: în Portugalia, doar avocaților înscriși le este permis să practice dreptul și să reprezinte oamenii în instanță. Înscrierea în Asociația Baroului din Portugalia (OA) este obligatorie.
Serbia: numărul de avocați se referă la teritoriul Serbiei, la data de 9 decembrie 2013.
Slovacia: avocații care îndeplinesc condițiile legale pentru a practica avocatura sunt înscriși în Asociația Baroului.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: datele privind numărul de avocați și consilieri juridici includ avocații (*solicitors*) și avocații pledanți (*barristers*). Există 158 872 de avocați și 15 407 de avocați pledanți. În Anglia și Tara Galilor, spre deosebire de alte jurisdicții, profesia de avocat nu este unitară. Avocații calificați ca *solicitors* lucrează cu publicul, fiind la interfața cu clienții. Ei efectuează toate lucrările juridice pentru clienții lor, dar nu au dreptul de a pleda în toate instanțele, ci doar în instanțele inferioare precum curtea magistraților (penală), judecătoria locală (civilă) și tribunalul, ca și în audieri interlocutorii, care au loc în camere (audieri private în cadrul Înaltei Curți). Cu excepția cazului în care dețin o calificare care le conferă drepturi de pledare superioare, ei nu au dreptul de a pleda în fața instanțelor superioare, care cuprind *Tribunalul Coroanei* (penală), Înalta Curte (civilă), Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție.
Israel: Asociația Baroului din Israel este o entitate statutară autonomă, care conferă profesiei de avocat statutul corporativ în Israel. Calitatea de membru este obligatorie și este o condiție prealabilă pentru practicarea meseriei de avocat în Israel. Prin urmare, numărul total de avocați include toate persoanele licențiate în drept înscrise în Baroul israelian, nu numai pe cele care practică avocatura. Acest număr îi include, de asemenea, pe juriștii din administrația publică (procurorii, avocații numiți din oficiu și consilieri juridici), precum și pe consilieri juridici ai companiilor private. Numărul este actualizat până pe 31 august 2012, dată care constituie sfârșitul „anului juridic" 2011-2012 în Israel (care corespunde cu anul calendaristic ebraic).

Distincția între avocați și consilieri juridici este relevantă numai în câteva state membre sau entități. Cele mai multe state membre sau entități au indicat în mod explicit că această categorie nu există ca atare.

Următoarele cifre trebuie interpretate cu grijă, fiindcă numărul de avocați și consilieri juridici nu indică în mod sistematic aceeași realitate, în conformitate cu sarcinile și competențele pe care ei le au în diferite state membre sau entități. Și, în sfârșit, importanța profesioniștilor din domeniul juridic poate fi măsurată numai atunci când se ia în considerare numărul de notari (a se vedea capitolul 14).

Figura 12.2 Numărul de avocați la 100 000 de locuitori în 2012 (Q1, Q146, Q147, Q148)

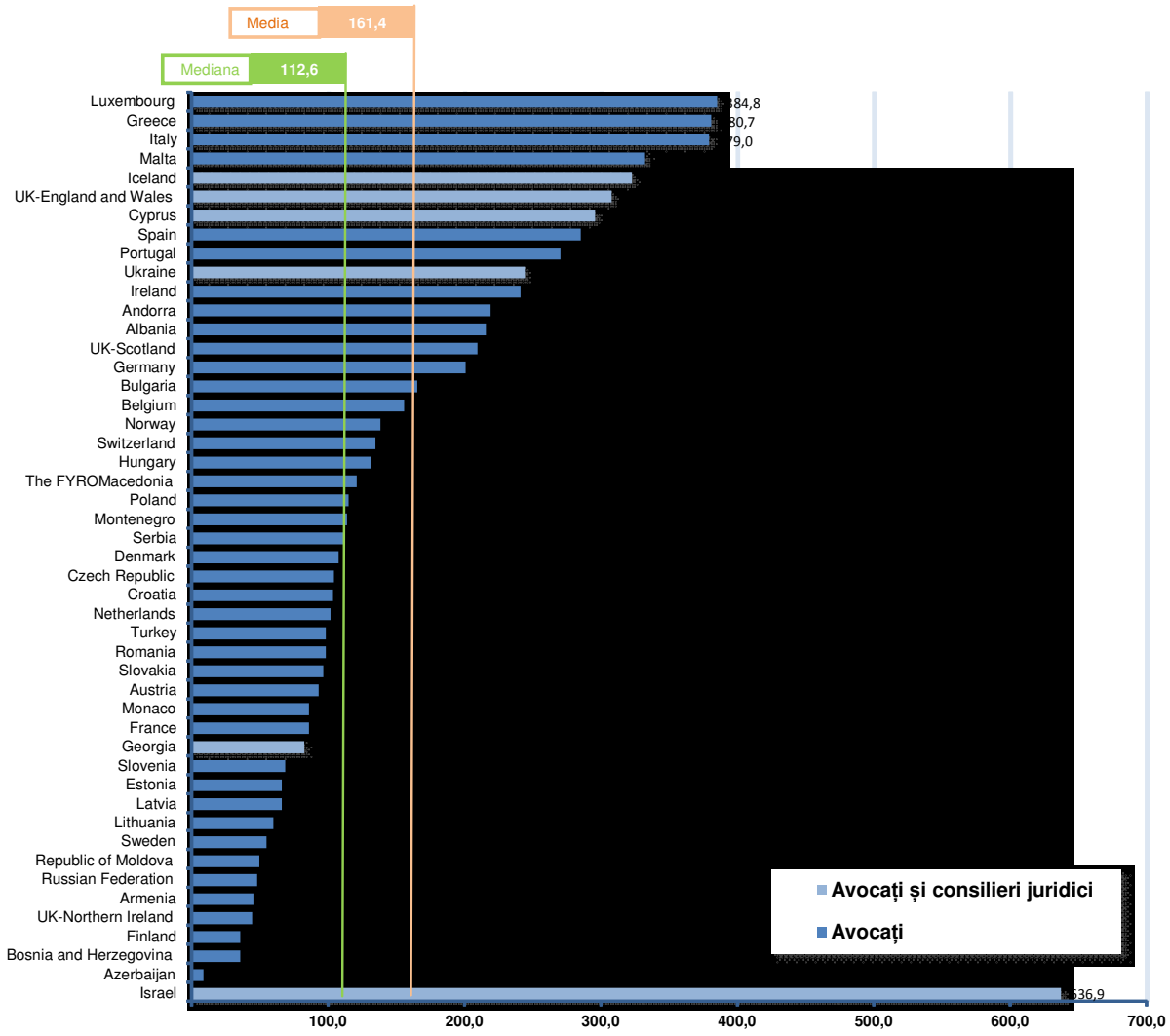

Figura 12.2b Numărul de avocați la 100 000 de locuitori în 2012 (Q 1, Q146, Q147, Q148)

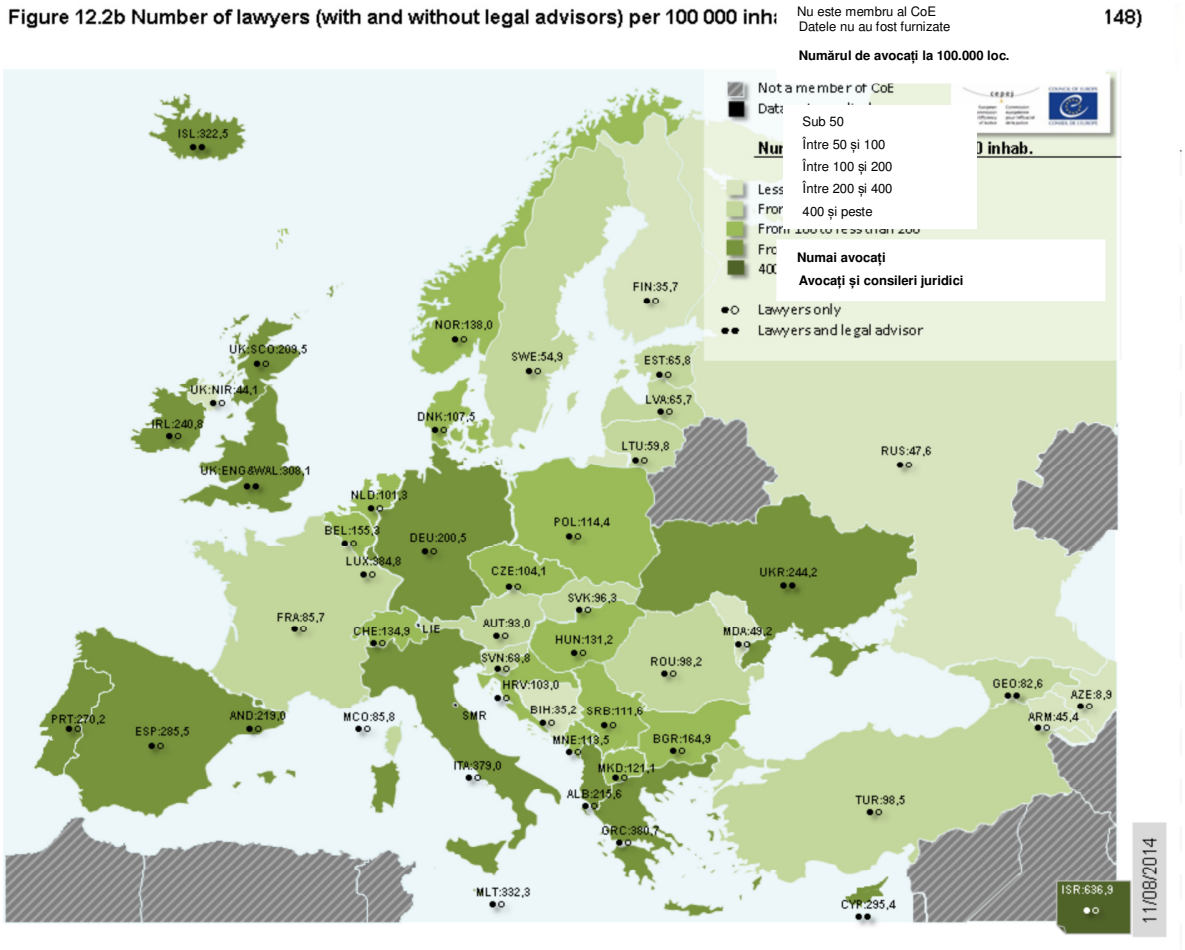

Atunci când se analizează numărul de avocați cu și fără luarea în calcul a consilierilor juridici, se poate observa că mai multe state din Europa de Est și de Nord au un număr redus de avocați, în timp ce statele din sud tind să aibă barouri mai mari: **Cipru**, **Grecia**, **Italia**, **Malta**, **Spania** și **Portugalia** au mai mult de 250 de avocați la 100 000 de locuitori. În aceste state, oamenii sunt mai dispuși să apeleze la instanțe decât în alte părți ale Europei (a se vedea capitolul 9). Cifrele referitoare la **Luxemburg** trebuie să fie corelate cu numărul mic de locuitori, care ar putea denatura raportul existent, deși activitatea bancară specifică Luxemburgului și faptul că aici se află sediul Curții de Justiție a Uniunii Europene ar putea explica parțial numărul relativ mare de avocați.

Figura 12.3 Numărul de avocați per judecător de profesie în 2012 (Q46, Q146, Q147, Q148)

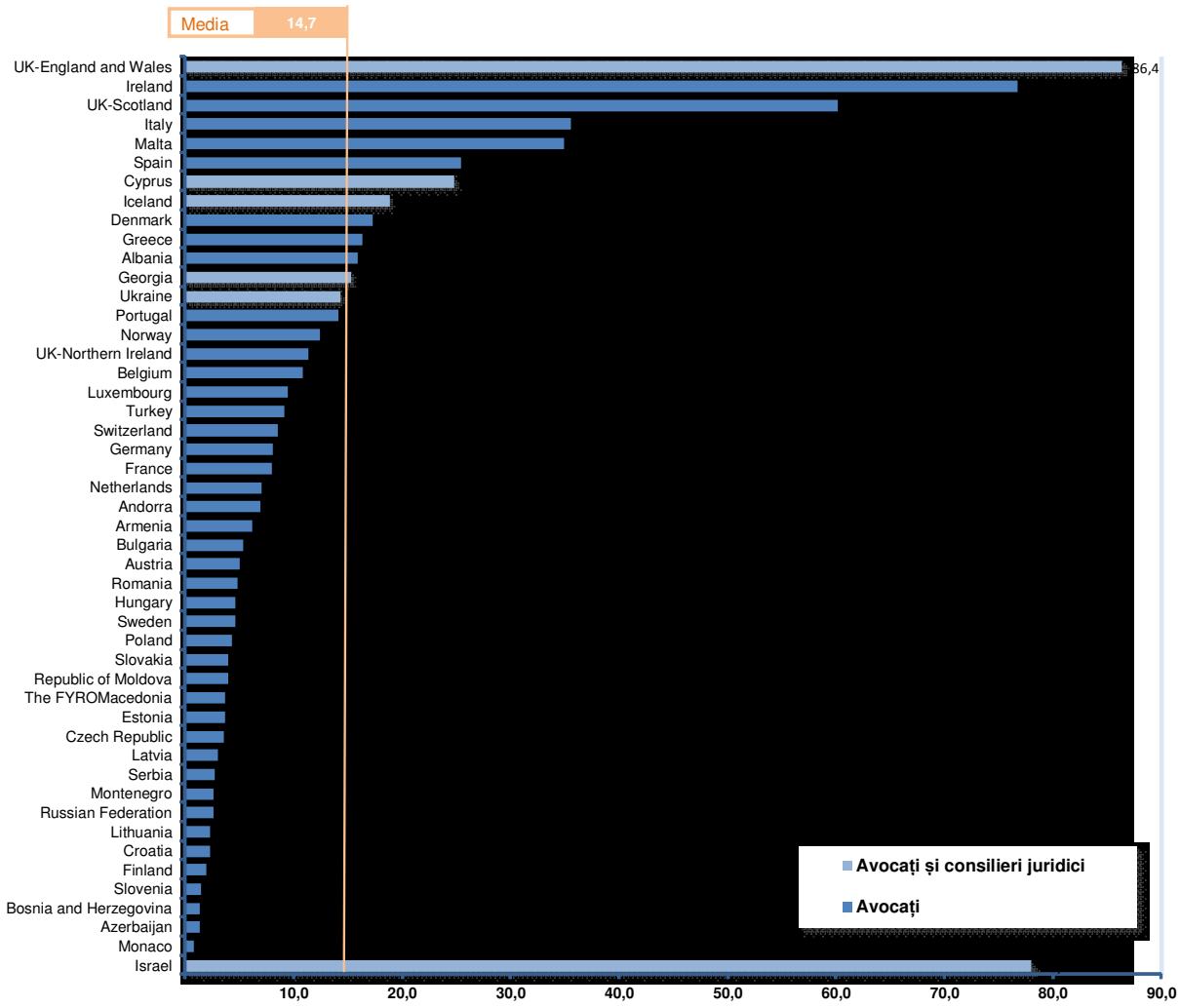

Numărul de avocați per judecător de profesie variază considerabil în statele membre sau în entități. Entitățile din sistemul de drept *cutumiar* (**Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie – Scoția** și **Irlanda de Nord**) nu pot fi comparate cu celelalte țări, deoarece au un număr mic de judecători de profesie (90% dintre cazuri sunt soluționate de către magistrați), ceea ce modifică în mod semnificativ raportul existent. Atunci când consilierii juridici nu sunt incluși în aceeași categorie cu avocații, se observă că există state care au un număr mai mic sau egal cu 2 avocați per judecător de profesie (**Slovenia**, **Monaco**, **Bosnia și Herțegovina**, **Finlanda**, **Azerbaidjan**). În țările care pot fi comparate, numărul cel mai mare de avocați per judecător de profesie (mai mult de 16) poate fi găsit în țările din sudul Europei: **Spania**, **Malta**, **Italia**, **Grecia**, **Albania**. În aceste state, însă, avocații pot avea și activități profesionale care le depășesc în mod cert pe cele legate direct de instanțele de judecată.

Figura 12.4 Variația medie a numărului de avocați activi (excluzând consilierii juridici) la 100 000 de locuitori între 2006 și 2012 (Q 146, Q147)

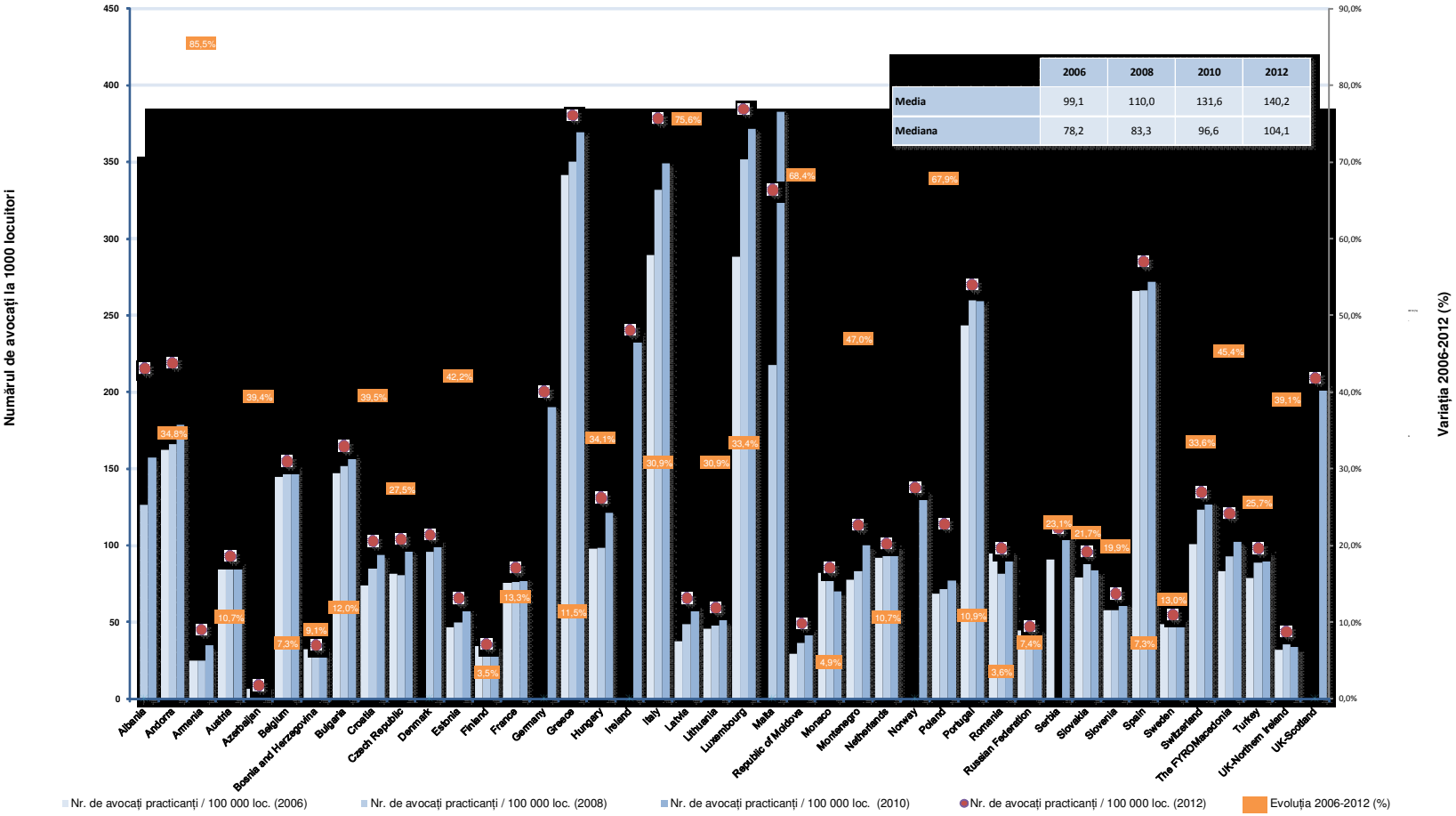

Comentarii:

Polonia: din recenta implementare a reformei profesiei juridice a rezultat o creștere majoră a numărului de avocați.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: există o serie de factori determinanți care explică creșterea numărului de avocați față de anul 2010 – creșterea numărului celor care au devenit membri ai baroului, creșterea numărului de cereri de intrare în barou ale avocaților calificați ca *solicitors*, creșterea numărului de cereri de intrare temporară în barou provenite din afara jurisdicției (de exemplu, din Republica Irlanda, Anglia și Țara Galilor), precum și un sistem administrativ diferit de înregistrare a certificatelor de practică eliberate, aflat în funcțiune acum.

În cele mai multe dintre statele membre sau entități, numărul de avocați a crescut între 2006 și 2012. Cele mai importante creșteri (circa 20%) pot fi observate în **Andorra**, **Luxemburg**, **Azerbaidjan**, **Republica Cehă**, **Muntenegru**, **Croația**, **Estonia**, **Ungaria**, **Armenia**, **Italia**, **Letonia**, **Lituania**, **Serbia**, **Slovacia**, **Elveția**, **Polonia**, **Turcia**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord**, **Fosta Republica Iugoslavă a Macedoniei** și **Republica Moldova**. În statele care și-au organizat sistemele juridice mai recent, cum ar fi **Azerbaidjan**, **Armenia** și **Republica Moldova** (unde numărul de avocați rămâne unul limitat), această creștere poate fi explicată prin faptul că noi sisteme juridice și judiciare sunt încă în curs de dezvoltare. Situația este diferită pentru **Luxemburg**, care este un stat mic, cu activități juridice și de consultanță dezvoltate, care ar putea explica creșterea numărului de avocați – deși, încă o dată, evoluția numărului de avocați trebuie interpretată cu grijă atunci când facem corelăm numărul de avocați cu numărul mic de locuitori. Statele cu o valoare medie anuală a variației între 5 și 10% sau mai mică poate fi considerate ca relativ stabile: **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Finlanda**, **Monaco**, **Federația Rusă**, **Spania** și **România**.

12.2 Organizarea profesiei și formarea profesională

Deși formarea și calificarea profesională pot diferi în diferite state membre sau entități, cei care vor să devină avocat trebuie, în general, să obțină o diplomă relevantă, să susțină anumite examene și să fie admiși într-un barou.

Figura 12.5 Tipuri de formare profesională obligatorie cerută pentru a deveni avocat și a exercita profesia de avocat (Q 151, Q152, Q153)

State/entități	Formare inițială de specialitate	Formare profesională continuă	Formare în vederea specializării în anumite domenii juridice
Albania	Da	Da	Nu
Andorra	Nu	Nu	Nu
Armenia	Da	Da	Nu
Austria	Da	Da	Nu
Azerbaijan	Da	Da	Da
Belgium	Da	Da	Da
Bosnia and Herzegovina	Da	Da	Nu
Bulgaria	Da	Da	Nu
Croatia	Da	Da	Da
Cyprus	Da	Nu	Nu
Czech Republic	Da	Nu	Nu
Denmark	Da	Da	Nu
Estonia	Da	Da	Nu
Finland	Da	Da	Nu
France	Da	Da	Da
Georgia	Da	Da	Nu
Germany	Nu	Da	Da
Greece	Da	Nu	Nu
Hungary	Da	Da	Da
Iceland	Da	Nu	Nu
Ireland	Da	Da	Nu
Italy	Da	Da	Da
Latvia	Da	Da	Nu
Lithuania	Da	Da	Nu
Luxembourg	Da	Da	Nu
Malta	Da	Da	Nu
Republic of Moldova	Da	Da	Da
Monaco	Da	Nu	Nu
Montenegro	Da	Nu	Nu
Netherlands	Da	Da	Da
Norway	Da	Da	Nu
Poland	Da	Nu	Nu
Portugal	Da	Da	Da
Romania	Da	Da	Da
Russian Federation	Da	Nu	Nu
Serbia	Da	Da	Da
Slovakia	Da	Nu	Nu
Slovenia	Da	Nu	Da
Spain	Da	Nu	Da
Sweden	Da	Da	Nu
Switzerland	Da	Nu	Da
The FYROMacedonia	Da	Nu	Da
Turkey	Da	Nu	Nu
Ukraine	Da	Nu	Da
UK-England and Wales	Da	Da	Da
UK-Northern Ireland	Da	Da	Da
UK-Scotland	Da	Da	Da
Numărul de țări	45	31	20
Israel	Da	Da	Nu

Da
Nu

Comentariu:

Spania: reforma recentă a legii privind asistența juridică gratuită îi obligă pe avocați să ia cursuri de formare profesională dedicate ajutării victimelor violenței bazate pe gen.

Aproape toate statele sau entitățile (45 din 47) cer ca, înainte de a începe practica juridică, orice persoană să finalizeze o formare profesională inițială. Aceasta implică, de obicei, susținerea anumitor examene universitare

și obținerea anumitor calificări (stagiu, internship, etc). Cele mai multe state sau entități (36) solicită, de asemenea, o formare continuă și/sau o formare specifică pentru obținerea unei specializări. 14 state sau entități cer avocaților să participe la cursuri de formare la toate cele trei niveluri (inițială, continuă și pentru specializare). Numai **Andorra** nu solicită nici vreo formare profesională inițială specifică nici vreo formare continuă obligatorie pentru a profesa ca avocat. În **Germania**, nu există nicio pregătire specială pentru avocați și avocații pledanți – toți au aceeași pregătire ca și celelalte profesii juridice clasice de judecător și procuror. Calificarea pentru funcția judiciară este dobândită de către oricine care își finalizează studiile de drept la o universitate (de cel puțin patru ani) printr-o primă examinare și un stagiu de pregătire ulterior (de doi ani), printr-un al doilea examen de stat.

Începând din 2012, avocații din **Letonia** sunt obligați să participe la o formare la locul de muncă de 16 de ore pe an. În **Republica Moldova**, avocații trebuie să participe la cel puțin 40 de ore de formare la locul de muncă pe an, în conformitate cu un plan de formare aprobat de consiliul Uniunii Avocaților și să scrie un raport final. În unele țări, nu există formare obligatorie la locul de muncă (**Andora**, **Cipru**, **Republica Cehă**, **Grecia**, **Islanda**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Polonia**, **Federația Rusă**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Spania**, **Elveția**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, **Turcia** și **Ucraina**). În **Belgia**, în anumite domenii juridice, formarea la locul de muncă poate influența recunoașterea unei specializări.

În ceea ce privește specializarea, există trei posibilități. Unele state membre sau entități nu recunosc nicio specializare. În altele, recunoașterea unei specializări se poate baza pe două principii diferite: învățarea prin practică sau formarea de specialitate. Recunoașterea învățării prin practică se regăsește, de exemplu, în **Belgia** (pentru Baroul avocaților de limbă franceză și de limbă germană), **Croația** și **Franța** unde, pentru a se specializa într-o anumită ramură de drept, recunoscută de Barou, un avocat trebuie să îndeplinească anumite condiții. Cel mai adesea, acestea sunt legate de durata experienței de avocat, angajarea deja existentă într-o anumită ramură de drept, precum și de publicarea de lucrări profesionale și științifice. În **Elveția**, pentru a se specializa într-un anumit domeniu, este necesară participarea la o formare de specialitate. În **Italia**, reforma specializării și a formării a fost introdusă în 2012. Ministerul Justiției lucrează în prezent la detalierea unui program de specializare de doi ani pe care avocații vor trebui să îl urmeze pentru a obține recunoașterea oficială.

Figura 12.6 Organizarea profesiei de avocat (Q 150)

State/entități	Barou național	Barou regional	Barou local
Albania	■	■	
Andorra	■		
Armenia	■		
Austria	■	■	
Azerbaijan	■	■	
Belgium		■	■
Bosnia and Herzegovina		■	■
Bulgaria	■		■
Croatia	■		
Cyprus	■		■
Czech Republic	■		
Denmark	■		■
Estonia	■		
Finland	■		
France			■
Georgia	■		
Germany	■	■	
Greece			■
Hungary	■	■	
Iceland	■		
Ireland	■		
Italy	■		■
Latvia	■		
Lithuania	■		
Luxembourg			■
Malta	■		
Republic of Moldova	■		
Monaco	■		
Montenegro	■		
Netherlands	■		■
Norway	■	■	
Poland	■	■	
Portugal	■		
Romania	■		■
Russian Federation	■	■	
Serbia	■	■	
Slovakia	■		
Slovenia	■		
Spain	■	■	■
Sweden	■		
Switzerland	■	■	
The FYROMacedonia	■		
Turkey	■		■
Ukraine	■	■	■
UK-England and Wales	■		
UK-Northern Ireland	■		
UK-Scotland	■		
Număr de țări	42	14	14
Israel	■	■	

■ Da
■ Nu

În toate statele membre, profesia este reglementată de către barouri (care pot fi naționale, regionale sau locale).

În marea majoritate a statelor sau entităților (42), avocații sunt organizați în barouri naționale. Excepții sunt **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Franța**, **Grecia** și **Luxemburg**, unde barourile sunt regionale și/sau locale. În plus, mai mult de jumătate din state sau entități (26 din 47) consideră prezența unui singur barou drept suficientă. Există însă mai multe state sau entități care au, în plus față de baroul național sau regional, și un barou local și/sau regional. În **Ucraina** și **Spania**, avocații sunt organizați concomitent în asociații ale barourilor naționale, regionale și locale.

12.3 Practica profesiei

12.3.1 Monopolul reprezentării în fața unei instanțe

Deși monopolul avocaților asupra reprezentării în fața instanțelor este discutat în mod regulat în unele state, cele mai multe state membre sau entități acordă avocaților acest monopol, pentru a asigura un grad ridicat de protecție și de cunoaștere a drepturilor persoanelor. Acesta poate constitui și o garanție a fluidizării și eficientizării procedurilor judiciare. Totuși, reprezentarea obligatorie în instanță de către un avocat poate să fie văzută și ca un obstacol financiar în calea accesului liber la justiție, cel puțin în cazurile mici. Prin urmare, este deosebit de relevantă corelația dintre monopolul avocaților și anvergura sistemului de asistență juridică gratuită (a se vedea capitolul 3).

În 9 state, un astfel de monopol este ca atare în funcțiune, în probleme de drept civil, penal și administrativ, pentru cele mai multe dintre proceduri: **Belgia**, **Cipru**, **Luxemburg**, **Franța**, **Grecia**, **Italia**, **Malta**, **Monaco** și **Turcia**. Treisprezece alte state au răspuns că nu impun niciun monopol în vreunul dintre domeniile examinate: **Albania**, **Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Finlanda**, **Germania**, **Estonia**, **Irlanda**, **România**, **Spania**, **Suedia**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord**. **Belgia** a răspuns că membrii familiei și soții pot reprezenta un client în fața judecătorului de pace. De asemenea, **Danemarca**, **Estonia** și **Suedia** au raportat că, în anumite circumstanțe, această posibilitate este prevazută în legislația lor în cauze civile, cauze penale (atât pentru pârât cât și pentru victimă) și cauze administrative: membrii familiei, sindicatele, ONG-urile și alții pot asigura reprezentarea unui client.

Deținerea acestui monopol de către avocați este deosebit de importantă în probleme de drept penal, în care sunt vizate domenii sensibile, precum și drepturi și valori fundamentale. Reprezentarea în instanță a inculpatului este în general necesară în 34 de state sau entități, iar cea a victimei în 18 state, la fel ca și pentru cauzele de drept civil. Douăsprezece state sau entități permit monopolul și în cauzele de drept administrativ.

Monopolul de reprezentare în fața instanțelor poate varia în funcție de natura problemelor (**Belgia**, **Franța**, **Luxemburg** și **Portugalia**), de suma care face obiectul litigiilor (de exemplu, în **Austria** este obligatorie reprezentarea în cauze civile atunci când valoarea litigiului depășește 5000 de euro, în **Croația** când valoarea litigiului depășește 6500 de euro, iar în Italia când aceasta depășește 1100 €) sau de instanța care urmează să judece (de exemplu, în **Austria**, **Azerbaidjan**, **Estonia**, **Georgia**, **Ungaria**, **Republica Cehă** și **Slovenia**, nu este cerută reprezentarea obligatorie in fața instanțelor de fond și a celor de apel). În mod similar, în **Monaco** și **Portugalia**, părțile nu sunt obligate să fie asistate de un avocat în fața judecătorului de pace. În **Norvegia** este posibil, conform legii, ca un consultant sau reprezentant juridic (nu un avocat), să ceară permisiunea specială de a reprezenta pe cineva în instanță. O astfel de cerere este rareori aprobată. În consecință, în Norvegia există *de facto* un monopol de reprezentare juridică în favoarea avocaților.

Tabelul 12.7 Monopolul reprezentării juridice (Q 149)

State/entități	Cauze civile	Cauze penale		Cauze de drept administrativ
		Inculpați	Victime	
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Număr de țări	18	34	19	12
Israel				

Da
Nu

Comentarii:

Albania: în Albania nu există niciun monopol al reprezentării în fața instanțelor de către avocați în cauze penale, civile și administrative. Totuși, în cauzele penale în care cei acuzați de infracțiuni sunt minori, reprezentarea este obligatorie.
Andorra: în cauzele penale, procurorul poate reprezenta și partea vătămată.
Austria: reprezentarea de către un avocat este obligatorie în cauzele civile din instanțele districtuale (doar atunci când valoarea litigiului depășește 5 000 €), în instanțele superioare, în cauzele judecate în recurs și în fața Curților Supreme civile. O parte poate fi reprezentată în instanță de către: un membru al familiei, un sindicat, un ONG, Camera de Economie, Camera de Muncă și Asociația pentru Protecția Consumatorilor (*Verein für Konsumenteninformation*). Reprezentarea de

către un membru al familiei este posibilă și în cauze penale, însă, în anumite cauze penale enumerate în Codul de procedură penală, este permisă doar apărarea de către un consilier al apărării (care poate fi, printre alții, avocat, o altă persoană autorizată prin lege să pledeze în cadrul procedurilor penale sau profesori universitari de drept penal și de procedură penală), iar în alte cazuri, chiar și de către pârât/ă însuși/însăși, ori printr-un reprezentant legal al acestuia/acesteia. În cauzele de drept administrativ, există un monopol doar în cazul atacării unei decizii definitive pronunțate în ultima instanță. Pentru cererile și plângerile depuse la Curtea Constituțională și în instanțele administrative superioare, reprezentarea de către un avocat este obligatorie.

Azerbaidjan: toată lumea are dreptul de a reprezenta un client în instanță pe bază de procură. Există totuși un monopol de reprezentare în instanță, care vizează persoanele pârâte în cauze judecate de Curtea Supremă și de Curtea Constituțională.

Belgia: părțile se pot reprezenta în persoană. În fața Curții cu Jurați poate pleda, cu permisiunea președintelui, o rudă sau un prieten. În fața judecătorului de pace, a Tribunalului Comercial și a instanțelor de muncă, părțile pot fi reprezentate de unul dintre soți, de o rudă de sânge sau de o rudă prin alianță. În fața instanțelor de muncă, un muncitor sau un angajat poate fi reprezentat de delegatul unei organizații a lucrătorilor sau a angajaților. În fața acelorași instituții, persoanele care desfășoară activități independente pot fi de asemenea reprezentate, în litigiile referitoare la drepturile și obligațiile pe care le au în această calitate sau ca persoane cu handicap, de delegatul unei organizații care reprezintă interesele persoanelor care desfășoară activități independente. În litigiile referitoare la nivelul minim de subzistență sau la dreptul la integrare și asistență socială, persoanele în cauză poate fi reprezentate de delegatul unei organizații sociale care apără interesele grupurilor de persoane care fac obiectul legislației relevante. Dacă se solicită, reprezentarea în instanță poate fi de asemenea asigurată de procuror, în cauzele referitoare la protejarea drepturilor la custodie și a drepturilor de vizitare transfrontaliere. În probleme de natură fiscală, statul poate fi reprezentat de funcționari ai autorităților fiscale. În probleme disciplinare referitoare la judecători, partea în cauză poate fi reprezentată în fața autorităților de către o persoană la alegere.

Bosnia și Herțegovina: în conformitate cu legislația referitoare la procedura penală, inculpatul are dreptul de a-și prezenta propria apărare. Dacă sunt îndeplinite condițiile legale prealabile privind apărarea obligatorie, instanța trebuie să numească un avocat al apărării pentru inculpat/ă. În cauzele penale aduse pe rolul Curții Bosniei și Herțegovinei și al altor entități (de exemplu, Republica Srpska), sunt eligibili pentru a fi avocați ai apărării doar acei avocați care sunt membri ai Baroului. Conform legislației referitoare la procedura civilă, atât reclamantul cât și pârâtul au dreptul de a-și prezenta propriile cazuri. Reprezentantul unei părți în cadrul unui proces civil poate fi un avocat, o firmă de avocatură sau un angajat al serviciului de asistență juridică gratuită, precum și - pentru persoanele juridice - un angajat al respectivei persoane juridice sau - pentru persoane fizice – unul dintre soți, partenerul de viață, o rudă de sânge sau o rudă prin alianță.

Bulgaria: pot fi numiți ca reprezentanți legali în orice litigiu părinții, copiii sau unul dintre soți. În chestiuni de dreptul muncii, sindicatele pot fi desemnate reprezentanți.

Croația: în cauzele civile, părțile pot întreprinde acțiuni procesuale în persoană sau prin intermediul reprezentanților lor. Doar un avocat poate fi reprezentantul legal al unei părți, dacă legea nu prevede altfel. Părțile pot fi reprezentate pe linie juridică de o rudă de sânge, un frate, o soră sau un soț - dacă aceștia se află în exercitarea deplină a propriilor capacități și nu practică în mod ilegal o profesie juridică. În cauze penale, doar avocații pot servi drept avocați ai apărării. În cazul unor infracțiuni minore, pârâtul/pârâta se poate reprezintă singur/ă, fără ajutorul unui avocat.

Republica Cehă: în fața Curții de Casație și a Curții Constituționale, părțile pot fi reprezentate doar de către avocați. În cadrul unei proceduri de recurs prezentat în fața Curții Supreme (o măsură rectificativă extraordinară), recurentul/recurenta trebuie să fie reprezentat/ă de un avocat sau de un notar, cu excepția cazurilor când recurentul/recurenta este: o persoană fizică cu studii juridice, o persoană juridică, statul, o municipalitate sau o altă unitate independentă administrativ mai mare în numele căreia acționează o persoană cu studii juridice. În fața Curții Supreme Administrative, o parte poate fi reprezentată de un avocat sau, eventual, de către o altă persoană care oferă consultanță juridică specială în conformitate cu legi speciale, de către o organizație sindicală, de către o persoană juridică stabilită pe baza legii privind asociațiile cetățenești sau de către o persoană fizică.

Danemarca: în cauzele de drept civil, membrii de familie și alte persoane pot, în anumite circumstanțe, să fie reprezentanți în instanță. Oricine poate reprezenta în instanță în cauze în care litigiul este sub suma de aproximativ 7 000 €.

Estonia: în cadrul proceselor de drept civil, reprezentantul în instanță poate fi un avocat, o persoană care a dobândit un titlu de master în drept (în procese de drept civil) sau care posedă studii juridice superioare (în procese de drept administrativ), unul dintre reclamanți dacă posedă autorizarea tuturor reclamanților implicați sau unul dintre pârâți dacă posedă autorizarea tuturor pârâților implicați, ascendenții, descendenții și soții participanților la proces, un funcționar public sau un angajat al unuia dintre participanții la proces atunci când instanța de judecată consideră că acesta/aceasta are suficientă expertiză și experiență pentru a îl reprezenta pe participantul la proces, precum și alte persoane ale căror drepturi de a acționa în calitate de reprezentant contractual sunt prevăzute de lege. Atunci când statul oferă asistență juridică gratuită pentru reprezentarea în procedurile judiciare civile sau administrative, reprezentantul este întotdeauna un avocat (numit de Asociația Baroului Estonian). În cadrul unei proceduri civile prezentate în fața Curții Supreme de Justiție, reprezentarea unui avocat autorizat este obligatorie. Cu toate acestea, este posibilă participarea în persoană sau prin intermediul unui avocat într-un cadrul procedurilor civile necontencioase de la Curtea Supremă de Justiție. În procedurile penale, o persoană acuzată poate avea un un avocat contractat sau unul desemnat din oficiu.

Finlanda: este permisă reprezentarea unui client în instanță de către un avocat, un avocat public care oferă asistență juridică gratuită sau consultant juridic care a obținut licența prevăzută în Legea de licentiere a consultanților.

Franța: anumite dispoziții legislative sau de reglementare prevăd excepții speciale de la monopol. Sindicatele sau reprezentanții lor pot asigura reprezentarea în fața instanțelor care judecă conflicte de muncă (tribunale de primă instanță).

Georgia: un ONG sau un membru al familiei poate reprezenta clientul în cauzele civile și administrative din instanțele de fond.

Germania: în cauzele civile, părțile pot fi reprezentate de către proprii angajați, de membrii adulți ai familiei, de centre de consiliere a consumatorilor și alte asociații ale consumatorilor recunoscute public și de agenții de colectare a debitelor. În cauze penale pot fi aleși drept avocați ai apărării avocații și profesorii de drept de la universitățile germane calificați pentru funcția judiciară sau alte persoane, cu aprobarea instanței.
Ungaria: avocații dețin monopolul de reprezentare în cauze civile din fața instanțelor de apel și Curia (Curtea Supremă), dar nu și în cele prezentate în fața instanțelor locale și județene. Victimele din cauzele penale pot fi reprezentate de membrii familiei.
Irlanda: funcționarii aparatului fiscal, reprezentanții sindicatelor și membrii familiei pot reprezenta în instanță în diferite tipuri de procese, într-un număr limitat de circumstanțe. În timp ce avocații (*solicitors*) sunt angajați întotdeauna, un avocat pledant va apărea drept reprezentant pentru un client atunci când li se cere de către avocatul (*solicitor*) să facă acest lucru.
Italia: în probleme de natură fiscală, reprezentarea juridică poate fi oferită și de contabili și alți profesioniști indicate de lege în cauzele judecate pe fond și în apel.
Letonia: partea vătămată (persoană fizică majoră) poate fi reprezentată de orice persoană fizică majoră cu capacitatea de a acționa, autorizată de către victimă. Dacă prejudiciul a fost cauzat unui minor, partea vătămată poate fi reprezentată de: mamă, tată, tutore, unul dintre bunici, un frate sau o soră care sunt majori, în cazul în care minorul a locuit împreună cu ruda în cauză și această persoană este cea care are în grijă minorul; un reprezentant al unei autorități de protecție a drepturilor copiilului sau un reprezentant al unei organizații non-guvernamentale care îndeplinește funcția de protecție a drepturilor copiilului. Ca regulă generală, orice persoană fizică poate constitui un reprezentant autorizat în cauzele civile. Părțile din cauze de contencios administrativ pot participa la proces cu ajutorul sau prin intermediul reprezentantului lor. Reprezentantul poate fi orice persoană fizică sau juridică cu capacitatea de a acționa.
Luxemburg: în fața instanțelor de judecare a conflictelor de muncă, a instanțelor penale, a instanțelor de judecată care se ocupă cu cauze urgente și a judecătorilor de pace cu competența de a se ocupa de cauze în care suma în litigiu nu depășește 10 000 €, inculpații se pot apăra în persoană, fără a fi reprezentați de un avocat. În fața instanțelor de contencios administrativ, persoanele fizice pot fi reprezentate, în anumite cazuri, de un contabil sau un auditor al companiei.
Malta: o parte într-un proces poate avea reprezentare judiciară înaintea oricărei instanțe de judecată, însă asigurată întotdeauna de avocat în instanțele superioare și de avocat sau de procuror în instanțele inferioare.
Monaco: Codul de procedură penală autorizează asociațiile acreditate al căror statut include combaterea violenței să exercite, cu acordul părții vătămate, drepturile recunoscute părții civile. Există un monopol al avocaților în cazurile în care reprezentarea judiciară este obligatorie. Înaintea judecătorilor de pace, părțile pot fi reprezentate de o rudă de sânge sau rudă prin alianță, iar în fața instanțelor de judecare a conflictelor de muncă, de către un angajat sau angajator care activează în Monaco. În fața instanțelor penale, părțile pot să se apere în persoană. În cauze penale, președintele instanței poate autoriza partea acuzată să fie apărată de un avocat străin, de o rudă sau de un prieten. Avocații străini pot să reprezinte partea acuzată numai dacă acesta este prezentă. Victima și persoana responsabilă civil poate fi reprezentată doar de un consultant pentru apărare sau de un avocat.
Norvegia: pot asigura reprezentarea juridică în fața Curții Supreme numai avocații care au dreptul să pledeze în fața Curții Supreme. În instanțele inferioare, orice avocat poate reprezenta părțile. Cu permisiunea specială a instanței de judecată, o altă persoană adecvată (care nu este un avocat) poate, de asemenea, reprezenta părțile. Deși instanța de judecată poate aproba reprezentarea de către alte persoane decât de către avocați, numărul de astfel de omologări este foarte scăzut în comparație cu reprezentarea de către avocați.
Portugalia: reprezentarea de către avocați este obligatorie în fiecare caz, cu excepția cauzelor referitoare la conflicte de muncă și a celor din instanțele de contencios administrativ. Nu există nici un monopol în cauzele de drept civil, avocații *solicitors* putând și ei să-și reprezinte proprii clienți. Totuși, petiționarii trebuie să fie reprezentați de un avocat în următoarele cazuri: în cauzele în care litigiul depășește o anumită valoare și care din acest motiv admit o cale de atac, în cauzele care admit întotdeauna o cale de atac, indiferent de valoarea lor, precum și în cauzele din fața instanțelor superioare. Unele ordine referitoare la credite necesită reprezentarea de către un avocat. În anumite proceduri de executare, în funcție de valoarea lor, reprezentarea de către un avocat poate fi obligatorie. Înaintea „instanțelor de pace", petiționarii se pot reprezenta în persoană, în anumite condiții.
Federația Rusă: în cazurile privind infracțiuni mai puțin grave (care sunt instrumentate de judecătorii de pace), avocații profesionisti nu dețin monopolul în etapa procedurilor judiciare. Persoanelor și organizațiilor le este permise să invite (aproape) orice persoană aptă din punct de vedere juridic să fie reprezentantul lor în procedurile civile, comerciale și administrative. Cetățenii au dreptul de a conduce acțiunile în instanță personal sau prin reprezentanți.
Serbia: în cadrul procedurilor civile și administrative, orice parte care nu este o persoană juridică poate fi reprezentată de avocat care are capacitate deplină de a dispune. Orice parte angajată în proceduri conexe unor căi de atac extraordinare trebuie să fie reprezentată de un avocat.
Slovacia: în cauzele civile, părțile pot fi reprezentate în instanță de către sindicate în litigii de dreptul muncii, de către persoane juridice speciale (de exemplu, de către asociații de consumatori) sau de către orice persoană care are capacitate deplină de a participa în acțiuni juridice. O astfel de reprezentare nu este posibilă în procedurilor din cadrul unui recurs extraordinar (sau al unor remedii extraordinare). Partea care introduce recursul (remediul) extraordinar trebuie să fie reprezentată în instanță de un avocat dacă el/ea sau un angajat al lui/ei care acționează în numele său nu deține o diplomă în drept. În cauzele penale victimele pot fi reprezentate în cadrul procedurilor penale de către un avocat sau de către orice persoană cu capacitate juridică deplină sau de către un ONG. În cazurile administrative, avocații au monopolul numai în anumite tipuri de cazuri.
Slovenia: în procedurile civile în primă instanță, o parte poate fi reprezentată în fața instanțelor locale de către toți cei care au capacitatea de a contracta. În judecătoriile distictuale și în procedurile de apel din fața instanțelor superioare, precum și la Curtea Supremă de Justiție, există un monopol de reprezentare juridică al avocaților. O excepție o constituie persoanele

fizice care au trecut Examenul de Stat în drept. O parte poate iniția un proces folosind căi de atac excepționale doar fiind reprezentată de un avocat. În cadrul unei cauze din fața instanței de contencios administrativ, părțile pot fi reprezentate de toți cei care au capacitatea de a contracta.
Spania: în cauzele civile, reprezentarea juridică este în principal rezervată Avocații de Instanță (*Procuradores*). În cazuri penale, avocații își poate asuma reprezentarea legală până când este numit un avocat de instanță pentru cazul respectiv. În cazurile administrative, reprezentarea juridică este în mare parte asumată de către avocați.
Suedia: membrii familiei, sindicatele, ONG-urile și alții pot reprezenta un client în fața unei instanțe, în cauze atât civile cât și penale (atât în calitate de pârât cât și ca victimă), precum și în cauze de natură administrativă. Cu toate acestea, un consultant juridic care se preocupă de apărarea publică trebuie, în principiu, să fie avocat.
Elveția: pentru cazurile administrative, avocațiilor le este acordat un monopol în doar 12 cantoane; în celelalte cantoane, care constituie o majoritate, părțile pot fi reprezentate de către o persoană de încredere sau o organizație (membru al familiei, sindicat, etc.). În plus, unele cantoane prevăd excepții de la monopolul avocaților în cauzele civile și penale.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: într-o cauză civilă, reprezentantul autorizat al unei părți poate fi: un avocat, un absolvent de drept angajat de una dintre părți, precum și o rudă de sânge în linie directă, frate, soră sau unul dintre soți - în cazul în care această persoană are capacitatea juridică deplină.
Turcia: în unele cazuri prevăzute de lege, ofițerii militari, contabilii și consultanții, soții, lichidatori, anumite agenții, președinții de sindicate, reprezentanții ai unor branduri și posesori de brevete pot îndeplini funcția de avocat.
Ucraina: În cauzele civile, comerciale și administrative, o persoană poate fi reprezentată de un membru al familiei (în cazul minorilor) sau de către orice altă persoană (chiar și fără educație formală în drept), ale cărei atribuții de a oferi reprezentare juridică sunt certificate în mod corespunzător.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: ONG, participanții la litigiu în persoană, avocații calificați ca *solicitors* și cei calificați ca *solicitor advocates*.
Marea Britanie – Scoția: doar avocații și cei calificați ca *solicitor advocates* pledează în *Court of Session* (instanță civilă) și în Înalta Curte (instanță penală). În *Sheriff Court*, reprezentarea unor terțe părți este în general limitată la avocați *solicitors* și avocați. Reprezentarea de către cei din afara profesiei de jurist este limitată la diferite tribunale care consideră chestiuni legate de dreptul muncii, sănătate mintală, litigii teritoriale, cererile cu minore aduse pe rolul *Sheriff Court*, etc.
Israel: în cauzele civile și administrative, nu există nici o obligație de a fi reprezentat de un avocat în fața instanțelor, și părțile participante la un litigiu pot alege să se reprezinte singure. Totusi, monopolul privind reprezentarea juridică este astfel gândit încât, dacă un participant alege să fie reprezentat, reprezentarea trebuie să fie de către un avocat înregistrat. O excepție de la această regulă sunt cauzele în care se judecă creanțe mici (cazuri civile cu o valoare monetară scăzută), în care auto-reprezentarea este permisă. În unele cauze în care se judecă creanțe mici, părțile pot fi reprezentate de către o organizație aprobată de ministrul justiției (cum ar fi Consiliul pentru Consumatori din Israel) sau de către o altă persoană.

12.3.2 Onorariile avocaților

În cele mai multe dintre state sau entități (42), remunerarea avocaților este negociată în mod liber. Nu astfel stau lucrurile în **Cipru**, **Germania**, **Serbia**, **Slovenia** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord**.

În multe state sau entități există, în general, anumite principii de bază, iar remunerația trebuie să fie adecvată și proporțională cu valoarea și complexitatea cauzei. De multe ori, se aplică tarife orare. În unele state membre, există și posibilitatea încheierii de acorduri forfetare, de înțelegeri de remunerare condiționată ("nu câștigă, nu este remunerat/ă") sau de acorduri de tip "plata este în funcție de rezultat".

Informarea inițială a clientului în ceea ce privește onorariile avocaților este considerată transparentă și loială de corespondenții naționali din 36 de state sau entități. Cu toate acestea, mai pot fi aduse anumite îmbunătățiri informării privind onorariile. **Andora**, **Armenia**, **Lituania**, **Polonia**, **România**, **Federația Rusă**, **Spania**, **Suedia**, **Ucraina**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord** și **Marea Britanie – Scoția** menționează că clienții nu poate stabili cu ușurință onorariile avocaților.

Tabelul 12.8 Onorariile avocaților (Q154, Q155, Q156)

State/entități	Onorariile avocaților sunt reglementate prin			Justițiabilii pot să își calculeze cu ușurință onorariile avocaților
	Lege	Barou	Negociere liberă	
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Numărul de țări	31	23	42	36
Israel				

	Da
	Nu

Comentarii:

Armenia: Consiliul Camerei de Avocați a adoptat standarde care se aplică numai la cazurile prevăzute de Codul civil. Conform Legii cu privire la avocatură, Consiliul Camerei de avocați poate adopta prețurile medii ale serviciilor juridice, care pot fi luate în considerare numai de către instanțele judecătorești, atunci când iau o decizie privind stabilirea unei valori rezonabile a onorariului unui avocat.
Austria: de obicei tarifele sunt fie pe oră, fie date de acorduri forfetare, fie sume maxime prevăzute, fie onorarii stabilite conform legii tarifelor avocaților (*Rechtsanwaltstarifgesetz*). Aceasta din urmă este o lege federală ce include cuantumuri ale onorariilor care sunt necesare ca bază pentru decizia instanței privind taxele de procedură pe care partea căzută în pretenții trebuie să le ramburseze părții câștigătoare.
Belgia: onorariile avocaților trebuiesc calculate pornind de la libertatea așteaptată de la ei în exercitarea funcției. Sunt interzise acordurile privind onorariul legate exclusiv de rezultatul litigiului.
Bosnia și Herțegovina: legislația referitoare la profesia de avocat prevede că tarifele onorariilor pentru serviciile avocaților sunt determinate de Ministerul Justiției, la propunerea Baroului.

Bulgaria: în cazul negocierii libere, onorariul nu poate fi mai mic decât minimul reglementat prevăzut în Ordonanța Consiliului Suprem al Baroului.
Republica Cehă: modalitatea de plată și cuantumul onorariului avocatului care practică dreptul ca avocat independent sau împreună cu alți avocați și/sau ratele lor se stabilesc de către Ministerul de Justiție prin regulament, fiind necesară și opinia Baroului în această privință.
Danemarca: există o serie de cazuri în care instanțele de judecată au furnizat tabele și grafice cu caracter orientativ pentru stabilirea onorariilor avocaților. Pentru celelalte cazuri, negocierea onorariilor avocaților este liberă, dar circumscrisă de Codul danez de conduită, care prevede că onorariile trebuie să fie echitabile și proporționale, de exemplu, cu dimensiunea și importanța cauzei.
Finlanda: avocatul este obligat să îi ofere clientului un onorariu estimativ. Taxele sunt reglementate de Baroul doar prin intermediul codului de conduită pentru avocați, care prevede că onorariul avocatului trebuie să fie rezonabile.
Franța: avocații sunt obligați să încheie un acord cu clienții lor privind taxele (menționând o sumă fixă sau un tarif orar), numai cu privire la un onorariu suplimentar, care depinde de rezultatul prestației lor.
Ungaria: ca regulă generală, taxa de un avocat este stabilită printr-un acord între client și avocat. Dacă nu se ajunge acest acord, taxa este stabilită de instanța de judecată, pe baza prevăzută de lege (5% din suma pretinsă și cel puțin 10 000 HUF). Ca regulă generală, taxele legale vor fi convenite între client și avocatul înainte ca acesta să accepte mandatarea. Onorariile excesive pot face obiectul unei proceduri disciplinare.
Italia: o reformă recentă a profesiilor juridice (din 2012), prevede emiterea unui decret al Ministerului Justiției care să includă dispoziții generale adresate judecătorilor, în scopul de a-i ajuta în stabilirea onorariilor avocaților atunci când stabilesc cheltuielile de judecată. Aceste „parametrii" generali nu vor fi însă obligatorii. Proiectul de decret este în prezent în curs de examinare de către Comisiile Parlamentare.
Malta: Codul de organizare și procedură civilă stipulează clar că avocații nu pot conveni onorarii pe o bază ‚quotae litis'.
Slovacia: onorariile avocaților sunt reglementate printr-un regulament al Ministerului Justiției. Onorariile fie se negociază ca o taxă contractuală, fie se stabilesc prin aplicarea taxei tarifare conforme cu regulamentul. Taxa contractuală poate fi negociat între avocat și client, după cum urmează: a/ în funcție de numărul de ore petrecute într-o cauză (tarif orar), b/ sub formă de plată unică (forfetar), c/ parte din valoarea litigiului, d/ tarif. Tariful de bază se determină în funcție de valoarea tarifară a cauzei și de numărul de acțiuni de asistență juridică ale avocatului.
Elveția: avocații trebuie să respecte codul deontologic FSA și cu legea cu privire la profesiile juridice.
Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei: onorariile avocaților sunt clar stabilite în Tariful privind recompensarea și cheltuielile pentru munca avocaților.
Marea Britanie – Irlanda de Nord: onorariile variază între practică penală și cea civilă. În activitățile finanțate din bani publici, onorariile sunt din ce în ce mai des prevăzute în normele statutare / ghidurile de practică profesională ca fiind onorarii standardizate sau proporționale. În activitățile cu finanțare privată, onorariile sunt deschise negocierii. Avocați pledanți practicieni sunt supuși Codului de conduită al Consiliului Baroului și Constituției de reglementări locale a Baroului Irlandei de Nord (*the Inn of Court of Northern Ireland*), în ceea ce privește regulile referitoare la capacitatea de a practica.
Marea Britanie – Scoția: atunci când emite o ofertă de afaceri sau în cel mai scurt timp practic posibil de la primirea de instrucțiuni de a întreprinde vreo activitate în numele unui client, avocatul *solicitor* trebuie să ofere o estimare a onorariului total care urmează să fie pretins pentru activitatea sa, inclusiv TVA și pentru cheltuieli care pot fie efectuate în cursul lucrărilor; sau baza pe care se va percepe onorariul pentru activitatea depusă, inclusiv TVA și pe care se vor calcula cheltuielile care pot fi efectuate în cursul lucrărilor.
Israel: Consiliul Național al Baroului adoptă norme care recomandă tarifele minime și maxime ale avocaților.

12.3.3 Standarde de calitate și supravegherea avocaților

Calitatea înaltă a serviciilor oferite de către avocați este fundamentală pentru protecția drepturilor persoanelor și ale cetățenilor. Este așadar necesară existența unor standarde minime de calitate, a căror încălcare să poată conduce la sancțiuni disciplinare.

O parte semnificativă a statelor sau entităților (36 din 47) aplică în evaluarea activității avocaților standarde de calitate scrise. În aproape toate aceste state sau entități (cu excepția **Monaco**, **Republica Moldova**, **Ucraina** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord**), sarcina formulării standardelor de calitate este încredințată (parțial sau exclusiv) Baroului.

Figura 12.9 Standarde de calitate privitoare la avocați (Q157, Q158)

State/entități	Standardele de calitate sunt stabilite	Responsabilitatea pentru formularea standardelor de calitate		
		Baroul	Parlamentul	Altă instituție
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Numărul de țări	35	31	15	7
Israel				

	Da
	Nu

Comentarii:

Irlanda: Baroul din Irlanda stabilește standardele de practică și procedurile pentru avocații pledanți și aceștia profesează în acord cu un cod de conduită și cu un cod disciplinar care acoperă toate domeniile practicii profesiei lor. Societatea de Drept din Irlanda stabilește standardele de practică și procedurile pentru avocații calificați ca *solicitors*.
Italia: standarde de calitate (de exemplu, independența avocatului, integritatea și buna reputație a avocatului, competența profesională) sunt înscrise în prevederile Codului de Conduită Profesională pentru avocați, aprobate de către Baroul Național

al Avocaților. Codul de conduită profesională pentru avocați este aprobat de către Baroul Național. O reformă recentă a profesiei de avocat (2012) a făcut necesar ca Baroul Național să aprobe un nou Cod de conduită profesională, în care să fie indicate clar sancțiunile prevăzute pentru fiecare tip de abatere profesională sau încălcare a normelor profesionale.
Monaco: firmele de avocatură pot utiliza serviciile unui organism de control privat (Bureau VERITAS), care oferă certificate.
Portugalia: avocații nu au standarde de calitate ca atare însă se conformează îndatoririlor profesionale și unui cod de conduită a cărui încălcare poate da naștere răspunderii disciplinare (pe motive de abateri profesionale) și chiar și celei delictuale (răspundere profesională civilă), responsabilitate care este acoperită de asigurări profesionale.
România: nu există standarde de calitate concret stabilite, însă există obligații profesionale ale avocaților prevăzute atât de lege și de Statutul profesiei de avocat (a căror neîndeplinire atrage după sine răspunderea disciplinară), precum și de normele de etică profesională, inclusiv cele cuprinse în Codul Deontologic al Avocaților din Uniunea Europeană, adoptat de CCBE, cu modificările și completările ulterioare, aprobat prin decizie a Comisiei Parlamentare a Asociației Naționale a Barourilor din România.
Serbia: Codul de etică profesională este conform cu Codul european de etică profesională.
Spania: Consiliul General al Barourilor a implementat un sistem de management al calității, în conformitate cu Norma UNE-EN ISO 9001: 2008.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: standarde de calitate pentru avocați (avocați pledanți, avocați calificați ca *solicitors* și consilieri juridici) sunt în curs de elaborare de către Consiliul pentru Standarde al Baroului, Autoritatea de reglementare a avocaților *solicitors* (SRA) și comisia pentru standarde profesionale a ILEX.

12 state și entități au răspuns că ele nu au standarde de calitate. Cu toate acestea, chiar și în absența unor standarde specifice, calitatea reprezentării juridice pot fi totuși asigurată de obligația avocaților din unele state membre de a trece printr-o procedură de calificare profesională riguroasă. De fapt, 7 din cele 12 de state și entitățile care nu posedă standarde de calitate cer o înaltă calificare pentru avocați (formare continuă și/sau formare de specialitate): **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, **Franța**, **Elveția** (a se vedea figura 12.5).

Tabelul 12.10 Numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva avocaților (excluzând consilierii juridici) (Q 161)

State/entități	Total	Încălcarea eticii profesionale	Inadecvare profesională	Săvârșirea unei infracțiuni	Altele
Albania	NA	NA	NA	NA	NA
Andorra	11	11	0	0	0
Armenia	29	23			6
Austria	NA	NA	NA	NA	NA
Azerbaijan	41	10	18	1	12
Belgium	NA	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	4	NA	NA	NA	NA
Bulgaria	259	NA	NA	NA	NA
Croatia	88	86	0	2	0
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA
Czech Republic	165	165	0	47	0
Denmark	1 280	725	299	NA	256
Estonia	42	NA	NA	NA	NA
Finland	421	NA	NA	NA	NA
France	NA	NA	NA	NA	NA
Georgia	118	118	NAP	NAP	0
Germany	NA	NA	NA	NA	NA
Greece	640	NA	NA	NA	NA
Hungary	1 218	60	0	158	1 000
Iceland	4	2	NA	NA	2
Ireland	NA	NA	NA	NA	NA
Italy	305	NA	NA	NA	NA
Latvia	6	3	3	0	0
Lithuania	113	NA	NA	NA	84
Luxembourg	31	23	0	8	0
Malta	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	13	11	0	2	0
Monaco	0	0	0	0	0
Montenegro	5	5	NAP	NAP	0
Netherlands	1 400	NA	NA	NA	NA
Norway	NA	NA	NA	NA	NA
Poland	NA	NA	NA	NA	NA
Portugal	4 773	4 773			
Romania	NA	NA	NA	NA	NA
Russian Federation	4 708	NA	NA	NA	NA
Serbia	108	108	NA	NA	NA
Slovakia	119	119	0	NAP	0
Slovenia	40	NA	NA	NA	NA
Spain	6 377	NA	NA	NA	NA
Sweden	862	862	NAP	NAP	NAP
Switzerland	139	86	3	3	47
The FYROMacedonia	5	5	0	0	0
Turkey	2 835	788	147	477	1 423
Ukraine	441	309	NA	NA	132
UK-England and Wales	310	69	0	21	27
UK-Northern Ireland	2	2			
UK-Scotland	NA	NA	NA	NA	NA
Media	769	348	31	55	142
Mediana	118	65	0	2	0
Minima	0	0	0	0	0
Maxima	6 377	4 773	299	477	1 423
Israel	353	NA	NA	NA	NA

Comentarii:

Belgia: sunt făcute publice doar sancțiunile disciplinare care sunt aplicate.
Republica Cehă: categoria "infracțiune" indică numărul de dosare de urmărire penală ce vizează avocați sau avocați stagiari aduse la cunoștința Baroului ceh și soluționate apoi de către Consiliul de administrație. Cifra de 47 nu este inclusă în numărul total de proceduri disciplinare.
Danemarca: neadecvarea profesională este considerată o încălcare a liniilor directoare privitoare la cuantumul onorariilor. Categoria "altele" se referă la o categorie din statisticile daneze care se referă la cazuri de încălcare a conduitei profesionale și la onorarii.
Franța: orice încălcare a legislației, reglementărilor sau a normelor profesionale, orice încălcare a integrității, onoarei și decenței, chiar în cazul în care aceasta are de a face cu chestiuni nelegate de profesia sa, va face ca avocatul/avocata în cauză să fie pasibil/ă de sancțiuni disciplinare.
Irlanda: există două categorii de avocați, avocații calificați ca *solicitor* și avocații pledanți. Datele primite de la fiecare dintre organizații nu sunt în deplină concordanță. 116 dintre plângerile cu privire la avocații *solicitors* depuse la Societatea Juridică au fost deferite către Tribunalul disciplinar. Acest număr nu include și procedurile inițiate împotriva avocaților din cauza unor nereguli financiare. Această cifră se referă la perioada dintre 1 septembrie 2011 și 31 august 2012. Societatea nu inițiază proceduri disciplinare ca rezultat al unor reclamații legate de oferirea de servicii profesionale inadecvate. Statistica de mai sus nu include reclamații referitoare la serviciile oferite și reclamații de natură minoră. În 2013 au fost depuse 48 de plângeri împotriva avocaților pledanți, după cum urmează: 1. Încălcarea eticii profesionale: 20; 2. Neadecvare profesională: 15; 3. Infracțiune: 2; 4. Altele: 11.
Lituania: Curtea de Onoare a Avocaților a primit 113 spre examinare cauze disciplinare în 2012, din care 84 au fost inițiate pentru neplata taxei de membru către Baroul lituanian, pentru lipsa unei asigurări de răspundere profesională pentru avocați valabile și/sau a certificatului medical. Creșterea numărului de proceduri disciplinare poate fi explicată prin creșterea numărului de avocați din Lituania.
Malta: procedurile au loc în spatele ușilor închise și sunt private, ca urmare nu există date publicate.
Monaco: avocații sunt plasați sub supravegherea Procurorului General și sancțiunile sunt aplicate de Camera de Consiliu a Curții de Apel, la cererea Procurorului General. Trei avertismente au fost trimise de către Procurorul General avocaților vizați, dar nu a fost inițiată nicio măsură disciplinară.
Muntenegru: în 2012 au fost depuse 35 de acuzații disciplinare și au fost inițiate 5 proceduri disciplinare împotriva unor avocați. Statutul Baroului prevede că motivele pentru care există o răspundere disciplinară sunt încălcarea îndatoririlor profesionale și prejudicierea reputației profesiei de avocat.
Norvegia: statisticile norvegiene folosesc alte categorii decât cele menționate în tabel.
Slovacia: comiterea unei infracțiuni de către un avocat (care a fost declarat vinovat de către o instanță penală printr-o hotărâre definitivă) este un motiv de suspendare sau de excludere din barou; cu toate acestea, nu poate face obiectul unei proceduri disciplinare.
Slovenia: încălcarea îndatoririlor profesionale în exercitarea profesiei juridice poate fi minoră sau gravă. În 2012, au existat 40 de încălcări în care procurorul cu atribuții disciplinare a dispus inițierea procedurilor disciplinare. În 56 de cazuri, propunerea de declanșare a unei proceduri disciplinare a fost respinsă.
Suedia: datele indică numărul de cazuri aduse pe rolul Comisiei de Disciplină în 2012. Au fost finalizate în 2012 număr de 552 de cazuri. În prezent nu există subgrupuri de măsuri disciplinare pentru categoriile „neadecvare profesională", „infracțiune" sau „altele". Prin urmare, nu există astfel de subgrupuri ale proceselor și sancțiunilor disciplinare. Cu toate acestea, un avocat condamnat în instanță pentru o infracțiune poate primi și o sancțiune disciplinară, în cazul în care infracțiunea a fost comisă în exercițiul profesiei juridice.
Elvetia: „altele" se referă la încălcări ale secretului profesional.
Ucraina: 142 de proceduri disciplinare au fost inițiate pentru motivul neprezentării la termen în fața instanței.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: cifra totală este dată de însumarea celor 193 de proceduri inițiate împotriva avocaților *solicitors* și a celor 117 inițiate împotriva avocaților pledanți. Datele pe subcategorii sunt următoarele: încălcarea eticii profesionale: avocați *solicitors* = necunoscut / avocați pledanți = 69; neadecvare profesională: avocați *solicitors* = necunoscut / avocați pledanți = 0; infracțiune: avocați *solicitors* = necunoscut / avocați pledanți = 21; altele: avocați *solicitors* = necunoscut / avocați pledanți = 27.
În ceea ce îi privește pe avocații pledanți, „altele" se referă la încălcări ale cerințelor practicării profesiei (nerespectarea cerințelor de dezvoltare profesională continuă, lipsa reînnoirii certificatului de practică, lipsa asigurării).
Marea Britanie – Scoția: Comisia Scoțiană pentru Plângeri Juridice (SLCC) investighează plângerile cu privire la serviciile oferite de avocații calificati ca *solicitors*. De asemenea, funcționează ca o poartă de acces pentru toate plângerile. SLCC a primit 1 264 de plângeri între 1 noiembrie 2011 și 30 octombrie 2012. Dintre acestea, 614 nu au fost eligibile pentru a face obiectul unei anchete sau au fost retrase înainte de a se fi luat o decizie legată de eligibilitatea lor. 144 au fost deferite către Societatea Juridică a Scoției și 289 au fost analizate și închise de către SLCC. Societatea Juridică a Scoției (Law Society of Scotland) investighează plângerile depuse împotriva avocaților calificați ca *solicitors* pe probleme de conduită profesională. În cazurile mai grave Societatea are puterea de a chema în judecată un avocat *solicitor* în fața Tribunalului disciplinar al avocaților *solicitors* scoțieni (Scottish Solicitors' Discipline Tribunal). Societatea a primit 364 de plângeri între 1 noiembrie 2011 și 31 octombrie 2012.
Israel: trei din cele cinci Barouri existente au furnizat informații referitoare la perioada dintre 1 septembrie 2012 și 31 august 2012. Districtul Ierusalim a furnizat informații pentru anul 2012, iar Districtul Tel Aviv pentru perioada între 1 ianuarie 2012 și 8 noiembrie 2012.

Au putut oferi cifre referitoare la procedurile disciplinare inițiate împotriva avocaților 35 de state sau entități.

Cele mai multe proceduri disciplinare au fost inițiate pentru încălcarea eticii profesionale, doar câteva proceduri fiind inițiate pentru infracțiuni de natură penală și pentru neadecvare profesională.

În toate statele membre este posibilă depunerea unei plângeri referitoare la prestația avocaților și în 41 de state sau entități plângerile pot avea ca obiect și cuantumul onorariilor avocaților. Plângerea cu privire la cuantumul onorariilor avocaților nu este posibilă în 6 state sau entități: **Armenia**, **Azerbaidjan**, **Georgia**, **Federația Rusă**, **Ucraina** și **Marea Britanie – Scoția**.

Tabelul 12.11 Posibilitatea de a depune o plângere cu privire la prestația avocaților și/sau cuantumul onorariului (Q 159). Autoritatea responsabilă pentru procedurile disciplinare (Q 160)

State/entități	Posibilitatea de a depune o plângere		Autoritatea responsabilă de inițierea procedurii disciplinare			
	Prestația avocatului	Cuantumul onorariilor	Judecătorul	Ministrul justiției	Autoritatea profesională	Altele
Albania						
Andorra						
Armenia						
Austria						
Azerbaijan						
Belgium						
Bosnia and Herzegovina						
Bulgaria						
Croatia						
Cyprus						
Czech Republic						
Denmark						
Estonia						
Finland						
France						
Georgia						
Germany						
Greece						
Hungary						
Iceland						
Ireland						
Italy						
Latvia						
Lithuania						
Luxembourg						
Malta						
Republic of Moldova						
Monaco						
Montenegro						
Netherlands						
Norway						
Poland						
Portugal						
Romania						
Russian Federation						
Serbia						
Slovakia						
Slovenia						
Spain						
Sweden						
Switzerland						
The FYROMacedonia						
Turkey						
Ukraine						
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland						
UK-Scotland						
Numărul de țări	47	41	6	1	37	13
Israel						

	Da
	Nu

Ar putea să pară că plângerile depuse împotriva avocaților se referă întotdeauna la prestația lor profesională; cu toate acestea, plângerile referitoare exclusiv la acest aspect sunt relativ rare (mai puțin de 15%), deoarece sunt luate în considerare și aspectele financiare. Aceasta înseamnă că, de cele mai multe ori, nu prestația în sine este considerată problematică, ci prestația livrată în comparație cu onorariile plătite. Cu alte cuvinte, se pare că plângerile reflectă mai puțin o problemă de competență decât una de eficiență.

În aproape toate statele, supravegherea și controlul profesiei de avocat este în sarcina Baroului. Acesta poate, independent de toate procedurile judiciare, ordona o anchetă în urma unei plângeri sau din oficiu. Tot a baroului este și responsabilitatea de a deferi avocații către organismele disciplinare, în caz de abatere profesională.

În 28 de state sau entități, autoritatea profesională este singura autoritate responsabilă de procedurile disciplinare. În alte state, controlul este împărțit între autoritatea profesională și judecător (**Andorra**, **Ungaria** și **Irlanda**), între autoritatea profesională și Ministerul Justiției (**Bosnia și Herțegovina**) sau între autoritățile profesionale și alte autorități (**Austria**, **Slovenia**, **Georgia** și **Marea Britanie – Scoţia**). În **Germania**, judecătorul este unica autoritate responsabilă de proceduri disciplinare. În **Croația**, **Cipru**, **Grecia**, **Islanda**, **Muntenegru**, **Norvegia**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei** și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** sunt responsabile pentru procedurile disciplinare alte autorități decât autoritatea profesională, judecătorul și Ministerul Justiției.

Figura 12.12 Numărul de proceduri disciplinare inițiate per 1000 de avocați în 2012 (Q146, Q147, Q161)

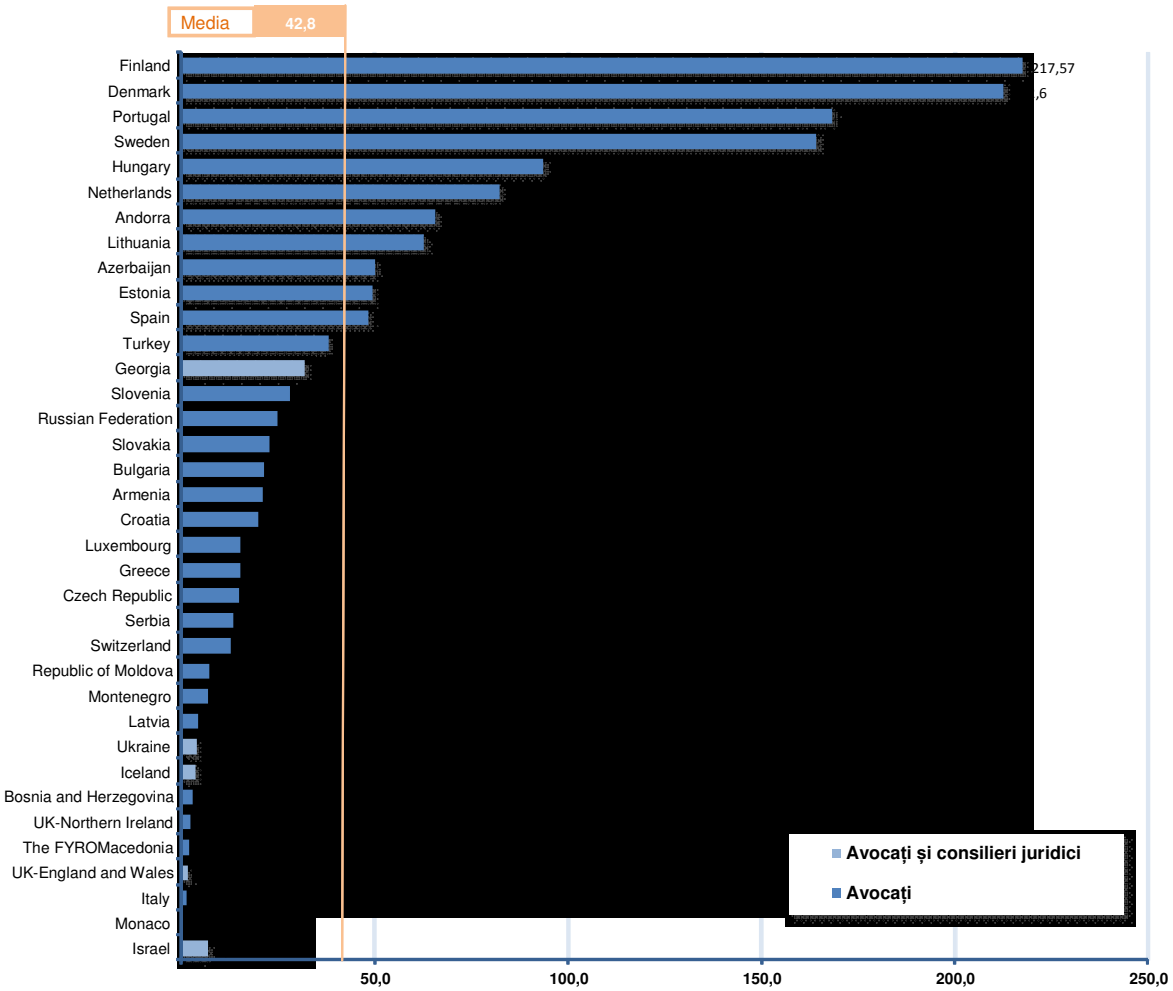

Aprecierea numărului de proceduri trebuie făcută cu prudență. Un nivel ridicat al acestora poate indica, de exemplu, o profesie foarte controlată, cu standarde de calitate superioară, sau (și) o posibilitate extinsă de contestare a avocaților de către clienți. Este important să fie comparate aceste date cu cele referitoare la numărul de sancțiuni disciplinare aplicate de fapt, care sunt mai importante (a se vedea mai jos).

Finlanda și **Danemarca** au indicat un număr semnificativ de proceduri inițiate împotriva avocaților (cu un număr de proceduri inițiate mai mare de 20% din numărul de avocați), în timp ce acest număr rămâne foarte scăzut în alte țări, cu un număr de proceduri inițiate mai mică de 1% din numărul de avocați (**Republica Moldova**, **Muntenegru**, **Ucraina**, **Islanda**, **Bosnia și Herțegovina**, **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord**, **Letonia**, **Italia**, **Monaco** și **Israel**).

Figura 12.13 Evoluția numărului de proceduri disciplinare inițiate per 1000 de avocați (excluzând consilierii juridici), între 2006 și 2012 (Q146, Q147, Q161)

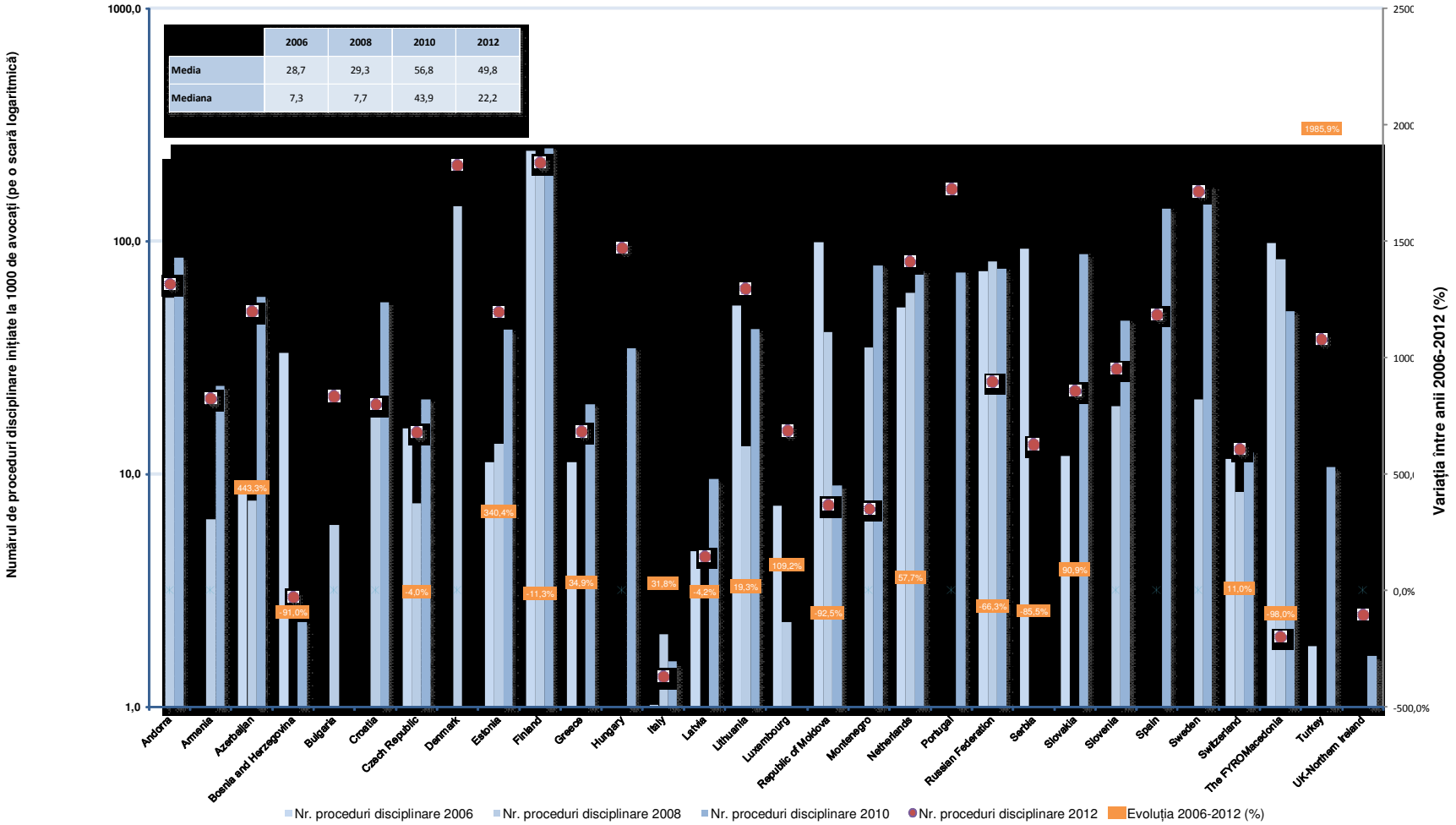

Comentarii:

Muntenegru: datele din 2010 se referă la numărul de plângeri de natură disciplinară depuse, nu la numărul de proceduri disciplinare. Astfel, în 2010 au fost depuse 49 de acuzații disciplinare, dar nu au fost inițiate acțiuni disciplinare, deoarece toate acuzațiile au fost respinse ca nefondate.
Turcia: nu există nici o creștere semnificativă între 2010 și 2012. În 2010, datele au fost colectate direct de la barouri. Prin urmare, datele din 2012 sunt mult mai precise decât cele din anii anteriori.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: diferența existentă între datele oferite pentru anul 2010 și 2012 este cauzată de faptul că datele furnizate în 2010 i-au inclus numai avocați pledanți, nu și pe avocații calificați ca *solicitors*. Pentru anul 2012 sunt furnizate datele pentru ambele categorii de avocați, rezultând astfel o cifra totală mai completă dar și mai mare, care diferă în mod substanțial de cea din raportul pe anul 2010.

Figura 12.13 arată că, între 2006 și 2012, evoluția numărului de proceduri per 1000 de avocați (fără consilieri juridici) variază considerabil de la un stat (sau entitate) la altul/alta. Într-adevăr, unele state sau entități sunt relativ stabile (**Republica Cehă**, **Finlanda**, **Letonia**, **Lituania** și **Elveția** rămân între -20% și + 20%), în timp ce în alte state sau entități se poate observa o scădere a numărului de plângeri inițiate împotriva avocaților (**Bosnia și Herțegovina**, **Republica Moldova**, **Serbia** și **Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**). Se observă creșteri în special în **Azerbaidjan**, **Estonia**, **Luxemburg**, **Slovacia**, **Turcia** și **Federația Rusă**.

Figura 12.13 arată și că, în cadrul aceluiași stat sau entitate, pot exista variații semnificative de la un an la altul.

Tabelul 12.14 Numărul de sancțiuni pronunțate împotriva avocaților (excluzând consilierii juridici) în 2012 (Q 161)

State/entități	Total	Mustrare	Suspendare	Excludere	Amendă	Altele
Albania	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Andorra	1	0	0	0	1	0
Armenia	23	21			2	
Austria	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Azerbaijan	20	15	0	3	NAP	2
Belgium	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Bosnia and Herzegovina	0	0	0	0	0	0
Bulgaria	NA	NA	NA	NAP	NA	NA
Croatia	34	18	2	0	14	0
Cyprus	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Czech Republic	82	16	4	3	22	37
Denmark	341	47	NA	4	184	106
Estonia	8	6	1	0	1	
Finland	99	62	30	NAP	4	3
France	NA	NA	NA	NA	NAP	NA
Georgia	54	18	9	NAP	NAP	27
Germany	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Greece	111	NA	NA	NA	NA	NA
Hungary	496	156	115	44	181	0
Iceland	4	1	2	0	0	1
Ireland	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Italy	136	61	58	5	NAP	12
Latvia	5	4	1	0	0	0
Lithuania	33	33	0	0	0	0
Luxembourg	8	2	2	0	0	4
Malta	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Republic of Moldova	13	2	0	4	7	0
Monaco	0	0	0	0	0	0
Montenegro	0	0	0	0	0	0
Netherlands	382	288	81	13	NA	NA
Norway	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Poland	177	103	17	10	39	8
Portugal	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Romania	682	NA	682	NA	NA	NA
Russian Federation	NA	NA	NA	NA	NA	NA
Serbia	37	NA	NA	NAP	33	4
Slovakia	38	3	0	0	34	1
Slovenia	29	14	0	NAP	15	NAP
Spain	1 012	NA	NA	NA	NA	450
Sweden	146					
Switzerland	36	11	1	1	18	5
The FYROMacedonia	0	0	0	0	0	0
Turkey	1 155	243	13	29	60	810
Ukraine	99	NA	NA	NA	NA	NA
UK-England and Wales	364	36	63	77	133	55
UK-Northern Ireland	NA	1	NA	NA	1	NA
UK-Scotland	12	2	0	0	4	6
Media	166	40	40	8	29	59
Mediana	37	14	1	0	4	3
Minima	0	0	0	0	0	0
Maxima	1 155	288	682	77	184	810
Israel	NA	NA	NA	NA	NA	NA

Comentarii:

Azerbaidjan: un avocat a fost exclus din barou pentru comiterea unei infracțiuni.
Belgia: doar una din cele două Asociații ale Barourilor (OVB) a pus la dispoziție numărul de sancțiuni aplicate: 49 în total (16 mustrări, 23 suspendări și 10 demiteri), din 64 de decizii pronunțate în 2012 de către cele trei comisii disciplinare flamande.

Republica Cehă: „altele" include 16 cazuri de scoatere de sub incidența unei sancțiuni disciplinare, 8 de întrerupere a procedurilor, 11 de achitare de acuzații disciplinare, 2 de suspendare a procedurilor.
Danemarca: Comisia Disciplinară a emis hotărâri, în 2012, într-un număr total de 1533 de cazuri. Dintre acestea, 341 de cazuri au condus la sancționări, după cum este indicat.
Estonia: diferența semnificativă între numărul de proceduri disciplinare inițiate în 2012 și numărul de sancțiuni aplicate în 2012 poate fi explicată astfel: în 24 de cazuri procedura disciplinară a fost încetată deoarece nu s-au întrunit elementele unei abateri disciplinare (cu toate acestea, în 7 cazuri Curtea de onoare a emis avertismente referitoare la necesitatea respectării cerințelor de etică profesională), în 1 caz plângerea a fost retrasă, în 1 caz s-a ajuns la un compromis amiabil și în 8 cazuri decizia nu a fost luată în 2012, ci în 2013.
Finlanda: în 2012, în 70% din cazurile ajunse în fața Comisiei de disciplină nu a fost necesară luarea vreunei acțiuni. Trei avocați au fost excluși din barou.
Franța: sancțiunile disciplinare sunt avertismentul, mustrarea, interzicerea temporară a dreptului de a practica și excluderea din registrul avocaților. Poate fi cerută în plus, drept sancțiune suplimentară, publicarea oricăror sancțiuni disciplinare. Se poate suspenda executarea interdicțiilor temporare. Amenzile nu figurează printre sancțiunile disciplinare prevăzute de lege.
Georgia: în 15 cazuri, Comisia a decis să nu să impună răspunderea disciplinară, iar în 26 de cazuri procedurile disciplinare nu sunt încă finalizate.
Ungaria: potrivit normelor maghiare, „ștergerea" și „excluderea din barou" reprezintă aceeași sancțiune disciplinară.
Aceste norme disting între procedurile disciplinare (au ca obiect abateri profesionale și malpraxis, sunt inițiate în principal de clienți, instanțe sau autorități) și procedurile inițiate în cazul plângerilor referitoare la probleme de etică (inițiate în principal de un avocat împotriva altui avocat, căruia i se reproșează comportamentul lipsit de etică profesională).
Islanda: „altele" reprezintă rambursarea onorariului către client. În 2012, Comisia de disciplină care lucrează sub auspiciile Baroului islandez a mustrat 1 avocat și a decis că 1 avocat ar trebui să ramburseze onorariul către client. „Altele" se referă la 2 avocați ale căror licențe au fost suspendate de către Ministerul de Interne pentru că nu au avut asigurarea cerută.
Irlanda: din cele 48 de plângeri împotriva avocaților pledanți depuse în 2013 s-au admis 4. Au fost impuse următoarele sancțiuni: 1 mustrare, 2 amenzi, 1 excludere din barou.
Italia: în „altele" sunt incluse 12 proceduri referitoare la sancțiunea de excludere din barou. Din cele 61 de cazuri de mustrare, 36 au fost de mustrare privată și 25 de mustrare publică. Nu sunt enumerate 9 cazuri de suspendare preventivă, deoarece nu poate fi considerate sancțiuni, chiar dacă elimină temporar dreptul avocatului de a practica o profesie juridică. Diferența dintre numărul de proceduri disciplinare inițiate (305) și numărul de sancțiuni (136) este datorată și faptului că în 2012 au fost încheiate 210 proceduri, restul fiind încă în curs.
Lituania: numărul total de 33 de mustrări include mustrări și mustrări publice.
Luxemburg: au fost decise 1 excludere și 1 mustrare.
Malta: procedurile au loc în spatele ușilor închise și sunt private, ca urmare nu există date publicate.
Muntenegru: dintr-un total de cinci proceduri disciplinare care au fost efectuate împotriva unui avocat în 2012, trei au fost combinate într-una singură, pentru că toate erau împotriva aceluiași avocat și acuzațiile erau legate de aceleași evenimente. În acest caz, a fost impusă măsura disciplinară de ștergere din registrul avocaților pentru o perioadă de un an. În celelalte două proceduri disciplinare, rechizitoriul a fost respins.
Olanda: numărul total de sancțiuni include 47 de cazuri în care nu a fost impusă nicio sancțiune specifică. Acestea ar putea fi considerate drept cazuri de „mustrare".
Norvegia: sistemul de statistici norvegian foloseste alte categorii decât cele menționate în tabel.
Serbia: au fost 4 cazuri de excludere din barou
Slovenia: în cadrul unei proceduri disciplinare pot fi pronunțate următoarele sancțiuni: avertisment, mustrare, amendă și interzicerea dreptului de a practica profesia de avocat (pentru maxim 5 ani).
Spania: peste 450 de sancțiuni, 100 sunt dispoziții scrise, iar 350 sunt sancțiuni disciplinare.
Suedia: numărul indică sancțiunile pronunțate în 2012, exclusiv în cazuri de încălcare a eticii profesionale. În funcție de nivelul de gravitate, sancțiunile sunt clasificate astfel: mustrare, avertisment, avertisment însoțit de amendă și excluderea din barou. În 2012, numărul de acțiuni disciplinare a fost: declarație: 21; mustrare: 55; avertisment :10; avertisment + amendă: 8; excludere din barou: 0. Total: 94 (declarații inclus).
Turcia: nu există o creștere semnificativă între 2010 și 2012. Spre deosebire de 2010, cifrele au fost colectate direct de la asociațiile de barouri. Prin urmare, datele sunt 2012 mult mai precise decât cifrele din anii anteriori.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: 282 avocați *solicitors* + 82 avocați pledanți = total 364; 23 avocați *solicitors* + 13 avocați pledanți = total 36; 56 avocați *solicitors* + 7 avocați pledanți = total 63; 77 avocați *solicitors* + 0 avocați pledanți = total 77; 94 avocați *solicitors* + 39 avocați pledanți = total 133; 32 avocați *solicitors* + 23 avocați pledanți = total 55. În ceea ce-i privește pe avocații calificați ca *solicitor*, cifrele de mai sus se referă în mod specific la proceduri disciplinare judecate de către Tribunalul disciplinar al avocaților *solicitor* (SDT). Acestea nu includ mustrările și amenzile emise direct de către SRA (Autoritatea de reglementare a avocaților *solicitor*). Statisticile se referă la deciziile luate de către SDT în 2012. Trebuie remarcat faptul că, odată inițiate, acțiunile disciplinare se finaliza cu multiple sancțiuni, împotriva mai multor persoane. Acest lucru înseamnă că numărul de sancțiuni va fi mai mare decât cauzele ajunse la SDT. În ceea ce îi privește pe avocații pledanți, „altele" sunt detaliate astfel: excluși din barou: 13, avertizați: 8, alte sancțiuni: 2.
Diferența existentă între datele oferite pentru anul 2010 și 2012 este cauzată de faptul că datele furnizate în 2010 i-au inclus numai avocați pledanți, nu și pe avocații calificați ca *solicitors*. Acest aspect a fost subliniat în comentariile din secțiunile dedicate acestor două întrebări în raportul pe anul 2010.Pentru anul 2012 sunt furnizate date pentru ambele categorii de avocați, rezultând astfel o cifra totală mai completă dar și mai mare, substanțial diferită de cea din raportul pe anul 2010.

În timp ce cunoașterea regulilor privind sancțiunile se îmbunătățește în fiecare stat, cifrele referitoare la diferitele sancțiunile pronunțate împotriva avocaților sunt încă foarte fragmentare.

Cea mai comună sancțiune impusă este mustrarea, urmată de suspendare.

Figura 12.15 Numărul de sancțiuni pronunțate per 1000 de avocați în 2012 (Q 162)

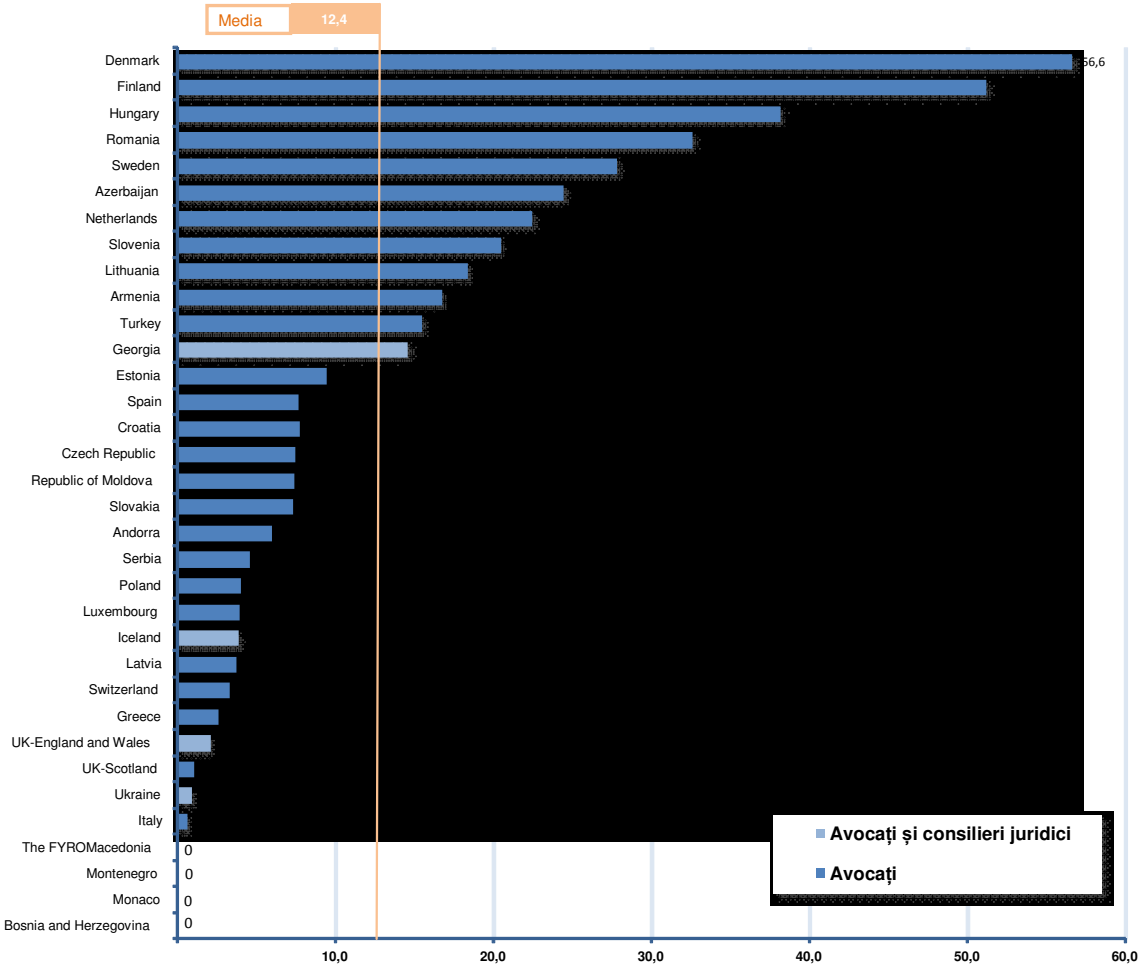

Cel mai înalt nivel al sancțiunilor se întâlnește, pe de o parte, în țările din nordul Europei (**Danemarca**, **Finlanda** și **Suedia**) și, pe de altă parte, în **Ungaria** și **România**, fiiind probabil rezultatul unor procese foarte diferite. Comparând numărul de proceduri disciplinare inițiate cu numărul de sancțiuni pronunțate putem sublinia faptul că, adesea, statele care inițiază un număr mare de proceduri împotriva avocaților nu pronunță și cel mai mare număr de sancțiuni.

Faptul că într-un stat au existat mai multe sanctiuni decât proceduri în același an (**Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**) se explică prin faptul că o procedură poate conduce în final la mai multe sancțiuni și, de asemenea, prin faptul că procedurile inițiate la sfârșitul unui anul pot duce la sancțiuni pronunțate doar în anul următor.

12.4 Tendințe și concluzii

În Europa, numărul de avocați a crescut între 2006 și 2012 în aproape toate statele membre, ceea ce confirmă tendința observată deja în cercetările anterioare. La nivel european, criza financiară și economică nu are – până în prezent – nicio consecință măsurabilă asupra acestei variabile. Dezvoltarea statului de drept în Europa de Est și rolul normelor juridice în reglementarea activității economice contribuie la această tendință.

Numărul de avocați este diferit în funcție de zonele geografice din Europa avute în vedere. Statele din Europa de sud au cel mai mare număr de avocați în raport cu populația. Societățile din aceste state sunt mai predispuse la litigii decât cele din statele din Europa de Nord. Nu se poate stabili o legătură directă între numărul de avocați pe cap de locuitor și volumul și durata procedurilor. Cu toate acestea, există anumite corelații între acest număr și gradul de judiciarizare dintr-un stat, măsurate de exemplu prin numărul de cauze civile pe cap de locuitor, prin rata de recurs și casare, care pot avea un impact semnificativ asupra volumului de muncă al instanțelor sau nu.

Simpla prezența a unui număr suficient de avocați nu este suficientă pentru a asigura o protecție eficientă a drepturilor persoanelor. Organizarea profesiei, calitatea instruirii profesionale, respectarea normelor etice, transparența onorariilor percepute permit îmbunătățirea calității întregului sistem judiciar.

Capitolul 13. Executarea hotărârilor judecătorești

Executarea eficientă a hotărârilor judecătorești este parte integrantă a respectării articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Având în vedere numărul dosarelor aflate în prezent pe rolul Curții Europene și instrumentele adoptate recent de Consiliul Europei privind executarea hotărârilor judecătorești, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ) a decis să acorde o atenție deosebită acestui aspect în raportul de față.[29]

Cu privire la chestiuni care nu țin de dreptul penal, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat două recomandări care au relevanță pentru domeniul executării. În Recomandarea Rec (2003) 17 cu privire la executarea hotărârilor judecătorești, executarea este definită ca „*punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești, precum și a altor titluri executorii, indiferent dacă ele sunt sau nu judecătorești, în conformitate cu legea care obligă pârâtul să facă, să se abțină de la a face sau să plătească ceea ce a fost hotărât*". Această recomandare are în vedere în primul rând domeniul dreptului civil, în timp ce Recomandarea Rec (2003) 16 este axată pe executarea hotărârilor judecătorești în materie administrativă.

CEPEJ a adoptat Ghidul pentru o mai bună implementare a Recomandării Consiliului Europei cu privire la executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ (2009) 11REV2).

Este dificilă evaluarea eficienței executării hotărârilor judecătorești în materie civilă sau comercială pe baza unor date statistice, având în vedere că executarea nu este automată: ține de părțile care au avut câștig de cauză să decidă, acolo unde este cazul, dacă să solicite sau nu executarea hotărârii judecătorești. În consecință, acest raport nu se axează asupra ratei de executare a hotărârilor judecătorești, ci mai degrabă asupra organizării executării și a rolului agenților executori. În ciuda dificultăților, CEPEJ a încercat să evalueze durata procedurilor de executare, care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, cade sub incidența principiului care formulează dreptul la o „durată rezonabilă a procedurilor judiciare".

În Recomandarea Rec (2003) 17 sunt descrise atribuțiile și obligațiile agenților executori, precum și procedura de executare și drepturile și obligațiile reclamantului și pârâtului. Agentul de executare este definit în această recomandare ca "*o persoană autorizată de către stat pentru a pune în aplicare executarea, indiferent dacă acea persoană este sau nu angajată de stat*". Aceasta este definiția folosită în raportul de față. Definiția include faptul că agenții de executare pot fi atât funcționari publici (de exemplu, judecătorii), cât și angajați ai unor societăți private (de exemplu, executorii judecătorești). Mai mult decât atât, ambele sisteme pot exista într-un stat sau într-o entitate (in cadrul unui sistem mixt).

Executarea hotărârilor judecătorești în materie penală are un caracter diferit. Aceasta implică autoritatea statului, cel mai adesea sub forma funcționarilor publici care lucrează sub supravegherea judecătorilor, și depinde de alegerea politicilor penale.

Pentru scrierea acestui capitol a fost consultată Uniunea Internațională a Executorilor Judecătorești (UIHJ).

13.1 Executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă, comercială și administrativă

13.1.1 Organizarea profesiei

Statutul agenților executori

Aproape toate statele sau entitățile membre au elaborat un statut al activităților de executare a hotărârilor judecătorești, acesta incluzându-i pe executorii judecătorești. Cu toate acestea, în mai multe state, agenții de executare sunt grefieri și judecători supleanți (**Danemarca**), asistenți juridici (**Spania**) sau avocați (**Islanda**). În **Elveția** aceste sisteme coexistă, ele variind de la un canton la altul.

[29] CEPEJ a realizat și un studiu pe această temă: J. LHUILLIER, D. SOLENIK, G. Nucera, J. Passalacqua, *Executarea hotărârilor judecătorești în Europa*, CEPEJ Studies, Nr. 8, 2009.

Figura 13.1 Statutul agenților executori în domeniul dreptului civil (Q 171)

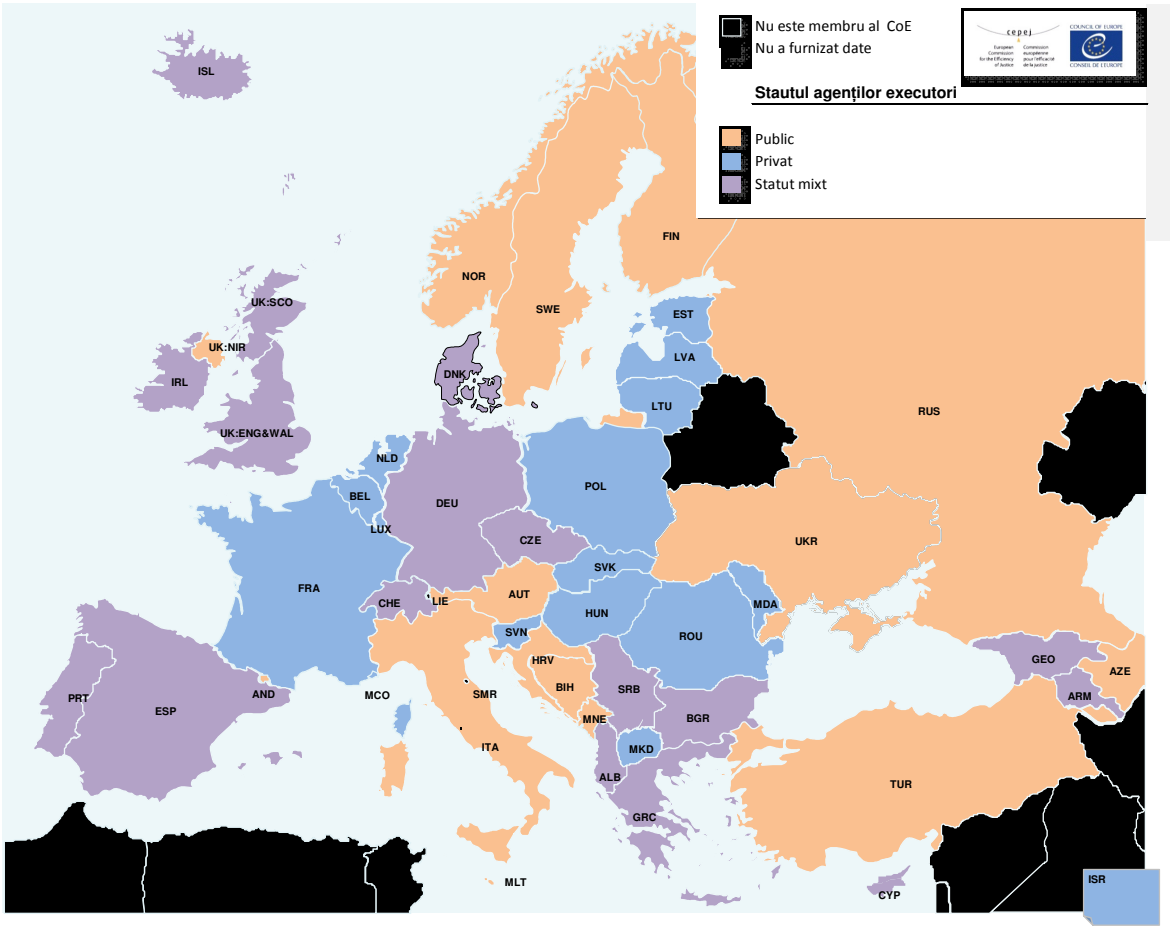

În unele state, agenții de executare își desfășoară activitatea exclusiv într-un sistem de executare privat, guvernat de către autoritățile publice. În alte state sau entități, executorii judecătorești activează în cadrul unor instituții publice. Restul statelor sau entităților membre combină statutul de executor public cu cel de executor privat în ceea ce privește executorii judecătorești sau le atribuie pe ambele și altor agenți de executare. Acesta este cazul în **Belgia** (notari, agenți de executare în materie fiscală), în **Franța** (executori judecătorești responsabili pentru colectarea impozitelor), în **Germania** (ofițeri judiciari seniori), în **Irlanda** (avocați și executori judecătorești responsabili pentru colectarea impozitelor), în **Portugalia** (funcționari de judecată) și în **Marea Britanie – Scoția** (funcționari judecătorești și executori judecătorești).

În concluzie, statutul agenților executori poate fi public, privat sau mixt. Agenții de executare au un statut liberal sau privat în 15 state sau entități; în 15 state sau entități, aceștia au statutul de funcționari publici; iar în 17 state sau entități există un sistem mixt. O comparație cu studiul anterior al CEPEJ confirmă în mod clar tendința deja observată între 2006 și 2010: în multe state și entități, există încă agenți de executare care sunt funcționari de stat, dar tendința europeană este de a renunța la existența acestora, uneori în favoarea unui sistem mixt (în care statutul de executor public coexistă cu acela de executor privat), dar mai ales în favoarea statutului privat.

Competențele necesare pentru admiterea în profesia de agent executor

Formarea profesională a agenților executori este importantă pentru o bună administrare a sistemului de executare a hotărârilor judecătorești. Este esențial ca viitorii agenți de executare să fie instruiți cu privire la responsabilitățile lor pentru a garanta o uniformitate la nivelul competențelor.

În Europa, candidaților pentru posturile de agenți de executare li se cere adesea să fi finalizat un stagiu practic și / sau să dețină o diplomă în drept. Competențele necesare pentru a deveni agent executor ar trebui să îi poată plasa pe candidați la același nivel cu judecătorii și avocații din punctul de vedere al formării profesionale și al așteptărilor avute de la ei.

Tabelul 13.2 Statutul agenților executori și formarea inițială sau examenul de admitere pentru profesia de agent executor în domeniul dreptului civil (Q171, Q172)

State/entități	Statut					Formare inițială specifică sau examen
	Tipul de statut	Judecători	Executori funcționând ca specialiști privați sub autoritatea (controlul) autorităților publice	Executori care lucrează în cadrul unei instituții publice	Alte tipuri de agenți executori	
Albania	Statut mixt					
Andorra	Statut public					
Armenia	Statut mixt					
Austria	Statut public					
Azerbaidjan	Statut public					
Belgia	Statut privat					
Bosnia și Herțegovina	Statut public					
Bulgaria	Statut mixt					
Croația	Statut public					
Cipru	Statut mixt					
Republică Cehă	Statut mixt					
Danemarca	Statut mixt					
Estonia	Statut privat					
Finlanda	Statut public					
Franța	Statut privat					
Georgia	Statut mixt					
Germania	Statut mixt					
Grecia	Statut mixt					
Ungaria	Statut privat					
Islanda	Statut mixt					
Irlanda	Statut mixt					
Italia	Statut public					
Letonia	Statut privat					
Lituania	Statut privat					
Luxemburg	Statut privat					
Malta	Statut public					
Republica Moldova	Statut privat					
Monaco	Statut privat					
Muntenegru	Statut public					
Olanda	Statut privat					
Norvegia	Statut public					
Polonia	Statut privat					
Portugalia	Statut mixt					
România	Statut privat					
Federația Rusă	Statut public					
Serbia	Statut mixt					
Slovacia	Statut privat					
Slovenia	Statut privat					
Spania	Statut mixt					
Suedia	Statut public					
Elveția	Statut mixt					
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	Statut privat					
Turcia	Statut public					
Ucraina	Statut public					
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	Statut mixt					
Marea Britanie - Irlanda de Nord	Statut public					
Marea Britanie - Scoția	Statut mixt					
Numărul de țări		4	25	26	9	36
Israel	Statut privat					

		Formare inițială specifică sau examen
Statut public	15	8
Statut privat	15	15
Statut mixt	17	13

În ceea ce privește formarea profesională a viitorilor agenți de executare și existența unui proces de selecție finală, pot fi observate sisteme diferite în statele membre. Aproximativ 80% dintre statele sau entitățile respondente (37 din 47) au raportat existența unui program de formare profesională inițială (distinct de programele de "formare continuă la locul de muncă" de care beneficiază agenții de executare care profesează deja) sau a unui examen de admitere în profesia de agent executor. Se poate observa o ușoară

creștere a acestei tendințe (prin comparație cu 75% dintre statele respondente în 2012), formarea inițială în domeniul executării devenind un standard european.

Pare să existe o corelație între statutul agenților executori (public sau privat) și existența unui program de formare profesională inițială și a unui proces de selecție finală.

În statele sau entitățile în care nu există programe de formare inițială sau examene de admitere în profesia de agent executor, executarea hotărârilor judecătorești este încredințată adesea unor funcționari publici care lucrează în administrarea justiției, sub autoritatea unui judecător competent (**Andorra**) sau a unor angajați ai instanțelor (**Danemarca**, **Muntenegru**); atunci când serviciile de executare sunt prestate de executori judecătorești, aceștia lucrează de obicei în cadrul unei instituții publice (**Bosnia și Herțegovina**, **Danemarca**, **Finlanda**, **Irlanda**, **Norvegia**, **Serbia**) sau într-un sistem mixt (în care statutul de executor public coexistă cu acela de executor privat), ca în **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** sau în **Elveția**.

În schimb, programe de formare inițială sau examene de admitere în profesia de agent executor există în toate statele în care agenții de executare își desfășoară activitatea exclusiv într-un sistem de executare privat.

Structura organizațională

Indiferent dacă este unul național, regional și/sau local, gradul de centralizare a corpului profesional – atunci când acesta există – variază foarte mult între diferite state sau entități membre, fără a avea vreo legătură relevantă cu statutul profesiei.

În majoritatea statelor europene (27), structura este pur națională. Preferința evidentă pentru o structură națională ar putea fi explicată prin faptul că există un interes major în crearea unei dinamici de grup prin stabilirea unui sentiment de identitate profesională, concomitent cu omogenizarea competențelor și practicilor. Organizarea într-o structură națională poate să fie mai eficientă pentru că statul caută în primul rând un purtător de cuvânt oficial al întregii profesii. De asemenea, aceasta poate fi mult mai eficientă și pentru profesie, permițându-i economii de scară în ceea ce privește comunicarea cu membrii săi, în special în cazul existenței unui număr redus de executori și în funcție de mărimea țării, în acest fel profesia putându-se adresa statului cu o voce unitară. Acesta este sistemul cel mai des întâlnit.

Profesia poate fi, de asemenea, organizată doar la nivel regional (**Austria**) sau local (**Marea Britanie – Irlanda de Nord**). Un grad scăzut de centralizare favorizează probabil prezența executorilor la nivel local. O astfel de proximitate face mai ușoară luarea în considerare a problemelor cu care se confruntă agenții de executare și, prin urmare, facilitează comunicarea acestor probleme mai departe. Este însă cu siguranță mai dificil de obținut o vedere de ansamblu a dificultăților întâmpinate de profesie.

Unele state membre nu fac o alegere între o organizare pur națională și una pur regională sau locală. Ele tind să aibă mai multe niveluri, fie într-o încercare de a combina avantajele acestor sisteme, fie din cauza numărului agenților executori, a structurii sau a dimensiunii statului (**Azerbaidjan**, **Belgia**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Polonia**, **Elveția**, **Ucraina**).

Tabelul 13.3 Organismele de organizare a profesiei de agent executor (Q 173)

State/entități	Organism național	Organism regional	Organism local	Profesie neorganizată
Albania	■			
Andorra				■
Armenia	■			
Austria		■		
Azerbaijan	■	■		
Belgium	■		■	
Bosnia and Herzegovina				■
Bulgaria	■			
Croatia				■
Cyprus	■			
Czech Republic	■			
Denmark				■
Estonia	■			
Finland	■			
France	■	■	■	
Georgia	■			
Germany	■	■		
Greece	■	■		
Hungary	■			
Iceland	■			
Ireland				■
Italy	■			
Latvia	■			
Lithuania	■			
Luxembourg	■			
Malta				■
Republic of Moldova	■			
Monaco				■
Montenegro				■
Netherlands	■			
Norway				■
Poland	■	■		
Portugal	■			
Romania	■			
Russian Federation	■			
Serbia	■			
Slovakia	■			
Slovenia	■			
Spain	■			
Sweden	■			
Switzerland	■	■	■	
The FYROMacedonia	■			
Turkey	■			
Ukraine	■	■	■	
UK-England and Wales				■
UK-Northern Ireland			■	
UK-Scotland	■			
Număr de țări	**35**	**8**	**5**	**10**
Israel				■

■ Da

Nu

Numărul agenților executori

În 2012, toate statele membre au raportat numărul agenților executori care activează pe teritoriul propriu. Aceste informații sunt prezentate în tabelul 13.4. În scopul de a crește comparabilitatea, statutul agenților executori din fiecare stat sau entitate este, de asemenea, indicat, împreună cu o curbă care reprezintă grafic evoluția numărului agenților executori între 2004 și 2012.

Tabelul 13.4 Numărul agenților executori în funcție de statut. Evoluția (acestui număr) în valoare absolută între 2004 și 2012 (întrebarea 170)

State/entități	Statut	2004	2006	2008	2010	2012
Albania	Statut mixt	114		114	180	182
Andorra	Statut public	5	5	6	NAP	NAP
Armenia	Statut mixt	225	249	281	349	393
Austria	Statut public	369	364	356	358	340
Azerbaidjan	Statut public	400	480	500	500	520
Belgia	Statut privat	525	534	534	530	553
Bosnia și Herțegovina	Statut public		142	124	115	124
Bulgaria	Statut mixt	255	399	385	379	374
Croația	Statut public				71	106
Cipru	Statut mixt	184	129	50	169	116
Republică Cehă	Statut mixt	553	539	539	484	398
Danemarca	Statut mixt		251			
Estonia	Statut privat	51	48	47	48	49
Finlanda	Statut public	758	735	734	736	719
Franța	Statut privat	3256	3281	3263	3237	3209
Georgia	Statut mixt	116	130	137	137	158
Germania	Statut mixt	4995	4920		5862	5596
Grecia	Statut mixt		2119	2108	2110	2110
Ungaria	Statut privat	193	197	197	183	198
Islanda	Statut mixt	26	24	24	24	24
Irlanda	Statut mixt	40	40	40	40	35
Italia	Statut public	5366	4609	3550	3365	3177
Letonia	Statut privat	114	137	97	116	102
Lituania	Statut privat	124	129	127	118	117
Luxemburg	Statut privat	19	19	19	19	19
Malta	Statut public	17	19	25	20	21
Republica Moldova	Statut privat	304	365	303	177	175
Monaco	Statut privat	2	2	2	2	2
Muntenegru	Statut public	26	44	51	54	54
Olanda	Statut privat	363	768	939	949	950
Norvegia	Statut public	355	362	356	330	330
Polonia	Statut privat	590	644	663	845	1066
Portugalia	Statut mixt	486	534	835	706	1097
România	Statut privat	333	385	440	504	876
Federația Rusă	Statut public	18625	24586	24468	23986	24244
Serbia	Statut mixt	NA	591	31	413	528
Slovacia	Statut privat	262	270	278	305	345
Slovenia	Statut privat	49	42	45	46	45
Spania	Statut mixt				4456	3559
Suedia	Statut public	1200	800	2321	2098	2127
Elveția	Statut mixt		1094	1489	1892	1740
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei	Statut privat		56	67	79	97
Turcia	Statut public	1113	1138	1932	2606	2558
Ucraina	Statut public	5661	7089		6357	6069
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor	Statut mixt	4000		2971	2915	2321
Marea Britanie - Irlanda de Nord	Statut public	15	15	16	16	58
Marea Britanie - Scoția	Statut mixt	200	200		25	172
Media		1315	1360	1231	1509	1490
Mediana		262	362	281	349	345
Minima		2	2	2	2	2
Maxima		18625	24586	24468	23986	24244
Israel	Statut privat					118

Figura 13.5 Numărul de executori per 100000 de locuitori în 2012 (Q1, Q170, Q171)

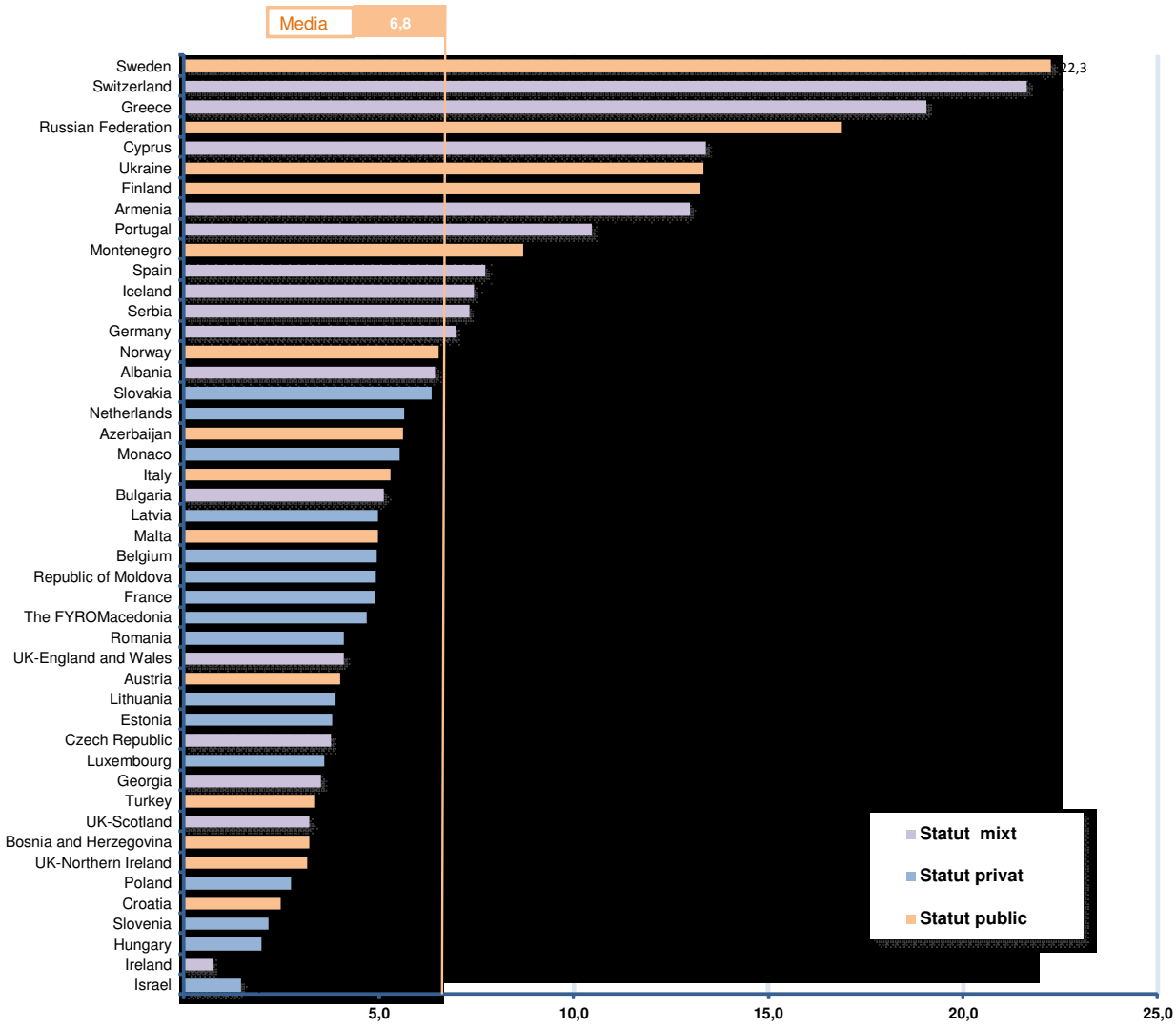

Evoluția numărului de executori judecătorești diferă foarte mult de la o țară la alta, iar această variație nu depinde de statutul lor (de executor privat, de executor public, sau care îmbină elemente din ambele categorii).

Comentarii:

Albania: numărul executorilor judecătorești a crescut ca urmare a implementării reformelor propuse de Ministerul Justiției pentru îmbunătățirea sistemului de executare a hotărârilor judecătorești prin înființarea Institutului pentru executarea privată a hotărârilor judecătorești.
Franța: numărul executorilor judecătorești a rămas relativ stabil în ultimii zece ani. Pe de altă parte, numărul de birouri pentru executorii judecătorești a scăzut în mod constant în aceeași perioadă, (aproximativ 2500 de birouri în 2002 în comparație cu aproximativ 1900 de birouri în 2012), ca urmare a reducerii numărului de posturi și a reorganizării executorilor judecătorești. functioning of the Institute of private bailiff service.
Republica Moldova: noua lege privind executorii judecătorești adoptată în 2010 a introdus un sistem de executare privat. Numărul agenților executori a scăzut considerabil de la 303 în 2008 la 175 în 2012.
Polonia: în prezent, Polonia încearcă să reducă durata procedurilor de executare desfășurate de executorii judecătorești. Aceste date nu sunt dezvăluite în rapoartele de evaluare CEPEJ pentru că statisticile referitoare la cazurile de executare includ doar cazurile provenite de la instanțe. Prin urmare, încercarea Ministerul Justiției de a reduce durata procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești va conduce probabil la o creștere a numărului de executori (o

cercetare întreprinsă de către Ministerul Justiției a arătat că o creștere a numărului de executori judecătorești ar rezolva problema). Rata mare de creștere este explicată de numărul inițial redus de executori judecătorești.
România: creșterea semnificativă a numărului de executori judecătorești între 2008 și 2012 (o creștere de aproape 100%) se datorează în principal transformării executorilor bancari în executori judecătorești în 2010.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: numărul total (2 321) include 378 de executori judecătorești de pe lângă judecătoriile regionale, 62 de agenți de executare, 299 de agenți de executare civili, 1 582 de executori judecătorești autorizați. Comparativ cu 2010, se poate observa o scădere constantă de aproape 20% a numărului de executori judecătorești. Această scădere îi include mai ales pe executorii judecătorești din sectorul public.
Federația Rusă: cifra raportată se referă la numărul de executori judecătorești angajați la sfârșitul anului 2012.
Elveția: variația este calculată pornind de la datele extrapolate de la 18 sau 19 cantoane, în funcție de anii luați în calcul, astfel:
2008: 1489 (extrapolare din datele provenind din 19 cantoane)
2010: 1892 (extrapolare din datele provenind din 18 cantoane)
Creșterea poate fi explicată prin faptul că agenții de executare din cadrul serviciilor de urmărire penală figurează în mod explicit în statistici numai începând din 2010; în anii precedenți, doar unele cantoane i-au inclus în statistici.
Turcia: numărul posturilor de agenți de executare a fost suplimentat pentru a satisface nevoile legate de volumul de lucru (aproximativ 13 milioane de dosare) și de lipsa personalului. Cifrele furnizate reflectă rata reală de creștere (34,89% în 2010). Situația s-a stabilizat în 2012.

Figura 13.6 Variația numărului de agenți executori între 2006 și 2012 (Q 170)

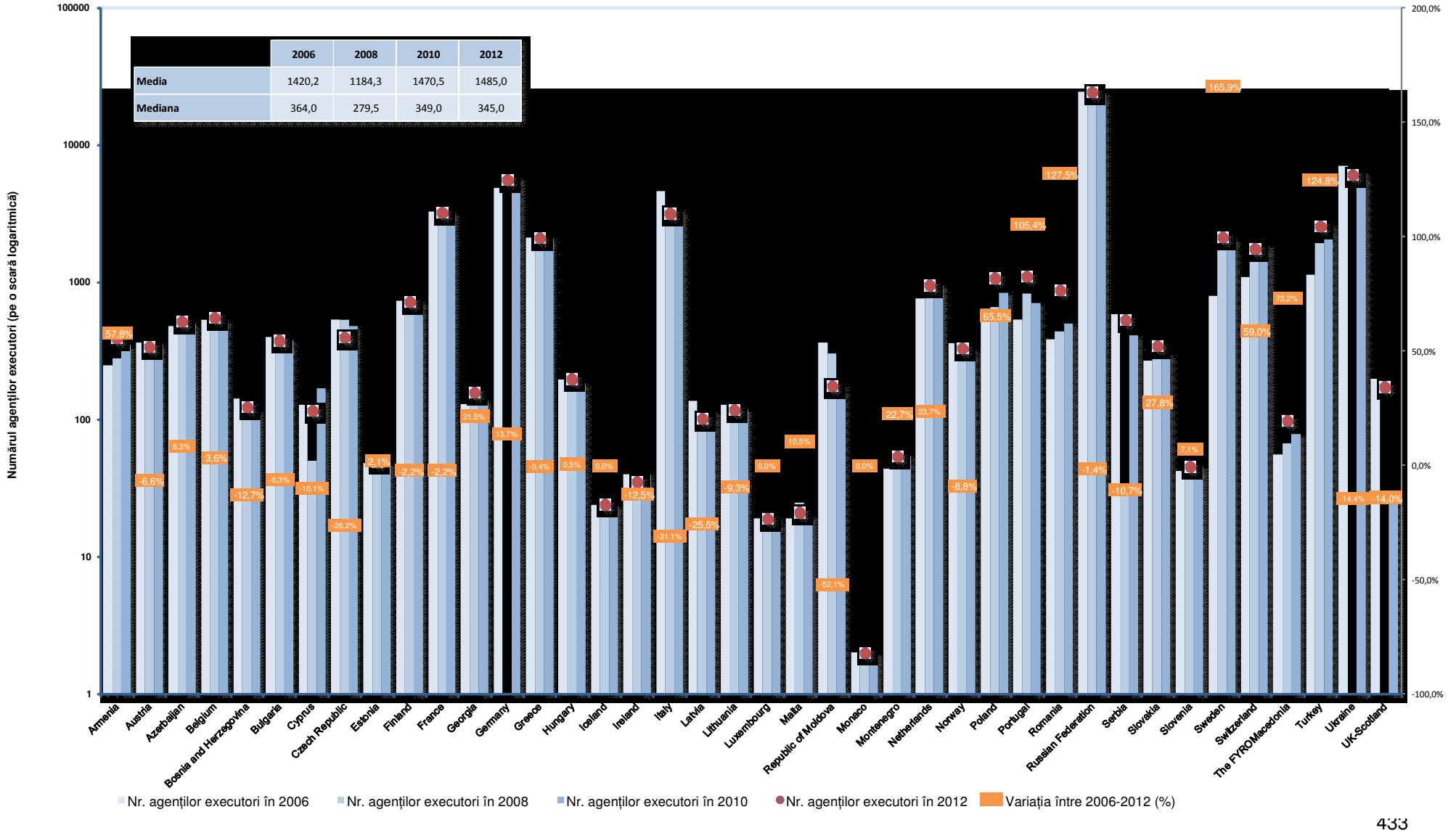

În 2012, 29 de state sau entități s-au încadrat sub media europeană (6,81 agenți de executare per 100000 de locuitori, cifră care a crescut de la 5,2 în 2010). Doar 9 state (**Portugalia**, **Armenia, Finlanda**, **Ucraina**, **Cipru**, **Federația Rusă**, **Grecia**, **Elveția** și **Suedia**) au avut mai mult de 10 de agenți de executare per 100000 de locuitori în 2012.

Luând în considerare doar statele în care agenții de executare sunt executori judecătorești care activează exclusiv într-un sistem de executare privat și statele sau entitățile în care executorii judecătorești activează exclusiv în cadrul unor instituții publice (statele sau entitățile în care există un sistem mixt fiind excluse), poate fi observată o corelație între statutul executorilor judecătorești și numărul acestora. În cazul mai multor state sau entități, s-a putut calcula numărul de executori în funcție de statutul lor. În figura 13.5, sunt prezentate trei grupuri de state sau entități: valoarea medie din grupul de "executori judecătorești cu statut public" (8 per 100000 de locuitori) este evident mai mare decât valoarea medie din grupul de "executori judecătorești cu statut privat" (4,3 per 100000 de locuitori), în timp ce valoarea medie din grupul statelor în care există un sistem mixt este cea mai mare (8,4 executori judecătorești per 100000 de locuitori).

Este interesant să comparăm aceste valori cu evaluarea din 2010. Valoarea medie a crescut ușor pentru executorii judecătorești cu statut privat (3,8 per 100000 de locuitori în 2010). Acest fapt poate fi parțial explicat prin creșterea numărului de executori în anumite țări (**Polonia**, **România**). Valoarea medie a crescut în mod semnificativ pentru executorii judecătorești cu statut public (6,2 per 100000 de locuitori în 2010). Creșterea de aproape 50% în statele sau entitățile care au un sistem mixt (5,7 executori judecătorești per 100000 de locuitori în 2010) poate părea surprinzătoare. Această creștere poate fi explicată prin schimbările aduse statutului executori judecătorești între 2010 și 2012. Datele din **Armenia**, **Marea Britanie – Scoția**, **Spania**, **Irlanda**, **Islanda** și **Serbia** au fost incluse în calculele referitoare la sectorul public în 2010. În datele din 2012, cele două țări care prezintă medii scăzute au schimbat domeniul în 2010: **Croația** (cu 1,6 executori judecătorești per 100000 de locuitori în 2010) apare astăzi în sectorul executorilor cu statut public, în timp ce **Olanda** (cu 5,7 executori judecătorești per 100000 de locuitori în 2010), apare astăzi în sectorul executorilor cu statut privat.

13.1.2 Eficiența sistemului de executare a hotărârilor judecătorești

Existența unor standarde de calitate

Figura 13.7 Standardele de calitate referitoare la activitatea profesională a agenților executori (Q 179)

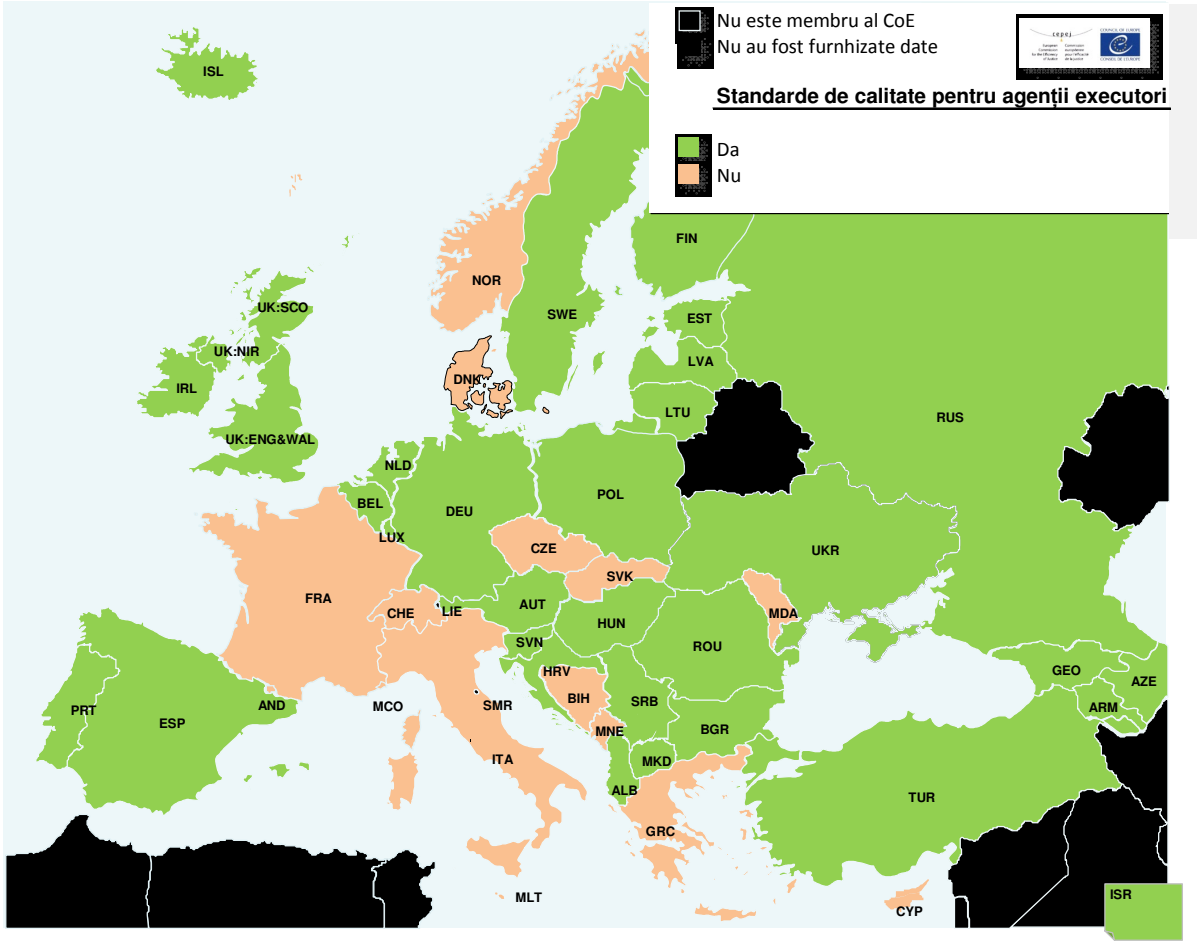

Standarde de calitate referitoare la activitatea profesională a agenților executori sunt adoptate în mai mult de jumătate dintre statele sau entitățile în care există astfel de agenți. În Europa, variația dintre datele din 2008 și 2012 arată o tendință clară de a adopta acest tip de standarde.

Existența unor standarde de calitate este o garanție importantă a executării hotărârilor judecătorești în condiții optime. Prin dezvoltarea acestor standarde, se asigură o mai mare eficiență a sistemului de executare a hotărârilor judecătorești și, prin urmare, respectarea principiului egalității în fața legii.[30] De exemplu, în **Germania**, acestea servesc scopului de a standardiza procedura de executare și de a asigura calitatea activității agenților executori. Există diferite tipuri de standarde de calitate:

- cele mai frecvente sunt codurile de etică, manualele de deontologie etc. (**Albania**, **Azerbaidjan**, **Belgia** etc.). Aceste standarde sunt, în majoritatea țărilor, destul de asemănătoare: de exemplu, în **Georgia**, criteriile de calitate utilizate sunt profesionalismul, buna reputație, competențele manageriale și abilitățile de comunicare conforme cu cerințele Codului de conduită.

– formularea anumitor standarde pornește de la analiza unor date statistice, colectate în prealabil și armonizate pentru a crește comparabilitatea. Aceste standarde pot constitui obiectul unei dezbateri cu agenții de executare. De exemplu, în **Finlanda**, există negocieri anuale între autoritățile de executare de la nivel local și Agenția națională pentru executarea hotărârilor judecătorești. Aceste negocieri sunt parte integrantă din așa-zisă metodă a "managementului prin rezultate". Standardele de calitate sunt definite în cursul negocierilor. Cele mai importante standarde utilizate se referă la durata procedurilor și la eficiența colectării anumitor taxe. Obiective pe

[30] Pentru standardele europene referitoare la executarea hotărârilor judecătorești, vezi CEPEJ, Ghidul pentru o mai bună implementare a Recomandării Consiliului Europei cu privire la executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ (2009) 11REV2).

termen lung definite în cursul negocierilor privesc, spre exemplu, reducerea numărului de datornici sau reducerea taxelor de colectare.

– în anumite state, cum ar fi **Polonia**, există atât standarde de calitate prevăzute de lege, cum este cazul standardelor procedurale (referitoare, spre exemplu, la durata procedurii de executare), cât și standarde etice (referitoare la profesionalism, competență, confidențialitate etc.), stabilite de organul special care are atribuții în elaborarea standardelor care mențin demnitatea profesiei.

– standardele din anumite state membre sunt mai puțin obișnuite și nu este evident că acestea pot fi încadrate în mod legitim în categoria standardelor de calitate ce privesc executarea hotărârilor judecătorești. De exemplu, standardele aplicate în **Armenia** sunt standardele din domeniul sănătății.

– anumite standarde se bazează pe propunerea făcută de CEPEJ statelor membre privind standardele de calitate ale activității agenților executori[31] (de exemplu, standardele din **Portugalia**).

Pare să existe o corelație între statutul agenților executori (statutul de executor public sau privat) și existența unor standarde de calitate. În statele sau entitățile în care executarea hotărârilor judecătorești este încredințată funcționarilor publici, nu există diferențe majore între agenți de executare care au obligația de a se conforma anumitor standarde și agenți care nu au o astfel de obligație. În statele în care agenții de executare au un statut exclusiv privat, numărul standardelor de calitate adoptate a fost întotdeauna sensibil mai mare. Într-adevăr, începând cu anul 2010, numărul statelor care au adoptat standarde de calitate a crescut.

[31] Vezi CEPEJ, Ghidul pentru o mai bună implementare a Recomandării Consiliului Europei cu privire la executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ (2009) 11REV2).

Autoritățile responsabile pentru supravegherea sau controlul activității agenților executori

Tabelul 13.8 Autoritatea responsabilă pentru supravegherea și controlul activității agenților executori (Q 178)

State/entități	Organism profesional	Judecătorul	Ministerul Justiției	Procurorul public	Altele
Albania			■		
Andorra		■			
Armenia			■		
Austria	■				
Azerbaijan		■	■		
Belgium	■	■		■	
Bosnia and Herzegovina		■			
Bulgaria	■	■	■		
Croatia		■			
Cyprus					■
Czech Republic	■	■	■		
Denmark					■
Estonia	■		■		
Finland					■
France	■	■	■	■	
Georgia			■		■
Germany					■
Greece		■	■	■	
Hungary	■	■	■		
Iceland			■		
Ireland		■			
Italy			■		
Latvia	■	■	■		
Lithuania	■	■	■		
Luxembourg	■	■		■	
Malta					■
Republic of Moldova	■		■		
Monaco		■		■	
Montenegro		■			
Netherlands	■		■		■
Norway					■
Poland	■	■	■		
Portugal			■		■
Romania	■	■	■		
Russian Federation			■		■
Serbia	■		■		
Slovakia			■		
Slovenia	■		■		■
Spain			■		
Sweden					■
Switzerland		■	■		
The FYROMacedonia	■	■	■		
Turkey		■	■	■	
Ukraine			■		
UK-England and Wales	■	■	■		
UK-Northern Ireland					■
UK-Scotland	■				
Număr de țări	19	22	29	6	13
Israel	■		■		

■ Da

Nu

Supravegherea activității agenților executori constă în procesul prin care o autoritate face observații asupra metodelor de lucru ale acestora (privind probleme de planificare, lipsa de curtoazie etc.); este vorba despre o formă simplificată de control care nu implică examinarea efectivă a unei plângeri, dar al cărei scop este acela de a garanta buna administrare a justiției. Controlul activităților înseamnă controlul legalității acțiunilor întreprinse de către agenții de executare.

Supravegherea și controlul activității agenților executori sunt aproape întotdeauna sistematice.

În materie civilă, procurorii sunt responsabili pentru supravegherea și controlul activității agenților executori în 6 state, dar aceștia nu reprezintă niciodată singurul organ responsabil. În toate cazurile, sarcina de supraveghere și control îi revine atât procurorului, cât și unui judecător. În plus, această responsabilitate este împărțită și cu ordinul profesional de resort (**Belgia**, **Franța**, **Luxemburg**) sau cu Ministerul Justiției (**Franța**, **Grecia**, **Turcia**).

Însăși existența unei asociații profesionale duce la presupunerea că aceasta reprezintă un instrument al statutului prin care se realizează supravegherea și controlul agenților executori. Într-adevăr, 19 state sau entități au desemnat o asociație profesională ca autoritate competentă. Acesta poate părea un procent scăzut în raport cu numărul mare al statelor sau entităților membre în care există o asociație profesională (37 de state). Pare să existe o corelație între numărul asociațiilor profesionale care au atribuții privind supravegherea și controlul agenților executori și statutul executorilor: este mult mai probabil ca o astfel de asociație profesională să fie autoritatea competentă în ceea ce supravegherea și controlul atunci când agenții de executare au un statut privat.

În 29 de state sau entități, Ministerul Justiției este însărcinat cu supravegherea activității agenților executori. Acesta este cazul mai ales în statele în care agenții de executare sunt executori judecătorești care activează în cadrul unei instituții publice (14 state din 29). 22 de state sau entități (prin comparație cu 14 în raportul anterior) au decis să încredințeze judecătorilor responsabilitatea de a supravegherea și a controla activitățile agenților executori.

În practică, controlul activității agenților executori se realizează adesea printr-o analiză a datelor statistice sau prin inspecții. În **Portugalia**, a fost înființată o comisie specială (Comisia pentru eficiența procedurilor de executare) în anul 2009: obiectivul a fost acela de a crea un sistem de monitorizare a executării și de a aduna informații utile pentru emiterea de recomandări cu privire la eficiența sistemului și la formarea profesională a agenților executori.

Plângerile împotriva agenților executori

Tabelul 13.9 Standardele de calitate și motivele care stau la baza plângerilor referitoare la procedurile de executare (Q179, Q183)

State/entități	Standarde de calitate la nivel național	Motivul plângerilor							
		Ne-executarea hot. jud.	Ne-executarea hot. jud. împotriva aut. publice	Lipsa informațiilor	Durata excesivă	Practici nelegale	Supraveghere insuficientă	Cost excesiv	Altele
Albania									
Andorra									
Armenia									
Austria									
Azerbaidjan									
Belgia									
Bosnia și Herțegovina									
Bulgaria									
Croația									
Cipru									
Republică Cehă									
Danemarca									
Estonia									
Finlanda									
Franța									
Georgia									
Germania									
Grecia									
Ungaria									
Islanda									
Irlanda									
Italia									
Letonia									
Lituania									
Luxemburg									
Malta									
Republica Moldova									
Monaco									
Muntenegru									
Olanda									
Norvegia									
Polonia									
Portugalia									
România									
Federația Rusă									
Serbia									
Slovacia									
Slovenia									
Spania									
Suedia									
Elveția									
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei									
Turcia									
Ucraina									
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor									
Marea Britanie - Irlanda de Nord									
Marea Britanie - Scoția									
Numărul de țări	32	13	6	12	34	14	5	17	10
Israel									

Da
Nu

„Durata excesivă a procedurilor de executare” este motivul principal al plângerilor în statele membre (în 34 de state sau entități). Această cifră a rămas constantă față de anul 2010. Al doilea cel mai frecvent motiv al plângerilor se referă la „costurile excesive legate de procedurile de executare”; 17 state sau entități au declarat că se confruntă cu această problemă (în comparație cu 20 de state în 2010). Comparativ cu anul 2010, în 2012 s-a înregistrat o ușoară scădere a numărului de plângeri privind "practicile ilegale" (14 în 2012 în comparație cu 17 în 2010) și „neexecutarea hotărârilor judecătorești” (13 în 2012 în comparație cu 14 în 2010). Pe de altă parte, există o ușoară creștere a numărului de plângeri care se încadrează în următoarele categorii: „lipsa de informații” (12 în 2012 în comparație cu 10 în 2010), „altele” (10 în 2012 în comparație cu 7 în 2010), „neexecutarea hotărârilor judecătorești împotriva unor autorități publice” (6 în 2012 în comparație cu 5 în 2010) și „supravegherea necorespunzătoare” (5 în 2012 în comparație cu 4 în 2010).

Analizarea numărului de plângeri în raport cu existența standardelor de calitate prezintă, de asemenea, interes (a se vedea figura 13.10).

Figura 13.10 Motivele raportate de state sau entități pentru plângerile referitoare la procedurile de executare în raport cu prezenta - sau absența - standardelor de calitate (Q179, Q183)

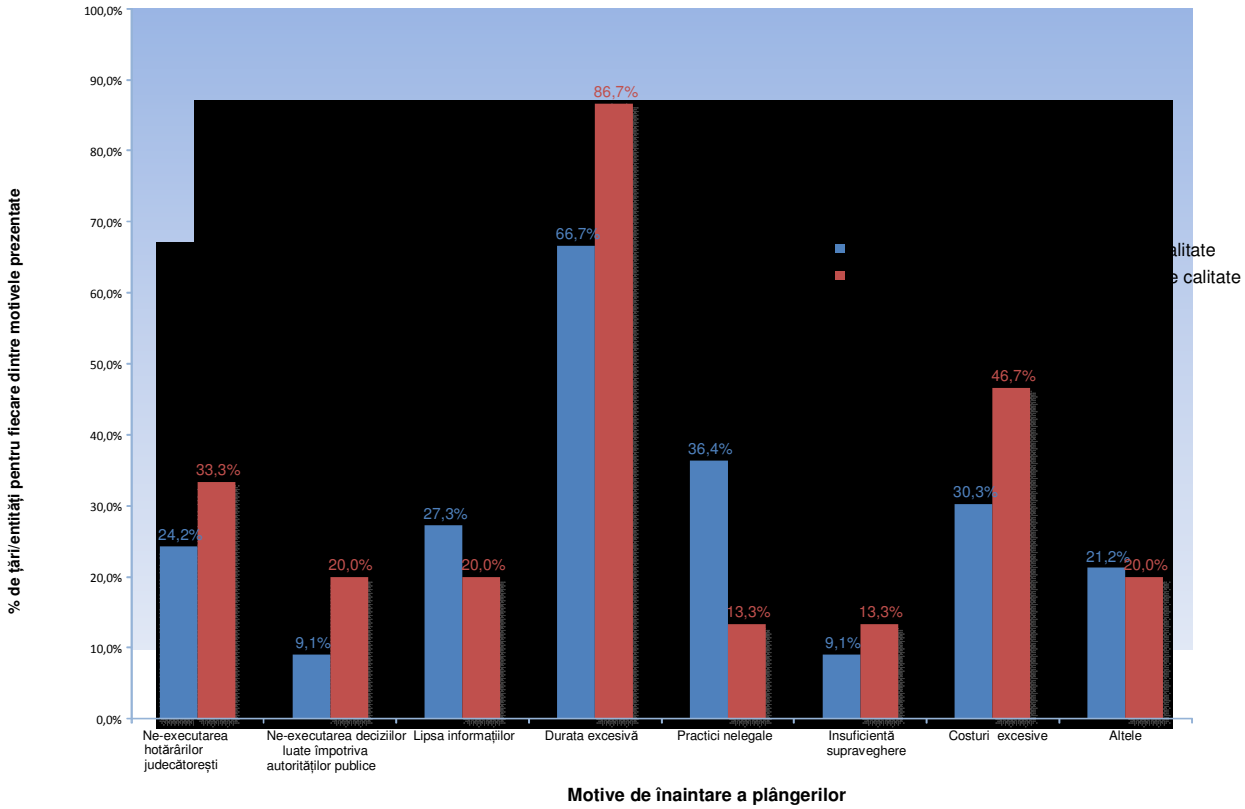

Absența standardelor de calitate este corelată cu o creștere a numărului de plângeri în cinci din cele opt categorii care se referă la motivele invocate pentru plângeri: neexecutarea hotărârilor judecătorești, neexecutarea hotărârilor judecătorești împotriva unor autorități publice, durata excesivă a procedurilor de executare, supravegherea necorespunzătoare și costurile excesive legate de procedurile de executare.

Se poate observa că lipsa unor standarde de calitate nu are un impact asupra numărului de plângeri pentru practici ilegale. Acest lucru poate fi explicat prin aceea că existența unor standarde de calitate poate ajuta la identificarea unui anumit tip de comportament inacceptabil, a cărui existență s-ar reflecta într-un număr mai mare de plângeri.

Putem remarca că, în statele în care există standarde de calitate, ierarhia motivelor care stau cel mai adesea la baza plângerilor este următoarea: 1) durata excesivă a procedurilor de executare, 2) practicile ilegale, 3) costurile excesive legate de procedurile de executare. În statele în care nu există standarde de calitate, ierarhia motivelor care stau cel mai adesea la baza plângerilor este diferită: 1) durata excesivă a procedurilor de executare, 2) costurile excesive legate de procedurile de executare, 3) neexecutarea hotărârilor judecătorești.

Proceduri şi sancţiuni disciplinare

Numărul de plângeri depuse împotriva agenţilor executori pare a fi un indicator util. Totuşi, o astfel de analiză trebuie privită cu rezerve din două motive. În primul rând, numărul de plângeri este mai mare într-o oarecare măsură datorită unor proceduri care nu au nimic de-a face cu abaterile disciplinare (proceduri care vizează însuşi principiul executării hotărârilor judecătoreşti sau principiul care legitimează decizia instanţei, sau proceduri prin care se cere amânarea executării şi a plăţii cheltuielilor de executare). În al doilea rând, procedurile disciplinare şi eficienţa sistemului de executare nu sunt sinonime: numărul mai mare sau mai mic de proceduri - incluzând o comparaţie, în termeni relativi, cu numărul de agenţi de executare activi – nu trebuie în nici un caz să fie interpretat ca o dovadă a incompetenţei sau a lipsei de onestitate din partea agenţilor executori, având în vedere că numărul de proceduri iniţiate ar putea la fel de bine să fie un indiciu al unei societăţi mai predispuse către litigii sau, pur şi simplu, al unei atitudini mai zeloase şi mai stricte din partea autorităţilor disciplinare.

Merită să facem o comparaţie între procedurile pentru încălcarea eticii profesionale şi pentru neadecvare profesională şi existenţa unor standarde de calitate. Proporţia statelor în care există astfel de proceduri este mai mare între statele membre în care există standarde de calitate. Aceste constatări nu sunt surprinzătoare: standardele de calitate ajută la definirea conceptelor fundamentale (cum ar fi cel de etică profesională sau de neadecvare profesională) şi pot fi utilizate pentru a justifica o procedură atunci când obiectivul nu este atins.

Tabelul 13.11 Numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva agenților executori în 2012 (Q 187)

State/entități	Total	Încălcarea eticii profesionale	Inadecvare profesională	Comiterea unei infracțiuni	Altele
Albania	7		6	1	
Andorra	0	0	0	0	0
Armenia	17				
Austria	0	0	0	0	0
Azerbaijan	41	12	27	2	0
Belgium	64			0	0
Bosnia and Herzegovina	5	0	5	0	0
Bulgaria	19				19
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic	33	3	30		
Denmark					
Estonia	3	2	1	0	0
Finland	251				251
France					
Georgia	86				86
Germany					
Greece	20	0	15	5	0
Hungary	12		10	2	
Iceland					
Ireland					
Italy	33	11	0	22	0
Latvia	4		4		
Lithuania	11	1	10	0	0
Luxembourg	1	1			
Malta					
Republic of Moldova	169	169	0	0	0
Monaco	0	0	0	0	0
Montenegro	0	0	0	0	0
Netherlands	1049				
Norway					
Poland					
Portugal	255			22	35
Romania	3	1	1	1	0
Russian Federation	21427				8864
Serbia	3	3			
Slovakia	41	0	41		0
Slovenia	17	2	15	0	0
Spain	13	10	3		
Sweden	5	4	0	1	0
Switzerland	5	0	4	1	0
The FYROMacedonia	11	0	11	0	0
Turkey	2886				
Ukraine	8884				
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Media	1040	10	8	3	402
Mediana	15	1	4	0	0
Minima	0	0	0	0	0
Maxima	21427	169	41	22	8864
Israel	68				

Figura 13.12 Numărul de proceduri disciplinare inițiate împotriva agenților executori per 100 de agenți în 2012 (Q170, Q187)

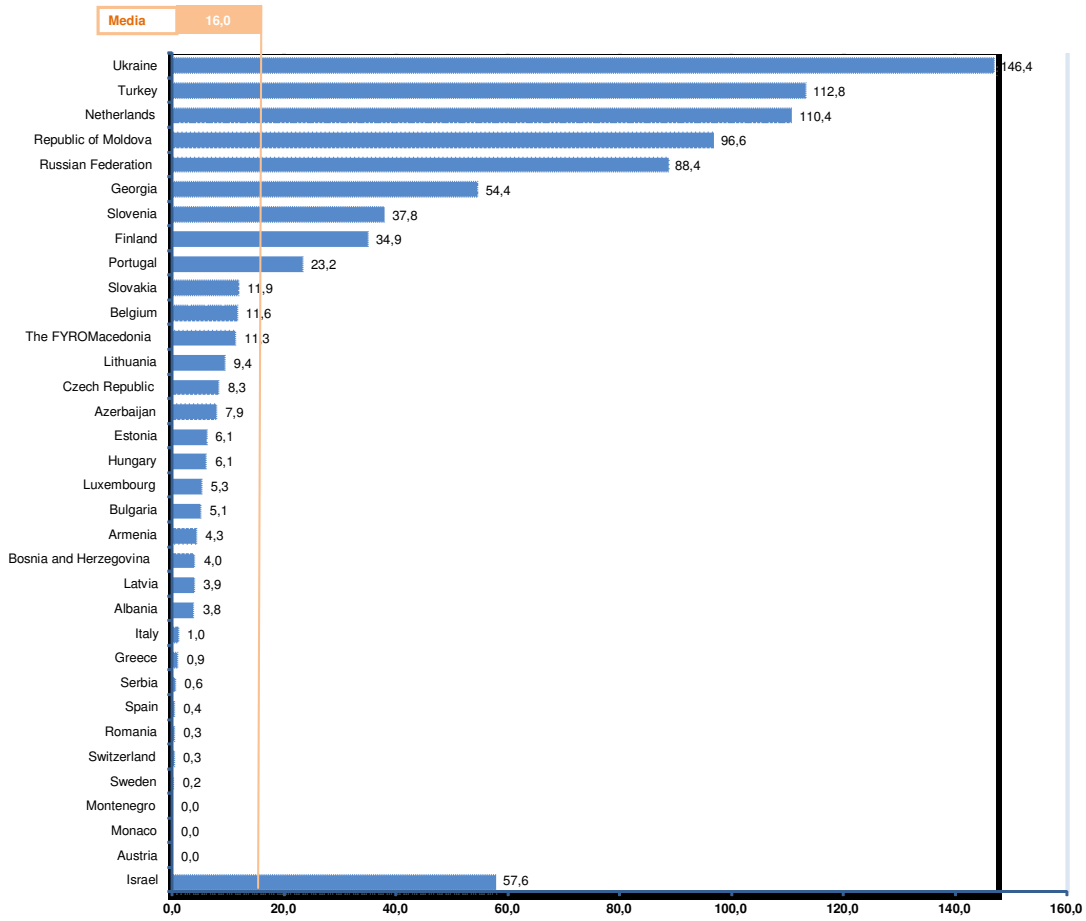

Numărul de măsuri disciplinare împotriva agenților executori nu poate fi considerat un indicator sigur al eficienței sistemului de executare. Același lucru este valabil și pentru numărul de proceduri disciplinare inițiate. Numărul mare de măsuri disciplinare dintr-un anumit stat – incluzând numărul acestora în raport cu numărul de agenți de executare activi – ar putea la fel de bine să reflecte predispoziția unei societăți către litigii sau o atitudine mai riguroasă.

Luând în considerare cele 35 de state sau entități care au fost în măsură să furnizeze informații cu privire la sancțiunile pronunțate, mustrarea pare a fi sancțiunea cea mai frecventă în 9 dintre acestea; a doua cea mai frecventă sancțiune este amenda (7 state: **Albania**, **Bulgaria**, **Republica Cehă**, **Grecia**, **Ungaria**, **Republica Moldova** și **Slovacia**); acestea sunt urmate de suspendări și de eliberarea din funcţie. Cinci state (**Finlanda**, **Georgia**, **Lituania**, **Federația Rusă** și **Turcia**) au raportat alte tipuri de măsuri disciplinare ca fiind cele mai frecvente.

Tabelul 13.13 Numărul de sancțiuni pronunțate împotriva agenților executori în 2012 (Q 188)

State/entități	Total	Mustrare	Suspendare	Excludere	Amendă	Altele
Albania	**7**		1		6	
Andorra	**0**	0	0	0	0	0
Armenia	**16**	11		5		
Austria	**1**	0	0	0	0	1
Azerbaijan	**41**	25	4	8		4
Belgium	**1**	1	0	0	0	
Bosnia and Herzegovina	**5**	5	0	0	0	0
Bulgaria	**14**		2		8	4
Croatia						
Cyprus						
Czech Republic	**25**	4	0	0	12	9
Denmark						
Estonia	**2**	1	0	0	1	0
Finland	**33**	1	0	0	0	32
France						
Georgia	**37**	9			1	27
Germany						
Greece	**20**	0	0	5	15	0
Hungary	**12**	3	3	1	5	0
Iceland						
Ireland						
Italy	**37**	13	16	3	5	0
Latvia	**4**	2				2
Lithuania	**7**	3	0	0	0	4
Luxembourg	**1**	0	1	0	0	0
Malta						
Republic of Moldova	**23**	3	1	4	12	3
Monaco	**0**	0	0	0	0	0
Montenegro	**0**	0	0	0	0	0
Netherlands	**30**	28	0	2	0	0
Norway						
Poland						
Portugal	**18**	3	2	6	3	4
Romania	**3**	0	1	2	0	0
Russian Federation	**14055**	2994	0	99	0	10962
Serbia	**0**					
Slovakia	**25**	10	0	3	12	0
Slovenia	**16**	12	0	0	4	0
Spain	**10**	2	7			1
Sweden	**5**	4	0	0	0	1
Switzerland	**2**	0	0	1	0	1
The FYROMacedonia	**5**	1	0	0	4	
Turkey	**262**	58		17	41	146
Ukraine	**18**	11				7
UK-England and Wales						
UK-Northern Ireland						
UK-Scotland						
Media	**433**	103	1	6	5	386
Mediana	**11**	3	0	0	1	1
Minima	**0**	0	0	0	0	0
Maxima	**14055**	2994	16	99	41	10962
Israel	**5**	0	5	0	0	0

Figura 13.14 Numărul de sancțiuni pronunțate împotriva executorilor per 100 de agenți în 2012 (Q170, Q188)

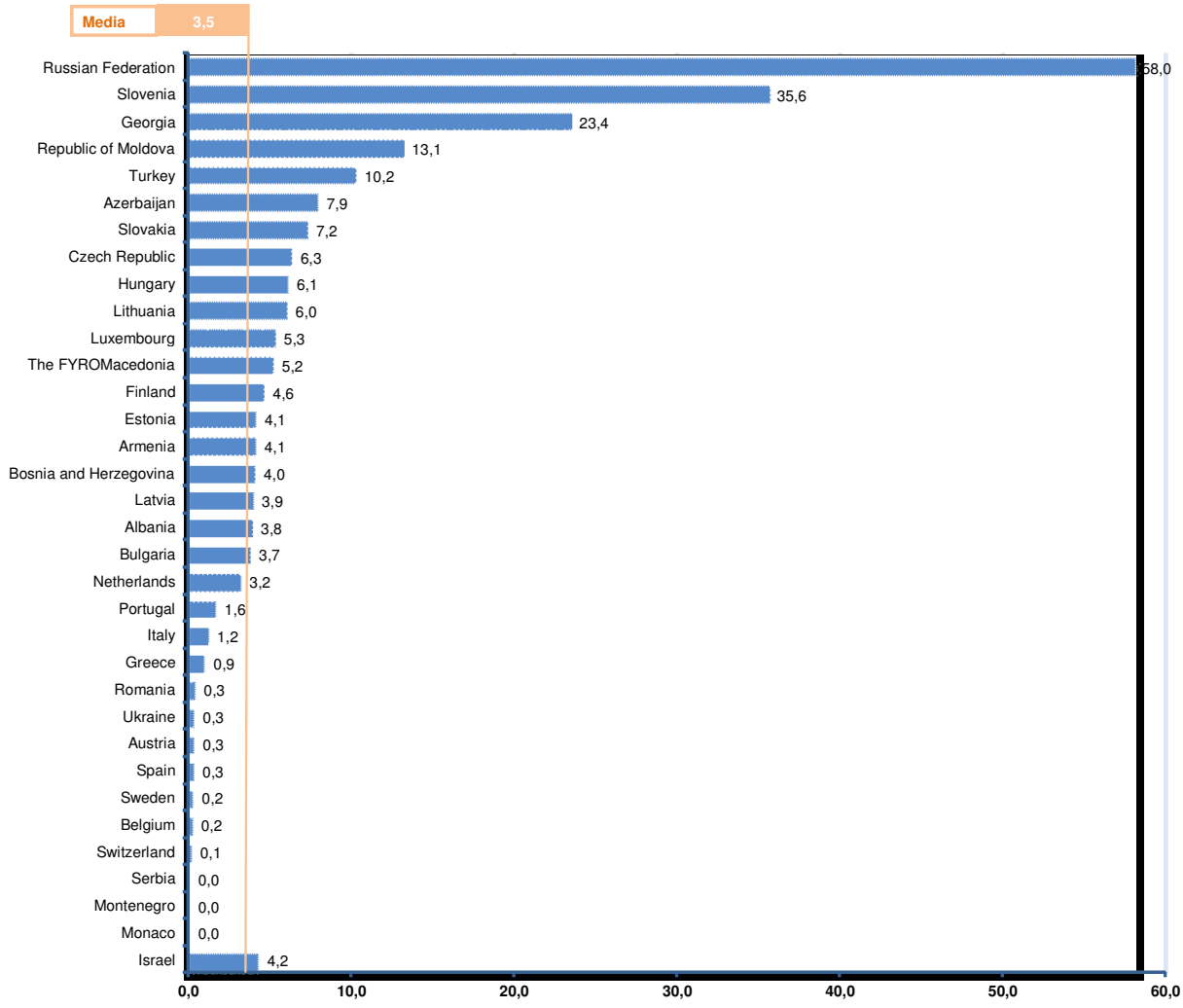

13.1.3 Eficiența procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești

Eficiența procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești este evaluată conform unor criterii care iau în considerare sistemele de monitorizare a executării, durata necesară pentru executare și costurile legate de procedura de executare.

Sisteme de monitorizare a executării hotărârilor judecătorești

32 de state sau entități au un sistem de monitorizare a procedurilor de executare și aproape jumătate dintre ele au un sistem de monitorizare a executării hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice (cele mai multe au sisteme de monitorizare bazate pe date statistice și pe efectuarea de inspecții, vezi mai sus). În anumite state sau entități (15), există mecanisme specifice pentru executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice. Merită să facem o comparație între aceste mecanisme și sistemele de monitorizare a executării: în 13 state sau entități nu există nici mecanisme specifice pentru executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice, nici sisteme de monitorizare a executării; în

13 state există atât un mecanism specific pentru executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice, cât și un sistem de monitorizare a executării; în 20 de state sau entități nu există un mecanism specific pentru executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice, dar există un sistem de monitorizare a executării; în 2 state există un mecanism specific pentru executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice, dar nu există nici un sistem de monitorizare a executării (**Grecia** și **România**).

Tabelul 13.15 Mecanisme specifice pentru executarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva unor autorități publice și sisteme de monitorizare a executării (Q181, Q182)

States/entities	Mecanisme specifice pentru executarea hotăr. judecătorești împ. autorităților publice	Sisteme pentru monitorizarea executării silite
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaijan		
Belgium		
Bosnia and Herzegovina		
Bulgaria		
Croatia		
Cyprus		
Czech Republic		
Denmark		
Estonia		
Finland		
France		
Georgia		
Germany		
Greece		
Hungary		
Iceland		
Ireland		
Italy		
Latvia		
Lithuania		
Luxembourg		
Malta		
Republic of Moldova		
Monaco		
Montenegro		
Netherlands		
Norway		
Poland		
Portugal		
Romania		
Russian Federation		
Serbia		
Slovakia		
Slovenia		
Spain		
Sweden		
Switzerland		
The FYROMacedonia		
Turkey		
Ukraine		
UK-England and Wales		
UK-Northern Ireland		
UK-Scotland		
Numărul de țări	15	32
Israel		

	Da
	Nu

Termenele de notificare

Intervalul de timp necesar punerii în aplicare a hotărârilor judecătorești este dificil de prevăzut deoarece, în anumite state sau entități, executarea hotărârilor depinde nu numai de măsurile luate de către creditor, ci și de solvența debitorului. Cu toate acestea, termenul de notificare, a cărui durată depinde și de forma sa procedurală, poate fi comunicat în practică fie prin intermediul unui agent executor fie, într-o formă simplificată, prin scrisoare recomandată. Prin urmare, termenul poate depinde de conștiinciozitatea agentului de executare sau de funcționarea mai mult sau mai puțin adecvată a serviciului poștal. Fiecare stat sau entitate folosește drept indicator de eficiență în asemenea situații o evaluare a termenului mediu necesar, considerându-se că faptul că partea dintr-un litigiu care a obținut o hotărâre poată să o vadă notificată și aplicată în timp util servește credibilității justiției.

Tabelul 13.16 Termenul estimat pentru comunicarea referitoare la o hotărâre judecătorească de recuperare a unei datorii a unei persoane care locuiește în orașul în care instanța are competență (Q 186)

State/entități	Între 1 și 5 zile	Între 6 și 10 zile	Între 11 și 30 zile	Peste 30 zile
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Da	19	10	6	1
Nu	17	26	30	35
Datele nu sunt disponibile (NA)	9	9	9	9
Nu este cazul (NAP)	2	2	2	2
Israel				

Dintre cele 37 de state sau entități care au furnizat informații, 29 au declarat că decizia de executare poate fi adusă la cunoștința părții vizate într-un termen de 1 până la 10 zile. Doar **Grecia** a declarat că este nevoie de mai mult de 30 de zile pentru înștiințarea părții vizate. Comparativ cu anul 2010, 5 state au redus termenele de notificare: **Croația**, **Letonia**, **Lituania**, **Olanda** și **Serbia**. Două state (**Bulgaria** și **Grecia**) au declarat că aceste termene au crescut.

Costurile de executare

În probleme care nu sunt de natură penală este în general în atribuția creditorului să estimeze partea din

costul de punere în aplicare a unei decizii referitoare la costurile de executare. Din 47 de state sau entități, 3 au răspuns că utilizatorii (procedurii de executare) nu pot stabili cu ușurință care urmează să fie onorariile agenților executori (**Andora**, **Bosnia și Herțegovina** și **Muntenegru**).

Tabelul 13.17 Taxe de executare silită (Q174, Q175, Q176)

State/entități	Transparența taxelor de executare silită pentru justițiabili	Taxele de executare silită pot fi liber negociate	Taxele de executare silită sunt reglementate prin lege
Albania			
Andorra			
Armenia			
Austria			
Azerbaijan			
Belgium			
Bosnia and Herzegovina			
Bulgaria			
Croatia			
Cyprus			
Czech Republic			
Denmark			
Estonia			
Finland			
France			
Georgia			
Germany			
Greece			
Hungary			
Iceland			
Ireland			
Italy			
Latvia			
Lithuania			
Luxembourg			
Malta			
Republic of Moldova			
Monaco			
Montenegro			
Netherlands			
Norway			
Poland			
Portugal			
Romania			
Russian Federation			
Serbia			
Slovakia			
Slovenia			
Spain			
Sweden			
Switzerland			
The FYROMacedonia			
Turkey			
Ukraine			
UK-England and Wales			
UK-Northern Ireland			
UK-Scotland			
Numărul de țări	44	3	44
Israel			

Da
Nu

Costurile de punere în aplicare a unei hotărâri judecătorești sunt alcătuite din cheltuielile de executare *stricto sensu* (costul procedurilor de judecată) și din onorariul agentului de executare, care poate depinde – atunci când există – de rezultatul obținut. În întrebările 174 și 175, statele au fost rugate să precizeze dacă aceste onorarii sunt reglementate prin lege sau sunt negociate liber între agentul de executare și creditor. În aproape toate statele (45), costurile procedurale sunt strict reglementate de către stat. Numai **Irlanda**,

Olanda și **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** au indicat că taxele sunt negociate în mod liber, dar chiar și în aceste cazuri întâlnim, în realitate, o situație intermediară: costurile de executare sunt reglementate în principal prin lege; cu toate acestea, ele pot fi și negociate. Această întrebare este foarte importantă deoarece, indiferent dacă activează în sisteme private sau mixte, agenții de executare sunt plătiți, în întregime sau parțial, prin onorarii de executare sau prin prime rezultate din acestea. Trebuie să se observe și că onorariile care pot fi negociate în mod liber trebuie să fie doar cele ale creditorului: taxele din sarcina debitorilor trebuie să fie stabilite prin lege.

Atunci când costurile procedurilor sunt reglementate de către stat, acest lucru permite o supraveghere eficientă a costului actului de justiție, dar nu face posibilă și verificarea promptitudinii punerii în aplicare a acestuia. Prin urmare, această situație duce adesea la posibilitatea depunerii unei plângeri împotriva agentului de executare și/sau la dispunerea de către judecător a plății unor cheltuieli nejustificate de către agentul de executare.

13.2 Executarea hotărârilor judecătorești în materie penală

CEPEJ a exclus în mod deliberat din evaluarea sistemelor de justiție sistemul penitenciar, din moment ce acesta este evaluat de alte organisme ale Consiliului Europei (de exemplu, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) sau Consiliul pentru Cooperare Penologică (PC-CP)[32]). Prin urmare, acest capitol se limitează la luarea în considerare a unor date legate în mod direct de funcționarea instanțelor.

Executarea hotărârilor judecătorești în materie penală este, în aproape toate statele membre, încredințată unor autorități publice. Cu toate acestea, există diferențe semnificative între state cu privire la autoritățile competente.

În 25 de state, executarea este încredințată unui judecător cu atribuții speciale referitoare la punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești în materie penală. Mai pot interveni și alte organe în afara judecătorilor: procurorii (**Albania**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Italia**, **Lituania**, **Luxemburg**, **Monaco**, **Olanda**, **Polonia** și **Turcia**), serviciul penitenciar și serviciul de probațiune (34 de state sau entități), poliția (**Cipru** , **Irlanda**, **Malta**, **Norvegia**, **Suedia**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord**), un organism specializat din cadrul Ministerului Justiției (**Finlanda**, **Serbia**, **Slovenia**) sau un executor judecătoresc (**Albania**, **Spania** (în cazuri excepționale), **Franța**, **Georgia**, **Letonia**, **Federația Rusă**).
.

[32] AEBI MF, DELGRANDE N., Statistici penale anuale ale Consiliul Europei: Studiul din 2009 (111 p., Consiliul Europei, 2011).

Tabelul 13.18 Autoritatea responsabilă pentru executarea hotărârilor judecătorești în materie penală (Q 189)

State/entități	Judecătorul	Procurorul	Penitenciarele și serviciul de probațiune	Altă autoritate
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Număr de țări	25	11	34	18
Israel				

	Da
	Nu

Trebuie remarcat că numai 15 state sau entități au efectuat studii privind eficiența colectării de amenzi. În toate aceste state, amenzile sunt impuse de o instanță penală: **Azerbaidjan**, **Belgia**, **Estonia**, **Finlanda**, **Franța**, **Irlanda**, **Olanda**, **Polonia**, **Irlanda**, **România**, **Federația Rusă**, **Suedia**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**, **Marea Britanie – Irlanda de Nord** și **Marea Britanie – Scoția**. În statele în care amenzile nu sunt impuse de un judecător, nu exista studii pe această temă. În cazul în care există astfel de studii, ele sunt cel mai adesea efectuate anual. **Irlanda** și **Marea Britanie – Scoția** au raportat o rată de recuperare între 80% și 100% (foarte ridicată) pentru amenzile recuperate de instanțele penale. În **Estonia**, **Franța**, **Olanda**, **Polonia**, **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie – Irlanda de Nord** rata de recuperare raportată este între 50% și 79% (moderată). Nici o țară nu a raportat o rată de recuperare scăzută (mai mică decât 50%).

Tabelul 13.19 Evaluarea ratelor de recuperare a amenzilor stabilite de o instanță penală prin studii de profil (Q190, Q191)

State/entități	Studii care să evalueze ratele de recuperare a amenzilor penale	80-100%	50-79%	Sub 50%	Nu există estimări
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaijan					
Belgium					
Bosnia and Herzegovina					
Bulgaria					
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic					
Denmark					
Estonia					
Finland					
France					
Georgia					
Germany					
Greece					
Hungary					
Iceland					
Ireland					
Italy					
Latvia					
Lithuania					
Luxembourg					
Malta					
Republic of Moldova					
Monaco					
Montenegro					
Netherlands					
Norway					
Poland					
Portugal					
Romania					
Russian Federation					
Serbia					
Slovakia					
Slovenia					
Spain					
Sweden					
Switzerland					
The FYROMacedonia					
Turkey					
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Numărul de țări	14	2	6	0	6
Israel					

Da
Nu

13.3 Tendințe și concluzii

Organizarea profesiei, eficiența serviciilor de executare și eficiența măsurilor de executare contribuie deopotrivă la executarea efectivă a hotărârilor judecătorești. Conform articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, acesta este un indicator relevant al administrării echitabile a justiției.

Începând din anul 2004, numărul total al agenților executori a fost în continuă creștere.

Statutul agenților executori în domeniul dreptului civil variază mult în diferitele state sau entități membre. Judecătorii pot juca un rol în procedura de executare, dar, în majoritatea cazurilor, rolul lor este limitat la supravegherea unor astfel de proceduri. Cu toate acestea, începând din 2006 se poate observa o tendință clară: numărul țărilor în care există numai agenți de executare care au un statut de funcționari publici este în scădere, în timp ce numărul țărilor în care agenții de executare sunt angajați ai unor societăți private (sau în care există un sistem mixt) este în continuă creștere.

Este esențial ca agenții de executare să poată beneficia de programe de formare profesională adecvate. Astfel, se poate observa că numărul țărilor în care există programe de formare profesională inițială (distincte de programele de "formare continuă la locul de muncă" de care beneficiază deja agenții de executare care profesează) a crescut din 2008. Este clar că examenele de admitere și programele de formare profesională inițială devin standardele europene în domeniul executării. Pentru ca agenții de executare să aibă calificările necesare pentru aplicarea procedurilor de executare în mod eficient și rezonabil, protejând în același timp drepturile și libertățile fundamentale ale indivizilor, este esențial ca standardele mai sus amintite să fie respectate.

În Europa, variația dintre datele din 2008 și din 2012 arată o tendință clară de a adopta standarde de calitate pentru activitatea agenților executori în statele membre.

Este lesne de înțeles de ce controlul activității de executare a hotărârilor judecătorești are în vedere nu numai respectarea procedurilor de executare prevăzute de lege, ci și corectitudinea măsurilor adoptate de către agenții de executare. În acest scop, Standardele Europene ale CEPEJ privind executarea hotărârilor judecătorești[33] sunt acum unanim recunoscute ca punct de referință în rândul practicienilor dreptului.

[33] CEPEJ, Ghidul pentru o mai bună implementare a Recomandării Consiliului Europei cu privire la executarea hotărârilor judecătorești (CEPEJ (2009) 11REV2).

Capitolul 14. Notarii

Notarul este acel funcționar ministerial căruia i-a fost încredințată de către autoritatea publică salvgardarea liberei exprimări a consimțământului și protejarea intereselor legitime ale persoanei. Semnarea de către notar conferă autenticitate actelor juridice. Notarii au însă și îndatoriri care depășesc simpla autentificare a actelor; în fapt, le revine adesea rolul de a consilia cetățenii cu privire la diferitele opțiuni disponibile în ceea ce privește acceptarea anumitor acte și a consecințelor juridice ale acestora.

În calitatea sa de garant al securității și conformității juridice, notarul are un rol important de jucat în ceea ce privește limitarea litigiilor între părți. Astfel, el/ea este un actor major în cadrul justiției preventive.

Notarul este în general responsabil cu elaborarea și primirea de înscrisuri juridice, cu legalizarea semnăturilor și a declarațiilor, cu oferirea de dovezi, cu asigurarea conformității cu legea a documentelor și, în unele state sau entități, cu emiterea de citații și executarea hotărârilor judecătorești.

14.1 Statut, număr și funcții

Există numeroase birouri notariale în statele membre. Din cele 47 de state sau entități respondente, numai **Serbia** a raportat că profesia de notar nu este încă o profesie separată în cadrul sistemului său juridic, însă o reformă a notariatelor, adoptată în 2011, va intra în vigoare la 1 septembrie 2014.

În cele mai multe state sau entități (28), notarii sunt angajați în sectorul privat. De cele mai multe ori, exercitarea profesiei este reglementată de către autoritățile publice (27), ceea ce înseamnă că notarii practică o profesie independentă, însă supravegheată de o autoritate publică. În unele țări nu există însă niciun control din partea autorităților publice, cum este cazul în **Suedia** și în **Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor**. Al doilea cel mai comun statut al notarilor (întâlnit în 11 state sau entități), este cel (de funcționar) public.

Având în vedere aceste aspecte, este important să se facă o distincție între notarii latini și „notarii publici”, care nu au aceleași competențe. Notarii latini sunt funcționari publici care sunt însărcinați de către autoritățile statului să autentifice înscrisurile juridice. Ei își practică profesia ca profesie liberală în state cum ar fi **Belgia**, **Franța** sau **Luxemburg**. Notarii publici, la rândul lor, sunt funcționari care nu sunt autorizați să autentifice înscrisuri juridice, ci doar să legalizeze semnături.[34]

În **Danemarca**, funcția de notar este o funcție ce face parte integrată din judecătorii. În **Islanda**, cei 24 de comisari districtuali acționează și ca *notarius publicus* (notari publici). În **Bosnia și Herțegovina**, **Estonia**, **Georgia**, **Grecia**, **Ungaria** și **Slovacia** notarii sunt numiți direct de către ministrul justiției. În **Federația Rusă** există atât notari angajați în birouri notariale publice, cât și notari privați.

[34] Noțiunea de autentificare a actelor juridice este specifică sistemului latin.

Tabelul 14.1 Statutul notarilor (Q 193)

State/entități	Specialiști privați (fără control din partea autorităților publice	Specialiști privați aflați sub autoritatea (controlul) autorităților publice	Agenți publici	Altele
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaidjan				
Belgia				
Bosnia și Herțegovina				
Bulgaria				
Croația				
Cipru				
Republică Cehă				
Danemarca				
Estonia				
Finlanda				
Franța				
Georgia				
Germania				
Grecia				
Ungaria				
Islanda				
Irlanda				
Italia				
Letonia				
Lituania				
Luxemburg				
Malta				
Republica Moldova				
Monaco				
Muntenegru				
Olanda				
Norvegia				
Polonia				
Portugalia				
România				
Federația Rusă				
Serbia				
Slovacia				
Slovenia				
Spania				
Suedia				
Elveția				
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei				
Turcia				
Ucraina				
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor				
Marea Britanie - Irlanda de Nord				
Marea Britanie - Scoția				
Da	3	27	12	6
Nu	24	10	20	21
Nu există date (NA)	3	3	2	1
Nu se aplică (NAP)	17	7	13	19
Israel				

	Da
	Nu
	Nu există date (NA)
	Nu se aplică (NAP)

Tabelul 14.2 Statutul și numărul notarilor în 2010 și 2012 (Q193). Evoluția între 2010 și 2012 (în procente)

State/entități	Specialiști privați (fără (control din partea autorităților publice)		Specialiști privați plasați sub autoritatea (controlul) autorităților publice		Agenți publici		Altă situație		Numărul total		Evoluția 2010-2012
	2010	2012	2010	2012	2010	2012	2010	2012	2010	2012	
Albania			320	443					320	443	38,44%
Andorra				4						4	NC
Armenia			79	92					79	92	16,46%
Austria*			491						491	492	0,20%
Azerbaijan			3	82	149	84			152	166	9,21%
Belgium					1231	1471			1231	1471	19,50%
Bosnia and Herzegovina			173	176					173	176	1,73%
Bulgaria							647	615	647	615	-4,95%
Croatia			308	322					308	322	4,55%
Cyprus											NC
Czech Republic			450	448					450	448	-0,44%
Denmark											NC
Estonia			97	95					97	95	-2,06%
Finland					136	136			136	136	0,00%
France			9147	9501					9147	9501	3,87%
Georgia			207	247					207	247	19,32%
Germany					7934	7560			7934	7560	-4,71%
Greece											NC
Hungary			315	315					315	315	0,00%
Iceland											NC
Ireland			196	219					196	219	11,73%
Italy			4750	4750					4750	4750	0,00%
Latvia					125	125			125	125	0,00%
Lithuania			264	268					264	268	1,52%
Luxembourg					36	36			36	36	0,00%
Malta						320				320	NC
Republic of Moldova			276	307					276	307	11,23%
Monaco			3	3					3	3	0,00%
Montenegro			34	44					34	44	29,41%
Netherlands			3347	3206					3347	3206	-4,21%
Norway					68	68			68	68	0,00%
Poland							2188	2348	2188	2348	7,31%
Portugal			381	370	65	72			446	442	-0,90%
Romania			2191	2476					2191	2476	13,01%
Russian Federation			7357	7712	55			28	7412	7740	4,43%
Serbia											NC
Slovakia			335	339					335	339	1,19%
Slovenia			93	93					93	93	0,00%
Spain							2986	2955	2986	2955	-1,04%
Sweden	127	195							127	195	53,54%
Switzerland			1952	2004	670	675			2622	2679	2,17%
The FYROMacedonia			171	178					171	178	4,09%
Turkey			1694	1771					1694	1771	4,55%
Ukraine			5466	5684	1368	1198			6834	6882	0,70%
UK-England and Wales	845	858							845	858	1,54%
UK-Northern Ireland				29						29	NC
UK-Scotland								8000		8000	NC
Media	486	527	1485	1471	1076	1068	1940	2789	1546	1629	
Mediana	486	527	315	311	136	136	2188	2348	318	321	
Minima	127	195	3	3	36	36	647	28	3	3	
Maxima	845	858	9147	9501	7934	7560	2986	8000	9147	9501	
Israel											

* Aceste categorii nu se aplică Austriei, unde este disponibilă numai o valoare totală

Comentarii:

Azerbaidjan: creșterea numărului de birouri notariale private rezultă din tendința notarilor publici de a adopta statutul notarilor privați.
Belgia: numărul total de notari în 2012 (1471) îi include pe notarii titulari, notarii parteneri și notarii supleanți.
Bulgaria: există 647 de posturi de notar disponibile, dar numai 619 sunt de fapt ocupate.
Germania: datele sunt din 1 ianuarie 2013.
Olanda: în numărul de 3206 de notari sunt incluși 1807 de notari juniori. Numărul acestora din urmă a scăzut din cauza numărului în scădere de înscrisuri ipotecare și imobiliare.
Norvegia: pentru calcularea numărului de notarilor publici s-au luat în considerare și 66 de judecătorii locale, Oficiul Șefului Poliției din Finnmark-est și Oficiul Guvernatorului Local din Svalbard. Totuși, nu au fost incluse ambasadele și consulatele norvegiene din străinătate și nici anumite funcții publice care posedă o autoritate notarială limitată.
Suedia: creșterea substanțială a numărului de notari se datorează faptului că, din 195 de notari, 71 sunt notari supleanți care nu au fost incluși în datele din 2010.

Elveția: în multe cantoane, este posibilă cumularea profesiilor de notar și de avocat. Datele provin doar din 24 de cantoane.
Federația Rusă: categoria "altele" se referă la notarii de stat, aflați sub autoritatea Ministerului Justiției al Federației Ruse.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: la 1 aprilie 2013, numărul de notari fost 812.
Marea Britanie – Scoția: numărul mare de notari se datorează faptului că unii avocați, membri ai Baroului Scoției, au fost numiți în funcții atât de notari cât și de avocați. Nu există nicio distincție clară între aceste două profesii, ceea ce explică numărul mare de notari (circa 8000).

Evoluția numărului total de notari între 2010 și 2012 este stabilă (2,3%)[35], iar numărul acestora în multe state și entități variază într-un interval situat între - 5% și + 5%. Numărul total de notari a crescut în 23 de state sau entități, a scăzut în 7 state sau entități și a rămas stabil în alte 8 state. Se poate observa o creștere semnificativă (de mai mult de 10%) în **Albania**, **Armenia**, **Belgia**, **Georgia**, **Irlanda**, **Republica Moldova**, **Muntenegru** și **România**, însă nu există nicio scădere semnificativă (de mai mult de 10%). Creșterea observată în cazul **Suediei** poate fi explicată prin faptul că în datele din 2012 a fost luat în considerare și numărul de notari supleanți, ceea ce nu se întâmplase în datele din 2010.

Figura 14.3 Numărul de notari per 100000 de locuitori în 2012 (Q 193)

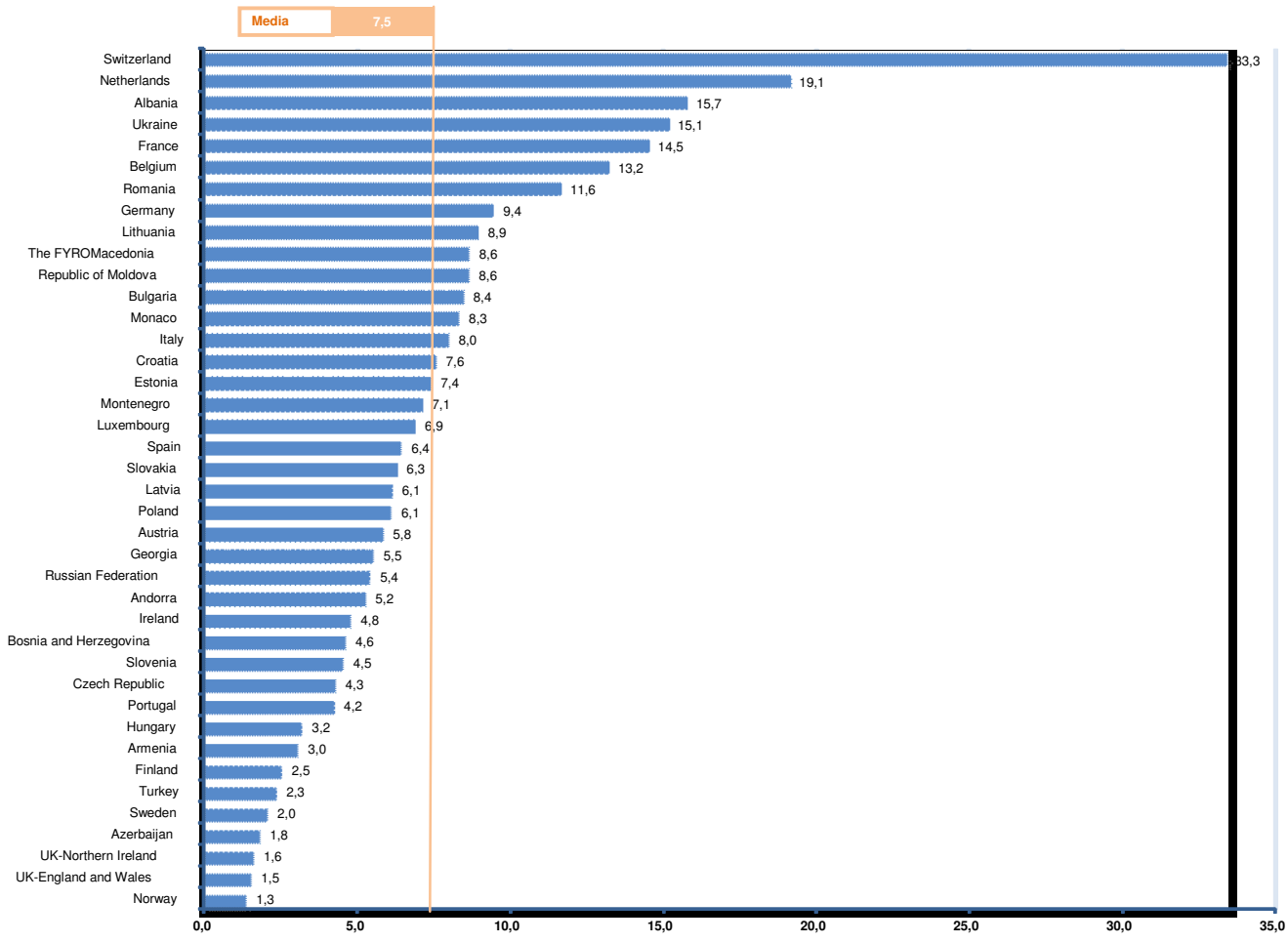

Având în vedere că în Europa statutul și rolul notarilor sunt foarte diferite, nu sunt relevante comparațiile între statele membre. De exemplu, numărul foarte mare de notari din **Elveția** se datorează faptului că în multe cantoane avocații pot cumula funcțiile lor cu cele ale notarilor, la fel ca în **Malta** și în **Marea Britanie – Scoția**. Pentru a avea o imagine coerentă a situației notarilor, s-a decis ca aceste două țări să nu fie incluse

[35] Pentru calcularea acestei cifre au fost luate în considerare coloanele cu numărul total de notari din 2010 și 2012 (tabelul 14.2). Numărul total al notarilor în 2010, pe de o parte, s-a adunat cu numărul total al notarilor în 2012, pe de altă parte, doar atunci când au fost disponibile date pentru ambii ani (de exemplu, în ceea ce privește Andora nu au fost incluse datele din 2012). Formula matematică folosită în acest caz este: .

în grafic. Raportul lor este de 75,9 notari per 100000 de locuitori în **Malta** și 150,6 în **Marea Britanie – Scoția**.

Mai mult decât atât, în cazul fiecărui stat membru trebuie să se țină cont de statutul notarului (tabelul 14.1) și de funcțiile acestuia (tabelul 14.4), înainte de a stabili vreo corelație cu numărul de notari activi.

Tabelul 14.4 Funcții ale notarilor – număr de state/entități (Q 194)

State/entități	Procedură civilă	Consiliere juridică	Autentificarea de acte juridice și certificate	Altele
Albania				
Andorra				
Armenia				
Austria				
Azerbaijan				
Belgium				
Bosnia and Herzegovina				
Bulgaria				
Croatia				
Cyprus				
Czech Republic				
Denmark				
Estonia				
Finland				
France				
Georgia				
Germany				
Greece				
Hungary				
Iceland				
Ireland				
Italy				
Latvia				
Lithuania				
Luxembourg				
Malta				
Republic of Moldova				
Monaco				
Montenegro				
Netherlands				
Norway				
Poland				
Portugal				
Romania				
Russian Federation				
Serbia				
Slovakia				
Slovenia				
Spain				
Sweden				
Switzerland				
The FYROMacedonia				
Turkey				
Ukraine				
UK-England and Wales				
UK-Northern Ireland				
UK-Scotland				
Nr. de țări	27	30	45	32
Israel				

Da
Nu

Ca și în alte sectoare, funcțiile notarilor diferă considerabil în funcție de diferitele state sau entități analizate. În mod evident, principalul serviciu oferit de către notari este autentificarea înscrisurilor juridice (în aproape toate statele europene). Doar **Israel** a arătat însă că datoria notarului este limitată la autentificarea înscrisurilor juridice și a certificatelor.

În mai mult de jumătate dintre state sau entități (30) notarii pot oferi și consiliere juridică. 27 de state sau entități încredințează notarilor și atribuții în cadrul proceselor civile. 32 dintre statele sau entitățile respondente declară, de asemenea, că există și „alte" funcții care pot fi efectuate de notari. De exemplu, notarii pot adesea primi bani și alte obiecte spre depozitare, în scopul de a le livra unor terțe părți (**Estonia**, **Ungaria**, **Republica Moldova**, **Muntenegru**, **România**, **Federația Rusă**, **Slovenia**, **Turcia**, **Ucraina**). În câteva state sau entități, notarii se pot ocupa de plângeri cu privire la facturi, cecuri, bilete la ordin și cambii (**Finlanda**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Norvegia**, **România**, **Slovenia**, **Turcia** și **Ucraina**). În alte state sau entități, notarii pot fi executori testamentari, administratori ai averilor (**Bulgaria**, **Franța**, **Olanda**) sau administratori judiciari în cadrul procedurilor de faliment și concordat (**Republica Cehă**). Ei oferă diverse servicii în domeniul tranzacțiilor imobiliare și în cel al serviciilor de afaceri destinate mediului corporatist (**Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Danemarca**, **Franța**, **Germania**, **Grecia**, **Olanda**) și efectuează diferite activități comerciale (în special în **Spania** și **Elveția**). Notarii pot fi, de asemenea, responsabili de autentificarea căsătoriilor și a parteneriatelor civile (**Franța**, **Ungaria**, **Olanda**), precum și de pronunțarea divorțurilor (**Estonia**, **Ungaria**, **Letonia**, **România**). În **Belgia**, **Bosnia și Herțegovina** și **Olanda**, notarii dețin monopolul organizării vânzărilor publice de bunuri, chirii și ipoteci. Notarul public angajat într-o registratură locală se ocupă de legalizarea notarială a semnăturilor și a copiilor după certificate, ca și de autentificarea de *curriculum vitae* și a unor situații de fapt (**Finlanda**, **Polonia**, **Portugalia**, **Spania**). În plus, ei se ocupă de deschiderea și închiderea de seifuri, precum și de monitorizarea loteriilor (**Finlanda**, **Suedia**, **Olanda**). Uneori, ei pot să fie cei care împart sumele obținute din vânzări făcute în cadrul unor proceduri de executare (**Bosnia și Herțegovina**) sau să fie responsabili de mediere și arbitraj (**Georgia**, **Germania**, **Slovacia**, **Olanda**). Li se pot atribui și anumite sarcini specifice, cum ar fi traducerea sau stocarea documentelor oficiale, precum este cazul în **Grecia**, **Ungaria**, **Lituania**, **România**, **Federația Rusă** sau **Ucraina**. În **Italia**, notarii primesc foarte adesea sarcini din partea instanțelor în cauze ce au ca obiect licitații imobiliare, stocuri, precum și distribuirea activelor persoanelor decedate.

În mai multe țări, autentificarea actelor se poate realiza electronic (**Austria**, **Azerbaidjan**, **Estonia**, **Franța**). În **Austria**, notarii joacă un rol major în ceea ce privește procesul de e-guvernare, în special în domeniul arhivelor electronice. În **Estonia** și **Franța**, înscrisurile juridice complet dematerializate sunt stocate într-o arhivă electronică centralizată.

14.2 Supravegherea și controlul profesiei de notar

Controlul și supravegherea notarilor sunt adesea împărțite între mai multe organisme. Una dintre principalele autorități care supraveghează și controlează notarii în statele europene este Ministerul Justiției (în 31 de state sau entități). Pentru mai mult de jumătate dintre state sau entități (24), acest rol se încredințează unor organisme profesionale. În o treime din state (15), supravegherea este încredințată judecătorilor. Rolul procurorilor și "altor autorități" în supraveghere este relativ limitat.

Unele state au menționat că supravegherea și controlul sunt efectuate în mod regulat și, ocazional, ca urmare a unei plângeri. În **Cipru**, acest rol aparține Ministerului de Interne.

În mai multe țări în care profesia de notar este supravegheată de către Ministerul Justiției, persoanele fizice pot contesta înscrisurile notariale în instanțele de drept comun (în special în **Franța**, **Republica Moldova**, **Federația Rusă**).

Tabelul 14.5 Autoritatea însărcinată cu supravegherea și controlul notarilor în 2012 (Q 196)

State/entități	Organism profesional	Judecătorul	Ministerul Justiției	Procurorul	Altele
Albania					
Andorra					
Armenia					
Austria					
Azerbaijan					
Belgium					
Bosnia and Herzegovina					
Bulgaria					
Croatia					
Cyprus					
Czech Republic					
Denmark					
Estonia					
Finland					
France					
Georgia					
Germany					
Greece					
Hungary					
Iceland					
Ireland					
Italy					
Latvia					
Lithuania					
Luxembourg					
Malta					
Republic of Moldova					
Monaco					
Montenegro					
Netherlands					
Norway					
Poland					
Portugal					
Romania					
Russian Federation					
Serbia					
Slovakia					
Slovenia					
Spain					
Sweden					
Switzerland					
The FYROMacedonia					
Turkey					
Ukraine					
UK-England and Wales					
UK-Northern Ireland					
UK-Scotland					
Nr of țări	25	16	30	8	15
Israel					

	Da
	Nu

Comentarii:

Danemarca: președintele de instanță are o responsabilitate generală pentru buna funcționare a respectivei instanțe.

Finlanda: în probleme cu caracter general administrarea notarilor publici se află în sarcina Ministerului de Interne, însă în probleme cu caracter juridic ea îi revine Ministerului Justiției. Autoritățile sunt, de asemenea, supravegheate de Cancelarul Justiției și de Avocatul Poporului din Parlament.
Germania: supravegherea notarilor se efectuează de către administrațiile juridice ale landurilor și de către președinții instanțelor din Curțile Regionale Superioare și ai Curților Regionale care le sunt subordonate.
Irlanda: Prim-Judecătorul numește notarii publici.
Italia: Camera Notarilor locală (aproximativ câte una pentru fiecare curte civilă locală de primă instanță) are atribuții de inspecție și dreptul de a iniția proceduri disciplinare. Notarii sunt, de asemenea, supuși supravegherii de către procurorii din instanțele locale de fond.
Letonia: notarii autorizați sunt supravegheați de către instanțele locale din districtul în care își au sediul. De la intrarea în vigoare a legii notarilor la 1 februarie 2011, competența Consiliului Leton al Notarilor Autorizați a fost extinsă la menținerea registrului notarilor și la depozitarea cărților.
Luxemburg: responsabil pentru legalitatea formală a înscrisurilor notariale este Departamentul pentru Registrul de Terenuri și Proprietăți.
Malta: Curtea Notarială de Revizuire supraveghează notarii, Arhivele Notariale și Registrul Public.
Monaco: notarii sunt sub autoritatea Comisiei de Control a Studiilor Notariale.
Olanda: notarii și notarii stagiari se află sub autoritatea comisiilor disciplinare (care acoperă aceleași zone geografice ca și districtele judiciare). „Financieel Toezicht Bureau", care este în esență o comisie disciplinară, verifică și investighează situația financiară și administrarea birourile notariale.
Portugalia: notarii sunt sub administrarea Ministerului Justiției și a Ordinul Notarilor.
România: Consiliul Uniunii Naționale a Notarilor Publici asigură supravegherea notarilor.
Slovenia: Ministerul Justiției și Camera Notarilor supraveghează notarii. Categoria "altele" se referă la Președintele Înaltei Curți, care este văzut ca acționând nu în calitatea sa de judecător, ci de responsabil cu supravegherea legalității operaționale a birourilor notariale. Președintele Curții acționează în jurisdicția în care se află sediul biroului notarial.
Spania: notarii aparțin asociațiilor profesionale de profil («colegios notariales»), care le supraveghează activitățile.
Suedia: Consiliul de Administrație Județean deține un control limitat asupra notarilor, în sensul în care Consiliul poate demite notari.
Turcia: Ministrul Justiției și Uniunea Națională a Notarilor asigură supravegherea notarilor.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor: The Faculty Office, în numele Arhiepiscopului de Canterbury, conduce admiterea în și reglementarea profesiei de notar, sub îndrumarea unui "Master of the Faculties".
Marea Britanie – Irlanda de Nord: Colegiul Notarilor asigură supravegherea notarilor.

14.3 Tendințe și concluzii

Birourile notariale sunt larg răspândite în statele membre, deși funcțiile și statutul notarilor variază considerabil de la un stat la altul.

Notari au un statut (de funcționar) public, dar tendința la nivel european este de a se îndrepta către un statut privat mai reglementat, de angajați din domeniul privat autorizați și supravegheați de către autoritatea publică.

În Europa numărul de notari a rămas stabil între 2010 și 2012.

Controlul și supravegherea notarilor sunt adesea împărțite între mai multe organisme. Dintre aceste organisme, Ministerul Justiției este una dintre principalele autorități care supraveghează și controlează notarii în statele europene. În majoritatea țărilor unde există un organism profesional care se ocupă de supravegherea notarilor, acesta este Camera Notarilor, ca în **Croația**, **Ungaria**, **Slovacia**, „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**".

În multe dintre state notarii se află în avangarda oferirii de servicii de procesare electronică, ca în **Austria**, **Azerbaidjan**, **Franța**, **Georgia**, **Slovacia**, **Slovenia**.

Capitolul 15. Experții judiciari

Acest capitol se referă la *experți judiciari*, ceea ce înseamnă experți autorizați sau acreditați de către o instanță sau o altă autoritate pentru a oferi administrației judiciare expertiza lor.

Având în vedere importanța experților judiciari în multe cazuri, CEPEJ a decis să prezinte acest subiect într-un capitol separat. Rolul experților contribuie la îmbunătățirea eficienței judiciare prin furnizarea judecătorilor unor răspunsuri clare și fundamentate la probleme specifice și complexe pe care sunt chemați să le evalueze. Metoda de implementare și monitorizarea expertizei în adversarial condiționează, de asemenea, calitatea și întârzierea deciziilor.

Nu există nici consens, nici standarde europene referitoare la ceea înseamnă un expert judiciar. Este adevărat că, în 1959, Convenția Europeană privind asistența reciprocă în materie penală a a abordat asemenea probleme sub formă de scrisori rogatorii pentru audierea experților, convocarea experților, dar această parte a documentului este scurtă și limitată la chestiuni penale. Ca parte a grupului de lucru CEPEJ privind calitatea justiției (CEPEJ-GT-QUAL), această problemă este abordată. Studiul a definit expertiza judiciară ca o „măsură de anchetă însărcinată unui tehnician prin, sau cu aprobarea, unei instanțe sau autorități de urmărire penală sau judecătorească, în scopul de a contribui la soluționarea judiciară a litigiilor prezente sau viitoare prin invocarea unor elemente tehnice sau factuale. Un expert judiciar este un tehnician (medic, instalator, arhitect, laborator medical, etc), numit de către judecător pentru a efectua această măsură de anchetă." (extras din punctul 1 al recomandărilor din Lucrările Simpozionului privind Expertiza Judiciară, recomandări." Bruxelles, 16 martie 2012)

15.1 Diferite tipuri de experți judiciari

Diferite tipuri de experți judiciari, ale căror misiuni sunt de o mare varietate, există în statele membre ale Consiliului Europei, și în special:

• Experții tehnici: își aplică cunoștințele lor științifice și tehnice asupra unor probleme factuale la dispoziția instanței.
• Martori-experți: sunt solicitați de părți pentru a-și aduce expertiza în sprijinul argumentelor lor, în primul rând în sistemele de drept cutumiar.
• Experți juridici: ar putea fi consultați de către judecător pe probleme juridice specifice sau ar putea fi solicitați pentru a sprijini judecătorul în pregătirea lucrărilor judiciare (nu iau parte la decizie).

Tabelul 15.1 Misiunea experților în procedurile judiciare (Q202)

State/entități	„Martori experți" care sunt solicitați de către părți să contribuie cu expertiza lor pt a le sprijini argumentația	„Experți tehnici" care își pun cunoștințele lor tehnice și științifice asupra chestiunilor de fapt la dispoziția instanței	„Experți în drept" care pot fi consultați de către judecător pe marginea unor chestiuni de drept sprijină judecătorul în pregătirea activității judiciare (nu iau parte la luarea deciziei)
Albania			
Andorra			
Armenia			
Austria			
Azerbaidjan			
Belgia			
Bosnia și Herțegovina			
Bulgaria			
Croația			
Cipru			
Republică Cehă			
Danemarca			
Estonia			
Finlanda			
Franța			
Georgia			
Germania			
Grecia			
Ungaria			
Islanda			
Irlanda			
Italia			
Letonia			
Lituania			
Luxemburg			
Malta			
Republica Moldova			
Monaco			
Muntenegru			
Olanda			
Norvegia			
Polonia			
Portugalia			
România			
Federația Rusă			
Serbia			
Slovacia			
Slovenia			
Spania			
Suedia			
Elveția			
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei			
Turcia			
Ucraina			
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor			
Marea Britanie - Irlanda de Nord			
Marea Britanie - Scoția			
Numărul de țări	**32**	**44**	**10**
Israel			

	Da
	Nu
	NAP

Comentariu

Marea Britanie-Scoția: termenul „expert judiciar" nu este utilizat în Scoția.

În majoritatea statelor sau entităților există cel puțin 2 tipuri de experți judiciari: *experți tehnici* și *martori-experți*. **Marea Britanie-Irlanda de Nord** cunoaște doar forma de *martori-experți*.

Expertiza tehnică este forma de expertiză care este utilizată de către cel mai mare număr de state sau

entități europene (44 de state sau entități). Numai 2 state sau entități nu folosesc acest tip de expertiză: **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Scoția**. *Martori-experți* (32 de state sau entități) oferă un fel de expertiză care pare a fi mai dezvoltată în sistemele de drept cutumiar și în Europa de Nord. *Expertiza juridică* (10 de state) este utilizată în **Estonia**, **Germania**, **Grecia**, **Irlanda**, **Malta**, **Olanda**, **Norvegia**, **Polonia**, **Federația Rusă**, **Turcia**.

În **Irlanda**, părțile unui cauze angajează martori experți și tehnici. Serviciul Instanţelor pune la dispoziţi cercetători juridici și asistenți judiciari („Judicial Fellows") pentru a ajuta judecătorul în cercetarea legii pe care acesta ar putea trebui să o aplice în luarea unei decizii.

În **România**, în ceea ce privește expertiza tehnică judiciară aprobată de către instanță, experți aleși de către părți și aprobați de către instanță ar putea participa în calitate de consilieri ai părților (martori-experți), dacă legea nu prevede altfel. În acest caz, acești experți pot formula întrebări și comentarii și, dacă este cazul, pot pregăti un raport separat cu privire la problema care face obiectul expertizei. Dispozițiile referitoare la participarea expertului ales de către părți (martori-experți) pentru a efectua expertiza tehnică judiciară au existat în vechea reglementare de procedură civilă (care era aplicabilă în 2012).

Sistemul de drept **slovac** folosește termenul „expert" fără niciun adjectiv referitor la o instanță. Ministerul Justiției al Republicii Slovace prezintă lista de experți pe site-ul său. Instanța sau orice altă autoritate publică pot alege expertul din listă și îi pot solicita să prezinte un raport tehnic. Orice persoană fizică sau juridică poate solicita, de asemenea, expertul pentru a furniza expertiza.

În **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**, „martorii-experți" sunt cei solicitați de către părți pentru a-și aduce expertiza în sprijinul argumentării lor. „Experții tehnici„ sunt cei care aplică cunoștințele lor științifice și tehnice asupra unor probleme factuale la dispoziția instanței. În anumite circumstanțe, instanțele ar putea fi asistate de un avocat în fața instanței (cunoscut anterior cu termenul *amicus curiae*), care prezintă argumente în ceea ce privește natura și conținutul cadrului juridic al unei spețe particulare și problemele acesteia.

15.2 Selecția experților judiciari

Tabelul 15.2 Selecția experților judiciari de către instanțe (Q207)

State/entități	Selectarea și/sau numirea pentru un mandat specfic	Selectarea și/sau numirea pe baze ad hoc, în conformitate cu nevoile specifice ale procedurilor desfășurate	Selectarea nu se face de către instanță
Albania			
Andorra			
Armenia			
Austria			
Azerbaidjan			
Belgia			
Bosnia și Herțegovina			
Bulgaria			
Croația			
Cipru			
Republică Cehă			
Danemarca			
Estonia			
Finlanda			
Franța			
Georgia			
Germania			
Grecia			
Ungaria			
Islanda			
Irlanda			
Italia			
Letonia			
Lituania			
Luxemburg			
Malta			
Republica Moldova			
Monaco			
Muntenegru			
Olanda			
Norvegia			
Polonia			
Portugalia			
România			
Federația Rusă			
Serbia			
Slovacia			
Slovenia			
Spania			
Suedia			
Elveția			
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei			
Turcia			
Ucraina			
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor			
Marea Britanie - Irlanda de Nord			
Marea Britanie - Scoția			
Numărul de țări	**9**	**32**	**14**
Israel			

	Da
	Nu

Experții judiciari pot fi recrutați și/sau desemnați de o instanță. 14 state sau entități nu consideră că instanțele judecătorești trebuie să fie responsabile pentru selectarea experților judiciari.

Atunci când experții nu sunt recrutați și/sau numiți de către instanța de judecată, selectarea lor este asigurată cele mai multe ori de către Ministerul Justiției direct sau prin una dintre componentele sale (**Azerbaidjan**, **Ungaria**, **România**, **Serbia**, **Slovacia**, **Slovenia**).

Experții pot fi, de asemenea, selectați direct de către părți (**Cipru**, **Danemarca**, **Irlanda**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**) sau chiar în alte moduri, de către Agenția Statală de Expertiză (**Federația Rusă**). Ca exemplu, în România, calitatea de expert tehnic judiciar se dobândește pe baza unui examen/interviu organizat de către Ministerul Justiției. Persoana care a dobândit această capacitate este înregistrată într-un tabel nominal, întocmit în conformitate cu specialități și județe, de către Biroul Central pentru Expertize Tehnice Judiciare din cadrul Ministerului Justiției. Birourile locale pentru expertize tehnice juridice și contabile din cadrul instanțelor de judecată comunică instanțelor, organelor de urmărire penală și altor organisme competente lista experților și specialiștilor care pot efectua expertize judiciare.

Experții judiciari sunt recrutați și/sau desemnați de o instanță în 33 de state sau entități. Recrutarea și/ sau numirea poate fi fie pentru o perioadă de mandat specifică (9) - de exemplu, ei pot fi înregistrați pe o listă din care judecătorul poate alege experții pentru un anumit proceduri - sau pe o bază ad-hoc, în conformitate cu nevoile specifice ale procedurii, așa cum este cazul în majoritatea statelor sau entităților (32).

Există doar câteva state sau entități unde experții sunt selectați exclusiv pentru o perioadă de mandat specifică. În **Olanda**, nu instanțele sunt responsabile pentru numire. Recrutarea și selecția se fac de către procuror și asociațiile profesionale ale experților judiciari.

În **Finlanda**, autoritatea de apel poate obține un aviz de la un expert individual asupra unei chestiunei care necesită expertiză specială. În cazul în care o parte solicită un expert care nu este numit de către autoritatea de apel, se aplică dispozițiile referitoare la audierea martorilor.

Experții sunt selectați în principal pe o bază ad-hoc, în funcție de nevoile specifice ale procedurilor date. Apoi, instanțele îi selectează dintr-o listă oficială oferită de Ministerul Justiției (**Bosnia și Herțegovina**, **Luxemburg**, **Slovacia**, **Suedia**) sau dintr-o listă de persoane recunoscute pentru competența lor (**Portugalia**), uneori cu acordul părților (**Luxemburg, Portugalia**).

S-ar putea întâmpla, de asemenea, ca decizia judecătorului să identifice doar o instituție de expertiză, și directorul acestei instituții este cel care decide care angajat este disponibil și cel mai calificat pentru a fi numit expert pentru acea speță (**Republica Moldova**). Uneori, instanța ar trebui să aleagă, de preferință din lista furnizată de minister, dar poate, de asemenea, selecta și desemna un expert *ad-hoc* în cazul în care nu există niciun expert pe lista pentru domeniul dorit de activitate sau expertul înregistrat nu este în măsură să acționeze (**Slovacia**).

De exemplu, în **Finlanda,** instanța de judecată trebuie să obțină o declarație cu privire la această întrebare din partea unei agenții, unui funcționar public sau altei persoane în domeniu care este cunoscută a fi onestă și competentă. Înainte de numirea unui expert, părțile vor fi audiate în acest sens. În **Muntenegru**, partea care propune evaluarea expertului indică obiectul și domeniul de aplicare al evaluării în propunere și propune, de asemenea, persoana de pe lista de martori experți certificați care furnizează evaluare expertă. Partea adversă va face o declarație cu privire la expert propus. În cazul în care părțile nu reușesc să ajungă la un acord cu privire la persoana care urmează să fie numită ca martor-expert și asupra temei și domeniului de aplicare al evaluării experte, instanța va lua o decizie în acest sens. Indiferent de acordul încheiat între părți, instanța poate desemna un alt expert în cazul în care consideră examinarea ca fiind una complexă.

Experți sunt numiți în principal din rândurile experților judiciari certificați pentru un anumit tip de evaluare expertă. O evaluare expertă mai complexă poate fi, de asemenea, încredințată instituțiilor profesionale (spital, laborator chimic, universitate, etc).

15.3 Numărul de experți judiciari (experți tehnici)

Acest capitol se referă numai experții tehnici. În acest tip de expertiză, expertul își pune la dispoziția instanței cunoștințele sale științifice și tehnice asupra circumstanţelor de fapt.

Figura 15.3 Numărul de experți tehnici judiciari acreditați sau înregistrați per 100 000 de locuitori în 2012 (Q205)

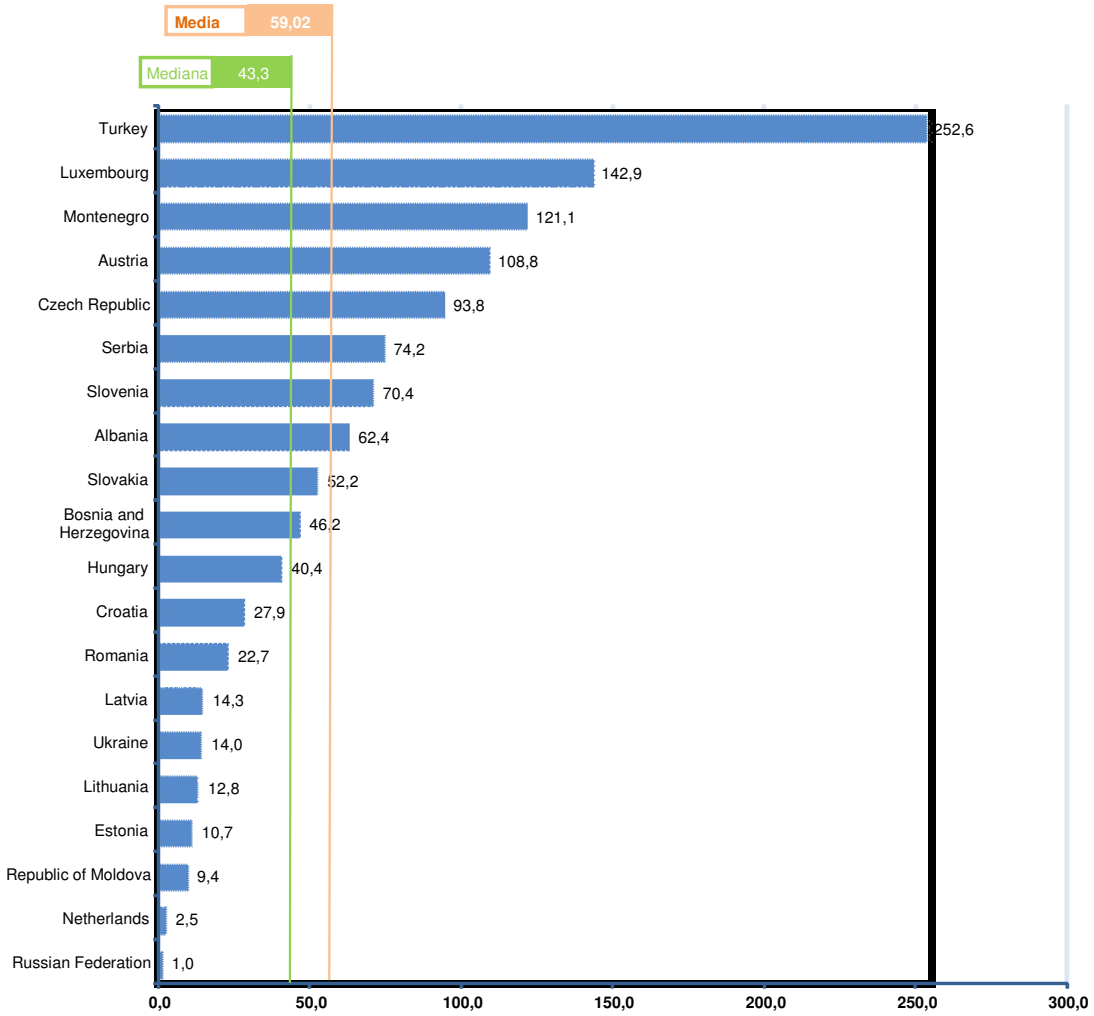

Comentarii:

Croația: în 2010, instanțele de judecată nu au inclus în mod regulat în baza de date electronice toți experții judiciari desemnați (experți tehnici); În 2012, instanțele de judecată au actualizat lista de experți judiciari numiți (experți tehnici) în baza de date electronică și, prin urmare, numărul pare mai mare, deși, în realitate, nu există nici o diferență.
Republica Cehă: datele sunt cele de la 30 septembrie 2013.
Estonia: numărul de experți judiciari acreditați sau înregistrați menţionaţi la întrebarea nr. 205 include numărul de experți legiști (judiciari) și experți certificați oficial.
Luxemburg: numărul de experți – persoane fizice – este inferior numărului total de experți, deoarece sunt numărați de mai multe ori dacă au specialități duble. Nu a existat o scădere a numărului, dar cifra de 750 ar putea fi inclus experți și interpreți care sunt numiți în același mod și reglementați de aceeași lege.
Olanda: în 2010, Registrul Experților Judiciari din Olanda și-a început activitatea. Registrul său a început de la zero, cu 0 experți. Fiecare expert judiciar care dorește să se înscrie este testat individual. Acest lucru ia timp. De asemenea, în mod regulat, noi domenii de specialitate sunt standardizate, și, prin urmare, experții în aceste noi domenii vor fi, de asemenea, testați și înscrişi în registru. Prin urmare, în următorii ani ar putea fi de așteptat o creștere a numărului de experți judiciari.
Federația Rusă: datele se referă numai la experții judiciari de stat și sunt furnizate de Centrul Juridic Federal Rus de pe lângă Ministerul Justiției al Federației Ruse.

Spania: în 2012, numărul de experți judiciari contractați de Ministerul Justiției a fost de 67, dar nu sunt disponibile date pentru profesioniști externi.
Turcia: numărul de experți a crescut ca urmare a punerii în aplicare a experților judiciari certificați, deoarece numărul lor a fost foarte limitat în cursul perioadei de raportare pentru anul 2010.

44 de state sau entități au declarat că folosesc experți tehnici, dar numai 20 dintre ele au fost în măsură să furnizeze numărul de experți tehnici judiciari acreditați în 2012.

Lipsa datelor pentru alte țări poate fi explicate în diferite moduri: în „**Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei**", de exemplu, nu există date înregistrate privind experții judiciari datorită faptului că registrul de experți nu a fost încă înființat.

Figura 15.4 Numărul de experți judiciari (experți tehnici per judecător în 2012 (Q46, Q205)

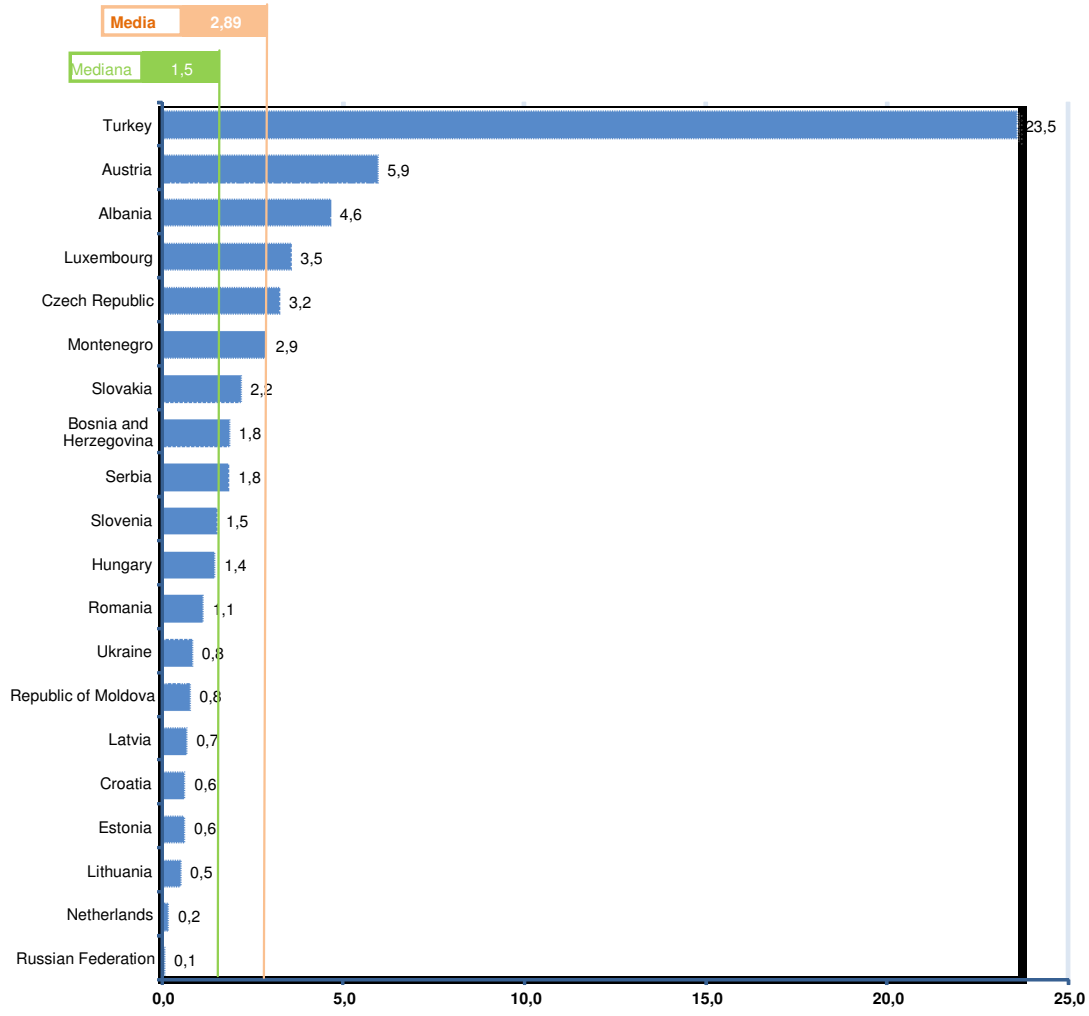

15.4 Calitatea de experți judiciari și protecția titlului și funcției de expert judiciar

Studiul comparativ a luat în considerare nu numai dispozițiile obligatorii privind exercitarea funcției de experți judiciari, ci și protecția titlului și funcției de expert judiciar.

15.4.1 Dispoziții procedurale care reglementează exercitarea funcției de expert judiciar

Tabelul 15.5 Dispoziții procedurale care reglementează exercitarea funcției de expert judiciar în 2012 (Q206)

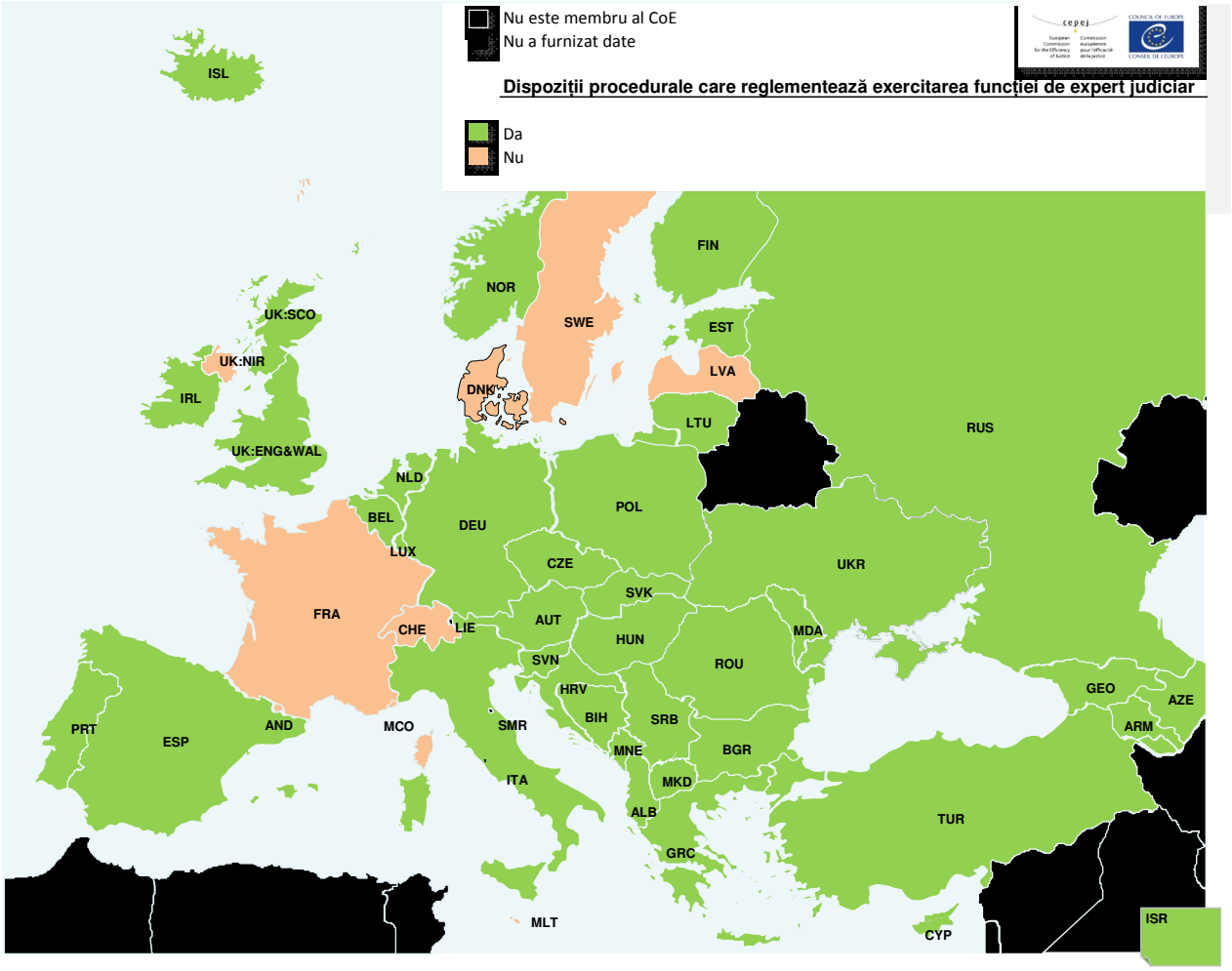

39 de state sau entități au indicat că au dispoziții procedurale privind calitatea de experți judiciare în cursul procedurilor judiciare. De multe ori, aceste cerințe sunt prevăzute de lege (**Albania**, **Georgia**, **Germania**, **Islanda**, **Lituania**, **Muntenegru**, **Olanda**, **Norvegia**, **Portugalia**, **România**, **Spania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Turcia**).

În cele mai multe cazuri, prevederi obligatorii specifică termene-limită pentru a-și îndeplini misiunea și prezentarea raportului lor (**Albania**, **Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Finlanda**, **Grecia**, **Ungaria**, **Islanda**, **Irlanda**, **Italia**, **Luxemburg**, **Monaco**, **Muntenegru**, **Olanda**, **Norvegia**, **Portugalia**, **Serbia**, **Slovenia**, **Spania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**).

Totuși, acest lucru nu este valabil în toate țările: în **Slovacia**, legea nu prevede o perioadă limitată de timp pentru furnizarea expertizei. Judecătorul atribuie expertului limita corespunzătoare de timp în decizia sa; în **Federația Rusă**, termenele-limită pentru expertize sunt stabilite de către judecători și nu există prevederi obligatorii în acest sens în legislația; nici în **Ucraina**, nu există dispoziții cu caracter obligatoriu pe această temă.

În ceea ce privește termenele-limită, se poate atașa o flexibilitate mai mare sau mai mică la exercitarea funcției de expert judiciar. Există trei opțiuni principale:

- Termenul poate fi impus prin lege, cu un prag maxim: în **Albania**, dacă există un număr mare de

fapte și expertul nu poate răspunde imediat, autoritatea solicitantă îi oferă o perioadă de timp care să nu depășească șaisprezece zile. În cazul în care expertul trebuie să efectueze unele verificări foarte complexe, acest termen poate fi prelungit de mai multe ori pentru perioade de cel mult treizeci de zile, dar, în orice caz, fără a depăși un maxim de șase luni; în **Italia**, cea maximă este de 60 de zile; în **Portugalia**, de 30 de zile, în **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei"**, între 45 și 60 de zile, în **Turcia** între 3 și 6 luni;

- Întârzierea maximă poate fi stabilită de către judecător, așa cum este cazul, de exemplu, în **Federația Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**;
- Limita de timp poate duce la un acord permis de lege, cum este cazul în **Olanda**, unde comisarul și expertul cad de acord asupra calendarului.

Nerespectarea unui termen-limită poate avea consecințe financiare pentru expert: în **Muntenegru**, în cazul în care expertul nu-și prezintă constatările și concluziile într-un termen dat, el/ea poate fi pedepsit cu amendă de până la 500 de euro; în **Slovenia**, există sancțiuni pentru expertul judiciar care nu furnizează raportul său tehnic în termenul stabilit de Curte: remunerația sa este redus cu un procent pentru fiecare zi de întârziere, până la un maxim de 50 la sută, cu excepția cazului în expertul judiciar dovedește că întârzierea s-a datorat unor cauze legitime și justificate.

Dispoziții obligatorii pot specifica, de asemenea, situații în care este nevoie de un acord (în **Belgia**, în ceea ce privește expertiza ADN), deontologia (**Marea Britanie-Irlanda de Nord**) sau condițiile necesare pentru a fi înregistrat în calitate de expert (**Slovacia**).

15.4.2 Protecția titlului și funcției de expert judiciar

Tabelul 15.6 Titlul, funcția și numărul experților judiciari în 2012 (Q203, Q204, Q205)

State/entități	Este protejat titlul de expert judiciar?	Este reglementată funcția de expert judiciar prin norme juridice?	Numărul de experți judiciari (experți tehnici) acreditați sau înregistrați
Albania			1757
Andorra			NA
Armenia			NA
Austria			9193
Azerbaidjan			NA
Belgia			NA
Bosnia și Herțegovina			1772
Bulgaria			NA
Croația			1191
Cipru			NAP
Republică Cehă			9857
Danemarca			NA
Estonia			138
Finlanda			NAP
Franța			NAP
Georgia			NA
Germania			NA
Grecia			NA
Ungaria			4000
Islanda			NAP
Irlanda			NA
Italia			NA
Letonia			293
Lituania			385
Luxemburg			750
Malta			NAP
Republica Moldova			335
Monaco			
Muntenegru			751
Olanda			412
Norvegia			NAP
Polonia			NA
Portugalia			NA
România			4836
Federația Rusă			1501
Serbia			5342
Slovacia			2825
Slovenia			1 450
Spania			NA
Suedia			NAP
Elveția			NA
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei			NA
Turcia			191013
Ucraina			6350
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor			NA
Marea Britanie - Irlanda de Nord			NAP
Marea Britanie - Scoția			NA
Numărul de țări	**29**	**36**	
Israel			

	Da
	Nu

În 29 de state sau entități, expertului judiciar i se acordă un titlu protejat; există pre-condiții pentru a fi numit ca un expert judiciar (de multe ori legate de competențe și comportament moral) și activitatea expertului este monitorizată de către autorități (de multe ori autoritățile judiciare). În unele state membre, există asociații de specialitate (consilii) care ar putea fi plasate sub autoritatea instanțelor. Experții sunt ghidați de standarde în 36 de state membre (a se vedea mai sus).

15.5 Tendințe și concluzii

Aceasta este a doua oară când CEPEJ a introdus un capitol privind experții judiciari în raportul său de evaluare.
Când sunt trecute în revistă misiunile experților judiciari, se poate observa că experții tehnici sunt utilizați în aproape toate statele membre și că sunt deseori solicitați martori-experți. Doar 10 state apelează la experți în domeniul dreptului. Experții joacă un rol important în calitatea dezbaterii juridice, dar punerea în aplicare a expertizei într-un cadru slab organizat poate avea, de asemenea, un impact negativ asupra duratei procedurilor.

Trei sferturi din statele membre consideră că instanțele de judecată trebuie să fie responsabile de procesul de selecție. Atunci când experții nu sunt recrutați și/sau numiți de către instanța de judecată, selectarea lor este cel mai adesea asigurată de către Ministerul de Justiție sau de către părți. Când experții sunt recrutați și/sau desemnați de către o instanță, ei sunt selectați în principal în funcție de nevoile specifice ale procedurilor date. În mai multe state sau entități, nu numai persoanele fizice, ci și persoanele juridice, pot fi înregistrate ca experți.

Într-o proporție mare de state sau entități, există un cadru procedural atunci când vine vorba de organizarea misiunilor experților judiciari. Aceste dispoziții pot fi prevăzute de lege (cum este cazul majorităţii statelor sau entităților), sau decise de către judecători, în funcție de spețe.

În multe cazuri, dispozițiile procedurale specifică termene, cu o flexibilitate mai mare sau mai redusă, pentru expert. În anumite state, nerespectarea unui termen poate avea consecințe financiare pentru expert.

Capitolul 16. Interpreți de instanță

Interpreții de instanță joacă un rol important în garantarea accesului la justiție pentru utilizatorii instanțelor. Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează dreptul oricărei persoane arestate „să fie informată prompt, într-o limbă pe care o înțelege, asupra motivelor arestării sale și asupra oricărei acuzații aduse împotriva sa" (articolul 5 § 2), și precizează dreptul persoanelor acuzate de o infracțiune penală de „a fi asistate gratuit de un interpret, dacă nu înțeleg sau nu vorbesc limba folosită în instanță" (articolul 6 § 3). Procesul echitabil și principiul egalităţii armelor ale CEDO includ dreptul de a înțelege și participa în mod activ la procedurile desfăşuate în instanță, precum și dreptul de a fi informat cu privire la dovezile prezentate și, prin urmare, de a răspunde cu orice observații necesare și de a-și organiza apărarea. Acest lucru este chiar mai important într-un mediu lingvistic atât de bogat precum cel al statelor membre ale Consiliului Europei.

Cu toate acestea, compararea interpreților de instanță între țări ar trebui să fie tratată cu grijă, deoarece nu există un consens între statele membre referitor la care ar trebui să fie cerințele aplicate traducătorilor și interpreților autorizați. Numai statele membre ale UE au stabilit standarde europene comune pentru interpretarea și traducerea în instanță, printr-o directivă[36] care a intrat în vigoare la noiembrie 2010, dar ea se limitează la procedurile penale. Statele membre ale UE au avut o perioadă de 3 ani pentru transpunerea acestei directive (până în 27 octombrie 2013).

16.1 Numărul interpreților de instanță

Toate statele au indicat ca având interpreți de instanță. Cu toate acestea, numai 22 de state au fost în măsură să indice numărul total de interpreți de instanță acreditați sau înregistrați. În unele state, este dificil să se facă distincția care dintre interpreți-traducători sunt desemnați pentru activitatea în justiție, în special în **Albania**, **Suedia**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**. Mai mult, Elveția și-a fundamentat numerele pe datele obținute din doar 4 cantoane (din 26).

Pentru toate aceste motive, trebuie acordată o atenție foarte mare atunci când se fac comparații între state.

[36] Directiva asupra dreptului de interpretare și traducere în procedurile penale.

Tabelul 16.1 Numărul interpreților de instanță acreditați sau înregistrați în 2012 (Q199)

State/entități	Numărul interpreților de instanță
Albania	262
Andorra	NA
Armenia	NA
Austria	812
Azerbaijan	NA
Belgium	NA
Bosnia and Herzegovina	1 005
Bulgaria	NAP
Croatia	3 062
Cyprus	NA
Czech Republic	3 377
Denmark	NA
Estonia	NAP
Finland	NAP
France	NAP
Georgia	21
Germany	11 084
Greece	NA
Hungary	NA
Iceland	177
Ireland	NA
Italy	NA
Latvia	NAP
Lithuania	NA
Luxembourg	1 074
Malta	NAP
Republic of Moldova	317
Monaco	NA
Montenegro	544
Netherlands	1 668
Norway	NAP
Poland	NA
Portugal	NA
Romania	35 166
Russian Federation	NAP
Serbia	2 100
Slovakia	835
Slovenia	680
Spain	177
Sweden	NAP
Switzerland	1 232
The FYROMacedonia	4 298
Turkey	NAP
Ukraine	NA
UK-England and Wales	1 382
UK-Northern Ireland	400
UK-Scotland	NA
Media	3 318
Mediana	1 005
Minima	21
Maxima	35 166
Israel	NA

Comentarii:

Albania: 262 este numărul total de interpreți în instanțe și organisme conexe.
Republica Cehă: datele sunt cele de la 30 septembrie 2013.
Luxemburg: 1074 este numărul total de traducători-interpreți în toate limbile. Deoarece unii profesioniști efectuează traduceri în mai multe limbi, ei sunt înregistrați ca de multe ori conform numărului de limbi pe care le traduc. Mai mult, numărul total al persoanelor juridice traducători-interpreți (490) fuzionează cu cea a experților judiciari.
România: numărul mare de interpreți în instanță se datorează procedurii flexibile de acces la această profesie.

Federația Rusă: profesia de interpret de instanță nu există; aceasta este doar o calificare *de facto*.
Slovacia: se face o distincție între traducători și interpreți. Numărul de mai sus este numărul de traducători (835). Numărul de interpreți este 247.
Elveția: doar 4 cantoane au oferit numărul interpreților de instanță acreditați.
„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei": un nou sistem de selecție a interpreților a fost introdus în anul 2008. Printre cei 4298 de interpreți identificați, 1137 sunt interpreți de instanță numiți după ce au trecut examenul stabilit de noua procedură și cei 3161 interpreți rămași depind de procedura veche (date de la sfârșitul anului 2012).
Marea Britanie-Anglia și **Țara Galilor**: 1382 interpreți sunt clasificați ca având nivelul 1 sau 2 în „Registrul traducătorilor şi interpreţilor – persoane fizice", ceea ce înseamnă că au competenţa de a-şi desfăşura activitatea în instanțele de judecată.

Evoluția între 2010 și 2012 este deosebit de variabilă de la un stat sau entitate la alta. Numărul de interpreți de instanță certificați rămâne stabil (- 10% la + 10%) în mai multe țări (**Elveția**, **Slovenia**, **Slovacia**, **Serbia**, **Germania**, **Republica Cehă**, **Austria**). În **Albania**, **Bosnia și Herțegovina**, **Republica Moldova** și **Olanda**, numărul de interpreți a crescut cu mai mult de jumătate (50% până la 100%). În **Luxemburg**, evoluția puternică (mai mult de 100%) rezultă numai din metoda de calcul utilizată pentru 2012, deoarece interpreții au fost înregistrați de mai multe ori, în funcție de numărul de limbi pe care le traduc. În **Croația**, evoluția poate fi explicată prin faptul că, în 2010, lista de interpreți de instanță nu au fost actualizată în baza de date electronice. În realitate, datele din 2010 ar fi fost similare cu datele din 2012. În ceea ce privește **Olanda**, evoluția reflectă intrarea în vigoare a unei legi cu privire la interpreți și traducători care îi mandatează pe aceștia din urmă să se aboneze la registru în scopul de a putea să-și practica profesia în domeniul poliției sau justiției.

Tabelul 16.2 Numărul interpreților de instanță acreditați sau înregistrați per judecător de profesie în 2012 (Q46, Q199)

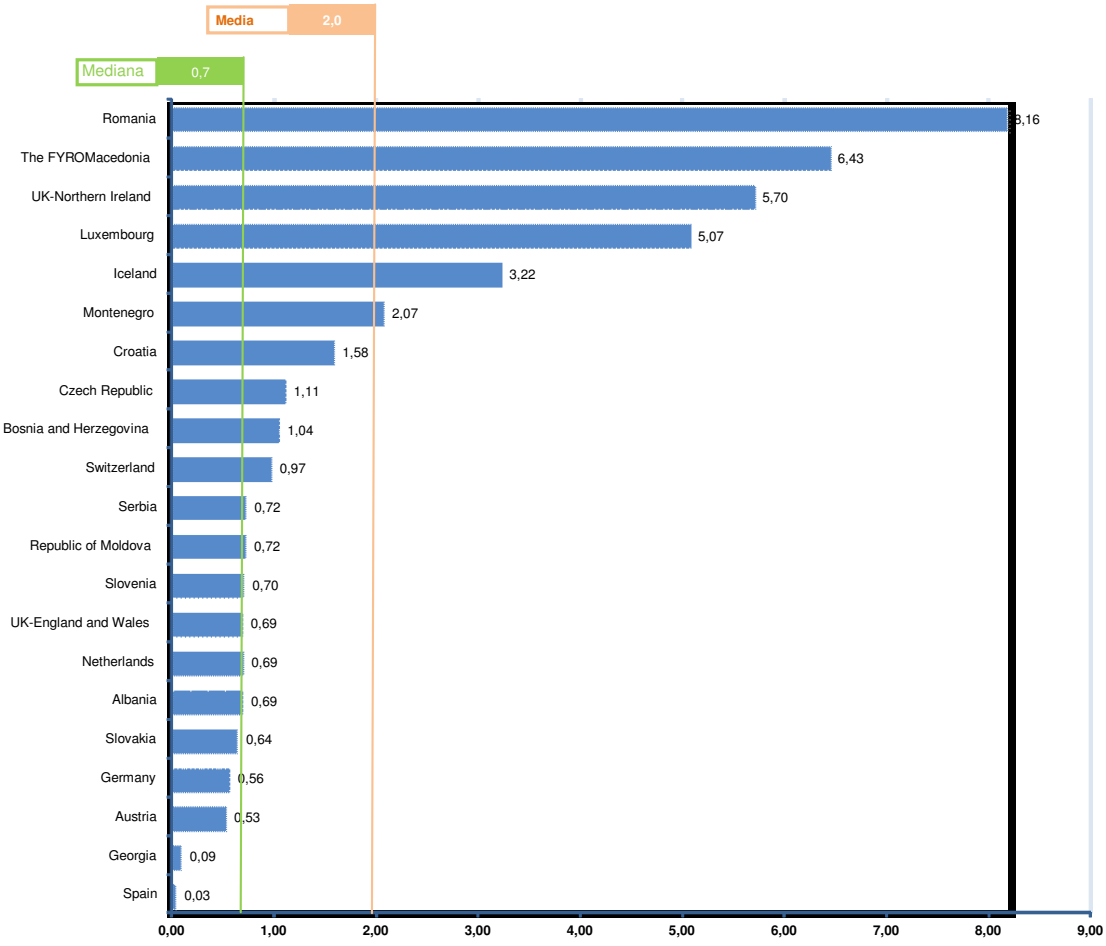

„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei” și **România** raportează un număr foarte mare de interpreți de instanță (în cifre absolute și per judecător de profesie). În **România**, după cum s-a menționat de la exercițiul de evaluare desfăşurat în 2008, situația poate fi explicată prin intrarea în vigoare, în 2007, a unei legi pentru promovarea accesului la profesia de interpret de instanță. În ceea ce privește „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, înainte de introducerea în 2008 a unui examen care permite accesul la profesia de interpret, toate persoanele care îndeplinesc condițiile (cetățenie și orice dovadă de cunoaștere a limbii străine) au putut fi numit interpreți. Astfel, numărul mare de interpreți poate fi explicat prin faptul că include persoanele care au trecut examenul și cele desemnate înainte de introducerea noului sistem.

Tabelul 16.3 Numărul interpreților de instanță acreditați sau înregistrați per 100 000 de locuitori în 2012 (Q199)

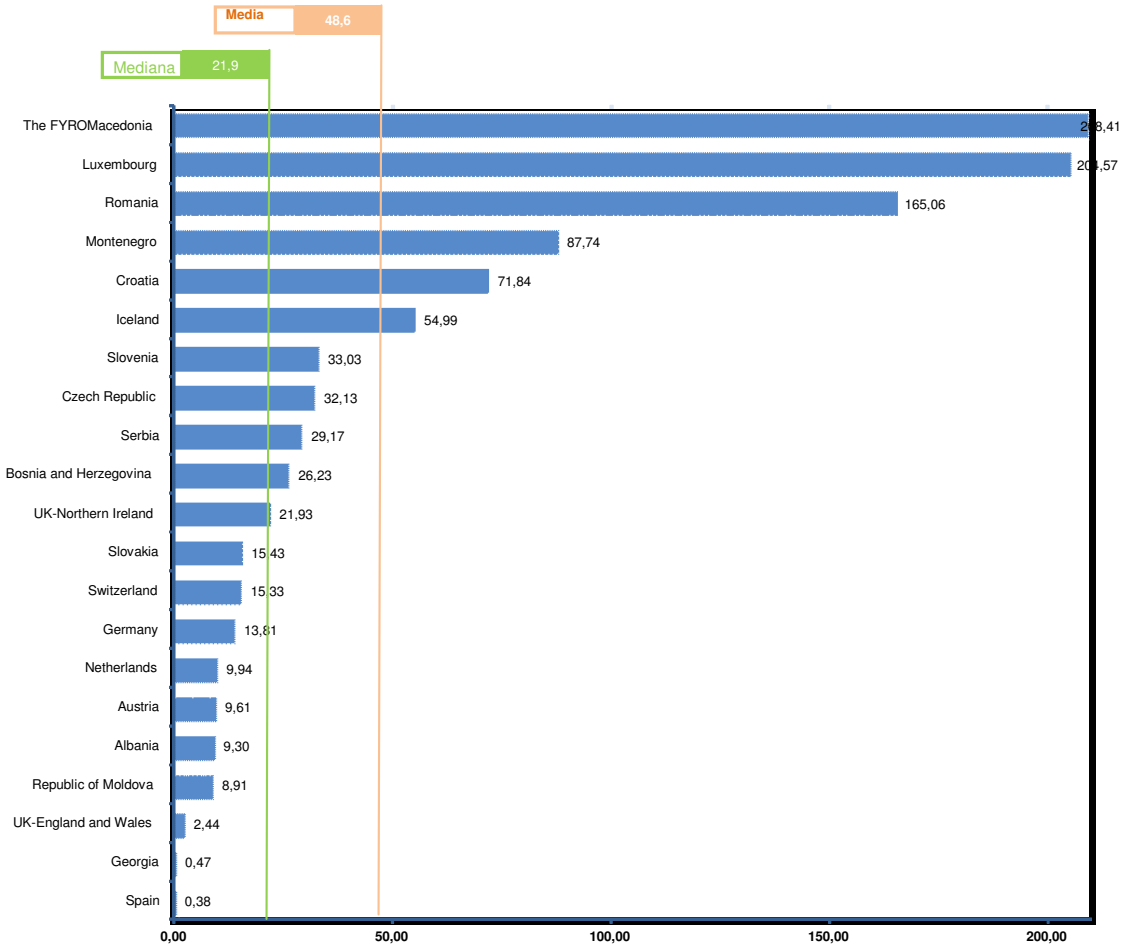

Așa cum am afirmat anterior, compararea interpreților de instanță între țări ar trebui tratată cu grijă. Cu toate acestea, numărul de interpreți de instanță este un aspect al accesului la justiție și la un proces echitabil. Nevoia de interpreți variază, de asemenea, în funcție de prezența sau nu a unei imigrații puternice, diversificate în originile sale, precum și de comunitățile lingvistice care pot exista în fiecare stat. **Luxemburg**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”** și **România** au mai mult de 150 de interpreți la 100.000 de locuitori.

16.2 Titlul și funcția interpreților de instanță

Tabelul 16.4 Titlul și funcția interpreților de instanță (Q197, Q198)

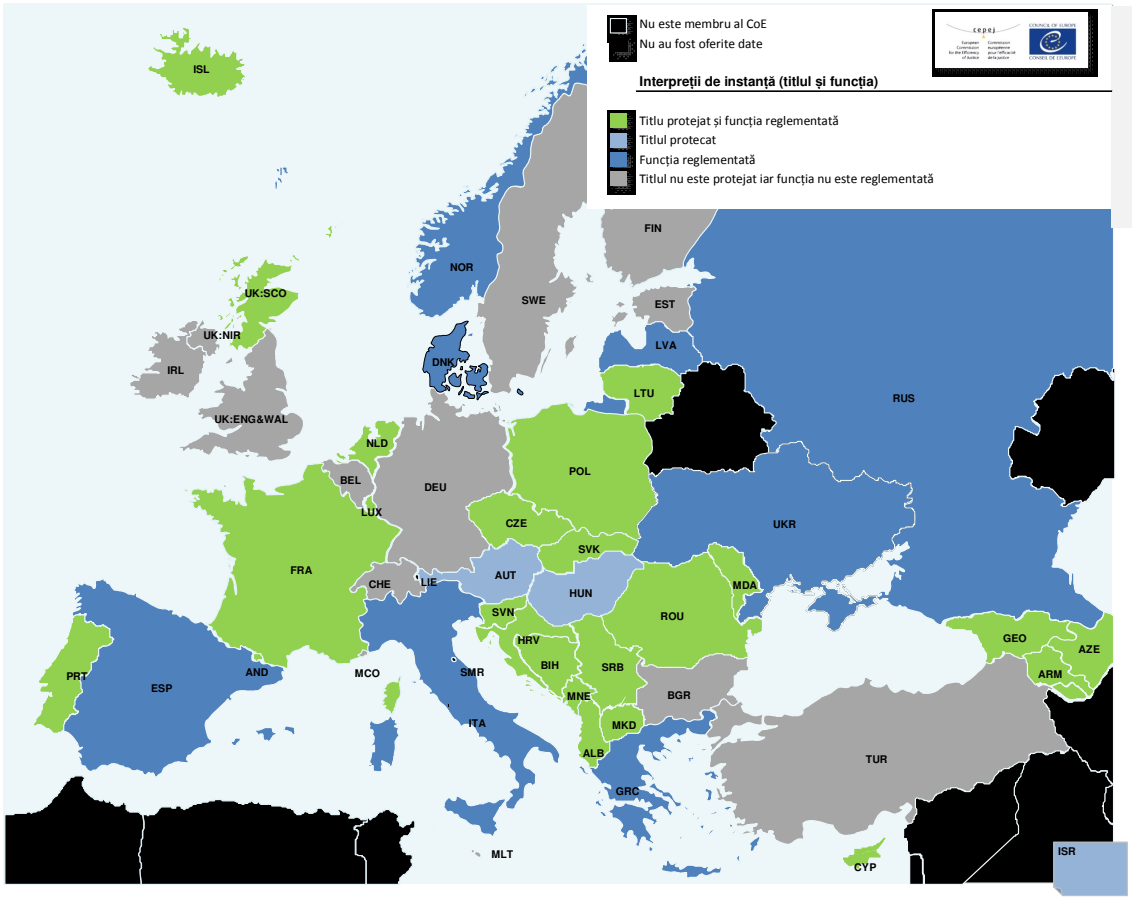

Andorra: titlul de interpret de instanță este protejat și funcția este reglementată.
Malta și **Monaco**: titlul de interpret de instanță nu este protejat, iar funcția nu este reglementată.

Cele mai multe state sau entități reglementează funcția de interpreți de instanță prin norme juridice (32). Cu toate acestea, titlul este protejat în doar 26 de state. 13 alte state sau entități nici nu protejează titlul, nici nu reglementează funcția.

Tabelul 16.5 Titlul și funcția interpreților de instanță (Q197, Q198)

State/entități	Este protejat titlul de interpret de instanță?	Este reglementată funcția de interpret de instanță prin norme juridice?	Titlul de interpret de instanță este protejat iar funcția de interpret judiciar este reglementată prin norme juridice
Albania			
Andorra			
Armenia			
Austria			
Azerbaidjan			
Belgia			
Bosnia și Herțegovina			
Bulgaria			
Croația			
Cipru			
Republică Cehă			
Danemarca			
Estonia			
Finlanda			
Franța			
Georgia			
Germania			
Grecia			
Ungaria			
Islanda			
Irlanda			
Italia			
Letonia			
Lituania			
Luxemburg			
Malta			
Republica Moldova			
Monaco			
Muntenegru			
Olanda			
Norvegia			
Polonia			
Portugalia			
România			
Federația Rusă			
Serbia			
Slovacia			
Slovenia			
Spania			
Suedia			
Elveția			
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei			
Turcia			
Ucraina			
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor			
Marea Britanie - Irlanda de Nord			
Marea Britanie - Scoția			
Nr. de țări	26	32	13
Israel			

Da
Nu

Comentarii:

Estonia: profesia de interpret în instanță nu este reglementată de norme legale. În 2012, au existat 47 de interpreți care lucrează în instanţe în primul şi al doilea grad de jurisdicţie. În ceea ce privește profesia de traducător, ea este reglementată și cei care o practică pot propune servicii de interpretare ca activitate suplimentară.

Suedia: profesia de interpret, așa cum este utilizată în instanța de judecată, este reglementată numai în sensul că legea prevede că instanța poate folosi un interpret, dacă este necesar, cu condiția ca interpretul să nu aibă nici un fel de legătură personală cu părțile.

Tabelul 16.6 Dispoziții obligatorii privind calitatea interpretării în instanță în procedurile judiciare (Q200)

State/entități	Există prevederi obligatorii cu privire la calitatea interpretării în instanță în cadrul procedurilor judiciare?	
Albania		
Andorra		
Armenia		
Austria		
Azerbaidjan		
Belgia		
Bosnia și Herțegovina		
Bulgaria		
Croația		
Cipru		
Republică Cehă		
Danemarca		
Estonia		
Finlanda		
Franța		
Georgia		
Germania		
Grecia		
Ungaria		
Islanda		
Irlanda		
Italia		
Letonia		
Lituania		
Luxemburg		
Malta		
Republica Moldova		
Monaco		
Muntenegru		
Olanda		
Norvegia		
Polonia		
Portugalia		
România		
Federația Rusă		
Serbia		
Slovacia		
Slovenia		
Spania		
Suedia		
Elveția		
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei		
Turcia		
Ucraina		
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor		
Marea Britanie - Irlanda de Nord		
Marea Britanie - Scoția		
Nr. de țări	24	23
Israel		

	Da
	Nu

Comentariu:

Suedia: în 2012, nu au existat prevederi privind calitatea interpretării în instanță în cadrul procedurilor judiciare. La 1 octombrie 2013, au intrat în vigoare noi norme privind interpretarea. Una dintre ele este obligația pentru instanțe, dacă este posibil, de a folosi interpreți aprobați de guvern.

24 de state sau entități au dispoziții obligatorii în ceea ce privește calitatea interpreților în instanță. De multe ori, aceste cerințe sunt prevăzute de lege, în special în **Finlanda**, **Georgia**, **Letonia**, **Lituania**, **Malta**, **Olanda**, **Portugalia**, **Federația Rusă**, **Slovenia**, **Spania**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Ucraina**. În **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, Codul de Conduită al Registrului Național al Interpreților de Servicii Publice se aplică în privința interpreților instanței Coroanei, iar alți interpreți sunt obligați de către codul agenției de practică și de către termenii de referință convenți între, pe de o parte, instanța nord-irlandeză și Serviciul instanţelor și, pe de altă parte, agenția de interpretare.

Mai multe state sau entități impun interpreților să treacă un examen pentru a le evalua abilitățile (**Albania**, **Bosnia și Herțegovina**, **Croația**, **Republica Cehă**, **Muntenegru**, **Polonia**, **Serbia**, **Slovacia**, **Slovenia**, **Federația Rusă**, precum și **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”).** În alte țări, este necesară cel puțin o diplomă (**Azerbaidjan**, **Luxemburg**, **România**, **Croația**, **Marea Britanie-Anglia** și **Țara Galilor**). În câteva țări, cunoașterea limbii (**Monaco**, **Irlanda**) sau un curriculum vitae care să ateste cunoașterea limbii (**Belgia**) este suficient. În **Irlanda**, una din limbile trebuie să fie obligatoriu limba maternă a interpretului sau traducătorului. De multe ori este necesar un anumit nivel de experiență (**Austria**, **Belgia**, **Republica Cehă**, **Federația Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** și **Marea Britanie-Irlanda de Nord**), iar acreditarea este limitată ca durată (**Islanda**). De asemenea, este obișnuit să se solicite un nivel ridicat de confidențialitate și o interpretare foarte precisă (**Albania**).

Aceste criterii sunt uneori combinate în scopul de a realiza o mai bună calitate a interpretării.

16.3 Selectarea interpreților de instanță

Instanțele sunt adesea responsabile (35 de state sau entități) pentru selectarea de interpreți de instanță. Natura participării instanței poate varia. În unele țări, instanța competentă pentru recrutarea și/sau numirea interpreților în instanță, pentru o perioadă specifică de mandat, iar în alte state, instanța este competentă pentru a selecta un interpret în instanță pe o bază *ad-hoc* într-o procedură dată.

Tabel 16.7 Selectarea interpreților în instanță

State/entități	Instanțele sunt responsabile de selectarea și/sau numirea pentru mandate specifice a interpreților în instanță	Instanțele sunt responsabile de selectarea și/sau numirea intepreților judiciari conform nevoilor specifice ale procedurilor desfășurate	Instanțele nu sunt responsabile de selectarea interpreților judiciari
Albania			
Andorra			
Armenia			
Austria			
Azerbaidjan			
Belgia			
Bosnia și Herțegovina			
Bulgaria			
Croația			
Cipru			
Republică Cehă			
Danemarca			
Estonia			
Finlanda			
Franța			
Georgia			
Germania			
Grecia			
Ungaria			
Islanda			
Irlanda			
Italia			
Letonia			
Lituania			
Luxemburg			
Malta			
Republica Moldova			
Monaco			
Muntenegru			
Olanda			
Norvegia			
Polonia			
Portugalia			
România			
Federația Rusă			
Serbia			
Slovacia			
Slovenia			
Spania			
Suedia			
Elveția			
Fosta republică iugoslavă a Macedoniei			
Turcia			
Ucraina			
Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor			
Marea Britanie - Irlanda de Nord			
Marea Britanie - Scoția			
Nr. de țări	13	30	12
Israel			

	Da
	Nu

Comentariu:

Olanda: instanțele pot selecta doar interpreți și traducători din Registrul Național.

Cele 12 de state sau entități care nu acordă instanțelor responsabilitatea de a selecta interpreți în instanță sunt: **Cipru**, **Finlanda**, **Ungaria**, **Islanda**, **Monaco**, **Serbia**, **Slovenia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** , **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Marea Britanie-Scoția**). În cele mai multe dintre aceste țări, Ministerul Justiției este responsabil pentru selectarea de interpreți în instanță. În **Islanda**, ministrul de Interne numește un comitet de testare alcătuit de trei persoane pentru 4 ani (ministrul numește un astfel de comitet de testare pentru fiecare limbă). In **Marea Britanie-Irlanda de Nord** și **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, interpreții sunt recrutați de către o companie privată și sunt legați printr-un contract cu instanța.

Frecvent, interpreții în instanță certificați sunt desemnaţi dintr-o listă oficială (**Albania**, **Austria**, **Bosnia și Herțegovina**, **Danemarca**, **Islanda**, **Olanda**, **Muntenegru**, **Polonia**, **Slovacia**, **Slovenia**, și **Suedia**). Această listă este adesea făcută publică. În mai multe țări, în special în **Slovacia** și **Spania**, în cazul în care lista oficială nu are un interpret calificat pentru o anumită limbă, atunci se poate face trimitere la un specialist extern.

În **Cipru**, în cauzele penale, interpreții sunt selectate dintr-o listă, în timp ce pentru cazurile civile, părțile aleg propriul lor interpret. În **Finlanda**, fiecare jurisdicție (civilă, penală, și administrativă) are propria sa prevedere legală. În **Muntenegru**, interpreți sunt aleși de către părți, dar în cazul în care nu pot ajunge la un acord, instanța ia decizia finală. În cazul traducerilor complexe, instanța de judecată poate alege să numească interpreții. În **Danemarca**, instanțele trebuie să selecteze mai întâi un interpret-traducător recunoscut de către stat, dar în cazul în care acest lucru este imposibil, instanțele de judecată pot decide să utilizeze un interpret care nu a fost recunoscut. În **Letonia**, instanțele sunt responsabile pentru selectarea interpreților; administrația instanței este responsabilă pentru recrutarea lor, în timp ce Curtea Supremă se ocupă atât de selecție, cât și recrutare. În **Israel**, instanțele încheie contracte pentru servicii de interpretariat private prin licitații.

16.4 Tendințe și concluzii

Și mai mult astăzi, într-o societate globală în care circulația persoanelor se accelerează, organizarea unui sistem eficient de interpretare în instanță este parte a unui proces echitabil și unui sistem juridic de înaltă calitate. Promovarea accesului eficient la traducere și interpretare și calitatea acestor servicii sunt o prioritate europeană. În materie penală, dreptul la o traducere de calitate este o parte integrantă a dreptului la apărare.

Comparația între statele membre și entități este dificilă din cauza absenței unui consens asupra cerințelor care ar trebui să fie îndeplinite de către un interpret și condiţiile sistemului de acreditare și de numire.

Există doar câteva țări europene în care, pentru ca cineva să fie selectat ca interpret, este obligatoriu să dea un examen și să fie stabilită o verificare a calității. Titlul și funcția de interpreți în instanță nu sunt protejate în toate țările europene și nu este, de asemenea, un standard european să se dea instanțelor responsabilitatea de a selecta proprii interpreți; astfel, Ministerul Justiției, de obicei, joacă un rol important în procesul de selecție a interpreților.

Capitolul 17. Reformele judiciare

Calitatea justiției rămâne o prioritate pentru toate statele membre ale Consiliului Europei. Toate statele membre care au răspuns la întrebarea 208 au întreprins numeroase reforme instituționale și legislative cu scopul de a crea un sistem de justiție modern accesibil și eficiente. Aceste schimbari sunt rezumate mai jos. Ele acoperă un spectru divers de domenii – planuri de reformă (cuprinzătoare), bugetul, instanțele și judecătorii, urmărirea penală, managementul și metodele de lucru ale instanțelor, reformele din dreptul civil, penal și administrativ, eficiența judiciară și întârzieri în soluționarea cazurilor, asistență juridică, medierea și alte metode de soluționare alternativă a litigiilor, formarea și școlile judiciare și multe altele.

Pentru mai multe detalii cu privire la aceste reforme, invităm cititorul să viziteze profilurile naționale și răspunsurile statelor la metodologia de evaluare la www.coe.int/cepej.

PLANURI DE REFORMĂ (CUPRINZĂTOARE)

Albania	Aprobarea strategiei sectoriale în domeniul justiției (2011-2013) conform unei decizii din 2011 de a îmbunătăți sistemul de numire, evaluare, promovare și transfer al judecătorilor și procurorilor. Punerea în aplicare a acestei noi strategii va fi valabilă în perioada 2014-2020.
Armenia	Aprobarea programului strategic pentru reforme juridice și judiciare (2012-2013) printr-un decret din 2012. Actele juridice prevăzute de acest decret au fost parțial aprobate de către Adunarea Națională (2012-2013).
Azerbaidjan	Reformele judiciare-legale privind infrastructura materială și consolidarea capacităților sistemului instanțelor (construcția de complexe judecătorești moderne, servicii de bibliotecă electronică, etc.) sunt efectuate în scopul de a alinia sistemului judiciar la standardele internaționale și europene.
Belgia	Reforma privind organizarea a început în 2013 în trei domenii: districte, mobilitate și gestionarea sistemului de justiție. Noua lege prevede un transfer de gestionare a sistemului de justiție de la Ministerul Justiției la sistemul judiciar, cu sprijinul a două organisme naționale de gestionare: unul pentru Ministerul Justiției și altul pentru instanțe.
Bosnia și Herțegovina	Noua Strategie de Reformă a Justiție (2014-2018) este în curs de pregătire și urmează să fie adoptată în 2014. Acordul Interimar este încă în desfășurare: cooperarea sectorială cu UE în scopul de a alinia reformele judiciare cu standardele UE. Dialogul Structurat privind Justiția a fost instituit de către UE (2011).
Bulgaria	Reorganizarea hărții judiciare. Închiderea a două instanțe militare și a parchetelor aferente. Aprobarea unui proiect privind e-justiția.
Croația	Adoptarea de către Parlament în 2012 a strategiei de dezvoltare a sistemului judiciar 2013-2018.
Finlanda	Aprobarea în 2013 a unui program de reforme juridice și judiciare 2013-2025.
Islanda	Planurile de reformă în ceea ce privește sistemul judiciar sunt în curs de pregătire. Două proiecte de lege prezentate Parlamentului Național (Althingi) privind comisarii districtuali și districtele de poliție. Un proiect de lege cu privire la înființarea unui sistem cu trei niveluri este în curs de pregătire și va fi prezentat Parlamentului în 2014.
Letonia	Reducerea duratei procedurilor în instanțe. Reducerea echilibrului în redistribuirea cauzelor. Îmbunătățirea soluționării alternative a litigiilor.
Luxemburg	Publicarea programului de guvernare în 2013 (fragment dedicat justiției).
Republica Moldova	Adoptarea strategiei pentru reforma justiției 2011-2016 de către Parlament în 2011, iar Planul de Acțiune a fost adoptat de Parlament în 2012.
Malta	Prezentarea unui raport al Comisiei privind Reforma Justiției în fața Guvernului în 2013 și este în prezent în curs de revizuire în Parlament.
Monaco	Adoptarea în 2013 a Legii cu privire la administrarea și organizarea sistemului judiciar. Această lege reprezintă a doua componentă a modernizării justiției. Prima parte a făcut referire la statutul sistemului judiciar.
Muntenegru	Strategia de Reformă a Sistemului Judiciar 2014-2017 este în curs de pregătire. Ea va oferi instituțiilor judiciare orientări privind contribuția lor la procesul de integrare europeană și euro-atlantică a Muntenegrului. Va fi elaborat un plan de acțiune.
Norvegia	Dezbaterea privind oportunitatea menținerii sistemului cu jurați. Este în curs de pregătire o propunere cu privire la această problemă, pentru a fi prezentată Parlamentului.

	În 2014, va fi prezentat Ministerului Justiției și Securității Publice un raport pentru a evalua dispozițiile din Codul General Penal şi Civil în ceea ce privește persoanele psihotice și lipsite de capacitate de exerciţiu. Raportul include, de asemenea, apelarea la psihiatri criminaliști în calitate de martori-experți în cadrul procedurilor penale. Un raport privind reformele poliției a fost prezentat Ministerului Justiției și Securității Publice în 2013.
Portugalia	Începutul funcționării noii organizări a justiției în 2014. Legea privind Reorganizarea Sistemului Judiciar așteaptă încă să fie aprobată.
România	Discuții în curs privind o nouă strategie pentru dezvoltarea sistemului judiciar (2014-2018).
Federația Rusă	Programul federal privind dezvoltarea sistemului instanțelor ruse 2013-2020.
Serbia	Au fost adoptate strategia de reformă judiciară națională 2013-2018, precum și un plan de acțiune.
Slovenia	Adoptarea de amendamente la Legea instanțelor și Legea privind Serviciul Judiciar în 2013, cu scopul de a scurta durata procedurilor și de a transfera puterile de la Ministerul Justiției la Curtea Supremă. Propuneri de îmbunătățiri ale funcționării instanțelor au fost elaborate de către Consiliul Judiciar pe baza raportului anual privind eficiența și eficacitatea instanțelor pentru 2012.
Suedia	Reorganizarea Poliției suedeze. Proiectul de Management al Informației între autoritățile de aplicare a legii (Poliție, instanțele suedeze, etc).
„Fosta republică Iugoslavă a Macedoniei”	Adoptarea unui cadru pentru dezvoltarea sistemului judiciar 2014-2017 de către Guvern în 2013.
Turcia	Sunt în curs de pregătire modificări ale strategiei de reformă judiciară. Revizuirile principale: - aspecte legate de drepturile omului concepute ca obiectiv separat; - instanțele ar trebui să întocmească rapoarte anuale de activitate pentru a asigura transparența; - vor fi stabilite calendare de activitate judiciare.
Marea Britanie- Anglia și Ţara Galilor	Amendamente la departamentul și sistemul de justiție de către Ministerul Justiției (transformarea reabilitării, lipsirii de libertate a minorilor și ajutorul public judiciar)
Marea Britanie – Irlanda de Nord	Elaborarea unui program de reforme procedurale și legislative menite să îmbunătățească timpii de instrumentare în cauzele penale este în curs de pregătire de către Departamentul de Justiție.
Marea Britanie –Scoția	Mai multe eforturi se desfăşoară în cadrul unui program de patru ani intitulat „A face justiția să funcționeze”.

BUGET

Albania	Aprobarea legii (datată din 2013) asupra bugetului anului 2014.
Andorra	Prezentarea Parlamentului a mai multor proiecte de lege cu privire la cariera judiciară, procedurile civile, reorganizarea jurisdicției penale și independență în punerea în aplicare a bugetului.
Austria	Adoptarea legii bugetului federal („*Bundeshaushaltsgesetz*”) și intrarea în vigoare a ordinului privind bugetul federal („*Bundeshaushaltsverordnung*”) în 2013.
Bosnia și Herțegovina	Dezbatere dacă ar trebui introduse bugete judiciare separate pentru a permite o mai mare autonomie a instanțelor și parchetelor.
Bulgaria	Proiectul intitulat „Introducerea unor proceduri moderne, fiabile și eficiente pentru planificarea și implementarea bugetului sistemului judiciar". Consiliul Judiciar Suprem a propus: - un amendament la legea privind sistemul judiciar pentru a reglementa utilizarea soldului temporar al bugetului sistemului judiciar.
Italia	Planul vizează reducerea costurilor inițiate. Cea mai relevantă este depunerea în formă electronică a pledoariilor, care va deveni obligatorie în 2014. Regulile privind procedurile penale care sunt acum în curs de aprobare este de așteptat să conducă la o reducere rezonabilă a recursurilor.
Republica Moldova	Adoptarea de către Parlament a legii cu privire la remunerarea judecătorilor, care prevede o creștere a salariilor judecătorilor din 2014.
Muntenegru	Strategia de reformă a sistemului judiciar va prevedea activități pentru consolidarea independenței financiare a sistemului judiciar.

Olanda	Reformele privind reducerile bugetare în ceea ce privește sistemul de justiție sunt în curs de pregătire și trebuie realizate înainte de 2016. Reduceri bugetare cu privire la sistemul judiciar 2012-2016 se aplică în principal asupra asistenței judiciare și parchetului. Taxele judiciare va fi majorate în 2014 în medie cu 15%.
Serbia	Coordonarea activităților între Ministerul Justiției și Administrației Publice, Consiliul Superior al Magistraturii și Consiliul Procuraturii de Stat cu privire la buget.
Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor	Ca parte a revizuirii cheltuielilor în 2013, Ministerul Justiției s-a angajat la o reducere de 10% a bugetului său.

INSTANȚELE ȘI PARCHETELE (DE EXEMPLU, COMPETENȚE ȘI ORGANIZARE, SCHIMBĂRI STRUCTURALE – DE EXEMPLU, REDUCEREA NUMĂRULUI TRIBUNALELOR -, MANAGEMENT ȘI METODE DE LUCRU, TEHNOLOGIILE INFORMAȚIEI, ÎNTÂRZIERI, EFICIENȚĂ, CHELTUIELI DE JUDECATĂ, RENOVĂRI SI CONSTRUCȚIA DE CLĂDIRI NOI)

Albania	A fost prezentat în 2014 Consiliului de Miniștri proiectul de lege cu privire la modificarea organizării sistemului judiciar. Acesta are ca scop implicarea unui post de asistent juridic la instanța judiciară districtuală și la instanțele de apel. A fost aprobată instrucțiunea privind stabilirea unei taxe pentru actele și serviciile profesioniștilor din domeniul juridic, pentru a reduce taxele judiciare pentru cei săraci. Amendamentul la legea cu privire la Centrul Publicațiilor Oficiale a fost prezentat Consiliului de Miniștri în 2014. Acesta are ca scop garantarea nivelului de securitate al publicării actelor juridice. Două decizii pronunțate în 2014: - Privind normele referitoare la baza internă de date electronice a actelor juridice. Ea are ca scop îmbunătățirea accesului la legislație pentru cetățeni. - Privind crearea unei baze de date la nivel de stat în ceea ce privește profesia de notar.
Andorra	Reforma sistemelor informatice. Crearea dosarului electronic. O convenție internațională privind achiziționarea unui sistem integral de management electronic va fi semnată în curând. Stabilirea unui program pentru construirea unui sediu nou de instanţă.
Austria	Fuzionarea judecătoriilor mici în trei state din Austria (2013-2014). Planuri pentru fuziunea judecătoriilor în statele rămase. Reformă majoră în ceea ce privește procedurile administrative pentru a stabili un sistem de contencios administrativ (2014).
Belgia	Înființarea a două instanțe disciplinare și două instanțe disciplinare de apel în 2014. Crearea unui tribunal de dreptul familiie. Cazurile referitoare la probleme de familie vor fi deduse judecăţii aceluiași judecător.
Bosnia și Herțegovina	Regulamentul privind termenele pentru cazurile cele mai comune, adoptat de către Consiliul Superior al Magistraturii (și pus în aplicare în 2014).
Bulgaria	Reorganizarea hărții judiciare. Închiderea a două instanțe militare și parchetelor aferente.
Croația	Legi privind raționalizarea rețelei organelor judiciare vor fi adoptate în 2014. Repartizarea cazurilor prin sistemul de gestionare a cazurilor va fi implementată pe deplin după raționalizarea instanțelor.
Cipru	Înființarea unei instanțe de contencios administrativ.
Estonia	Elaborarea de standarde de calitate în 3 etape (management al instanței, administrarea instanței și procedurile judiciare). Standardele de calitate pentru gestionarea instanțelor au fost aprobate de către Consiliul Judiciar și prezentat la Curţii supreme în plen (în 2014). Propunerile pentru un sistem de evaluare externă sunt pregătite pentru modificarea legii instanțelor. Noul Sistem de Informații al Instanțelor (KIS2) ar trebui pus în aplicare în 2014. Noul proiect informatic ar trebui demarat de către Ministerul Justiției în 2014 (dosar electronic).
Finlanda	Următoarea reformă se referă la structura instanței de apel și a rețelelor instanțelor de contencios administrativ.
Georgia	Amendamentele introduse la legea cu privire la serviciile de urmărire penală (2013). Proiectele de amendament la legea organică cu privire instanțele cu competență generală au fost adoptate în 2013.
Germania	Dezbaterea privind combinarea jurisdicțiilor specializate care sunt de drept public și

	privind consolidarea operațiunilor juridice electronice cu instanțele de judecată.
Grecia	Reducerea a aproximativ jumătate din tribunalele de pace ca parte a reorganizării hărții judiciare. Odată cu adoptarea unei dispoziții legislative, sunt eliminate „sediile de tranziție" ale jurisdicțiilor din Grecia continentală. Atribuirea unui contract de servicii publice și achiziții publice care să conducă la informatizarea procedurii desfăşurate în fața Consiliului de Stat și a instanţelor de drept administrative precum și în fața instanţelor civile și penale. Proiect în desfășurare de transferare a instanțelor de contencios administrativ și instanțelor dedicate cauzelor civile și penale în mai multe clădiri moderne (2014).
Irlanda	Amendamentul la Constituție pentru a permite înființarea unei Curți de Apel a fost aprobat prin referendum în 2013.
Italia	Proiectul de lege a fost avizat în 2013, nu a fost încă adoptat ca lege.
Letonia	Creșterea numărului de judecători și personal administrativ prevăzuți în instanțele din regiunea Riga. Consolidarea rolului președintelui de instanță în conformitate cu legea cu privire la puterea judecătorească.
Lituania	Procedura de planificare strategică a fost stabilită și îmbunătățită în mod constant pentru a ghida activitățile serviciului de urmărire penală în vederea obținerii unor rezultate superioare. Dezvoltarea tehnologiilor informaționale pentru a simplifica colectarea și prelucrarea datelor statistice.
Republica Moldova	Prezentarea proiectelor de reorganizare a Procuraturii în fața Parlamentului până la sfârșitul anului 2014.
Monaco	Crearea unui nou tribunal în 2013 pentru audierile celor mai înalte jurisdicții și o cameră numit „Sala de Consiliu a Statului" alocată acestui organism.
Muntenegru	Adoptarea Analizei privind raționalizarea rețelei judiciare și a Analizei Rețelei organismelor de constatare a contravenţiilor de către guvern.
Olanda	Reorganizarea hărții judiciare în 2013. Începerea în 2012 a programului privind consolidarea performanței lanțului penal (poliție, procuratură, judecători, și închisori). Elaborarea unui proiect de lege pentru crearea unui dosar penal digital din 2016. Reorganizarea structurilor instanțelor prin fuziuni în 2012. Elaborarea în curs de desfășurare a unui program numit „Calitate și inovație", pentru a introduce instrumentarea electronică a tuturor tipurilor de procese. Intrarea în vigoare a unei legi care vizează creșterea cheltuielilor de judecată în cauzele civile și administrative. Taxele judiciare în cauzele civile au fost majorate începând cu 2010.
Norvegia	Inițiative lansate de către noul guvern din octombrie 2013: evaluarea numărului de instanțe de fond; evaluarea instanțelor cu procedură accelerată, instanțelor de contencios administrativ legate de cazuri de imigrare și instanțelor speciale.
Polonia	Se preconizează informatizarea sistemului de numire a candidaților la funcția de posturi vacante de judecători și maximizarea simplificării procedurilor privind informațiile solicitate on-line, în special pentru registrele de carte funciară și ipotecare. În 2014, crearea registrului penal național on-line și portalului judiciar. Discuții în curs de desfășurare cu privire la problema distribuției inegale a volumului de lucru între instanțe.
România	Un tribunal specializat în București, al cărui domeniu de expertiză va extinde legile privind societățile, concurența, insolvența, este așteptat să fie finalizat în prima jumătate a anului 2015.
Serbia	Tehnologiile informației, renovări și construirea de noi clădiri. Intrarea în vigoare în 2014 a noii legi privind sediul și jurisdicțiile teritoriale ale instanțelor și parchetelor.
Slovacia	Este planificată reorganizarea expertizei instanțelor de fond (în ceea ce privește re-codificarea dreptului procedural civil). Colectarea electronică a legilor și dosarelor electronice este în curs de implementare.
Slovenia	Amendamentele la legea privind Procurorul General.
Spania	Proiect privind crearea de „Spații prietenoase" („*Proyecto de Salas Amigables*") 2014. Scopul este crearea de spații în clădirile instanțelor, unde minorii pot fi audiați în mod corespunzător.
Suedia	Jurisdicția Autorității Infracțiunilor Economice este la nivel național (2013). A fost înființat nou tribunal privind migrația (2013). a intrat în vigoare în 2013 o reformă de modificare a dispozițiilor procedurale privind instanțele de contencios administrativ.

Elveția	Măsuri de raționalizare pentru instanțe. Cantoane au diverse proiecte de reorganizare ale sistemului judiciar.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Noua judecătorie Skopje 1 - a fost construită Secţia Penală; clădirile noi pentru Parchetul Republicii Macedonia, Parchetul General din Skopje și Parchetul local din Skopje au fost finalizate. Introducerea livrării de servicii electronice și a înregistrării audierilor în cauzele civile.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor	Încheierea consultării cu privire la propunerile de a crește taxele în instanțele civile în 2014, iar Guvernul intenționează să răspundă până în primăvară.
Marea Britanie – Irlanda de nord	Consultările publice curente includ revizuiri de: termene în instanțele pentru minori; Codul de practici privind Poliția și dovezile în cauzele penale; aranjamente tutelare pentru copii.

ACCESUL LA JUSTIȚIE ȘI AJUTORUL PUBLIC JUDICIAR

Albania	Adoptarea de amendamente la legea ajutorului public judiciar de către Consiliul de Miniștri în 2014.
Belgia	Program de reformă pentru un echilibru între accesul la justiție pentru părți și o remunerație echitabilă pentru avocați (adică în funcție de serviciile furnizate efectiv).
Bosnia și Herțegovina	Accesul la jurisprudența selectată care este relevantă pentru judecători și procurori a fost furnizat avocaților în 2012 și tuturor părților interesate în 2013. Proiectul de lege-cadru privind asistența juridică a fost revizuit și este în discuții.
Republica Cehă	Intrarea în vigoare în 2013 a legii privind victimele infracțiunilor.
Georgia	Proiectul de lege cu privire la serviciul de asistență juridică garantează independența Serviciului de Asistență Juridică (SAJ) și responsabilitatea sa în fața Parlamentului. Este pilotat și ar trebui extins la nivel național un nou software de instrumentare a cazurilor.
Ungaria	Amendamentele la sistemul de asistență juridică se concentrează în principal asupra procedurii de imigrare și acordare a azilului. Va fi stabilit proiectul de dezvoltare a administrației electronice.
Irlanda	Este planificat un nou proiect de lege privind asistența juridică în materie penală.
Israel	Desfășurarea ședințelor de judecată în instanţele care lucrează în afara orelor normale de program în cazurile de cereri de despăgubire cu valoare redusă se află în prezent in curs de testare și se planifică extinderea sistemului la mai multe instanțe. Amendamentul la regulamentele privind avocatul din oficiu în vigoare din 2012: inculpații sunt obligați să plătească o taxă de participare Baroului Avocaților din Oficiu. Proiect de lege care discută extinderea gradului de reprezentare și consultanță juridică acordată suspecților proveniţi din medii defavorizate (numai suspecților aflaţi în stare de reţinere sau arest).
Italia	Așa-numita „Lege a stabilității financiare” (reducerea onorariilor profesioniștilor din domeniul juridic, creșterea sancțiunilor financiare în caz de inadmisibilitate a apelului, creșterea sumei forfetare de plătit pentru comunicările efectuate de grefă).
Letonia	Proces de anonimizare și publicare a deciziilor judecătorești pe portalul judecătoresc (2013).
Muntenegru	Strategia de reformă a sistemului judiciar prevede orientări privind accesul la justiție și la asistență juridică.
Olanda	Proiect de restructurare a sistemului de asistență juridică pentru a limita creșterea costurilor.
Norvegia	Prezentarea modificărilor la legea asistenței juridice de către guvern. Propunerea unui nou sistem de servicii, în care toți cetățenii pot obține în mod gratuit prima linie de asistență juridică din partea unui avocat sau consultant/asistent juridic privat. Ministerul Justiției și Siguranței Publice evaluează în prezent monitorizarea corectă. Un raport cu privire la evaluarea reglementărilor privind avocații și alte persoane care furnizează asistență juridică vor fi livrate Ministerului Justiției și Siguranței Publice în 2015.
România	Adoptarea unei OUG privind taxele judiciare de timbru, de stabilire a unui sistem special de impozitare pentru o serie de situații și proceduri nou reglementate, cum ar fi regularizarea cererii de chemare în judecată, ordinul privind procedura de plată, etc.
Federația Rusă	Dreptul cetățenilor de acces la sistemul judiciar este garantat de legea federală privind asigurarea accesului la activitățile instanțelor judecătorești. Adoptarea proiectului legii federale privind Codul de justiție administrativă. Intrarea în vigoare a legii federale privind asistența juridică gratuită în 2012.
Serbia	Este planificată adoptarea unei noi legi privind asistența juridică gratuită.

Slovacia	Este planificată modificarea statutului Centrului de Asistență Juridică.
Spania	Reforma asupra legii privind asistența juridică prin decretul-lege regal în 2013. Este planificată noua lege privind asistența juridică.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Planurile de a adopta modificări la legea cu privire la asistența juridică gratuită, în scopul de a redefini eligibilitatea pentru utilizarea ajutorului public judiciar.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor	Prezentarea a două reforme de asistență juridică în fața Parlamentului în 2013, în cadrul programului Transformarea Asistenței Juridice (TAJ) care ar trebui să fie puse în aplicare în 2014. Programul TAJ va continua să pună în aplicare modificările propuse de-a lungul anului 2014.
Marea Britanie – Irlanda de nord	O serie de reforme privind asistența juridică și serviciile din sistemul penitenciar este în curs de desfășurare

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

Albania	Două proiecte de legi în curs de revizuire: - privind sistemul de evaluare judiciară (evaluarea competenţei profesionale a judecătorilor). - privind organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii.
Bosnia și Herțegovina	Discuție asupra proiectului de lege privind amendamentele la legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii între Consiliul Superior al Magistraturii, Parlament și Ministerul Justiției.
Ungaria	Raportul anual 2012 al președintelui Institutului Național al Magistraturii (INM).
Irlanda	Pregătirea și publicarea unui proiect de lege al Consiliului Magistraturii la începutul anului 2014.
Muntenegru	Sunt planificate în perioada următoare modificări pentru punerea în aplicare a orientărilor strategice pentru Consiliul Magistraturii.
Serbia	Este planificată adoptarea unei noi legi cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. S-a planificat, de asemenea, transferul bugetului sistemului judiciar în jurisdicția Consiliului Superior al Magistraturii.
Slovenia	Modificări legislative recente (2013) ale legii instanțelor și legii Magistraturii a redus unele competențe ale Consiliului Magistraturii. Propunerea pentru legea Consiliului Magistraturii a fost trimisă Ministerului Justiției, dar nu a fost încă adoptată.
Spania	Legea Consiliului General al Magistraturii a fost reformată (2013). Reforma legii organice a sistemului judiciar este în curs de pregătire.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Procedura de adoptare a amendamentelor constituționale privind scoaterea Ministrului Justiţiei şi a Președintelui Curții Supreme din calitatea de membri din oficiu ai Consiliului Instanţelor.

PROFESIONIȘTI DIN DOMENIUL JURIDIC (JUDECĂTORI, PROCURORI, AVOCAȚI, NOTARI, EXECUTORI, ETC): ORGANIZARE, EDUCAȚIE, ETC.

Albania	Aprobarea legii privind rolul notarului în 2013. „Ghișeu unic - sistem notarial” a fost aplicată în instanțe-pilot (2012), pentru a evita contactul direct cu biroul de înregistrare a cetățenilor și pentru a reduce fenomenul cozilor lungi, timpul pierdut și acțiuni de corupție. Aprobarea instruirii privind stabilirea tarifelor pentru serviciile prestate de executorii judecătorești privați în 2014. Proiectele de legi privind modificările la Codul de Procedură Penală și Codul de Procedură Civilă, în special în ceea ce privește sancțiunile împotriva avocaților au fost transmise Comisiei de la Veneția și se așteaptă avizul acesteia.
Austria	Modificări privind organismele de apel pentru avocați și avocați stagiari (2013).
Belgia	Proiectul de lege în vederea reformei statutului executorului judecătoresc este în curs de pregătire.
Bosnia și Herțegovina	Intrarea în vigoare a reformelor privind examenul competitiv scris pentru solicitanții posturilor de judecător și procuror aflați la prima încercare, iar ghidurile privind intervievarea candidaților vor fi aplicate începând cu 2014.
Bulgaria	Propunerea Consiliului Suprem al Magistraturii de amendamente cu privire la dispozițiile referitoare la concursurile pentru numirea în organismele sistemului judiciar, la regulile de evaluare, precum și la responsabilitățile magistraților.
Estonia	Intrarea în vigoare a amendamentului la legea instanţelor în 2013 de instituire a unui

	nou post în rândul personalului instanței: funcționar judiciar.
Franța	De la adoptarea unei legi în 2013, Ministerul Justiției transmite Procurorului General circulare de natură generală privind politicile penale, însă Ministerul nu poate efectua nicio examinare cu privire la cazuri individuale.
Georgia	Serviciul de urmărire penală intenționează să desfășoare cursuri de formare pentru procurori. Serviciul de Asistență Juridică intenționează să desfășoare cursuri de formare pentru avocați. Reformele ipotecare: se planifică creșterea rolului notarilor, permițând certificarea de instrumente notariale electronice. Biroul Național de Executare intenționează să dezvolte un sistem de management al resurselor umane. Proiect de revizuire a diviziunii muncii în procesul de executare silită a persoanelor juridice (pus în aplicare în 2013).
Grecia	Adoptarea unei legi cu privire la noul Cod al Avocaților.
Irlanda	Elaborarea unui proiect de lege privind regulamentul serviciilor juridice. Biroul de Taxe Judiciare va prelua atribuțiile Biroului actual al Consilierului Judecătoresc pentru timbrarea judiciară. Discuții în desfășurare cu privire la modul în care ar putea fi îmbunătățit procesul de desemnare în funcţii judiciare.
Israel	Aprobarea de către guvern în 2013 a înființării unei instituții de supraveghere a serviciilor de urmărire penală și de asigurare a drepturilor la apărare.
Italia	Introducerea în „legea stabilității financiare” în 2014 a unei contribuții care trebuie plătite de către judecătorii, avocații și notarii aspiranți.
Letonia	Reforma evaluării profesionale a judecătorilor (începută în 2013). Proiectul privind programe de formare pentru profesioniștii care fac parte din sfera juridică (2012-2014) este în curs de pregătire de către Ministerul Justiției. De asemenea, se intenționează punerea în aplicare a programelor de formare în management organizațional pentru președinții instanțelor.
Lituania	Este în discuție conceptul unui examen unic și comun pentru judecători, procurori, avocați, notari și agenți de aplicare a legii. Intrarea în vigoare a noilor modificări la legea baroului în 2013.
Republica Moldova	Adoptarea de către Parlament la prima lectură a proiectului de lege cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (2013). Adoptarea de către Parlament a proiectului de lege privind integritatea profesională (2013). Adoptarea de către Parlament a obligației pentru candidații la profesia de judecător de a trece testul poligrafului. Adoptarea legii cu privire la remunerarea judecătorilor - care prevede o creștere a salariilor judecătorilor din 2014 - de către Parlament.
Monaco	Adoptarea legii cu privire la administrarea și organizarea sistemului judiciar (2013). Legea cu privire la violența specifică este subiectul unei formări specifice pentru profesioniști.
Muntenegru	Legile privind instanțele, Consiliul Judiciar și Procuratura Generală vor fi modificate. Va fi adoptată noua lege privind formarea în sistemul judiciar.
Olanda	Este probabilă intrarea în vigoare până în 2014 a unui proiect de lege privind supervizarea avocaților.
Portugalia	Modificări ale statutului profesioniștilor în domeniul juridic (judecători, procurori, executori judecătorești și agenți de executare) de către guvern.
Serbia	Consolidarea poziției judecătorilor și procurorilor, precum și a capacităților Academiei Judiciare ca centru educațional. Înființarea sistemului notarial.
Slovacia	Amendamentele la legea privind procedurile disciplinare împotriva judecătorilor, notarilor și executorilor de către Ministerul Justiției sunt în curs de elaborare.
Slovenia	Amendamentele la legea succesiunilor sunt gata să fie puse în aplicare, dar actul nu a fost prezentat încă în procedură legislativă. Amendamentele la legea notarilor vor intra în vigoare în 2014. Propuneri din partea guvernului de a echivala actele notariale cu certificatele administrative, însă specialiștii din domeniul dreptului au manifestat o opoziţie puternică faţă de aceste propuneri.
Spania	Proiectul de lege privind jurisdicția voluntară nu a fost aprobat încă de Parlament. Reforma legii privind asistența juridică va influența profesia de avocat (este în pregătire).

„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Procurorii responsabili pentru anchetă în cauzele penale din decembrie 2013; a cincea generaţie de candidaţi la posturile de judecători și procurori în septembrie 2014 au finalizat partea teoretică a formării inițiale în cadrul Academiei pentru judecători și procurori.
Ucraina	Legea cu privire la consolidarea garanției independenței judecătorilor a fost votată în primă lectură de către Parlament în 2013. Prevederile legii se așteaptă să fie puse în aplicare în 2014.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor	Reforma privind agenții de aplicare a legii a fost introdusă în 2014, ceea ce clarifică rolul și responsabilitățile tuturor părților.
Marea Britanie – Irlanda de Nord	Reformele prevăzute: - Reglementarea Baroului. Posibile modificări legislative viitoare ca urmare a proiectului propus privind regulamentele şi contestaţiile juridice în 2013. - Lansarea serviciului de mediere al Baroului. - Extinderea programului de formare în domeniul apărării drepturilor. - Dezvoltarea mecanismului de acreditare/asigurare a calității.

REFORME PRIVIND LEGILE CIVILE, PENALE ȘI ADMINISTRATIVE, CONVENȚIILE INTERNAȚIONALE ȘI ACTIVITĂȚILE DE COOPERARE

Albania	Au fost aprobate amendamentele la Codul Penal care au drept scop să răspundă la recenta creștere a criminalității și pentru a echilibra volumul de muncă al instanțelor. Amendamentul la Codul de Procedură Penală asociat cu un amendament la o lege privind prevenirea și combaterea criminalității organizate (în scopul de a include infracțiunile de corupție) au fost propuse de către Ministerul Justiției în 2014. Proiectul de lege privind Codul de Procedură Administrativă a fost prezentat pentru aprobare Consiliului de Miniștri în 2014. El oferă administrațiilor publice capacitatea juridică de a rezolva conflictele în cel mai eficient mod și oferă cetățenilor instrumente pentru protecția drepturilor lor. Adoptarea legii cu privire la ratificarea acordului privind transferul persoanelor condamnate (2013). Adoptarea legii cu privire la aderarea la cel de-al patrulea protocol adițional la Convenția Europeană privind Extrădarea (2013). Adoptarea legii cu privire la relațiile jurisdicționale cu autoritățile străine în materie penală (2013). Semnarea acordurilor cu Bosnia și Herțegovina privind aplicarea reciprocă a deciziilor judiciare în materie penală (în scopul de a dezvolta cooperarea în domeniul asistenței în materie penală și civilă) și privind extrădarea. A fost lansat un proces de consultare de către Ministerul Justiției asupra a trei acorduri cu Serbia pe aceleași chestiuni.
Andorra	Prezentarea mai multor proiecte de lege în fața Parlamentului cu privire la cariera judiciară, procedurile civile, reorganizarea jurisdicției penale și independența în implementarea bugetului.
Austria	Se află în discuție numirea experților în cadrul procedurilor de investigare. Reforma drepturilor de proprietate intelectuală (2014) prevede instanțele în materie civilă ca instanță de apel împotriva deciziilor oficiului de brevete. Este prevăzută o modernizare a legii drepturilor de autor în 2015. După o reformă a legii cartelului în 2013, este prevăzută o monitorizare pentru a consolida transparența hotărârilor în acest domeniu.
Bosnia și Herțegovina	Adoptarea legii privind procedurile penale în Republica Sârbă Bosniacă. Adoptarea legii cu privire la un tratament special al infractorilor minori și victimelor minori în cadrul procedurilor penale din Federația Bosnia și Herțegovina.
Croația	Legea Falimentului Consumatorilor va fi lansată în dezbatere publică în 2014. Analiza impactului modificărilor din Codului de Procedură Civilă (2013). Reforma procedurii civile (2014).
Franța	Adoptarea unui proiect de lege de către Parlament și furnizarea introducerii unei acțiuni colective în justiție pentru litigiile consumatorilor și în ceea ce privește încălcarea dreptului concurenței. El va fi revizuit într-o a doua lectură de către Senat în 2014.
Georgia	Strategia de reformă și planul de acțiune privind justiția penală. Se desfășoară reforma Codului Penal. Procesul de revizuire a Codului Penal este planificat să fie finalizat până la sfârșitul anului 2014. Proiectul părții generale a Codului cu privire la contravențiile administrative este în curs de elaborare. Revizuirea întregului Cod este planificată să fie finalizată până la sfârșitul anului 2014.

	Stabilirea Consiliului Consultativ al Reformei Dreptului Privat (2013). Semnarea și ratificarea de către Georgia în viitorul apropiat a celui de-al treilea protocol la Convenția europeană privind extrădarea din 13 decembrie 1957. Elaborarea modificărilor la legea cu privire la cooperarea internațională în domeniul justiției penale.
Grecia	Proiectul legii cu privire la modificarea Codului de Procedură Civilă va fi prezentat Parlamentului în 2014. El privește mai ales procedura pentru instanțele de judecată, care se va desfăşura în principal în formă scrisă iar numărul de apeluri ca parte a procedurii de executare a hotărârilor va fi acum limitat la două. Proiecte în curs de desfășurare ale noului Cod Penal și al noului Cod de Procedură Penală care va fi depus la Ministerul Justiției în următoarele luni și în fața Parlamentului la sfârșitul anului 2014. Revizuirea Legii cu privire la modernizarea și unificarea sistemului de căi de atac administrative prealabile obligatorii de către o comisie. Discuție în curs de desfășurare (2014) referitoare la stocul substanțial de probleme fiscale nerezolvate în instanţele administrative. Un studiu legat de gospodăriile îndatorate va fi în scurt timp depus la Ministerul Justiției, în vederea modificării legislației existente cu privire la aceste tipuri de cazuri (2014).
Ungaria	Intrarea în vigoare a noului Cod Civil (2014).
Italia	Propunerile care implică procedura civilă și procesul de executare în cadrul civil au fost prezentate în 2013. Este în curs de pregătire un proiect de lege privind reforma procedurii penale. O lege a introdus figura judecătorului auxiliar. În plus, tinerii absolvenți de drept pot petrece acum 18 luni de formare atât în instanțe, cât și în instanțele de apel.
Letonia	Amendamentele la Codul de Procedură Civilă: - Introducerea posibilităţii de a redistribui dosarele (2014). - Transmiterea acţiunilor civile care depășesc valoarea de 150 000 LVL către tribunalele districtuale. - Îmbunătăţirea procesului de aprobare a unei declarații de scoatere la licitație a bunurilor imobile (2014). Amendamentele la stabilirea forței juridice a documentului executiv pentru contractele redactate într-o anumită formă de act notarial (2013).
Republica Moldova	Adoptarea de către Parlament a unui proiect de lege în completarea prevederilor Codului Penal privind o nouă măsură de siguranță („confiscarea bunurilor”) și elemente noi cu privire la infracțiune („îmbogățirea ilicită”).
Monaco	Legile adoptate de la ultimul raport de evaluare (ediția 2012): Legea din 2013 privind reforma Codului de Procedură Penală în domeniul custodiei. Legea din 2012 privind reforma Codului Penal și a Codului de Procedură Penală în domeniul corupției și metodelor speciale de investigare. Legea din 2013 privind aprobarea ratificarea Convenției asupra Criminalității Cibernetice a Consiliului Europei. Proiectele de legi înaintate de la ultimul raport de evaluare (ediția 2012): Proiectul de lege privind modernizarea dreptului comercial (prima parte). Proiectul de lege privind modernizarea dreptului comercial (a doua parte). Proiectul de lege cu privire la dreptul privat internațional. Proiectul de lege cu privirea la hărțuirea și violența la locul de muncă.
Muntenegru	Reforma procedurii de executare ca urmare a adoptării a două legi noi: cu privire la procedurile de executare și de securitate și la executorii judecătorești publici. Primii executori judecătorești publici au fost introduși în sistemul juridic din 2013. În perioada următoare, rezultatele noului sistem vor fi monitorizate și revizuite, dacă este necesar. Adoptarea unei legi privind dreptul privat internațional, în scopul de a îndeplini criteriile de aderare la UE.
Olanda	Programul pentru consolidarea performanței lanțului justiției penale a demarat în 2012. Programul numit „Calitate și inovație”, lansat în 2012. În 2015, toate procedurile civile și administrative din instanțe vor fi simplificate, standardizate și digitalizate.
Norvegia	Intrarea în vigoare în 2013 a unei noi legi privind tutela care a condus la o reînnoire a administrației tutelare și coerența normelor cu prevederile internaționale în domeniul drepturilor omului. Un raport cu privire la noul Codul de Procedură Penală vizează înlocuirea legii actuale din 1981 va fi depusă la Ministerul Justiției până în 2016. Dezbaterea privind oportunitatea menţinerii sistemului cu jurați. Este în curs de

	pregătire o propunere cu privire la această problemă pentru a fi prezentată Parlamentului. În 2014, va fi prezentat Ministerului Justiției și Securității Publice un raport de evaluare a dispozițiilor din Codul Penal Civil General referitor la persoanele psihotice și inconștiente. El include, de asemenea, apelul la psihiatri medico-legali în calitate de martori experți în cadrul procedurilor penale.
Polonia	Elaborarea unei reforme viitoare, care pune în aplicare principiul unui proces adversarial în procedura penală. Pregătirea noii legi privind insolvența în domeniul dreptului civil.
Portugalia	Este planificată evaluarea punerii în aplicare a noului Cod de Procedură Civilă (2013). Reformele în curs de desfășurare cu privire la revizuirea Codului de Procedură Administrativă, statutului administrativ și instanțelor fiscale, și ale Codului Exproprierilor. Revizuirea din Codul Civil care reglementează decăderea din drepturile civile, în special în ceea ce privește persoanele în vârstă. Revizuirea Codului penal și a Codului de Procedură Penală este planificată pentru a pune în aplicare în mod eficient a procedura simplificată în cazul persoanelor care sunt deținute în flagrant delict și a extinde impunerea de arest preventiv în custodie pentru infracțiuni care se pedepsesc cu închisoare de mai mult de trei ani. Revizuirea statutului profesioniștilor Poliției Penale și punerea în aplicare a unui nou sediu. Adoptarea legii împotriva îmbogățirii fără justă cauză.
România	Intrarea în vigoare a noului Cod de Procedură Civilă în 2013. Noul Cod Penal și noul Cod de Procedură Penală intră în vigoare în 2014. Cinci acte legislative, care ar trebui să intre în vigoare, au ca scop facilitarea punerii în aplicare a acestor două coduri și care acoperă aspecte care privesc aplicarea sancțiunilor sau măsurilor privative de libertate și noncustodiale și organizarea sistemului de probațiune.
Federația Rusă	Amendamentul la Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție, care o stabilește ca fiind ca singura instanță supremă de judecată pentru cauze civile, penale și administrative și alte cazuri aflate sub jurisdicția tuturor instanțelor. El stabilește, de asemenea supravegherea activităților instanțelor de către Curtea Supremă. Curtea Supremă de Arbitraj se abrogă; competența sa este delegată Curții Supreme.
Serbia	Adoptarea legii cu privire la amendamentele la Codul de Procedură Civilă. Punerea în aplicare a unui nou cod de procedură penală.
Slovacia	Codul existent de procedură civilă ar trebui să fie înlocuit în următorii ani de 3 coduri separate (de procedură civilă de contencios, de procedură civilă noncontencios și de procedură civilă administrativă) și se prevede revizuirea Codului Penal.
Slovenia	Îmbunătățiri ale legii privind confiscarea bunurilor de origine ilicită.
Spania	Pregătirea proiectelor de actualizare a legii privind protecția copilului, legea cu privire la co-responsabilitatea parentală, reforma registrului de stare civilă, legea cu privire la procedura necontencioasă, precum și reforma Codului de Procedură Civilă. Pregătirea reformei Codului Penal. Discuțiile privind un posibil pre-proiect pe eficiența instanţelor de contencios administrativ. Este în curs pregătirea unei legi privind cooperarea judiciară.
Suedia	Amendamente la Codul de Procedură Judiciară (cu punerea în aplicare a directivei privind dreptul la interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale ale Parlamentului și Consiliului European). Amendamente la legea privind confiscarea bunurilor de origine ilicită (adoptată în 2012). În 2013, a intrat în vigoare: - Noua lege privind fotografia intruzivă printr-un amendament la Codul Penal. - Modificări ale legislației privind infracțiunile sexuale din Codul Penal. - Modificări ale legislației privind încălcarea integrității, în special pentru femei. - Modificări ale legislației privind infracțiunile de falsificare. Legea privind portul armelor de foc a fost reformată în 2012. Este în curs de desfășurare a revizuire a regulilor privind armele ilegale.
Elveția	Introducerea din 2012 de noi dispoziții în Codul Civil cu privire la măsurile de protecție pentru adulți (fosta de tutelă și curatelă), care au condus la reorganizarea sistemului judiciar operat de către autoritățile cantonale.
„Fosta Republică	Semnarea în 2015 a celui de-al patrulea protocol la convenția privind extrădarea.

iugoslavă a Macedoniei”	
Ucraina	Adoptarea legii cu privire la apărarea drepturilor și practica juridică de către Consiliul Suprem (2012).
Marea Britanie-Scoția	Elaborarea reformelor privind justiția penală, civilă și administrativă de către guvern.

EXECUTAREA HOTĂRÂRILOR JUDECĂTOREȘTI

Austria	Este planificată reforma legii executării hotărârilor judecătorești, inclusiv stabilirea accesului avocaților și autorităților la un registru privind anumite proceduri de executare silită aflate pe rolul împotriva unui debitor.
Bosnia și Herțegovina	Discuțiile privind amendamentele la executarea hotărârilor judecătorești între Consiliul Suprem al Magistraturii și Ministerul Justiției pentru a despovăra instanțele de cazurile de executare inițiate pentru facturile de utilități neplătite.
Finlanda	Următoarea reformă planificată este dezvoltarea structurii birourilor de executare silită.
Israel	În 2013, Knesset (Parlamentul israelian) a aprobat: - Amendamentul la legea executării hotărârilor judecătorești care stabilește o monitorizare a executării obligaţiei de plată a pensiei alimentare care intră în vigoare în 2014. - Amendamentul la legea centrului de colectare a datoriilor și taxelor privind despăgubirea a fost decis în favoarea unei victime minore a unei infracțiuni.
Italia	Aprobarea unui proiect de lege în 2013, dar nu a adoptat încă legislația pentru a simplifica procedurile de executare și pentru a permite judecătorului să monitorizeze în mod eficient programul și cheltuielile atât de aplicare, cât și ale procedurilor de insolvență.
Lituania	Discuțiile privind o dispoziție cu privire la funcția alocată serviciului de urmărire penală de a supraveghea remiterea hotărârilor judecătoreşti în vederea executării.
Serbia	Punerea în aplicare în continuare a legii privind executarea hotărârilor judecătorești și securitatea juridică. Adoptarea unei legi privind executarea sancțiunilor penale.
Slovacia	Intrarea în vigoare a unui prim amendament cu privire la statutul executorilor în 2013. Un al doilea amendament ar trebui adoptat în 2014.
Slovenia	Anunțarea unei revizuiri generale a procedurii de executare în 2013 care este de așteptat să fie adoptată în 2014.
Spania	Reforma legii privind Codul de Procedură Civilă, care este în curs de pregătire, va adăuga la sarcinile procurorilor cooperarea cu Administrația Justiției în executarea hotărârilor judecătorești.
Ucraina	Adoptarea în 2011 a proiectului de lege privind garanțiile de stat ale executării hotărârilor judecătorești de către Parlament în prima lectură.

MEDIEREA ŞI ALTE SOLUȚIONĂRI ALTERNATIVE ALE DISPUTELOR

Albania	Instituirea comisiei de licențiere a mediatorilor. Ministerul Justiției a publicat pe site-ul său oficial un registru de intermediari care sunt înregistrați în Centrul Național de Înregistrare (CNI). Înființarea Camerei Naționale a Mediatorilor.
Bosnia și Herțegovina	Punerea în aplicare aflată în curs de desfășurare de către Consiliul Superior al Magistraturii a proiectului cu mai multe instanțe-pilot care vizează creșterea numărului de cazuri rezolvate prin mediere sau încheierea de acorduri în instanţă.
Grecia	Se află în desfășurare procesul procedurii de acreditare, în scopul de a instrui cât mai mulți mediatori posibil (2014). În ceea ce privește cauzele civile și comerciale, au fost autorizați primii mediatori.
Ungaria	O legislație care să încurajeze părțile să aleagă procedura de mediere (reformele principale sunt legate de Codul de Procedură Civilă, legea privind taxele de timbru, legea privind serviciul salariaților judiciari). Codul Civil - care cuprinde regulile de mediere în instanță în cazurile de divorţ, custodia copiilor și autoritatea tutelară - a intrat în vigoare în 2014.
Italia	Reintroducerea în 2013 a unei legi de mediere obligatorie pentru anumite probleme specifice atât în cadrul procedurilor civile, cât și comerciale (inclusiv moștenirea, înţelegerile încheiate în familie, contractul de leasing, de credit, etc).
Letonia	Adoptarea de către Parlament în prima lectură a proiectului de lege cu privire la mediere și a doua lectură este de așteptat să apară în curând. Ministerul Justiției și NORDEN (Consiliul Nordic de Miniștri) a organizat un seminar internațional („Medierea în Letonia și în țările nordice”) în 2013.

	A fost elaborat proiectul legii cu privire la arbitraj și depus la Cabinetul de Miniștri (2013).
Lituania	Posibilitatea de mediere conciliatorie pentru soluționarea unui litigiu urmează să se devină aplicabilă începând cu 2014.
Muntenegru	Formarea profesională în domeniul medierii va fi organizată pentru mediatori, judecători, procurori și avocați. Regulile de arbitraj sunt acum plasate în Codul de Procedură Civilă. În perioada următoare, va fi adoptată o lege specială cu privire arbitraj și va fi în conformitate cu regulile UNCITRAL (Comisia Organizației Națiunilor Unite pentru Dreptul Comercial Internațional).
Olanda	Se așteaptă introducerea registrului pentru mediatori.
Norvegia	Revizuirea unui raport privind evaluarea posibilelor modalități de a crește gradul de utilizare a consiliilor de mediere în cauzele civile și penale de către Ministerul Justiției.
România	Modificări ale legii din 2006 cu privire la mediere vizează popularizarea instituției medierii.
Federația Rusă	Propunerea de modificare a proiectului de lege federală privind medierea și alte proceduri de conciliere stabilește: soluționarea litigiilor cu ajutorul mediatorului în instanță, principiile procedurilor de conciliere, precum și condițiile unui rol activ al instanței de judecată în soluționarea litigiilor.
Serbia	Este planificată adoptarea unei legi a medierii.
Slovacia	Amendamentul la legea privind procedura de arbitraj pentru a separa arbitrajul consumatorului de arbitrajul general.
Spania	Dezvoltarea recentă a unui decret regal pentru legea cu privire la mediere (2011) în materie civilă și comercială.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Adoptarea, în decembrie 2013 a unei noi legi cu privire la mediere. Stabilirea, în septembrie 2014, a unui consiliu de evaluare a calității medierii.
Ucraina	Punerea în aplicare a măsurilor de mediere cu proiecte-pilot introduse în unele regiuni. Proiectul ucraineano-canadian referitor la introducerea procedurii preliminare de soluţionare a litigiilor se află în discuţie (din 2012).
Marea Britanie – Anglia și Ţara Galilor	Sunt în curs de desfășurare discuții în Parlament asupra unui proiect de lege al cărui scop este instituirea medierii înainte de introducerea unei cauze pe rolul instanţei de dreptul familiei.

LUPTA ÎMPOTRIVA INFRACȚIONALITĂȚII

Albania	Crearea Coordonatorului Național Anticorupție; s-au luat alte măsuri legate de corupție (2013). Elaborarea unui proiect pentru modificări ale proiectului Codului de Procedură Penală de către Ministerul Justiției și aprobarea sa de către Guvern. Extinderea competenței instanței pentru infracțiuni grave. Modificările aduse Codului de Procedură Penală, în scopul de a finaliza reforma privind imunitatea, pentru a limita competențele Înaltei Curți și pentru a stabili sancțiuni împotriva avocaților care lipsesc la audieri.
Bosnia și Herțegovina	Elaborarea unui proiect de lege privind combaterea corupției, crimei organizate, spălarea banilor, precum și căutarea fondurilor și bunurilor obținute prin comiterea fapte penale.
Ungaria	Elaborarea unui proiect de lege penală de către Ministerul de Interne pentru noul Cod Penal. Înlocuirea decretului-lege din 1979 privind executarea pedepselor și a măsurilor prin noua lege a închisorilor care intră în vigoare în 2014.
Italia	Eficiența mai mare a sistemului de justiție penală - ca urmare a reducerii duratei cazurilor penale care este de așteptat prin simplificarea procedurilor penale - este de așteptat să reprezinte o formă de descurajare a actțiunilor infracționale.
Muntenegru	Este în desfășurare procesul de aliniere a legislației din Muntenegru cu standardele acquis-ului UE. Modificări normative vor include următoarele: - Adoptarea unei legi care să includă dispoziții procedurale și de aplicare pentru desfășurarea anchetelor financiare și confiscarea produselor infracțiunii; - Adoptarea unei legi care va reglementa organizarea și jurisdicția Biroul Procurorului Special pentru lupta împotriva crimei organizate și a corupției; - Modificarea Legii privind protecția martorilor în termenii consolidarea aplicării sale. Vor

	fi centralizate jurisdicții cu privire la crima organizată, corupția, terorismul și crimele de război prin formarea unui singur departament special la Înalta Curte din Podgorica.
Olanda	Creșterea cheltuielilor de judecată, limitarea accesului la asistență juridică subvenționată, limitarea îngrijirii medico-legale în închisori, drept penal special pentru adolescenți și recunoașterea reciprocă sentințelor statelor membre UE (legislația UE).
Portugalia	Este planificată revizuirea Codului Penal și a Codului de Procedură Penală, pentru a pune în aplicare în mod eficient procedura simplificată în cazul persoanelor care sunt deținute în flagrant delict și a extinde impunerea cercetării în stare de arest pentru infracțiunile care se pedepsesc cu închisoare de mai mult de trei ani. Revizuirea statutului profesioniștilor Poliției Penale și punerea în aplicare a unui nou sediu. Adoptarea legii împotriva îmbogățirii fără justă cauză.
Federația Rusă	Proiect de lege federală privind modificarea anumitor acte legislative ca urmare a aderării Federației Ruse la convenția privind răpirii internaționale de copii. El are ca scop stabilirea cooperării dintre Federația Rusă și alte state în această privință.
Slovacia	Legea cu privire la răspunderea penală a persoanelor juridice pentru a lupta împotriva criminalității organizate și economice ar trebui adoptată în 2014.
Slovenia	Rezoluția privind Programul Național de Prevenire și Combatere a Criminalității 2012-2016.
Suedia	Proiecte în derulare, pe baza angajamentelor față de UE ale Suediei, incluzând schimbul transfrontalier de informații privind ADN-ul, amprentele digitale și informațiile privind vehiculele, precum și posibilitatea de a oferi autorităților de aplicare a legii acces la sistemele de informații privind vizele (VIS) și EURODAC. Proiect creat pentru a investiga posibilitățile de creștere a schimbului de informații între autoritățile de aplicare a legii.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Elaborarea proiectului de lege privind determinarea sancțiunilor (legea cu privire la condamnare).
Ucraina	Pregătirea de către Ministerul Justiției și Ministerul Afacerilor Interne a unui proiect de rezoluție a Cabinetului de Miniștri cu privire la aprobarea unui plan de acțiune pentru punerea în aplicare a conceptului de politică de stat în domeniul luptei împotriva criminalității organizate.

SISTEMUL PENITENCIAR

Albania	Aprobarea de către Parlament în 2014 a modificărilor la legea cu privire la drepturile și tratamentele deţinuţilor şi arestaţilor preventiv. Aprobarea de către Parlament în 2014 a modificărilor la legea cu privire la poliția penitenciară. Adoptarea în 2014 a legii cu privire la amnistie, în scopul de a îmbunătăți condițiile din sistemul penitenciar.
Italia	Un proiect de lege recent în materie penală oferă guvernului posibilitatea de a reforma sistemul penitenciar. Unele părți ale acestui proiect de lege au fost deja introduse printr-o lege de urgență (decretul-lege aprobat de către Consiliul de Miniștri în 2013).
Norvegia	Introducerea de sancțiuni alternative, în scopul de a reduce numărul copiilor aflați în stare de detenţie. Legislația privind noua sancțiune numită „sentință juvenilă” (controlul social va înlocui controlul fizic care ar fi exercitat în închisoare) nu a intrat încă în vigoare. A fost inițiat în două orașe un proiect-pilot pentru a încerca noua sancțiune. Crearea de unități speciale de detenție pentru minori, în scopul de a separa minorii de adulți. Ministerul Justiției și Securității Publice lucrează la o modificare a legii executării și pedepselor, limitând utilizarea izolării în cazul minorilor. Ea ar trebui să intre în vigoare cât mai curând posibil.
Portugalia	Punerea în aplicare a planului de investiții pentru reabilitarea și extinderea penitenciarelor și centrelor de educație (2012-1016).
Slovacia	Elaborarea unui nou sistem de control electronic al persoanelor condamnate la arest la domiciliu. Planuri pentru construirea de noi penitenciare în regiuni îndepărtate pentru a crește capacitatea penitenciarelor.
„Fosta	Adoptarea și punerea în aplicare a: strategiei de resocializare și reintegrare socială,

Republică iugoslavă a Macedoniei”	strategiei pentru introducerea serviciilor de probațiune și strategia pentru protecția sănătății deținuților. Construirea unui nou penitenciar în Kumanovo; reconstrucția și construcția în derulare a clădirilor noi în penitenciarul Idrizovo și instituția corecțională pentru minori; construirea de noi spații în penitenciarul Skopie va începe în 2015.
Marea Britanie-Irlanda de Nord	O serie de reforme de asistență juridică și a serviciilor penitenciare este în curs de desfășurare.

JUSTIȚIE FAVORABILĂ COPIILOR

Albania	Strategia justiției juvenile ar trebui să fie aprobată în 2014.
Ungaria	Guvernul Ungariei a desemnat anul 2012 ca anul justiției centrată pe copil.
Norvegia	Introducerea de sancțiuni alternative, în scopul de a reduce numărul de copii aflați în custodie. Legislația privind noua sancțiune numită „sentință juvenilă” (controlul social va înlocui controlul fizic care ar fi exercitat în închisoare) nu a intrat încă în vigoare. A fost inițiat în două orașe un proiect-pilot pentru a testa noua sancțiune. Crearea de unități speciale de detenție pentru minori, în scopul de a separa minorii de adulți. Ministerul Justiției și Securității Publice lucrează la o modificare a legii executărilor și pedepselor care să limiteze utilizarea izolării în cazul minorilor. Acesta ar trebui să intre în vigoare cât mai curând posibil.
Federația Rusă	A fost adoptată strategia națională de activități în beneficiul copiilor (2012-2017). Ea are ca scop îmbunătățirea sistemului judiciar atunci când sunt implicați minori. Proiectul de lege federală privind modificarea anumitor acte legislative ca urmare a aderării Federației Ruse la convenția privind răpirile internaționale de copii, care are ca scop stabilirea cooperării dintre Federația Rusă și alte state în această privință.
Spania	Este în curs pregătirea unei reforme a Codului Penal. Proiect pe tema creării de „spații prietenoase” (“*Salas amigables*”) și un pre-proiect privind protecției copilului.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Legea privind justiția pentru copiii adoptați în 2013 cuprinde standardele internaționale ale Consiliului Europei pentru justiția favorabilă copiilor. Potrivit legii menționate, a fost adoptat programul de rambursare de daune pentru copiii victime ai criminalității.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor	Noul cod privind victimele, lansat în 2013, stabilește informații, asistență și servicii pe care victimele se pot aștepta să le primească din partea agențiilor de înfăptuire a justiției penale.

VIOLENȚA ÎN FAMILIE

Italia	O legislație recentă a crescut pedepsele pentru toate infracțiunile legate de violența în familie și a îmbogățit gama de măsuri de urgență care pot fi adoptate de către poliție pentru a preveni continuarea comportamentului violent în familie.
„Fosta Republică iugoslavă a Macedoniei”	Este în curs de adoptare o procedură pentru o nouă lege cu privire la prevenirea violenței în familie și protecția victimelor acesteia.
Marea Britanie – Anglia și Țara Galilor	Publicarea strategiei guvernamentale de combatere a violenței împotriva femeilor și fetelor, care include o serie de politici neutre în privința genului (2013).

ALTELE

Albania	A fost înaintat în 2014 amendamentul la legea cu privire la Avocatul Poporului. Elaborarea unui amendament la legea privind protecția datelor cu caracter personal. El are ca scop a-i oferi comisarului noi competențe în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal, alături de protecția dreptului la informare.
Grecia	Două legi adoptate recent, referitoare la noul Cod al Avocaților și compensația pentru persoanele care au avut de suferit de pe urma duratei excesive a procedurilor judiciare.
Ungaria	Este în curs de pregătire legea privind informaţiile disponibile în sistemul judiciar pentru a determina ce date/documente pot fi divulgate în cadrul ședinței de judecată și într-o etapă preliminară a procedurilor.
Letonia	A fost comandat un studiu în vederea evaluării eficacității procedurilor și găsirii unei

	metodologii a cheltuielilor de judecată pentru 2013. Rezultatele au fost depuse la Ministerul Justiției. Un raport privind rezultatele și recomandările propuse de contractorii/echipa de proiect este în curs de elaborare. Recomandările vor fi utilizate de către Ministerul Justiției pentru a-și elabora politica.
Portugalia	Punerea în aplicare a Planului Național de Reabilitare și Reintegrare și Planului Național pentru Reabilitarea și Reintegrarea Justiției Juvenile (2013 - 2015).

Capitolul 18. Spre eficiență și calitate sporite în cadrul sistemelor judiciare europene

Din analiza datelor judiciare între 2004 și 2012, se poate observa că peisajul judiciar european a evoluat. CEPEJ a încercat, pe baza datelor statistice și informațiilor calitative care apar în acest raport, să descrie acest peisaj și principalele sale tendințe.

Comisia a fost creată în 2002 cu scopul de a îmbunătăți eficiența și calitatea justiției în statele membre europene sau în entități ale Consiliului Europei. Domeniile-cheie de interes includ protecția independenței judecătorilor și statutul și rolul profesioniștilor din domeniul juridic, menținerea principiilor unui proces echitabil în cadrul unui interval rezonabil de timp, promovarea și protecția accesului la justiție, organizarea judecătorească eficientă și eficace, proceduri judiciare adecvate și adaptate la nevoile și așteptările societății, precum și dezvoltarea serviciului public al justiției orientat către justițiabili.

Privind aceste domenii-cheie și confruntarea lor cu faptele și cifrele abordate în acest raport, se pot trage unele concluzii și evidenția anumite tendințe principale în cadrul sistemelor judiciare europene. Se înțelege că aceste diverse aspecte merită să fie studiate în continuare, în cadrul unei analize aprofundate pe care CEPEJ o va desfășura în a doua fază a acestui proces de evaluare.

18.1 Accesul la justiție

Asistența juridică este generalizată și extinsă

Accesul la justiție este direct legat de măsurile luate de state pentru a elimina barierele financiare pentru persoanele care nu au suficiente mijloace pentru a iniția procedurile judiciare. În practică, acest lucru implică introducerea unui sistem de asistență juridică. Mai multe state din Europa Centrală și de Est care nu dispuneau acum câțiva ani de sisteme de asistență juridică s-au angajat în mod limpede să dezvolte astfel de sisteme, astfel că astăzi toate statele membre dispun de mecanisme de asistență juridică pentru procedurile penale și civile. Acest lucru este de salutat în lumina cerințelor și spiritului Convenției Europene a Drepturilor Omului.

26 de state sau entități și-au majorat bugetul pentru asistența juridică. Doar 8 state l-au redus, indicând faptul că scăderea s-a produs în contextul reducerilor bugetare generale. O prioritate mai mare este acordată sistemelor de asistență juridică din țările cu drept cutumiar și în sistemele europene nordice. Se poate diferenția între opțiuni de politici ale asistenței juridice între statele membre: **Norvegia** și, într-o măsură mai mică **Olanda** și **Irlanda,** pun în aplicare politicile cele mai generoase de asistență juridică în Europa atât în ceea ce privește numărul de cazuri în cauză, cât și suma alocată pe caz. Alte state membre extind asistența juridică unui număr mare de cazuri, în timp ce acordă sume relativ importante (**Finlanda**, **Monaco**, **Belgia**, **Franța**, **Germania**, **Portugalia**, **Estonia**). Un al treilea grup de state rămâne generos în ceea ce privește eligibilitatea cazurilor, dar alocă mijloace financiare mai modeste (**Bulgaria**, **Lituania**, **Republica Moldova**). Alte state au făcut alegerea opusă, de a acorda sume relativ mari unor cazuri individuale, dar să limiteze numărul de cazuri eligibile (**Austria**, **Italia**, **Slovenia**, **Turcia**). În cele din urmă, alte state limitează eligibilitatea cazurilor și limitează cantitatea de buget public alocat pe caz (**Azerbaidjan**, **Ungaria**, **Malta**, **Georgia**, **România**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**).

În cele mai multe state, se prevede asistență juridică pentru reprezentare juridică, consiliere juridică sau alte tipuri de asistență (judiciară). Asistența juridică poate fi acordată victimelor infracțiunilor din 37 de state sau entități membre. În afara domeniului dreptului penal, asistența juridică poate fi acordată mai mult sau mai puțin, în conformitate cu tipurile de cazuri în cauză. În cele mai multe dintre statele și entitățile membre, asistența juridică poate lua forma unei scutiri de la plata taxelor judiciare. 30 de state sau entități prevăd posibilitatea de a acorda asistență juridică în ceea ce privește punerea în aplicare a hotărârilor judecătorești.

Mai mult decât atât, 18 state membre indică în mod explicit acordarea de asistență juridică în afara domeniului judiciar, pentru a preveni procedurile judiciare sau a facilita accesul la lege. De exemplu, unele sisteme permit acordarea de asistență juridică în cadrul soluționării alternative a litigiilor sau procedurilor tranzacționale. Aceste politici, care permit persoanelor fizice să găsească soluții la unele litigii datorită furnizării unei consilieri juridice adecvată, ar trebui să fie dezvoltate în continuare.

Mai puține instanțe în Europa

Accesul la justiție nu se limitează la resursele financiare, ci este, de asemenea, preocupat și timpul necesar pentru întâlnirea cu un judecător (acces geografic la justiție). O schimbare din ultimii ani evidențiază în mod clar tendința de reducere a numărului de instanțe în Europa - numărul de locații geografice a scăzut în 22 de

state sau entități și a crescut în 8. Cea mai mare scădere a numărului de locații geografice (peste 10%) între 2008 și 2012 poate fi observată în **Bulgaria**, **Croația**, **Finlanda**, **Franța**, **Georgia**, **Irlanda**, **Serbia** și **Suedia**. Această tendință pare să continue, dacă judecăm după reformele anunțate în sistemul judiciar.

Progresul e-justiției

Consecințele privind proximitatea și accesul geografic la instanțe pot fi compensate parțial prin alte măsuri. O evoluție semnificativă în ceea ce privește TIC în instanțe poate fi remarcată prin elemente măsurate la nivel global, precum și prin datele furnizate de statele membre. Dezvoltarea e-justiției și e-instanțelor este o tendință europeană semnificativă. Un număr mare de state menționează reforme recente sau în curs în domenii cum ar fi dosarele electronice, baze de date electronice de jurisprudență, registre electronice, semnătura electronică sau sistemele de management de caz. Rezultatele acestor reforme sunt clar vizibile în îmbunătățirea facilităților informatice pentru asistența directă a judecătorilor și grefierilor, precum și pentru comunicarea între instanțe și părți. Mai multe state au dezvoltat și implementat sisteme TIC în scopul de a sprijini proceduri simplificate, cum ar fi ordinele de plată sau cererile de chemare în judecată pentru recuperarea de sume mici. În unele cazuri, crearea unei singure instanţe care să lucreze electronic la nivel național pentru gestionarea unor astfel de cereri de chemare în judecată a dus la reducerea complexității și la o utilizare mai eficientă a resurselor.

Utilizarea videoconferinței este în creștere în sistemele judiciare europene, în principal pentru cazurile penale. Cu toate acestea, este necesară elaborarea unor norme care să definească domeniul de aplicare al acestor noi instrumente video și să le guverneze utilizarea. În această etapă, nu există standarde europene pe această temă.

Se preconizează că TIC va continua să fie utilizată în sistemele judiciare pentru a crește eficiența și calitatea. Atât timp cât dezbaterea judiciară poate avea loc oricând și drepturile la apărare sunt protejate, dezvoltarea e-justiției poate avea un efect pozitiv asupra accesului la justiție; ar trebui să contribuie la reducerea restanțelor și la scurtarea procedurilor judiciare – sau, cel puțin, la îmbunătățirea previzibilității lor în termenii intervalelor de timp.

Sunt în curs de elaborare informații pentru justițiabili

Accesul facil la anumite tipuri de informații pare să devină treptat un standard european. Mai mult, persoanele fizice și profesioniștii din domeniul juridic pot accesa informații despre cele mai importante legi, competența și funcționarea instanțelor relevante și despre monitorizarea procedurilor implicate într-o manieră facilă și gratuită, prin intermediul internetului. Disponibilitatea informațiilor specifice destinate victimelor infracțiunilor pare a fi în creștere, deoarece este prevăzută în 43 de state sau entități. O altă tendință este evidentă: aranjamente specifice sunt în curs de dezvoltare în Europa, cu scopul de a informa (potențialii) justiţiabili cu privire la gradul de predictibilitate a procedurilor (6 state în 2008, 17 în 2012).

Tot mai mulți avocați

Avocații au un rol esențial în garantarea accesului la justiție. Numărul de avocați a crescut în Europa în ultimii ani în aproape toate statele membre. Criza financiară și economică nu a avut – până acum – consecințe măsurabile cu privire la acest aspect.

Numărul de avocați este caracteristic diferitelor zone geografice din Europa. Statele din Europa de Sud au cel mai mare număr de avocați raportat la populație. Societățile sunt mai predispuse la litigii în astfel de state. Ar fi pripit să stabilim din acest raport o corelație între numărul de avocați și volumul și durata procedurilor. Totuși, ar merita să se studieze în continuare această problemă, pentru a vedea dacă numărul de avocați și organizarea profesiei au un impact relevant asupra volumului de muncă din instanța de judecată sau nu.

Doar prezența unui număr suficient de avocați nu este o garanție în sine a protecției eficiente a drepturilor individuale. Profesia trebuie să fie reglementată de către o organizație adecvată. Deși este dificil de prezentat o panorama completă a tuturor îndatoririlor și obligațiilor pe care le au avocații în fiecare stat sau entitate, se poate spune că profesia este în general bine organizată și formarea avocaților asigură o bună îndeplinire a funcțiilor lor.

Soluționarea alternativă a litigiilor (SAL) este în curs de dezvoltare

Accesul la justiție poate fi facilitat, de asemenea, prin promovarea soluționării alternative a litigiilor (SAL). Astfel de măsuri contribuie la limitarea necesității de a înfăţişa problemele în fața instanței și la implicarea

altor profesioniști pe lângă judecători în acest proces. Medierea (recomandată, realizată sau girată de sistemul judiciar) este în creștere în Europa: mai multe state au în vedere reforme legislative în ceea ce privește SAL, de exemplu, privind obligația de a încerca medierea înainte de procedurile judiciare în anumite categorii de caz (dreptul familiei, de exemplu) . Medierea este folosită cu succes în mai multe state în aria dreptului familiei (divorțul), litigii comerciale și în materie penală (proceduri pentru compensarea victimelor). Un număr tot mai mare de state acordă ajutor public judiciar pentru mediere și această tendință pare să fie accelerată. Statele ar trebui să fie încurajate să dezvolte în continuare procedurile de mediere. De asemenea, trebuie remarcat faptul că alte metode SAL, cum ar fi arbitrajul sau concilierea, sunt puse în aplicare pe scară largă în unele state membre,.

18.2 Funcționarea eficace a sistemelor judiciare

Efectele contrastante ale crizei economice asupra bugetelor sistemelor judiciare

În ciuda crizei economice și financiare care a afectat sau afectează un număr semnificativ de țări, tendința europeană este încă ascendentă în ceea ce privește bugetele sistemelor judiciare: dezvoltarea lor rămâne o prioritate a fondurilor publice pentru majoritatea guvernelor. În jumătate dintre state, justiția pare să fi fost protejată din punct de vedere bugetar din efectele crizei, în special în **Austria**, **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Bulgaria**, **Finlanda**, **Franța**, **Italia**, **Luxemburg**, **Malta**, **Republica Moldova**, **Olanda**, **Norvegia**, **Polonia**, **Federația Rusă**, **Serbia**, **Slovacia**, **Suedia**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Turcia**, **Ucraina**: o creștere continuă și adesea omogenă a bugetelor sistemelor judiciare, neluând în considerare inflația, poate fi evidențiată în ultimii zece ani. Criza a avut un impact evident asupra dezvoltării bugetelor din alte state care au luat măsuri restrictive, uneori în perioade diferite (în special **Spania**, **Grecia**, **Croația**, **Irlanda**, **Portugalia**, **Lituania**, **Slovenia**, **Marea Britanie-Irlanda de Nord**, **Marea Britanie-Scoția** și, în mai mică măsură, **România**). În aceste țări, efectele crizei afectează de multe ori resursele umane (în special în ceea ce privește reducerea forței de muncă). Unele state începuseră deja să reducă bugetele între 2008 și 2010, altele mai recent. Unele dintre ele continuă tedința reducerilor bugetare, în timp ce altele au putut să inverseze această tendință și să înceapă să majoreze din nou bugetele (**Albania**, **Estonia**, **Islanda**, **Ungaria**, **Letonia**).

În același timp, criza a avut un efect indirect asupra bugetelor: litigiile din domeniul dreptului social, comercial și muncii sunt afectate de deteriorarea situației economice (falimente, concedieri, plăţi neefectuate, prescrieri de ipoteci, etc.). Această creștere a litigiilor determină costuri suplimentare pentru justiție. Unele state s-au concentrat asupra costurilor recente legate de legislația care implică instanțele în controlul politicii de migrație (solicitanții de azil, imigrația ilegală).

O investiție inegală în sistemele judiciare

Sunt încă de subliniat disparități puternice în ceea ce privește nivelul investițiilor în sistemele judiciare: statele europene cheltuiesc în medie 60 € pe cap de locuitor și pe an pentru funcționarea sistemului judiciar, nivelul mediu fiind la 46,60 €, dar cu diferențe semnificative - 8 state sau entități mai puțin de 23 de € și 8 state sau entități mai mult de 100 €. Această observație trebuie să fie ponderată în funcție de raportarea la nivelurile respective ale bogăției acestor state (PIB pe cap de locuitor).

În medie, 65% din bugetele alocate sistemelor judiciare sunt dedicate funcționării instanțelor, 25% serviciilor de urmărire penală și 10% sistemului de ajutor public judiciar. În ceea ce priveşte bugetul alocat salariilor, unele țări care au dedicat eforturi considerabile pentru a ajunge la un nivel salarial în sistemul judiciar care să fie în conformitate cu standardele europene, au ajuns acum în regimul de „viteză de croazieră”. Țările cu sistem de drept cutumiar, bazate în special pe personal fără pregătire juridică de specialitate în instanțe (cu excepția **Irlandei**) și un număr mai mic de judecători (de obicei mult mai experimentați), dedică o cotă mai mică din resursele lor pentru salarii, în timp ce acest capitol bugetar este cel mai ridicat în țările care au un sistem de drept roman. Fondurile alocate serviciilor de urmărire penală în unele state din Europa de Est și de Sud-Est corespund tradițiilor istorice. Bugetul pentru organele de urmărire penală este relativ stabil în Europa. Reformele recente ale procedurilor penale care extind competențele procurorilor în timpul etapei de investigație și care au renunțat la judecătorul de instrucție (**Austria**, **Elveția**) au avut, de asemenea, un impact asupra reconstrucțiilor bugetare interne. Pot fi identificate sistemele care se bazează pe un acces larg la justiție: politicile de justiție publice sunt ghidate de principiile Habeas Corpus și sunt generoase privind asistența juridică, în special în entitățile din Marea Britanie și Europa de Nord.

Informatizarea sistemelor judiciare rămâne o prioritate în creștere în Europa (reprezentând mai mult de 3% din bugetul instanțelor), în ciuda diferențelor dintre statele membre. TIC rămâne un domeniu prioritar în care statele ar trebui să fie încurajate să investească în următorii ani. În ceea ce privește formarea judiciară, efortul financiar este limitat la mai puțin de 1% din bugetul instanțelor, în medie; formarea judiciară ar trebui

să fie o prioritate mai mare pentru statele europene (deși unele dintre ele, în mod individual, au depus eforturi semnificative).

O participare sporită a justiţiabililor în finanțarea serviciului public de justiție

Plata taxelor judiciare este acum o trăsătură-cheie a sistemului de justiție în Europa: contribuabilul nu este singurul care finanțează sistemul, deoarece justiţiabilului i se solicită să contribuie în egală măsură. Doar **Franța** și **Luxemburg** prevăd accesul fără taxe la o instanță. Veniturile generate de cheltuielile de judecată variază de la mai puțin de 1% la peste 50% din bugetul instanței, și chiar, în unele state membre, reprezintă mai mult de jumătate din bugetul sistemului judiciar. Pentru majoritatea statelor membre, aceste venituri reprezintă o resursă semnificativă care acoperă o mare parte din costurile de operare ale instanței, iar în cazul **Austriei** sunt în poziția de a genera un venit care depășește cu mult costul de funcționare al întregului sistem judiciar. Aceste resurse provin în special din încasările legate de gestionarea registrului comerţului şi al celui de carte funciară. Un astfel de sistem face parte din tendința actuală din managementul public de a echilibra, într-o anumită măsură, sarcina cheltuielilor de funcționare a serviciilor publice între utilizatori și contribuabili. Cu toate acestea, în acest domeniu, este important să se facă distincția între taxele necesare pentru a obține informații, a face modificări în materie imobiliară sau în registrul comerţului sau alte registre și taxele solicitate pentru procedurile judiciare propriu-zise: pentru a asigura accesul efectiv la justiție, este important ca aceste cheltuieli de judecată să nu reprezinte un obstacol în asigurarea dreptului individual de a avea acces la o instanță.

Un număr stabilizat, dar inegal al judecătorilor în funcție de state

De mai mulți ani, a existat în Europa o tendință de stabilitate în privința numărului de judecători. În general, sistemele judiciare ale statelor din Europa Centrală și de Est operează cu un raport de judecători pe cap de locuitor mai mare decât în statele din Europa de Vest.

Componența sistemului judiciar, format din judecători de profesie, judecători ocazionali și judecători fără pregătire de specialitate juridică reflectă corespunzător diferitele tipuri de sisteme de drept. Unele sisteme sunt complet profesionalizate, în timp ce alte sisteme (Europa de Nord și țările cu sistem de drept cutumiar) se bazează pe scară largă pe judecători fără pregătire de specialitate juridică care pot interveni fie autonom, fie ca membri ai unor complete prezidate de judecători de profesie. În statele care prezintă o coexistență a judecătorilor profesioniști cu judecătorii fără pregătire de specialitate juridică, evoluția tinde în principal spre un accent al profesionalizării sistemului judiciar. Uneori, judecătorii ocazionali pot ajuta judecătorii permanenți să facă față unei creșteri a numărului volumului de muncă. Utilizarea judecătorilor ocazionali pentru depășirea unor dificultăți specifice (locuri vacante) sau structurale (întârzieri judiciare dificil de eliminat), dar acest lucru nu constituie o tendință accentuată.

Europa este împărțită cu privire la utilizarea jurații lor, care există în puțin mai mult din jumătate dintre state. Chiar dacă acest mecanism rămâne în esență o caracteristică a Europei de Vest, divizarea nu mai este atât de clară.

Europa se caracterizează prin diversitate în privința organizării și statutului serviciilor de urmărire penală

Funcțiile și statutul serviciilor de urmărire penală și ale personalului lor complex poate varia în funcție de statele membre. Funcția de a deschide acțiunea penală pe rolul instanțelor împotriva persoanelor suspectate de a fi comis o infracțiune este, totuși, o funcţie centrală în toate țările. Au avut loc reforme semnificative pentru a extinde prerogativele urmăririi penale în etapa anchetei (**Austria** și **Elveția**).

La nivel european, numărul de procurori nu s-a schimbat în mod semnificativ de mai mulți ani. Cel mai mare număr de procurori pe cap de locuitor se găsește în statele din Europa Centrală și de Est. Există o relativă stabilitate în evoluția numărului de procurori în ultimii ani, deși situația variază în funcție de stat. Statele sau entitățile cu cel mai mare număr de cazuri primite de fiecare procuror (**Austria**, **Franța** și **Germania**) au cel mai mic număr de procurori. Statele și entitățile cu cel mai mic număr de cazuri per procuror pot fi găsite în statele est-europene, care, cu toate acestea, au un număr mare de procurori (în special **Lituania**, **Letonia**, **Federația Rusă**, **Republica Moldova**).

Volumul de muncă al procurorilor depinde de domeniul lor de intervenție în sfera penală (jumătate din statele membre le atribuie competențe pentru aplicarea de pedepse penale), dar și în domenii externe. În aproape jumătate dintre state, procurorii acţionează pentru asigurarea respectarea legii în cadrul unei proceduri civile sau administrative. În 18 state, în litigiile civile ei apără interesele persoanelor vulnerabile (minori, persoanele fără capacitate de exerciţiu...) și îndeplinesc un rol în cazurile referitoare la situaţia personală și de dreptul

familiei (starea civilă, cetățenia, drepturile părintești, adopția ...), sau în anumite domenii de interes public (falimente, imigrație ...).

Salariile judecătorilor și procurorilor sunt în creștere la nivel global, dar criza are un impact în unele state

Mai multe state sau entități din Europa de Est au crescut considerabil salariile judecătorilor și procurorilor din 2004, nu numai pentru a face aceste profesii mai atractive, dar și ca să asigure (în ceea ce privește judecătorii) imparțialitatea și independența lor, pentru a preveni corupția și a le garanta un respect suficient în societate. Criza economică și financiară a forțat unele state să înghețe sau să reducă salariile judecătorilor și procurorilor, deseori în conformitate cu măsurile restrictive care afectează întregul serviciu public. Pot fi observate variații în ceea ce privește salariile procurorilor și judecătorilor, în special în beneficiul judecătorilor.

O tendință spre externalizarea sarcinilor non-judiciare în cadrul instanțelor

În general, datele privind personalul fără atribuții judecătorești din instanțe au fost destul de stabile timp de mai mulți ani, inclusiv privind distribuirea între diferitele categorii de personal și în ceea ce privește raportul dintre numărul de personal și numărul de judecători. Pentru personalul de tip grefier, cu puteri cvasi-judiciare specifice (care pot influența organizarea sistemului judiciar), există variații semnificative în anumite țări, în special în Europa de Est, care au ca rezultat fie o creștere a personalului responsabil cu astfel de sarcini, fie o reducere. Tendința spre externalizarea activităților non-judiciare în cadrul instanțelor poate fi observată în majoritatea statelor și relevă faptul că, în unele state, anumite sarcini care sunt în mod tradiţional atribuite serviciului public sunt scoase din lista de atribuţii ale personalului judiciar.

18.3 Calitatea serviciului public de justiție asigurat justiţiabililor

Resurse bugetare și eficiența instanței

Cu toate că CEPEJ nu este în măsură în acest stadiu să definească nivelul adecvat al resurselor financiare care urmează să fie alocate sistemului de justiție, se poate observa o corelație între lipsa performanțelor și eficienței unor sisteme judiciare și slăbiciunea resurselor lor financiare. Cu toate acestea, opusul nu este întotdeauna adevărat: resursele financiare ridicate nu garantează întotdeauna buna performanță și eficiență a sistemelor judiciare. Aici trebuie luate în considerare alte elemente (organizarea eficientă a sistemelor judiciare, relevanța procedurilor, gestionarea resurselor umane și financiare, responsabilitățile sporite acordate jucătorilor din sistemul judiciar, formare etc.).

Justiţiabilii sunt tot mai mult luați în considerare

În Europa se acordă o atenție sporită nevoilor și așteptărilor justiţiabililor. În marea majoritate a statelor sau entităților, instanțele elaborează rapoarte anuale și au sisteme de monitorizare pentru a măsura și gestiona fluxul cazurilor și durata procedurilor. Se poate observa că tehnicile și metodele inspirate de *noul management public* și de *managementul de caz* sunt puse în aplicare din ce în ce mai mult și implică definirea obiectivelor cuantificate și evaluarea performanțelor. Uneori, resursele sunt alocate instanțelor în funcție de rezultatele obținute. Indicatorii de performanță și de calitate sunt tot mai utilizați. Tot mai multe state europene pun în aplicare sisteme de calitate la nivel mondial. S-au elaborat astfel introducerea și utilizarea instrumentelor specifice (sondajele) pentru a evalua nivelul de satisfacție și încrederea justițiabililor în instanțele de judecată. În multe țări este o practică comună efectuarea unor astfel de sondaje regulate la nivel național și în instanțele de judecată. În plus, aceste modele iau în considerare alți factori, cum ar fi de administrarea instanțelor, gestionarea resurselor (umane, financiare, materiale), accesul la drept și justiție, procesele aplicate în instanțele de judecată, etc. Acest lucru ar trebui dezvoltae în continuare în anii următori.

Evaluarea individuală a judecătorilor și procurorilor este în creștere în practica europeană (cu excepția statelor sau entități unde judecătorii și procurorii sunt aleși), ceea ce ar trebui să fie privit ca aspect pozitiv, deoarece contribuie la identificarea problemelor, prevenirea procedurilor disciplinare prin intervenția anterioară apariției dificultăților, și, atunci când este necesar, pentru a iniția mai multe proceduri disciplinare.

În scopul de a proteja justițiabilii de disfuncțiile instanțelor, sistemele judiciare au implementat proceduri de compensare: în 34 de țări sau entități, este un mecanism de compensare pentru durata excesivă a procedurilor judiciare și, în 24 de țări sau entități există compensații pentru neexecutarea unei hotărâri judecătorești. Aproape toate țările au prevederi pentru compensarea unei persoane în caz de arestare sau condamnare pe nedrept.

Victimele violurilor, victimele copii și autorii minori de infracţiuni sunt categoriile cele mai protejate în cadrul procedurilor judiciare. Acest lucru se face în mare parte prin oferirea unui regim special de audiere acestor categorii în timpul anchetei și pe durata ședinței de judecată. În 40 de state sau entități, procurorii au de jucat un rol deosebit în asistarea victimelor infracțiunilor. Cele mai multe țări au, de asemenea, proceduri pentru compensarea victimelor – acesta este, în principal, un sistem public de finanțare.

Cu atât mai mult astăzi, într-o societate globală în care circulația liberă persoanelor devine mai accentuată, organizarea unui sistem eficient de interpretare în instanță face parte dintr-un proces echitabil și un sistem juridic de înaltă calitate. Promovarea accesului eficient la traducere și interpretare și calitatea acestor servicii sunt o prioritate europeană. În materie penală, dreptul la o bună calitate a traducerii este o parte integrantă a dreptului la apărare.

Durata excesivă a procedurilor judiciare trebuie să rămână o preocupare majoră

Pentru moment, încălcările articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului provocate de durata excesivă a procedurilor judiciare rămân motivul principal pentru care Curtea Europeană a Drepturilor Omului identifică o încălcare a Convenției de către statele europene. Statele membre își continuă eforturile în direcția unei cunoașteri mai detaliate a activității instanțelor lor în monitorizarea conformității cu principiile fundamentale consacrate în Convenție și gestionarea fluxului de lucru și duratei procedurilor. Un număr mai mare de state sau entități sunt în măsură să colecteze datele necesare pentru a analiza termenele procedurilor judiciare. CEPEJ încurajează statele și entitățile să continue pe această cale, urmând în special recomandările din „Ghidul GOJUST” al CEPEJ.

Instanțele pot în general să facă față volumului de cazuri

În general, având în vedere numărul de cazuri litigioase pe cap de locuitor, europenii par a fi mai conflictuali în statele din Europa Centrală și de Est, de Sud-Est și Sud decât în statele din Europa de Nord și Caucaz.

Necesitatea de a aborda un volum mare de cazuri nu este ca atare un obstacol în calea bunei funcționări a instanțelor, deoarece unele state pot gestiona relativ repede un volum mare de cazuri.

Atunci când luăm în considerare toate cazurile gestionate de către instanțele judecătorești, se poate observa că, în 2012, o mare majoritate a statelor membre au putut să se ocupe de cazurile nou intrate și de cele aflate deja pe rol în instanțele de fond, fără ca numărul restanțelor să crească. Variațiile ar putea fi subliniate, în funcție de categoriile de cazuri implicate. Acest lucru ar putea încuraja statele unde instanțele au dificultăți în a gestiona fluxurile de caz să revizuiască organizarea sistemului judiciar pentru a echilibra managementul judiciar pentru diferitelor categorii de cazuri. Pot fi implicați mai mulți factori, inclusiv realocarea resurselor financiare și umane între diferite domenii de drept și între instanțele de judecată, astfel încât să se echilibreze managementul cauzelor în funcție de volumul și categoriile de cazuri sau diversificarea procedurilor judiciare (SAL, proceduri simplificate sau negociate).

Rezultate contrastante între state în materie civilă, comercială și administrativă

În materie civilă și comercială, activitatea instanțelor de fond variază între state, deoarece unele state se adresează în mare măsură cazurilor în procedură necontencioasă, în esență atunci când instanțele sunt responsabile pentru registrele de carte funciară sau de comerţ. În general, problemele necontencioase pot crește volumul de muncă al instanțelor, dar ele sunt rareori responsabile pentru lipsa de eficiență a instanțelor. În medie, în Europa judecătorii sunt în măsură să rezolve același număr de cazuri în procedură contencioasă cu numărul de cazuri nou intrate pe rol. Cu toate acestea, la nivel de stat sau entitate pot fi observate variații semnificative. În cel puțin o treime din statele europene, eficiența instanțelor poate fi considerată satisfăcătoare (**Austria**, **Azerbaidjan**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Estonia**, **Georgia**, **Ungaria**, **Lituania**, **Luxemburg**, **Republica Moldova**, **Norvegia**, **Federația Rusă**, **Suedia**, **Turcia**, **Ucraina**); instanțele din aceste țări nu trebuie să se aștepte la probleme majore în relațiile cu volumul de cauze civile pe care le vor primi. Situația merită o monitorizare atentă ca să nu se deterioreze – în **Andorra**, **Bosnia și Herțegovina**, **Croația**, **Portugalia** și **Slovacia**. Alte state se confruntă încă în managementul cauzelor cu termene de judecată lungi, dar se pot aștepta la o îmbunătățire datorită unei capacități sporite de a absorbi cazurile noi, ceea ce ar putea avea un impact pozitiv asupra duratei procedurilor dacă tendința a fost confirmată (**Franța**, **Germania**, **Slovenia**, **Elveția**, **„Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”**, **Armenia**, **Finlanda**, **Italia**, **Letonia**, **Malta**, **Muntenegru**). Situația este mai critică în alte state care nu pot face față volumului de cazuri noi și care au deja experiența unor termene lungi în managementul cauzelor proprii (**Grecia**, **Polonia**).

În cazul divorțurilor pe cale judiciară, în cele mai multe state și entități membre analizate instanțele sunt în măsură să gestioneze fluxurile de cauze, fără a-și crește volumul de restanțe. Duratele procedurilor pentru divorțuri litigioase în instanțele de fond variază între statele și entitățile în conformitate cu procedurile din dreptul familiei și volumul de cauze instrumentate de instanțele de judecată. Cu toate acestea, îmbunătățirea gestionării fluxului cauzelor nu înseamnă neapărat că timpii de instrumentare sunt îmbunătățiți, deoarece cazurile care ajung în instanțe sunt uneori mai puține, dar mai complexe. În ceea ce privește conflictele legate de dreptul muncii, deși indicele de soluționare pentru statele studiate este mai mare de 100%, o serie de instanțe se luptă pentru a face față volumului de cazuri, ceea ce duce la întârzieri și restanțe. În aceste proceduri, durata procedurilor judiciare poate fi explicată și prin faptul că unele state au stabilit prin proceduri legale garanții procedurale și proceduri de negociere pentru un echilibru între modul de funcționare a sistemului economic și protecția individuală a angajaților. Statele europene se confruntă cele mai mari dificultăți în gestionarea cazurilor tocmai din cauza procedurilor de insolvență pentru companii. Criza economică este cu siguranță unul dintre motivele principale pentru această situație, împreună cu specificitatea procedurilor care variază în funcție de sistemele naționale.

Aceeași analiză poate fi făcută în materie de drept administrativ. Managementul de caz nu pare a fi o problemă în jumătate dintre statele membre. **Finlanda**, **Lituania**, **Olanda** și **Polonia** sunt în măsură să facă față volumului de cazuri intrate fără a-și crește restanțele. O creștere constantă a indicelui de soluționare este încurajatoare în **Bosnia și Herțegovina**, **Estonia**, **Franța**, **Georgia**, **Ungaria**, **Letonia**, **Republica Moldova**, **Slovenia**, **Spania**, **Suedia**, **Turcia** și **Ucraina**. Dimpotrivă, gestionarea fluxului de cauze este/poate deveni dificilă pentru instanțele din 15 state sau entități. Acest lucru pare deosebit de important în **Cipru**, și în mai mică măsură, în **Luxemburg**, **Monaco**, **Serbia**, **România** și **Slovacia**.

Dificultățile în instrumentarea cauzelor penale se plasează în principal la nivelul serviciilor de urmărire penală

În ceea ce privește cazurile penale, duratele procedurilor pentru tratarea cazurilor judiciare este de o importanță deosebită pentru protecția drepturilor fundamentale, inclusiv în cazul infracţiunilor grave în care se ridică problema privării de libertate. Volumul de lucru al instanțelor depinde în mare măsură de posibilitățile oferite serviciului procuraturii de a deține sau nu competenţa de a nu trimite în judecată o cauză sau de a propune o sancțiune negociată, cu sau fără intervenția unui judecător.

Principalele dificultăți în tratarea cazurilor penale rezidă tocmai la nivelul serviciului de urmărire penală. La nivel european, numărul de cazuri pe care procurorii le primesc spre instrumentare și le trimit în fața instanțelor poate reprezenta un bun indiciu, necesitând o justă apreciere în lumina observațiilor de mai sus cu privire la volumul de muncă al judecătorilor, respectiv al procurorilor, în comparație cu raportul dintre numărul acestora şi populație. Este clar că în unele țări sarcina care cade pe umerii acuzării este una dificilă. În majoritatea statelor membre, procurorii nu pot face față volumului de cazuri care urmează să fie procesate. Numai în 7 state sau entități numărul de cauze soluționate a fost mai mare decât numărul de cauze nou intrate în sistem. Rezultate deosebit de încurajatoare pot fi observate în **Federația Rusă**. 17 state au un raport de sub 90% între numărul cazurilor soluționate și cel al cauzelor primite spre instrumentare. În special, **România**, **Irlanda de Nord (Marea Britanie)** și **Republica Moldova** sunt țările care se confruntă cu cele mai mari dificultăți în găsirea unui echilibru între cauzele soluționate și cele primite spre instrumentare.

În ceea ce privește managementul cauzelor penale de către judecători, în medie, în Europa, instanțele de judecată pot gestiona volumul de cazuri fără a-și crește volumul de restanțe. Durata medie de soluţionare este de 142 de zile pentru toate cazurile de drept penal și 189 de zile pentru infracțiunile grave. Cele mai eficiente sisteme de justiție penală care pot rezolva rapid o plângere (în mai puțin de 100 de zile) pot fi găsite în **Azerbaidjan**, **Republica Cehă**, **Danemarca**, **Georgia**, **Lituania**, **Norvegia**, **Polonia**, **Ucraina**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**. Indicatorii arată, de asemenea, că **Armenia**, **Austria**, **Germania**, **Slovacia**, **Suedia**, precum și **Israel** au instanțe penale de fond care funcționează cu intervale de timp acceptabile. **Estonia**, **Ungaria** și **Olanda** trebuie să fie vigilente în gestionarea cazurilor atunci când se analizează evoluția indicelui lor de soluționare a cauzelor. Instanțele au dificultăți de gestionare a fluxului cauzelor în **Andorra**, **Cipru**, **Italia**, **Letonia**, **Muntenegru** și **Turcia**.

În privința tâlhăriilor, gestionarea fluxului de caz în instanțele de fond se îmbunătățește în **Azerbaidjan**, **Bosnia și Herțegovina**, **Estonia**, **Lituania**, **Slovenia**, **Ucraina**. **Albania**, **Armenia**, **Finlanda**, **Georgia**, **Republica Moldova**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor** au experimentat o tendință crescătoare în ceea ce privește întârzierile din instanțele de fond. În ceea ce privește procedurile penale legate de infracţiuni de omor calificat, eficiența instanței se îmbunătățește în **Albania**, **Finlanda**, **Letonia**, **Lituania**, **Republica Moldova**, **Ucraina**. Aceasta trebuie să fie monitorizată în special în **Bulgaria**, **Muntenegru** și **Federația Rusă**. Reprezintă o problemă de natură a da naştere la îngrijorări pentru **Turcia**, **Marea Britanie-Anglia și Țara Galilor**, **România**, **Georgia, Armenia**.

Elaborarea procedurilor simplificate

O mare majoritate a statelor membre au proceduri de urgență specifice pentru cauzele civile și penale. Procedurile simplificate, care sunt adesea mai puțin costisitoare și mai rapide, sunt în curs de elaborare în majoritatea statelor membre, atât în materie civilă (în special pentru debitele necontestate) cât și penală (pentru infracţiuni minore). Aceste proceduri sunt, de asemenea, în curs de dezvoltare în dreptul administrativ în aproape jumătate dintre statele membre. În plus, în 26 de state sau entități sistemele permit părților și avocaților lor să încheie acorduri privind modalitățile de instrumentare a cazurilor (prezentarea dosarelor, decizii privind termenele pe care le au la dispoziţie avocații pentru a-și prezenta concluziile sau cu privire la data la care să aibă loc ședințele de judecată).

Experții joacă un rol semnificativ în cadrul procedurilor

Experții joacă un rol important în calitatea dezbaterii juridice, dar implementarea expertizei într-un cadru slab organizat poate avea, de asemenea, un impact negativ asupra duratei procedurilor.

Trei sferturi dintre statele membre consideră că instanțele de judecată trebuie să fie responsabile pentru procesul de selecție a experților. Atunci când experții nu sunt recrutați și/sau numiți de către instanța de judecată, selectarea lor este cel mai adesea asigurată de către Ministerul de Justiție sau de către părți. Când experții sunt recrutați și/sau desemnați de către o instanță, ei sunt selectați în principal în funcție de nevoile specifice ale procedurilor date. În mai multe state sau entități, nu numai persoanele fizice, ci și persoanele juridice pot fi înregistrate ca experți.

Spre o privatizare și o profesionalizare mai mare a activităţii de executare a hotărârilor judecătoreşti

Într-un un număr limitat de state, neexecutarea hotărârilor judecătorești rămâne o problemă semnificativă, având în vedere numărul relativ mare de încălcări ale CEDO referitoare în mod specific la acest aspect. Cu toate acestea, evoluția arată că tendința este de a adopta standarde de calitate în privinţa executării hotărâririlor judecătoreşti în cadrul statelor. Una dintre soluții constă în îmbunătățirea mecanismelor de executare și dezvoltarea rolului agenţilor de executare.

Statutul executorilor în materie civilă este variază foarte mult în funcţie de state sau entități membre. Judecătorii pot juca un rol în procedura de executare, dar în cele mai multe cazuri rolul lor este limitat la supravegherea unor astfel de proceduri. De mai mulți ani, numărul global de agenți de executare a crescut în mod constant.

Este esențial ca agenților executori să le fie furnizată o formare profesională solidă și adecvată. Prin urmare, se poate observa că proporția de țări în care există o pregătire inițială specifică continuă să crească. Examenele de admitere și de formare inițială în domeniul executării hotărârilor judecătoreşti devin în mod clar standarde europene. Acestea ar trebui să fie evidențiate ca fiind esențiale pentru a oferi executorilor calificări adecvate pentru aplicarea procedurilor de executare în mod eficient și rezonabil, protejând în același timp drepturile fundamentale și libertățile individuale.

Sistemele judiciare în reconstrucție

Multe state întreprind reforme judiciare. Instanțele sunt restructurate, amplasamentele instanțelor au fost schimbate și au fost introduse alte metode de lucru, inclusiv pentru a asigura o mai bună monitorizare a activităților instanțelor. Acest lucru ar trebui să conducă la o îmbunătățire a eficienței și calității procedurilor judiciare și la o reducere a numărului de cauze intrate pe rolul Curţii Europene a Drepturilor Omului.

18.4 Protecția independenței sistemului judiciar și statutul judecătorilor și procurorilor

Recomandările Consiliului Europei sunt principii fundamentale în protecția și consolidarea independenței judecătorilor (în special Recomandarea Rec(2010) 12 privind judecătorii: independența, eficiența și responsabilitățile). De asemenea, ele își propun să ghideze statele membre în direcția garantării protecției juridice a procurorilor (Recomandarea Rec(2000) 19 privind rolul parchetelor în sistemul de justiție penală). Aceste elemente sunt definite în principal prin mecanisme de selecţie, instruire, promovare și remunerare financiară.

Independența funcțională a procurorilor nu este un principiu împărtășit de toate statele

Judecătorii sunt independenți de puterile executivă și legislativă. Situația este mult mai complexă în ceea ce

privește procurorii, al căror statut diferă semnificativ în funcție de stat. Tendința principală este că, în majoritatea statelor sau entităților, procurorii au un statut independent; cu toate acestea, realitatea este uneori diferită din punct de vedere funcțional. În multe state, procurorii se află sub autoritatea ministrului justiției. În unele state în care independența legală nu este asigurată, independența funcțională a procurorilor poate fi realizată prin diferite tipuri de garanții.

Salariile judecătorilor și procurorilor sunt în creștere la nivel global, în ciuda impactului notabil al crizei asupra unor state

În general, mai multe țări din Europa de Est au crescut în mod semnificativ din 2004 salariile judecătorilor și procurorilor. Obiectivul nu a fost doar a face aceste profesii mai atractive, ci şi de a păstra independența și imparțialitatea (judecătorilor), pentru a evita corupția și pentru a oferi acestor profesii mai multă recunoaștere socială. În același timp, la nivel european, deși salariile judecătorilor au crescut în valoare absolută timp de mai mulți ani, se poate sublinia faptul că ele au scăzut, având în vedere evoluția salariilor generale în statele membre. Efectul crizei financiare și economice, care a avut un impact asupra salariilor funcționarilor publici, rămâne semnificativ.

Spre o unificare a procedurilor de selecţie a judecătorilor și procurorilor

Procedurile de selecţie a judecătorilor și procurorilor devin tot mai similare din Europa în majoritatea statelor (sunt foarte asemănătoare în 24 de state): această selecţie se bazează cel mai frecvent pe concurs și/sau experiență documentată. În selecţia, numirea și promovarea judecătorilor și procurorilor, multe state aleg să implice masiv reprezentanții judecătorilor și procurorilor în organismele corespunzătoare. În ceea ce privește procurorii, majoritatea statelor încredințează selecţia procurorilor autorităților comune compuse din procurori și persoane din afara profesiei.

Formarea profesională a judecătorilor și procurorilor se află în curs de dezvoltare

Bugetul alocat formării profesionale, care este indispensabilă pentru îmbunătățirea funcționării justiției, este în creștere în mod semnificativ în mai multe state din Europa Centrală și de Est. Statele membre continuă să pună în aplicare reformele în acest domeniu, în special țările din Europa de Est, unde formarea judiciară a fost consolidată în conformitate cu recomandările Consiliului Europei. Multe state au instituții pentru formarea judecătorilor și, în mai mică măsură, a procurorilor. Numărul statelor cu instituții comune pentru formarea judecătorilor și procurorilor a crescut (22). În cele mai multe state, este necesară o formare inițială pentru judecători sau procurori și durata acesteia poate varia de la cateva luni la câțiva ani. Formarea proesională a judecătorilor și procurorilor se află în curs de dezvoltare graduală în țările europene, confirmând tendința observată din 2010. Într-o măsură mai mică, se poate observa o tendință spre dezvoltarea formării profesionale în domeniul administrării și managementului instanțelor și în domeniul TIC. Cu toate acestea, în general, statele membre ar putea fi încurajate să investească mai multe resurse financiare și umane în formarea judecătorilor și procurorilor.

„Bariera invizibilă" rămâne o realitate în sistemul judiciar

Dintr-o perspectivă generală, se poate observa o feminizare progresivă a sistemului judiciar, care a avut ca rezultat în 2012 egalitatea de gen în numărul membrilor personalului, însă cu diferențe semnificative între state. Totuși, această egalitate nu asigură încă un acces egal la ierarhia judiciară, în care bărbații reprezintă, de departe, majoritatea (doar 9 state au mai mulți președinți femei în instanțele de fond și 5 state au mai mulți președinți femei în instanțele de apel): „bariera invizibilă" rămâne o realitate în rândul judecătorilor și procurorilor europeni.

***

Scopul acestui raport este de a prezenta o analiză detaliată a serviciului public de justiție și de a facilita o evaluare a funcționării sale în statele membre ale Consiliului Europei și nu numai. Obiectivul său final este îmbunătățirea eficienței și calității sistemului judiciar, pentru a servi interesele publicului european. În acest scop, CEPEJ construiește instrumente pentru analiza și îmbunătățirea activităților instanţelor. Această evaluare trebuie să ia pe deplin în considerare specificitatea serviciului public de justiție: ea trebuie să se bazeze pe principiile fundamentale ale independenței sistemului judiciar și pe imparțialitatea judecătorilor, care reprezintă pilonii oricărui stat de drept. Factorii de decizie politică și practicienii în domeniul dreptului trebuie să depună eforturi în vederea asigurării unei mai mari eficienţe a sistemelor lor judiciare, respectând în acelaşi timp pe deplin aceste principii fundamentale.

Metodologia de evaluare a sistemelor judiciare (ciclul 2012-2014)

Cuprins

1. Date demografice și economice

1.1 Locuitori și informații economice

1. **Numărul de locuitori (dacă este posibil să fie indicată cifra la 1 ianuarie 2013)**

2. **Total cheltuieli publice anuale la nivel de stat şi unde este cazul, cheltuielile publice la nivel de entitate regională sau federală (în €) - (Dacă datele nu sunt disponibile, vă rugăm să bifați opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP).**

La nivel de stat sau la nivel federal
La nivel regional / de entitate federală *(totalul aferent tuturor regiunilor / entităților federale)*

3. **PIB per cap de locuitor (în €)**

4. **Salariul mediu brut anual (în €)**

5. **Rata de schimb a monedei naţionale (zona non-Euro) în € la 1 ianuarie 2013**

***

A.1 ***Vă rugăm să indicaţi sursele pentru întrebările de la 1 la 4 şi să faceţi comentarii legate de interpretarea cifrelor prezentate dacă este cazul:***

1,2. Date bugetare legate de sistemul judiciar

6. **Bugetul public anual aprobat alocat pentru funcţionarea tuturor instanţelor, exprimat în € (dacă este posibilă indicarea fără includerea bugetului serviciilor procuraturii şi a bugetului pentru acordarea asistenței judiciare):**

	Suma (în €)
TOTAL bugetul anual aprobat alocat pentru funcţionarea tuturor instanţelor (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7)	/ ☐NA / ☐NAP
1. Bugetul public anual alocat pentru anvelopa salarială (brută)	/ ☐NA / ☐NAP
2. Bugetul public anual alocat pentru echipamente informatice (echipamente, investiţii, întreţinere)	/ ☐NA / ☐NAP
3. Bugetul public anual alocat cheltuielilor din justiţie (expertize, interpretare, etc.), fără a lua în calcul asistenţa judiciară. NB: acesta nu se referă la taxele şi cheltuielile care trebuie achitate de către părţi.	/ ☐NA / ☐NAP
4. Annual public budget allocated to court buildings (maintenance, operating costs)	/ ☐NA / ☐NAP
5. Annual public budget allocated to investments in new (court) buildings	/ ☐NA / ☐NAP
6. Bugetul public anual alocat pentru acțiuni de formare și educație profesională	/ ☐NA / ☐NAP
7. Altele (vă rugăm să precizați)	/ ☐NA / ☐NAP

7. **Dacă nu puteţi separa bugetul serviciilor de procuratură şi bugetul pentru acordarea asistenţei judiciare de bugetul alocat pentru toate instanţele, vă rugăm să indicaţi în mod clar acest lucru. Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:**

8. **În general, părților li se solicită să achite o taxă de timbru judiciar sau o efectueze o altă cheltuială pentru a putea demara o procedură pe rolul unei instanțe cu competență generală:**

în cauzele *penale*? ☐ **Da** ☐ **Nu**
în *alte cauze cu excepția celor penale*? ☐ **Da** ☐ **Nu**

Dacă da, există excepții de la regula achitării unei taxe judiciare sau efectuării acestui tip de cheltuială?

Vă rugăm să formulați comentarii cu privire la acele excepţii:

8.1. Vă rugăm să prezentați pe scurt metodologia de calculare a taxelor judiciare?

8.2 Vă rugăm să indicați, dacă este posibil, suma aferentă taxelor de timbru judiciar necesare pentru introducerea unei acțiuni în vederea recuperării unui debit în valoare de 3000€ ?

9. Veniturile anuale provenite din taxe de timbru şi alte cheltuieli judiciare colectate de stat (în €)

12. Bugetul public anual aprobat pentru acordarea asistenței judiciare, în €. - Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP. (*Întrebare modificată*)

	Suma (în €)
Bugetul public anual total alocat pentru acordarea asistenței judiciare (12.1 + 12.2)	/ ☐NA / ☐NAP
12.1 Bugetul public anual alocat asistenței judiciare pentru cauzele aduse pe rolul instanțelor	/ ☐NA / ☐NAP
12.1.1 în cauze de drept penal	/ ☐NA / ☐NAP
12.1.2 în alte cauze cu excepția celor de drept penal	/ ☐NA / ☐NAP
12.2 Bugetul public anual alocat pentru asistența judiciară în cauzele desfășurate în procedură necontencioasă sau în cauzele care nu au mai intrat pe rolul instanțelor (consultanță juridică, mijloace alternative de soluționare a litigiilor, etc)	/ ☐NA / ☐NAP

Dacă sistemul dvs. juridic permite acordarea ajutorului public judiciar în cauzele desfășurate în procedură necontencioasă sau care nu intră pe rolul instanțelor, vă rugăm să precizați:

13. Bugetul public anual aprobat și alocat serviciilor procuraturii, în €

Vă rugăm să adăgați orice alte comentarii utile pentru explicarea cifrelor furnizate:

14. Autoritățile care sunt oficial responsabile pentru bugetele alocate instanțelor (este posibilă selectarea de opțiuni multiple):

	Redactarea bugetului total al instanțelor	**Adoptareabugetului total al instanțelor**	**Gestionarea și împărțirea între instanțe a bugetului**	**Evaluarea utilizării bugetului la nivel național**
Ministerul Justiției	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Alt minister	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Parlamentul	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Curtea Supremă	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Consiliul Superior al Magistraturii	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Instanțele	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Organul de inspecție judiciară	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP
Altele	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP	☐Da ☐ Nu ☐NA ☐NAP

15. Dacă răspunsul se referă la alte ministere și/sau organul de inspecție, vă rugăm să precizați (luând în considerare întrebarea 14):

***

A. 2 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. bugetar şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***
- ***dacă este disponibilă, o organigramă cu o descriere a competenţelor diferitelor autorităţi responsabile pentru procesul bugetar***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 6, 9, 10, 11, 12 şi 13:

1,3. Date bugetare referitoare la întregul sistem de justiție

Următoarele date pot fi utile spre informare.

15.1 ***Fosta întrebare nr. 10.*** **Bugetul public anual aprobat alocat întregului sistem judiciar, în €** *(această cifră globală nu include numai sistemul de instanţe aşa cum este definit la întrebarea 6, ci şi sistemul penitenciar, sistemul de protecţie juridică a minorilor, funcţionarea Ministerului Justiţiei, etc.)*

☐ NA

15.2 Fosta întrebare nr. 11. Vă rugăm să indicați elementele bugetare care sunt incluse în ansamblul sistemului dvs. judiciar:

Instanța (vezi întrebarea 6)	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Asistența judiciară (vezi întrebarea 12)	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Serviciile procuraturii (vezi întrebarea 13)	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Sistemul penitenciar	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Serviciile de probațiune	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Consiliul Superior al Magistraturii	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Curtea Constituțională	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Organismul de management judiciar	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Apărarea statului	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Serviciile de executare judecătorească	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Notariate	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Serviciile de medicină legală	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Protecția judiciară a minorilor	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Funcționarea Ministerului Justiției	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Servicii pentru refugiaţi şi solicitanţi de azil	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP
Altele	☐ Da	☐ Nu	☐ NA	☐ NAP

Dacă situația se regăsește la categoria „altele”, vă rugăm să precizați:

2. Acces la justiție și pentru toate instanțele

2.1 Asistența judiciară

16. Se aplică asistența judiciară:

	Cauzelor penale	În alte cauze cu excepția celor penale
Reprezentarea în instanță	☐ Da ☐ Nu ☐ NA ☐ NAP	☐ Da ☐ **Nu** ☐ **NA** ☐ **NAP**
Consiliere juridică	☐ Da ☐ **Nu** ☐ **NA** ☐ **NAP**	☐ Da ☐ **Nu** ☐ **NA** ☐ **NAP**

17. Asistența judiciară include acoperirea sau scutirea de la plata cheltuielilor de judecată?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da”, vă rugăm să precizați:

18. Ajutorul public judiciar poate să fie acordat pentru cheltuieli legate de executarea hotărârilor judecătorești (de exemplu, onorariile executorului judecătoresc)?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

19. Ajutorul public judiciar poate să fie acordat pentru acoperirea altor tipuri de cheltuieli (diferite față de întrebările de la 16 la 18, cum ar fi onorariile
pentru experți și consiliere tehnici, costurile aferente altor profesiuni juridice (notari), cheltuielile de transport etc.)?

În cauzele penale	În alte cauze cu excepția celor penale
☐ Da ☐ Nu ☐ NA ☐ NAP	☐ Da ☐ Nu ☐ NA ☐ NAP

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

20. Numărul de cauze ajunse pe rolul instanțelor pentru care a fost acordată asistența judiciară. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

Această întrebare se referă numai la numărul anual de cauze pentru care a fost acordată asistența judiciară persoanelor care au introdus o cauză pe rolul unei instanțe. Întrebarea nu se referă la consultanța juridică oferită în cauzele care nu sunt înfățișate unei instanțe.

Total	/ ☐NA / ☐NAP
În cauzele penale	/ ☐NA / ☐NAP
În alte cauze cu excepția celor penale	/ ☐NA / ☐NAP

Vă rugăm să precizați unde este cazul:

20.1 Numărul de cauze care nu sunt trimise în judecată (vezi 12.2 mai sus) în care se acordă asistență judiciară. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

21. În cauzele penale, persoanele care nu au mijloace financiare suficiente pot fi asistate de către un avocat din oficiu (sau plătit dintr-un buget public)?

Persoanele acuzate ☐ Da ☐ Nu
Victimele ☐ Da ☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

22. Dacă răspunsul este „da", persoanele au libertatea de a își alege avocatul în cadrul sistemului de ajutor public judiciar?

☐ Da ☐ Nu

23. Țara dumneavoastră deține un sistem de evaluare a veniturilor și a bunurilor în vederea acordării ajutorului public judiciar
solicitanților. Dacă dețineți un astfel de sistem, însă nu există date disponibile, vă rugăm să introduceți opțiunea NA. Dacă nu aveți un astfel de sistem, vă rugăm să indicați NAP.

în cauzele penale	☐ **Da** **pragul de venituri anuale (dacă este posibilă indicarea pentru o persoană) în €** ☐NA ☐NAP **valoarea bunurilor în €** ☐NA ☐NAP	☐**Nu**
în *alte cauze cu excepția celor penale*?	☐ **Da** **pragul de venituri anuale (dacă este posibilă indicarea pentru o persoană) în €** ☐NA ☐NAP **valoarea bunurilor în €** ☐NA ☐NAP	☐**Nu**

Vă rugăm să adăgați orice alte comentarii utile pentru explicarea cifrelor furnizate:

24. În *alte cauze cu excepția celor penale*, este posibilă refuzarea ajutorului public judiciar pe baza lipsei de fond a cauzei (de exemplu, în cazul acțiunilor nefondate sau zadarnice)?

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, vă rugăm să explicați criteriile exacte de refuzare a ajutorului public judiciar:

25. In *alte cauze cu excepția celor penale*, decizia de acordare sau de refuzare a ajutorului public judiciar este luată de:

☐ **instanţă?**
☐ **o autoritate externă instanţelor?**
☐ **o autoritate combinată (instanța și organisme externe)?**

26. **Există un sistem privat de asigurare a cheltuielilor de judecată care să permită persoanelor finanţarea procedurilor desfășurate în instanță** (acest sistem nu se referă la companii sau alte tipuri de persoane juridice) ?

☐ Da
☐ Nu

Dacă este cazul, vă rugăm să oferiți informaţii cu privire la evoluţia curentă a acestor asigurări în ţara dv.; este un fenomen în creştere?

27. **Pot hotărârile judecătoreşti stabili cum vor fi împărţite cheltuielile de judecată, plătite de părţi pe durata procedurii, în:**

	Da	**Nu**
cauzele penale?	☐	☐
În alte cauze cu excepția celor penale?	☐	☐

***

B. 1 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. de ajutor public judiciar şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 20 şi 23:

2.2 Justițiabilii și victimele
2.2.1 Drepturile justițiabililor și ale victimelor

28. **Există pagini de internet/portaluri (de exemplu, ale Ministerului Justiţiei, etc.) unde publicul general are acces gratuit la următoarele:**

- **texte de lege (de ex. coduri, legi, reglementări, etc.)?** ☐ Da ☐ Nu
  Adrese de Internet:
- **jurisprudenţă din partea instanţelor superioare?** ☐ Da ☐ Nu
  Adrese de Internet:
- **alte documente (de exemplu, formulare descărcabile, înregistrare online)?** ☐ Da ☐ Nu
  Adrese de Internet:

Paginile de web menţionate ar putea apărea în mod distinct pe pagina de internet a CEPEJ. Vă rugăm să specificaţi ce documente şi informaţii includ adresele incluse la categoria "alte documente":

29. **Există o obligaţie de a prezenta informaţii părţilor cu privire la orizontul de timp previzibil pentru desfășurarea procedurilor judiciare?**

☐ Da
☐ Nu
☐ Da, numai în unele situații specifice

Dacă răspunsul este „da, numai în unele situații specifice", vă rugăm să precizați:

30. **Există un sistem public şi gratuit de informaţii specifice pentru informarea şi sprijinirea victimelor infracțiunilor?**

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

31. **Există măsuri speciale favorabile ce pot fi aplicate pe durata procedurilor judiciare, următoarelor categorii de persoane vulnerabile:**

Această întrebare nu se referă la faza de cercetare polițienească din cadrul procedurii penale şi nu priveşte mecanismele de despăgubire a victimelor infracţiunilor penale, care sunt abordate la întrebările 32 - 34.

	Mecanismul de informare	Măsuri speciale luate pe parcursul ședințelor de judecată	Altele
Victime ale violenței sexuale/violului	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Victime ale actelor teroriste	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Minori (în calitate de martori sau victime)	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Victime ale violenței în familie	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Minorități etnice	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Persoanele cu dizabilități	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Infractori minori	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Alte categorii (de exemplu, victime ale traficului de fiinţe umane)	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu

Dacă există şi categoria "alte persoane vulnerabile" şi/sau "alte măsuri speciale", vă rugăm să precizați:

31.1. Este posibil ca minorii să devină parte la procedurile judiciare:

☐ Da
☐ **Nu**

Dacă răspunsul este da, vă rugăm să precizați care procedură devine aplicabilă (civilă, penală, administrativă/procedură normală sau accelerată) și în ce condiții (pot copiii să beneficieze de ajutor public judiciar, pot fi reprezentați de un avocat, etc.):

32. Țara dvs. alocă despăgubiri pentru victimele infracțiunilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, pentru care tip de infracţiuni?

33. Dacă da, aceste despăgubiri provin din:

☐ **un fond public?**
☐ **daune ce trebuie plătite de persoana responsabilă (decise prin hotărâre judecătorească)?**
☐ **un fond privat?**

34. Există studii care evaluează rata de recuperare a daunelor acordate de instanţe victimelor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul dvs. este da, vă rugăm să ilustrați răspunsul cu date referitoare la rata de recuperare, denumirea respectivelor studii, frecvenţa cu care se realizează acestea şi organismul coordonator:

35. Procurorii dețin un rol specific legat de victime (protecţie şi asistenţă)?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

36. Victimele infracţiunii au dreptul de a contesta hotărârea procurorului de a nu mai continua urmărirea într-un caz?

Vă rugăm să verificaţi consecvenţa răspunsului dvs. cu acela la întrebarea 105 privind posibilitatea ca procurorul „să înceteze urmărirea într-un caz fără a avea nevoie în acest sens de o hotărâre judecătorească".

☐ Da
☐ Nu
☐ NAP (procurorul nu are autoritatea de a decide singur încetarea urmăririi penale. Este necesară o hotărâre judecătorească).

Dacă este necesar, vă rugăm să precizaţi:

2.2.2 Încrederea cetăţenilor în propriul sistem judiciar

37. Există un sistem de despăgubire a justiţiabililor în următoarele circumstanţe:

- **durată excesivă de desfăşurare a procedurilor? ☐ Da ☐ Nu**
- **neexecutarea hotărârilor instanţelor? ☐ Da ☐ Nu**
- **arest nelegal? ☐ Da ☐ Nu**
- **condamnare pe nedrept? ☐ Da ☐ Nu**

Unde este cazul, vă rugăm să daţi detalii despre procedura de despăgubire, numărul de cazuri, rezultatul procedurilor şi mecanismul existent pentru calcularea despăgubirilor (de exemplu, suma prevăzută drept despăgubire pe zi de detenţie nelegală sau condamnare pe nedrept):

38. Ţara dvs. efectuează sondaje adresate profesioniştilor în domeniul dreptului şi justiţiabililor pentru a le măsura încrederea şi/sau satisfacţia faţă de serviciile oferite de sistemul judiciar? (sunt posibile opţiuni multiple)

☐ Sondaje (de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate judecătorilor
☐ Sondaje (de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate personalului instanţelor
☐ (Sondaje de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate procurorilor publici
☐ Sondaje (de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate avocaţilor
☐ Sondaje (de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate părţilor
☐ Sondaje (de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate altor justiţiabili *(de exemplu, juraţi, martori, experţi, interpreţi, reprezentanţi ai agenţiilor guvernamentale)*
☐ (Sondaje de măsurare a gradului de satisfacţie) adresate victimelor

Dacă este posibil, vă rugăm să specificaţi titlurile acestora, obiectul şi paginile de web unde pot fi consultate:

39. Dacă este posibil, vă rugăm să precizaţi:

	Sondaje realizate la un interval regulat *(de exemplu, anual)*	**Sondaje ocazionale**
Sondaje la nivel naţional	☐ **Da** ☐ **Nu**	☐ **Da** ☐ **Nu**
Sondaje la nivel de instanţe	☐ **Da** ☐ **Nu**	☐ **Da** ☐ **Nu**

40. Există o procedură desfăşurată la nivel naţional sau local pentru depunerea de reclamaţii legate de funcţionarea sistemului judiciar? (de exemplu, gestionarea unei cauze de către un judecător sau durata unei proceduri)

☐ **Da**
☐ **Nu**

41. Vă rugăm să precizaţi care autoritate este responsabilă cu instrumentarea acestor reclamaţii şi informaţi dacă există sau nu o limită de timp pentru a se răspunde şi/sau o limită de timp pentru instrumentarea unei astfel de reclamaţii (sunt posibile opţiuni multiple):

	Limita de timp pentru răspuns *(de exemplu, de confirmare a primirii reclamaţiei, de prezentare de informaţii asupra monitorizării ulterioare realizate la adresa reclamaţiei, etc.)*	**Limita de timp pentru tratarea reclamaţiei**
Instanţa vizată	☐	☐
Instanță de rang superior	☐	☐
Ministerul Justiției	☐	☐
Consiliul Superior al Magistraturii	☐	☐
Alte organe externe (de exemplu, Avocatul Poporului)	☐	☐

Vă rugăm să oferiți informaţii legate de eficienţa acestei proceduri de reclamaţii:

41,1. Vă rugăm să indicaţi numărul de plîngeri confirmate și volumul de despăgubiri acordate justițiabililor în anul 2012 pentru plângeri la adresa funcționării sistemului judiciar

3. Organizarea sistemului de instanţe

3.1 Instanţele

42. **Numărul de instanţe considerate ca *entități cu personalitate juridică* (structuri administrative) şi *din punctul de vedere al localizării geografice*. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.**

42.1 Instanţe de fond cu competență generală *(entități cu personalitate juridică proprie)*	/ ☐NA / ☐NAP
42.2 Instanţe de fond specializate *(entități cu personalitate juridică proprie)*	/ ☐NA / ☐NAP
42. 3 Totalitatea instanțelor (localizări geografice) (această cifră include Instanţe de fond cu competență generală, Instanţe de fond specializate, toate instanțele în al doilea grad de jurisdicție și curțile de apel și toate instanțele supreme)	/ ☐NA / ☐NAP

43. **Numărul (*entități cu personalitate juridică proprie*) instanțelor de fond specializate (sau ordinea de competenţă judiciară specifică) Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP. *(întrebare modificată)***

Totalul *(trebuie să corespundă cu datele furnizate în cadrul întrebării 42.2)*	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe comerciale (excluzând instanțele de faliment)	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe de faliment	
Instanţe de dreptul muncii	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe de dreptul familiei	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe pentru chiriași și ocupanți ai imobilelor	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe de punere în executare a sancțiunilor penale	/ ☐NA / ☐NAP
Lupta împotriva terorismului, crimei organizate și corupției	/ ☐NA / ☐NAP
Dispute legate de spațiul virtual	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe de contencios administrativ	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe pentru asigurări și/sau asistență socială	/ ☐NA / ☐NAP
Instanţe militare	/ ☐NA / ☐NAP
Alte instanţe specializate de fond	/ ☐NA / ☐NAP

Alte răspunsul dvs. este „alte instanţe specializate de fond”, vă rugăm să precizaţi:

44. **Există prevăzută vreo schimbare în structura instanţelor** [de exemplu o reducere a numărului de instanţe (situări geografice) sau o modificare a competențelor instanţelorî?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizaţi:

45. Numărul de instanţe de fond (situări geografice) competente pentru cazuri legate de

o recuperare de debite în cazul cererilor de chemare în judecată cu valoare redusă	/ ☐**NA** / ☐**NAP**
un conflict de muncă	/ ☐**NA** / ☐**NAP**
o tâlhărie	/ ☐**NA** / ☐**NAP**

Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

Vă rugăm să daţi o definiţie pentru cererile de chemare în judecată cu valoare redusă şi să indicaţi valoarea bănească a unei cereri de chemare în judecată cu valoare redusă:

***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 42, 43 şi 45:

3.2 Judecătorii și personalul non-judiciar

Vă rugăm să vă asiguraţi că procurorii şi personalul aferent sunt excluşi de la calcularea următoarelor cifre (la aceştia vor face referire întrebările 55-60). Dacă nu se poate face distincţia între personalul auxiliar judecătoresc şi personalul auxiliar care funcţionează lângă procurori, vă rugăm să indicaţi în mod clar acest lucru.

Vă rugăm să indicaţi numărul de posturi efectiv ocupate la data de referinţă şi nu posturile bugetate.

46. Numărul de judecători de profesie care lucrează în instanţe (date la 31 decembrie 2012, dacă este posibil) Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

(vă rugăm să oferiți informaţiile în echivalent de normă întreagă şi pentru posturile permanente efectiv ocupate pentru toate tipurile de instanţe - cu competență generală şi instanţe specializate)

	Total	Bărbați	Femei	
Numărul total de judecători de profesie (1 + 2 + 3)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
1. Numărul de judecători de profesie de primă instanţă	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
2. Numărul de judecători de profesie la instanțe în al doilea grad de jurisdicție (curți de apel)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
3. Numărul de judecători de profesie la curtea supremă	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**

Vă rugăm să adăugaţi orice comentariu util pentru interpretarea datelor de mai sus:

47. Numărul de președinți de instanță (judecători de profesie) Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Total	Bărbați	Femei	
Numărul total de președinți de instanță (1 + 2 + 3)	/ ***NA***	/ ***NA***	/ ***NA***	**NAP**
1. Numărul de președinți de instanță la tribunale de primă instanță	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
2. Numărul de președinți de instanță la tribunale în al doilea grad de jurisdicție (curți de apel)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
3. Numărul de președinți de instanță la curtea supremă	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**

48. Numărul de judecători de profesie care funcţionează în instanţe în mod ocazional şi care sunt plătiţi ca atare (date la 31 decembrie 2012, dacă este posibil):

Cifre brute	/ ☐**NA** / ☐**NAP**
Dacă este posibil, în echivalent de normă întreagă	/ ☐**NA** / ☐**NAP**

Dacă este necesar, vă rugăm să intoduceţi comentarii pentru a explica răspunsul la întrebarea 48:

49. Numărul de judecători fără pregătire de specialitate care nu sunt remuneraţi dar care pot eventual beneficia de o simplă acoperire a cheltuielilor (date la 31 decembrie 2012, dacă este posibil) ***(de exemplu judecătorii consultanți şi „judecătorii consulari", însă nu arbitri şi persoane care fac parte dintr-un juriu): (întrebare modificată)***

Cifre brute	/ ☐**NA** / ☐**NAP**

Dacă există astfel de judecători fără pregătire de specialitate în țara dumneavoastră, vă rugăm să precizați:

50. Sistemul dumneavoastră judiciar include procese desfăşurate cu juriu care să presupună participarea cetăţenilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, pentru care tipuri de cauze?

51. Numărul de cetăţeni care au fost implicaţi în astfel de jurii pentru anul de referinţă:
NA ☐ NAP ☐

52. Numărul personalului auxiliar care lucrează în instanţe pentru judecători (dacă e posibil la 31 decembrie 2012) (aceste date nu trebuie să includă personalul auxiliar aferent procurorilor; vezi întrebarea 60) ***(întrebare modificată)***
(vă rugăm să oferiți informaţii în echivalent de normă întreagă şi pentru posturile permanente efectiv ocupate)

Total personal non-judiciar care lucrează în instanţe (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	dintre care femei / ☐NA / ☐NAP
1. *Rechtspfleger* (sau organisme similare) cu atribuții judiciare sau cvasi-judiciare care au competență autonomă și ale căror decizii sunt supuse controlului exercitat prin apel	dintre care femei / ☐NA / ☐NAP
2. Personalul auxiliar a cărui sarcină este să asiste judecătorii (pregătirea dosarelor cauzelor, asistenţă în timpul şedinţelor de judecată, înregistrarea şedinţelor de judecată, sprijin la redactarea hotărârilor) cum sunt **grefierii**	dintre care femei / ☐NA / ☐NAP
3. Personal însărcinat cu diferite *sarcini administrative* şi *managementul instanţelor* (managementul resurselor umane, managementul materialelor şi echipamentelor, inclusiv sistemele de tehnologia informațiilor, management financiar şi bugetar, managementul formării profesionale)	dintre care femei / ☐NA / ☐NAP
4. Personal tehnic	dintre care femei / ☐NA / ☐NAP
5. Alte tipuri de personal non-judiciar	dintre care femei / ☐NA / ☐NAP

Dacă există "alte tipuri de personal non-judiciar", vă rugăm să specificaţi:

53. Dacă există poziția de Rechtspfleger (=grefieri cu puteri extinse) (sau organisme similare) în sistemul dvs. judiciar, vă rugăm să descrieţi pe scurt statutul şi îndatoririle acestora:

54. Au delegat instanţele anumite servicii, care intră în atribuţiile lor, unor furnizori privaţi (de exemplu, serviciile IT, de formare a personalului, securitate, arhivare, curăţenie)?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

***

C. 1 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***

- ***caracteristicile sistemului dvs. judiciar şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 46, 47, 48, 49 şi 52

3.3 Procurorii publici și personalul auxiliar

55. Numărul de procurori (date la 31 decembrie 2012, dacă este posibil). Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.
(vă rugăm să oferiți informaţiile în echivalent de normă întreagă şi pentru posturile permanente efectiv ocupate pentru toate tipurile de instanţe - cu competență generală şi instanţe specializate)

	Total	Bărbați	Femei	
Numărul total de procurori (1 + 2 + 3)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
1. Numărul de procurori la nivel de primă instanță	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
2. Numărul de procurori la nivel de instanțe în al doilea grad de jurisdicție (curți de apel)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
3. Numărul de procurori care lucrează la nivelul curții supreme	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**

Vă rugăm să adăugați orice comentariu util pentru interpretarea datelor de mai sus:

56. Numărul de funcții de conducere în cadrul parchetelor. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Total	Bărbați	Femei	
Numărul total de procurori în funcție de conducere (1 + 2 + 3)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
1. Numărul de procurori în funcție de conducere la nivel de primă instanță	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
2. Numărul de procurori în funcție de conducere la nivel de instanțe în al doilea grad de jurisdicție (curți de apel)	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**
3. Numărul de procurori în funcție de conducere la nivel de curte supremă	/ **NA**	/ **NA**	/ **NA**	**NAP**

Vă rugăm să adăugați orice comentariu util pentru interpretarea datelor de mai sus:

57. Există alte persoane care au îndatoriri similare cu cele ale procurorilor?

☐ Da Da Numărul *(echivalent de normă întreagă)* / ☐NA
☐ Nu

58. Dacă da, vă rugăm să precizați titlul și funcția lor:

59. Dacă da, este numărul lor inclus în numărul procurorilor pe care l-aţi indicat la întrebarea 55?

☐ Da
☐ Nu

59.1 Toate parchetele au personal specializat în domeniul violenței în familie și violenței sexuale etc.?

☐ Da
☐ **Nu**

60. Numărul personalului auxiliar (non-judiciar) care funcționează pe lângă serviciile procuraturii (date la 31 decembrie 20102, dacă este posibil) (fără a face referire la personalul non-judiciar care operează pe lângă judecători, vezi întrebarea 52) *(în echivalent de normă întreagă şi pentru posturile permanente efectiv ocupate).*

NA ☐ dintre care femei

***

C.2 ***Puteţi indica mai jos:***

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. judiciar şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 55, 56 şi 60:

3.4 Managementul bugetului instanțelor

61. Cui îi sunt încredinţate responsabilităţile legate de buget în cadrul instanţei?

	Pregătirea bugetului	Medierea și alocarea	Gestionarea bugetului în activitatea de zi cu zi a instanței	Evaluarea și controlul utilizării bugetului
Consiliul de Administrație	☐	☐	☐	☐
Președintele instanței	☐	☐	☐	☐
Directorul administrativ al instanței	☐	☐	☐	☐
Grefierul-șef	☐	☐	☐	☐
Altele	☐	☐	☐	☐

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

3.5 Utilizarea noilor tehnologii în instanțe

62. Pentru asistenţa directă acordată judecătorului/grefierului, care sunt facilităţile computerizate folosite în cadrul instanţelor?

	în 100% din instanțe	în ≥ 50% din instanțe	în ≤ 50% din instanțe	în ≤ 10 % din instanțe	în 0 % din instanțe
Procesare de text	☐	☐	☐	☐	☐
Baza electronică de date pentru jurisprudenţă	☐	☐	☐	☐	☐
Dosare electronice	☐	☐	☐	☐	☐
E-mail	☐	☐	☐	☐	☐
Conexiune la Internet	☐	☐	☐	☐	☐

63. Pentru administrare şi management, care sunt facilităţile computerizate folosite în cadrul instanţelor?

	în 100% din instanțe	în ≥ 50% din instanțe	în <50% din instanțe	în ≤ 10 % din instanțe	în 0 % din instanțe
Sistemul de înregistrare a cauzelor	☐	☐	☐	☐	☐
Sistemul de informaţii pentru managementul instanţei	☐	☐	☐	☐	☐
Sistem de informaţii financiare	☐	☐	☐	☐	☐
Videoconferinţe	☐	☐	☐	☐	☐

64. Pentru comunicarea electronică şi schimbul de informaţii între instanţe şi mediul extern, care sunt facilităţile computerizate folosite de instanţe?

	în 100% din instanțe	în ≥ 50% din instanțe	în <50% din instanțe	în ≤ 10 % din instanțe	în 0 % din instanțe

Formulare web electronice	☐	☐	☐	☐	☐
Pagini Web	☐	☐	☐	☐	☐
Urmărirea online a cazurilor	☐	☐	☐	☐	☐
Registre electronice	☐	☐	☐	☐	☐
Instrumentarea electronică a cererilor de chemare în judecată de valoare redusă	☐	☐	☐	☐	☐
Instrumentare electronică pentru recuperarea debitelor necontestate	☐	☐	☐	☐	☐
Înaintarea în formă electronică a chemărilor în judecată	☐	☐	☐	☐	☐
Videoconferinţe	☐	☐	☐	☐	☐
Alte facilităţi de comunicare electronică	☐	☐	☐	☐	☐

Dacă există „alte facilităţi de comunicare electronică", vă rugăm să specificaţi:

65. Folosirea sistemului de videoconferinţe în instanţe (detalii la întrebarea 63):

65.1 În *cauzele penale*, folosesc instanţele sau parchetele sistemul de videoconferinţe pentru audierea personală a acuzaţilor, martorilor sau victimelor? ☐ Da ☐ Nu

65.2 Dacă da, se poate realiza o astfel de audiere în secţia de poliţie şi/sau în penitenciar?
☐ Da ☐ Nu

65. 3 Există vreo legislaţie specifică pentru condiţiile de folosire a sistemului de videoconferinţe în instanţe / parchete, mai ales în vederea protejării drepturilor apărării? ☐ Da ☐ Nu

65.4 Se foloseşte sistemul de videoconferinţe în *alte cazuri decât cele penale*? ☐ Da ☐ Nu

Vă rugăm să oferiți clarificări cu privire la cadrul legal şi evoluţia folosirii sistemului de videoconferinţe în ţara dvs.

***

C. 3 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. judiciar şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

3.6 Performanţă şi evaluare

66. Există o instituţie centralizată responsabilă cu colectarea de date statistice privind funcţionarea instanţelor şi a sistemului judiciar?

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, vă rugăm să indicaţi denumirea şi adresa acestei instituţii:

66.1 Această instituție publică statistici pe internet cu privire la modul de funcționare a fiecărei instanțe:

☐ **Da**
☐ **Nu, numai pe un site web intranet**
☐ **Nu**

67. Li se solicită instanţelor să redacteze la nivel individual un raport anual de activitate (care să includă, de exemplu, date asupra numărului de cauze procesate sau aflate pe rol, numărul de judecători şi personal administrativ, obiectivele şi evaluarea activităţii)?

☐ Da
☐ **Nu, numai pe un site web intranet**
☐ Nu

68. Există, în cadrul instanţelor, un sistem de monitorizare regulată a activităţilor instanţelor cu privire la:

Sistemul de monitorizare are ca scop evaluarea activităţii de fiecare zi a instanţelor (mai precis, ce produc instanţele) graţie în special colectării de date şi analizei statistice (vezi de asemenea întrebările 80 şi 81).

☐ **Numărul de cauze nou intrate pe rol?**
☐ **Numărul de hotărâri pronunţate??**
☐ **Numărul de cauze amânate?**
☐ **Durata procedurilor (intervale de timp pre-stabilite)?**
☐ **Altele?**

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

69. Aveţi un sistem de evaluare regulată a activităţii (în termeni de performanţă şi rezultate) pentru fiecare instanţă?

Sistemul de evaluare se referă la performanţele sistemului de instanţe incluzând preocupările pe care le are acesta perspectivă, folosind indicatori şi ţinte de atins. Evaluarea poate fi de o natură mai degrabă calitativă (vezi întrebările 69-77). Acest termen nu se referă la evaluarea (bunei) funcţionări în general a instanţei (vezi întrebarea 82).

☐ Da. Dacă da, care este frecvența acestei evaluări?
☐ Nu

Vă rugăm să precizați:

70. Cu privire la activităţile instanţei, aveţi definiţi indicatorii de performanţă şi calitate (dacă nu, vă rugăm să treceţi la întrebarea 72)

☐ Da
☐ Nu

71. Vă rugăm să selectați principalii 4 indicatori de performanţă şi calitate care au fost definiţi:

☐ cauze noi intrate pe rol
☐ durata procedurilor (intervale de timp pre-stabilite)
☐ cauze soluţionate
☐ cauze aflate pe rol şi restanţe în soluționare
☐ productivitatea judecătorilor şi a personalului instanţei
☐ procentul de cazuri procesate de complete formate dintr-un singur judecător
☐ executarea hotărârilor penale
☐ nivelul de satisfacţiea personalul instanţei
☐ nivelul de satisfacţie a utilizatorilor (privind serviciile oferite de instanţe)
☐ calitatea din punct de vedere judiciar şi calitatea organizatorică a instanţelor
☐ cheltuielile cu procedurile judiciare
☐ altele:

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

72. Există ţinte de performanţă cantitativă (de exemplu un număr de cauze ce trebuie abordate în decurs de o lună) definite pentru fiecare judecător în parte?

☐ Da
☐ Nu

73. Cine este responsabil de stabilirea ţintelor pentru fiecare judecător în parte? *(întrebare modificată)*

☐ **Puterea executivă (de exemplu, Ministerul Justiţiei)**
☐ **Puterea legislativă**
☐ **Consiliul Superior al Magistraturii**
☐ **Președintele instanței**
☐ **Alt organism**

Dacă situația se regăsește la categoria „alt organism", vă rugăm să precizați:

74. Există ţinte de performanţă definite la nivel de instanţă (dacă răspunsul este „Nu", vă rugăm să treceţi la întrebarea 77)?

☐ Da
☐ Nu

75. **Cine este responsabil de stabilirea ţintelor pentru instanţe? *(întrebare modificată)***

☐ **Puterea executivă (de exemplu, Ministerul Justiţiei)**
☐ **Puterea legislativă**
☐ **Puterea judecătorească (de exemplu Consiliul Superior al Magistraturii sau o instanţă de rang superior)**
☐ **Președintele instanței**
☐ **Alt organism**

Dacă situația se regăsește la categoria „alt organism", vă rugăm să precizați:

76. **Vă rugăm să specificaţi principalele ţinte aplicate instanţelor:**

77. **Cine este responsabil pentru evaluarea performanţei instanţelor (vezi întrebările 69 - 76)? (sunt posibile opţiuni multiple)**

☐ **Consiliul Superior al Magistraturii**
☐ **Ministerul Justiției**
☐ **Inspecția judiciară**
☐ **Curtea Supremă**
☐ **Organism de audit extern**
☐ **Alt organism**

Dacă situația se regăsește la categoria „alt organism", vă rugăm să precizați:

78. **Există standarde de calitate stabilite pentru întreg sistemul judiciar (există sisteme de asigurare a calității pentru sistemul judiciar şi/sau politici judiciare de calitate)?**

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

79. **Aveţi personal în instanţe specializat care se ocupă cu asigurarea acestor standarde de calitate?**

☐ Da
☐ Nu

80. **Monitorizaţi restanţele şi cauzele care nu sunt procesate într-un cadru de timp rezonabil pentru:**

cauze de drept civil?	☐ **Da**	☐ **Nu**
cauze de drept penal	☐ **Da**	☐ **Nu**
cauze de drept administrativ?	☐ **Da**	☐ **Nu**

81. **Monitorizaţi timpul de aşteptare în timpul procedurilor desfășurate în instanţă?**

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

82. **Există un sistem de evaluare a (bunei) funcţionări, în general, a instanţelor pe baza unui plan de evaluare (plan de vizite) convenit în prealabil?**

Această întrebare nu se referă la indicatorii specifici de evaluare a performanţei.

☐ Da
☐ Nu

Vă rugăm să precizați frecvenţa evaluării:

83. **Există un sistem de monitorizare şi evaluare a performanţei serviciilor parchetelor?**

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, vă rugăm să oferiţi mai multe detalii:

***

C. 4 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemelor dvs. de monitorizare şi evaluare a instanţelor***

4. Procesul echitabil

4.1 Principii

84. Procentul de hotărâri penale luate în primă instanţă *in absentia* (cazuri în care suspectul nu participă la audieri în persoană şi nici reprezentat de un avocat)?

_____ / ☐NA / ☐NAP

85. Există o procedură de contestare efectivă a unui judecător dacă o parte consideră că judecătorul nu este imparţial?

☐ Da **Numărul de contestaţii admise (pe an):** _____ / ☐NA
☐ Nu

86. Numărul de cauze cu privire la Articolul 6 al Convenţiei Europeane a Drepturilor Omului legate de durata nerezonabilă şi neexecutarea hotărârilor judecătoreşti. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA.

	Cazuri declarate inadmisibile de CEDO	Soluţionări amiabile	Hotărâri în care se constată o încălcare a Convenției	Hotărâri în care se constată o neîncălcare a Convenției
Proceduri civile - Articolul 6§1 (durata)	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA
Proceduri civile - Articolul 6§1 (ne-executare)	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA
Proceduri penale - Articolul 6§1 (durata)	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA	_____ / ☐NA

Vă rugăm să indicaţi sursele:

***

D. 1 Puteți introduce mai jos orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol

4.2 Durata procedurilor

4.2.1 Informaţii generale

87. Există proceduri specifice pentru chestiuni urgente legate de:

cauze de drept civil? ☐Da ☐Nu
cauzele penale? ☐Da ☐Nu
cauze de drept administrativ? ☐Da ☐Nu
☐ **Nu există o procedură specifică**

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

88. Există proceduri simplificate pentru:

cauze de drept civil? (cereri de chemare în judecată de valoare redusă) ☐Da ☐ **Nu**
cauzele penale? (infracțiuni minore) ☐Da ☐Nu
cauze de drept administrativ? ☐Da ☐Nu
☐ **Nu există o procedură simplificată**

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

88.1. Pentru aceste proceduri simplificate, poate judecătorul pronunța o hotărâre verbală urmată de o încheiere de ședință, fără a mai redacta o hotărâre complet motivată?

☐ Da
☐ **Nu**

89. Au instanţele şi avocaţii posibilitatea de a încheia înţelegeri cu privire la aranjamentele necesare pentru judecarea cauzelor (modul de prezentare a dosarelor, decizii cu privire la intervalele de timp acordate avocaţilor pentru a-şi prezenta concluziile şi asupra datelor la care să aibă loc ședințele de judecată)?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizaţi:

4.2.2 Managementul fluxului de cazuri şi durata procedurilor judiciare

Corespondenţii naţionali sunt invitaţi să acorde o atenţie specială calităţii răspunsurilor la întrebările 91 - 102 cu privire la managementul fluxului de cazuri şi durata procedurilor judiciare CEPEJ a convenit că datele rezultate vor fi procesate şi publicate numai dacă se primesc răspunsuri de la un număr semnificativ de state membre – luând în calcul datele prezentate în raportul precedent –, care să permită o comparaţie utilă între sisteme.

90.

91. Instanţele de fond: numărul de alte cazuri decât cele penale şi de drept penal
Numărul de cazuri *altele decât cele de drept penal*. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP. *(întrebare modificată)*

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	**Cauze noi intrate pe rol**	**Cauze soluționate**	**Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012**
Total cazuri *altele decât de drept penal* (1+2+3+4+5+6+7)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
1. Cazuri contencioase civile (şi comerciale) (dacă se poate fără includerea cazurilor de drept administrativ, vezi categoria 6)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
2. Cazuri necontecioase civile (şi comerciale), de exemplu ordine de plată necontestate, cereri de schimbare a numelui, etc. (dacă se poate fără includerea cazurilor de drept administrativ; fără cazuri de executare silită, cazuri care privesc înregistrarea drepturilor şi alte cazuri, vezi categoriile 3-7)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
3. Cauze de executare în procedură necontencioasă	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
4. Cauze necontencioase de înregistrare în registrul de carte funciară	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
5. Cauze necontencioase de înregistrare în Registrul Comerţului	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
6. Cauze de drept administrativ	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
7. Alte cauze (de exemplu, cauze de înregistrare a insolvenţei)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

Nota 1: Cauzele menţionate la categoriile 3 - 5 (*punerea în executare, registrul de carte funciară, registrul comerţului*) trebuie prezentate separat în tabel. Cazurile menţionate în categoria 6 (*cazuri de drept administrativ*) trebuie de asemenea menţionate separat pentru ţările care au instanţe specializate de contencios administrativ sau proceduri separate de drept administrativ sau pot face altfel distincția între cazurile de drept administrativ şi cazurile de drept civil.

Nota 2: Vă rugăm să verificaţi dacă cifrele prezentate sunt (orizontal şi vertical) consecvente. *Consecvență a datelor în plan orizontal* presupune ca: „(cazurile aflate pe rolul instanţelor la 1 ianuarie 2012 + cazurile noi intrate) – cazurile soluționate" trebuie să rezulte în numărul corect de cazuri aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012. *Consecvență a*

datelor în plan vertical presupune ca suma categoriilor individuale de cazuri de la 1 la 7 să reflecte numărul total de cazuri, *altele decât cele de drept penal*.

92. Dacă instanţele abordează „cazuri civile (şi comerciale) necontencioase", vă rugăm să indicaţi categoriile de cazuri incluse:

93. Dacă aveţi categoria „alte cazuri", rugăm indicaţi tipurile de cazuri incluse aici:

94. Numărul de cauze de drept penal. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	Cauze noi intrate pe rol	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012
Totalul cauzelor penale (8+9)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
8. Cauze penale grave	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
9. Contravenții și/sau infracțiuni minore	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

Nota: Vă rugăm să verificaţi dacă cifrele prezentate sunt (orizontal şi vertical) consecvente. *Consecvență a datelor în plan orizontal* presupune ca: „(cazurile aflate pe rolul instanțelor la 1 ianuarie 2012 + cazurile noi intrate) – cazurile soluționate" trebuie să rezulte în numărul corect de cazuri aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012. *Consecvență a datelor în plan vertical* presupune ca suma categoriilor 8 și 9 pentru cauze penale să reflecte numărul total de cazuri de drept penal.

95. Pentru a diferenția între categoria contravențiilor/infracțiunilor minore și cea a infracțiunilor grave și pentru a asigura consecvența răspunsurilor primite din partea diferitelor sisteme de drept, CEPEJ vă invită să clasificați drept contravenție/infracțiune minoră toate acele infracțiuni pentru care nu se poate pronunța o sentință de condamnare care să presupună lipsirea de libertate a persoanei. În mod corespunzător, infracțiuni grave trebuie să fie clasificate toate acele infracțiuni a căror săvârșire se pedepsește cu lipsire de libertate (arest și detenție, închisoarea). Dacă nu puteți face o astfel de distincție, vă rugăm să indicați categoriile de cauze care sunt raportate în categoria „infracțiunilor grave" și cauzele raportate în categoria „infracțiunilor minore":

96. Comentarii la întrebările 90 - 95 (situaţia specifică din ţara dvs., de exemplu, răspunsurile de tip NA şi calculul numărului total de cazuri altele decât cele de drept penal, inconsecvențe în plan orizontal, etc.)

97. Instanţe plasate în al doilea grad de jurisdicție: numărul total de cazuri
Numărul de cazuri „altele decât cele de drept penal".
Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	**Cauze noi intrate pe rol**	**Cauze soluționate**	**Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012**
Total cazuri altele decât de drept penal (1+2+3+4+5+6+7)	☐NA / ☐NAP	☐NA ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
1. Cazuri contencioase civile (şi comerciale) (dacă se poate fără includerea cazurilor de drept administrativ, vezi categoria 6)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
2. Cazuri necontecioase civile (şi comerciale), de exemplu ordine de plată necontestate, cereri de schimbare a numelui, etc. (dacă se poate fără includerea cazurilor de drept administrativ; fără cazuri de executare silită, cazuri care privesc înregistrarea drepturilor şi alte cazuri, vezi categoriile 3-7)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
3. Cauze de executare în procedură necontencioasă	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
4. Cauze necontencioase de înregistrare în registrul de carte funciară	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
5. Cauze necontencioase de înregistrare în Registrul	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

Comerţului				
6. Cauze de drept administrativ	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
7. Alte cauze (de exemplu, cauze de înregistrare a insolvenţei)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

98. Numărul de cauze de drept penal. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	**Cauze noi intrate pe rol**	**Cauze soluționate**	**Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012**
Totalul cauzelor penale (8+9)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
8. Cauze penale grave	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
9. Contravenții și/sau infracțiuni minore	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

Comentarii:

99. Instanțe supreme: numărul total de cazuri
Numărul de cazuri „altele decât cele de drept penal”.
Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	**Cauze noi intrate pe rol**	**Cauze soluționate**	**Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012**
Total cazuri *altele decât de drept penal* (1+2+3+4+5+6+7)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
1. Cazuri contencioase civile (şi comerciale) (dacă se poate fără includerea cazurilor de drept administrativ, vezi categoria 6)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
2. Cazuri necontecioase civile (şi comerciale), de exemplu ordine de plată necontestate, cereri de schimbare a numelui, etc. (dacă se poate fără includerea cazurilor de drept administrativ; fără cazuri de executare silită, cazuri care privesc înregistrarea drepturilor şi alte cazuri, vezi categoriile 3-7)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
3. Cauze de executare în procedură necontencioasă	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
4. Cauze necontencioase de înregistrare în registrul de carte funciară	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
5. Cauze necontencioase de înregistrare în Registrul Comerţului	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
6. Cauze de drept administrativ (contencioase și necontencioase)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
7. Alte cauze (de exemplu, cauze de înregistrare a insolvenţei)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

99.1 La nivelul instanței superioare, există o procedură de inadmisibilitate vădită

☐ **Da. Dacă da, vă rugăm să indicați numărul de cauze închise prin această procedură?**
☐ **Nu**

100. Numărul de cauze de drept penal. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	Cauze noi intrate pe rol	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012
Totalul cauzelor penale (8+9)	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
8. Cauze penale grave	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
9. Contravenții și/sau infracțiuni minore	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

Comentarii:

101. Numărul de cauze de divorţ pe cale judiciară, litigii de muncă, insolvențe, cauze de tâlhărie şi cauze de omor calificat primite pe rolul şi instrumentate de instanţe de fond:

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	Cauze noi intrate pe rol	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012
Cauze de divorț pe cale judiciară	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Cauze de conflict de muncă	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Insolvențe	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Cauze de tâlhărie	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Cazuri de omor calificat	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

102. Durata medie a procedurilor, în zile (de la data la care se depune cererea de revizuire judiciară). Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

Durata medie a procedurilor **trebuie să fie calculată de la data depunerii cererii de revizuire judiciară până la data la care se pronunţă hotărârea, fără a lua în calcul procedura de executare.**

	% hotărâri supuse apelului	% de cazuri pe rol de mai mult de 3 ani	Durata medie în primă instanță (în zile)	Durata medie în apel (în zile)	Durata medie în instanțe aflate în al treilea grad de jurisdicție (în zile)	Durata totală medie a întregii procedurii (in zile)
Cauze de divorț pe cale judiciară	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Cauze de conflict de muncă	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Insolvențe	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Cauze de tâlhărie	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP
Cazuri de omor calificat	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

103. Unde este cazul, vă rugăm să informaţi cu privire la procedurile specifice referitoare la cazurile de divorţ (în procedură contencioasă și necontencioasă):

104. Cum este calculată durata procedurilor pentru cele cinci categorii de cazuri? Vă rugăm să faceţi o descriere a metodei de calcul.

105. Rolul şi puterile procurorului în procedura penală (sunt posibile opțiuni multiple):

☐ de a realiza sau supraveghea ancheta poliţiei
☐ de a realiza direct ancheta
☐ când este necesar, de a solicita instituirea de măsuri de anchetă din partea unui judecător
☐ de a trimite în judecată
☐ de a prezenta cazul în instanţă
☐ de a propune o sentinţă judecătorului
☐ de a introduce apel
☐de a supraveghea procedura de executare a sentinței
☐ de a înceta urmărirea penală într-un caz fără a necesita existența unei hotărâri judecătorești în acest sens (asigurați concordanţa cu întrebarea 36!)
☐ de a închide cazul prin impunerea sau negocierea unei pedepse sau măsuri fără a necesita existența unei hotărâri judecătorești

☐ alte competențe relevante

Dacă există "alte competențe relevante", vă rugăm să le specificaţi:

106. Procurorul joacă, de asemenea, un rol în cauzele de drept civil şi/sau administrative?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

106.1 Procurorul joacă, de asemenea, un rol în cauzele privind insolvența?

☐ Da
☐ **Nu**

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

107. Procedurile în cauze administrate de către procurorul public
Numărul total de cazuri penale în primă instanţă
Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Primite de procuror	**Cazuri clasate de procuror (vezi 108 mai jos)**	**Cazuri încheiate cu o pedeapsă sau o măsură impusă sau negociată de procuror**	**Cazuri trimise în judecată de către procuror în instanță**
Numărul total de cazuri penale în primă instanţă	☐NA / ☐ NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP	☐NA / ☐NAP

107.1 Printre cauzele trimise în judecată de către procuror în instanță, câte dintre acestea au ajuns în instanță în baza unei proceduri de recunoaștere a vinovăției sau o situație similară?

Dacă este posibil, realizați o distincție în numărul de proceduri de recunoaștere a vinovăției:
- **Înainte de trimiterea în judecată:**
- **Pe parcursul etapei de judecată:**

108.Total cazuri care au fost clasate de procuror

Total cazuri care au fost clasate de procuror (1+2+3)	☐NA / ☐NAP
1. Clasate de procuror deoarece nu a putut fi identificat autorul	☐NA / ☐NAP
2. Clasate de procuror din lipsa încadrării faptei ca infracţiune sau a unei situaţii juridice specifice	☐NA / ☐NAP
3. Clasate de procuror pe principiul oportunității	☐NA / ☐NAP

109.Cifrele de mai sus includ infracțiuni la regimul circulației pe drumurile publice?

☐ Da
☐ Nu

***

D. 2 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. de drept cu privire la durata procedurilor şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 91, 94, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 107 și 108:

5. Cariera judecătorilor şi a procurorilor

5.1 Selecție și promovare

110. Cum sunt selectați judecătorii?

☐ în principal, pe bază de concurs (de exemplu, după obținerea unui titlu universitar în drept)
☐ în principal, printr-o procedură de selecție pentru profesioniştii în drept cu o experienţă de lucru îndelungată în domeniul judiciar (de exemplu, avocaţi)
☐ o combinaţie a ambelor metode (concurs şi experienţă de lucru)
☐ altele

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

110.1 Există prevederi specifice care să faciliteze egalitatea de gen în cadrul procedurii de selecție a judecătorilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

111. Autoritatea (autoritățile) responsabile

Iniţial / la începutul carierei, judecătorii sunt selectaţi şi numiţi de: *(de exemplu 102.1)*

Această întrebare se referă strict la autoritatea căreia îi este încredinţat dreptul de a selecta (nu la autoritatea care este responsabilă din punct de vedere formal pentru numirea judecătorilor, dacă diferă de prima).

☐ o autoritate formată numai din judecători?
☐ o autoritate formată numai din persoane care nu funcționează în calitate de judecători?
☐ o autoritate formată atât din judecători, cât și din persoane care nu funcționează în calitate judecători?

Vă rugăm să indicaţi numele autorităţii/autorităţilor implicate în întreaga procedură de selecție şi numire a judecătorilor. Dacă există mai multe autorităţi, vă rugăm să descrieţi rolurile fiecăreia:

112. Este aceeaşi autoritate competentă pentru promovarea judecătorilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă nu, care autoritate este competentă pentru promovarea judecătorilor?

112.1 Există prevederi specifice care să faciliteze egalitatea de gen în cadrul procedurii de promovare a judecătorilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

113. Care sunt procedurile şi criteriile folosite pentru promovarea judecătorilor? Vă rugăm să precizați:

114. Există un sistem de evaluare calitativă individuală a activității judecătorilor?

☐ Da. Dacă da, indicați care este frecvența folosirii
☐ Nu

115. Serviciile de urmărire penală au un statut:

☐ **independent?**
☐ **sub autoritatea Ministerului Justiției?**
☐ **Alt organism**

Vă rugăm să precizați:

116. Cum sunt selectați procurorii?

☐ în principal, pe bază de concurs (de exemplu, după obținerea unui titlu universitar în drept)
☐ în principal, printr-o procedură de selecție pentru profesioniştii în drept cu o experienţă de lucru îndelungată în domeniul judiciar (de exemplu, avocaţi)
☐ o combinaţie a ambelor metode (concurs şi experienţă de lucru)
☐ **altele**

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

117. Autoritatea (autoritățile) responsabile

Iniţial / la începerea carierei lor, procurorii sunt selectați de

Această întrebare se referă strict la autoritatea căreia îi este încredinţat dreptul de a selecta (nu la autoritatea care este responsabilă din punct de vedere formal pentru numirea procurorilor, dacă diferă de prima).

☐ o autoritate formată numai din procurori?
☐ o autoritate formată numai din persoane care nu au calitatea de procurori?
☐ o autoritate formată atât din procurori cât și din persoane care nu au calitatea de procurori?

Vă rugăm să indicaţi numele autorităţii/autorităţilor implicate în întreaga procedură de selecție şi numire a procurorilor publici.. Dacă există mai multe autorităţi, vă rugăm să descrieţi rolurile fiecăreia:

117.1 Există prevederi specifice care să faciliteze egalitatea de gen în cadrul procedurii de selecție a procurorilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

118. Este aceeaşi autoritate competentă pentru promovarea procurorilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă nu, vă rugăm să specificaţi care autoritate este competentă pentru promovarea procurorilor:

119. Care sunt procedurile şi criteriile folosite pentru promovarea procurorilor? Vă rugăm să precizați:

119.1 Există prevederi specifice care să faciliteze egalitatea de gen în cadrul procedurii de promovare a procurorilor?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

120. Există un sistem de evaluare calitativă individuală a activității procurorilor publici?

☐ Da
☐ Nu

121. Judecătorii sunt numiţi în funcţie pe o perioadă nedeterminată (de exemplu „pe viaţă" = până la vârsta oficială de pensionare)?

☐ Da. Dacă da, vă rugăm să indicați vârsta obligatorie pentru pensionare
☐ Nu

Dacă da, există excepţii (de exemplu, îndepărtarea din magistratură ca sancţiune disciplinară)? Vă rugăm să precizați:

121.1 Poate fi un judecător transferat la altă instanță fără consimțământul său?:

☐ Din motive disciplinare
☐ Din motive organizatorice
☐ Din alte motive**. Vă rugăm să precizați modalitățile și garanțiile oferite**

122. Există o perioadă de stagiu pentru judecători (de exemplu, înainte de fi „numiți pe viață")? Dacă da, cât de lungă este această perioadă? Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

☐ Da **Durata perioadei de stagiu (în ani)**:
☐ Nu
☐ NAP

123. Procurorii sunt numiţi în funcţie pe o perioadă nedeterminată (de exemplu „pe viaţă" = până la vârsta oficială de pensionare)?

☐ Da. Dacă da, vă rugăm să indicați vârsta obligatorie pentru pensionare
☐ Nu

Dacă da, există excepţii (de exemplu, îndepărtarea din magistratură ca sancţiune disciplinară)? Vă rugăm să precizați:

124. Există o perioadă de stagiu pentru procurori? Dacă da, cât de lungă este această perioadă?

☐ Da **Durata perioadei de stagiu (în ani)**:
☐ Nu

125. Dacă mandatul judecătorilor nu este pe o perioadă nedeterminată (vezi întrebarea 121), care este durata mandatului (în ani)? Poate fi acest mandat reînnoit?

☐ NA
☐ NAP

Pentru judecători:
Durata mandatului (în ani): **Poate fi reînnoit?** ☐ Da ☐ Nu

126. Dacă mandatul procurorilor nu este pe o perioadă nedeterminată (vezi întrebarea 123), care este durata mandatului (în ani)? Poate fi acest mandat reînnoit?

☐ NA
☐ NAP

Pentru procurori:
Durata mandatului (în ani): **Poate fi reînnoit?** ☐ Da ☐ Nu

***

E.1 ***Puteţi indica mai jos:***

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile procedurii de selecție și nominalizare pentru judecători și procurori şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

5.2 Formarea profesională

127. **Formarea profesională a judecătorilor:**

	Obligatorie	Opțională	Nu se oferă formare profesională
Formarea profesională inițială (de exemplu, cursurile oferite de o şcoală de specialitate juridică, stagiu de formare în cadrul instanţei)	☐	☐	☐
Formarea profesională generală la locul de muncă	☐	☐	☐
Formarea profesională la locul de muncă pentru funcţii judiciare specializate (de exemplu, judecător în materie economică sau administrativă)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru funcţii de management al instanţelor (de exemplu, preşedinte de instanţă)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru folosirea facilităţilor computerizate în instanţe	☐	☐	☐

128. **Frecvenţa formării profesionale la locul de muncă a judecătorilor**

	Anuală / Regulat (de exemplu, la fiecare 3 luni)	Ocazional (adică din când în când)	Nu sunt propuse acțiuni de formare profesională
Formarea profesională generală la locul de muncă	☐	☐	☐
Formarea profesională la locul de muncă pentru funcţii judiciare specializate (de exemplu, judecător în materie economică sau administrativă)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru funcţii de management al instanţelor (de exemplu, preşedinte de instanţă)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru folosirea facilităţilor computerizate în instanţe	☐	☐	☐

129. **Formarea profesională a procurorilor publici**

	Obligatorie	Opțională	Nu sunt propuse acțiuni de formare profesională
Formarea profesională inițială	☐	☐	☐
Formarea profesională generală la locul de muncă	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru funcţii specializate (de exemplu, procurori specializaţi în crima organizată)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru funcţii de management al parchetelor (de exemplu, procuror-şef, manager de parchet)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru folosirea facilităţilor computerizate	☐	☐	☐

130. **Frecvenţa formării profesionale la locul de muncă a procurorilor**

	Anuală / Regulat (de exemplu, la fiecare 3 luni)	Ocazional (adică din când în când)	Nu sunt propuse acțiuni de formare profesională
Formarea profesională generală la locul de	☐	☐	☐

muncă			
Formarea la locul de muncă pentru funcţii specializate (de exemplu, procurori specializaţi în crima organizată)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru funcţii de management al parchetelor (de exemplu, procuror-şef, manager de parchet)	☐	☐	☐
Formarea la locul de muncă pentru folosirea facilităţilor computerizate	☐	☐	☐

131. Aveţi instituţii publice de formare pentru judecători şi / sau procurori? Dacă da, care este bugetul pentru aceste instituţii?

	Numai pentru formarea profesională iniţială	**Numai pentru formarea profesională continuă**	**Pentru formarea profesională iniţială şi continuă**	**Bugetul instituţiei în 2012, în €**
O instituţie pentru judecători	☐	☐	☐	☐NA / ☐ NAP
O instituţie pentru procurori	☐	☐	☐	☐NA / ☐ NAP
O singură instituţie atât pentru judecători cât şi pentru procurori	☐	☐	☐	☐NA / ☐ NAP

Dacă instituţiile dv. de formare judiciară nu corespund cu aceste criterii, vă rugăm să specificaţi această situaţie:

131.1 Dacă nu există formarea profesională iniţială pentru judecători/procurori desfăşurată în astfel de instituţii, vă rugăm să descrieţi pe scurt cum sunt selectaţi şi instruiţi aceşti judecători şi/sau procurori?

***

E.2 ***Puteţi indica mai jos:***

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***comentarii cu privire la atenţia acordată în programa de studii Convenţiei Europene a Drepturilor Omului şi jurisprudenţei CEDO***
- ***caracteristicile sistemului dumneavoastră de formare profesională pentru judecători şi procurori şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

5.3 Practicarea profesiunii

132. Salariile judecătorilor şi ale procurorilor

	Salariul anual brut, în €, la 31 decembrie 2012	**Salariul anual net, în €, la 31 decembrie 2012**
Judecător de profesie de primă instanţă la început de carieră		
Judecător la Curtea Supremă sau la cea mai înaltă Curte de Apel (vă rugăm să indicaţi salariul mediu al unui judecător la acest nivel, nu salariul preşedintelui instanţei)		
Procuror public la început de carieră		
Procuror de pe lângă Curtea Supremă sau la cea mai înaltă Curte de Apel (vă rugăm să indicaţi salariul mediu al unui procuror la acest nivel, nu salariul Procurorului General)		

Comentarii şi surse:

133. Judecătorii şi procurorii au parte de beneficii suplimentare?

	Judecătorii	Procurorii
Impozitare preferențială	☐ **Da** ☐ **Nu**	☐ Da ☐ Nu
Pensie specială	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Locuință de serviciu	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Alte beneficii financiare	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu

134. Dacă ați bifat „alte beneficii financiare", vă rugăm să le precizați:

135. Pot judecătorii să îşi îmbine activitatea profesională cu oricare din următoarele alte funcţii?

	Cu remunerare	Fără remunerare
Activități didactice	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Cercetare și publicare de articole	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Arbitru	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Consultant	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Funcții culturale	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Funcții politice	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Alte funcții	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu

136. Dacă în ţara dvs. există reguli speciale (de exemplu, sunt necesare autorizaţii pentru a realiza aceste activităţi), vă rugăm să specificaţi. Dacă situația se regăsește la categoria „alte funcții", vă rugăm să precizați:

137. Pot procurorii să îşi îmbine activitatea profesională cu oricare din următoarele alte funcţii?

	Cu remunerare	Fără remunerare
Activități didactice	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Cercetare și publicare de articole	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Arbitru	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Consultant	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Funcții culturale	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Funcții politice	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu
Alte funcții	☐ Da ☐ Nu	☐ Da ☐ Nu

138. Vă rugăm să specificaţi regulile existente (de exemplu, autorizaţia de a realiza integral sau parţial aceste activităţi). Dacă situația se regăsește la categoria „alte funcții", vă rugăm să precizați:

139. Prime de productivitate: primesc judecătorii prime bazate pe îndeplinirea obiectivelor cantitative legate de pronunţarea de hotărâri (de exemplu, numărul de hotărâri pronunţate într-o perioadă de timp dată)?

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, vă rugăm să specificaţi condiţiile şi, dacă se poate, sumele:

***

5.4 Procedurile disciplinare

140. Cine este autorizat să iniţieze proceduri disciplinare împotriva judecătorilor (sunt posibile opţiuni multiple)?

☐ **Cetăţenii**
☐ **Instanța în cauză sau cea superioară ierarhic**
☐ **Înalta Curte / Curtea Supremă**
☐ **Consiliul Superior al Magistraturii**
☐ **Instanţa sau organismul disciplinar**
☐ **Avocatul Poporului**
☐ **Parlamentul**
☐ **Ramura puterii executive**
☐ **Alt organism**
☐ **Nu este posibil**

Dacă răspunsurile privesc categoriile „ramura puterii executive” și „altele”, vă rugăm să precizați:

141. Cine este autorizat să iniţieze proceduri disciplinare împotriva procurorilor: (sunt posibile opţiuni multiple)

☐ **Cetățenii**
☐ **Şeful unităţii de parchet sau procurorul ierarhic superior**
☐ **Procurorul general / procurorul public al statului**
☐ **Consiliul judiciar al procurorilor (și Consiliul Suprem al Magistraturii)**
☐ **Instanța sau organismul disciplinar**
☐ **Avocatul Poporului**
☐ **Un organism profesional**
☐ **Ramura puterii executive**
☐ **altele**?
☐ **Nu este posibil**

Dacă răspunsurile privesc categoriile „ramura puterii executive” și „altele”, vă rugăm să precizați:

142. Care autoritate are putere disciplinară asupra judecătorilor? (sunt posibile opţiuni multiple)

☐ **Instanța**
☐ **Înalta Curte / Curtea Supremă**
☐ **Consiliul Superior al Magistraturii**
☐ **Instanța sau organismul disciplinar**
☐ **Avocatul Poporului**
☐ **Parlamentul**
☐ **Ramura puterii executive**
☐ **Altă instituție?**

Dacă răspunsurile privesc categoriile „ramura puterii executive” și „altele”, vă rugăm să precizați:

143. Care autoritate are putere disciplinară asupra procurorilor? (sunt posibile opţiuni multiple)

☐ **Curtea Supremă**
☐ **Şeful unităţii de parchet sau procurorul ierarhic superior**
☐ **Procurorul general / procurorul public al statului**
☐ **Consiliul judiciar al procurorilor (și Consiliul Suprem al Magistraturii)**
☐ **Instanța sau organismul disciplinar**
☐ **Avocatul Poporului**
☐ **Un organism profesional**
☐ **Ramura puterii executive**
☐ **Altă instituție?**

Dacă răspunsurile privesc categoriile „ramura puterii executive” și „altele”, vă rugăm să precizați:

144. Numărul de proceduri disciplinare iniţiate împotriva judecătorilor şi procurorilor. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

Dacă procedurile disciplinare sunt întreprinse din cauza mai multor abateri, vă rugăm să număraţi procedurile o singură dată şi pentru principala abatere

	Judecătorii	Procurorii
Numărul total (1+2+3+4)	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
1. Încălcarea eticii profesionale	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
2. Inadecvare profesională	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
3. Infracţiune penală	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
4. Altele	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP

Dacă situația se regăsește la categoria „altele”, vă rugăm să precizați:

145. Numărul de sancțiuni pronunțate în anul 2012 împotriva judecătorilor şi procurorilor. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situaţia nu este aplicabilă în ţara dvs., vă rugăm să indicaţi NAP.

	Judecătorii	Procurorii

Numărul total (total de la 1 la 9)	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
1. Mustrare	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
2. Suspendare din funcție	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
3. Retragerea din cauză	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
4. Amenda	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
5. Reducerea temporară a salariului	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
6. Retrogradarea din funcție	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
7. Transfer la altă instanţă (în altă locație)	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
8. Eliberarea din magistratură	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP
9. Altele	/ ☐NA / ☐NAP	/ ☐NA / ☐NAP

Dacă situaţia se regăseşte la categoria „altele", vă rugăm să precizaţi: Dacă există o diferenţă semnificativă între numărul de proceduri disciplinare şi numărul de sancţiuni, vă rugăm să indicaţi motivele.

***

E.3 **Puteţi indica mai jos*:***

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dumneavoastră de proceduri disciplinare la adresa judecătorilor şi procurorilor şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 144 şi 145

6. Avocații

6.1 Statutul profesiei şi formarea profesională

146. **Numărul total de avocaţi practicanţi din ţara dvs.:**
/ ☐NA / ☐NAP

147. **Această cifră include „consilierii juridici" care nu îşi pot reprezenta clienţii în instanţă (de exemplu, unii avocaţi consultanţi sau consilieri juridici interni)?**
☐ Da
☐ Nu

148. **Numărul de consilieri juridici care nu-şi pot reprezenta clienţii în instanţă:**
/ ☐NA ☐NAP

149. **Avocaţii deţin monopolul asupra reprezentării legale în (sunt posibile opţiuni multiple):**

☐ Cauze de drept civil? ☐ Da ☐ Nu
☐ Cauze penale - pentru inculpat? ☐ Da ☐ Nu
☐ Cauze penale - pentru victimă? ☐ Da ☐ Nu
☐ Cauze de drept administrativ? ☐ Da ☐ Nu
☐ Nu există un monopol

Dacă nu există un monopol, rugăm specificaţi organizaţiile sau persoanele care pot reprezenta un client în faţa unei instanţe (de exemplu, un ONG, un membru al familiei, un sindicat, etc.) şi pentru care tipuri de cauze:

150. **Este profesia de avocat organizată prin? (sunt posibile opţiuni multiple)**

☐ un barou național?
☐ un barou regional?
☐ un barou local?

151. **Există o formare iniţială specifică şi/sau examen pentru accesul în profesia de avocat?**
☐ Da
☐ Nu

Dacă nu, vă rugăm să indicaţi dacă există alte cerinţe specifice legate de diplome sau titluri universitare:

152. **Există un sistem general obligatoriu pentru avocaţi care impune formarea profesională la locul de**

muncă?

☐ Da
☐ Nu

153. Este specializarea în unele domenii ale legii legată de o formare profesională specifică, niveluri de calificare, diplome specifice sau autorizaţii specifice?

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizaţi:

***

F.1 Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 146 şi 148:

Comentarii pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol:

6.2 Practicarea profesiei

154. Pot justiţiabilii stabili cu uşurinţă care vor fi onorariile avocaţilor (de exemplu, au justiţiabilii acces facil la informaţii prealabile cu privire la valoarea estimată a onorariilor, sunt informaţiile transparente şi explicabile)?

☐ Da
☐ Nu

155. Sunt onorariile avocaţilor liber negociate?

☐ Da
☐ Nu

156. Legile sau regulamentele baroului prevăd reguli pentru onorariile avocaţilor (inclusiv cele liber negociate)?

☐ Da, legile prevăd reguli
☐ **Da, regulamentele baroului prevăd reguli**
☐ Nu, nici legile, nici regulamentele baroului nu prevăd reguli

***

F.2 Comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol

6.3 Standardele de calitate şi procedurile disciplinare

157. Au fost stabilite standarde de calitate pentru avocaţi?

☐ Da
☐ Nu

Dacă da, care sunt criteriile de asigurare a calităţii aplicate?

158. Dacă da, cine este responsabil pentru formularea acestor standarde de calitate:

☐ Baroul?
☐ Parlamentul?
☐ **altele**?

Dacă situaţia se regăseşte la categoria „altele", vă rugăm să precizaţi:

159. Este posibilă depunerea unei plângeri legate de

☐ performanţa avocaţilor?
☐ valoarea onorariilor?

Vă rugăm să precizaţi:

160. Care autoritate este responsabilă pentru procedurile disciplinare?

☐ Judecătorul
☐ Ministerul Justiției
☐ o autoritate profesională
☐ **altele**

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

161. Proceduri disciplinare inițiate împotriva avocaților. Dacă una sau mai multe dintre aceste date nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea NA. Dacă situația nu este aplicabilă în țara dvs., vă rugăm să indicați NAP. Dacă răspunsul este „altele", vă rugăm să îl explicați în caseta de comentarii de mai jos.

Dacă procedurile disciplinare sunt întreprinse din cauza mai multor abateri, vă rugăm să numărați procedurile o singură dată și pentru principala abatere.

Numărul total de proceduri disciplinare inițiate (! + 2 + 3 + 4)	/ ☐NA / ☐NAP
1. Încălcarea eticii profesionale	/ ☐NA / ☐NAP
2. Inadecvare profesională	/ ☐NA / ☐NAP
3. Infracțiune penală	/ ☐NA / ☐NAP
4. Altele	/ ☐NA / ☐NAP

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

162. Sancțiuni pronunțate împotriva avocaților:

Numărul total de sancțiuni (1 + 2 + 3 + 4 + 5)	/ ☐NA / ☐NAP
1. Mustrare	/ ☐NA / ☐NAP
2. Suspendare din funcție	/ ☐NA / ☐NAP
3. Demitere din funcție	/ ☐NA / ☐NAP
4. Amenda	/ ☐NA / ☐NAP
5. Altele (de exemplu, excluderea din barou)	/ ☐NA / ☐NAP

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați: Dacă există o diferență semnificativă între numărul de proceduri disciplinare și numărul de sancțiuni, vă rugăm să indicați motivele.

***

F.3 Puteți introduce mai jos orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menționate în acest capitol

7. Soluționarea alternativă a litigiilor

163. Sistemul dvs. judiciar prevede proceduri de mediere judiciară? Dacă răspunsul este „nu", vă rugăm să treceți la întrebarea 168.

Medierea judiciară: în acest tip de mediere, se produce întotdeauna intervenția unui judecător sau a unui procuror care facilitează, consiliază, decide asupra sau/și aprobă procedura. De exemplu, în disputele civile sau cazurile de divorț, judecătorii pot trimite părțile la un mediator dacă consideră că se pot obține rezultate mai satisfăcătoare pentru ambele părți. În cazurile de drept penal, un procuror poate propune ca el/ea să medieze un caz între un făptaș și o victimă (de exemplu încheierea unui acord de acordare a despăgubirilor).

☐ Da
☐ Nu

163.1 În unele domenii, sistemul dvs. judiciar prevede obligativitatea procedurilor de mediere judiciară?

☐ înainte de a se adresa instanțelor ☐ Da ☐ Nu
☐ solicitate de un judecător pe parcursul procedurilor judiciare ☐ Da ☐ Nu

Dacă există obligativitatea procedurilor de mediere, vă rugăm să precizați care sunt domeniile vizate:

164. Vă rugăm să specificați, pe tipuri de cazuri, organizarea medierii judiciare:

	Mediere desfășurată în cadrul instanței	Mediator privat	Autoritate publică (alta decât instanța)	Judecător	Procuror
Cauze civile și comerciale	☐	☐	☐	☐	☐
Cauze de dreptul familiei (de exemplu, divorț)	☐	☐	☐	☐	☐
Cauze de drept administrativ	☐	☐	☐	☐	☐
Litigii de muncă	☐	☐	☐	☐	☐
Cauze penale	☐	☐	☐	☐	☐

165. **Există posibilitatea de a primi ajutor public judiciar pentru procedurile de mediere judiciară?**

☐ Da
☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizați:

166. **Numărul de mediatori acreditaţi sau înregistraţi care practică medierea judiciară**
/ ☐NA / ☐NAP

167. **Numărul de proceduri de mediere judiciară.**

Numărul total de cazuri (total 1 + 2 + 3 + 4 + 5)	/ ☐NA / ☐NAP
1. cazuri de drept civil	/ ☐NA / ☐NAP
2. cazuri de dreptul familiei	/ ☐NA / ☐NAP
3. cazuri de drept administrativ	/ ☐NA / ☐NAP
4. cazuri de dreptul muncii	/ ☐NA / ☐NAP
5. cazuri penale	/ ☐NA / ☐NAP

Vă rugăm să indicaţi sursele.

168. **Sistemul dvs. juduciar prevede următoarele forme de soluționare alternativă a disputelor:**

Alte forme de mediere în afara medierii judiciare?	☐ Da	☐ Nu
Arbitrajul?	☐ Da	☐ Nu
Procedura de împăcare?	☐ Da	☐ Nu
Alte metode de soluționare alternativă a disputelor?	☐ Da	☐ Nu

Dacă situația se regăsește la categoria „alte metode", vă rugăm să precizați:

***

G.1 ***Puteţi indica mai jos:***

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. de drept cu privire la soluționarea alternativă a litigiilor şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebarea 166:

8. Executarea hotărârilor judecătorești

8.1 Executarea hotărârilor judecătorești în materie civilă

8.1.1 Funcționarea

169. **Aveți agenţi de punere în executare în sistemul dvs. judiciar?**

☐ Da ☐ Nu

170. **Numărul agenţilor executori**
/ ☐NA / ☐NAP

171. Agenţii executori (sunt posibile multiple opţiuni) sunt:

☐ Judecătorii?
☐ executori judecătoreşti care își practică meseria în calitate de specialişti privaţi sub autoritatea (controlul) autorităţilor publice?
☐ executori judecătoreşti care își desfășoară activitatea în cadrul unei instituţii publice?
☐ alţi tipuri de agenţi executori?

Vă rugăm să specificaţi statutul şi competențele lor:

172. Există o formare iniţială specifică sau examen pentru accesul în profesia de agent executor?
☐ Da ☐ Nu

173. Este profesia agenţilor de executare organizată de:

☐ un organism național?
☐ un organism regional?
☐ un organism local?
☐ **NAP (profesia nu este organizată)**

174. Sunt onorariile de executare uşor de stabilit şi transparente pentru justițiabili?

☐ Da ☐ Nu

175. Sunt onorariile de executare silită liber negociate?

☐ Da ☐ Nu

176. Legile sau regulamentele prevăd reguli pentru onorariile aferente executării silite (inclusiv cele liber negociate)?

☐ Da ☐ Nu

***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebarea 170:

8.1.2 Eficienţa serviciilor de executare

177. Există un organism răspunzător de supravegherea şi monitorizarea activităţii agenţilor de punere în executare?

☐ Da ☐ Nu

178. Care autoritate este responsabilă cu supravegherea şi monitorizarea agenţilor de executare?
☐ Un organism profesional
☐ Judecătorul
☐ Ministerul Justiției
☐ Procurorul public
☐ **altele**

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

179. Au fost stabilite standarde de calitate pentru agenții de punere în executare?

☐ Da ☐ Nu

Dacă da, care sunt criteriile de asigurare a calității aplicate?

180. Dacă da, cine este responsabil pentru formularea acestor standarde de calitate?

☐ Un organism profesional
☐ Judecătorul
☐ Ministerul Justiției
☐ **altele**

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

181. Există un mecanism specific pentru punerea în executare a hotărârilor judecătorești împotriva

autorităţilor publice, inclusiv de supraveghere a acestei executări?

☐ Da ☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizaţi:

182. Există un sistem de monitorizare a modului în care este realizată procedura de executare silită de către agentul de punere în executare?

☐ Da ☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizaţi:

183. Care sunt principalele reclamaţii formulate de justiţiabili cu privire la procedura de executare silită? Vă rugăm să indicaţi un maxim de 3 răspunsuri.

☐ lipsa oricărei forme de punere în executare
☐ neexecutarea hotărârilor judecătoreşti emise împotriva autorităţilor publice
☐ lipsa informaţiilor
☐ durata excesiv de mare a procedurilor
☐ practici nelegale
☐ insuficientă supraveghere
☐ cheltuieli excesive
☐ **altele**

Dacă situaţia se regăseşte la categoria „altele", vă rugăm să precizaţi:

184. Ţara dvs. a pregătit sau a luat măsuri concrete pentru schimbarea situaţiei legate de executarea hotărârilor judecătoreşti – mai ales legat cu privire la hotărârile pronunţate împotriva autorităţilor publice?

☐ Da ☐ Nu

Dacă răspunsul este „da", vă rugăm să precizaţi:

185. Există un sistem de măsurare a duratei procedurilor de executare silită:

pentru cauzele civile?	☐ Da	☐ Nu
pentru cauze de drept administrativ?	☐ Da	☐ Nu

186. Cu privire la decizia de colectare a debitelor, vă rugăm să estimaţi perioada medie necesară pentru notificarea hotărârii către părţile care locuiesc în oraşul în care îşi are sediul instanţa:

☐ între 1 şi 5 zile
☐ între 6 şi 10 zile
☐ între 11 şi 30 zile
☐ **mai mult**

Dacă situaţia se regăseşte la categoria „mai mult", vă rugăm să precizaţi:

187. Numărul de proceduri disciplinare iniţiate împotriva agenţilor de executare.

Dacă procedurile disciplinare sunt întreprinse din cauza mai multor abateri, vă rugăm să număraţi procedurile o singură dată şi pentru principala abatere.

Numărul total de proceduri disciplinare iniţiate (1+2+3+4)	/ ☐NA
1. Pentru încălcarea eticii profesionale	/ ☐NA / ☐NAP
2. Pentru inadecvare profesională	/ ☐NA / ☐NAP
3. Pentru săvârşirea unei infracţiuni	/ ☐NA / ☐NAP
4. Altele	/ ☐NA / ☐NAP

Dacă situaţia se regăseşte la categoria „altele", vă rugăm să precizaţi:

188. Numărul de sancţiuni pronunţate împotriva agenţilor de executare.

Numărul total de sancţiuni (1+2+3+4+5)	/ ☐NA
1. Mustrare	/ ☐NA / ☐NAP
2. Suspendare	/ ☐NA / ☐NAP
3. Demitere	/ ☐NA / ☐NAP

4. Amendă / ☐NA / ☐NAP
5. Altele / ☐NA / ☐NAP

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați: Dacă există o diferenţă semnificativă între numărul de proceduri disciplinare şi numărul de sancţiuni, vă rugăm să indicaţi motivele:

***

H. 1 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. de executare a hotărârilor judecătoreşti în materie civilă şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebările 186, 187 şi 188:

8.2 Executarea hotărârilor judecătorești în materie penală

189. Care autoritate este însărcinată cu executarea hotărârilor în materie penală? (sunt posibile opţiuni multiple)

☐ Judecător
☐ Procuror
☐ Serviciile penitenciare și de probațiune
☐ Altă autoritate

Vă rugăm să specificaţi funcţiile acesteia şi îndatoririle (iniţiativă sau funcţie de monitorizare). Dacă răspunsul este „altă autoritate", vă rugăm să precizați:

190. Ratele efective de recuperare a amenzilor stabilite de o instanță penală fac obiectul unor studii?

☐ Da ☐ Nu

191. Dacă da, care este rata de recuperare?

☐ 80-100% ☐ 50-79% ☐ mai puțin de 50% ☐ nu se poate estima

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsul la această întrebare:

***

H. 2 Puteţi indica mai jos:

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. de executare a hotărârilor judecătoreşti în materie penală şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

9. Notarii

192. Există notari în țara dvs.? Dacă răspunsul este „nu", vă rugăm să treceţi la întrebarea 197.

☐ Da ☐ Nu

193. Notarii sunt:

profesioniști privaţi (nu sunt plasați sub controlul autorităţilor publice)?
☐ Da Număr / ☐NA / ☐NAP
profesioniști privaţi plasați sub autoritatea (controlul) autorităţilor publice?
☐Da Număr / ☐NA / ☐NAP
agenți publici?
☐ Da Număr / ☐NA / ☐NAP
Altă situație?
☐ Da Număr / ☐NA / ☐NAP

Dacă situația se regăsește la categoria „altele", vă rugăm să precizați:

194. Notarii au îndatoriri (sunt posibile opţiuni multiple):

☐ în cadrul procedurii civile?
☐ în domeniul consilierii juridice?
☐ în certificarea autenticităţii actelor juridice şi certificatelor?

☐ **altele**?

Dacă situația se regăsește la categoria „altele”, vă rugăm să precizați:

195. **Există o autoritate răspunzătoare de supravegherea şi monitorizarea activităţii notarilor?**

☐ Da ☐ Nu

196. **Care autoritate este responsabilă cu supravegherea şi monitorizarea notarilor?**

☐ Un organism profesional
☐ Judecătorul
☐ Ministerul Justiției
☐ Procurorul public?
☐ **altele**?

Dacă situația se regăsește la categoria „altele”, vă rugăm să precizați:

***

I.1 ***Puteţi indica mai jos:***

- ***orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol***
- ***caracteristicile sistemului dvs. de drept cu privire la notari şi principalele reforme care au fost implementate în ultimii doi ani***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebarea 193:

10. Interpreții judiciari

197. **Este protejat titlul de interpret judiciari?**

☐ Da ☐ Nu

198. **Este funcţia de interpret judiciar reglementată de norme legale?**

☐ Da ☐ Nu

199. **Numărul de interpreţi judiciari acreditaţi sau înregistraţi:**

/ ☐NA / ☐NAP

200. **Există prevederi obligatorii privind calitatea interpretării în instanţă în cadrul procedurilor judiciare?**

☐ Da ☐ Nu

Dacă da, vă rugăm să specificaţi (de exemplu, să fi absolvit un examen specific):

201. **Sunt instanţele responsabile de selectarea interpreţilor judiciari?**

☐ Da
☐pentru selecția şi/sau numirea pe un anumit mandat
☐pentru selecția şi/sau numirea pe baze ad hoc, în funcţie de nevoile specifice ale procedurilor date
☐ Nu

Dacă nu, care autoritate selectează interpreţii judiciari?

***

J.1 ***Puteți introduce mai jos orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol:***

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebarea 199:

11. Experții judiciari

202. **În sistemul dvs., ce tip de experţi pot fi solicitaţi să participe în procedurile judiciare (sunt posibile opţiuni multiple):**

☐NA / ☐NAP
☐ *"experţi martori", solicitaţi de părţi să vină cu expertiza lor în sprijinul argumentaţiei lor*,
☐ *"experţi tehnici" care îşi pun la dispoziţia instanţelor cunoştinţele lor ştiinţifice şi tehnice legate de circumstanțe factuale*,

☐ *experţi judiciari" care pot fi consultaţi de judecător asupra unor chestiuni juridice specifice sau li se poate cere să asiste judecătorul în efectuarea muncii judiciare (însă nu iau parte la luarea hotărârii*).

203. Este protejat titlul de expert judiciar?

☐ Da ☐ Nu

204. Este funcţia de expert judiciar reglementată de norme legale?

☐ Da ☐ Nu

205. Numărul de experţi judiciari (experţi tehnici) acreditaţi sau înregistraţi
/ ☐NA / ☐NAP

206. Există prevederi obligatorii privind exercitarea funcţiei de expert judiciar în procedurile judiciare?
☐ Da ☐ Nu

Dacă da, vă rugăm să specificaţi, în mod special, timpul acordat expertului pentru a prezenta judecătorului un raport tehnic:

207. Sunt instanţele responsabile de selectarea experţilor judiciari?

☐ Da ☐ pentru selecția şi/sau numirea pe un anumit mandat
☐ pentru selecția şi/sau numirea pe baze ad hoc, în funcţie de nevoile specifice ale procedurilor date

☐ Nu

Dacă nu, care autoritate selectează experţii judiciari?

***

K.1 Puteți introduce mai jos orice comentarii utile pentru interpretarea datelor menţionate în acest capitol:

Vă rugăm să indicaţi sursele folosite pentru răspunsurile la întrebarea 205:

12. Reforme preconizate

208. Puteţi da informaţii asupra dezbaterilor care au loc la ora actuală în ţara dvs. cu privire la funcţionarea justiţiei? Sunt preconizate reforme? Vă rugăm să precizați dacă aceste reforme se află în curs de pregătire sau doar se au în vedere în această etapă. Dacă este posibil, vă rugăm să ţineţi seama de următoarele categorii: ***(întrebare modificată)*** Planuri (cuprinzătoare) de reformă / Buget / Instanţe şi servicii ale procuraturii (de exemplu, competențe şi organizare, modificări structurale - de exemplu, reducerea numărului de instanţe -, management şi metode de lucru, tehnologii informatice, restanţele în rezolvarea cauzelor şi eficienţa, cheltuielile de judecată, renovări şi construcţii de noi clădiri) / Accesul la justiție și ajutorul public judiciar / Consiliul Superior al Magistraturii / Profesioniştii în drept (judecătorii, procurorii, avocaţi, notarii, executorii, etc.): organizarea, formarea profesională, etc. / Reforme privind legislaţia civilă, penală şi administrativă, convenţiile internaţionale şi activităţile de cooperare / Statutul personal / Executarea hotărârilor judecătorești / Medierea şi alte metode alternative de soluționare a disputelor / Lupta împotriva criminalităţii / Sistemul penitenciar / Un sistem de justiție apropiat de minori / Violența în familie / Altele

Notă explicativă pentru metodologia de evaluare a sistemelor judiciare

I. Introducere

Context
La al treilea summit, cel la Varșovia, organizat pe 16 și 17 mai 2005, șefii de stat și de guvern din statele membre ale Consiliului Europei au decis să dezvolte funcțiile de evaluare și asistență ale Comisiei Europene pentru Eficiența Justiției (CEPEJ).
CEPEJ a decis, la cea de-a 16-a reuniune plenară, să lanseze al șaselea ciclu de evaluare 2012-2014, axat pe datele din 2012.

CEPEJ dorește să utilizeze metodologia dezvoltată în ciclurile anterioare pentru a obține, cu sprijinul corespondenților naționali, o evaluare generală a sistemelor judiciare din cele 47 de state membre ale Consiliului Europei. Acest lucru va permite factorilor de decizie politică și a profesioniștilor din sistemele judiciare să ia în considerare aceste informații în cadrul activității lor.

Metodologia actuală a fost adaptată de către Grupul de lucru privind evaluarea (CEPEJ-GT-EVAL), având în vedere ciclurile de evaluare anterioare și luând în considerare observațiile prezentate de către membrii CEPEJ, observatori, experți și corespondenții naționali. Adaptarea sistemului s-a limitat la consolidarea corpusului de date colectate la intervale regulate precum și facilitarea comparațiilor și evaluarea tendințele.

CEPEJ a adoptat această nouă versiune a metodologiei la cea de-a 20-a ședință plenară (6-7 decembrie 2012).

Recomandări generale

Scopul acestui studiu este de a compara funcționarea sistemelor judiciare în diferitele lor aspecte, pentru a avea o mai bună cunoaștere a tendințelor din organizarea judiciară și de a sugera reforme pentru a îmbunătăți eficiența justiției. Metodologia de evaluare și de analiză a rezultatelor ar trebui să devină un instrument autentic folosit în cadrul politicilor publice privind justiția, în favoarea cetățenilor europeni.

Cel mai probabil, nu toate statele membre vor fi în măsură să răspundă la toate problemele puse, din cauza diversității sistemelor judiciare din statele în cauză. Prin urmare, obiectivul sistemului este, de asemenea, de a stimula colectarea de date de către statele membre în domeniile în care astfel de date nu sunt încă disponibile.

Ghidul CEPEJ privind statisticile judiciare - GOJUST (CEPEJ (2008) 11) ar trebui să ajute corespondenții naționali să răspundă la chestionar și să faciliteze colectarea de statistici judiciare omogene din toate statele membre.
De notat că metodologia nu are scopul de a cuprinde o listă exhaustivă a indicatorilor, nici nu se dorește a fi un studiu academic sau științific. Ea conține indicatori care au fost considerați relevanți pentru statele care doresc să-și evalueze situația sistemelor judiciare și să înțeleagă mai bine modul de funcționare a propriilor sisteme. În același timp, datele colectate vor permite continuarea activității în domeniile cu potențial în îmbunătățirea calității și eficienței justiției.

În scopul de a simplifica colectarea și prelucrarea datelor, sistemul se prezintă în formă electronică, accesibilă corespondenților naționali însărcinați cu coordonarea culegerii datelor în statele membre. **Corespondenții naționali sunt rugați să furnizeze răspunsurile naționale sistemului folosind acest chestionar electronic.**

II. Comentarii cu privire la întrebările din metodologie

Această notă are drept scop acordarea de asistență corespondenților naționali și altor persoane însărcinate cu răspunsul la întrebările din Program.

A. Observații generale (în ordine alfabetică)

Verificați: Vă rugăm să verificați întotdeauna datele introduse. Verificați, în special, cifrele introduse (de exemplu numărul de zerouri!) și comparați răspunsurile dumneavoastră cu rundele de evaluare anterioare pentru a asigura fiabilitatea și comparabilitatea raspunsurile date (a se vedea „Variațiile din rundele precedente de evaluare" de mai jos).

Cazuri de drept civil: în scopul prezentei metodologii, și dacă nu se specifică contrariul într-o întrebare specifică (a se vedea, de exemplu, întrebările 80, 90, 147), „cauzele de drept civil" se referă la alte cazuri cu excepţia celor de drept penal și includ cauzele de dreptul familiei, de drept comercial, dreptul muncii și de drept administrativ.

Comentarii: la rubrica „comentarii" a fost lăsat un spațiu pentru explicații referitoare la răspunsurile date și pentru a oferi informații detaliate cu privire la specificul sistemului judiciar intern. Astfel de comentarii vor fi de ajutor atunci când se analizează răspunsurile și se prelucrează datele. Nu este necesar să completați această rubrică în mod sistematic, dar comentariile pot fi adăugate în cazul în care considerați util. Vă rugăm să indicați numărul întrebării la care se referă comentariile.

Taie şi lipeşte: atunci când răspunsul la o întrebare specifică rămâne neschimbat de la un proces de evaluare la alta, este posibil să se preia datele cu procedeul „taie şi lipeşte" din runda de evaluare anterioară.

Euro: toate valorile financiare vor fi exprimate în euro. Acest lucru este esențial pentru a se evita interpretări eronate sau probleme de comparabilitate. Pentru țările din afara zonei euro, cursul de schimb, la 1 ianuarie 2013, va fi indicat la întrebarea 5.

Cifre brute și echivalentul de posturi cu normă întreagă: *cifrele brute* includ numărul total de persoane care lucrează, independent de numărul de ore de lucru al acestora. *Echivalentul în normă întreagă*, pe de altă parte, indică numărul de persoane care lucrează numărul standard de ore; numărul de persoane care lucrează cu normă redusă este convertit la echivalentul normei întregi. De exemplu, atunci când două persoane lucrează jumătate din numărul standard de ore, acestea vor fi numărate cu „echivalentul unei norme întregi de lucru", un lucrător cu jumătate de normă de lucru va fi notat cu 0,5 din echivalentul normei întregi.

Birou de asistență: În cazul în care aveți orice întrebare cu privire la această metodologie și cu privire la modul în care se pot oferi răspusurile, vă rugăm să trimiteți un e-mail la Stéphane Leyenberger (stephane.leyenberger@coe.int) sau Muriel Décot (muriel.decot@coe.int).

NA și NAP: Nu în toate cazurile se poate răspunde la întrebări cu un număr sau răspuns de tip Da sau Nu. Dacă unele informații nu sunt disponibile („NA") sau nu se aplică („NAP") va rugăm sa folosiți abrevierile indicate între paranteze. Răspunsurile NA sau NAP sunt foarte diferite, vă rugăm să respectați aceste reguli, orice greșeală va duce la interpretări greșite.

Două exemple:
Întrebare 90: Numărul de cauze de executare, cauze ce țin de registrul de carte funciară, registrul comerțului și alte cazuri:

Exemplul nr. 1. În țara dumneavoastră, instanțele de fond nu desfăşoară activități legate de registrul comerțului sau registrul de carte funciară. Răspunsul corect este, prin urmare, NAP (= nu se aplică).

	Cauze aflate pe rol la 1 ian. '12	Cauze noi	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la 31 dec.'12
Cauze de executare silită	100	30	70	60
Cauze legate de înregistrarea în Registrul de carte funciară	NAP	NAP	NAP	NAP
Cauze legate de înregistrarea în Registrul comerțului	NAP	NAP	NAP	NAP

Exemplul nr. 2. În țara dumneavoastră, instanțele de fond desfăşoară activități legate de registrul comerțului și registrul de carte funciară, dar nu aveți cifre referitoare la cauzele aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2010. Răspunsurile corecte pentru cauzele aflate pe rol la 1 ianuarie 2012 și, prin urmare, de asemenea, pentru cauze aflate pe rol la 31 decembrie 2012, sunt NA (= datele nu este disponibile).

	Cauze aflate pe rol la 1 ian. ‘12	Cauze noi	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la 31 dec.‘12
Cauze de executare silită	100	30	70	60
Cauze legate de înregistrarea în Registrul de carte funciară	NA	150	200	NA
Cauze legate de înregistrarea în Registrul comerțului	NA	500	600	NA

Numerele: În ceea ce privește informațiile numerice, vă rugăm să oferiți doar numere **fără** spații (1 000), punct (1.000), virgulă (1,000) sau un apostrof (1‘000). Acest lucru va evita interpretările greșite și problemele legate de exportul electronic al datelor dumneavoastră. **Numărul corect în exemplu este 1000.** Vă rugăm să verificați întotdeauna cifrele introduse (în special numărul de zerouri!).

Reguli și excepții: Vă rugăm să dați răspunsuri, dacă este posibil, în funcție de situația generală din țară și nu în funcție de excepții. Ați putea indica excepțiile de la normă în comentariu.

Exemplu
Întrebarea 8: Se percepe o taxă judiciară pentru a începe procedurile în fața unei instanțe cu competență generală?
În țara dumneavoastră, pentru alte cazuri decât cele penale, justițiabilii trebuie să plătească, în general, o taxă de instanță. Numai în unele cazuri excepționale prevăzute de lege (de exemplu: anumite cazuri de dreptul familiei, anumite cazuri de dreptul muncii și anumite cazuri sociale) justițiabili nu trebuie să plătească o taxă judiciară. Răspunsul dumneavoastră corect este, prin urmare: Da. Ați putea indica excepțiile în căsuța de comentarii.
Pentru alte cazuri decât cele penale? Da Nu

Surse: vă rugăm să indicați sursele datelor dumneavoastră, dacă este posibil. „Sursă" se referă la instituția care a furnizat informațiile folosite în răspunsul dumneavoastră (de exemplu, Institutul Național de Statistică sau Ministerul Justiției). Acest lucru va ajuta verificarea fiabilității datelor.

Variații față de rundele de evaluare anterioare: Vă rugăm să comparați datele indicate pentru anul de referință cu cele menționate în rundele de evaluare anterioare. Prin aceasta, veți putea asigura fiabilitatea și comparabilitatea datelor. Vă rugăm să explicați orice diferență în răspunsuri calitative (de exemplu, modificări de legislație, reforme structurale). Evitați să alegeți o interpretare diferită a întrebărilor, de la un ciclu de evaluare la altul, în cazul în care nu reflectă nici o schimbare reală a situației din țara dumneavoastră; datele dumneavoastră nu vor fi comparabile, nici nu vor putea fi validate. Pentru cifre, explicați dacă diferența este semnificativă, adică cu variație mai mare de 20%.

Două exemple de întrebări calitative:
Întrebarea 14: Autoritățile responsabile în mod oficial pentru bugetul alocat instanțelor: pregătirea bugetului total alocat instanțelor

	Pregătirea bugetului total alocat instanțelor (2004) (q10)	**Pregătirea bugetului total alocat instanțelor (2006) (q18)**	**Pregătirea bugetului total alocat instanțelor (2008) (q18)**	**Pregătirea bugetului total alocat instanțelor (2010)**
Ministerul Justiției				
Alt minister				
Parlamentul				

Curtea Supremă				
Consiliul Superior al Magistraturii	x	x	x	
Instanţele				
Organismul de inspecţie judiciară				
Altele				x

Comentariu (ex 1): „Administrația instanțelor este responsabilă pentru elaborarea bugetului. Ne-am modificat răspunsul pentru anul 2010 pentru că, în țara noastră, aceasta nu poate fi comparată cu Consiliul Superior al Magistraturii din alte țări". → Răspunsurile privitoare la perioade de evaluare succesive nu sunt comparabile. Acest lucru se datorează unei schimbări în modul în care a fost interpretată întrebarea, mai degrabă decât unei schimbări a situației din țara respondentă. Răspunsurile ar trebui să fie armonizate pentru toate perioadele de evaluare, ceea ce înseamnă că ar trebui modificat fie răspunsul din 2010, fie cele din perioada 2004-2008 .

Comentariu (ex 2): „De la 1 ianuarie 2009, nou-formatul Consiliu pentru bugetul instanțelor este responsabil pentru pregătirea bugetul total al instanțelor. → Răspunsul din 2010 este fiabil și poate fi validat.

Exemplu cu cifre:
Întrebarea 42: Numărul instanțelor de fond cu competenţă generală (entităţi juridice)

Instanțe de fond cu competenţă generală (2004) [q33]	**Instanțe de fond cu competenţă generală (2006) (q45)**	**Instanțe de fond cu competenţă generală (2008) (q45)**	**Instanțe de fond cu competenţă generală (2010)**	**Diferență 2004-2006 (%)**	**Diferență 2006-2008 (%)**	**Diferență 2008-2010 (%)**
1138	1130	1130	484	-1	0	-57

Comentariu (de exemplu, nr.1): „Reducerea numărului de instanțe de la 1 ianuarie 2009, conform planului de reorganizare adoptat de Parlament la 21 iunie 2008" → cifrele și comentariile din 2010 sunt fiabile și pot fi validate.

Comentariu (de exemplu, nr.2): „Cifra din 2008 a inclus, spre deosebire de cifra din 2010, toate instanțele de fond (nu numai instanțele de fond cu competenţă generală)" → cifra din 2008 nu este fiabilă și ar trebui modificată (situaţie, probabil, valabilă şi pentru 2004 și 2006).

Anul de referință: anul de referință pentru această metodologie este 2012. Dacă datele din 2012 nu sunt disponibile, vă rugăm sa folosiți cifre mai recente cu indicația anului de referință utilizat.

b. Comentarii întrebare cu întrebare

1. *Date demografice şi economice*

În ceea ce privește datele solicitate în prezentul capitol, vă rugăm să folosiți, dacă este posibil, datele disponibile la Consiliul Europei. În absența acestora, OCDE poate furniza, de asemenea, date relevante pentru a asigura omogenitate în calculul raporturilor dintre statele membre. În cazul în care datele pentru țara dumneavoastră nu sunt disponibile la aceste organizații, se vor folosi alte surse, care trebuie specificate.

Întrebarea 1

Numărul de locuitori ar trebui să corespundă datelor de după 1 ianuarie 2013. Dacă acest lucru nu este posibil, va rugam sa menționați în căsuța de comentarii de la sfârșitul capitolului data de referință utilizată.

Întrebarea 2

Suma anuală totală a cheltuielilor publice include toate cheltuielile făcute de stat (federal) sau organismele publice (federale), inclusiv deficitele publice.
Pentru statele federale, vă rugăm să indicați separat cheltuielile publice totale la nivel regional sau federal. De exemplu, Marea Britanie - Anglia și Țara Galilor, Marea Britanie - Irlanda de Nord și Marea Britanie - Scoția vor fi indicate prin cifre separate.

Răspunsurile la această întrebare vor permite stabilirea raporturilor care măsoară investiția totală efectivă pe care statele membre o fac pentru funcționarea justiției.

Întrebarea 3

Vă rugăm să indicați Produsul Intern Brut (PIB) al țării dumneavoastră pentru anul de referință (de exemplu, valoarea totală a bunurilor și serviciilor furnizate în țară pe parcursul anului). PIB-ul poate fi măsurat prin însumarea tuturor veniturilor economiei (salarii, dobânzi, profituri) sau cheltuieli (de consum, investiții, achiziții publice de lucrări sau de bunuri și exporturile nete minus importuri).

Aceste date sunt foarte utile pentru a calcula o serie de raporturi utilizate în analizele comparative.

Întrebarea 4

Vă rugăm să indicați salariul anual mediu brut, și nu salariul net din țara dumneavoastră. Salariul brut se calculează înainte de deducerea oricăror impozite și cheltuieli sociale; este suma pe care angajatorul o plătește de fapt per angajat, dar nu către salariat.

Salariul mediu brut anual este o informație importantă pentru calculul raporturilor care permit măsurarea și compararea salariilor, de exemplu, ale judecătorilor și procurorilor.

Întrebarea 5

Pentru Marea Britanie -Anglia și Țara Galilor, Marea Britanie-Irlanda de Nord și Marea Britanie-Scoția se va folosi același curs de schimb.

Întrebarea 6

Bugetul aprobat anual alocat funcționării tuturor instanțelor acoperă numai funcționarea instanțelor (**fără serviciile publice ale procuraturii și ajutorul public judiciar**), indiferent care este sursa acestui buget. Acesta este definit de CEPEJ (a se vedea categoriile de mai jos) și pot fi diferit față de definițiile din statele membre. Din motive de comparabilitate, vă rugăm să respectați categoriile CEPEJ.

Dacă nu puteți separa bugetul serviciilor de procuratură publică și/sau bugetul pentru ajutorul public judiciar de bugetul alocat pentru funcționarea instanțelor, este absolut necesar să indicați aceasta și să oferiți, dacă este posibil, o estimare a bugetului alocat pentru funcționarea tuturor instanțelor (comparativ cu bugetul Ministerului Public).
Cifrele prezentate trebuie să fie cifrele bugetului **aprobat**, adică bugetul care a fost aprobat în mod oficial de către Parlament (sau altă autoritate publică competentă), iar nu cel executat efectiv.

Dacă este cazul, bugetul anual aprobat alocat pentru funcționarea instanțelor trebuie să includă atât bugetul la nivel național precum și cel de la nivelul entităților regionale sau federale.

Totalul trebuie să fie egal cu suma valorilor indicate în categoriile 1-7:

> 1. **Salariile (brute)** ale întregului personal judiciar și non-judiciar care lucrează în cadrul instanțelor, excluzând, dacă este cazul, sistemul procuraturii (și personalul care lucrează pentru serviciile de urmărire penală). Această sumă ar trebui să includă costurile salariale totale pentru angajator: dacă, în plus față de salariul brut propriu, angajatorul plătește, de asemenea, asigurări și/sau contribuţie la fondul pensii, aceste contribuții ar trebui să fie incluse.
>
> **2. Informatizarea** include toate cheltuielile pentru instalarea, utilizarea și întreținerea sistemelor informatice (inclusiv cheltuielile cu personalului tehnic).

3. Cheltuielile judiciare suportate de către stat (sau de către sistemul de justiție) se referă la sumele pe care instanțele ar trebui să le plătească în cadrul procedurilor judiciare, cum ar fi onorariile plătite pentru opiniile experților sau serviciile interpreților în instanță. Orice cheltuieli care urmează să fie plătite de către părți (cheltuieli şi taxe de judecată; a se vedea întrebările 8-9) sau care vizează asistența juridică nu ar trebui să fie indicate aici (vezi întrebarea 12).

4. Bugetul clădirilor în care funcționează instanțele: include toate costurile care sunt legate de întreținerea și funcționarea clădirilor în care funcționează instanțele (costuri de închiriere, de energie electrică, de securitate, curățenie, întreținere etc.). Acesta nu include investițiile în clădiri noi.

5. Investițiile în clădiri noi: include toate costurile care sunt legate de investiții în clădiri noi.

6. Formare profesională și instruire: include toate costurile care sunt legate de cursuri de formare sau costurile de instruire ale judecătorilor și personalului instanțelor.

7. Altele : include toate costurile care nu pot fi incluse în categoriile 1 – 6.

Vă rugăm să rețineți că bugetul anual aprobat alocat tuturor instanțelor **nu include**, în special:

- bugetul pentru sistemele penitenciare și de probațiune;
- bugetul pentru funcționarea Ministerului Justiției (și/sau orice altă instituție care se ocupă de administrarea justiției);
- bugetul pentru funcționarea altor instituții (altele decât instanțele) de pe lângă Ministerul Justiției;
- bugetul sistemului de urmărire penală (a se vedea întrebarea 13);
- bugetul pentru protecția judiciară a tinerilor (asistenți sociali, etc.);
- bugetul instanțelor constituționale;
- bugetul Consiliului Superior al Magistraturii (sau organismului similar);
- venitul anual din taxe de timbru judiciar sau alte venituri încasate de stat (a se vedea întrebările 8 și 9),
- bugetul pentru asistență juridică gratuită (a se vedea întrebarea 12).

Întrebările 8, 8-1, 8-2 și 9

În unele state ar putea să existe o regulă generală în conformitate cu care o parte este obligată să plătească o taxă de timbru pentru a demara o acţiune pe rolul unei instanțe cu competenţă. Taxele de timbru sau cheltuielile de judecată nu se referă la onorariile avocaților. Dacă această regulă generală are excepții, vă rugăm să le indicați.

În sensul acestei întrebări, *instanțele cu competenţă generală* sunt acele instanțe care se ocupă cu cauze de drept civil și penal.

O parte din bugetul instanțelor poate fi finanțat printr-un venit care rezultă din plata de către părți a unor astfel de taxe sau cheltuieli de judecată.

În ceea ce privește metoda de calcul a taxei de timbru sau a cheltuielilor datorate la introducerea acţiunii pe rolul instanţelor (întrebare 8-1), în anumite țări aceasta poate fi o sumă fixă, în timp ce în altele poate consta dintr-un procent din suma aflată în litigiu sau a unei sume determinate de natura procedurii.

Pentru compararea diferitelor sisteme existente în diferite țări, întrebarea 8-2 caută să dea un exemplu de acțiune în instanță pentru recuperarea unei datorii de 3000 de euro.

Întrebarea 12

Bugetul public anual aprobat alocat asistenței juridice se referă la suma din bugetul public alocată asistenței juridice în sensul cel mai larg. Dacă este posibil, ar trebui să se specifice:

- pe de o parte, sumele alocate cazurilor desfăşurat în procedură contencioasă (12.1), penale (12.1.2) și alte cauze cu excepţia celor penale (12.1.1), adică ajutorul alocat justițiabililor pentru cauzele prezentate în instanțe (de exemplu, costurile de reprezentare juridică în instanță)
- pe de altă parte, sumele cheltuite pe alte tipuri de ajutor (12,2), de exemplu, pentru accesul la consultații juridice, la procedurile de tipul soluţionării alternative a disputelor (conciliere, mediere, etc.) sau alte sisteme de prevenire a instrumentării acțiunii în justiție. În anumite țări, mare parte din

ajutorului public judiciar este acordat justițiabililor înainte ca aceștia să acționeze în instanță, pentru a evita sesizarea instanțelor.

Suma totală ar trebui să includă doar sumele care trebuie plătite celor care beneficiază de asistență juridică sau avocaților acestora (cu excepția cheltuieililor administrative rezultate din astfel de proceduri).

Cifrele prezentate trebuie să fie cifrele bugetului **aprobat**, adică bugetul care a fost aprobat în mod oficial de către Parlament (sau altă autoritate publică competentă), iar nu cel executat efectiv.

Întrebarea 13

Noțiunea de *procuratură* ar trebui să fie înțeleasă în conformitate cu următoarea definiție cuprinsă în Recomandarea Rec (2000) 19 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind rolul procuraturii în sistemul de justiție penală: „(...) autoritățile care, în numele societății și în interes public, asigură aplicarea legii în cazul în care încălcarea legii atrage o sancțiune penală, luând în considerare atât drepturile individului cât și eficiența necesară sistemului de justiție penală".

În cazul în care există un buget unic pentru judecători și procurori, vă rugăm să indicați, dacă este posibil, proporția din acest buget destinată procurorilor. Dacă o parte din bugetul public de urmărire penală este alocată bugetului poliției, sau oricărui alt buget, vă rugăm să indicați.

Cifrele prezentate trebuie să fie cifrele bugetului **aprobat**, adică bugetul care a fost aprobat în mod oficial de către Parlament (sau altă autoritate publică competentă), iar nu cel executat efectiv.

Întrebările 14 și 15

Scopul acestei întrebări este de a identifica organismele implicate în diferitele faze ale procesului privind alocarea bugetului global al instanțelor de judecată. Această întrebare nu se referă la gestionarea bugetului la nivelul fiecărei instanțe luată individual, problemă aceasta fiind abordată la întrebarea 61. Sunt posibile diverse răspunsuri, pentru că, în anumite țări, gestionarea și alocarea bugetului instanțelor de judecată este, de exemplu, o responsabilitate combinată al Ministerului Justiției și a unui consiliu al sistemul judiciar. Dacă este cazul, rugăm să adaugați o scurtă descriere cu privire modul în care sunt organizate responsabilitățile legate de alocarea bugetelor instanțelor.

Întrebarea 15-1 (în versiunile anterioare, întrebarea 10) și 15-2 (în versiunile anterioare, întrebarea 11).

Această întrebare ia în considerare bugetul aprobat alocat pentru întregul sistem de justiție (spre deosebire de întrebarea 6 care se referă numai sistemul judiciar).

Cifrele prezentate trebuie să fie cifrele bugetului **aprobat**, adică bugetul care a fost aprobat în mod oficial de către Parlament (sau altă autoritate publică competentă), iar nu cel executat efectiv.

Bugetul anual aprobat alocat întregului sistem judiciar include în special:

- bugetul sistemului penitenciar;
- bugetul pentru funcționarea Ministerului Justiției sau a altor organisme,
- bugetul pentru protecția judiciară a tinerilor;
- bugetul pentru sistemul de urmărire penală;
- bugetul pentru instanțe și corpul judecătoresc;
- bugetul pentru consiliile supreme ale sistemul judiciar;
- bugetul pentru asistența juridică;
- bugetul pentru servicii de probațiune;
- bugetul pentru refugiați și pentru servicii acordate solicitanților de azil etc. (vă rugăm să specificați alte elemente posibile)

Aceste date vor permite evaluarea acelei părți a bugetului dedicate funcționării tuturor instanțelor, după cum se menționează în întrebarea 6.

2. *Accesul la justiție și la instanțele de judecată*

Așa cum Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează asistență juridică în materie penală, chestionarul diferențiază asistența juridică în cazurile penale de asistența juridică în alte cazuri decât cele penale.

În sensul acestei metodologii, asistența juridică este definită ca ajutorul acordat de stat persoanelor care nu au mijloace financiare suficiente pentru a se apăra în fața unei instanțe. Pentru mai multe informații cu privire la caracteristicile asistenței juridice, vă rugăm să consultați Rezoluția Res(78)8 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind asistența juridică și consiliere.

Întrebarea 17

Anumite state consideră ca „ajutor public judiciar" subvenționarea sau scutirea de la plata taxelor judiciare (taxă care, în anumite țări poate consta dintr-o sumă fixă, în timp ce în altele poate consta dintr-un procent din suma în litigiu sau o sumă stabilită prin natura procedurii).

Întrebările 20 și 20.1

Datele obținute prin aceste două întrebări ar trebui să permită, în special, calcularea mai exactă a raportului dintre valoarea ajutorului judiciar acordat pentru fiecare caz în parte în statele membre, diferențiind pe de o parte a bugetele alocate pentru cazuri contencioase, aduse pe rolul instanței (întrebarea 20, raportat la întrebarea 12.1), și, pe de altă parte, la celelalte cazuri, rezolvate în afara instanței de judecată (întrebarea 20.1, raportat la întrebarea 12.2). Într-adevăr, unele state cheltuiesc sume substanțiale pentru a preveni soluţionarea litigiilor în instanțele de judecată. CEPEJ ar trebui să poată reflecta aceste eforturi în raport.

Întrebarea 21

Conform articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului (dreptul la proces echitabil) orice persoană acuzată care nu dispune de mijloace financiare suficiente are dreptul la asistență juridică gratuită (sau finanțată de la bugetul de stat) în cauzele penale. Este respectat acest drept?

Această măsură poate fi, de asemenea, aplicată victimelor infracțiunilor. Dacă este cazul în sistemul dvs., vă rugăm să specificați.

Întrebarea 22

În ceea ce privește asistența juridică, în funcție de diferitele sisteme, avocatul poate fi numit din oficiu, ales de pe o listă sau ales în mod liber de către părți.

Întrebarea 23

Este posibil ca asistența juridică să fie limitată la persoanele cu un nivel de trai modest în funcţie de un anumit standard. Pragul sub care se acordă ajutor public judiciar poate fi definit în în funcție de veniturile și / sau proprietățile părților.

Întrebarea 26

Sistemul de asigurări ar putea suporta, de exemplu, taxele de timbru sau alte taxe, onorariile avocaților și alte servicii legate de soluționarea litigiului.

Întrebarea 27

Cheltuielile de judecată includ toate costurile procedurilor judiciare și alte servicii legate de cauză, plătite de părți în cursul procedurii (taxe, consultanță juridică, reprezentare juridică, cheltuieli de deplasare, etc.)

Întrebarea 29

Această întrebare se poate aplica la toate tipurile de cauze.

Oferirea în mod obligatoriu de informaţii persoanelor într-un interval de timp previzibil cu privire la procedura la care devin părți reprezintă un concept care va fi dezvoltat pentru a îmbunătăți eficiența judiciară. Aceasta poate consta în simpla informare a părților sau, de exemplu,o procedură care prevede ca instanța

competentă și părțile interesate să convină asupra unui termen stabilit de comun acord, pe care ambele părți se angajează să îl respecte prin diverse prevederi. Dacă este cazul, vă rugăm să oferiți detalii cu privire la situațiile specifice și procedurile specifice existente în țara dumneavoastră.

Întrebarea 30

Întrebarea are drept scop de a specifica dacă statul a creat structuri gratuite, cunoscute public și ușor accesibile pentru victimele infracțiunilor.

Întrebarea 31

Această întrebare are drept scop aflarea modului în care statele protejează grupurile de oameni deosebit de vulnerabile în cadrul procedurilor judiciare.

Aceasta nu se referă la faza de investigație polițienească a procedurii, nici la mecanismele de compensare a victimelor infracțiunilor penale, care sunt abordate în întrebările 32-34.

Definițiile diferitelor categorii de infracțiuni (violență sexuală/viol, terorism, violență domestică etc.), ar trebui să fie în conformitate cu legislația națională a fiecărui stat.

Minoritățile etnice vor fi abordate în conformitate cu convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale a Consiliului Europei (STE nr 157). Aceasta nu se referă la străinii implicați într-o procedură judiciară. Măsuri speciale pentru aceste grupuri pot fi, de exemplu: asistența lingvistică în timpul procedurilor judiciare sau măsuri speciale pentru de protecție a dreptului la un proces echitabil și pentru evitarea discriminarea.

Mecanismele de informare ar putea include :

- un mecanism de informare personalizat public și gratuit, în subordinea poliției sau a sistemul judiciar, care să permită victimelor infracțiunilor penale să obțină informații cu privire la urmările a plângerilor care le-au depus;
- obligația de a informa în prealabil victima violenței sexuale/viol, în cazul eliberării infractorului,
- obligația **judecătorului** de a informa victimele asupra tuturor drepturilor pe care le au.

Măsuri speciale în ședințele de judecată ar putea include, de exemplu:

- posibilitatea înregistrării primei declarații a unui minor, astfel încât acesta să nu trebuiască să o repete în următoarele faze ale procedurii;
- audierea prin audio/videoconferință a unei persoane vulnerabile pentru ca aceasta să nu fie obligată să se prezinte în fața acuzatului;
- audierea separată, în camera de consiliu, a victimelor violenței sexuale/violului;
- obligația (sau dreptul de a cere) că declarațiile unei persoane vulnerabile (ex. minor) să fie luate în prezența unui consilier de probațiune;
- mărturia minorilor sub 16 ani să nu fie luată sub jurământ;

Vă rugăm să precizați dacă sunt prevăzute *alte modalități* specifice, de exemplu:

- posibilitatea unei proceduri de audiere în camera de consiliu, fără public;
- asistența lingvistică în timpul unei proceduri judiciare pentru minoritățile etnice sau persoanele cu dizabilități;
- obligația de a asculta opinia unei asociații pentru protejarea intereselor unui minor acuzat de o infracțiune;
- dreptul femeii care este victimă a violenței în familie să se bucure de utilizarea în domiciliului comun;
- protecția fizică în timpul procedurii judiciare;
- dreptul unei asociații de protecție și apărarea intereselor unui grup de persoane vulnerabile de a exercita drepturile civile acordate reclamantului;
- interzicerea publicării datelor personale și fotografiilor inculpaților și martorilor minori;

Întrebarea 31-1

Scopul acestei întrebări este de a stabili dacă minorii pot participa la procedurile judiciare în nume propriu și în cazul în care o astfel de participare este de natură directă (fără intervenția unui reprezentant legal), în caz afirmativ, cum ?

Întrebarea 35

În unele țări, procurorul poate juca un rol în asistența victimelor infracțiunilor (de exemplu, prin furnizarea de informații sau asistarea acestora în cadrul procedurilor judiciare, etc.). Dacă acesta este cazul, vă rugăm să specificați.

Întrebarea 36

Această întrebare se referă la situațiile în care procurorii pot întrerupe un caz, de exemplu, din cauza lipsei de dovezi, atunci când infractorul nu a putut fi identificat sau, în unele sisteme juridice, din motive discreționare. Întrebarea are ca scop să stabilească dacă victimele infracțiunilor pot avea posibilitatea de a contesta o astfel de decizie, sau de a „forța" serviciile publice de urmărire penală să continue un dosar penal.

Această întrebare nu se referă la țări în care procurorii nu pot decide dacă să se întrerupă cazul fără a fi nevoie o hotărâre judecătorească. Oricum, în aceste țări, victimele pot contesta hotărârea judecătorească. Acesta este motivul pentru răspunsul corect pentru aceste țări va fi NAP („nu se aplică").

Vă rugăm să verificați răspunsul cu cel al întrebării 105 cu privire la posibilitatea (sau imposibilitatea) unui procuror de a întrerupe un caz fără a fi nevoie o hotărâre judecătorească.

Întrebările 38 și 39

Aceste întrebări se referă la anchetele care vizează persoanele care au fost în contact direct cu o instanță de judecată și care au fost direct implicate în proceduri. Nu se referă la sondaje de opinie generale.

Întrebările 40 și 41

Aceste întrebări se referă la existența unei proceduri care să permită oricărei persoane în contact cu sistemului judiciar să se plângă de un fapt despre care aceasta crede ca este contrar bunei funcționări a sistemului judiciar.

Un exemplu poate fi un anumit tip de plângeri ce privesc (posibil) cazul unui judecător corupt, a unui procuror sau al personalului instanței și parchetelor publice. Dacă există situații cunoscute în țara dumneavoastră (subliniat în special în rapoartele publicate de Grupul Statelor Împotriva Corupției - GRECO), vă rugăm să specificați. Vă rugăm să indicați în special numărul de plângeri, caracteristicile cazurilor de corupție și numărul persoanelor condamnate pentru corupție.

3. *Organizarea sistemului judiciar*

În ceea ce privește această metodologie, o *instanță de judecată* înseamnă un organism înființat prin lege și desemnat să se pronunțe cu privire la un anumit tip (tipuri) de litigii de natură judiciară care funcţionează în cadrul unei structuri administrative delimitate, în cadrul căreia funcţionează unul sau mai mulți judecători, în regim temporar sau permanent .

Întrebările 42 și 43

O instanţă poate fi considerată fie ca entitate juridică, fie ca locație geografică. Prin urmare, este necesar să se specifice numărul instanțelor conform ambelor concepte, ceea ce va permite, în special, generarea de informații cu privire la accesibilitatea instanțelor pentru cetățeni.

În ceea ce priveşte numărul de *entități juridice (structuri administrative)*, eventualele secții diferite ale unei instanțe nu se vor lua în considerare în mod individual (de exemplu, nu este corect să se indice „3" pentru aceeași instanță care include o secție de drept civil, o secție de drept penal și o secție de drept administrativ. Răspunsul corect este "1"). Diferitele clădiri aparţinând aceleiaşi instanțe nu se vor lua în calcul (spre deosebire de întrebarea privind numărul de instanțe din punct de vedere al amplasării geografice, vezi mai jos).

Pentru această întrebare, o *instanță cu competenţă generală* este o instanță care se ocupă cu toate problemele care nu sunt atribuite instanțelor specializate datorită naturii cazului.

Vă rugăm să luați în calcul ca *instanțe specializate* doar instanțele care sunt într-adevăr considerate ca atare în sistemul dumneavoastră. **Nu sunt considerate aici ca instanțe specializate,** de exemplu:

- Complete responsabile pentru „cauzele de dreptul familiei" sau „cauze de drept administrativ", care se află sub autoritatea aceleiași instanțe cu competenţă generală,
- Curtea Supremă sau Înalta Curte care se ocupă cu toate tipurile de cazuri; acestea fac parte din organizarea obișnuită a sistemului judiciar.

Vă rugăm să rețineți că întrebările 42.1, 42.2 și 43 (spre deosebire de întrebarea 42.3) se referă numai la instanțele de fond.

Totalul indicat la întrebarea 43 trebuie să corespundă cu numărul indicat la întrebarea 42. 2

Instanțele (locații geografice) (42-3): Pentru scopurile acestei întrebări, vă rugăm să indicați numărul total de locații geografice (spații sau clădiri ae instanţei), acolo unde au loc ședințele de judecată, luând în calcul instanțele de fond cu competenţă generală, instanţe de fond specializate, instanţele în al doilea grad de jurisdicţie și curțile de apel, precum și sediul Curții Supreme sau Înaltei Curți. Vă rugăm să includeți în aceste date numărul diferitelor clădiri, cu săli de judecată, aparținând aceluiași tribunal (de exemplu, în cazul în care sediul aceluiași tribunal este format din două clădiri, răspunsul va fi „2").

Întrebarea 43

Instanțele vor fi incluse numai în cazul în care sunt de fapt instanțe specializate. De exemplu, în cazul în care cauzele de dreptul familiei sunt instrumentate de instanțele obișnuite, răspunsul la rândul 4 al tabelului trebuie să fie: „NAP" (nu se aplică).

Această întrebare se referă doar la instanțele de fond.

Întrebarea 45

Această întrebare are drept scop compararea numărului de instanțe pentru anumite cazuri specifice (locații geografice). Acesta ar trebui să permită o comparație între statele membre în pofida deosebirilor privind organizarea judecătorească.

Noțiunea de „cereri de chemare în judecată de valoare redusă" (de exemplu, o cauză civilă în care valoarea financiară a creanței este relativ redusă) nu exclude luarea în considerare a diferențelor în condițiile de viață din statele europene. Din acest motiv, vă rugăm să specificați suma maximă inclusă, în țara dumneavoastră, în definiția unei „cereri de chemare în judecată de valoare redusă ", care este, în general, utilizată drept criteriu de competență procedurală.

Întrebările 46 - 52

Aceste întrebări vizează numărul tuturor persoanelor însărcinate sau participante la actul de pronunţare a unei hotărâri judecătorești. Vă rugăm să vă asigurați că procurorii și personalul acestora vor fi excluși din aceste date (în cazul în care nu este posibil, vă rugăm să specificați acest lucru în mod clar).

Vă rugăm să indicați numărul de posturi care sunt efectiv ocupate la data de referință (eventual 31 decembrie 2012) și nu posturile bugetate teoretic.

În cadrul acestei metodologii, noțiunea de judecător trebuie să fie înțeleasă în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. În special, judecătorul este cel care decide, conform legii și în urma unei proceduri organizate, cu privire la orice aspect care se află în competenţa sa. Acesta este independent de puterea executivă.

Prin urmare, **judecătorii care decid în chestiuni administrative sau financiare (de exemplu) trebuie să fie luaţi în considerare** în cazul în care sunt incluşi în definiția de mai sus.

Întrebările 46 și 47

În scopul acestei întrebări, *judecători de profesie* sunt cei care au fost instruiți și care sunt plătiți ca atare. Informațiile privesc posturile permanente, cele care sunt efectiv ocupate (nu numărul teoretic de posturi inclus în buget) și în echivalent normă întreagă. Echivalentul normei întregi indică numărul de persoane care lucrează numărul standard de ore (în timp ce cifrele brute includ numărul total de persoane care lucrează, independent de numărul de ore de lucru al acestora. Indicarea în echivalent de normă întreagă implică faptul că numărul de persoane cu normă redusă trebuie să fie convertite în echivalent normă întreagă: de exemplu, atunci când doi oameni lucrează jumătate de normă, ei vor conta cât o normă întreagă, un lucrător cu jumătate de normă se va nota cu 0,5 din echivalentul normei întregi.

Datele se referă la toate instanțele cu competenţă generală și la instanțele specializate.

Pentru a înțelege mai bine problemele legate de gen în sistemul judiciar, vă rugăm să specificați numărul de judecători femei și bărbați angajați la diferite niveluri în sistemul judiciar și să specificați numărul de femei și bărbați ce funcționează ca președinți ai instanțelor de judecată.

Întrebarea 48

Această întrebare se referă la *judecători de profesie ocazionali*, care nu lucrează permanent, dar care sunt plătiți integral pe funcția de judecător.

În primul rând, pentru a putea constata în ce măsură judecătorii cu normă redusă participă la sistemul judiciar, pot fi indicate cifrele brute. În al doilea rând, cu scopul de a compara situația dintre statele membre, aceeași indicație ar putea fi oferită, dacă este posibil, în echivalent normă întreagă (a se vedea nota de la întrebarea 49).

Întrebarea 49

Pentru scopurile acestei întrebări, *judecători consultanţi* sunt cei care judecă în complete de judecată (aşa cum sunt acestea definite la întrebarea 46) și ale căror decizii sunt obligatorii, dar care nu fac parte din categoriile menționate în întrebările 46 și 48 de mai sus. Această categorie include în mod specific judecători fără pregătire de specialitate juridică și „*juges consulaires*" (francezi). Arbitrii și persoanele care au făcut parte dintr-un juriu (a se vedea întrebarea 50) nu vor fi luați în calcul la această întrebare.

A se vedea nota la întrebarea 46 pentru noțiunea de *cifră brută*.

Întrebarea 50

Această categorie se referă, de exemplu, la cetățenii care au fost desemnați să facă parte dintr-un juriu însărcinat cu misiunea de a judeca infracțiuni grave.

Întrebarea 52

Întregul personal fără atribuții judecătorești din toate instanțele de judecată va fi luat în calcul, în echivalent în normă întreagă pentru posturile permanente. Pentru a înțelege mai bine problemele legate de gen în sistemul judiciar, vă rugăm să specificați numărul total de femei din personalul instanțelor de judecată, precum și a numărului de angajați de sex feminin pentru fiecare categorie. Vă rugăm să vă asigurați că cifrele prezentate exclud personalul care lucrează pentru serviciile de urmărire penală (în caz contrar menționați situația în comentariu).

1. *Rechtspfleger*-ul este definit ca autoritate judiciară independentă în conformitate cu sarcinile delegate acestuia prin lege. Aceste sarcini pot fi legate de: dreptul familiei și tutelei, dreptul succesoral, dreptul imobiliar, registrele comerciale, decizii cu privire la acordarea cetățeniei, cazuri de drept penal, executarea pedepselor, reducerea pedepsei prin prestarea de servicii în folosul comunității, trimitere în judecată în cadrul tribunalelor districtuale, deciziile cu privire la acordarea ajutorului public judiciar, etc. *Rechtspfleger*-ul are o funcție cvasi-judecătorească.

2. *Personalul (auxiliar) fără funcţii judecătoreşti* care asistă direct un judecător prin acordarea sprijiuluin de natură judiciară (asistență în timpul audierilor, pregătirea (judiciară) a cazului, consemnarea în instanță, asistență judiciară în elaborarea hotărârii judecătorești, consiliere juridică – de exemplu, grefierii de instanţă).

Dacă datele au fost date în categoria anterioară (Ex. Rechtspfleger), vă rugăm să nu adăugați această cifră la această categorie.

3. Personalul administrativ care nu este direct implicat în asistența judiciară oferită judecătorului, dar este responsabil pentru sarcinile administrative (cum ar fi înregistrarea cazurilor într-un sistem informatic, supravegherea plății taxelor judiciare, pregătirea administrativă a dosarelor, arhivarea) și/sau gestionarea instanței (de exemplu, conducător al grefei, al departamentului informatic al instanței, directorul financiar al instanţei, managerul de resurse umane, etc).

4. Personal tehnic este personalul responsabil cu sarcini de execuție sau alte atribuțiil tehnice sau legate de întreținere, cum ar fi personalul de curățenie, personalul care asigură securitatea instanţei, electricienii sau personalul care lucrează în departamentul TIC al instanțelor.

5. Alte categorii de personal fără funcţii judecătorești care includ tot personalul fără atribuții judiciare care nu a fost inclus în categoriile 1-4.

Numărul total indicat în prima coloană trebuie să corespundă cu totalul categoriilor 1 - 5.

Întrebarea 53

Pentru definiția funcției de *Rechtspfleger* vedeți întrebarea 52 de mai sus.

Întrebarea 54

Scopul acestei întrebări este de a cunoaște dacă instanțele poate delega anumite servicii către furnizorii privați și compararea acestui aspect cu numărul total de angajați ai instanței de judecată.

Întrebările 55 și 56

Pentru definiția *procurorului* a se vedea întrebarea 13.

Informațiile ar trebui să aibă echivalent în normă întreagă pentru posturile permanente, care sunt efectiv ocupate (și nu numărul teoretic care apare în buget) (a se vedea nota de la probleme 46 și 47).

Pentru a putea înțelege mai bine problemele legate de gen în sistemul judiciar, vă rugăm să specificați numărul de angajați femei și bărbați care lucrează la diferite niveluri de jurisdicție, precum și numărul de angajați femei și bărbați, care sunt șefi de parchete.

Întrebările 57 și 59

În unele țări, există persoane care sunt însărcinate în mod special cu atribuții similare celor exercitate de procurori, de exemplu ofițerii de poliție, care sunt în măsură să aducă un caz în fața instanța de judecată sau să influențeze sentințele. Aici se vor exclude avocații care aduc acuzații într-un proces penal și victimele care pot merge direct la judecător fără a avea nevoie de intervenția serviciilor publice de urmărire penală.

Vă rugăm să specificați dacă aceste persoane au fost incluse în datele privind numărul de procurori (întrebarea 55) și să oferiți informații cu privire la aceste categorii (statut, număr, atribuții).

Pentru noțiunea de echivalent în normă întreagă, vă rugăm să consultați nota de la întrebarea 46.

Întrebarea 59-1

La această întrebare vă rugăm să indicați gradul de formare profesională (dezvoltare profesională inițială sau continuă) dedicat abordării anumitor infracțiuni referitoare la violența domestică și violența sexuală, în scopul de a evalua modul în care sisteme judiciare diferite iau în considerare aceste probleme.

Întrebarea 60

La această întrebare, vă rugăm să indicați numărul angajaților care lucrează pentru sistemul de urmărire penală în afară de procurori, chiar și în cazul în care acest personal este plătit din bugetul instanțelor de judecată. Această cifră nu trebuie să includă numărul de angajați care lucrează pentru judecători. Informațiile

vor fi date ca echivalent în normă întreagă pentru posturile care sunt efectiv ocupate (și nu numărul teoretic de posturi incluse în buget). (a se vedea nota de la întrebarea 46).

Întrebarea 61

Spre deosebire de întrebarea 14, care se referă la elaborarea bugetului înainte de a fi efectiv alocat instanțelor, această întrebare se referă la acele persoane din cadrul instanțelor care beneficiază de competențe specifice cu privire la buget. Sunt posibile răspunsuri multiple. Dacă acestea sunt disponibile, vă rugăm să oferiți o descriere a responsabilităților diferiților actori în ceea ce privește bugetul instanțelor individuale.

Întrebările de la 62 la 65-4

Aceste întrebări au ca scop evaluarea calității suportului informatic al instanțelor. Vă rugăm să bifați căsuțele în funcție de procentul instanțelor care sunt echipate cu facilitățile informatice indicate în tabel. De exemplu, în cazul în care depunerea unei cereri în format electronic nu este posibilă în țara dumneavoastră, bifați cazul „0% din instanțe" în dreptul „formular electronic".

Se vor pune noi întrebări suplimentare privind diferite forme de sisteme de e-justiție și, în special cu privire la utilizarea videoconferinței. Scopul acestor întrebări este de a primi informații corecte cu privire la utilizarea noilor tehnologii IT în instanțele de judecată și pentru a împărtăși aceste experiențe în statele membre ale Consiliului Europei.

Întrebările 66-1 și 67

Aceste întrebări au scopul de a stabili dacă statisticile finale și rapoartele de activitate anuale ale instanțelor de judecată sunt puse la dispoziția publicului prin intermediul internetului și pentru a evalua gradul de transparență a fiecărei instanțe.

Întrebările 68 - 81

Diverse activități ale instanțelor (inclusiv cele ale judecătorilor și ale personalului administrativ al instanțelor) sunt supuse în prezent, în numeroase țări, unor sisteme de monitorizare și evaluare.

Sistemul de monitorizare are ca scop evaluarea activității de zi cu zi a instanțelor de judecată, și anume ceea ce produc acestea, datorită în special colectării de date și analizei statistice (a se vedea întrebările 68, 80 și 81).

Sistemul de evaluare se referă la performanțele sistemelor instanțelor, cu preocupări prospective, folosind indicatori și obiective. Această evaluare poate avea o natură mai mult calitativă.

Întrebările 72 și 73

Întrebările din această categorie abordează obiective cantitative pentru a măsura activitatea individuală a fiecărui judecător ca parte din activitatea întregii instanțe, de exemplu, un număr definit de cazuri ce vor fi rezolvate pe lună sau pe an. întrebările nu acoperă o posibilă evaluare mai generală a judecătorului, care ar putea include elemente cum ar fi indicatori calitativi și/sau de comportament (abordate în capitolul 5, întrebarea 114).

Întrebările 78 și 79

O tendință recentă în Europa se referă la introducerea unor sisteme de calitate în instanțele judecătorești, de exemplu în Olanda (Rechtspraak) și în Finlanda (Curtea de Apel din Rovamieni). Este important să identificăm aceste țări și să vedem dacă personalul specializat care lucrează în instanțele de judecată este de asemenea responsabil pentru politicile privind calitatea. Vezi, de asemenea, materialul de referință pe site-ul CEPEJ privind calitatea instanțelor.

Întrebarea 80

Întârzierile sunt cauzele depuse care nu au fost încă soluționate. Vă rugăm să oferiți detalii cu privire la sistemul de măsurare a întârzierilor din țara dumneavoastră.

Întrebarea 81

Timpul de așteptare înseamnă perioada în care nu se întâmplă nimic în cadrul unei proceduri (de exemplu, deoarece judecătorul așteaptă raportul unui expert). Nu reprezintă durata totală a procedurii.

Întrebarea 82

Această întrebare nu se referă în mod specific la evaluarea indicatorilor de performanță, ci la evaluarea globală a funcționării instanței de judecată. Supravegherea instanțelor se poate face aici, prin inspecții. Aceste inspecții pot fi organizate făcând uz de runde programate, acolo unde instanțele sau grupuri de instanțe într-o anumită regiune sunt vizitate în mod regulat, anual, bi-anual sau la orice alt frecvență, iar acest plan de inspecții este cunoscut în prealabil.

4 Procesul echitabil

Întrebarea 84

Această întrebare se referă la situațiile în care o hotărâre judecătorească este dată într-un proces fără existenţa unei apărări eficace. Acest lucru se poate întâmpla - în unele sisteme judiciare - atunci când un suspect se sustrage urmăririi penale sau nu se prezintă în instanță și nu este reprezentat de avocat în timpul procesului. Scopul acestei întrebări este de a afla dacă dreptul la un proces echitabil este respectat, în special în cazurile penale din instanțele de fond.

Dreptul la un proces echitabil înseamnă posibilitatea ca părțile să ia la cunoștință și facă comentarii cu privire la observațiile depuse sau probele prezentate de către cealaltă parte (a se vedea, printre altele, Ruiz Mateos vs. Spania, Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 23 iunie 1993, seria A, nr. 262, p.25, alin. 63).

Întrebarea 85

Această întrebare își propune să ofere informații cu privire la procedurile care permit garantarea pentru justițiabili a respectării principiului imparțialității judecătorilor, în conformitate cu articolul 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Dacă este posibil, vă rugăm să indicați numărul de cauze contestate cu succes pe parcursul anului de referință.

Întrebarea 86

Acest tabel se referă la numărul de cazuri referitoare la (încălcarea) articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului pentru anul de referință, precizând cazurile civile (inclusiv cazuri de drept comercial și administrativ) și penale. Obiectivul principal al acestei întrebări se referă la cauzele legate de durata procedurilor judiciare și (în legătură cu cauzele civile) la neexecutarea deciziilor judecătoreşti.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului - Articolul 6 - Dreptul la un proces echitabil

> *Orice persoană are dreptul la judecarea cauzei sale în mod echitabil, în mod public şi în termen rezonabil, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunţată în mod public, dar accesul în sala de şedinţă poate fi interzis presei şi publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părţi a acestuia, în interesul moralităţii, al ordinii publice ori al securităţii naţionale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecţia vieţii private a părţilor la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanţă când, în împrejurări speciale, publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiţiei.*

Întrebarea 87

O astfel de *procedură pentru cazuri de urgență* (accelerată) poate fi utilizată pentru a permite judecătorului să ia o măsură interimară (de exemplu, decizia cu privire la dreptul de tutelă și de îngrijire a unui copil) sau atunci când este necesar să se păstreze anumite probe când există riscul de distrugere iminentă sau greu reparabilă (de exemplu procedurile interimare de urgență).

Întrebările 88 și 88-1

O astfel de *procedură simplificată* poate fi utilizată în materie civilă, de exemplu, atunci când se referă la punerea în aplicare a unei obligații simple (de exemplu ordin de plată).

În materie penală, întrebarea are drept scop să stabilească dacă infracțiunile minore (de exemplu contravențiile rutiere sau furtul din magazine) pot fi instrumentate prin proceduri administrative sau simplificate. Aceste infracțiuni sunt considerate ca fiind obiectul unor sancțiuni de natură penală de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și, prin urmare, vor fi instrumentate din perspectiva drepturile procedurale derivate.

Întrebarea 88 - 1 are drept scop stabilirea modului în care obligația de a motiva hotărârea judecătorească (a se vedea articolul 6-1 Convenția Europeană a Drepturilor Omului) este pusă în practică, atunci când se folosește o procedură simplificată.

Întrebarea 89

Această întrebare se referă la acordurile dintre avocați și instanțe care pot fi încheiate în scopul de a facilita dialogul dintre actorii principali ai procedurii și, mai ales, pentru a optimiza lungimea procedurii.

Întrebările 91 - 109

Corespondenții naționali sunt invitați să acorde o atenție deosebită calității răspunsurilor la întrebările 91 la 102 cu privire la gestionarea cursului și lungimii procedurii judiciare. CEPEJ a fost de acord ca datele ulterioare vor fi prelucrate și publicate doar atunci când va exista un răspuns de la un număr semnificativ de state membre, având în vedere datele prezentate în raportul precedent, permițând astfel o comparație utilă între sisteme.

Statele membre sunt invitate să furnizeze informații cu privire la **volumul de lucru al instanţelor** (de la instanţele aflate în primul grad de jurisdicţie până la cele mai înalte instanțe).

Cauze aflate pe rol sunt cazuri care nu au fost finalizate până la un termen dat. Vă rugăm să furnizați atât numărul de cauze aflate pe rol în anul precedent (la 1 ianuarie) cât și în anul de referință (la 31 decembrie).

Cauze soluționate includ toate procedurile care au fost finalizate, la nivelul respectiv (instanță de fond sau de apel) în cursul anului, fie printr-o hotărâre judecătorească sau prin orice altă decizie de natură a încheia procedura (măsurile provizorii sau deciziile cu privire la procedura însăşi nu vor fi luate în considerare aici).

Vă rugăm să verificați consecvenţa cifrelor pe orizontală. Acest lucru înseamnă că rezultatul sumei „*(cauze aflate pe rol la 1 ianuarie 2012 + cazuri noi intrate) - cazuri soluționate*" ar trebui să conducă la numărul total de cauze aflate pe rolul instanţelor la 31 decembrie 2012. În cazul în care acest lucru nu este posibil, vă rugăm să ajustați cifrele sau să explicați diferența la rubrica de comentarii

Două exemple referitoare la consecvența în plan orizontal

1. Cauze de executare în procedură necontencioasă Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012 = (cauze aflate pe rol la 1 ianuarie 2012 + cauze nou venite) - cauze soluționate = (100 + 30) - 70 = 60

2. Cauze necontencioase privind înregistrarea de carte funciară și în registrul comerţului: nu deținești cifre cu privire la cauzele aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012, însă aveți cifre cu privire la cauzele noi și cauzele soluționate pe parcursul anului 2012. Răspunsurile corecte în ceea ce privește cauzele aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012 și la data de 31 decembrie 2012 sunt, prin urmare, NA (= „date indisponibile").

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	Cauze noi intrate pe rol	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012
Cauze de executare **în procedură necontencioasă**	100 +	30 -	70 =	60
Cauze necontencioase de înregistrare în registrul de carte funciară	NA	150	200	NA
Cauze necontencioase de înregistrare în Registrul Comerțului	NA	500	600	NA

Cauze „altele decât cele de drept penal"

1. Cauzele civile (și comerciale) de natură contencioasă sunt, de exemplu, cauze de divorț judiciar sau dispute cu privire la contractele comerciale. În unele țări, cauzele comerciale sunt preluate de tribunale comerciale specializate, în timp ce în alte țări aceste cazuri sunt procesate de instanțele normale (civile). Procedurile de declarare a insolvenței trebuie înțelese ca reprezentând o procedură contencioasă. În ciuda diferențelor organizatorice dintre țări în această privință, toate informațiile referitoare la cazurile civile și comerciale ar trebui incluse în cadrul acelorași cifre. Dacă este cazul, cauzele civilă (și comerciale) de natură contencioasă nu includ cauze de drept administrativ (vezi categoria 6).

2. Cauzele civile (și comerciale) generale de natură necontencioasă se referă, de exemplu, la ordine de plată necontestate, solicitări de schimbare a numelui, cazuri de divorț amiabil (în unele sisteme de drept), etc. **Dacă instanța preia astfel de cazuri, vă rugăm să indicați diferitele categorii de cauze incluse.**

3.-5. În anumite state membre, activitățile de înregistrare (în Registrul Comerțului și în Registrul de carte funciară) și cauzele de punere în executare a hotărârilor judecătorești sunt în sarcina unor unități speciale sau entități ale instanțelor. Acestea sunt cauzele civile desfășurate în procedură necontencioasă. Activitățile legate de înregistrarea afacerilor se pot referi la înregistrarea noilor afaceri sau companii în registrul comerțului din cadrul unei instanțe sau la modificarea statutului juridic al unei companii. Modificările în regimul de proprietate al bunurilor imobile (cum ar fi terenurile sau clădirile) pot reprezenta o parte a activităților instanțelor legate de registrul de carte funciară.
Cases relating to enforcement are such as issuance of a writ of execution or, for states with a system of public bailiffs, an order given by a judge to a public enforcement officer. Litigious cases relating to an enforcement procedure (e.g. judicial complaint against the action of a bailiff) should not be counted here: they fall into category 1.

6. *Cauzele de drept administrativ* (de natură contencioasă sau necontencioasă) se referă la disputele dintre cetățeni și autoritățile (locale, regionale sau naționale), de exemplu: refuzul acordării azilului sau refuzul acordării autorizațiilor de construcție. Cauzele de drept administrativ sunt instrumentate în unele țări de către instanțe sau tribunale specializate de contencios administrativ, în timp ce în alte țări ele sunt procesate de instanțele civile obișnuite**. Dacă țările au instanțe/tribunale speciale de drept administrativ sau proceduri seprate de drept administrativ sau sunt în poziția de a face distincția între cauzele de drept administrativ și cele de drept civil, aceste cifre trebuie să fie indicate în mod separat sub categoria „cauze de drept administrativ".** Dacă datele nu sunt disponibile, vă rugăm să folosiți opțiunea **NA** (vezi exemplul al doilea de mai jos). Restul țărilor ar trebui să folosească opțiunea **NAP** (situația nu este aplicabilă; vezi primul exemplu de mai jos).

7. Categoria *„altele"* poate fi legată, de exemplu, de gestionarea registrelor de insolvență (sau a registrelor de faliment). Dacă aceste îndatoriri de înregistrare stau în sarcina instanțelor, vă rugăm să menționați numărul de cauze vizate.

Vă rugăm să verificați menținerea *pe plan vertical a consecvenței* cifrelor oferite de dvs. Acest lucru presupune ca totalul cauzelor civile să includă toate cazurile civile așa cum sunt acestea descrise în categoriile de la 1 la 7.

Pentru țările în care instanțele nu tratează cazurile de drept civil enumerate la categoriile de la 2 la 7, răspunsul corect este **NAP** = situația nu se aplică). Răspunsul este **NA** (= datele nu sunt disponibile) dacă instanțele tratează cauze de drept civil enumerate în cadrul categoriilor de la 2 la 7, însă datele nu sunt disponibile. **Dacă este cazul, vă rugăm să nu uitați să formulați comentarii pe marginea situației specifice din țara dvs. (inclusiv în cazul răspunsurilor de tip NA și al calculării totalului „cauzelor de alt tip decât cele penale").**

Două exemple de consecvență în plan vertical:

1. În țara dvs., tribunalele de primă instanță sunt responsabile pentru cauzele civile (și comerciale) de natura contencioasă, cauzele civile (și comerciale) de natura necontecioasă și cauzele de executare a hotărârilor judecătorești. Aceste instanțe nu sunt responsabile pentru niciun fel de activități legate de registrul comerțului sau registrul de carte funciară. Cauzele de drept administrativ sunt instrumentate de către instanțe cu competență generală și nu beneficiază de o procedură separată. Instanțele nu procesează „alte tipuri" de cauze. Răspunsurile corecte pentru categoriile de la 4 la 7 sunt **NAP**. Totalul pentru categoria *cauzelor de alt tip decât cele penale* se calculează pe baza categoriilor de la 1 la 3.

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	Cauze noi intrate pe rol	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012
Total cazuri altele decât cele de drept penal (1+2+3+4+5+6+7)	1300	3700	2850	2150
1. Cauze civile și comerciale în procedură contencioasă	250	600	700	150
2. Cauze civile și comerciale general în procedură necontencioasă	1000	3000	2000	2000
3. Cauze de executare **în procedură necontencioasă**	50	100	150	0
4. **Cauze necontencioase** de înregistrare în registrul de carte funciară	NAP	NAP	NAP	NAP
5. **Cauze necontencioase** de înregistrare în Registrul Comerțului	NAP	NAP	NAP	NAP
6. Cauze de drept administrativ	NAP	NAP	NAP	NAP
7. Alte cauze (de exemplu, cauze de înregistrare a insolvenței)	NAP	NAP	NAP	NAP

2. În țara dvs., tribunalele de primă instanță sunt responsabile pentru cauzele civile (și comerciale) de natura contencioasă, cauzele civile (și comerciale) generale de natura necontecioasă și cauzele de

executare necontecioasă a hotărârilor judecătorești; datele cu privire la cauzele de executare necontecioasă a hotărârilor judecătorești nu sunt disponibile. Instanțele nu procesează cauze de natură necontencioasă cu privire la înregistrarea în registrul comerțului și în registrul de carte funciară. Instanțele cu competență generală tratează cauzele de drept administrativ, pentru care există o procedură separată. Cu toate acestea, cifrele nu fac distincția de cauzele civile (și comerciale) de natură contencioasă, cifrele inițiale incluzând ambele categorii. Instanțele nu procesează „alte tipuri" de cauze. Răspunsurile corecte pentru categoriile 3 și 6 sunt **NA** (date indisponibile), iar la categoriile 4, 5 și 7 - **NAP**. Totalul pentru categoria *cauzelor de alt tip decât cele penale* nu poate fi calculat, iar răspunsul aplicabil este **NA** deoarece nu sunt disponibile cifrele pentru cauzele de executare a hotărârilor judecătorești (cifrele pentru caze de drept administrativ sunt incluse în cadrul primei categorii) **Vă rugăm să comentați pe marginea acestei situații.**

	Cauze aflate pe rol la data de 1 ianuarie 2012	Cauze noi intrate pe rol	Cauze soluționate	Cauze aflate pe rol la data de 31 decembrie 2012
Total cazuri altele decât de drept penal (1+2+3+4+5+6+7)	NA	NA	NA	NA
1. Cauze civile și comerciale în procedură contencioasă	250	600	700	150
2. Cauze civile și comerciale general în procedură necontencioasă	1000	3000	2000	2000
3. Cauze de executare **în procedură necontencioasă**	NA	NA	NA	NA
4. **Cauze necontencioase** de înregistrare în cartea funciară	NAP	NAP	NAP	NAP
5. **Cauze necontencioase** de înregistrare în Registrul Comerţului	NAP	NAP	NAP	NAP
6. Cauze de drept administrativ	NA	NA	NA	NA
7. Alte cauze (de exemplu, cauze de înregistrare a insolvenţei)	NAP	NAP	NAP	NAP

Cazuri de drept penal

Sunt luate în considerare aici drept ***cauze penale***, **toate cazurile pentru care poate fi impusă o sancțiune de către un judecător**, chiar dacă această sancțiune este prevăzută, în unele sisteme naționale, într-un cod administrativ (de exemplu, amenzi sau muncă în folosul comunității). Acestea pot include, de exemplu, un comportament antisocial, indecent sau unele infracțiuni. Atenție: dacă aceste cazuri sunt incluse în răspunsurile la întrebările 94, 98 și 100, atunci ele ar trebui să nu fie numărate a doua oară drept „cauze de drept administrativ" în răspunsurile la întrebările 97 și 91. 99. Infracțiunile sancționate direct de către poliție sau de către o autoritate administrativă, nu de către un judecător, nu ar trebui să fie numărate (de exemplu, o sancțiune pentru parcare într-o zonă interzisă necontestată în fața unui judecător, sau nerespectarea unei formalități administrative necontestată în fața unui judecător).

Pentru a diferenția între *contravenţii/infracțiuni minore* și *infracțiuni grave* și pentru a asigura coerența răspunsurilor între diferite sisteme, CEPEJ vă invită acum să clasificați ca fiind *contravenţii/infracțiuni minore toate infracțiunile pentru care nu este posibilă pronunţarea unei condamnări cu privare de libertate*. În schimb, ar trebui să fie clasificate ca *infracțiuni grave toate infracțiunile care se pedepsesc cu o pedeapsă privativă de libertate (arestare și detenție, pedeapsa cu închisoarea).* Dacă nu se poate face o astfel de distincție, vă rugăm să indicați categoriile de cazuri raportate în categoria „infracțiuni grave" și cazurile raportate în categoria „infracțiuni minore".

Vă rugăm să verificați că cifrele sunt consecvente pe orizontală și verticală (totalul cazurilor penale includ cauzele de categoriile 1 și 2). **Dacă este cazul, vă rugăm să nu uitați să comentați cu privire la situația specifică din țara dumneavoastră (inclusiv răspunsurile de tip NA și calculul totalului cazurilor de drept penal).**

Exemplu de consecvenţă pe verticală: Din păcate, țara dvs. nu poate să distingă cifre între infracțiuni grave și contravenţii și/sau infracțiuni minore. Răspunsurile corecte pentru aceste două categorii sunt, prin urmare, **NA**.

	Cazuri aflate pe rol la 1 ianuarie 2012	Cazuri nou intrate pe rol	Cazuri soluţionate	Cazuri aflate pe rol la 1 decembrie 2012
Totalul cazurilor penale (8+9)	10	40	45	5
8. Cauze penale grave	NA	NA	NA	NA
9. Contravenţii și/sau infracțiuni minore	NA	NA	NA	NA

Întrebarea 99-1

Un caz vădit inadmisibil este o situație în care circumstanţele factuale nu au fost încă analizate și care este respins imediat, în urma unei proceduri simplificate, într-un complet prezidat, în general, de către un singur judecător, deoarece reclamantul nu a respectat o normă obligatorie de procedură și, prin urmare, își pierde dreptul de a iniţia o acțiune în instanţă (de exemplu, în cazul în care nu a plătit o taxă sau dacă nu a furnizat toate documentele necesare în timp util).

Întrebările 101 and 102

Vă rugăm să consultați Ghidul CEPEJ privind statisticile judiciare - GOJUST (CEPEJ (2008) 11) și Ghidul SATURN privind managementul timpului în sistemul judiciar (CEPEJ (2008) 8) și Anexa lor comună: EUGMONT, care invită toate statele membre să devină capabile, prin organizarea sistemului lor de statistică, să ofere date detaliate cu privire la durata procedurilor judiciare pentru patru categorii specifice de caz.

Cele cinci categorii de cazuri, care sunt (în mare parte) comune în Europa, pot fi definite după cum urmează:

1. *Cauze de divorț pe cale judiciară*: dizolvarea unui contract de căsătorie între două persoane, ca urmare a unei hotărâri emise de instanța competentă. Datele nu ar trebui să includă: divorțul pronunțat printr-un acord între părți cu privire la separarea soților și toate consecințele sale (procedura desfăşurată de comun acord, chiar dacă este instrumentată de către instanța competentă) sau care a fost pronunțat printr-o procedură administrativă. În cazul în care țara dumneavoastră are o procedură desfăşurată în întregime pe cale non-judiciară în ceea ce privește divorțul sau dacă nu poate izola datele referitoare la divorțurile pe cale judiciară, vă rugăm să specificați și să dați explicații ulterioare. În plus, în ceea ce privește divorțul, în cazul în care există în țara dumneavoastră proceduri de mediere obligatorii, termene fixe de reflecție sau, în cazul în care

faza de conciliere este exclusă din procedura judiciară, vă rugăm să specificați și să dați explicații ulterioare.

2. *Conflicte în domeniul dreptului muncii*: spețe cu privire la încetarea unui contract de angajare la inițiativa angajatorului (care lucrează în sectorul privat). Ele nu includ concedieri de funcționari publici, de exemplu în urma unei proceduri disciplinare.

3. *Falimentul*: Statutul juridic al unei persoane sau al unei organizații, care nu poate rambursa datoriile datorate creditorilor. Datele ar trebui să cuprindă declarația de faliment de către o instanță, precum și toate procedurile legate de faliment (recuperarea creditelor, lichidarea activelor, plata creditorilor, etc.).

4. Tâlharia înseamnă furtul de la o persoană cu forța sau prin amenințarea cu forța. Dacă este posibil, aceste cifre ar trebui să includă tâlhăriile din locuri publice (înșfăcarea poșetei, jaful armat, etc.) și *să excludă* furtul din buzunare, extorcare de fonduri și șantajul (potrivit definiției din Culegerea europeană de date privind criminalitatea și justiția penală). Datele nu ar trebui să includă tentativele de tâlhărie. Cauza trebuie luată în considerare în această categorie atunci când tâlhăria este fie singura infracțiune vizată, fie când este infracțiunea principală din speța respectivă.

5. *Omorul calificat* este definită ca uciderea intenționată a unei persoane. Acolo unde este posibil, cifrele ar trebui să *includă* loviriile cauzatoare de moarte, eutanasia, pruncuciderea și să *excludă* sinuciderea asistată (în conformitate cu definiția din Culegerea europeană de date privind criminalitatea și justiția penală). Datele nu ar trebui să includă tentativele. Trebuie incluse aici spețele în care omorul calificat este fie singura infracțiune în cauză, fie infracțiunea principală care face obiectul speței.

În cazul în care *durata medie a procedurilor* nu este calculată de la depunerea procedurilor judiciare, vă rugăm să specificați punctul de plecare pentru calcul. Durata medie a procedurilor trebuie să fie prezentate în zile. Dacă aveți informații doar cu privire la durata procedurilor în luni (sau ani), vă rugăm să recalculați durata procedurilor în zile.

Întrebarea 103
Informațiile solicitate vor permite să explice și să ia în considerare diferențele dintre statele membre în ceea ce privește procedurile de divorț, în special termenele obligatorii prevăzute de legislația unor țări.

Întrebarea 104
Poate fi dată o explicație privind modul cum sunt măsurate duratele procedurilor judiciare și care metode sunt utilizate.

Întrebarea 106
În chestiuni de natură civilă, în unele state membre se poate ca procurorului să-i fie încredințată de exemplu, responsabilitatea de a proteja interesul minorilor sau persoanelor plasate sub tutelă. În chestiuni administrative, acesta poate, de exemplu, reprezenta interesele copiilor împotriva statului sau unuia dintre organismele sale.

Această temă este abordată de către Consiliul Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) în Avizul său nr 3 (2008) privind „Rolul serviciilor de procuratură în afara dreptului penal” (www.coe.int/ccpe).

Întrebarea 106-1
De exemplu, procurorul își poate da avizul cu privire la o propunere de a cumpăra o afacere care a fost declarată în stare de faliment, precum și privind garanțiile oferite de cumpărător și poate chiar supraveghea procedura, pentru a se asigura că legea este respectată, pentru a evita orice conflict de interese și pentru a preveni orice abuz de putere.

Întrebările 107, 108 and 109
Cauzele în care s-a dispus renunţarea la acţiune penală sunt cazuri instrumentate de procuror care nu au fost aduse pe rolul instanței și pentru care nu a fost pronunțată nici o sancțiune sau nicio altă măsură. Vă rugăm să indicați numărul de cazuri în care s-a procedat la renunţare, deoarece cazul nu a putut fi instrumentate fie (i) în cazul în care nu a fost identificat niciun presupus infractor, fie (ii) din cauza lipsei sau absenței elementelor constitutive ale unei infracțiuni sau din cauza unei situații juridice specifice (de exemplu, amnistie) sau (iii) din motive discreționare, în cazul în care sistemul juridic permite acest lucru.

Infracţiunile la regimul circulaţiei pe drumurile publice reprezintă un volum mare de cazuri, vă rugăm să specificați dacă datele indicate includ sau nu astfel de cazuri. Se pot face analize relevante pe baza unei comparații între state sau entități numai prin luarea în considerare a grupurilor de state sau entități care au inclus sau nu Infracţiuni la regimul circulaţiei pe drumurile publice.

Coloana „Cazuri finalizate prin aplicarea unei pedepse sau a unei măsuri impuse sau negociate de către procuror" ar trebui să conțină informații cu privire la procedurile care nu au fost deduse judecăţii (de exemplu, toate acordurile juridice care nu au nevoie de girul unui judecător).

Procedurile (inclusiv acordurile de recunoaștere a vinovăției, a se vedea întrebarea 107-1) în care judecătorul ia decizia finală (inclusiv în cazul în care decizia este pur și simplu o aprobare a unui acord anterior încheiat între procuror și acuzat) trebuie să apară în coloana 4.

5. Cariera judecătorilor și procurorilor

Întrebările de la 110 la 112 și de la 116 la 118
Dacă judecătorii și procurorii sunt selectaţi și/sau promovați în conformitate cu aceeași procedură și/sau de către aceleași autorități, vă rugăm să indicați în **comentariu**l de la sfârșitul acestui capitol.

Pentru a înțelege mai bine problema problemele de gen în sistemul judiciar, sunt adresate noi întrebări mai specifice în ceea ce privește normele puse în aplicare pentru a favoriza egalitatea sexuală în procedurile de selecţie și de promovare a judecătorilor și procurorilor.

Întrebările 114 și 120
Contrar întrebării 72, evaluările individuale ale activităților profesionale ale judecătorilor și procurorilor pot implica aspecte calitative. Ele ar putea avea o influență asupra carierei judecătorilor și procurorilor și ar putea avea un impact asupra problemelor disciplinare. Răspunsul la această întrebare este interesant pentru o analiză relevantă a răspunsurilor la întrebările 144 și 145.

O astfel de evaluare nu pare a fi posibilă în sistemele de drept în care judecătorii sau procurorii sunt aleși.

Aceasta nu este o recomandare a CEPEJ. Aici, scopul întrebării este doar de a evalua situația actuală din statele membre.

Întrebarea 115
Această întrebare vizează obținerea de informații privind statutul procurorilor, care poate varia fundamental la un stat membru la altul. În mai multe state membre, există o dezbatere pentru a determina care este statutul serviciilor de urmărire penală, plasate uneori între puterea executivă și cea judecătorească; procurorii se pot supune instrucțiunilor, variind de la cele cu caracter general la instrucțiuni specifice cu privire la cauzele instrumentate sau nu sunt supuși autorităţii niciunei instrucțiuni (sunt exceptați, sau nu, de la a primi instrucțiuni de la o autoritate superioară în cadrul serviciilor de urmărire penală).

Întrebările 121 și 124
Un mandat pentru o perioadă nedeterminată înseamnă că judecătorii și procurorii sunt numiți „pe viață" (până la vârsta lor oficială de pensionare) și nu pot fi revocați din funcție (cu excepția cazului în care sunt ordonate proceduri disciplinare severe/sancțiuni împotriva unui judecător sau un procuror, știind că cea mai mare sancțiune este eliberarea din funcţie). Este posibil ca judecătorii/ procurorii să fie numiți pe viață, după o perioadă de probă.

Întrebarea 121-1
Această întrebare are scopul de a înțelege mai bine statutul judecătorilor din diferite state membre prin identificarea motivelor pentru transferul unui judecător fără acordul său, precum și garanțiile procedurale oferite.

Întrebările 131 și 131-1
Această întrebare se referă doar la statele membre care au organisme publice însărcinate în mod specific cu formarea profesională a judecătorilor și/sau procurorilor (școli, academii). Aceștia din urmă poate fi instruiți împreună (într-o singură instituție) sau separat. Formarea poate fi doar inițială, doar continuă sau atât inițială, cât și continuă. Mai multe instituții pot, prin urmare, coexista.

Bugetele care urmează să fie indicate trebuie să corespundă doar bugetului unic al acestor organisme, și nu bugetului public total pentru instruirea judecătorilor și procurorilor (în special dacă o parte a formării este furnizată de o universitate sau institute private). Bugetul total pentru formare trebuie să fie indicat în întrebarea 6.

Dacă țara dumneavoastră nu are școli sau instituții special responsabile pentru formarea profesională a judecătorilor și procurorilor și, prin urmare, nu ați completat tabelul la întrebarea 131, vă rugăm să completați întrebarea 131-1.

Întrebarea 132
Sunt analizați doi indicatori diferiți: salariul de la începutul carierei (la instanţe în primul grad de jurisdicţie pentru un judecător/procuror; salariul de debut pe scara sa salarială) și salariul de la sfârșitul carierei (la Curtea Supremă sau la cea mai înaltă Curte de Apel). Aceştia reprezintă salariul echivalent normei întregi. În cazul în care o primă acordat judecătorilor crește semnificativ veniturile lor, vă rugăm să specificați și, dacă este posibil, să indicați valoarea anuală a unei astfel de prime sau proporția pe care o are prima în veniturile judecătorului. Această primă nu include prima menționată la întrebarea 129.

Salariul *brut* este calculat înainte de a fi fost achitate orice asigurări sociale și impozite (a se vedea întrebarea 4).

Salariul *net* este calculat *după* deducerea asigurărilor sociale (cum ar fi contribuţiile la pensii) și a impozitelor (pentru acele țări unde sunt deduse în prealabil și în mod automat din sursele de venit; atunci când nu acesta este cazul, vă rugăm să indicați că judecătorul trebuie să plătească impozite suplimentare pe venit pe acest salariu „net", astfel încât acest lucru să poată fi luat în considerare în comparație).

În cazul în care nu este posibil să se indice o sumă clar stabilită, vă rugăm să indicați salariul anual brut și net minim și maxim.

Întrebările 135 and 137
Activitatea de predare include, de exemplu, exercitarea profesiei de profesor universitar, participarea la conferințe, participarea la activități educaționale în școli, etc.

Cercetarea și publicarea includ, de exemplu, publicarea de articole în ziare, participarea la elaborarea normelor legale, etc.

Funcția culturală include, de exemplu, performanţa artistică în concerte și piese de teatru, vânzarea propriilor tablouri, etc.

Întrebările 140 și 141
Competenţa de a „iniția o plângere" împotriva unui judecător sau procuror trebuie să fie înțeleasă într-un sens larg, deoarece scopul întrebării este de a identifica cine poate sta la originea unei proceduri disciplinare, și nu organismul oficial responsabil pentru deschiderea acţiunii disciplinar.

Întrebările 144 și 145
Această întrebare, care apare ca tabel, specifică numărul de proceduri disciplinare împotriva judecătorilor și procurorilor și sancțiunile efective pronunțate împotriva judecătorilor și procurorilor. În cazul în care există o diferență semnificativă între cele două cifre în țara dumneavoastră și dacă cunoașteți motivele, vă rugăm să specificați.

Încălcarea eticii profesionale (de exemplu, comportament lipsite de politeţe la adresa unui avocat sau unui alt judecător), *inadecvarea profesional* (de exemplu, lentoarea sistematică în pronunțarea deciziilor), *infracțiuni penale* (infracțiune săvârșită în cadru privat sau profesional și susceptibilă de a fi sancționată) se referă la unele greșeli făcute de judecători sau procurori care ar putea justifica proceduri disciplinare împotriva lor. Vă rugăm să completați lista, dacă este cazul. Același lucru este valabil pentru tipul de sancțiuni posibile (de exemplu, *mustrarea, suspendarea, eliberarea din funcţie, amenda, retragerea unei cauze, transferul dosarului la o altă instanță sau secţie, reducerea temporară a salariului*).

În cazul în care sunt întreprinse proceduri disciplinare din cauza mai multor greșeli, vă rugăm să numărați procedura o singură dată, și doar pentru greșeala principală.

Ar putea fi elaborate comentarii specifice, acolo unde este cazul, în ceea ce privește procedurile inițiate și sancțiunile pronunțate în cazurile de corupție a judecătorilor și procurorilor, și anume prin luarea în

considerare a rapoartelor Grupului de State Împotriva Corupției (GRECO) și, eventual, ale organizaţiei *Transparency International*.

6. Avocații

În sensul prezentului capitol, *avocații* se referă la definiția Recomandării Rec (2000) 21 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat, după cum urmează: o persoană calificată și autorizată în conformitate cu legislația națională pentru a pleda și de a acționa în numele clienților săi, de a se angaja în practica dreptului, de a se prezenta în fața instanțelor sau de a-și consilia și reprezenta clienții în probleme juridice.

Întrebările 147 și 148
Consilierii juridici (de exemplu, unii avocați) sunt profesioniști în domeniul juridic care oferă consiliere juridică și pregătesc documente juridice, dar nu au competență de a reprezenta justiţiabilii în instanțele de judecată.

Întrebarea 149
Această întrebare urmărește să măsoare domeniul de aplicare a „monopolului avocaților" și/sau a obține informații cu privire la alte persoane care au dreptul, în funcție de tipul de cazuri, de a reprezenta clienții în fața instanțelor. În unele țări, o reprezentare juridică de către un avocat este obligatorie pentru cauze penale, în timp ce în alte țări acest lucru ar putea să nu fie valabil (este posibilă, de exemplu, o reprezentare din partea unui membru al familiei). Un principiu similar poate fi întâlnit în cazurile de drept civil. În anumite țări, pentru cauzele civile cu o valoare financiară redusă, ar putea să nu existe obligația de a angaja un avocat pentru a apăra astfel de cazuri în fața instanței.

Răspunsul la această întrebare ar putea varia în funcție de luarea în considerare a gradului de jurisdicţie al instanţei de fond sau de apel. Dacă este cazul, vă rugăm să specificați.

Întrebarea 153
Specializarea în anumite domenii juridice se referă la posibilitatea ca un avocat să utilizeze oficial și public această specificitate, cum ar fi „avocat specializat in drept imobiliar".

Întrebările 157 și 158
Similar cu instanțele sau alte organisme, avocații ar putea folosi standarde de calitate, așa cum au fost acestea elaborate de către barouri (naționale, regionale sau locale). Dacă acesta este cazul, vă rugăm să specificați standardele de calitate și criteriile utilizate.

Întrebarea 159
O plângere la adresa activităţii avocaților: aceasta ar putea fi formulată de către clienții care nu sunt mulțumiți de activitatea avocatului responsabil pentru cazul lor. Plângerea se poate referi, de exemplu, la întârzieri în cadrul procedurii, omiterea unui termen, violarea secretului profesional. Acolo unde este cazul, vă rugăm să specificați.

Vă rugăm să specificați, de asemenea, dacă este cazul, care organismul este însărcinat cu primirea și soluționarea plângerii.

Întrebările de la 160 la 162
Întrebarea se referă la *proceduri disciplinare* care sunt, în general, formulate de către alți avocați sau judecători. O procedură disciplinară poate fi de competența barourilor, a unei camere speciale în cadrul instanţei, a Ministerului Justiției sau unei combinații a unora dintre acestea.

Termenii: *încălcarea standardelor etice*, *inadecvarea profesională* și *infracțiunea penală* se referă la acte susceptibile să conducă la proceduri disciplinare introduse împotriva avocatului. Vă rugăm să completați lista, dacă este cazul. Idem cu privire la diferitele tipuri de sancțiuni posibile (de exemplu *mustrarea, suspendarea, îndepărtarea din profesie, amenda*).

În cazul în care sunt efectuate proceduri disciplinare din cauza mai multor greșeli, vă rugăm să numărați procedurile o singură dată și pentru greșeala principală.

Acolo unde este cazul, vă rugăm să completați lista de motive pentru proceduri disciplinare și de tipul de sancțiuni menționate în a doua coloană.

Dacă există o diferență semnificativă între numărul de proceduri disciplinare și numărul de sancțiuni, vă rugăm să specificați motivele acesteia

7. Soluţionarea alternativă a disputelor

Întrebarea 163

Medierea: acesta este un proces voluntar privat, fără caracter obligatoriu de soluționare a litigiilor în care o persoană neutră și independentă ajută părțile în facilitarea discuția între acestea, în scopul de a le ajuta să-și rezolve dificultățile și să ajungă la un acord. Această instituţie funcţionează în materie civilă, administrativă și penală.

Medierea judiciară: în acest tip de mediere, există întotdeauna intervenția unui judecător sau un procuror care facilitează, consiliază, decide și/sau aprobă procedura. De exemplu, în litigii civile sau cazuri de divorț, judecătorii pot trimite părțile la un mediator în cazul în care se consideră că pot fi atinse pentru ambele părți rezultate mai satisfăcătoare. În cazurile de drept penal, un procuror poate propune să medieze un caz între infractor și victimă (de exemplu, pentru a stabili o înţelegere privind cuantumul despăgubirilor).

Concilierea: Scopul principal al conciliatorului este să concilieze, de cele mai multe ori căutând obţinerea de concesii. Acesta poate sugera părților propuneri pentru soluționarea unui litigiu. Comparativ cu un mediator, un conciliator are mai multă putere și are o atitudine mai proactivă.

Arbitrajul: părțile selectează un terț imparțial, cunoscut sub termenul de „arbitru", a cărui decizie finală este obligatorie. Părțile pot prezenta dovezi și mărturii în fața arbitrilor. Uneori, există mai mulți arbitri aleși care funcționează ca un tribunal. Arbitrajul este cel mai frecvent utilizat pentru soluționarea litigiilor comerciale, deoarece el oferă un grad mai ridicat de confidențialitate.

Întrebarea 163.1
Pentru anumite tipuri de litigii sau anumite domenii juridice, este posibil ca procedura să impună realizarea in prealabil a unei medieri obligatorii, înainte de adresarea către o instanță. Mai mult, anumite proceduri dau posibilitatea judecătorului căruia i se încredințează un caz să solicite realizarea unei proceduri de mediere la începutul procedurii judiciare sau în timpul acestei proceduri. Dacă acesta este cazul, vă rugăm să specificați în ce situații se aplică aceste norme.

Întrebarea 164
Mediere desfăşurată în instanță: aceasta este un tip particular de mediere bazat pe modelul american de mediere și care se desfășoară într-un loc anexat instanței. Medierea poate fi realizată de către mediatori privați sau de către judecători și angajați ai instanțelor special instruiți și acreditați în acest sens.

Mediatori privați: de exemplu, avocații care sunt mediatori acreditați sau psihologi cu o specializare în mediere.

Referitor la această întrebare specifică, „cauzele civile" exclud cauzele de dreptul familiei și litigiile de muncă, acestea urmând să fie abordate în rândurile specifice de mai jos din tabel.

Întrebarea 166
Vă rugăm să indicați numărul de mediatori acreditați sau înregistrați fie de către instanța de judecată, fie de către o altă autoritate națională sau un ONG. Scopul acestei cereri este de a avea o bază obiectivă pentru calcularea numărului de mediatori.

Întrebarea 167
Interesul acestei întrebări este de a înțelege în care domeniu al medierii judiciare este mai utilizată și considerată o procedură de succes.

Pentru această întrebare specifică, „cauzele civile" excludeţi litigiile de muncă și cauzele de dreptul familiei, care urmează să fie abordate în mod specific mai jos.

8. Executarea hotărârilor judecătorești

Întrebarea 169

În conformitate cu definiția din Recomandarea Rec (2003) 17 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind executarea hotărârilor judecătorești: *agentul executor* este o persoană autorizată de către stat pentru a efectua procesul de executare, indiferent dacă acea persoană este angajată de către stat sau nu.

Vă rugăm să rețineți că întrebările 169-183 se referă numai la executarea hotărârilor în *materie civilă* (care includ, pentru această metodologie, chestiunile comerciale sau probleme de dreptul familiei).

Întrebările 174 și 175
Aceste întrebări au scopul de a oferi informații cu privire la modul cum sunt stabilite taxele de executare a hotărârilor judecătorești și cu privire la posibilitatea ca justiţiabilii să aibă un acces facil la informații prealabile referitor la volumul previzibil de taxe solicitate de un agent executor pentru a executa hotărârea judecătorească.

Întrebările 177, 178 și 179
Executorilor le sunt încredințate atribuții publice. Prin urmare, este important să se cunoască cine îi supervizează, chiar dacă statutul lor pot fi foarte diferit. În plus, este important să se știe dacă sunt utilizate criterii specifice de calitate în profesia agenților executori și care criterii sunt definite.

Întrebarea 182
Având în vedere volumul de cauze deduse judecăţii Curții Europene a Drepturilor Omului, în special cu privire la neexecutarea hotărârilor judecătorești pronunțate împotriva autorităților publice (naționale, regionale sau locale), ar putea fi interesant, pentru a evalua mai bine situația în statele membre, să comentați în mod specific pe marginea acestei situații, dacă o considerați o problemă majoră în țara dumneavoastră.

Întrebarea 183
Rundele de evaluare anterioare au dovedit că toate țările respondente au prevăzut în legislația lor dispoziții specifice privind posibilitatea de depunere a plângerilor de către justiţiabili împotriva agenților executori. Răspunsurile ar trebui să ofere mai multe informații cu privire la motivele unor astfel de plângeri și dacă au fost definite politici privind calitatea pentru agenții executori.

Întrebarea 184
Vă rugăm să indicați, acolo unde este cazul, care sunt elementele pe care țara dumneavoastră dorește să le îmbunătățească, care sunt măsurile prevăzute sau adoptate întreprinse pentru îmbunătățirea situației și, după caz, care sunt dificultățile în acest domeniu. Cu alte cuvinte, vă rugăm să evaluați situația din țară în ceea ce privește procedurile de executare.

Întrebarea 185
Această întrebare se referă la punerea în aplicare a unui sistem statistic care să permită să indice, în număr de zile, de exemplu, durata procedurii de executare ca atare, din momentul în care părțile primesc decizia.
Unul dintre motivele pentru dificultatea de a păstra o bază de date statistice în acest domeniu poate fi faptul că, în materie civilă, executarea deciziei depinde de dorința părții câștigătoare.

Întrebarea 186
Scopul acestei întrebări este de a compara situația dintre țări, cu privire la notificarea deciziei judecătorești care să permită începerea procedurii de executare silită.

Întrebarea 187
Termenii: *încălcarea standardelor etice*, *inadecvare profesională* și *infracțiune penală* se referă la acte susceptibile să conducă la proceduri disciplinare împotriva avocatului. Vă rugăm să completați lista, dacă este cazul. Idem cu privire la diferitele tipuri de sancțiuni posibile (de exemplu *mustrarea, suspendarea, îndepărtarea din profesie, amenda*).

9. Notarii

Întrebarea 193
În plus față de diferențierea dintre statutul public și cel privat al notarilor, această întrebare are scopul de a diferenția acele țări în care notarii îndeplinesc o funcție complet privată, fără caracter public (prima alegere) de cele în care, în timp ce își exercită o profesie independentă, notarului îi este încredințată o atribuţie

publică (a doua alegere) sub supravegherea unei autorităţi publice (de exemplu, procurorul sau judecătorul) și țările în care notarii își îndeplinesc sarcinile în calitate de agenți publici plătiți de către autoritatea publică (a treia alegere). Vă rugăm să indicați doar o singură posibilitate.

10. Interpreții de instanță

Întrebările de la 197 la 201
Interpreții în instanță joacă un rol major în garantarea accesului la judecător pentru utilizatorii instanțelor care nu au capacitatea de a înțelege și/sau vorbi limba oficială a instanței. Pentru unele țări, au fost definite criterii de calitate și interpreții sunt certificați.

Pentru a obține o mai bună înțelegere a rolului interpreților de instanță în cadrul procedurilor judiciare, au fost adresate patru întrebări generale. Unele întrebări sunt derivate din raportul Hertog e. și van Gucht J. (2008), Stare Quaestionis: Chestionar privind furnizarea de interpretare juridică și traducere în UE, Intersentia (Anvers, Oxford, Portland).

Întrebarea 197
„Titlu protejat" înseamnă că o persoană nu poate pretinde titlul de propriu interpret, fără a beneficia de un acord sau de o altă formă de recunoaștere oficială, care poate fi dat de către instanța de judecată sau de către un organism administrativ, de exemplu, pe bază de diplomă sau teste, și, uneori, de un jurământ.

Întrebarea 199
Vă rugăm să indicați numărul de interpreți acreditați sau înregistrați fie de către instanța de judecată, fie de către o altă autoritate. Obiectivul acestei cereri este de a avea o bază obiectivă pentru calcularea numărului de interpreți.

Întrebarea 201
Interpreții pot fi recrutați și/sau numiți de către instanța de judecată, fie pe un termen lung al mandatului (de exemplu, ei pot fi înregistrați pe o listă din care judecătorul poate alege interpretul pentru procedurile date) sau de la caz la caz, în funcție de nevoile specifice dintr-o anumită procedură.

11. Experți judiciari

Întrebarea 202
Rolul și funcția de experți sunt foarte diferite în funcție de poziția lor în cadrul procedurii, care variază în special între sistemele de drept roman și cutumiar.

Este necesar să se diferențieze mai multe tipuri de experți:

- „martori-experți", utilizați în principal în sistemele adversariale de drept (în special în țările cu sistem de drept cutumiar), care sunt solicitați de părți pentru a-și aduce expertiza pentru a sprijini argumentarea părților,

- „experții tehnici" care și-au pus la dispoziția judecătorului cunoștințele științifice și tehnice legate circumstanţe factuale (de exemplu, în medicina legală, psihiatrie, criminalistică, biologie, arhitectură, arte)

- „experții în drept" care ar putea fi consultați de către judecător pe probleme juridice specifice sau pot fi solicitați pentru a ajuta judecătorul în pregătirea lucrărilor judiciare (dar nu iau parte la decizie).

Întrebarea 203
„Titlu protejat" înseamnă că o persoană nu poate pretinde singură titlul de expert, fără a beneficia de un acord sau de o altă formă de recunoaștere oficială, care poate fi conferită de către instanța de judecată sau de către un organism administrativ, de exemplu, pe bază unei diplome sau a unor teste, și, uneori, pe bază de jurământ.

Întrebarea 205
Vă rugăm să indicați numărul de experți acreditați sau înregistrați fie de către instanța de judecată, fie de către o altă autoritate. Motivaţia acestei cereri este de a avea o bază obiectivă pentru calcularea numărului de experți judiciari.

Întrebarea 207
Experții judiciari pot fi recrutați și/sau numiți de către instanța de judecată, fie pe un termen lung al mandatului (de exemplu, ei pot fi înregistrați pe o listă din care judecătorul poate alege experți pentru procedurile date) sau de la caz la caz, în funcție de nevoile specifice dintr-o anumită procedură.

12. Reforme preconizate

Întrebarea 208
Drept concluzie generală, această întrebare oferă posibilitatea de a indica remarci generale sau specifice în ceea ce privește situația din țările care au răspuns la metodologie și reformele necesare care urmează a fi întreprinse pentru a îmbunătăți calitatea și eficiența justiției.

Deși nu este obligatoriu răspunsul la această întrebare, ar fi foarte utile sugestii concrete din partea experților naționali pentru activitatea viitoare a CEPEJ